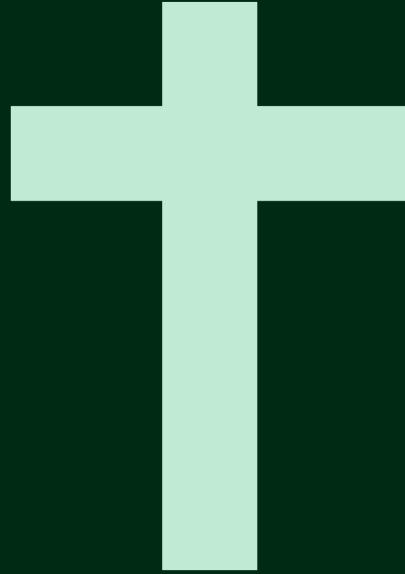

The New Testament in
the Buli language
(Ghana)

Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New
Testament)

The New Testament in the Buli language (Ghana)
Buli: The New Testament in the Buli language (Ghana) (New Testament)

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a

Contents

Matiu	1
Maak	51
Luuk	82
Joon	134
Tuima	173
Aroom Demma	225
1 Korinti Demma	249
2 Korinti Demma	268
Galatia Demma	282
Efisos Demma	291
Filipai Demma	299
Kolose Demma	305
1 Tesalonika Demma	310
2 Tesalonika Demma	315
1 Timoti	318
2 Timoti	324
Titus	329
Faillemon	332
Yiburu Demma	334
Jeemsi	353
1 Piita	359
2 Piita	365
1 Joon	369
2 Joon	375
3 Joon	376
Juud	377
Pa Sakka	379

Yeezu Wamaɓsaɓa Wie Ate MATIU A N̄MARISI La

¹ Yeezu Kirisita kokpiensaɓa ale nna. Wa kokpiensaɓa meena po, ka naawa Deewid jam le wa kokpien kpak. Abraham me jam le Deewid kokpien kpak.

² Abraham yaa jam biak Aizik, ate Aizik biak Jakob ate Jakob biak Juda ale wa yuama. ³ Juda biak Perezi ale Zera, Tamara a jam ale ba mawa. Perezi a yaa jam biak Ayeziron, ate Ayeziron me a biak Aram. ⁴ Aram a yaa jam biak Aminadab, ate Aminadab me a biak Naason, ate Naason me a biak Salimon. ⁵ Salimon a yaa jam biak Boazi, Arayab a jam ale wa mawa. Boazi a yaa jam biak Obed, Arut a jam ale wa mawa. Obed me a biak Jese. ⁶ Jese a yaa jam biak naawa Deewid.

Deewid a yaa jam biak Solomon, wa mawa a lin jam ka Yuraya pok. ⁷ Solomon yaa jam biak Ariyoboam, ate Ariyoboam me a biak Abaija ate Abaija me a biak Asa. ⁸ Asa a yaa jam biak Jeyosafat, ate Jeyosafat me biak Joram ate Joram me a biak Yuzaya. ⁹ Yuzaya a yaa jam biak Jotam, ate Jotam me a biak Ayazi, ate Ayazi me a biak Ayezekaya. ¹⁰ Ayezekaya a yaa jam biak Manasa, ate Manasa me a biak Amon, ate Amon me a biak Josia. ¹¹ Josia a yaa jam biak Jekonaya ale wa yuama. Dila po ate nuruba a yaa jam yik Juuma a ta cheɗ teɗ kanyi, ate ba jam a wi ayen Babilon.

¹² Juuma ale ga paari Babilon teɗka la, ate Jekonaya a yaa jam biak Sealtiel ate Sealtiel me a biak Zerubabel. ¹³ Zerubabel a yaa jam biak Abayud, ate Abayud me a biak Eliakim, ate Eliakim me a biak Azor. ¹⁴ Azor a yaa

jam biak Zadok, ate Zadok me a biak Akimu, ate Akimu me a biak Elayud. ¹⁵ Elayud a yaa jam biak Eleaza, ate Eleaza me a biak Matan, ate Matan me a biak Jakob. ¹⁶ Jakob a yaa jam biak Josefi waai ate Mɛeri a jam yali la. Mɛeri a jam ka Yeezu waai ate ba jam a wi ayen Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la ma.

¹⁷ A nyini Abraham daɗa po a ga paari Deewid daɗa po, kokpiensaɓa a jam ka pi ale banaansi. A nyini Deewid daɗa po a ga paari diipo ate ba yik ba a ta cheɗ Babilon teɗka la, kokpiensaɓa a jam ka pi ale banaansi me. A n̄man nyini diipo ate ba yik ba a ta cheɗ Babilon teɗka la a ga paari diipo ate ba biak Yeezu Kirisita la, kokpiensaɓa a jam ka pi ale banaansi me.

¹⁸ Ba le jam biak Yeezu Kirisita dii la ale nna. Yeezu mawa yoi jam ale Mɛeri. Mɛeri jam siak kama ayen wa yali nidɔa wanyi ate ba jam a wi ayen Josefi. Alege diipo ate ba an diem jam yali chaab la, Naawen Chiika jam nye kama ate Mɛeri a deri ta puuk. ¹⁹ Josefi a jam ka nuru maɗ a kasim jam a yaali ayen wa a tom wie n̄aai ale ka wamaɓsa la. Wa an jam a yaali ayen wa pa Mɛeri a nyo chivie po nuruma nimbie. Dila nyin la wa yaa jam a yaali ayen wa suk a zeri wa. ²⁰ Ase Josefi ale diem jam boro a poli wienɗa de la, da yeɗ po wa yaa nya Naawen sabiilowa goadaasima po. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Fi Josefi waai ale ka naawa Deewid n̄aanbiik la, kan te fi kpaziim a nagi ale Mɛeri fi yenni ta kulika, dii nyin la ka Naawen Chiika ale basi ate wa ta puuka. ²¹ Nipowa de Mɛeri le biak ka nidɔabili. Ku a fe kama ayen fi te wa yue ayen Yeezu dii nyin la, ka wala le wa vari wa nuruma ba wabaataɗa po a basi.”

²² Nyaku de meena jam nye kama ayen ku sak ayen dii ate Naawen biisiteeroma po wanyiwa a jam n̄marisi Naawen gbanɗa po dila po

dila po la a chim wensie. ²³ Wa jam nmarisi ayen, “Ka nipokbili dii ale kan diem seba nidɔa la, le wa yik puuk a biak nidɔabili, ate ba te wa yoi ayen Emanuel”, (yonni de kiri ale “Naawen a bo ale ti kama”).

²⁴ Josefi a yaa le yiti wa goomu jigini la, wa yaa deri nye dii ate Naawen sabiilowa poom weeni wa la, ale ge yaa ta Mɛeri a kuli wa yenni. ²⁵ Wa le jam ta Mɛeri a kuli la, wa an jam goa ale wa nyaya, ale ge ate wa taam ga biak wa biika. Wa le jam biak la, Josefi yaa te biika yoi ayen Yeezu.

2

¹ Ba jam biak Yeezu ka Betilhem tɛŋka ate ka bo Judia po la. Va nala po, naab waai ale jam soa tɛŋ kala meena a nya la yue jam ale Ayerod. Da yɛŋ po ate nuru baai ale jam seba chinmarisa kie la, a yaa jam nyini kori nummu po ninɛniɛ a jam tɛŋ kaai ate ba a wi ayen Jerusalem la. ² Ba le jam paari dula jigini la, ba yaa nya tɛŋ kala nuruba ba gela a yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba biak biik kaai le ka jam chim Juuma naawa la? Tama nya ka wa chinmarika kori nummu po ate ti yaa va ka a cheena ayen ti zuli wa.”

³ Naawa Ayerod ale wom ale nichamma a bek biika wie la, ku yaa deri a daani wa nna yegayega. Ku jam maari a daani Jerusalem demma meena me kama. ⁴ Ayerod yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanɛa ale Juuma Sinsanɛa sagroma meena ate ba jam jigi yɛŋ ate wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba le biak waai ate Naawen jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la?”

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Naawen biisiteeroma po wanyi ale jam nmarisi Naawen gbanɛa po dila po dila po ayen ba le biak wa ka Betilhem tɛŋka kaai ale bo Judia po la. Wa pilim nmarisi ayen,

⁶ ‘Ba le biak nindeero Betilhem tɛŋka po, ate wa a nya m nuruma Juuma zuk.

Ka dila ale soa ate Betilhem chim tɛŋkpiɛŋ a gaam tɛŋ sii meena ale bo Judia po la.’ ”

⁷ Ayerod ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa wi nicham baai ale nyini kori nummu po a jam la, ate ba dek ba nyiini jam wa jigi. Ba le jam la, wa yaa bek ba ayen, “Nama seba diipo ate ni piilim nya chinmarika la?” Ba yaa weeni wa ba le nya ka diipo la. ⁸ Wa le nman wom wienɛa de me la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni cheŋ Betilhem tɛŋka po a ga kpesi gisi nya ase biika bo ka be. Ni dan nya wa, ni nman pilim jam weeni mu, ate mi me cheŋ ga maa nya wa abe m zuli wa.”

⁹ Nichamma yaa yiti cheŋ Betilhem tɛŋka. Ba le jam bo siuku po a cheŋ la, ba yaa nman nya chinmarika, kaai ale jam nyini kori nummu po la, ate ka de ba ninɛ, a ta ba ga zaani juijui ate biika Yeezu a jam boro la zuk. ¹⁰ Ba le ga nya chinmarika ale ka za dula jigini la, ba sue yaa deri peenti nna yegayega. ¹¹ Ba yaa ga jo yenni po a nya biika ale wa mawa Mɛeri ate ba yaa kpi dunduna tɛŋ dula jigini a te wa zula, ale ge yaa lagi ba foritaɛa a yeeri ba tiirimu a te wa. Ba jam ta ka ligmɔniɛ, ale “ferankinsense” ate ku a nye ase zaunɛunɛ la, ale “muur” kpa buui nyum ale masa la. Ba le nye dila a ga nueri la, ba yaa cheŋ ayen ba vuusi.

¹² Ba le diem jam dua a vuusi la, Naawen yaa jam weeni ba, ba goadaasima po ayen, “Ni kan nman pilim cheŋ naawa Ayerod jigiya.” Nichamma ale yiti la, ba yaa va siuk yonɛ a taam kuli ba dek tɛŋka.

¹³ Ba le cheŋ ga nueri la, Josefi yaa nman nya Naawen sabiiloma po wanyi wa goadaasima po, ate wa weeni Josefi ayen, “Ayerod a gisi biika ayen wa ko kama. Yiti nna nwuli a ta biika ale ka mawa chali cheŋ tɛŋ kaai ate ba a wi ayen Ejipiti la. Ni dan ga paari dula jigini, ni kasim boro ate ku ga paari diipo

meena ate mi ayen m weeni ni, ate ni nman pilim jam dela la.”

¹⁴ Sabiilowa ale weeni dila nueri la, Josefi yaa deri yiti yok diipo nna nwuli a ta biika ale ka mawa a chali chen Ejipiti. ¹⁵ Ba noa batawa meena jam bo ka dula jigini a ta ga paari diipo ate Ayerod a kpi la. Ba jam nye dila kama, ayen Naawen biisiteeroma wanyiwa ale jam nmarisi dii Naawen gbanƙa po la a sum jam chim wensie. Wa jam nmarisi kama ayen Naawen weeni ayen, “M wi m biika kama a ta nyini Ejipiti po a nyini.”

¹⁶ Ayerod ale minji ayen nichamma paasi wa kama la, wa sui yaa jam kaasi nna yegayega, ate wa yaa wi wa sojima ate ba jam wa jigi, ate wa yaa tom ba ayen ba nyini chen Betilhem tenƙa ale ten sii meena ale gilim ka la a yik bisii meena ale ka nidɔabilisa an gaam bena naye la a ko. Wa lueri bisila kama dii nyin la wa wom nichamma jigi kama ayen ba ale piilim nya chinmari ka la ku ka bena naye.

¹⁷ Sojima yaa le ko bisanƙa a nueri la, dii ate Naawen biisiteerowa Jerimaya weeni la, a yaa jam sum chim wensie. ¹⁸ Wa jam weeni kama ayen, “Nuruba ale wom kaarik ale ka a kaari Arama tenƙa.

Ti makpienƙa Arekel ale a kaari wa bisa nyin. Ba meena a kpi kama. Waai karo a бага a nye ate wa sunni a yɔgi.”

¹⁹ Ayerod ale jam kpi la, Naawen sabiilo yaa nman pilim chen Josefi jigi Ejipiti. ²⁰ A yaa weeni Josefi wa goadaasima po ayen, “Naawa ale a yaali ayen wa ko fi biika la, kpi kama. Yiti pa biika ale ka mawa a ta ba a nman pilim chen Izirali.”

²¹ Dula jigini Josefi yaa yiti a ta ba nman pilim chen ba tenƙa.

²² Ba le ga paari Izirali la, ba yaa wom ayen Ayerod biika, waai ate ba jam a wi wa ayen Akilayasi la, ale nman de Judia naamu. Wienƙa de meena yaa jam basi ate Josefi kpaziim a nagi ale dula jigini boka,

ate Naawen yaa nman biisi ale wa wa, goadaasima po ²³ ayen, wa chen ga se wa yenni ten kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la, po. Josefi ale ga nye dila la, dii ate Naawen biisiteeroma jam weeni dila po dila po la, yaa jam chim wensie. Ba jam weeni kama ayen, “Nuruba le jam wi Naawen biika ayen ka Nazaret deno.”

3

¹ Va nala po nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joɔn. Da yen, wa yaa yiti a chen ga jo Judia goanni po a boro a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka me ale nyiam. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaatanƙa abe ni ge va Naawen siuku, dii nyin la, Naawen naamu a moata kama.” ³ Naawen biisiteerowa waai ate ba jam a wi ayen Azaya la, a jam nmarisi Joɔn wie kama a nyo Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen,

“Nuru ale bo goanni po a mooli ayen,

‘Ni gomsɩ Nyɔnɔwa siuku abe ni yuarisi ku.’ ”

⁴ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nye Joɔn gatana, wa jam pa ka chiakgbain me a bobi wa chiaka. Wa jam a nɔbi ka tintue ale a de siita me.

⁵ Nuruba yegayega yaa jam nyini Jerusalem tenƙa ale Judia tenƙa meena ale ten sii meena ale jam za gilim beli dii ate ba a wi ayen Jodan la noai la, a chen Joɔn jigi ayen ba wom wa sinsanƙa. ⁶ Ba le ga wom wa wienƙa la, ba yaa deri siak ayen ba ka wabaata nyam ale basi ate Joɔn a ta ba a sin Jodan benni po a te ba soka.

⁷ Da yen ate, Joɔn yaa nya Juuma baai ate ba jam a wi ayen Farisiiba ale baai me ate ba jam a wi ba ayen Sajusiba la yegayega ale ba cheena wa jigi ayen wa te ba soka. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni a nye ase ka wiiga la. Ka wana ale weeni ni ayen Naawen le jam ta supuurim ale ni abe wa te ni waalika ate ni

yaa chali a sugi? ⁸ Ni be basi ni wabaatana abe ni a nye wamanja ate ku sak nuruba ayen ni sum tagri kama ni suniima po. ⁹ Ni kan a poli ayen ni le ka Abraham naanbisa la, kula le baga a tagri ni wabaatana. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dek baga kama a pa tintanana de a nye ate na a chim Abraham naanbisa. ¹⁰ Nama a nye ase ka tiib sii ale kan a yoani la. Naawen poom saasi wa lakpienka a magsi kama ayen wa che ni a lonsi ten abe wa pisi ni a ta ga nyo bolim po. ¹¹ Mi, Joon, pa ka nyiam a te ni soka ate ku a sak nuruba ayen ni basi ni wabaatana kama. Nuru wanyi ale bo mi naan cheena. Wa le jam pa Naawen Chiika ale bolim a te ni soka. Wala pagra kama a gaam mi. Mi posima kama ale m nin ji wa nuensa. ¹² Wala le pa ka doalaadi a fobi wa zaana. Wa dan fobi nueri, wa yaa le yaliya kama abe wa pa zabeena a nyo wa bunny po ale ge vottana a pa nyo bolim buui ate nuru waai an baga a kpinsi la po.”

¹³ Va nala po Yeezu a yaa basi Galili ale ge chey Jodan benni po ayen Joon te wa soka nyiamu po. ¹⁴ Joon ale ga nya Yeezu la, wa yaa zeri ayen wa kan te wa soka ale ge weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen fi jam mi jigi ate mi a te fu soka, alege ku a magsi kama ayen fi a te mi soka.”

¹⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi te mi soka, dii nyin la ku ka Naawen dek yaalika ayen fi nye dila.” Joon a yaa siak.

¹⁶ Joon ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsun a jueli la, wa yaa deri nya wennyamazuk ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a sin jam kali wa zuk ase nangban la. ¹⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa wom lueluk ate ku nyini wennyamazuku po a weeni ayen, “Ka mi biik kaai ate m marin la ale nna. M sui a peenti ale wa ka nna yegayega.”

4

¹ Da yey ate Naawen Chiika yaa jam de Yeezu nin a ta wa chey ga jo sagini po, dii nyin la ka Velinvendika ale jam a yaali ayen wa tu Yeezu dula jigini a nye wa nya. ² Yeezu ale jam bo sagini po la, wa an jam de nandiinta a ta ga paari daa pisinaansi, ate kom yaa jam ta wa nna yegayega. ³ Velinvendika yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanana de a chim boroboruk a te fu.”

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanja po kama ayen, ‘Nurubiik an boro ka nandiinta nyini nyin, alege wa boro ka wari dii meena ale a nyini Naawen noai po a nyini la nyin.’ ”

⁵ Velinvendika yaa nman ta Yeezu chey ten welenka Jerusalem a ta wa ga jueli zaani Juuma Puusika Yenni zukparuku a, ⁶ yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen dek biik, be nyini yenni de zuk a yok zi ten ate m nya, dii nyin la fi dek seba ayen ba nmarisi Naawen gbanja po kama ayen,

‘Wa le weeni wa sabiiloma baai ale gilim fu la, ate ba pa ba nisimana a yik fu a tara, ate fi dan ga moata tenka abe fi kan pa fi nanjana a fobi tanana ate si torin.’ ”

⁷ Yeezu yaa nman tulisi wa ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanja po me kama ayen, ‘Ku a fe kama ayen fi kan nye fi nyonowa Naawen a nya.’ ”

⁸ Velinvendika yaa nman ta Yeezu chey ga jueli guuk won zuk a yaa dak tenka meena tenjana ale si nalimu a sak wa, ⁹ a yaa le ge weeni wa ayen, “Fi dan siak ayen fi kpi duna ten mi nin a te mu zula, m le basi ate fi soa nantana de meena ate m dak a sak fu la.”

¹⁰ Yeezu yaa nman tulisi wa ayen, “Sitaana, basi mi abe fi chey du m ten. Ba nmarisi Naawen gbanja po kama ayen, ‘A zuli fi nyonowa

Naawen abe fi a puusi a te wala nyiini.' "

¹¹ Velinvendika ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa deri basi wa ale ge cheŋ. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maari Yeezu.

¹² Da yeŋ ate nuruba yaa yik Joŋn a ta wa ga lik. Yeezu ale wom dii ate ba nye la, wa yaa yiti cheŋ ga jo Galili po. ¹³ Yeezu yaa ga va Nazaret teŋka po a gaam taam a ga bo Kapernaum teŋka, ate ka bo Zebulun ale Nafitali po a moata Galili mogi kpeeni noai la. ¹⁴ Yeezu jam cheŋ dula jigini kama ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la, a chim wensie. Wa jam nmarisi ka,

¹⁵ "Zebulun ale Nafitali wie ate si bo siuk kuui ale a cheŋ mogi kpeeni noai la. Si bo ka Jodan benni kauk kuŋkula la, Galili po. Nuru baai ale jam bo dula la a daa Juuba.

¹⁶ Nuru baai ale jam bo legi po la a yaa nya bolim kama.

Bolim a yaa jam baai ale jam moata kum jigi la kama."

¹⁷ A nyini da nala po a ta a cheŋ, Yeezu nyiem a jam kasim a sak nuruma kama ayen, "Ni basi ni wabaataŋa abe ni ge va Naawen wensie siuku. Naawen naamu a moata kama."

¹⁸ Yeezu ale jam bo Galili mogi kpeeni noai a cheŋ la, wa yaa jam nya nuru ale wa suok ate ba a wi ba ayen Simon ale Andiru ale ba bo nyiamu po a yuk ba nmaasa dii la ba jam ka jum yigrisa. ¹⁹ Yeezu yaa zaani dula jigini a weeni ba ayen, "Ni jueli jam va mi njan. Nama a kasim yik ka juma a ta jam paari jinla, alege yogyogla de mi a pa ka tuim paali a te ni. Ayen ni nye ate nuruba a jam va mi njan." ²⁰ Wa le weeni ba dila a ga nueri la, ba yaa deri pa ba nmaasaŋa a basi ale ge jueli a va wa njan.

²¹ Wa le nman ga cheŋ maga dek la, wa yaa nman nya nuru ale wa

suok ate ba jam a wi ba ayen Jeemsi ale Joŋn. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Ba le ba kowa a jam kala ka ba njanŋku po a gomsa ba nmaasaŋa a magsi. Yeezu yaa wi ba, ²² ate ba me deri basi ba kowa ale njanŋku ale ge yiti a cheŋ ga va wa njan.

²³ Va nala po Yeezu kasim jam bo ka Galili po a nyeemu, ale a jo ba tuka diinaŋa po a sak nuruma Naawen wamaŋsaŋa wie a weeni ba ayen, Naawen naamu a moata kama. Wa jam maari a tebi yuariba me kama juijui meena ate wa jam boro la. ²⁴ Yeezu wie yaa jam waan a tagli teŋ kaai ate ba jam a wi ayen Siriya la po meena. Kula a jam basi kama ate baai meena ale jam bo teŋ kala po la, a jam ta ba yuariba a jam wa jigi ayen wa tebi ba. Chichiribaata ale jam bo ba gela zuima po, ba gela a lo kpinƙpinsa, ate mba me nisima ale ba nanƙsa a jam kpi. Yeezu a jam tebi ba meena kama. ²⁵ Nuru boari yegayega a yaa jam nyini Galili teŋka ale Jerusalem ale Judia ale Dekapolis teŋsaŋa ale teŋ sii meena ale bo Jodan benni kuŋkuŋini la, meena a jam va Yeezu njan.

5

¹ Da yeŋ ate Yeezu yaa nya nuru boari nna yegayega ate wa yaa ta wa njanviirima a ga jueli guuk kunyi zuk a kali du. Wa njanviirima a yaa jam tigi a gilim wa, ² ate wa yaa piilim ba sakka. Yeezu yaa weeni ba ayen,

³ "Baai ale seba ayen ba an welema Naawen nimbie po la, a ta supeentik kama dii nyin la, ba le de Naawen Naamu.

⁴ Baai ale a kum la, a ta supeentik kama dii nyin la, Naawen le basi ate ba sue yok.

⁵ Baai me ale a zaab ba dek la, a ta supeentik kama dii nyin la ba le nya nanta baai ate Naawen a puulim ayen wa le te ba la.

⁶ Baai me ale kasim ta ku nyinbiiri ba suniima po ayen ba a tom dii ate Naawen a yaali la, a ta supeentik kama dii nyin la, Naawen le te ba nanta baai ate ba a yaali la.

⁷ Baai me ale kasim ta jirim ale nuruba la, a ta supeentik kama dii nyin la, Naawen le ta jirim ale ba me.

⁸ Baai me suniima ale lagri ale Naawen la, a ta supeentik kama dii nyin la, wa le basi ate bala a nya wa.

⁹ Baai me ale a maari nuruba ate ba ta noayen ale chaab la, a ta supeentik kama, dii nyin la Naawen le wi ba ayen wa bisa.

¹⁰ Baai me ate nuruba a namsi ba nna yegayega ba ale a tom Naawen yaalika nyin la, a ta supeentik kama, dii nyin la, ba le de Naawen naamu.

¹¹ “Nuruba a dan a le ni, ale a namsi ni, ale a velimu a te ni, ni ale a va mi siuku la nyin, ni basi ate ni sue a peenti. ¹² Siuk kula po ate nuruba a jam namsi Naawen biisiteeroma baai ale jam boro dila po dila po la, nna yegayega. Ni tutuna a dua wengmazuk kama ate Naawen ayen wa te ni. Ni be ta supeentik.

¹³ “Nama a nye ase ka yesa la nurubiik meena jigi. Ase yesa dan jogi si masim, nuru karo a бага nye ate si masimu a pilim a boro. Ku be dan nye dila, nuruba a nya si ase ka yekayaata la, ate ba a pa si yuk a basi ate nuruba a tabi si zuk a taam.

¹⁴ “Ni be a nye me ase ka bolim ate ba toati ate bu a nya tenka meena zuk la. Yeri dii ate ba se zaani guuk zuk la, jaab an бага a lik di.” ¹⁵ Nuru waai a karo a toati wa bolim a pa chin vuk bu a zaani. Nuru wala pa bu a zaani ka jaab zuk, ate bu a nya dokku po meena. ¹⁶ Siuk kula po me, ku a fe ate nama me dek a basi ate nuru meena a nya ni tuimansaṅa, ate ba бага a pak ti kowa Naawen waai ale bo wengmazuk la.

¹⁷ “Ni kan a poli ayen mi jam kama ayen m ko Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsaṅa a basi. Mi an jam ayen m ko ṅa a basi, alege m jam kama ayen m basi ate nuruma a min ba sinsaṅa wensie kiri. ¹⁸ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a kan бага a ko Sinsaṅa wafiik me la a basi, alege ate wenzuk ale tenka meena a jam nueri. ¹⁹ Nuru waai a dan zeri Naawen Sinsak fiisaṅa dinyi vaka alege a sak nuruba ayen ba me a zeri, kula nyonṅo le jam wari ka ṅaan Naawen naamu po. Nuru waai me a be dan va Naawen Sinsaṅa ale a sak nuruba ayen ba a va ṅa, wala le de ka nin Naawen naamu po. ²⁰ M be a weeni ni kama ayen ni siaka a dan kan gaam Juuma Sinsaṅa sagroma, ale Farisiima ni waai a kan jo Naawen naamu po.

²¹ “Ni wom ayen nuruba jam sak ni kokpiensaṅa dila po dila po ayen, ‘Kan ko nuru. Ase waai dan jam ko nuru, ba a yik wa kama a ta cheṅ boteka yenni’. ²² Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai sui a dan puuri ale wa suok ba a yik wa kama a ta a cheṅ boteerowa jigi. Nuru waai me a dan weeni wa suok ayen wa ka kiriya, ba a yik wa kama a ta a cheṅ boteeroma jigi. Nuru waai me a be dan weeni wa suok ayen wa ka beruk, Naawen a le pa kula nyonṅowa a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ²³ Ni nyiem dan a yaali ayen ni pa tiirim a te Naawen wa puusika yenni po, alege ni ṅman teeri ayen ni sue a puuri ale ni suaata wie nyin, ²⁴ ni pa ni tiirimu a dueni puusika yenni po abe ni ga ate nama ale ni suaataṅa a biisi a niak chaab. Ni dan nye dila a nueri, ni yaa ṅman pilim cheṅ a ga pa ni tiirimu a te Naawen.

²⁵ “Nuru waai a dan ta ni a cheṅ boteka yenni, ni basi ate nama ale kula nyonṅo a biisi a niak chaab siuku po. Ni dan kan nye dila ale ge ate ni paari ku jigini, wa le ta ni kama a ga nyo boteeroma wanyi nisima po ate boteerowa a pa ni a te soji ate

wa ta ni a ga lik dɔk po. ²⁶ Mi ale a weeni ni ayen nama a le kasim a bo ka dula jigini ate ni ga tuni ni pamaŋa meena a nueri abe ba lagi ni.

²⁷ “Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiensaŋa dila po dila po ayen ba kan nye kabonŋa. ²⁸ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai a dan nya nipok a yaali ayen wa goa ale wa, kula nyonɔ a nye ka kabonŋ wa sunum po. ²⁹ Fi juga nummu a dan a nye ate fi a nye wabaata, yeeri bu a yuk basi. Fi dan jok fi nyinŋa kauk a zunchoŋ Naawen ale yuk fi nyinŋa meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ³⁰ Fi juga nisaŋa me a dan a nye ate fi a nye wabaata, gebi si a yuk basi. Fi dan jok fi nisaŋa sinyi a zunchoŋ Naawen ale yuk fi nyinŋa meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po.

³¹ “Nuruba a nman sak ba me dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pok, ku a fe ate wa nmarisi gban ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa kama. ³² Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai a dan zeri wa pok, alege daa ayen wa a yaali ka nidɔaba, ate wa yali nidɔa wa choa, ka wa dek ale basi ate wa powa a tom kabonŋa tuima. Nuru waai me ale a faari wa la a nye ka kabonŋ.

³³ “Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpiensaŋa dila po dila po ayen ba dan puulim ayen ba nye wari ba kan basi di nyeka alege ku a fe ate ba nye dii ate ba puulim ale nyonɔwa la. ³⁴ Alege mi a weeni ni yogyogla de ayen ni dan a puulim, ni kan pe. Ni kan pe wenɔmazuk yoi nyinŋa dii nyinŋ la Naawen boka jigi ale la. ³⁵ Ni be kan pe tenzuk meena yoi nyinŋa, dii nyinŋ la ka Naawen naŋsa tabika jigi ale la. Ni be kan pe Jerusalem tenka yoi nyinŋ me, dii nyinŋ la ka nakpionku boka jigi ale la. ³⁶ Ni be kan pe ni zuima yoi nyinŋa, dii nyinŋ la nama an baga a tagri zuyenŋ ate ka a chim zupeelik

yaase zusobliga. ³⁷ Ni dan nye wari ate ba bek, ni siak ayen ni nye kama, ni be dan kan nyeya weeni ayen ni an nyeya. Ni dan biisi a gaam nyaku de, ni wienŋa meena a nyini ka Velinvendika jigi.

³⁸ “Nama a wom ayen nuruba a sak ba dila po dila po ayen, ‘Nuru waai a dan yeeri fi num, fi me a yeeri wa me nummu. Nuru waai, a dan voori fi nyini, fi me a voori wa me nyini.’ ³⁹ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen nuru waai a dan nye ni a kaasi, nama me abe kan nman a nye wa dila degadega. Nuru waai a dan fɔbi fi juga tapiaka, fi basi ate wa fɔbi gala tapiaka. ⁴⁰ Nuru waai a dan ta fu a cheŋ boteka yenni fi garuk nyinŋ, fi be nman a pa fi garuk kpionŋ a gum du a te wa. ⁴¹ Nuru waai a dan daani fu ayen fi ji wa koalima a ta cheŋ mɛɛli dinyi, fi be ji a ta cheŋ mɛɛla naye a te wa. ⁴² Nuru waai a dan juisi ni jaab, ni pai a te wa. Nuru waai a dan a yaali ayen wa piem jaab ni piem a te wa.

⁴³ “Nama wom ayen nuruba a sak ni kokpiensaŋa dila po dila po ayen, ba a yaali ba dɔaba abe ba a kisi ba dachaasa. ⁴⁴ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen ni a yaali ni dachaasaŋa abe ni a tom tuimmaŋsa a te ba. Ni a puusi a te Naawen ate wa a maari baai ale a namsi ni nna yegayega la. ⁴⁵ Nama a dan a nye dila, Naawen waai ale bo wenɔmazuk la, a le basi ate ni chim wa bisa. Wa nye wenbinni ayen di a nyagsi nuru baata ale nuru maŋsa zuk ale basi ate nmoruku a ni baai ale a nye wabaata ale baai me ale a nye wamaŋsa la zuk. ⁴⁶ Ni dan a yaali baai ale a yaali ni la nyiini, Naawen ayen wa nye ka se a pa wa tiirimu a te ni? Lampoo cheesiro ma me a yaali baai ale a yaali ba la kama. ⁴⁷ Ni dan a puusi ni dɔaba nyiini, nama a nye ka boa a gaamu nuruba ale a nye dii la? Baai ale kan seba Naawen la a puusi ka dila. ⁴⁸ Ni a nye wamaŋsa ase ni kowa Naawen

waai ale bo wenɲmazuk, ale a nye wamaɲsa dii la.

6

¹ “Ni dan tom tuimmaɲsa a te nuruba, ni kan a nye ɲa a lagri ate nuru meena a nya ɲa. Ni dan a nye dila, ni kan бага a tuesi tutuna ɲaai ate ni kowa Naawen waai ale bo wenɲmazuk a yaali ayen wa te ni la.

² “Ni dan pai jaab a te nuru waai kan mooli a sak nuruba ase venta nyamma ale a nye dii ba tuka diinaɲa po ale yabaɲa po la. Ba a nye dila ayen ka nuruba a pak ba. Bala chaama poom tuesi ba tutuna kama. ³ Ni dan a maari nuru waai ni kan basi ate ni doa maɲsa a poom seba ku noai po. ⁴ Ni dan a suk a nye dila, ni Kowa Naawen, waai ale a nya dii ate ni a nye la ale tuni ni.

⁵ “Ni dan puusi a te Naawen, ni kan a puusi ase venta nyamma ale a puusi dii la. Bala chaama a yaali ayen ba nyiem zaani ka ba tuka diinaɲa po yaase yabaɲa po a puusi ate nuruba a nya ba. Mi ale a weeni ni ayen ba poom tuesi ba tutunaɲa kama. ⁶ Alege ni dan a yaali ayen ni puusi a te Naawen, ni jo ni diinaɲa po ni deɲ ni nyiini abe ni lik ni tuaataɲa a puusi a te ni kowa Naawen, waai ate ni kan nya wa la. Ate ni Kowa, waai ale a nya ni la a te ni jaab buui ate ni a yaali la.

⁷ “Ni dan puusi a te wa, ni kan a biisi wie nna yegayega ate ɲa ka kiriya ase bogluk kaarisana ale a nye dii la. Ba a poli kama ayen biik yegayega ale basi ate ba bogtaɲa a wom ba. ⁸ Ni abe kan a nye ase bala la. Ni Kowa Naawen a poom seba jaab buui ate ni a yaali wa jigi la kama ale ge ate ni a bek wa. ⁹ Ni be puusi a te Naawen ase nnala la.

“Ti Ko Naawen, fi waai ale bo wenɲmazuk la,
Basi ate fi yoi welenka a yiti ate fi nya zula.

¹⁰ Fi naamu abe jam, ate fi ale a yaali dii la, a nye tenzuk de, ase ku le ka dii wenɲmazuk la.

¹¹ Te ti jinla de ɲandiin tii ate ti a yaali la.

¹² Voɲ ti wabaata a te ti ase tama ale voɲ a te chaab dii la.

¹³ Kan basi ate ti jo nyenyaka po, abe fi vari ti Velinvendika jigi a basi.’

¹⁴ “Ni dan voɲ a te baai ale nye ni a kaasi la, ni Kowa Naawen, waai ale bo wenɲmazuk la, a le voɲ a te nama me. ¹⁵ Ni be dan kan voɲ a te baai ale nye kaasi ni la, ni Kowa Naawen me a kan voɲ a te ni.

¹⁶ “Ni dan boro a bobi noa, ni kan kaasi ni nimbeenja ase venta nyamma ale a nye dii la. Ba a kaasi ba nimbeenja kama ayen waai meena nya ba ale bobi noa la. Mi ale a weeni ni, ba poom nya ba tutunaɲa kama dera. ¹⁷ Ni dan bobi noa, ni be puuri ni nimbeenja abe ni chaasi ni zuimaɲa, ¹⁸ ate nuruba a kan бага a seba ayen ni bobi ka noa. Ni Kowa Naawen waai ale a nya dii meena ate ni a sugi a nye la, wa le te ni ni tutunaɲa.

¹⁹ “Ni kan pa ɲanta yegayega a dueni tenzuk de, ate miari a de kaasi, yaase nyiam a siɲ ba po a kaasi ba, yaase zueba a we a jo du a zu ba. ²⁰ Alege ni pa ni ɲantaɲa yegayega a dueni wenɲmazuk. Miari ale nyiam a kan бага a kaasi ba dula jigini. Zueba me a kan бага a we jo dula jigini a zu ba. ²¹ Ni popola meena a bo ka juijui ate ni ɲantaɲa yegayega a boro la.

²² “Nimbeenja a nye ase ka bolim la a te nyiɲka. Nimbeenja a dan nala nyiɲka an bo legi po. ²³ Alege ni nimbeenja a dan kan nala nyiɲka a bo ka legi po. Ase bolim buui ale bo ale ni la dan ka legi, legi dila bie kama yegayega.

²⁴ “Nuru yeɲ an бага a tomu a te kpage ɲaye, dii nyiɲ la ku a fe kama ate wa a yaali wanyi abe wa kisi nwala. Wa le ta siaka ale wanyiwa abe wa a zeri nwala noai. Siuk kula

po me, ni kan baga a tomu a te Naawen abe ni nman yaali ligra a gum du.

²⁵ “Ku de nyin mi a weeni ni ayen ni kan te ku a daani ni, ni le ni nye dii a nya nandiinta ale nyiam ate ni baga boro la, yaase gatta a jo la. Ni nyuvoona an gaam nandiinta ale gatta? ²⁶ Ni nya nuinsaŋa sii ale bo wenna mazuku a yiti la. Si kan kpa talita yaa si a che za a pa ŋa a nyo bua po. Ni Kowa Naawen waai ale bo wenna mazuk la ale a nya si zuk. Nama an gaam nuinsaŋa? ²⁷ Ni waai baga a nye ate wa bena a wona a gum du wa yiila nyinŋa?

²⁸ “Ka boa ate ku a daani ni gatta nyaka nyinŋa? Ni nya wutaŋa puutaŋa ale ka dii la. Ti kan tom tuima a baali gatta a te ti dega. ²⁹ Alege mi a weeni ni, ni teeri Juuma naawa waai ate ba jam a wi wa ayen Solomon la. Wa jam ka nuru waai ale jigsi a gaam ba meena dila po dila po alege wa an jam a jo gatta ate ti nala a soa se wutaŋa de puutaŋa la. ³⁰ Ka Naawen ale a te wutaŋa gatta. Ti kan kasim a boro a beni, dii nyin la wenkarik a nyiem a dan paari, bolim ale a de ti. Nama a gaam wutaŋa kama Naawen nimbie po. Dila nyin la, wa an baga a te nama gatta? Ni siaka an zuaya.

³¹ “Ni be kan a daani ni dega abe ni a weeni ayen, “Ti te nye ka se a nya nandiinta a de? Ti te nya nyiam ka be a nyu yaase ti te nya gatta ka be a jo?” ³² Baai ale kan daa Juuba la a nyiem a kasim a yaali ka nantaŋa de chaama, alege ni Kowa waai ale bo wenna mazuk la, a seba ayen nama a yaali ba kama. ³³ Ni basi ate ni nin a bo ale Naawen namu ale wa le a yaali ayen ni a tom dii a te wa la a gaam jaab buuri meena ate wa yaa te ni jaab buuri meena ate ni a yaali la. ³⁴ Nyaku de nyin ni kan basi ate chum wie a daani ni. Daŋa meena a ta wie kama ate ŋa a daani. Kan nman

yaali daanika a gum dannii ale ta daani kaai la po.

7

¹ “Ni be kan a bo ni chaab buusa ate Naawen kan bo nama me buusa. ² Nama ale a bo ni chaab buusa dii la, Naawen me ale bo ni buusa ka dila degadega. Ni ale pai dii a nye, ale nuruba la, Naawen me ale pai dila degadega a nye ale ni. ³ Ka boa ale soa ate ni a nya yaata ni suaata nina po alege kan kpesi da tii ale bo ni dek ninaŋa po la? ⁴ Ka boa ale soa ate nama a weeni ni suaataŋa ayen, ‘Ni basi ate ti yeeri yaata ni ninaŋa po’, alege daata a bo nama dek ninaŋa po? ⁵ Nama a paasi ka ni dek. Ni be lin a yeeri da tii ale bo ni dek ninaŋa po la, ale ge ate ni baga a nya yeeri yaataŋa ni suaataŋa ninaŋa po.

⁶ “Ni kan a pa nman mansa a te baasa, dii nyin la si le chiem a dom ni. Ni kan pa ni nanta baai ate ba nyaka a tua la a dueni die ninŋa, dii nyin la ŋa le tabi ba zuk a kaasi.

⁷ “Ni dan puusi a bek Naawen ayen wa te ni jaab, wa le te ni. Ni dan a yaali jaab wa jigi, ni le nya. Ni dan wi wa wa tuoku noai, wa le siak abe wa lak a te ni. ⁸ Baai meena ale a puusi a bek Naawen ayen wa te ba nanta la, wa le te ba. Baai meena me ale a yaali nanta wa jigi la, ba le nya ba. Baai ale a wi wa wa tuoku noai la, wa le wom ba abe wa lak a te ba. ⁹ Nama baai ale ka koba la, kom a dan ta fi biik ate wa a yaali boroboruk, fi le pai tintain a te wa. ¹⁰ Wa dan a yaali jum fi le pai waab a te wa? ¹¹ Nama ka nuru baata, alege ni seba nman mansa a pa a te ni bisaŋa. Ni kowa Naawen, waai ale bo wenna mazuk la, a baga a te baai ale a puusi a te wa la, nman mansa kama.

¹² “Ni a tom tuimmanŋa a te ni suaataŋa ase nama ale a yaali ayen ba tom dii a te ni la. Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsaŋa kiri ale la.

13 “Ni va tuok kuui ale migla la a jo, dii nyiŋ la tuok kuui ale a jo bolim buui ale kan maari a kpimsi la jigini a lagri kama. Ate siuk kuui ale a cheŋ du la po chelim an tua. Nuruba yegayega abe le a va ku. 14 Alege siuk kuui ale a jo nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka jigini la po chelim tua kama. Nuruba maga ale nya siuk kula a va.

15 “Ni kpesi a nya venta biisiteeroma. Ba dan jam ni jigi, ba a nye ase ka piisa la, alege ba suniimaŋa po ba a nye ase ka piina la. 16 Ni le seba ba ale ka baai la ba tuima nyiŋ. Zaaŋ an baga a yoani tuita, fetiib me an baga a yoani chaama. 17 Timan a yoani ka yoana dek. Tibiok me a yoani ka yoan baata. 18 Timan a kan yoani yoan baata. Tibiok me an baga a yoani yoana dega. 19 Ti buui ale kan a yoani yoan maŋsa la, ba a che bu kama a yugi a basi bolim po ate bu a de. 20 Dila la ni le seba venta biisiteeroma ba tuimaŋa nyiŋ.

21 “Ku daa waai meena ale a wi mi ayen, ‘Ti Nyɔɔɔ’ la ale ba nya siuk a jo mi naamu po, alege ka baai nyiini ale a tom dii ate mi Kowa Naawen waai ale bo wenyamazuk a yaali la, bala le ba jo wa naamu po. 22 Wa dan jam ayen wa bo tenka meena demma buusa, nuruba yegayega a le weeni wa ayen, ‘Ti Nyɔɔɔ, tama a sak nuruba kama fi wamaŋsaŋa wie fi yonni nyiŋ. Ti be nman pa fi yonni nyiŋ a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ti be pa fi yonni nyiŋ me a tom wakperikaliisa nna yegayega.’ 23 Ba dan biisi a nueri, mi le weeni ba ayen, ‘Mi ze ni. Nama baai ale tom wabaata la, ni cheŋ du mi ten.’

24 “Waai meena ale a wom mi wienja de ale a va ŋa la, bala a nye ase ka yam nyɔɔɔ waai ale se wa yeri a zaani pinjaalin zuk la. 25 Dai yen po ate nmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate viok kpionku me a fɔbi wa yenni ate belanja a sueri a nyini,

alege di an loya dii nyiŋ la yenni nyɔɔɔwa a se di ka pinjaalin zuk.

26 “Waai meena ale a wom mi wienja de alege kan va ŋa la, bala a nye se ka beruk kuui ale se ku yeri a zaani tambusun zuk la. 27 Dai yen po ate nmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate va kpionku me a fɔbi wa yenni ate belanja a sueri a nyini, ate di yaa deri lo burummm.”

28 Yeezu ale biisi wienja de meena a nueri la, ku yaa cha nuru boanni meena wa sinsaŋa nyiŋ. 29 Wa sak ba kama ale wa dek pagrim. Wa ale a sak ba dii la ale Juuma Sinsak sagraoma sakka a jam daa wayenja.

8

1 Yeezu ale jam nyini guuku zuk a siŋ la, nuru boari yegayega a yaa va wa. 2 Gami dinyi a yaa yiti a cheŋ ga kpi duna ten wa niŋ a saalim wa ayen, “M Nyɔɔɔ, be tebi m tuemu de a te mu ase fi nin a yaali.”

3 Yeezu a yaa teeri nisa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M tebi fu kama, dii nyiŋ la mi a yaali kama ayen fi nya nyinyɔgsa.” Wa ale weeni dila la, gamini tuemu a yaa deri basi wa ate wa nya nyinyɔgsa. 4 Yeezu a nman weeni wa ayen, “Kan weeni a sak waai ya, alege be cheŋ Juuma Puusika Yenni tomteeroma wanyi jigi ate wa nya fu. Wa dan nya fu, be basi ate wa nye kaabka a te fu ase ti kokpienka Moosis ale jam a sak ti dii dila po dila po la. Kula a le sak nuruba ayen fi tuemu a nueri kama.”

5 Yeezu ale ga paari Kapernaum tenka la, sojiba kpagi dinyi a yaa jam tu wa a saalim wa ayen wa maari wa. 6 Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔɔ, m tomteerowa ale bo yeri ate wa naŋsa ale wa nisima kpi ate wa a nam nna yegayega.”

7 Yeezu yaa weeni wa ayen, “M le jam a nye ate wa nya nyinyɔgsa.”

8 Sojima kpagini a yaa nman weeni wa ayen, “Aaya, m Nyɔɔɔ. Mi daa nuru waai ale magsi ayen fi jam m yenni la. Juijui ate ti za nna, fi dek

a weeni fi wannu ate m tomteerowa a nya nyinyogsa. ⁹ Mi me ta nuruba baai ale nman ta pagrim mi zuk la kama, ale ta sojiba a nya ba zuk me. M dan weeni wanyi ayen wa cheŋ, wa a cheŋ kama. M dan nman weeni wa choa ayen wa jam, wa a jam kama. M dan weeni m tomteerowa ayen wa tom tuini a te mu, wa a tomu kama.”

¹⁰ Wa ale weeni dii la, a yaa deri cha Yeezu nna yegayega. Wa yaa chiem weeni nuru boanni meena baai ale va wa la ayen, “Mi a weeni ni ka wensie, mi an nya nuru Izirali ate wa ta siaka ase nuruwa de la. ¹¹ Ni wom mi wienja de nalimnyiini. Dai yen po nuruba ale nyini konni ale yeninƙa geŋ a jam jo Naawen naamu po a de nandiinta ale Abraham, ale Aizik ale Jakob. ¹² Alege baai ale magsi ayen ba jo dula jigini la, Naawen ale yuk ba basi legini po, dula ba le kasim a kum kama ale a nobi nyina.” ¹³ Yeezu ale biisi nyaku de a nueri la, wa yaa nman cheemu sojima kpagini jigi a weeni wa ayen, “Kuli yeri. Fi ale ta siaka la nyin, mi le nye a te fu.”

Wa tomteerowa a yaa deri nya nyinyogsa.

¹⁴ Yeezu a yaa cheŋ ga jo Piita yenni po a yaa nya ale wa nanuba a wiagi. Wa nyin ale jam tolin ate wa doa dokku po. ¹⁵ Yeezu a yaa jo wa dokku po a tiri wa nisanja ate wa a deri nya nyin yogsa. Wa yaa yiri yaali nyiam a te ba.

¹⁶ Wein ale jam a sin la, tenka demma a yaa ta yuariba ale baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la a jam Yeezu jigi. Wa yaa pa wa wannu a yiaƙ chichiribaataja nuruba zuima po a basi alege a tebi yuroma meena. ¹⁷ Wa nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la a jam ka wensie. Wa jam a weeni ayen, “Wala dek le wa tuesi ti tuetaja meena.”

¹⁸ Yeezu ale nya nuru boanni ale ba gilim wa la, wa yaa weeni wa nanviirima ayen ba cheŋ a ga gaam mogi kpeeni a taam jueƙi kauƙ kuƙula. ¹⁹ Ase ba ale jam boro a gomsu ayen ba cheŋ la, Juuma Sinsak sagroma po wanyi a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “M Sagro, m gomsu a magsi kama ayen m va fu a cheŋ juijui meena ate fi a cheŋ la.”

²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Suemkparita a bo ka vie po ale ge nuinsa me a bo tugta po alege mi Saalobiika a ka jigiya a duagi a goa.”

²¹ Yeezu nanviirima wanyi a yaa nman weeni wa ayen, “M Nyono, mi me a yaali kama ayen m va fu, alege basi ate m lin a ga pa m kowa a gu.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jam a va mi yogyogla de, abe fi basi ate baai ale kpi la a gu ba dek kpeema.”

²³ Yeezu ale wa nanviirima a yaa jo naaruƙu po a cheŋ. ²⁴ Ase ba ale jam a cheŋ la, va kpion a yaa deri yiti a fuk nna yegayega. Ku yaa fobi nyiamu ate bu a yiti a nagi naaruƙu ate bu gela me a jo naaruƙu po ate ku a nye ku sin nyiamu ten. Nyaku de meena ale jam a nye la, Yeezu a jam doa naaruƙu po a goa kama. ²⁵ Wa nanviirima a yaa nagi wa a yiti a weeni wa ayen, “Ti Nyono, tama a bo ka kum po. Vari ti a basi.”

²⁶ Yeezu yaa yiti a begi ba ayen, “Ka boa ate nama a chali yogsumo? Ni siaka an soa diiya?” Wa yaa weeni vioku ayen ku basi alege weeni nyiamu me ayen bu balin. Vioku a deri basi ate nyiamu me a balin. Bu an nman a choa ale maga dek me.

²⁷ Ku yaa deri cha ba nna yegayega. Ba yaa begi chaab ayen, “Ka boan jaab nuru ale nna? Wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noai.”

²⁸ Ba ale gaam a taam paari mogi kpeeni kauƙ kuƙula la, ba yaa ga paari nuru baai ate ba a wi ba ayen Gergesimba la tenka. Nuruba

baye ale jam bo dula jigini a ta chichiribaata ba zuima po. Nuru waai an jam baga a nyiem a va siuk kula. Yeezu ale ga nyini naarunƙu po a sinj tenj la, nuruba bayewa a yaa deri nyini juijui ate ba a gu nuruba la, a jam tu wa. ²⁹ Ba wanyi a yaa kaari a bek wa ayen, “Fi Naawen biika, ka boa ate fi a yaali ti jiginya? Dai dii danni ate Naawen ayen wa jam a bo tenjka meena demma buusa la an diem a paariya. Fi linj a de ka ninj jam ayen fi basi ate ti namu abe fi ge ate dai dila danni a paari?”

³⁰ Dula jigini die a yaa jam za guuk zuk a de. ³¹ Chichiribaataja a yaa saalim Yeezu a weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi yiaƙ ti ate ti nyini be basi ate ti nyini a ga jo deenja po.”

³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni be cheƙ dula jigini.” Ti yaa nyini nuruma jigi a ga jo deenja po ate deenja a chali a ga va guuku nakpiak a sali sinj a lo mogi kpeeni po a kpi.

³³ Baai ale jam a nya deenja zuk la a yaa chali cheƙ ba tenjka a ga weeni baai ale bo dula la dii ale nye nuruma bayewa baai ate chichiribaataja a jam bo ba zuimaƙa po la. ³⁴ Tenj kala demma ale jam a wom dii ate ba weeni la, ba meena a yaa nyini ba yeenja po a jam tu Yeezu a saalim wa ayen wa basi ba tenjka.

9

¹ Yeezu a yaa ga jo naarunƙu po a nman pilim a lo mogi kpeeni jueli cheƙ wa dek tenjka. ² Dula jigini ate nuru a boro ate wa nisima ale wa nanƙa a kpi. Nuruba a yaa pa wa dueni jaab zuk a ta jam Yeezu jigi. Yeezu a yaa le nya ba siaka ale wa ale soa dii la, wa yaa weeni nuru waai nisimaƙa ale wa nanƙaƙa ale kpi la ayen, “M biiga, yik fi dek abe fi kan te ku a daani fu. M vonj fi wabaataja a te fu kama.”

³ Juuma Sinsaƙƙa sagromba ba gela a jam bo dula jigini a yaa poli ba popola po ayen, “Wa ale a biisi dii la a nye nna ase wa ka Naawen la.”

⁴ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama a yaa bek ba ayen, “Ka boan popola baata ate nama a poli?” ⁵ Ase mi dan weeni nuruwa de ate wa nisima ale wa nanƙa a kpi la ayen m vonj wa wabaataja a te wa a yaase wa yiti a cheƙ, ka kuna dek ale pagra? ⁶ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen mi Saalobiika a ta siuk kama tenjuk meena a baga vonj nuruba wabaata a te ba.” Wa yaa weeni nuru waai ale a wiak la ayen, “Yiti a zaani abe fi pai fi jaamu a cheƙ kuli fi yenni.”

⁷ Nuruwa a yaa deri yiti a zaani a pa wa jaamu a cheƙ kuli. ⁸ Yogsun nna yegayega a yaa deri yik baai meena ale jam za dula la. Ba yaa te Naawen pimpauk, dii nyinj la wa ale te Yeezu siuk ate wa baga a tom tuini de la.

⁹ Yeezu a yaa le basi dula jigini ale cheƙ la, wa yaa nya nuru ate ba a wi wa ayen Matiu. Wa jam kala ka lampoo dokku po a tuesi lampoo. Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Yiti a jam va mi.”

Wa yaa deri basi wa tuimaƙa ale ge yiti a ga va wa.

¹⁰ Yeezu ale wa naanviirima a yaa cheƙ Matiu yenni ayen ba de nandiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam nna yegayega a yaa jam gum wa ale wa naanviirima po, ate ba meena a yaa kala a de nandiinta. ¹¹ Farisiiba ba gela a yaa nya ba ale ba a de nandiinta. Ba yaa bek wa naanviirima ayen, “Ka boa ate ni sagromba ale wabaata nyam ale lampoo cheesiroba a de nandiinta ale chaaba?”

¹² Yeezu a yaa wom dii ate ba a bek la a yaa tulisi ba ayen, “Nuru baai ale ta nyinyogsa la, bala a kan cheƙ tiim nyono jiginya, alege ka yuariba nyiini. ¹³ Ba jam a nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen wa weeni ayen, ‘Nama ale ta jiirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko dunsa a kaabi a te mi la kama.’ Ni be cheƙ a ga gisi dii ate Naawen a weeni ni la kiri. Mi an jam

ayen m wi ka nuru manja, alege ka wabaata nyam.”

¹⁴ Da yen Jon waai ale jam a te nuruba soka la, naanviirima a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “Ka boa ate tama ale Farisiima naanviirima a kasim a bobi noa alege fi naanviirima a kan bobi?”

¹⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ase nuru a dan faari nipok, wa doama sue a kaasi kama? Aawo, na kan kaasi. Dai cheena kama ate nipokfiaka nyonowa a dan kan bo ale ba, ba yaa bobi noa.”

¹⁶ Wa yaa nman weeni ba ayen, “Nuru a kan pa garuchiak paalik a lan garuk kpaga. Ba dan nye dila, garuku a kan beni ku le cheeri a gum du. ¹⁷ Ba kan pa dapagrik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a pusi kama ate daamu a waan. Ba pai dapagrik a su ka bunlok paaluk pu.”

¹⁸ Yeezu ale biisi a nueri la, Juuma po kpagi dinyi a yaa jam a kpi duna ten wa nin a weeni wa ayen, “Ka m lie ale deri kpi. Mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisanja a tiri wa ate wa yiti kum po.”

¹⁹ Yeezu yaa yiti va wa ate wa naanviirima me a va chen.

²⁰⁻²¹ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a wiagi bena pi ale naye. Wa jam a lo ka chiak. Wa yaa poli wa sunum po ayen, “M dan baga a paari wa garuku noanni a tiri, m le nya nyinyogsa.” Wa yaa va Yeezu naan a magi tiri wa garuku.

²² Yeezu a yaa virin naan a nya wa ale weeni ayen, “M lie yik fi dek abe fi kan basi ate ku a daani fu. Fi ale ta siaka ale mi dii la a basi kama ate fi nya nyinyogsa.” Wa le weeni nyaku de la, nipowa yaa deri nya nyinyogsa.

²³ Yeezu ale ga paari Juuma kpagini yenni la, wa yaa nya yiyi-irisa ale ba kala dula jigini alege baai me a kum. ²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni meena a yiti nyini. Biika an kpiya, alege wa a goa kama.” Ba ale wom dila la, ba yaa deri a la

wa. ²⁵ Nuruma meena a yaa le nyini la, Yeezu a yaa jo biika dokku po a yik wa nisanja ate wa yiti. ²⁶ Dii ate Yeezu a nye la, a yaa deri waan ten sii meena ale gilim dula jigini la.

²⁷ Yeezu ale nyini dula jigini a nyini a chen la, yeeba baye a yaa wom wa a yaa deri chen va wa. Ba yaa kaari a wi wa a weeni ayen, “Naawa Deevide naanbiika, ti a saalim fu ayen fi ta jirim ale ti.”

²⁸ Yeezu ale ga jo dok la, yeema bayewa a yaa jam wa jigi. Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama ta siaka ayen mi baga a tebi ni?” Ba yaa siagi.

²⁹ Dula jigini Yeezu a yaa tiri ba ninanja ale weeni ba ayen, “Basi ate ku nye ase ni siaka ale ka dii la.”

³⁰ Ba ninanja a yaa deri lagri ate ba a nya. Yeezu a yaa kaam ba ayen, “Ku a fe kama ate ni kan weeni waai dii ale nye la.”

³¹ Alege nuruba bayewa de a ta ga weeni ate ku tagli ten sii meena ale moata dula jigini la.

³² Ase nuruba bayewa ale jam a chen la, nuruba ba gela a yaa jam ta nuru wa choa a jam Yeezu jigi. Chichiribiok ale jam bo wa zukku po ate wa an jam baga a biisi. ³³ Yeezu ale yia chichiribioku ate ku nyini nuruwa zukku po a nyini la, wa yaa deri a biisi. Ku yaa deri cha nuru baai meena ale za dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Tama an diem a nya wann de choa Izirali.”

³⁴ Alege Farisiima a weeni ayen, “Ka chichiribaatanja kpagini ale te wa pagrimu ate wa baga a yia chichiribaata nuruba zuima po.”

³⁵ Va njala po Yeezu yaa kasim a nyiem tenkpiensanja ale tenkpansanja meena. Wa jam a sak nuruba Naawen naamu wie ba tuka diinanja po, ale a tebi yuariba yegayega me. ³⁶ Wa ale ga nya nanboanni la, wa jirim yaa jam bo ale ba dii nyin la ku jam a daani ba kama nna yegayega ate ba yaa yaali maarika. Ba jam a nye ase ka piisa ale kan ta naapeerik la. ³⁷ Wa yaa jam a weeni wa naanviirima

ayen, “Ka cheka tuima ale boro nna yegayega, alege cheeroma an piisiya. ³⁸ Ni puusi a te Naawen waai ale ka cheka nyonowa la ate wa basi ate cheeroba yegayega a jam a che abe ba vaari a ta jo.”

10

¹ Yeezu a yaa wi wa naanviirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi, ate wa yaa pa wa pagrimu a te ba, ate ba nyini a cheŋ a nyiem a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po ale a puusi ate yuariba a nya nyinyogsa. ² Wa tuimtomdoma pi ale bayewa yue a jam ale Simon waai ate Yeezu a jam te wa yue paani ayen Piita la, ale wa yuawa Andiru ale Jeemsi ale wa me yuawa Joon, Zebedi bisana, ³ ale Filip ale Batolomiu ale Tomasi ale Matiu waai ale jam ka lampoo cheesirowa la, ale Jeemsi, Alfiyus biika, ale Tadiusi, ⁴ ale Simon ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas Iskariot waai ale jam a ta Yeezu a ga bobri a sak la.

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan basi dela ale ge cheŋ, ni kan va Samaria tenšana po ale baai ale kan daa Juuba la tenka. ⁶ Ni nyiem Juuma ale bo ten sii la nyiini. Ba a nye se ka piisa ale be ŋa siuk la. ⁷ Ni cheŋ a ga sak ba ayen Naawen naamu a moata kama. ⁸ Ni puusi a te yuaroma ale gamaŋa ate ba nya nyinyogsa, abe ni nagi kpeebe kum po a yiti abe ni a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Pagrimu de ate mi a pa te ni la, ni an tuniya, nama me a pa te abe ni kan yaali tutuna. ⁹ Ni kan pa ligra a nyo ni fotaŋa po. ¹⁰ Ni kan pa koalima yaase fotta ale garujenta ale nuensa ale tacheŋsa. Ku a magsi kama ayen tuimtomdisa a de ba tuimaŋa nyiŋ.

¹¹ “Ni dan ga paari ten, ni jo ka po a gisi nuru waai ale wa te ni tia abe wa tuesi ni la. Ni dan nya nuru wala choa, ni be bo ale wa a ta ga paari dai dii dai ate ni a basi dula la. ¹² Ni dan ga jo yenni po, ni puusi ba abe ni weeni ba ayen Naawen

ale te ba suyogini. ¹³ Ba dan te ni tia, Naawen a le te ba suyogini. Ba dan kan te ni tia, Naawen a kan te ba suyogini. ¹⁴ Ten kaai nuruba a yaase yeri dii dem a dan kan te ni tia ale kan yaali ayen ba wom dii me ate ni tara ayen ni weeni ba la, ni kpaanti ni nanšana paasuku a basi dula jigini, ate ku sak ayen ba me zeri ba kama. ¹⁵ Ni wom mi nalim nyiini. Naawen a dan jam ayen wa bo tenka meena demma buusa, wa le ta jiiirim ale nuru baai ale jam bo ten sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la po a gaam ba.

¹⁶ “Ni wom mi nalimnyiini. Nama baai ate mi a tom la, a nye ase ka piisa ale bo piina sunsuŋ la. Dila nyiŋ la ku a fe kama ayen ni ta yam ase wiiga la abe ni yik ni dek ase nangbaŋsa la. ¹⁷ Ni kpesi ni dek dii nyiŋ la nuruba a le yik ni ale pagrim a ta cheŋ boteka yenni. Ba le miiri ni me ale fiŋsa ba tuka diinaŋa po. ¹⁸ Ba le ta ni a cheŋ a ga zaani nalima ale kpaga niŋ ate ba bo ni buusa mi nyiŋ. Ba dan nye ni dila ni yaa le nya siuk a biisi ale ba ale baai me ale kan daa Juuba la Naawen wamašana wie. ¹⁹ Ba dan ta ni a jam boteka yenni po, ni kan basi ate dii ate ni ayen ni biisi la a daani ni. Ku dan jam paari ni biik, Naawen a le sagi ni ate ni biisi. ²⁰ Wie ŋaai ate ni ayen ni biisi la a kan chim nama dek wie, alege ŋa le nyini ka ni Kowa Naawen Chiika jigi.

²¹ “Nuruba a le jam yik ba suaata a te nuruba ba gela ate ba ko ba. Bisa koba a le jam a yik ba me a nye ba dila degadega. Bisa me a le jam nye ba koba ale ba maba dila me. ²² Waai meena a le kisi ni, dii nyiŋ la nama ale a va mi la. Nuru waai a dan ta suduŋni ale ninam ate ku beni, Naawen a le vari wa a basi. ²³ Ba dan a daani ni ten kaai po ni basi dula abe ni chali cheŋ ten yon. Wensie ate mi a weeni ni, ni kan baga a tom ni tuimaŋa meena Izirali tenšana po a nueri ale ge ate mi Saalobiika a pilim jam.

24 “Zamsiro waai an baga a seba a gaam wa sagro. Tomteero waai me an baga a chim nuru kpion a gaam wa nyono. 25 Zamsiro a pii ka nyin wa dek ayen wa magsi chaab ale wa sagro. Tomteero me a yaali kama ayen wa dan nya siuk wa ale wa nyonowa a magsi chaab. Nuruba a dan a wi mi ayen Beelzebu, chichiribaata meena kpagini, ba le wi nama wie ate na gaam di.

26 “Ni be kan a chali nuruba yogsumo. Wie naai ale lik dua yogyogla de la ale jam nyini peelim, wie naai meena ale chim wasusuga la ba le jam seba na. 27 Dila nyin ku a fe kama ate ni a sak nuruba wie naai ate mi a suk a sak ni la, a lagri. 28 Ni kan a chali yogsum ale nuru baai ale a ko nuruba nyinlammu la, dii nyin la ba an baga a ko ba chiisa. Ku magsi kama ayen ni a chali Naawen waai ale baga a kaasi nuruba nyinsa ale ba chiisa bolim buui ale kan maari a kpimsi la po yogsum. 29 Ni baga kama a pa ligbiri a da nuinsa siye yaba na po, alege si po bunyi a dan poom a lo ten, ni Kowa Naawen a seba ku po kama. 30 Alege nama, Naawen a chiini ni zuisa na meena ni zuima na po kama. 31 Nyaku de nyin nama kan a chali yogsum ale dii ate nuruba ayen ba nye ni la. Ni gaam nuinsa na ka nna yegayega Naawen nimbie po.

32 “Waai meena ale a weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a le weeni dila degadega m Kowa Naawen waai ale bo wenmazuk la nimbie po. 33 Waai meena ale kan weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a kan biisi m Kowa Naawen waai ale bo wenmazuk la nimbie po.

34 “Ni kan a poli ayen mi sakka de a le basi ate nuruba a tigi jam jigi yen a boro ale suyogini. Ku le basi kama ate nuruba a poori chaab. 35 Bisa a le nman tulim a ta chaab ale ba koba. Leeba me a le nman tulim a ta chaab ale ba maba.

Sampooba me ale tulim ta chaab ale ba nianipooba. 36 Ku dan jam ase nnala la, ni le seba ayen nuru dek dokdem ale wa dachaasa.

37 “Nuru waai ale a yaali wa ko a yaase wa ma a gaam mi la an magsi ayen wa va mi. Nuru waai me ale a yaali wa biik a yaase wa lie a gaam mi la an magsi ayen wa va mi. 38 Nuru waai a ale kan gomsa a magsi ayen wa nya ninam a yaase wa kpi mi nyin la an magsi ayen wa va mi. 39 Nuru waai ale a yaali wa dek nyuvuri ale kan yaali ayen wa nya ninam la, kula nyono a le jok wa nyuvunni. Nuru waai a dan jok wa nyuvuri mi nyin, wa le nman nya di.

40 “Nuru waai a dan te ni tia ale tuesi ni, kula nyono a te ka mi me tia dila. Nuru waai me ale a te mi tia ale a tuesi mi la, wa te ka Naawen waai ale tom mi la tia dila. 41 Nuru waai ale a te Naawen biisiteerowa tia, dii nyin la wa le tom a te Naawen la, da yen po wa le nya ku tutuna. Nuru waai me ale a te nuru man tia ayen wa le ka nuru man la nyin, da yen po wa le nya ku tutuna. 42 Ni wom mi nalimnyiini. Nuru waai a dan pa nyayogsik a te mi naanviirima po wanyi, da yen po wa le tuesi ku tutuna.”

11

1 Yeezu ale biisi ale wa naanviirima pi ale bayewa a nueri la, wa yaa basi dula jigini ale ge chen ten sii ale moata dula la ayen wa sak ba Naawen wama nsa na wie.

2 Jonn waai ale jam a te nuruba soka la, a diem a jam bo ka naawa Ayerod dokku kuui ate ba a lik nuruba la po. Jonn ale wom dii ate Yeezu a jam a tom la, wa yaa tom wa naanviirima po ba gela ate ba chen Yeezu jigi. 3 Ba ale ga paari wa jigi la, ba yaa bek wa ayen, “Ka fi ale nuru waai ate Jonn a weeni ayen fi le jam la, yaa ti deema a limsi nuru yonnoa?”

4 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni nman pilim chen a ga weeni Jonn dii ate nama a wom ale a nya la. 5 Yeeba

a nya, gbanisa me a baga a chen, gama me a nya nyinyogsa. Tukpara nyam a wom, ale nagi kpeeba kum po a yiti. M be sagi njanjagsa me Naawen wamaɲsaɲa wie. ⁶ Nuru baai ale kan ta chichama ale mi la, sue a peenti kama.”

⁷ Ase Joɔn njanviirima a yaa ale nman pilim a bo siuku po a chen la, Yeezu a yaa chiem a weeni nuru boanni Joɔn wie. Wa yaa weeni ba ayen, “Nama ale nyini a chen Joɔn jigi sagini po la, nama a jam a poli ayen ni le nya ka boa? Nama a poli ayen ni le nya ka chichama nyɔɔɔ? ⁸ Nama a nyini chen ayen ni nya ka boa? Nama a chen dula ayen ni nya ka nuru waai ale jo garuk nalinsa la? Baai ale a jo garuk tila chaama la a bo ka nalima yie po. ⁹ Ni be weeni mu, ni nyini chen ayen ni nya ka boa? Naawen biisiteerɔma yaa? Ni basi ate m weeni ni ayen ni nya ka waai ale gaam Naawen biisiteerɔma meena la. ¹⁰ Ba nmarisi Joɔn wie Naawen gbanƙa po kama dila po dila po ayen Naawen a weeni ayen, ‘Ka mi tomteerɔwa ale nna. M be le liɲ a tom wa fi niɲ ate wa gomsɪ siuk a te fu.’ ¹¹ Wensie ate mi a weeni ni, Joɔn waai ale a te nuruba soka ale nyiam la a gaam nuru baai meena ale jam boro a ta nyini dila po dila po la kama, alege Naawen naamu po waai ale ka baɲ la a nman zuak a gaam Joɔn kama. ¹² A ta nyini diipo ate Joɔn a piilim a sak nuruba la a ta jam paari jinla, pagrim nyam a kasim a yaali kama ayen ba kaasi Naawen naamu. ¹³ A ta nyini diipo ate Naawen a liɲ pa wa Sinsaɲa a te Moosis la ale Naawen biisiteerɔma meena ale jam a sak nuruba dii la a ta jam paari Joɔn jamka me nuruma de meena a biisi Naawen naamu wie kama. ¹⁴ Ni dan siak a te dii ate ba nmarisi la, ni le miɲ ayen Joɔn ka Naawen biisiteerɔwa Elaja. Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen wa le nman pilim jam. ¹⁵ Ni lagri ni tɛɲa a wom dii ate m weeni a sak

ni la.

¹⁶ “Yogyogla de, m le pai jinla demma a magsi chaab ale ka boa? Ba a nye se ka bisa ale tigi chaab a kala yaba po a wi ba doaba a weeni ba ayen, ¹⁷ ‘Tama a yi ka nipokfiak yiila, alege nama a kan gogi. Ti a yi kum yiila, alege ni sue a kan kaasi.’ ¹⁸ Joɔn ale jam bobi wa noanni la, waai meena a jam a weeni kama ayen chichiribiok ale bo wa zukku po. ¹⁹ Mi Saalobiika ale jam, a de ale nuruba la, waai meena a jam a weeni kama ayen, ‘Ni nya nuruwa de. Wa ka puuk nyɔɔɔ ale a nyu daam me nna yegayega. Wa ka lampoo cheesiroba ale wabanyeerisa doa.’ Naawen a sak nuruba ka wa wensie siutaɲa tii ale ka togatoga la.”

²⁰ Yeezu a tom wakperikaliisa yegayega tɛɲ sii ale moata la po, alege tɛɲ sila demma an diem a jam basi ba wabaataɲa. Wa yaa toariɲ ba ayen, ²¹ “Nama Koraziin demma ku le jam tua kama ni jigi. Nama Beteseida demma, ku le jam tua kama nama me jigi. Ase mi a dan poom a tom wakperikaliisaɲa de ka Taaya ale Saidon tɛɲsaɲa po ase mi ale tom dii nama jigi la, baai ale jam bo dula dila po dila po la ate basi ba wabaataɲa kama. Ba te jo ka garuk tii ale a lu ba nyiɲsaɲa la abe ba nye tintuem a yuk ba zuimaɲa. Nyaku de te le sak nuruba kama ayen ba nman va ka Naawen siuku. ²² Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tɛɲzuk meena demma buusa wa le ta jiiirim ale Taaya ale Saidon demma a gaam nama kama. ²³ Nama Kapernaum demma, ni a yaali kama ayen ni pa ni dek jueli wenɲmazuk. Dai dila dannɪ a dan paari, ba le yuk ni basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. Ase mi dan poom a tom wakperikaliisaɲa de ka Sodom tɛɲka po dila po dila po, ase m le tom dii la, Naawen a kan bo ba buusa a kaasi ba. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo

tenzuk meena demma buusa wa le ta jiiirim ale Sodom demma a gaam ni.”

²⁵ Va nala po Yeezu a yaa puusi a te Naawen ayen, “M dek ko, fi waai ale ka wennmazuk ale tenzuk meena nyonɔ. Wie naai ate fi a zeri yam nyam sakka ale ge a pa suk ba la, fi pa ka nala a sak baai ale kan seba gban la. Mi a te fi jiam wienja de nyinj. ²⁶ M Koa, fi ale yaali ayen ku nye dii la ale la.”

²⁷ Yeezu ale puusi a nueri la, wa yaa cheemu a weeni nuru boanni ayen, “M Kowa a pa jaab buuri meena a te mu kama. Nuru waai a ze Naawen biika ka wa kowa nyiini ale seba wa. Nuru waai me a ze kowa ka wa biika nyiini ale seba wa. M basi kama ate baai ate m lueri la seba wa me.

²⁸ “Nama meena baai ale ji jib kpeenta ale jiaak la, ni jam mi jigi. Mi a le te ni vuusum. ²⁹ Mi sinsanja a nye se ka naabkpaama duok la. Ni pa ku a su ni neenja po ate ni бага. Mi ka nuru waai ale seba m dek taka la. Ni dan basi ate mi a sak ni, ni le nya vuusum. ³⁰ Duok kuui ate mi a pai a te ni la, ku ta chenka an tua. Jib tii ate mi a pai a ji ni la an dobra.”

12

¹ Ba Vuusum Daanja po dinyi Yeezu ale wa naanviirima a yaa jam chen va nuru talim po. Ba la chen la, kom a yaa ta wa naanviirima ate ba yaa wie “wiiti” ayen ba nobi. ² Farisiima ba gela ale nya dii ate ba a nye la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ate fi naanviirima a kaasi ti Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanja po a min naawa Deevit wie a chak ya? ⁴ Dii po ate nuru waai ate ba a wi wa ayen Abiata ate wa jam ka Juuma Puusika Yenni tomteeroma la, da yen ate kom a yaa jam ta Deevit ale wa doama. Wa yaa jo Puusika Yenni po a pa boroboruk a we a nobi ale ge a wie a te wa doama ate ba me a nobi. Ba kan te nuru yon a nobi

boroboruku de ka Juuma Puusika Yenni tomteerowa nyiini ale a nobi ku. ⁵ Nama an karim dii ate Moosis a nmarisi Naawen gbanja po ayen Juuma Puusika Yenni tomteeroma nyiini ale a tom wa Puusika Yenni po Vuusum Danni la? Ba nyiem a kasim a a kaasi ti Vuusum Danni kisiku kama, alege nuru waai a kan nya ba kaasunku. ⁶ Ni basi ate m weeni ni ayen nuru a bo dela a zuak gaam Juuma Puusika Yenni kama. ⁷ Ba nmarisi Naawen gbanja po ayen wa weeni kama ayen, ‘Nama ale ta jiiirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko dunsa a kaabi a te mi la kama.’ Ni dan seba wienja de kiri, kuna magsi ayen nama a bu baai ale kan nye a kaasi la buusa. ⁸ Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me.”

⁹ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge a chen ga jo Juuma tuka dokku po. ¹⁰ Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa a kpi. Nuru baai ale jam bo dula la, a jam a limsi kama ayen ba nya se Yeezu le tebi nuruwa nisanja Vuusum Danni po yaase wa kan tebi ate ba бага a nya wari biisi.

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “A se nama waai poosuk a dan lo vili po Vuusum Danni ni kan yeeri ku? ¹² Nurubiik a be gaam poosuk kama nna yegayega. Ka dila ale soa ate nuru a dan maari wa suok Vuusum Danni po, wa kan kaasi Vuusum Danni kisiku.” ¹³ Wa yaa weeni nuru waai nisanja ale kpi la ayen wa teeri si.

Wa yaa teeri si a deri nya nyinyogsa. ¹⁴ Farisiima a yaa yiti dula jigini a nyini a yaa gisi siuk ayen ba ko Yeezu.

¹⁵ Yeezu ale wom dii ate ba a yaali ayen ba nye wa la, wa yaa basi dula jigini ale ge chen. Nuruba yegayega a jam va wa ate wa tebi ba tuetana meena. ¹⁶ Wa ale tebi ba la, wa yaa weeni ba ayen ba kan weeni a sak nuru wa ale nye dii la. ¹⁷ Wa weeni ba nyaku de kama ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a

ɲmarisi dila po dila po la a chim wensie. Wa ɲmarisi kama ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁸ “Ka mi tuimtomɔwa waai ate mi a lueri a te m dek la, ale nna. Mi a yaali wa kama. M sui me a peenti ale wa nna yegayega.

M le pai m chiika a nyo wa sunum po ate wa sak baai ale kan daa Juuba la nyemagsika.

¹⁹ Wa daa sak ba nyaku de, wa kan yaali ayen wa ale ba a ta nampaga ale chaab a yaase wa a na ba yabaɲa po.

²⁰ Wa le maari ɲanjagsa baai ale nye a se wuuk tii ale wie la abe wa pa wa pagrimu a te nuru baai ale seba ba dek taka la, dii nyiɲ la bala a nye se ka bolim ate ba tɔati a zaani la.

Wa kan basi nyaku de nyeka a se ka wa ta nyemagsika a jam tenzuk de.

²¹ Waai meena yiila ale bo ka wa jigi.”

²² Da ɲala po nuruba ba gela a yaa ta nuru wanyi a jam Yeezu jigi. Wa jam ka gaauɲ ale yi me, dii nyiɲ la chichiribiok ale jam bo wa zukku po. Yeezu a yaa tebi wa ate wa ɲman бага a biisi ale a nya. ²³ Ku yaa cha nuru boanni ate ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de, ka naawa Deewid ɲaɲbiik yaa?”

²⁴ Farisiima ale wom dii ate nuruma a biisi ale chaab la, ba yaa weeni ba ayen, “Chichiribaataɲa meena kpagini ate ba a wi ayen Beelzebu la ale a te wa pagrim ate wa бага a yiaɲ chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

²⁵ Yeezu a jam seba dii ate Farisiima a poli la kama a yaa weeni ba ayen, “A se ten kaai dem a dan poori ba deɲ ta chaab, ba dachaasa a kan va dila nyiɲ a ko ba? Ase yeri yen po dem a dan tulim a ta chaab yeri dila a waan kama. ²⁶ A se Sitaana ale wa tuimtomɔma a dan ta chaab, wa naamu a kan beni ale ge a lo. ²⁷ Nama a weeni ayen Beelzebu ale kasim a pa wa pagrimu a te mi ate

mi бага a yiaɲ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ka wana ale a te nama ɲaɲviirima pagrimu ate ba a yiaɲ chichiribaata a basi. Ni deɲ ɲaɲviirima ale a tom dii la a sak kama ayen dii ate nama a biisi mi wie la a daa wensie. ²⁸ Ka Naawen Chiika ale a te mi pagrim ate mi a yiaɲ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Nyaku de a sak ni kama ayen Naawen naamu a jam diiri ni kama.

²⁹ “Nuru karo a бага a jo pagro yeri po a zu wa ɲanta ka wa nin liɲ a yik wa a bobi alege pai ɲantaɲa.

³⁰ “Nuru waai a dan zeri mi ɲaɲ zaanika, kula nyonɔ a kaasi ka mi ale a tom dii la. Nuru waai a dan kan a maari mi ate ti tigi a gum chaaba, kula nyonɔ a kati a waan kama. ³¹ Wensie ate mi a weeni ni, Naawen бага kama a vona te nuruba ba wabaata meena ale ba ale a le wa dii la me. Alege nuruba a daa le Naawen Chiika, Naawen a kan бага a von a te ba. ³² Nuruba a daa le mi Saalobiika Naawen ale бага a von a te ba. Nuruba abe daa le Naawen Chiika, Naawen a kan бага a von a te ba diipo diipo.”

³³ Yeezu a yaa ɲman weeni Farisiima ayen, “Timan a yoani ka yoana maɲsa, alege tibiok a yoani ka yoana baata. Nuruba a бага a miɲ timan ale tibiok ka si yoanaɲa nyiɲ.

³⁴ Nama a nye se ka wiiga la. A se nama a daa tom wabaata ni le nye ka se a biisi wamaɲsa? Wie ɲaai ate nama a biisi la a nyini ka ni deɲ puusa po. ³⁵ Nuru sunum a bo ka wa ɲanta zaanika jigi. Wamaɲsa a dan bo dula, wa a yeeri ɲa kama a biisi. Wabaata me a dan bo du, wa a yeeri ɲa me kama a biisi.

³⁶ “Wensie ate mi a weeni ni, Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa, wa le bek waai meena wa ka ya tii ate ba biisi la. ³⁷ Naawen le pa ka wie ɲaai ate ni biisi la a bu ni buusa. Nama ale biisi ɲaai meena ate wa wom la le basi ate wa weeni ayen ni kaasi kama yaa se ni ze ku po.”

³⁸ Da ḡala po Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagrɔ, tama a yaali kama ayen fi tom wakperikaliik ate ti nya.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom tumbaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yogyogla de. Wakperikaliik sii ate nama le nya dai yen po la ale dii ate Naawen a tom a te wa biisiteerɔwa waai ate ba jam a wi wa ayen Jona la. ⁴⁰ Naawen a jam tom jum kpiem ate bu ga ne Jona. Wa jam a bo bu poni po ka daa ḡata. Siuku la po me ba dan jam ko mi Saalobiika, nuruba le gu mu. Ba dan gu mu, daa ḡata danni m le yiti kum po. ⁴¹ Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa baai ale bo ten kaai ate ba a wi ayen Niineve la, le jam a yiti a biisi gaam ni. Jona a le jam sak ba Naawen wie dila po dila po la, ba jam a basi ba wabaatana kama ale va wa. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Jona kama nna yegayega. ⁴² Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa, Siiba tenka nipok naawa, le jam a yiti a biisi gaam ni. Wa nyini ka nna niḡniḡa a jam naawa Solomon jigi ayen wa wom wa yammu wienḡa. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Solomon kama nna yegayega.”

⁴³ Yeezu a yaa ḡman weeni Farisiima ayen, “Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a nyini, ku a chen ka sagini po a ga nyeema a gisi vuusum jigi. Ku dan kan бага a nya jigi ya. ⁴⁴ Ku a weeni ka ku dek ayen, ‘Basi ate m ḡman a ga jo nuru waai zukku po ate m poom boro la.’ Ku dan ḡmani a ga jo dula jigini, ku yaa ale nya ayen ku jigini a gomsii magsi kama. ⁴⁵ Ku yaa ḡman nyini dula jigini a nyini a ga gisi a nya ku chichiribaata ti chaab tiyopoi a ta ḡmani ga jo nuruwa zukku po. Chichiribaata tiyopoi wa tuimbaatana a pagra a gaam m kula

tuimana kama chichiribiok kula a dan tom ku tuimana a nueri, nuru wa la ale poom ka dii la a gaam wa daam wa kama. Ku le ku nyɛ dii ale jinla demma baai ale a tom wabaata la ale la.”

⁴⁶ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa mawa ale wa suaatana a yaa jam za peelim a tom nuru ayen wa jo a wi wa. ⁴⁷ Wa yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Fi mawa ale fi suaatana a za peelim a yaali fu.”

⁴⁸ Nuruba yegayega ale jam kala a gilim Yeezu ate wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?” ⁴⁹ Wa yaa dak ayen ba nya wa ḡaanviirima, ale weeni ba ayen, “Mi maba ale mi suaatana ale la. ⁵⁰ Baai meena ale a tom dii ate mi kowa a yaali la, bala ale mi suaata, ale mi toaba, ale mi maba.”

13

¹ Dai dila danni Yeezu a yaa basi dula ale ḡmani a chen mogi kpeeni noai a ga kala a sak nuruma Naawen wie. ² Nuru boari yegayega a yaa jam za a gilim wa. Ba ale jam a piisi la nyin ale soa ate wa yaa a yiti a ga jo ḡaarun po a sin nyiamu po a torisi a chen nin maga dega, ale ge ate nuru boanni a yaa za nyiamu noai. ³ Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega a weeni ba ayen,

“Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini a chen wa talim ayen wa yuk wa ḡanborinta ase muma la. ⁴ Wa ale jam boro a yuk la, beena gela a lo siuku po ate nuinsa a jam pisi ḡa meena. ⁵ Beena gela me a lo tintana po. ḡala an jam бага a nyini nwuli, dii nyin la tantana an jam soa dii ya dula jigini. ⁶ Kantuen ale jam a moak la, ḡa meena yaa jak dii nyin la ḡa ka nanḡa ate ḡa yaa a kpi. ⁷ Beena gela me a lo munsa po a yaa nyini. Munḡana me a chim gerigi ḡa. ⁸ Beena gela me a lo ten nalun po a nyini a biak nalimnyini. ḡaai a ta bie pisita, ḡaai pisiyuebi, ḡaai me a ta kook.”

⁹ Yeezu yaa a nman weeni ba ayen, “Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

¹⁰ Yeezu ale jam kala wa deka wa nyiini la, wa njanviirima a yaa jam a bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate fi a daa sak nuruba, fi a pa wamagsima a sak ba?”

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen a pa wa naamu wienja a lagri sak ni kama alege wa an nye nna la a te ba. ¹² Nuru waai a dan tara, Naawen ale gum du a te wa ate wa ta yegayega. Nuru waai a dan kan ta jaaboa, mak kaai ate wa ta la, Naawen ale tuesi. ¹³ Ka dila nyin ale soa ate mi a magsi wamagsima a sak nuruba la. Ba ta nina alege an baga a nya. Mi daa biisi ale ba, ba kan minj mi ale a biisi dii la kiri ya. ¹⁴ Dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi ba wie Naawen gbanja po dila po dila po la ka wensie. Wa nmarisi ayen Naawen a weeni ayen, ‘Nuruma de a wom ale a wom kama alege ba kan minji. Ba a nya ale a nya alege ba kan nya.

¹⁵ Dii nyin la ba popolana a lik kama, ba tueda me a kpari ate ba ninaa a yi.

Ba dan kan nye ka dila ba ninaa a ta nya kama, ate ba tueda a wom ate ba popolana me a minj.

Ate ba basi ba wabaatana ate m von a te ba.’

¹⁶ “Nama a ta supeentik kama. Ni ninaa a baga nya ate ni baga a minj dii ate weeni la kiri. ¹⁷ Ni basi ate m weeni ni ayen Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma yegayega a yaali kama ayen ba nya wie naai ate nama a nya la nna yegayega, alege ba an baga a nya na. Ba a yaali ayen ba wom wie naai ate nama a wom la nna yegayega, alege ba an baga a wom na.

¹⁸ “Ni goori a wom mi ale a ayen m sak ni boridowa wamagsini la kiri. ¹⁹ Bie naai ale lo siuku po la a nye se ka Naawen Naamu po wamaansa naai ate nuruba a wom alege kan

minj na kiri la. Sitaana a yaa jam nna nwuli a tuesi wamaansa ba suniimana po. ²⁰ Bie naai ale a lo tanaa po la a nye se ka baai ale a wom wamaansa ate ba sue a peenti la. ²¹ Alege wamaansa a kan sinj ba suniimana po ate ba a ta na a beni. Ninam a dan jam yik ba wamaansa vaka nyin, ba yaa deri basi. ²² Bie naai ale a lo munaana jigini la a nye se ka baai ale a wom wamaansa, alege tenjuk meena nantana yaalika ale ba ligrana yaalika yegayega ka, nala meena a kaasi ka wamaansa ate ba an baga a ta na a beni. ²³ Bie naai ale a lo ten nalunku po la a nye se ka baai ale a wom wamaansa ate na a jo ba suniima po nalimnyiini ale baga a biak a ta bie pisita, naai pisiyuebi ate na gela me a ta bie kook la.”

²⁴ Yeezu yaa nman magsi wamagsima na chaab ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale chej wa talim ayen wa bori wa nanborinta la. ²⁵ Dii po ate nuru meena a goa la wa dachiak a yaa yiti yokku po a chej nuruwa talimu a ta wuu bie a ga bori bu po ale ge chej. ²⁶ Nantana ale nyini a chim a moata puusa yikka la, wuutana me a nyini a chimu. ²⁷ Da yen po talimu nyonowa tomteeroma a yaa jam a bek wa ayen, ‘Ti nyonon, nan baai ate fi a pa ta ga a bori fi talimu po la, na daa nanmansa? Ka boa ale soa ate wuuta a nyini na po a soa di?’ ²⁸ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ka m dachiak ale bori wuutana na po.’ Ba yaa nman bek wa ayen, ‘Fi a yaali ayen ti ga voori wuutana a basi?’ ²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni basi ti, dii nyin la ni dan ga ayen ni voori ti, nama a le maa voori nantana me a basi. ³⁰ Ni basi ate nantana ale wuutana a gum chaab a chim. Cheka danna a dan paari, m le basi ate cheeroma a che na meena abe ba yaa luk wuutana a ju abe ba ge nantana deka a ta ga nyo m bunny po.’ ”

³¹ Yeezu yaa a nman magsi wa-

magsini ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ ate nuruba a pa di a bori ba talita po la. ³² Di ka bie meena po be fiik. Di dan nyini a chim, di a zuagi kama a gaam ti fiisaṅa meena, ate nuinsa a jam a yogi si tugta bu zuk.”

³³ Yeezu a ḡman diem a magsi wamagsini di choa ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka nipok a nyiem ale pa dabinta a nyo boroboruk zom po ate ku fuusi a zuak dii la.”

³⁴ Yeezu a nyiem a dan boro a sak nuru boanni, wa nyiem a kasim a magsi ka wamagsima ale ba. Wa kan weeni wariya alege a kan magsi wa magsi. ³⁵ Wa a nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerowa a ḡmarisi Naawen gbanṅka po dila po dila po la a chim wensie. Wa ḡmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

“Mi dan boro a sak nuruba, m le magsi ka wamagsima ale ba. Mi ale nye tenzuk meena la, m pa ka wie nna yegayega a suk, alege m le pa ḡa a sak ba a lagri.”

³⁶ Dula jigini Yeezu a yaa basi nuru boanni ale ge a ga jo yenni po. Wa ale ga jo yenni po la, wa ḡaṅviirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Fi ale a magsi wuutaṅa ale ḡanborintaṅa po wamagsini dii a sak ti la, tama a yaali kama ayen fi weeni di kiri a sak ti.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai ale bori ḡanborintaṅa la a nye ase ka mi Saalobiika la. ³⁸ Talimu a magsi chaab ale ka tenzuk meena, ale ge ate ḡanborintaṅa a magsi chaab ale nuru baai ate Naawen a soa la. Wuutaṅa me a magsi chaab ale ka nuru baai ate Sitaana a soa la. ³⁹ Dachiak kaai ale bori wuutaṅa la ale Sitaana. Cheka danni a magsi chaab ale ka tenzuk meena kpeglimka danni. Cheeroma me a magsi chaab ale ka Naawen

sabiiloma. ⁴⁰ A se Cheeroma ale a tigi wuutaṅa a gum chaab a ju dii la, tenzuk meena kpeglimka danni me ale nye a se ka dila la.

⁴¹ Mi Saalobiika a le tom Naawen sabiiloma ate ba tigi baai ale a tom wabaata ale baai ale a sak nuruba wabaata tomka siuk la meena.

⁴² Sabiiloma a le pa ba a yuk basi bolim buui ale kan maara kpimsi la po ate ba bo dula a kaari abe ba ḡobi ba nyinaṅa. ⁴³ Tuimmaṅsa nyamma a za ba a nyagsi a se ka wenbinni la ba nyonowa Naamu po. Nama baai ale ta tue la, ni wom mi.

⁴⁴ “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale tu a nya jaab ate wa silima. Wa sui yaa peenti nna yegayega ate wa chuili tanta a si alege a ga pa wa ḡanta meena a da a jam da ten kala.

⁴⁵ “Naawen naamu a nye se ka gerindo waai ale a gisi ayen wa da tintain ate ba a wi ayen ‘pearl’.

⁴⁶ Wa dan nya kpain dii diak ale pagra a gaam ḡa meena la, wa yaa ga a pa wa ḡanta meena a da. Wa le da a nueri la, wa yaa ḡmani a cheḡ waai ale ta tintanni a da la jigi a ga da.

⁴⁷ “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale a yuk ḡmiak a basi beli kpeeni po a yik juma togatoga la.

⁴⁸ ḡmiaka a dan sueri, jumyigrowa a yaa dari ka a ta jueli kunḡḡini. Wa dan ta ḡa a jueli, wa yaa kali ten a luk jum ḡaai ate ba ḡobi la a nyo chinni po ale ge a pa jum ḡaai ate ba kan ḡobi la a yuk a basi.

⁴⁹ Siuku la po me, tenzuk meena kpeglimka a dan jam paari, Naawen sabiiloma a le luk nuru maṅsaṅa ale nuru baataṅa togatoga a zaani.

⁵⁰ Wa le pa wabaataṅa nyamma a ta ga a yuk basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. Dula jigini ba le kum nna yegayega abe ba a ḡobi ba nyinaṅa.”

⁵¹ Yeezu ale a magsi wamagsimaṅa de a nueri la, wa yaa bek nuruma ayen, “Nama a miḡ dii ate mi a biisi ale ni la kiri a chagi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Mm, ti miŋ ya.”

⁵² Yeezu a ŋman weeni ba ayen, “Juuma Sinsanŋa sagroma waai a dan chim mi ŋaanviiro Naawen Naamu po, wala a nye se ka yeri nyonɔ ale yeri ba ŋan paala ale wa ŋan kpagsa wa dok po la.”

⁵³ Yeezu ale a sak nuruma de a nueri la, wa yaa basi dula jigini, ⁵⁴ alege a cheŋ wa dek tenka. Da yeŋ po wa yaa cheŋ a ga jo ba Juuma tuka dokku po a sak nuruma Naawen wie. Ku yaa jam a cha nuru baai ale jam a bo dula jigini la. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nya yammu de ka be? Wa nye ka se a tom wakperikaliisanja nna? ⁵⁵ Daa wala ale chapentawa biika la? Daa Mɛeri biika ale la? Da Jeemsi ale Josefi ale Judas ale Simon suok ale la? ⁵⁶ Wa toama an bo daa de la? Wa nye ka se a seba nna?” ⁵⁷ Nuruma meena sue an jam masa ale wa, dii nyin la ba seba wa kiri meena kama.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai meena a te Naawen biisiteerowa zula kama, alege ka wa dek tenka demma ale wa dok demma nyiini ale ka a te wa zula.” ⁵⁸ Wa an jam a tom wakperikaliisa yegayega dula jigini, dii nyin la ba jam ka siaka ale wa.

14

¹ Da ŋala po Galili demma naawa waai ate ba a wi wa ayen Ayerod la, a yaa wom Yeezu wie. ² Wa yaa wi wa kpanŋa a weeni ba ayen, “Joɔn waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la a yiti kum po kama. Ka dila ale soa ate wa baga a tom wakperikaliisanja de.”

³ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi wa ayen Filip la powa. Wa yue a jam ale Ayerodiasi. ⁴ Joɔn a lin jam a weeni Ayerod kama ayen, “Fi ale nye dii ale fi suoku powa la an nala.” Joɔn ale weeni dii la a basi kama ate Ayerodiasi a nye ate Ayerod a tom wa nuruma ba gela ate ba ga yik Joɔn a lik dok po. ⁵ Ayerod a jam a yaali

ayen wa ko wa kama, alege wa jam a chali Juuma yogsum, dii nyin la ba jam a poli kama ayen Joɔn a jam ka Naawen biisiteeroma po wanyi.

⁶ Ayerod biamu benni danni ale jam a paari la, wa yaa wi nuruba yegayega ayen ba jam a maa de wa biamu danni ŋandiintanja. Ba ale jam a tigi chaab a boro a de la, Ayerodiasi leewa a yaa jo dok kuui ate ba jam kala a de la, a yaa gogi. Wa gogtanja a jam a te Ayerod supeantik nna yegayega. ⁷ Wa yaa a pe a weeni wa ayen, “Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu ate m te fu.”

⁸ Nipokbinni a yaa nyini a cheŋ wa mawa jigi a bek wa jaab buui ate wa ayen wa yaali naawa jigi la. Wa ale biisi ale wa mawa a nueri la, wa yaa ŋmani a cheŋ Ayerod jigi a weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi basi ate fi nuruma a ga gebi Joɔn zukku a ta jam te mu.”

⁹ Wa wienja a jam kaasi Ayerod sui nna yegayega, alege wa an jam baga a zeri ya, dii nyin la wa jam a pe kama ale nipokbinni nuruma meena nimbie po. Wa yaa weeni wa sojima ¹⁰ ayen ba cheŋ juijui ate ba lik Joɔn la a ga gebi wa zukku a ta jam. ¹¹ Ba ale ga nye dila a nueri la, ba yaa pa zukku a dueni taasi tanlan po a ta ŋmani a cheŋ ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi ku a ta ga te wa mawa. ¹² Joɔn ŋaanviirima ale jam a wom dii ale nye la, ba yaa cheŋ a ga pa wa nyinka a ta ga gu. Ba yaa ga weeni Yeezu.

¹³ Yeezu ale ga wom dii ale nye Joɔn la, wa yaa cheŋ a ga jo ŋaarun po a cheŋ sagini po wa dek wa nyiini. A se wa ale jam a cheŋ la, nuruba yegayega a yaa nya wa. Ba yaa basi ba tenŋanja ale a yiti a de nin a chali a ga paari du ale ge ate wa yaa wari ŋaan a jam. ¹⁴ Yeezu ale a nyini ŋaarunku po a sin ten la, wa yaa nya nuru boari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa jiirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa tebi baai ale a yuagi la.

15 Wa ale wa n̄aan̄viirima ale jam a bo dula jigini ate ku beni la, ba yaa jam a weeni wa ayen, “Nya ti meena a za ka sagi po ate wenni me a siŋ ti dela. Basi ate nuru b̄oanni a cheŋ t̄en̄kpansaŋa po a ga da n̄andiinta a de.”

16 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M kan yaali ayen m basi ate ba cheŋi, alege nama dek a te ba n̄andiinta ate ba de.”

17 Ba yaa weeni wa ayen, “Tama a ta ka borobotta tinu ale juma n̄aye dela jigini.”

18 Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ta a jam te mu.” Ba yaa ga a ta jam.

19 Yeezu a yaa weeni ate nuruma meena a kali t̄en̄ dula jigini, ate wa yaa a pa borobottaŋa tinuwa ale jumaŋa n̄ayewa a zak wa zuk a nya wenn̄mazuk a puusi a te Naawen ayen wa niak ti. Wa ale puusi a ga nueri la, wa yaa wie boroboruku a pa te wa n̄aan̄viirima ayen ba pa a chari nuruma, 20 ate ba meena a yaa n̄obi chak. Ba ale n̄obi a ga nueri la, Yeezu n̄aan̄viirima a yaa pa busisa pi ale siye a pa n̄andiin t̄aliŋa a sueri si. 21 Baai ale jam a n̄obi boroboruku ale jumaŋa la n̄idoama nyiini a jam ka tusa n̄anu.

22 Yeezu yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen ba jo n̄aarun̄ku po a taamu mogi kpeeni kauk kun̄kula n̄aan̄ nyin̄, abe ba ge ate wa banti nuru b̄oanni ate ba kuli ba yeeŋa. 23 Wa ale banti ba a nueri la, wa yaa cheŋ a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. T̄en̄ka ale jam a sobri la, Yeezu dek wa nyiini ale jam bo dula. 24 Wa n̄aan̄viirima a yaa jam bo n̄aarun̄ku po nyiamu sunsun̄ ate vioku a f̄obi ba n̄aarun̄ku a basi kauk yon̄.

25 Ku ale jam a paari vari kpadiaka kumka po la, Yeezu a yaa nyini guuku zuk a siŋ a cheŋ a ga siŋ mogini po a za nyiamu zuk a cheŋ wa n̄aan̄viirima jigi. 26 Ba meena ale nya wa ale wa za nyiamu zuk a cheŋ cheena ba jigi la, ȳogsum a yaa deri yik ba nna yegayega. Ba yaa kaari

nna yegayega, dii nyin̄ la ba jam a poli ayen wa ka kok.

27 Yeezu a yaa deri kpabi a weeni ba ayen, “Ka mi. Ni yigi ni dek abe ni kan a chali ȳogsum̄a.”

28 Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyon̄o, ku dan ka fi, be weeni mu ate m nyini n̄aarun̄ku po a cheŋ nyiamu zuk a jam fi jigi.”

29 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be nyini a jam.” Piita a yaa basi n̄aarun̄ku ale nyini a cheŋ Yeezu jigi. 30 A se wa ale jam a cheŋ la, wa yaa nya ale vioku a jam a pagra kama nna yegayega. Ȳogsum a ya deri yik wa ate wa yaa a siŋ nyiamu t̄en̄. Wa yaa kaari a weeni ayen, “M Nyon̄o, yik mu.”

31 Yeezu a yaa deri teeri wa nisana a yik wa ale a weeni wa ayen, “Ka boa ate fi ka siaka ale mi ale a chamu?”

32 Yeezu ale Piita a yaa cheŋ a ga jo n̄aarun̄ku po. Ba ale ga jo ku po a nueri la, vioku a yaa deri basi. 33 Wa n̄aan̄viirima baai ale jam a tali a bo n̄aarun̄ku po la a yaa pak Yeezu ayen, “Wensie fi sum ka Naawen biik.”

34 Ba yaa jam a taam jueli mogi kpeeni kauk kun̄kula a ga paari t̄en̄ kaai ate ba a wi ayen Genesaret la.

35 Baai ale jam bo dula la, a yaa nya Yeezu a deri min̄ wa. Ba yaa deri tom ayen ba ta yuaroma a jam wa jigi. 36 Ba yaa saalim wa ayen wa basi ate yuaroma a tiri wa garuku n̄oanni ate ba бага a nya nyinȳogsa. Baai meena ale jam a tiri wa garuku n̄oanni la a nya nyinȳogsa kama.

15

1 Farisiima ale Juuma Sinsak sagroma ba gela a yaa nyini Jerusalem t̄en̄ka a tigi chaab a jam Yeezu jigi a bek wa ayen, 2 “Ka boa ate fi n̄aan̄viirima a zeri ti kokpiensaŋa sinsan̄ŋa vaka? Ba kan nari ba nisimaŋa a magsi alege a de n̄andiinta.”

3 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama a kasim a va ka ni dek

kisitaŋa, alege a kan va Naawen sinsaŋa. ⁴ Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po ayen wa weeni ayen, 'Nama a kasim a te ni koba ale ni maba zula.' Waai a dan le wa ko a yaa se wa ma, ba ko kula nyɔɔ. ⁵ Nama a nyiem a kasim a sak nuruba ni kokpiensaŋa siuku ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa a ayen wa pai a maari wa la ka Naawen ale soa. ⁶ Nama a kan basi ate nuru wala a maari ba. Ni daa nyɛ dila, nama a va ka ni kokpiensaŋa siuku ale ge a kaasi Naawen sinsaŋa. ⁷ Nama ka venta nyam Naawen biisiteerɔwa Azaya ale ŋmarisi nama wie dii Naawen gbaŋka po la ka wensie. Wa ŋmarisi ayen,

⁸ 'Naawen a weeni ayen, nuruma de a pa ka ba noa nyiini a zuli mi, alege ba suniimaŋa a ka mi jigi ya.

⁹ Ba nyiem a kasim a pa ka nuru-bisa kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita. Ka dila ale soa ate ba puusaŋa a ka kiri mi jigi la.' "

¹⁰ Yeezu yaa ŋman wi nuru boanni ate ba jam wa jigi. Wa yaa weeni ba ayen, "Ni lagri ni tuɛŋa a wom ate ni miŋ dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la. ¹¹ Ŋanta baai ale a jo ni noaŋa po la a kan te ni danŋa, alege ŋanta baai ale nyini ni noaŋa po a nyini la, ale a te ni danŋa."

¹² Wa ŋaŋviirima a yaa weeni wa ayen, "Fi ale a weeni dii la, Farisiima sue an peenti ya."

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ŋaŋviirima ayen, "Mi Kowa waai ale bo wenŋmazuk la a nyɛ se ka kpaaro waai a nyiem ale kasim a bori wa ŋanta la. Da yeŋ po wa le weeni wa tomteerɔma ayen ba ga a voori ŋanta baai meena ale chim ŋan kayaata la a yuk basi. ¹⁴ Ni kan basi ate Farisiima ale a biisi dii la a daani ni. Ba a nyɛ se ka yeeba ale a dari chaab dii la. Ba meena a le ga a lo ka goluk po."

¹⁵ Piita a yaa weeni wa ayen, "Be weeni wamagsini de kiri a sak ti."

¹⁶ Yeezu a yaa bek ba ayen, "Nama me a ka yammɔa? ¹⁷ Nama a ze ayen ŋanta baai ale a va ni noaŋa po a jo ni puusaŋa po la me a va ka ni bitagifiisa me a nyiini? ¹⁸ Ni an miŋ ya? Ni noaŋa po biika a nyini ka ni suniimaŋa po a nyini ale a basi ate ni a ta danŋa. ¹⁹ Ŋanta baai ale bo nuru sunum po la ale a basi ate wa poli wabaata ale a tom kabɔŋsa ale nipɔk yaalik tuima ale a ko chaab ale a zu ale a velimu a te chaab ale a kaasi chaab yue. ²⁰ Tuimaŋa de meena ale a basi ate nuruba a ta danŋa. Nuruba a dan ka a nari ba nisima ale ge a de ŋandiinta a se Farisiima kisiku ale a va dii la, kula a kan basi a te ba a ta danŋa."

²¹ Yeezu a yaa ŋman basi dula jigini ale ge a cheŋ Taaya ale Saidon teŋsaŋa. ²² Nipɔk wanyi ale nyini Keenan a bo dula jigini. Wa yaa jam a saalim Yeezu ayen, "M Nyɔɔ, fi waai ale ka naawa Deevide ŋaŋbiik la, ta jirim ale mu, dii nyiŋ la chichiribiok ale bo m lie zuk po a daani wa."

²³ Yeezu a yaa sina. Wa ŋaŋviirima a yaa jam a weeni wa ayen, "Ti Nyɔɔ, ti a saalim fu ayen fi yiaƙ nipowa de ate wa ŋmani ti ŋaŋ, dii nyiŋ la wa va ti kama a nuemu."

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Naawen ale tom mu ayen m cheŋ Juuma baai ale a nyɛ a se piisa ale be la, nyiini jigi."

²⁵ Nipowa ale wom dii ate wa a weeni la, wa yaa kpi dunduna teŋ Yeezu niŋ a weeni wa ayen, "M Nyɔɔ, mi a saalim fu kama ayen fi maari mu."

²⁶ Yeezu yaa a weeni wa ayen, "Ku an magsi ayen ba pa bisaŋa ŋandiinta a te baasa."

²⁷ Nipowa a yaa weeni wa ayen, "M Nyɔɔ, dii ate fi weeni la ka wensie, alege baasaŋa a de ka ŋandiin tii ate bisaŋa a de ale a tali la."

²⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi ka nna yegayega. M le nyɛ dii ate fi a yaali la a te fu.” Wa ale weeni dila la, nipowa lie wa a yaa deri nya nyinyɔgsa.

²⁹ Yeezu a yaa nman basi dula jigini ale ge a ga bo Galili mogi kpeeni noai a nyiemu a yaa ga paari jigi a jueli a kala guuk kunyi zuk. ³⁰ Wa le kala dula jigini la, nuru boari a yaa jam wa jigi ale ba yɔgnyeensa. Yɔgnyeensa de jam ka gbanisa ale yeeba ale gbatte ale gaaunta. Yeezu a yaa puusi ate ba nya nyinyɔgsa. ³¹ Nuru boanni meena ale nya ale gaaunta a biisi ate gbaritana me a yiti a zaani a baga a cheɲ, ate gbanisana me nanšana a teenti ate yeema me ninana a lagri ate ba a nya la, ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa pak Izirali Naawenni ale a te wa zula wienɲa de meena nyinɲ.

³² Yeezu a yaa wi wa njanviirima a weeni ba ayen, “M jirim a bo ale nuruma de meena kama, dii nyin la ba kasim a bo ale mi kama daa nɲata, alege ba an diem a de nandiinta. M dan basi ayen ba kuli ale kommu, ba le viiri siuku niɲ.”

³³ Wa njanviirima a yaa bek wa ayen, “Dela ka sagi po. Te ti nya nandiinta ka be ate ba paari nuruma de a soa nna?”

³⁴ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Ka borobotta ti dina ate ni tara?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka borobotta tiyopoi ale juma maga la ale boro.”

³⁵ Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali tɲɲ. ³⁶ Wa yaa pa borobottana tiyopoi wa ale juma a puusi a te Naawen ayen wa niak ti, a yaa le ge a wie a te wa njanviirima ayen ba pa a chari nuru boanni. Ba yaa pa a chari ba meena. ³⁷ Ba meena a yaa nɲobi a chak a yaa le ge ate Yeezu njanviirima a pa boroboruk tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. ³⁸ Nuru baai ale nɲobi boroboruku ale juma la, nidoama meena nyiini a jam ka tusa nanaansi.

³⁹ Nuruma ale de nueri la, Yeezu a yaa banti ba ayen ba kuli, ale ge ate wa ale wa njanviirima a ga jo njarun po a cheɲ a ga paari tɲɲ kaai ate ba a wi ayen Magdala la.

16

¹ Farisiiba ale Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi ayen wa tom wakperikaliik a sak ba ate ba min ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a daa siɲ ate chinmaana a muni ni seba kama ayen nɲoruk a kan ni. ³ Wenbinni a dan pusi a jueli ate chinmaana a sobri, ni seba kama ayen nɲoruk a le ku ni. Ni dan poom seba ayen nɲoruk le ni yaa se ku kan ni alege nama an baga a seba wie nɲai a le nɲa nyɛ jinla la kiri ya.” ⁴ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom wabaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yɔgyɔgla de. Wakperikaliik kaai ate nama a le nya da yeɲ po la ale dii ate Naawen a tom ale wa biisiteerɔwa Jona dila po dila po la.”

Wa yaa basi ba ale ge cheɲ.

⁵ Ba ale bo njarunku po a taamu mogi kpeeni kauk kunɲula la, Yeezu njanviirima a yaa bani ba nandiintana a basi njan. ⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a limsi abe ni kpesi ni dek ale Farisiima ale Sajusima dabintana.”

⁷ Wa yaa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta boroboruk la ale soa ate wa a weeni dila?”

⁸ Yeezu a yaa seba ayen ba an jam a minji ayen wa a sak ba ka Farisiima sinsana wie. Ka dila nyin ale soa ate wa yaa a bek ba ayen, “Ka boa ate boroboruk kuui ate nama a bani la a daani ni ate nama a biisi ku wie? Nama a ka siaka ale mi nalimnyiini. ⁹ Nama an diem a min ya? Nama a kan teeri dii po ate mi a pa borobotta tinuwa a wie a chari ate nuruba tusa njanuwa la? Ka busisa si dina ate ni pa a sueri?” ¹⁰ Wa yaa nman bek ba

ayen, “Mi ale nman a pa borobotta tiyopoiwa a wie a chari ate nuruba tusa nanaansiwa la, ka busisa si dina ate ni pa a sueri? ¹¹ Mi a poom a weeni ni kama ayen ni kpesi ni dek ale Farisiima ale Sajusima sinsan̄a. Mi a poom kan biisi ale ni ka boroboruk kuui ate ni ban̄i basi n̄aan̄ la wie.”

¹² Yeezu n̄aan̄viirima ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri min̄ ayen wa a sak ba kama ayen ba kpesi ba dek ale Farisiima ale Sajusima sinsan̄a. Daa ayen wa jam a weeni ba kama ayen ba kpesi ba dek ale ba dabin̄ tii ate ba pa a nyo ba boroboruku po la.

¹³ Ku n̄aan̄ nyin̄ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima yaa chen̄ ten̄kpañ̄ sii ale jam gilim Siizariya Filipai ten̄ka la. Ba ale ga paari dula jigini la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi Saalobiika ka wana?”

¹⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela a weeni ayen fi ka Joon̄ waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la. Mba me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteerowa Elaja, ale ge ate mba me a weeni ayen ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la, a yaa se wa biisiteeroma po wanyi ale nman pilim jam.”

¹⁵ Wa yaa bek ba ayen, “Nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

¹⁶ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Naawen waai ale boro la, biik. Fi be nman ka Varibasidowa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi Simon, Joon̄ biika, Naawen a le basi ate fi sui a peenti nna yegayega. Nurubisa an sak fu wensie n̄aai ate fi biisi la, alege m Kowa waai ale bo wenȳmazuk la, le sak fu. ¹⁸ Dila nyin̄ ate mi a weeni fi Piita, baai ate Naawen a soa la a nyɛ se ka yeri ate mi a boro a se la, ate fi a chim yenni nyubini. Sitaana ale wa chichiribaatan̄a meena a kan baga a kaasi di diipo diipo meena wuu. ¹⁹ M

le pa Naawen namu chaafisana a te fu. Nanta baai ate fi pa zaani ten̄zuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wenȳmazuk. Nanta baai me ate fi a kan pa a zaani ten̄zuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.”

²⁰ Wa ale a biisi ale Piita a nueri la, wa yaa weeni wa n̄aan̄viirima meena ayen ku a fe kama ate nama dek a kan weeni a sak nuru waai ya ayen ka mi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam da yen̄ po la.

²¹ A nyini va n̄ala po a ta a chen̄, Yeezu a yaa weeni wa n̄aan̄viirima a lagri ayen, “Ku magsi kama ayen m chen̄ Jerusalem ten̄ka. Dula jigini ten̄ka kpañ̄a ale Juuma Pusika Yenni kpañ̄a ale Juuma Sinsak sagroma meena a le basi ate mi a nam nna yegayega abe ba ge a ko mu, alege ku dan paari daa n̄ata dai m le yiti kum po.”

²² Piita a yaa le a wom wa wien̄a la, wa yaa yik wa a ta wa a taam nakpiak nyin̄ a toarin̄ wa ayen, “Naawen dek a le maari ate dila a kan jam fi jigi ya.”

²³ Yeezu a yaa virin̄ a weeni Piita ayen, “Chen̄ du mi ten̄ di nyin̄ la fi ta ka Sitaana popola. Fi a daani mu kama ale m tuima tomka. Fi la biisi dii la an nyini daa Naawen jigi ya, alege dii nyini ka nuruba jigi.”

²⁴ Yeezu a yaa nman weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Nuru a daa yaali ayen wa va mi n̄aan̄, basi ate wa lin̄ a zeri wa dek yaalika, abe wa pa wa jabarimu a vi wa man̄kpalan̄a zuk a jam va mi. ²⁵ Nuru waai nina a dan muni wa dek yaalika nyin̄, kula nyon̄o a le jam a lo. Nuru waai ale pa mi ale Naawen waman̄san̄a a nyo wa dek yaalika nyin̄ la, wala a le jam a tuesi Naawen nyuvuri paalini. ²⁶ Nuru waai a dan baga a nya ten̄zuk masimu meena, ka boa nyuenta ate wa a ayen wa nya? Wa kan baga tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Ka boa ate nuru ayen wa pa a gerimu a nya wa nyuvuriya? ²⁷ Mi

Saalobiika a le nman pilim a jam ale Naawen pagrimu ale wa zulaŋa ale wa sabiiloma. M dan jam m le tuni waai meena a magsi ba tuima le ka dii la. ²⁸ Ni basi ate m weeni ni ayen nuruba a bo dela jigini kama a kan kpi ase ka ba nya mi Saalobiika ale m cheena a se naab la.”

17

¹ Daa n̄ayuebi ale jam a taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon a ta ba a jueli guuk kpion̄ kunyi zuk a bo dula ba dek ba nyiini. ² Ba ale jam a bo dula la, Yeezu nimbidiaka a yaa tagri ba niŋ ale a nyagsi a se wenbinni la. Wa gataŋa me a tagri ale peenti ale a nyagsi nna yegayega. ³ Ba yaa nya Elaja ale Moosis a boro a biisi ale Yeezu. ⁴ Piita a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, tama ale bo dela la a nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi a soa kunyi, Moosis me a soa kunyi abe Elaja a soa kunyiwa.”

⁵ Piita ale diem boro a biisi la, chin̄ma nyagsini a yaa deri jam a lik ba. Ba yaa a wom lueluk chin̄manni po ate ku weeni ayen, “Ka mi biika ate mi a yaali la ale nna. Wa a nyɛ ate m sui a peenti. Dila nyiŋ la ni be wom wa.”

⁶ Yeezu n̄aan̄viirima ale wom lueluku la, yɔgsum a yaa deri yik ba nna yegayega, ate ba nyiŋsa a gok ate ba yaa lo tɛŋ a pa ba loga a vugi tɛŋ. ⁷ Yeezu a yaa jam ba jigi a tiri ba ale weeni ba ayen, “Ni yiti n̄mai abe ni kan te ni kpaziim a nagi.” ⁸ Ba ale yiti n̄mai a gisi nya la, ba an jam a nya waai ya, alege ka Yeezu nyiini ale jam za ba tɛŋ.

⁹ Ba ale nyini guuku zuk a siŋ la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni nya la, ni kan weeni a sak waai ya a se ka da dii dann̄i ate mi Saalobiika a yiti kum po la.”

¹⁰ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ale soa ate Juuma Sinsak sagroma a weeni ayen ka Elaja a le wa liŋ a jam?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie ate Elaja a liŋ a jam a goms̄i jaab meena. ¹² Mi a weeni ni kama ayen Elaja a poom jam kama. Nuruba a jam ze ayen ka wa ale la ate ba yaa nyɛ wa dii ate ba a yaali la. Ba abe le nyɛ mi Saalobiika me ka dila degadega.”

¹³ Wa n̄aan̄viirima ale wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri miŋ ayen wa a biisi ka Joon sokateerowa wie.

¹⁴ Ba ale jam a biisi ale chaab a nueri la, ba yaa a jam paari wa n̄aan̄viirima mbala ate nuru boari yegayega a za a gilim ba. Nuru wanyi a yaa jam a kpi dunduna tɛŋ Yeezu niŋ. ¹⁵ A yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, ta jiiirim ale m biika, dii nyiŋ la kp̄iŋkp̄insa ale ta wa ale a daani wa nna yegayega. Wa nyiem a kasim a a lo ka botta po ale nyaata po a nyɛ ayen wa ko wa dek. ¹⁶ M saalim ka fi n̄aan̄viirima ayen ba tebi wa, alege ba an бага a tebi wa.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama jinla demma a ka siaka ale mi ale kasim a nyɛ a kaasi. Nama a yaali ayen mi a bo ale ni a paari ka dimpo abe ni miŋ mu? Mi ale yik m dek ale ni a paari ka dimpo? Ta biika a jam mi jigi denna.” ¹⁸ Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi, ate wa yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini biika jigi a nyini. Wa ale weeni dila la, biika a yaa deri nya nyiŋyɔgsa.

¹⁹ Yeezu n̄aan̄viirima a yaa nya wa ba dek ba nyiini a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an poom бага a yiaŋ chichiribioku ate ku nyini biika jigi ya?”

²⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama siaka an zuak ya. Ni basi ate m weeni ni ayen a se ni siaka a dan soa a se be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ la, nama ate бага kama a weeni guuk kpion̄ku de ayen ku yiti dula jigini a chen̄. Ku le sum a yiti. Ku dan ka dila, ni бага kama a nyɛ jaab buuri meena. ²¹ Alege chichiribioku de choawa dan kan daa noai bobika ale puusa nalimnyiini, ni an бага a yiaŋ ate ku a nyini.”

22-23 Yeezu ale wa n̄aan̄viirima a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ Galili. Ba ale ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba a le jam a yik mi Saalobiika a nyo nuru baai ale ba ko mu la nisima po, alege daa n̄atawa danni m le yiti kum po.” Wa n̄aan̄viirima ale wom wien̄a de la, ba sue a yaa kaasi nna yegayega.

24 Yeezu ale wa n̄aan̄viirima ale ga paari Kapernaum t̄en̄ka po la, Juuma Puusika Yenni lampoo cheesiroma a yaa jam Piita jigi a bek wa ayen, “Fi sagrowa a tuni Juuma Puusika Yenni lampoowa?”

25 Piita a yaa weeni ba ayen, “Mm, wa a tuni kama.”

Piita ale jo yenni po ayen wa weeni wa dii ale nȳe la, Yeezu a yaa de niŋ a bek wa ayen, “Simon Piita, ka bana ale a tuni lampoo a te t̄en̄ka kpan̄ŋa? Ka nichamma yaa ka t̄en̄ka demma? Fi a poli ka se?”

26 Piita yaa weeni wa ayen, “Ka nichamma ale a tuni.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku kiri ale t̄en̄ka demma a kan tuni.

27 Alege tama a kan yaali ayen ti daani nuruma de. Cheŋ mogi kpeeni a ga pa fi n̄miaka a yuk a yik juma nyiamu po. Jum buui ate fi liŋa a yik la, fi le nya ligri bu n̄oanni po dii ale a magsi mi ale fi Juuma Puusika Yenni lampoowa tutuna la.” Ta di a cheŋ a ga tuni a te lampoo cheesiroma.

18

1 Da yeŋ po Yeezu n̄aan̄viirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka wana ale kpagi Naawen Naamu po?”

2 Yeezu a yaa yik biik wanyi a ta jam a zaani ba niŋ, 3 a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen a se ka ni pa ni dek a chim a se bisa la, kan daa di ni kan jo Naawen Naamu po. 4 Nuru waai ale yik wa dek ale a nȳe ase biik la ale a chim kpagi Naawen Naamu po. 5 Nuru waai ale a tuesi biika de mi vaka nyiŋ la, wala a tuesi ka mi dila.

6 “Nuru waai a dan nya biik ate wa ta siaka ale mi, alege ate wa paasi wa ayen wa va siuk kuui ale kan nala la, kula nyon̄o a magsi ka ba pa miik a bobi niri a pa yik wa n̄iri a ta wa a ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po, kula ale zunchoŋa. 7 Nuruba ba gela a nyiem a kasim a yaali kama ayen ba a paasi nuruba ate ba a va tuim kaasima siuk. Ku ale jam bie baai ale nȳe dila la jigi.

8 “Nuru waai a dan pa wa nisima a yaa se wa nantuok a tom wabiok, ku a fe ate wa gebi wa nisimaŋa a yaa se wa nantuoku a yuk basi. Nuru waai a dan ta ni yeŋ a yaa se nan̄ yeŋ ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, kula ale zunchoŋa a gaam wa ale ta nisima siye a yaa se nan̄sa siye alege a cheŋ a ga jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. 9 Nuru waai a dan pa wa num a tom wabiok, ku a fe ate wa yeeri bu a yuk basi. Nuru waai ale ta num bunyi ale ge a ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglim la, kula ale zunchoŋa a gaam wa le ta nina n̄aye ale ge a jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po.

10 “Nama a kpesi ni dek abe ni ka a nya bisaŋa de a se ba daa nuruba la. Ni basi ate m weeni ni ayen ba sabiiloma a bo ka m kowa Naawen waai ale bo wennȳmazuk la, jigi. 11 Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la a vari ba a basi.

12 “Nuru waai a dan ta piisa kook ate kunyi a be, nama a poli ayen nuru wala a le nȳe ka se? Wa a basi ka n̄jala guutaŋa zuima ale ge a gisi kunyiwa. 13 Mi a weeni ni kama ayen wa dan nya ku, wa sui ale peenti nna yegayega ku nyiŋ a gaamu n̄jala meena. 14 Siuku la po ni Kowa Naawen waai ale bo wennȳmazuk la, a kan yaali ayen bisaŋa de po wanyi a be.

15 “Fi suok a dan nȳe fu a kaasi, cheŋ wa jigi a ga weeni wa ayen wa nȳe fu kaasi kama. Wa dan siak wa le kaasi la, fi ale wa ale n̄man niak

chaab. ¹⁶ Wa dan zeri yik fi doa wanyi a yaa se baye ate ba chim fi seeroba a maa biisi fi ale fi suoku ale a ayen ni biisi dii la. ¹⁷ Wa dan nman zeri ba me ta ba a chen ate ni ga a weeni a sak Yeezu njanviirima ku meena. Wa be dan nman zeri ba me, nama a kan nman ta wari ale wa a se nama ale kan ta wari ale lampoo cheesiro ma ale baai ale kan da Kirisita bisa dii la.

¹⁸ “Wensie ate mi a weeni ni ayen nanta baai, ate nama a pa zaani tenzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wenna mazuk. Nanta baai me ate nama a kan pa a zaani tenzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.

¹⁹ “M be nman a weeni ni kama a gum du ayen nama baye a dan tu chaab a puusi a te Naawen wari nyin ale ta siaka ni kowa Naawen waai ale bo wenna mazuk la, a le pa a te ni. ²⁰ Nuruba baye a yaa se nuruba bata a dan tu chaab mi yonni nyin mi a le bo ale ba.”

²¹ Da yen po ate Piita a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “M Nyono, a se m suok a dan kasim a nye mu a kaasi ka bu dina ate mi ayen m von a te wa? Ku noai buyopoi yaa?”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Daa buyopoi dekki, alege kasim a a vona te wa a ta a chen. ²³ Basi ate m weeni ku kiri ale ka dii la a sak fu. Naawen namu a nye se ka ten kaai naab la. Da yen po ate wa yaa wi wa tomteeroma ayen wa bek ba a wom a se ba tuimana ka se. ²⁴ Ba meena ale tigi chaab a jam la, wa yaa a wi wa tomteeroma po wanyi a ta nyini a zaani ba nin. Nuruwa de a jam a piem ka ligra nna yegayega naawa jigi, ²⁵ alege wa an jam a baga a tuni na a te wa. Naawa ale ga wom nyaku de la, wa yaa weeni wa nuruma ayen ba ga koalim wa nanta baai meena ate wa ta la a da abe ba yik wa dek ale wa dok demma meena a ta ga da ate ba chim yom. Dila a le basi ate wa baga a nya wa ligrana meena. ²⁶ Tomteerowa ale wom dii

ate naawa a weeni la, wa yaa deri a kpi dunduna ten wa nin a saalim wa ayen, ‘M nyono, yik fi sunni m le tuni fu na meena.’ ²⁷ Naawa a yaa jam ta jirim nna yegayega ale wa a yaa von wa pamini meena a te wa ale a weeni wa ayen wa a chen.

²⁸ “Tomteerowa a yaa le basi naawa yenni ale chen la, wa yaa ga tu naawa tomteeroma po wanyi. Nuru waai ate wa tu la a jam a ta ka wa ligra nna maga dega. Wa ale ga paari nuruwa la, wa yaa deri bobi nuruwa a nmeeni ale a weeni wa ayen, ‘Tuni mu m ligrana meena.’ ²⁹ Wa pamini nyonowa a yaa kpi dunduna ten wa nin a saalim wa ayen, ‘Yik fi sunni m le tuni fu na meena.’

³⁰ “Alege tomteerowa a zeri ale ta wa a ga lik dok po a ta ga paari dii po ate wa baga a tuni wa pamini meena la. ³¹ Naawa tomteeroma ba gela ale wom dii ale nye la, ku yaa daani ba nna yegayega ate ba yaa chen naawa jigi a weeni wa ba ale wom dii la. ³² Naawa ale wom la, wa yaa wi tomteerowa ate wa jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka kiri ya. Fi ale jam saalim mi la, m von fi pamini meena dii ate fi ta la kama a te fu. ³³ M ta jirim ale fu kama. Fi me ate poom a ta jirim ale waai ale de fi pamini la kama.’ ³⁴ Naawa sui a yaa a jam a puuri nna yegayega ale wa tomteerowa ate wa yaa a basi ate wa nuruma a yik wa a ta ga lik dok po ale a te wa waalika a ta ga paari dii po ate wa tuni wa pamini meena a nuri la.”

³⁵ Yeezu biika ale moata kpeglimka la, wa yaa weeni baai meena ale a wom la ayen, “Mi Kowa Naawen ale bo wenna mazuk la ale nye ni ka dila degadega ase ni a nin kan von a te chaaba ale ni suniima meena.”

19

¹ Yeezu ale biisi a ga nuri la, wa yaa basi Galili ale nman chen Judia a taam Jodan beni kauk kunjula.

² Nuru boari yegayega a yaa jam wa jigi ate wa tebi yɔgnyeensaŋa meena dula jigini.

³ Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya a se wa ale biisi wari a kaasi ya. Ba yaa bek wa ayen, “Nuru waai a dan zeri wa pɔk, kula a kisi?”

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Ku piilimka po ate Naawen a nye tɛɲzuk meena la, wa nye ka nidɔa ale nipɔk.’” ⁵ A yaa weeni ayen, ‘Ku nala kama ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma ale ge a ga faari nipɔk ate ba noai bayewa a chim bunyi. Nama an diem a karim kula?’ ⁶ Ba nman daa nuruba baye, ba yaa ka nuru yeɲ. Dila nyiɲ la baai ate Naawen a basi ate ba chim nuru yeɲ la, ku an magsi ayen nuru a poori ba.”

⁷ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Dii ate fi a weeni la ka wensie, alege ka boa ate Moosis a sak nuruba dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, kula nyɔɔ a nmarisi gbanƙa ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa powa kama?”

⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Moosis a te ni siuk ayen ni a nye dila kama dii nyiɲ la ni sakka a pagra kama. Alege ku jam daa dila a nyini diipo ate Naawen a nye tɛɲka la.” ⁹ Dila nyiɲ nuru waai pɔk a dan kan pa wa dek a te nidɔa yon wa, alege ate wa zeri wa powa ale faari nipɔk wa choa kula nyɔɔwa a nye ka kabonƙa.”

¹⁰ Wa njanviirima a yaa weeni wa ayen, “Ku dan ka dila nidɔa ale wa pɔk jigi, ku zunchoŋa kama ate nidɔaba meena a kali dakɔksa.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Waai meena a kan baga a va mi sinsanƙa de. Ka baai nyiini ate Naawen a lueri la, a le ba va na.” ¹² Dila wie toƙatɔga nyiɲ ale soa ate nuruba a kan faari nipooba. Ba gela a kan faari dii la ba biak ba ka dila. Baai me a kan faari dii la ba je ba kama. Mba me a kan faari Naawen naamu

nyiɲ. Baai ale baga a va mi sinsanƙa de la, ni basi ate ba a va na.”

¹³ Dula jigini nuruba ba gela a yaa pa ba bisa a ta a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisaŋa a tiri ba abe wa puusi a te ba, alege wa njanviirima a yaa toarin ba. ¹⁴ Yeezu a yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ni te bisaŋa siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiak ba. Nama a ze ayen ka bala ale soa Naawen naamu?”

¹⁵ Wa yaa pa wa nisaŋa a tiri ba a yaa le ge a cheɲ.

¹⁶ A se Yeezu ale jam bo siuku po a cheɲ la, nuru wanyi a yaa jam a bek wa ayen, “M Sagro, ka boan jaab tuim man a le mi m tom ate m baga a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁷ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a bek mu nan mansa wie? Nuru waai an baga a chim nuru man na ka Naawen nyiini. Fi daa yaali ayen fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, be va sinsanƙa.”

¹⁸ Nuruwa a yaa bek wa ayen, “Ka boan jaab sinsaga?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ju-uma Sinsanƙa ale nna. Kan ko nuru, kan nye kabonƙa, kan zu, kan chim venta seero, ¹⁹ a zuli fi ma ale fi ko abe fi a yaali fi saalo choa ase fi dek la.”

²⁰ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “Wienƙa de meena mi kasim a va na kama. Mi abe nman nye ka boa a gum du?”

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi kan ta kaasunƙa ate fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, cheɲ ga pai fi nanta meena a da a pa ligraŋa a te ni-womma abe fi jam a va mi. Fi dan nye dila fe le jam a nya nanta Naawen jigi.”

²² Wa ale wom dii ate Yeezu a weeni wa la, wa sui a yaa deri kaasi, dii nyiɲ la wa jam ka jigsiro. Wa yaa deri cheem wa njan te Yeezu a cheɲ.

²³ Yeezu a yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ku le pagra a te baai ale ka jigsiroba la a baga jo

Naawen naamu po. ²⁴ Ni yaala ate m nman weeni ni ayen ase laalaakomi a dan baga a va garupein vorub po a taamu a nyini nanta nyɔnɔ me a baga a jo Naawen naamu po kama.”

²⁵ Ku yaa cha wa njaanviirima nna yegayega ate ba yaa weeni chaab ayen, “Ku dan ka dila, ka wana a le wa baga a jo Naawen naamu po?”

²⁶ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Dan ka nuruba nyiini jigi, ku kan baga a nye, alege dan ka Naawen jigi, wie meena a baga a nye kama.”

²⁷ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti nanta meena ale jam va fu. Tama ale nya ka boa ku nyinɔa?”

²⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, mi Saalobiika a dan nman jam ayen m soa tenzuk meena demma abe m bo ba buusa, nama njaanviiriba pi ale bayewa de a le jam a bo Izirali dokdemma pi ale bayewa buusa.

²⁹ Nuru waai ale basi wa yeri ale wa suaata ale wa toaba ale wa koba ale wa maba ale wa bisa ale wa kadugsa mi nyinɔ la, Naawen a le nman a pa wa nanta bala po wanyiwanyi kook kook a gum du a te wa abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka me a te wa. ³⁰ Nuru baai yegayega ale bo nin yɔgyɔgla de la, le jam a taam ka njaan. Baai me ale bo njaan la a le jam a taam de nin.”

20

¹ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Naawen naamu a nye ase ka talim nyɔnɔ la. Saliuk yokyokwa wa yaa yiti a gisi nuruba ayen ba kpa wa talimu po a te wa. ² Wa yaa le nya ba la, wa yaa weeni ba ayen ba dan kpa ate wenni a sinɔ, wa le tuni ba dai dila dannii ligraɔa. Ba ale siak la, wa yaa ta ba a cheɔ wa talimu po. ³ Wenni ale jueli magla, wa yaa cheɔ yabaɔa po a ga nya nuruba ba gela ale ba za. ⁴ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni dan cheɔ ka mi talimu po a ga kpa a te mi nna m

te a tuni ni ka dii ale a magsi la.’ Ba yaa siak a cheɔ. ⁵ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsunɔ la, wa yaa nman basi ate kpaaroba ba gela a cheɔ wa talimu po a ga gum mbala po. ⁶ Wenbinni ale moata sinɔka la, wa nman cheɔ yabaɔa po a ga nya nuruba ale ba za. Wa yaa bek ba ayen, ‘Ka boa ate nama a kasim a za denna dannii meena?’ ⁷ Ba yaa weeni wa ayen, ‘Nuru karo a te ti tuini ayen ti tomu.’ Wa yaa nman weeni ba ayen, ‘Nama me a cheɔ m talimu po a ga kpa.’

⁸ “Wenbinni ale sinɔ la, talimu nyɔnɔwa a yaa cheɔ wa talimu po a ga weeni kpaaroma kpagini ayen, ‘Wi kpaaroma meena ate ba jam.’ Wa yaa pa ligraɔa a te kpagini ayen wa nɔa a tuni ba, ale weeni wa ayen, ‘Piilim a tuni baai ale wari njaan a jam la abe fi ge a tuni baai ale linɔ a jam la njaan nyinɔ.’ ⁹ Dula jigini kpagini a yaa tuni baai ale poom jam ale wenni a moata sinɔka la, dai dila dannii meena ligraɔa. ¹⁰ Kpagini ale boro a tuni baai ale a linɔ de nin a jam la, ba yaa poli ayen ba ligraɔa a le gaam baai ale jam njaanɔnyinɔ la ligraɔa kama, alege kpagini a tuni ba me ka dai dila dannii meena ligraɔa. ¹¹ Wa ale ga tuni ba ba ligraɔa a nueri la, ba yaa nuuni ale talimu nyɔnɔwa. ¹² Kpaaroma po wanyi a yaa jam a weeni wa ayen, ‘Nuru baai ate fi basi ate ba wari njaan a jam la, bala an kpa ate ku beniya. Tama a kpa kama ale kantuenka ate wenni a ga sinɔ, alege ate fi a yaa tuni ba a soa se fi ale fi tuni tama dii la.’

¹³ “Talimu nyɔnɔwa a yaa weeni kpaarowa ayen, ‘M doa, goori a wom mi. Mi an gebi ni ligra a basiya, dii nyinɔ la mi ale nama a siak kama ayen m tuni ni dai yeɔ dai tutuna. ¹⁴ Dila nyinɔ ni ta ni ligraɔa a kuli. M dek ale a yaali ayen m tuni baai ale wari njaan a jam la me dai yeɔ dai tutuna. ¹⁵ M ka siuk a nye m dek ale a yaali dii la ale m ligraɔa? Mi ale tuni nuruma de ligraɔa a gaam dii

ate ba kpa la, nyin ale soa ate nama a de nyunni ale ba.' "

¹⁶ Yeezu biika ale moata kpeglimka la, wa yaa weeni ba ayen, "Baai ale bo njan la, bala a le ba taam nin, alege ate baai ale de nin la me, a njan taam njan."

¹⁷ Yeezu ale wa njanviirima pi ale bayewa ale jam bo siuku po a chej Jerusalem tenka la, wa yaa weeni ba ba dek ba nyiini ayen, ¹⁸ "Ni nya, ti bo ka ti siuku po a chej Jerusalem tenka. Ti dan paari dula jigini, nuruba ale yik mi Saalobiika a ta mu a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsak sagroma nisima po. Bala a le bo mi kummu buusa. ¹⁹ Abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. Ba le nye mu a la, abe ba nak mu abe ba yaa ko mu, alege daa nata dai Naawen a le basi ate m yiti kum po."

²⁰ Da nala po Zebedi powa a yaa jam Yeezu jigi ale wa bisa bayewa a yaa kpi duna ten Yeezu nin a saalim wa ayen wa nye wari a te wa.

²¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, "Fi a yaali ayen m nye ka boa a te fu?"

Wa yaa weeni wa ayen, "Fi Naamu deka danni a dan paari, be pe ale mi ayen m bisanja bayewa le jam a kali fi ten ate wanyi a bo fi juga abe nwala me a bo fi gala."

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Jaab buui ate fi a yaali la, fi ze dii ale bo ku njan a cheena la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, fi bisanja ale baga a maa namu?"

Wa bisanja a yaa weeni ayen, "Mm, ti le baga."

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Wensie ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me a le namu, alege m junja ale m galanja kalika jigini, Naawen ale wa lueri nuru baai a le ba kali du la la. Daa mi ale magsi ayen m lueri."

²⁴ Wa njanviirima piwa ale wom la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale mbala bayewa. ²⁵ Yeezu a yaa tigi ba meena chaab a weeni ba ayen, "Ni seba ku le ka dii ale baai

ale kan daa Juuba la. Baai ale a wi ba dek ayen nalima la, ba soa ka ba tenka demma ale a sak ba pagrim. Ba kpanja me a sak ba pagrim kama. ²⁶ Ku ka siuk ate nama me a va kula. ²⁷ Nuru waai dan a yaali ayen wa chim nama naab ase ka wa a tom tuima ase tomteero la a te nama. ²⁸ Mi saalobiika an jam ayen m gisi ka nuru baai ale a tomu a te mi la. M jam ayen m tomu a te ka tenka meena demma abe m kpi a tuesi ba a basi."

²⁹ Yeezu ale wa njanviirima ale a chej Jeriko tenka la, ate nuru boari yegayega a va wa. ³⁰ Ba ale jam a nyini tenka po a nyini la, yeeba baye a yaa jam kala siuku nakpiak nyin. Ba ale wom ayen Yeezu a va dula jigini a taam la, ba yaa kaari a wi wa ayen, "Ti Nyono, fi naawa Deivid njanbiika, ta jirim ale ti abe fi maari ti."

³¹ Nuru boanni a yaa weeni ba ayen ba goori ba wanni, alege ba zeri ale a kaari nna yegayega a gaam ba le poom a kaari dii la ale njan wi wa ayen, "Ti Nyono, fi naawa Deivid njanbiika, ta jirim ale ti abe fi maari ti."

³² Yeezu a yaa zaani a wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa bek ba ayen, "Nama a yaali ayen m nye ka boa a te ni?"

³³ Ba yaa weeni wa ayen, "M Nyono, tama a yaali kama ayen fi nye ate ti ninanja a lagri a te ti ate ti baga a nya."

³⁴ Yeezu jirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa pai wa nisanja a tiri ba ninanja. Ba ninanja a yaa deri lagri ate ba yaa deri va wa.

21

¹ Ba yaa jam paari tenfiik kaai ate ba a wi ayen Betfaaji ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuku ate ka jam moata Jerusalem tenka la. Yeezu a yaa wi wa njanviirima po baye a ² weeni ba ayen, "Nama a lin de nin a chej ga jo tenfiika po. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya bonin ale ka biik ate ba bobi a zaani. Ni

foli si a ta jam. ³ Ni dan boro a foli si nuru a le bek ni ayen, 'Ka boa ate nama a nye?' Ni weeni wa ayen ka ni nyonowa ale a yaali si. Ni dan weeni dila, wa le te ni siuk ate ni foli si a ta jam."

⁴ Yeezu a weeni ba nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteeroma wanyi wa a nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la a jam a chim wensie. Wa nmarisi ayen,

⁵ "Chen a ga weeni ten kaai ate ba a wi ayen Zayon la demma ayen ni naawa waai ale seba wa dek yik la a le do bompaalik a jam ni jigi."

⁶ Wa naanviirima bayewa a yaa de nin a chen a ga nye dii ate Yeezu a weeni ba la. ⁷ Ba yaa ga foli bonika ale ka biika a ta si a jam Yeezu jigi. Ba le ta si a ga paari wa la, ba yaa yeeri ba gattana ti gela a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa juei a kali. ⁸ Nuru boari yegayega a yaa jam gilim ba ate nuruba yegayega a pa ba gatta a pati a dueni siuku po ayen Yeezu a ta wa bonika a chen va ti zuk a taam. Ba gela me a chen siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a pati a dueni siuku po. ⁹ Ba le jam a bo siuku po a chen ate baai a jam de ninƙa, ale baai me a jam de naanƙa la, meena a yaa zuli wa ale a kaari ayen, "Ti a pak fu. Fi waai ale ka naawa Deevide naanbiik la. Naawen a niak waai ale cheena nyonowa yonni nyin la. Ti a pak fu nalimnyiini."

¹⁰ Yeezu ale ga jo Jerusalem tenƙa po la, tenƙa meena demma a yaa deri ta tugurik ale chaab. Ba meena a yaa jam a bek chaab ayen, "Ka wana ale nuruwa de?"

¹¹ Nuru boanni ba gela baai ale Yeezu ale va chaab a ga jo tenƙa po la, a yaa weeni ba ayen, "Nuruwa de ka Naawen biisiteerowa Yeezu. Wa nyini ka Nazaret ten kaai ale bo Galili la."

¹² Yeezu a ga jo Juuma Puusika Yenni po ate nuruba a jam boro a

gerim dula jigini. Wa yaa vi ba meena ate ba nyini dula a nyini, ale ge a zak nuru baai ale jam ta ligrana a tagri la tebulitana a tulim kpib, ale tusi baai ale ta nangbansaƙa a da la zukpaglisaƙa a lonsi. ¹³ Wa yaa bek ba ayen, "Nama a ze dii ate ba nmarisi Naawen gbanƙa po la? Ba nmarisi ayen, 'Mi Yenni de ka puusika yeri.' Ba nmarisi nyaku de kama alege nama a pa di a chim zueba kalika jigi."

¹⁴ Nuruba a yaa ta yeeba ale gbatta a jam Yeezu jigi ate wa tebi ba dula jigini. ¹⁵ Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsak sagrama ale ga nya wakperikaliik sii ate wa tom la ale bisaƙa ale a pak wa dii la ale a weeni ayen, "Ti a pak fi naawa Deevide naanbiika la", ba sue a yaa puuri ale Yeezu.

¹⁶ Ba yaa bek Yeezu ayen, "Fi kan wom ba le a weeni dii la?"

Yeezu yaa siak ale ge a bek ba ayen, "Nama an diem karim a wom dii ate ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, 'Naawen a lueri ka bisa ale biluata ayen ba a pak wa.' "

¹⁷ Yeezu a yaa basi ba ale ge a chen nyini tenƙa po a chen ten kaai ate ba a wi ayen Betani la po ga goa.

¹⁸ Vari ale nman a veenti la saliuƙ, ba yaa basi Betani tenƙa ale ge a nman a chen Jerusalem tenƙa ate kom a yaa jam ta Yeezu. ¹⁹ Ba le jam bo siuku po a chen la, wa yaa nya kinƙanƙa ale ka za siuku nakpiak. Wa yaa chen ka ten ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege jaab a jam ka ka zuwa. Ka vaata nyiini ale jam boro. Yeezu a yaa weeni kinƙanƙa ayen, "A nyini jinla danni a ta a chen, nuru waai a kan nman a nya fi yoana a de." Wa le ga weeni dila la, kinƙanƙa vaatana meena a yaa deri jak ate ka kpi.

²⁰ Wa naanviirima ale nya nyaku de la, ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega ba jigi. Ba yaa bek chaab ayen, "Kinƙanƙa a nye ka se a deri kpi nna nwuli?"

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen nama a dan ta siaka ale mi ale ka chichama, nama le baga a tom dii ate mi a nye ale kinƙanƙa la kama. Ni baga weeni guuku de me dek ayen ku yiti a chen a ga zaani mogi kpeeni po ate ku sum a nye dila. ²² Nama a dan ta siaka ale mi nalimnyiini ale a puusi a te Naawen ayen wa te ni jaab, wa a te ni kama.”

²³ Ba le ga paari Jerusalem tenƙa po la, ba yaa nman jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale jam boro a sak nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma kpanna a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka wana ale te fu pagrimu de ate fi a tom tuimaƙa de? Ka wana ale te fu siuk me ate fi a nyeemu jigi meena a tom tuimaƙa de?”

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me ta wari ayen m bek ni. M dan bek ni ate ni baga a tulisi mu, m le weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimaƙa de meena la. ²⁵ Joon ale jam a te nuruma soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nuruba?”

Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, “Ti dan weeni ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ka boa ate nama an siak a te wa?” ²⁶ Ba gela a weeni ayen, “Ti dan weeni ayen ka nuruba ale te wa pagrimu, nuru boanni sue a le puuri ale ti, dii nyin la ba a wi Joon ayen ka Naawen biisiteero.” ²⁷ Ba yaa tulisi Yeezu ayen, “Tama ze.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me kan weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimaƙa de meena la.

²⁸ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni a sak ni la. Nuru wanyi ale jam boro a ta wa bisa baye. Da yey po wa yaa weeni wa be kpagini ayen, ‘Chen a ga kpa m talimu po jinla.’ ²⁹ Wa biika a yaa weeni wa ayen, ‘Mi kan yaali ayen m cheni.’ Ku le nye maga dek la, wa yaa nman

tagri wa popola a yaa chen talimu. ³⁰ Ku an jam beniya ate kowa a yaa chen baanƙa jigi a weeni wa me ayen wa chen a ga kpa talimu po. Wala a yaa siak, alege wa an cheniya.” ³¹ Dula jigini Yeezu a yaa bek Juuma ayen, “Bisaƙa de bayewa, ka ba wana dek ale tom dii ate ba kowa a yaali la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka kpagini.”

Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, lampoo cheesiro ma ale nipok baai ale ka nidɔa yaalisa la a le basi ba wabaatana abe ba de ni nin a jo Naawen naamu po. ³² Joon Soka-teerowa a jam kama ayen wa sak ni wensie siuku kuui ate nama ayen ni va la, alege ni jam ka siaka ale wa sinsanna. Lampoo cheesiro ma ale nipok baai ale ka nidɔa yaalisa la meena a jam ta siaka ale wa sinsanna kama. Nama dek a seba nyaku de kama, alege nama an jam a basi ni wabaatana tomka ale ge va wa.”

³³ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni wa-magsini di choa. Nuru wanyi ale jam boro a kpa wa talim fiik. Wa yaa che daata a ti a gilim bu meena a yaa gomsu bu puuka po meena a yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po. Wa le nye dila a nueri la, wa yaa nyeemu a chen ninna. ³⁴ Wa talimu tiisana yoanana pisika po ale jam a paari la, wa yaa tom wa tomteeroma ba gela ayen ba chen a ga tuesi yoanana gela wa nuruma jigi a ta jam te wa. Ba yaa chen ba jigi.

³⁵ “Ba le ga paari dula jigini la, nuruma yaa yik ba a nak ba wanyi ale a ko wanyi ale ge a pisi tana a yuk nwala me. ³⁶ Talimu nyonowa a yaa nman tom wa tomteeroma ba yega a gaam wa le poom a tom mbala dii la, alege nuruma a nman nye ba me ase mbala la degadega. ³⁷ Wa yaa le ga tali wa dek biposini la, talimu nyonowa a yaa weeni wa

dek ayen, 'M le tomu ka m dek biika, dii nyin la wala a dan chej dula jigini ba le te wa zula.' Wa yaa tom wa ate wa chej. ³⁸ Nuruma ale ga nya wa biika ale wa cheena la, ba yaa weeni chaab ayen, 'Biika de kowa a dan jam kpi, wala a le wa tuesi wa kowa ntanta meena. Ni basi ate ti ko wa, ate wa kowa a dan jam kpi abe tama a soa wa ntanta meena.' ³⁹ Biika ale ga paari talimu po la, ba yaa yik wa a ko wa a yaa vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim."

⁴⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, "Nama a poli ayen talimu nyonowa a dan wom nyaku de, ka boa ate wa ayen wa nye tomteeroma?"

⁴¹ Ba yaa weeni Yeezu ayen, "Wa le jam a yik ba kama a ko abe wa pa wa talimu a nman te nuruba ba chaab, ate wa tiisaŋa yoanaŋa pisika wein a dan paari, abe wa nya wa denni."

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nama an diem a karim Naawen gbanƙa po wienja a wom ale min ja kiri juijui ate ba weeni ayen,

'Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di daa tintain man la, dila ale di tulim chim tintain man a gaam ja meena.

Naawen ale nye dila. Di ka wakperikaliik ti jigi.' "

⁴³ Yeezu ale biisi ga moata nuerika la, wa yaa weeni ba ayen, "Nuruwa talim fiika a nye ase ka Naawen naamu la. Naawen a le yiak ni ate ni nyini wa naamu po a nyini abe wa nman pa bu a te baai ale a tom tuimansa la. ⁴⁴ Nuru waai a dan lo tintanni de zuk di a gebi wa ka nna gela gela. Tintanni abe dan lo nuru waai zuk di a piak wa ka nna se zom la."

⁴⁵ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Farisiima ale wom dii ate Yeezu a biisi la, ba yaa deri min ayen wa a biisi ka ba wie. ⁴⁶ Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali ka nuru boanni yogsum. Nuru boanni a jam a poli kama ayen Yeezu

a jam ka Naawen biisiteeroma po wanyi.

22

¹ Yeezu yaa nman magsi wa-magsini a sak nuru boanni ayen, ² "Naawen naamu a nye se ka naab waai biik ale faari nipok ate wa yaa gomsu ayen wa wi nuruba ate ba jam wa yenni a de ndiinta abe ba gogi a te wa la. ³ Wa yaa tom wa tomteeroma ayen ba nyeemu a wi nuruba ate ba jam, alege ba an jam a yaali ayen ba jamu. ⁴ Wa yaa nman wi wa tomteeroma ba gela a weeni ba ayen, 'Ni chej a ga weeni nuruma ayen, ti nyonowa ndiin kpeentaŋa a gomsu nueri kama. Wa luk wa naakpeemaŋa ale pakpeemaŋa a ko a dik ayen wa te ni. Dila nyin ni pii nyin a jam.' Wa le weeni ba a ga nueri la, wa yaa tom ba ate ba chej. ⁵ Alege nuru baai ate naawa a wi ayen ba jam la, nin a jam ka ale dii ate wa ta la. Ba wa wanyi a jam a chej ka wa talim. M wa me a chej yaba ayen wa gerim. ⁶ Baai ale jam a tali la, a yaa yik naawa tomteeroma a nak ko. ⁷ Naawa ale wom dii ate ba nye wa nuruma la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ate wa yaa tomu wa sojima ate ba chej nuruma tenka. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa yik nuru baai ale ko naawa tomteeroma la a ko ale ju ba tenka meena ale bolim a kaasi. ⁸ Sojima ale jam bo siuku po a chej la, naawa a yaa nman wi tomteeroma paalisa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, 'Ndiin kpien tii ate mi a basi ate ba digi la a magsi deka kama, alege nuru baai ate mi a wi la, an magsi ti deka. ⁹ Ni nyini a chej sukpeentaŋa po a ga wi waai meena ate nama a nya ba dula jigini la a ta jam ate ba de ndiintaŋa.' ¹⁰ Wa tomteeroma a yaa nyini a chej sukpeentaŋa po a wi waai meena ate ba nya dula la. Nuru mansa ale nuru baata a yaa jam tigi chaab a sueri naawa yenni.

11 “Ba meena ale jam tigi a nueri la, naawa a yaa jo juijui ate ba boro la ayen wa puusi ba. Wa le nyiem bo nuruma po a diak waai meena nisima la, wa yaa ga nya nuru wanyi ale wa an jo garuk maṅsa. 12 Naawa a yaa weeni wa ayen, ‘M doa, ka boa ale soa ate fi a jo kala dokku de po ale ge fi an jo garuk maṅsa?’ Wa le bek wa dila la, nuruwa a yaa jam kala a ka wari a tulisi. 13 Naawa a yaa chiem a weeni wa tomteeroma ayen, ‘Ni yik nuruwa de a bobi wa naṅsaṅa ale wa nisana a gum chaab a ta wa a nyini a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega abe wa a ḡobi wa nyinaṅa.’ ”

14 Yeezu ale biisi a moata nuerika la, wa yaa weeni nuru boanni ayen, “Naawen a wi nuruba yegayega ayen ba jam wa jigi, alege wa lueri ka ba maga la.”

15 Farisiima a yaa basi wa ale nyini. Ba yaa zok ayen ba choa wa noai a nya ase wa le weeni wari a kaasi ya, ate ba nya siuk a ko wa. 16 Ba yaa tom ba ṅaṅviirima ale Ayerod nuruma po ba gela wa jigi. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, ti seba ayen fi ka wensie nyono. Fi niṅ a ka dii meena ate nuruba a biisi fi wie la po. Fi kan chali yogsum ale wensie biisika ale waai meena ale nuru kpeenta me nimbie po. 17 Ti dan tuni ti lampoowa a te ti nakpionku Siiza, kula a nala yaa ku an nala? Ti tuni yaa ti kan tuni?”

18 Yeezu a poom seba ayen ba a yaali kama ayen ba choa wa noai nya, ate wa yaa weeni ba ayen, “Nama ka venta nyam. Ka boa ale soa ate ni a paasi mu? 19 Ni te mu ligra ṅaai ate ni pa a tuni lampoowa la dinyi ate m nya.”

Ba yaa ta dinyi a jam te wa. 20 Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyinṅa?”

21 Ba yaa weeni wa ayen, “Ka nakpionku Siiza zukku ale wa yonni ale dua di zuk.”

Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni be pa jaab buui meena ate Siiza a soa

la a te wa, abe ni pa jaab buui meena me ate Naawen a soa la a te Naawen.”

22 Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba nna yegayega, ate ba yaa basi wa ale ge cheṅ.

23 Dula jigini Sajusima ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Bala a jam ka siaka ayen nuruba a dan kpi, ba ale ṅman yiti kum po. 24 Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, Moosis a sak ti Naawen gbanṅka po ayen, ‘Nuru waai a dan faari nipok ate ba an biagi ale chaaba alege ate wa chorowa a kpi, tama a basi kama ate wa yua a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.’

25 Nuruba bayopoi ale jam boro, ate ba meena a yaa chim ma yeṅ ale ko yeṅ bisa. Kpagini a yaa faari nipok. Wa le wa powa an jam a biak ale chaab a nyaya, ale ge ate nidawa a kpi. Waai ale ṅman pa saṅ la a yaa faari wa moṅwa powa ale ge ba me an jam a biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. 26 Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu. 27 Nidama bayopoiwa meena ale kpi la, ku an jam beniya ate nipowa me a yaa kpi. 28 Yogyogla, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiti kum po la, nuruba bayopoiwa de meena ale faari nipowa de a nya la, ka ba wana ale wa soa wa?”

29 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze Naawen gbanṅka po wienṅa nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ni be ni siuku ale diem ze Naawen pagrimu me la. 30 Da dii dannu ate nuru meena a yiti kum po la, nipooba faarika a kan boro. Ba meena a le jam a nye ase ka Naawen sabiiloma baai ale bo wenṅmazuk la. 31 Nama a dan kan ta siaka ayen nuruba a le yiti kum po, ku a sak kama ayen nama an karim Naawen gbanṅka po wienṅa a miṅ ku kiri juijui ate Naawen a weeni ayen, 32 ‘Mi ka Naawen dii ate ni kokpiensaṅa Abraham ale Aizik ale Jakob a puusi a te la.’ Baai ale ka kpeeba la an

baga a puusi a te Naawen ya, alege ka baai nyiini ale ka n̄anvuuta la.”

³³ Nuru boanni ale wom dii ate wa boro a sak ba la, ku yaa cha ba nna yegayega.

³⁴ Farisiima ale wom ayen Yeezu biika a masa gaamu Sajusima biika la, ba yaa a tigi chaab a jam Yeezu jigi. ³⁵ Ba wanyi, waai ale jam seba Juuma Sinsan̄a nalinnyini la, a yaa jam ayen wa choa Yeezu noai a nya ale bega. ³⁶ Wa yaa bek wa ayen, “M Sagro, ka Juuma Sinsan̄a po di dina ale gaamu n̄a meena?”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “ ‘A yaali Naawen ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola meena.’ ³⁸ Sinsan̄a de ale gaamu n̄a meena. ³⁹ Sinsak n̄aai ale n̄man pa san̄ la ale nna, ‘A yaali fi choa ase fi dek la.’ ⁴⁰ Sinsak n̄aai meena ate Naawen a weeni Moosis la ale Naawen biisi-teeroma meena sinsan̄a a nyini ka sinsan̄a de n̄ayewa po.”

⁴¹ Dai yen po Farisiima ba gela a yaa ale n̄man tigi chaab a jam Yeezu jigi la, wa yaa bek ba ayen, ⁴² “Nama a weeni ayen Varibasidowa ka wana n̄aan̄biik la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Wa ka naawa Deivid n̄aan̄biik.”

⁴³ Wa yaa n̄man bek ba ayen, “Ku dan ka dila, ka boa ale soa ate Naawen chiika a weeni Deivid ayen wa a wi Varibasidowa ayen wa nyon̄o? Ba n̄marisi Naawen gban̄ka po ayen Deivid a weeni ayen,

⁴⁴ ‘Mi Nyon̄owa Naawen a weeni mi Nyon̄owa ayen, kali mi juga gen̄ ate ku jam a paari diipo ate mi ayen m basi ate ni dachaasāa a chim ni yom la.’

⁴⁵ Ase Deivid dek a dan a wi wa ayen ‘wa Nyon̄o’, wa nyε ka se a n̄man бага a chim Deivid n̄aan̄biiga?”

⁴⁶ Nuru waai a jam karo a бага a tulisi Yeezu. A nyini da dila dann̄i a ta a chen̄, nuru waai an n̄man jam bek Yeezu bega.

23

¹ Yeezu a yaa n̄man sak nuru boanni ale wa n̄aan̄viirima. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima nyiini ale ta siuk ayen ba a kasim a sak nama sinsak n̄aai ate Naawen a pa te Moosis la. ³ Bala dek me a kan va ba ale a sak ni dii la nalinnyini. Ka dila ale soa ate ku chim fifiok ayen nama va dii ate ba a sak ni la, alege ni kan a va ba nyeka ale ka dii la. ⁴ Ba nyiem a goms̄i ka jib dobr̄ita a ta ti a jam dueni ayen nuruma a koati a ji, alege ba dek a kan maari a pa ba nisima a tiri a nya. ⁵ Ba kasim a nye ka wie nna yegayega ayen nuruba a nya ba. Ba nyiem gebi ka gban̄sa a n̄marisi Naawen wien̄a a dueni du a pa bobi ba dien̄a ale ba nisana nyin̄. Ba gattana zuesana me a won̄a kama. ⁶ Ba dan tigi chaab ayen ba de ba dakpeeni n̄andiintana, a yaase ba jo ba tuka dokku po, ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpan̄a a kali la zuk. ⁷ Ba nyiem a kasim a yaali kama ayen nuruba a puusi ba yabana po abe ba a zuli ba abe ba a wi ba ayen, ‘Sagroba’. ⁸ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali ayen nuruba a wi ni ayen, ‘Sagroba’. Nama meena ka suaata ale ta sagro wanyi dekki. ⁹ Ni kan a wi nuru waai ale bo ten̄zuk de la ayen ni ‘Koa’, dii nyin̄ la ni meena a ta ka ko yen̄ ate wa bo wennȳmazuk. ¹⁰ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali nuruba ayen ba a wi ni ayen ‘Nin̄deeroba’. Mi waai ate nuruba a wi ayen Varibasidowa la nyiini ale nama meena nin̄deero. ¹¹ Ni dan a yaali ayen ni gaam ni suaata, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a chim ase ba tomteeroba la. ¹² Nuru waai a dan zak wa dek n̄mai, Naawen ale basi ate wa sin̄ ten̄. Alege waai a dan yik wa dek ten̄ ten̄ka, Naawen ale zak kula nyon̄owa n̄mai.

¹³ “Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velin̄vendisa. Nama ale

a sak nuruma dii la a nye ase nama a yik ka Naawen naamu nansiun̄ku tuoku a ligi ba nimbie po la. Nama dek a kan yaali ayen ni jo du, ni be kan basi ate nuruba a jo du.

¹⁴ “Nama Juuma Sinsak sagrāma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendis̄a. Nama nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba nanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa won̄ta a te Naawen. Dila nyin̄ la, wa dan jam ayen wa bo ni buusa, ni waalika le zuak yegayega.

¹⁵ “Nama Juuma Sinsak sagrāma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendis̄a. Nama nina a muni ka nna yegayega ayen ni nye ate nuruba a tagri a va nama Naawen puusika siuku. Ba dan a va nama nyeka ba yaa tom tuimbaata a nya waalika a gaam nama.

¹⁶ “Nama baai ale de nuruba nin̄ a ta ba a chej ale kan nya siuku la, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama a sak kama ayen, ‘Nuru waai a dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe n̄moruk, ku daa wariya. Alege wa dan wi ligmon̄in̄ka ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe n̄moruk, ku ka wakpeeni.’ ¹⁷ Nama bettāna nna, ka ba wana ale gaam wa choa? Juuma Puusika Yenni yaa ligmon̄in̄ka ale bo di po la? Ka Juuma Puusika Yenni ale a basi ate ligmon̄in̄ka a nala. ¹⁸ Ni be n̄man a sak me ayen, ‘Waai a dan wi Juuma Puusika Yenni jaab buui zuk ate ba a nye kaabka la yoi a pe n̄moruk ku daa wariya. Alege waai a dan wi Naawen tiirimu buui ale bo wa puusika yenni po la yoi a pe, ku ka wari.’ ¹⁹ Ni ka betta ale nye ase yeeba la. Ka ba wana ale gaam wa choa? Tiirimu yaa jaab buui zuk ate tiirimu a dua la? Ka jaab buui zuk ate tiirimu a dua la ale a nye ate tiirimu a welema. ²⁰ Nuru waai a dan wi kaab teka jigini ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe, wa maa pe ka tiirim buui ale dua ku zuk la yoi me nyin̄. ²¹ Nuru waai abe dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe, wa

maa pe Naawen waai ale bo di po la me yoi nyin̄. ²² Nuru waai a dan wi wen̄mazuk yoi a pe, wa maa pe ka Naawen zukpaglika, kaai ate wa a kali ka zuk la, yoi me nyin̄.

²³ “Nama Juuma Sinsak sagrāma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendis̄a. Ni a sak kama ayen nanta baai ate ni a pa a nyo jenta po la, ni a lueri ku noai piwa po bunyi a te Naawen. Alege nyemagsika ale jiirim ale wensie ale nye wari yegayega la ni zeri. Wie n̄aai ale magsi ayen ni a nye la ale la ase ni a nin̄ poom a nye n̄jala. ²⁴ Ni a nye ase ka yeeba la. Nama nyiem zeri ka nanjiun̄ neka alege ne laalaakomi.

²⁵ “Nama Juuma Sinsak sagrāma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendis̄a. Ku a nye ka nna ase ni ale a nari beerisa ale china n̄aan̄ alege a basi puusāna po dii la. Ni suniimāna po a sueri ale ka butuom nyeka nyiini. ²⁶ Nama Farisiima a nye ase ka yeeba la. Ni lin̄ sugri ni suniimāna po ate nuruba a sum seba ayen nama a tom ka tuimmānsa.

²⁷ “Nama Juuma Sinsak sagrāma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendis̄a. Nama a nye ase ka boosi tii nyin̄sa ale a nyagsi alege ti puusāna po a sueri ale koba nyiini ale dan̄ me nna yegayega la. ²⁸ Siuk kula po ate nama a nyiem a paasi nuruba ayen nama a tom ka tuimmānsa, alege ni suniimāna po a sueri ale ka tuimbaata ale venta nyiini.

²⁹ “Nama Juuma Sinsak sagrāma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendis̄a. Nama a nye ate Naawen biisiteer̄oma ale nuru mānsa baai ale kpi dila po dila po la, boositāna a kasim a nyagsi. ³⁰ Ni nyiem a kasim a weeni chaab ayen ase tama a dan jam maa bo ka ti kokpien̄sāna ten̄ka po, tama ate an jam maa gum ba po a ko Naawen biisiteer̄oma. ³¹ Nama a siak kama ayen nama ka baai ale ko

Naawen biisiteeroma la, njaanbisa. ³² Ni kokpiensana ale piilim dii la, ni kasim a tom nueri. ³³ Ni kokpiensana a jam a nye ase ka wiiga la. Dila nyinj la nama me a nye ka dila. Naawen a dan jam ayen wa bo tenjuk meena demma buusa, wa le weeni ayen nama a lo kama, ale a pa ni a nyo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. Nama a poli ayen nama a le nye ka se a chali be dula jigini? ³⁴ Mi a weeni ni kama ayen, mi a le tom biisiteeroba ale yam nyam ale sagroba ate ba jam ni jigi. Nama a le pa ba gela a yik njanbarinta nyinsa a ko ba, abe ni miiri ba gela ale finsa ni tuka dokku po abe ni yiak ba ate ba nyini ni tensana po a nyini. ³⁵ Ni kokpiensana a lij jam ko ka nuru wanyi waai ate ba a wi ayen Abil ate wa an jam a kaasi wari la. Ba jam a ko nuru mansa yegayega. Nuru waai ate ba jam a ko kpeglim la a jam le Zakaria, Barakaya biika. Ba jam a ko wa a moata ka kaab teka jigini Juuma Puusika Yenni po. Naawen a le te ni waalika abe wa weeni ayen nama ale soa baai meena ale jam kan kaasi wari la, kummu. ³⁶ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a le te Juuma baai ale diem boro jinla la waalika abe wa weeni ayen bala ale soa wienja de meena a nye.”

³⁷ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama Jerusalem demma, ni nyiem a kasim a ko biisiteeroma baai ate Naawen a tom ba ni jigi la. Mi nyiem a kasim a yaali kama ayen m pobi ni meena a tara ase kpiak a ale a pobi ka bisa dii la, alege nama a kan siagi. ³⁸ Ku kan beni ate Juuma Puusika Yenni a kaasi. ³⁹ Mi a weeni nama kama yogyogla de ayen ni kan nman nya mi ase ka m nman pilim jamka danni. Da dila danni a dan paari, nama a le weeni ayen, ‘Ni basi ate ti a te waai ate Naawen a tom la pimpauk.’ ”

24

¹ Yeezu ale yiti Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa njaanviirima a yaa wi wa ayen wa zaani a nya Juuma Puusika Yenni. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni a sak ni. Ku danni a cheena kama ate nuruba a jam a kaasi jaab buuri ale bo dela la. Ba kan basi tintain yey me di choa zuwa.”

³ Yeezu ale wa njaanviirima nyiini a yaa chen a ga jueli a kala Olivi Guuku zuk. Ba yaa bek wa ayen, “Ka boa a le ku nye ate ku sak ti ayen fi jamka ale tenka zuk meena kpeglimka danni a moata kama?”

⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. ⁵ Nuruba yegayega a le jam a pa mi yonni nyinj a wi ba dek a weeni ayen ba ka Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la abe ba paasi nuruba yegayega. Ku a fe kama ayen nama a kan va ba. ⁶ Ni dan wom kpaliinsa wie ate si gela a moata ale ge si gela me a bo nininja, ni kan a chali yogsumoa. Kula a le sak ni ayen tenka kpeglimka danni a moata kama. ⁷ Tenka meena demma ale ba nalima meena a le yiti a chen a ga tu chaab kpaliinsa po. Tenka me a le choa nna yegayega ate kom a jam tenka meena po. ⁸ Wienja de meena a nye ase ka nipok logi ale a dom alege ate wa a biak la.

⁹ “Nuruba a le yik ni a ta ni a ga nyo baai ale ba basi ate ni nya ninammu la nisima po ate ba ko ni. Waai meena a le kisi ni mi vaka nyinj. ¹⁰ Va nala po nuruba yegayega baai ale jam a ta siaka ale mi la, a le nmani mi njan vaka. Ba le kisi chaab abe ba a bobri chaab a sak. ¹¹ Biisiteeroba yegayega baai ale kan seba Naawen la, a le jam a paasi nuruba yegayega. ¹² Nuruba yegayega a le jam a basi chaab yaalika, dii nyinj la nuruba tuimbaata a le jam a waani a tagli jigi meena. ¹³ Waai a dan pik a ga paari ku nueri ka, Naawen a le vari

wa a basi. ¹⁴ Nuruba a le jam a pa Naawen wamaɗsaɗa a sak nuruba Naawen naamu wie. Waai meena ale bo teɗka zuk la le liɗ wom wa wamaɗsaɗa wienja ale ge ate teɗka meena a kpeglim.

¹⁵ “Ni wom mi wienja de nalimnyini. Naawen biisiteero waai ate ba a wi wa ayen Daniel la, a jam ɗmarisi wabiok kuui ale ku jam a basi ate nuruba a namu la wie kama Naawen gbanja po dila po dila po. Nama a le nya ku ale ku za juijui ale kan magsi ayen ku zaani la.” (Nuru waai ale a karim wienja de la, abe miɗ chak.) ¹⁶ “Baai meena ale bo Judia teɗka po la, a yiti a pii nyin a chali nna yegayega a ga suk guutaɗa po. ¹⁷ Baai ale bo ba gbirima zuima la a dan wom wabioku de wie, ba kan ɗman a yaali ayen ba siɗ a jo ba diinaɗa po a pa ba ɗanta. ¹⁸ Baai me ale bo ba kadugsa po la a dan wom wannu de, ba me a kan ɗman jo ba diinaɗa po ayen ba pa ɗanta. ¹⁹ Da ɗala po ku le jam a pagra nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluata la. ²⁰ Ni a puusi a te Naawen ate kula kan jam a pagra a te nuruba ɗoota wenyaa yaase ba Vuusum Danni. ²¹ Ku dan pari da ɗala ninam buui ate nuruba ale nam la ale gaam ninam meena ate nuruba, a nam a ta nyini diipo ate Naawen a nye teɗka la. Ninam bula choa a kan ɗman jam. ²² Naawen a poom yeeri ninam daaɗa po ɗa gela a basi kama, dii nyin la baai ate wa lueri ayen ba jam a wa wa la nyin. Wa dan kan yeeri ninammu daaɗa gela a basiya, waai ate kan nyini ninammu po a nyini.

²³ “Da ɗala po nuru a le weeni ayen, ‘Nya, Varibasidowa bo ka dela.’ Wa choa me a le weeni ayen, ‘Varibasidowa bo ka dula.’ Ni kan a wom ba. ²⁴ Nuruba ba gela me a le yiti a paasi nuruba a weeni ayen ka ba ale Varibasidowa. Ba baai me a le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisiteeroma. Ba le jam a tom wakperisa nna yegayega a paasi

nuru baai ate Naawen a lueri ayen ba a wa wa la, ase ba a nin baga. ²⁵ Ni wom mi wienja de nalimnyini. Mi a poom liɗ a weeni ni ba le cheena ayen ba nye ni dii la kama.

²⁶ “Va ɗala po nuru wanyi a le weeni ayen, ‘Ni nya, Varibasidowa a bo ka sagini po.’ Wa choa me a le weeni ni ayen, ‘Ni nya, Varibasidowa a suk a bo ka dawa.’ Nama a kan a wom ba. ²⁷ Mi Saalobiika ɗman jamka ale nye a ase ka nyagsika la a nyini kori a taam siɗ yenin ate nuruba a nya.

²⁸ “Ni seba ayen duinsa ale a gilim kauk kuui la, jakpiuk ale doa dula.

²⁹ “Da ɗala po ninammu a dan jam nueri, wenbinni ale chirika a le chim ka legi ate chinmarisaɗa me meena a nyini wenɗmazuk a lo teɗ. ɗantaɗa de meena ale bo wenɗmazuk a ta pagrim la, Naawen ale jam yik ba choa. ³⁰ Nuruba ale deri nya saalobiika chinmaɗa po ale wa cheena. Teɗka meena demma ale kum, dii nyin la ba le nya mu ale m nyini chinmaɗa po a cheena ale m pagrimu ale m zulaɗa ale m nalimu nna yegayega. ³¹ Naawen sabiiloma po ba wanyi ale jam a pa damuniɗ a peeri nna yegayega. Wa dan nye dila, mi yaa a le tom sabiiloma ate ba waan a sueri teɗka meena a tigi si nuru baai ate Naawen a lueri la.

³² “Ni basi ate kinkan a sak ni wari kiri. Ni nyiem a dan nya ale ka boro a pusi vaata, ni seba ayen kpari wein a moata kama. ³³ Siuk kula po me, ni dan nya wienja de meena ale ɗa boro a nye, ni le seba ayen da ɗala a moata kama. ³⁴ Ni basi ate m weeni ni nyaku de ayen jinla demma a kan kpi ase ka wienja de meena a jam nye. ³⁵ Wenɗmazuk ale teɗzuk meena a le jam a nueri da yen po, alege mi wienja a kan taamu diipo.

³⁶ “Nuru waai a ze mi Saalobiika ɗman jamka danni. Mi ale Naawen sabiiloma me deka a ze, alege ka m kowa Naawen nyini ale seba. ³⁷ Mi

ɲman jamka a le nye ase ka dii ale jam a nye ale nuru waai ate ba a wi wa ayen Nowa dila po dila po la. ³⁸ Ase Nowa ale jam boro a nye wa ɲaarunƙu kpionƙu la, waai meena a jam boro a nye ka wa dek ale a yaali dii la. Ba jam kasim a de ɲandiinta ale a nyu ate nidɔaba me a faari nipooba. Ba kasim a nye ka dila a ta ga paari diipo ate Nowa a jo wa ɲaarunƙu po alege ate nyiam a jam la. ³⁹ Ba jam a ze ayen Naawen a le basi ate nyiam jam a sueri tenka meena a gbati ba a ko. Mi Saalobiika jamka a le nye ase ka dai dila dannila. ⁴⁰ Dai dila dek danninuruba baye a le bo ba kadugsa po a kpa, ate Naawen a pa wanyi a ta cheɲ abe wa ge wanyi wa. ⁴¹ Nipooba baye a le bo nanzuk po a num zom, ate wa pa wanyi abe wa ge wanyi wa.

⁴² “Ni kpesi ni dek abe ni a limsi, dii nyin la ni ze dai dii dannila ate ni nyonɔwa a cheena la. ⁴³ Ni basi ate m weeni ni ayen ase yeri nyonɔ a dan seba ayen zueba a le jam wa yeri, wa a le kasim a nya kama ate zuema a kan baga a jo zu. Wa kan goa ase ka wa nin yik ba. ⁴⁴ Diipo ate nama a kan ɲman a poli ayen mi Saalobiika a le jam la, dila po ale m cheena. Ka dila ale soa ayen ni kasim a gomsa a magsi a limsi la.

⁴⁵ “Ka nama wana dek ale wa chim wensie ale yam nyonɔ wienja de meena po? Ku a nye ase ka yeri nyonɔ waai ale lueri wa tomteerɔma po wanyi ayen wa chim kpagi mbala zuk abe wa a te ba ɲandiinta ate ba a de a yaa le ge a nyeemu la. ⁴⁶ Yenni nyonɔwa a dan nyini wa le cheɲ juijui la a jam a nya ale tomteerɔwa a nye dii ate wa weeni wa la, tomteerɔwa sui a le peenti. ⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni, yenni nyonɔwa a yaa le basi ate wa a nya wa yenni ɲantaɲa meena zuk a te wa. ⁴⁸ Alege tomteerɔwa waai ate yenni nyonɔwa a lueri la, a dan ka nyinworuk nyonɔ, wa a weeni wa dek kama ayen wa nyonɔwa a kan jamu nwuli. ⁴⁹ Dila nyin la wa yaa

yik wa tomteerɔ chaama a nak kama alege a cheɲ a ga gum baai ale boro a de ɲandiinta ale a nyu daata a bugi la jigi. ⁵⁰ Dai dii dannila ate wa kan poli ayen wa nyonɔwa a cheena la, dai dila dannila dek ate wa cheena. ⁵¹ Wa nyonɔwa a dan jam nya dii ate wa tom la, wa sui a le puuri nna yegayega ale wa, ate wa namsi wa abe wa pa wa a gum chaab ale velinwendisaɲa. Wa ale bo ka dula a kum abe wa gobi wa nyinaɲa.

25

¹ “Mi a dan ɲman jam, Naawen naamu a le nye ase ka nipokbilisa piwa baai ale yiti a pa ba zeunɲa a ta cheɲ ayen ba ga tu nipokfiaka nyonɔwa la. ² Ba piwa po ka banu ale jam ta yam, alege mbala banuwa me a jam chim betta. ³ Bettana tinuwa a yaa pa ba zeunɲana alege ba an pa kpaam a magsi ase mbula a dan nueri abe ba pa nyoro la. ⁴ Alege yammu nyamma a ta kpaam a gum du a magsi ayen mbula a dan nueri abe ba pa nyoro. ⁵ Nipokfiaka nyonɔwa a yaa an jam nwuli, ate nipokbilisaɲa a yaa doa a goa.

⁶ “Ku le jam paari goota sunsun la, nuru wanyi a yaa kaari ayen, ‘Nipokfiaka nyonɔ a cheena. Ni yiti nwuli ate ni ga tu wa.’ ⁷ Nipokbilisaɲa piwa a yaa deri yiti nna nwuli a virinji ayen ba nya ase ba zeunɲana a deema a de ya. ⁸ Bettana nyamma zeunɲana kpaamu nyiini ale jam a nueri, ate ba yaa weeni yammu nyamma ayen ba nye ba kpaamu a te ba ate ba nyo ba zeunɲana po. ⁹ Yammu nyamma a yaa weeni ba ayen, ‘Tama kpaamu an soa diiya. Dila nyin, ni cheɲ yeenja po a ga da kpaam.’ ¹⁰ Bettana a yaa cheɲ ayen ba da ba kpaamu. Ba le cheɲi a ga nueri la, nipokfiaka nyonɔwa a yaa jam. Yammu nyamma baai ale poom ta ba kpaamu a magsi la, a yaa deri va nipokfiaka nyonɔwa a jo yenni po ayen ba maa de nipokfiak ɲandiintaɲa. Ba meena ale jo yenni

po a nueri la, ba yaa yik nansiunku tuoku a lik.

¹¹ “Ku le ga nye maga deka la, bettana tinuwa a yaa le a nmani a jam a paari la ale tuoku a lik kama. Ba yaa za tuoku noai a nagi ale a wi ayen ba jam a lagri a te ba. ¹² Nipokfiaka nyonowa ale wom ba luelutana la, wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni goori ni wannu abe ni cheni du. Mi a ze ni ale ka baai la.’ ”

¹³ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa weeni wa nanjvirima ayen, “Ni chiibi a limsi, dii nyin la ni ze diipo ate mi a cheena la.

¹⁴ “Mi a dan nman jam, Naawen naamu a le nye ase ka nuru waai ale gomsu a magsi ayen wa nyiem la. Wa le gomsu a nueri la, wa yaa wi wa tomteeroma batawa a yaa pai wa nantana meena a nyo ba nisima po ayen ba a nya ba zuk ate wa jam. ¹⁵ Wa yaa pa wa nantana a chari ba a va waai meena ale a tom wa tuima dii la. Wa yaa te nin nyonowa ligra tusa nanu, ale a te waai ale pa san la ligra tusa naye, ale ge a te butawa nyonowa ligra tusidi. Wa le chari ba a ga nueri la, wa yaa cheni. ¹⁶ Tomteero waai ale tuesi ligra tusa nanuwa la, a pa na kama a gerim a nya ligra tusa nanu nyuenta. ¹⁷ Buyewa nyonowa me waai ale tuesi ligra tusa nayewa la, a pa na kama a gerimu a nya ligra tusa naye me nyuenta. ¹⁸ Alege tomteero waai ale tuesi ligra tusini la a pa wa nyonowa ligrana kama a tu ten a gu.

¹⁹ “Ku yaa ale ga beni ate ba nyonowa a nyini wa nyeerimu jigini a jam la ate wa yaa a wi ba ayen ba jam wa jigi. Ba le jam wa jigi la, wa yaa bek ba ayen wa a yaali kama ayen wa nya waai meena ale pa wa ligra a gerimu a nya dii nyuenta la. ²⁰ Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa nanuwa la, a yaa cheni a nyini a taam zaani wa nin a weeni wa ayen, ‘M nyono, fi daam pa ka ligra tusa nanu a te mi ate mi yaa pa na a gerim a nya ligra tusa nanu nyuenta a nman gum du.’ ²¹ Wa nyonowa a

yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru man ale nye ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po alege fi a yaa baga a nye ate na zuak a gum du. Yogyogla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po ate fi ale mi ta supeentik.’

²² “Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusa nayewa la, me a yaa nyini a taam zaani wa nin a weeni ayen, ‘M nyono, fi daam pa ka ligra tusa naye a te mi ate mi yaa pa na a gerimu a nya ligra tusa naye nyuenta a nman gum du.’ ²³ Wa nyonowa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi me ka nuru man ale nye ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po, alege fi a yaa baga a nye ate na zuak a gum du. Yogyogla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po, ate fi ale mi ale ta supeentik.’

²⁴ “Tomteerowa waai ale tuesi ligra tusini la, me a yaa nyini a taam zaani wa nin a weeni ayen, ‘M nyono, m seba ayen fi nyeka tua kama, dii nyin la fi a che ka za naai ate fi an bori la ale a vaari za naai me ate fi an fobi la. ²⁵ Fi le pai ligrana a te mi la, mi daam a chalika yogsum a yaa ta na a ga tu ten a gu. Nya, lig naai ate fi daam a pa te mi la ale nna.’

²⁶ “Wa nyonowa ale wom dii ate wa weeni la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa ate wa yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru biok ale nyinworuk nyono. Fi a poli kama ayen mi a che ka za naai ate mi an bori la ale a vaari za naai me ate mi an fobi la. ²⁷ Ku magsi kama ayen fi daam ate pa m ligrana a te ka nuru waai ale wa pa na a gerimu a nya nyuenta a gum du a te mu la. ²⁸ Tuesi ligrana wa jigi a pa na a te m tomteeroma wanyi wa waai ale ta ligra tusa piwa la. ²⁹ Nuru waai ale a pii nyin la, a le nya nanta a gum du, alege waai ale kan a pii nyin la a kan nya jaaboa. ³⁰ Ni yik nyinworuk nyonowa de a ta wa a nyini peelim

a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega, abe wa a ɲobi wa nyinaɲa.'

³¹ "Mi Saalobiika ale Naawen sabiiloma a dan jamu, m le jam a kala ka m naamu zukpaglika zuk a yaa soa tɛɲka meena. ³² Abe m wi waai meena ate ba tigi a jam m tɛɲ. Ba dan jam, m le poori ba buye ase naapeerik ale a poori wa piisa ale wa bua dii la. ³³ M le yik baai ale a nyɛ ase piisa la a zaani m juga geɲ, abe m yik baai me ale a nyɛ ase bua la a zaani m gala geɲ. ³⁴ Mi waai ale soa tɛɲzuk meena la, a le weeni baai ale bo m juga geɲ la ayen, 'M Kowa Naawen a maari ni abe wa niak ni. Wa le jam a nyɛ tɛɲzuk meena la, wa gomsika ɲanta a zaani a te ni. Ni be jam a tuesi ba yɔgyɔgla de. ³⁵ Kom ale jam a yik mi la, nama a te mu ɲandiinta ate m de. Nyanyuila me ale jam ta mu la, ni te mu nyiam ate m nyu. M le jam ka nichaano la, ni nyɛ m tia ale a ta mu a jo ni yieɲa po. ³⁶ Mi ale jam kan ta gatta la, ni te mu gatta ate m jo. Mi ale jam a wiak la, ni nya m zuk. Ba le jam a yik mu a lik dɔk po la, ni jam a puusi mu.'

³⁷ "Baai ale ka tomdo maɲsa ale za m juga geɲ la, ba wanyi a le weeni mu ayen, 'M Nyɔɔ, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a ta fu ate ti te fu ɲandiinta ate fi de? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale nyanyuila a ta fu ate ti te fu nyiam ate fi nyu? ³⁸ Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi chim nichaano ate tama a nyɛ fi tia ale a yik fu a ta jo ti yieɲa po? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi an jo gatta ate tama a te fu gatta ayen fi jo? ³⁹ Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dɔk po ate tama a jam puusi fu?' ⁴⁰ Mi a le weeni ba ayen, 'Wensie ate mi a weeni ni ayen dii meena ate nama a nyɛ a te mi ɲaanviirima po baanƙa me dek la, ni nyɛ a te ka mi dila.'

⁴¹ "Dula jigini m le chiem a weeni tuimbaata nyamma baai ale bo m gala geɲ la ayen, 'Nama baai ate Naawen a ka te ni la, ni cheɲ du mi

tɛɲ a cheɲ bolim buui ale kan maara kpimsi ate Naawen a gomsika a magsi a te Sitaana la ale wa sabiiloma la. ⁴² Kom ale jam ta mu la, nama an te mi ɲandiinta ayen m de. Nyanyuila ale jam a yik mu la, nama an te mi nyiam ayen m nyu. ⁴³ Mi le jam ka nichaano la, nama an te mi tia ale ta mu a jo ni yieɲa po. Mi le jam kan ta gatta a jo la, nama an te mi gatta ayen m jo. Mi le jam a wiak ale bo likka dɔk po me la, nama an jam ayen ni nya mi zuwa.'

⁴⁴ "Baai ale jam za m gala geɲ la, ba wanyi a le weeni mu ayen, 'M Nyɔɔ, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a yaase nyanyuila a ta fu? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi ka nichaano yaa fi ka gatta a jo? Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dɔk po, alege tama an maari fu?' ⁴⁵ M le ɲman a weeni ba ayen, 'Wensie ate mi a weeni ni ayen diipo meena ate nama an jam maari mi ɲaanviirima po baanƙa me dek la, nama an maari daa mi.' ⁴⁶ Naawen a le yik baai ale a tom tuimbaata la a nyo juijui ate ninam yegayega a boro ate ku ka kpeglimka me la, alege tuimmaɲsa nyamma ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka."

26

¹ Yeezu ale jam a sak wa ɲaanviirima wienɲa de meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, ² "Tigi kpeeni dii ate Juuma a wi ayen Gaambasika Tigini la a tali ka daa ɲaye ate di paari. Ɗa dan jam paari, ba le yik mi Saalobiika a ta ga nyo baai a le ba pa mu a kpi jabarim nyin ate m kpi la, nisima po."

³ Va ɲala po Juuma Puusika Yenni kpaɲɲa ale Juuma kpaɲɲa a yaa tigi chaab Kayafas waai ale jam ka ba kpagi la yekpeeni po, ⁴ ayen ba poli a nya siuk ate ba va a suk yik Yeezu a ko. ⁵ Alege ba yaa ɲman weeni chaab ayen, "Ase ti dan a yik wa nuru boanni baai ale tigi chaab ayen ba de tigi de la sunsun, ba le

jam a yiti ale noayen a nyiem a kaasi tuima tenka po.”

⁶ Da yen po ate Yeezu a yaa jam bo nuru wanyi ate ba a jam a wi wa ayen, Simon la yenni po dii ale jam bo Betani tenka la a de nandiinta. Simon wala a jam ta ka gama tuem, alege ate bu yaa a nueri. ⁷ Nipok wanyi a yaa nyini peelim a ta kpa buui ate bu nyummu a masa nna yegayega la a jam jo Yeezu jigi a kpiiri bu a nyo wa zuk. ⁸ Yeezu nyanviirima ale ga nya nipowa ale nye dii la, ba sue yaa puuri ale wa. Ba yaa jam a poli ba suniima po ayen, “Ka boa ale soa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi nna la? ⁹ Wa dan poom a pa bu a da ligra yegayega a pa na a te niwomma, dila an zunchoja?”

¹⁰ Yeezu a yaa jam seba dii ate ba a poli la, a yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate wa le a nye dii la a daani nama? Ni basi wa, dii nyin la wa tom ka waman a te mi. ¹¹ Niwoba a kasim a bo ale nama kama daa meena, alege mi a kan bo ale ni a ta a chenji. ¹² Nipowa de a kpiiri a nyo mi zuk a deri goms mi nyinka a magsi ka guka. ¹³ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba a sak Naawen wamanšana la, ba le weeni nipowa de ale nye dii a te mi la. Ba le kasim a teeri wa yoi diipo meena wuu.”

¹⁴ Da nala po Yeezu nyanviirima pi ale bayewa po wanyiwa waai ate ba a wi wa ayen Judas Iskariot la, a jam a yiti a chen Juuma Puusika Yenni kpanna jigi, ¹⁵ a weeni ba ayen, “Ase mi a dan бага a yik Yeezu a ta wa a jam a nyo ni nisima po, nama a le te mu ka boa?” Wa le bek ba dila la, ba yaa deri a chiini ligbie pisita a te wa dula jigini. ¹⁶ A nyini da nala po a ta a chen, Judas a yaa nyiem a gisi ka siuk ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak.

¹⁷ Juuma Gaambasika Tigini yaa jam paari. Da nala po ba nyiem a kasim a nobi ka boroboruk kuui ate ba kan pa dabinta a nyoro la.

Yeezu nyanviirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka be ate fi a yaali ayen ti ga goms Gaambasika Tigini nandiintana ate fi jam a de?”

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni chen nuru wanyi jigi tenka po a ga weeni wa ayen, ‘Ti Sagrowa ale tom ti ayen ti jam a weeni fu ayen wa kummu dann a moata kama. Tama ale wa ale a yaali ayen ti de Gaambasika Tigini nandiintana fi yenni po.’ ”

¹⁹ Wa nyanviirima a yaa chen ga nye dii ate wa weeni la a yaa dik nandiintana dula jigini.

²⁰ Wenni ale jam a sin la, Yeezu ale wa nyanviirima pi ale bayewa a yaa tigi chaab a kala a de nandiintana.

²¹ Ba le jam boro a de la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nama po wanyi ale a yaali ayen wa ta mi a ga bobri a sak.”

²² Wa nyanviirima ale wom dii ate wa weeni ba la, ba meena sue a yaa jam kaasi ate ba yaa bek wa wanyi wanyi ayen, “M Nyono, ka mi?”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale kala dela pa wa boroboruk a maari a siuk jentana ale mi dek la, a le wa ta mu a ga bobri a sak. ²⁴ Mi Saalobiika a le kpi ase ka dii ate ba nmarisi Naawen gbanaka po dila po dila po la. Ku le pagra a te waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la. Ba dan jam kan biak wa, kula ate zunchoj kama.”

²⁵ Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri la a yaa bek wa ayen, “M Nyono, ka mi?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi.”

²⁶ Ba le jam boro a de la, Yeezu yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen ayen wa niak ku. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa we boroboruku a chari wa nyanviirima ale weeni ba ayen, “Ka mi nyinka ale nna. Ni nja a nobi.”

²⁷⁻²⁸ Wa yaa nman pai beerik ale daam a puusi a te Naawen ayen wa niak bu. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa pai a te ba ale weeni ba ayen, “Ka mi ziimu ale

nna. Ni n̄oa a nyu. M le pa bu a te nuruba yegayega, ate Naawen a von̄ ba tuimbaatan̄a a te ba. M dan nyɛ dila, ku le sak ayen wa ale wa nuruma a ta ka noayen̄ ale chaab. ²⁹ Wensie ate mi a weeni ni, bu de ate mi a nyu la, m kan n̄man nyu ase ka m nin̄ jo m kowa Naawen naamu po a n̄man nyu ale ni.”

³⁰ Ba le de n̄andiintan̄a a nueri la, ba yaa yi yiili a pak Naawen ale ge a nyini dula jigini a cheŋ ga jueli Olivi Guuku zuk.

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba n̄marisi Naawen gban̄ka po a weeni ayen, ‘Naawen a le jam a ko naapeerika, abe wa ge wa piisan̄a a basi ate n̄a chali a waan̄ chaab.’ Yokku de nama meena a le chali a waan̄ abe ni ge mi nyiini ³² Alege m dan yiti kum po, m le de ni nin̄ a cheŋ Galili ten̄ka po.”

³³ Piita yaa weeni wa ayen, “Fi n̄aan̄viirima meena a dan basi fu, mi kan maara basi fu diipo.”

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Basi ate m weeni fu, yokku de fi a le pagsi ku noai buta ayen fi ze mi, ale ge ate vari kpadiaka a kum.”

³⁵ Piita yaa n̄man weeni wa ayen, “Mi kan weeni ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila.”

Wa n̄aan̄viirima meena me a weeni dila degadega.

³⁶ Ba yaa jam paari jigini ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Ni kali dela ate m cheŋ a ga puusi a te Naawen abe m jam.” ³⁷ Wa le a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon, Zebedi bisan̄a a va wa. Ku yaa jam kperi wa ate wa piilim boro a nya ninam nna yegayega ate wa sui me a yaa kaasi nna yegayega. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “M sui ale kaasi a gaam taam nna yegayega, ate ku a nyɛ nna ase mi a yaali ayen kpi la. Ni be limsi mu dela ate m jam.”

³⁹ Wa le n̄man cheŋ maga dega la, wa yaa kpi duna ten̄ a puusi a te

Naawen ayen, “M Koa, mi a saalim ayen ku dan ka fi popeentik, be yeeri namka de mi jigini a basi. Nyɛ fi dek ale a yaali dii la, alege daa mi ale a yaali dii la.”

⁴⁰ Wa le n̄man pilim a nyini wa puusika jigini a jam la, wa yaa nya wa n̄aan̄viirima batawa a doa goa. Wa yaa weeni Piita ayen, “Ka boa ate nama an bage a kali a limsi maga ale ge a goa? ⁴¹ Ni yiti a puusi a te Naawen ate Sitaana a kan paasi ni ate ni va wa n̄oaya. Ni suniima po nama a yaali ayen ni a nyɛ mi yaaka, alege ni nyin̄san̄a an pagra. Dila ale soa ate nama a goa la.”

⁴² Wa yaa n̄man pilim cheŋ wa puusika jigini a ga puusi a te Naawen ayen, “M Koa, ku dan kan ta nyeka alege ate fi a yaali ayen m nam be basi ate fi ale a yaali dii la a nyɛ.”

⁴³ Wa yaa n̄man pilim a jam a paari ale wa n̄aan̄viirima a doa a goa, dii nyin̄ la goom ale jam ta ba nna yegayega.

⁴⁴ Yeezu a yaa n̄man pilim cheŋ a ga puusi a te Naawen ase wa le poom a puusi dii la. ⁴⁵ Butawa po Yeezu yaa n̄man pilim a jam paari a bek ba ayen, “Ni diem a doa a goa kama? Wie meena a nueri kama. Di danni a paari ya ate ba ayen ba yik mi Saalobiika a nyo tuimbaata nyam nisima po. ⁴⁶ Ni yiri ate ti cheŋ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena.”

⁴⁷ Yeezu ale diem boro a biisi la, Judas waai ale jam ka wa n̄aan̄viirima po wanyi la, a yaa jam wa jigini ale nuru boari yegayega. Juuma Puusika Yenni kpan̄na ale Juuma kpan̄na ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa. ⁴⁸ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, “Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi ale a gbaari wa la, ka wala ale la. Ni yik wa ale pagrim.”

⁴⁹ Nuru boanni ale jam a ga moata Yeezu la, Judas a yaa deri cheŋ a ga puusi ale gbaari wa a weeni wa

ayen, “Mi Sagrɔ, suyɔgini a bo ale fu.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M doa, nyɛ dii ate fi a poli ayen fi nyɛ mu la.”

Baai ale jam va Judas la, a yaa yik wa ale pagrim. ⁵¹ Yeezu ɲaɲviirima po wanyi a deri yeeri wa gebi kpiɛɲ a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi turi a gebi lonsi tɛɲ. ⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Pa fi gebika a ɲman su ka fooku po. Nuru waai ale ta gebi kpiɛɲ a che kpaliɲ po la, a dan kan a kpesi, ba le pa gebi kpiɛɲ ka choa a ko wa. ⁵³ Nama a ze ayen mi baga kama a wi m kowa ayen wa tomu wa sabiiloma baai ale piisi nna yegayega la ate ba jam a maari mu? ⁵⁴ M dan nyɛ dila, wie ɲaai ate ba ɲmarisi mi wie Naawen gbaɲka po dila po dila po la a kan chim wensie.”

⁵⁵ Yeezu a yaa viriɲi a bek nuru boanni ayen, “Mi ka zue ate nama a ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? Daa meena mi a kasim bo ale ni Juuma Puusika Yenni po a sak ni kama, alege nama an jam a yik mu. ⁵⁶ Ba le ɲmarisi Naawen gbaɲka po dii la a sum chim ka wensie jinla.”

Dula jigini wa ɲaɲviirima meena a yiti a chali ale ge wa.

⁵⁷ Ba yaa ta Yeezu a cheɲ Juuma Puusika Yenni kpagini waai ate ba a wi wa ayen Kayafas la jigi. Ba le jam a ga paari dula la, Juuma Sinsak sagrɔma ale Juuma kpaɲɲa a yaa jam tigsɪ chaab. ⁵⁸ Piita a yaa magi va ba ɲaɲ a jam jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a cheɲ a ga kala ale kpagini limsidɔma ayen wa nya dii ale di nyɛ la. ⁵⁹ Juuma Puusika Yenni kpaɲɲa ale boteerɔma meena a jam bo dula a gisi nuru ayen wa weeni a sak ba ayen wa nya Yeezu ale wa boro a tom wabiok ate ba baga a nya siuk a ko wa. ⁶⁰ Ba yaa gisi a kpeeri. Alege nuruba yegayega a diem nyini a jam za ba niɲ ayen ba velim wie a

te wa. Kula ɲaɲnyɲɲ nuruba baye a yaa nyini a jam za ba niɲ. ⁶¹ A weeni ayen, “Tama a wom ale Yeezu a weeni ayen wa baga a kaasi Juuma Puusika Yenni, abe wa ɲman a se di daa ɲata po.”

⁶² Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiti a cheɲ a ga zaani ba meena sunsuɲ a yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka wari a tulisi ale ɲaai meena ate ba a biisi a te fu la?” ⁶³ Alege Yeezu a yaa sina. Kpagi kpeeni a yaa ɲman weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi pe Naawen waai ale boro la yonni nyɲɲ abe fi weeni mu wensieɲa.” Wa yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka Naawen biika waai ate ba a wi wa ayen Varibasidɔwa la?”

⁶⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mm, mi ale la. Ni basi ate m weeni ni ayen da yeɲ po fi le nya mi Saalobiika ale m kala Naawen juga geɲ. Fi le ɲman nya mu ale m nyini Naawen jigi chinmaɲa po a cheena.”

⁶⁵ Wa le weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa garuku a dari cheeri ale weeni ba ayen, “Ti kan ɲman a yaali seeroba. Ni meena a wom wa le pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la. ⁶⁶ Nama a poli ka se, wa lo yaa wa an loya?”

Ba meena a yaa weeni ayen, “Wa lo kama. Ku magsi ba ko wa kama.”

⁶⁷ Nuruma ba gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyɲɲ ale a nak wa. ⁶⁸ A weeni ayen, “Fi a weeni ayen fi ale Varibasidɔwa. Be miɲ baai ale a nak fu la.”

⁶⁹ Ba le ta Yeezu a nyɛ nyaku de meena la, Piita a diem bo ka yenni dabiaka po. Nipɔkbili wanyi a yaa jam boro. Wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni dɔgleema po wanyi. Wa yaa nya Piita a weeni wa ayen, “Daa fi ale poom va Galili tɛɲka denowa Yeezu la?”

⁷⁰ Wa yaa pagsi ale baai meena ale za dula la nimbie po ale weeni wa ayen, “Ka boa ate fi a begi mi dila? Mi ze fi ale a biisi dii la.” ⁷¹ Wa

le weeni dila la, wa yaa yiti a chen a ga za nansiunku noai. Nipokbili wa choa a nman diem nya wa dula jigini ale wa za ate wa yaa weeni nuru baai ale za moata wa la ayen, "Nuruwa de ka Yeezu njanviirima po wanyi."

⁷² Piita a yaa nman pagsi ayen, "M pe ya, mi ze nuruwa de."

⁷³ Ku an jam beniya ate baai ale jam za moata wa la wanyi a yaa weeni wa ayen, "Fi ka ba wanyi, dii nyinj la fi a biisi ase ka Galili deno la."

⁷⁴ Piita a yaa weeni wa ayen, "M pe ya, ka wensie ate mi a biisi. Mi ze nuru waai wie ate fi a biisi la."

Wa le weeni dila a ga nueri la, vari kpadiaka a yaa deri kum. ⁷⁵ Ate Piita a yaa teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa, ale ge ate vari kpadiaka a kum la. Wienja de meena a yaa nye ate Piita sui a kaasi ate wa yaa deri nyini a kum nna yegayega.

27

¹ Vanni ale weeni la, Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja meena a nman tigi chaab ayen ba poli ba le ba nye dii a ko Yeezu la. ² Ba le biisi le chaab a nueri la, ba yaa bobi wa nisimaja a ta wa chen gominawa waai ate ba a wi wa ayen Paalot la jigi.

³ Judas waai ale jam ta Yeezu a ga bobri a sak la, ale nya ba le bo Yeezu buusaja dii la, wa sui a yaa jam kaasi, ate wa yaa nman pilim a chen Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja jigi ayen wa pa ba ligbeena pisitawa a te ba. ⁴ Wa le ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, "Naawen a nya mi kaasunku kama, dii nyinj la mi a ta ka nuru waai ale kan seba wari noai po la, a jam bobri a sak nama. Yogyogla de nama me a yaa bo wa kum buusa."

Ba yaa weeni wa ayen, "Kula a daa tama ninja, alege ka fi dek ninj."

⁵ Judas ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa pa ligraja a yuk

basi Juuma Puusika Yenni sunsun, ale ge a nyini a ga bobi miik a kpi.

⁶ Judas ale ga nyini la, Juuma Puusika Yenni kpanja a yaa yiti a pisi ligraja ale weeni chaab ayen, "Ligraja de tama pa ja a da ka nuru nyuvuri. Ti Sinsanja a kan siagi ayen ti pa ja a maa gum Juuma Puusika Yenni ligraja po." ⁷ Ba le nya chaab a nueri la, ba yaa pa ligraja a da tenja kaai ate ba a wi ayen samonsa meka jigi la. Ba jam a yaali kama ayen ba pa dula jigini a chim nicham guka jigi. ⁸ Ka dila ale soa ate nuruba a deema a wi dula jigini ayen ziimu jigini la.

⁹⁻¹⁰ Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la a jam a nmarisi nyaku de wie kama dila po dila po ayen, "Juuma a jam siak kama ayen ba pa ligbeena pisitawa a da samonsaja meka jigini. Ba yaa pa ligraja a da tenka ase Naawen ale poom a weeni ba dii la." Dii ate Juuma Puusika Yenni kpanja a tom la a basi kama ate Jerimaya wienja a chim wensie.

¹¹ Yeezu a yaa jam taam a zaani Paalot ninj. Paalot a yaa bek wa ayen, "Ka fi ale Juuma naawa la?"

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Ka fi ale a weeni dila." ¹² Alege Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja ale jam a nma wa la, wa an jam weeni wariya.

¹³ Paalot yaa bek wa ayen, "Fi kan wom ba ale a nma fu ale wie njai meena la?"

¹⁴ Alege Yeezu an jam tulisi wayenj me la. Ku yaa jam cha Paalot nna yegayega ale wa ale kan a tulisi wari la.

¹⁵ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate tenka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi kama. ¹⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik. Nuruba a jam seba wa ka nna yegayega. ¹⁷ Paalot a yaa bek

nuru baai meena ale tigsu chaab la ayen, "Nama a yaali ayen m basi ka ba wana? Barabasi yaa Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasidowa la?"
 18 Paalot jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpanna nyunni nyin ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

19 Paalot ale jam diem kala boteka dokku po la, wa powa a yaa tom weeni wa ayen, "Kan nye nuruwa de jaaboa ale wa an kaasi wariya. Dii nyin la deemwa yokku mi goad-aasim wa wari kama ate ku daani mi nna yegayega."

20 Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma kpanna a yaa weeni nuru boanni ayen ba saalim ate wa lak Barabasi a basi abe wa ge ate ba ko Yeezu. 21 Paalot a yaa bek nuru boanni ayen, "Nuruma de bayewa, nama a yaali ayen m basi ka ba wana?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Ti a yaali ayen fi basi ka Barabasi."

22 Wa yaa nman bek ayen, "M be m nye Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasidowa la ka se?"

Ba meena yaa tulisi ayen, "Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi."

23 Wa nman bek ba ayen, "Ka boan jaab wabiok ate wa nye?"

Ba yaa kaari nna yegayega ayen, "Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi."

24 Paalot a yaa nya ayen wa an baga a nye wariya dii nyin la, ba nuemka ale ta kpalin a jam. Wa yaa pa nyiam a nari wa nisanja nuru boanni nin, ale weeni ba ayen, "Mi nin maa ka nuruwa de kum po, ku bo ka nama dek jigi."

25 Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, "Basi ate wa kummu nyin ninammu a jam tama ale ti bisanja jigi."

26 Paalot a yaa lak Barabasi a basi ale basi ate ba miiri Yeezu. Ba ale miiri wa nueri la, wa yaa pa wa te ayen ba ta wa ga kpi jabarimu nyin ate wa kpi.

27 Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba gominawa yenni dabiaka po ate ba meena a yaa gilim wa. 28 Ba yaa yeeri wa gattana ale pa garuk monun a jo wa. 29 A pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku ale pa tachek a nyo wa juga nisanja po. Ba yaa kpi duna wa nin a nye wa a la, ale a weeni ayen, "Juuma naawa kasim boro taam wuu." 30 Ba jam chesi tintueta a basi wa nyin ale pa duok a nak wa zukku. 31 Ba ale nye wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattana a jo wa a ta wa nyini chej ayen ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.

32 Ba ale jam bo siuku po a chej la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tenka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka ten kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno. 33 Ba yaa ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale zukoluku jigini. 34 Ba yaa pa tiim a nyo daam po a lam nya ale pa te Yeezu ayen wa nyu alege wa an jam nyu ya.

35 Ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyin, ale pa wa gattana a chari chaab. Ba jam nak ka gban a nya waai ale magsi garuk kuui deka la. 36 Ba ale nak gban ka wa gattana nyin a nueri la, ba yaa kala a limsi ayen waai a kan vari wa a basi. 37 Ba yaa pa tapagi a nmarisi di nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. 38 Ba jam maa kpi ka zueba baye nanbarinta nyin a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala.

39 Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, 40 "Fi weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi nman se di a nueri daa nata po. Fi dan ka Naawen biik be nyini jabarimu zuk a sin a vari fi dek a basi."

41 Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsak sagroma, ale Juuma kpanna me a jam a la wa ale

a weeni ayen, ⁴² “Wa jam baga a vari nuruba a basi kama, alege wa an baga a vari wa dek a basi. Daa wa ale Juuma naawa? Wa dan nyini jabarimu zuk a sinj ti yaa le ta siaka ale wa. ⁴³ Wa ta siaka kama ayen Naawen ale bo le wa ale weeni ayen wa ka Naawen biik. Ti be le nya ase Naawen ale vari wa a basi ya.”

⁴⁴ Zue baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa dila degadega.

⁴⁵ Wenni ale jam juei a bo wenzuk sunsun la, legi a yaa jam lik tenj kala meena a ta ga paari wenbalini.

⁴⁶ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek tenjka biika po ayen, “Eloi, eloi, lama sabagtani.” Ku kiri ale, “M Kowa Naawen, m Kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?”

⁴⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela a wom dii ate wa weeni la kama. Ba yaa weeni ayen, “Wa a wi ka Naawen biisiteerowa Elaja.”

⁴⁸ Ba po wanyi a yaa chali chen ga pa sosok a lusi damiisinj po a pa yik duok wonj nyinj a zak ta juei Yeezu noai.

⁴⁹ Nuru mbala yaa weeni ayen, “Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa a ta nyini jabarimu zuk a sinj tenj ya.”

⁵⁰ Yeezu a yaa nman kaari nna yegayega a yaa le ge a kpi.

⁵¹ Wa ale jam kpi la, garuk kpion kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku nmazuk a ta sinj paari ku tenj. Naawen a jam basi kama ate tenjka a choa ate pinanja a na a mobi, ⁵² ate baai meena ale jam a va Naawen alege a kpi la boositaja a lagri ate ba yiti kum po, ⁵³ alege basi boositaja. Ku njanj nyinj ate Yeezu a yiti kum po la ba yaa jo Jerusalem tenjka po. Nuruba yegayega ale jam a nya ba.

⁵⁴ Sojima kpagini ale soji baai ale jam a limsi la ale nya tenjka choaka ale dii meena ale nye la ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa weeni

ayen, “Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik.”

⁵⁵ Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili tenjka po la a jam za moata dula a nya dii meena ale nye la kama. ⁵⁶ Baai ale jam bo ba po la ale Mæri Magdala ale Mæri, Jeemsi ale Josefi mawa, ale Zebedi powa.

⁵⁷ Jigsiro wanyi ale jam nyini tenj ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka waai ale ta siaka ale Yeezu. ⁵⁸ Da dila danni junjai ate wa yaa chen Paalot jigi a saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta chen ga gu. Paalot a yaa siak ayen wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁵⁹ Josefi a yaa basi dula jigini alege chen ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a yaa pa garuk paaluk a pili ka ⁶⁰ a ta ga dueni punj vorub paalik po. (Tenj kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po). Wa yaa bilim tintain kpeeni a lik punjku vorumu noanni. ⁶¹ Mæri Magdala ale Mæri nwala a jam kali ka dula a tuk vorumu nyinj.

⁶² Vari ale nman Veenti la, ba Vuusum Danni saliuku Juuma Puusika Yenni kpanja ale Farisiima a yaa chen Paalot jigi a weeni wa ayen, ⁶³ “Ti deema teeri velinvendika ale jam boro la wa weeni ayen, ‘M le yiti kum po ku daa nata dai.’ ⁶⁴ Be basi ate ba ga a limsi vorumu ate ku paari daa nata ate wa njanjviirima a kan magi yeeri wa abe ba weeni nuruma ayen wa yiti kum po. Dan kan daa di ventaja de ale gaam wa le lij velim dii la.”

⁶⁵ Paalot a yaa siak ale basi ayen sojiba chen a ga nmasi a limsi vorumu.

⁶⁶ Ba yaa chen ga daani tintanni ayen waai dan bilim di abe ba minj a yaa le basi ate sojima a limsi vorumu.

28

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, Mæri Magdala ale Mæri nwala a yaa chen ba nya juijui ate ba gu Yeezu la. ² Tenjka yaa jam choa

nna yegayega, ate sabiilo a nyini wennyamazuk a siŋ bilim tintanni a dueni nakpiak a kali di zuk. ³ Sabiilowa a jam kasim a nyagsi kama ase wein ale a chagsi dii la. Wa gattaŋa me a peenti nna yegayega. ⁴ Yogsum yaa yik baai ale a limsi vorumu la nna yegayega ate ba nyiŋsaŋa a gok ate ba nye nna ase ba kpi la.

⁵ Sabiilowa a yaa weeni nipooma ayen, “Ni kan chali yogsumoŋa, mi seba ayen ni a gisi ka Yeezu waai ate ba kpi wa jabarimu nyiŋ la. ⁶ Wa ka dela jigini, wa yiti kum po kama ase wa ale liŋ weeni ni dii la. Ni jam a nya juijui ate ba pa wa a dueni la. ⁷ Ni cheŋ nwuli a ga weeni wa ŋaŋviirima ayen wa yiti kum po kama, wa be de ka niŋ a cheŋ Galili teŋka. Ni le nya wa dula jigini. Ni teeri m le weeni ni dii la.”

⁸ Ba yaa basi dula jigini ale supeentik a ga weeni wa ŋaŋviirima dii meena ate sabiilowa a weeni ba la.

⁹ Yeezu a yaa tu ba dula jigini a yaa weeni ba ayen, “Suyogini a bo ale ni.” Ba yaa domsi kali a puusi wa. ¹⁰ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsumoŋa abe ni ga weeni m suaataŋa ayen ba cheŋ Galili teŋka a ga tu mu dula jigini.”

¹¹ Nipooma ale cheŋ a ga nueri la, sojima gela a yaa cheŋ teŋka po a ga weeni Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa dii meena ale nye la. ¹² Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a yaa tu chaab ale teŋka kpaŋŋa ate ba pa ligra yegayega a te sojima ale weeni ba ayen, ¹³ “Ni weeni ayen nama a doa goa kama ate wa ŋaŋviirima a jam zu pa wa. ¹⁴ Gominawa a dan poom wom ti le biisi a vari ni a basi.”

¹⁵ Sojima yaa tuesi ligraŋa ale weeni ate ku paari Juuma meena ayen Yeezu ŋaŋviirima ale zu pa wa vorumu po.

¹⁶ Wa ŋaŋviirima pi ale wanyiwa a yaa cheŋ a ga jueli guuk kunyi zuk Galili teŋka po juijui ate Yeezu a weeni ba ayen ba cheŋ la. ¹⁷ Ba

ale nya wa dula jigini la ba yaa puusi wa. Ba gela a jam diem ta ka chichama. ¹⁸ Yeezu a yaa forisi paari ba a weeni ba ayen, “Naawen a te mi pagrim kama wennyamazuk ale tenzuk meena. ¹⁹ Ni cheŋ teŋsa meena a sak nuruba ate ba va mi, abe ni a te ba soka Kowa Naawen ale wa biika ale wa chiika pagrim nyiŋ. ²⁰ Ni sak ba ate ba va wie ŋaai meena ate mi a sak ni la. M le bo ale ni a ga paari teŋka kpeglimka.”

Yeezu Wamaɗsaɗa Wie Ate MAAK A NɄMARISI La

¹⁻⁴ Dila po dila po Naawen jam weeni wa biisiteeroma wanyi ate ba a wi ayen Azaya la, ayen wa nmarisi nyo Naawen gbanɗa po ayen,

“ ‘Wa le tom nuru ate wa de niɗ jam gomsɗ siuku a magsi a te waai ale wa jam la.’ ”

Lueluk ale a kaari goanni po a weeni ayen,

‘ni gomsɗ Nyɔnɔwa siuku abe ni teenti ku.’ ”

Naawen biika ate ba a wi ayen Yeezu Kirisita la wamaɗsaɗa wie ale nna. Ku be piilim kama a magsi chaab ale Azaya ale nmarisi dii Naawen gbanɗa po la.

Ku njaanɗniɗ ate nuru wanyi ate ba a wi ayen Joɔn a yaa nyini goanni po a jam a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka ale a weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaataɗa, abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri m le te ni soka ate Naawen a vonɗ ni wabaataɗa a te ni.” ⁵ Nuruba yegayega a yaa nyini tenɗkpienɗa Jerusalem ale tenɗ sii meena ale gilim ka a bo Judia po la a jam Joɔn jigi. Ba ale wom wa sinsaɗa la, ba yaa tok ba tuimbaataɗa meena a sak Naawen ale ge ate Joɔn yaa te ba soka beli dii ate ba a wi ayen Jodan la po.

⁶ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nye Joɔn garuku. Wa jam pa ka chiakgbain a bobi wa chiaka. Wa jam a nobi ka tintue ale a de siita me. ⁷ Wa jam a mooli kama ayen, “Nuru wanyi ale bo mi njaanɗ a cheena. Wa ta pagrim a gaam mi kama. Mi posima ale m nin chim yomo waai ale wa domsi a kali wa niɗ a yeeri wa nuensaɗa a te wa. ⁸ Nyiam ate mi pa a so ni nyiɗsaɗa, alege waai ale cheena la, a le pa ka Naawen Chiika a sueri ni suniimaɗa.”

⁹ Da nala po Yeezu a jam nyini tenɗ kanyi ate ba a wi ayen Nazaret ate ka jam bo tenɗ kaai ate ba a wi ayen Galili la po. Wa yaa jam Joɔn jigi ayen Joɔn te wa soka Jodan benni po. ¹⁰ Joɔn ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsunɗ a jueli la, wa yaa deri nya wennaɗzuku ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a sinɗ jam kali wa zuk nna ase nangaɗ la, ¹¹ ate lueluk a yaa nyini wennaɗzuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m be kaai ate m mariɗ la. M sui a peenti ale fu kama.”

¹² Dula jigini Naawen Chiika a yaa basi ate Yeezu a cheɗ ga jo goanni po juijui ate goadunsa a boro la. ¹³ Wa jam bo dula jigini ate ku paari ka da pisinaansi. Da nala po Sitaana a yaa jam wa jigi a nye wa nya ayen wa siak a te wa, alege Sitaana an jam baga a paasi wa. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maa maari wa.

¹⁴ Da yen po nuruba a yaa yik Joɔn a ta wa ga lik dok po. Ku njaanɗniɗ ate Yeezu a yaa jam Galili tenɗka po a mooli Naawen wamaɗsaɗa ayen, ¹⁵ “Da njaai ate Naawen dak ayen wa naamu le jam la, a moata kama. Ni basi ni tuimbaataɗa abe ni ta siaka ale wa wamaɗsaɗa.”

¹⁶ Yeezu ale va Galili mogi kpeeni noai a taam la, wa yaa nya nuru wanyi ale wa suok. Ba yue ale Simon ale Andiru, ate ba yaa za a yuk ba nmaasaɗa a basi nyiamu po. ¹⁷ Yeezu yaa wi ba ayen, “Ni jam va mi njaanɗ. Nama daam ka jum yigrisa, alege jinla mi a te ni ka tuim paali ayen ni nye ate nuruba a jam va mu.” ¹⁸ Ba yaa ale wom dila la, ba yaa deri basi ba nmaasaɗa ale va wa.

¹⁹ Wa ale ga cheɗ maga la, wa yaa nman nya nuruba baye ate ba a wi ba ayen Jeemsi ale Joɔn. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la, bisa. Ba ale ba kowa ale wa tomteeroma ale jam kala ba njaaruɗku po a gomsɗ ba nmaasaɗa.

20 Yeezu a yaa wi ba, ate ba yaa basi ba kowa ale wa tomteeroma naarunku po ale cheŋ ga va wa.

21 Yeezu ale wa ŋaanviirima yaa cheŋ ga jo teŋ kaai ate ba a wi ayen Kapernaum la po. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Yeezu yaa cheŋ ga jo ba tuka doƙku po a boro a sak ba Naawen wie. 22 Nuruma ale wom wa sinsaŋa la, ku yaa cha ba, dii nyiŋ la wa sinsaŋa a kan neensi Juuma Sinsaŋa sagra. Wa sakka a ta pagrim a gaam ba sinsaŋa kama.

23 Dula jigini nuru ale jam ta chichiribiok ate ku bo wa zukku po. Wa yaa jam jo ba tuka doƙku po a kaari ayen, 24 “Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba ayen fi ka Naawen nuru welen.”

25 Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen, “Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini.”

26 Chichiribioku a deri basi ate nuruwa nyiŋka a gok a yaa kaari a nyini wa jigi a nyini. 27 Ku yaa cha nuruma meena ale jam bo dula la, ate ba weeni ayen, “Ni nya nuruwa de ta pagrim a weeni chichiribaata ate ti a wom wa noai a nyini nuruba zuima po a nyini.” Ba ya bek chaab me ayen, “Ka boan jaab sinsak paala ale nna?”

28 Galili teŋka po nuruma yegayega a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

29 Yeezu a yaa basi tuka doƙku ale ge cheŋ. Wa ale Jeemsi ale Joon a yaa cheŋ ga jo Simon ale Andiru yenni po. 30 Yeezu ale jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon ŋanuba ale a yuak. Wa nyiŋka jam toliŋ ka nna yegayega ate wa jam dua wa doƙku po. 31 Yeezu a yaa jo nipowa doƙku po a yik wa nisaŋa a zak ate wa yiri ŋmai. Wa ale nye dila la, wa nyiŋka a yaa deri yok ate wa yiri yaali nyiam a te ba.

32 Wein ale siŋ la, teŋka po demma a pa ba yogneensa ale baai ate chichiribaata a jam bo ba zuima po la a ta ba jam Yeezu jigi. 33 Teŋka

po demma meena a yaa tigi chaab a jam yeri dii po ate Yeezu a boro la. 34 Wa tebi nuruba yegayega baai ate nyintuila toƣatoƣa a jam ta ba la, ale a yiaƙ chichiribaata yegayega nuruba zuima po a basi. Yeezu an jam te chichiribaataŋa siuk ate ti weeni wariya, dii nyiŋ la ti poom seba wa ale ka waai la kama.

35 Saliuk yokyok ate vanni an diem a jam veenti la, Yeezu a yaa yiri a nyini teŋka po a cheŋ juijui ate nuru a karo la a puusi a te Naawen dula jigini. 36 Vanni ale veenti la, Simon ale wa vaanchaama yaa yiri a nya ale Yeezu a karo. Ba yaa nyini ayen ba gisi wa. 37 Ba ale nya wa la, ba yaa weeni wa ayen, “Nuru meena a nyeemu a gisi fu kama.”

38 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni te ti cheŋ teŋ sii ale tali la ate m sak dula nuruma Naawen wie ate ba wom. Ka dila nyiŋ ate m jam.”

39 Wa yaa nyiem a gilim Galili teŋka a sak nuruba Naawen wienja ba tuka diinaŋa po. Wa jam yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi me.

40 Gami dinyi a yaa jam Yeezu jigi a kpi duna teŋ wa niŋ a saalim wa ayen, “Fi dan siak, fi бага a tebi mu kama, ate mi a nya nyinyoƣsa.”

41 Yeezu a yaa ta jiirim ale wa nna yegayega a yaa teeri wa nisaŋa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M siaya. Ta nyinyoƣsa.” 42 Wa ale weeni dila la, nyintuilana yaa deri basi gamini ate wa nya nyinyoƣsa. 43-44 Yeezu a yaa weeni wa ale nin muna ayen, “Kan weeni sak nuru waaiya fi le nye dii a nya nyinyoƣsa la. Cheŋ Naawen Puusika Yenni tomteeroma wanyi jigi a pa fi dek a sak wa, abe fi nye kaabi kaai ale magsi ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila le sak nuruba ayen fi yaa ta nyinyoƣsa kama.”

45 Gamini yaa basi dula jigini. Wa an jam va Yeezu ale weeni wa dii la, alege wa jam goanti a nyeemu a weeni wa a meena kama Yeezu ale tebi wa dii la. Dila nyiŋ ate Yeezu

an nman бага a nyini peelim a jam tenka po wa yaaka. Wa yaa ga bo goanni po ate nuruba nyini tenja yegayega po a jam wa jigi.

2

¹ Daa ale nman jam taam la, Yeezu a yaa basi dula ale nman cheŋ Kapernaum tenka po a ga jo yeri dinyi po. Tenka po demma a yaa wom ayen wa jam ya. ² Nuruba yegayega yaa jam tigiŋ chaab yeri dii po ate wa boro la. Yenni meena a jam sueri kama ate nansiunku noai a ka zaanika jigiya, ate Yeezu a yaa boro a sak ba Naawen wie. Nuru wanyi ale jam boro ate wa nisima ale wa nanŋsa a jam kpi. ³ Wa yaa ale boro a sak nuruma la, nuruba banaansi a yaa pa nuru waai ate wa nisana ale wa nanŋana a kpi la, a dueni jaab zuk a ta wa a jam Yeezu jigi. ⁴ Ba an jam бага a vuri nuruma po a paari Yeezu, dii nyin la nuruma a jam piisi kama. Ba jam pa nuruwa kama a ta jueli yenni zuk a vuri vorub yenni sunsun a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu po a sin dueni Yeezu nin. ⁵ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuru waai ate wa nisana ale wa nanŋana a kpi la ayen, “M biiga, m von fi wabaatana a te fu kama.”

⁶ Juuma Sinsanŋa sagra ma ba gela ale jam maa kala dula jigini la, a yaa poli ba zuima po ayen, ⁷ “Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a nye dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka Naawen dek wa nyiini ale a von wabaata a te.”

⁸ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama. Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab popola ate nama a poli ni zuima po? ⁹⁻¹¹ Mi nin weeni nuruwa de ate wa nisimana ale wa nanŋana a kpi la, ayen Naawen von wa wabaatana a te wa a yaase wa yiri a cheŋ, ka kuna dek ale pagra?” Wa ale ga bek dila la, wa yaa cheemu a weeni nuru waai ale a yuak la ayen, “Yiri a zaani

nmai, abe fi pai fi jaamu ate fi a goa wa zuk la a cheŋ kuli fi yenni.” Yeezu a nye nna kama ate ku sak ayen ni seba ayen ka wa Saalobiika ale ta pagrim tenzuk meena a бага a von nuruba wabaata a te ba.

¹² Nuruwa a yaa deri yiri a zaani nmai ale pa wa jaamu a cheŋ nyini. Ku yaa cha nuru baai meena ale jam za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen a weeni ayen, “Tama an diem a nya nyaku de choa ase ka jinla nyiini.”

¹³ Yeezu yaa basi dula jigini ale nman pilim cheŋ Galili mogi kpeeni noai, ate nuru boari a yaa jam wa jigi ate wa boro a sak ba Naawen wie. ¹⁴ Wa ale sak ba a nueri la, wa yaa cheŋ ga zik nuru waai ate ba a wi ayen Livai, la. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi wa ayen Alfiyus la biik. Wa jam kala ka lampoo cheesika dok po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri a jam va mi nanŋ.” Wa yaa basi wa tuimana ale yiri a ga va wa.

¹⁵ Yeezu ale wa nanŋviirima a yaa cheŋ Livai yenni ayen ba de nandiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam yegayega a jam maa va Yeezu nanŋ ate ba gela me a yaa jam gum wa ale wa nanŋviirima po, ate ba meena a kala a de nandiinta. ¹⁶ Juuma Sinsanŋa sagra ma baai ate ba a wi ayen Farisiiba la, ba gela a yaa nya ba ale ba a de nandiintana. Ba yaa bek wa nanŋviirima po wanyi ayen, “Ka boa ale a sak ate Yeezu a siaka te lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kali a le wa a de nandiinta?”

¹⁷ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, “Fi dan kan a yuagi fi kan cheŋ waai ale a tebi nuruba la jigiya, alege ka yuariba nyiini. Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru manŋa la, alege ka wabaata nyam ate m jam ayen m wi.”

¹⁸ Da yen po Jon waai ale a te nuruba soka la nanŋviirima ale Farisiima nanŋviirima a yaa bobi noa. Nuruba ba gela a yaa jam

Yeezu jigi a bek wa ayen, “Ka boa ate Joon njaanviirima ale Farisiima njaanviirima a bobi noa, alege fi njaanviirima a kan bobi?”

¹⁹ Yeezu a yaa magsi wamagsini bek ba ayen, “Nipokfiaka nyonowa doama a baga a bobi noa? Aaya. Nipokfiaka nyonowa ale diem boro ale ba la, ba an baga a nye dila. Mi ale m njaanviirima abe ale ka dii la ale la. ²⁰ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta chen, dila po wa ba yaa le bobi noa.”

²¹ Wa yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Ba kan pa garuchiak paalik a lan garuk kpaga. Ba dan nye dila, garuku le cheeri a gum du, a yaase, ²² ba kan pa da paalik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a na kama ate daamu a waani. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlokku ale wa daamu meena kama. Da paalik a magsi ka bunlok paaluk suka.”

²³ Juuma Vuusum Daanja po dinyi ate Yeezu ale wa njaanviirima a yaa va nuru wanyi talim po a taam. Ba ale a chen la, wa njaanviirima a yaa wie “wiiti” zuima a njobi. ²⁴ Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Nya, ka boa ate fi njaanviirima a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

²⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanaka po a minj na waai ate ba a wi ayen Deivid la wie? Da naai po ate nuru waai ate ba a wi ayen Abiata a jam chim Naawen Puusika Yenni kpagi kpeeni la, ate kom a yaa jam ta Deivid ale wa doama. ²⁶ Wa yaa ga jo Naawen Puusika Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba a ta jam te Naawen la a we njobi ale ge a we a te wa doama ate ba me a njobi. Tama Sinsanja a weeni kama ayen nuru yonj an maara a njobi boroboruku de ka Naawen Puusika Yenni tomteeroma nyiini.

²⁷ “Naawen an lueri Vuusum Danni ayen ka di soa nuruba, wa nye ka nuruba ale ge lueri Vuusum Danni ayen di chim da manj a te ba.

²⁸ Dila nyinj la, mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me.”

3

¹ Yeezu a yaa nman chen ga jo ba tuka dokku po. Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa kpi. ² Baai ale jam bo dula la, a yaa limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi yaase wa kan tebi nuruwa nisanja Vuusum Danni ate ba baga a weeni wa ayen wa kaasi. ³ Yeezu a yaa weeni nuru waai ate wa nisanja a kpi la ayen, “Yiri nmai a jam de.” ⁴ A yaa ale ge a weeni nuruma ayen, “Nama seba Juuma Sinsanja kama. Ku magsi ayen ni tom ka tuimmanja yaa tuimbaata ni Vuusum Danni? Ni te nuruba nyuvuri yaa ni ko ba?”

Ba yaa goori nna chorototo. ⁵ Yeezu sui yaa puuri ale ba ate wa gisi nya ba ale su kaasun dii nyinj la, ba tuenja a kpari kama ate ba ka siaka ale wa. Wa yaa weeni nuruwa ayen wa teeri wa nisanja. Wa ale teeri si la, si yaa deri nya nyinyogsa. ⁶ Farisiima a yaa yiri a nyini peelim. Ba ale na waai ate ba a wi ayen Ayerod la nuruma a yaa tigi chaab a poli siuk kuui ba le ba va a ko Yeezu la.

⁷ Yeezu ale wa njaanviirima a yaa nyini dula jigini a nman chen mogi kpeeni noai. Nuruba yegayega a nyini Galili tenka po a chen va wa njanj. ⁸ Ba gela a nyini Jerusalem ale Judia tensanja po. Ba gela me a nyini tenka choa ate ba a wi ayen Idumia ale tenj sii meena ale bo Jodan beli kpeeni njanj nyinj la. Ba gela me a nman nyini tensa ate ba a wi ayen Taaya ale Saidon ale tenj sii meena ale gilim dula jigini la. ⁹ Yeezu yaa weeni wa njaanviirima ayen ba gisi njaanjanj a gonsi ku a zaani wa, dii nyinj la nuruma a piisi ka nna yegayega a yaa a tusi wa. Nuruma de meena ale wom Yeezu ale a nye dii la ale soa ate ba jam wa jigi. ¹⁰ Yeezu a tebi nuruba yegayega dula jigini. Ka dila ale soa ate ba a tusi chaab ayen ba paari a tiri wa nya

la. ¹¹ Baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la ale nya wa la, ba yaa lo tenj a kaari yegayega a weeni wa ayen, “Fi ka Naawen biik.”

¹² Nna nyiem a dan nye, Yeezu a nyiem a weeni chichiribaata ka bunyi dekki ayen ti goori abe ti kan weeni sak nuruba wa ale ka waai la.

¹³⁻¹⁵ Yeezu ale wa njaanviirima a yaa chen ga jueli guuk kunyi zuk. Wa ale jueli a nueri la, wa yaa wi nuru baai ate wa a yaali ayen ba jam wa jigi la. Wa yaa lueri nuruba pi ale baye a ta nyini nuru baai meena ate wa wi la po ayen ba jam va wa. Wa yaa weeni ba ayen, “M lueri ni kama ayen ni kasim bo ale mu. M le tom ni me ate ni nyini peelim a mooli Naawen wienja ate nuruba wom. M be le te ni pagrim ate ni baga a yiaak chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

¹⁶ Wa nuruma pi ale bayewa yue ale Simon waai ate Yeezu a te wa yue paali ayen Piita la, ¹⁷ ale Jeemsi ale wa suoku Joon. Jeemsi ale Joon a jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Yeezu yaa nman te ba yue paali ayen Boanejisi. Di kiri ale nanpansa nuruba. ¹⁸ Yeezu a yaa nman lueri Andiru ale Filip ale Batolomiu ale Matiu ale Tomasi ale Jeemsi waai ale jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Alfiyus la, biik. Wa nman lueri Tadiusi ale Simon waai ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la. ¹⁹ Wa yaa nman lueri Judas Iskariot, nuru waai ale wa ta Yeezu a ga bobri a sak la. Wa yaa ale lueri ba a nueri la, ba meena a yaa va chaab a nyini guuku zuk a sinj a chen ga jo yeri dinyi po.

²⁰ Nuru boari yegayega a yaa nman tigi chaab a jam Yeezu jigi, ate wa njaanviirima an jam baga a nya siuk a de nandiinta. ²¹ Yeezu dokku demma ale wom dila la, ba yaa nyini ayen ba gisi a yik wa, dii nyinj la nuruba ale jam a weeni ayen, “Wa zukku a tagri kama.”

²² Juuma Sinsanja sagrama ba gela a yaa nyini Jerusalem tenka po

a jam weeni chaab ayen, “Chichiribaata meena naawa ate ba a wi ayen Beelzebu la, ale bo wa nyinka po a kasim a te wa pagrim ate wa baga a yiaak chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

²³ Yeezu a yaa wi Juuma Sinsanja sagrama ate ba jam wa tenj ate wa yaa magsi wamagsima a sak ba ale bek ba ayen, “Sitaana a nye ka se a baga yiaak wa dek tomteeroma a basi? ²⁴ Tenj nuruba a dan a kpalim chaab, tenj kala choa le kaasi kama. ²⁵ Yeri yen dem a dan ta kpalinj ale chaab, ba le waanj ka chaab. ²⁶ Dila nyinj la Sitaana ale wa tomteeroma a dan ta chaab, wa naamu a kan baga a zaani a beni.

²⁷ “Siuk kula po la waai abe dan kan yik pagro a bobiya, wa le nye ka se a jo wa yenni po a zu wa nantana?”

²⁸⁻²⁹ “Ni basi ate m weeni nyaku de a sak ni ayen, Naawen le vonj waai meena wabaata ale ba biisi kaasun a te ba kama. Alege wa kan vonj a te waai ale a le Naawen Chiika la, dii nyinj la, wabioku de a boro kama taam wuu.” ³⁰ (Wa weeni ba wienja de kama, dii nyinj la nuruma ba gela a weeni kama ayen, “Wa ta ka chichiribiok wa zukku po.”)

³¹ Ku njaannyinj ate Yeezu suaataja ale wa mawa a yaa jam a za peelim a wi wa. ³² Nuru boari ale jam za gilim wa a yaa weeni wa ayen, “Fi mawa ale fi suaataja a za peelim a yaali fu.”

³³ Wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?” ³⁴ Wa yaa chiem a nya ba meena ale kala a gilim wa la a yaa weeni ba ayen, “Ni nya, ka mi maba ale mi suaata ale nama. ³⁵ Baai meena ale a tom dii ate Naawen a yaali la, bala ale mi maba, ale m toaba, ale m suaata.”

4

¹ Yeezu yaa nman jam Galili mogi kpeeni noai a sak nuruma Naawen wie. Nuruma a jam piisi ka nna yegayega a za gilim wa ate wa yaa

yiri jo njaarun po a kala. Njaarunku a jam bo ka nyiamu po ale ge ate nuruma a yaa za nyiamu noai. ² Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega ayen,

³ “Ni wom mi nalimnyiini. Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk njanborinta ase muma la. ⁴ Wa yaa ale boro a yuk la, biena gela a yaa lo siuku nin ate nuinsa a deri jam pisi na meena, ⁵ na gela me a lo tintana po. Na yaa nyini nna nwuli, dii nyin la tanta an jam soa diiya dula jigini. ⁶ Wentuenka ale jam nak na la, na yaa deri ko, dii nyin la na nansa an jam baga a sin paari nyiamoa. ⁷ Na gela me a lo munsu po a yaa nyini. Munsu me a nyini a geri na ate na an jam baga a biaya. ⁸ Na gela me a lo ten nalun po a nyini a chim a biak a be nalimnyiini. Naai ta bie pisita. Na gela me pisiyuebi. Na gela me ta kook.”

⁹ Yeezu ale ga nueri wa wamagsini la, wa yaa nman weeni ba ayen, “Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

¹⁰ Wa ale jam kala wa dek wa nyini la, baai ale jam a maa va wa ale wa njanviirima pi ale bayewa la, a yaa bek wa ayen, “Fi wamagsimankie ale boa?” ¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Naawen basi kama ayen ni seba wa naamu wasusunna, alege nuru yonta jigi m sinsanna a chim ka wamagsima, ate

¹² ‘Ba a nya ale a nya alege ba kan nya,

ba a wom ale a wom alege ba kan min na,

dii nyin la, ba dan nya ale min na, ba le tagri ba wabaata popolana kama ate Naawen von a te ba.’”

¹³ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama an baga wamagsini de kiri a minji? Ni be dan kan baga wamagsini de kiri a minji, ni yaa be le nye ka se a baga a min na chaaba? ¹⁴ Nuru waai ale nyini a boro a yuk wa njanborintana la, ku a nye se ka Naawen wien a ate nuruba a sak la.

¹⁵ Be naai ale lo siuku po la, a nye se ka baai ale a wom wa wien a, ale ge ate Sitaana a nyiem a deri jam a yeeri na nwuli a ta nyini ba suniima po a nyini la. ¹⁶ Be naai me ale lo tintana po la, a nye se ka baai ale a wom wa wien a ate ba sue a peenti, ¹⁷ ale ge ate Naawen wien a a kan jo ba suniima po nalimnyiini la. Ba yaa va maga dega, alege ninam a dan yik ba, ba Naawen wien a vaka nyin, ba nyiem a deri pa na vaka a basi. ¹⁸ Be naai me ale lo munsu po la, a nye se ka baai ale a wom Naawen wien a ¹⁹ alege tenka po wien a popolana ale ba ligra yaalika yegayega ale ba nanta yaalika, nala meena a de ka Naawen wien a ate waman an baga a nyini na po a nyini. ²⁰ Be naai me ale lo ten nalunku po la, a nye se ka baai ale a wom Naawen wien a ate na jo ba suniima po nalimnyiini la. Ba a nye se ka nanta ale nyini a yaa biak a be ate na gela a ta bie pisita, naai me pisiyuebi, naai me bie kook dii la.”

²¹ Yeezu yaa bek ba ayen, “Nuru a dan toati wa bolimzeun wa a pa ka chin a vuk ku? Yaase wa a pa a zaani ka gaduok tenka? Aawo, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya dokku po meena. ²² Jaab buuri meena ale chim wasusugi la, a kan nman chim wasusugi nuruba jigiyi. Dii meena ale ligi doa la, le nyini peelim ate nuruba nya. ²³ Dila nyin, nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

²⁴ Wa nman pilim weeni ba ayen, “Ni kpesi a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. Magsi kaai ate fi pa a magsi nanta a te nuru la, magsi kala degadega ate Naawen le pa magsi a te fi me, ate ku poom gaam taam. ²⁵ Nuru waai nisa po ale ta la, Naawen le nman te wa nanta yegayega a gum du, alege waai nisa po ale kan ta la, Naawen le nman tuesi jaab fiik kaai ate wa poom ta la kama.”

26-27 Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, "Naawen Naamu ale a nye dii la ale nna. Nuru ale bori wa talim. Daa meena ate wa goa a yiri la, wa ze nantaŋa ale nye dii a nyini ale a chim la. 28 Ka tenka ale a wuuk biena ate ŋa a nyini ale a chim ale ge a ta bie. Zabuli ale lin a chim, a pak a paari kinƙari, a yaa ga a biak ale ge ate biena a yaa ga kpeglim. 29 Ŋa yaa ale be a ga nueri la, nuruwa a yaa pa wa gebik a ta cheŋ wa talimu po a ga che dii nyin la, ŋa cheka paari kama."

30 Yeezu a yaa nman bek ba ayen, "Ti le pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? 31-32 Bu a nye ase ka nna la. Ase nuru ale pa 'mastad' bie a bori la. Biena a posima kama a gaam tenzuk bie meena po. Wa yaa pa ŋa a bori ate ŋa nyini chim tikpiensa a ta nanŋa ale yogsum nna yegayega ate nuinsa a kali si zuk a yok tugta."

33 Wamagsima ŋaai chaab ate Yeezu a jam magsi a sak nuruba la ale nna. Wa jam magsi ka ŋa chaab nna yegayega a gum du ayen baai ale ta Naawen yammu la a baga a miŋ chak. 34 Wa an jam biisi wari dinyi la ale nuruba alege kan magsi wamagsini. Alege, wa ale wa ŋaaniirima a dan jam boro ba dek ba nyiini, wa nyiem a weeni wa wamagsimaŋa kie a sak ba kama.

35 Dila danni junɔai Yeezu a yaa weeni wa ŋaaniirima ayen, "Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kunƙula."

36 Wa ŋaaniirima yaa basi nuru boanni ale cheŋ ga jo Yeezu ale kali ŋaarun kuui po la ayen ba cheŋ. Nuruba ba gela me a jo ŋaarunta a maa va ba ŋaan. 37 Ba ale a cheŋ la, va kpion a yaa jam a nak ba ŋaarunƙu nna yegayega ate nyiamu me a yiri a jueli wein. Bu yaa jo ba ŋaarunƙu po ate ku a nye ku sin nyiamu ten. 38 Yeezu a jam dua ŋaarunƙu po ba ŋaan a kpagli ka dafeeluk a goa. Wa ŋaaniirima a yaa nak wa a yiri a bek wa ayen,

"Ti Nyɔnɔ, fi nin ka ale ti ni wari nyiamu po?"

39 Wa yaa yiri wa goomu jigini a zaani nmai a yaa weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu me a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a baliŋ. Nyiamu an nman choaya ale maga dek me. 40 Yeezu a yaa bek wa ŋaaniirima ayen, "Ka boa ate nama a chali yogsumɔa? Nama diem ka siaka?"

41 Ku yaa cha ba ate ba a bek chaab ayen, "Nuruwa de, ka wana ate wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa nɔaya?"

5

1 Yeezu ale wa ŋaaniirima a yaa taam Galili mogi kpeeni kauk kunƙula ŋaan nyin a ga paari nuru baai ate ba a wi ayen Gerasa la tenka. 2 Nuru wanyi a yaa jam bo ten kala po a ta chichiribiok wa zuk po. 3 Nuru waai jam karo a baga bobi wa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa, alege wa baga a gebi ŋa. 4 Ba nman pa choarimaŋa ale kuta a bobi wa nanŋa ale wa nisima a ga jiaƙ, alege wa nman gebi ŋa me meena. Waai a jam karo a ta pagrim a baga a yik wa. 5 Wa jam bo ka ba ale a gu nuruba juijui la ale guuta zuima a nyiem a cheŋ ale a kaari nna yegayega ale a pa tintain laasa a gebi wa nyinƙa.

6-8 Yeezu ale nyini ŋaarunƙu po a sin la, nuruwa a jam za ka nuruma guka jigini ate ku jam yalima. Yeezu a yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini nuruwa zukku po a nyini. Nuruwa ale nya Yeezu la, wa yaa chali a jam kpi duna ten wa nin, a yaa kaari nna yegayega a weeni wa ayen, "Fi Yeezu, Naawen kpeeni biika, fi a yaali ka boa mi jigiya? Chali Naawen yonni nyin abe fi kan namsi mu."

9 Yeezu yaa bek wa ayen "Fi yoi ale boa?"

Ku yaa weeni wa ayen, "Mi yoi ale 'Anurubɔari', dii nyin la ti piisi kama." 10 Nuruwa a yaa saalim

Yeezu nna yegayega ayen wa kan yiaƙ chichiribaataƙa dula jigini a basi.

¹¹ Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigini a de. Na jam paari ka tusa naye.

¹² Chichiribaataƙa a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate ti ga jo dieƙa de po. ¹³ Yeezu a yaa te ti siuk. Ti yaa basi nuruwa ale nyini a ga jo dieƙa po ate na meena yaa chali nna nwuli a siƙ ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

¹⁴ Nuru baai ale jam a nya dieƙa zuk la, a yaa chali kuli ba yieƙa a ga weeni ba yieƙa demma ale baai meena ate ba jam a tu ba siuku niƙ la, dii ale nye la. Tenka demma a yaa nyini a cheƙ Yeezu jigi ayen ba nya dii ate baai ale a nya deeƙa la a weeni ba la. ¹⁵ Ba yaa jam a nya nuru waai ate chichiribaataƙa a jam bo wa zukku po la ale wa jo gatta a kala ale Yeezu. Wa an nman a yesimu. Yogsuƙ a yaa deri yik ba.

¹⁶ Nuru baai ale jam nya dii ale nye nuru wa jigi ale chichiribaataƙa ale dieƙa la, a yaa weeni a sak nuruba meena ale jam bo dula jigini la.

¹⁷ Tenka demma ale wom dii ate ba weeni la, ba yaa jam a saalim Yeezu ayen wa nyini ba tenka po nyini.

¹⁸ Yeezu a yaa ale cheƙ ayen wa jo naaruƙu po la, nuru waai ale jam ta chichiribaataƙa la a jam saalim wa ayen wa basi ate wa maa va wa a cheƙ.

¹⁹ Yeezu an jam siaya, alege weeni wa ayen, “Kuli ga weeni fi yenni demma Nyonowa ale ta jiirim ale fu a maari fu dii la.”

²⁰ Nuruwa a yaa cheƙ ga weeni nuru baai ale jam bo tenka piwa po la dii ate Yeezu a nye a te wa la. Ku yaa cha baai meena ale jam a wom la.

²¹ Yeezu yaa ga jo naaruƙu po a gaam taam mogi kpeeni kauƙ kuƙula. Wa ale cheƙ a ga paari dula jigini la, nuru boari yegayega a yaa tigi a gilim wa mogini noai.

²² Juuma tuka doƙku kpanƙa po wanyi ale jam maa bo nuru boanni po. Wa yoi a jam ale Jairus. Wa yaa ale ga nya Yeezu la, wa yaa jam wa niƙ ²³ a saalim wa nalimnyiini ayen, “M deƙ koa, m lie ale a yuak a moata kum, ate mi a saalim fu ayen fi jam a pa fi nisa a ji wa zuk ate wa nya nyinyogsuƙa.”

²⁴ Yeezu a yaa va Jairus a cheƙ ate nuruba yegayega a yaa maa va wa a gilim wa.

²⁵ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a yuak bena pi ale naye. Wa tuemu a jam a nye ase wa a lo ka chiak la. Ku kasim jam a nye ka daa meena. ²⁶ Tiita nyam yegayega a jam tebi wa a kpeeri. Wa jam kaasi wa ligra meena, alege tuemu an jam a basi wa ale a diem a daani wa me nna yegayega a gum du. ²⁷⁻²⁸ Wa ale wom Yeezu wie la, wa yaa poli wa zuk po ayen, “M dan baga a paari wa garuku noanni a tiri, m le nya nyinyogsuƙa.”

²⁹ Wa yaa cheƙ a ga jo nuru boanni po a ga tu Yeezu a yaa va wa naan a tiri wa garuku noanni. Wa le tiri garuku la, wa tuemu a deri basi wa, ate wa yaa miƙ ayen wa nya nyinyogsuƙa kama dula jigini. ³⁰ Yeezu a yaa deri miƙ ayen ku nye wa jigi kama ase nuru ale tiri wa a yaa nya nyinyogsuƙa la. Wa yaa cheemu ayen wa nya ase ka wana a yaa bek ayen, “Ka wana ale tiri mi garuku?”

³¹ Wa naanviirima a yaa weeni ayen, “Fi kan nya nuruma ale piisi a gilim fu dii la, alege ate fi a bek ayen ka wana ale tiri fu?”

³² Yeezu a yaa diem gisi nya gilim ayen wa nya waai ale tiri wa la.

³³ Nipowa kpaziim a yaa nak ate wa nyiƙa a gok. Wa jam seba ayen Yeezu a tebi wa kama ate wa yaa kpi duna ten wa niƙ a weeni wa ale wensie meena tuemu wie. ³⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M lie, fi siaka a basi ate fi nya nyinyogsuƙa kama. Kuli yeri ale sunum masik, dii nyiƙ la fi tuemu a nueri kama.”

³⁵ Yeezu ale diem bo dula a biisi la, nuruba ba gela a yaa nyini Jairus yenni a jam wa jigi a weeni wa ayen, “Fi leewa a kpi kama. Kan nman a daani Sagrowa ayen wa jamu.”

³⁶ Yeezu ale wom dii ate ba weeni wa la, wa yaa weeni Jairus ayen, “Kan te ku a daani fu, alege kasim ta siaka.” ³⁷ Yeezu an jam a yaali ayen nuru waai a va ba a chen, alege ka Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon nyiini. ³⁸ Ba ale ga paari nya ale ku a nye nnglim Jairus yenni po ate nuruma a kumu ale a kaari nna yegayega la, ³⁹ Yeezu a yaa chen ga jo yenni po a bek ba ayen, “Ka boa ate nama a kum ale a kaari dila? Biika an kpiya. Wa a goa kama.”

⁴⁰ Ba yaa deri a la wa wa nina po. Wa yaa yiake ate ba meena a nyini peelim, ale ge a yik biika kowa ale wa mawa ale wa nnaaviirima batawa a yaa ta ba jo biika goomu dokku po. ⁴¹ Yeezu a yaa yik biika nisa a weeni wa ayen, “Nipokbiliga, yiri.” Ba a weeni ale ba dek tenka biika ayen ka “Talita kumi.”

⁴² Nipokbinni a yaa deri a yiri zaani nmai a chen. Biika jam ta ka bena pi ale naye. Ku yaa cha baai meena ale jam bo dula jigini la nna yegayega. ⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen ba nye nandiinta a te wa ate wa de, ale ge kaam ba me ayen, “Ni kan basi ate nuru a wom dii ate mi nye la.”

6

¹ Yeezu yaa basi dula jigini ale ge chen tenka kaai ate wa lin jam boro la. Wa nnaaviirima me a yaa va wa a chen. ² Ba ale diem bo dula jigini la, Juuma Vuusum Danni yaa paari ate ba chen ga jo ba tuka dokku po ate, wa yaa sak nuruma Naawen wienja. Nuruba yegayega a jam bo dula jigini a wom Yeezu sinsanja ate ku yaa cha ba. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nye ka se a seba nna? Ka boan jaab yam ale nna ate Naawen te wa? Wa nye ka se a tom wakperikaliisana nna? ³ Daa

wala ale chapentawa a bo dela la? Daa Mæri biika ale la? Daa wa suaata ale Jeemsi ale Josei ale Judas ale Simon la? Wa toama me an bo daa dela la?” Dila nyinj ate Nazaret demma a jam zeri wa.

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waa meena a te Naawen biisi-teerowa zula kama, alege ka wa dek tenka demma ale wa suaatana, ale wa yenni demma nyiini ale kan a te wa zula.”

⁵ Wa ale jam bo dula jigini la, wa an jam baga a nye wariya alege, wa jam pa ka wa nisa a ji yongyeensa ba gela zuima tebi ba. ⁶ Ku jam cha wa ka nna yegayega ale nuruma ale jam kan ta siaka la.

Ba yaa basi dula jigini ale ge chen tenfiik sii ale jam bo dula la, a sak nuruba Naawen wienja. ⁷ Wa yaa wi wa nnaaviirima pi ale bayewa ate ba jam a tigi chaab wa jigi ayen wa tom ba baye baye. Wa yaa te ba pagrim ate ba baga a yiake chichiribaata nuruba zuima po a basi. ⁸⁻⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama ale a chen la, ni kan pa koalima a yaase nandiinta, a yaase fotta, a yaase ligra dek me. Ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. Ni su nuensa abe ni pa tachege nyiini a nyo ni nisima po a ta chen. ¹⁰ Ni dan chen ga paari tenkanyi ate ba te ni dok ayen ni goa, ni kasim a goa dok kula po a ta ga paari diipo ate ni a basi tenkala la. ¹¹ Ni dan jam paari tenkanyi ate tenkala demma a dan kan te ni tia a yaase ba an wom dii ate ni ta ayen ni weeni a sak ba la, ni basi dula jigini abe ni kpaanti ni nansa paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wienja la nyinj.”

¹² Yeezu a yaa ale sak ba a ga nueri la, ba yaa chen ayen ba ga sak nuruma Naawen wienja, ate ba basi ba tuimbaatana abe ba nman va Naawen wensie siuku. ¹³ Ba jam a yiake chichiribaata nuruba zuima po yegayega a basi ale a pa kpaam

a boori a nyo yuariba zuima zuk a tebi ba.

¹⁴ Naab Ayerod a jam wom Yeezu wie kama, dii nyin la waai meena a yaa jam a biisi ka Yeezu wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka Joon waai ale a te nuruba soka la, ale yiri kum po. Ka dila nyin ale soa ate wa baga a tom wakperikaliisaŋa de.

¹⁵ Ba gela a pa wa chim ka Naawen biisiteerowa waai ale jam boro ate ba a wi ayen Elaja la.

Ba gela me a jam a weeni ayen, "Wa ka Naawen biisiteerowa waai ale a nye ase baai ate Naawen jam tom la."

¹⁶ Naab Ayerod ale wom Yeezu wie la, wa yaa weeni wa dek ayen, "Nuruwa de ka Joon waai ale jam a te nuruma soka la. Mi basi ate ba gebi wa zukku kama alege wa nman yiri kum po." ¹⁷⁻¹⁹ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi ayen Filip la, powa. Wa powa yoi a jam le Ayerodiasi. Joon a lin jam weeni Ayerod kama ayen, "Fi ale nye dii ale fi suoku powa la, an wa Juuma Sinsaŋa yaalika."

A nyini da nala po a ta a cheŋ, Ayerodiasi a jam kisi Joon kama a yaa be a yaali ayen wa ko wa, alege wa an jam nya siuwa dii nyin la, Ayerod a jam yik wa a lik ka dok po. ²⁰ Ayerod a jam a chali Joon ka yogsom ale a te wa zula me, dii nyin la wa seba ayen Joon ka nuru man ale nuru welen. Ka dila nyin ale soa ate Ayerod an jam siak ayen ba ko wa. Joon sinsaŋa a jam a daani Ayerod ka nna yegayega alege wa diem a yaali ayen wa wom dii ate wa ta la.

²¹ Ku naan nyin ate Ayerodiasi da sonku a yaa jam. Ayerod biamu dannu ale jam paari la, wa yaa wi wa kpak kpeemaŋa ale wa sojima kpaŋa ale nuru kpeentaŋa baai meena ale jam bo Galili tenka po la ayen ba jam maa de wa biamu dannu nandiintaŋa. ²² Ba ale jam tigi chaab a boro a de la, Ayerodiasi leewa a yaa jo dok kuui ate ba kala

a de la po, a yaa gogi sak ba. Wa gogtaŋa a jam te Ayerod ale wa doama ka supeentik nna yegayega, ate Ayerod a yaa weeni wa ayen, "Fi ale a yaali jaab buui la, m le te fu."

²³ Wa yaa nman pe a weeni wa ayen, "Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu, ate m te fu. Fi dan a yaali m tenka naamu geli m le pa te fu."

²⁴ Nipokbinni a yaa nyini a cheŋ wa mawa jigi a yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a yaali ayen m bek naawa jigiya?"

Wa mawa a yaa weeni wa ayen wa bek wa ate wa gebi Joon zukku a te wa.

²⁵ Wa yaa nman pilim a ga jo naawa jigi nna nwuli a weeni wa ayen, "Mi a yaali ayen fi gebi ka Joon zukku yogyogla de a pa dueni taasi tanlan po ate ba ta jam a te mu."

²⁶ Wa ale weeni nna la, ku jam kaasi Ayerod popola ka nna yegayega, alege wa an jam baga a zeriya, dii nyin la wa jam pe kama wa doama nimbie po ayen wa le te wa jaab buui meena ate wa a juisi wa jigi la. ²⁷ Wa yaa tom wa sojima po wanyi ayen wa gebi Joon zukku a ta jam. Sojiwa yaa cheŋ juijui ate ba lik Joon la a yaa gebi wa zukku ²⁸ a pa dueni taasi tanlan po a ta nmani a cheŋ ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi a ta ga te wa mawa. ²⁹ Joon naan viirima ale jam wom dii ale nye la, ba yaa ga pa wa nyinka a ta ga gu puŋ vorub po.

³⁰ Yeezu tuimtomdoma pi ale bayewa baai ate wa jam tom ba la, a yaa nman jam wa jigi a weeni wa dii meena ate ba tom ale dii meena ate ba sak nuruma la. ³¹ Bala ale Yeezu an jam nya siuk a kali de nandiinta, dii nyin la nuruba yegayega a kasim a jam kama ale a kuli. Dila nyin la, wa yaa weeni ba ayen, "Ni jam ate ti cheŋ jigi yon ti dek ti nyiini a ga vuusi maga." ³² Ba yaa basi dula jigini ale ge cheŋ a ga jo naaruŋ po ayen ba cheŋ juijui ate nuru karo la.

³³ Ba ale jam a cheŋ la, nuruba yegayega a yaa nya ba a deri min

ba. Ba yaa nyini ba tenšana po a chali va kunḱonini a de ba niḱ a ga paari ḱaarunḱu ale a cheḱ juijui la. ³⁴ Yeezu ale nyini ḱaarunḱu po a siḱ la, wa yaa nya nuru boari nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa nya ba ase ba ka pa ḱaai ale kan ta naapeerik la. Wa jiirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa sak ba wie nna yegayega dula jigini. ³⁵ Ba ale jam za dula jigini ate ku beni la, Yeezu ḱaanḱiirima a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Nya ti bo ka sagi po dela jigini ate wenni me a siḱ ti. ³⁶ Basi ate nuruma a cheḱ tenḱ sii ale moata la po a ga da ḱandiinta a de.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama dek a te ba ḱandiinta ate ba de.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ee, ti le nya ligra ka be ate ḱa paari a da ḱandiinta, ate ba de chagi?”

³⁸ Yeezu ḱman bek ba ayen, “Ka boan ḱandiinta ate ni tara? Ni cheḱ a ga gisi nya.”

Ba yaa cheḱ a ga nya ale ḱman pilim a jam weeni wa ayen, “Ti ta ka borobotta tinu ale juma ḱaye nyiini.”

³⁹⁻⁴⁰ Wa yaa weeni nuruma meena ate ba kali tenḱ wuuku po, nuruba kook kook, ba gela me pisinu pisinu a ga nueri. ⁴¹ Di ḱaanḱiini ate Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma ḱayewa a yaa zak wa zuk nya wennaḱzuk a te Naawen jiam. Wa ale nye Naawen jiam a ga nueri la, wa yaa ḱmari borobotta ale jumaḱ a te wa ḱaanḱiirima ayen ba pa chari nuruma. ⁴² Waai meena a jam ḱobi chak kama. ⁴³ Ba ale ḱobi a ga nueri la, Yeezu ḱaanḱiirima a yaa pa ḱandiinḱ tii ale tali la a sueri busisa pi ale siye. ⁴⁴ Nidḱa baai ale jam de ḱandiintaḱ la a jam ka tusa ḱanu.

⁴⁵ Yeezu a yaa weeni wa ḱaanḱiirima ayen ba cheḱ a ga jo ḱaarunḱu po a taam mogi kpeeni kauḱ kunḱula ḱaanḱ nyiḱ a ga paari tenḱ kaai ate ba a wi ayen Beteseida la, abe ba ge ate wa banti nuru

boanni ate ba kuli ba yienḱ. ⁴⁶ Wa ale banti ba a ga nueri la, wa yaa cheḱ a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. ⁴⁷ Junḱai ale jam paari la, Yeezu a jam za ka guuku zuk wa dek wa nyiini. Wa ḱaanḱiirima a yaa jam kala ḱaarunḱu po mogi kpeeni nyiamu sunsun. ⁴⁸ Wa yaa nya ale vioku a nak ba ḱaarunḱu ate ba an бага a paari kunḱonini. Ku ale jam paari ate vari ḱpadiaka a kum la, wa yaa nyini guuku zuk a siḱ a cheḱ nyiamu zuk a ga ba jigi a yaa be a yaali ayen wa gaam ba a taam. ⁴⁹ Ba meena ale nya wa ale wa a cheḱ nyiamu zuk la, ba yaa pa chim ayen, “Wa ka kok.” ⁵⁰ Ba ḱpaзиim a nak ate ba kaari nna yegayega.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ka mi. Ni kan chali yḱgsumḱa, ni basi ate ni nyiḱsaḱ a pagra.” ⁵¹ Wa yaa jam jo ḱaarunḱu po a gum ba po. Wa ale jo a ga nueri la, vioku a yaa deri zaani. Ku yaa cha ba nna yegayega. ⁵² Ku jam cha ba, dii nyiḱ la, ba an jam miḱ Yeezu ale nye dii a pa borobottaḱ a chari nuru boanni la kiriya. Ba popolaḱ a jam lik kama.

⁵³ Ba yaa ale gaam taam a ga paari kauḱ kunḱula ḱaanḱ nyiḱ la, ba yaa jam paari tenḱ kaai ate ba a wi ayen Genesaret la. Dula jigini ba yaa bobi ba ḱaarunḱu a zaani. ⁵⁴ Yeezu ale nyini ḱaarunḱu po a siḱ la, nuruba a yaa deri miḱ wa, ⁵⁵ ate ba deri chali jo tenḱka po meena ayen ba weeni a sak nuruba wa ale jam la. Juijui meena ate ba jam wom ayen wa boro la, ba yaa pa ba yuaroma a dueni ḱanta zuk a ta ga wa jigi ayen wa tebi ba. ⁵⁶ Yeezu a yaa nyiem gilim tenḱḱpiensa ale tenḱ fiisa ale tenḱ ḱpaḱsa meena po. Nuruma ale ga wom ayen Yeezu cheena la, ba yaa chali kuli ba yienḱ a ta ba yuaroma a cheḱ yabaḱa po a saalim wa ayen wa basi ate ba tiri wa garuku noanni ate ba nya nyiḱyḱgsa. Baai meena ale tiri wa garuku la, a nya nyiḱyḱgsa kama.

7

¹ Farisiima ale Juuma Sinsan̄ṅa sagrōma ba gela a yaa nyini Jerusalem tɛnka a jam tigsɪ chaab a gilim Yeezu. ² Ba ale diem a jam bo wa jigi la, ba yaa nya ale wa ṅaan̄viirima a kaasi ba kisitaṅa kunyi, dii nyin̄ la ba an nari ba nisimaṅa ase Farisiima kisitaṅa ale a va dii la.

³ (Farisiima ale Juuma meena a nyiem kasim a va ka ba kokpiensan̄a kisuk kuui ale a sak ba ayen ba nyiem nari ba nisimaṅa abe ba de ṅandiinta la. ⁴ Ba dan nyini yaba a kuli, ba a de ka nin̄ a sugri ba dek ale ge a de ṅandiinta. Ba a va ka ba kokpiensan̄a kisitaṅa meena tii ale a sak ba ayen ba a nari ba samōnsa tōgatōga ale ba beerisa tōgatōga ale ba taasa tōgatōga la.)

⁵ Farisiima ale Juuma Sinsan̄ṅa sagrōma yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa nyin̄ ate fi ṅaan̄viirima a zeri ti kokpiensan̄a nisima narika kisiku ale ge a de ṅandiinta?”

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama ka venta nyam. Naawen biisiteerōwa Azaya ale jam ṅmarisi nama wie a nyo Naawen gban̄ka po dii la ka wensie. Wa ṅmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

‘Nuruma de a puusi mi ale ka ba noa nyiini,
alege ba suniimaṅa a ka mi jigiya.

⁷ Ba pa ka nurubiik kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita.

Ka dila nyin̄ ale soa ate ba puusan̄a chim kinla mi jigi la.’

⁸ “Nama a basi ka Naawen Sinsan̄ṅa vaka ale a va ni kokpiensan̄a kisitaṅa.

⁹ “Nama pa ka ni dek yam a zeri Naawen Sinsan̄ṅa vaka ayen ni nya siuk a va ni dek kisita sinsan̄ṅa.

¹⁰ Moosis a jam ṅmarisi Naawen gban̄ka po ayen, ‘Ku a fe ate ni a zuli ni koba ale ni maba. Wa ṅman ṅmarisi ayen waai ale a le wa ko a yaase wa ma la, ku a fe ate ba ko wa.’

¹¹⁻¹² Alege nama nyiem a kasim a sak nuruba ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa pa maari ba la ka ‘koban’ jaab, ku magsi ka wa kan a maari ba. ‘Koban’ kiri ale jaab buui ate ba a te Naawen la. ¹³ Ase nama a dan a nyɛ dila, ni a va ka ni dek sinsan̄ṅa, ni a kaasi ka Naawen Sinsan̄ṅa. Wie ṅa chaab nna degadega ate ni pa a sak nuruba ayen ba a va ṅa.”

¹⁴ Yeezu a yaa ṅman wi nuru boanni ate ba jam wa jigi ate wa weeni ba ayen, “Nama meena lak ni tuen̄a a wom abe ni min̄ chak. ¹⁵ ṅanta baai ale a jo ni puusa po la, a kan te ni dan̄ta, alege ka ṅanta baai ale a nyini ni noan̄a po a nyini la, ale a te ni dan̄ta. ¹⁶ Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom nalimnyini.”

¹⁷ Yeezu yaa ale basi nuru boanni ale ge chen̄ ga jo dɔk la, wa ṅaan̄viirima a yaa bek wa wa wa-magsini kiri. ¹⁸ Yeezu a yaa tulisi ba ayen, “Nama an baga min̄ ayen ṅanta baai ale jo ni po la a kan te ni dan̄ta? Nama ze chak mi ale a weeni dii la? ¹⁹ Ba kan jo ni suniimaṅa po, ba a jo ka ni puusan̄a po a yaa ṅman pilim a nyini.” (Yeezu a weeni ba wien̄a de ayen ṅa sak ba ate ba kan ṅman a ta kisita ale ṅandiinta.)

²⁰ Wa ṅman weeni ba ayen, “Wie ṅaai ale a nyini nuru sunum po a nyini la, ale a te wa dan̄ta.

²¹⁻²² Popola ṅaai ale bo nuruba suniima po la ale a basi ate ba a poli wabaata ale a basi ate ba a yaali nipooba ale nidɔaba, zueba, nuru kooroba, kabon̄ nyeerisa, butuom nyam, gaasa nyam, pimpaasima nyam, a tom tuim gbentisa, a de nyuri ale chaab, ale a le Naawen, kanjanta nyam, ale a tom betta tuima. ²³ Wabaatan̄a de meena ale a nyini ba suniimaṅa po a nyini la, ale a kaasi ba.”

²⁴ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge chen̄ Taaya ale Saidon tɛnsan̄a po. Wa yaa chen̄ ga jo yeri dinyi po ayen wa suk wa dek ate waai

a kan seba ayen wa bo dula, alege wa an jam baga a nya sukka jigiya. ²⁵⁻²⁶ Nipok wanyi ale jam boro a yaa wom Yeezu wie. Nipowa kowa ale wa mawa a jam daa Juuba. Ba biak wa ka juijui ate ba a wi ayen Fonisia ate ka bo Siriya tenka po la. Chichiribiok a yaa jam bo nipowa lie zuk po. Wa yaa wom Yeezu wari a yaa chen wa jigi a ga kpi duna ten wa nin a saalim wa ayen wa yia chichiribioku ate ku nyini wa leewa zukku po a nyini. ²⁷ Yeezu a yaa tulisi nipowa ale wamagsini ayen, "Basi ate ba lin pa nandiinta a te bisa ate ba de chak. Ku an magsi ayen ba pa bisanja nandiintanja a te baasa ate si de."

²⁸ Nipowa a yaa weeni wa ayen, "M Nyonɔ, dii ate fi a weeni la ka wensie, alege baasanja a nyiem a de ka nandiin tii ate bisanja a de ale tali la."

²⁹ Yeezu a yaa nman weeni wa ayen, "Fi ale tulisi mu dii la ale soa ate mi a weeni fu ayen kuli yeri ale chichiribioku a poom basi fi leewa kama."

³⁰ Nipowa a yaa ale ga paari wa yenni la, wa yaa nya wa leewa ale wa dua wa goomu tiaka po. Chichiribioku a sum basi wa kama.

³¹ Yeezu a yaa basi Taaya tenka ale nman pilim a jam va Saidon tenka po a taam ga va Dekapolis wa po a taam chen Galili mogi kpeeni.

³² Wa ale ga paari dula la, nuruba a yaa ta nuru ate wa tue a kpari ate wa an baga a biisi nalimnyiini me. Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisanja a vi wa nyinka ate wa nya nyinyɔgsa. ³³ Yeezu a yaa yik wa a ta nyini nuru boanni po a taam nakpiak a yaa pa wa nandubsa siye a su nuruwa tujen po, ale ge a chesi tintueta a pa tiri nuruwa gingelunku. ³⁴ Yeezu ale nye dila a nueri la, wa yaa zak a nya wenɔmazuk a yaa nusi a weeni nuruwa ayen, "Efata." Ku kiri ale, "Lagri."

³⁵ Wa tujen a deri a wom ate wa gingelunku me a labri ate wa yaa baga a biisi nalimnyiini. ³⁶ Yeezu a yaa weeni nuru baai ale ta wa a jam la bunyi dekki ayen ba kan weeni a sak waai dii ale nye la, alege ba zeri ale nmasi a jalisi wa a gum du ate nuruba yegayega a wom. ³⁷ Ku yaa cha waai meena ate ba a weeni chaab ayen, "Nuruwa de a nye wie meena ka nalimnyiini. Nya wa ale poom baga a nye dii a tebi nuru waai tujen ale ka a wom ate wa an baga a biisi nalimnyiini la."

8

¹ Da ale nman jam taam la, nuru boari yegayega a nman tigi chaab a gilim Yeezu. Ba ale jam kan nman ta nandiinta ayen ba de la, Yeezu a yaa wi wa naanviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, ² "M jirim a bo ale nuruma de, dii nyin la ba ale bo ale mu daa natawa de, alege ba ka nandiinta a de la. ³ M dan basi ate ba kuli ale kommu, ba le cha kama dii nyin la ba kan ta pagrim a chen paari ba yienja. Ba gela a nyini ka nininja a jam."

⁴ Wa naanviirima a yaa weeni ayen dela ka sagi po. "Ti le nya nandiinta ka be dela jigini ate ti paari nuruma de a soa nna?"

⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Ka boan nandiinta ate ni tara?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Ti ta ka borobotta tiyopoi."

⁶ Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali ten. Ba yaa ale kali a nueri la, wa yaa pa borobottanja tiyopoiwa a yaa pu-usi a te Naawen ayen wa niak nandiintanja, a yaa ale ge a nmari te wa naanviirima ayen ba pa chari nuru boanni. Ba yaa pa chari ba meena. ⁷ Wa naanviirima me a jam ta juma maga dega ale ba. Yeezu a yaa tuesi na a nman puusi a te Naawen ayen wa niak na a yaa ale ge a pa te wa naanviirima ate ba pa chari nuru boanni nmani. ⁸⁻⁹ Ba meena yaa njobi chak, ale ge ate

Yeezu n̄aan̄viirima a pisi n̄andiin tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. Baai ale jam de n̄andiintan̄a la, a jam ka nuruba tusa n̄anaansi. Ba ale nyɛ dila a nueri la, wa yaa basi ate nuru boanni meena a kuli. ¹⁰ Wa ale wa n̄aan̄viirima deri jo n̄aarun̄ po nwuli a cheŋ ga paari tɛŋ kaai ate ba a wi ayen Dalimanuta la.

¹¹ Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a deri ta nampaga ale wa. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama. Ba yaa weeni wa ayen wa nyɛ wakperikaliik ate ku sak ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi la. ¹² Yeezu a yaa weeni ayen “Mm, ka boa ale soa ate jinla demma yaali ayen ba nya wakperikaliiga? Mi a weeni ni ka wensie, nama ale a yaali dii la, m kan te ate ni nya di.”

¹³ Wa yaa basi ba ale n̄man ga jo n̄aarun̄ku po ayen wa gaam a taam mogi kpeeni kauk kun̄kula.

¹⁴ Ba ale jam boro a gomsɪ ayen ba cheŋ dula la, Yeezu n̄aan̄viirima a yaa ban̄ ba n̄andiintan̄a a basi n̄aan̄. Boroboruk kunyi dekki ate ba jam pa nyo n̄aarun̄ku po. ¹⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a limsi abe ni a kpesi ni dek ale Farisiima ale Naawa Ayerod dabintan̄a.”

¹⁶ Wa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta ti boroboruku la ale soa ate wa a weeni dila?”

¹⁷ Yeezu a yaa seba dii ate ba jam a biisi la ate wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni a biisi ayen ni ka n̄andiinta? Nama an diem baga a miŋi? Ku a nyɛ ase ni tuen̄a a diem kpari kama la. ¹⁸ Nama diem a nyɛ ase ka nuru baai ate Naawen biisi ba wie wa gban̄ka po dila po dila po la. Ni ta nina kama alege ni kan nya. Ni be ta tue me kama, alege ni kan womu. ¹⁹ Nama baga a teeri diipo ate mi pa borobotta tinuwa a n̄mari chari nuruba tusa n̄anuwa la? Boroboruk talaŋa a jam sueri ka busisa si dina?”

Ba yaa n̄man weeni wa ayen, “Ti sueri ka busisa pi ale siye.”

²⁰ Wa n̄man bek ba ayen, “Mi ale pa borobotta tiyopoiwa a n̄mari chari nuruba tusa n̄anaansiwa la, boroboruk talaŋa a sueri ka busisa si dina?”

Ba yaa n̄man weeni wa ayen, “Ti sueri ka busisa siyopoi.”

²¹ Wa yaa n̄man bek ba ayen, “Nama an diem a miŋya?”

²² Ba yaa jam paari tɛŋ kaai ate ba a wi ayen Beteseida. Nuruba ba gela a yaa jam ta yio wanyi a jam Yeezu jigi a saalim wa ayen wa pa wa nisaŋa a tiri wa nyin̄ka ate wa ninan̄a a lagri. ²³ Yeezu a yaa yik nuruwa nisaŋa a ta wa a nyini tɛŋka po a nyini a yaa chesi tintueta basi nuruwa ninan̄a po ale ge pa wa nisimaŋa me a vi nuruwa zuk ale bek wa ayen, “Fi baga a nya jaaboa?”

²⁴ Nuruwa a yaa lagi wa ninan̄a ayen wa nya, wa yaa weeni Yeezu ayen, “Mi a nya ka nuruba m niŋ ase tiisa la ate ba nyiem a cheŋ.”

²⁵ Yeezu a n̄man pilim pa wa nisimaŋa a tiri nuruwa ninan̄a, ate n̄a yaa lagri ate wa yaa nya nna cheri. ²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kuli yeri, kan cheŋ tɛŋka po.”

²⁷ Ku n̄aan̄nyin̄ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima a yaa cheŋ tɛŋfiik sii ale jam gilim tɛŋ kaai ate ba a wi ayen Siizariya Filipai la. Ase ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi ka wana?”

²⁸ Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela ayen fi ka Joon waai ale jam a te nuruma soka la, ba gela me ayen fi ka Elaja. Mbala me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteeroma po wanyi.”

²⁹ Wa yaa n̄man bek ba ayen, “Nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ale Kirisitawa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam vari nuruba a basi la.”

³⁰ Yeezu a yaa kaam ba ayen, “Ni kan weeni dila a sak waai ya.”

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa pilim jam boro a sak ba ayen, “Nuruba le basi ate Mi Saalobiika a nam nna yegayega. Juuma kpanja ale Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma ale zeri mu, abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa nata a dan paari m le yiri kum po.”

³² Wa biisi dila a lagri kama ayen ba minj chak. Piita ale wom wa wienja la, wa yaa yik wa a ta wa taam nakpiak a toarinj wa wa ale weeni dila la nyinj. ³³ Yeezu a yaa gisi nya wa njanviirima meena ale ge a yaa toarinj Piita ayen, “Chenj du mi ninj, Sitaana nyonɔ. Fi ale a biisi dii la an nyini daa Naawen jigiya, alege di nyini ka nurubiik jigi.”

³⁴ Yeezu a yaa wi wa njanviirima ale nuru boanni ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Nuru a dan a yaali ayen wa va mi njan, basi ate wa linj zeri wa dek yaalika abe wa gomsu wa dek a magsi kum abe wa jam va mu. ³⁵ Nuru waai nina a dan muni ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi, kula nyonowa le jogi di kama, alege nuru waai a dan jogi wa nyuvuri wa le va mi la nyinj ale wa siaka ale Naawen wamanjana nyinj, kula nyonowa le vari di a basi. ³⁶ Dila nyinj la, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya tenjuk meena masimu ale ge jogi wa nyuvuriya? ³⁷ Jaab karo ate kula nyonowa le pa tagri a nya wa nyuvunni ase wa nin jogi di. ³⁸ Yogyogla de, nama boro ale ka nuru baai ale ta gaasa ale a zeri Naawen siuku vaka la. Da yen po, Mi Saalobiika, le njan pilim jam tenjuk de ale m Kowa nyagsika ale sabiilo welensaja. Nuru baai ale va mi la po wanyi, abe dan a chali chivie ale mi vaka yogyogla de, mi me a dan jam m le zeri kula nyonowa.”

9

¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nama baai ale bo dela la, gela a kan kpi

ase ka ba nin nya Naawen naamu ale bu cheena ale pagrim.”

² Daa njayuebi ale jam taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale Joon a ta ba jueli guuk kpionj kunyi zuk ba dek ba nyiini. Ba ale jam bo dula jigini la, Yeezu a yaa deri tagri ba ninj. ³ Wa gattanja me a tagri ale peenti a nyagsi nna kpelimkpelim. Nuru waai a jam ka a baga a nye ate ti a peenti ale a nyagsi dila. ⁴ Ba yaa nya Elaja ale Moosis ale ba boro a biisi ale Yeezu. ⁵ Piita a yaa weeni Yeezu ayen, “Sagro, tama ale bo dela la ku nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis a soa kunyi abe Elaja me a soa kunyiwa.” ⁶ Wa jam ze dii ate wa le weeni la, dii nyinj la wa ale mbala a jam a chali ka yogsum yegayega.

⁷ Wein chinjari a yaa jam lik ba ate ba wom lueluk ale ku nyini chinjmanni po a weeni ba ayen, “Mi be kaai ate m sui a marinj la ale nna. Ni wom wa.” ⁸ Ba ale wom a nueri la, ba yaa gisi nya ale nuru karo, ka Yeezu nyiini ale jam bo dula jigini ale ba.

⁹ Ba ale basi guuku zuk a sinj la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni poom nya la, ni kan weeni a sak waaiya, ase ka dai dii dai ate Mi Saalobiika a yiri kum po la.”

¹⁰ Ba yaa siak wa ale weeni dii la ale pa na a nyo ba suniima po ale a bek chaab ayen, “Wa kummu po yirika kiri ale boa?” ¹¹ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ate Juuma Sinsanja sagroma a weeni ayen ka Naawen biisiteerowa Elaja le wa linj jam abe wa ge ate Kirisitawa a jamu?”

¹²⁻¹³ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie, Naawen gbanja sum weeni dila kama ayen Elaja le wa linj jam a gomsu jaab buuri meena. Joon waai ale jam a te nuruma soka la ale jam sum jam ate ku sak ayen Elaja ale la a jamu. Nuruba abe nye wa dii ate ba a yaali la kama. Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen ale njanisi dii wa gbanja

po la ka wensie. Naawen gbanƙa abe weeni kama ayen dai dii dai ate Mi Saalobiika le jam la, nuruba le zeri mu a basi ate m namu nna yegayega.”

¹⁴ Ba ale jam biisi ale chaab a nueri la, ba yaa jam gum chaab ale wa ƙaƙƙiirima mbala ate nuru boari yegayega a za gilim ba ate Juuma Sinsanƙa sagra ma ba gela a yaa ta nampaga ale ba. ¹⁵ Nuru boanni ale jam nya Yeezu la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa chali ga tu wa a puusi wa. ¹⁶ Yeezu a yaa bek wa ƙaƙƙiirima ayen, “Ka boa ate nama ta nampaga ale sinsanƙa sagra ma?”

¹⁷ Nuru wanyi yaa jam bo nuru boanni po a weeni wa ayen, “Sagra, chichiribiok ale bo m biik zuk po ate wa an baga a biisi, wa be kan wom me. ¹⁸ Chichiribioku a dan ga yiri, ku nyiem a pa wa kama a kasim a fobi ten diipo meena ate tintupuuk a nyini wa boanni po a nyini ate wa a njobi wa nyinana ate wa nyinka me a deri. M be ta wa jam ka fi jigi alege fi poom karo ate m yaa saalim fi ƙaƙƙiirima ayen ba yiaƙ chichiribioku wa zukku po a basi alege ba an baga a nyeya.”

¹⁹ Yeezu a yaa chiem a weeni wa ƙaƙƙiirima ayen, “Oo, nama ka siaka. Nama a yaali ayen mi bo ale ni a paari ka dimpo? Mi le ta sudunni ale ni a paari ka dimpo?” Wa yaa nman weeni biika kowa ayen, “Ta biika jam dela.” ²⁰ Wa yaa ta wa a jam Yeezu jigi.

Chichiribioku ale ga nya Yeezu la, ku yaa deri yiri nna yegayega a pa biika a fobi tenka ate wa yaa a bilim ate tintupuuk a nyini wa boanni po a nyini. ²¹ Yeezu a yaa bek biika kowa ayen, “Chichiribioku ale jo fi biika la, ka benana dina?”

Wa kowa a yaa weeni Yeezu ayen, “Ku jo wa ka wa bifiik po. ²² Dai po dai po ku a yuk wa kama a lonsi bolim po ale nyiam po ayen ku ko wa. Fi dan baga a maari ti, be maari ti.”

²³ Yeezu a yaa nman bek wa ayen, “Ka boa ate fi a begi ayen ase m nin baga? Wie meena a baga a nye kama a te nuru waai ale ta siaka la.”

²⁴ Biika kowa a yaa deri kaari a weeni ayen, “Mi ta siaka kama, alege m siaka an soa diiya. Maari mu ate m ta siaka a gum du.”

²⁵ Ba ale jam boro a biisi ale chaab la, nuru boari yegayega a yaa deri chali cheena Yeezu jigi. Wa ale nya ba la wa yaa deri weeni chichiribioku ayen, “Fi, chichiribioku ku ale basi ate biika de an baga a biisi ale kan wom la, mi a biisi ale ka fi. Nyini biika jigi a nyini abe fi kan nman jo a bo ale wa.”

²⁶ Chichiribioku a yaa deri kaari nna yegayega a yuk wa a lonsi ale ge yaa nyini biika nyinka po a nyini, ale ge ate wa dua ase wa kpi la ate nuruba yegayega a jam a weeni ayen, “Wa kpi kama.” ²⁷ Yeezu a yaa yik wa nisanana a zak wa a zaani nmai.

²⁸ Yeezu ale wa ƙaƙƙiirima ale chenj a ga jo dok po ba dek ba nyiini la, ba yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an baga a yiaƙ chichiribioku ate ku a nyini biika jigiya?”

²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Chichiribioku de choawa ni dan kan puusi a te Naawen nalimnyini, ni an baga a yiaƙ ate ku a nyini.”

³⁰ Yeezu ale wa ƙaƙƙiirima yaa basi dula ale wa chenj taam Galili tenka po. Ba yaa ale a chenj la, Yeezu a kan jam a yaali ayen nuru seba ba ale a chenj juijui la, ³¹ dii nyin la wa a sak ka wa ƙaƙƙiirima dii le cheena ayen di nye la. Wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta ga nyo nuru baai ale ba ko mu la nisa po, alege daa nata a dan paari, m le yiri kum po.”

³² Wa ale weeni dila la, ba an jam minj dii ate wa a biisi la kiriya, alege ba jam a chali ka yogsum ale wa beƙƙa.

³³ Ba yaa jam paari Kapernaum tenka po a ga jo yeri po. Yeezu a

yaa bek ba ayen, “Ti ale poom bo siuku po a cheena la, ka boan jaab nampaga ate nama poom a nagi?”

³⁴ Alege ba an weeni wa wariya, dii nyin la ba ale poom bo siuku po la, ba ta ka nampaga ase ka ba wana ale wa chim kpagi a gaam ba meena. ³⁵ Yeezu a yaa kali ten a wi wa njanviirima pi ale bayewa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni basi nin dekka yaalika. Nuru waai ale a yaali ayen wa chim nin deero la, ku a fe ate wa pa wa dek a zaani njan abe wa chim ba meena tomteero.” ³⁶ Wa yaa yik biik wanyi a ta jam zaani ba sunsun a pa wa nisanja a gbaari wa ale weeni ba ayen, ³⁷ “Nuru waai ale a tuesi biik ase bisanja de wanyi mi nyin la, ka mi ale la ate wa a tuesi. Nuru waai abe ale a tuesi mi la, wa kan tuesi ka mi nyiini alege wa a tuesi ka waai dek ale tom mu la me.”

³⁸ Da yen ate Jon a yaa weeni Yeezu ayen, “Sagro, tama nya ka nuru wanyi ale wa pa fi yonni nyin a yia chichiribaata nuruba zuima po a basi, ate tama a yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyin la wa daa tama po wanyi.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan nman nya wa ase dila la, ni basi wa abe ni kan weeni wa ate wa basi. Nuru waai a dan pa mi yonni nyin a бага a tom wakperikaliik kula nyonowa a kan nman бага a kpabi kaasi mi yonni. ⁴⁰ Nuru waai ale kan ta chaab ale ti la, kula nyonowa va ti kama. ⁴¹ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a dan nye nyiam fiifiiga a te ni, ni ale ka mi njanviiriba la nyin, Naawen le tuni wa.

⁴² “Nuru waai abe dan nye ate bisanja de wanyi a jok wa siaka, ku le zunchoj kama a te kula nyonowa ase ba nin pa ni kpeeni a bobi yik wa niri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po ate wa kpi. ⁴³ Nuru waai nisima a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyonowa a gebi ni sila a basi, dii nyin la, ku zunchoj kama ate kula nyonowa nya Naawen

nyuvuri dii ale kan a kpeglim la ale ni yen a gaam wa nin ta nisima siye ale ge chej ninam jigi, juijui ate bolim boro a kan maara kpi la. ⁴⁴ Nanzue njaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi. ⁴⁵ Nuru waai nan a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyonowa a gebi nan kala a basi, dii nyin la, ku zunchoj kama ate kula nyonowa nya nyuvuri dila ale nan yen a gaam wa nin ta nansa siye ale ge chej ninam jigi. ⁴⁶ Nanzue njaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi. ⁴⁷ Nuru waai me num a dan a nye ayen wa jok wa siaka, kula nyonowa a yeeri num bula a basi, dii nyin la, ku zunchoj kama ate kula nyonowa jo Naawen Naamu po ale num bunyi a gaam wa nin ta nina naye ale ge chej ninam jigi. ⁴⁸ Nanzue njaai ale bo dula a de ba la a kan maari a kpi. Bolim buui me ale bo dula a de la a kan maari a kpimsi.

⁴⁹ “Ase dila po dila po ate ba jam pa yesa a nyo nanta baai ate ba pa a kaab Naawen, ayen nantanja chim nan welensa la, ku be le nye ka dila ate waai meena a va bolim po a nyini abe wa ge nya welensa. ⁵⁰ Yesa a masa kama. Yesanja masimu a dan jam nueri, ni le nye ka se a nman te si masimma? Ase yesa ale a te jenta masim dii la, ku a fe kama ate nama dek meena a ta nye magsika ale chaab ate ni boro ale masim.”

10

¹ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge va Judia tenka po a taam paari Jodan benni kauk kunjula. Nuru boari yegayega a yaa tigi chaab a jam wa jigi ate wa yaa sak ba ase wa nyiem ale poom a sak ba dii la.

² Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya. Ba yaa bek wa ayen, “Ti Sinsanja a siak ayen nuru a basi wa powa?”

³ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Moosis a sak ni ka se?”

⁴ Ba yaa tulisi wa ayen, “Wa sak ti kama ayen nuru waai a dan a yaali ayen wa basi wa pok, ku a fe ate wa nmarisi gbanj a te nipowa ate ku a sak waai meena ayen wa basi wa kama.”

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Moosis a sak ni kama, ayen ni a va siuk kula dii nyin la, ni tue kan wom.

⁶⁻⁸ Alege ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen, ku piilimka po ate Naawen a nye tenjka meena la, ‘Wa nye nanta meena ka jaab duok ale jaab sari, nidɔa ale nipok,’ a yaa weeni ayen, ‘Ku ka wamanj ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma, ale ge a ga faari nipok ate bala bayewa a chim bunyi, ba noa bayewa a nman daa nuruba baye, ba ka bunyi.’ ⁹ Dila nyin la, baai ate Naawen a basi ba ate ba chim bunyi la, nuru kan poori ba.”

¹⁰ Yeezu ale wa njanviirima a yaa nman ga jo yeri po ate ba bek wa dii ate wa poom weeni ba la kiri. ¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan basi wa pok ale ge a nman faari wa choa, wa nye wa powa a kaasi kama. Wa nye ka kabonj. ¹² Nipok waai me a dan basi wa chora ale ge a ga yali nidɔa wa chora, wa me a nye wa chorowa a kaasi kama. Wa nye ka kabonj.”

¹³ Dula jigini nuruba gela a yaa pa bisa a ta ba jam Yeezu jigi ayen wa te ba niaka. Ba ale nye dila la, wa njanviirima a yaa toarinj ba.

¹⁴ Yeezu ale ga nya dii ate ba nye la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa njanviirima ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni te bisanja siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiak ba, dii nyin la bala chaab ale ba jo Naawen Naamu po. ¹⁵ Wensie ate mi a weeni ni, ayen nuru waai ale kan pa wa dek a chim biik ayen wa nya Naawen Naamu la, wala choa kan tabi nanj bu po.” ¹⁶ Yeezu a yaa pa bisanja wanyi wanyi a nyo wa nigoruk po a yaa pa wa nisanja a ji ba zuima a niak ba.

¹⁷ Yeezu ale basi dula jigini ale a chenj la, nuru wanyi a yaa chali jam tu wa a kpi duna tenj wa ninj a bek wa ayen, “Sagro manja, mi le nye ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru manja? Nuru waai karo a chim nuru manj ase ka Naawen dek nyiini.

¹⁹ Fi poom seba Moosis Sinsanja kama, yaa boa? Naawen a weeni ayen kan ko nuru, kan nye kabonja, kan zu, kan chim seero waai ale a velim la, kan a yaali degaamka. Ku a fe ate fi zuli fi ko ale fi ma.”

²⁰ Nuruwa yaa weeni wa ayen, “Sagro, mi kasim va Sinsanja de meena kama a ta nyini m biik po a jam paari jinla.”

²¹ Yeezu yaa nya wa ate wa jirim dari wa ate wa weeni wa ayen, “Wa yenj dekki ale tali fi jigi. Chenj a ga pa fi nantanja meena a da a tuesi ligranja a te niwomma. Fi dan nye dila ale ge jam va mi, fi le jigi wennyamazuk.” ²² Yeezu ale weeni wa dila la wa sui yaa deri kaasi ate wa yaa deri chenj ale sukaasun dii nyin la wa jam ka nanta nyonɔ a kan siak wa nantanja nyinja.

²³ Yeezu yaa gisi nya wa njanviirima meena ale weeni ba ayen, “Ku tua kama ate nanta nyam a бага a jo Naawen naamu po.”

²⁴ Wa ale weeni dila la ku yaa cha ba. Wa yaa nman weeni ba ayen, “M bisa, ku sum tua kama ate saalo a бага jo Naawen naamu po. ²⁵ Ku ka moali ate laalaakomi a va garupein num po a nyini, a gaam jigsiro a nin wa jo Naawen naamu po.”

²⁶ Yeezu ale weeni ba dila la, ku yaa cha ba. Ba yaa weeni chaab ayen, “Ku be dan ka dila, ka wana le wa бага nya varibasika?”

²⁷ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Ku tua kama nurubiik jigi, alege ku ka moali Naawen jigi, dii nyin la Naawen бага wie meena a nye kama.”

²⁸ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti nanta meena ale jam va fu.”

²⁹ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai ale basi wa yeri ale wa ko ale wa ma ale wa suaata ale wa toaba ale wa bisa ale wa kadugsa, mi ale Naawen wamanšana nyin la, ³⁰ wa le nya nanta ale nuruba nna yegayega jinla a gaam baai meena ate wa basi la. Wa le nman nya yie, ale maba ale suaata, ale toaba, ale bisa ale kadugsa, alege wa le nya ninam me nna yegayega abe chum diipo wa yaa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ³¹ Baai ale de nin la yega ale jam wari njan ate baai ale wari njan la jam de nin.”

³² Ba ale jam bo siuku po a chen Jerusalem tenka la, Yeezu a yaa de ba nin ate ba a chen. Baai meena ale jam va wa la, a jam a chali ka yogsum. Wa yaa poori wa njanviirima pi ale bayewa a weeni ba dii ate nuruba ayen ba nye wa la. ³³ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni wom nalimnyiini. Ti dan paari Jerusalem, nuruba le jam yik Mi Saalobiika, a ta mu chen a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma nisima po. Ba le bo m kum buusa abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. ³⁴ Ba le la mu abe ba chesi tintueta a basi m nyin, a nak mu abe ba yaa ko mu. Daa nata a dan paari mi le yiri kum po.”

³⁵ Dula jigini Zebedi bisanja Jeemsi ale Jon, a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagro, ti a yaali ayen ti saalim fu kama ate fi nye wari a te ti.”

³⁶ Wa yaa bek ba ayen, “Ka boa ate nama a yaali ayen mi nye a te ni?”

³⁷ Ba yaa weeni wa ayen, “Fi dan jam chim naab a soa nuru meena zuk a nya, ti a yaali kama ayen fi basi ate ti wanyi a kali fi juga, wanyi me a kali fi gala.”

³⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen “Nama ze dii ate ni a bek la. Ninam

buui ate mi ayen m nam la, nama le baga a maa nam bu?”

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti le baga a maa nam.”

Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie, ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me le baga a nam kama. ⁴⁰ Alege mi ka siuk a lueri baai a le ba kali mi juga ale mi gala la. Ka Naawen le wa pa dula a te baai ate wa goms magi ba la.”

⁴¹ Wa njanviirima mbala piwa ale wom Jeemsi ale Jon ale bek Yeezu dii la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale ba. ⁴² Yeezu yaa wi ba ate ba jam tigi chaab wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, “Tenzuk de nalima ta pagrim ba nuruma zuk kama a nye ba ale a yaali dii la. Ba kpanja me ta pagrim ba zuk kama. ⁴³ Alege ku an magi ayen ku chim dila nama jigiya. Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpagi, ku a fe ate wa chim ni meena tomteero. ⁴⁴ Nuru waai a dan a yaali ayen wa chim nama kpagi, ku a fe ate wa chim nama meena yomo. ⁴⁵ Mi Saalobiika, an jam ayen m gisi ka nuruba ate ba a tom a te mu. M jam ayen m tom a te ka tenzuk demma meena. M dan nye dila, m le zaani nuruba yegayega nanjala po a kpi a te ba a vari ba a basi.”

⁴⁶ Ba yaa jam paari ten kanyi ate ba a wi ayen Jeriko, ate nuruba yegayega a yaa tigi chaab a jam Yeezu jigi. Ba le jam a basi dula jigini ale a nyini la, ba yaa nya yio wanyi ale wa kala siuku noai a juisi. Wa yoi jam ale Baatimiusi. Ku kiri ale Timiusi biik. ⁴⁷ Wa ale wom ayen ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam la, wa yaa kaari a wi wa ayen, “Yeezu, fi waai ale ka naawa Deevid njanbiik la, ta jirim ale mu abe fi maari mu.”

⁴⁸ Nuruma yega a yaa weeni wa ayen wa goori wa wanni, alege wa zeri ale a kaari nna yegayega, a gaam wa ale poom a kaari dii la a nman weeni wa ayen, “Yeezu, fi waai ale ka naawa Deevid njanbiik la, ta jirim ale mu abe fi maari mu.”

⁴⁹ Yeezu a yaa zaani a weeni ba ayen ba wi wa ate wa yiri a jam wa jigi.

Ba yaa weeni wa ayen, “Te fi sui peenti abe fi yiri jam, dii nyin la wa a wi fu kama.”

⁵⁰ Yiowa a yaa yeeri wa kasaauku a dueni, ale yiri a zaani nmai a chen ga Yeezu jigi.

⁵¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen mi nye ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “Sagro, mi a yaali ayen fi nye kama ate m ninaŋa a lagri a te mu.”

⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be chen. Fi ale ta siaka ale mu dii la a basi kama ate fi ninaŋa a lagri.”

Wa ninaŋa yaa deri lagri ate wa yaa va Yeezu a chen.

11

¹ Ba yaa jam paari tenfiik sii ate ba a wi ayen Betfaaji ale Betani ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. Tenŋaŋa ale guuku a jam moata ka Jerusalem tenka. Yeezu a yaa wi wa nŋanviirima po baye a weeni ba ayen, ² “Ni chen a ga jo tenfiik kaai ale bo ni nin la. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya bompaalik ate ba bobi ka zaani. Nuru an diem a do ka nyaya. Ni foli ka a ta jam te mu. ³ Ni dan boro a foli ka, ate nuru bek ni dii nyin ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen ka Nyonowa ale a yaali ka. Wa be dan nueri ale ka wa le nman basi ate ba ta ka a jam nwuli.”

⁴ Ba yaa chen a ga nya bompaalik ale ka bobi za yeri nansiun noai ate ba yaa foli ka. ⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa nya ba a bek ayen, “Ka boa ale soa ate nama a foli ka?”

⁶ Ba yaa weeni ba dii ate Yeezu a poom weeni ba la, ate nuruma a yaa basi ate ba foli ka a ta chen ga te wa. ⁷ Ba yaa ta bompaalika a ga te Yeezu, a yaa yeeri ba gattaŋa a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali. ⁸ Nuruba yegayega a yaa jam pa ba gattaŋa a pati siuku

nin ayen Yeezu a ta wa bonika a chen va ti zuk a taam. Ba gela me a chen siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a ta jam pati siuku nin. ⁹ Ba ale jam bo siuku po a chen la baai ale jam de ninka la, ale baai me ale jam bo nŋanka la, meena a yaa zuli wa a kaari ayen,

“Naawen vari ti a basi. Naawen niak waai ale cheena Nyonowa yonni nyin la.

¹⁰ Naawen niak waai ale cheena ayen wa soa ti kokpienka Deevid naam buui ale cheena la. Fi, Naawen waai ale bo wenŋmazuk la, a vari ti a basi.”

¹¹ Yeezu ale jam paari Jerusalem tenka la, wa yaa chen ga jo Juuma Puusika Yenni po a nyiem a nya jaab buuri meena ale bo di po la a yaa ale ge a nman nyini. Yeezu ale wa nŋanviirima an jam bo dula jigini a beniya, dii nyin la, wenni a jam a sin kama. Ba yaa basi dula jigini ale nman chen Betani.

¹² Vari ale jam veenti la, ba yaa nman yiri a basi Betani ale nyini. Kom a yaa jam ta Yeezu. ¹³ Wa yaa nya kinkan a za ninŋin ate vaata a lik ka. Wa yaa chen ga paari ka ten ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege moota a jam ka ka zuwa. Ka jam ta ka vaata nyiini, dii nyin la ku jam daa moota wenyaa. ¹⁴ Yeezu a yaa ka te kinkanka ayen, “A nyini jinla dannii a ta a chen diipo meena wuu, nuru a kan nman nya fi moota a de.”

Wa nŋanviirima a yaa wom dii ate wa weeni la.

¹⁵ Ba ale nman jam paari Jerusalem tenka la, Yeezu a yaa nman ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuruba ale jam bo di po a gerimu ale chaab. Wa yaa yia ba meena ate ba nyini dula jigini a nyini, a zak nuru baai ale jam ta ligraŋa a tagri la tebulitaŋa a tulim kpib, a tusi baai ale ta nangbanŋaŋa a da la zukpagliŋa me a lonsi. ¹⁶ Wa an jam siak ayen waai a nman ta jaab a va Juuma Puusika Yenni po a taam nyini. ¹⁷ Ku nŋanŋin wa yaa

ɲman sak nuruma ale bek ba ayen, "Nama ze dii ate ba ɲmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la? Ba ɲmarisi ayen Naawen a weeni ayen, 'Mi yenni ka teɲsa meena Puusika Yeri.'

Ba ɲmarisi nyaku de kama alege nama a pa di chim zueba sukka jigi."

¹⁸ Yeezu ale ga weeni dila ate Juuma Puusika Yenni kpanɲa ale Juuma Sinsaɲa sagraɲa a ga wom la, ba yaa jam a gisi siuk ayen ba ko wa. Alege yɔgsum ale jam yik ba ale Yeezu ate ba an jam baga a nya siuk a tiri wa. Dii nyiɲ la wa sinsaɲa a jam cha nuruma kama.

¹⁹ Junɔai ale jam paari la, Yeezu ale wa ɲaanviirima a yaa basi Jerusalem teɲka ale nyini a cheɲ.

²⁰ Vari ale ɲman veenti la, ba yaa va siuku a taam a yaa nya kinƙanƙa ale ka kpi za. ²¹ Piita a yaa teeri Yeezu diem ale weeni dii la, a yaa weeni wa ayen, "Nya, kinƙanƙa kaai ate fi diem a ka te ka la, ka meena a kpi kama."

²² Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Ni ta siaka ale Naawen. ²³ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale ta siaka ale Naawen ale ka chichama ale sum siak ayen wa ale weeni dii la le nye la, a baga a weeni gu kpionƙu kama ayen ku voori dula jigini a ga lo mogi kpeeni po ate Naawen sum nye a te wa. ²⁴ Dila nyiɲ ni dan puusi a te Naawen a juisi jaab, ni ta siaka ayen ni nya jaamu kama ate Naawen yaa pa a te ni. ²⁵ Diipo meena ni daa ni puusi a te Naawen ni de niɲ a von te baai ale nye ni a kaasi la, abe ni ge a puusi a te Naawen waai ale bo wennyamazuk la ate wa me a von te ni. ²⁶ Ni dan kan nye dila, Naawen abe kan von te nama me."

²⁷ Ba yaa ɲman jam Jerusalem teɲka po a ga jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale bo di po a nyiem la, Juuma Puusika Yenni kpanɲa ale Juuma Sinsaɲa sagraɲa ale teɲka kpanɲa meena a yaa tigi chaab a jam wa jigi ²⁸ a yaa bek wa ayen, "Ka boan pagrim ate fi ta a tom wienƙa

de? Ka wana ale te fu siuk ate fi a nyiem a tom wienƙa de?"

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Mi me le bek ni wari. M dan bek ni ate ni siak a tulisi mu, mi me le weeni sak ni pagrim buui ate mi ta tom wienƙa de la." ³⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, "Joon ale jam a te nuruba soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nurubiiga?"

³¹ Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, "Ti dan weeni wa ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, 'Be ka boa ale soa ate ti an siak a te wa?' ³² Ti be an baga a weeni me ayen ka nurubiik ale te wa pagrimu dii nyiɲ la, waai meena a seba wa ale jam ka Naawen biisiteero la kama." (Ate ba yaa chali yɔgsum). ³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, "Tama ze."

Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Mi me a kan weeni ni pagrim buui ate mi ta a tom wienƙa de la."

12

¹ Yeezu yaa magsi wamagsima a sak ba ayen, "Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk ti fiisa bu po ayen si a yoani. Wa yaa che daata a ti gilim bu meena ale ge gomsu jaab meena bu po a magsi. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po ale ge nyiem a cheɲ teɲ m na niɲniɲa.

² Wa talimu tiisaɲa yoanaɲa gbesika ale jam paari la, wa yaa tom wa tomteeroɲa po wanyi ayen wa ga tuesi wa deka jigini a ta jam te wa.

³ Wa ale ga paari dula la, nuruma a yaa yik wa a nak ale mini wa yoanaɲa ate wa pilim kuli niyaala.

⁴ Talimu nyonɔwa yaa ɲman tom tomteero wa choa ba jigi ate ba ɲman yik wa me a nak wa zukku, a pa wa a nyo chivie po. ⁵ Wa yaa ɲman pilim tom wa choa ba jigi ate ba ko wala. Ba jam a nye ka nuruba yega dila; a nak ba gela ale a ko ba gela me. ⁶ Waai nyiini ale jam tali ayen wa tom la ale wa dek biika,

waai ate wa mariŋ la. Wa yaa weeni wa dek ayen, 'M dan tom m dek biika, ba le te wa zula.' Wa yaa tom wa ate wa cheŋ ba jigi. ⁷ Alege nuruma ale nya wa biika la, ba yaa weeni chaab ayen, 'Biika kowa a dan kpi, wala le wa soa wa ŋantaŋa meena. Dila nyiŋ ni basi ate ti ko wa ate wa kowa chum dan kan boro abe tama soa wa ŋantaŋa.' ⁸ Ba yaa yik wa a ko a vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.

⁹ "Nama seba talimu nyɔnɔwa le wa nyɛ ba dii la? Wa le jam ko ba kama abe wa ŋman pa wa talimu a te nuru yonta." ¹⁰ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, wa yaa bek ba ayen, "Nama an diem a karim nyaku de Naawen gbanƙa po?"

"Tain dii ate seeroma a zɛri ayen di an nala la,
tain dila dek ale tulim a chim
tain maŋ.

¹¹ Naawen ale nyɛ dila. Di ka wakperik ti jigi.' "

¹² Yeezu ale weeni wienja de meena a ga nueri la, Juuma kpaŋŋa yaa deri miŋ ayen ka ba jigi ate wa pa wamagsini de a magsi dii nyiŋ la, ba zɛri wa kama. Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali nuru boanni yɔgsum, ate ba yaa jam basi wa ale ge cheŋ.

¹³ Dula jigini Juuma kpaŋŋa a yaa tom Farisiima gela ale naawa Ayerod nuruma gela ayen ba ga choa Yeezu noai a wom. ¹⁴ Ba yaa jam weeni wa ayen, "Sagrɔ, ti seba ayen fi ka wensie nyɔnɔ. Fi niŋ ka dii meena ate nuruba a poli la po. Nuruba kpaŋta kan basi ate fi a tagri fi popola. Fi a sak Naawen wienja kama ale wensie. Ku magsi ayen ti tuni ti lampoowa a te nakpionku Siiza, yaa ku an magsi ya? Ti a tuni yaa ti kan a tuni?"

¹⁵ Yeezu a poom seba ba kiri kama ate wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ate ni a yaali ayen ni choa m noai a wom? Ni ga ta ligbiri a jam te mu."

¹⁶ Ba yaa ta ligbiri dinyi a jam te wa. Wa yaa bek ba ayen, "Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyiŋŋa?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Ka nakpionku Siiza zuk ale wa yoi ale dua du."

¹⁷ Wa yaa weeni ba ayen, "Dan ka dila, ni be pa ŋanta baai ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa ŋanta baai me ate Naawen a soa la a te Naawen."

Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba.

¹⁸ Dula jigini nuru baai ate ba a wi ayen Sajusiba la, ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Ba jam a poli kama ayen nuruba dan kpi, ba an ŋman baga a yiri kum po. ¹⁹ Ba yaa weeni Yeezu ayen, "Moosis a ŋmarisi wa gbanƙa po kama ayen, 'Nuru waai a dan faari nipɔk ate wa ale wa an biak a nyaya ale ge ate wa kpi, ti a basi kama ate wa yuawa a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.' ²⁰ Nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba suok kpagini a faari nipɔk ate ba an biaya ale ge ate wa kpi. ²¹ Waai ale pa saŋ la a yaa faari wa suoku powa, alege nipowa ale wa me an biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. Ba suok kuui ale pa saŋ butawa la me a nyɛ dila degadega. ²² Ba meena bayopoiwa a jam faari nipowa kama a taam tu, alege ba waai an biak ale wa ale ge kpi ya. Ku ŋaŋnyin ate nipowa me a yaa kpi. ²³ Yɔgyɔgla de ate nuruba bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka ba wana dek chekki ale wa soa nipowa de?"

²⁴ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Nama an diem a miŋ Naawen gbanƙa po wienja chagiya. Ka dila ale soa ate ni be siuku. Ni ze Naawen pagrimu me ale ka dii la. ²⁵ Dai dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ba meena le tagri kama a nyɛ ase Naawen sabiiloma, baai ale bo wenna mazuk la. Nidɔa a kan ŋman faari nipowa. Nipɔk me abe kan ŋman yali chora."

²⁶ Yɔgyɔgla de, a magsi chaab ale nuruba le ba yiri kum po la, nama an karim Moosis gbanƙa kauk kuui ale a biisi a magsi chaab ale ti fiika ate bolimu jam a nyɛ nna ase bu a de bu la? Dula jigini ku nmarisi kama ayen Naawen weeni Moosis kama ayen, 'Wa ale Abraham ale Aizik ale Jakob Naawenni.' ²⁷ Dila a sak kama ayen wa daa kpilima Naawenya, wa ka njanvuuta Naawen, dila nyin ni be siuku kama."

²⁸ Yeezu ale Sajusima ale boro a biisi la, Juuma Sinsanƙa sagrɔma wanyi a yaa wom ba ale a biisi dii la. Wa ale wom ale Yeezu a tulisi ba magsi la, wa yaa jam bek Yeezu ayen, "Ka Naawen Sinsanƙa po njan deƙ ale chim sinsak kpeema a gaam njan meena?"

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Sinsanƙa de ale chim sinsak kpeema a gaam njan meena. 'Izirali demma ni wom nalimnyiini. Tama Nyɔnɔwa Naawen ka dinyi deƙki. ³⁰ A yaali wa ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola ale fi pagrim meena.' ³¹ Sinsak kpeema njan ale pa a san la ale nna, 'A yaali fi saalo choa ase fi deƙ la.' Sinsanƙa njan karo a chim sinsak kpeema a gaam sinsanƙa de njanewa."

³² Juuma Sinsanƙa sagrɔwa a yaa weeni wa ayen, "Sagrɔ, fi wienja ka wensie. Naawen sum ka dinyi deƙki. Naawen di choa a njan karo a gum wa po. ³³ Fi dan yaali wa ale fi sunum ale fi popola ale fi pagrim meena ale yaali fi saalo choa me ase fi deƙ la, dila ka wari kpeeni a gaam fi ale a ko dunsa ale pa nanta ba chaab a kaab a te wa la kama."

³⁴ Nuruwa ale weeni dila la, Yeezu yaa seba ayen wa tulisi wa ka nalimnyiini ate wa yaa weeni wa ayen, "Ku tali ka magla ate fi jo Naawen naamu po."

Yeezu ale biisi ale nuruwa a ga nueri la, waai njan jam karo a ta zupagruk ayen wa bek wa wariya.

³⁵ Da yen ate Yeezu a yaa jam boro a sak nuruma Juuma Puusika Yenni

po. Wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate Juuma Sinsanƙa sagrɔma a weeni ayen Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la, ale chim ka naawa Deevide njan biiga?"

³⁶ Naawen Chiika jam basi kama ate Deevide weeni ayen,

'Nyɔnɔwa Naawen weeni mi Nyɔnɔwa ayen,

kali m juga nyin a ta cheena diipo ate m le basi ate fi dachaasana a chim fi yom la.'

³⁷ Ase Deevide deƙ a dan a wi Kirisitawa ayen wa, 'Nyɔnɔ', ku be zaani ka se ate wa njan banga a chim Deevide njanbiiga?"

Nuru bɔari nna yegayega ale jam boro a wom Yeezu sinsanƙa ale supeentik. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni kpesi ni deƙ ate Juuma Sinsanƙa sagrɔma a kan paasi ni. Ba a yaali kama ayen ba jo ba garuk wonƙana a bo yabana po a nyiem a cheƙ ate nuruba a puusi ba abe ba a te ba zula me. ³⁹ Ba a yaali kama ayen ba nyiem a kali zukpaglik sii ate nuru kpeentaƙa a kali la zuima ba tuka diinaƙa po. Ba nyiem a dan boro a nyɛ tigi ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpanƙa a kali la zuk. ⁴⁰ Ba nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi ba nanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa wonƙa a te Naawen. Wa dan jam ayen wa bo ba buusa, ba waalika le zuak yegayega."

⁴¹ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa a nya. Ligra nyam yegayega ale jam maa bo Puusika Yenni po. Ba me yaa jam maa ta ligra nna yegayega a jam a nyoro.

⁴² Pukogi niwobo a yaa jam boro a ta wa ligbie njan a jam nyoro. Na a magsi chaab ale ka kubook.

⁴³⁻⁴⁴ Yeezu yaa wi wa njanviirima ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, "Ni wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. Ni nya pukogini de. Wa ligbie njanewa ate wa nyoro la, Naawen jigi wa tiirimu a gaam

ligra nyamma de ligraŋa kama, dii nyiŋ la, ba te ka ligra dii ale kan tua ale ba pa teka la, alege pukogini de a pa ka wa ligraŋa meena ate wa ta la a ta jam nyoro.”

13

¹ Yeezu yaa ale jam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa ŋaanviirima po wanyi a yaa weeni ayen, “Sagro, nya yenni ale nala dii la?”

² Yeezu a yaa tulisi ayen, “Ni nya yeri kpeeni de? Dai cheena ate ba le nak di meena a lonsi. Tain yeŋ me la a kan ŋman dua di choa zuwa.”

³ Ba yaa cheŋ ga jueli Olivi Guuku zuk a kala dula jigini a nya Juuma Puusika Yenni. Piita ale Joon ale Jeemsi ale Andiru a yaa bek Yeezu ba dek ba nyiini ayen, ⁴ “Ka dimpo ate wienja de meena ayen ŋa nyɛ? Ka boa a le ku nyɛ ate ku sak ti ayen danni a moata?”

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. ⁶ Nuruba yegayega le jam pa ba dek a chim Kirisitawa. Ba le paasi nuruba yegayega ayen ba va ba. ⁷ Ni dan wom kpaliŋsa wie ate si gela moata alege si gela me a bo niŋniŋa, ni kan a chali yɔgsumɔa. Ku a fe kama ayen nyaŋa de meena a nyɛ, alege ku kan sak kama ayen teŋka kpeglimka a moata kama. ⁸ Teŋsa le yiri a ta chaab. Teŋka me le choa m na yegayega ate kom a jam teŋka meena po. Ase nipɔk ale de niŋ a dom dii ale ge a biak la, ku a fe kama ayen wienja de meena me de niŋ nyɛ ale ge ate teŋka a jam kpeglim.

⁹⁻¹⁰ “Ni kpesi ni dek dii nyiŋ la, nuruba a le jam yik ni ale pagrim a ta ni cheŋ ba tuka diinaŋa kpaŋŋa jigi ate ba bo ni buusa abe ba nak ni. Ni ale a va mi la nyiŋ, ba le ta ni me a cheŋ ga zaani nalima niŋ ate ba me bo ni buusa, ate ni nya siuk a mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak ba. Ku a fe kama ayen nuru meena a liŋ wom Naawen wamaŋsaŋa ale ge ate teŋka kpeglim. ¹¹ Ba dan ta ni a cheŋ

ga jo buusa boka doƙku po, ni kan basi ate ni le ni biisi dii la a daani ni. Ni biisi dii meena ate Naawen le basi ate ni biisi la dii nyiŋ la, ka Naawen Chiika le ka sak ni ate ni biisi daa nama dega. ¹² Kula danni a dan paari, suaata le yik chaab a te nuruba ate ba ko ba. Koba me ale nyɛ ba bisa dila, ate bisa me a nyɛ ba koba ale ba maba dila. ¹³ Waai meena le kisi ni kama ni ale a va mi la nyiŋ. Alege waai a dan baga a chiib a zaani a tu ninammu de meena a ga nueri, Naawen le vari wa a basi.

¹⁴ “Da yeŋ ni le nya jaab buui ate Naawen kisa la ale wa za juijui ale kan magsi ayen wa zaani la. Ni dan nya dila ku a fe kama ate nama baai meena ale bo Judia teŋka po la a chali ga suk guutaŋa sunsuŋ.” (Nuru waai le wa karim nyaku de la, a ŋmasi miŋ chak.) ¹⁵ “Waai a dan za wa gboŋ zuk wa kan ŋman daani wa dek ayen wa siŋ a pa jaabɔa. ¹⁶ Waai me ale bo wa kaduk po la, a kan ŋman kuli yeri ayen wa pa wa garuwa. ¹⁷ Da ŋala po ku le jam tua ka nna yegayega a te nipɔk puusa ale baai ale ta biluaata la. ¹⁸ Ni a puusi a te Naawen ate nyaku de a kan jam nyɛ yoiya. ¹⁹ A zaani diipo ate Naawen a nyɛ teŋka la a ta jam paari jinla, ninammu de le gaam ninam meena ate nuru biik a nam ale diem kala ayen wa nam la kama. ²⁰ Alege Naawen a yeeri ninammu daaŋa gela a basi kama, baai ate wa lueri ayen ba jam va wa la nyiŋ. Wa dan kan yeeri ninammu daaŋa gela a basiya, waai kan nyini ninammu po a nyini.

²¹ “Da ŋala po waai dan weeni ayen, ‘Ni nya, Kirisitawa ale nna,’ yaase ‘Ni nya, Kirisitawa ale la,’ ni kan wom wa. ²² Nuruba gela a le jam yiri a paasi nuruba ayen ba ale Kirisitawa. Ba baai me le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisiteerɔba. Ba le jam a tom wakperikaliisa nna yegayega a yaali ayen ba dan poom baga ba paasi baai ate Naawen a lueri ayen ba va

wa la. ²³ Ni be kpesi ni dek, dii nyin la m ñaam weeni wienja de meena kama ale ña an diem nyeya.

²⁴ “Alege ninammu daanja a dan jam taam, wenbinni ale chiika meena le chim ka legi. ²⁵ Chinmarisana le nyini wenna mazuk a lo ate ñanta baai meena ale bo wenna mazuk a ta pagrim la me a choa. ²⁶ Dila po nuruba ale nya Mi Saalobiika, ale nyini chinmaana po a cheena ale pagrim ale zula ale nalim. ²⁷ Mi le tom sabiiloma ate ba jam tenka meena po a tigi nuru baai ate Naawen a lueri ayen ba va wa la.

²⁸ “Ni zamsi wari a magsi chaab ale kinjan. Ni dan nya kinjan ale ka pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a paari kama. ²⁹ Ni be dan nya wienja de ale ña piilim a nye, ni yaa be seba ayen jamka moata kama. ³⁰ Wienja de meena ale nye kama alege ate nuru baai ale boro la meena a kpi. ³¹ Wenna mazuk ale tenka meena le jam taam kama. Alege mi wienja a kan maara taamu.

³² “Alege nuru waai a ze Mi Saalobiika ñman jamka daiya. Mi dek ale Naawen sabiiloma ale bo wenna mazuk la an бага a min di danni, ka m kowa Naawen nyiini. ³³ Ni kpesi ni dek abe ni a limsi dii nyin la, ni ze m jamka daiya. ³⁴ Ku a nye se ka nuru ale a gomsu ayen wa nyiem a cheñ saten ninjin la. Wa yaa te wa tomteeroma meena tuima ale weeni waai ale a nya yenni zuk la ayen wa a limsi. ³⁵ Ba nyonowa a бага a jam juncai gensa a yaase goota sunsun a yaase kpadaasa kumsa po a yaase wenbinni ale a pusi diipo la kama. Ba waai ze wa le cheena diipo la. Siuk kula po me, nama waai a kan seba mi ñman jamka danni. Dila nyin la, ni kpesi ni dek abe ³⁶ ni kan basi ate ni Nyonowa a jam diiri ni ale ni dua a goa. ³⁷ M kan weeni ka nama nyiini, mi a weeni ka waai meena. Ni kpesi ni dek abe ni a limsi.”

14

¹⁻² Ku jam tali ka daa ñaye ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la, tigi dii ate ba a ñobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la a paari. Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma a yaa jam a gisi siuk ayen ba yik Yeezu a ko. Ba yaa weeni ayen, “Ti kan yik wa tigini po, kan daa di nuruma le nye kpalin kpien.” Dula jigini ba yaa nye noayen ba le ba nye dii ate ba suk yik wa la.

³ Yeezu yaa cheñ Betani tenka a ga jo Simon, waai ate gamaña tuemu a jam yik wa ale ge nueri la yenni po. Wa yaa jam kala a de ñandiinta ate nipok wanyi a ta kpaam jam. Kpaamu nyummu a jam masa kama ate bu diak a pagra. Nipowa yaa pa kpaamu a kpiiri basi Yeezu zukku zuk. ⁴⁻⁵ Nuru baai ale jam kala dula jigini la gela a yaa nya dii ate nipowa a nye la, ate ba sue a yaa a puuri ale wa. Ba yaa poli ba zuima po ayen, “Ka boa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi dila? Wa dan pa bu a da kama m na, wa te nya ligra ka m na yegayega a te niwomma. Kula a gaam dii ate wa nye la kama.” Ba yaa jam toarin wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi wa. Ka boa ate ni a daani wa? Wa nye ka waman a te mu. ⁷ Niwomma a bo ale ni kama daa meena ate ni dan a yaali ni бага a maari ba. Alege mi a kan kasim bo ale ni. ⁸ Wa nye ka wa ale бага a nye dii meena la a te mu. Wa kpiiri kpa masika de mi nyinka kama a gomsu ka a magsi guka. ⁹ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba le sak Naawen wamanjana la, ba le weeni nipowa de ale nye dii a te mu la kama a teeri wa wari.”

¹⁰ Dula jigini Yeezu ñaanviirima pi ale bayewa po wanyi, waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la a yaa cheñ Juuma Puusika Yenni kpanja jigi a ga weeni ba ayen wa бага a maari ba kama ate ba a yik Yeezu. ¹¹ Ba

ale ga wom dila la, ba sue a yaa peenti m na yegayega, ate ba weeni wa ayen wa dan baga a maari ba, ba le te wa ligra. Judas a yaa basi dula jigini ale a gisi siuk kuui wa le wa va ate ba baga a yik Yeezu la.

¹² Yeezu n̄aan̄viirima yaa jam wa jigi tigi dii ate ba a n̄obi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la piilimka dannii. Da dila me ale ba a ko Juuma Gaambasika Tigini piisaṅa. Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsii Juuma Gaambasika Tigini n̄andiintan̄a ate ti de?”

¹³ Wa yaa weeni wa n̄aan̄viirima po baye ayen, “Ni cheṅ a ga jo teṅka po. Dula jigini ni le nya nid̄a a ji nyiam ale sam̄on̄iṅ. ¹⁴ Ni va wa a ga jo yeri dii po ate wa a jo la. Ni dan ga jo ni weeni yenni nyon̄owa ayen, ‘Ti Sagr̄owa ale tom ti ayen ti jam bek fu d̄ok kuui po ate wa ale wa n̄aan̄viirima ayen ba jam de ba Juuma Gaambasika Tigini n̄andiintan̄a la.’ ¹⁵ Wa le dak d̄ok kpion̄ kunyi ate ba vaari ale gomsii ku meena po, ate ku bo n̄a chaab zuk la a sak ni. Ni yaa jo ku po, a gomsii jaab buuri meena a magsii ate ti kali a de.”

¹⁶ Ba yaa cheṅ ga jo teṅka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsii ba Juuma Gaambasika Tigini n̄andiintan̄a dula jigini ale ge pilim n̄man a ga Yeezu jigi.

¹⁷ Jun̄oi ale jam paari la, Yeezu ale wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa a yaa jam kala a de. ¹⁸ Ba ale boro a de la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni meena ale kala a de ale mu la, ni po wanyi le wa ta mu a ga bobri sak m dachaasana.”

¹⁹ Wa n̄aan̄viirima sue yaa kaasi ate ba bek wa wanyiwanyi ayen, “Ka mi? Ka mi?”

²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku le chim ka nama pi ale bayewa po wanyi, waai ale a n̄mari boroboruku a siuk jentan̄a ale mu la, a le wa ta mu a ga bobri sak. ²¹ Mi, Saalobiika,

ale kpi ase ka ba ale n̄marisi dii Naawen gban̄ka po la. Alege ku le pagra kama a te waai dek ale wa ta mu a ga bobri sak la. Ku zun̄chon̄ kama ale ba nin̄poom kan biak wa.”

²² Ba ale boro a de n̄andiintan̄a la, Yeezu a yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen a nye wa jiam, alege n̄mari ku a chari wa n̄aan̄viirima ale weeni ba ayen, “Ni n̄oa n̄obi, mi nyin̄ka ale m na.”

²³ Wa yaa n̄man pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nye wa jiam, alege pa te ba ate ba nyu.

²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka mi nyin̄ka ziimu ale nna. Buui ale a nyini nuruba yega nyin̄ la, ayen ku sak ayen Naawen ale jam puulim ayen wa le nye dii a te nurubiik la, wa sum a nye kama. ²⁵ Wensie ate mi a weeni ni, m kan n̄man nyu daamu de ase ka dai dii dannii ate m n̄man a nyu da paalimu Naawen naamu po la.”

²⁶ Ba yaa yi yiili ale ge a nyini ga jueli Olivi Guuku zuk.

²⁷ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni meena ale chali abe ni ge mu dii nyin̄ la ba n̄marisi Naawen gban̄ka po kama ayen, ‘Naawen le jam ko naapeerika, ate piisaṅa a yaa chali waan̄ chaab.’ ²⁸ Alege m dan yiti kum po, m le de ni nin̄ a cheṅ Galili teṅka.”

²⁹ Piita yaa weeni wa ayen, “Mbala meena a dan poom basi fu, mi kan maa basi fu diipo diipo.”

³⁰ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Basi ate m weeni a sak fu ayen, yokku de fi le pagsii ku noai buta ayen fi ze mu, ale ge ate vari kpadiaka a kum a nye buye.”

³¹ Piita yaa pii nyin̄ a n̄man weeni wa ayen, “Mi kan weeni diipo diipo ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila.”

Wa n̄aan̄viirima mbala meena me a yaa weeni dila degadega.

³² Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Ni kali dela ate m ga puusi a te Naawen abe

m jam.” ³³ Wa ale a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale Joon a va wa. Wa sui a yaa jam kaasi nna yegayega, ate ³⁴ wa weeni ba ayen, “M sui ale kaasi nna yegayega, ate ku a nyɛ nna ase mi a yaali ayen m kpi kama la. Ni be limsi dela ate m jam, abe ni kan goa.”

³⁵ Wa ale ga cheŋ maga dek la, wa yaa kpi duna teŋ a puusi a te Naawen ayen dan ka dii wa yeeri ninam buui ate wa za wa nam la wa jigi a basi. ³⁶ Wa puusi a te Naawen kama ayen, “M Koa, fi baga a nyɛ wari meena kama. Yeeri ninammu de m jigi a basi. Alege, nyɛ fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la.”

³⁷ Wa yaa pilim jam a paari wa ŋaŋviirima batawa ale ba dua a goa. Wa yaa weeni Piita ayen, “Simon, ni a goa kama? Nama an baga nya ate ku a beni fifiik ale ge kan goa? ³⁸ Ni a nya abe ni puusi a te Naawen ayen goom kan yik ni ate ni goa. Ni a yaali ayen ni nyɛ dii ate m weeni ni la kama, alege ni an baga a nyɛ dila ale ni dek pagrimoa. Ni a yaali ka maarika m jigi.”

³⁹ Wa yaa ŋman ga puusi a te Naawen a weeni wa ale poom a weeni dii la. ⁴⁰ Wa yaa ŋman jam wa ŋaŋviirima jigi ale ba ŋman dua a goa, dii nyin la, goom ale jam ta ba nna yegayega, ate ba ze ba ale ba weeni wa dii la.

⁴¹ Wa ale ŋman jam ku noai butawa la, wa yaa weeni ayen, “Ni diem a goa kama? Ku magsiya. Di danni a paari ya. Ba le yik Mi, Saalobiika a nyo nuru baata nisima po yogyogla de. ⁴² Ni yiri ate ti cheŋ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena.”

⁴³ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa ŋaŋviirima pi ale bayewa po wanyiwa Judas, a yaa jam wa jigi ale nuru boari. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagroma ale teŋka kpaŋŋa ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa.

⁴⁴ Bumbobrowa a poom weeni ba

kama ayen, “Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi wa la, ka waai ate ni a yaali la ale la. Ni yik wa a ta cheŋ abe ni kan te wa be.”

⁴⁵ Ba ale ga paari Yeezu la, Judas a yaa deri ga wa jigi a wi wa ayen, “M Sagro,” a yaa ale ge a puusi wa. ⁴⁶ Judas ale nyɛ dila la, nuruma a yaa deri yik Yeezu ale pagrim.

⁴⁷ Yeezu ŋaŋviirima po wanyi a yaa deri yeeri wa gebi kpien a che Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa kpeeni tomteerowa turi a lonsi teŋ. ⁴⁸ Yeezu a yaa bek nuru boanni ayen, “Mi ka zue ate ni ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? ⁴⁹ Daa meena mi kasim bo ale ni kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba, alege ni an yik mu. Alege ku a fe kama ayen ba ale ŋmarisi Naawen gbanŋa po dii dila po dila po la, a jam chim wensie.”

⁵⁰ Dula jigini Yeezu ŋaŋviirima meena a yaa chali ale ge wa.

⁵¹ Nidɔa wanyi ale jam maa va Yeezu a yulum gatta peelik. Ba jam a yaali ayen ba yik wa kama, ⁵² ate wa foli gatiaka a basi a te ba ale ge a yiri chali ale chabola.

⁵³ Ba yaa ta Yeezu a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa kpeeni yenni. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale teŋka kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagroma a yaa jam tigi chaab dula jigini, ayen ba bo Yeezu buusa.

⁵⁴ Piita a yaa magi va ba ŋaŋ a ga jo Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa kpeeni yenni dabiaka po a ga kala ale kpagini tomteeroma a ŋuun bolim.

⁵⁵ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale boteeroma meena a yaa jam a bek nuruba ayen ba wom Yeezu wakaa-sun ba jigi ate ba nya siuk a ko wa. Alege ba an baga a nya wari ya.

⁵⁶ Nuruba yegayega a jam velim wie a te wa kama alege ba noaŋa jam daa bunyi.

⁵⁷ Ba gela a nyini a biisi venta wie ayen, ⁵⁸ “Tama wom ale wa a weeni ayen wa baga a kaasi Juuma Puusika Yenni dii ate nuruba a se la kama, abe wa ŋman se di daa ŋata

po. Wa be kan pa nuruba ate ba se di." ⁵⁹ Alege ba me wienja a jam daa noayen wie.

⁶⁰ Ba meena ale biisi a ga nueri la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiri a zaani ba meena nin a bek Yeezu ayen, "Fi ka wari a tulisi wienja de meena ate ba a biisi la po?"

⁶¹ Yeezu yaa sina. Wa yaa nman bek wa ayen, "Ka fi ale Naawen biika, Kirisitawa ate Naawen le tom la?"

⁶² Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Mm, mi ale la. Da yen ni le nya Mi, Saalobiika ale m kali Naawen kpeeni juga gen a nyini chinmaanja po a cheena."

⁶³ Wa ale weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa dek garuku a dari cheeri ayen ku sak ayen Yeezu ale weeni dii la a kabi wa kama ate wa yaa weeni boteeroma ayen, "Ti an nman a yaali seeroba. ⁶⁴ Ni meena a wom wa ale pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la kama. Nama a poli ka se? Wa lo yaa wa an loya?"

Ba meena a yaa bo mini wa ayen ku a magsi kama ayen wa kpi.

⁶⁵ Boteeroma gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyin ale pa garuk a bobi lik wa ninanja a nak wa ale a bek ayen, "Fi seba waai dek ale nak fu la?" Nuru baai me ale ga yik Yeezu la yaa fobi wa a gum du.

⁶⁶ Ba ale ta Yeezu a nye dila la, Piita a diem jam bo ka yenni dabiaka po. Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni dogleema wanyi a yaa nya wa. ⁶⁷ Wa ale nya Piita ale wa kala a nuun bolimu la, wa yaa bek wa ayen, "Fi daa Yeezu Nazaret denowa njanviirima po wanyi?"

⁶⁸ Piita a yaa pagsi ayen, "Mi ze fi ale a weeni dii la." Wa ale weeni dila la, wa yaa yiri a chen ga za nansiunku noai. Dila powa kpadiak a yaa deri kum.

⁶⁹ Nipokbinni ale nman nya wa ale wa za dula jigini la wa yaa weeni baai ale za dula la ayen, "Nuruwa de ka Yeezu njanviirima po wanyi."

⁷⁰ Piita yaa nman pagsi ayen wa daa Yeezu njanviirima po wanyi.

Ku njanynin, nuru baai ale jam za moata wa la a yaa weeni wa ayen, "Fi ka ba po wanyi, dii nyin la fi me nyini ka Galili tenka."

⁷¹ Piita yaa pe ayen wa ze nuru waai ate ba a weeni wa wie la.

⁷² Wa ale pe la, vari kpadiaka a yaa deri kum a nye buye ate Piita a deri teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen, wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa ale ge ate vari kpadiaka a kum a nye buye la. Wienja de meena a yaa nye ate Piita sui a kaasi nna yegayega ate wa yaa deri a kum.

15

¹ Vari ale veenti la, saliuokwa Juuma Puusika Yenni kpanja ale tenka kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma ale boteeroma a yaa nman kpabi tu chaab ayen ba zok ba le ba nye Yeezu dii la. Ba ale zok ale chaab a ga nueri la, ba yaa bobi wa nisimaja a ta wa chen tenka gominawa Paalot jigi. ² Ba ale ga paari la, Paalot a yaa bek Yeezu ayen, "Ka fi ale Juuma naawa la?"

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Ka fi dek ale weeni dila."

³ Juuma Puusika Yenni kpanja jam a chiini ka wie nna yegayega ayen Yeezu a nye kaasi. ⁴ Dila nyin Paalot yaa nman bek wa ayen, "Fi kan wom ba ale a chiini wienja nna yegayega a te fu la? Fi ka wariya a tulisi ba?"

⁵ Alege Yeezu a jam sina. Wa an jam weeni wariya. Ku yaa cha Paalot.

⁶ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, Gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate tenka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka dokku po a nyini la a basi kama. ⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyin la, wa jam maa nye ka noayen ale wa tenka demma ate ba nye kpalin ale baai ale a nya ba tenka zuk la. Ba ale jam boro a nye

kpaliŋka la, ba jam ko ka nuruba gela. ⁸ Nuruba yegayega a yaa tigi chaab a jam Paalot jigi a saalim wa ayen wa nye dii ate wa nyiem poom a nye tigini dannii la a te ba. ⁹ Wa yaa bek ba ayen, "Nama a yaali ayen m basi ka Juuma naawa?" ¹⁰ Paalot a jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpanja nyunni nyin ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹¹ Juuma Puusika Yenni kpanja a yaa weeni nuru boanni ayen ba a saalim ayen wa lak Barabasi a basi abe wa ge Yeezu. ¹² Paalot a yaa bek ba ayen, "Nuru waai ate nama wi ayen Juuma naab la, m nye wa se?"

¹³ Ba meena a yaa kaari nna yegayega ayen, "Ni ko wa."

¹⁴ Paalot a yaa bek ba ayen, "Ka boan jaab wabiok ate wa tom?"

Ba yaa kaari a gaam dila a weeni ayen, "Ni ko wa."

¹⁵ Paalot a jam a yaali kama ayen wa nye ate nuru boanni supeantik. Wa yaa lak Barabasi a basi, ale ge basi ate ba miiri Yeezu ale kpaasa ale ge pa wa a te, ayen ba ta wa ga ko.

¹⁶ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba Gominawa yenni dabiaka po a yaa wi ba soji chaama ate ba jam. ¹⁷ Ba yaa pa garuk monun a jo wa ale pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku, ¹⁸ a yaa a puusi wa a weeni ayen, "Juuma naawa kasim boro taam wuu." ¹⁹ Ba yaa pa duok, a nak wa zukku ale chesi tintueta a basi wa nyin ale kpi duna wa nin a potim a nye nna ase ba a te wa ka zula la. ²⁰ Ba ale nye wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa dek gattana a jo wa a ta wa nyini chej ayen ba ko.

²¹ Ba ale jam bo siuku po a chej la, ba yaa zik Simon ale wa cheena tenka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka tenka kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno. Wa jam ka nuru baai ate ba a wi ayen Alezanda ale Arufusi la ko. ²² Ba yaa ta Yeezu a ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la.

Ku kiri ale "Zukoluku Jigini." ²³ Ba yaa pa tiim a nyo daam po ayen Yeezu nyu, alege wa an jam nyuya. ²⁴⁻²⁵ Wenbinni ale jam kan diem a jueli paari wenzuk sunsun la, ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyin. Ba yaa pa wa gattana a chari chaab. Ba jam nak ka gban a nya waai ale magsi garuk kuui deka la. ²⁶ Ba yaa pa tapagi a nmarisi di nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. ²⁷ Ba jam maa kpi ka zueba baye nanbarinta nyin a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala. ²⁸ Ate ba le jam nmarisi dii Naawen gbanja po ayen, "Ba nye wa ase ka zue la a yaa jam chim wensie."

²⁹ Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, "Mm, daa fi ale weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi nman se di a nueri daa nata po la? ³⁰ Nyini jabarimu zuk a sin a vari fi dek a basi ate ti nya."

³¹ Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagrama me a jam a la wa ale a weeni chaab ayen, "Wa jam baga a vari nuruba a basi kama, alege wa an baga a vari wa dek a basi. ³² Ka Juuma naawa, ale nna. Kirisitawa ate Naawen le tom ate wa jam la ale nna. Wa nyini jabarimu zuk a sin ate ti yaa siak a te wa."

Zuema bayewa baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa.

³³ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsun la, legi a yaa jam lik tenka kala meena a ta ga paari wenbalini.

³⁴ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek tenka biika po ayen, "Eloi, eloi lema sabagtani." Ku kiri ale, "M kowa Naawen, m kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?"

³⁵ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela wom dii ate wa weeni la. Ba yaa weeni chaab ayen, "Fi wom wa ale a wi Naawen biisiteerowa Elaja la?" ³⁶ Ba po wanyi a yaa chali

chenj ga pa sosok a lusi da miisin po a pa yik do wonj nyinj a zak ta jueli Yeezu noai. Wa ale diem a zak duoku ta la wa yaa chiem weeni baai ale jam za la ayen, "Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa ta nyini jabarimu zuk a sinj tenj ya."

³⁷ Yeezu a yaa nman kaari nna yegayega a yaa ale ge a kpi.

³⁸ Wa ale jam kpi la, garuk kpion kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku n mazuk a ta sinj paari ku tenj. ³⁹ Sojima kpagi dii ale jam za Yeezu jabarimu tenj la a jam nya wa ale kpi dii la kama. Wa yaa weeni wa dek ayen, "Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik."

⁴⁰⁻⁴¹ Nipok baai ale jam maari Yeezu Galili tenjka po la, ba gela a jam za moata dula a nya dii ale nye la kama. Ba gela yue a jam ale Salomi ale Mæeri Magdala ale Mæeri, Jeemsi baanaka ale Joseesi mawa. Nipok baai ale jam va Yeezu a chenj Jerusalem tenjka po la, yegayega me a jam bo dula jigini kama.

⁴²⁻⁴³ Nuru wanyi ale jam nyini tenj ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka Juuma boteeroma po wanyi ate nuruba a zuli wa nna yegayega. Wa jam kasim a limsi ka diipo ate Naawen ayen wa jam chim naab tenjuk de a nya tenjka meena la. Da dii ale pa a te ba Vuusum Danni la, ka da dii ate ba a gomsii ba dek nalimnyiini a limsi Vuusum Danni la. Da dila dannii junoi ate wa yaa yiri ale popo pagrim a chenj Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta chenj ga gu. ⁴⁴ Paalot ale ga wom ayen Yeezu a kpi ka nna nwuli la, ku yaa deri cha wa nna yegayega. Wa yaa wi wa sojima kpagini a bek wa ayen, "Ka wensie wa sum kpi kama?" Kpagini a yaa tulisi wa ayen, "Mm, ka wensie wa sum kpi kama." ⁴⁵ Dula jigini Paalot a

yaa siak ayen Josefi ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁴⁶ Josefi a yaa basi dula jigini ale ge chenj ga da garuk a yaa ga yeeri Yeezu nyinjka jabarimu zuk a yaa pa garuku a pili ka a ta ga dueni punj vorub paalik po. Tenj kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po. Wa ale nye dila a ga nueri la, wa yaa bilim tintain kpeeni a lik punjku vorumu noanni. ⁴⁷ Mæeri Magdala ale Joseesi mawa Mæeri, a jam nya ba ale gu Yeezu juijui la kama.

16

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, Mæeri Magdala ale Jeemsi mawa Mæeri ale Salomi a yaa ga da kpa masak ayen ba pa sa Yeezu nyinjka.

² Laasidi dai, saliuk yokyok ate wenni pusi magla la, ba yaa chenj juijui ate ba gu Yeezu la. ³ Ba ale jam a chenj la, ba yaa bek chaab ayen, "Ka wana dek ale wa bilim tintanni punjku vorumu noai a basi a te ti?"

⁴ Ba ale ga paari la, ba yaa nya tintanni ale di bilim dua nakpiak ale ge punjku vorumu noanni a basi. Tintanni a jam zuak kama ale dobra.

⁵ Nipooma a yaa ga jo Yeezu guka jigini a yaa nya nidwa wanyi ale wa kala ba juga genj a jo kasaauk peeluk ate yogsum a yaa jam yik ba nna yegayega.

⁶ Nidwawa a yaa weeni ba ayen, "Ni kan chali yogsumwa. M seba ayen ni a gisi ka Yeezu Nazaret denowa waai ate ba kpi wa jabarimu nyinj la. Wa yiri kum po kama. Ni nya ba ale pa wa dueni juijui la nna.

⁷ Ni chenj ga weeni Piita ale Yeezu njaanviirima meena ayen, 'Wa le de ba ninj a chenj Galili tenjka po kama ase wa daam ale weeni ba dii la. Ba dan chenj dula, ba le nya wa.' "

⁸ Nipooma a yaa basi dula jigini ale ge chali a chenj. Ba kpaziim a yaa jam a nak nna yegayega ate ba nyinsanja a gok. Ba an jam a weeni sak waaiya, dii nyinj la ba jam a chali ka yogsum.

⁹ Yeezu ale yiri kum po Laasidi dai saliuk yokyok la wa linj pa wa dek a sak ka Mæeri Magdala waai ate wa jam yiak chichiribaata tiyopoiwa wa jigi a basi la. ¹⁰ Mæeri a yaa jam cheŋ Yeezu ŋaanviirima jigi. Ba meena sue a jam kaasi ka nna yegayega ate ba a kum. ¹¹ Mæeri a yaa weeni ba ayen Yeezu a yiri kum po kama ŋman ta nyuvuri ate wa dek a nya wa. Alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹² Ku ŋaanŋnyin ate Yeezu a yaa jam tagri a pa wa dek a sak wa ŋaanviirima po bayewa, baai ale jam basi Jerusalem tenka a cheŋ jigi yonj la. ¹³ Ba yaa pilim ŋmani a cheŋ wa ŋaanviirima mbala jigi a weeni ba ayen ba nya Yeezu kama, alege ba an jam siak ayen ku ka wensie.

¹⁴ Ku ale ŋman pilim ga nye maga la, Yeezu ŋaanviirima pi ale wanyiwa a yaa jam kala a de ba ŋandiinta ate Yeezu a yaa jam pa wa dek a sak ba. Wa yaa toarinj ba ayen ba ka nuru baai ale kan ta siaka la. Ba tujenja a kpari ka nna yegayega ate ba an baga siak ale baai ale jam weeni a sak ba ayen ba nya wa kama ale wa yiri kum po la. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni nyini a cheŋ tenka meena po a mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak waai meena. ¹⁶ Baai meena ale ba ta siaka ale mi, a tuesi soka, Naawen le vari ba ba wabaataŋa po a basi, alege baai meena ale kan ba ta siaka ale mi la, Naawen le jam bo mini ba kama. ¹⁷ Baai meena ale ta siaka ale mi la, le baga a nye wie ate ku sak ayen Naawen ale sum tom ba. Ba le pa mi yonni nyinj a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ba le baga a biisi be paalisa me. ¹⁸ Ba dan yik wiiga yaase ba dan nyu choŋ, jaab kan nye ba. Ba le baga me a pa ba nisima a vi yognyeensa zuk ate ba a nya nyinyogsa."

¹⁹ Nyonowa Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa yiri a jueli wenŋmazuk a ga kala Naawen juga geŋ. ²⁰ Wa ŋaanviirima a yaa nyini

a cheŋ tenka meena po a mooli Naawen wamaŋsaŋa a sak nuruba. Nyonowa a jam bo ale ba kama diipo meena ale a maari ba ate ba a tom tuimkperisa nna yegayega ayen ku sak ayen ba wienja ka wensie.

Yeezu Wamaɓsana Wie Ate LUUK A NɓMARISI La

¹ Fi Teofilos waai ate mi Luuk a te fu zula nna yegayega la, ale a nmarisi gbanƙa de a te fu. Nuruba yegayega a pii nyiɗ kama ayen ba nmarisi wie n̄aai meena ale nyɛ tama sunsuɗ la. ² Wie n̄aai meena ate ba nmarisi la a nyini ka seero baai ale nya n̄a ta nyini ku piilimka po ale a sak nuruba n̄a wie la jigi. ³ Dila nyiɗ la, mi ale lagi nina a nmasi zamsi wien̄a de a ta nyini n̄a piilimka po la nyiɗ ale soa ate mi poli ayen ku nala kama ate m nmarisi n̄a meena ate n̄a va chaab a te ni. ⁴ Mi a nmarisi gbanƙa de a te fu kama ate fi baga a miɗ ayen wie n̄aai meena ate ba sak fu la a sum ka wensie.

⁵ Va n̄aai po ate Ayerod a jam chim Judia tenƙa naab la, Juuma Puusika Yenni kpagi wanyi ale jam boro. Wa yoi jam le Zakaria. Wa jam nyini ka kpagi diinaɗa po kunyi ate Abaija soa la. Zakaria powa yoi jam ale Elizabet. Elizabet me jam ka Juuma Puusika Yenni tomteerɔma po wanyi le. ⁶ Zakaria ale wa powa a jam ka nuru welensa ale a va Naawen sinsan̄a nalimnyiini. Ba jam ka wakaasuɗ Naawen jigi ya. ⁷ Wa ale wa powa meena a jam kpan̄ ka nna yegayega, alege ba jam ka biiga, dii nyiɗ la wa powa Elizabet a jam ka kirik.

⁸ Da yeɗ ate ku jam paari Zakaria buuni po wanyi ayen wa jo Juuma Puusika Yenni po a nyɛ kaabka la, ba yaa jam lueri ayen wa Zakaria jo nyɛ kaabka. ⁹ Juuma Puusika Yenni tomteerɔma a ta ka ba nyeka a va a tom ba tuimaɗa. Ba yaa nak gban̄ a lueri Zakaria ayen wa ju nanta baai nyum ale masa la kunƙunƙu zuk a te Naawen. Wa yaa jo Juuma Puusika Yenni po. ¹⁰ Wa ale diem a jam bo di po la, nuru boanni baai

ale jam ayen ba puusi Naawen la, a yaa tigi chaab nna yegayega a jam za dabiaka po a puusi.

¹¹ Zakaria ale jam boro pa nantaɗa a nyo bolimu po ayen ba de la, Naawen sabiiloma wanyi a yaa deri jam wa jigi a jam za kunƙunƙu jigini juga geɗ. ¹² Zakaria ale nya wa la wa yaa deri a chali yogsum. ¹³ Alege sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Zakaria, kan chali yogsum, dii nyiɗ la Naawen a wom fi puusaɗa kama. Wa be le basi ate fi powa a yik puuk a biak niɗɔabili. Wa dan jam biak, te biika yonni ayen Joɔn. ¹⁴ Wa dan biak wa fi ale fi powa ale nuruba yegayega sue le peenti ka nna yegayega. ¹⁵ Naawen a le basi ate wa chim nuru kpion̄ Naawen nimbie po abe wa kan a nyu daamɔa yaase dapagriga. Naawen Chiika ale sueri wa a nyini wa biam po. ¹⁶ Wa dan chim wa le basi ate Izirali demma yegayega a basi ba beemu suitan̄a abe ba nman va ba nyɔnɔwa Naawen. ¹⁷ Joɔn ale de Nyɔnɔwa niɗ ale pagrim ase Naawen biisiteerɔwa Elaja ale jam pagra dii la. Wa le jam yik koba ale ba bisa ate ba niak chaab. Wa ale ta baai ale kan a va Naawen siuku la a jam welensa nyamma yammu siuku po. Wa ale gomsɩ Nyɔnɔwa nuruma a magsi a te wa.”

¹⁸ Zakaria a yaa bek sabiilowa ayen, “Mi a le nyɛ ka se a seba ayen fi ale biisi dii la ka wensie? Mi ale m powa a kpan̄ kama.”

¹⁹ Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, “Mi ka Gabriel waai ale a zaani Naawen niɗ la. Wala abe le tom mu ayen m weeni fu wamaɓsana de. ²⁰ Mi ale weeni fu dii la a le jam chim ka wensie, diipo ale magsi la alege fi ka siaka ale mi ale weeni dii la. Dila nyiɗ la fi le chim ka gaauɗ a ta ga paari wien̄a de meena nyeka dai.”

²¹ Dila po meena ale nuruma za ka dabiaka po a limsi ayen wa nyini. Ba yaa jam a weeni chaab ayen, “Ka boa ale soa ate wa a beni doƙku po dila.” ²² Zakaria ale nyini yenni

po a za nuru boanni meena niŋ la, wa an jam baga a biisi ate wa yaa pa wa nisimaŋa a magsi a sak ba. Nuruma ale nya Zakaria ate wa pa wa nisimaŋa a magsi wienja a sak ba la, ba yaa deri miŋ ayen wa nya ka wari Juuma Puusika Yenni po nna ase wa goa daasim kama la.

²³ Zakaria tuimaŋa daaŋa ale nueri Juuma Puusika Yenni po la, wa yaa ŋman kuli wa yenni. ²⁴ Daa magla ale taam la, wa powa a yaa yik puuk a bo wa yenni po chiisa sinu ale kan nyeemu a ga jigiya. ²⁵ Dula jigini Elizabet yaa weeni ayen, “Yogyogla de Nyɔɔwa a bola maari mu kama. Wa yeeri mu m chivienja po a basi kama nuruba nimbie po.”

²⁶ Elizabet puuka ale nya chiisa siyuebi la, Naawen a yaa tom wa sabiilowa Gabriel ayen wa cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la po. ²⁷ Nipokbili wanyi ale jam bo dula ate ba a wi ayen Mɛeri. Wa jam siak kama ayen wa yali nidɔa wanyi ate ba a wi wa ayen Josefi. Josefi a jam ka naawa Deevid ŋaanbiik. ²⁸ Sabiilowa a yaa jam weeni Mɛeri ayen, “Suyogini a bo le fu. Nyɔɔwa a bo ale fu kama ale niak fu me nna yegayega.”

²⁹ Mɛeri ale wom dii ate sabiilowa a weeni wa la, ku yaa daani wa nna yegayega ate wa poli wa wannu kiri ale ka dii la. ³⁰ Sabiilowa a yaa ŋman weeni wa ayen, “Mɛeri, kan basi ate fi kpaziim a nagi, dii nyiŋ la Naawen niak fu kama. ³¹ Wa weeni kama ayen fi le yik puuk a biak nidɔabili. Fi dan jam biak biika, wa yoi ale Yeezu. ³² Wa le jam chim ka nuru kpion nna yegayega. Ba le wi wa ayen ka Naawen Kpeeni biik. Ti Nyɔɔwa Naawen le bobi wa naam ase wa le jam bobi wa kokpienka Deevid naam buui dila po dila po dii la. ³³ Wa le jam soa wa kokpienka Jakob ŋaanbisaŋa meena a ta a cheŋ diipo meena wuu, ate wa naamu a kan maa kpeglim.”

³⁴ Mɛeri a yaa weeni sabiilowa ayen, “Mi a diem ze nidɔa. Ku be le nye ka se ate m yik puuga?”

³⁵ Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Naawen le pa ka wa Chiika a nyo fi po abe wa pa wa pagrimu me a lik fu. Biik kaai ate fi ayen fi biak la, nuruba le wi wa ayen ka welensa nyɔɔ ale Naawen biik me. ³⁶ Be teeri fi suoku Elizabet wari. Nuruba a weeni kama ayen wa ka kirik alege wa ale wa kpaŋsaŋa meena wa ta ka puuk chiisa siyuebi ale nna. ³⁷ Wari karo ate Naawen an baga a nye.”

³⁸ Mɛeri yaa weeni ayen, “Naawen dek ale soa mu. Wa yaa be basi ate ku nye ase fi ale weeni dii la.” Sabiilowa yaa deri basi wa ale cheŋ.

³⁹ Mɛeri yaa deri gomsi a cheŋ nna nwuli nwuli a cheŋ teŋ kanyi ate ka bo guuta sunsuŋ Judia teŋka po. ⁴⁰ Wa le ga paari ku jigini la, wa yaa cheŋ ga jo Zakaria yenni po ayen wa puusi Elizabet. ⁴¹ Elizabet ale wom Mɛeri lueluku la, wa biika a yaa deri a labri ponni po. Naawen a yaa basi ate wa Chiika a sueri Elizabet sunummu. ⁴² Ate wa yaa weeni Mɛeri ale lueluk kpion ayen, “Naawen niak fu kama a gaam nipooba meena. Biik kaai ate fi le biak la, Naawen niak wa kama. ⁴³ Ka boa ale soa ate wa kpeeni de a nye mi jigiya ate mi Nyɔɔwa ma a cheena ayen wa puusi mu? ⁴⁴ Mi ale poom wom fi lueluku la, m biika a deri a labri kama ale supeentik. ⁴⁵ Fi ta supeentik kama, dii nyiŋ la fi ta siaka kama ayen dii ate ti Nyɔɔwa Naawen weeni fu la a le sum nye kama.”

⁴⁶ Dula jigini Mɛeri yaa weeni ayen, “Mi a pagi Naawen ale ka m sunum meena.

⁴⁷ Mi sui a peenti kama, ayen Naawen ka m varibasidɔ,

⁴⁸ a teeri mi waai ale ka wa tomteeroma po nuru fiik la wari.

A ta nyini jinla dannu a ta a cheŋ waai meena le kasim a wi mi ayen ka supeentik nyɔɔ,

⁴⁹ dii nyin la Naawen kpeeni tom ka tuim kpeema a te mu. Wa yonni abe welema kama.

⁵⁰ Wa kasim ta jiiirim kama ale baai meena ale a zuli wa la.

⁵¹ Wa jam pa ka wa pagrimu yegayegaka a yik kanjanta nyam ale ba wie nyeka popola meena a kaasi.

⁵² Wa yik nalim kpeema a yeeri ba naam po ale ge basi ate nuru baai ale kan ta zaana jigi la a nman taam de ba nin.

⁵³ Wa be maari a te baai ate kom ta ba la nandiinta yegayega ale ge a basi ate baai ale jigsi la a chim nanjagsa.

⁵⁴⁻⁵⁵ Wa maari tama wa tomteeroma Izirali demma a yaa teeri ta jiiirim ale Abraham ale wa njanbisana taam wuu ase wa ale jam puulim ale ti kokpiensaŋa ayen wa le nye dila, a te ba la.”

⁵⁶ Mæeri ale biisi nueri la wa yaa wari bo ale Elizabet a paari chiisa sita ale ge yaa nman kuli wa yenni.

⁵⁷ Elizabet biamu dannii ale jam paari la, wa yaa biak nidɔabili.

⁵⁸ Wa dɔkdemma ale wa vaan-chaama baai ale jam moata wa la, a yaa wom Naawen ale ta jiiirim yegayega ale wa dii la ate ba meena ale wa a yaa jam ta supeentik nna yegayega.

⁵⁹ Biika ale jam paari daa naanin la nisomma yaa jam ba ale biak wa juijui la ayen ba gebi wa yoanni. Ba ale nye dila a ga nueri la, ba yaa weeni ayen biika me yoi ale Zakaria, ase wa kowa la. ⁶⁰ Alege biika mawa a yaa zeri ale weeni ba ayen, “Wa yonni ale Joon.”

⁶¹ Ba yaa weeni wa ayen, “Nama buuni po waai a karo a ta yoi dila.”

⁶² Ba yaa pa ba nisimana a magsi a biisi wie ale biika kowa a bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi te biika yonni ayen ka boa?”

⁶³ Zakaria yaa weeni ba ayen ba ga ta jaab a jam ate wa nmarisi. Ba ale ta jaamu a jam la, wa yaa nmarisi jaamu zuk ayen, “Wa yoi ale

Joon.” Nyaku de yaa deri cha ba nna yegayega. ⁶⁴ Zakaria ale nmarisi a nueri la, wa yaa deri nman baga a biisi ate wa yaa te Naawen pimpauk.

⁶⁵ Ba vaanchaama meena ale jam bo dula jigini a moata ba ate ba wom ale Zakaria a nman a biisi la, ba yaa jam a chali yogsum nna yegayega ate wapaani de wie a yaa tagli ten sii ale jam bo guutaŋa sunsun Judia tenka po la. ⁶⁶ Baai meena ale jam wom la, ku yaa cha ba ate ba yaa pa ku nyo ba suniima po a poli ku wie ale a bek chaab ayen, “Biika de ale chim ka nuru boan choa ase wa nin chimu?” Ba jam a bek wa nyaku de kama dii nyin la, Nyonowa Naawen pagrimu a jam bo ale wa kama.

⁶⁷ Naawen Chiika a yaa jam sueri Joon kowa Zakaria ate wa biisi Naawen wienja. Wa yaa weeni ayen,

⁶⁸ “Ti Nyonowa waai ale ka tama Izirali Naawenni la,

a jam tama jigi kama a vari ti a basi. Ni be basi ate ti a pak wa nyaku de nyin.

⁶⁹ Wa te ti ka nuru kpion waai ale ka naawa Deevidee njanbiik la. Wa le chim ka ti varibasido.

⁷⁰ Dila po dila po ate Naawen a weeni wa biisiteeroma baai ate wa lueri a te wa dek la, ayen ba nmarisi wa gbanja po ayen,

⁷¹ wa puulim kama ayen wa le vari ti, ti dachaasa nisima po a basi ale baai ale kisi ti la nisima po a basi.

⁷² Wa nman weeni ayen wa le ta jiiirim ale ti kokpiensaŋa abe wa kan ban wa ale ba ale nye noayen kaai ale chaab ayen ba kasim chim wa dek wa nyiini nuruba la.

⁷³⁻⁷⁴ Wa jam puulim ka nna pagrik pagriga a te ti kokpienka Abraham ayen wa Naawen le vari ti,

ti dachaasa nisima po a basi ate ti a va wa Naawen abe ti kan a chali yogsum.

⁷⁵ Ate tama ale chim nuru welensa ale wayorisima nyam wa jigi ti boka meena po a ta a chen.

⁷⁶ M biiga, nuruba le weeni ayen fi ka Naawen kpeeni biisiteero, dii nyin la fi le lin de ti Nyonowa nin a gomsu wa siuku a magsi te wa,

⁷⁷ abe fi weeni ayen Nyonowa le von wa nuruma tuimbaatanja a te ba ate ba nya varibasika.

⁷⁸⁻⁷⁹ Ti Naawenni ka jirim yegayega nyono. Tama, a nye ase ti bo ka legi po ate kum yaa pa bu yisunku a ligi ti la.

Naawen varibasika abe a nye ase ka vari ale boro a veenti a yaa dak siuku a sak ti ayen ti baga a nya suyogini la.”

⁸⁰ Zakaria biika, Jon yaa chim zuak a pagra ale wa nyin ale wa chiik a yaa basi wa yenni ale ge chen jo sagini po a bo dula jigini a ta ga paari da dii dai dek ate wa nyini piilim boro a sak Izirali demma la.

2

¹ Da nala po na kpionku Siiza Agustusi ale jam soa dula jigini meena a nya. Wa yaa jam a yaali ayen wa chiini a nya nuruba dii ale jam bo wa tenka Aroom ale ten sii meena ate Aroom tenka soa la.

² Chiinika de a jam ka piilim chiinika a magsi chaab ale diipo ate Kurinius a jam chim Siriya gomina la. ³ Waai meena yaa jam chen ba dek tensa ayen ba chiini ba.

⁴ Josefi yaa basi Nazaret tenka ate ka bo Galili tenka po la a yaa chen ten kaai ate ba a wi ayen Betlehem ate ka bo Judia tenka po la. Ba jam a wi Betlehem ayen ka Deevide ten. Josefi a jam chen dula jigini kama ayen ba maa chiini wa dii nyin la wa jam ka naawa Deevide waai ate ba jam biak dula jigini dila po dila po la, naanbiik. ⁵ Mæri waai ale jam siak ayen wa yali wa la a jam ta ka wa poklari puuka ale ge va wa chen la. ⁶ Ba ale jam bo Betlehem tenka po la, wa biamu danni a yaa paari,

⁷ ten kala po, wa yaa biak wa poklari biamu nidoabili a yaa pa garuk a pili wa a dueni daka dii po ate ba pa dunsana nandiintana a nyoro ate si a njobi la, dii nyin la nichamma dokku jam sueri kama ate ba a te ba zon ayen ba goa.

⁸ Naapeerisa yaa jam bo goanni po a moata dula jigini a limsi ba piisa yok kula. ⁹ Naawen sabiilo a yaa jam pa wa dek a sak ba ate Naawen nyagsika a yaa deri nyagsi gilim ba meena ate yogsum yaa deri yik ba nna yegayega. ¹⁰ Sabiilowa yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsumo. Nyonowa Naawen ale tom mu ayen m ta wamansa naai le na nye ate nuru meena sui peenti nna yegayega la, a jam weeni a sak ni. ¹¹ Jinla yokku ba biak ka nidoabili naawa Deevide tenka Betlehem po. Ba biak wa ayen wa chim ka nama ale waai meena Nyono ale Varibasido. Wa ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. ¹² Ni yiri chen dula jigini a ga nya biika ate ba pa garuku a pili wa dueni dakanni po la. Ni dan nya biika, nyaku de le basi ate ni min ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie.”

¹³ Sabiilowa ale biisi ga nueri la, sabiiloba yegayega a yaa deri nyini wennyamazuk a jam gum wa po ate ba meena a yaa yi yiili a pak Naawen ayen,

¹⁴ “Ni basi ate ti te Naawen waai ale bo wennyamazuk la, zula yegayega.

Wala ale a te baai ale bo tenzuk de ate wa sui peenti ale ba la suyogini.”

¹⁵ Sabiiloma ale yi ba yiini a nueri la, ba yaa nman yiri jueli wennyamazuk. Dula jigini naapeerisana yaa weeni chaab ayen, “Ni basi ate ti chen Betlehem tenka po a ga nya wa dii ate ti Nyonowa weeni sak ti la.”

¹⁶ Ba yaa deri yiri nye nwuli chen ga nya Mæri ale Josefi ale biika ale wa dua dakari po. ¹⁷ Naapeerisana

ale nya biika la, ba yaa weeni Josefi ale Mæri dii ate sabiilowa weeni ba biika wie la. ¹⁸ Dii ate naapeerisaŋa weeni la, a yaa deri cha baai meena ale jam wom la. ¹⁹ Mæri yaa deri ta wienja de a teeri ŋa ale poli ŋa wie nna yegayega. ²⁰ Naapeerisaŋa yaa ŋman cheŋ ba piisaŋa jigini. Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, ba yaa jam a biisi a pak Naawen a te wa zula wie ŋaai ate ba wom ale ge nya me la nyiŋ. Wienja de a sum jam ka wa ŋaai meena ate Naawen sabiilowa a weeni sak ba la.

²¹ Biika ale jam paari da naaniŋ la, ba yaa gebi wa yoanni ale ge a yaa wi wa yonni ayen Yeezu. Yonni de ate Naawen sabiilowa a te wa ale ge ate wa mawa yik puuka la.

²² Da dii danni ate Mæri ayen wa cheŋ a ga nye wa biamu welensa kaabka ase Moosis Sinsaŋa ale a weeni dii la, Josefi ale wa a yaa pa Yeezu ate ba cheŋ Jerusalem teŋka po ayen ba pa biika a sak Naawen dula jigini. ²³ Ba jam ŋmarisi Naawen gbaŋka po kama dila po dila po ayen, “Kaliak a dan jam biak wa poklari biik, nidoabili, ka Naawen ale soa nidoabili dila.” ²⁴ Sinsaŋa me a sak kama ayen ku a fe kama me ayen ba ko nangbaŋsa siye a nye nipowa biamu welensa kaabka, Josefi ale Mæri ale ba biika ale jam cheŋ ayen ba nye dii la ale la.

²⁵ Nuru wanyi ale jam bo Jerusalem ate ba a wi wa ayen Simeyon. Wa jam ka nuru maŋ ale a va Naawen nalimnyiini ate Naawen Chiika jam bo ale wa. Wa jam a limsi ka da dii dai dek ate Naawen ayen wa tom waai le wa jam vari Izirali demma a basi la. ²⁶ Naawen Chiika ale jam puulim ale wa ayen wa kan kpi ase ka wa nin nya Kirisitawa waai ate Naawen dek a weeni ayen wa le tom da yeŋ ate wa jam la. ²⁷ Josefi ale Mæri ale biika Yeezu ale ga paari Jerusalem teŋka po la, ba yaa cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po ayen ba nye dii ate

Naawen gbaŋka po a weeni la. Ba ale ga jo la, ba yaa nya Simeyonwa de ate Naawen Chiika a dari wa a ta jam dula jigini. ²⁸ Simeyon yaa tuesi biika nyo wa nisima po a pak Naawen a weeni ayen,

²⁹ “M Nyono, jinla, fi nye dii ate fi puulim ayen fi le nye la kama.

Yogyogla de fi yaa le basi ate mi fi tomteerowa kpi ale suyogini,

³⁰ dii nyiŋ la, mi dek nya waai le wa vari nuruba basi la kama.

³¹ Be ka fi ale gomsu wa a magsi ate nuru meena togatoga a yaa nya.

³² Wa le nye ase ka bolim ate ba toati zaani la. Wa le sak baai ale kan daa Izirali dem la ate ba a va fi wensie siuku abe wa zak Izirali demma baai ate fi lueri te fi dek ayen ba chim fi nuruba la zuima zaani.”

³³ Biika kowa ale wa mawa ale wom dii ate Simeyon a biisi biika wie la, ku yaa cha ba nna yegayega.

³⁴ Simeyon a yaa te ba niaka ale weeni biika mawa Mæri ayen, “Ka Naawen ale tom biika de ayen wa jam basi ate Izirali demma yegayega a nya kaasun, abe wa basi ate ba yegayega me a nya varibasika. Naawen le tom wa ate wa dak wensie siuku a sak nuruba alege nuruba yegayega le zeri wa kama, ³⁵ Abe ba tok ba wasusunja a lagri. Fi dek sunum po le kaasi ate fi nya ninam nna yegayega nna se ba pa ka gebi won a chubi fi sunum vuri la.”

³⁶⁻³⁷ Naawen biisiteero ale jam boro ate ba a wi wa ayen Ana. Wa jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Fanuel la, le. Fanuel jam nyini ka nuru baai ate ba a wi ba ayen Ase la, buuni po. Ana ale jam yali wa chorowa la, ba jam bo ale chaab ka bena ŋayopoi ale ge ate wa chorowa a kpi. Ale ge ate wa yaa chim pukogi a ta bena pinaanun ale ŋanaansi. Wa kasim a jam bo ka Juuma Puusika Yenni po ale kan nyini peelimoa. Yok ale kantuen meena, wa jam kasim a zuli ka Naawen ale a bobi noai a puusi

Naawen. ³⁸ Josefi ale Mæeri ale jam boro a biisi ale Simeyon la, Ana yaa jam gum ba po. Wa le nya biika la, wa yaa te Naawen jiam wa nyinj a yaa ale ge basi ba ale chej ga weeni Jerusalem demma baai meena ale jam a limsi ayen Naawen vari ba a basi la, biika wie.

³⁹ Josefi ale Mæeri ale nyε dii ate Naawen gban̄ka po a weeni ba a nueri la, ba yaa basi Jerusalem tɛŋka ale pilim ŋmani chej ba dek tɛŋka Nazaret ate ka bo Galili tɛŋka po la. ⁴⁰ Biika yaa chim a ta pagrim ale yam nna yegayega ate Naawen jam a niak wa.

⁴¹ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a dan paari, Yeezu kowa ale wa mawa nyiem a chej ka Jerusalem tɛŋka a ga maari a de ⁴² Yeezu ale jam paari bena pi ale ŋaye la, wa kowa ale wa mawa ale wa a yaa va chaab a chej ayen ba maa de ase ba kisiku ale a weeni dii la. ⁴³ Ba tigini daanja ale jam nueri la, wa nyamma a yaa basi tɛŋ kala ayen ba kuli. Ba ale jam a kuli la, ba jam ze ayen ba biika, Yeezu, a jam wari bo ka Jerusalem. ⁴⁴ Ba jam a poli ayen wa maa bo ka nuruma po. Ba ale jam a chej ate wenni a siŋ la, ba yaa nyiem bo ba mabisanja ale nuru baai ate ba seba la po a gisi wa. ⁴⁵ Ba ale gisi wa nuruma po a kpeeri la, ba yaa ŋmani a chej Jerusalem tɛŋka po ayen ba gisi wa boka jigi dula jigini. ⁴⁶ Daa ŋata ale jam paari la, ba yaa nya wa ale wa bo Juuma Puusika Yenni po. Wa ale Juuma sagroma ale jam kala ale chaab ate wa yaa a wom ba, ale a bek ba bega. ⁴⁷ Ba me a jam a bek wa ka bega. Baai meena ale jam bo dula jigini la a wom wa ale a tulisi ba ale yam dii la kama. Ku yaa cha ba. ⁴⁸ Wa nyamma ale ga nya wa la, ku yaa deri cha ba nna yegayega. Wa mawa a yaa bek wa ayen, “M biiga, ka boa ate fi nyε tama dila. Ku daani fi kowa ale mi kama nna yegayega ate ti a gisi fu.”

⁴⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate nama a nyiem a gisi mu? Nama ze ayen ku magsi kama ate m bo m kowa yenni po?” ⁵⁰ Alege wa nyamma an jam miŋ wa le weeni ba dii la kiriya.

⁵¹ Yeezu a yaa yiri ate wa ale ba a va chaab a ŋmani chej Nazaret tɛŋka ate wa yaa siak ba noai dula jigini ase wa nyiem ale a nyε dii la. Wa mawa yaa pa dii meena ale nyε la a nyo wa sunum po ale ta ŋa a teeri. ⁵² Yeezu yaa chim a pak a yaa ta yam a gum du ale a nyε ate Naawen ale nuruba sue a peenti.

3

¹ Nakpion̄ku Tiberiusi Siiza ale jam de wa naamu a paari bena pi ale ŋanu la, Pontios Paalot me jam chim ka Judia gomina, ate Ayerod me chim Galili Naab, ate wa suoku me Filip, a jam soa Ituriya ale Takonitisi tɛŋsana a nya, ate Lisaniasi me a jam soa Abilene tɛŋka me a nya. ² Anasi ale Kayafas ale jam chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeemaŋa, dila powa, Zakaria biika Joon a jam bo ka sagini po. Naawen yaa biisi ale Zakaria biika Joon goanni po. ³ Joon a yaa nyiem a gilim tɛŋ sii meena ale kali Jodan benni noai la a sak nuruba a weeni ba ayen, “Ni meena basi ni tuimbaataŋa abe ni va Naawen siuku. Ni dan tagri, m le te ni soka ate Naawen a von̄ ni tuimbaataŋa a te ni.” ⁴ Ase Azaya Naawen biisiteerowa ale ŋmarisi Naawen gban̄ka po dii la ayen,

“Lueluk ale a kaari sagini po a weeni ayen, ‘Ni gomsɩ Nyɔŋowa siuku abe ni teenti ku.

⁵ Ni sueri golaŋa meena ate ŋa magsi chaab. Kunkutimaŋa ale guutaŋa meena a magsi chaab ale tɛŋka.

Ni yuarisi siuk tii meena ale goalim la, siuk tii meena ale ta tintana la, ni gomsɩ ti ate ti soa ase chaab la,

⁶ ate nurubiik meena a yaa nya Naawen Varibasika.' ”

⁷ Nuru boari a yaa nyini jam Joon jigi ayen wa te ba soka. Joon yaa weeni ba ayen, “Ni a nye ase ka waapiisa la. Ka wana ale weeni ni ayen ni baga a chali a nyini waali kaai ate Naawen za wa te ni la po?”

⁸ Ni be a tom tuim naai ale na sak ayen ni basi ni tuimbaata na tomka kama la, abe ni kan a weeni ni dek ayen, ‘Abraham ka tama ko.’ Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen baga pa tintana na de kama a nye ate na a chim Abraham naanbisa. ⁹ Ni nya liaka abe gomsa magsi ayen ka che tiimu kinni naansa kama. Ti sii meena me ale kan a yoani yoan mansa la, ka le gebi si kama a lonsi ten, ate ba pa si a yuk basi bolim po.”

¹⁰ Nuruma a yaa bek Joon ayen, “Yogyogla de, ti be le nye ka se?”

¹¹ Wa yaa tulisi ba ayen, “Waai a dan ta gatta tiye, ku a fe kama ayen wa pa kunyi a te waai ale kan ta garuk la. Waai me abe ale ta nandiinta la, ku a fe kama ayen wa me nye wa nandiintana gela a te waai ale kan ta nandiinta a de la.”

¹² Lampoo cheesiroba ba gela ale maa jam ayen ba tuesi soka. Ba me yaa bek Joon ayen, “Ti Sagro, tama me abe ale nye ka se?”

¹³ Wa yaa tulisi ba me ayen, “Ku a fe kama ayen ni kan tuesi nuruba ligra a gaam ba ale weeni ni ayen ni tuesi dii la.”

¹⁴ Sojiba ba gela me a jam bek wa ayen, “Tama me abe ti nye ka se?”

Wa yaa tulisi ba me ayen, “Ku a fe kama ayen ni kan vari nuru jaaboa, a yaase ni velim a te wa a tuesi wa jaaboa, ku a fe kama ate ni basi ate ni nina sueri ale ni tutunana.”

¹⁵ Nuruma ale wom dila la, ku yaa deri cha ba ate ba deri ta yiila a poli ayen da dii dai Joon ka Kirisitawa waai ate Naawen le tom ate wa jam la. ¹⁶ Alege Joon yaa tulisi ba meena ayen, “Mi a te ni soka ale ka nyiam nyiini, alege nuru ale bo

naan cheena. Wa ta pagrim gaam mi. Mi posima ale m nin chim waai ale wa domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensa na a te wa la. Nuru wala ale cheena la, wa le pa ka Naawen Chiika ale bolim a sueri ni suniimana. ¹⁷ Wa gomsa magsi kama ayen wa yali wa zaana. Wa dan yali nueri, wa le tali zabeena nyo wa bunni po abe wa yaa ju vottana ale bolim buui ale kan a kpimsi la.”

¹⁸ Joon jam magsi ka wie na chaab nna yegayega ase nna la, a sak nuruma Naawen wamaansa na wie. ¹⁹ Alege da yen ate Joon toarin naab Ayerod nuruma nimbie po ayen ka boa ale soa ate wa faari wa suoku powa Ayerodiasi, ale maara tom tuimbaata ti chaab me a gum du. ²⁰ Dii ate Ayerod a nye ate di nmasi bie la ale wa ale yik Joon a lik la.

²¹ Nuruma meena ale jam boro a tuesi soka la, Yeezu a jam maa tuesi soka kama. Yeezu yaa boro a puusi Naawen ate wennmazuku a deri lagri, ²² ate Naawen Chiika a sin jam wa zuk ase nangban la, ate lueluk a yaa nyini wennmazuku po a weeni Yeezu ayen, “Fi ale m dek biik. Mi a yaali fu ka nna yegayega. M sui peenti ale fu kama.”

²³ Yeezu a jam a nye ase ka bena pisita la alege yaa piilim wa sin-sanna. Nuruba jam a poli kama ayen Yeezu kowa ale Josefi. Yeezu buuni po abe ale ka dii la ale nna: Josefi kowa ale Ayeli. Ayeli kowa ale Matati.

²⁴ Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Meliki.

Meliki kowa ale Janai. Janai kowa ale Josefi.

Josefi kowa ale Matatiasi. ²⁵ Matatiasi kowa ale Amos.

Amos kowa ale Nayum. Nayum kowa ale Ezli.

Ezli kowa ale Nagai. Nagai kowa ale Maat.

²⁶ Maat kowa ale Matatiasi. Matatiasi kowa ale Semein.

Semein kowa ale Josek. Josek kowa ale Joda.

Joda kowa ale Joanan. ²⁷ Joanan kowa ale Aresa.
 Aresa kowa ale Zerubabel. Zerubabel kowa ale Sealtiel.
 Sealtiel kowa ale Neri. Neri kowa ale Meliki.
²⁸ Meliki kowa ale Addi. Addi kowa ale Kosam.
 Kosam kowa ale Elimadam. Elimadam kowa ale Eri.
 Eri kowa ale Josua. ²⁹ Josua kowa ale Elieza.
 Elieza kowa ale Jorim. Jorim kowa ale Matati.
 Matati kowa ale Livai. Livai kowa ale Simeyon.
³⁰ Simeyon kowa ale Juda. Juda kowa ale Josefi.
 Josefi kowa ale Jonam. Jonam kowa ale Eliakim.
 Eliakim kowa ale Melea. ³¹ Melea kowa ale Mena.
 Mena kowa ale Mataata. Mataata kowa ale Natan.
 Natan kowa ale Deevide. Deevide kowa ale Jese.
³² Jese kowa ale Obed. Obed kowa ale Boazi.
 Boazi kowa ale Salimon. Salimon kowa ale Naason.
 Naason kowa ale Aminadab. ³³ Aminadab kowa ale Ademin.
 Ademin kowa ale Arini. Arini kowa ale Ayeziron.
 Ayeziron kowa ale Perezi. Perezi kowa ale Juda.
 Juda kowa ale Jakob. ³⁴ Jakob kowa ale Aizik.
 Aizik kowa ale Abraham. Abraham kowa ale Tera.
 Tera kowa ale Nayo. Nayo kowa ale Serug.
³⁵ Serug kowa ale Areu. Areu kowa ale Peleg.
 Peleg kowa ale Eba. Eba kowa ale Sela.
 Sela kowa ale Kenan. ³⁶ Kenan kowa ale Afakasad.
 Afakasad kowa ale Sem. Sem kowa ale Nowa.
 Nowa kowa ale Lamek. Lamek kowa ale Metusela.
³⁷ Metusela kowa ale Enok. Enok kowa ale Jared.
 Jared kowa ale Mayalale. Mayalale kowa ale Kenan.

Kenan kowa ale Enos. ³⁸ Enos kowa ale Seti.
 Seti kowa ale Adam. Adam kowa ale Naawen.

4

¹ Yeezu yaa nyini Jodan benni jigini a nman jam ate Naawen Chiika a sueri wa sunummu a yaa ta wa cheŋ ga jo sagini po, ² juijui ate Sitaana jam pa da pisinaansi meena a nye wa nya la. Da pisinaansi wa de meena wa an jam de jaabjaaboa. Da njala meena ale jam taam la kom nna yegayega ale jam ta wa.

³ Wa ale jam bo sagini po an de jaabjaab la Velinvendika yaa weeni wa ayen, "Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanni de a tagri chim boroboruk a te fu,"

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, "Ba nmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen, 'Nurubiik an boro ka nandiinta nyiini nyiŋa.' "

⁵ Yeezu ale tulisi dila la, Velinvendika yaa zak wa a ta jueli nmanzak a deri sak wa tenzak meena tenƙa ale soa dii la, ⁶ ale weeni wa ayen, "M le te fu pagrim ate fi soa tenzak de meena ale jigsika meena. Naawen ale pa ku meena a nyo m nisima po. M baga kama pa a te waai dek ate mi a yaali la. ⁷ Fi dan siak a te mu zula, m le pa ku meena a te fu."

⁸ Yeezu yaa nman tulisi ayen, "Ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, 'Ku a fe kama ayen ni a te Nyɔɔwa ni Naawenni nyiini zula abe ni a tom a te wala nyiini.' "

⁹ Velinvendika yaa nman ta wa a cheŋ Jerusalem tenka a ta wa ga jueli kali Juuma Puusika Yenni zuk nna niŋniŋa a yaa weeni wa ayen, "Fi dan sum ka Naawen biik, nyini dula jigini a yok zi ten, ¹⁰ dii nyiŋ la, ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, 'Naawen a le basi ate wa sabiiloma a nya fi zuk.' ¹¹ Ba nman nmarisi ayen, 'Sabiiloma le yik fu kama nalimnyiini ate fi zi ale ge tanaŋa kan te fu tuem.' "

12 Alege Yeezu yaa tulisi Velin-vendika ayen, “Ba nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, ‘Kan nye fi Nyɔnɔwa fi Naawenni a nya.’ ”

13 Velin-vendika ale nye wa nya a nueri la, wa yaa basi Yeezu alege a limsi da dii danni ale magsi la ate wa nman nye wa a nya.

14 Yeezu yaa basi dula jigini ale pilim nman chen Galili tenka ale Naawen Chiika pagrimu. Nuru meena tenka kala po a jam wom Yeezu wie kama. 15 Wa jam nyiem chen ba tuka diinaɗa po kama a sak nuruma ate ba meena jam a te wa pimpauk nna yegayega.

16 Wa yaa chen wa dek tenka Nazaret juijui ate wa chim la, a yaa ga jo ba tuka dokku po ba Vuusum Danni ase wa nyiem ale poom a nye dii la. Wa yaa yiri zaani ayen wa karim Naawen gbanƙa. 17 Ba yaa pa ka geli juijui ate Azaya Naawen biisiteerɔwa nmarisi la a te wa ate wa lagri ka a nya juijui ate ku nmarisi ayen,

18 “Ti Nyɔnɔwa Chiika a bo ale mu kama, dii nyin la, wa lueri mu kama ayen m pa Naawen wamaɗsaɗa a sak baai ale ka nanjagsa la.

Wa tom mu me kama ayen m ga weeni niwomma, baai ate pagrɔba a yik ba kpalin po a ta ba la ayen ba nya vuusum kama,

abe m weeni yeeba ayen Naawen nye kama ate ba ninana lagri,

abe m weeni baai me ate nuruba basi ate ba a nam la ayen Naawen nye ate ba nya vuusum kama,

19 abe m weeni ayen diipo ate Naawen le ta varibasika jam te wa nuruma la a jam kama.”

20 Yeezu ale karim nna a nueri la, wa yaa yik gbanƙa lik ale pa te nuru waai ale pa ka a te wa la ale ge kali tenka, ate ba yaa kasim a nya wa nna ziim. 21 Yeezu yaa piilim biik a

weeni ba ayen, “Jinla danni, nama dek abe ale wom Naawen Gbanƙa karunƙu de la, ku sum chim ka wensie.”

22 Waai meena ale wom wa wienɗa de la, ba yaa pak wa. Ku jam cha ba ka nna yegayega ale wie nɗaai ale jam nyini wa noai po a nyini la ate ba yaa bek chaab ayen, “Daa Josefi biika ale nna?”

23 Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, “M seba chak kama ayen ni le weeni mu wamagsini de ayen, ‘Tiim nyɔnɔ, tebi fi dek.’ Ni le weeni mu ayen ni wom dii meena ate m nye Kapernaum tenka po la kama. Ku be magsi ka fi nye dila fi dek tenka po.” 24 Yeezu ale min ba popolana la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni nyaku de ayen nuru dan weeni ayen wa ka biisiteerɔ, wa dek tenka demma a kan yaali wa nyummɔa.

25 “Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo ate Naawen biisiteerɔwa Elaja jam boro la, pukoga yegayega ale jam bo Izirali tenka. Dii po ate nmoruku an jam ni ate ku paari bena nɗata ale chiisa siyuebi la, kom kpiem ale jam bo tenka meena po.

26 Alege Naawen an jam tom Elaja nya ba de waai jigiya. Wa jam tom wa ka pukogi dinyi jigi ate wa bo Zarefat tenka po ate ka bo Saidon tenka po la. 27 Ni basi ate m nman weeni a sak ni ayen diipo ate Naawen biisiteerɔ wa choawa Elaisa a jam boro la, gama nna yegayega ale jam bo Izirali tenka po alege ba wanyi la an jam nya nyinyɔgsa, ka dinyi nyiini waai ate ba a wi ayen Naaman ate wa nyini Siriya tenka la, ale jam nya nyinyɔgsa.”

28 Waai meena tuka dokku po ale wom wienɗa de meena la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega, 29 ate ba yaa dari wa a ta nyini tenka po a nyini a yaa ta wa jueli guuk kuui zuk ate ba tenka a jam za la. Ba jam poli kama ayen ba yuk wa ate wa nyini guuku zuk a sin lo tenka, a kpi. 30 Alege

ku njaananyiŋ ate wa yaa va nuruma sunsuŋ a nyini cheŋ.

³¹ Wa jam cheŋ ka Kapernaum teŋka ate ka bo Galili teŋka po me la. Ba Vuusum Danni ale jam paari la, wa yaa sak ba. ³² Wa sinsaŋja jam cha ba kama, dii nyiŋ la ŋa ta ka pagrim ŋa po. ³³ Nuru ale jam ta chichiribiok wa zukku po a maa bo tuka doƙku po, a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen, ³⁴ “Yeezu Nazaret denowa, fi a yaali ka boa ti jigiya? Fi jam ayen fi kaasi ti kama? M seba fi ale ka waai la kama, fi ka Naawen nuru welenka.”

³⁵ Alege Yeezu weeni chichiribioku ayen, “Goori abe fi nyini wa zukku po a nyini.” Chichiribioku yaa deri chiak nuruwa a pa fobi teŋ waai meena niŋ alege ate ku nyini wa zukku po a nyini. Ku an jam te nuruwa tuem.

³⁶ Waai meena ale nya dila la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa bek chaab ayen, “Ka boan jaab sinsaga ale nna? Ni nya nuruwa de ale ta pagrim a baga a weeni chichiribaata nuruba zuima po ate ti a nyini?” ³⁷ Baai meena ale jam kala a gilim Kapernaum teŋka la, a jam wom Yeezu ale tom dii la kama.

³⁸ Yeezu yaa basi tuka doƙku alege cheŋ ga jo Simon yenni. Wa ale ga jo yenni po la, ba yaa weeni wa ayen ka Simon ŋanuba ale a yuak. Wa nyiŋka a jam toliŋ ka nna yegayega. ³⁹ Yeezu yaa jo wa jigi a zaani wa teŋ a yaa weeni nyiŋtuilaŋa ale nin muna ayen ŋa basi wa. Wa ale weeni dila la, nyiŋtuilaŋa a yaa basi wa ate wa yaa deri yiri yaali nyiam a te ba.

⁴⁰ Wein ale jam boro a siŋ la, nuru baai ale jam ta nuruba ate tueta toƣatoƣa a jam ta ba la a yaa pa ba meena a ta jam Yeezu jigi ate wa pa wa nisaŋa a vi ba meena zuk ate ba meena yaa nya nyiŋyoƣsa.

⁴¹ Chichiribaata me a jam nyini ba yegayega zuima po a nyini a kaari a weeni ayen, “Yeezu, fi ka Naawen biik!”

Alege Yeezu jam weeni si kama ale nin muna ayen si nyini. Wa an jam te si siuk ayen si weeni wari ya dii nyiŋ la, chichiribaata a jam seba kama ayen wa ka Varibasidoƣa waai ate Naawen le tom ate wa jam la.

⁴² Vanni ale ga veenti la, wa yaa yiri cheŋ juijui ate nuru karo la. Alege nuruma a diem gisi nya wa a jam wa jigi a lik wa tara, kan siak ayen wa basi ba, ⁴³ alege wa yaa weeni ba ayen, “Ku a fe kama ayen m cheŋ teŋsa si chaab a ga sak Naawen wamaŋsaŋa wie ate ba me wom, dii nyiŋ la ka dila nyiŋ ate wa tom mu.”

⁴⁴ Yeezu yaa nyiem gilim Juuma teŋsaŋa meena tuka diinaŋa po a sak Naawen wamaŋsaŋa.

5

¹ Dai yeŋ ate Yeezu jam za Gene-saret mogi kpeeni noai a sak nuru boari. Nuru boanni ale jam a tusi chaab ayen ba wom Naawen wamaŋsaŋa la, ² Yeezu yaa nya ale ŋaarunta tiye a za mogini noai. Jum yigrisa ale jam soa ti a yaa pa ti zaani alege ga boro a sugri ba ŋmaasaŋa. ³ Wa yaa jo kali ŋaarun kuui po ate Simon soa la, a yaa weeni wa ayen wa dam ku ate ku siŋ nyiamu po magla. Simon yaa dam ku ate ku siŋ nyiamu po magla ate Yeezu yaa kali ku po alege a sak nuruma.

⁴ Wa ale biisi nueri la, wa yaa weeni Simon ayen ba dam ba ŋaaruntaŋa a siŋ liŋku po a yuk ba ŋmaasaŋa ale ba le yik juma.

⁵ Simon yaa tulisi wa ayen, “M Nyɔɔɔ, yokku meena tama kasim a yuk kama alege ti an yik jaabjaaboa. Alege fi dan weeni dila, mi le yuk nya.” ⁶ Ba yaa yuk basi nyiamu po a yik juma nna yegayega a gaam taam ate ba ŋmaasaŋa tali maga ate si cheeri. ⁷ Ba yaa kamsi wi ba vaanchaama ale bo ŋaarun kuŋkula po la ayen ba jam a maa maari ba. Ba ale jam la, ba yaa maa chaab a vaari jumaŋa a sueri ŋaarunta

tiyewa ate ti jam tali maga ate ti sin nyiamu tenj. ⁸ Simon Piita ale jam nya dii ale nye la, wa yaa kpi duna tenj Yeezu ninj a weeni wa ayen, "Basi mu m dek nyiini, m Nyɔnɔ, dii nyinj la, mi ka tuimbaata nyɔnɔ."

⁹⁻¹⁰ Wa weeni dila kama dii nyinj la, ku jam cha wa ale wa doama kama. Ku jam cha wa jum yigri chaama Zebedi bisanja kama, Jeemsi ale Joɔn. Alege Yeezu a weeni Simon ayen, "Kan chali yɔgsum, a ta nyini jinla a chenj, mi a te fu ka tuim paali, ayen fi nye ate nuruba a jam va mu."

¹¹ Ba ale dam ba naaruntaŋa a jueli kunƙɔnjini la, ba yaa basi jaab meena ale ge va Yeezu.

¹² Tenj kanyi ate nuru jam ta gama tuem. Nuru wa ale nya Yeezu la, wa yaa kpi duna tenj wa ninj a saalim wa ayen, "M dek nyɔnɔ, fi dan siak, fi бага a tebi mu kama ate mi a nya nyinyɔgsa."

¹³ Yeezu yaa teeri wa nisanja a tiri wa ale weeni ayen "M siak ya. Ta nyinyɔgsa." Wa ale weeni dila la, tuemu yaa deri basi wa ate wa nya nyinyɔgsa. ¹⁴ Yeezu yaa weeni wa ale nin muna ayen, "Kan weeni a sak nuru waai ya, ku ale nye dii ate fi nya nyinyɔgsa la. Chenj Juuma Puusika Yenni kpanja po wanyi jigi a pa fi dek a sak wa. Wa dan nya fu weeni wa ate wa nye kaabka a te fu ase Moosis ale sak ti dii dila po dila po la. Dila a le sak nuruba kama ayen yɔgyɔgla de fi yaa ta nyinyɔgsa."

¹⁵ Alege waai meena jam wom Yeezu wie ka nna yegayega ate nuru boari a yaa jam wa jigi ayen ba wom wa sinsanja abe wa tebi ba tuetaŋa.

¹⁶ Alege Yeezu jam basi ba kama ale chenj juijui ate nuru karo la ayen wa puusi Naawen.

¹⁷ Da yenj ate Yeezu a jam boro a sak la, Farisiima ale Juuma Sinsanja sagraŋa a yaa jam ayen ba wom. Ba jam nyini ka tenjfiisanja meena ale bo Galili tenjka po la. Ba gela me a jam nyini Judia ale Jerusalem tenjsanja. Ti Nyɔnɔwa pagrimu abe

jam bo ale Yeezu kama ate wa бага a tebi nuruba. ¹⁸ Wa ale jam boro a sak la, nuruba yaa jam ji nuru wanyi ale jaab. Wa nisa ale wa nanja ale jam kpi. Ba yaa pii nyinj ayen ba ta wa jo a dueni Yeezu ninj, ¹⁹ alege nuruma jam piisi ka nna yegayega ate ba an jam бага vuri ba po a paari Yeezu. Ba yaa pa nuruwa a ta jueli doƙku zuk a vuri vorub gbonku sunsunj a yaa pa miisa a bobi jaamu a pa wa ta va vorumu po a sinj dueni Yeezu ninj. ²⁰ Yeezu ale jam seba ayen ba ta siaka yegayega ale wa la, wa yaa weeni nuruwa ate wa nisanja ale wa nanjanja a kpi la ayen, "Nidoa, Naawen vonj fi wabaataŋa te fu kama."

²¹ Juuma Sinsanja sagraŋa ba gela ale Farisiima ale jam maa kala dula a wom Yeezu ale weeni dii la, a yaa a bek chaab ayen, "Nuruwa de ale a biisi dii la, ku nala? Wa ale a biisi dii la ku ka leeta Naawen jigi. Ka wana ale бага a vonj nuru wabaata a te wa, nin kan daa Naawen nyiini?"

²² Alege Yeezu a jam seba ba ale a poli dii la kama, ate wa bek ba ayen, "Ka boa ale soa ate ni ta bek njala chaab ni suniima po? ²³ Ni basi ate m bek ni wari ayen, 'Ka ku kuna dek ale moali ate m weeni? Mi nin weeni nuruwa de ayen fi nya vonjka a yaase m weeni ayen yiti chenj?' " ²⁴ Yeezu nye nna kama ayen ba seba ayen ka wa saalobiika ale ta pagrim tenjzuk meena a бага a vonj nuruba wabaata a te ba. Wa yaa chiem weeni yɔgnyienjka ayen, "Yiri zaani njmai, abe fi pa fi tiaka a chenj kuli fi yenni."

²⁵ Nuruwa yaa deri yiri zaani ba meena ninj, a yaa pa wa tiaka a pak Naawen a kuli. ²⁶ Ku yaa cha waai meena ale za dula jigini la. Ba yaa pak Naawen ale a weeni ayen, "Jinla, tama nya wakperikaliisa." Yɔgsum jam yik ba ka nna yegayega.

²⁷ Yeezu ale basi yenni ale a chenj la, wa yaa nya lampoo cheesido wanyi ate ba a wi wa ayen Livai. Wa jam kala ka lampoo cheesika doƙ

po a tuesi lampoo. Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri a jam va mi njaan.”

²⁸ Yeezu ale weeni dila la, Livai a yaa basi wa tuimaŋa meena ale yiri va wa.

²⁹ Livai yaa ta Yeezu a kuli yeri a nye tigi kpeeni nna yegayega a te wa. Lampoo cheesiroba nna yegayega ale nuru ba chaab ale jam maa kala a de ale ba. ³⁰ Farisiima ale Juuma Sinsanŋa sagraŋa ale nya ale ba kala a de la, ba yaa njuuni ale chaab a yaa bek Yeezu njaanviirima ayen, “Ka boa ate nama a gum chaab ale Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam a kala a de ale a nyu?”

³¹ Yeezu ale wom dila la, wa yaa weeni ba ayen, “Daa nyinyogsa nyam ale a yaali tiim nyonɔ, ka yuariba nyiini. ³² Mi an jam ayen m wi ka nuru baai ale a poli ayen ba ka nuru welensa la, alege ka wabaata nyam ate mi jam ayen m wi ate ba basi ba tuimbaataŋa tomka.”

³³ Ba yaa weeni Yeezu ayen, “Joon Sokateerowa njaanviirima a nyiem kasim a bobi ka noa ale a puusi Naawen me. Farisiima njaanviirima me a nyiem a bobi kama, alege, fi Yeezu, njaanviirima kan bobi noa ale ge goanti a de.”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ale wamagsini ayen, “Nipokfiaka nyonowa doama a бага a bobi noa? Aaya! Nipokfiaka nyonowa ale diem boro ale ba la, ba an бага a nye dila.

³⁵ Alege ku cheena ate nuruba le yik wa a ta cheŋ, dila powa, ba yaa le bobi noa.”

³⁶ Wa yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Ba kan cheeri garuk paaluk garuchiak a lan garuk kpaga. Ba dan nye dila ba a kaasi garuk paaluku kama. Garuchiak paalika me abe kan magsi garuk kpakka.”

³⁷ Wa nman pilim a magsi di choa ayen, “Ba kan pa da paalik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a na kama ate daamu a waanji. Ku dan nye dila, nuruwa a jok wa bunlokku ale wa daamu meena kama. ³⁸ Dapaalik a magsika

bunlok paaluk suka.” ³⁹ Wa yaa nman weeni me ayen, “Nuru abe karo a nyu dakpaga ale nman a yaali dapaaliga, dii nyin la, wa le weeni ayen ka da kpakka ale nala.”

6

¹ Juuma Vuusum Danni po dinyi ate Yeezu ale wa njaanviirima a yaa ga jo nuru wanyi talim po. Ba ale a cheŋ la, wa njaanviirima a yaa wie “wiiti” zuima a piak a njobi.

² Farisiima ba gela ale jam nya dila la, ba yaa bek ba ayen, “Nya, ka boa ate ni a kaasi tama Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanka po a wom kommu ale jam yik Deevide ale wa doama ate ba nye dii la?”

⁴ Wa an jo daa Naawen Yenni po a pa boroboruk kuui ate nuruba ta jam te Naawen la a nmari njobi ale ge nmari te wa doama ate ba me njobi? Nama ze ayen kan daa Juuma Puusika Yenni kpanŋa nyiini, nuru yon kan maari a njobi boroboruk kula?”

⁵ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Ka Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanŋa me.”

⁶ Vuusum Danni di choa ale nman jam paari la, Yeezu yaa ga jo ba tuka dokku po a boro a sak. Nuru wanyi ale jam maa boro ate wa juga nisa kpi. ⁷ Juuma Sinsanŋa sagraŋa ale Farisiima ale jam maa bo dula la, a yaa jam a limsi ayen ba nya ase Yeezu le tebi nuruwa yaase wa kan tebi. Ku ale jam ka ba Vuusum Danni ate wa dan tebi abe ba бага a nya siuk a toarin wa.

⁸ Alege Yeezu jam min ba ale a poli dii la kama ate wa yaa weeni nisim kpiitaŋa nyonowa ayen, “Jam zaani dela.” Nuruwa yaa yiri a ga zaani dula, ⁹ ate Yeezu yaa weeni nuruma ayen, “Mi a yaali ayen m bek ni ka wari ayen, Vuusum Danni a weeni ti kama ayen ti a tom tuimmanŋa a te nuruba yaa di a weeni ti kama ayen ti tom tuimbaata a te nuruba? Ku be a weeni ti kama me ayen ti

te nuruba nyuvuri yaa ti ko ba?"
 10 Yeezu bek ba nyaŋa de meena ale gisi nya ba meena a yaa weeni nisim kpiitana nyonowa ayen, "Teeri fi nisaŋa" ate nuruwa yaa teeri wa nisaŋa a deri ta nyinyogsa.

11 Alege ku yaa deri te Farisiima supuurim nna yegayega ate ba yaa zok ale chaab ba le ba nye Yeezu dii la.

12 Da ŋala po da yeŋ ate Yeezu a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi Naawen. Dila dannii wa jam puusi ka Naawen kantuenka ale yokku meena. 13 Vari ale veenti la, wa yaa wi wa ŋaanviirima a yaa lueri a ta nyini ba meena po nuruba pi ale baye a yaa te ba yoi ayen tuimtomdoba. Tuimtomdoma de jam ale: 14-16 Simon, (waai ate wa te wa yoi paali ayen Piita la), ale Andiru (waai ale ka Simon suok la), ale Jeemsi, ale Joon, ale Filip, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Tomasi, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika), ale Judas Iskariot, waai le wa ta Yeezu a ga bobri sak la.

17 Yeezu ale ga nyini guuku zuk a siŋ ale wa ŋaanviirima la, wa yaa cheŋ ga zaani juijui ate tenka a dua magsi chaab la. Wa ŋaanviirima yegayega ale nuru boari me nna yegayega a jam nyini Judia tenka meena ale Jerusalem ale Taaya ale Saidon tensaŋa ale kali nya kpeemu noai la. Ba meena jam jam kama ayen ba wom wa sinsaŋa abe wa tebi ba tuetana me. 18 Baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po ate ti a daani ba la a jam maa nya nyinyogsa kama me. 19 Nuru boanni a yaa kasim jam a tusi chaab ayen ba tiri wa, dii nyiŋ la, pagrim ale jam nyini wa jigi a jam a te ba meena nyinyogsa.

20 Wa yaa zak wa zuk a nya wa ŋaanviirima ale deri piilim sakka ayen,

"Nama, mi ŋaanviirima, baai ale ka ŋanjagsa la ta supeentik

kama, dii nyiŋ la, nama le de Naawen Naamu.

21 Nama baai ate kom ta ni yogyogla la, ta supeentik kama, dii nyiŋ la, ni chum le chak.

Nama baai ale a kum yogyogla la, ta supeentik kama, dii nyiŋ la, ni chum le la.

22 Nama baai ate nuruba kisi ni la, ale a zeri ni ale a le ni ale a weeni ayen ni ka nuru baata la, nyaŋa de meena ni ale a va mi Saalobiika nyiŋ, la ta supeentik kama.

23 Ni a gok ale supeentik ba ale a nye ni dila la, dii nyiŋ la, tutuna kpeema ale bo wenna mazuk a limsi ni. Daa nama nyiini ale piilim a nya dila, ba kokpiensaŋa a jam nye Naawen biisiteeroma jigi ka dila degadega.

24 Alege nama baai ale jigsi la ku ale bie ni jigi kama dii nyiŋ la, nama poom deri nya ni masimu kama yogyogla.

25 Nama baai ale chak yogyogla la, ku ale bie ni jigi dii nyiŋ la, kom le yik ni chum diipo.

Nama baai me ale a la yogyogla la, ku ale bie ni jigi dii nyiŋ la, ni le kum chum diipo.

26 Nama baai ate nuru meena a te ni pimpauk la, ku ale bie ni jigi dii nyiŋ la, ba kokpiensaŋa a jam biisi ka dila degadega a magsi chaab ale biisiteero baai ale jam a velim dila po dila po ayen ba ka Naawen biisiteeroba la.

27 "Alege mi a biisi ale ka nama baai ale a wom la ayen ku a fe kama ayen ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimansa a te baai ale kisi ni la 28 abe ni a niak baai ale a ka a te ni la, abe ni a puusi Naawen a te baai ale a le ni la. 29 Waai a dan fobi fi tapiak, virim ka choawa me a te wa ate wa fobi. Waai me abe dan yeeri fi garigeli ale pagrim, yeeri garuk kuui me ate fi jo garigenni a vi ku zuk la a te wa. 30 Waai a dan juisi ni jaab, ku a fe ate ni te wa. Waai abe dan pa ni jaab me ni kan bek wa ate wa te ni. 31 Ni nye ni chaab jigi

ase nama me ale a yaali ayen nuru nye nama me jigi dii la.

³² “Ni dan ta yaalika ale baai ale ta yaalika ale ni la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen tuimbaata nyam dek a ta yaalika kama ale baai ale ta yaalika ale ba la. ³³ Ni be dan a tom tuimman̄sa a te baai me ale a tom tuimman̄sa a te nama me la, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Boan nyin̄ja, tuimbaata nyam a nye ka dila degadega me. ³⁴ Ni be dan te nuru maarika ale ge ta yiila ayen wa me a le te ni maarika, ni a poli ayen ni ale tuesi niaka? Tuimbaata nyam me a te maarika ka tuimbaata nyam me ale a yiili ayen bala me le te ba maarika. ³⁵ Alege ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni dachaasa abe ni a tom tuimman̄sa a te nuruba, abe ni kan a yiili ayen ba me le tom tuimman̄sa a te nama me, abe ni a te nuruba maarika, abe ni ka a yiili ayen nuru bala me a le maari nama me. Ni dan nye nyan̄ja de meena ni tutuna kpeema n̄aai ale bo n̄aan̄ la, le zuak ka nna yegayega ate ku sak ayen ni ka Naawen kpeeni bisa, dii nyin̄ la, wa diem ta jiiirim kama ale baai ale kan a nye nuru jiam ase ba nin nye wari a te ba la. Wa ta jiiirim me kama ale gaasa nyam. ³⁶ Ni ta jiiirim ase ni kowa Naawen ale ta jiiirim dii la.

³⁷ “Ni dan a bo nuruba buusa, nama dek me le nya ka buusa boka. Dila nyin̄ la, ni kan a bo nuruba buusa. Ni von̄ a te nuruba ate nama me nya von̄teka. ³⁸ Ni te nuru jaab ate Naawen pa jaab a te nama me ate ku poom gaam taam sueri a nyini. Dii nyin̄ la, fi le pa poli kaai a magsi jaab a te nuru la, poli kala degadega ate Naawen le pa magsi a te nama me.”

³⁹ Wa n̄man pilim magsi wa-magsini di choa ayen, “Yio an baga a dari yio. Ba dan nye dila, ba noa bayewa a lo ka goluk po. ⁴⁰ Naan̄viro an gaam wa kpagiya

alege kpagini a dan sak wa nalimnyini, wa a nye ase ka kpagini la.

⁴¹ “Ka boa ale soa ate fi a nya yiok kuui ale bo fi vaanchoa nummu po la alege fi an baga a nya duok kuui ale bo fi dek nummu po la? ⁴² Fi baga a nye ka se a weeni fi vaanchoa ayen, ‘M doa, basi ate m pa yiok fi nummu po a basi’, alege an baga nya duok kuui ale dua fi dek nummu po la? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ni ka pimpaasiroba. De nin̄ a pa duok kuui ale bo fi dek nummu po la a basi ate fi baga nya nalimnyini a pa yeri kuui ale bo fi vaanchoawa nummu po la a basi.”

⁴³ Yeezu yaa n̄man magsi ayen, “Tiib buui ale ta nyin̄yoḡsa la, kan yoani yoan baata, ti buui me ale kan ta nyin̄yoḡsa la, kan yoani yoan man̄sa, ⁴⁴ dii nyin̄ la, ba a min̄ tiib ka bu yoana jigi boan nyin̄ja moota a kan yoani zaaun̄ zuwa yaase gaa kan yoani kangbegi zuwa. ⁴⁵ Nuru man̄ a tom ka tuimman̄sa a ta a nyini wa sunum po a nyini. Nuru biok me a tom ka tuimbaata a ta a nyini wa sunum bioku po a nyini. Dii nyin̄ la, wa dii ale bo nuru sunum po la, ka dila degadega ate wa a biisi.

⁴⁶ “Ka boan nyin̄ ale soa ate ni a wi mu ayen, ‘Nyɔ̄nɔ, Nyɔ̄nɔ,’ alege ni kan nye dii ate mi a weeni ni la? ⁴⁷ Nuru waai a dan jam mi jigi a wom m wien̄ja ale va n̄a m le weeni a sak ni wa ale ka nuru waai choa la. ⁴⁸ Wa a nye ase ka nuru ale boro a se wa yeri la. Wa tu ka goluk ate ku sin̄ nna yegayega a yaa paari tintana a nyubi wa nyubini. Nmoruk ale ga ni a sueri ten̄ka meena la, beli a yaa sueri a nyini ate nyiamu a chali ga a nak wa yenni alege bu an baga viti yenni a lonsiya, dii nyin̄ la, wa se di kama nalimnyini ate di pagra. ⁴⁹ Alege m n̄man a weeni kama ayen nuru waai a dan wom m wien̄ja ale ge kan va n̄a, wala choa a nye ase ka nuru ale se wa yeri alege wa an nyubi nyubi la. Benni nyiamu ale

mobi la, wa yenni a yaa deri lo paari ten nna bugibugi.”

7

¹ Yeezu ale biisi nueri la, wa yaa chen Kapernaum tenka. ² Aroom tenka demma sojima kpagi dinyi ale jam ta wa tomteerɔ. Kpagini jam a yaali wa ka nna yegayega. Wa tomteerɔwa a yaa jam a yuak a moata kum. ³ Kpagini ale wom Yeezu wie la, wa yaa tom Juuma kpage na gela ayen ba chen a ga wi Yeezu ate wa jam tebi wa tomteerɔwa. ⁴ Ba yaa jam Yeezu jigi a saalim wa a weeni wa dila, ale ge weeni wa me ayen, “Kpagini de ka waai ale magsi ayen fi maari wa la. ⁵ Wa a yaali ti nuruma ka nna yegayega ate wa yaa se tuka dok a te ti.”

⁶ Yeezu a yaa va ba a chen kpagini yenni. Wa ale jam tali maga ate wa paari yenni la, kpagini a yaa tom wa doaba ayen ba ga weeni wa ayen, “M dek nyɔɔ, kan daani fi dek ayen fi jam m yenni. Mi posima ale fi nin jam jo m yenni po. ⁷ Be ka dila ale soa ate m dek an jam fi jigiya. Biisi biik nyiini ale m tomteerɔwa a le nya nyinyɔgsa kama. ⁸ Mi me ka nuru waai ale a tom a te kpage na chaab la. Alege m ta sojiba kama baai me ate mi me a nya ba zuk la. M dan weeni ba wanyi ayen wa chen dela, wa a chen kama, m dan weeni wanyi me ayen wa jam de, wa a jam kama, m dan weeni m tomteerɔwa ayen, ‘Nyɛ nna,’ wa a nyɛ kama.”

⁹ Wa ale weeni nyaɗa de meena a nueri ate Yeezu wom la, ku jam cha Yeezu ka nna yegayega ate wa virim weeni nuru boanni ale jam va wa la ayen, “Tenka meena ale dua, mi an diem nya siaka de choa. Izirali dek tenka po me mi an nya ka choa.”

¹⁰ Kpagini ale tom nuru baai la, a yaa pilim kuli kpagini yenni a ga a paari a nya ale tomteerɔwa a ta nyinyɔgsa kama.

¹¹ Ku naanyin ate Yeezu chen ten kanyi ate ba a wi ayen Neen. Wa naanyirima ale nuru boari nna

yegayega ale jam maa va wa. ¹² Ba ale ga boro a moata noai dii ale a jo tenka po la, Yeezu yaa nya ale nuru wanyi a kpi ate ba ji a ta a nyini. Wa mawa biik meena a jam ale nuruwa. Wa mawa be jam ka pukogi. Nuru boari a yaa jam maa nyini tenka po a va wa. ¹³ Nyɔɔwa ale nya pukogini la, jirim yaa yik Nyɔɔwa ate wa weeni pukogini ayen, “Kan a kum”. ¹⁴ Yeezu yaa chen a ga tiri tiaka ate nuru baai ale ji kpiowa la, a yaa deri zaani. Yeezu yaa weeni kpiowa ayen, “M biiga, mi ale a weeni fu ayen fi yiri.” ¹⁵ Kpiowa yaa deri yiri a biisi ate Yeezu yaa pa wa a te wa mawa.

¹⁶ Yɔgsum yaa jam yik ba meena ate ba a te Naawen pimpauk ale a weeni ayen, “Biisiteerɔ kpion ale pa wa dek a sak tama. Naawen abe ale jam ayen wa vari wa nuruma a basi.”

¹⁷ Wanni de ate Yeezu nyɛ la, a yaa jam tagli Judia tenka meena ale ten sii meena ale jam kala a gilim ka la.

¹⁸ Joɔn naanyirima ale wom wienɗa de meena la, ba yaa weeni sak wa. Wa yaa wi ba baye a tom ba ¹⁹ ayen ba chen Nyɔɔwa jigi a ga bek wa ayen, “Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonɗa?”

²⁰ Ba ale jam paari Yeezu la, ba yaa weeni ayen, “Joɔn Sokateerɔwa ale tom ti fi jigi ayen ti bek fu ayen, ‘Ka fi ale waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la, yaa ti a yiili nuru yonɗa?’ ”

²¹ Ba ale jam za a limsi dula jigini la, Yeezu jam tebi ka nuruba nna yegayega tueta ale yiaak chichiribaata nuruba zuima po a basi, ale lagi yeeba yegayega nina. ²² Wa yaa tulisi Joɔn nuruma ayen, “Ni pilim nman chen ga weeni Joɔn dii ate nama nya ale wom me la. Ni nya baai nina daam ale ligi la, ba yaa a nya kama, baai daam ale ka gbatte ale gbanɗa la, ba yaa a yiri a chen, baai daam ale ka gama, ba

yaa ta nyinyɔgsa, baai daam ale ka tukpara nyam la, ba yaa a wom, kpeebe a yiri kum po, njanjagsana a wom wamaɗsana. ²³ Baai ale kan ta chichama ale mi la, ta supeentik kama.”

²⁴ Joɔn njanviirima ale basi Yeezu ale a kuli la, Yeezu yaa deri piilim a biisi Joɔn wie ale nuru boanni, a bek ba ayen, “Nama ale jam nyini cheɗ sagini po la nama poli ayen ni nya ka boa? Nama a poli ayen ni nya ka nuru ate wa a nye ase wuuk ate viok a fugi la? ²⁵ Nama nyini ayen ni nya ka nuru ate wa jo garuk nalinta? Aawo, nuru baai ale a jo garuk nalinta ale a de masim la, a bo ka nalima yie. ²⁶ Mi a bek ka nama ayen ni weeni a sak mu jaab buui dek ate nama nyini ayen ni nya la? Ni nyini ayen ni nya ka biisiteero? Mm, ni nya wari kama di gaam biisiteero. ²⁷ Ka waai ate ba nmarisi wa wie Naawen Gbanƙa po la ale nna ayen, Naawen weeni ayen, ‘Ni nya, mi a tom ka m nuru ayen wa de fi niɗ a gomsɩ siuku magsi a te fu.’ ²⁸ Mi a weeni ni kama ayen Joɔn a gaam ka waai meena ate nipɔk a biak la. Alege waai ate ba a zaab Naawen naamu po la, a poom gaam Joɔn kama.”

²⁹ Nuruma meena a jam wom wa kama. Ba ale lampoo cheesiroma a jam siak kama a va wie njaai meena ate Naawen a yaali la ate Joɔn a te ba soka. ³⁰ Alege Farisiima ale Juuma Sinsanɗa sagraɗa a jam zeri Naawen ale a yaali ayen wa nye dii a te ba la kama ate ba yaa zeri ayen Joɔn kan te ba soka.

³¹ Yeezu yaa nman ayen, “Ka boan jaab ate mi le pa a magsi chaab ale jinla demma nna? Ba a nye ase ka boan la? ³² Ba a nye ase ka bimbaansa ale kala yaba peelim po a wi chaab a weeni ayen, “Tama peeri damunsaɗa kama alege fi kan gogi? Tama be nman yi ka kuuna yiila alege fi kan kumu?” ³³ Siuk kula po Joɔn Sokateerowa ale jam jam la, wa jam bobɩ ka noai, a kan

de nandiinta yaase wa nyu daam, ate ni jam a weeni ayen, ‘Wa ta ka chichiribiok wa zuk po.’ ³⁴ Ku njanɗnyin ate mi Saalobiika me a jam a de ale a nyu la, ni jam weeni kama me ayen, ‘Mi baga a de ale a nyu, ka nna yegayega, ayen mi ka lampoo cheesiroba ale tuimbaata nyam doa.’ ³⁵ Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen, diipo meena yam nyam a nyiem dan nya Naawen yammu, ba a miɗ bu kama.”

³⁶ Farisii wanyi ale jam wi Yeezu ayen wa jam de nandiinta ale wa ate Yeezu yaa cheɗ ate ba kala a de. ³⁷ Teɗ kala po nipɔk ale jam boro. Wa jam ka waba nyeerik. Wa ale wom ayen Yeezu a bo Farisii wa yeri a de nandiinta la, wa yaa ta kpa buui nyum ale masa la jam Yeezu jigi, kpaamu jam sueri ka kpaam cheɗbili. ³⁸ Wa yaa zaani Yeezu teɗ a kum ale pa wa ninyiamu a sugri Yeezu nanɗana ale ge a yaa domsi kali teɗ a pa wa zuisana a duisi wa nanɗana ate si ko, ale a puusi, a yaa pa kpaamu a kpiiri si zuk. ³⁹ Farisiwa ale nya dila la, wa yaa weeni wa dek wa popola po ayen, “Nuruwa de a daam dan sum ka Naawen biisiteero, wa te seba nipowa de ale ka waai choa a tiri wa la kama, dii nyin la, nipowa ka waba nyeerik.”

⁴⁰ Yeezu ale miɗ nuruwa ale a poli nna la, wa yaa tulisi wa ayen Simon, “M ta ka wari ayen m weeni a sak fu.”

Simon me a yaa bek wa ayen, “Ka boan wari, sagra?”

⁴¹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Nuru ale jam boro a yaa piem wa ligra a te nuruba baye. Nuruma de wanyi a jam piem ka daa kobsinu tutuna, wanyi me piem daa pisinu tutuna. ⁴² Ba noa bayewa an nman jam baga a tuni nuruwa ligrana a te wa. Nuruwa yaa von te ba meena ale weeni ba ayen ba basi ba pamaɗa tunika. Ka ba wana dek ale ta yaalika yegayega yɔgyɔgla de ale nuruwa de?”

⁴³ Simon yaa tulisi Yeezu ayen, “Mi a poli ayen ka waai ale ta nuruwa ligra yegayega alege wa vonj a te wa la, le wa ta yaalika nna yegayega ale wa.”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi bi-isi ka wensie”, ⁴⁴ ale ge yaa virim nipowa jigi a bek Simon ayen, “Fi nya nipowa de? Mi ale jo fi yenni po alege fi an te mu nyiam ayen m nja sugri m nanšana alege nya wa de sugri ka mi nanšana ale wa ninyiam ale nman pa wa zuisana a duisi si ate si ko. ⁴⁵ Fi an te mi tia, alege diipo ate mi ga jo yenni de po la, wa an diem basi mi puusa. ⁴⁶ Fi an pa kpaam a kpiiri m zuwa, alege wa pa ka kpa masik a kpiiri basi m nanšana zuk. ⁴⁷ Wa ta yaalika ka nna yegayega dii nyin la, wa nya vonj teka kama wa wabaatana nyin. Alege waai ale nya vonj teka magla la, a ta ka yaalika magla me.”

⁴⁸ Yeezu yaa weeni nipowa ayen, “Fi nya vonj teka kama.”

⁴⁹ Baai meena ale jam maa boro a de la, a yaa jam a bek chaab ayen, “Ka wana ale nna, a vonj nuruba wabaata a te ba?”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni nipowa ayen, “Fi siaka vari fu basi kama, chen ale suyogini.”

8

¹ Ku njanjnyin ate Yeezu yaa nyiem gilim a chen tenkpiensa ale tenfiisa a sak nuruba Naawen wamanšana wie a magsi chaab ale Naawen Naamu. Wa njanjviirima pi ale bayewa a jam maa bo ale wa kama. ² Nipooba gela me baai ate wa jam yia chichiribaata ba zuima po a basi ale ba gela me baai ate wa jam tebi ba tueta la a jam maa va wa kama. Nipooma de jam ale Mæri waai ale jam nyini Magdala tenka ate Yeezu yia chichiribaata tiyopoi wa zukku po a basi la ale ³ Chuuza waai ale jam ka Naawa Ayerod tomteeroma kpagi la, powa Joana ale Suzana ale nipooba ba chaab nna yegayega. Nyaba de

meena ale jam pa ba dek nanta a nya Yeezu ale wa njanjviirima zuk.

⁴ Nuru boari nna yegayega a yaa nyini tenja togatoga a jam wa jigi ase wa ale va si po a taam la. Ba ale jam jam wa jigi a piisi nna yegayega la wa yaa piilim sakka ale wamagsini ayen,

⁵ “Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini boro a yuk nanbie, biena gela a yaa lo siuku ninj ate nuruba a yaa tabi na zuk taam ate nuinsa a deri jam pisi na meena. ⁶ Na gela me a lo tintana po. Na ale nyini a chim la, na yaa jak a kpi dii nyin la, tantana an jam soa dii dula jigini ate nyiam a duagi. ⁷ Na gela me a lo munsana po a yaa nyini a gum chaab ale munsana ate si gerigeri na. ⁸ Na gela me a lo ten nalun po a nyini a chim biak a be bie kook dinyidinyi nyin.”

Yeezu ale weeni wa wamagsini de a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale ta tue a wom la, wa wom mi nalimnyiini.”

⁹ Wa njanjviirima ale bek wa wamagsini de kiri la, ¹⁰ wa yaa tulisi ba ayen, “Naawen basi kama ate nama seba wa naamu wasusunja alege nuruba gela jigi, na chim ka wamagsima nyiini ate ba a nya ale a nya alege ba kan minj, ba a wom ale a wom alege ba kan minj na.”

¹¹ Yeezu yaa weeni ayen wamagsini kiri ale m na: “Biena ka Naawen wienja. ¹² Be naai ale lo siuku po la ka nuru baai ale wom Naawen wienja de la, ate Sitaana a yaa jam jo ba suniimana po a pa na ta nyini ate ba kan nya siuk a siak a te na ate ba a nya varibasika. ¹³ Be naai me ale lo tintana po la, a nye se ka baai ale wom na ate ba sue peenti alege na kan jo ba suniimana po nalimnyiini la. Ba yaa va na maga dega, alege nyenyaka a dan jam ba jigi Naawen wienja vaka nyin, ba nyiem deri pa na vaka a basi. ¹⁴ Be naai ale lo munsana po la, a nye ase ka baai ale wom na alege tenka po wienja popolana ale ba ligra yaalika yegayegaka ale

ba npanyaalika, njala meena a de ka Naawen wienja ate waman an baga nyini na po a nyini. ¹⁵ Be naai ale lo ten nalunku po la, a nye ase ka baai ale wom na ale ta na ba suniima po a va na nalimnyiini ale a zuli wa ale a tom tuimmanja la.”

¹⁶ Yeezu a yaa nman magsi wamagsini di choa ayen, “Nuru karo a toati wa bolimzeun ale nman pa jaab a lik ku a yaase wa pa ku a zaani gaduok tenka. Alege wa dan toati, wa a pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya ate baai ale a jo dokku po la a nya bolimu.

¹⁷ “Boan nyinja, wari karo a suk ate di kan nyini peelim ate nuruba a nya, yaase wari karo a chim wasusugi ate di kan nyini peelim ate waai meena a seba.”

¹⁸ Yeezu yaa pa wannu de a biisi nueri a weeni ayen, “Be nman lak tue wom wa dii ate Naawen a weeni la. Dii nyin la, waai ale seba Naawen maga dek la, Naawen le basi kama ate wa nman seba wa nna yegayega a gum du, alege waai me ale kan seba wa, alege a poli ayen wa seba wa la, Naawen le basi kama ate wa kan poom seba wa ale maga dek me la.”

¹⁹ Dula jigini, Yeezu suaataja ale wa mawa a yaa jam wa jigi alege, ba ale jam paari la, ba an baga a nya wa dii nyin la, nuruma a jam piisi ka nna yegayega. ²⁰ Nuruma yaa weeni Yeezu ayen, “Fi mawa ale fi suaataja a za peelim a yaali ayen ba nya fu.”

²¹ Yeezu yaa weeni nuruma meena ayen, “Mi ma ale mi suaata ale baai ale wom Naawen wannu ale siak a te di la.”

²² Da yen ate Yeezu ale wa naanviirima a yaa jo naarun po ate wa weeni ba ayen, “Ni te ti taam mogi kpeeni kauk kunjula.” Ba yaa siak ate ba a taam. ²³ Ba ale bo nyiamu po a chen la, goom a yaa deri yik Yeezu. Va kpion a yaa yiri ale ba diem bo nyiamu po. Ba naarunku a yaa nye ase nyiamu a

sueri ku la ate ba yaa poli ayen ba bo ka kum po. ²⁴ Ba yaa nak Yeezu a yiri a weeni wa ayen, “Ti Nyonɔ, Ti Nyonɔ, ti boro a kpi kama.”

Yeezu yaa yiri a weeni vioku ayen ku basi abe nyiamu a nye balaa. Vioku a yaa deri basi ate nyiamu me a bali. Ba waai an nman choaya ale maga dek me. ²⁵ Yeezu yaa bek wa naanviirima ayen, “Ni siaka le?”

Ku yaa cha ba ate ba kpaziim a nak ate ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de, ka wana ate wa baga a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noaya?”

²⁶ Yeezu ale wa naanviirima a yaa jam paari Gerasa tenka. Tenka de bo ka Galili mogi kpeeni kori gen.

²⁷ Wa ale ga nyini naarunku po a ga sin ten la, Gerasa deno ate chichiribaata a jam bo wa zuk po a yaa jam Yeezu jigi. Ku jam beni ka nna yegayega. Wa an jam a jo gatta. Wa be jam bo daa yeri po, wa jam bo ka juijui ate ba a gu kpeeba la a goa boositaja sunsun.

²⁸ Wa ale nya Yeezu la, wa yaa lo ten wa nin a yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, “Fi a yaali ka boa m jigiya, fi Yeezu Naawen kpeeni biika? Mi a saalim, kan namsi mu.”

²⁹ Wa weeni dila kama dii nyin la, ka Yeezu ale na chichiribioku ayen ku nyini wa zukku po a nyini. Wa jam ka chichiribiok kuui ale kasim a jam a daani wa nna yegayega la. Ba jam yik wa kama a pa choarima a bobi wa nisa ale wa nanja alege wa nyiem diem gebi na ale ge ate chichiribioku a ta wa chen ga bo sagini po.

³⁰ Yeezu yaa bek wa ayen, “Fi yoi ale boa?”

Wa yaa tulisi ayen, “Mi yoi ale Anurubɔari.” Dii nyin la, chichiribaataja a jam piisi ka nna yegayega a jo wa. ³¹ chichiribaataja a yaa saalim Yeezu ayen wa kan na ti ate ti chen ninam jigiya.

³² Die ale jam piisi nna yegayega a za guuk kunyi zuk dula jigini a de. Chichiribaataja a yaa saalim

Yeezu ayen wa basi ate ti nyini a ga jo dieŋa po ate ŋa yaa chali siŋ a ga lo mogi kpeeni nyiamu po a kpi. ³³ Chichiribaataŋa meena yaa nyini nuruwa zukku po a ga jo dieŋa ate ŋa meena chali siŋ mogi kpeeni nyiamu po a kpi.

³⁴ Nuru baai ale jam a nya dieŋa zuk la ale nya dii ale nye la, ba yaa chali kuli ba yieŋa a ga weeni teŋka po demma ale baai meena ale jam bo ba tatta po la. ³⁵ Nuruma yaa nyini cheŋ Yeezu jigi ayen ba nya dii ale nye la. Ba yaa nya nuru waai ate chichiribaataŋa a poom ta wa la ale wa kala Yeezu teŋ a jo gatta. Wa an ŋman a yesimu. Yoŋsum a yaa deri yik ba. ³⁶ Baai ale nya dii meena ale nye la, a yaa weeni sak nuruba ba chaab ayen nuru waai ate chichiribaataŋa a jam ta wa la a yaa ta ka nyinyoŋsa. ³⁷ Gerasa demma meena, a yaa weeni Yeezu ayen wa nyini ba teŋka po a nyini, dii nyiŋ la yoŋsum nna yegayega ale jam yik ba. Yeezu a yaa cheŋ ga jo ŋaarunku po a pilim ŋmani. ³⁸ Nuru waai ate chichiribaataŋa a ta wa la, a yaa saalim Yeezu ayen wa basi ate wa maa va wa a cheŋ.

Yeezu yaa zeri ale weeni wa ayen. ³⁹ "Pilim kuli fi yenni a ga weeni sak waai meena Naawen ale nye dii a te fu la."

Nuruwa yaa cheŋ ga jo teŋka meena po a weeni Yeezu ale tom dii a te wa la.

⁴⁰ Yeezu ŋman pilim ŋmani mogini kauk kunjula juijui ate wa poom basi la. Nuru boari a yaa te wa tia, dii nyiŋ la, ba kasim jam a limsi wa kama. ⁴¹ Ku an jam bo la beniya alege ate nuru wanyi a yaa deri jam lo Yeezu naŋsa teŋ a saalim wa ayen wa maa va wa ate ba kuli wa yenni. Nuruwa yoi jam ale Jairus. Wa jam ka ba tuka diinaŋa kunyi kpagi. ⁴² Wa jam ta ka wa le yeŋ ate wa a yuak a moata kum. Nipokbinni a jam ka bena pi ale ŋaye.

Yeezu ale jam siak ate ba cheŋ la, nuruma jam piisi ka nna yegayega a yaa jam a tusi wa. ⁴³ Nipok ale jam maa bo ba po a yuak ate ku ga paari bena pi ale ŋaye. Wa tuomu a jam a nye ase wa a lo ka chiak la. Wa jam pa wa ŋantaŋa meena tuesi ka tiita alege nuru a jam karo a baga tebi wa. ⁴⁴ Nuruma ale jam gilim Yeezu dila la, wa yaa va Yeezu ŋaanŋyiŋ a tiri wa garuku noanni. Wa ale tiri la, wa chiaka loka yaa deri basi wa. ⁴⁵ Yeezu yaa bek ayen, "Ka wana ale tiri mi la?"

Ba meena yaa pagsi ayen daa ba. Piita yaa weeni ayen, "Nyooŋ, ka nuruma ale gilim fu dii la ale tusi fu."

⁴⁶ Alege Yeezu tulisi wa ayen, "Ka nuru ale tiri mu dii nyiŋ la, m seba kama ayen pagrim ale nyini m jigi a nyini." ⁴⁷ Nipowa ale miŋ ayen Yeezu miŋ kama la, wa yaa nyini ate wa nyiŋka a gok a lo Yeezu niŋ a weeni ate waai meena wom dii nyiŋ ale soa ate wa tiri Yeezu a deri nya nyinyoŋsa la. ⁴⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, "M lie fi siaka a basi kama ate fi nya nyinyoŋsa, be cheŋ ale suyogini."

⁴⁹ Yeezu ale diem jam boro a biisi la, nidɔa wanyi a yaa nyini Jairus yenni a jam weeni Jairus ayen, "Fi leewa kpi kama, kan ŋman daani Sagrowa."

⁵⁰ Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni Jairus ayen, "Kan chali yoŋsum, ta siaka nyiini ale wa le nya nyinyoŋsa kama."

⁵¹ Yeezu ale paari Jairus yenni la, wa an siak ate nuruba a maa va wa jo alege ka Piita ale Joon ale Jeemi ale biika kowa ale wa mawa ale jam maa va jo. ⁵² Nuruma jam a kum kama ale a kaari alege Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni kan a kum boan nyiŋŋa, wa an kpiya, wa a goa kama."

⁵³ Wa ale weeni ba dila la, ba yaa a la wa ale ge seba chak ayen nipokbinni kpi kama. ⁵⁴ Alege Yeezu a yaa zak nipokbinni nisa ale weeni

wa ayen, “Biiga, yiri n̄mai.” ⁵⁵ Yeezu ale weeni dila la, nipokbinni chiika a pilim jam ate wa deri yiri bunyi dekki. Yeezu yaa weeni ba ayen ba nyɛ n̄andiinta a te wa ate wa de. ⁵⁶ Ku yaa cha wa nyamma alege Yeezu yaa kaam ba ayen ba kan weeni a sak waaiya dii meena ale nyɛ la.

9

¹ Da yeŋ ate Yeezu a yaa wi wa n̄aanviirima pi ale bayewa ate ba jam jigi yeŋ ate wa te ba pagrim ayen ba baga a yiak chichiribaata meena wuu nuruba zuima po a basi abe ba a tebi tueta. ² Wa yaa tom ba ayen ba ga sak nuruba Naawen Naamu wie abe ba a tebi nuruba. ³ Wa n̄man weeni ba ayen, “Nama ale a cheŋ la, ni kan pa jaabjaab ale ni. Ni kan pa tachegsa, a yaase fotta, a yaase n̄andiinta, yaase ligra, abe ni kan pa gatta ti chaab a gum ga tii ate ni jo la po. ⁴ Yeri dii meena wuu ate ni a jo la, ni goa dula ate ku ga paari diipo ate ni a yaali ayen ni basi teŋ kala la. ⁵ Ni dan jam paari teŋ kanyi ate teŋ kala demma a dan kan te ni tia, ni daa basi dula jigini ni kpaanti ni n̄ansaŋa paasuku a basi dula ate ku sak ayen ni a kaam ba kama ba ale zeri Naawen wien̄a la nyiŋ.”

⁶ Yeezu ale ga biisi nueri la, ba yaa cheŋ teŋsaŋa meena a sak Naawen wamaŋsaŋa ale a tebi nuruba jigi meena.

⁷ Galili teŋka Naawa Ayerod a yaa jam wom wie n̄aai meena ale jam a nyɛ la, alege wa an jam miŋ n̄a kiri ya, dii nyiŋ la, nuruba gela ale jam a weeni ayen ka Joon ale yiri kum po, ⁸ ba gela me a jam a weeni ayen ka Elaja ale n̄man pilim jam, ba gela me a jam a weeni ayen ka dila po dila po Naawen biisiteeroma wanyi ale yiti kum po. ⁹ Ayerod a yaa weeni ayen, “Mi gebi Joon zukku kama a basi alege ka wana ale la ate mi a wom wa wie?” Dila nyiŋ, Ayerod a

yaa jam kasim a yaali ayen wa nya Yeezu.

¹⁰ Baai ate Yeezu jam tom la a yaa pilim jam a weeni wa dii meena ate ba nyɛ la. Wa yaa yik ba a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini ate ba cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Beteseida la. ¹¹ Nuru boanni ale wom ba wari la, ba yaa saŋ va ba jam paari ba ate wa nyɛ ba tia ale sak ba Naawen Naamu wie ale tebi baai me ale jam a yaali tebika la.

¹² Wenni ale jam boro a siŋ la, wa n̄aanviirima pi ale bayewa a yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Basi ate nuruma cheŋ teŋfiisaŋa ale tatan̄a ale gilim la a da n̄andiinta a de abe ba gisi goom jigi dii nyiŋ la, tama ale bo dela la, nuru ka dela jigini ayen wa nya ba zuwa.”

¹³ Alege Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama te ba n̄andiinta ate ba de.”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama ta ka borobotta tinu nyiini ale juma n̄aye. Fi a yaali ayen ti ga da ka n̄andiinta a te nuruma de meena?” ¹⁴ Dii nyiŋ la nuruma jam ka nidoaba tusa n̄anu.

Wa yaa weeni wa n̄aanviirima ayen ba weeni ba ate ba kali togatoga nuruba pisinu pisinu.

¹⁵ Wa n̄aanviirima a yaa nyɛ dila. ¹⁶ Yeezu yaa pa borobotta tinuwa ale juma n̄ayewa a yaa zak zuk a nya wenna mazuk a nyɛ Naawen jiam ale ge a yik borobottana ale jumaŋa a n̄mari a pa te wa n̄aanviirima ayen ba chari nuruma. ¹⁷ Ba meena a jam de chak kama ale tali ate wa n̄aanviirima yaa cheesi n̄andiin talana sueri busisa pi ale siye.

¹⁸ Da yeŋ ate Yeezu a jam boro a puusi Naawen wa dek wa nyiini, wa n̄aanviirima nyiini ale jam maa bo dula jigini. Yeezu yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi ka wana?”

¹⁹ Wa n̄aanviirima yaa tulisi wa ayen, “Ba gela a wi fu ayen ka Joon Sokateerowa, ba gela me a wi fu ayen ka Elaja a yaa n̄man pilim jamu. Mba me a weeni ayen fi ka

dila po dila po Naawen biisiteeroma po wanyi waai ale yiri kum po la.”

²⁰ Wa yaa nman bek ba ayen, “Alege nama dek a weeni ayen mi ka wana?”

Piita yaa tulisi wa ayen, “Fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom ate wa jam la.”

²¹ Yeezu yaa kaam ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan weeni nuru waai wannu de, ²² Wa yaa nman weeni ayen, “Nuruba le basi ate mi Saalobiika a nam nna yegayega ate nisomma ale Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma Sinsanja sagroma a zeri mu abe ba basi ate nuruba ko mu alege daa nata a dan paari m le yiri kum po.”

²³ Wa yaa weeni ba meena ayen, “Nuru waai a dan a yaali ayen wa va mi, ku a fe kama ayen wa zeri wa dek yaalika abe wa gomsu wa dek daa meena a magsi kum abe wa jam va mu. ²⁴ Dii nyin la, waai a dan kan gomsu wa dek a magsi kum alege goanti a yaali ayen wa boro wa dek nyin, kula choa nyonowa, a jok wa nyuvunni kama. Waai abe dan jok wa nyuvuri wa ale va mi la nyin kula nyonowa le vari wa nyuvunni a basi. ²⁵ Boan nyinja, ka boan jaab nyuenta ate nuru le nya ase wa nin nya tenzuk de meena masimu ale ge jogi wa nyuvuri ya? ²⁶ Nuru waai abe dan a chali chivie nyaka ale mi ale m sinsanja, mi Saalobiika a dan nman pilim jam ale m zula ale Kowa zula ale wa sabiiloma zula mi me le chali chivie ale kula nyonowa. ²⁷ Alege mi a weeni ka wensie ayen nama baai ale za dela la, ni ba gela a kan kpi abe ni ge nya Naawen Naamu.”

²⁸ Yeezu ale biisi wienja de, ate daa nayopoi a jam taam la, wa yaa yik Piita ale Jeemsi ale Jon a ta ba jueli guuk kunyi zuk ayen ba puusi Naawen. ²⁹ Yeezu ale jam boro a puusi la, wa nimbidiaka a yaa deri tagri ate wa gattanja me a tagri a peenti a nyagsi nna yegayega.

³⁰ Nuruba baye a yaa deri za a biisi ale wa. Ba jam ka Moosis ale Elaja.

³¹ Ba me a jam a nyagsi ka nna yegayega. Ba jam boro a biisi ale Yeezu a magsi chaab ale ka wa ale wa chej Jerusalem a ga kpi ate ku nueri a va Naawen popolana ale magsi dii la. ³² Goom nna yegayega ale jam yik Piita ale wa vaanchaama. Ba ale yiri goomu po la, ba yaa nya Yeezu nyagsika yegayegaka ale nidama bayewa ale ba za ale wa. ³³ Nidama bayewa ale jam boro a yaa ba basi Yeezu abe ba chej la, Piita yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyon, tama ale bo dela dii la a nala kama. Basi ate ti viita tita a te ni ate fi soa kunyi abe Moosis soa kunyi abe Elaja me a soa kunyi.” (Piita jam ze dii ate wa a biisi la.)

³⁴ Piita ale jam boro a biisi dila la, chinmari yaa jam lik ba. Di ale jam lik ba la ate yogsum a yaa yik ba ate ³⁵ lueluk a yaa nyini chinmanni po a weeni ayen, “Yeezu ale Mi Biik ate m lueri, ni be wom wa nalimnyiini.”

³⁶ Lueluku ale ga biisi nueri la, ba yaa nya ale Yeezu a za wa dek wa nyiini. Va nala po ba an jam weeni sak nuru waaiya dii ate ba nya la.

³⁷ Vari ale veenti ate ba nyini guuku zuk a sin la, nuru boari ale jam tu wa. ³⁸ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a kaari a yaa weeni ayen, “M Sagro, mi a saalim fu kama ayen fi nya m biika, wala nyiini ale m biik. ³⁹ Chichiribiok ale ta wa ate wa nyiem deri a kaari nna yegayega. Ku dan ga yiri, ku nyiem kasim chiak wa kama a fobi ten ate tintupuuk a nyini wa noanni po a nyini. Ku kasim a nye ka dila a te wa mula ku kan maari a basi wa. ⁴⁰ M be poom saalim ka fi njanviirima ayen ba yik ku wa zukku po a basi alege ba an бага a nyeya.”

⁴¹ Yeezu yaa weeni ayen, “Nama jinla demma baai tue ale kpari ate ni ka siaka me la, nama a yaali ayen mi bo ale ni ate ku paari ase ka dimpo la? M be le ta sudunni ale ni ate ku ga paari ka dimpo?” Wa yaa weeni

biika kowa ayen, “Ta fi biika a jam dela.”

⁴² Biika kowa ale jam ta wa cheena la, chichiribioku a yaa chiak biika a fobi ten ate wa nyinka deri a gok. Alege Yeezu yaa weeni chichiribioku ale nin muna ale ge a tebi biika a yaa pa wa a te wa kowa. ⁴³ Ku yaa cha waai meena ate ba yaa nya Naawen pagrimu ale ka dii la.

Ba meena ale jam nya wakperikaliisana de meena ate wa nye la, Yeezu yaa weeni wa njanviirima ayen, ⁴⁴ “Ni kan bagim wie naai ate mi a yaali ayen m weeni ni la. Wienja de ale, ba le yik Mi Saalobiika kama a nyo nuruba nisa po.” ⁴⁵ Alege ba an jam minj wa ale biisi dii la kiriya. Ku jam ka wa susugi ba jigi ate ba kan baga a minj di kiriya. Alege yogsum ale jam ta ba ate ba an bek wa ale weeni dii la kiriya.

⁴⁶ Ku njannyinj ate wa njanviirima a yaa ta nampaga ale chaab a bek chaab ase ka ba wana ale nuru kpionj ba meena po. ⁴⁷ Yeezu yaa minj ba ale ta popola naai ba suniimana po la, wa yaa yik biik wanyi a zaani wa ten ⁴⁸ a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai a dan zuli biik ase biika de la mi nyinj, wa zuli ka mi dila. Waai me abe ale a zuli mi la, a zuli ka waai me ale tom mi ate m jam la, boan nyinja, waai ate nama a poli ayen wa daa nuru kpionj ni meena po la, ka wala dek ale nuru kpionj ni meena po.”

⁴⁹ Jon yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyono, tama nya ka nuru wanyi ate wa pa fi yonni nyinj a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi ate tama yaa weeni wa ayen wa basi, dii nyinj la, wa daa tama po.”

⁵⁰ Alege Yeezu yaa weeni wa ayen, “Wa kan weeni wa ayen wa basi dii nyinj la, nuru waai a dan kan a nye ayen fi basi dii ate fi a nye la, kula nyonowa, a maari fu kama.”

⁵¹ Yeezu daana ale jam moata ayen wa chenj wenjmazuk la, wa yaa poli wa popola meena ayen wa a

chenj ka Jerusalem tenka. ⁵² Wa yaa tom nuruba ayen ba de ninj a chenj Samaria tenka tenfik kanyi po a ga gomsa magsi a limsi wa. ⁵³ Alege nuruma a jam zeri kama ayen wa kan jam ba tenka dii nyinj la, ba jam seba chak kama ayen Yeezu popola meena a bo ka wa Jerusalem chelimu po. ⁵⁴ Wa njanviirima Jeemsi ale Jon ale nya ale nuruma a zeri wa la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ti Nyono, fi a yaali ayen ti basi ate bolim nyini wenjmazuk a jam de nuruma de?”

⁵⁵ Ba ale bek wa dila la, wa yaa chiem nya ba a weeni ba ale nin muna, ⁵⁶ ate ba basi tenj kala chelim ale ge chenj tenfik ka choa.

⁵⁷ Ba ale jam bo siuku po a chenj la, nuru wanyi a yaa weeni Yeezu ayen “M le va fu a chenj juijui meena ate fi a chenj la.”

⁵⁸ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Goadunsa ta vie kama a jo, nuinsa me abe ta tugta kama me a jo, alege Mi Saalobiika potim ka m dek yeri a goa.”

⁵⁹ Yeezu yaa weeni nuru wa choa ayen, “Jam va mu.”

Alege nuru wala a yaa tulisi Yeezu ayen, “M Nyono, basi ate m linj chenj a ga pa m kowa a gu abe m jam va fu,”

⁶⁰ Alege Yeezu yaa tulisi nuruwa me ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi ate kpeema a pa ba dek kpeeba a gu, alege fi tuini ale fi chenj ga biisi Naawen Naamu wie ate nuruba wom.”

⁶¹ Nuru wa choa me a njan weeni Yeezu ayen, “M Nyono, m le va fu kama alege, mi a saalim ayen fi basi ate m linj banti m yenni demma abe m jam va fu.”

⁶² Yeezu njan tulisi wa me ayen, “Waai a dan pa wa nisa a vi nigakunni zuk a kpa alege njan cheemu a nya njan, kula nyonowa an magsi Naawen naamu po boka.”

10

¹ Ku n̄aannyiŋ ate Yeezu yaa n̄man lueri nuruba pisiyopoi a yaa tom ba baye baye ayen ba de niŋ a cheŋ teŋsaŋa meena po ale juijui meena ate wa dek weeni ayen wa le cheŋ la. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Teŋka a nye ase ka talim kpiem ate n̄andiinta a zuak nna yegayega bu po alege tuimtomd̄oma an piisi la. Ni yaa be juisi n̄andiintaŋa nyɔnɔwa ate wa tom tuimtomd̄oba ate ba nye ate n̄andiintaŋa jo d̄ok. ³ Ni yaa be a cheŋ. Ni nya, mi a tom ni kama ayen ni nyini a cheŋ ase pabisa ate ba pa basi piina sunsun dii la. ⁴ Ni dan a cheŋ, ni waai kan pa ligra foowa yaase foruwa, a yaase nuensa. Ni kan wari zaani siuk ayen ni puusi waai ya. ⁵ Yeri dii meena wuu ate ni a jo di po, ni nyiem liŋ puusi yenni demma a weeni ayen, ‘Naawen le ta niaka jam yenni de po.’ ⁶ Nuru waai abe dan bo yenni po ate wa a yaali ayen Naawen niak wa yenni, niak kaai ate nama a te wa la, le bo ale wa. Alege nuru a dan boro ate wa kan yaali Naawen niak wa la niak kaai ate nama weeni ayen ka bo yenni po la le pilim n̄man jam ka ni dek jigi. ⁷ Ni dan bo yeri po, ni kasim bo dila po a de abe ni a nyu jaab buuri meena ate ba nye a te ni la dii nyiŋ la, ku a fe kama ayen ba tuni tuimtomd̄owa wa tutunaŋa. M n̄man a weeni ni kama ayen ni kan a togli yie. ⁸ Ni dan cheŋ teŋ po ate ba nye ni tia, ni de jaab buuri meena ate ba nye a te ni la. ⁹ Yɔgnyeensa a dan bo teŋka po ni tebi ba abe ni weeni ba ayen Naawen Naamu a m̄oata ba kama. ¹⁰ Alege ni dan ga jo teŋ po ate ba an nye ni tia, ni taam ka su kpeentaŋa a zaani a weeni ayen, ¹¹ ‘Ni teŋka tintain tii dek ale maŋ tama nantaataŋa la, tama kpaanti ka tila a basi ni nyiŋ ate ku sak ayen ti a kaam ni kama, abe ni seba nyaku de ayen, “Naawen Naamu a m̄oata ba kama.” ’ ¹² M be a weeni a sak ni kama ale wensie ayen da dii

danni ate Naawen cheena ayen wa bo buusa a te waai meena la, ku le pagra ka nna yegayega a poom gaam ku ale jam pagra dii a te Sodom teŋka la.

¹³ “Koraziin ale Beteseida teŋsaŋa a jok wein kama boan nyiŋa, ase Taaya ale Saidon teŋsaŋa a daam dan nya, Ka Naawen ale nye wakperikaliik sii la ase nama Koraziin ale Beteseida demma ale nya n̄a dii la, ba daam te basi ba tuimbaataŋa tomka kama danɗanɗa ale sui kaasun. ¹⁴ Alege, dai dii danni ate Naawen a le jam bo nuruba buusa la, ku kan pagra yegayega a te Taaya ale Saidon demma ase nama Koraziin ale Beteseida demma ate ku ale pagra dii yegayega a te ni la. ¹⁵ Alege nama Kapernaum demma a poli kama ayen ba ale zak ni zaani kama ate ni cheŋ wen̄mazuk wa. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen ku a fe kama ate ni siŋ bolim buui ale kan maara kpimsi la po.”

¹⁶ Yeezu yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Waai a dan wom nama, wa wom mi me kama, alege waai a dan zeri nama, wa zeri mi me kama. Waai abe ale a zeri mi la, a kan zeri ka mi nyiini, wa a zeri ka waai dek ale tom mi la.”

¹⁷ Nuruba pisiyopoiwa ate Yeezu a jam tom ba ayen ba nyiem cheŋ teŋsaŋa po la, a yaa n̄man pilim jam ale supeentik a weeni Yeezu ayen, “Ti Nyɔnɔ, chichiribaata me dek a siak te ti kama fi yonni nyiŋ.”

¹⁸ Wa yaa tulisi ba ayen, “Mi nya Sitaana ale wa nyini wen̄mazuk nna ase wenni ale nyagsi la a jam lo. ¹⁹ Ni nya de m te ni ka pagrim ate ni baga a tabi wiiga ale nuenta zuima, ale dachiaka Sitaana ale wa pagrimu meena, alege nyaŋa de meena po wariwari a kan daani ni. ²⁰ Alege mi a weeni kama ayen ni kan basi ate ni sui peenti nyiini ale chichiribaataŋa ale siak a te ni la, ni basi ate ni sueŋa peenti ale ba ale n̄marisi ni yueŋa wen̄mazuk po la.”

21 Yeezu ale biisi dila a nueri la, Naawen Chiika a yaa deri te wa supeentik ate Yeezu yaa weeni ayen, “M Kowa, fi waai ale ka wenɲmazuk ale tenzuk Nyɔnɔ la, mi a te fi jiam ale fi ale pa fi wienɲa a suk ale baai ale ta yam ale minchakka la jigi ale ge pa ɲa a sak baai ale kan ta yam ale minchakka la. Mm, wensie m Kowa, nyaku de meena abe ka fi dek ale a yaali dii la ate fi nyɛ.”

22 Yeezu yaa ɲman weeni ayen, “Nanta meena, mi Kowa ale pa ba a te mi. Nuru waai abe ze mi wa Biika ale ka waai la, ka m kowa nyiini ale seba. Be ka wana ale seba mi Kowa? Ka mi wa Biika nyiini, ale baai ate mi, wa Biika a yaali ayen m dak wa a sak la.”

23 Wa yaa virim wa ɲaanviirima nyiini jigi a weeni ba ayen, “Nama baai ale a nya wienɲa de ate ni a nya nna la, ta supeentik kama.

24 Dii nyin la, Naawen biisiteerɔba yegayega ale nalima yegayega a jam a yaali kama ayen ba nya nama ale nya dii la, alege ba an jam nya ya. Ba jam a yaali kama me ayen ba wom nama ale wom dii la, alege ba an jam wom ya.”

25 Sinsanɲa sagrɔma po wanyi a yaa yiri zaani a bek Yeezu bega ayen wa nyɛ wa a nya. Wa yaa jam bek Yeezu ayen, “M Sagrɔ, m le nyɛ ka se ate m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

26 Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Ba ɲmarisi Sinsanɲa po ayen ka boan la? ɲa a weeni ayen ka boa?”

27 Nuruwa yaa tulisi ayen ba ɲmarisi kama ayen, “Ku a fe kama ate fi yaali Nyɔnɔwa fi Naawenni ale fi sunum meena, ale fi chiik meena, ale fi pagrim meena ale fi popola meena, abe fi yaali fi saalo choa ase fi ale a yaali fi dek dii la.”

28 Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Fi tulisi mu a magsi kama, be nyɛ nyaɲa de meena, ale fi le boro.”

29 Alege Sinsanɲa sagrɔwa ale jam a yaali ayen wa sak ayen wa ka wayɔrisima nyɔnɔ la, wa yaa bek

Yeezu ayen, “Ka wana abe ale mi vaanchoa?”

30 Yeezu yaa tulisi wa ale wa-magsini ayen, “Nuru ale jam nyini Jerusalem tenka a sin Jeriko tenka. Wa yaa ga jo zueba sunsun ate ba yeeri wa gattanɲa ale nak wa a moata koka a yaa basi wa ale ge cheɲ.

31 Juuma Puusika Yenni kpanɲa po wanyi a yaa yiti va siuk kula me a cheɲ. Wa ale jam nya ale nuruwa dua la, wa yaa logri va siuku nakpiak a taam. 32 Livai demma po wanyi me jam nyini va siuk kula degadega a cheɲ. Wala me ale jam paari nya nuruwa la, wa me a logri va siuku nakpiak a taam. 33 Alege Samaria deno me a yaa nyini siuk kula degadega a cheɲ a yaa jam paari nya nuruwa ate jirim a yaa yik wa ale nuruwa, 34 ate wa yaa cheɲ wa jigi a pa kpaam a sugri wa nirɲa, alege pa daam a kpiiri nyo ɲa po a yaa bobi ɲa. Wa ale nyɛ dila a ga nueri la, wa yaa pa nuruwa a kali wa dek dunka zuk a ta wa cheɲ yeri dinyi po a nya wa zuk

nalimnyiini ate 35 vanni ga veenti ate wa pa daa ɲaye tutuna ligra a te yenni nyɔnɔwa alege weeni wa ayen, ‘Nmasi nya wa zuk. Fi ale a kaasi ligra a yaase ɲandiinta dii meena nuruwa nyin la, m dan pilim ɲman jam m le tuni fu ku meena.’ ”

36 Yeezu ale weeni wanni de a nueri la, wa yaa bek Sinsanɲa sagrɔwa ayen, “Fi ale wom wanni de la, nuruma de batawa po ka ba wana ale nuru waai ate zuema nak la vaanchoa?”

37 Sinsanɲa sagrɔma yaa tulisi ayen, “Ka nuru waai ale nya wa a ta jirimu ale wa la.”

Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Be cheɲ ga nyɛ ase nuru wala ale nyɛ dii la degadega.”

38 Ku ɲaannyin ate Yeezu ale wa ɲaanviirima a jam a cheɲ la, ba yaa jam paari tenfiik kanyi po ate nipok wanyi a jam tuesi wa a ta jo wa yenni po. Nipowa yoi ale Maata.

39 Wa suok me ale jam boro ale

wa, wa me yoi ale Mæri. Mæri a yaa jam kala Nyɔnɔwa tɛŋ a wom wa sinsanŋa, ⁴⁰ alege Maata popola meena jam bo ka dikka jigini. Wa sui an jam peenti ale Mæri ale jam basi wa dek wa nyiini ate wa boro a dik la, ate wa yaa cheŋ Yeezu jigi a ga bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, ku peenti fi sui kama ate fi nya mi dek m nyiini ale boro a dik nandiintanŋa la? Weeni m suoku ate wa jam maa maari mu.”

⁴¹ Alege Nyɔnɔwa yaa tulisi wa ayen, “Maata, Maata, ka boan ale soa ate fi basi ate wie yegayega a dannu fu? ⁴² Fi ze ayen ka wa yeŋ nyiini ale magsi nyeka? Mæri abe lueri ka wamanŋ kala. Nuru a kan baga a tuesi di wa jigi ya.”

11

¹ Da yeŋ po ate Yeezu a yaa jam cheŋ jigi dinyi a boro a puusi Naawen. Wa ale ga puusi nueri la, wa njanviirima po wanyi a yaa weeni ayen, “M Nyɔnɔ, sak ti ate ti seba Naawen puusa ase Joɔn ale sak wa njanviirima dii la.”

² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni daa ni puusi, ni be puusi nna,

“Tama Ko,

basi ate nuruba te fi yonni zula,
di ale welema la nyiŋ.

Basi ate waai meena a va fi noai
ase ba Naab la.

³ Te ti da yeŋ da yeŋ nandiinta,

⁴ Abe fi vonŋ ti wabaatanŋa a te ti,
dii nyiŋ la,

tama a vonŋ a te baai ale a nye
wie a kaasi tama la kama.

Kan te ti a jo nyenyaka po.’ ”

⁵ Yeezu yaa nman weeni ba ale wamagsini ayen, “Ase nama po wanyi a nin ta doa ate fi yaa yiri goota sunsuŋ po a cheŋ wa jigi a weeni wa ayen, ‘M doa, m cheena ayen fi piem mu ka borobotta tita, ⁶ dii nyiŋ la, m doa ale nyiem jam m yenni yogyogla, alege m ka jaabjaab ayen m te wa ate m cheena fi jigi ayen fi maari mu.’ ⁷ Ate wa yaa duak wa dokku po a tulisi fu ayen,

‘Kan daani mu. Dokku kpari kama yogyogla de. Mi ale m bisanŋa abe dua a goa kama. Mi an baga a yiri a te fi jaaboa.’ ⁸ Ka nama wana dek doa le wa tulisi nna? Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, wa dan poom kan baga a yiri a te fu boroboruku, fi ale ka wa doa la nyiŋ. Wa ale yiti a te fu jaab meena ate fi a yaali la dii la, fi ale ka a chali chivie alege kasim a bek la.

⁹ “Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen waai a dan a yaali jaab, wa bek Naawen ale wa le te wa, wa gisi me ale wa le nya, wa dan za dokku noai a nak ba le lak te wa. ¹⁰ Boan nyiŋa, nuru waai abe ale a bek jaab wari la a nya kama, waai me abe ale a gisi jaab la a nya kama, waai me abe ale a nak dokku noanni la, ku a lagri kama a te wa. ¹¹ Biik a dan juisi wa ko ayen wa te wa jum wa le pa waab a te wa? ¹² Yaase wa dan juisi kpajein wa le pa nuonŋ a te wa? ¹³ Alege nama baai ale chim wabanyeerisa la a dan seba tiirim manŋa ni bisa teka m be m nman weeni ka ti kowa ale bo wenna mazuk la a nin yaa wa pa Naawen Chiika a te baai a ale a juisi wa la?”

¹⁴ Da yeŋ ate Yeezu yaa nman boro a yiaŋ chichiribiok nuru wanyi zuk po a basi. Chichiribioku a jam ka gaauŋ a yaa nye ate nuruwa chim gaauŋ me. Chichiribioku ale ga nyini la, nuruwa yaa nman baga a biisi ate ku deri cha nuru baai ale bo dula la. ¹⁵ Alege nuruma gela a yaa jam weeni ayen, “Ka chichiribaatanŋa naawa, Beelzebu ale te wa pagrimu ate wa baga a yiaŋ chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

¹⁶ Ba gela a jam a yaali ayen ba nye wa a nya, yaa weeni wa ayen wa be nye wari ate ba nya ate ku sak ba ayen wa pagrimu a nyini ka wenna mazuk. ¹⁷ Alege Yeezu ale jam miŋ ba popolanŋa ale ka dii la, wa yaa weeni ba ayen, “Tɛŋ kaai ale poori ka dek togatoga a kpalim chaab ale ka dek ka nyiini la, a kan beni, ka a tali ka guuta. Yie a

dan a nye kpaliṅsa ale chaab ba a poori ka chaab. ¹⁸ Sitaana me abe ka dila degadega. Wa dan poori wa dek a ta chaab ale wa dek, wa naamu ale nye ka se a baga a zaani? Nama weeni kama ayen ka chichiribaataṅa naawa, Beelzebu pagrim nyiṅ ale soa ate m baga a yiaḱ chichiribaata nuruba zuima po a basi. ¹⁹ Be dan ka wala pagrim ate mi baga a nye dila, ni basi ate m bek ni ayen nama dek nuruma abe nya ba pagrimu me ka be a baga a nye wa ṅala chaama? Bala abe le ba bo ni buusa ale ni le tulisi dii la. ²⁰ Ku be dan ka Naawen pagrim nyiṅ ate mi baga a yiaḱ chichiribaata nuruba zuima po a basi, ku be a sak kama ayen Naawen Naamu jam ni jigi kama.

²¹ “Nidoa pagro a dan gomsɩ wa dek a magsi a limsi wa yeri, wa jaab kan be. ²² Alege nidoa pagro wa choa waai ale ta pagrim gaam wa la, a dan jam tu chaab ale wa a nak wa yiaḱ, wa le tuesi ṅanta baai meena ate nuruwa a pa gomsɩ wa dek la kama alege a pa wa ṅantaṅa a chari wa doaba.

²³ “Nuru waai abe ale kan va mi la, a kan yaali mi nyummɔa. Waai me abe ale kan basi ate mi ale wa a maa chaab a tigiṅ ṅantaṅa a nyo jigi yeṅ la, kula nyonɔwa abe ṅmasi kati a waan kama.

²⁴ “Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a ga nyini, ku yaa nyiem bo ka goanni po a cheṅ a gisi jigi ayen ku vuusi. Ku be dan kan nya jigi ayen ku vuusi, ku ṅman a weeni ka ku dek ayen, ‘M le ṅman pilim cheṅ ka yeri dii ate m basi la.’ ²⁵ Wa dan jam paari wa le nya ale ba vaari yenni po kama a gomsɩ di a magsi. ²⁶ Ku dan nya dila, ku pilim a ṅmani kama a ga a ta chichiribaata ti chaab tiyopoi tii ale ṅman chim chichiribaata dek nalimnyiini a gaam ku dek la a jam. Ti meena yaa maa chaab a jo bo nuruwa zukku po. Nna abe basi

kama yɔgla, ate nuru a ṅmasi bie gaam wa ale poom liṅ ka dii la.”

²⁷ Yeezu ale biisi nna a nueri la, nipɔk wanyi ale jam maa bo nuru boanni po a yaa lagi wa lueluku biisi ate ku jueli wein ayen, “Yeezu, nipɔk waai ale biak fu ate fi ṅoosi wa a chim la ta wein kama.”

²⁸ Alege Yeezu yaa tulisi nipowa ayen, “Aawo, ka baai ale a wom Naawen Wannɩ ale va di la ale ta wein.”

²⁹ Nuruma a jam ṅmasi zuak ka nna yegayega a gilim Yeezu ate wa jam diem boro a sak ba. Wa yaa weeni ayen, “Jinla demma ka nuru baata, nya ba ale a bek mu ayen m nye wakperikaliik ate ku sak ayen m nyini ka Naawen jigi. Mi a weeni ni kama ayen ba kan nya wakperikaliik a ṅman gum dii ale nye Naawen biisiteero waai ate ba a wi ayen Jona la jigi ya. ³⁰ Ase Jona ale jam chim wari dii a te teṅ kaai ate ba a wi ayen Niineve la, dila degadega ate mi Saalobiika a le chim wari a te jinla demma me. ³¹ Teṅ kanyi ale boro ate ba a wi ka ayen Siiba. Teṅka de naawa jam ka nipɔk. Dila powa ni dek kokpienka Solomon a jam ka waai ale ta yam nna yegayega, ate teṅzuk meena jam seba wa noai po la. Da yeṅ ate Siiba Naawa de a yaa nyini wa teṅka a jam wa jigi ayen wa wom wa yammu sinsaṅṅa. Alege wa dii ale bo dela la a gaam Solomon kama. Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen da dii dannɩ ate Naawen le jam bo nuruba buusa la, Siiba Naawa de le yiri zaani kama a toariṅ jinla teṅka demma ale nin muna. ³² Buusa boka dannɩ me a dan paari, Niineve demma me le yiri zaani kama a toariṅ ni dii nyiṅ la, ba ale wom Jona sinsaṅṅa la, ba basi ba tuimbaataṅa tomka kama. Ni be basi ate m ṅman weeni a sak ni ayen wa dii ale bo dela la, a gaam Jona kama.”

³³ Yeezu yaa ṅman magsi wa-magsini ayen, “Nuru karo a toati bolimzeun a pa ku sugi a yaase wa

pa jaab a lik ku. Wa pa ku a zaani ka jaab zuk ate ku a nya, ate baai ale a jo dokku po la a nya bolimu. ³⁴ Fi nummu abe a nye ase ka bolimzeun a soa fi nyinika meena. Fi nummu abe dan nala, fi nyinika meena a sueri ale ka bolimu nyagsika. Alege nummu a dan kaasi fi nyinika meena a sueri ale ka legi. ³⁵ Be kpesi fi dek ayen jaab buui ale bo fi po la ka welensa alege daa legiya. ³⁶ Fi nyinika meena abe dan sueri ale welensa ate ka juijui ka biem po, ka meena be le bo ka welensa po ase fi nyiem ale toati bolim ate fi a nya dii la.”

³⁷ Yeezu ale jam biisi a nueri la, Farisii wanyi a yaa weeni ayen ba kuli ate ba de nandiinta. Yeezu yaa siak ate ba jo kali ayen ba de, ³⁸ ate ku cha Farisii wa nna yegayega ate wa nya ale Yeezu a de alege an nari wa nisanja ase ba kisiku ale a sak dii la. ³⁹ Nyonowa a yaa weeni wa ale wamagsini ayen, “Nama Farisiima a nyiem sugri ka beerisana ale taasana njanja, alege ni puusana po ka varuk popola ale gaasa nyiini ale sueri. ⁴⁰ Ni ka betta. Nama ze ayen Naawen ale nye jaab njan la wa maa nye ka wa puuka po me? ⁴¹ Dila nyin la ni pa nanta baai ale bo beerisana ale taasana po la a te nanjagsana ate jaab meena a nala a te ni.

⁴² “Alege nama Farisiima a jok wein kama boan nyin, ni a te Naawen ka jaab buui ate wa soa la a ta nyini ni tinan masisa ale tinan toasa ale tinansa si chaab a gum du alege, chiem ni njan a te wensin. Ni be ka yaalika me ale Naawen ya. Ku be a fe kama ayen ni te jam a yaali wensie tuima kama abe ni ta yaalika me ale Naawen abe ni kan basi njala meena.

⁴³ “Nama Farisiima abe nman diem jok wein kama, dii nyin la, ni a yaali ka zukpaglik sii ate ba lueri a te nuru baai ale magsi zula teka la zuima kalika ni tuka diinana po. Ni be a yaali kama me ayen nuruba a

puusi ni a te ni zula yaba peelitana po ate waai meena a nya ni. ⁴⁴ Ni be jok wein me kama dii nyin la, ni a nye ase ka boosita ale doa alege nuruba an baga a nya ti a yaase ba ze ayen ti ka boosita la.”

⁴⁵ Juuma Sinsanjan sagroma po wanyi a yaa tulisi wa ayen, “M Sagro, fi ale biisi nna la, fi le tama me kama.”

⁴⁶ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “Nama Sinsanjan sagroma me jok wein kama dii nyin la, ni basi kama ate nuruba a ji jib tii ale gaam ale jika alege nama a kan poli ayen ni pa niyen a tabri ji ba. ⁴⁷ Boan nyinjan, ni se ka boosi nalinsa a te Naawen biisiteeroma baai dek ate nama kokpiensana a ko la. ⁴⁸ Dila nyin nama nyeka a sak kama ayen ni siak kama ale ni kokpiensana ale nye dii la. Boan nyinjan ka bala ale ko ba ate nama me yaa a se boositana a teeri ba. ⁴⁹ Dila ale soa ate Naawen Yammu a weeni ayen, ‘M le tom biisiteeroba ale tuiptomdoba ate ba jam ba jigi. Ba be le ko biisiteeroma ale tuiptomdoma de ba gela abe ba basi ate ba gela a nya ninam.’ ⁵⁰ Ku be a fe kama ayen jinla demma a nya waalika ba ale ko biisiteeroma de meena la a ta nyini diipo ate ba nye tenka la, ⁵¹ a ta nyini Abil a ga paari Zakaria ate ba jam ko Juuma Puusika Yenni kunjunku ale welensana jigini sunsun la. Ka wensie, jinla demma ale nya waalika nyana de meena nyin.

⁵² “M be nman a weeni ka nama Sinsanjan sagroma ayen ni jogi wein kama, boan nyinjan ka nama ale ta sebika saafiika. Ni dek abe kan jo, alege ni kan siak ayen baai ale a yaali joka la a jo.”

⁵³ Yeezu ale ga basi dula jigini ale chen la, Sinsanjan sagroma ale Farisiima a jam a toarin wa kama nalimnyiini a bek wa bega nna yegayega. ⁵⁴ a pii nyin a nye ayen wa biisi kaasi ate ba nya siuk a bo wa buusa.

12

¹ Ase nuru boanni ale kasim jam de tusa diichoa jigi yen a yaa tabi chaab zuk la, Yeezu a yaa de nin a weeni wa njaanviirima ayen, “Ni kpesi ni dek ale Farisiima dabin-tana, mi a weeni ka ba pimpaasi-mana. ² Wari karo ayen di suk yogyogla a dua ate di kan maari a nyini peelim chum diipo. Wari dii meena me ale chim wasusugi la, ku a fe kama ayen di nyini peelim ate nuruba seba. ³ Dila nyin la, fi dan biisi wari legi po, ku a fe kama ayen kantuen ba wom di. Wari dii me ate fi waasi dok po la, ku a fe kama ayen di jueli gbon ate nuruba wom.

⁴ “M doaba, ni kan a chali yogsum ale nurubiiga. Wa baga a ko ka fi nyinka alege ku njaannyin wa an nman baga a nye fi wari di choa. ⁵ Ni basi ate m dak a sak ni waai ale magsi ayen ni a chali yogsum la. Wala ale Naawen, waai ale wa ko fu abe wa ta pagrim a nman pa fu a yuk basi bolim buui ale kan maari kpi la po. Wensie ate mi a weeni ayen ka wala ate ku a fe ayen ni chali wa yogsum.

⁶ “Ba kan yik nuin fiisa sinu a da ka ligbie naye? Alege Naawen kan ban bunyi la wari ya. ⁷ Naawen poom seba fi zukku zuisana ale piisi soa dii la kama. Dila nyin la, ni kan chali yogsum, boan nyinna, Naawen jigi nama gaam nuin fiisa diichoa kama.

⁸ “Nuru waai a dan nyini peelim nuruba nin a weeni ayen wa va ka mi, Mi Saalobiika me a le nye ka dila degadega Naawen sabiiloma nin. ⁹ Alege waai me a dan nyini peelim nuruba nin a zeri mi, Mi Saalobiika me a le nyini ka peelim a zeri wa me Naawen sabiiloma nin.

¹⁰ “Nuru waai a dan le Mi Saalobiika kula nyonowa a le nya vonteka kama, alege waai a dan le Naawen Chiika, kula nyonowa kan nya vonteka.

¹¹ “Nuruba dan yik fu a ta jam zani tuka diinana po a yaase nalima

nin a yaase kpage nin, ayen ba bek fu bega, kan basi ate ku daani fu ale fi le fi nye dii a biisi nyini la a yaase fi le fi biisi dii la, ¹² dii nyin la, dila powa, Naawen Chiika a le sak fu fi le fi biisi dii la.”

¹³ Nuru a yaa nyini nuru boanni po a bek Yeezu ayen, “Sagro, weeni m suoku ate wa basi ate ti lueri ti kowa ale tali nanta baai a te ti la a chari chaab.”

¹⁴ Yeezu yaa tulisi wa ayen, “M doa, ka wana ale te mi siuk ayen m bo nama buusa a yaase m lueri nanta a chari nama niyewa?”

¹⁵ Yeezu bek ba dila alege a yaa weeni nuru boanni meena ayen, “Ni kpesi ni dek ate ni kan chim njanyaalik nyamma dii nyin la, nyuvuri potim daa ni nin a nya nanta yegayega.”

¹⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Jigsiro ale jam ta wa talim ate bu yaa ta nanta nna yegayega. ¹⁷ Wa yaa poli ayen, ‘M ka jigi a nyo m nantana de meena du. M le nye ka se?’ ¹⁸ Wa yaa nman weeni wa dek ayen, ‘M le nye ka nna: M le nak ka m buana a lonsi abe m se bu kpeema a pa m nantana meena a nyoro. ¹⁹ M dan nye dila a nueri m yaa weeni m dek ayen, m dega, fi ta nandiinta ka nna yegayega a de ate ku ga a paari bena yegayega. Kan a yiili, a de abe fi a nyu abe fi a nye fi yaaka.’ ²⁰ Alege Naawen yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka beruk, yokku de ku a fe kama ate fi kpi. Be ka wana a le wa soa fi nantana de meena ate fi gomsa zaani la?’

²¹ “Ku be ale ka dii la ale la ale baai ale kasim pa nanta a zaani a jigsi la jigi alege Naawen nimbie po ba ka jaaboa.”

²² Yeezu yaa weeni wa njaanviirima ayen, “Dila abe ale soa ate mi a weeni ni ayen ni kan a yiili ale ni nyuvoona, ase ni le nya nandiinta ka be a de vuugi, a yaase gatta a jo lik ni nyinsa. ²³ Dii nyin la, nyuvuri a gaam nandiinta

kama, fi nyinƙa me abe gaam gatta kama. ²⁴ Nama deƙ abe nya teƙƙa nuinsaƙa, si kan bori ƙanta yaase si a che ƙanta, si ka bua ayen si pa ƙanta a nyoro, alege nyaku de meena ka Naawen ale a te si ƙandiinta. Nama abe gaam nuinsa kama! ²⁵ Ni basi ate m bek ni wari, ka nuru wana deƙ ale kasim a yiili ale wa bena noai ate wa yiilika a basi ate bein yeƙ la a lueri gum wa benaƙa po? ²⁶ Fi be dan kan baga a nye wa fiika de, ka boan ale soa ate fi a yiili nyaƙa de meena. ²⁷ Ni ƙman nya tiisaƙa ale wuutaƙa ale a nye ba puutaƙa la, ba kan tom a yaase ba a yok gatta, alege ni basi ate m weeni sak ni ayen Nakpionƙu Solomon ale jam jigsidi nna yegayega la, wa jam ka gatta ate ti nala a paari tiisaƙa ale wuutaƙa de puutaƙa. ²⁸ Alege Naawen abe dan a te ti ga tila chaab wuutaƙa de tii nyiem ale boro jinla alege chum ba ƙman pa ti nyo bolim po la, ku a fe kama ayen wa te nama me gatta. Ka boa ale soa ate nama siaka an soa diiya?

²⁹ “Dila nyinƙa ni kan kasim a yiili abe ni pa ni popola meena a basi ni ale ni de abe nyu jaab buui la jigiya. ³⁰ Dii nyinƙa la, ka baai ale kan seba Naawen la ale kasim chali a vi ƙantaƙa de, alege nama kowa poom seba ayen nama me a yaali ƙantaƙa de kama. ³¹ Dila nyinƙa ni de ninƙa a pa ni popola meena a basi Naawen namu po alege ate Naawen a yaa basi ate ƙantaƙa de meena me a jo ni nisa po.”

³² Yeezu yaa ƙman weeni ayen, “Nama baai ale kan piisi la ate mi a weeni ni ayen, ku an magsi ayen ni a chali yogsom, dii nyinƙa la, ni kowa poli kama ayen ku ka wamaƙ nna yegayega ate wa pa wa naamu a te ni. ³³ Ni pa ni ƙanta baai ate ni ta la a da a pa ligrana a te ƙanjagsa. Ni yaali ligran fot tii ale kan maari a kaasi la, ate ni jigsika meena a bo wengmazuk juijui ate ƙanta kasim boro taam wuu ate zueba an baga zu la, a yaase ƙanta an baga de ba la.

³⁴ Dii nyinƙa la, ni jigsika ale bo juijui la, ni sunummu me a bo ka dula.

³⁵⁻³⁶ “Ni gomsidi ni deƙ a limsi Mi Saalobiika jamka ase yom nyiem ale gomsidi ba deƙ dii a limsi ate ba nyonowa ga nyini nipok faarika tigi po a jam la. Tomteerowa nyiem jo ka ba gattaƙa a toati ba kanaasaƙa ate ba nyonowa yaa dan jam a wi ba abe ba lagi dokku nonni bunyi deƙki ate wa yaa jo. ³⁷ Baai ate ba nyonowa a jam a paari ale ba kan goa la, ta wein kama. Wensie, wa dan jam nya dila, wa le yeeri wa kasaaƙu a dueni teƙ abe wa de ninƙa a yik ba kali ate ba de ƙandiinta ate wa deƙ a de ninƙa a poom nye ƙandiintaƙa a chari. ³⁸ Ba nyonowa a dan ƙman pilim jam a paari yok dii po ale ba kan goa, tomteerowa bala ta wein kama. ³⁹ Alege yogyogla de ni basi ate m weeni a sak ni ayen, yenni nyonowa abe dan seba dii po ate zuewa a le jam wa yenni la, wa te kan goa ale ge basi ate ba a kaasi wa yenni a jo di po. ⁴⁰ Dila nyinƙa la, mi a weeni ni kama ayen ku a fe kama ate nama me gomsidi ni deƙ a magsidi dii nyinƙa la, Mi Saalobiika a le jam ka diipo ate ni kan poli ayen m le jam la.”

⁴¹ Piita yaa bek Yeezu ayen, “M Nyonowa, fi a weeni wamagsini de a sak ka tama nyiini yaa waai meena?”

⁴² Yeezu yaa weeni ayen, “Ku be a fe kama ayen ni meena chim yanta nyam ase tomteerowa waai ale ka yam nyonowa ate wa nyonowa yaa lueri wa ayen wa a nya wa yenni zuk nalimnyini abe wa a nye ƙandiinta a te yom bimbala diipo meena ale magsidi ayen wa nye a te ba la. ⁴³ Alege tomteerowa waai ale nye nyaku de ate wa nyonowa nyiem a jam yeri a yaa nya la, ta wein kama. ⁴⁴ Wensie, ate mi a weeni fu ayen wa nyonowa a le pa wa ƙantaƙa meena a nyo ka wa nisa po ayen wa a nya. ⁴⁵ Alege tomteerowa a dan weeni ayen wa nyonowa goa a beni ka yegayega ale jamka, ate wa yaa yiri a nak wa

yom bimbala, nidoama ale nipooma meena a gum chaab alege a yaa nye nandiinta a de ale nyu daam buk, ⁴⁶ wa nyonowa ale nman pilim a jam ka da dii dannu ate wa kan poli ayen wa le jam la. Wa nyonowa a dan jam paari, wa le te tomteerowa de ka waalika ase baai ale kan a va Naawen noai la po.

⁴⁷ “Tomteerowa waai ale seba wa nyonowa ale a yaali ayen wa nye dii a te wa alege wa kan gomsu wa dek a nye la, ale nya ka waalika ale nagta nna yegayega. ⁴⁸ Alege tomteerowa waai ale kan seba wa nyonowa ale a yaali ayen wa nye dii a te wa alege wa nye wari dii ale magsi wa nya nagta la, wa le nya ka nagta nna magla. Nuru dan te fu yegayega, wa a poli ayen wa tuesi fi jigi ka yegayega me. Wa be dan te fu nna yegayega gaam taam, wa poli ayen wa tuesi fi jigi ka nna yegayega me a gaam taam.”

⁴⁹ Yeezu yaa weeni ayen, “M jam ayen m cheeni ka bolim a basi tenzuk. M dek be a yaali kama ayen bu te toati ya. ⁵⁰ M ta ka ninam ayen m musu bu po ase nuru ale a musu nyiam po dii la. M sui abe kaasi kama ase ka m nin tuesi ninammu de a nueri. ⁵¹ Nama a poli ayen mi jam ayen m ta ka suyogini a jam tenzuk de? Aawo, ni basi ate m weeni a sak ni ayen m jam ayen m ta ka chaab poorika jam. ⁵² A ta nyini yogyogla a chej, nuruba banu a dan bo ba yeri po, ba le poori ka togatoga ate nuruba bata a maa chaab a ta chaab ale nuruba baye. ⁵³ Ate ko ale ta chaab ale wa biik ate biika me a ta chaab ale ka kowa. Ate ma ale ta chaab ale wa lie ate lie wa me a ta chaab ale wa mawa. Ate njanipok ale ta chaab ale wa sampok ate sampowa me a ta chaab ale wa njanipowa.”

⁵⁴ Yeezu yaa nman weeni nuruma ayen, “Nama nyiem a dan ga nya chinmari ale di sobri ni deri a poli kama ayen ka nmoruk ale a yaali ku ni ate ku sum ni. ⁵⁵ Ni nyiem a dan ga nya ale viok a nyini yiseok

genj a cheena, ni a poli kama ayen wulum wein a moata ate bu sum jam. ⁵⁶ Ni ka pimpaasiroba. Ni baga a nya tenka ale chinmaanja kama a baga a seba ku ale ka dii la. Be ka boa ale soa ate ni an baga minj wa naai ale a nye yogyogla la?

⁵⁷ “Ka boa ale soa ate ni an baga a poli wa dii ale magsi nyeka la? ⁵⁸ Nuru a dan poti ni a ta ni chej, ni biisi magsi chaab ate wa kan dari ni ale pagrim a ta chej nuru waai ale a biisi biisanja la jigiyu. Wa dan nye dila biisanja nyonowa a le pa ni a nyo ka polisa nisa po ate ba me yaa pa ni a nyo likka dok po. ⁵⁹ M be le weeni ni ayen, ni be nya ba kan lagi ni ate ni nyini ase ka ni nin tuni pamini meena a kan tali ale ligbiri me la.”

13

¹ Yeezu ale jam boro a biisi la, nuruba gela a yaa jam weeni a sak wa naawa Paalot ale ko Galili demma ba gela ba ale jam boro a nye kaabka a te Naawen dii la. ² Ba ale weeni sak wa dila la, wa yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli ayen Galili demma de baai ale jam nam nna la, a chim ka tuimbaata nyam a gaam Galili demma mbala? ³ Aawo, ni be dan kan basi ni tuimbatanja tomka, nama me le kpi ka bala ale kpi dii la. ⁴ Yaase ni basi ate m nman bek ni ayen, nama a poli ayen nuruba pi ale naaninja ate Jerusalem tenka Sailom yeri kpien wonku a jam lo ba zuk a ko ba la a chim ka tuimbaata nyam a gaam nuru baai meena ale bo Jerusalem tenka po la? ⁵ Aawo, alege mi a weeni kama ayen ni dan kan basi ni tuimbatanja nama me le kpi kama.”

⁶ Yeezu yaa magsi wamagsini ayen, “Nuru ale jam ta kinjanj wa talim po. Nuruwa yaa yiri da yenj a yaali moota alege wa an nya jaaboa. ⁷ Wa yaa weeni waai ale a nya talimu zuk la, ayen, ‘Nya de, bena njata ale nna ate mi kasim a yaali moota kinjanjka de zuk alege kan nya jaaboa. Che bu lonsi, ale mi

ze jaab buui nyin ale soa ate bu a de tenka nandiintana la.' ⁸ Wa yaa tulisi wa ayen, 'M nyonɔ, basi ate bu zaani benni de nmani ate m tu gilim bu a nye bibaam a yuk gilim bu. ⁹ Bein a dan nman paari ate bu yoani, ku nala, alege bu dan kan yoani ya, fi yaa che lonsi.' "

¹⁰ Da yen ba Vuusum Danni dinyi dai ate Yeezu jam boro a sak nuruba ba tuka diinana kunyi po. ¹¹ Nipok wanyi a yaa jam maa boro ate chichiribiok a bo wa zuk po a nye ate wa chim gbaruk a paari bena pi ale naani. Tuemu a jam nye kama ate wa gori an nman бага a teenti wa dek a zaani. ¹² Yeezu ale ga nya wa la, wa yaa wi nipowa ayen, "Nipowa, fi kan nman chim gbaruwa", ¹³ a yaa pa wa nisa a vi nipowa zuk ate wa yaa deri teenti wa dek bunyi dekki a yiri zaani nmai a te Naawen pimpauk.

¹⁴ Alege tuka dokku kpagini ale ga nya dila la, wa sui yaa puuri dii nyin la, ku jam ka ba Vuusum Daana po dinyi ate Yeezu nye dila. Tuka dokku kpagini a yaa weeni nuruma ayen, "Daa nayuebi ale boro ate ti pa njala a tom tuima. Nuru waai a dan a yaali ayen wa nya tebika wa jam daana de po. Ku daa ti Vuusum Danni ate ba a nye dila!"

¹⁵ Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Nama ka pimpaasiroba boan nyin, nama wanyi wanyi a foli ni niiga ale ni bonsana kama a nya ba zuk a ta a che a ate ba a nyu nyiam ni Vuusum Danni. ¹⁶ Yogyogla, be ka Abraham njanbiik ale nna ate Sitaana kasim ta wa kenken a ga paari bena pi ale naani. Ku be an magsi ayen mi me foli nipowa de ale bo Sitaana nisa po la Vuusum Danni?" ¹⁷ Yeezu tulisika de a jam pa wa dachaasana nyo ka chivie po nna yegayega alege nuruma sue a jam peenti ka nna yegayega ale wakperikaliik sii ate Yeezu jam nye la.

¹⁸ Yeezu yaa bek ayen, "Naawen Naamu a nye ase ka boan la? M le

pa ka boan jaab a magsi chaab ale bu? ¹⁹ Bu a nye ase ka nna la. Bu a nye ase ka be dii ate ba a wi ayen 'mastad' ate nuru yaa pa bori wa talim po la. Binni a yaa nyini a chim tiib ate nuinsa yaa jam a yok si tugta bu nansa nyin."

²⁰ Yeezu nman bek ayen, "M le nman pa ka boa a magsi chaab ale Naawen Naamu? ²¹ Bu a nye ase ka dabinta ate nipok a pa nyo taasi kpeeni ale boroboruk zom po ate bu piri nna yegayega a sueri di meena dii la."

²² Yeezu yaa va tenkpiensana ale ten fiisana po a che Jerusalem ale a sak nuruma. ²³ Nuru wanyi a yaa bek wa ayen, "M Nyonɔ, nuru baai a le ba nya varibasika la an soa diiya?"

Yeezu yaa tulisi ba ayen, ²⁴ "Ni nye nyinbiiri ate ni va dok kuui nɔanni ale kan soa dii la a jo dii nyin la nuruba yegayega a le ba pii nyin ayen ba va dula jo alege ba kan бага. ²⁵ Yenni nyonɔwa yaa dan yiri lik dokku nɔanni ni yaa weeni ayen, 'M nyonɔ lagi dokku nɔanni a te ti.' Ni dan weeni dila, wa le tulisi ni ayen, 'Mi ze ni ale nyini ka juijui la.' ²⁶ Ate ni yaa weeni wa ayen, "Tama ale fi a de nandiinta ale chaab kama. Fi be sak nuruba tama tenka kama." ²⁷ Alege wa le nman tulisi ayen, 'Mi ze ni le nyini ka juijui la. Nama gaasa nyamma, ni be mi nin!' ²⁸ Ni ni a kum kama abe ni pa nisima a su noa po a dom ase ni nin nya Abraham ale Aizik ale Jakob ale Naawen biisiteeroma meena a bo Naawen Naamu po. Dila powa ale nama bo ka bu peelim. ²⁹ Nuruba ale nyini kori gen ale yeri nin gen ale yiseoku gen ale wiiluku gen a jam kali fi jigi, fi jigi tigi kpeeni po Naawen naamu po. ³⁰ Ate ba gela baai daam ale wari njan yogyogla la a yaa de nin ale ge ate ba gela me baai ale de nin yogyogla de la a yaa wari njan."

³¹ Yeezu ale boro a biisi la, Farisi-ima ba gela a yaa jam wa jigi a weeni

wa ayen, “Ku a fe kama ayen fi basi dela jigini abe fi nyini a cheŋ jigi yon dii nyin la, Naawa Ayerod a yaali ayen wa ko fu kama.”

³² Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni ga weeni pimpaasima nyɔnɔwa ayen m bo ka dela a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi ale a tebi ba gela me jinla ale chum ate vonuŋ a dan paari abe m nueri m tuimaŋa.

³³ Alege ku a fe kama ayen m bo m siuku po a cheŋ jinla ale chum ale vonuŋ dii nyin la, ku an magsi ayen Naawen biisiteerowa a kpi jigi jigiya, ka Jerusalem teŋka po nyiini ate wa le kpi.”

³⁴ Yeezu yaa nman weeni ayen, “Oo, Jerusalem, Jerusalem, teŋ kaai demma ale a yuk Naawen biisiteeroma, baai ate wa tom ba ni jigi la ni yuk ale tana a ko. Ka bu dina ate mi kasim a yaali ayen m yik ni nuruma a pobi ni ase kpiak ale a pobi ka bisa dii la alege ni kasim a zeri? ³⁵ Dila nyin la, da yeŋ cheena ate Juuma Puusika Yenni a kan nya nuru di po. Be ka wensie ate mi a weeni ni ayen ni kan nman nya mi alege ate di dannii jam ate ni yaa weeni ayen, ‘Naawen le niak waai ale a jam ti Nyɔnɔwa yonni nyin la.’”

14

¹ Vuusum Daana dinyi ale jam paari la, Yeezu yaa cheŋ Farisii denowa wanyi yeri ayen wa de nandiinta. Nuruwa jam ka kpagi. Dila dannii Farisiima ale Naawen Sinsaŋa sagra ma yaa kasim jam a nya Yeezu ase wa le nye wari ya. ² Nuru wanyi a yaa boro ate wa nisima ale wa nanŋa a jam fuusi nna yegayega a yaa za Yeezu nin ³ ate Yeezu yaa bek Sinsaŋa sagra ma ale Farisiima ayen, “Sinsaŋa a siak ate nuru a tebi yɔgnyeensa Vuusum Danni yaa na kan siagi?”

⁴ Alege ba an tulisi wariya. Yeezu yaa tebi nuruwa ate wa kuli. ⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ase ni wanyi a nin ta biik yaase naab ate ba wanyi

a yaa lo vilini po Vuusum Danni, ni kan yeeri biika, yaase naamu Vuusum Danni dila degadega a ta a nyini?”

⁶ Alege ba an jam baga a tulisi wa benja de me po.

⁷ Ba ale jam a kali ayen ba de la, Yeezu yaa nya ale nichamma ba gela a lueri jigi mansaŋa a kali. Yeezu ale nya dila la, wa yaa biisi magsi wamagsini ayen, ⁸ “Nuru a dan wi fu ayen fi jam maa de tigi nandiinta, kan kali jigi maŋa. Dii nyin la, ku baga a nye kama ate nuru waai ale nman chim nuru kpion la a gaam fi la a jam ayen wa maa de tigi nandiinta. ⁹ Ku dan nye dila, nuru waai ale wi fu ayen fi jam a maa de tigi nandiinta la, a le jam naan nyin a weeni fu ayen fi yiri abe fi ge ate nuru waai ale nman gaam fu la a kali. Dila abe a ta ka chivie a jam fi jigi, dii nyin la, wa ale weeni fu ate fi sin teŋ la nyin. ¹⁰ Alege, nuru abe dan wi fu ase dila la, fi dan cheŋ, ga kali juijui ale kan magsi fi kali la, ate waai ale wi fu la a yaa jam fi jigi a weeni fu ayen, ‘M doa, yiri jueli jam kali jigi maŋka de.’ Nna le ta zula a jam fi jigi ate waai meena nya. ¹¹ Dii nyin la, nuru waai ale pa wa dek a chim nuru kpion la, ba le zaab wa, alege nuru waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpion.”

¹² Yeezu yaa weeni Farisii waai ale wi wa ayen wa jam ate ba de la ayen, “Fi dan nye kantuen a yaase yok nandiinta a poli ayen fi wi ate nuruba jam maa de, kan wi fi doaba yaase fi suaata yaase fi mabisa yaase fi kalimoto baai me ale jigi la, dii nyin la, bala meena waai a dan nye nandiinta tigi, ase dila la ba pilim a wi fi me kama. Dila abe dan nye, ku a sak ase fi nya fi ale nye dii la tutuna kama. ¹³ Fi dan ta nandiinta tigi, wi nanjagsa, ¹⁴ ale gbatia, ale gbanŋa, ale yeeba ate fi nya niaka, dii nyin la, bala waai an baga nye wari ase dila la a tuni fu.

Ka Naawen a le wa tuni fu dai dii dannu ate wayorisima nyam le yiri kum po la.”

¹⁵ Nidoama wanyi ale jam maa kala a de nandiintana la a yaa wom dii ate Yeezu a weeni la a yaa weeni wa ayen, “Baai a le ba kali a de Naawen Naamu tiginu nandiintana la, ta wein kama.”

¹⁶ Yeezu me yaa tulisi wa ale wamagsini ayen, “Nuru ale jam nye wa nandiinta tigi nna yegayega a yaa wi nuruba nna yegayega ayen ba jam de. ¹⁷ Ba ale ga dik nandiintana a nueri la, wa yaa tom wa tomteerowa ayen wa nyiem a weeni baai meena ate wa wi la ayen ba jam ale jaab meena a gomsu magsi kama. ¹⁸ Alege ba meena wanyi wanyi a yaa tulisi ayen ba kan nya siuk a jam. Waai ate tomteerowa a de nin ga weeni la, yaa weeni ayen, ‘M da ka ten ate ku a fe ayen m ga nya ka. Mi a saalim mi an baga a jam.’ ¹⁹ Wanyi me a jam weeni ayen, ‘M da ka m lalikpaansa bunu ate mi a chen ayen m ga pa si kpa nya. Mi a saalim mi an baga a jam.’ ²⁰ Wa choa me a jam weeni ayen, ‘M faari ka nipok, dila nyin mi an baga jam.’

²¹ “Tomteerowa a yaa nman kuli a ga weeni wa nyonowa nana de meena. Ku yaa puuri wa nyonowa sui nna yegayega ate wa weeni wa tomteerowa ayen, ‘Chali nyini tenka po su kpeentana nin ale gugottana po a wi nanjagsa ale gbatta ale yeeba ale gansa ate ba jam.’ ²² Ku an bola beni ya ale ge ate tomteerowa a nyini a pilim jam weeni wa ayen, ‘M nyon, m nye dii ate fi weeni mu ayen m nye la kama. Ba jam kama alege dokku an diem sueriya.’ ²³ Tomteerowa nyonowa yaa nman weeni wa ayen, ‘Chen jigi naai meena ale kali gilim tenka po la a ga fe nuruba ate ba jam sueri m yenni. ²⁴ Mi ale a weeni ni ayen baai meena ate m lin wi la, ba wanyi me la noai a kan tiri mi nandiintana de.’ ”

²⁵ Da yen ate nuru boari a yaa va Yeezu a chen ate wa chiem a weeni ba meena ayen, ²⁶ “Nuru waai ale a jam mi jigi ayen wa chim m nanviiro la an baga a chim ase kula nyonowa a nin ta yaalika ale mi a gaam wa ale a yaali wa ko, yaase wa ma, yaase wa pok yaase wa bisa yaase wa suaata yaase wa toba yaase wa dek me dii la. ²⁷ Waai a dan a yaali ayen wa va mi alege an gomsu wa dek a magsi kumma, kula nyonowa an baga chim mi nanviiro.

²⁸ “Ase ni wanyi a dan a poli yeri kpien won jueli wein seka, wa a kali ka zimm a poli wa a le wa pa jaab buui ale jaab buui a se ate yenni ga nueri la. Wa ale poli nya me ase wa ta ba yegayega ya. ²⁹ Kan daa di, wa dan nyubi nyubini alege wa an baga a se nueriya waai meena le nya wa ale nye dii la a la wa kama ³⁰ a weeni ayen, ‘Ni nya nuruwa de ale pilim wa yeri seka alege an baga a se nueri yie.’ ”

³¹ Yeezu nman pilim magsi di choa ayen, “Naab abe dan nyini peelim ale nuruba tusa pi ayen wa kpalim chaab ale naab wa choa waai ale ta nuruba tusa pisiye la, ku a fe kama ate wa kali ten zimm a poli a nya ase wa ta pagrim yegayega a baga tu chaab ale naab nwala ya. ³² Wa be dan nya ale wa an baga, wa a tom ka nuruba ate ba de nin a ga tu naab nwala siuku po a saalim wa ate ba nye magsi chaab alege ate naawa dek a diem bo siuku po nin nin a cheena.” ³³ Yeezu yaa weeni ayen, “Dila nyin la mi a weeni ni kama ayen ni wanyi me la an baga chim mi nanviiro ase ka wa nin yeeri wa nisa jaab buuri meena ate wa ta la po.

³⁴ “Yesa masa kama, alege si masimu a dan kan boro fi an nman baga nye ate si a masa. ³⁵ Si nman ka kiriya a magsi bibaam a yaase jaabjaab pa nyeka ba be yuk si a basi kama. Waai abe ale ta tue a wom mi ale a biisi dii la, ni basi ate wa wom.”

15

¹ Da yen ate lampoo cheesiroba yegayega ale wabaata nyam bachaab a jam ayen ba wom Yeezu sinsan̄a. ² Farisiima ale Juuma Sinsan̄a sagrāma a yaa maa chaab a ŋuuni a weeni ayen, “Nuruwa de a pa wa dek a gum chaab ale ka wabaata nyam ale a de ale ba me.” ³ Yeezu yaa weeni wamagsini a bek ba ayen,

⁴ “Ase ni wanyi a nin ta piisa kook ate kunyi be, wa a nyɛ ka se? Wa le basi ka pa ŋan̄ala pineuk ale neoku sagini po alege yaa nyiem a gisi kuui ale be la ate wa nya ku. ⁵⁻⁶ Wa dan ga nya ku wa sui ale peenti yegayega ate wa a zak ku a vi ŋmankpala ta kuli. Wa dan ta kuli wa yaa wi baai ale kali moata wa la ale wa doama a ta ba jam jigi yen a weeni ba ayen, ‘M sui peenti ka nna yegayega dii nyin̄ la, m nya pa kuui ale be la kama. Ni be basi ate ti meena sue peenti.’ ⁷ Mi a weeni ni kama ayen ka supeentik kala degadega ale ka bo wennȳmazuk ase tuimbaata nyɔ̄nɔ wanyi a nin basi wa tuimbaataŋa tomka. Wala nyin̄, supeentik yegayega bo wennȳmazuk kama ale waai ale tagri basi wabaata nyeka la a gaam supeentik kaai ate wa ta ale nuruba pineuk ale neok baai ale ka wayɔ̄risima nyam la kama.”

⁸ Yeezu yaa ŋman magsi wamagsini di choa ayen, “Ase nipok wanyi a nin ta ligbie pi ate ligbinni dinyi a yaa be wa a nyɛ ka se? Wa toati ka bolimzeun̄ a vari dōkku meena a gisi nalimnyiini ate wa ga nya di. ⁹ Wa dan ga nya di wa ale wi wa doama ale baai ale kali moata wa ate ba jam jigi yen a weeni ba ayen, ‘M sui peenti yegayega dii nyin̄ la, m nya m ligbie dii ale be la kama. Ni be basi ate ti sue peenti.’ ¹⁰ Supeentik kala dega dega ate Naawen Sabiiloma a tara ase tuimbaata nyɔ̄nɔ wanyi a nin basi wa tuimbaata tomka.”

¹¹ Yeezu yaa ŋman magsi wamagsini di choa ayen, “Nuru ale

boro a ta wa nidōabilisa baye. ¹² Wa bibaan̄ka a yaa weeni wa ayen, ‘M koa, ŋanta baai ate fi ale lueri a chari mi ale m suoku la, pa mi ŋantaŋa a te mi yogyogla.’ Nuruwa yaa siak a yaa chari ba wa ŋantaŋa. ¹³ Daa magla ale ga taam la, bibaan̄ka a yaa pa wa ŋantaŋa meena a da a yaa yiri chen̄ satɛŋ nna nin̄niŋa. Dula jigini wa yaa nyɛ nanbolini a kaasi wa ligran̄a meena. ¹⁴ Wa ale ga de wa ŋantaŋa meena a nueri la, kom nna yegayega a yaa jam tɛŋ kala alege wa ŋman ka jaabjaaboa. ¹⁵ Wa yaa chen̄ tɛŋ kala nuru wanyi jigi ate nuru wala a yaa ta wa a chen̄ wa talim ayen wa a nya die zuk. ¹⁶ Wa sui ate jam peenti kama yegayega ase wa nin nya siuk a maari a de deen̄a ŋandiintaŋa, alege nuru an jam te wa jaabjaaboa. ¹⁷ Alege ku ŋaan̄nyin̄ ate wa yammu jam la, wa yaa weeni wa dek ayen, ‘M kowa tomteeroma meena a ta ŋandiinta ka nna yegayega a gaam ba deka alege mi bo dela ayen m kpi ale kom. ¹⁸ M le yiri kama a kuli ga weeni m kowa ayen, M Koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. ¹⁹ Ku an ŋman magsi fi ale wi mu ayen fi biiga, a nyɛ mu ase fi tomteeroma po wanyi la.’ ²⁰ Biika ale ga poli dila la, wa yaa deri yiri a kuli wa kowa jigi.

“Wa ale jam bo siuku po a cheena yeri la, wa kowa a yaa nya wa. Jiirim a yaa yik wa kowa ate wa chali nyini a ga tu wa siuku nin̄ a pa wa nisan̄a meena gbaari wa biika alege a yaa puusi wa. ²¹ Biika yaa weeni ayen, ‘M koa, m tom ka wabiok Naawen ale fi jigi. Ku an ŋman magsi ayen fi wi mu ayen fi biiga.’ ²² Alege wa kowa yaa na wi tomteeroma ayen ba nyɛ nwuli a ta garuk kuui ale nala nna yegayega wa gattaŋa meena po la a jam jo wa. Wa weeni ba ayen, ‘Ni pa nifelinni a su wa nisan̄a abe ni pa nuensa a su wa. ²³ Ni ga yik naabiik kaai ale biigi la a ta jam ko. Ate ti nyɛ ŋandiin̄ kpeenta tigi ate ti nyɛ supeentik ale chaab. ²⁴ Dii nyin̄ la, m biika de a jam kpi kama,

alege yogyogla de wa vua kama, wa jam be kama alege yogyogla de ti nya wa kama.' Ba yaa deri piilim ba nandiintana deka ale diinta.

²⁵ "Ba ale jam boro a nye nyaña de meena la, wa bikpagini a diem jam bo ka talim. Wa yaa ale jam nyini peelim a cheena a jam boro a moata yeri la, wa yaa wom yiilana ale gogtana. ²⁶ Wa ale jam paari la, wa yaa wi tomteeroma wanyi a bek wa ayen, 'Ka boan ale a nye?' Tomteerowa yaa tulisi wa ayen, ²⁷ 'Ka fi yuawa ale nman pilim jam ate fi kowa yaa ko naabiik kpien tanjanini, dii nyin la wa nya biika kama ale jaabjaab ka wa, wa ta nyinyogsa kama.'

²⁸ "Bikpagini ale wom nna la, wa sui a yaa a puuri nna yegayega ate wa zeri ayen wa kan nman a jo yenni. Wa kowa yaa nyini saalim wa ayen wa jo ²⁹ alege wa tulisi wa ayen, 'Nya de, benana de meena wuu ate mi tom te fu nna ase yomo la, m be an zeri fi noai me. Ka boan jaab ate fi nye te mi? Ale buuk me la, fi an te mi ayen m nye nandiinta tigi ale m doama. ³⁰ Alege fi biika de waai ale ta fi nantana a chen ga yik kaasi nipok kaasunta zuk, a yaa dan pilim jam fi yiri yik naabiik kaai ale zuak nna yegayega la, a ko te wa!' ³¹ Wa kowa yaa tulisi wa ayen, 'M biiga, fi kasim bo ale mi ka daa meena, m be ale ta jaab buui meena la ka fi abe ale soa. ³² Alege ku magsi kama ayen ti boro a de ale a gok dii nyin la, fi yuawa a daam kpi kama alege yogyogla de wa vua kama, wa daam be kama alege yogyogla de ti nya wa kama.' "

16

¹ Yeezu yaa nman weeni wa-magsini ale wa naanviirima ayen, "Nuru ale jam boro a jigsini nna yegayega a yaa ta tomteerowa waai ale a nya wa nantana meena zuk la. Wa jam ka wa tomteeroma meena kpagi. Nuruba yaa bobri ale jigsirowa ayen, nuruwa kaasi wa

ligrana kama. ² Jigsirowa yaa wi wa a bek wa ayen, 'Ka boan jaab wari ate mi a wom a magsi chaab ale fi dila? Pai m nantana meena ale fi ale nye ba dii ale dii la a te mu, dii nyin la, fi an nman baga a chim waai ale a nya m nantana meena zuk la.' ³ Tomteerowa yaa weeni wa dek ayen, 'M nyonowa a yaa wa yiak mu kama tuimana po. M be le nye ka se nna? M be ka pagrim a kpa, chivie abe ta mu ase m nin nyiem a juisi. ⁴ Aaya, m seba m le m nye dii yogyogla de la, ate m dan jogi m tuimana abe m ta doaba baai ale ba nye m tia ase m nin chen ba yeeña la.'

⁵ "Wa yaa wi nuru baai meena ale ta wa nyonowa pama la, ate ba jam wa nyonowa jigi a bek nin denowa ayen, 'Fi ta m nyonowa ka dina?'

⁶ Nuruwa yaa tulisi ayen, 'M ta ka kpaam pami samonsa kook.' Wa yaa weeni wa ayen, 'Pa fi pamini gbanka nwuli a nmarisi ka po ayen fi ta ka kpaam pami samonsa pisinu.'

⁷ Wa nman pilim bek nuru wa choa dila degadega, ate nuruwa tulisi wa ayen, 'Mi ta ka "wiiti" pami busisa tusidi.' Wa nman pilim weeni wa me ayen, 'Wa nmarisi a nyo wa pamini gbanka po nwuli ayen wa ta ka "wiiti" busisa kobsa naanin pami.'

⁸ "Tomteerowa de nyonowa a yaa te wa pimpauk ale wa yammu tuimana de ate wa baga tom ayen wa nya wa dek chum diipo la nyin. Ka wensie ate mi a weeni ayen jinla tenka demma a ta yam kama a seba tuima tomka a gaam nuru baai ale a wa Naawen noai la."

⁹ Yeezu yaa nman biisi a chen a weeni ayen, "Dila nyin, m be a weeni kama ayen ni pa tenzuk de jigsika a de doata ale nuruba ate jigsika a dan kan boro, abe ba nye ni tia wennyamazuk yeeña po. ¹⁰ Nuru waai ale ta wensie wafiisa zuk la, a ta wensie kama me ale wakpeema. Waai me abe ale kan ta wensie wafiisa zuk la, a ka wensie me ale

wakpeema. ¹¹ Naawen pa tenjuk de nantaŋa ba gela a nyo ka ni nisima po. Ni be dan kan pa ba a tom tuima a magsi chaab ale wa ale weeni ayen ni pa ba a nye dii la, wa be le nye ka se a ta siaka ale ni ate wa pa wensie jigsika a te ni? ¹² Ni be dan kan ta wensie me ale jaab buui ale chim nuru jaab la, ka wana le wa pa jaab a te nama ate wa chim ni jaaboa.

¹³ “Tomteero waai abe karo a ta nuruba baye ate ba chim wa nyamma ate wa tom a te ba meena, dii nyin la, ku a fe kama ayen wa kisi ba wanyi a be wa a yaali ba wanyi yaase wa a zuli wanyi abe wa a le wanyiwa. Nuru an baga a pa wa dek a te Naawen ale nman pa wa dek a te ligra yaalika me.”

¹⁴ Farisiima ale wom nyaŋa de meena la, ba yaa nye wa a la dii nyin la, ba ka nuru baai ale a yaali ligra nna yegayega la. ¹⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Nama ka baai ale a chim nuruba nimbie po ayen ba pa ni chim nuru mansa alege ka Naawen nyiini ale seba ni suniimaŋa po ale ka dii la. Dii nyin la, wie ŋaai ate nurubiik a pa ŋa a chim wamanŋa la, ŋa ka ŋaai ate Naawen kisa la.

¹⁶ “Moosis Sinsanŋa ale Naawen biisiteeroma biisanŋa jam ta pagrim kama a ta jam paari diipo ate Joon Sokateerowa a jam boro la, alege a zaani dila powa, nuruba a kasim a wom Naawen wamanŋa sinsanŋa a magsi chaab ale Naawen Naamu kama ate waai meena a fe ayen ba jo bu po. ¹⁷ Alege ku an tɔa ti wenmazuk ale tenjuk a murin be, alege ku pagra kama ate Moosis Sinsanŋa po dinyi magla me la a murin be.

¹⁸ “Nuru waai a dan zeri wa pok alege faari wa choa, kula nyonowa a nye ka kabon. Nuru waai me abe ale a faari nipok waai ate ba zeri la, a nye ka kabon me.

¹⁹ “Jigsiro ale jam boro a kasim a jo garuk tii diak ale pagra nna yegayega la. Daa meena wa kasim jam a de ka masim. ²⁰⁻²¹ Jajak me ale

jam boro. Wa yoi ale Lazarus. Nira ale kasim jam nye wa nyinka meena ate baasa kasim jam a leeli ŋa me. Wa kasim jam doa ka jigsirowa de yenni nansiunku. Wa sui a jam peenti ka nna yegayega ase wa nin nya siuk ate wa de nandiin tii ale jam a lo jigsirowa tebuluku ten la.

²² “Da yen ate jajakka de a yaa kpi ate Naawen sabiiloma yaa pa wa a ta jueli ga kali wenmazuk Abraham ten. ²³ Da yen ate jigsirowa me yaa kpi ate ba gu wa, ate wa chen kpilun juijui ate wa nyinka a kasim jam a dom nna yegayega ate wa zak zuk a nya Abraham ale wa yalima nna yegayega ate Lazarus me a yaa kala wa gaun. ²⁴ Jigsirowa a yaa kaari a wi Abraham ayen, ‘M koa, ta jirim ale mu abe fi tom ate Lazarus pa wa nandummu a lusi nyiam po ate bu zi m gingelun ku nyin, dii nyin la, m nyinka meena ale a dom nna yegayega bolimu de po.’

²⁵ “Alege Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘M biiga, a teeri diipo ate fi jam vua la, fi jam ta ka nanmansan meena alege Lazarus a jam soa nanbaatan meena. Alege yogyogla de, wa boro a de ka masim dela jigini, alege ate fi ta nyindomma nalimnyiini. ²⁶ Daa dila nyiini, ale kaasiya, ka goluk ale limsa a dua tama ale fi sunsun, ate baai ale a yaali ayen ba nyini dela a jam fi jigi la, an baga a taamu, yaase waai me abe dan a yaali ayen wa nyini fi jigi a jam tama jigi wa an baga a taamu.’ ²⁷ Jigsirowa a yaa weeni ayen, ‘Ku be dan ka dila, mi a saalim kama m koa ayen fi tom Lazarus ate wa chen m kowa yenni ²⁸ juijui ate m ta suaata tinu la. Wa ga kaam ba ate bala me kan jam nyindomma jigini de.’

²⁹ “Abraham yaa tulisi wa ayen, ‘Fi suaatan a ta Moosis ale Naawen biisiteeroma sinsanŋa kama ate ŋa a kaam ba, ku be a fe kama ayen fi suaatan abe lagi tue a wom ŋa ale a weeni ba dii la.’ ³⁰ Jigsirowa a yaa nman tulisi ayen, ‘M koa, aawo, alege nuru a dan yiri tama baai ale

ka kpilima la po a cheŋ ga weeni ba ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaataŋa tomka.’ ³¹ Abraham ŋman tulisi wa ayen, ‘Ba dan kan a yaali ayen ba wom Moosis ale Naawen biisiteerɔma sinsaŋa ale a weeni dii la, nuru a dan poom yiri kpilima po me a ga weeni ba, ba kan diem a wom.’ ”

17

¹ Yeezu yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ku a fe kama ayen nuruba nye ni nya ate ni tom wabaata. Alege waai ale wa nye dila la, a jogi wein kama. ² Ku ate zunchoŋ kama a te kula nyɔɔ ase ba nin pa ni kpeeni a bobi yik wa ŋiri a ta wa ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po a gaam wa nin nye ate bisaŋa de wanyi a tom wabiok. ³ Dila nyiŋ la, ni kpesi ni dek ale wa dii meena ate ni a nye la.

“Fi suok a dan nye wabiok, tɔariŋ wa ale nin muna ate wa dan basi wa wabaataŋa tomka fi von te wa. ⁴ Wa be dan nye kaasi fu a paari ku noai buyopoi da yeŋ ale ŋman weeni fu ku noai buyopoi ayen wa siak wa kaasunku ku a fe kama ayen fi von te wa.”

⁵ Tuimtomɔma yaa weeni ba Nyɔɔwa ayen, “Nye ate ti siaka a zuak a nyoro.”

⁶ Ate wa me yaa tulisi ba ayen, “Ni siaka a dan soa ase jabiri fiik la, ni бага weeni kinkaŋka de kama ayen, ‘Voori fi dek a yiri ga zaani mogi kpeeni nyiamu po’, ate ka sum siak ni noa a yiri ga zaani du.

⁷ “Ase ni wanyi a nin ta tomteerɔ ate wa a kpa a yaase wa a kasi fi piisa. Wa nin ga nyini sagini a jam, fi deri a weeni wa ayen wa nye nwuli a jam de wa ŋandiintaŋa? ⁸ Ni kan goanti weeni wa kama ayen, ‘Dik junɔai ŋandiinta a te mu abe fi pa garuk nalun jo a limsi mu ate m de a nueri abe fi me yaa de fi ŋandiinta?’

⁹ Nama a poli ayen ku a fe kama ate tomteerɔwa nyɔɔwa nye wa jiam ale wa ale weeni wa ate wa nye

dii la? Aawo. ¹⁰ Ku be ka dila, nama me jigi. Ni dan tom Naawen ale weeni ni ayen ni tom dii la a nueri, ni weeni ni dek ayen, ‘Tama ka tomteerɔba. Dila nyiŋ la ku an magsi wa nye ti jiam. Ti tom ka dii ale magsi ayen ti tom la.’ ”

¹¹ Yeezu ale jam bo siuku po a cheŋ Jerusalem la, wa jam va ka Samaria ale Galili tenŋa sunsun po a cheŋ. ¹² Wa jam boro a jo ka tenfiik po a yaa ga zik gama pi ate ba za nna niŋniŋa, ¹³ a kaari ate ku a jueli a weeni ayen, “Ti Nyɔɔ, Yeezu, ta jiiirim ale ti.”

¹⁴ Yeezu ale nya ba la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni cheŋ a ga pa ni dek a sak Juuma Puusika Yenni kpaŋa.” Gamaŋa ale jam bo siuku po a cheŋ Puusika Yenni kpaŋa jigi la, ba yaa deri nya nyinyɔgsa.

¹⁵ Ba wanyi ale churi nya ale wa ta nyinyɔgsa la, wa yaa pilim ŋmani ale a pak Naawen ate ku a jueli nna yegayega ¹⁶ a yaa jam paari Yeezu a lo wa nanŋa ten a nye wa jiam. Nuruwa a jam ka Samaria deno. ¹⁷ Yeezu yaa bek wa ayen, “Daa nuruba pi ale nya nyinyɔgsa la? Mbala neoku a bo ka be? ¹⁸ Ba wanyi me la an бага pilim ŋman jam a te Naawen pimpauwa ka nichaanowa de nyiini?” ¹⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiri zaani a cheŋ. Fi siaka ale basi ate fi nya nyinyɔgsa.”

²⁰ Farisiima ba gela yaa bek Yeezu ayen, “Ka dimpo ate Naawen Naamu a le jamu?”

Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Nama a poli kama ayen ni nya wie ate ku sak ayen Naawen Naamu a cheena, alege ni kan nya bu dila, ²¹ yaase nuru kan weeni ayen, ‘Nya de, bu bo ka dela’, yaase, ‘Bu bo ka dula.’ Boan nyiŋa, Naawen Naamu a bo ka ni sunsun.”

²² Wa yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Daa cheena kama ate ni le kasim a yaali ayen ni jogi nya dii po ate Mi Saalobiika le soa m naamu la, alege ni kan nya. ²³ Nuruba abe le weeni ni ayen, ‘Ni nya dula,

ni nya dela.' Ba dan weeni dila, ni kan cheŋ, ni be kan va ba me.

²⁴ Ase ŋmoruk a nyiem ale a ni ate wenni a nyagsi taam dela a ŋman nyagsi taam dela, la Mi Saalobiika me danni a dan jam ku le nyɛ ka dila degadega. ²⁵ Alege, ku a fe kama ayen wa de niŋ a nam nna yegayega ate jinla demma me abe le zeri wa. ²⁶ Ase ku ale jam ka dii Nowa vaanja po la, ku a le chim ka dila degadega Mi Saalobiika me daanja po. ²⁷ Diipo ate Nowa a jam boro la, nuruba jam a de ale a nyu kama. Nidoama me a jam a faari nipooba, nidoaba me a pa ba leeba a yalisi. Nuruba jam a nyɛ ka dila a ta jam paari da dii danni ate Nowa yaa jo ŋaarunju po alege ate nyiamu a jam tagli tenka a ko ba meena la. ²⁸ Ku jam nyɛ ka dila degadega Loti daanja po. Dila powa, waai meena a kasim jam a de kama ale a nyu, ale a da diak me, ale a bori, ale se yie. ²⁹ Da dii danni ate Loti basi Sodom tenka la, bolim ale tintain tuila ale jam nyini wenna mazuk a jam ko ba meena. ³⁰ Ku le nyɛ ka dila degadega da dii dai ate Mi Saalobiika ale pa m dek a sak nuruba la.

³¹ "Da dila danni, nuru waai a dan bo wa gboŋ zuk wa kan ŋman siŋ jo wa dokku po ayen wa pa wa ŋanta, dila degadega nuru waai me ale bo peelim wa talim po la, a kan ŋman pilim jam yeriya. ³² Ni teeri Loti powa wari! ³³ Nuru waai ale pii nyin a nyɛ ayen wa vari wa dek nyuvuri a basi la, ale jok di kama. Waai me abe ale a jok wa nyuvuri la, le vari di a basi kama. ³⁴ Basi ate m weeni a sak ni ayen da dila danni yokku, nuruba baye ale ba dua ta yeŋ po a goa, ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ alege nwala a dueni. ³⁵ Nipooba baye me ale maa chaab a boro a num zom ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ ale ge nwala a zaani. ³⁶ Nuruba baye ale bo kaduk po a kpa ate Naawen jam pa ba wanyi a ta cheŋ alege nwala a zaani."

³⁷ Wa ŋaanviirima yaa bek wa

ayen, "Ti Nyɔnɔ, ka be ate nyaŋa de a le nyɛ?"

Wa yaa tulisi ba ayen, "Jakpiuk ale dua juijui la, duinsa a bo ka dula."

18

¹ Yeezu yaa magsi wamagsini a sak wa ŋaanviirima Wa weeni wamagsini kama ayen di denŋi ba kpa ate ba kasim a puusi Naawen. ² Wamagsini ale, "Ten kanyi po nuru ale jam boro. Wa jam a biisi ka biisa. Wa jam kan chali yɔgsum ale Naawen, yaase nurubiiga. ³ Pukogi me ale jam bo ten kala po a yaa nyiem kasim a cheŋ nuruwa de jigi a saalim wa ayen wa maa maari wa ate wa nyɛ buusa ale wa dachiak. ⁴ Ku jam beni ka nna yegayega alege wa jam zeri wa maarika kama. Alege ku ŋaannyin wa weeni wa dek ayen, 'M seba ayen m kan chali Naawen m be kan zuli nurubiik me ⁵ alege, pukogini de ale kasim a daani mu dii la, m le nya ku zuk ate wa nya wa ale a yaali dii la. M dan kan nyɛ dila, wa a le kasim a jam kama ate m ga jiak.' "

⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Ni wom venta nyɔnɔwa de ale weeni dii la. ⁷ Ase nuruwa dan weeni dila, nama kan poli ayen Naawen le bo buusa a te wa dek nuruma baai ale a kaari yok ale kantuen ayen wa maari ba la? Wa le beni abe wa maari ba? ⁸ Basi ate m weeni a sak ni ayen wa le bo buusa a te ba ka nna nwuli. Alege Mi Saalobiika a dan ŋman pilim jam tenzuk de m le nya siaka nuruba jigiya?"

⁹ Yeezu yaa ŋman jam magsi wamagsini di choa a te nuru baai ale jam a poli ayen ba ka nuru manja a kan pa waai meena a chim nuruba la. Wa yaa magsi wamagsini ayen, ¹⁰ "Nuruba baye ale jam boro a yaa jam jo Naawen Puusika Yenni po ayen ba puusi Naawen. Ba wanyi a jam ka Farisii, wanyi me a jam ka lampoo cheesido.

¹¹ "Farisii wa a yaa yiri zaani wa dek wa nyiini a yaa puusi Naawen

ayen, 'Naawen mi a nye fi jiam, boan nyinŋa, m daa nuru baai chaab ale a vari la, yaase baai ale kan ta wensie la, yaase kabonŋ nyeeroba la. Mi a te fi jiam me ayen m daa lampoo cheesirowa ale za dula la. ¹² Daa ŋayopoi meena po mi a bobi ka noai daa ŋaye. M be a va kisi kuui ale a sak ti ayen jaab buui meena ate ti a nya la, ti poori ba togatoga ku noai pi a yaa lueri piwa po bunyi a te fi la kama.'

¹³ "Alege lampoo cheesirowa me a ga za niŋniŋ wa toga a kan poom a yaali ayen wa zak zuk a nya wenŋmazuwa. Wa yaa yik nimbie a kaasi a weeni ayen, 'Oo, Naawen ta jirim ale mu, dii nyinŋ la, m ka wabaata nyonɔ.' " ¹⁴ Yeezu yaa weeni ayen, "Basi ate m weeni a sak ni ayen daa Farisiwa alege ka lampoo cheesirowa de ate Naawen vonŋ wa wabaatana a te wa, ale ge ate wa yaa kuli yeri. Ni basi ate m ŋman weeni a sak ni ayen nuru waai ale a pa wa dek a chim nuru kpionŋ la, ba le zaab wa alege waai ale a zaab wa dek la, a le chim ka nuru kpionŋ."

¹⁵ Nuru ba gela a yaa ta ba bilu-aata a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisa a vi ba zuk. Wa ŋaanviirima ale nya dila la, ba yaa toarinŋ ba ayen ba kan nye dila, ¹⁶ alege Yeezu yaa wi ba ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, "Ni basi ate bisaŋa jam mi jigi. Ni kan yiak ba, dii nyinŋ la, ka nuruba ase bisaŋa de chaab la ale soa Naawen Naamu. ¹⁷ Ni a teeri nyaku de ayen, waai a dan kan a nye wa dek ase bisaŋa de wanyi la, wa kan nya Naawen Naamu."

¹⁸ Da yenŋ ate kpagi dinyi a yaa bek Yeezu ayen, "Sagrɔ manŋa, m nin nye se ale m nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?"

¹⁹ Yeezu yaa bek wa ayen, "Ka boa ate fi a wi mu ayen nuru manŋa? Nuru karo a chim nuru manŋa, ka Naawen nyiini. ²⁰ Fi dek a seba Naawen Sinsanŋa kama, ŋa ale nna:

'Kan nye kabonŋa. Kan ko nuru. Kan zu. Kan chim seero waai ale a velim la. Zuli fi ko ale fi ma.' "

²¹ Nuruwa yaa tulisi ayen, "A ta nyini dii po ate mi jam ka biik la, mi kasim va ka Sinsanŋa de meena a jam paari jinla."

²² Yeezu ale wom nna la, wa yaa weeni nuruwa ayen, "Fi tali ka wayenŋ ate fi nye. Pa jaab meena ate fi ta la a da a pa ligrana a te ŋanjagsa ate fi nya jigsika wenŋmazuk. Fi dan nye dila, fi yaa va mi." ²³ Nuruwa ale wom nna la, wa sui a yaa deri a kaasi nna yegayega dii nyinŋ la, wa jam ka jigsiro nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale nya ale wa sui kaasi la, wa yaa weeni ayen, "Ku toa kama ate jigsiroba de Naawen Naamu. ²⁵ Ase laalaakomi ale kan baga a va garupein num po a nyini dii la, ku be pagra kama me nna yegayega ate jigsiro de Naawen Naamu."

²⁶ Baai ale jam wom nna la a yaa bek ayen, "Be ka wana a le wa nya varibasika?"

²⁷ Alege Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Dii ate nurubiik an baga nye la, Naawen baga nye kama."

²⁸ Piita yaa weeni wa ayen, "Nya, tama basi ti yeenŋa kama ale jam va fu."

²⁹ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Nuru waai a dan basi wa yeri ale wa pok ale wa suaata ale wa ko ale wa ma, a yaase wa bisa Naawen Naamu nyinŋ, ³⁰ Naawen ale te kula nyonɔwa ŋanta bala chaab nna yegayega gaam taam wa ale poom ta dii la, ale chum diipo ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

³¹ Da yenŋ ate Yeezu yaa poori wa ŋaanviirima pi ale bayewa a ta nyini m bala po a yaa weeni ba ayen, "Ni nya, ti a chenŋ ka Jerusalem tenŋka. Naawen biisiteeroma ale ŋmarisi dii meena a magsi chaab ale Mi Saalobi-ika la, ti dan ga a paari dula, ba ale ŋmarisi dii meena la a le chim ka wensie. ³² Boan nyinŋa, ba le sum yik mu kama, a pa mu nyo nuru baai

ale kan daa Juuba la nisima po ba a le la mu, a le mu, a chesi tintueta a basi m nyin³³ ba a le miiri mu abe ba ko mu, alege daa n̄ata dai, m le yiri kum po.”

³⁴ Yeezu ale biisi nna la, wa n̄aan̄viirima an jam min̄ ku kiriya. Dii nyin̄ la Naawen an jam lak ku kiri a sak ba, ate ba an min̄ wa ale a biisi dii la.

³⁵ Yeezu ale boro a m̄oata Jeriko t̄en̄ka la, yio ale jam kala siuku nin̄ a juisi. ³⁶ Wa ale wom ale nuru b̄oanni a va wa t̄en̄ a taam la, wa yaa bek ayen, “Ka boa ale la?”

³⁷ Nuruma yaa tulisi wa ayen, “Ka Yeezu Nazaret denowa ale a taam.”

³⁸ Yiowa yaa kaari a weeni ayen, “Yeezu, Naawa Deev̄id n̄aan̄biika, ta j̄irim ale mu.”

³⁹ Nuruma ale jam de nin̄ ka la a yaa weeni wa ayen wa goori wa wann̄i alege wa z̄eri ale a kaari nna yegayega a gaam wa ale poom a kaari dii la a n̄man weeni ayen, “Naawa Deev̄id n̄aan̄biika, ta j̄irim ale mu.”

⁴⁰ Yeezu yaa zaani a weeni ayen ba ta nuruwa a jam wa j̄igi. Wa ale jam paari la, Yeezu yaa bek wa ayen,

⁴¹ “Fi a yaali ayen m nȳe ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “M Nȳōn̄o, mi a yaali ayen fi nȳe kama ate m n̄inān̄a a lagri a te mu.”

⁴² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be lagri a nya. Fi siaka a basi kama ate fi nya nȳin̄ȳoḡsa.”

⁴³ Yeezu ale weeni dila la, wa n̄inān̄a deri lagri ate wa a nya, ate wa yaa va Yeezu a te Naawen pimpauk. Nuru b̄oanni ale nya nna la, ba meena yaa te Naawen pimpauk.

19

¹ Yeezu yaa ga jo Jeriko t̄en̄ka a va ka po a taam. ² Nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Zak̄iyos. Wa jam ka lampoo cheesiroba kp̄agi a j̄igsi nna yegayega. ³ Wa yaa jam a yaali ayen wa nya Yeezu alege wa an jam baga dii nyin̄ la, wa jam gela kama ate

nuru b̄oanni a yaa jam lik wa. ⁴ Wa yaa chali de nin̄ a ga jueli kin̄kan̄ ayen wa nya wa dii nyin̄ la Yeezu le jam va ka dula a taam. ⁵ Yeezu ale jam paari dula j̄igini la, wa yaa zak nya wa weeni wa ayen, “Zak̄iyos, nȳe nwuli a sin̄ t̄en̄, dii nyin̄ la, ku a fe kama ayen m goa fi yenni jinla.”

⁶ Zak̄iyos yaa kp̄abi sin̄ a nȳe wa tia ale supeent̄ik n̄alimnȳiini. ⁷ Nuru baai ale jam nya dila la, ba yaa jam a n̄uuni a weeni ayen, “Wa jo ayen wa chim ka tuimbaata nȳōn̄owa de n̄ichaano.”

⁸ Zak̄iyos yaa yiri zaani a weeni Nȳōn̄owa ayen, “Wom, m Nȳōn̄o, m le pa n̄anta baai meena ate mi ta la geli a te n̄anj̄agsa, abe m daam dan velim t̄uesi nuru jaab, m le tuni wa jaab wala degadega ku noai bunaansi.”

⁹ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Varibasika jam yenni de po jinla kama, wa ale maa ka Abraham n̄aan̄bisān̄a po wanyi la nyin̄. ¹⁰ Boan nyin̄n̄a, Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la ate m vari ba a basi.”

¹¹ Nuruma ale jam diem za a wom wien̄a de la, wa yaa magsi wamagsini, dii nyin̄ la wa jam m̄oata Jerusalem t̄en̄ka kama, ate ba jam a poli ayen Naawen Naamu a jam m̄oata ka jamka nwuli. ¹² Wa yaa magsi wa wamagsini ayen, “Nuru kp̄ion̄ ale jam boro, a yaa yiri da yen̄ a chēn̄ sat̄en̄ nna nin̄n̄in̄a ayen ba bobi wa naam abe wa n̄man pilim jam. ¹³ Wa ale a yaali wa basi wa yenni abe wa chēn̄ la, wa yaa wi wa tomteer̄oma po pi a chari ba wanyiwanyi ligra a soa si chaab la ale ge weeni ba ayen, ‘Ni pa ligr̄ana de a gerim ate m chēn̄ abe m pilim jam.’ ¹⁴ Wa t̄en̄ka demma a jam kisi wa kama, ate ba yaa tom nuruba ate ba san̄ wa n̄aan̄ a ga weeni ayen, ‘Ti kan yaali nuruwa de ayen wa chim ti naaba.’

¹⁵ “Ba yaa jam bobi nuruwa naamu ate wa pilim jam. Wa ale jam paari la, wa yaa wi wa tomteer̄oma

ayen ba jam ate wa bek ba nya ase ba gerim a nya ka boan nyuenta. ¹⁶ Ba wanyi a yaa de nin a jam weeni ayen, 'Nyɔɔɔ, fi ligraŋa vi ka ku noai pi a gum du.' ¹⁷ Nuruwa yaa weeni wa ayen, 'Fi nyɛ wamaŋ, tomteero. Fi ale ta wensie ale wafiisa la nyin ale soa ate mi a pa tenkpiensa pi a nyo fi nisima po ayen fi a nya si meena zuk.' ¹⁸ Tomteero waai ale pa a saŋ la a jam weeni wa ayen, 'Nyɔɔɔ, fi ligraŋa vi ka ku noai bunu.' ¹⁹ Wa yaa weeni tomteero wala me ayen, 'Fi soa ka tenkpiensa sinu zuk a nya.'

²⁰ "Tomteero wanyi me a jam weeni wa ayen, 'M nyɔɔɔ, fi ligraŋa ale nna. Mi pa di a bobi ka laki po a dueni fu. ²¹ Mi a chali fu kama, dii nyin la, fi nyeka toa ka ma, fi a tuesi ka ŋanta baai ale kan daa fi ŋanta la nuruba jigi ale a che ŋanta baai me ate fi an bori la.' ²² Wa yaa weeni wa ayen, 'Fi ka tomteero kaasun, m le pa ka fi dek biika a dak fi kaasun ku a sak fu. Ka fi ale seba ayen mi nyeka toa, a tuesi ŋanta baai ale kan daa m ŋanta la nuruba jigi ale a che jaab buui ate mi an bori la. ²³ Be ka boa ale soa ate fi an pa m ligni a te nuru ate wa ta a tom ate diipo ate m le pilim jam la m nya nyuenta di po?'

²⁴ "Wa yaa weeni nuru baai ale jam za dula la ayen, 'Ni tuesi ligbinni ale bo wa jigi la a te yomo waai ale ta ligbie piwa la.' ²⁵ Ba yaa weeni wa ayen, 'M nyɔɔɔ, wa an poom ta ka ligbie pi?' ²⁶ Alege nuruwa yaa tulisi ba ayen, 'Ase ba ale weeni dii ayen waai nisa po ale ta la, wala a le ŋman nya ŋanta ka nna yegayega a gum du, alege waai nisa po ale poom kan ta la, kula nyɔɔɔwa ale poom ta dii magla la, wa a le jok bala me kama a gum du. ²⁷ Alege mi dachaasana, baai ale jam kan a yaali ayen mi chim ba Naab la, ta ba a jam dela a ko ba ate m nya.' "

²⁸ Yeezu ale magsi wamagsini de a nueri la, wa yaa de nin a chen Jerusalem tenka. ²⁹ Wa ale jam boro a moata tenfiisana, Betfaaji ale

Betani ate si moata Olivi Guuku la, Yeezu yaa tom wa ŋaanviirima po baye ³⁰ a weeni ba ayen, "Ni chen tenfiik kaai ale bo ni nin la. Ni dan ga jo ka po ni le nya bonin ate nuru waai an diem do ka ale ka bobi za. Ni foli ka a ta jam dela. ³¹ Nuru a dan bek ni jaab buui nyin ale soa ate ni a foli ka la, ni weeni wa ayen, 'Ka Nyɔɔɔwa ale a yaali.' "

³² Ba yaa chen ga nya dii dek ate Yeezu weeni ba la. ³³ Ba ale jam boro a foli ka la, ka nyamma yaa bek ba ayen, "Ka boan nyin ate ni a foli ka?"

³⁴ ŋaanviirima yaa tulisi ba ayen, "Ti Nyɔɔɔwa ale a yaali ka", ³⁵ ate ba yaa ta bonika a chen Yeezu jigi a yaa yeeri ba kasaautana a vi ka zuk a gomsu magsi ate Yeezu do. ³⁶ Wa ale jam a chen la, nuruba yaa pa ba kasaautana a pati dueni tenka siuku po.

³⁷ Wa ale jam boro a moata Jerusalem a yaa churinti nyini Olivi Guuku zuk a sin la, wa ŋaanviirima meena yegayega a piilim deri a te Naawen pimpauk ate ku a jueli nna yegayega, ale ba ale jam nya wakperikaliik pagri sii meena la. ³⁸ Ba yaa a pak Naawen a weeni ayen,

"Naawen niak naab waai ale cheena Nyɔɔɔwa yonni nyin la. Suyogini a bo Naawen jigi, ale nalim a bo wenmazuk."

³⁹ Farisiima ba gela ale jam maa bo nuru boanni po la, a yaa weeni Yeezu ayen, "Ti Sagro, weeni fi ŋaanviirima ate ba goori."

⁴⁰ Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Ni basi ate m weeni ayen ba dan poom goori me, tintana de le yi yiila a pak Naawen ase bala la."

⁴¹ Wa ale jam moata tenka po ate wa ga nya ka la, wa deri a kum ka nyin ⁴² a weeni ayen, "Ase ni dan poom seba ni le ni nyɛ dii ate suyogini a jam la ku te zunchoŋ kama alege ŋa meena a suk kama ni jigi. ⁴³ Di danna cheena kama, ate ni dachaasana a jo gilim ni jigi meena a basi sunsun. ⁴⁴ Ba ale kaasi ni tenka

abe ba ko ni ale ni bisaŋa meena. Ba kan basi tintain yeŋ me la ate di dua di choa zuwa. Nyaŋa de meena le nye kama dii nyiŋ la, diipo ate Naawen jam ayen wa vari ni a basi la, ni jam zeri kama.”

⁴⁵ Yeezu yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a yiaƙ baai ale jam bo di po a gerim la ⁴⁶ ale weeni ba ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen Naawen a weeni ayen yenni a le chim ka puusika yeri. Alege nama goanti pa di chim ka zueba yeri.”

⁴⁷ Daa meena Yeezu a kasim jam a sak ka nuruba Juuma Puusika Yenni po. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagra ma ale nisomma jam a yaali kama ayen ba ko wa ⁴⁸ alege ba an baga a jam nya siuwa, dii nyiŋ la, nuruma meena a kasim jam a wom ka wa sinsaŋŋa. Ba kan jam a yaali ayen ba jogi ale wa yeŋ la womka.

20

¹ Da yeŋ ate Yeezu a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma Naawen wamaŋsaŋa. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Sinsaŋŋa sagra ma ale nisomma a yaa jam ² a bek wa ayen, “Ka wana ale te fi siuk ate fi a nye wienja de? Ka wana ale te fu siuk wa?”

³ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Ni basi ate mi me bek ni wari. ⁴ Joƙƙon ale jam a te nuruba soka la, wa jam nya wa pagrimu ka Naawen jigi yaa nuru biik jigiya?”

⁵ Ba yaa deri a zok ale chaab, “Ti ti tulisi wa ayen ka boa? Ti be dan weeni ayen bu nyini ka Naawen jigi wa le bek ti ayen be ka boa ate ti jam ka siaka ale Joƙƙon wienja. ⁶ Alege ti dan weeni me ayen bu nyini ka nurubiik jigi, nuru boanni ale za dela la ba a le yuk ti kama ale tintana dii nyiŋ la, ba seba chak kama ayen Joƙƙon ka Naawen biisiteero.” ⁷ Ba yaa tulisi ayen, “Ti ze Joƙƙon pagrimu ale nyini juijui la.”

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Mi me abe kan weeni a sak ni jaab buui

pagrim nyiŋ a te mi a nye wienja de la.”

⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak nuruma ayen, “Nuru wanyi ale jam boro a yaa kpa wa talim fiik, a vuk tiisa. Wa yaa pa nuruba ayen ba a limsi bu ale ge yaa yiri nyiem a cheŋ teŋ ka choa a ga beni nna yegayega. ¹⁰ Wa talimu tiisaŋa yoanaŋa pisika ale jam paari la, wa yaa tom tomteero ayen wa ga tuesi yoana ŋaai ate wa soa la wa nuruma jigi a ta jam te wa. Tomteero wa ale ga paari talimu po la, nuruma yaa yik wa a nak wa a yiaƙ wa ate wa cheŋ ale nisim kotta. ¹¹ Wa yaa ŋman tom tomteero wa choa alege ba ŋman yik wa me a nak ate wa nya chivie nalimnyiini a yiaƙ wa ate wa cheŋ ale nisim kotta. ¹² Wa ŋman tom tomteero wa choa a nye buta, ba ŋman yik wa me a nak a te wa tuom a yiaƙ wa ate wa nyini. ¹³ Talimu nyonowa yaa bek wa dek ayen, ‘M le nye ka se nna m le tom ka m dek biika waai ate m mariŋ la ate wa cheŋ, da dii dai ba a le te wa zula.’ ¹⁴ Nuruma yaa ale ga nya nuruwa dek biika la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Talimu nyonowa dek biika ale nna. Wa dan kpi, ka wala le soa wa ŋantaŋa. Basi ate ti ko wa ate wa ŋantaŋa meena a chim tama ŋanta.’ ¹⁵ Ba yaa yik wa a ta wa nyini talimu po a nyini a ko wa.”

Yeezu ale magsi wamagsini nna a nueri la, wa yaa bek ayen, “Talimu nyonowa le nye nuruma de ka se?” ¹⁶ “Wa le jam ko ba kama abe wa pa talimu a nyo nuruba ba chaab nisima po.”

Nuruma ale wom nna la, ba yaa weeni ayen, “Ti a saalim Naawen ayen wa kan basi ate dila nye.”

¹⁷ Wa yaa nya ba ale weeni ayen, “Be ka boa ate ba ŋmarisi Naawen gbaŋka nna ayen,

‘Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di an nala la,

tintain dila degadega ale ŋman chim tintain maŋka ŋa meena po.’

¹⁸ Nuru waai abe dan lo tintanni de zuk, kula nyɔɔwa nyinƙa a le pasi ka meena meena, alege nuru waai ate tintanni de a lo wa zuk la, di a le num wala choa nyinƙa ase ka zom la.”

¹⁹ Juuma Sinsanƙa sagroma ale Juuma Puusika Yenni kpanƙa a yaa jam pii nyin ayen ba yik Yeezu dila powa, dii nyin la, ba jam min kama ayen wa pa ka ba a magsi wamagsini. Alege ba an jam nya siuk a yik wa dii nyin la, yɔgsum ale jam ta ba ale nuruma. ²⁰ Ba yaa kasim jam a gisi siuk ayen ba yik wa. Ba yaa tom nuruba a weeni ba ayen ba pa ba dek a chim wensie nyam a ga bek Yeezu bega ate ba nya siuk a yik wa a te Gominawa waai ale ta pagrim la. ²¹ Nuruma de ale jam Yeezu jigi la, ba yaa weeni wa ayen, “Ti sagro, tama seba ayen fi ale a biisi dii ale a sak nuruba dii la ka wensie. Tama seba me ayen fi ka waai ale kan a luk nuruba la, alege fi a sak ka wensie sinsanƙa ƙaai ale a sak nurubiik Naawen ale a yaali ayen wa boro dii la. ²² Be weeni nyaku de a sak ti, tama Sinsanƙa a siak ate ti tuni ti lampoowa a te nakpionƙu Siiza yaa Sinsanƙa kan siagi?”

²³ Alege Yeezu poom seba ba yammu noai po kama ate wa yaa weeni ba ayen, ²⁴ “Ni sak mu lig-biri.” Ba yaa ta ligni jam ate wa yaa bek ba ayen. “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua di nyinƙa?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ka Siiza.”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ku be dan ka dila, ni be pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Siiza la, a te wa, abe ni pa jaab buui meena ale magsi ayen ni pa te Naawen la, a te wa.” ²⁶ Wa ale jam tulisi ba dii nna la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa goori nna chorototo. Ba an jam baga a yik wa nuruma nimbie po, wa ale tulisi ba dila la nyin.

²⁷ Dula jigini, Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi, a bek wa bega.

Sajusima meena jam a weeni kama ayen nuruba dan kpi, ba an nman baga a yiri kum po. Ba yaa bek Yeezu ayen, ²⁸ “Ti Sagro, Moosis ale nmarisi nyaku de a te ti a weeni ayen, ‘Nuru a dan faari wa pok ate ba an biak biik ale ge ate nuruwa a dan kpi, ku a fe kama ate wa suok a faari pukogini a biak bisa a te wa suoku waai ale kpi la.’ ²⁹ Yogyogla de, nuruba bayopoi ale jam boro a chim suaata ate ba so kpagini a faari nipok ate wa an biak ale wa nya ale ge kpi. ³⁰ Waai ale pa a san wa la me a yaa faari wa suoku powa alege nipowa ale wa me an biak a nya ya ale ge ate wa kpi. ³¹ Ba suok kuui ale pa a san butawa la, a nye kula me degadega. Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu alege ba waai ale wa an biak a nya ya ale ge kpi. ³² Ku njanƙanƙan ate nipowa me a yaa kpi. ³³ Yogyogla de, ate nuruma bayopoiwa de meena a faari wa a nya la, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiri kum po la, ka wana le wa soa nipowa de?”

³⁴ Yeezu yaa tulisi ba ayen, “Tenzuk de demma a faari ka nipooba, a pa ba leeba me a yalisi choroba, ³⁵ alege nuru baai ale magsi ba yiri kum po a yaa bo ten kaa ale bo njan cheena la, ba kan yali chaaba. ³⁶ Ba ba a nye ase ka Naawen Sabiiloma la. Ba kan nman maari a kpi. Ba yaa ka Naawen bisa dii nyin la, ba yiri kum po kama. ³⁷ Moosis dek abe weeni nyaku de ate ku lagri kama ayen nuru baai ale kpi la le yiri kum po kama boan nyinƙa juijui ate wa nmarisi Naawen gbanƙa po a magsi chaab ale juijui ate wa nya bolimu goanni po ate bu a nye nna ase bu a de ka ti fiik la wa weeni ayen, ‘Nyɔɔwa ka ti kokpiensanƙa Abraham Naawen, Aizik Naawen, ale Jakob Naawen.’ ³⁸ Ni poom seba kama ayen Naawen be daa kpilima Naawenya, alege wa ka njanvuuta Naawen, boan nyinƙa, waai meena vua kama wa jigi.”

³⁹ Juuma Sinsan̄a sagr̄oma ba gela a yaa weeni ayen, “Sagr̄o, fi biisi ka nalimnyiini.” ⁴⁰ Dii nyin̄ la, ba n̄man ka siuk a bek wa bega n̄a chaaba.

⁴¹ Alege Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ba a weeni ayen Kirisitawa waai ate Naawen a le tom wa ate wa jam la a le chim ka Naawa Deev̄id n̄aan̄biiga?” ⁴² Wann̄i abe ale ka dii la ale Naawa Deev̄id dek a weeni Naawen gban̄ka Yiilāna dinyi po kama ayen,

‘Nȳon̄owa Naawen weeni mi Nȳon̄owa ayen, kali mi juga gen̄

⁴³ ate ku jam paari diipo ate m le basi ate fi nya pagrim fi dachaasāna zuk.’

⁴⁴ Ase Deev̄id dek dan a wi Kirisitawa waai ate Naawen a le tom ate wa jam la, ayen wa Nȳon̄o, ku be zaani ka se a te Kirisita a бага a chim Naawa Deev̄id n̄aan̄biiga?”

⁴⁵ Nuruma meena jam a za a wom kama ate Yeezu yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen, ⁴⁶ “Ni kpesi ni dek ale Juuma Sinsan̄a sagr̄oma baai ale a yaali ayen ba jo ba kasaau-tan̄a a nyiem a chen̄ a yaali ayen waai a ta a puusi ba, yaba peelitan̄a po la, baai ale a yaali me ayen ba kali zukpaglik sii ate ba lueri zaani tuka diinan̄a po la. Ba ka nuru baai me ale a yaali ayen ba kali nuru kpeenta zukpaglisa zuima n̄andiin kpeenta tin̄na po la. ⁴⁷ Ba be ka baai me ale a yaali pukoga paasi deka la, ale baai me ale a puusi Naawen venta puusa won̄ta la. Ba la chaab waalika le gaam taam ka nna yegayega.”

21

¹ Yeezu yaa jam kala Juuma Pu-usika Yenni po a moata juijui ate nuruba ta ba ligra a jam a nyoro a te Naawen la, a yaa nya ba. ² Wa yaa jam nya pukogi dinyi, wa jam ka jajak a yaa maa ta wa ligbie n̄aye a jam ayen wa lonsi du. ³ Yeezu yaa weeni ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen, pukogi niwobowa de ale nyo ligri n̄aai du la, wa tiirimu a

gaam mbala meena tiirintan̄a kama.

⁴ Dii nyin̄ la, mbala te ka ligra dii ale kan toa ale ba pa teka la alege pukogi niwobowa de a pa ka wa ligran̄a meena ate wa ta la a ta jam nyoro.”

⁵ Yeezu n̄aan̄viirima ba gela a jam a weeni ka Juuma Puusika Yenni ale nala dii ale di tintain nalinsan̄a ale tiirim tii meena ate nuruba te Naawen ate ba n̄mirisi di la. Yeezu yaa weeni ayen, ⁶ “Dii meena ate ni a nya nna la, di dann̄i cheena ate nuruba jam nak di a lonsi. Ba kan basi tintain yen̄ me la di choa zuwa.”

⁷ Ba yaa bek wa ayen, “Ka dimpo ate wien̄a de ayen n̄a nȳe? Ka boa ale ku nȳe ate ku sak ti ayen dann̄i a moata?”

⁸ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. Nuruba yegayega le jam mi yonni nyin̄ a pa ba dek a chim Kirisitawa waai ate Naawen a le tom la, a velim a weeni ayen di dann̄i abe paari kama. Ni kan va ba. ⁹ Ni dan wom tigurisa wie ale kpaga ale a nya baai zuk la, a nȳe kpalin̄ ale ba kpan̄na ni kan a chali yogsum. Ku a fe kama ayen nyan̄a de meena a nȳe alege ku kan sak kama ayen ten̄ka kpeglimka a le deri jam kama.”

¹⁰ Wa yaa n̄man weeni ba ayen, “Ten̄sa gela dem ale ba nalima meena a le yiri a chen̄ ga tu chaab kpalin̄ po. ¹¹ Ten̄ka me a le choa nna yegayega ate kom ale tue pagrisa jam jigi meena. Wakperikaliisa nna yegayega ale wie n̄aai ale n̄a te nuruba yogsum la le nȳe wen̄mazuk chin̄maan̄a po. ¹² Alege wien̄a de a dan yaa n̄a nȳe, ku a fe kama ayen nuruba ale ba yik ni ale pagrim a basi ate ni nam nna yegayega. Ba a le yik ni a ta ni chen̄ ba tuka diinan̄a kpan̄na jigi ate ba bo ni buusa a yaase ba ta ni a ga lik likka diina po a yaase ba a le ta ni a chen̄ ga zaani nalima ale kanbonnalima nin̄. Ni ale a va mi la nyin̄ ale soa ate ba a le nȳe ni dila. ¹³ Dila powa nyaku de a le te ni siuk ate ni бага weeni

mi wie a sak ba. ¹⁴ Ba dan ta ni a ga jo buusa boka dokku po, ni kan basi ate ku a daani ni ale dii ate ni tara ayen ni biisi ale boteerowa la, ¹⁵ dii nyin la mi le weeni sak ni ni le ni weeni dii la. M be le te ni yam ate ni dachaasana a kan ba a biisi gaam ni. ¹⁶ Ni dek koba ale ni maba ale ni suaata ale ni kobisa ale ni doaba a le yik ni ale pagrim a te ate ba ko ni ba gela. ¹⁷ Waai meena a le kisi ni kama mi nyin. ¹⁸ Alege zuik yey me la ni zuimana po a kan be. ¹⁹ Dila nyin ni yik ni dek nalimnyiini a siak a te ni ninam ate ni vari ni dek basi kama.

²⁰ “Ni dan ga nya ale sojiba a jam gilim Jerusalem tenka, ni be seba ayen ka kaasika a moata kama. ²¹ Ni dan nya ale dila boro a nye, nama baai ale bo Judia tenka po la ni chali nna yegayega a ga suk guutana sunsun. Baai ale bo tenka dek po la, ba basi dula jigini. Baai me ale bo peelim la, ba kan chen tenka dek po. ²² Dii nyin la, ase ba ale nmarisi dii Naawen gbanka po ayen da nala po ka ‘Waalika Da’ la le sum chim ka wensie. ²³ Da nala po, nipok baai ale ta puusa ale biluaata la jok wein kama. Dii nyin la, kaasun nna yegayega a le ku jam tenka de, waalika nna yegayega me a le ka jam nuruma de jigi. ²⁴ Ba a le pa ka gebi wona me a ko ba gela. Ba a le yik ba gela me a ta chen tenka yegayega. Nuru baai ale kan daa Juuba la, a le kaasi Jerusalem abe ba bo ka po paari ba danni ate ba ale basi.

²⁵ “Wakperikaliisa ale si a nye wenbinni ale chiika ale chinmarisana jigi. Sukaasun nna yegayega a le di jam tenzuk de nuruma meena jigi ate yogsum yik ba ale nya kpeemu ale a wuuri dii ate bu nyamiisana me a nye dii la. ²⁶ Yogsum a le yik nuruba kama ate ba cha ase ba ale a limsi dii ale di nye tenzuk meena la, dii nyin la, chinmarisana ale bo wennmazuk la, le tagri si suitana kama. ²⁷ Nala meena nana nyin, ate Mi Saalobiika

a yaa pa m dek a sak ate nuruba yaa nya mu ale m bo chinmari po a cheena ale pagrim ale nyagsika nna yegayega. ²⁸ Wienja de a dan piilim nyeka ni yiri zaani nmai abe, ni zak ni zuima nmai dii nyin la, ni varibasika danni moata kama.”

²⁹ Yeezu yaa magsi wamagsini de a sak ba ayen, “Ni nya kinkan ale tiisana meena. ³⁰ Ase ni dan ga nya si ale si pusi vaata, ni seba ayen wulum wein a moata kama. ³¹ Ni be dan nya wienja de me ale na piilim boro a nye, ni yaa be seba ayen Naawen Naamu a moata kama.

³² “Wensie ate mi a weeni ni ayen jinla demma a kan kpi ase ka ba lin nya wienja de meena nyeka. ³³ Wennmazuk ale tenka meena a le jam kpeglim ka da yey. Alege mi wienja a kasim ta ka pagrim taam wuu.

³⁴ “Ni kpesi ni dek ate ni kan pa ni dek meena a te deka ale nyuka abe ni kan a daani ni dek ale nyeboka wie, kan daa di, Da dila danni a le jam diiri ni kama. ³⁵ Dii nyin la, da dila danni ale diiri waai meena kama ase baruk ate ba bari yik jaab la. ³⁶ Alege, m nman a weeni kama ayen ni kpesi ni dek daa meena, a puusi Naawen ayen ni a le ta pagrim ate ni baga nyini wienja de meena a le cheena ayen na nye la po a nyini ate ni baga zaani Mi Saalobiika nin.”

³⁷ Yeezu a jam pa ka da nala meena a kasim a sak nuruba Juuma Puusika Yenni po. Junnai nyiem a dan jam paari, wa a nyini kama a chen guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi guuk la. ³⁸ Saliuk yokyok foribi, nuruma meena a nyiem jam ka Juuma Puusika Yenni a wom wa sinsana.

22

¹ Ku jam tali ka magla ate Juuma tigi kpeeni dii ate ba a wi ayen Juuma Gaambasika Tigini la danni a paari. Da dila danni ale ba piilim a njobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta ku po la. ² Ku ale jam boro a moata da kpeeni la, Juuma Puusika

Yenni kpan̄ṅa ale Juuma Sinsan̄ṅa sagrōma a jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu, alege ba an baga dii nyin̄ la ba jam a chali ka yōgsum ale nuruma.

³ Sitaana a ya basi ate Yeezu ṅaan̄viirima pi ale bayewa po wanyi a siak te wa. Wa yoi ale Judas Iskar-iot. ⁴ Judas yaa cheṅ Juuma Puusika Yenni kpan̄ṅa ale Yenni limsidōma jigi a biisi ale ba wa a le wa nye dii a yik Yeezu a te ba la. ⁵ Ba sue a yaa jam peenti nna yegayega ate ba weeni ayen ba a le tuni wa ligra. ⁶ Judas me a yaa jam siak a deri piilim a gisi siuk kuui ate ba yik Yeezu diipo ate nuru bōanni karo la.

⁷ Tigini danni piilimka ate ba a ṅobi boroboruk kuui ale kan ta dabinta la, ba a pa ka pabisa a nye kaabka a gomsa a magsi ayen ba de Juuma Gaambasika Tigini ṅandiintan̄a. ⁸ Da dila danni, Yeezu yaa tom Piita ale Jōon a weeni ba ayen, “Ni cheṅ a ga gomsa ti Gaambasika Tigini ṅandiintan̄a ate ti de.”

⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen ti cheṅ ka be a ga gomsa magsi?”

¹⁰ Wa yaa tulisi ba ayen, “Ni nya de, ni ale a cheṅ ten̄ka po la, nidōa ale wa ji nyiam ale samōnin̄ a jam tuni. Ni maa va wa a ga jo yeri dii po ate wa ga a jo la. ¹¹ Ni dan ga jo, ni bek yenni nyōnōwa ayen, ‘Sagrōwa a weeni ayen, fi dak nichamma dōk kuui ate wa ale wa ṅaan̄viirima le jo kali de Gaambasika Tigini ṅandiintan̄a la a sak ti?’ ¹² Wa le dak ṅmazuk dōk kpion̄ kunyi ate ba vari ale gomsa ku meena po a sak ni. Ni yaa jo ku po a gomsa jaab buuri meena a magsi ate ti kali a de.”

¹³ Ba yaa cheṅ ga jo ten̄ka po a nya dii meena ate Yeezu a poom weeni ba la, ate ba yaa gomsa ba Gaambasika Tigini ṅandiintan̄a a magsi.

¹⁴ Ku ale jam paari diipo ate ba ayen ba de la, Yeezu ale wa tuimtomdōma a yaa maa chaab kali ayen

ba de. ¹⁵ Wa yaa weeni ba ayen, “M poom kasim a yaali ka nna yegayega ayen m kali a de Gaambasika Tigini ṅandiintan̄a de ale nama abe m ge a nam ¹⁶ dii nyin̄ la, m kan de deka de diipo diipo ase ka da dii danni ate Naawen Naamu ale jam la ate ti yaa de ate deka de a sak ni ka wie la.”

¹⁷ Yeezu yaa pa beerik ale daam a puusi a te Naawen a nye wa jiam ale ge a weeni ba ayen, “Ni ṅōa a chari chaaba, ¹⁸ dii nyin̄ la, m kan ṅman nyu daamu de ase ka Naawen Naamu a nin jam.”

¹⁹ Wa yaa ṅman pa boroboruk a puusi Naawen a nye wa jiam, a yik ku a wie a te ba ale ge weeni ba ayen, “Ni ṅōa ṅobi, mi nyin̄ka ale nna ate m pa a te ni. Ni nyiem kasim a nye nna ate ni a teeri m wari.”

²⁰ Dila degadega, ba ale ga de nueri la, wa yaa ṅman pa beerika ale daamu a weeni ba ayen, “Beerika de ale daamu a kpiiri basi a te ka nama ayen yōgyōgla de Naawen a va mi ziimu nyin̄ yaa basi ate wa dek ale nuruba a ta noayer̄ paalik ale chaab.

²¹ “Alege nuru waai le wa ta mi a ga bobri a sak la, a maa kali ka dela ale mi a de. ²² Ka Naawen ale poli ku ayen Mi Saalobiika a kpi alege nuru waai dek a le wa ta Mi Saalobiika a ga bobri sak la, ku le bie wa jigi.”

²³ Wa ṅaan̄viirima yaa jam a bek ba dek ayen, “Ka tama wana a le wa nye dila?”

²⁴ Wa ṅaan̄viirima a yaa jam a nak nampaga ale chaab a bek chaab ayen, “Ka tama po wana dek ate nuruba a poli ayen wa ka nuru kpion̄ a gaam ti meena?” ²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ten̄zuk de naliman̄a ta pagrim ka nna yegayega a gaamu ba nuru baai zuk ate ba a nya la. Nuruma ka wariwari a maari a biisi. Ba a wi ba naliman̄a ayen ka ba maaroba. ²⁶ Alege nama jigi ku be daa dila, ku a fe kama ayen waai ale chim nuru kpion̄ ni meena po la, a pa wa dek a chim ni meena baan̄, waai me abe ale chim ni nin̄deero la, ku a fe kama ayen wa chim ni

tomteero. ²⁷ Basi ate m bek ni nyaku de ayen, nuruma de bayewa, ka ba wana ale gaam wa choa, waai ale kali ten a de nandiintaŋa la yaa waai ale nye nandiintaŋa a te waai ale kali tenka a de la? Daa waai ale kali tenka a de la ale gaam waai ale a te wa la? Alege mi bo ni po ase ka nuru waai ale ka tomteero la.

²⁸ "Nama kasim bo ale mi ale m ninammu meena kama. ²⁹ Ase mi kowa ale pa wa naamu a nyo mi nisima po dii la, mi me ase m kowa ale nye dii la, a te ni ka siuk ³⁰ ate ni a de abe ni a nyu m naamu po, abe ni kali zukpaglisa zuima a nya Izirali buuni pi ale buyewa meena zuk.

³¹ "Simon, Simon kpesi fi dek ale Sitaana a juisi ka siuk ayen wa nye ni meena a nya. Wa ale yeeri njan mansaŋa njan baataŋa po, ase kparo ale yali votta a basi ale a ge njan biena dii la. ³² Alege, mi puusi Naawen a te fi Simon kama ayen fi kan basi fi siaka. Fi dan tagri a siak mi noai ase ti ale poom a nye dii yogyogla la ku a fe kama ate fi nye ate fi suaataŋa a ta pagrim me."

³³ Simon Piita yaa tulisi wa ayen, "M Nyono, mi gomsu magsi kama ayen m maa va fu a cheŋ likka dok a yaase m kpi ale fu."

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Mi a le a weeni fi Piita ayen, fi ale pagsi ku noai buta ayen fi ze mi, alege ate kpadiaka a kum."

³⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, "Diipo ate mi jam tom ni ate ni cheŋ alege ka ligra fook, yaase forok, yaase nuensa la, ni jam jogi jaaboa?"

Ba yaa tulisi wa ayen, "Aawo, ti an jam jogi jaabjaaboa."

³⁶ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Alege yogyogla de ate mi a weeni ni ayen waai a dan ta ligra fook, yaase forok ku a fe kama ayen wa pai. Waai abe dan kan ta gebi woŋ ku a fe kama me ayen wa pa wa kasaauk a da a yaa pa ligraŋa a da gebi kala choawa. ³⁷ Boan nyiŋŋa, ba ale nmarisi Naawen gbanka po dii ayen, 'Ba jam pa wa a gum chaab

ale ka zueba la', ku a fe kama ayen dila chim wensie mi jigi. Dii nyiŋ la, ba ale nmarisi dii dila po dila po a magsi chaab ale mi la, a boro a chim ka wensie."

³⁸ Ba yaa tulisi wa ayen, "Ti Nyono, tama ta ka gebi sila chaab siye."

Yeezu yaa tulisi ba ayen, "Dila magsi kama."

³⁹ Yeezu ale wa njanviirima yaa basi dula jigini ale ge cheŋ Olivi Guuku ase wa nyiem ale a nye dii la. ⁴⁰ Wa ale jam paari dula jigini la, wa yaa weeni ba ayen, "Ni a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka."

⁴¹ Wa yaa poori wa dek wa toga a taam nakpiak a kpi duna ten a puusi Naawen ayen, ⁴² "M koa, ku dan ka fi yaalika, yeeri ninammu de m jigi a basi, alege nye fi dek ale a yaali dii la, daa mi ale a yaali dii la."

⁴³ Naawen sabiiloma wanyi a yaa jam wa jigi a te wa pagrim. ⁴⁴ Ase wa a le jam a yiili wa ninammu wie la, wa yaa nman puusi Naawen a gum du ate wulum a kasim jam a zi nna ase ka ziim ale a zi ten la.

⁴⁵ Wa ale ga puusi Naawen nueri la, wa yaa yiri nman pilim jam wa njanviirima jigi a jam a paari ale ba dua a goa dii nyiŋ la ba sue ale jam kaasi ⁴⁶ ate wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ate ni dua a goa? Ni yiri a puusi Naawen ate ni kan pa ni dek te nyenyaka."

⁴⁷ Wa ale jam diem boro a biisi nna la, nuruba yegayega ale Judas waai ale jam ka wa njanviirima po pi ale bayewa la a yaa de ba niŋ a cheena. Wa yaa forisi paari Yeezu a puusi wa. ⁴⁸ Alege Yeezu yaa weeni Judas ayen, "Judas, fi a dak Mi Saalobiika a sak ale ka puusa?"

⁴⁹ Yeezu njanviirima baai ale jam maa bo ale Yeezu ale ga nya dii ale di nye la, a yaa bek Yeezu ayen, "Nyono, ti pa ti gebik wonsaŋa a chubi ba?" ⁵⁰ Ba wanyi a yaa deri che Juuma Puusika Yenni kpagi

kpeeni tomteeroma po wanyi juga turi.

⁵¹ Yeezu yaa weeni ba ayen, "Dila magsi kama". Wa yaa tiri nuruwa tunni ate di deri nueri.

⁵² Yeezu yaa bek Juuma Puusika Yenni kpanja ale Yenni limsidoma ale nisomma baai meena ale jam nyini jam ayen ba yik wa la, ayen "Mi ka zue ate nama ta gebi wonja ale dua a jam ayen ni yik mu?"

⁵³ Daa meena mi kasim bo ale nama kama Juuma Puusika Yenni po a sak nuruba alege nama an jam pa nisa a tiri mu, ka nama me dannii ale nna, di be ka da dii me ate Sitaana ta siuk pa wa pagrimu a tom tuima la."

⁵⁴ Ba yaa yik wa a ta wa chej Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni. Piita yaa wari njan a chej a vi. ⁵⁵ Ba ale jam toati bolim yenni dabiaka po a maa chaab a kali la, Piita jam maa bo ba po kama.

⁵⁶ Nipokbili wanyi ale jam boro. Wa jam ka pokdoklie. Nipokbinni de ale nya ale Piita kala bolimu nin la, wa yaa nya wa nna ziim, a weeni ayen, "Nuruwa de a poom bo ale wa kama."

⁵⁷ Piita yaa pagsi ayen, "Nipokbiliga, mi poom ze wa."

⁵⁸ Ku an bula beniya ale ge ate nuru wa choa a nman nya wa a weeni ayen, "Fi me ka ba po wanyi."

Alege Piita nman weeni ayen, "Nidaa, mi maa daa ba po."

⁵⁹ Ku ale nman ga beni maga dega la, nuru wa choa a nman weeni ale nin muna ayen, "Mi seba chak kama ayen nuruwa de a jam maa bo ale wa kama, dii nyin la, nuruwa de ka Galili tenka deno."

⁶⁰ Alege Piita nman weeni ayen, "Nidaa, mi ze fi ale a biisi dii la."

Wa ale diem boro a biisi dila la, kpadiaka yaa kum, ate Nyonowa yaa, virin nya Piita ⁶¹ ate Piita yaa teeri Nyonowa ale poom weeni wa dii ayen, "Fi le pagsi kama ku noai buta ayen fi ze mu ale ge ate kpadiaka kum yokku de." ⁶² Piita ale ga teeri dila la, wa yaa nyini peelim kum nna yegayega.

⁶³ Nuru baai ale jam ta Yeezu la, a yaa nye wa a la ale a nak wa, ⁶⁴ a yaa pa nanta a bobii lik wa ninanja me a yaa bek wa ayen, "Weeni a sak ti waai ale nak fu la." ⁶⁵ Ba jam biisi ka wie na chaab nna yegayega a le wa.

⁶⁶ Vari ale ga veenti la, nisomma a yaa jam tu chaab. Ba gela a jam ka Juuma Puusika Yenni kpanja, ba gela me Juuma Sinsanja sagroba. Nuru baai ale jam ta Yeezu la a yaa ta wa a chej ba jigi ate ba yaa bek wa ayen, ⁶⁷ "Fi ka Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, be weeni a sak ti."

Alege wa yaa tulisi ba ayen, "M dan weeni a sak ni, ni kan ta siaka. ⁶⁸ M be dan begi ni bega ni kan tulisi mu. ⁶⁹ Alege a zaani jinla a ta a chej, Mi Saalobiika a le kali ka Pagrowa Naawen juga genj."

⁷⁰ Ba meena a yaa nman begi wa ayen, "Fi abe ka Naawen biika?"

Yeezu nman tulisi ba ayen, "Nama ale weeni."

⁷¹ Ba yaa bek chaab ayen, "Ka boan jaab wari ate ti nman a yaali ayen ti wom a magsi chaab ale nuruwa de dii nyin la, ti wom ku kama a ta nyini wa dek noai po ayen ti an velim ya."

23

¹ Nisomma meena yaa yiri ta Yeezu a chej Gominawa Paalot jigi.

² Juijui ate ba toarin wa a weeni ayen, "Tama yik nuruwa de kama ale wa boro a paasi ti nuruma ayen ba kan a tuni ba lampoowa a te nakpionku Siiza. Wa maari a weeni me ayen wa dek ale Kirisitawa. Ku kiri ale wa ka naab."

³ Gominawa Paalot a yaa bek wa ayen, "Ka fi ale Juuma naawa la?"

Yeezu yaa tulisi wa ayen, "Fi ale weeni."

⁴ Paalot yaa weeni Juuma Puusika Yenni kpanja ale nuru boanni ayen, "Mi an nya nuruwa de wari dii ate wa kaasi la."

⁵ Ba yaa nmasi a biisi nna yegayega ayen, "A zaani Galili tenka

a jam paari Judia tenka a ta ga paari dela, wa kasim a sak nuruma kama ayen ba basi ate kaasun jam.”

⁶ Paalot ale wom nna la, wa yaa bek ayen, “Nuruwa de ka Galili deno?” ⁷ Paalot ale wom ayen Yeezu nyini ka juijui ate Naab Ayerod a jam a nya ka zuk la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu a cheŋ wala jigi. Dila po wa Naab Ayerod dek a jam bo ka Jerusalem tenka. ⁸ Naab Ayerod ale nya Yeezu la, ku yaa peenti wa sui nna yegayega boan nyin, wa kasim jam a yaali ka nna yegayega ayen wa nya wa dii nyin la, wa wom ka wa wari ate wa yaa jam a yiili ayen wa le nye wakperikaliik ate wa nya. ⁹ Naab Ayerod yaa bek wa bega nna yegayega alege Yeezu an jam tulisi wa. ¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale Juuma Sinsanŋa sagrama a yaa za dula a toarin Yeezu ale nin muna. ¹¹ Naab Ayerod ale wa sojima a yaa nye Yeezu a la ale a nye wa jigi nna ase wa daa nuru la. Ba ale nye dila la ba yaa pa kasaauk nalun jo Yeezu ate Naab Ayerod yaa weeni ate ba ta wa nman cheŋ Paalot jigi. ¹² Da dila dannii Naab Ayerod ale Paalot a deri de doata ale chaab. Ba jam ka dachaasa alege ate nyaku de a nye.

¹³ Paalot yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale kpage ŋa chaab ale nuruma ¹⁴ a yaa weeni ba ayen, “Nama ale ta nuruwa de a jam mi jigi a weeni mi ayen wa a dak ka siuk kaasunŋa a sak nuruma. Yogyogla de nama dek a be nya mi ale bek wa benŋa meena alege mi an nya dii meena ate nama weeni ayen wa kaasi la. ¹⁵ Ayerod me a be an nya wa wakaasunŋa dii nyin la, ka wala ale basi wa ate wa jam tama jigi. Nuruwa de an nye wariwari a magsi kummɔa. ¹⁶ M be le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa ate wa cheŋ.”

¹⁷ Bena meena ba Juuma Gaambasika Tigini a nyiem dan jam paari ku nyiem a fe kama ayen Gominawa Paalot lak nuru waai ate wa tenka demma a yaali ayen ba lak ate wa

nyini likka doƙku po a nyini la a basi.

¹⁸⁻¹⁹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik dii nyin la, wa jam maa nye ka noai yen ale wa tenka demma a yaa nye kpalin ale baai ale a nya wa tenka zuk la ate wa ko nuruba ate ba yaa yik wa a lik. Nuruma yaa maa chaab a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, “Ko wa abe fi yeeri Barabasi a basi te ti.”

²⁰ Paalot yaa nman biisi ale ba a yaali ayen wa yeeri Yeezu a basi. ²¹ Alege nuruma a nman kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni ayen, “Kpi wa jabarim nyin, kpi wa jabarim nyin.”

²² Dii ale a saari butawa la, Paalot yaa bek ba ayen, “Ka boa? Ka boan jaab wabiok ate wa nye? Mi an nya wa dii ate wa kaasi a magsi wa kpi la. M le basi kama ate m sojima miiri wa abe m basi wa.”

²³ Alege nuruma yaa nman kaari ate ku jueli nna yegayega a gaam dii ate ba poom kaari la a weeni ayen, ba kpi wa jabarim nyin ate wa kpi. Ba kaarika de a jam basi kama ate ba de. ²⁴ Paalot yaa siak bo buusa te ba ²⁵ a yaa lak Barabasi waai ale jam maa nye noayenka ale wa tenka demma a nye kpalinŋa a ko nuruba ate ba yik wa a lik la a te ba, Paalot yaa pa Yeezu a te wa sojima ayen ba nye wa dii ate ba a yaali la.

²⁶ Sojima a yaa ta Yeezu a cheŋ a yaa ga zik nuru wanyi ale wa cheena tenka po. Wa yoi ale Simon. Wa jam nyini ka Sairini. Sojima yaa yik wa a fe wa ate wa ji Yeezu jabarimu a wa wa njan.

²⁷ Nuru boari nna yegayega ale jam va wa. Nipooba ale jam maa bo ba po, a yaa kum ale a kaari Yeezu nyin. ²⁸ Yeezu yaa virim nya ba a weeni ba ayen, “Jerusalem nipooba, ni kan a kum a te mi, ni a kum a te ni dek ale ni bisanŋa. ²⁹ Dii nyin la, daa le cheena ate nuruba ale weeni ayen, ‘Nipok baai ale kan ka bisa la, baai ale kan biak nya la, baai ate

bisa an ɲoosi la a ta wein la.' ³⁰ Dila powa ale nuruba a le weeni guuk kpeentaɲa ayen, 'Ni lo ti zuk,' abe ba weeni guuk fiisaɲa me ayen, 'Ni lik ti.' ³¹ Ni be wom wamagsini de, nipooba, 'Ase duoku ale yɔgsa alege ba a nye nna la, ka boa a le di nye ase ku nin ko?' "

³² Tuim kaasima nyam baye a te ba jam maa ta ba ale Yeezu a chen ayen ba kpi ba. ³³ Ba ale jam paari juijui ate ba a wi ayen "Zukoluku La", ba yaa kpi wa jabarimu nyin. Tuim kaasima nyamma me bayewa ba kpi wanyi a zaani wa juga, wanyi me a zaani wa gala. ³⁴ Yeezu yaa weeni ayen, "M Koa, von te nuruma de dii nyin la, ba ze ba ale a nye dii la."

Ba ale kpi wa la, ba yaa nak gban a lueri wa gattaɲa a chari chaab. ³⁵ Nuruma yaa za a nya wa, alege ba kpanɲa yaa nye wa a la a weeni ayen, "Wa vari nuru ba chaab a basi, basi ate wa vari wa dek a basi ase wa nin ka Varibasidɔwa, waai ate wa lueri la."

³⁶ Sojima me a jam a nye wa a la a pa da miisin a te wa a nye ase ba a te wa ka zula la. ³⁷ ale a weeni ayen, "Fi dan ka Juuma naab, be vari fi dek a basi."

³⁸ Ba jam ɲmarisi ka jaab tapagi nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a yaa pa di a maɲ wa jabarimu zuk.

³⁹ Tuim kaasimaɲa nyamma bayewa ate ba jam maa kpi ba a gum Yeezu po la, bala wanyi a yaa jam a le wa ayen, "Fi daa Varibasidɔwa? Be vari fi dek ale tama me a basi."

⁴⁰ Alege wa vaanchoawa a yaa toarin wa ayen, "Fi kan chali Naawen ya ale ba ale nye ti meena bunyi dii la? ⁴¹ Ba ale nye tama dii la, ku magsi kama dii nyin la, ka tama tuim kaasimaɲa tutuna ale nna ate ti boro a tuesi. Alege nuruwa de an kaasi wariya." ⁴² Wa biisi dila ale ge a yaa weeni ayen, "Yeezu, fi dan jam ase naab la, teeri m wari."

⁴³ Yeezu yaa weeni wa ayen, "Wensie ate mi a weeni fu ayen jinla fi a le bo ale mu Naawen jigi."

⁴⁴ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsuɲ la, wenbinni a yaa sobri ate ku yaa deri nye nna birim ate legi a yaa lik ten kala meena a ta dila a jam paari kantuen ban buta, ⁴⁵ ate garuk kpion kuui ate ba pa lik a kasi buye Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri poori buye. ⁴⁶ Yeezu yaa kaari nna yegayega ate ku jueli ayen, "M Koa, m pa m chiika a nyo fi nisima po". Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kpi.

⁴⁷ Sojima kpagini ale jam za dula a yaa nya dii ale nye la, wa yaa te Naawen pimpauk a weeni ayen, "Nuruwa de a sum jam ka wayɔrisima nyɔno."

⁴⁸ Nuru boari ale jam jam ayen ba nya dii le di nye la. Ba ale nya dii meena ale nye la ba yaa pilim ɲmani a kuli ale sukaasuɲ. ⁴⁹ Baai meena ale jam seba Yeezu nalimnyiini a chak la, ale nipok baai me ale jam va wa a nyini Galili a jam la, bala meena a jam za ka ninɲa alege a nya.

⁵⁰⁻⁵¹ Nuru wanyi ale jam nyini Juuma ten kanyi ate ba a wi ayen Arimatia, wa yoi a jam ale Josefi, wa jam ka nuru maɲ ale chim welensa nyɔno. Wa jam maa ka nisomma, po wanyi. Alege wa an jam siak ale ba ale poli a nye Yeezu dii la. Wa kasim jam a limsi ka diipo ate Naawen a le jam soa nuruba la. ⁵² Josefi wa de ale jam chen Paalot jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri kpiowa jabarimu zuk.

⁵³ Paalot yaa siak ate wa ga yeeri wa a ta nyini jabarimu zuk a sin, a yaa pa garupali peeluk a vili wa a ta wa ga gu puɲ vorub ate ba keri la po. Kpio an jam duak bu po a nya ya. ⁵⁴ Da dila dannii ka da dii ate ba a gomsii ba dek a limsi ba Vuusum Danni la. Vuusum Danni abe jam boro a piilim kama me.

⁵⁵ Nipok baai ale jam va Yeezu a nyini Galili tenka a jam la a yaa jam

va Josefi a cheŋ ga nya vorumu ate Yeezu dua bu po juijui la ⁵⁶ ale ge a yaa pilim ŋmani a ga gomsu kpa masisa.

Vuusum Danni a yaa ale jam paari la, ba vuusi kama ase ba sinsaŋa ale a sak ba dii la.

24

¹ Laasidi Dai saliuŋ yokyok wa ate nipooma yaa yiri ale ba kpa masisaŋa a cheŋ boosuku jigini. ² Ba yaa ga a paari a nya ale tintain dii ate ba pa lik boosuk noanni la ale di bilim ale ge boosuku noanni a basi. ³ ate ba yaa jo bu po alege ba an nya Nyɔnɔwa Yeezu nyiŋka. ⁴ Ba yaa za dula jigini ate ku cha ba. Nuruba baye a yaa jo garuk peeta ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim a deri za ba teŋ. ⁵ Yɔgsum a yaa yik nipooma ate ba pa ba zuima a su teŋ ate nuruma yaa bek ba ayen, “Ka boa ale soa ate ni a gisi nuru waai ale vua la kpilima sunsuŋa? ⁶ Wa ka dela, wa yiri kum po kama. Ni teeri wa ale jam weeni ni dii diipo ate ni jam bo ale wa Galili teŋka po la. ⁷ Wa ale jam weeni ayen, ‘Mi Saalobiika ku a fe kama ate nuruba a yik mu a pa nyo tuimbaata nyam nisima po, ate ba kpi mu jabarim nyiŋ alege daa ŋata dai m le yiri kum po.’”

⁸ Nipooma yaa teeri wa wienja de ⁹ ate ba yaa pilim ŋmani a jam weeni nyaku de a sak wa ŋaanviirima pi ale wanyiwa ale nuru mbala meena. ¹⁰ Nipooma jam ale Mɛeri waai ale nyini Magdala la, ale Joana, ale Jeemsi mawa Mɛeri, nyaba de ale nipooba ba chaab baai ale jam bo ale ba la yaa weeni wienja de a sak tuimtomdoma. ¹¹ Alege tuimtomdoma jigi, wienja de a jam chim ka sunsuelima, dila nyiŋ, ba an jam siak ayen ku ka wensie. ¹² Piita yaa yiri chali cheŋ boosuku jigini a ga churi nya alege wa an nya jaaboa, ka gatta nyiini. Ku yaa cha wa nna yegayega ate wa kuli. Wa jam a poli ka dii dek chekki ale nyɛ la.

¹³ Da dila danni degadega ate Yeezu ŋaanviirima baye a yaa jam a cheŋ teŋfik ate ba a wi ka ayen Imayas, ka jam ka mɛela ŋayopoi ale Jerusalem teŋka. ¹⁴ Ba ale bo siuku po a cheŋ la, ba yaa a biisi ŋaai meena ale nyɛ la. ¹⁵ Ba ale jam a biisi ŋa wie ale a magsi ŋa la, Yeezu dek a yaa forisi paari ba ate ba va chaab a cheŋ ¹⁶ alege jaab ale jam nyɛ ate ba an jam baga a miŋ wa. ¹⁷ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka boan jaab wari ate nama biisi a cheŋ la?”

Ba yaa za nna zimm ale sukaa-sun. ¹⁸ Ba wanyi ate ba a wi ayen Kiliyopas, wala a yaa tulisi wa ayen, “Ka fi nyiini ale nichaano Jerusalem teŋka po a ze wa ŋaai ale bo ka po daanja de la?”

¹⁹ Wa yaa bek ba ayen, “Ka boan wie?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “A magsi chaab ale Yeezu Nazaret deno waai ale jam ka Naawen biisiteero ate wa wie ale wa biik a pagra Naawen jigi ale nuru meena jigi la. ²⁰ Ate tama Puusika Yenni kpaŋa ale teŋka nisomma a yaa yik wa ayen ba bo buusa a ko wa. Ba yaa sum kpi wa jabarim nyiŋ. ²¹ Alege tama jam a yiili kama ayen ka wala le wa vari Izirali teŋka a basi, daa dila nyiini, ku daa ŋata ale jinla ate nyaku de meena a nyɛ la. ²² Daa dila nyiini me, tama buuni po, nipooba ale weeni wari ate di cha ti nna yegayega. Ba cheŋ ka wa boosuku jigini saliuŋ yokyokku de ²³ alege ba an nya wa nyiŋka. Ba yaa pilim jam a weeni ayen ba nya Naawen sabiiloba ate ba weeni ba ayen wa vua kama. ²⁴ Baai ale jam maa bo ale tama la ba gela a cheŋ boosuku jigini kama a ga nya nipooma ale poom liŋ weeni ba dii la degadega. Ba an nya wa.”

²⁵ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni ka betta! Ka boa ale soa ate ni an baga a ta siak ale Naawen biisiteeroma ale biisi dii la. ²⁶ Ku kan jam a fe kama ayen Kirisitawa ate Naawen a le tom ate wa jam la a

nam ale wienja de abe wa ge nya wa zulaŋa?" ²⁷ Yeezu a yaa piilim deri a weeni wie ŋaai meena ate ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po a magsi chaab ale wa dek la kiri. Wa jam piilim ta nyini ka Moosis ale Naawen biisiteeroma meena a weeni ŋa kie a sak ba.

²⁸ Ba yaa jam boro a moata tenfiik kaai ate ba a jam a chen la. Yeezu yaa nye ase wa a taam ka niŋ la. ²⁹ Alege ba yaa yik wa a weeni ayen, "Ti kuli ga goa dii nyiŋ la, wenni boro a siŋ kama ate tenƙa boro a sobri." Wa yaa siak va kuli. ³⁰ Ba ale boro a de la, wa yaa pa boroboruk a nye Naawen jiam a wie ku a yaa pa a te ba ³¹ ate ba nina a yaa deri lagri ate ba miŋ wa ate wa yaa deri murum be ba nina po. ³² Ba yaa weeni chaab ayen, "Ti ale poom bo siuku po ate wa a biisi dii a magsi chaab ale ba ale ŋmarisi Naawen gbanƙa po dii la, an poom a te ti masim ti suniima po?"

³³ Ba yaa deri yiri bunyi a chen Jerusalem tenƙa. Dula jigini, ba yaa ga nya wa ŋaanviirima pi ale wanyiwa ale ba tigi chaab a kali jigi yen ale baai meena ale jam a maa kali ale ba la ³⁴ ale ba kala a biisi ayen, "Ti Nyɔnɔwa a sum yiri kum po kama a pa wa dek a sak Simon."

³⁵ Kiliyopas ale nwala yaa weeni a sak ba dii meena ale nye siuku po la ale wa ale wie boroboruku ate ba miŋ wa dii la.

³⁶ Ba ale jam boro a biisi nna la, Yeezu dek a deri jam za ba sunsuŋ a weeni ba ayen, "Ni boro ale suyɔgini."

³⁷ Ate yɔgsum nna yegayega a jam yik ba ate ba poli ayen ba nya ka kok. ³⁸ Alege wa yaa bek ba ayen, "Ka boa ale a daani ni? Ka boa ale soa ate ni ta chichama ni zuimaŋa po? ³⁹ Ni nya m nisimaŋa ale m naŋsaŋa ate ni miŋ ayen ka mi dek ale la. Ni tiri mu a nya ate ni seba ayen daa kowa dii nyiŋ la, kok ka nyiŋŋa ale koba ase ni ale nya mi ale ta dii la."

⁴⁰ Wa ale weeni dila la, wa yaa pa wa nisaŋa ale wa naŋsaŋa a sak ba.

⁴¹ Ba an diem jam siak ayen ku ka wensie, dii nyiŋ la, supeentik ale jam bo ba jigi ate ku cha ba me. Yeezu yaa bek ba ayen, "Ni ta jaab dela a de?" ⁴² Ba yaa pa jum digima te wa ⁴³ ate wa ŋobi ate ba nya.

⁴⁴ Wa yaa weeni ba ayen, "Wienja de degadega ate mi jam weeni ni diipo ate mi jam diem bo ale ni la, ayen wie ŋaai meena ale bo Naawen gbanƙa po ate Moosis ŋmarisi Sinsaŋa gbanƙa po la, ale Naawen biisiteeroma gbanƣaŋa ale gbanƣaŋa kanyiwa ate ba a wi ayen Yiila Gbanƣaŋa la po a magsi chaab ale mi la, ku a fe kama ayen ŋa chim wensie."

⁴⁵ Wa yaa lagri ba popolaŋa ayen ba miŋ chak ba ale ŋmarisi dii Naawen Gbanƣaŋa po la. ⁴⁶ Wa yaa weeni ba ayen, "Ba ŋmarisi ka po ayen, ku a fe kama ate Mi Varib-asiɔwa ate Naawen le tom ate m jam la, a nam abe daa ŋata dai m yaa yiri kum po. ⁴⁷ Ku be a fe kama me ayen nuruba pa mi yonni nyiŋ a sak nuru meena tenzuk de ayen ba basi ba tuimbaataŋa tomka ate Naawen von te ba. Sinsaŋa de le piilim ka Jerusalem tenƙa a ta a chen tenƙa meena. ⁴⁸ Nama dek be nya wienja de meena kama ale ni dek nina. ⁴⁹ Mi dek le basi ate m kowa ale puulim la a jam ni jigi. Alege, ku a fe kama ayen ni bo tenƙa de po a limsi ate pagrim nyini wenna mazuk a jam ni jigi."

⁵⁰ Wa yaa de ba niŋ ate ba nyini tenƙa dek po a ta ba chen ga paari Betani tenƙa, ate wa yaa zak wa nisaŋa a te ba niaka. ⁵¹ Wa ale jam boro a te ba niaka la, Naawen yaa deri pa wa a ta jueli wenna mazuk. ⁵² Ba yaa pilim chen Jerusalem ale supeentik nna yegayega ⁵³ a kasim jam bo Juuma Puusika Yenni po a pak Naawen.

Yeezu Wamaɗsana Wie Ate Joon A NɗMARISI La

¹ Piilimka po wenɗmazuk ale tenzuk meena a jam karo, alege Nyuvuri Wannɗi a poom a liɗ boro kama. Wannɗi nyiem kasim bo ale ka Naawen diipo meena. Wannɗi me ale Naawen dek a jam ka bunyi. ² A nyini ku piilimka po a ta a cheɗ, Wannɗi a nyiem kasim jam bo ale ka Naawen diipo meena. ³ Naawen ale basi ate wa nyɛ wenɗmazuk ale tenzuk meena ale ɗanta baai meena ale bo wenɗmazuk ale tenzuk la. Jaab buui meena ka Naawen ale basi ate wa nyɛ. ⁴ Nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, a bo ka Wannɗi jigi. Nyuvunni de ale ta bolim a jam tenzuk ayen nuru meena a nya. ⁵ Wa nyuvuri a nyɛ se ka bolim ate ba toati ate bu a nya legi po dii la. Legini an бага a kpinsi bolimu.

⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joon ate Naawen a tom wa. ⁷ Wa jam kama ayen wa sak nuruba bolimu wie, ate ba nya siuk a wom abe ba ta siaka. ⁸ Daa Joon a jam le bolimu, alege ka Naawen ale tom wa ayen wa jam a sak nuruba bolimu wie. ⁹ Wala a jam le bolim manka dek buui ale jam tenka meena po, ayen waai meena a бага a nya siuk a bo bu jigini.

¹⁰ Nyuvuri Wannɗi a jam bo ka tenka meena po. Naawen ale basi ate wa nyɛ ka ale jaab buuri meena ale bo ka zuk la, alege tenka meena demma a jam ze wa le ka waai la. ¹¹ Wa jam ka wa dek tenka demma, jigi alege ba zeri wa. ¹² Alege baai ale a tuesi wa ale ta siaka ale wa la, wa te ba ka siuk ate ba chim Naawen bisa. ¹³ Nuruba a nyiem ale kasim a biak ba bisa dii la a kan basi ate ba a chim Naawen bisa. Ku jam daa nuruba dek yaalika nyin ale soa ate wa chim ba ko. Ku jam ka wa dek yaalika nyin ate wa chim ba ko.

¹⁴ Nyuvuri Wannɗi a jam chim ka nurubiik ate Naawen a pa wa niaka ale wa wensienja a te wa ate wa jam a boro ale ti. Wa nyiini ale wa Kowa Biik. Ate ti nya wa zulaɗa ale wa nalimu ate wa tuesi wa Kowa jigi la.

¹⁵ Joon a jam sak nuruba wa wie ale a kaari a weeni ayen, “Mi a weeni ni nuruwa de wie kama. Wa bo ka mi ɗaan a san cheena. Wa liɗ boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la.”

¹⁶ Wa niaka ale zuak la nyin ate wa бага a niak ti meena. Wa abe le kasim a niak ti kama diipo meena. ¹⁷ Naawen ale basi ate Moosis a pa wa Sinsanɗa a te nuruba alege ka Yeezu nyin ate Naawen a sak ti wa niaka ale wa wensienja. ¹⁸ Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege wa be yenka waai ale Naawen ale ka bunyi ale ɗman bo wa jigi la, wala a sak ti wa wie kama.

¹⁹ Dai yen po Juuma kpanɗa ale jam bo Jerusalem tenka la a yaa tom Juuma Puusika Yenni tomteeroma ale baai ate ba a wi ba ayen Livaiba la, ba gela ayen ba cheɗ a ga bek Joon ayen, “Ka fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?”

²⁰ Joon an jam a zeri ba tulisika alege weeni ba a lagri ayen, “Daa mi ale Varibasidowa.”

²¹ Ba yaa ɗman bek wa ayen, “Fi be ka wana? Fi ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi ayen Elaja la?”

Joon a yaa weeni ayen, “Mi daa wala.”

Ba yaa ɗman bek wa ayen, “Ka fi ale Naawen biisiteerowa waai ate tama a poli ayen Naawen ale tom wa ti jigi la?”

Joon ɗman weeni ba ayen, “Aawo, daa mi.”

²² Ba yaa weeni wa ayen, “Be weeni ti fi ale ka waai la. Kan daa di ate ti ɗman cheɗ baai ale tom ti la jigi, ba a yaali kama ayen ti weeni ba wari. Fi abe ka wana?”

²³ Joon a yaa weeni ba ayen, “Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi ayen Azaya la a jam nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po a weeni ayen Naawen a weeni ayen, ‘Mi ka lueluk kuui ale a kaari sagini po a weeni ayen, teenti Nyɔnɔwa siuku a te wa jam.’”

²⁴ Juuma baai ale jam a tom Naawen Puusika Yenni tomteeroma ale Livaiba Joon jigi la, a jam ka baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la. ²⁵ Baai ate ba tom la a yaa nman bek Joon ayen, “Kan daa fi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la a yaa se Elaja yaa Naawen biisiteerɔ nwala, ka boa ale soa ate fi a te nuruma soka ale nyiamɔa?”

²⁶ Joon a yaa weeni ba ayen, “Mi a te ka nuruba soka ale nyiam ayen m gomsɔ ba a magsi ate ba a limsi nuru waai a le cheena la. Wa dek a bo ti sunsun dela kama jinla. Nama dek a ze nuru wala ale ka waai la. ²⁷ Wala a bo ka mi njaan a cheena. Mi posima ale m nin domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensaɗa a te wa.”

²⁸ Wienja de meena a nye ka Betani tenka po, Joon a jam a te nuruma soka ka Jodan benni kunƙon ndila.

²⁹ Vari ale veenti la Joon a yaa nya Yeezu ale wa cheena wa jigi, ate wa yaa weeni baai ale jam mɔata dula jigini la ayen, “Ni nya, nuruwa de a nye ase ka posuk ate Juuma a nyiem a kasim a pa a ko a te Naawen la. Wala ale a basi ate Naawen a von tenka meena demma nye kaasunƙu. ³⁰ Ni teeri mi ale weeni wa wie dii ale ni la. Mi a lij weeni ni ayen nuru ale bo mi njaan a cheena. Wa poom lij a boro kama ale ge ate ba biak mi. Ka dila ale soa ate wa chim kpagi a gaam mi la. ³¹ Mi poom a lij ze wa le ka waai la, alege mi lij de ka wa nin a jam dela ayen m te nuruma soka ale nyiam ate m бага a pa wa a sak Izirali demma.”

³² Dula jigini ate Joon a yaa nman weeni ba ayen, “Mi nya Naawen Chiika ale ka nyini wennmazuk ase

nangban la a sinj a jam kali Yeezu zuk. ³³ Mi a jam ze wa le ka waai la, alege Naawen waai ale tom mi ayen m jam a te nuruba soka la a lij a weeni mi kama ayen, waai ate nama a nya ale Naawen Chiika a jam a wari wa zuk la, wala a le wa sueri ni suniimaɗa ale Naawen Chiika. ³⁴ Mi nya wienja de meena kama. Wensie ate mi a weeni ni ayen wa sum ka Naawen Biik.”

³⁵ Vari ale nman a veenti la, Joon ale wa njaanviirima baye a yaa nman jam bo dula jigini, ³⁶ ate Joon a yaa nya Yeezu ale wa cheɗ a taamu. Joon a yaa weeni ba ayen, “Ni nya nuruwa de, wa a nye ase ka Naawen Posuk la.”

³⁷ Wa njaanviirima bayewa ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri basi wa ale cheɗ ga va Yeezu. ³⁸ Ba le jam a vi Yeezu njaan la, wa yaa chiem a nya ba ale ba va wa njaan la ate wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ate nama a gisi?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Arabi, fi yenni bo ka be?” (Arabi kiri ale Sagro.)

³⁹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni va mu a jam nya.” Ba yaa va wa a ga nya wa le bo juijui la. Ba jam a ga paari wa boka jigini ale wenni a gbelin kama ate ba yaa jam bo dula ate tenka a ga sobri.

⁴⁰ Nuruma bayewa wanyi a jam ka Andiru, Simon Piita suok. ⁴¹ Andiru ale jam a nman kuli yeri la, wa yaa deri a cheɗ Simon jigi a ga weeni wa ayen, “Tama jinla a nya Kirisitawa waai ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la kama.” ⁴² Wa yaa ta Simon a cheɗ Yeezu jigi.

Yeezu a yaa nya wa a weeni ayen, “Fi le Simon, Joon biika la. Mi a yaali ayen m te fu ka yue paali ayen Sifas dii ate nuruba ayen ba a wi fu la.” (Yue dila ale Piita ka bunyi, di kiri ale pun.)

⁴³ Vari ale nman veenti la Yeezu a yaa cheɗ Galili. Wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Filip.

Wa yaa weeni wa ayen, “Jam va mu.”⁴⁴ Filip a jam nyini ka ten kanyi ate ba a wi ayen Beteseida. Andiru ale Piita me a jam nyini ka dula.⁴⁵ Filip me a yaa chen ayen wa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Natani. Wa le ga nya wa la, wa yaa weeni wa ayen, “Moosis ale Naawen biisiteeroma a jam nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen Varibasidowa ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la, tama a nya wa kama. Wa ka Yeezu, Josefi biika, waai ale nyini Nazaret la.”

⁴⁶ Natani a yaa bek Filip ayen, “Ti baga a nya maaka Nazaret tenƙa po?”

Filip a yaa nman weeni wa ayen, “Jam a nya.”

⁴⁷ Ba le jam a ga moata Yeezu la, wa yaa weeni baai ale jam bo ale wa la, ayen, “Ni nya Izirali denowa de waai ale cheena mi jigi la, wa ka wensie nyono.”

⁴⁸ Natani a yaa ga paari Yeezu a bek wa ayen, “Fi nye ka se a seba mi?”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Fi ale poom kala kinƙanƙa ten la, mi nya fu kama ale ge ate Filip a wi fu.”

⁴⁹ Natani ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, “M Sagro, fi sum ka Naawen biik. Fi ale Izirali Naawa.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi kama mi ale weeni ayen m nya ale fi kali kinƙanƙa ten la? Fi ale nya wakperikaliisa a gaam nyaku de.”⁵¹ Dula jigini Yeezu a yaa cheemu a weeni baai ale jam za la ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ni le nya wenzuk ale ku lagri ate Naawen sabiiloma a nyini wennmazuk nna ase ba a sin Saalobiika zuk la ale nman pilim a juei.”

2

¹ Daa naye ale jam taam la, nuru wanyi a yaa faari nipok ten kaai ate ba a wi ayen Kena ate ka bo Galili la po. Yeezu mawa a jam boro

kama.² Ba yaa jam wi Yeezu ale wa naanviirima ayen ba jam nipokfiaka yenni.³ Nipokfiaka nyonowa a jam te nuru baai ale jam la ka daam. Daamu yaa le nueri la, Yeezu mawa a yaa ga weeni wa ayen daamu a nueri kama.

⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kan weeni mu dii ate mi ayen m nye la, dii nyin la diipo ate mi a yaali ayen m nye wari la an diem a paari ya.”

⁵ Wa mawa ale wom wienja de la, wa yaa cheemu a weeni yenni tomteeroma ayen, “Wa dan weeni ayen ni nye wari, ni nye.”

⁶ Samonin kpeensa siyuebi ale jam bo yenni po. Samonin kanyi a jam a su ase ka bogtiba naanin nyiam la. Juuma a nyiem a dan boro a gomsa ayen ba de nandiinta, ba a nari nyiam a nyo samonsana de po a sugri ba dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni yenni tomteeroma ayen, “Ni nari nyiam a sueri samonsana.” Ba yaa nari a sueri,⁸ wa yaa weeni ba ayen, “Ni nari bu a ta ga te waai ale ka kpagini a nya nichamma zuk la.” Ba yaa nari nyiamu a ta ga te wa.⁹ Kpagini ale lam nya buui ale tagri a chim daamu a nya la, wa yaa ze bu le nyini ka juijui la, alege ka yenni tomteeroma baai ale nari a ta ga te wa la, nyiini ale seba bu le nyini juijui la. Kpagini a yaa wi nipok fiaka nyonowa a weeni wa ayen,¹⁰ “Nuruba a dan wi ba doaba ayen ba jam ate ba de nandiinta, ba nyiem a lin a pa ka da masak a te ba ate ba nyu. Ba yaa dan nyu da masika a chak, yenni tomteeroma a nyiem a yaa pa ka da buui ale kan masa la a nman ta nyini a gum du ayen ba nyu. Alege fi tomteeroma a pa ka da masika a ta wari naan a jam.”

¹¹ Yeezu a piilim tom ka wakperikaliika de Kena tenƙa ate ka bo Galili po la. Wakperikaliika de a jam sak ka wa naanviirima ayen Naawen pagrimu a bo wa jigi kama.

Dila nyin ate ba yaa a jam ta siaka ale wa.

¹² Nipok fiaka diintana ale jam a taam la, Yeezu ale wa mawa ale wa yuama ale wa njanviirima a yaa basi dula jigini ale ge cheɲ teɲ kanyi ate ba a wi ayen Kapernaum a yaa bo dula daa maga.

¹³ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama ate Yeezu ale wa njanviirima a yaa cheɲ Jerusalem teɲka. ¹⁴ Ba yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po. Dula jigini wa yaa nya nuruba yegayega ate ba boro a ta niiga ale piisa ale nangbanɲa a da. Baai me ale jam ta ligra a tagri la a kala dula jigini. ¹⁵ Yeezu a yaa yaali miisa a melim chaab ase fiɲ la a yiaɲ niiga ale piisaɲa ale duɲsa si chaab a ta nyini. Wa nman yik baai ale ta ligra a tagri la tebulitana a tulim kpib ate ba ligrana meena a waɲ teɲ. ¹⁶ Wa le nye dila a nueri la, wa yaa weeni baai ale ta nangbanɲana a da la ayen, “Ni pa nantana de meena dela a ta nyini. Ka boa ate nama a nye wienɲa de meena ale pa m kowa yenni a chim yaba?”

¹⁷ Wa njanviirima ale wom dii ate wa jam a biisi la, ba yaa teeri dii ate ba jam nmarisi Naawen gbanɲa po dila po dila po a weeni ayen, “Mi ale a yaali Naawen yenni dii la a le ku nye ate mi kpi.”

¹⁸ Juuma kpanɲa a yaa jam bek Yeezu ayen, “Ka wana dek ale te fi siuk ayen fi nyiem a tom tuimana de meena? Be tom wakperikaliik ate ku sak ti ayen fi ta siuk a tom dila.”

¹⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni be nak Juuma Puusika Yenni de a lonsi teɲ ate mi a nman se di a nueri daa nɲata po.”

²⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama nuruma a pa ka bena pisinaansi ale nɲayuebi a se di. Tama a be dan nak di a lonsi, fi ale baga a pa daa nɲata a nman se di a nueri?”

²¹ Alege Yeezu an jam biisi a magsi chaab ale ka Juuma Puusika Yenni dii ale bo Jerusalem teɲka po la. Wa jam biisi a magsi chaab ale ka wa

dek nyinɲa. ²² Yeezu ale jam a kpi ate Naawen a basi ate wa yiti kum po la, wa njanviirima a yaa jam teeri dii ate wa weeni la. Ba yaa jam ta siaka ale Yeezu ale weeni ba dii la, ale ba le nmarisi wa wie Naawen gbanɲa po dii la ka wensie.

²³ Yeezu ale jam boro a de Juuma Gaambasika Tigini Jerusalem teɲka po la, nuruba yegayega a jam nya wa wakperikaliik sii ate wa jam a tom la, a yaa ta siaka ale wa. ²⁴ Alege Yeezu an jam a pa wa dek a te ba, dii nyin la wa jam seba ba le ka nuru baai la ka meena. ²⁵ Wa an jam a yaali ayen waai a sak wa ba le ka nuru baai la dii nyin la wa seba ba popolana kama.

3

¹ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Nikodimusi. Wa jam ka Juuma kpanɲa po wanyi ale Farisiima po me wanyi. ² Yok kunyi po ate nuruwa de a yaa cheɲ Yeezu jigi a ga weeni wa ayen, “M Sagro, tama seba fi ka sagro waai ate Naawen a tom fu. Nuru an baga a tom tuimkperikaliik sii ate fi a tom la ka Naawen a nin bo ale wa.”

³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an baga a jo Naawen naamu po, ka ba nin pilim biak wa.”

⁴ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, “Ba ale nye ka se a pilim biak nuru waai ale chim ya? Wa an nman baga a jo wa mawa ponni po ate ba a biak wa buye.”

⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Wensie ate mi a weeni fu ayen nuru an baga a jo Naawen naamu po, ka ba nin biak wa ale nyiam ale pilim biak wa ale Naawen Chiika. ⁶ Nurubisa a biak bisa kama alege Naawen Chiika a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁷ Kan te ku cha fu dii nyin la mi ale a weeni ayen se ba nin pilim biak fu la. ⁸ Vioku a fuk a cheɲ ka juijui meena ate ku a yaali la, ate fi me a wom ku fukka, alege fi ze ku le nyini juijui la yaase

ku ale a cheŋ juijui la. Ku abe ka dila ale waai meena ate Naawen Chiika a biak la.”

⁹ Nikodimusi a yaa bek wa ayen, “Nyaku de ale nye ka se a baga a nye?”

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ka sagro kpionj a bo Izirali tenka alege an baga a minj mi ale weeni fu dii la kiri ya? ¹¹ Wensie ate mi a weeni fu ayen ti a biisi ka wie ŋaai ate ti seba ŋa, la ale a weeni wie ŋaai ate ti nya ŋa la a sak alege ni waai a kan siagi. ¹² Ni ka siaka ale mi ase m nin weeni tenka de zuk wie, ni abe ni nye ka se a ta siaka ale mi ase m nin weeni wenna mazuk wie. ¹³ Nuru karo a juei wenna mazuwa ka Mi Saalobiika ale nyini wenna mazuk a jam tenzuk de.

¹⁴ “Ase Moosis ale jam pai kutuku a nye waamu a magim dua wonku nyinj a zak zaani sagini po la, dila dek ate ba le yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyinj a zak zaani. ¹⁵ Ate waai meena ale a ta siaka ale mi la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka. ¹⁶ Naawen a yaali tenka meena demma ka nna yegayega ate wa tom wa be yenka ba jigi, ate baai ale ta siaka ale wa la a kan kpi alege ba le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Naawen an tom wa biika ayen wa jam chim ka tenzuk meena demma buteerɔ, alege wa jam chim ka ba varibasido.

¹⁸ “Baai ale ta siaka ale Naawen biika la, Naawen a kan bu ba buusa. Baai ale kan ta siaka ale wa biika la, Naawen a poom bu ba buusa kama, dii nyinj la ba an ta siaka ale wa be yenka. ¹⁹ Naawen ale a poli ba jigi dii la ale nna. Wa biika a nye se ka bolim ate wa tom ate wa jam tenzuk meena la. Nuruba yegayega a lueri ka legini po boka alege a kan yaali ayen ba bo bolimu ale a nya juijui la, dii nyinj la ba a tom ka wabaata.

²⁰ Ba seba ayen ba dan bo bolimu nyaka jigini a tom ba wabaatana, waai meena a le nya dii ate ba a nye la kama. Ka dila ale soa ate ba kan

yaali ayen ba moata bolimu jigini.

²¹ Alege baai ale a tom dii ale ka wensie la, bala a kan chali bolimu jigini boka. Ba a tomu ba tuimaŋa ate ŋa a sak kama ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la.”

²² Ku de ŋaan nyinj, Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ tenj kanyi ate ka bo Judia. Ba ale wa a yaa jam bo dula daa maga dega a te nuruba soka ale nyiam. ²³ Joan me a jam a te nuruba soka ale nyiam tenj kanyi po ate ba a wi ayen Enon, ka an yalima ale Salim tenka, dii nyinj la nyiamu a jam zuak kama dula jigini. Nuruba a yaa jam a cheŋ wa jigi ate wa a te ba soka ale nyiam. ²⁴ Ku de ŋaan nyinj ale ba yik Joan a ligi la.

²⁵ Dai yenj po ate Juuma po ba wanyi a yaa jam Joan ŋaanviirima jigi a ta nampaga ale ba soka teka nyinj. ²⁶ Ba yaa jam Joan jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagro, fi baga a teeri nuru waai ale poom a bo ale ti Jodan benni kauk kunjula ale dii ate fi poom a weeni wa wie a sak ti la? Yogyogla de wa yaa te ka nuruba soka ale nyiam ate waai meena a cheŋ wa jigi.”

²⁷ Joan a yaa weeni ba ayen, “Nuru an baga a lueri wari wa dega, ka Naawen a nin te wa. ²⁸ Nama teeri ayen mi a poom weeni ni ayen daa mi ale Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la. Naawen a tom mi ate mi de ka wa ninj a jam ayen m gomsu wa siuku a magsi a te wa. ²⁹ Nuru waai a dan faari nipok, ka wala dek ale soa wa. Mi a nye ase ka nipok fiaka nyonowa doa la. Mi sui a peenti kama ayen mi a moata wa ale a wom wa lueluku. Nuruma a dan a basi mi ale ge a cheŋ Yeezu jigi ayen wa te ba soka ale nyiam, kula a peenti mi sui ka nna yegayega a gaam ku le poom ka dii la. ³⁰ Ku magsi kama ayen wala a juei ŋmai abe mi a bo tenj.”

³¹ Waai ale nyini wenna mazuk la a gaam waai meena kama. Waai ale nyini tenzuk de la, ka tenzuk

de nuru ale a biisi tenzuk de wie, alege waai ale nyini wenzuk la a gaam waai meena kama. ³² Wa a weeni ka wie naai ate wa nya ale wom la alege waai a ka siaka ale na. ³³ Alege waai ale ta siaka ale wa wienja la a sak kama ayen Naawen ka wensie nyono. ³⁴ Waai ate Naawen tom la a biisi ka Naawen wienja, dii nyin la Naawen a basi ate wa Chiika a bo ale wa kama. ³⁵ Naawen a yaali wa biika kama ate wa pai jaab buuri meena pagrim a te wa. ³⁶ Baai meena ale ta siaka ale wa biika la a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. Baai meena me ale kan ta siaka ale wa ale kan wa wa noai la, a kan nya nyuvuri dila, alege Naawen ale waali ba.

4

¹⁻² Farisiima a yaa jam wom ayen nuruba yegayega a jam va Yeezu naan ale a basi ate wa a te ba soka ale nyiam a gaam Joon. Daa Yeezu dek ale jam a te nuruma soka, alege ka wa naanviirima. ³ Yeezu ale jam a min ayen Farisiima a wom kama la, wa ale wa naanviirima a yaa basi Judia ale nmani a chej Galili. ⁴ Yeezu a yaa poli ayen ba le va ka siuk kuui ale a va Samaria la a chej Galili.

⁵ Ba yaa jam paari Samaria ten kanyi ate ba a wi ayen Saika. Saika ale talim buui ate Juuma kokpienka Jakob a pa te wa biika Josefi dila po dila po la an jam yalima ale chaaba. ⁶ Vili dii ate Jakob a jam tu la a bo ka dula jigini. Yeezu ale jak la wa yaa kali vilini ten a vuusi. Wenbinni a jam jueli ka wenzuk sunsun.

⁷⁻⁸ Wa naanviirima a yaa basi wa ale ge chej tenka po ayen ba da nandiinta a ta jam. Yeezu ale diem kala a vuusi la, Samaria nipok wanyi a yaa jam ayen wa nari nyiam vilini po. Yeezu a yaa weeni wa ayen wa nye nyiamu a te wa ate wa nyu.

⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, "Fi ka Juu alege mi a chim Samaria tenka nipok. Ka boa ale soa ate fi

a juisi nyiam mi jigi ya?" (Juuma a kan pai tama beerisa a nyu nyiamoa, ba abe kan de tama china po.)

¹⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Ase fi dan seba Naawen tiirimu kama ale waai ale a juisi nyiamu fi jigi la, fi ate le juisi nyiam wa jigi ate wa te fu nya buui ale a te nyuvuri la."

¹¹ Nipowa yaa weeni wa ayen, "M Nyono, fi ka janarimoa alege vilini me a limsa. Fi ayen fi nya, nya bula ka be a te mi? ¹² Tama kokpienka, Jakob, ale tu vilini de dila po dila po, ayen wa ale wa dok demma ale wa dunsana a nya nyiam a nyu di po. Fi a be zuak a gaam ti kokpienka Jakob kama?"

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Baai meena ale a nyu nyiam vilini de po la, nyanyuila ale nman a yik ba. ¹⁴ Baai meena ale a nyu nya buui ate mi a te ba la, nyanyuila a kan nman yik ba diipo diipo. Mi ale m te nya buui la ale kasim a buli kama a te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la."

¹⁵ Nipowa a yaa le ga wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa weeni wa ayen, "M nyono, be te mu fi nyiamu de ate nyanyuila a kan nman yik mu ate m nman jam dela a nari nyiamoa."

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Chej a ga wi fi chorowa ate ni jam."

¹⁷ Wa yaa weeni wa ayen, "Mi ka chora."

Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Fi ale weeni dii la ka wensie. ¹⁸ Fi yali nidaba a paari ka ku noai bunu nidoa waai ate fi boro ale wa jinla la wala ka fi non. Fi ale weeni mu dii la ka wensie."

¹⁹ Nipowa a yaa weeni wa ayen, "M nyono, fi ale a biisi dii la a basi kama ate m min ayen fi ka Naawen biisiteeroma po wanyi. ²⁰ Nya guuk kpionku de kuui ale za dela la. Ti kokpiensana a puusi a te Naawen ka kula zuk alege nama Juuma a weeni ti ayen ka Jerusalem tenka ale Naawen puusi teka jigi."

21 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku dannii a cheena ate nuruba a kan nman puusi a te Naawen guuku de zuk yaase Jerusalem tenka po.

22 Nama Samaria demma, ni sum ze waai dek ate ni puusi a te la. Tama Juuma a seba waai dek ate ti puusi a te la kama. Dii nyin la, wala ale basi ate Juuma po wanyi a vari tenka meena demma ba tuimbaatanja po a basi. 23 Ku dannii a cheena kama ate baai ale a puusi a te Naawen ale wensie la a jam puusi dila, dii nyin la wa Chiika a bo ka ba suniimanta po. Ti Kowa Naawen ale a yaali ayen nuruba a puusi a te wa dii la ale la. 24 Naawen ka Chiik, ka dila ale soa ate nuruba an baga a puusi a te wa, ase ka kula nyonowa a nin lin ta wa Chiika wa sunum po ate ka maari wa.”

25 Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la a le jam. Wa dan jam, wa le sak ti wie meena.”

26 Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ka wala waai ale a biisi ale fu la.”

27 Wa le a diem boro a biisi la, wa naanviirima a yaa deri nman jam. Ba le nya Yeezu ale nipowa a za a biisi la, ku yaa deri cha ba nna yegayega, alege ba waai an jam a begi wa ayen ka boa ate wa a biisi ale wa yaa se jaab buui wari ate ba a biisi la.

28 Dula jigini nipowa a yaa basi wa nyiamu liika ale nmani a chen tenka po a ga weeni nuruma ale bo dula jigini la ayen, 29 “Ni jam a nya nuru ale weeni mi wie naai ate mi nye la. Wala ale baga a chim Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la?” 30 Ba le wom dii ate wa weeni la, ba yaa deri nyini a chen Yeezu jigi.

31 Ase nipowa ale jam bo siuku po a kuli la, Yeezu naanviirima a yaa saalim wa ayen, “Ti Sagro, ti a saalim fu ayen fi nja nandiintanja a de.”

32 Wa yaa weeni ba ayen, “Nama a ze nandiin tii ate mi a tara ayen m de la.”

33 Wa naanviirima a yaa bek chaab ayen, “Ka nuru yaa be le ta nandiinta a jam a te wa ale ge tama a ze ya?”

34 Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi dan va Naawen waai ale tom mu la yaalika ale a tom tuimanta naai ate wa pa te mu la a nueri, kula a nye a se ka nandiintanja tii ate m nyiem a kasim a de la. 35 Juuma kpanja a nyiem a kasim a weeni ayen ku dan paari chiisa sinaansi po, ti le che ti nantanja, alege mi a weeni ni kama ayen, ni dek a pa ni nina a nya kadugsanja. Nantanja a za magsi ka cheka yogyogla de. 36 Nuru waai ale a che nantanja la a tuesi tutuna kama. Wa ale a tigi njanbeenja la a nye ase ka nuruba la, ate nuru bala a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Dila nyin boridowa ale cheerowa sue ale peenti ale chaab.”

37 Yeezu a yaa nman weeni wa naanviirima ayen, “Juuma kpanja a nyiem ale kasim a weeni dii ayen nuru wanyi ale a bori ate wanyi me a che la, ka wensie. 38 Ku a nye ase ka mi ale tom ni ayen ni chen a ga che nanta Naawen kaduka po. Nuru yonta ale bori ba ale chen ale ge ate nama ayen ni nya ba tuimanta nyuenta.”

39 Samaria tenka nipowa ale ga weeni wa tenka demma ayen ba jam a nya nuru waai ale weeni wie naai meena ate wa nye la, ba yegayega a yaa jam ta siaka ale Yeezu. 40 Ba yaa jam wa jigi a saalim wa ayen wa jam a bo ale ba. Yeezu a yaa siaka a wari ba jigi daa naye.

41 Wa le jam bo ale ba la, wa yaa sak ba Naawen wie ate ba yegayega a ta siaka ale wa a gum baai ale poom a ta siaka la po. 42 Ba yaa weeni nipowa ayen, “Tama an ta siaka ale wa ka fi ale weeni ti dii la nyiini nyinja, alege ka wa sakka nyin ale soa ate ti ta siaka ale wa. Ti seba ayen ka Naawen ale sum a

tom wa ayen wa jam a vari tenzuk meena demma ba tuimbaata po a basi.”

⁴³ Daa magla ale jam taam la, Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ Galili. ⁴⁴ Wa dek a poom weeni kama ayen Naawen biisiteero dek tenka demma a kan te wa zula. ⁴⁵ Ba ale paari Galili la nuruma a jam te wa tia kama dii nyin la ba cheŋ ga de Gaambasika Tigini Jerusalem kama ale nya wie ŋai meena ate wa tom la.

⁴⁶ Yeezu a yaa ŋman cheŋ Kena tenka ate ka bo Galili la. Ka dula jigini ate wa nye ate nyiamu a tagri a chim daamu la. Kpagi dinyi a yaa jam bo dula jigini ate wa biik a yaa bo Kapernaum tenka po a wiak. ⁴⁷ Wa le wom ayen Yeezu a basi Judia ale ŋman jam Galili la, wa yaa jam Yeezu jigi ayen wa saalim wa ate ba va chaab a cheŋ Kapernaum tenka ate wa tebi wa biika waai ale moata kum la. ⁴⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Nuruba a kan ta siaka ale mi a se ka mi a lij tom wakperikaliisa ate ba nya.”

⁴⁹ Kpagini a yaa weeni wa ayen, “M Nyono, fi dan kan va mu a kuli nwuli, m biika a le kpi.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Kuli yeri a ga nya fi biika ale wa ta nyinyogsa kama.”

Kpagini a yaa deri siak ale Yeezu ale weeni dii la a yaa le ge a kuli. ⁵¹ Wa le jam bo siuku po a kuli la, wa tomteeroma ba gela a yaa tu wa siuku nin a weeni wa ayen, “Fi biika a ta nyinyogsa kama.”

⁵² Wa yaa bek ba ayen, “Ka dimpo ate wa nya nyinyogsaŋa?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka deemwa wein gbelini ate wa yuamu a basi wa.” ⁵³ Biika kowa a yaa deri teeri ayen ka diipo ate Yeezu a weeni wa ayen wa biika a nya nyinyogsa kama la. Wa yaa ga paari yeri a nya ale dii ate wa tomteeroma a weeni wa la sum ka wensie. Wa le wa dokdemma meena a yaa ta siaka ale Yeezu dii ate wa nye la nyin.

⁵⁴ Yeezu ale nyini Judia a jam Galili la wa tebi kpagini biika a gum wa wakperikaliisaŋa po a nye ka buye.

5

¹ Daa magla ale jam a taam la, Yeezu a yaa ŋman cheŋ Jerusalem tenka ayen wa maa de Juuma tigi dinyi. ² Beli fiik ale jam bo dula a moata tenka nansuinjaŋa kunyi ate ba a wi ayen piisa nansiun. Juuma a wi dula jigini ale ba dek tenka biika ayen ka Betezata. Kusunja tinu ale jam gilim benni noanni. ³ Yuariba yegayega ale jam dua kusun tila po. Ba gela a jam ka yeeba, ba gela me a chim gbanisa, ba gela me nanŋa ale ba nisima a kpi a yaa dua a limsi nyiamu choaka. ⁴ Naawen sabiilo a nyiem ale jam a sin nyiam po a pun. Wa dan pun juei waai ale de nin a sin nyiamu po la a nya nyinyogsa kama. ⁵ Nuru wanyi a yaa maa boro ate yuamu a ta wa paari bena pisita ale naaniŋ. ⁶ Yeezu a yaa nya wa ale wa dua, wa yaa deri seba ayen tuemu a yik wa ate ku beni kama ate wa yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen fi nya nyinyogsa?”

⁷ Yuarowa a yaa weeni wa ayen, “M nyono, nyiamu a nyiem a dan choa, m ka nuru ate wa pa mu a ta ga a nyo bu po nwuli. M nyiem a dan pii nyin a yaali ayen m forisi a paari bu, nuru yon a nyiem ale a de nin a paari du ale a ge mu.”

⁸ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Yiti a zaani abe fi kpamsi fi tiaka a cheŋ.” ⁹ Nuruwa a yaa deri nya nyinyogsa a yiti zaani ale kpamsi wa tiaka a cheŋ.

Dai dii danni ate nyaku de a nye la a jam ka Juuma Vuusum Dai. ¹⁰ Juuma kpanja ba gela a yaa nya Yeezu ale tebi nuruwa dii la a yaa weeni wa ayen, “Ku a kisi kama ate fi ji fi tiaka tama Vuusum Danni po.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale tebi mu la ale weeni mu ayen m pai tiaka a cheŋ.”

¹² Ba yaa bek wa ayen, “Ka wana ale weeni fu ayen fi nye ku de?”

¹³ Nuru waai ale nya nyinyogsaŋa la a jam ze Yeezu ale ka waai la, dii nyiŋ la nuru boari ale jam bo dula ate Yeezu a moali nyini.

¹⁴ Ku ŋaan nyiŋ Yeezu a yaa ŋman nya wa Juuma Puusika Yenni po a weeni wa ayen, “Yogyogla de fi yaa ta nyinyogsa kama. Be kan ŋman a tom tuimbaata. Fi dan ŋman tom tuimbaata, fi le nam a gaam ku le jam ka dii la.”

¹⁵ Yeezu ale ga weeni wa nyaku de a nueri la, nuruwa a yaa deri nyini a cheŋ a ga weeni Juuma kpaŋŋa ayen ka Yeezu ale tebi wa. ¹⁶ Ba le ga wom ayen ka Yeezu ale jam tebi nuruwa ba Vuusum Danni la, ba yaa deri a daani Yeezu nna yegayega. ¹⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M Kowa Naawen a kasim a tom wa tuimaŋa kama diipo meena. Mi me a tom ase ka wala la.”

¹⁸ Yeezu ale ga weeni ayen ka Naawen ale wa Kowa la, ku jam a nye ase wa ale wa ka bunyi la. Wa wienja de meena ale wa le kaasi ba Vuusum Danni dii la a jam basi kama ate ba nina a jam muni ate ba a yaali ayen ba ko wa.

¹⁹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen mi waai ale ka Naawen biik la an baga a nye mi dek nyiŋ wari ya. Dii meena ate m Kowa a tom la, mi me a tom ka dila degadega. ²⁰ Wa a yaali mu ale a sak mu dii meena ate wa dek a tom la. M Kowa Naawen ale sak mu wa kpeema ate m tom ate ŋa zuak a gaam nyaku de ate ku cha ni. ²¹ Ase wa ale basi ate kpeeba a yiti kum po la. Mi waai ale ka wa biik la, mi me ale te baai ate mi a yaali la nyuvuri. ²² Wa kan bo nuruba ba tuimbaata buusa. Wa pa dila a nyo ka mi nisima po. ²³ Ate waai meena a te mu zula ase ba ale a te m Kowa dii la. Waai ale kan a te mi zula la, a kan te mi Kowa Naawen waai ale tom mi la me zula.

²⁴ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni ni la nalimnyiini. Baai meena ale a wom mi sakka de ale ta siaka ale Naawen waai ale tom mi la, wa le

nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen a kan bu wa buusa dii nyiŋ la ba poom nya nyuvuri kama.

²⁵ Wensie ate mi a weeni ni ayen ku danni a cheena, di be poom a pa a kama ate baai ale a nye ase kpeeba la ale wom Naawen Biika lueluk a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²⁶ Ase m Kowa ale basi ate nuruba a boro la, wa te mu pagrim kama ate mi me a basi ate nuruba a boro. ²⁷ Wa te mu siuk kama ayen m bo nuruba buusa dii nyiŋ la mi ka Saalobiik. ²⁸ Ni kan basi ate mi ale a weeni ni dii la a cha ni. Ku danni a cheena kama ate baai meena ale kpi la a wom mi lueluku a yiti kum po. ²⁹ Baai meena ale tom tuimmaŋsa la, m Kowa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Baai meena me ale tom tuimbaata la, wa le yiti ba kum po abe wa te ba waalika.

³⁰ “Mi an baga a tom mi dek wari ya. Mi a bo buusa ase ka Naawen ale weeni mu dii la. Dila m boteka ka wensie. M kan yaali ayen m va m dek yaalika, alege ka waai ale tom mu la yaalika ate mi a va.

³¹ “Dan ka mi nyiini ale weeni ni mi ale ka waai la, nama ate a weeni kama ayen m wienja a daa wensie. ³²⁻³³ Alege Joon waai ale jam a te nuruba soka la a za ka mi ŋaan, dii nyiŋ la ŋaai meena ate wa a sak nuruma mi wie la, ka wensie. Nama dek a tom nuruba ate ba cheŋ wa jigi ate wa biisi mi wie kama. ³⁴ Mi niŋ ka ale dii ate nuruba a biisi mi wie la, alege mi a weeni ni kama ayen ni a teeri dii ate Joon a weeni mi wie la ate ku maari ni ate ni nya varibasika. ³⁵ Joon a jam a nye ase ka zeuŋ ate ba toati ate ku a nyagsi ate wa ale biisi dii la a peenti ni sue. ³⁶ Joon a sak nuruba mi wie, alege wie gela ale boro a sak nuruba mi wie a gaam Joon ale a sak ni dii la. Tuimkperikaliik sii ate mi Kowa a tom mi ayen m jam a tom la, ŋala ale a sak nuruba ayen ka wa ale waai ale tom mu la. ³⁷ Nama an diem

a wom wa lueluwa a yaase ni nya wa, alege wa a kasim a sak nama mi wie kama. ³⁸ Wa tom mi ka nama jigi, alege ni ka siaka ale mi. Ka dila ale soa ate wa sinsanŋa a ka ni suniimaŋa po la. ³⁹ Nama a kasim a karim Naawen gbanŋa kama daa meena dii nyin la nama a poli kama ayen ka karimka a le basi ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Alege wa gbanŋa a diem a sak nama ka mi wie, ⁴⁰ alege nama a kan yaali ayen ni jam mi jigi ya ate ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.

⁴¹ “Mi kan yaali ayen nuruba a pak mu, ⁴² alege mi seba ni ale ka nuru baai la nalimnyiini, a seba me ayen ni kan yaali Naawen ya. ⁴³ M Kowa Naawen ale tom mu ayen m jam a zaani wa nanŋkula po, alege nama an tuesi mu. Alege nuru waai a dan jam wa dek nyin, ni a tuesi wa kama. ⁴⁴ Nama a yaali chaab zula teka alege ni kan yaali zula ŋaai ate Naawen ale baga a te ni la. Ni be ni nye ka se a ta siaka ale mi? ⁴⁵ Nama a kan poli ayen mi a le ta biisigaamka ale ni m Kowa ninŋa. Nama a ta ka popola Moosis jigi ale wa le a sak ni dii la. Wala ale waai a le wa biisi a gaam ni la. ⁴⁶ Ase ni dan jam ta siaka ale Moosis kama, ni te ta siaka ale mi kama dii nyin la wala ale ŋmarisi mi wie. ⁴⁷ Ni be ale kan ta siaka ale Moosis ale ŋmarisi dii la, ni le nye ka se a ta siaka ale mi?”

6

¹ Ku de ŋaan nyin, Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge a ŋmani a taam Galili mogi kpeeni kunŋonini. Mogini de yue di choa a jam le Tiberiasi mogi. ² Ba le jam a cheŋ la, nuru boari a yaa va ba, dii nyin la ba nya Yeezu ale jam a tom wakperikaliik sii ale yuaroma tebika la. ³ Yeezu ale wa ŋaanviirima ale ga paari dula jigini la, ba yaa a ga jueli a kala guuk kunyi zuk. ⁴ Juuma Gaambasika Tigini a jam moata kama. ⁵ Yeezu

a yaa cheemu a nya nuru boanni ale ba cheena ate wa yaa bek Filip ayen, “Ti ti nya ŋandiinta ka be a te nuru boanni nna ate ba de?” ⁶ Wa dek a jam seba dii ate wa ayen wa nye la kama, alege wa jam a yaali kama ayen wa nye Filip a nya.

⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, “Ti dan kan pai ligra a gaam ŋaai ate ti ta la a da ŋandiinta ku kan paari a de ba ale maga dek me.”

⁸ Filip ale ga weeni nyaku de a nueri la, Andiru, Simon Piita yuawa, a yaa weeni Yeezu ayen, ⁹ “Nidoabili wanyi ale bo dela a ta borobotta tinu ale juma ŋaye, alege ŋantaŋa de a kan paari nuruma de meena.”

¹⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate nuru boanni a kali teŋ.” Wuuk yegayega ale jam bo dula jigini. Nuruma a yaa kali teŋ. Ba nidoama nyiini a jam ka tusa ŋanu. ¹¹ Yeezu a yaa pa borobottaŋa ale jumaŋa a puusi a te Naawen ayen wa niak ti ale ge a pa chari nuruma ate ba ŋobi. Ba ale chari a te waai meena a ga nueri la, ba meena a yaa ŋobi chak. ¹² Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ni cheŋ a ga pisi ŋandiin talaŋa ate bala a kan kaasi.” ¹³ Ba yaa pisi ŋandiin tii ate nuru boanni a de ale tali la a sueri busa pi ale siye.

¹⁴ Nuruma ale nya wakperikaliik kaai ate Yeezu a tom te ba la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a sum ka biisiteero waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa siŋ jam teŋzuk de la.” ¹⁵ Yeezu ale ga wom dii ate ba jam a biisi ale chaab la, wa yaa yiti dula jigini a cheŋ a nyini guuku zuk a siŋ teŋ a cheŋ a jo guutaŋa po wa dek wa nyiini. Wa jam seba ayen ba nina ale muni ayen ba yik wa ale pagrim a bobi ba naab.

¹⁶ Wenni ale jam a siŋ la, wa ŋaanviirima a yaa ŋman cheŋ mogi kpeeni noai, ¹⁷ a ga jo ŋaarun po ayen ba taam kunŋonini ndila a ga paari Kapernaum teŋka. Teŋka ale jam a sobri la, Yeezu an diem a jam

ba jigi ya. ¹⁸ Va kpion a yaa deri a yiti a fobi ba naarunku ale a nye ate nyiamu a choa nna yegayega. ¹⁹ Wa naanviirima ale damu ba naarunku a chen ga paari mæla nata yaase nanaansi la, ba yaa nya Yeezu ale wa bo nyiamu zuk a chen cheena ba jigi. Ba le ga nya wa la, yogsum a yaa deri yik ba. ²⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ka mi. Ni kan chali yogsumɔa.” ²¹ Wa le ga paari ba naarunku la, ba meena sue a yaa peenti ate ba weeni wa ayen wa jo ba naarunku po. Yeezu ale ga jo a gum ba po la, ba yaa deri paari kunƙonjini kauk kuui ate ba a chen la.

²²⁻²³ Vari ale veenti la, nuru boanni baai ale jam a wari naan la a jam min kama ayen ka naarun yen ale boro. Ba jam seba me ayen Yeezu an va ale wa naanviirima alege ba chen kama ale ge wa. Naarun yon tii ale nyini Tiberiasi a yaa jam dula jigini kauk kuui ate Yeezu a puusi a te Naawen jiam alege ate ba nobi boroboruku la. ²⁴ Nuru boanni a yaa le gisi Yeezu a jiaƙ la, ba yaa ga jo naaruntaƙa po a va a chen Kapernaum tenƙa ayen ba nya wa.

²⁵ Nuruma ale ga nya Yeezu la, ba yaa bek wa ayen, “Ti Sagro, fi jam dela ka dimpo?”

²⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen nandiin tii ate mi diem a te ni ate ni de a chak la ale basi ate ni a gisi mu. Ni kan gisi mu ka m tuimkperikaliisaƙa minƙa nyinƙa. ²⁷ Ni kan basi ate ni yam meena, a bo ale nandiin tii a le ti jam a kaasi la, alege ni basi ate ni yam meena a bo ale nandiin tii ale a te nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Naawen waai ale ka mi ko la a za ka mi naan ayen mi ka wa biik. Ka dila ale soa ate mi a бага a pa nyuvuri dila a te ni.”

²⁸ Ba yaa bek wa ayen, “Tama ayen ti nye ka se ate ku peenti Naawen sui ya?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan a yaali ayen ni nye ate Naawen sui a peenti, ni ta siaka ale mi waai ate wa tom ni jigi la.”

³⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Boan wakperikaliik ate fi ale tom ate ti nya abe ti ge a ta siaka ale fu? ³¹ Fi seba ayen ti kokpiensaƙa a jam de ka nandiinta ate ba wi ayen ‘maana’ la sagini po ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Moosis a jam a nya ka nandiinta chinmaƙa po a te wa nuruma ayen ba de’ ”.

³² Yeezu a nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen Moosis an jam a nya nandiintaƙa ka chinmaƙa po a te ni kokpiensaƙa, alege ka mi Kowa Naawen ale pa te ba. ³³ Nandiin tii ate Naawen a te la a nye se ka waai ale nyini wenna mazuk a jam ayen wa te tenƙa demma nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyono, fi kasim a te ti nandiintaƙa de.”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nye se ka nandiin tii ale a te nyuvuri la. Baai ale a jam mi jigi la, kom a kan nman a yik ba diipo diipo. Baai me ale ta siaka ale mi la, nyanyuila a kan nman a yik ba diipo diipo. ³⁶ Mi poom a lin a weeni ayen ni nya mu kama alege ni diem a ka siaka ale mu. ³⁷ Baai ate m Kowa a pa te mu la, a le jam m jigi ate m tuesi ba. Mi kan zeri baai meena a le ba jam mi jigi la diipo diipo. ³⁸ Dii nyin la mi an nyini wenna mazuk a jam ayen m tom ka mi dek ale a yaali dii la alege ka waai ale tom mu la ale a yaali dii la. ³⁹ Waai ale tom mu la yaalika ale nna. Baai ate wa pa te mu la, m le nya ba zuk ate ba kan be. Wa ale basi ate ba yiti kum po abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. ⁴⁰ M Kowa me yaalika ale ka dii la ale nna. Baai meena ale ta siaka ale mu la, wa ale te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Wa ale basi ate ba yiti kum po kpeglimka danni.”

⁴¹ Nuruma ale ga wom Yeezu ale a biisi dii ayen wa ale nyuvuri nandiintana tii ate Naawen a tom ate wa nyini wenna mazuk la, ba yaa nuuni. ⁴² Ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de ka Yeezu, Josefi biika, yaa da di? Ti seba wa kowa ale wa mawa kama. Ka boa ale soa ate wa a weeni ayen wa nyini ka wenna mazuk po a jamu?”

⁴³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ni nuunika. ⁴⁴ Nuru waai an baga a jam mi jigiya ase ka m Kowa waai ale tom mu la, dek a nin dari wa a ta jam mi jigi, ate m basi ate wa yiti kum po kpeglimka dannu ate wa nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴⁵ Naawen biisiteeroma nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po ayen, ‘Naawen a le jam a sak nuruba meena.’ Baai meena ale a wom dii ate m Kowa a weeni la ale a va wa sinsanja la, wa le dari ba a ta jam mi jigi. ⁴⁶ Nuru waai an diem a nya mi Kowa. Mi waai ate wa tom ni jigi la, nyiini ale nya wa. ⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. ⁴⁸ Mi ale nandiin tii ale a te nyuvuri la. ⁴⁹ Ni kokpiensanja a jam de ka nandiin tii ate ba a wi ayen ‘maana’ la sagini po dila po dila po ale ge ba kpi, ⁵⁰ alege baai meena ale a de nyuvuri nandiin tii ale nyini wenna mazuk la, bala a kan kpi. ⁵¹ Mi ale nyuvuri nandiin tii ale nyini wenna mazuk a jam la. Baai meena ale a de nandiintana de la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Nandiin tii ate mi ayen m pa te ba la ale m nyinka, ate tenka demma a baga a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵² Nuruma ale ga wom dii ate Yeezu a weeni la, ba yaa ta nampaganna yegayega ale chaab wa le a weeni dii la nyin ayen, “Nuruwa de ale nye ka se a pa wa nyinka a te ti ate ti nobi?”

⁵³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a

dan kan nobi Mi Saalobiika nyinka ale nyu m ziimu, Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan baga a bo ni suniimana po. ⁵⁴ Baai meena ale a nobi mi nyinka ale a nyu m ziimu la a poom tuesi wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la kama. M dan jam ayen m bo tenzuk meena demma buusa, m le nak ba kum po a yiti. ⁵⁵ Mi nyinka ale nandiin mansana dek ale m ziimu me ale chim nyu manja. ⁵⁶ Baai meena ale a nobi mi nyinka ale a nyu m ziimu la a bo ale mi kama ale ge mi me a bo ale ba. ⁵⁷ M Kowa waai ale ka nyuvuri nyonowa la, ale tom mu ni jigi. Wala nyin ale soa ate mi a boro. Siuk kula po me baai meena ale a nobi mi la, ale boro mi nyin. ⁵⁸ Nyuvuri nandiintana ale nandiin tii ate Moosis a jam pa te ni kokpiensanja ate ba de dila po dila po ale ge a kpi la, daa wayenja. Naawen ale tom wa nyuvuri nandiintana ate ti nyini wenna mazuk a jam, ate baai meena a le ba de ti la, a tuesi nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵⁹ Yeezu a jam bo ka Juuma tuka dokku kuui ale bo Kapernaum tenka po la, a sak wienja de meena.

⁶⁰ Yeezu naanviirima yegayega ale jam wom dii ate wa sak la, a yaa weeni chaab ayen, “Wa sinsanja a pagra kama. Waai an baga na a va.”

⁶¹ Yeezu ale jam a min ayen ba boro a zu wa naan la, wa yaa bek ba ayen, “Mi sinsanja ayen na nye kama ate ni pa mi naan vaka a basi?”

⁶² Ase ni dan nya mi Saalobiika ale m nmani a jueli wenna mazuk po, ni ale poli ka se? ⁶³ Waai ale a te nyuvuri la ale Naawen Chiika alege nurubiik pagrim an baga a nye ku de. Mi ale biisi wie naai ate ni la ale a basi ate Naawen Chiika a jam ni jigi. ⁶⁴ Alege ni gela a ka siaka ale mi ale a sagi dii la.” (Yeezu ale piilim a sak wa naanviirima la, wa jam seba baai ale ba kan ta siaka ale wa la kama ale waai a le wa ta wa a ga bobri a sak la.) ⁶⁵ Dula jigini Yeezu a yaa nman

weeni ba ayen, “Ka dila ale soa ate mi a liŋ sak ni ayen nuru waai an baga a jam mi jigi ase ka M Kowa a nin dari wa a ta jam mi jigi la.”

⁶⁶ Wa ŋaanviirima ale ga wom dila la, ba yegayega a yaa deri basi wa ŋaan vaka. ⁶⁷ Yeezu ale ga nya ba le nyɛ dii la, wa deri chiem wa ŋaanviirima pi ale bayewa jigi a bek ba ayen, “Nama me ayen ni basi mi kama?”

⁶⁸ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, ka wana jigi ate ti a yaali ayen ti cheŋi? Fi ale waai ale ta Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la sinsaŋa a sak ti. ⁶⁹ Tama abe ta siaka ale ŋa kama ale seba ayen ka fi ale Naawen nuru welenka.”

⁷⁰ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a lueri ni ka nuruba pi ale baye ayen ni chim mi ŋaanviiriba, alege ni po wanyi ka Sitaana nuru.” ⁷¹ Wa jam a biisi ka waai ate ba a wi wa ayen Judas, Simon Iskariot biika la, wie. Yeezu a jam seba ayen wa le bobri wa a sak.

7

¹ Nyaku de ŋaan nyiŋ, Yeezu a yaa nyiem a gilim Galili tenka. Wa jam seba ayen Juuma kpaŋa baai ale jam bo Judia tenka po la a gisi ka siuk ayen ba ko wa. Ka dila ale soa ate wa kan jam a yaali ayen wa ŋmani a cheŋ dula jigini. ² Juuma tigi dii ate ba a wi ayen Kusunja Tigi la, a jam moata kama. ³ Wa suaataŋa a yaa jam a weeni wa ayen, “Basi dula jigini abe fi cheŋ Judia tenka po, ate fi ŋaanviirima baai ale bo dula la me a nya fi tuimkperikaliisaŋa sii ate fi a tom la.” ⁴ Ba ŋman weeni wa ayen, “Nuru a kan suk wie ŋaai ate wa a tom la ase wa ale a yaali ayen ba seba wa. Fi abe le a tom wienja de la, basi ate tenka meena a seba fu.” ⁵ Yeezu suaataŋa an jam a ta siaka ale wa.

⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku an diem a magsi ayen mi cheŋ dula

yogyɔgla de, alege nama a baga a cheŋ diipo meena ate ni a yaali la kama. ⁷ Tenka meena demma an kisi nama alege ba kisi mi kama, dii nyiŋ la mi kasim a weeni ba kama ba ale a tom tuimbaata la, alege ba an kisi nama. ⁸ Nama a cheŋ Jerusalem a ga de tigrini, dii nyiŋ la ku an magsi ayen mi a cheŋ dula jigini yogyɔgla de.” ⁹ Yeezu ale weeni nyaku de la, wa yaa wari a bo Galili tenka po.

¹⁰ Wa suaataŋa ale jam a basi wa ale cheŋ tigrini la, Yeezu me a yaa magi va ba ŋaan a cheŋ. ¹¹ Juuma kpaŋa baai ale jam a tigi chaab a bo Jerusalem tenka la a jam a gisi ka Yeezu ale a bek chaab wa boka jigi.

¹² Nuruba yegayega a yaa jam a waasi a biisi wa wie. Ba gela a jam a weeni ayen wa ka nuru maŋ, alege baai me a weeni ayen wa a paasi ka nuruba. ¹³ Ba meena a jam a chali ka ba kpaŋa yɔgsum. Ka dila ale soa ate ba an jam a biisi wa wie ate ku a jueli la.

¹⁴ Tigrini daaŋa ale jam a chalisi a soa se chaab la, Yeezu a yaa ga jo Juuma Puusika Yenni po a boro a sak nuruma. ¹⁵ Wa sinsaŋa a yaa cha Juuma kpaŋa baai ale jam bo dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a ka sagra ate wa sak wa ale nyɛ ka se a seba wienja de meena a sagi tama?”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi sinsaŋa ka Naawen ale tom mi la wie, ŋa daa mi dek wie. ¹⁷ Baai meena ale a yaali ayen ba va Naawen yaalika la, a le miŋ ase mi sinsaŋa a nyini ka Naawen jigi yaa mi dek. ¹⁸ Nuru waai ale a biisi wa dek wie la a yaali kama ayen nuruba a te wa zula. Nuru waai ale a yaali ayen wa a te waai ale tom wa la zula la, wala ka wensie nyɔɔ. Venta a ka wa jigiya. ¹⁹ Moosis ale te ni Naawen Sinsaŋa, wa an te ni? Alege ni waai a kan zuli ŋa. Ka boa ale soa ate ni a yaali ayen ni ko mu?”

²⁰ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Fi a yesim kama. Ka wana ale a yaali ayen wa ko fu?”

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi tom ka wakperikaliik kanyi ni Vuusum Danni ate ku cha ni nna yegayega. ²² Moosis a sak ni kama ayen ni a gebi ni bisaŋa yuaŋa alege ka ni kokpiensaŋa ale a piilim ku, ate nama a gebi biik yuari Vuusum Danni po. ²³ Nama abe dan nye dila Vuusum Danni po alege an nye kaasi Moosis Sinsaŋa ka boa ale soa ate nama sue a puuri ale mi m le tebi nuruwa Vuusum Danni la? ²⁴ Ni kan a bo nuruba buusa ale ba peelim tuima ale ka dii la, alege ni a bo ba wensie buusa.”

²⁵ Nuru baai ale jam bo Jerusalem teŋka po la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Daa nuruwa de ate kpaŋa a yaali ayen ba ko la? ²⁶ Ni be nya, wa le la a za peelimu po a sak nuruma alege ti kpaŋa a kan yaali ayen ba nye wa wariya. Ba baga a seba ayen wa sum ka Varibasidowa waai ate Naawen ayen wa le tom la? ²⁷ Varibasidowa a dan jam, waai a kan seba wa ale nyini juijui la. Alege tama meena seba nuruwa de ale nyini juijui la kama.”

²⁸ Yeezu ale diem a jam bo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma la, wa yaa weeni ate ku jueli ayen, “Nama a seba mi ale nyini juijui la? Mi an jam daa m dek nyiŋa. Waai ale tom mu la ka wensie nyonɔ. Ni abe ze wa, ²⁹ alege mi ale seba wa. Mi ale wa a jam bo ka jigi yeŋ ale ge ate wa tom mi ni jigi.”

³⁰ Nuruma gela ale wom dii ate wa weeni la, ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa alege nuru an pa nisa a tiri wa dii la wa yikka danni an diem a paari ya. ³¹ Nuru boanni po yegayega a jam ta siaka ale wa, a yaa weeni chaab ayen, “Ase Varibasidowa a dan poom jam, wa le baga a tom wakperikaliisa a gaam nuruwa de?”

³² Farisiima ale wom nuru boanni ale a waasi Yeezu wie dii la, ba le Juuma Puusika Yenni kpaŋa a yaa wi chaab a biisi alege a tom ba dek nuruba ayen ba ga yik Yeezu.

³³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi le bo ale ni daa maga dega abe m ge a ŋman cheŋ waai ale tom mu la jigi. ³⁴ Ni le nyiem a gisi mi boka jigi, alege ni kan ŋman nya mu dii nyiŋ la ni kan baga a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la.”

³⁵ Juuma kpaŋa a yaa bek chaab ayen, “Wa ti an a yaali ayen wa cheŋ ka Girik teŋsaŋa ate tama nuruma a maa boro la a sak Girik demma yaa? ³⁶ Wa weeni ti ayen ti le nyiem a gisi wa boka jigi, alege ti kan ŋman nya wa. Wa ŋman weeni ti me ayen ti kan baga a cheŋ juijui ate wa a cheŋ la. Nyaku de kiri ale boa?”

³⁷ Juuma tigini dai dii dai dek ale jam a kpeglim la ale nin muna dai. Dai dila danni Yeezu a yaa yiti a zaani nuru boanni niŋ a weeni ate ku jueli ayen, “Baai meena ate nyanyuila a ta ba la, a jam mi jigi ate m te ba nyiam ate ba nyu. ³⁸ Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po ayen, ‘Nyiam a le nyini baai ale ta siaka ale mi la suniima po a kasim a chali a nyini.’ ” ³⁹ Yeezu ale biisi ale ba dii nyiamu jigi la, a magsi chaab ale ka Naawen Chiika. Naawen an diem a pa wa Chiika a te baai ale ta siaka ale Yeezu la, dii nyiŋ la Yeezu an diem a yiti a jueli Naawen jigi ya.

⁴⁰ Nuru boanni ale wom dii ate Yeezu a weeni la, ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a sum le biisiteerowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.”

⁴¹ Ba gela me a weeni ayen, “Ka wala ale Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom la.” Mbala me a weeni ayen, “Varibasidowa an baga a chim Galili deno. ⁴² Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen, ‘Varibasidowa ale chim ka Naawa Deevidee ŋaanbiik. Ba le biak wa ka Betilihem, teŋ kaai ate Deevidee nyini la.’ ” ⁴³ Nyaku de meena a yaa jam basi ate nuru boanni a poori chaab nna togatoga. ⁴⁴ Ba gela a jam a yaali

kama ayen ba yik wa, alege nuru waai an jam a tiri wa.

⁴⁵ Nuru baai ate Juuma Puusika Yenni kpan̄na ale Farisiima a jam tom ba ayen ba ga yik Yeezu la, a n̄man pilim a cheŋ ale ka niyaala. Baai ale tom ba la a yaa bek ba ayen, “Ka boa ate ni an yik wa a ta jam ya?”

⁴⁶ Nuruma a yaa weeni ba ayen, “Nuruwa de biika, tama an diem a maa wom ka choa.”

⁴⁷ Farisiima a yaa weeni ba ayen, “Wa sum a maa paasi nama me kama? ⁴⁸ Nama diem a wom ale kpan̄na yaase Farisiima wanyi a ta siaka ale wa. ⁴⁹ Nuru boanni baai ale za a wom wa sinsan̄na la, a ze Moosis Sinsan̄na, dila nyin̄ la Naawen ale waali ba.”

⁵⁰ Nikodimusi waai ale jam a lin̄ biisi ale Yeezu la a jam maa ka Farisiima po wanyi. Wa yaa weeni wa vaanchaama ayen, ⁵¹ “Tama Sinsan̄na a sak ti kama ayen ti dan kan de nin̄ a bo nuru buusa a wom wa dek noai po ti an бага a weeni ayen wa biisi lo ya.”

⁵² Ba yaa bek wa ayen, “Fi me a nyini ka Galili ten̄ka? Be nya Naawen gban̄ka po ate fi min̄ ayen biisiteero an nyini Galili ten̄ka.”

⁵³ Ba meena a yaa yiti a waan̄ chaab a kuli ba yeeŋa.

8

¹ Yeezu me a yaa basi dula jigini ale ge a cheŋ ga jueli Olivi Guuku zuk. ² Vari ale veenti la saliuuk wa yaa n̄man sin̄ a cheŋ ga jo Juuma Puusika Yenni po. Nuru boari a yaa n̄man tigi a gilim wa ate wa yaa kala a sak ba. ³ Wa le jam boro a sak ba la, Juuma Sinsan̄na sagroma ale Farisiima a yaa yik nipok wanyi a ta jam zaani ba meena nin̄. Ba jam yik nipowa de ale wa boro a nye ka kabon̄. ⁴ Baai ale ta wa a jam la a yaa weeni Yeezu ayen, “Ti Sagro, tama nya wa kama ale wa boro a goa ale nid̄a. ⁵ Ti Sinsan̄na po, Moosis a sak ti kama ayen ti dan nya nipok ale wa boro a nye dila, ti pisi tintana a yuk

wa a ko. Fi a poli nyaku de ka se?”

⁶ Ba bek wa dila kama ayen ba nye wa a nya ate wa dan tulisi be abe ba weeni ayen wa kaasi ya. Alege Yeezu an jam a tulisi ba a yaa le ge a koori ten̄ a pa wa nandub a n̄marisi ten̄.

⁷ Ba le diem za a bek wa la, wa yaa yiti nya ba ale weeni ayen, “Nuru waai dek ale seba ayen wa an diem a maa tom tuimbiok a nya la, wala dek abe lin̄ a pai tintain a yuk nipowa.”

⁸ Wa le weeni dila la, wa yaa n̄man koori ten̄ a n̄marisi. ⁹ Ba le wom wa wien̄a la, ba yaa waan̄ chaab wanyi wanyi, n̄ankpagsan̄a a de nin̄ ate mbala a pa san̄. Ba yaa jam a tali ka Yeezu ale nipowa nyiini dula jigini. ¹⁰ Yeezu a yaa n̄man yiti n̄mai a nya nipowa ale bek wa ayen, “Ba bo ka be? Nuru waai a karo ayen wa bo mini fu?”

¹¹ Nipowa a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyoro, waai karo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi me a kan bo mini fu. Be cheŋ a kuli abe fi kan n̄man a tom tuimbaata.”

¹² Va n̄ala po Yeezu a yaa n̄man boro a sak nuru boanni ayen, “Mi a nye se ka bolim ate ba toati la a te ten̄zuk meena demma. Baai meena ale a va mi la a kan n̄man a cheŋi legi po. Mi a le de ba nin̄ ase bolim la a dak siuku a sak ba abe m te ba Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Farisiima a yaa wom wa le biisi dii la a yaa weeni wa ayen, “Fi a biisi a pak ka fi dek, dila abe kan sak wari ya.”

¹⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a biisi a pak ka m dek alege ku ka wensie dii nyin̄ la m seba m le nyini juijui la kama ale a n̄man seba m le a cheŋ juijui la me. Nama ze mi ale nyini juijui la yaase m le a cheŋ juijui la me. ¹⁵ Nama a kasim a bo nuruba buusa ka ba peelim tuima ale ka dii la, alege mi kan bo waai buusa. ¹⁶ Ase mi dan poom a bo nuru waai buusa, m buusan̄a ka wensie, dii nyin̄ la daa mi nyiini

ale a bo buusaŋa, m Kowa Naawen waai ale tom mu la a bo ale mu kama. ¹⁷ Ba ŋmarisi ni sinsaŋa po kama ayen nuruba baye a dan siak a ta noayer ale chaab wari nyiŋ, ba wannu ka wensie. ¹⁸ Mi a biisi a pak ka m dek, m Kowa waai ale tom mu la me a biisi a pak ka mi.”

¹⁹ Ba yaa bek wa ayen, “Fi kowa bo ka be?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze mi yaase m Kowa, ni dan seba mi ni seba m Kowa me kama.”

²⁰ Yeezu a jam kala ka Juuma Puusika Yenni po a moata juijui ate nuruma a nyiem a pa ba ligraŋa a ta jam a nyoro a te Naawen la a sak nuru boanni wienja de meena. Nuru waai an jam a yik wa dii nyiŋ la wa yikka dannu an diem a jam paari ya.

²¹ Yeezu a ŋman weeni ba ayen, “Mi a gomsu kama ayen m cheŋ jigi. M daa cheŋ, ni kan baga a va mu a cheŋi. Nama a le nyiem a gisu mu, alege ni le kpi ale ni tuimbaataŋa.”

²² Juuma kpaŋa ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen ti kan baga a va wa a cheŋ wa ale a cheŋ juijui la. Ku de be a sak kama ayen wa a yaali ayen wa ko ka wa dek ya?”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama ka teŋzuk de nuruba, alege mi nyini ka wenŋmazuk, nama nyini ka teŋzuk de alege mi an nyini teŋzuk de. ²⁴ Dila ale soa ate mi a weeni ayen ni le kpi ale ni tuimbaataŋa la. Ni le kpi ale ni tuimbaataŋa ase ni a nin kan ta siaka ale mi le weeni ayen mi ka waai la.”

²⁵ Ba yaa bek wa ayen, “Fi ka wana?”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a liŋ weeni ni mi ale ka waai la kama. ²⁶ M ta ka wie yegayega ayen m weeni ayen ni kaasi ya. Waai ale tom mu la ka wensie nyɔɔ, mi me a sak teŋzuk de nuruma ka dii nyiini ate m wom m Kowa jigi la.”

²⁷ Juuma kpaŋa an diem a jam miŋ ayen Yeezu a jam a sak ba ka wa Kowa Naawen wie. ²⁸ Wa yaa ŋman weeni ba ayen, “Ni dan jam yik mi Saalobiika a kpi jabarimu nyiŋ, ni le miŋ mi ale a weeni ayen mi ka waai la, ate ni seba ayen mi a kan nye wari ale m dek pagrimɔa. Alege mi a biisi ka m Kowa ale sak mu dii la. ²⁹ Waai ale tom mu la dek a bo ale mu kama wa an basi mu m dek m nyiini dii nyiŋ la m kasim a tom ka dii ale a peenti wa sui la.”

³⁰ Yeezu ale biisi a nueri la, baai ale jam a wom wa la, yegayega a yaa jam ta siaka ale wa.

³¹ Dula jigini Yeezu a yaa ŋman weeni baai ale jam ta siaka ale wa la ayen, “Ni dan va mi wensie sinsaŋa de, ni le chim mi ŋaŋviirimaŋsa. ³² Ni le miŋ wensienja ate wensienja a vari ni a basi.”

³³ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama ka ti kokpienka Abraham ŋaŋbisa, alege ti an diem a chim nuruba yom a nya ya. Fi ale a weeni ti dii ayen fi wensienja a le vari ti yomtiri po a basi la kiri ale boa?”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni ayen waai dek ale a tom tuimbaata la a chim ka tuimbaata yomo. ³⁵ Nuru yomo a ka siuk ale wa jaaba, alege nuru dek biik a ta siuk ale wa ŋanta meena kama. ³⁶ Mi, Naawen Biika, a dan vari fu a basi fi sum a nya varibasika kama. ³⁷ Mi seba ayen ni ka Abraham ŋaŋbisa, alege ni a yaali ayen ni ko mu, dii nyiŋ la ni kan yaali ayen ni wom m sinsaŋa. ³⁸ Mi a biisi ka mi ale nya dii m kowa jigi la alege nama a biisi ni kowa ale weeni dii la.”

³⁹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Abraham ale tama ko.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Abraham a dan sum ka nama ko, ku te a fe kama ayen ni va wa wamaŋsaŋa. ⁴⁰ Nama ba gela a yaali kama ayen ni ko mu, dii nyiŋ la mi ale a sak ni wensie wie ŋaai ate Naawen a sak mu la. Abraham an jam baga a nye wari ase nyaku de la. ⁴¹ Nama a dan

a nye dila, ku a nye ase ni a va ka ko yon nanakula po la.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Naawen nyiini ale tama Ko.”

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase Naawen a dan sum ka nama Ko, nama a te a yaali mi kama, dii nyin la mi nyini ka wa jigi. Mi an jam denna ka m dek nyinɲa, alege ka Naawen ale tom mu. ⁴³ Nama an baga a wom mi sinsanɲa, dii nyin la ni zeri ɲa womka kama. ⁴⁴ Ni ka ni kowa Velinwendika bisa ate ni a yaali ayen ni a va wa yaalika. A nyini piilimka po wa ka nuru koorik. Wa an maa va wensie siuwa dii nyin la wensie ka wa jigi ya. Wa daa velim wa a nye dila kama dii la venta a piilim ka wa jigi ale chim venta naab. ⁴⁵ Mi a sak ni ka dii ale ka wensie la, alege nama a kan ta siaka ale mi ale a weeni ni dii la. ⁴⁶ Nama waai a ka dela a baga a sak mu wa dii ate mi a nye kaasi la. Ase mi a dan kasim a sak ni ka wensie, ka boa abe le soa ate nama a kan ta siaka ale dii ate mi a sak ni la? ⁴⁷ Baai ale ka Naawen bisa la a nyiem a kasim a wom wa ale a weeni ba dii la kama. Nama ale kan a yaali ayen ni wom Naawen wienɲa dii la a sak kama ayen ni daa wa bisa.”

⁴⁸ Dula jigini Juuma kpanɲa a yaa weeni Yeezu ayen, “Tama ale weeni ayen fi ka Samaria deno ate chichiribiok a bo fi zukku po la, daa wensie ate ti a weeni?”

⁴⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Chichiribiok a ka mi zukku po. Mi a te m Kowa zula kama, alege nama a kan te mi zula. ⁵⁰ Mi a kan yaali zula a te m dega, alege ka m Kowa ale a yaali ayen nuruba a te mu zula, wa abe ni wa bo baai ale zeri mu la buusa. ⁵¹ Wensie ate mi a weeni ni, waai ale a va mi sinsanɲa la ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

⁵² Juuma kpanɲa a yaa weeni wa ayen, “Yogyogla de ti sum seba kama ayen chichiribiok ale bo fi zukku po, ti kokpienka Abraham ale Naawen biisiteeroma meena a kpi ka dila po dila po. Alege fi a weeni ti ayen

baai meena ale a va fi sinsanɲa la a kan maa kpi. ⁵³ Ti kokpienka Abraham kpi kama. Fi a poli ayen fi zuak a gaam wa kama. Naawen biisiteeroma me a kpi, fi ti an a poli ayen fi ka wana?”

⁵⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase mi a dan yaali ka zula a te m dek zula ɲala a kan ta kiri ya. Waai ale a te mi zula la ale m Kowa waai dek ate nama a wi ayen ni Naawen la. ⁵⁵ Nama a ze wa, alege mi a seba wa kama. Mi a dan weeni ayen m ze wa, m ka velinwendik ase nama la. M seba wa kama ale a va wa sinsanɲa. ⁵⁶ Nama kokpienka Abraham ale jam a nya mu ale m cheena tenzuk de la, wa sui a jam peenti kama nna yegayega.”

⁵⁷ Juuma kpanɲa a yaa weeni wa ayen, “Fi an diem a paari bena pisinu ale nye ka se a seba Abraham?”

⁵⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni wom dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la nalimnyiini. Mi poom a jam lij boro kama ale ge ate ba biak Abraham.”

⁵⁹ Juuma kpanɲa ale ga wom nyaku de la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa, alege Yeezu a yaa suk a taam nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini.

9

¹ Dai yen ate Yeezu a yaa nyiem a cheɲ a ga zik nidɔa wanyi ate ba jam a biak wa ale yiisa. ² Yeezu ɲaanviirima a yaa bek wa ayen, “Ti Sagro, ka boa ale soa ate ba biak wa ale yiisaɲa? Ka wa dek tuimbaata nyin yaa ka wa nyamma tuimbaata nyin ale soa ate wa yi?”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wa yiisaɲa a ka wari a nye ale wa dek tuimbaata yaase wa nyamma tuimbaata. Wa yi kama ayen ku sak nuruba Naawen pagrimu a le bu tom dii la. ⁴ Yogyogla ate ku ka kantuen la ti le tom ka waai ale tom mu la tuimaɲa. Tenka abe za ka sobi kama ate waai a kan ɲman baga a tom tuima. ⁵ Mi ale diem bo tenzuk

de la, mi a nye ase ka bolim ate ba toati a zaani ate bu a nyagsi a te tenka meena demma la.”

⁶ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa chesi tintueta a basi ten a pa wa nandummu a yik tintueta ale tanta a dam chaab a pa sa nuruwa ninaa. ⁷ A yaa weeni wa ayen, “Chen a ga puuri fi ninaa beli fiik kaai ate ba a wi ayen Sailom la nyiamu po.” Sailom kiri ale juijui ate mi a tom fu la. Nuruwa a yaa chen a ga puuri wa ninaa ate na deri lagri ate wa a nya.

⁸ Wa ale kuli yeri la, nuru baai yeeja ale za moata wa yenni ale baai ale jam a nya wa ale wa nyiem a juisi la, a yaa bek chaab ayen, “Daa nuruwa de a nyiem ale kasim a kala denna a juisi la?”

⁹ Ba gela a weeni ayen, “Ka wa ale la.” Mbala me a weeni ayen, “Daa wa ale la, alege wa a neensi wa kama.”

Nuruwa dek a yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

¹⁰ Ba yaa bek wa ayen, “Fi ninaa a nye ka se a lagri?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ate ba a wi wa ayen Yeezu la, ale tu mu a yaa chesi tintueta a dam ale tanta a pa sa mi ninaa ale ge a weeni ayen m chen a ga puuri na Sailom beli fiika nyiamu po. Mi ale chen a ga puuri na la na yaa deri a nya.”

¹² Ba yaa nman bek wa ayen, “Wa bo ka be?”

Wa yaa weeni ba ayen, “M ze.”

¹³ Ba yaa yik nuru waai ale jam a yi la a ta wa a chen Farisiima jigi.

¹⁴ Dai dii dannii dek ate Yeezu a pa tanta a sa nuruwa ninaa ate na lagri la, a jam ka Juuma Vuusum Dai.

¹⁵ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Fi ninaa a nye ka se a lagri?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa pa ka tanta a sa mi ninaa. Mi ale chen a ga puuri na la, na yaa deri a nya.”

¹⁶ Farisiima ale wom dii ate wa weeni la, ba gela a weeni chaab ayen, “Waai ale nye dila la an baga a

nyini Naawen jigi ya, dii nyin la wa nye ku ka ti Vuusumu Danni.”

Mbala me a weeni chaab ayen, “Ase nuruwa de a dan ka tuimbaata nyon, wa ti an wa nye se a tom tuimkperikaliika de?” Ate ba ta noa togatoga.

¹⁷ Ba yaa nman begi nuruwa ayen, “Nuru waai ate fi a weeni ayen wa lagi fi ninaa la, fi ti an a poli ayen wa ka wana?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Wa ka Naawen biisiteer.”

¹⁸ Farisiima a kan jam a siagi ayen nuruwa de a lin a yi kama ale ge nman a nya. Ba yaa wi wa nyamma.

¹⁹ A bek ba ayen, “Ka nama biik ale nna? Ase nama a dan biak wa ale yiisa, wa nye ka se a nman baga a nya?”

²⁰ Ba yaa weeni ba ayen, “Wa ka tama biik ate ti biak wa ale yiisana.

²¹ Alege tama an baga a minji wa le nye dii a nya la yaase waai ale lagi wa ninaa a te wa la. Nama dek a bek wa, wa ninaa ale nye dii a lagi la, dii nyin la wa pak kama ale ta yam a baga a weeni a sak ni.”

²² Nuruwa nyamma a jam a chali ka yogsum ale Farisiima ate ba yaa tulisi ba dila. Farisiima a jam lin weeni kama ayen nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ayen Yeezu ale Varibasidowa ate Naawen ayen wa le tom wa la, ba ale yeeri kula nyon ba tuka dokku po. ²³ Ka dila nyin ate wa nyamma a weeni ayen ba begi wa dek ale wa pak kama ale ta yam a baga a weeni ba dii ale nye la.

²⁴ Farisiima a yaa nman wi nuru waai ale jam a yi la a weeni wa ayen, “Tama a seba kama ayen nuru waai ale lagi fi ninaa la ka wabanyeerik. Yogyogla de be pe Naawen ayen fi le weeni wensie nyiini a sak ti.”

²⁵ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Mi ze ase wa ka wabanyeerik yaa wa daa wabanyeeriga. Wa yen ate mi a seba, mi jam yi kama, alege yogyogla de m nman pilim a nya.”

²⁶ Ba yaa nman begi wa ayen, “Fi ninaa a nye ka se a lagri?”

²⁷ Wa nman weeni ba ayen, “Mi poom a liɲ weeni ni kama, alege ni an wom ya. Nama a yaali ayen m weeni ate ni nman wom kama? Dai dii dai nama me deka a yaali kama ayen ni chim wa nnaɲviiriba.”

²⁸ Ba le wom dila la, ba yaa deri a toariɲ wa ayen, “Fi ka wala nnaɲviirima po wanyi, alege tama ka Moosis nnaɲviiriba. ²⁹ Tama seba ayen Naawen a jam a biisi ale Moosis kama dila po dila po, alege nuru waai ale lagi fi ninaɲa la, tama ze wa le nyini juijui la.”

³⁰ Nuruwa a yaa weeni ba ayen, “Nyaku de ka wakperikaliik mi jigi, nama a ze wa ale nyini juijui la alege wa lagi mi ninaɲa. ³¹ Ti seba kama ayen Naawen a kan wom wabaata nyamma. Wa a wom ka baai ale a te wa zula ale a tom wa yaalika la. ³² A nyini diipo ate Naawen a nye tenzuk meena la a ta jam paari jinla, nuru waai an diem a lagi nuru ate ba biak wa ale yiisa, nina. ³³ Nuruwa de a dan kan nyini Naawen jigiya wa ti an kan бага a nye wari ya.”

³⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Fi nyamma a biak fu kama ate fi pak ale tuimbaata. Fi a poli ayen fi ale ta zupagruk a бага a sak tama?” Ba yaa yiaa ate wa nyini ba tuka dokku po a nyini.

³⁵ Yeezu ale wom dii ale nye la, wa yaa gisi a yik nuru waai ate wa tebi la a bek wa ayen, “Fi ta siaka ale Saalobiika?”

³⁶ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔɔ, weeni a sak mu wa le ka waai la ate m ta siaka ale wa.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi poom nya wa kama, waai ale a biisi ale fu la wala ale la.”

³⁸ Nuruwa a yaa domsi kali Yeezu niɲ a weeni ayen, “M Nyɔɔɔ, m ta siaka ale fu.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi jam tenka de zuk kama ayen m basi ate baai nina ale kan lagri la, a lagri abe baai nina ale lagri la a yi.”

⁴⁰ Farisiima baai ale jam moata dula jigini la ba gela a yaa wom wa

le weeni dii la. Ba yaa weeni wa ayen, “Fi a yaali ayen fi weeni ka tama ayen tama nina an lagi ya?”

⁴¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ase nama ninaɲa a dan yi kama, mi ate kan weeni ayen ni nye a kaasi, alege nama ale a weeni ayen ni ninaɲa a lagri alege nja an lagri la, ale soa ate mi a weeni ayen ni nye kaasi la.”

10

¹ Da nala po Yeezu a yaa magsi wamagsini ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Nuru waai a dan jo piisa zoɲ po alege an va zoɲku noanni a jo ya, kula nyɔɔɔ ka zue. ² Nuru waai ale kasim a va zoɲku noanni a jo la, wala ale naapeerika dek. ³ Zoɲku noanni limsidɔwa a nyiem ale kasim a lak ku noanni a te naapeerika ate wa jo a wi wa piisaɲa yueɲa ate nja a va wa a nyini, dii nyiɲ la nja seba wa lueluku kama. ⁴ Nja meena a yaa dan nyini, wa nyiem a yaa de ka nja niɲ ate nja a vi wa, dii nyiɲ la nja seba wa kama. ⁵ Nja nyiem a kasim a va ka naapeerika nyiini. Nuru yoɲ a dan de nja niɲ, nja a chali kama a waan chaab, dii nyiɲ la nja ze wa.”

⁶ Yeezu ale magsi wamagsini a nueri la, baai ale jam a wom wa la an jam miɲ di kiri ya.

⁷ Nyaku de nyiɲ, Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni. Mi a nye se ka piisaɲa zoɲku noanni la. ⁸ Nuru baai ale liɲ jam ale ge mi la a nye se ka zueba la, ate piisaɲa an miɲ ba luelutaɲa. ⁹ Mi a nye se ka piisaɲa zoɲku noanni la, baai meena ale basi ate mi a vari ba ba tuimbaata po a basi la, a nye se ka piisa ale kasim a jo nja zoɲku po ale a nman a nyini a de wuuk dii la. ¹⁰ Zue a nyiem jam kama ayen wa zu, abe wa ko, abe wa kaasi, alege mi a jam kama ayen ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Di ka nyuvuri maɲ kaai ate Naawen a pa a te ni.

¹¹ “Mi ale naapeerik maɲka waai ale gomsa a magsi a yaali ayen m kpi piisaɲa nyiɲ la. ¹² Ase ba dan

pa nuru ayen wa a nya piisaŋa zuk, abe ba a tuni wa, wa kan nya ŋa nalimnyiini. Piuk a dan jam a jo ŋa po ayen ku yik ŋa, naapeerik kaai ate ba pai ate wa a nya ŋa zuk la, a chali kama, ale a ge ŋa, dii nyiŋ la daa wa deŋ ale soa ŋa. ¹³ Ba ale a tuni wa ate wa a nya ŋa la nyiŋ ale soa ate wa kan zaani a vari ŋa a basi. ¹⁴ Mi ale naapeerik maŋka. M seba ŋa kama ate ŋa me a seba mu. ¹⁵ Siuk kula po me, mi seba m Kowa kama ate m Kowa me a seba mu. Mi a potim gomsu magsi kama ale m deŋ yaalika ayen m kpi a te m piisaŋa. ¹⁶ Mi a soa piisa ŋa chaab kama, alege ate ŋa bo jigi yon. Ku a fe ate m cheŋ dula jigini ate ŋa wom mi lueluku ate ŋa baga a va mu. Ŋa le jam a gum chaab ale ŋala ate ŋa meena a chim pa yena abe naapeerik yeŋ nyiini a nya ŋa zuk.

¹⁷ “M Kowa a yaali mu, dii nyiŋ la m le kasim a gomsu a magsi ayen m kpi la. M dan jam kpi, m le yiti kum po. ¹⁸ Nuru karo a baga a ko mu ase ka mi deŋ a nin siak ate ba ko mu. M ta siuk a siak alege ta siuk a zeŋi alege m Kowa ale weeni ayen m nye dila.”

¹⁹ Farisiima ale ga wom Yeezu ale weeni dii la, ba yaa ta nampaga ale chaab. ²⁰ Ba yegayega a yaa weeni ayen, “Nuruwa de chichiribiok ale bo wa zukku po. Wa a yesim kama. Ka boa ate ni a wom wa?”

²¹ Mbala me a weeni ayen, “Ase chichiribiok a dan bo nuruwa de zuk po, wa kan baga a biisi nna la. Chichiribiok an baga a nye ate yeeba nina a lagri.”

²² Noota wein a dan jam paari, Juuma a nyiem a kasim a de ka tigi a teeri dai dii dai ate ba pai ba puusika yenni a nyo Naawen deŋ nisima po dila po dila po la. ²³ Da ŋala sunsuŋ, Yeezu a yaa cheŋ va Juuma Puusika Yenni kusun kuui ate ba a wi ayen Naawa Solomon Kusun ku la. ²⁴ Yeezu a yaa jam a cheŋ ate Juuma ba gela a yaa ga

tu wa a deri gilim wa a zaani ba sunsuŋ a bek wa ayen, “Ku ale paari ka dimpo ate fi ale weeni ti fi ale ka waai la? Be weeni ti wensie, ka fi ale varibasidowa ate Naawen ayen wa ale tom la?”

²⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi poom a liŋ a weeni ni mi ale ka waai la kama, alege nama a ka siaka ale dii ate mi a weeni la. Tuim ŋaai ate mi a tom m Kowa pagrimu nyiŋ la, ale a sak ni ayen dii ate mi a weeni ni la ka wensie. ²⁶ Alege ni ka siaka ale mi, dii la ni a nye ka nna ase ni daa mi piisa la. ²⁷ Mi seba m piisaŋa kama ate ŋa me a seba m lueluku ale a va mu, ²⁸ ate mi a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ŋa, ate Naawen a kan ŋman a te ŋa waalika abe wa basi ŋa ate ŋa kan ta kiriya. Nuru waai an baga a fe a vari ŋa mi jigiyi. ²⁹ Mi Kowa waai ale pagra a gaam jaab buuri meena la, ale pa ŋa a nyo mi nisima po. Wala deŋ me abe kan basi ate waai a fe vari ŋa mi jigiyi. ³⁰ Mi ale m Kowa ka bunyi.”

³¹ Nuruma ale ŋman wom dii ate wa a weeni la, ba yaa pisi tintana ayen ba yuk wa. ³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi Kowa a basi kama ate mi tom tuimmaŋsa nna yegayega ate nama a nya. Be ka nyaŋa de di din deŋ nyiŋ ate nama a yaali ayen ni yuk mu a ko?”

³³ Nuruma a yaa weeni wa ayen, “Tama a kan yaali ayen ti ko fu fi tuimmaŋsa nyiŋŋa, alege fi me ka nurubiik ale ge fi pa fi deŋ a magsi chaab ale Naawen. Ka dila ale soa ate ti a yaali ayen ti ko fu la.”

³⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po kama ayen nama ale mi ka bunyi. ³⁵ Ti seba ayen wa gbaŋka po wienŋa ka wensie diipo meena. Naawen weeni ayen baai ate wa pai wa wienŋa a te ba la ale wa ka bunyi. ³⁶ Mi Kowa ale lueri mi a tom mu ate m jam tenzuk de. Dila nyiŋ la mi a dan weeni ayen mi ka wa biik, ka boa ale soa ate nama a weeni ayen m le wa? ³⁷ Ni be kan ta siaka ale mu ase m

nin kan a tom dii ate m Kowa a yaali la. ³⁸ Alege m dan a tom ka m Kowa ale a yaali dii la, ni dan poom kan ta siak ale mu, ni ti an ta siaka ale m tuimaṅa ate ni seba a chak ayen m kowa a bo ale mu kama, ate mi me a bo ale m Kowa.”

³⁹ Juuma kpaṅṅa a jam a yaali ayen ba yik Yeezu kama, alege wa бага a va ba po a taam nyini.

⁴⁰ Wa le ga nyini la, wa yaa chen a taam Jodan benni kuṅkuṅini juijui ate Joan a jam a te nuruba soka la a bo dula. ⁴¹ Nuruba yegayega a yaa jam wa jigi a weeni chaab ayen, “Joan an jam tom wakperikaliisa, alege wie ṅaai meena ate wa biisi nuruwa de wie la, ka wensie,” ⁴² ate nuruba yega deri ta siaka ale Yeezu dula jigini.

11

¹⁻² Nuru wanyi ale jam bo Betani teṅka ate ba a wi ayen Lazarus. Wa jam ta ka toaba baye, ba yue ale Mɛeri ale Maata. Ba me a jam bo ka Betani teṅka. Ba wanyi wa Mɛeri ale waai ale jam pa kpa buui ate bu nyummu a masa la, a kpiiri a basi nyɔṅɔwa naṅsaṅa nyiṅ ale ge a yik wa zukku zuisaṅa a bili si la. Lazarus a yaa jam a yuak. ³ Wa toama a yaa tom weeni Yeezu ayen, “Ti Nyɔṅɔ, fi dek doawa Lazarus ale a wiak.”

⁴ Yeezu ale wom la, wa yaa weeni ayen, “Lazarus yuamu a dan poom ko wa, daa ku kpeglimka ale la. Ku nyɛ dila kama ayen nuruba a te Naawen ale wa biika zula nna yegayega.”

⁵ Yeezu a jam a yaali Maata ale wa suoku ale Lazarus ka nna yegayega, ⁶ alege wa ale wom Lazarus yuamu la wa yaa jam bo juijui ate wa boro la daa ṅaye. ⁷ Daa ṅayewa ale jam a taam la, wa yaa weeni wa ṅaṅviirima ayen, “Ni basi ate ti ṅman chen Judia teṅka.”

⁸ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagrɔ, dula jigini ate nuruma a jam a yaali ayen ba yuk fu ale tintanaṅa la. Ku

an diem beni ya ate fi a yaali ayen ti ṅman chen dula?”

⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a dan pusi a ga siṅ, dann meena ale soa dii la ale la, yaa daa di? Mi a nyɛ se ka bolim la a te teṅzuk demma meena. Waai ale a chen kantuen la, a kan nagi naṅ a lo, dii la wa ale a nya la nyiṅ. ¹⁰ Alege wa dan a chen yok wa a nak ka naṅ a lo dii nyiṅ la wa kan nya.” ¹¹ Yeezu a yaa ṅman weeni ba ayen, “Ti doawa Lazarus a goa kama. M le chen a ga nagi wa a yiti.”

¹² Wa ṅaṅviirima a yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔṅɔ, wa be dan a goa kama, wa le nya nyiṅyɔgsa.”

¹³ Ba jam a poli ayen Lazarus a sum doa a goa kama, alege ba jam ze ayen Yeezu ale weeni dii la kiri ale wa kpi kama. ¹⁴ Yeezu a yaa biisi ku meena a lagri a sak ba ayen, “Lazarus a kpi kama. ¹⁵ Nama nyiṅ mi sui a peenti kama ale mi ale kan bo dula jigini ale wa la, kula ale basi ate ni ta siaka ale mu. Ni te ti chen wa jigi.”

¹⁶ Yeezu ṅaṅviirima po wanyiwa Tomasi ate ba a wi wa me ayen yibika la a yaa weeni wa ṅaṅviiro chaama ayen, “Ni basi ate ti va ti sagrɔwa chen, ate tama ale wa meena a maa chaab a kpi.”

¹⁷ Yeezu ale wa ṅaṅviirima ale ga paari Betani teṅka la, baai ale jam bo dula la a yaa weeni wa ayen ba le gu Lazarus la jinla a ta ka daa ṅanaansi. ¹⁸ Betani teṅka ale Jerusalem teṅka an jam yalima ale chaaba. ¹⁹ Nyaku de nyiṅ ate Judia demma yegayega a jam dula jigini ayen ba puusi Maata ale Mɛeri ba suoku kummu nyiṅ.

²⁰ Maata ale ga wom ayen Yeezu a bo siuk a cheena la, wa yaa deri yiti a nyini ayen wa ga tu wa. Mɛeri ale jam a wari kala yenni po. ²¹ Maata a yaa ga tu Yeezu a weeni wa ayen, “M Nyɔṅɔ, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya. ²² M seba

ayen jaab buuri meena ate fi a bek Naawen jigi la, wa le nye te fu.”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi suoku a le yiti kum po.”

²⁴ Maata a yaa weeni wa ayen, “M seba ayen tenka meena kpeglimka a dan jam paari, wa le yiti kum po.”

²⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale waai ale baga a nak nuruba kum po a yiti ale nman a basi ate ba a nya nyuvuri la. Nuru waai a dan ta siaka ale mi ale ge kpi, m le basi ate wa yiti a nya nyuvuri. ²⁶ Waai ale bo bo kaai choa ate Naawen a yaali la ale ta siaka ale mi la a kan kpi alege wa ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Fi ta siaka ale nyaku de?”

²⁷ Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, m ta siaka. M be nman ta siaka ayen fi ale Varibasidowa, Naawen biika waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

²⁸ Maata ale biisi a ga nueri la, wa yaa nman jo yenni po a ga wi Mɛɛri a ta taam nakpiak ba dek ba nyiini a weeni wa ayen, “Sagrowa a jam kama ale a yaali ayen wa nya fu.”

²⁹ Mɛɛri a yaa deri yiti a cheɲ Yeezu jigi. ³⁰ Yeezu an diem a jam jo tenka po. Wa diem a jam za ka juijui ate Maata a tu wa la. ³¹ Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mɛɛri la, ale ga nya wa le yiti nna nwuli a nyini la, ba me a yaa yiti va wa, dii nyin la ba a poli ayen wa a cheɲ ka juijui ate ba gu wa toawa la ayen wa kum.

³² Mɛɛri a yaa cheɲ a ga tu Yeezu a domsi kali wa nin a weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi dan poom bo dela, m suoku ate an kpiya.”

³³ Yeezu ale ga nya ale Mɛɛri ale nuru baai ale jam va wa la, a kum la, ku yaa daani wa sui nna yegayega. ³⁴ Wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ni gu wa?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, jam a nya.”

³⁵ Yeezu me yaa kum. ³⁶ Nuruma ale jam nya wa kumsaɲa la, ba gela

a yaa weeni chaab ayen, “Wensie wa sum a yaali wa ka nna yegayega.”

³⁷ Alege ba gela weeni ayen, “Daa nuruwa de ale jam a lagri nuruwa ninana la, ku be nye ka se ate wa an tebi Lazarus ale ge basi ate wa kpi?”

³⁸ Lazarus ale jam a kpi la, ba jam a pa wa kama a nyo pun vorub po a yaa pai tintain a ligi vorumu nɔanni. Yeezu ale ga paari punku vorumu la, ba jirim a yaa dari wa. ³⁹ Ate wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagi tintanni a basi nakpiak.”

Maata, Lazarus toawa, yaa deri weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, ti le gu wa la ka daa nanaansi jinla. Nna po de wa a nyun kama.”

⁴⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi an poom a lin a weeni fu ayen fi dan ta siaka ale mi, fi le nya Naawen pagrimu ale ka dii la?” ⁴¹ Ba yaa bilim tintanni vorumu noai a basi ate Yeezu a yaa zak wa zukku a nya wenɲmazuk ale weeni ayen, “M Koa, mi a te fi jiam fi le kasim a wom mu la. ⁴² Mi dek a seba ayen fi a wom mu kama, alege mi a biisi ale fu kama ate baai ale za dela ale mu la a nya ate ba baga a ta siaka ale mu ayen ka fi ale sum tom mu.” ⁴³ Wa ale weeni dila la, wa yaa deri kaari a wi ayen, “Lazarus, yiti a nyini peelim.” ⁴⁴ Wa yaa deri yiti a nyini peelim. Wa jam a yiti a nyini ale ka garuk guunku ate ku vili a gilim wa nisaɲa ale wa nimbidiaka ale wa nansaɲa meena. Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni foli garuku abe ni ge wa ate wa cheɲ.”

⁴⁵ Nuru baai ale jam ayen ba puusi Mɛɛri ale Maata la, yega a jam nya dii ate Yeezu a tom la kama a yaa ta siaka ale wa. ⁴⁶ Mbala me gela a chali cheɲ Farisiima jigi a ga weeni ba dii ale nye la. ⁴⁷ Farisiima ale ga wom ba le a weeni dii la, ba yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanɲa ayen ba jam ate ba tigi chaab a poli ba le ba nye dii la. Ba yaa le jam la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de a tom ka tuimkperikaliisa nna yegayega. ⁴⁸ Ku a fe kama ate ti nye

nuruwa de wari. Ti dan basi ayen wa a tom wa le ta dii la, waai meena a le va wa kama. Ba dan va wa dila Aroom demma baai ale soa ti la, a le jam a kaasi ti Juuma Puusika Yenni abe ba ko ti meena.”

⁴⁹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni Kayafas a yaa weeni ba ayen, “Nama waai a ka yamma. ⁵⁰ Nama a ze ayen ni dan basi ate nuruwa de a kpi te ti meena ku ale zunchoŋ ale ti meena ale kpi ya.” ⁵¹ Wa le jam a weeni dii la an nyini daa wa dek jigiya. Dii nyinŋ la wa jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni, wa jam a nye se ka Naawen biisiteeroma po wanyi ale jam a weeni ayen Yeezu a le kpi a te Juuma. ⁵² Daa dila nyini alege Yeezu a dan kpi, Naawen nuruma baai meena ale waanŋ a bo tenka meena zuk la, a le jam a tigi chaab a chim bunyi.

⁵³ A nyini dai dila danni a chen ba jam a gisi ka siuk ayen ba ko Yeezu. ⁵⁴ Yeezu ale ga wom dii ate ba a yaali ayen ba nye la, wa an nman a nyiem Judia tenka po. Wa ale wa naanviirima a yaa basi dula jigini ale chen ga bo ten kaai ate ba a wi ayen Efraim ate ka moata goanni la.

⁵⁵ Juuma Gaambasika Tigini ale jam moata la, nuruba yegayega a yaa basi ba tenja ale ge a chen Jerusalem tenka ayen ba lin gomsi kisita wie abe ba ge ate daanŋ a paari. ⁵⁶ Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nyiem a gisi Yeezu. Nuruma de ba gela a yaa tigi chaab Juuma Puusika Yenni po a weeni chaab ayen, “Nama a poli ayen wa le jam a maa de tigi yaa wa kan jamu?” ⁵⁷ Farisiima ale Juuma Puusika Yenni kpanŋa a weeni kama ate ku paari waai meena ayen waai a dan seba Yeezu boka jigi, kula nyonŋ a jam a weeni ba ate ba chen a ga yik wa.

12

¹ Ku le jam tali daa nayuebi ate Juuma Gaambasika Tigini a paari la, Yeezu a yaa nman chen Betani

tenka. Lazarus waai ate Yeezu a jam nak wa a yiti kumu po la yenni. ² Lazarus toama a jam nye ka nandiinta ayen ba de ate Yeezu ale Lazarus a yaa jam kala ale chaab ate Maata a yaa ta nandiintaŋa a jam te ba. ³ Meeri yaa ta kpaam ate bu nyum a masa ate bu ligraŋa me a pagra nna yegayega a nyo kpaam chenbili po. Ba le jam boro a de la, wa yaa ta bu a jam a pa bu meena a kpiiri a basi Yeezu nanŋa nyinŋ a yaa le ge a yigi wa zukku zuisanŋa a bili si. Yenni meena a jam a sueri ale ka kpaamu nyummu. ⁴ Yeezu naanviirima po wanyi waai ate ba a wi ayen Judas Iskariot la, a yaa jam bo dula. Wala jam le waai a le wa ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa le ga nya dii ate Meeri a nye la, wa yaa weeni ba ayen, ⁵ “Ase nipowa de a dan poom a pa kpaamu de a da, wa te le nya ligra yega a pa te nanjagsanŋa.” ⁶ Judas ninŋ a jam karo ale nanjagsa maarika, dii nyinŋ la wa jam ka zue. Wala ale jam a nya Yeezu naanviirima ligraŋa zuk ale a pa na gela a maari wa dek.

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Basi wa abe fi kan a daani wa. Wa lin a de ka ninŋ a kpiiri kpaamu de a nyo mi nyinka a gomsu mu a magsi m guka. ⁸ Nanjagsa a kasim bo ale ni kama, alege mi a kan bo ale ni a beni.”

⁹ Nuruba yega ale jam wom ayen Yeezu a bo Betani tenka la, ba yaa chen ayen ba nya wa. Ba jam a yaali kama ayen ba nya Lazarus waai ate Yeezu a nak wa kumu po a yiti la me. ¹⁰ Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale jam a gisi siuk ayen ba ko Yeezu la, a jam a yaali ayen ba ko Lazarus kama me. ¹¹ Dii nyinŋ la Juuma ba yega a jam a basi ba kpaaga ale ge a ta ka siaka ale Yeezu wa ale nagi Lazarus a yiti kumu po la.

¹² Vari ale veenti la nuru boanni ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini la, a yaa wom ayen Yeezu a cheena Jerusalem. ¹³ Ba yaa nasi kpinkparuk vaata a tu wa ale a kaari

a weeni ayen, “Ti a pak Naawen! Naawen a niak waai ale cheena Nyɔnɔwa yonni nyin la! Naawen a niak Izirali naawa.”

¹⁴ Yeezu yaa yaali bonin a doa ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po ayen,

¹⁵ “Nama Jerusalem demma ni kan chali yɔgsumɔa, ni naawa ale la a doa bombiik a cheena ni jigi.”

¹⁶ Yeezu njanviirima an jam a min nyaku de kiri ya alege, ka wa le jam a kpi a nman yiti kum po a jueli wenna mazuk la, ale basi ate ba yaa teeri dii ate ba jam a nmarisi la kiri.

¹⁷ Nuru baai ale jam boro a nya Yeezu ale nagi Lazarus ate wa yiti kum po la, ale weeni dii ale nye la a sak nuruma. ¹⁸ Ka dila ale soa ate nuruba yegayega a jam nyini a tu Yeezu la. Ba jam wom kama ayen wa ale tom wakperikaliika de.

¹⁹ Farisiima yaa weeni chaab ayen, “Wa a yaali ayen wa gaam ti kama. Ni nya nuruma de meena ale soa dii a va wa la.”

²⁰ Va nala po me nuruba gela ate ba a wi ayen Girik ale jam ayen ba maa de Gaambasika Tigini. ²¹ Ba yaa jam Yeezu njanviirima wanyi ate ba a wi ayen Filip la jigi. Wa jam nyini ka Beteseida ate ka bo Galili tenka la. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, ti a yaali kama ayen ti nya Yeezu.”

²² Filip a yaa ga weeni Andiru ate ba noai bayewa a yaa va chaab a ga weeni Yeezu. ²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ku dannni a paari kama ate Saalobiika ale nya zula ale nalim yegayega. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni. Fi dan ka pai biri a bori ya di ka di dek di nyini alege fi dan bori, di a poak kama alege a nyini a be a nya bie yegayega. ²⁵ Nuru baai nin ale kan karo ale ba dek nyuvoɔna la, Naawen a le pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Nuru baai me nin ale boro ale ba dek nyuvoɔna la ale jok na. ²⁶ Baai ale a yaali ayen ba tom a te mi la a jam a va mi ate ba a bo juijui meena ate mi

a boro la. Ba dan nye dila, m kowa a le te ba zula.”

²⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa weeni ba ayen, “M sui a kasim kaasi kama. Yɔgyɔgla de mi ze m nin weeni dii la. M weeni ayen m Koa yeeri mu a ta nyini ninammu de po yaa. Alege mi ale jam dii nyin la ale la ayen m jo ninammu de po.” ²⁸ Dula jigini wa yaa puusi a te Naawen ayen, “M Koa, basi ate nuruba a te fu zula.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri a wom lueluk wenna mazuk a weeni ayen, “Mi poom a lin basi ate nuruba a te mi zula kama ale ge m le nman a basi ate ba nye dila dek.”

²⁹ Nuru boanni baai ale jam za dula jigini la a yaa wom lueluku ate ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Ku a nye ase ka wein ale a kum la.” Mbala me a weeni ayen, “Ka Naawen sabiilo ale a biisi ale wa.”

³⁰⁻³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wie nani ate ni a wom la daa mi nyinna, alege ka nama nyin ate Naawen a biisi. Dai dii dannni ate Naawen a yaali ayen wa bo tenzuk meena demma buusa abe wa nak Sitaana waai ale soa ba la, a yiaƙ la, a moata kama. Ba dan yik mi a kpi jabarimu nyin, m le basi ate nuruba yegayega a jam m jigi.” ³³ (Wa ale weeni ku de la a jam a sak ka wa le wa nam dii a kpi la.)

³⁴ Nuru boanni yaa weeni wa ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom la, a le boro kama diipo meena wuu. Ka boa ale soa ate fi a weeni tama ayen nuruba a le yik Saalobiika a kpi jabarim nyin ate wa kpi? Saalobiika de ka wana?”

³⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi a nye ase ka bolim ate ba toati ate m bo ale ni la. Ni be kasim a cheɲ ale bu diem a nya ate legini a kan paari ni. Waai ale a cheɲ legi po la a ze wa ale a cheɲ juijui la. ³⁶ Ni be a ta siaka ale mi waai ale a nye ase

bolim la ale m diem bo ale ni, ate ni chim m bisa.”

Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa chen a ga suk. ³⁷ Yeezu a jam tom ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma meena nimbie, alege ba yegayega a jam ka siaka ale wa. ³⁸ Ka dila ale soa ate dii ate Naawen biisiteero Azaya a jam nmarisi Naawen gban̄ka po dila po dila po la, a chim wensie la. Wa nmarisi ayen,

“M Nyɔnɔ, ka wana ale ta siaka ale wie n̄aai ate tama sak la?

Nyɔnɔwa a sak wa pagrimu ale ka wana?”

³⁹ Azaya a nman nmarisi baai ale jam kan ta siaka ale Yeezu la wie ayen,

⁴⁰ “Naawen ale ligi ba ninan̄a ale ba popolan̄a

me ate ba ninan̄a a kan nya, ate ba popolan̄a me a kan mini, ate ba kan бага a tagri, ate m von̄ ba tuimbaatan̄a a te ba.”

⁴¹ Azaya ale jam nya Yeezu zulan̄a ale wa nalimu la ale soa ate wa nmarisi nyaku de la.

⁴² Juuma kpan̄na yega a jam ta siaka ale Yeezu kama, alege ba an jam a biisi wa wie a lagri, dii nyin̄ la Farisiima ale yiak ba ba tuka diinan̄a po. ⁴³ Juuma kpan̄na a yaali kama ayen nuruba a te ba zula a gaam ba le a yaali ayen Naawen a te ba zula dii la.

⁴⁴ Dula jigini Yeezu a yaa basi ate wa lueluku a jueli a weeni nuru boanni ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale mi la, a ta siaka ale Naawen waai ale tom mu la me kama. ⁴⁵ Nuru waai ale nya mi la, a nya Naawen waai ale tom mu la me kama. ⁴⁶ Mi a jam ten̄ka de zuk meena kama ase bolim la ayen baai meena ale ta siaka ale mi la a kan nman bo legi po. ⁴⁷ Mi a kan bo baai meena ale a wom mi wien̄a ale kan va n̄a la buusa. Mi an jam ayen m bo ka ten̄ka meena demma buusa, alege m jam ayen m vari ba ka ba tuimbaatan̄a po a basi. ⁴⁸ Ten̄zuk

meena kpeglimka a dan jam paari, wie n̄aai ate mi a biisi la a le bo nuru baai meena ale a zeri mi ale m wien̄a la buusa. ⁴⁹ Mi ale a sak nama wie n̄aai la an nyini daa mi dek jigiya, alege m Kowa waai ale tom mu la ale te mu wien̄a ayen m sak ni. ⁵⁰ Wie n̄aai meena ate wa pa te mu la mi pa n̄a a sak ni kama. Wa wien̄a a te ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

13

¹ Ku jam tali ka dai yen ate Gaambasika Tigini a paari. Yeezu a jam seba ayen wa yikka dann̄i a moata kama ate wa basi ten̄zuk de abe wa nmani a chen wa kowa jigi. Wa jam kasim a yaali baai ale bo ten̄ka po ate wa soa la kama a ga paari wa kum.

² Wenni ale jam a sin̄ ate ten̄ka a sobi la, Yeezu ale wa n̄aan̄viirima a yaa jam boro a de yok n̄andiinta. Velinvendika a poom basi ate Judas Iskariot, Simon biika a ta ka popola ayen wa bobri Yeezu a sak. ³ Yeezu a jam seba ayen wa kowa waai ale tom wa ate wa jam ten̄zuk de la, ale pa jaab buuri meena pagrim a te wa. Wa be jam a seba me ayen wa nyini ka Naawen jigi a jam, alege nman pilim a chen Naawen jigi. ⁴ Ba le diem boro a de la, Yeezu a yaa yiti n̄mai a yeeri wa garuk kuui ate wa jo a basi n̄mai la a dueni ten̄ ale ge a pai papa a bobi wa chiaka. ⁵ Wa yaa n̄ari nyiam a nyo chin kpien po a pa ta nyiem a sugri wa n̄aan̄viirima nansan̄a a gilim ale a bili si ale papawa. ⁶ Wa ale sugri a ga paari Simon Piita la Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi ayen fi sugri mi nansan̄a kama?”

⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ze dii ate mi a nye a te fu yɔgyɔgla de la kiriya, alege ku dan ga nye maga, fi le min̄ di kiri.”

⁸ Piita yaa weeni wa ayen, “Mi a kan basi ate fi a sugri mi nansan̄a diipo diipo.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan kan basi ate mi a sugri si, fi kan nman a maa chim mi njaanviirima po wanyi.”

⁹ Simon Piita a yaa deri kpabi tulisi wa ayen, “Ku be dan ka dila, be kan sugri m nansana nyiini, maa sugri m nisimana ale m zukku meena me.”

¹⁰ Yeezu a nman weeni wa ayen, “Fi dan so fi nyinka a be, ka nala kama, alege fi dan nman cheŋ a ga jigi, fi nansana a dan kama. Si le dan la, fi yaa sugri ka fi nansana nyiini.” Wa le biisi ale Piita a nueri la, wa yaa nman chiem wa njaanviirima jigi a weeni ba ayen, “Yogyogla de ni suniima meena a nala kama, alege ka ni po wanyi sunum ale dani.”

¹¹ Yeezu a poom seba waai dek a le wa ta wa a ga bobri a sak la kama, dila ale soa ate wa weeni dila la.

¹² Yeezu ale sugri ba nansana a nueri la, wa yaa pa wa garuku a nman jo ale pilim cheŋ wa kalika jigini a weeni ba ayen, “Ni miŋ dii ate m nye a te ni la kiri ya?” ¹³ Nama a kasim a wi mi ayen ka ni sagra ale ni nyono. Kula a magsi kama, dii nyin la mi sum ka ni sagra ale ni nyono. ¹⁴ Mi waai ale ka ni nyono ale ni sagra la, ale sugri ni nansana. Nama dek me a sugri chaab nansa. ¹⁵ Mi a nye ka magsa a sagi ni ayen ni a va. ¹⁶ Wensie ate mi a weeni ni. Yomo a kan zuagi a gaam wa nyono. Tomteero me an baga a zuagi a gaam waai ale tom wa la. ¹⁷ Yogyogla de ate ni seba wensien la ni sue a le peenti ase ni nin a nye dila.

¹⁸ “Mi ale a biisi dii ale ni la, daa ni meena ate mi a weeni, alege ka baai nyiini ate m lueri a te m dek la. Ba nmarisi Naawen gban ka po ayen, ‘Waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la, wala ate mi ale wa a de nandiintana ale chaab.’ Ba le nmarisi wien de dii la, a le jam a chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyin la, m lij a weeni ni kama, ayen ku dan jam boro a nye, ni ta siaka ale mi ale weeni ayen m ka waai la. ²⁰ Wensie ate mi a weeni ni. Baai meena ale a

te waai ate mi a tom la, tia la, a te ka mi tia dila. Baai meena ale a te mi tia me la, ba a te ka waai ale tom mu la tia dila.”

²¹ Yeezu ale biisi a nueri la, ku yaa daani wa, wa sunum po nna yegayega. Wa yaa weeni wa njaanviirima ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, ni po wanyi a le wa ta mu a ga bobri sak.”

²² Ba yaa deri gisi a nya chaab ale a poli le ka waai dek la. ²³ Waai ate Yeezu a jam a yaali ba po nna yegayega la a jam kala kama a moata wa. ²⁴ Simon Piita a yaa magsi a weeni wa ayen wa bek Yeezu a miŋ waai dek a le wa nye wa dila la.

²⁵ Waai ate Yeezu a jam a yaali nna yegayega la, a yaa forisi paari a bek wa ayen, “M Nyono, ka wana dega?”

²⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Waai ate mi a pa boroboruku a siuk jentana a te wa la, wa le la.” Wa yaa deri pa boroboruk a siuk jentana a te Judas Iskariot, Simon biika. ²⁷ Judas ale ga tuesi boroboruku la, Sitaana a yaa deri a jam jo wa popola po ate na tagri. Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Cheŋ nwuli a ga nye dii ate fi ta la.” ²⁸ Baai ale jam a tigi ale wa a boro a de nandiintana la, an jam a miŋ wa le weeni dii la kiriya. ²⁹ Judas a jam ale waai ale a nya ba ligrana zuk la. Dila nyin la, ba jam a poli kama ayen Yeezu a tom wa kama ayen wa cheŋ a ga da nanta a magsi tigi, yaase wa te niwomma ligra.

³⁰ Judas ale ga tuesi boroboruku la, wa yaa deri yiti a nyini a cheŋ. Ku jam ka yok ate wa nyini la.

³¹⁻³² Judas a yaa le cheŋ a ga nueri la, Yeezu a yaa weeni wa njaanviirima mbala ayen, “Nuruba yegayega a le ba te Naawen pim-pauk dii ate nuruba ayen ba nye mi la nyin. Diipo ate Naawen ayen wa pa wa zula ale wa nalimu yegayegaka a te mi Saalobiika la a moata kama. Ku kan beni ate wa nye ku. ³³ M bisa, mi a kan bo ale ni

ate ku beni. M dan cheŋ, ni le nyiem a gisi m boka jigi. Ni teeri diipo ate m weeni Juuma kpaŋŋa ayen ba kan baga a va mu a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la. Ni kan baga a cheŋ juijui ate mi a cheŋ la. ³⁴ Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va. Ni a yaali chaab nalimnyiini. Mi ale yaali ni a soa dii la ni a yaali chaab dila. ³⁵ Ni daa yaali chaab dila, waai meena a le seba ayen ni ka mi ŋaanviiriba.”

³⁶ Simon Piita a yaa bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, fi a cheŋ ka be?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi kan baga a va mu a cheŋ yɔgyɔgla de, alege ku dan ga nyɛ maga, fi le baga a va mu.”

³⁷ Piita a ŋman bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, ka boa ale soa ate mi an baga a va fu yɔgyɔgla de? Mi a gomsɔ a magsi kama ayen m kpi fi nyiŋ.”

³⁸ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi sum gomsɔ a magsi ayen fi kpi mi nyiŋŋa? Wensie ate mi a weeni fu. Fi le weeni nuruba ku noai buta yokku de ayen fi ze mi abe varikpadiaka a kum.”

14

¹ Dula jigini Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Ni kan basi ate wari a daani ni, ni suniima po. Ni ta siaka ale Naawen abe ni ta siaka ale mi. ² Mi Kowa boka jigini a ta ka diina nna bɔari bɔari ya. Mi abe pilim a cheŋ ku jigini kama, ayen m gomsɔ jigi a te ni. Ase ku dan kan daa dila, m te kan weeni ni. ³ M dan gomsɔ ŋa a nueri, m le ŋman jam a ta ni a cheŋ ku jigini ate nama ale mi a maa chaab a bo jigi yeŋ. ⁴ Ni seba mi ale a cheŋ juijui la kama ale siuk kuui ale a cheŋ ku jigini la.”

⁵ Tomasi a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, tama a diem ze juijui dek ate fi a cheŋ la. Ti be ti nyɛ ka se a seba siuk kuui ale a cheŋ dula jigini la?”

⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi ale siuk kuui ale a cheŋ dula la ale ŋman chim wensie ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la nyɔnɔ. Nuru waai an baga a cheŋ mi Kowa jigiya

ase ka wa nin va mi jigi. ⁷ Nama ale seba mi ale ka waai yɔgyɔgla de la, kula le basi ate ni seba m Kowa ale ka waai la me. A nyini jinla a ta a cheŋ ni yaa nya wa kama ale seba wa.”

⁸ Filip a jam diem ze wa le a biisi dii la kiriya. Wa yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, tama ale a yaali dii nyiini la ale fi basi ate ti nya fi Kowa.”

⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Tama a bo le chaab ate ku beni kama alege fi a ze mi? Waai meena ale nya mi la, a nya m Kowa kama. Ka boa ale soa ate fi weeni ayen m dak m kowa a sak ni? ¹⁰ Fi ka siaka ayen mi a bo ale m Kowa ate m Kowa me a bo ale mu? Mi ale sagi ni wie ŋaai meena la an nyini daa mi dek jigi ya. M Kowa waai ale bo ale mu la, ale a tom wa tuimaŋa.” ¹¹ Yeezu a yaa cheemu a weeni wa ŋaanviirima meena ayen, “Ni ta siaka ayen m Kowa a bo ale mu kama ate mi me a bo ale wa. Be dan kan daa di ni be ta siaka ale m tuimkperikaliik sii ate ni nya ale maa tom la nyiŋ. ¹² Wensie ate mi a weeni ni, baai ale ta siaka ale mi la a le ba a tom dii ate mi a tom la. Bala dek a le tom tuimkperikaliisa a gaam dii ate mi a tom la, dii nyiŋ la mi a le ŋmani a cheŋ m Kowa jigi la. ¹³ Ni dan juisi jaab buuri meena mi yonni nyiŋ m le nyɛ a te ni ate nuruba a va mi nyiŋ a nya Naawen zulaŋa. ¹⁴ Ni basi ate m ŋman a weeni ni, jaab buuri meena ate ni a juisi ayen mi a nyɛ a te ni mi yonni nyiŋ la, m le nyɛ.

¹⁵ “Ni dan a yaali mu, ni le va dii ate mi a weeni ni la. ¹⁶ Mi le saalim m Kowa ate wa te ni Maaro wa choa ate wa kasim a bo ale ni. ¹⁷ Wa ka Chiik kaai ale wa sak Naawen ale ka waai la. Tenzuk demma a kan siak ayen wa ka ba Maaro, dii nyiŋ la ba kan nya wa, ba be ze wa. Alege nama seba wa kama, dii nyiŋ la wa bo ale ni kama.

¹⁸ “M kan basi ni, ni dek ni nyiini. M le ŋman jam ni jigi. ¹⁹ Dai dii dannɔ ate tenzuk de meena demma a kan ŋman nya mu la a mɔata

kama, alege nama a le nman nya mu kama. Mi abe nin kasim a boro la nama me ale kasim boro. ²⁰ Dai dila dannu a dan pari, ni le seba ayen mi bo ale ka m Kowa ate nama a bo ale mi ale ge ate mi me a bo ale nama.

²¹ “Baai ale a wom mi wienja ale a va nja la a sak kama ayen ba a yaali mu. Mi me a le pa m deka sak ba abe mi a yaali ba. Ba le a yaali mu la nyin, m Kowa me a le yaali ba.”

²² Nuru wanyi ale jam bo dula jigini ate ba a wi wa ayen Judas, alege wa daa Judas Iskariot waai ale ta Yeezu a ga bobri sak la. Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, fi le nye ka se a pa fi deka sak tama nyiini alege daa tenka meena demma?”

²³ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Baai ale a yaali mi la a va ka m sinsanja. Bala me ate m Kowa a yaali ate mi ale wa a jam bo ba suniimaɲa po. ²⁴ Baai ale kan a yaali mi la a kan va m sinsanja. Mi ale a sak ni dii la an nyini daa mi deka jigiyaa, alege ka m Kowa waai ale tom mu la jigi.

²⁵ “Mi ale diem bo ale ni la, ale soa ate mi a weeni ni wienja de. ²⁶ M Kowa a le tom Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ate ka jam mi yonni nyin a sak ni abe wa teeri ni dii meena ate mi a weeni ni la.

²⁷ “Mi a le basi ate ni ta suyogini ase mi deka jigi ale ka dii la. Suyogini dii ate mi ayen m te ni la ka di toga ale tenka meena demma suyogini. Ni kan a yiili abe ni a chali yogsumɔa. ²⁸ Mi poom a lin weeni ni kama ayen m le chen m Kowa jigi abe m nman pilim jam. Ase ni dan sum a yaali mu, ni sue a le peenti, ale m ale a chen m Kowa jigi la dii la m Kowa a zuak kama a gaam mi. ²⁹ Mi a weeni ni wienja de kama abe nja ge a jam nye, ate nja dan jam a nye abe ni ta siaka ale mu. ³⁰ Mi kan yaali ayen m biisi wa boari ale ni, dii nyin la Sitaana waai ale soa tenzuk de meena demma la, a cheena kama. Wa ka pagrim mi zuwa. ³¹ Alege tenka meena demma a le seba ayen

mi a yaali m Kowa kama, dila me abe ni soa ate mi a tom wa dii meena ate wa a weeni mu la.

“Ni basi ate ti yiti a chen jigi yon.”

15

¹ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, “Mi a nye se ka tiib la. Mi Kowa me a nye se ka nuru waai ale a nya tiimu zuk la. ² Wa nyiem a kasim a gebi nan sii ale kan a yoani la a basi kama ale a gebi sii ale a yoani la a magsi chaab ate si a yoani yoana yega. ³ Naawen a poom lin sugri ni suniimaɲa kama ale wie njaai ate mi a sagi ni la. ⁴ Ni be kasim a bo ale mi ate mi me a bo ale ni. Nan a kan baga yoani yoana ka dega, ka nanja a nin bo kinni nyin ale ka baga a yoani. Siuk kula po ni dan kan bo ale mi ni kan baga a nye wariya.

⁵ “Mi ale kinni alege nama a chim nanjana. Waai ale bo ale mi ate mi me a bo ale wa la ale yoani yoana yega. Ni kan baga a nye wariya ase mi nin kan bo ale ni. ⁶ Waai ale kan bo ale mi la m Kowa a le gebi wa a basi ase tiib nanja la, nan sila a dan ko ba tigi si kama a nyo bolim po a ju. ⁷ Ni dan bo ale mi ate m wienja a bo ale ni, ni dan juisi jaab buui ate ni a yaali la Naawen a le te ni. ⁸ Ni dan a yoani yoana kula a le sak ayen ni ka mi njanjiiriba ate m Kowa a nya zula. ⁹ Mi a yaali ni ase ka m Kowa ale a yaali mu dii la. Ni kasim a ta yaalika ale mu. ¹⁰ Ni dan tom a va mi yaalika m le kasim a yaali ni ase mi ale a tom a va m Kowa yaalika ate wa yaali mu dii la.

¹¹ “Mi a weeni ni wienja de kama ayen ni ta supeentik kaai ate mi ta la. ¹² Sinsak paali ate mi a yaali ayen ni va di. Ni a yaali chaab ase mi ale yaali ni dii la. ¹³ Nuru waai a dan zaani wa doaba nanjkula po a kpi a te ba, yaali kaai ate wa ta ale wa doama la a gaam jaab buuri meena kama. ¹⁴ Ni dan a va dii ate mi a sak ni la, ni ka mi doaba. ¹⁵ Wie njaai meena ate m Kowa a weeni mu la, njala ale mi a pa weeni ale ni.

Ka dila ale soa ate mi a weeni ayen ni ka m doaba la. Mi a kan yaali ayen m nman weeni ayen ni ka mi tuimtomdoaba, dii nyin la tuimtomdo a ze wa nyono ale ta dii la. ¹⁶ Daa nama ale lueri mi ayen m chim ni nyono, alege ka mi ale lueri nama ayen ni a tom tuimmanja naai ale kan a kaasi la a te mu. Ni dan tom na dila ni le baga a pa mi yonni nyin a juisi nanta baai ate ni a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. ¹⁷ Wa dii ate mi a chiib a weeni ni la ale ni kasim a yaali chaab nalimnyiini.

¹⁸ "Ase tenka meena demma a dan kisi ni mi nanj vaka nyin, ni be teeri ayen ka mi ate ba jam a lin kisa. ¹⁹ Ase nama ale tenka meena demma a dan jam bo ka jigi yey ale chaab, ba te a yaali ni kama, alege ka mi ale lueri ni ate nama ale ba an bo ale chaab la ale soa ate ba kisi ni. ²⁰ Ni teeri dii ate m weeni ni ayen yomma an baga a zuak a gaam wa nyono la. Ba jam a daani mi ka nna yegayega. Dila dek dek ate ba a yaali ayen ba daani nama me la. Ba dan wom mi sinsanja kama, ba te le wom nama sinsanja me. ²¹ Ba le daani ni dii nyin la ba ze waai ale tom mi la. Ba le nman a daani ni, ni ale a va mi la nyin. ²² M jam kama ayen m weeni ba ate ba basi ba wabaatana siuku vaka, alege ba zeri. Dila nyin Naawen a dan bo ba buusa ayen ba lo ya, ba an nman baga a weeni wari ale wa. ²³ Waai ale kisi mi la, a kisi m Kowa me kama. ²⁴ Mi tom ka tuimkperikaliik sii ate waai an baga a tom la, ba nimbie po. Dila nyin Naawen a le weeni ba ayen ba nye kaasiya. Ba dek a nya naai meena ate mi a nye la kama ale ba nimbie alege ba diem kisi mi ale m Kowa. ²⁵ Ba kisi mu nna la kama ayen dii ate ba nmarisi Naawen gbanja po dila po dila po la a chim wensie. Ba nmarisi ayen, 'ba kisi mu kama kinla nyin.'

²⁶ "Mi poom a lin weeni ni kama ayen Maarowa waai ale ka Naawen Chiika la ale pai Naawen wensie wienja a sak ni, wa abe le nyini ka

m Kowa jigi. M le tom wa ate wa nyini m Kowa jigi a jam a biisi mi wie. ²⁷ Ate nama me a baga a biisi mi wie dii nyin la ni bo ale mu kama a nyini piilimka.

16

¹ "Mi a weeni nama wienja de kama, ate ni kan jok siaka ale mi. ² Juuma a le yiak ni ba tuka diinana po a basi. Ku dannu me dek a le jam a paari ate baai a le ba ko ni la a poli ayen ba a tom ka dii ate Naawen a yaali la. ³ Ba le nye ni nyanja de meena, dii nyin la ba ze mi yaase m Kowa. ⁴ Mi a weeni ni wienja de kama ate da nala, a dan paari ate ba boro a nye ni dila abe ni teeri mi ale weeni ni dii la.

"Mi an weeni ni wienja de piilimka po, dii la m le jam bo ale ni la. ⁵ Yogyogla de m nmani a chej ka waai ale tom mu la jigi, alege ni waai a karo ayen wa bek mi m le a chej juijui la. ⁶ Mi ale weeni ni wienja de meena la a nye kama ate ni sui a kaasi nna yegayega. ⁷ Alege wensie ate mi a weeni ni, ku ale zunchoj ni jigi ase m nin chej m Kowa jigi, dii nyin la m dan kan chej ya, Maarowa a kan jam ni jigi ya. Alege m dan chej m le tom wa ate wa jam a maari ni. ⁸ Wa dan jam, wa le basi ate tenzuk de meena demma a minj ba le ta popola kaasima ale tuimbaata dii la, ale ba le ta popola kaasima ale Naawen buusana dii la. ⁹ Ba ta popola kaasima ale tuimbaata dii la ba ka siaka ale mi. ¹⁰ Ba ta popola kaasima ale wayorisima dii la mi a chej ka m Kowa jigi ate ni kan nman nya mu. ¹¹ Ba ta popola kaasima ale Naawen buusana dii la Naawen a poom bo Sitaana waai ale soa tenka demma meena la buusa kama.

¹² "Mi ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni a gum du, alege na zuak kama a gaam ni womka. ¹³ Naawen Chiika kaai ale ka wensie nyono la, a le jam a bo ni suniimana po, ka le de ni nin a sak

ni wensie siuku. Ka le ka sak ni dii la a kan nyini daa ka dek jigi ya. Wie ŋaai ate mi ale m Kowa a weeni ka la, ŋala a le ka pai a sak ni. Ka le sak ni me wie ŋaai ale diem cheena ayen ŋa nye la wie. ¹⁴ Ka le te mi zula yegayega, dii nyin la ka le wom mi wienja ŋaai ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni. ¹⁵ Jaab buuri meena ate m Kowa a ta la ka mi ale soa. Ka dila ale soa ate mi a weeni ni ayen Naawen Chiika a le wom dii ate mi a weeni ka la abe ka pai a sak ni.

¹⁶ “Mi a kan bo ale ni a beni abe m ge a cheŋ m Kowa jigi ya. Mi a dan cheŋ wa jigi ku kan beni ate ni ŋman nya mu.”

¹⁷ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa ŋaanviirima ba gela a yaa weeni chaab ayen, “Wa a weeni ka tama ayen wa kan bo ale ti a beni abe wa ge a cheŋ wa kowa jigi ya. Wa ŋman a weeni ti kama ayen wa dan cheŋ ku kan beni ate ti ŋman nya wa. Nyaku de meena ate wa biisi la, kiri ale boa? ¹⁸ Tama ze dii ate wa a weeni ayen wa kan beni la kiri ya.”

¹⁹ Yeezu a jam seba kama ayen ba a yaali ayen ba bek wa kama. Wa yaa weeni ba ayen, “Ku kan beni ate ni kan ŋman nya mu, ku be kan beni ate ni ŋman nya mu. Ka ku de ate ni a bek chaaba?

²⁰ Wensie ate mi a weeni ni ayen mi dan basi ni, tenka meena demma sue a le peenti nna yegayega, alege nama dek suenja a le kaasi kama nna yegayega. Ni sukaasimaŋa ale tulim a chim supeentik. ²¹ Nipok a dan boro a dom wa puuk, wa sui a nyiem kaasi kama. Wa dan jam biak a ga nueri, wa yaa bagim wa sukaasunku kama, ale ta supeentik wa biika nyin. ²² Nama sue a kaasi kama yogyogla de, alege m dan ŋman nya ni, ni suenja a peenti kama nna yegayega. Nuru karo a baga a tuesi supeentika de ni jigi ya.

²³ “Dai dila dannii a dan jam paari ni kan begi mu jaaboa. Wensie ate mi a weeni ni ayen ni a le baga a pa mi yonni nyin a juisi jaab buuri

meena ate nama a yaali la m Kowa jigi ate wa te ni. ²⁴ A ta nyini dila po a jam paari jinla dannii, nama an diem a juisi wa jaaboa mi yonni nyinŋa. Ni be juisi wa ate wa te ni ate ni suenja a peenti a gaam taam.

²⁵ “Wie ŋaai ate mi a kasim a weeni ni la, ka wamagsima ate ni an baga ŋa kiri a minj, alege ku dannii a cheena kama ayen m sak ni m Kowa wie a lagri ate ku kan ŋman tua a te ni. ²⁶ Dai dila dannii a dan paari, ni kan ŋman nya mi ayen mi a basi ate m Kowa a te ni ŋanta baai ate ni a yaali la. Nama dek a baga kama a puusi a te wa mi yonni nyin ate wa a te ni. ²⁷ Mi Kowa a le te ni jaab buui ate ni a yaali la, dii nyin la wa a yaali ni ka nna yegayega. Nama a yaali mu kama ale ta siaka ayen m nyini ka m Kowa Naawen jigi. ²⁸ Mi a nyini ka wa jigi a jam tenzuk de. Yogyogla de mi a basi tenzuk kama ayen m ŋmani a cheŋ wa jigi.”

²⁹ Wa ŋaanviirima ale ga wom dii ate wa a weeni la, ba yaa weeni wa ayen, “Yogyogla de tama a yaa minj fi ale a weeni dii la kiri kama. Ku an ŋman tua a te ti. ³⁰ Ti seba ayen fi seba wie meena kama. Ku daa nuru ŋman bek fu bega. Ku de a basi kama ate tama a ta siaka ayen fi nyini ka Naawen jigi.”

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni sum ta siaka ale mu yogyogla de? ³² Ni wom mi nalimnyiini. Ku kan beni ate nama meena ale chali a kuli ni yeenja abe ni ge basi mi nyiini, alege m Kowa a kan basi mu, dii nyin la wa bo ale mu kama. ³³ Mi a weeni ni wienja de kama ate ni dan bo ale mi ni ni ta suyogini. Tenka demma ale namsi ni alege ni ta sunum pagrik mi nak de Naawen dachaasa kama.”

17

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa zak wa zuk a nya wennyamazuk a weeni ayen, “M Koa, m kummu dannii a moata kama. Sak nuruba fi zulaŋa ale fi nalim buui ate fi pa te

mi la, ate mi a te fu zula. ² Fi te mu pagrim kama nurubiik meena zuk ayen m baga a pai nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te baai meena ate fi a te mu la. ³ Fi ka wanyi dekki ale wensie nyɔɔɔ. Nuru waai a dan seba fi ale mi waai ate fi tom la, wala nyiini ale ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁴ Tuim ŋaai ate fi pa te mu ayen m tom la a basi ate tenka meena demma a nya fi zulaŋa ale fi nalimu kama. Yogyɔgla de mi a be nueri tuimaŋa kama. ⁵ M Koa, te mu zula fi dek nimbie po, zula ŋaai ate mi ale fi a jam ta alege ate fi nye tenka la.

⁶ “Nuru baai ate fi lueri ba tenka po a te mi la, mi a basi ate ba seba fu kama. Fi ale soa ba a yaa pa ba a te mi. Ba be va fi noai kama. ⁷ Yogyɔgla de ba yaa seba ayen jaab buuri meena ate mi ta la a nyini ka fi jigi. ⁸ Wie ŋaai ate fi a weeni mu la, m pa ŋa kama a sak ba, ate ba ta siaka ayen ka fi ale tom mu ba jigi.

⁹ “M kan puusi a te ka tenka meena demma, alege mi a puusi a te ka baai ale ta siaka ale mi la. Fi ale soa ba ale lueri ba a te mi. ¹⁰ Mi nuruba meena ka fi nuruba. Fi nuruba me meena ka mi nuruba. Ba ale va mi dii la a sak ka nuruba ayen mi ta zula ka nna yegayega. ¹¹ Yogyɔgla de mi cheena ka fi jigi, m kan ŋman bo tenzuk de, alege bala dek ba nyiini a le ba bo tenzuk de. M Ko Welenja a nya ba zuk nalimnyiini ale fi pagrimu ate ba chim bunyi ase mi ale fi ale ka bunyi dii la. ¹² Ase mi ale diem a jam bo ale ba dii la, mi pa ka fi pagrimu a nya ba zuk. Mi a nya ba zuk kama ate ba wanyi an be ya, alege ka waai ale yeeri wa dek ayen ba ale ŋmarisi wa wie dii Naawen gbanja po dila po dila po la a jam chim wensie. ¹³ Yogyɔgla de mi cheena ka fi jigi. Ka dila ale soa ate mi a puusi a te fu ba nyinj ayen ba sue a peenti ase mi sunni ale ka dii la. ¹⁴ Wie ŋaai meena ate fi weeni mu la m pa ŋa kama a sak ba. Tenka meena demma a kisi ba kama, dii nyinj la ba daa bunyi ase mi ale tenka

meena demma me ale kan daa bunyi dii la. ¹⁵ Mi a kan puusi a te fu ayen ka fi yeeri ba tenka po a basi, alege mi a yaali kama ayen fi lik ba a tanla ate Velinvendika a kan paari ba. ¹⁶ Ba le tenzuk de demma a daa bunyi ase mi ale tenka meena demma ale kan daa bunyi dii la. ¹⁷ Fi wie ŋaai ate mi a pa sak ba la ka wensie. Be pa ba ate ba chim fi nuruba ate ba va fi wensienja. ¹⁸ Mi ale a tom ba ayen ba chenja a ga sak tenka meena demma fi wie ase fi ale tom mi me ayen m jam a sak ba dii la. ¹⁹ Ba nyinj mi pai m dek a te fu ayen ba baga a pai ba dek a te fu.

²⁰ “Mi kan puusi a te ka mi ŋaanviirima dek ba nyiini, alege ka baai meena a le ba ta siaka ale mi ba sinsanja nyinj la. ²¹ Be maari ba ate ba ta noai yen ale chaab. M Koa, fi ale mi ka bunyi. Maari ba ate ba ta noai yen ate tenzuk de meena demma a ta siaka ayen ka fi ale tom mi ba jigi. ²² Fi zulaŋa ale fi nalimu ate fi a pa te mi la, mi a pai a te ba kama ate ba baga a ta noai yen ale chaab ase tama la. ²³ Mi a bo ale ba kama ate fi a bo ale mi ayen ba ta noai yen ate tenka meena demma a seba ayen fi ale tom mi alege a yaali ba ase fi ale a yaali mi dii la.

²⁴ “M Koa, fi ale pai m ŋaanviirima a te mu. Mi a yaali kama ayen ba bo ale mu juijui ate mi a chenja la ate ba nya zula ŋaai ale nalim buui ate fi a te mi la, dii la fi a yaali mi kama piilimka po alege a nye tenka. ²⁵ M Ko waai ale ka tuimmanja nyɔɔɔ la, tenka meena demma a ze fu, alege mi a seba fu kama ate m ŋaanviirima me a seba ale ka fi ale tom mu ba jigi la. ²⁶ Mi sak ba fi ale ka waai la kama. M le kasim a sak ba ate yaali kaai fi ta ale mi la bo ba jigi ate mi me a baga a bo ale ba.”

18

¹ Yeezu ale jam a puusi a te wa Kowa a nueri la, wa le wa ŋaanviirima a yaa basi dula jigini

ale ge lo beli fiik kaai ate ba a wi ayen, Kidron la a jueli a ga jo jigi ate ba vuk tiisa. ² Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak la, a jam seba dula jigini kama, dii nyin la wa ale Yeezu ale wa n̄aanviirima meena a nyiem a kasim a cheŋ ka ku jigini. ³ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Farisiima a yaa tigi sojiba ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la jigi yeŋ ate Judas a yaa de ba nin a ta ba cheŋ juijui ate ba vuk tiisaŋa la ayen ba yik Yeezu. Ba jam a pa ka ba gebi woŋsa ale ba kanaasa ale do woŋta. ⁴ Yeezu a jam seba dii a le cheena ayen di nyɛ la kama a yaa cheŋ ayen wa tu ba. Wa le tu ba la, wa yaa bek ba ayen, “Nama a gisi ka wana?”

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa.”

Wa yaa weeni ba ayen, “Ka mi ale la.”

Judas waai ale ta wa a ga bobri a sak la, a jam maa za dula kama ale ba. ⁶ Yeezu ale weeni ayen ka wa ate ba a gisi la, ba yaa tori n̄aan nyin a lo teŋ. ⁷ Yeezu a yaa n̄man bek ba ayen, “Nama a gisi ka wana?”

Ba n̄man diem weeni wa ayen, “Ti a gisi ka Yeezu Nazaret denowa.”

⁸ Wa yaa n̄man weeni ba ayen, “Mi poom a lin weeni ni kama ayen ka mi ale la. Dan ka mi ate ni a yaali ayen ni yik, ni be basi ate m n̄aanviirima cheŋ abe ni yik mi nyiini.” ⁹ Wa weeni nyaku de kama ayen wa ale poom lin weeni wa Kowa dii ayen wa kan yaali ayen wa jok nuru baai ate wa lueri a te wa la, po wanyi la a chim wensie.

¹⁰ Dula jigini Simon Piita a yaa deri yeeri gebi woŋ a che Juuma Puusika Yenni kpaŋŋi kpeeni yomma po wanyi juga tunni a lonsi teŋ. Yomo wala yue a jam le Malakusi. ¹¹ Yeezu a yaa weeni Piita ayen, “Pa fi gebika a n̄man su ka jigini, fi a poli kama ayen mi kan nam ninam buui ate m Kowa a weeni ayen m jam a namu la.”

¹² Yeezu ale biisi a ga nueri la, sojima ale ba kpagini ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa yik Yeezu a bobri wa nisaŋa, ¹³ a ta wa a cheŋ nuru waai ate ba a wi wa ayen Anasi la yenni. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋi kpeeni yue a jam le Kayafas. Anasi a jam ka wa chichambiik. ¹⁴ Kayafas a jam le nuru waai ale lin a weeni Juuma ayen ku a magsi kama ate nuru yeŋ a zaani ba meena nanjula po a kpi a te ba la.

¹⁵ Anasi a jam seba Yeezu n̄aanviirima po wanyi kama. Wa ale Piita a yaa jam va nuru boanni n̄aan a cheŋ juijui ate ba jam ta Yeezu a cheŋ la. Ba le ga paari Anasi yenni la, n̄aanviiro wala a yaa taam jo dabiaka po, ¹⁶ alege Piita yaa jam wari nansiun̄ku noai. Ku an jam a beniya ate Yeezu n̄aanviiro waai ate Anasi a jam seba la a yaa n̄man nyini dabiaka po a cheŋ nansiun̄ku noai a saalim nipokbinni waai ale jam a limsi nansiun̄ku la ale ta Piita a jo dabiaka po. ¹⁷ Nipokbinni a yaa bek Piita ayen, “Fi daa nuru wala n̄aanviirima po wanyi?”

Piita a yaa weeni wa ayen, “Aawo, mi daa ba po wanyi.”

¹⁸ Yenni tuimtomdoma ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la, a yaa jam yaali kaala a cheeni bolim dabiaka sunsun a za gilim a n̄uun̄i, dii nyin la, n̄oota ale jam boro. Piita me yaa cheŋ ga gum ba po.

¹⁹ Ba le jam ta Yeezu a ga jo yenni po la, Anasi a yaa bek wa ku le ka dii wa sinsaŋa ale wa n̄aanviirima jigi la. ²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi nyiem a kasim a sak nuruma ba tuka diinaŋa ale Naawen Puusika Yenni po juijui ate ba a tigi chaab la kama. Mi an suk a biisi wariya. ²¹ Fi kan a begi mi, alege a begi baai ate mi a sak la, dii nyin la bala dek a seba mi ale weeni ba dii la kama.”

²² Wa le ga weeni dila la, baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la wanyi a yaa deri fobi Yeezu ale

weeni wa ayen, “Ka boan jaab ale soa ate fi a biisi dila ale kpagini?”

²³ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Ase mi dan biisi ka wari a kaasi, fi a weeni ka nuruma de meena di ale ka dii la, alege m dan nyε magsi kama, be ka boa ale soa ate fi a fobi mu?”

²⁴ Yeezu nisaŋa a diem a bobu kama. Anasi ale biisi ale wa nueri la, wa yaa basi ate ba ta Yeezu cheŋ Kayafas waai ale jam ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la jigi.

²⁵ Piita a jam diem bo ka dabi-aka po a ŋuunji bolimu. Baai ale jam za ale wa la po wanyi a yaa bek wa ayen, “Fi daa nuru wala ŋaanviirima po wanyi?”

Wa yaa pagsi ayen, “Aawo, mi daa ba po wanyi.”

²⁶ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi a jam ka nuru waai ate Piita a jam a gebi wa tunni la suok. Wa yaa weeni Piita ayen, “Daa fi ale nuru wala ate mi a poom nya ni juijui ate ba vuk tiisaŋa la?”

²⁷ Piita ŋman pagsi ayen, “Aawo, daa mi.” Wa ale ga weeni dila la, vari kpadiaka a yaa deri kum.

²⁸ Vari ale veenti la saliuok yokyok foribi ate Kayafas a basi ate sojima yaa ta Yeezu cheŋ gominawa yenni. Ba ale cheŋ la Juuma a jam wari za ka peelim dii nyiŋ la ba an jam a yaali ayen ba dan ba dek ate ba kan baga a de Gaambasika Tigini ŋandiintaŋa. ²⁹ Gominawa yoi jam ale Paalot. Wa yaa nyini dabiaka po a begi Juuma ayen, “Ka boan jaab wari ate nama a ta ayen wa kaasi ya?”

³⁰ Ba yaa weeni wa ayen, “Ase wa dan kan nyε ka wari a kaasi ya, tama te kan ta wa a jam dela.”

³¹ Paalot a yaa weeni ba ayen, “Ni be ta wa a cheŋ ga bo wa dii ate ni nyiem a bo ni nuruma, buusa la.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Nama Aroom demma a kan siak ate ti a bo nuruba kum buusa.” ³² Juuma ale jam a yaali ayen Paalot yik Yeezu a kpi jabarimu nyiŋ ate wa kpi la,

a jam basi kama ate dii ate Yeezu a weeni wa ŋaanviirima la, a chim wensie.

³³ Paalot a yaa ŋmani jo boteka yenni po a yaa weeni wa sojima ate ba ga ta Yeezu a jam ate wa yaa weeni wa ayen, “Ka fi ale Juuma Naawa?”

³⁴ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka fi dek ale a bek wannu de yaa ka nuruba ale weeni fu ayen fi bek mu?”

³⁵ Paalot a yaa weeni wa ayen, “Fi a poli ayen mi ka Juu? Ka fi dek nuruba ale Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa, a ta fu a jam nyo mi nisa po. Ka boan jaab wabiok ate fi tomu?”

³⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mi naamu a ka tenzuk de. Ase bu dan bo ka tenzuk de, mi nuruma a te nyε ka kpaliŋ a vari mi Juuma kpaŋŋa jigi a basi. M be ŋman a weeni fu kama ayen mi naamu a ka tenzuk de.”

³⁷ Paalot a yaa bek wa ayen, “Fi be sum ka naaba?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ale weeni ayen m ka naab. Ba biak mu ka tenzuk de ayen m sak nuruba wensie wie. Baai ale a yaali ayen ba chim wensie nyam la ale a wom mi sinsaŋa.”

³⁸ Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale wensie?”

Wa yaa ŋman nyini peelim a weeni Juuma ayen, “Mi an baga a nya wabiok kuui ate nuruwa de a tom a magsi kum la. ³⁹ Ni Gaambasika Tigini daaŋa a nyiem a dan jam paari bena meena, mi nyiem a lak ka nuru baai ate mi yik a lik la po wanyi a basi. Nama a yaali ayen m basi waai ale ka Juuma naab la?”

⁴⁰ Ba meena a yaa kaari ate ku jueli ayen, “Tama a kan yaali wa. Ti a yaali ka Barabasi.” (Barabasi a jam ka zue.)

19

¹ Paalot ale wom dii ate nuruma a weeni la, wa yaa basi ate sojima a miiri wa. ² Ba le miiri wa la, ba yaa yaali munsa a yok zutok ate ka a nyε

ase naab zutok la a vuk wa zukku ale ge pa garuk monun a jo wa, ³ a yaa fobi wa ale a puusi wa ayen, "Juuma Naawa, ti a puusi fu."

⁴ Ba le jam a nye dila la, Paalot a yaa nman nyini Juuma jigi dabiaka po a weeni ba ayen, "M le nman ta wa a nyini a sak ni, ate ni seba ayen mi an nya wa kaasun wa jigiya."

⁵ Wa le ga weeni nyaku de la, sojima yaa deri ta Yeezu a nyini zaani nuru boanni nin. Wa diem a jam jo ka wa garuk monunku ale wa munsa zutoka. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, "Ni nya, nuruwa ale nna."

⁶ Juuma Puusika Yenni kpanja ale baai ale jam a limsi Juuma Puusika Yenni la ale nya Yeezu la, ba yaa kaari ate ba luelutana a jueli a weeni Paalot ayen, "Ko wa! Ko wa!"

Paalot a yaa weeni ba ayen, "Mi an nya wa kaasun ale nuruwa de. Ni ta wa chen ga kpi jabarimu nyin ate wa kpi."

⁷ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, "Tama sinsanja a sak ti kama ayen ku a magsi kama ate nuruwa de a kpi, dii nyin la wa pa ka wa dek a chim Naawen Biik."

⁸ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, yogsum a yaa yik wa nna yegayega. ⁹ Wa yaa nman chen ga jo boteka yenni po, a yaa bek Yeezu ayen, "Fi nyini ka be?"

Alege Yeezu an tulisi ya. ¹⁰ Paalot a yaa nman bek wa ayen, "Fi ka wari a weeni? Mi ta pagrim kama a бага a vari fu a basi ale nman бага a weeni ayen ba ta fu a chen a ga kpi jabarimu nyin ate fi kpi."

¹¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, "Ase Naawen a dan kan te fu pagrimu de, fi an бага a nye mi wariya. Ka dila ale soa ate mi a dan kpi, nuru waai ale pa mu a nyo fi nisa po la, wala kaasunku a gaam fi kaasunku la."

¹² Paalot ale wom Yeezu wienja la, wa yaa deri a nye wa popola bunyi ayen wa vari wa a basi. Nuru boanni ale jam a min dii ate wa a

yaali ayen wa nye la, ba yaa nman kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, "Fi dan basi ate nuruwa de a chen, fi kan va ti nakpionku waai ate ba a wi wa ayen Siiza la noaya. Ase nuru waai me a dan pa wa dek a chim naab, wa me a kan va Siiza noaya."

¹³ Paalot ale wom dii ate ba weeni la, wa yaa nman basi ate wa sojima a ta Yeezu a de wa nin a chen ga jueli kunjukunju zuk. Juuma a jam a wi dula jigini ale ba dek tenka biika ayen ka Gabata. Paalot a yaa kali boteka zukpaglika zuk. ¹⁴ Paalot ale jam a ga jo a kali diipo la ale wenbinni a jam bo ka wein zuk sunsun. Da dila dannu me ate Juuma a boro a gomsu ba Gaambasika Tigini daana. Paalot a yaa weeni nuru boanni ayen, "Ni nya, ni naawa ale nna."

¹⁵ Ba yaa nman kaari ayen, "Ko wa! Ko wa! Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin!"

Paalot a yaa weeni ba ayen, "Nama a yaali ayen m basi ate ba ta ni naawa a ga kpi ka jabarimu nyinja?"

Juuma Puusika Yenni kpanja baai ale jam bo nuru boanni po la, a yaa kaari ayen, "Na waai nyiini ate ti ta la ale Siiza."

¹⁶ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba ta Yeezu a chen a ga kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.

Ba yaa deri yik wa. ¹⁷ Ba jam pai ka jabarim a te Yeezu ayen wa ji ate ba chen juijui ate Juuma a wi ale ba dek tenka biika ayen, "Golgota" la. Dula jigini kiri a jam le zukoluku jigini. ¹⁸ Ba le ga paari ku jigini la, ba yaa pa wa a kpi jabarimu nyin. Ba jam maa ta ka nuruba baye a jam kpi nanbarinta nyin dula jigini a gum Yeezu po, ate wanyi a bo wa gala nwala me a bo wa juga. ¹⁹ Paalot a yaa jam weeni wa sojima ayen ba nmarisi dii ate Yeezu a nye la a pa man wa jabarimu nyin. Dii ate ba jam nmarisi la ale,

*YEEZU NAZARET DENOWA,
ALE JUUMA NAAWA*

²⁰ Ba le jam kpi Yeezu juijui la an yalima ale Jerusalem tenka. Juuma yegayega a yaa jam nyini ba tenka a cheŋ ayen ba nya jaab buui ale jam a nye la. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa nya sojima ale nmarisi dii a pa maŋ la. Ba jam pa ka biisa buta a nmarisi, si jam ka Juuma ale Girik demma ale Aroom demma biisaŋa.

²¹ Juuma Puusika Yenni kpanŋa yaa nmani a cheŋ Paalot jigi a ga weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen fi poom weeni fi sojima ate ba nmarisi ayen wa ka Juuma Naaba. Fi te weeni ba ate ba poom a nmarisi ayen, wa weeni kama ayen wa ka Juuma Naab.”

²² Paalot a yaa weeni ba ayen, “Dii ate mi basi ate ba nmarisi la, ale la.”

²³ Sojima ale jam kpi Yeezu jabarimu nyiŋ a nueri la ba yaa pai gattaŋa a poori bunaansi ate waai meena a pai bunyi. Ba jam pai wa garuk kuui ate ba an baali ku alege yok ku la me. ²⁴ Ba yaa weeni chaab ayen, “Ni kan basi ate ti cheeri ku, alege ni basi ate ti nak gbaŋ a nya waai dek ale wa de garuku la.” Sojima ale ga nye dila la, dii ate ba jam nmarisi Naawen gbanŋa po dila po dila po la a yaa chim wensie. Ba nmarisi ayen,

“Ba pai mi gattaŋa a chari chaab, alege a pai m garuk wonku kuui ate m jo a basi ten la, a nak gbaŋ ayen ba nya waai dek ale wa de la.”

Sojima ale jam nye dii la ale la.

²⁵ Yeezu mawa, ale wa mawa suoku, ale Kolopase powa Mæeri ale Mæeri Magdala ale jam za a moata Yeezu. ²⁶ Yeezu yaa nya wa mawa ale wa za moata wa nãanviiro waai ate wa jam a yaali nna yegayega la. Wa yaa weeni wa mawa ayen, “M ma, wa ka fi biik.”

²⁷ Yeezu yaa nman weeni wa nãanviiro waai ate wa a yaali nna yegayega la ayen, “Wa ka fi ma.” A nyini da dila danni, a ta a cheŋ wa nãanviiriwa a yaa jam kasim a nya wa mawa zuk kama.

²⁸ Yeezu ale weeni dila la, wa yaa deri seba ayen wa tuimaŋa tenzuk de a nueri kama, ate wa yaa weeni ayen, “Nyanyuila ale ta mu.” Wa weeni wienŋa de kama ate dii ate ba nmarisi Naawen gbanŋa po dila po dila po la a chim wensie.

²⁹ Daam ale jam bo chin po a za dula, nuru baai ale jam za dula jigini la wanyi a yaa yaali sosok a pa lusi daamu po a pa yik duok won nyiŋ a zak ta jueli Yeezu jigi ayen wa nyu. ³⁰ Yeezu a yaa nyu ale a weeni ayen, “Ku nueri kama.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, wa yaa deri chigsi wa zukku ten a kpi.

³¹ Juuma a kan jam a yaali ayen Yeezu ale nuruba bayewa a bo dula jigini, dii nyiŋ la ba tigini daaŋa ale cheena la nyiŋ. Ba tigini daaŋa po dinyi a jam ka ba Vuusum Dai. Ba gela yaa cheŋ Paalot jigi a ga weeni wa ayen ba a saalim wa kama ayen wa basi ate wa sojima a cheŋ ga we ba nanŋaŋa ate ba kpi nwuli abe ba yeeri ba ate ba nyini nãanbarintaŋa zuima a siŋ. ³² Wa yaa siak ate ba cheŋ. Ba le ga la, ba yaa liŋ we nuru baai bayewa ate ba kpi a gum Yeezu po dula jigini la nanŋaŋa. ³³ Ba le ga ayen ba we Yeezu nanŋaŋa la, ba yaa nya ale wa kpi kama ate ba yaa pa wa nanŋaŋa weka a basi. ³⁴ Sojima wanyi a yaa pa wa gbaluku a chubi wa gaunku a pusi ate ziim ale nyiam a nyini du a nyini. ³⁵ Ka mi dek, Joon, ale nya ale m nina. Ka dila ale soa ate mi ale nmarisi dii la ka wensie la. Mi a weeni ni kama ayen ni ta siaka ale ku. ³⁶ Sojiwa ale ga nye dila la, ba le jam a nmarisi dii Naawen gbanŋa po dila po dila po la a chim ka wensie. Ba nmarisi ayen, “Kobi yeŋ me la an jam we wa nyiŋka po.” ³⁷ Ba nman nmarisi Naawen gbanŋa po ayen, “Nuruba a le nya nuru waai ate ba pa gbaluk a boro a chubi wa la.”

³⁸ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Josefi ate wa jam nyini ten kanyi ate ba a wi ayen Arimatia. Wa jam ka Yeezu nãanviirima po

wanyi, alege wa yaa jam a suk wa dek Juuma kpan̄na nyin̄. Wa yaa jam chen̄ Paalot̄ jigi a ga saalim wa ayen wa basi ate wa sojima a ga yeeri Yeezu ate wa nyini jabarimu zuk a sin̄ ten̄ ate wa ta ga gu. Paalot̄ a yaa jam te wa siuk. ³⁹ Nikodimusi waai ale jam lin̄ chen̄ Yeezu jigi yokku la, a jam maa bo dula kama a yaa ta wa kpaam, bu nyummu a jam masa kama. ⁴⁰ Josefi ale Nikodimusi a yaa jam pa kpaamu a sa Yeezu nyin̄ka ale ge a pa guka garupali a vili wa. Juuma ale a gu ba nuruba dii la ale la. ⁴¹ Juijui ate ba kpi Yeezu jabarimu nyin̄ la, ba jam vuk ka tiisa. Dula jigini pun̄ vorub ale jam boro ate ba an̄ diem a gu nuru du a nya ya. ⁴² Ba jam a yaali ayen ba ta Yeezu a ga gu ka vorub bula po, dii nyin̄ la Juuma Gaambasika daan̄a a jam paari kama a nueri.

20

¹ Laasidi dai saliuk yokyok, ate M̄eri Magdala a yaa yiti a chen̄ juijui ate ba gu Yeezu la. Wa le ga paari la, wa yaa nya ale tintain̄ dii ate ba pa lik vorumu n̄anni la a jam bilim kama a basi nakpiak. ² Wa yaa n̄mani chali chen̄ Simon Piita ale Yeezu n̄aan̄viiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la jigi a yaa weeni ba ayen, “Nuruba ale yeeri ti Nȳn̄owa vorumu po. Mi be ze ba le ta wa a chen̄ juijui la.”

³ Piita ale Yeezu n̄aan̄viiro nwala a yaa deri yiti a chali chen̄ dula jigini. ⁴ Yeezu n̄aan̄viiro waai ate wa jam a yaali wa nna yegayega la, a lin̄ de Piita nin̄ kama a chali a paari vorumu jigini. ⁵ Wa le chuiiri nya la, ka guka garuku kuui ate ba jam pa vili Yeezu nyin̄ka la ale jam doa vorumu po alege wa an̄ jo du. ⁶ Simon Piita a yaa jam a fobi taam a ga jo vorumu po a nya ale ka guka garuku ale doa du. ⁷ Wa n̄man nya garuk kuui ate ba jam pa bobi Yeezu zukku la ale ku doa ku toga, garuk kula ale guka garuku an̄ jam a doa ale chaaba. ⁸ Yeezu n̄aan̄viiro waai

ale lin̄ a paari dula la a yaa jo a gum Piita po. Wa yaa gisi a nya jaab buuri meena a yaa le ge a ta siaka ayen wa yiti kum po kama. ⁹ Ba an̄ diem a jam mini dii ate ba n̄marisi Naawen gban̄ka po dila po dila po ayen, “Ku a fe kama ate wa yiti kum po la.” ¹⁰ Ba yaa basi dula ale ge a kuli.

¹¹ M̄eri Magdala a jam za ka peelim a kum. Wa me a yaa chuiiri ayen wa nya bu po. ¹² Wa le chuiiri la, wa yaa nya Naawen sabiiloba baye ale ba jo garuk peelita a bo vorumu po. Ba jam kala ka juijui ate ba jam pa Yeezu a dueni la ate wanyi a kala wa zukku duaka jigini ale ge nwala me a kala wa nansan̄a jigini. ¹³ Sabiiloma a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a kumu?”

Wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba ale pai m Nȳn̄owa a ta chen̄, ate m ze ba le ta wa a ga dueni juijui la.”

¹⁴ Wa le a weeni nyaku de la, wa yaa chiem a nya Yeezu ale wa za wa n̄aan̄, alege wa an̄ jam a min̄ wa. ¹⁵ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a kumu? Fi a gisi ka wana?”

M̄eri a jam a poli ayen ka waai ale a limsi tiisan̄a la ale la a yaa weeni wa ayen, “Dan ka fi ale yeeri m nȳn̄owa, weeni mu juijui ate fi ta wa ga dueni la ate m ga pa wa.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M̄eri.”

Ate wa yaa chiem wa jigi a weeni ale wa dek ten̄ka biika ayen, “Araboni.” Ku kiri ale, “M Sagr̄o.”

¹⁷ Yeezu a n̄man weeni wa ayen, “Kan tiri mu, dii nyin̄ la mi an̄ diem a chen̄ m Kowa jigi ya. Chen̄ m n̄aan̄viirima jigi a ga weeni ba ayen ku kan beni m le n̄man chen̄ waai ale ka mi Koa ale ba koa, waai ale ka mi Naawen ale ba Naawen la jigi.”

¹⁸ Dula jigini M̄eri a yaa chen̄ n̄aan̄viirima jigi a ga weeni ba ayen wa nya ba Nȳn̄owa kama ale dii meena ate wa weeni a sak wa ayen wa weeni ba la.

¹⁹ Laasidi dai jun̄cai yok, Yeezu n̄aan̄viirima a jam tigi ka chaab

a bo yeri dinyi po ale lik tuaatana meena, dii nyin la ba jam a chali ka Juuma kpanna yogsum. Ba le jam a kala la, Yeezu a deri jam jo za ba sunsun a yaa weeni ba ayen, "Naawen a te ni suyogini." ²⁰ Wa yaa lagri wa nitalana po a sak ba ale a nman cheemu wa gaunku me ayen ba nya. Ba yaa deri jam seba ayen ka ba Nyonowa ale la ate ba suniima a yaa peenti nna yegayega. ²¹ Yeezu yaa nman weeni ba ayen, "Naawen ale te ni suyogini. Mi Kowa ale tom mi ate m jam tenzuk de siuk kula po me ate mi a tom nama yogyogla de ayen ni chen tenka meena demma jigi." ²² Wa le weeni ba dila a ga nueri la, wa yaa vuusi a basi ba nyin ale weeni ayen, "Ni nja Naawen Chiika." ²³ Ni dan von nuruba wabaata a te ba, Naawen ale von te ba alege ni dan kan von nuruba wabaata a te ba, Naawen a kan von te ba.

²⁴ Yeezu ale jam wa naanviirima jigi la, ba po wanyi wa waai ate ba a wi wa ayen Tomasi yibika la, a jam ka ba po. ²⁵ Tomasi a yaa le nman jam juijui ate Yeezu naanviirima a jam tigi chaab la, ba yaa weeni wa ayen, "Tama nya ti Nyonowa kama."

Tomasi yaa weeni ba ayen, "Mi a kan baga a siagi ka mi a nin nya wa nitalana po juijui ate ba pa peemana a kpi la abe m pa m nisanja a su wa gaunku vurika jigini a nya."

²⁶ Daa najyopoi ale jam taam la, Yeezu naanviirima ale Tomasi a nman jam a tigi chaab yenni po ale lik tuata meena. Yeezu a yaa nman jam zaani ba sunsun a weeni ba ayen, "Naawen a le te ni suyogini."

²⁷ Wa yaa weeni Tomasi ayen, "Pa fi nisanja a tiri mi nitalana a nya juijui ate ba pa peemana a kpi la abe fi pa fi nisanja a su m gaunku po a nya. Basi fi chichamana abe fi ta siaka ale mi."

²⁸ Tomasi yaa weeni wa ayen, "M Nyono ale m Naawen."

²⁹ Yeezu a weeni wa ayen, "Fi ale a nya mi la ate fi ta siaka ale mi. Baai

a le kan nya mi ale ta siaka ale mi la, sue ale peenti."

³⁰ Naanviirima nimbie Yeezu a tom ka wakperikaliisa gela nna yegayega ate na an nmarisi gbanka de po. ³¹ Alege na de a nmarisi kama gbanka de po ayen ni ta siaka ayen Yeezu ale varibasidowa, Naawen bika ate ni siaka nyin ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

21

¹ Ku le ga nye maga la, Yeezu a yaa nman tu wa naanviirima Galili mogi kpeeni noai. Mogini yoi di choa ale Tiberiasi. Dii a yaa le nye la ale nna.

² Wa naanviirima baai ale jam a tigi dula jigini la, ale Simon Piita ale Tomasi yibika ale Natani waai ale nyini Kena ate ka bo Galili tenka po la, ale Zebedi bisana ale mba baye.

³ Simon Piita a yaa weeni ba ayen, "Mi a chen kama ayen m yik juma."

Ba yaa weeni wa ayen, "Tama me a yaali kama ayen ti va fu a chen."

Ba yaa deri a ga jo naarun po a chen. Yok kula ba an jam nya juma a yigi ya.

⁴ Vari ale veenti la saliuk ba yaa nya Yeezu ale wa za nyiamu noai, alege ba an jam baga a min wa. ⁵ Ba le diem a bo nin a cheena Yeezu jigi la wa yaa wi a bek ba ayen, "M bisa, ni an nya juma a yigi ya?"

Ba yaa weeni wa ayen, "Ti an yigi jaaboa."

⁶ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni pa ni nmiaka a yuk basi naarunku juga gen ate ni nya juma a yik dula jigini." Ba le ga nye dii ate wa weeni ba la, ba yaa deri yik juma nna yegayega ate ba an nman baga a dari ba nmiaka ate ka a jo naarunku po.

⁷ Yeezu naanviiriwa waai ate wa jam a yaali nna yegayega la ale ga nya dii ale nye la, wa yaa weeni Piita ayen, "Nuru waai ale za ti nin la, ka ti Nyonowa ale la." Simon Piita ale ga wom wa le weeni dii la, wa yaa pa wa tuimana garuku a jo lik wa dek a yaa yok zi nyiamu po ayen wa ga tu Yeezu. ⁸ Naarunku

a diem jam yalima ase ka nantuok noai kobsita la ale ge ate Piita a yok zi la. Yeezu njaanviirima baai ale diem a jam bo njaanruku po la a yaa dari ba nmiaka a ta paari nyiamu noai. ⁹ Ba le ga nyini njaanruku po a sin ten la, ba yaa nya Yeezu ale wa kala a se juma kaala bolim zuk ale pa boroboruk me a dueni wa ten. ¹⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ga lueri jumaŋa gela a ta jam.”

¹¹ Simon Piita a yaa de ba nin a ga yik nmiaka a dari ka a ta jueli kunjonjini, a yaa yeeri jumaŋa. Na meena a jam ka juma kook ale pisinu ale nata. Na jam a piisi kama nna yegayega alege ba nmiaka an jam a cheeri ya. ¹² Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni jam a kali ate ti nobi.” Ba wanyi me an jam a begi wa le ka waai la, dii nyin la ba meena a jam seba ayen wa ka ba nyonowa. ¹³ Yeezu a yaa pa jumaŋa ale boroboruku a chari ba meena.

¹⁴ Wa le yiti kum po diipo la, wa ale wa njaanviirima tu chaab nna la a nye ka ku noai buta.

¹⁵ Ba le ga de a nueri la, Yeezu yaa weeni Simon Piita ayen, “Fi Simon, Joan biiga, fi a yaali mi a gaamu mbala?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyonow, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa pabisa zuk dii la.” ¹⁶ Yeezu a nman bek wa ayen, “Fi Simon, Joan biiga, fi a yaali mu?”

Piita yaa weeni wa ayen, “M Nyonow, fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya piisa zuk dii la.”

¹⁷ Yeezu a nman pilim bek wa ku noai butawa ayen, “Fi Simon, Joan biiga, fi a yaali mu?”

Piita ale ga wom Yeezu ale bek wa dii ku noai butawa la, wa sui a yaa deri kaasi ate wa yaa weeni wa

ayen, “M Nyonow, fi seba wie meena kama. Fi seba ayen mi a yaali fu kama.”

Yeezu yaa nman weeni wa ayen, “Be a nya baai ale a va mu la zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la. ¹⁸ Wensie ate mi a weeni fu. Ase fi ale diem a jam ka paalik la, fi nyiem a gomsika fi deka a chen fi le a yaali juijui meena la. Fi dan jam a kpagimu, fi ale zaani kama ate nuruba a bobi fu a ta chen juijui ate fi kan yaali la.” ¹⁹ Yeezu a weeni nyaku de ayen ku sak Piita ka wa le wa kpi siuk kuui po a te Naawen zula dii la. Wa le biisi nyaku de a ga nueri la, wa yaa weeni Piita ayen, “Jam va mu.”

²⁰ Piita yaa cheemu a nya Yeezu njaanviiriwa waai ate wa a yaali nna yegayega la ale wa bo ba njaan a vi. Wala a jam le waai ale jam kala a moata Yeezu Gaambasika Tigini dannika ale bek wa ayen, “Ka wana a le wa ta wa a ga bobri a sak la?”

²¹ Piita ale ga nya wa ale wa a vi ba njaan la, wa yaa bek Yeezu ayen, “M Nyonow, ku cheena ayen ku nye nuruwa de jigi me ka se?”

²² Yeezu yaa weeni wa ayen, “Mi a dan a yaali ayen wa boro ate m pilim jam paari wa, fi nin karo, fi deka a ti an jam va mu.”

²³ Yeezu ale biisi dii ale wa njaanviiri nuala la, ku yaa deri a tagli wa njaanviirima mbala meena jigi ayen waai ate Yeezu a yaali nna yegayega la, a kan nman maa kpi diipo diipo. Yeezu an jam a weeni ayen wa kan maa kpi, alege wa weeni ka Piita ayen wa dan a yaali ayen wa boro ate wa pilim a jam paari wa, wa nin karo.

²⁴ Ka mi Joan waai ale nmarisi gbanika de la ale Yeezu a yaali nna yegayega la. Wie naai meena ale nye ate mi a nmarisi a nyo gbanika de po la, mi a nya na kama ale m deka nimbie. Ti meena abe seba ayen wienja de ka wensie.

²⁵ Yeezu a tom ka tuima nna yegayega a gum mi ale nmarisi dii

gban̄ka de po la. Mi a poli ayen ɲa
meena a dan ɲmarisi a nyo gban̄sa
po dok a kan bo teɲka zuk a paari a
dueni si du.

YEEZU TUIMTOMDOMA TUIMANA GBANKA

1-2 Teofilos, m poom linj nmarisi te fu a weeni Yeezu ale jam bo ale ti a piilim wa tuimana dii ale sak nuruba me alege a yaa chen wenzmazuk la. Wa yaa weeni wa tuimtomdo baai ate wa lueri a te wa dek la, ale pa Naawen Chiika pagrimu a sak ba ba le ba a tom dii la. ³ Wa ale kpi la, naan nyinj ku ale jam paari daa pisinaansi la, wa yaa pa wa dek a sak ba ate ku paari dii choa ayen ku sak ba ayen wa vua kama. Wa yaa sak ba Naawen namu wie. ⁴ Wa ale jam boro ale ba la, Yeezu a yaa nman weeni ba ale nin muna ayen, “Ni kan nman basi Jerusalem abe ni chen tenj ka choa. Ni limsi ate ni nya m Kowa tiirim buui ate wa puulim ayen wa le pa a te ni la. Nama dek abe baga teeri ayen m poom weeni nyaku de a sak ni kama. ⁵ Jon a pa ka nyiam a so nuruba, alege ku kan beni ate Naawen pa wa chiika ase soka la a sueri ni suniimana.”

⁶ Da yenj ate Yeezu ale wa tuimtomdoma a jam kala ale chaab ate ba yaa a bek wa ayen, “Ti Nyono, yogyogla de fi le basi ate Juuma a soa ba dega?”

⁷ Yeezu a weeni ba ayen, “Mi Kowa ale dak da naai ate wie ayen na nye la, ni waai ninj a karo. ⁸ Naawen a le pa wa chiika a sueri ni suniimana ate ka basi ate ni ta pagrim yegayega ate ni chen Jerusalem ale Judia ale Samaria ale tenjka meena nuruma jigi a sak ba mi wie.” ⁹ Yeezu ale biisi a nueri la, Naawen a yaa pa wa a ta jueli wenzmazuk. Ba yaa za a nya wa ale a jueli la, ate chinjari a jam lik wa ta jueli ate ba an nman nya wa.

¹⁰ Ba ale za a nya la, nuruba baye a deri jam a za ba ninj. Ba jam jo ka garuk peeta, ¹¹ a yaa weeni ba

ayen, “Nama Galili demma, ka boa ate ni diem za a nya chinjmanni po? Ase nama ale nya Naawen ate wa pa Yeezuwa de a ta jueli wenzmazuk dii la, da yenj po wa le nman sinj tenzuk de ka dila degadega.”

¹² Tuimtomdoma yaa nyini guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuk la zuk a sinj a chen Jerusalem tenjka. Ku jam yalima ase ka meeli geli la ale Jerusalem. ¹³ Ba ale jam paari la, ba yaa ga jueli n mazuk dokku po ate ba poom boro la. Ba jam ka Piita, ale Jon, ale Jeemsi, ale Andiru, ale Filip, ale Tomasi, ale Batolomiu, ale Matiu, ale Jeemsi (Alfiyus biika), ale Simon waai ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas (Jeemsi biika). ¹⁴ Nyaba de meena, ale nipooma ale Yeezu mawa Meeri ale Yeezu suaatana a kasim jam wari ka Naawen puusika ale popola yena.

¹⁵ Da yenj ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam jigi yenj ayen ba nye tuka. Ba jam paari ka nuruba kook ale pisiye. Piita yaa yiri zaani a piilim biik ayen, ¹⁶ “M suaata ku a fe kama ayen Naawen Chiika ale weeni Deevide ayen wa nmarisi dii a nyo Naawen gbanka po la, a chim wensie. Deevide a jam nmarisi magsi chaab ale ka Judas. Wa jam ka Judas, a dak Yeezu a sak nuru boanni ate ba yik wa. ¹⁷ Wa jam ka tama po wanyi a jam a tom dii ate Yeezu lueri wa ayen wa me a tom la.”

¹⁸ (Ligi naai ate ba jam tuni wa ale ge ate wa tom wabioku de la, Judas jam pa na a da ka talim. Ku naan nyinj ate wa lo ate wa puuka meena a na di sunsunjka po ate wa nyuaatana meena a yaa nyini peelim. ¹⁹ Waai meena Jerusalem tenjka po a jam wom wannu de kama ate ba yaa jam a wi talim bula tenjka ayen Akeldama. Ku kiri ale Ziimu tenjka.)

²⁰ “Boan nyinja, ba nmarisi Naawen gbanka po gbanj kanyi ate ba a wi ayen yiila gbanj la ayen, ‘Basi ate wa yenni a chim yeri korok.

Basi ate nuru kan bo di po.
Ba ŋmarisi me ayen,
'Basi ate nuru yon a tagri wa a tom
wa tuimaŋa.'

²¹ "Dila nyin la, nuru waai ale maa va tama diipo meena wuu ate Nyɔnɔwa a jam a nyiem ale tama la, ²² a piilim a ta nyini diipo ate Jɔɔn Sokateerɔwa a jam boro la a ta jam paari jinla dannii ate Naawen yaa jam ta wa a cheŋ la, ku a fe kama ayen nuru wala choa a maa bo ale ti a chim waai le wa weeni sak nuruba a magsi chaab ale Nyɔnɔwa ale yiri kum po la."

²³ Ba yaa lueri nuruba baye ayen ba yaa lueri bala po wanyi. Nuruma de jam ale Josefi. Wa jam ta ka yue ŋaye me, ate ba wi ayen Baasabas yaase Jasitus. Wa choawa yoi me ale Matayas. ²⁴ Ba yaa puusi Naawen ayen, "Nyɔnɔ, fi seba nuru meena sunum po ale ka dii la kama. Be sak ti nuruma de bayewa po, fi ale lueri ka waai ²⁵ ayen wa tagri tuimtomdo wa Judas tuim ŋaai ate wa basi ale cheŋ juijui ate wa nyini la a tom." ²⁶ Ba yaa nak gbaŋ ayen ba lueri nuru wala ate gbaŋka a yaa lueri Matayas ate ba yaa pa wa a gum tuimtomdoba pi ale wanyiwa po.

2

¹ Juuma dakpeeni dannii ate ba a wi ayen Pentekos ale jam paari la, Yeezu ŋaŋviirima meena a yaa tigi chaab jigi yeŋ. ² Ba ale jam bo jigi yeŋ la, ba yaa wom chiok ase ŋmoruk viok la a deri nyini wenyamazuk a jam sueri yenni juijui meena ate ba jam kala la. ³ Ba yaa nya bolimŋiak a siŋ jam kala ba zuimaŋa zuk togatoga a nye ase giŋgelunŋa la. ⁴ Ate Naawen Chiika a jam sueri ba suniimaŋa a te ba pagrim ate ba deri a biisi bisii ale kan daa ba dek teŋsaŋa biisa la.

⁵ Juuma yegayega baai nina ale muni ale wensiuku vaka la a poom jam nyini teŋka meena po a jam Jerusalem teŋka po kama. ⁶ Ba ale wom dii ale nye la, nuru boanni

yegayega a yaa tigi chaab ate ku yaa cha ba nna yegayega, dii nyin la ba wom ba ale a biisi ale ba dek teŋsaŋa biisa la. ⁷ Ku jam ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa weeni chaab ayen, "Nuru baai ale a biisi nna la, daa Galili demma? ⁸ Ku nye ka se ate tama бага a wom ba ale a biisi ti wanyi wanyi teŋsaŋa biisaŋa? ⁹ Tama ka Patiya dem, ale Miidi dem, ale Iilam dem, ale Mesopotamiya dem, ale Judia dem, ale Kapadosia dem, ale Pontus dem, ale Asia dem, ¹⁰ ale Firijiya dem, ale Pamfliya dem. ale Ejipiti dem, ale Libia demma baai ale kala moata Sairini la. Ti ba gela ka Juuba, ti ba gela daa Juuba a va Juuma wensiuku la a yaa chim nicham a nyini Aroom teŋka la. ¹¹ Tama ba gela ka Kariti dem ale Arab dem. Tama a biisi ka biisa togatoga, alege tama a wom ba ale a biisi ale ti dek teŋsaŋa biisaŋa a magsi chaab ale Naawen tuimkperisaŋa wie ale ka dii la kama." ¹² Ku jam ka wakperikaliik ba meena jigi ate ba jam tuim a yaa a weeni chaab ayen, "Ka nyaku de kiri ale boa?"

¹³ Alege mbala me a yaa nye Yeezu ŋaŋviirima a la ale a weeni chaab ayen, "Nuruma de a nyu ka daam a yib."

¹⁴ Alege Piita yaa ale za ale mbala pi ale wanyiwa la yaa weeni ale lueluk kpion ayen, "Nama Juuma ale baai meena ale bo Jerusalem teŋka la, ni meena a lagri ni tueŋa a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. ¹⁵ Ni basi ate m weeni a sak ni ayen, ni a poli kama ayen nuruma de a nyu ka daam a yib, alege ku daa wensie. Nama kan nya ku ale diem ka saliuk baŋ m neok wa? ¹⁶ Naawen biisiteerɔwa Joel jam ŋmarisi Naawen gbaŋka po ayen Naawen a weeni ayen,

¹⁷ "Teŋka meena kpeglimka a dan moata, m le nye ka nna.

M le kpiiri Naawen Chiika a nyo nuru meena suniima po.

Ni nidɔabilisa ale ni nipɔkbilisa le
biisi Naawen wienja ase ba ka
Naawen biisiteerɔba la,
ni bipaaluku me le nya wie ase ba
goa a daasim kama la,
ni nisomma me le goa goadaasima.

¹⁸ Wensie, m le poom basi me ate
ka jam nuru baai ale a tom
a te mu la jigi, nidɔaba ale
nipooba.

M le basi ate m Chiika jam ba jigi ate
ba chim m biisiteerɔba a yaa
weeni mi ale a biisi dii la a sak
nuruba.

¹⁹ M le nye wakperikaliisa
wennmazuk ale tenzuk de ate
nuruba nya.

Ba a le nya ziim, ale bolim ale nyuisa
nna kpito,

²⁰ wenbinni le sobri,
ate chiika tagri a muni nna ase ziim
la.

Nyana de meena a le nye kama alege
ate Nyɔnɔwa Dakpeeni a yaa
jam.

²¹ Dila powa waai abe ale a wi
Nyɔnɔwa yonni la, le nya
varibasika.'

²² "Izirali demma, ni lagi tue a
wom wienja de. Naawen lueri Yeezu
Nazaret denowa kama. Wa be va
ka wala nyin a nye wakpeema ale
wakperikaliisa ayen ku sak ni ayen
ka wa ale lueri wa. Wa abe nye
wienja de ka nama nimbie po. Ni
be seba nyaku de a chak kama nal-
imnyiini. ²³ Yeezuwa de ate nama
a yik a te tuimbaata nyam ayen ba
ko wa. Ni be ale nye dii la, ka
Naawen ale poli ku ayen ku nye
dila. ²⁴ Alege Naawen a vari wa
kama kum po a basi a yaa nak wa
a yiri kum po dii nyin la wa jam daa
waai ate kum a baga yik wa a tara.

²⁵ Boan nyinja, ti kokpienka Deev
id a nmarisi Naawen gbanka po kama
a magsi chaab ale wa ayen,
'Mi kasim jam a nya Nyɔnɔwa kama
ale wa bo ale mu.

Wa kasim moata mu kama ate
yogsum kan yik mu.

²⁶ Dila nyin m sui a jam peenti kama

ate m biika meena po supeentik
a kasim boro.

M seba ayen m le kpi kama
alege mi a vuusi kama ale yiila,
²⁷ boan nyinja, fi kan zeri mu a basi
ate m chej kpilunja,
yaase fi basi ate fi welensa nu-
ruwa a puak vorumu po.

²⁸ Fi sak mu nyeboka siuku kama.
M le bo ale fu dii la a basi kama
ate m sui peenti yegayega.' "

²⁹ Piita yaa nman biisi ayen, "M
suaata, ni basi ate m biisi lak a sak
ni ayen ni kokpienka Deev
id a kpi kama ate ba gu wa. Wa boosuku abe
diem boro kama a jam paari jinla.

³⁰ Wa jam ka Naawen biisiteeroma
wanyi a seba Naawen ale puulim
dii ale wa la. Naawen jam puulim
kama ayen wa le nye ate Deev
id njanbisanja po wany
i a chim naab ase Deev
id dek ale jam ka naab dii
la. ³¹ Deev
id abe jam nya Naawen
ale jam ayen wa nye dii la kama, ate
wa yaa biisi a magsi chaab ale waai
ate wa lueri la le wa kpi abe wa yiri
kum po la, Deev
id yaa biisi ayen,
'Naawen an jam yuk wa a basi
kpilunja.

Wa be an jam puak vorumu po
me.'

³² Naawen abe nak Yeezuwa de a
yiri kum po kama. Tama abe nya
wanni de kama a yaa weeni a sak
ni. ³³ Naawen zak wa kama a kali
wa dek juga gen ate wa yaa tuesi
Naawen Chiika wa Kowa Naawen
jigi ase wa ale jam puulim dii ayen
wa a le pa Naawen Chiika a te
wa la. Ni be ale a nya ale a
wom dii yogyogla de la, ka wa
tiirimu ate Yeezu a pa kpiiri sueri
tama. ³⁴ Boan nyinja Deev
id dek an
jueli wennmazuwa, alege weeni ti
Naawen Gbanka po ayen,

'Nyɔnɔwa a weeni mi Nyɔnɔwa
ayen,
Kali dela, mi juga gen

³⁵ ate ku ga paari diipo ate m le basi
ate fi dachaasana a chim fi yom
la.'

³⁶ "Nama Izirali demma ku a fe
kama ayen ni seba a chak ayen ka

Yeezuwa de ate ni yik wa a kpi jabarimu nyin la ate Naawen basi ate wa chim Nyɔnɔ ale waai ate wa lueri la.”

³⁷ Nuruma ale jam wom Piita biika de meena a nueri la, yɔgsum yaa yik ba nalimnyiini, ate ba yaa bek Piita ale tuimtomdo mbala, ayen, “Ti suaata, ti be ti nye ka se?”

³⁸ Piita yaa tulisi ba ayen, “Ni meena basi ni tuimbaatanja tomka abe ni tuesi soka Yeezu Kirisita yoi nyin ate wa von ni wabaatanja a te ni ate ni yaa nya Naawen tiirimu buui ale ka Naawen Chiika la. ³⁹ Dii nyin la, Naawen jam puulim kama ayen wa ale pa tiirimu de a te nama ale ni bisa ale baai me ale yalima la ale waai meena ate Nyɔnɔwa tama Naawenni a wi ba a te wa dek la.”

⁴⁰ Piita jam biisi ka wa boari nna yegayega ale denji ba kpa a weeni ayen, “Ni vari ni dek a ta nyini ninam buui ale cheena nyeka tuem nyamma jigi la.” ⁴¹ Nuruba yegayega a jam siak a te wa ale biisi dii la kama ate ba yaa tuesi soka. Waai meena ale jam ta siaka a maa gum ba po da dila dannii la, a jam paari ka nuruba tusa nta. ⁴² Ba kasim jam pa ka ba dek a te tuimtomdoma sinsanja, ba an jam poori chaab ale ba popola ale ba nanta ba nyeboka meena po, ba jam pa ba dek meena a te Nyɔnɔwa nandiintanja deka. Ba jam pa ba dek me a te ka Naawen puusa.

⁴³ Yɔgsum nna yegayega ale jam yik waai meena. Naawen a jam va ka tuimtomdoma nyin a nye wakperikaliisa nna yegayega ale nye wie me njaai ale a sak ba ayen wa bo ale ba kama la. ⁴⁴ Baai meena ale ta siaka a va wensiuku la, a kasim jam boro ale ka chaab ba popola ale ba tuima jigi a pa ba nantanja a maari chaab ⁴⁵ a pa ba nantanja a da a pa ligraja a chari chaab a magsi ale ba wanyi wanyi ale sum a yaali dii la. ⁴⁶ Daa meena ba kasim a nye ka tuka ale popola yena Juuma Puusika Yenni po. Ba maa chaab me

ba yeeja po a de ba nandiintanja ale supeentik ale chaab ⁴⁷ ale a pak Naawen, ale ta supeentik ale nuruba meena. Daa meena Nyɔnɔwa a ta ka nuru baai ale a nya varibasika la jam a gum ba po.

3

¹ Da yen ate Piita ale Joɔn a yaa yiri wenbalini (ban buta) a chej Juuma Puusika Yenni ayen ba puusi Naawen. Diipo ate ten kala nuruba ga a puusi Naawen la ale la. ² Juuma Puusika Yenni a jam ta ka noa boari. Nɔanni dinyi yoi ale Nalim noai. Nuru ale jam chim gbaruk a ta nyini wa biamu dannii ate ba yaa kasim ta wa daa meena a jam a dueni Puusika Yenni nɔanni ate ba a wi ayen Nalim Noai la. Ba yaa nyiem ta wa jam ayen wa a juisi nuru baai ale a jo Juuma Puusika Yenni po la. ³ Wa ale jam nya Piita ale Joɔn ale ba cheena ayen ba jo la, wa yaa juisi ba ayen ba te wa jaab. ⁴ Ba yaa nya wa nina po nna ziim, ate Piita yaa weeni wa ayen, “Nya tama.” ⁵ Wa yaa kasim a nya ale a yiili ayen wa ale nya ka jaab ba jigi. ⁶ Alege Piita yaa weeni wa ayen, “Mi ka ligra, alege m le te fu ka mi ale ta jaab buui la. Yeezu Kirisita Nazaret denowa yonni nyin ate mi a weeni fu ayen fi yiri zaani chej.” ⁷ Piita yaa yik wa juga nisaja a maa maari wa ate wa yiri. Nuruwa nansaja a le kunaja a deri ta pagrim nna nwuli ⁸ ate wa yok jueli wein a jam zi a yaa va ba a maa bo Juuma Puusika Yenni po a chej ale yok a zi a pak Naawen ⁹ ate nuruma meena a nya wa ale a chej ale a pak Naawen la ¹⁰ ate ba yaa min ayen wa ka waai ale a kali Nalim Nɔanni a juisi la. Ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega a te ba. ¹¹ Piita ale Joɔn a yaa pilim jam bo ka Yenni po juijui ate ba a wi ayen Solomon Posuk la. Nuruwa ale jam bobi Piita ale Joɔn nna kenken a ta la, ku yaa cha nuruma meena ate ba yaa chali chej Piita ale Joɔn jigi. ¹² Piita ale nya nuruma la wa

yaa weeni ba ayen, "Izirali demma, ka boa ale soa ate ni basi ate wannu de a cha ni? Be ka boan me ale soa ate ni a nya ti dila? Nama poli ayen ku ka tama dek pagrim nyin yaase ti dek wein siuk tuima nyin ale soa ate tama nyɛ ate nuruwa de a baga a cheŋ? ¹³ Aawo, ku ka Abraham ale Aizik ale Jakob ale ti kokpiensaŋa Naawenni ale te zula wa tomteerowa Yeezu. Alege nama ale yik wa a te Gominawa Paalot a yaa zeri wa wa nin. Paalot jam poom a yaali ayen wa vari wa a basi kama alege nama zeri. ¹⁴ Yeezu a jam ka welensa ale wayorisima nyɔɔ, alege nama zeri wa kama alege weeni Paalot ayen wa yeeri nuru koorowa a te ni. ¹⁵ Nama be ko ka nyuvuri teerowa. Naawen abe nak wa yiri kum po kama. Tama be nya wannu de kama a yaa weeni a sak ni. ¹⁶ Ku be poom ka wala yonni pagrim nyin ale siaka wa yonni nyin ate nuruwa de ate ni seba wa la a nya nyinyɔgsa ate ni a nya wa ate wa ta pagrim. Ni ale a nya dii nna la, ku ka siaka Yeezu yonni nyin ate nuruwa a tara a yaa nya nyinyɔgsa nalimnyiini nama meena nimbie po.

¹⁷ "Yɔgyɔgla de m suaata, m seba ayen nama ale ni kpaŋŋa ale nyɛ Yeezu dii la, ni ze kama, ate ni nyɛ. ¹⁸ Alege, nama ale nyɛ dii la, ku ka Naawen ale pa te wa biisiteeroma meena dila po dila powa a yaa weeni ayen, ku a fe kama ate waai ate wa lueri la a nam. Ku sum jam chim ka wensie. ¹⁹ Dila nyin ni be tagri a basi ni tuimbaataŋa ate Naawen a vonj a te ni. Ni dan nyɛ dila supeentik ale nyini Nyɔɔwa jigi a jam ni jigi ²⁰ ate wa basi ate Yeezu waai ale ka Kirisitawa ate wa poom lueri wa a te ni la a yaa jam ni jigi. ²¹ Wa ale kasim bo ka wennmazuk ate ku ga paari diipo ate wa le jam nyɛ wie meena a magsi ase Naawen ale jam pa wa biisiteerowelensaŋa a biisi dii dila po dila po la. ²² Boan nyinŋa, Moosis a weeni kama ayen, 'Nyɔɔwa fi Naawenni

a le tom ate biisiteerow jam ase mi la. Biisiteerowa de a chim ka ni dek nuru. Ku be a fe kama ayen ni siak a va wari meena ate wa a weeni ni ayen ni nyɛ la. ²³ Nuru waai abe ale kan a va dii ate biisiteerowa de a weeni la, ku a fe kama ayen Naawen poori wa nuruma po a kaasi wa.' ²⁴ Biisiteeroma baai meena ale biisi a ta nyini Samuel la, ale baai me ale pa saŋ wa la, bala meena a biisi magsi chaab ale ka wie ŋaai ale nyɛ daaŋa de la. ²⁵ Nama be ka biisiteeroma de bisa. Naawen abe ale jam nyɛ noayenka dila po dila po ale ni kokpiensaŋa la, nama abe maa ta noayen kala me kama ase wa ale jam weeni Abraham ayen, 'M le va ka fi ŋaŋbisana nyin a niak waai meena tenzuk.' ²⁶ Dila nyin ate Naawen lueri wa yomowa de nin tom wa nama jigi ayen wa te ni niaka. Niaka de ale wa a le nyɛ ate nama waai meena a basi wa gaasa suitaŋa vaka."

4

¹ Ba ale jam boro a biisi ale nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma Puusika Yenni limsidoma kpagini ale nuru baai ate ba a wi ayen Sajusi la, a yaa maa chaab a jam ba jigi ² ale supuurim dii nyin la Piita ale Joɔn a jam a sak nuruma kama ayen Yeezu a yiri kum po kama. Dila abe a sak kama ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama. ³ Dila nyin ba yaa yik Piita ale Joɔn a lik ate vari veenti dii nyin la, ku jam poom deri ka junɔai. ⁴ Alege baai yegayega ale wom ba sinsaŋa la, a jam siak a te ŋa kama ate ba meena a gum chaab paari nidoaba tusa ŋanu.

⁵ Vari ale veenti la, Juuma nali maŋa ale nisomma ale Juuma Sinsaŋa sagraoma a jam tigi chaab Jerusalem tenka. ⁶ Ba jam tu chaab ale ka Anasi waai ale ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la, ale nuru baai ate ba a wi ayen Kayafas ale Joɔn ale Alezanda la ale baai meena ale ka Anasi dokdemma po

la. ⁷ Ba yaa yik tuimtomdoma a zaani ba niŋ a bek ba ayen, “Ka boan jaab pagrim nyiŋ a yaase ka wana yoi nyiŋ ate nama nye nna?”

⁸ Naawen Chiika abe ale jam sueri Piita la, wa yaa tulisi ba ayen, “Nuruma kpage ale nisomma, ⁹ Nama a dan a bek tama jinla a magsi chaab ale waman kaai ate ti nye a te gbaruku la ale jaab buui nyiŋ ate nuruwa de a nya nyinyogsa la, ¹⁰ ku a fe kama ayen nama meena ale Izirali tenka demma meena a seba ayen ka Yeezu Kirisita Nazaret denowa waai ate ni yik kpi jabarimu nyiŋ ate Naawen nak wa yiri kum po la, wala yonni nyiŋ ate nuruwa de ale za ni niŋ la a nya nyinyogsa. ¹¹ Ba ale nmarisi dii Naawen gban ka po la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu ayen, “Tintain dii ate seeroma a zeri la a chim ka tintain man ŋa meena po.’

¹² Varibasika a va ka wala nyiini nyiŋ a jam. Nuru ka tenzuk de ate Naawen a te ti ate kula nyonowa a бага vari ti a basi. Ka wala nyiini.”

¹³ Ba ale jam nya ale Piita ale Joon a ta pagrim a бага biisi nna alege ba an zamsi gban a paari niŋ la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba yaa miŋ ayen ba jam boro ale ka Yeezu. ¹⁴ Alege ba jam ka wari a weeni, dii nyiŋ la, nuru waai ate ba tebi la a jam za ale ka Piita ale Joon. ¹⁵ Ba yaa weeni ba ayen ba nyini kpanŋa dokku po a nyini peelim. Piita ale Joon ale ga nyini la, kpanŋa yaa deri piilim a biisi ale chaab ayen, ¹⁶ “Ti бага a nye nuruma de ka se? Wakperikaliika de ate ba nye nna ate waai meena Jerusalem tenka po a nya la? Ti be an бага a nak nampaga me ale di me. ¹⁷ Ti be dan a yaali ayen wannu de a kan nman tagli jigi meena, ni basi ate ti kaam ba ayen ba kan nman pa Yeezu yonni nyiŋ a biisi wari ale waaiya.”

¹⁸ Ba yaa wi Piita ale Joon a kaam ba ayen ba kan nman pai Yeezu

yonni nyiŋ a biisi a yaase ba sak waaiya. ¹⁹ Alege Piita ale Joon a yaa tulisi ba ayen, “Nama dek a be weeni nyaku de ase ka ku kuna dek ale magsi Naawen jigi ase ka ti zuli nama yaa ti zuli Naawen ya? ²⁰ Boan nyiŋŋa, tama an бага basi dii ate tama dek a nya ale wom la biiga.” ²¹ Kpanŋa a yaa nman kaam ba ale nin muna a gum du a yaa basi ba ate ba chen, dii nyiŋ la ku jam pagra kama ate ba nya siuk a te ba waalika, boan nyiŋŋa, nuruma meena a kasim jam a te ka Naawen pimpauk ale dii ale nye la. ²² Dii nyiŋ la, nuru waai ate wakperikaliika de a jam nye wa jigi ate wa nya nyinyogsa la, a jam gaam bena pisinaansi kama.

²³ Ba ale jam pa Piita ale Joon a basi la, ba yaa pilim nman chen ba Kirisita bisa vaanchaama jigi a weeni a sak ba Juuma Puusika Yenni kpanŋa ale nisomma ale weeni ba dii la. ²⁴ Ba ale wom la, ba yaa maa chaab a puusi Naawen ayen, “Ti Nyonɔ, fi waai ale nye wenmazuk ale ten ale nyakpeemu ale nanta baai meena ale bo ba po, ate fi soa ba la, ²⁵ fi va Naawen Chiika nyiŋ a pa biisi ale ti kokpienka Deevit waai ale ka fi tomteero la ate wa yaa weeni ayen,

‘Ka boa ale soa ate nuru baai ale kan daa Juuba la sue a puuri nna yegayega?

Ka boa ale soa ate nuruma ta popola kayaata?

²⁶ Tenka meena nalimana gomsu ba dek a magsi ka kpalin.

Nindeeroma de meena abe nye ka tuka ayen ba nye kpalin ale Nyonowa Naawen ale Kirisitawa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la.’

²⁷ Ku be sum ka wensie, Naawa Ayerod ale Gominawa Pontios Paalot a nye tuka kama tenka de po ale Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la a maa chaab a zok ayen ba nye Yeezu waai ale ka tomteero welenka ate fi nye wa ate

wa chim Kirisitawa la wari. ²⁸ Ba tu ka chaab ayen ba nye wannu de, alege ba nman ze ayen ka fi dek ale fi pagrim popola ayen di la nye. ²⁹ Yogyogla de, Nyɔnɔ, nya ba ale a nyigsi ti dii ale popola n̄aai ayen ba nye ti jigi la. Be basi ate tama fi tomteerɔma a ta pagrim a biisi fi wamaɲsaɲa abe ti kan a chali yɔgsum. ³⁰ Pa fi pagrimu a tebi nuruba, abe fi te siuk ate ti pa fi tomteerɔ welenka Yeezu yonni a nye wakperikaliisa ate nuruba nya.”

³¹ Ba ale jam puusi a nueri la, juijui ate ba jam kala la, a yaa jam a choa. Naawen Chiika a jam sueri ba meena suniimaɲa kama ate ba yaa deri piilim a biisi Naawen wamaɲsaɲa ale nyinɲagra.

³² Baai meena ale jam ta siaka ale Yeezu la, a jam ta ka noai yen ale popola yena. Ba waai jam karo a weeni ayen wa n̄anta baai ate wa ta la ka wa dek wa nyiini n̄anta, alege ba meena a pa ba n̄antaɲa a chari ka chaab. ³³ Tuimtomdɔma a yaa jam a sak kama ale pagrim ayen ba nya Yeezu ale yiri kum po la kama. Naawen a jam niak ba kama nna yegayega. ³⁴ Nuru a jam ka ba po a nam a yaali jaabɔa. Baai meena ale jam soa tɛɲsa ale yie la, a pa da kama, a ta ligraɲa ³⁵ a jam a te tuimtomdɔma. Ligraɲa de ba yaa pa kama a chari ba meena a magsi chaab ale ba wanyiwanyi ale sum a yaali ligra dii la.

³⁶ Nuru wanyi ale jam boro. Wa yoi ale Josefi. Wa jam ka Livai deno ate ba biak wa tɛɲ kaai ate ba a wi ayen Saipurus la. Tuimtomdɔma a jam te wa ka yoi ayen Banabas. Di kiri ale nuru waai ale a den̄si nuruba kpa la. ³⁷ Nuruwa de waai ale jam ka ba po la, a yaa jam pa wa tɛɲ a da a yaa ta ligraɲa a jam te tuimtomdɔma.

5

¹ Alege nuru ale jam boro. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa powa yoi ale Safira. Ba yaa maa chaab a pa ba

n̄anta a da. ² Ba yaa maa chaab a poori ligraɲa n̄a gela a ta ba dek ale ge n̄ala a te tuimtomdɔma.

³ Ba ale ta ligraɲa a jam tuimtomdɔma jigi la, Piita yaa bek wa ayen, “Ananaiyas, ka boa ale soa ate fi basi ate Sitaana paasi fu ate fi velim ale Naawen Chiika alege a yaa tali tɛɲka ligraɲa gela? ⁴ Diipo ate fi an diem pa ka a da la, daa fi ale jam soa ka? Fi be ale pa ka me a da la, ligraɲa me daa fi ale soa? Be ka boa ale soa ate fi poli a nye wannu de? Nya de, fi an velim ale daa nurubiiga, fi velim ale ka Naawen.”

⁵ Ananaiyas ale wom nna la, wa yaa deri lo tɛɲ a kpi ate yɔgsum nna yegayega a yaa yik baai meena ale jam wom nyaku de la. ⁶ Nidɔa paaluk baai ale jam bo dula la a yaa pa garupali a vili wa nyin̄ka a ji wa ta nyini chen̄ a ga gu.

⁷ Ku ale ga beni maga dek la, wa powa a yaa jam jo. Wa jam ze dii ale nye la. ⁸ Piita a yaa weeni wa ayen, “Weeni a sak mu, fi ale fi chorowa ale pa ni tɛɲka da la, ka ligraɲa meena ale la ate nama a ta jam?”

Nipowa yaa tulisi Piita ayen, “Mm, n̄a meena ale la.”

⁹ Piita yaa bek wa ayen, “Be ka boa ale soa ate fi ale fi chorowa a maa chaab ayen ni nye Nyɔnɔwa Naawen Chiika a nya? Nya de, nidɔa baai ale ta fi chorowa a ga gu la, a nman cheena kama dɔkku noai yogyogla de. Ba be a le ji fi me kama a ta nyini ga gu.”

¹⁰ Wa yaa deri lo Piita n̄ansa tɛɲ a kpi. Nidɔa paaluku a yaa jam jo a nya ale wa kpiya ate ba yaa ji wa a ta nyini a ga gu wa chorowa tɛɲ.

¹¹ Yɔgsum nna yegayega a yaa jam yik Kirisita bisaɲa meena ale baai meena me ale jam wom wien̄a de la.

¹² Tuimtomdɔma kasim jam a nye ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma po. Baai ale ta siaka la, a kasim jam a nye tuka ale chaab ka Solomon Posuku jigini Juuma Puusika Yenni po. ¹³ Nuru waai ale jam kan daa ba po la a jam a chali ka

yogsum ayen wa pa wa dek a gum ba po. Alege nuruma a kasim jam a te ba ka pimpauk nna yegayega. ¹⁴ Nuru boari nna yegayega nidoaba ale nipooba baai ale jam ta siaka ale Nyonowa la a kasim jam a gum ba po. ¹⁵ Tuimtomdoma ale jam a nye dii la a basi kama ate nuruba ji yognyeensa ale gaduaata ale taasa a ta ba nyini suitana ninsa ayen Piita a dan va a taam abe wa yisunku a jogi va ba zuk a taam. ¹⁶ Nuru boari nna yegayega a jam nyini ten sii ale kala gilim Jerusalem tenka la a ta nuru baai ale a yuak a yaase chichiribaata a bo ba zuima po la a jam. Ba meena jam nya nyinyogsa kama.

¹⁷ Alege Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale wa vaanchaama meena Sajusi demma a yaa jam a de nyuri ale tuimtomdoma. ¹⁸ Dila nyin la, ba yaa yik tuimtomdoma a lik dok kuui po ate ba a lik waai meena ku po la. ¹⁹ Yok kuui ate ba lik ba la, Naawen sabiilo a yaa jam lak likka diinana noana a ta tuimtomdoma a nyini a yaa weeni ba ayen, ²⁰ "Ni chej a ga jo zaani Juuma Puusika Yenni po a weeni nuruma nyuvuri paalini de kiri ale ka dii la." ²¹ Tuimtomdoma yaa siak wa noanni a yaa yiri saliuk yokyok a ga jo Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma.

Dila powa Juuma Puusika Yenni kpanna kpagi kpeeni ale wa vaanchaama yaa wi Juuma nisomma meena ate ba jam jigi yen a nye tuka. Ba yaa tom nuruba ayen ba chej likka diinana a ga ta tuimtomdoma a jam ba nin. ²² Alege nuruma baai ate ba tom ayen ba ga ta ba a jam la a yaa chej ga a paari alege tuimtomdoma ka likka dokku po ate ba pilim nman jam a weeni a sak ba ayen, ²³ "Tama ale ga a paari likka dokku la ku jam lik kama nalimnyiini ate baai ale za a limsi la a diem za a limsi. Alege tama ale ga lagi dokku noanni la, tama an nya nuru du." ²⁴ Juuma Puusika Yenni limsidoma kpagini ale Juuma

Puusika Yenni kpanna ale ga wom dila la, ba yaa tuim ate ba a poli jaab buui ate wannu de le ta jam la. ²⁵ Nuru wanyi a yaa jam jo ba jigi a weeni ba ayen, "Ni wom de, nuru baai ate ni yik a lik la, a za Juuma Puusika Yenni po a sak nuruma." ²⁶ Puusika Yenni limsidoma kpagini ale wa nuruma a yaa maa chaab a chej a ga ta tuimtomdoma a nman jam. Ba an jam nye pagrim a yik ba dii nyin la ba jam a chali ka yogsum ayen nuruma nin zaan yuk ba ale tintana.

²⁷ Ba yaa ta tuimtomdoma a jam zaani kpanna nin ate Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa bek ba ayen, ²⁸ "Tama an weeni ni ale nin muna ayen, ni kan pa Yeezu yonni nyin a sak nuruba? Alege nama dek abe nya ni ale kasim a pa ni sinsanna a sueri Jerusalem tenka po dii la. Ni be a yaali kama ayen ni weeni ayen ka tama ale soa ate wa kpi?"

²⁹ Piita ale tuimtomdo mbala a yaa tulisi ayen, "Ku a fe kama ayen ti siak a te Naawen noai a gaam nurubiik noai. ³⁰ Ni ale yik Yeezu a kpi jabarimu nyin a ko wa la, tama ale ti koma Naawenni a nak wa a yiri kum po kama. ³¹ Naawen zak wa kama a kali wa dek juga ase Nindeero ale Varibasido la ayen ku te Izirali demma siuk ate ba basi ba wabaatana tomka ate ba nya wabaatana vonteka. ³² Naawen Chiika waai ate Naawen a pa a te baai ale a zuli wa noai la, ale a weeni wienja de. Tama abe maa nya wienja de kama ate ti weeni a sak nuruba."

³³ Kpanna ale wom nna la, ku yaa puuri ba sue nalimnyiini ate ba jam a yaali ayen ba ko ba. ³⁴ Alege kpanna po wanyi a jam ka Farisii. Wa yoi ale Gamaliil. Wa jam ka Juuma Sinsanna sagro. Waai meena a kasim jam a te wa zula ka nna yegayega. Wala a yaa yiri zaani kpanna po a weeni ayen ba ta tuimtomdoma a nyini peelim ate ku nye maga dega. ³⁵ Wa yaa weeni

tuka demma ayen, "Izirali demma, ni kpesi ni dek ale ni ale ni nye dii nuruma de jigi la. ³⁶ Nama dek baga teeri ayen nuru waai ate ba a wi ayen Teudasi la a jam pa wa dek a sak kama ayen wa ka nuru kpion nna yegayega ate nuruba yaa jam paari nidɔba kobsinaansi a pa ba dek a te wa. Alege Aroom demma ko wa kama ate wa ɲaanviirima meena a jam waan chaab ate wa wannu me a be. ³⁷ Dila ɲaanɲin ate Judas Galili denowa me a jam jam diipo ate ba jam boro a chiini nuruma la. Wa ale jam jam la, nuru boari ale jam va wa me. Alege ba ko wa me kama ate wa nuruma meena a waan chaab. ³⁸ Dila nyin ate mi a weeni ni ayen ni kan nye nuruma de wariya. Ni basi ba ba dek ba nyini. Boan nyin, ba ale poli dii ale a nye ba nyeka la, ku dan nyini ka nurubiik dek popola jigi, ku a le murum be kama, ³⁹ alege ku dan nyini ka Naawen jigi, ni an baga ale nak a yak ba. Ni be kpesi ni dek ate ni kan kpalim chaab ale Naawen ya."

Gamaliil ale weeni dila a ga nueri la, ba yaa deri pa wa sinsan, ⁴⁰ a yaa wi ate tuimtomdoma jo ate ba nak ba ale weeni ba ale nin muna ayen ba kan pa Yeezu yonni nyin a biisi wariya, alege basi ba ate ba cheɲ. ⁴¹ Tuimtomdoma ale jam basi ba la, ba sue a jam peenti kama dii nyin la, ka Naawen ale pa ba a chim nuru baai ale magsi ayen ba nam a nya chivie Yeezu yonni nyin la. ⁴² Daa meena Juuma Puusika Yenni po ale nuruba yie po ba kasim jam bo ka ɲa po a sak nuruba ayen Yeezu ka Kirisitawa (waai ate Naawen a weeni ayen wa a le tom ate wa jam la).

6

¹ Va ɲala po ate Yeezu ɲaanviirima a yaa jam piisi a gum du la, kpalin a yaa jam yiri ba sunsun, Juuma baai ale jam a biisi Giriki demma biika la, ale baai me

ale jam a biisi Juuma biika la. Baai ale jam a biisi Giriki biika la, a jam a ɲuuni kama ayen ba pukonja a kan jam maari a nya ligi ɲaai ate nuruba jam pa a chari daa meena la. ² Tuimtomdoma pi ale bayewa a yaa wi ɲaanviirima meena ate ba jam jigi yeɲ ate ba weeni ba ayen, "Ku an magsi ayen ti basi Naawen wamanɲa sakka abe ti ta ligra tuima. ³ Dila nyin m suaata, ni lueri nuruba bayopoi baai dek ate nama a seba ayen Naawen Chiika ale yam, sueri ba kama la, ate tama yaa pa ligra tuima de a nyo ba nisima po. ⁴ Abe tama dek a pa ti dek a te Naawen puusa ale wa wamanɲa sinsaga ase ti ale kasim a nye dii la."

⁵ Ba meena sue a yaa kasim jam peenti kama ale tuimtomdoma ale weeni dii nna la. Ba yaa lueri Sitiven waai ale jam ta siaka nalimnyini la ale ta Naawen Chiika me la. Baai ale pa san la ale: Filip, ale Porokorus, ale Nikano, ale Timon, ale Paminas, ale Nikolasi. Wa jam nyini ka Antiok a yaa tagri wa dek dila po dila po maa va Juuma wensiuku alege wa daa Juu. ⁶ Ba yaa pa ba a sak tuimtomdoma ate ba puusi Naawen a te ba a pa ba nisima a vi ba zuk.

⁷ Naawen wannu a yaa kasim jam a tagli Jerusalem meena ate ɲaanviirima ale bo dula la a jam piisi a gum du. Juuma Puusika Yenni kpanja yegayega me a jam ta siaka ale sinsan kama.

⁸ Sitiven abe jam ka waai ate Naawen a te wa niaka nna yegayega ate pagrim a sueri wa la. Wa jam tom ka wakperikaliisa nna yegayega nuruma sunsun. ⁹ Alege tuka dok kunyi po nuruba ale jam boro a te ba dek yue ayen Anmandaayom. Juuma ale jam maa nyini Sairini ale Alezandiria ale Silisiya, ale Asia tenɲa la a yaa jam maa bo ba po. Nya ba de meena a yaa jam maa chaab a ta nampaga ale Sitiven. ¹⁰ Alege Naawen Chiika a jam te Sitiven ka yam ate wa dan jam biisi wari, ba an baga a tulisi wa.

11 Ba yaa biisi ale noamasim ale nuruma ayen ba weeni ayen ba wom ale wa a le Moosis ale Naawen. 12 Ba ale nye nna la, ku yaa te nuruma ale nisomma ale Juuma Sinsan̄a sagroma nyinpagra ate ba yik Sitiven ale pagrim a ta wa a cheŋ tuka kpaŋŋa jigi. 13 Ba yaa ta nuruba ba gela a jam jo ayen ba velim a te wa a weeni ayen, "Nuruwa de a kasim a le ti Juuma Puusika Yeri Welen̄ka ale Moosis Sinsan̄a kama. 14 Tama wom kama ale wa weeni me ayen Yeezuwa de a le daasi Juuma Puusika Yenni a lonsi abe wa tagri kisi tii meena ate Moosis a te ti la." 15 Baai meena ale kali kpaŋŋa tuka dokku po la, a yaa kasim jam a nya Sitiven nna zii, a yaa nya ale wa nimbidiaka a nyagsi nna ase Naawen sabiilo nimbidiak la.

7

1 Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yaa bek Sitiven ayen, "Nuruma ale a weeni dii la ka wensie?"

2 Sitiven yaa tulisi wa ale biik ayen, "M suaata ale m koba, ni lak tue a wom mi ale ta dii ayen m biisi la. Naawen waai ate ku magsi ayen nuruba a zuli wa la, a jam pa wa dek a sak ti kowa Abraham kama. Dila powa, Abraham diem jam bo ka Mesopotamiya ten̄ka. Wa an diem jam cheŋ Yaran Naawen yaa jam jam wa jigi Mesopotamiya ten̄ka po 3 a weeni wa ayen, 'Basi fi ten̄ka ale fi dokdemma abe fi cheŋ ten̄ka a ate mi ayen m dak a sak fu la.'

4 "Abraham yaa basi Kaldiya ten̄ka ale ge cheŋ a ga bo Yaran ten̄ka. Abraham kowa ale ga kpi la, Naawen yaa weeni Abraham ayen wa jam ten̄ka de ate ni boro yogyogla nna la. 5 Dila powa Naawen an jam te Abraham ten̄ka de juijuiya ayen Abraham dek abe soa dela ale fiifiik me la. Alege Naawen jam puulim kama ayen wa a le pa ka a te wa ate wa ale wa ŋaan̄bisa meena a soa ka. Diipo ate Naawen weeni Abraham nna la, wa jam diem ka biiga. 6 Naawen

ale weeni wa dii la ale nna ayen, 'Fi ŋaan̄bisaŋa a le cheŋ ka saten̄ a ga chim nicham ate ba deri pa ba a chim yom dula jigini. Ten̄ kala demma le basi ate ba nam ate ku ga paari bena kobsinaansi. 7 Alege ten̄ kala ate ba tom a te la, mi le bo ka buusa. Dila ŋaan̄nyin̄ ba a le basi ten̄ kala abe ba nyini a jam dela jigini a te mi zula.' 8 Naawen yaa weeni Abraham ayen wa gebi wa yoanni ate ku sak ayen wa ale Abraham a yaa ta ka noai yen̄ ale chaab. Abraham a yaa biak Aizik a gebi wa me yoanni wa biam da naan̄in̄ dai. Aizik me yaa biak Jakob ate Jakob me a yaa chim wa bisa pi ale bayewa ko. (Bisaŋa de ale se Izirali yezuima pi ale ŋayewa.)

9 "Jakob bisaŋa yaa a de nyuri ale ba suoku Josefi a deri yik wa a da ate wa chim yomo Ejipiti ten̄ka. Alege Naawen a jam bo ale wa kama 10 a maa maari a vari wa a basi nalimnyini ale dii meena wuu ale a daani wa la. Josefi ale din jam a zaani Ejipiti nakpion̄ku nin̄ la, Naawen yaa te wa nye maŋ ale yam ate ku peenti Ejipiti naawa poi ate wa deri nye Josefi ate wa chim Ejipiti ale wa Yenni Gomina a nya ten̄ka ale wa Yenni zuk. 11 Kom a yaa jam jam Ejipiti ale Keenan ten̄saŋa ate ninam nna yegayega a yaa jam. Ti kokpien̄saŋa an jam бага a nya ŋandiinta. 12 Jakob ale wom ayen ŋandiinta a bo Ejipiti ten̄ka la, wa yaa tom wa bisaŋa ti koma ayen ba cheŋ dula jigini. Ba piilim chelim ale la. 13 Ba ale ŋman pilim cheŋ dii a nye buye la, Josefi a yaa basi ate wa suaataŋa a miŋ wa, ate Naawa a yaa seba Josefi dokdemma. 14 Josefi yaa te tuntomin̄ wa kowa Jakob a weeni wa ayen wa ale wa dokdemma meena nuruba pisiyopoi ale banuwa a jam Ejipiti ten̄ka a maa boro ale wa. 15 Jakob a yaa koalim cheŋ Ejipiti ten̄ka a bo dula a yaa kpi ate ti kokpien̄saŋa me kpi 16 ate ba yaa pa ba a ta jam ten̄ka de juijui ate ba a wi ayen Sikiim la a gu

ba. Ba jam gu ba ka vorub buui po ate ba gu Abraham la. Abraham dek ale jam da vorumu ale ligra Ayaamo bisaŋa jigi Sikiim teŋka po.

¹⁷ “Alege Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la a jam moata kama. Ti nuruma a yaa ŋmasi jam a piisi a gum du Ejipiti teŋka po. ¹⁸ Naawa ale jam kpi la ku ŋaanyin ate naab wa choa a yaa ŋman jam soa Ejipiti teŋka a nya. Dila po wa Josefi a jam poom kpi kama ate ku beni. Napaalika de jam ze Josefi. ¹⁹ Wala a jam ta ka gaasa nna yegayega ale ti kokpiensaŋa a fe ba ayen ba pa ba biluaataŋa a ta nyini peelim a dueni ate ba kpi. ²⁰ Dila powa ale ba jam biak Moosis. Wa jam nala ka nna yegayega. Wa jam bo ka wa kowa yenni ate ba a nya wa zuk ate ku ga paari chiisa sita. ²¹ Ba ale jam maa pa wa a dueni peelim ayen wa kpi la, naawa le ale jam pa wa ate wa chim wa dek biik a yaa a nya wa zuk. ²² Ba jam sak wa kama Ejipiti demma Yammu meena ale ka dii la ate wa yaa chim nuru kperikaliik wie po ale wa biik po.

²³ “Moosis ale chim paari bena pisinaansi la, ku yaa jam wa popola po ayen wa cheŋ ga nya wa suaataŋa Izirali bisaŋa. ²⁴ Wa yaa nya ale Ejipiti deno wanyi ale wa a nye Izirali deno wanyi gaasa nna yegayega. Moosis yaa ga ayen wa maari wa suoku Izirali denowa. Wa yaa nye dila a deri ko Ejipiti denowa. ²⁵ Wa jam poli kama ayen wa dek nuruma le miŋ ayen Naawen le pa ka wa a vari ba a basi, alege ba an jam miŋya. ²⁶ Vari ale veenti la Moosis yaa nya ale Izirali demma baye a ta chaab ate wa yaa pii nyin ayen wa gaari ba. Wa yaa weeni ba ayen, ‘Nidɔaba, ni wom de, ni ka suaata, ka boa ale soa ate ni a kpaliŋ chaaba.’ ²⁷ Alege nuru waai ale jam a namsi wa choawa la a yaa tusi Moosis ate wa taam nakpiak ale ge bek Moosis ayen, ‘Ka wana ale ti an bobi fi naam ate fi a biisi tama biisa?’ ²⁸ Fi a yaali ayen fi ko mi me

kama ase deemwa ate fi ko Ejipiti denowa dii la?’ ²⁹ Moosis ale wom nna la, wa yaa basi Ejipiti teŋka ale yiri chali cheŋ a ga bo Midian teŋka. Dula jigini wa yaa biak bisa baye.

³⁰ “Bena pisinaansi ale ga taam la, Naawen sabiilo a yaa jam Moosis jigi sagini po guuk kuui ate ba a wi ayen Sinaai Guuk la teŋ. Sabiilowa a jam a pa wa dek a sak Moosis bolimu po ate Moosis yaa nya bolimu ale bu a nye nna ase bu a de tiib la. ³¹ Moosis ale jam nya dila la, ku yaa cha wa ate wa yaa forisi paari ayen wa ŋmasi nya chak. Wa yaa jam wom Nyɔɔwa lueluk ale ku a weeni ayen, ³² ‘Mi ka fi kokpiensaŋa Naawen, Abraham ale Aizik ale Jakob Naawen.’ Yɔgsum yaa yik Moosis ate wa nyinŋka a gok ate wa an ŋman jam baga a pa wa nina virin a nya bu. ³³ Ti Nyɔɔwa yaa weeni wa ayen, ‘Yeeri fi nuensaŋa, dii nyin la, fi ale za juijui la, ka welensa teŋ. ³⁴ M nya m nuruma ale bo Ejipiti teŋka a nam dii nna yegayega la kama. M be wom ba funfobla me kama ate m sin jam ayen m vari ba a basi. Goms fi dek yɔgyɔgla de ate m tom ate fi cheŋ Ejipiti.’

³⁵ “Moosiswa de ate ba jam zeri wa ale a bek wa ayen, ‘Ka wana ale ti an bobi fi naam ate fi a biisi tama biisa?’ Ka Naawen dek ale tom wa ba jigi. Wa jam basi ate ka Sabiilowa waai ale jam jam wa jigi tiimu ale a de la po la a maa maari wa ayen wa soa ba a nya ba zuk abe wa chim ba varibasido? ³⁶ Wa sum jam de nuruma nin kama a ta ba a nyini Ejipiti teŋka po a nyini a nye wakperikaliisa ale wie ŋaai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama Ejipiti teŋka po ale mogi kpeeni dii ate ba a wi ayen Nyamonun la po, ale sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi. ³⁷ Moosiswa de abe ale weeni Izirali demma ayen, ‘Naawen a le tom ka wa biisiteero ase mi la ate wa nyini ni po.’ ³⁸ Moosiswa de abe ka waai ale jam bo Izirali demma po diipo

ate ba jam tigi chaama sagini po la. Wa jam boro kama diipo ate Naawen sabiilowa a jam biisi ale wa Sinaai Guuku zuk la. Wa be tuesi Naawen tuntomiŋ kaai ale a te ti nyuvuri la kama yaa pa ka a te ti.

³⁹ “Alege ti kokpiensaŋa a zeri wa noai kama. Ba tusi wa a basi ka nakpiak ale a yiili ba suniima po ayen ba dan baga abe ba pilim cheŋ Ejipiti teŋka. ⁴⁰ Ba yaa weeni Moosis suoku Aaron ayen, ‘Nyε bogluk tii a le ti de ti niŋ la a te ti. Moosiswa de waai ale ta ti nyini Ejipiti teŋka po a nyini la, ti ze jaab buui ale nye wa la.’ ⁴¹ Ka dila powa ate ba nye bogluk ate ku a neensi naabiik ate ba yaa a kaab ku, a nye ŋandiinta tiga a te ku zula, jaab buui ate ba nye ale ba dek nisima la. ⁴² Dila nyiŋ Naawen yaa pa wa ŋaan a te ba a pa ba basi ayen ba a zuli chinmarisaŋa ase ba ale ŋmarisi dii Naawen biisiteeroma gbanŋa po kaai ale bo Naawen gbanŋa po dii la ayen,

‘Zirali demma, diipo ate ni jam bo sagini po ate ku ga paari bena pisinaansi la, daa mi ate ni jam kaab duŋsaŋa a te la.

⁴³ Ni jam pa ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Molok la viuku a ji.

Ni jam maa pa ka ni chinmarika bogluku ate ba a wi ayen Arifan la jameemu a ji a ta cheŋ me.

Bala meena ka bogluta ate ni nye a yaa te ti zula.

Dila nyiŋ m le basi ate nuruba a ta ni cheŋ gaam Babilon teŋka a be.’

⁴⁴ “Ti kokpiensaŋa ale jam bo sagini po la, ba jam ta ka viuk kuui ate ba pa garuku a nye ku ate ba baga kpiti ku a a ta a cheŋ jigi meena ate ba a yaali la. Naawen Sinsaŋa piika ate wa jam ŋmarisi ŋa la a jam bo ka viuku de po. Ba jam nye viuku kama ase Naawen ale weeni Moosis ale sak wa me ayen ba nye ku dii la. ⁴⁵ Ku ŋaanŋyiŋ ate ti kokpiensaŋa a tuesi ku ba koma jigi la, a jam ji ku kama diipo ate ba jam

va Josua ate ba jam tuesi teŋ sii ate Naawen a jam yiak ka nuruma alege ate ba a cheŋ la. Ba jam ta Viuku ka dila teŋ sila po ate ku ga paari diipo ate Deivid jam la. ⁴⁶ Naawen sui jam peenti ale wa kama ate wa bek Naawen ayen wa basi ate wa se yeri a te wa Naawen waai ale ka wa kokpienŋka Jakob Naawen la. ⁴⁷ Alege Naawen jam basi kama ate Deivid biika Solomon a se yenni a te Naawen.

⁴⁸ “Alege ni basi ate m weeni a sak ni ayen wienŋa de meena wuu po Naawen kpeeni ka daa yie po ŋaai ate nurubisa a pa ba nisima se la, ase Naawen biisiteerowa ale weeni dii ayen Naawen weeni ayen,

⁴⁹ ‘Wenŋmazuk ale mi zukpaglik kpeenŋka,

teŋzuk de abe ale juijui ate m pa m naŋsaŋa a tabi ka zuk a vuusi la.

Ka boan jaab yeri ate nama ale se a te mi?

Ka be ate mi a le boro?

⁵⁰ Daa mi dek ale nye nyaba de meena?’ ”

⁵¹ Sitiven yaa ŋman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Ni ka tukpara nyam. Ni a nye ase ni daa Naawen nuruba la. Ni nyiem kasim a zeri Naawen Chiika kama. Ase ni kokpiensaŋa ale nye dii la, nama me a nye ka dila degadega. ⁵² Naawen biisiteeroma wanyi me la a jam boro ate ni koma an basi ate wa namya? Ba jam maa ko ba baai me ale jam mooli sak ayen Wayorisima Nyonɔ a cheena la. Wayorisima Nyonɔwa de abe ale nama bobri sak ate ba yik wa a ko la.

⁵³ Nama abe ale jam tuesi Naawen Sinsaŋa. Naawen sabiiloma dek abe ale jam pa ŋa a te ni. Alege ni an siak a te ŋa.”

⁵⁴ Kpaŋŋa ale wom Sitiven ale a biisi dii la, ku yaa te ba supuurim nna yegayega ate ba ŋobi nyina.

⁵⁵ Alege Sitiven sunummu ale poom jam sueri ale Naawen Chiika la wa yaa zak zuk a nya wenŋmazuk a yaa nya Naawen nyagsika a yaa nya me ale Yeezu za Naawen juga geŋ.

⁵⁶ Sitiven yaa weeni ayen, “Ni nya de, mi nya kama ale wennyamazuk a lagi ate Saalobiika a za Naawen juga genj.”

⁵⁷ Kpanja a yaa kaari nna yegayega a weeni ayen ba kan nman a yaali ayen ba wom wa. Ba yaa chali chej wa jigi ⁵⁸ a yik wa a ta nyini tenka po a nyini a yaa pa tintana a yuk wa ayen ba ko. Seeroma me a yeeri ba kasaautaja a dueni bipaalik kanyi ate ba a wi ayen Sool nanja ten ayen wa a nya. ⁵⁹ Ba ale jam a yuk wa la, Sitiven a kasim jam a wi ka Nyono ayen, “M Nyono Yeezu, nja m chiika.” ⁶⁰ Wa yaa kpi duna ten a weeni ate ku jueli ayen, “M Nyono, kan teeri wabioku de ate fi bek ba.” Wa ale weeni nna la, wa yaa deri kpi.

8

¹ Sool a jam maa ka baai ale siak ayen ba ko Sitiven la po wanyi.

Da dii dannu ate ba ko Sitiven la, Kirisita bisanja ale a tu chaab Jerusalem tenka la a deri piilim ninam nna yegayega nyaka. Baai ale ta siaka ale Yeezu la, a yaa jam waan chaab Judia ale Samaria tensanja meena po. Ka tuimtomdoma nyiini ale jam kan waan chaaba. ² Nuru baai ale nmasi jam yaali Naawen siuku nna yegayega la, ale jam ta Sitiven a ga gu ale a kaari nna yegayega.

³ Alege Sool a jam diem pii ka nyin a nyiem gilim a chej yeeja dinyi dinyi a basi ate Kirisita bisanja ale a tu chaab la a nam a dari ba meena nidoaba ale nipooba a yuk basi likka diinaja po.

⁴ Baai meena ale ta siaka ate ba waan jigi meena la, a yaa jam nyiem a chej jigi meena a sak Naawen wamansaja. ⁵ Filip jam chej ka Samaria tenkpienka dek po a sak nuruba. Varibasidowa ate Naawen weeni ayen wa le basi ate wa jam la wie. ⁶ Nuru boanni ale jam nya wakperikaliik sii ate Filip nye la, ba yaa nmasi lagi ba tuesa nalimnyiini a wom wa sinsanja. ⁷ Wie njaai ale

jam nye la gela ale, nuruba yegayega baai ale jam ta chichiribaata ba zuima po la, a kaari ate ti a nyini, ale baai nanja ale ba nisima ale jam kpi la, a jam nya nyinyogsa kama. ⁸ Dila nyin la, supeantik nna yegayega a jam bo ten kala po kama.

⁹ Nuru wanyi ale jam bo ten kala po. Wa yoi jam ale Simon. Wa jam ka tiita nyono. Wa jam pa ka tiita a nye wakperikaliisa nna yegayega ate na cha Samaria demma. Wa jam pa wa dek a chim ka nuru kpion. ¹⁰ Waai meena nuru kpeenta ale nuru fiisa ten kala po a jam a wom wa ka nna yegayega a weeni ayen, “Nuruwa de ta ka Naawen pagrim kpiem buui ate ti a wi wa ayen Pagrim kpion la.” ¹¹ Ba jam a wom wa kama nalimnyiini dii nyin la, wa wakperikaliisaja a jam cha ba beni ka nna yegayega. ¹² Alege ba ale jam wom Filip sinsanja a magsi chaab ale Naawen Naamu ale Yeezu Kirisita pagrimu wie la, ba meena nidoaba ale nipooba a jam tuesi ka soka. ¹³ Simon dek a jam maa ta siaka kama. Ba ale jam te wa soka a ga nueri la, wa yaa jam maa boro ale Filip ate ku kasim jam a cha wa ate wa nya Naawen ale pa wa nye wakperikaliisa ale wie njaai ale a sak ayen Naawen bo ale wa kama la.

¹⁴ Tuimtomdoma ale jam bo Jerusalem la a yaa wom ayen Samaria demma a tuesi Naawen Wannu kama la, ba yaa tom Piita ale Joon ayen ba chej ba jigi. ¹⁵ Ba ale jam chej a ga paari la, ba yaa puusi Naawen a te baai ale ta siaka la ayen ba tuesi Naawen Chiika. ¹⁶ Dii nyin la, Naawen Chiika an diem jam sin ba waai zuwa. Ba jam tuesi ka soka nyiini Nyonowa Yeezu yonni nyin. ¹⁷ Piita ale Joon a yaa pa ba nisimaja a vi ba zuk ate Naawen yaa te ba Naawen Chiika.

¹⁸ Simon ale nya ayen tuimtomdoma a pa ba nisima a vi ba zuk ate ba tuesi Naawen Chiika la, wa yaa pa ligra ayen wa te Piita ale Joon, ¹⁹ a weeni ba ayen, “Ni te mi me

pagrimu de choawa ate mi me a dan pa m nisimaŋa a vi nuru zuk, abe wa me a tuesi Naawen Chiika.”

²⁰ Alege Piita a yaa tulisi wa ayen, “Fi ale fi ligraŋa meena maa chaab a kpi, boan nyiŋŋa, fi a poli kama ayen fi baga a da Naawen tiirimu ale ka ligra! ²¹ Fi niŋ a maa ka ti tuimaŋa po dii nyiŋ la, fi sunummu a ka nyemagsika ale Naawenya. ²² Dila nyiŋ, ku a fe kama ayen fi tagri fi popola baataŋa de abe fi puusi ate Nyɔŋɔwa a vonŋ a te fu fi ale poli wannu de choawa la nyiŋ. ²³ Dii nyiŋ la, m nya kama ale fi sunummu a kasim sueri ale ka nyuri ate ku basi ate fi an baga a chala be fi wabaataŋa jigiyaa.”

²⁴ Simon a yaa weeni Piita ale Joɔn ayen, “Mi a saalim, ni puusi a te Nyɔŋɔwa a te mu ate wienŋa de meena ate ni biisi la a kan jam mi jigiyaa.”

²⁵ Piita ale Joɔn ale biisi soa se ba ale seba Yeezu a soa dii la, ale maa sak ba Naawen wamaŋsaŋa a ga nueri la, ba yaa pilim ŋman cheŋ Jerusalem tenka. Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, ba jam sak Naawen wamaŋsaŋa Samaria tenfiisaŋa yegayega po kama.

²⁶ Nyɔŋɔwa sabiilo a yaa weeni Filip ayen, “Gomsi fi dek a yiri cheŋ a va yeninŋ gala nyiŋ a va siuk kuui ale dua Jerusalem ale Gaza tenka sunsunŋ la.” (Ku ka siuk kuui ale va sagini po a cheŋ la.) ²⁷⁻²⁸ Filip a yaa yiri a cheŋ. Wa ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa yaa ga tu Itoopiya tenka kpagi kpien dinyi. Wa me a jam bo ka siuku po a kuli. Wa jam a nya ka Itoopiya tenka nipɔk Naawa ligraŋa zuk. Kpagi kpeeni de jam cheŋ ka Jerusalem tenka ayen wa puusi Naawen a yaa puusi nueri a kuli. Wa jam kala ka jaab po ate wusuma dari ta a cheŋ. Wa ale kala wa jaamu po a cheŋ la, wa jam a karim ka Naawen biisiteerɔwa Azaya ale ŋmarisi dii Naawen gbanŋa po la. ²⁹ Naawen Chiika a yaa weeni Filip ayen, “Yiri a

ga pa fi dek gum chaab ale nuruwa.”

³⁰ Filip a yiri a chali cheŋ wa jigii a yaa wom ale wa a karim ka Naawen biisiteerɔwa Azaya gbanŋa. Filip a yaa bek wa ayen, “Fi miŋ a chak dii ate fi a karim la?”

³¹ Kpagini a yaa tulisi wa ayen, “Mi a le nye ka se a miŋ chak ase nuru a nin kan weeni ku kiri a sak mu?” Wa yaa wi Filip ate wa jueli a maa kali jaamu po ale wa.

³² Nuruwa ale jam a karim dii la ale nna,

“Ase posuk ate ba ta a cheŋ ayen ba ko la,

ase pabiik ate ba a gebi ka kobtaŋa a basi alege ka kan kaari la,

wa an jam weeni wariya.

³³ Wa jam nya chivie alege ba jam mini wa wensienŋa kama.

Nuru karo ale baga a biisi wari a sak wa ŋaanbisaŋa,

dii nyiŋ la, wa nyuvunni tenzuk de a kpeglim kama.”

³⁴ Kpagini a yaa bek Filip ayen, “Weeni a sak mu ka wana ate biisiteerɔwa a biisi wa wari nna? Ka wa dek yaa ka nuru yonŋɔa?” ³⁵ Filip a yaa deri pa karimka de a piilim biik a weeni Naawen wamaŋsaŋa a magsi chaab ale Yeezu.

³⁶ Ba ale jam va chaab a cheŋ siuku po la, ba yaa jam paari jigii ate nyiam a dua ate kpagini a yaa weeni Filip ayen, “Nyiam ale nna. Ka boan ale wa kasi ate fi kan te mu soka?”

³⁷ Filip a yaa weeni wa ayen, “Fi ale nya soka ase fi nin siak ale fi sunum meena.” Kpagini yaa tulisi wa ayen, “Mm, m siak ya ale m sunum meena ayen Yeezu Kirisita ka Naawen biik.”

³⁸ Kpagini yaa nye ate jaamu a zaani, ate wa ale Filip a yaa maa chaab a siŋ nyiamu po ate Filip a te wa soka. ³⁹ Ba ale nyini nyiamu po a jueli la, Naawen Chiika a yaa deri ta Filip a cheŋ ale ge kpagini nyiini. Kpagini an ŋman nya wa, alege a yaa cheŋ wa chelimu ale supeentik.

⁴⁰ Filip a yaa deri nya ale wa dek a bo ka tenŋ kaai ate ba a wi ayen Azotus la. Wa nyini tenŋ kala a cheŋ

Siizariya tenka. Wa ale jam bo siuku po a cheŋ la, wa jam a sak Naawen wamaŋsaŋa ka tenka meena.

9

¹ Nyaŋa de meena ale jam a nye la, alege Sool a kasim jam diem boro a nyigsi Nyɔnɔwa ŋaŋviirima kama ayen wa a le ko ba. Wa yaa jam cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋi kpeeni jigi ² a bek wa ayen wa ŋmarisi gbaŋsa a te wa ate wa ta ga te Damasikus tenka tuka diinaŋa demma, ate gbaŋsaŋa te wa siuk ate wa dan nya waai ale wa ka Nyɔnɔwa siuku nuru, nidɔa yaase nipok, abe wa yik kula nyɔnɔwa a bobi a ta cheŋ Jerusalem tenka.

³ Sool yaa ale bo siuku po a cheŋ ate wa jam moata Damasikus tenka la, wenna mazuk a yaa nyagsi nna yegayega a gilim wa. ⁴ Sool yaa lo ten a wom ale lueluk a weeni wa ayen, "Sool, Sool, ka boa ale soa ate fi a namsi mu nna?"

⁵ Alege Sool a yaa weeni wa ayen, "Ka wana, m Nyɔnɔ?"

Ate lueluku a yaa tulisi wa ayen, "Ka mi Yeezu ate fi a namsi, ⁶ alege yiri a jo tenka po ale fi le wom dii ale magsi ayen fi nye la."

⁷ Nidɔa baai ale jam maa va wa a cheŋ la a jam wom ka lueluku alege ba an nya nuru. Ba be an ŋman jam бага a biisi. ⁸ Sool ale ga yiri ŋmazuk la, wa ninana yaa ligi ate wa an ŋman бага a nya. Ba yaa yik wa nisima a ta wa cheŋ Damasikus tenka. ⁹ Ku jam paari ka daa ŋata alege wa an diem a nya. Wa be an jam de ŋandiinta a yaase wa nyu nyiam.

¹⁰ Yeezu ŋaŋviirima po wanyi ale bo Damasikus tenka. Wa yue jam ale Ananaiyas. Nyɔnɔwa a yaa jam jam wa jigi nna se wa goa daasim kama la a yaa weeni wa ayen, "Ananaiyas."

Ate wa yaa tulisi ayen, "M Nyɔnɔ, nya mi ale nna."

¹¹ Nyɔnɔwa a yaa weeni wa ayen, "Yiri a cheŋ siuk kuui ate ba a wi

ayen Suyorosun la. Fi dan ga paari Judas yenni, bek ayen fi a yaali ka nuru waai ate ba a wi ayen Sool ate wa nyini Taasus tenka la. Wa boro a puusi ka Naawen. ¹² Wa seba kama ayen fi cheena dii nyin la, wa jam nya nuru nna ase wa goa daasim kama la, ale wa cheena wa jigi. Nuruwa yoi ale Ananaiyas. Wa jam nya wa kama ate wa jam pa wa nisima a vi wa zuk ayen wa ninana ŋman lagri."

¹³ Ananaiyas a yaa tulisi Nyɔnɔwa ayen, "M Nyɔnɔ, mi wom ka nuruba yegayega jigi nuruwa de ale basi ate fi nuruma a nam yegayega dii Jerusalem tenka po la. ¹⁴ Wa be tuesi ka pagrim Juuma Puusika Yenni kpaŋa jigi a jam Damasikus tenka po ayen wa yik waai ale a wi fi ayen wa Nyɔnɔ la."

¹⁵ Nyɔnɔwa a yaa weeni Ananaiyas ayen, "Cheŋ, dii nyin la m potim lueri wa kama ayen wa chim mi tomteero a weeni mi yonni a sak nuru baai ale kan daa Izirali demma la, ale ba nalim kpeema me, ale Izirali demma dek. ¹⁶ Mi dek abe a le sak wa ninam buui ate wa a le nam mi yonni nyin la."

¹⁷ Ananaiyas yaa cheŋ ga jo yenni a pa wa nisimaŋa a vi Sool zuk a weeni wa ayen, "M suok, Sool, Nyɔnɔwa Yeezu dek waai ale pa wa dek a sak fu siuk kuui po dek ate fi va a jam dela la ale tom mu fi jigi ayen m weeni fu ayen fi ninana a ŋman lagri abe Naawen Chiika a sueri fi sunummu." ¹⁸ Wa ale ga weeni nueri la, ŋanta nna ase jum pagta la a yaa nyini Sool ninana po a nyini lo ate dula jigini wa yaa ŋman бага a nya. Wa yaa yiri zaani a tuesi soka. ¹⁹ Wa ale ga de ŋandiinta la, wa pagrimu a yaa ŋman pilim jam.

Sool yaa jam goa da maga dega Damasikus tenka po ale ŋaŋviirima. ²⁰ Wa yaa deri cheŋ ga jo Juuma tuka diinaŋa po a deri piilim a sak nuruma Yeezu wie a weeni ba ayen, "Yeezu ka Naawen Biik."

²¹ Baai meena ale jam wom wa sinsan̄a la, ku yaa cha ba nna yegayega ate ba a bek chaab ayen, “Ee, daa nuru waai ale jam bo Jerusalem ten̄ka a basi ate baai meena ale a wi Yeezu ayen ba Nyɔnɔ la a namu? Wa be jam dela daa dila nyin̄ ayen wa yik ba a ta chen̄ Juuma Puusika Yenni kpan̄a jigiya?”

²² Alege Sool a yaa n̄masi jam ta ka pagrim nna yegayega a sak wa sinsan̄a ale a biisi a nak nampaga nna yegayega ate ku yaa tuim Juuma baai ale jam bo Damasikus ten̄ka po la. Ba bula n̄man jam ka wari a weeni. Wa jam a nye wien̄a de kama ayen ku sak ayen Yeezu sum ka Kirisitawa ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la.

²³ Daa yegayega ale ga taam la, Juuma a yaa jam jigi yen̄ a nye tuka a poli ayen ba ko Sool. ²⁴ Alege wa jam wom ba ale poli ayen ba nye wa dii la kama. Daa meena yok ale kantuen̄ ba kasim jam za ka ten̄ka po tuaatan̄a noa a limsi ayen ba dan nya wa abe ba ko wa. ²⁵ Alege da yen̄ yok po ate Sool n̄aan̄viirima a yaa pa wa a nyo busik po a ta wa va siaka tokparuku ate wa sin̄ chen̄.

²⁶ Sool ale jam chen̄ Jerusalem ten̄ka la, wa jam pii nyin̄ a yaali ayen wa maa pa wa dek a gum Yeezu n̄aan̄viirima po. Alege ba an jam poli ayen wa maa ka Yeezu n̄aan̄viiro. Yɔgsum a yaa jam yik ba. ²⁷ Alege nuru waai ate ba a wi ayen Banabas la yaa maari wa a ta wa jam Yeezu tuimtomdoma jigi. Banabas yaa weeni sak ba Sool ale jam bo siuku po a chen̄ Damasikus ate wa nya Nyɔnɔwa ate wa biisi ale wa dii la. Wa n̄man weeni sak ba Sool ale jam nyini peelim dii Damasikus ten̄ka po a pa Yeezu yonni nyin̄ a sak nuruba ale kan chali yɔgsum la.

²⁸ Ba yaa siak ate Sool a maa boro ale ba Jerusalem ten̄ka po a nyini peelim a sak nuruba Nyɔnɔwa yonni nyin̄ ale kan chali yɔgsum. ²⁹ Wa jam a biisi kama ale a nak nampaga ale baai ale ka Juuma a wom Girik

demma biika la. Ba yaa jam pii nyin̄ a yaali ayen ba ko wa. ³⁰ Wa Kirisita bisa suaatan̄a ale ga seba la, ba yaa ta wa chen̄ Siizariya ten̄ka, a yaa zaani dula jigini a basi wa ate wa a chen̄ Taasus ten̄ka.

³¹ Kirisita bisan̄a ale a tu chaab meena a jam bo Judia ten̄ka meena po la, ale Galili ten̄ka meena po la, ale Samaria ten̄ka meena po la a yaa jam boro ale ka masim. Ba siaka jam ta ka pagrim a kasim jam a chim nna yegayega a gum du ate ba va Nyɔnɔwa siuku ale a chali wa. Naawen Chiika abe jam a maari ba kama ate ba jam piisi a gum du.

³² Piita kasim jam nyeemu a chen̄ ka Kirisita bisan̄a ale a tu chaab la jigi, jigi meena. Da yen̄ ate wa yaa chen̄ Lida ten̄ka, ayen wa puusi Naawen Nuruma. ³³ Dula jigini wa yaa nya nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Aniiyas la. Wa jam gbarin̄ kama an baga a chen̄ ate wa kasim jam dua tiak po ate ku ga paari bena naan̄in̄. ³⁴ Piita yaa wi wa ayen, “Aniiyas”, a weeni wa ayen, “Yeezu Kirisita a basi kama ate fi nya nyinyɔgsa. Yiri n̄mai a kpamsi fi tiaka.” Aniiyas a yaa deri yiri nna bunyi dekki. ³⁵ Nuru baai meena ale bo Lida ale Saaron ten̄san̄a ale nya wa la, ba me yaa deri tagri a maa va Nyɔnɔwa.

³⁶ Nipok ale jam bo Jopa ten̄ka. Wa maa ka waai ale ta siaka ale Yeezu la. Wa yoi ale Tabita. Ba jam a wi wa ale Giriki demma biika ayen ka Dookas. Ku kiri ale yisik. Wa kasim jam a yaali tuimman̄sa tomka ale a maari n̄anjagsa me. ³⁷ Va n̄ala po nyintuila a yaa yik wa ate wa kpi. Ba ale jam so wa nyin̄ka nueri la, ba yaa jam pa wa a ta jueli dueni n̄mazuk dok po. ³⁸ Lida ten̄ka abe ale jam poom mɔata Jopa la, n̄aan̄viirima ale wom ale Piita bo Lida la, ba yaa tom nidɔaba baye wa jigi a saalim wa a weeni ayen, “Ti a saalim, nye nwuli a jam dela.” ³⁹ Ba ale ga weeni Piita dila la, wa me a yaa yiri a maa va ba a chen̄. Wa ale

jam la, ba yaa ta wa jueli nmazuk dokku po. Pukonja meena a yaa jam gilim wa a kaari ale a sak Piita garuk tii meena ate Dookas a jam nye ti diipo ate wa jam vua la.

⁴⁰ Piita yaa yiaak ate ba meena nyini peelim ale ge a kpi duna ten a puusi Naawen ale ge a virim Dookas jigi a weeni wa ayen, "Tabita, yiri nmai." Tabita yaa lagi wa ninanja. Wa ale ga nya Piita la, wa yaa yiri kali nmai. ⁴¹ Piita yaa forisi paari wa a maa maari wa ate wa yiri zaani nmai. Piita yaa wi baai ale ta siaka ale Yeezu la, ale pukonja a yaa pa wa javuuk a te ba. ⁴² Waai meena Jopa tenka po a jam wom wannu de kama ate nuruba yegayega a yaa jam siak a te Nyonowa. ⁴³ Piita jam goa Jopa kama da boari ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Simon. Wa jam ka gbanzaba.

10

¹ Nuru ale jam bo Siizariya tenka. Wa yoi jam ale Koniilos. Wa jam ka Aroom sojima ben kanyi kpanja po wanyi. Ben kala yoi jam ale, "Italiya benka." ² Wa jam a yaali ka Naawen siuku wie nna yegayega. Wa ale wa dokdemma meena a kasim jam a chali Naawen kama ale a te nanjagsa tiirinta nalimnyiini, ale a puusi Naawen daa meena. ³ Da yen ate wenbalini a ta chiem kantuen ban buta la, ate ku yaa nye wa jigi nna ase wa goa daasim kama la, ate wa yaa nya Naawen sabiilo chak nalimnyiini. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, "Koniilos."

⁴ Ate Koniilos a yaa nya sabiilowa ale yogsum a yaa bek Sabiilowa ayen, "Mi a saalim ka boa M Nyonow?"

Sabiilowa a yaa weeni wa ayen, "Fi puusana ale fi tiirintana ate fi a te nanjagsana la, a basi kama ate Naawen ta fu wari. ⁵ Yogyogla de, be tom nidoaba ate ba chen Jopa a ga ta nuru wanyi ate ba a wi ayen Simon Piita a ta wa jam. ⁶ Wa a goa ale ka gbanzaba wanyi ate ba a wi ayen

Simon. Wa yenni za ka nyakpeemu noai."

⁷ Sabiilowa ale ga biisi ale wa a nueri ale chen la, Koniilos a yaa wi wa tomteeroma po baye ale soji wanyi waai ale kasim jam a yaali Naawen siuku wie me la. Wa jam ka waai ale kasim jam moata wa nalimnyiini a tom a te wa la. ⁸ Koniilos yaa weeni dii meena ale nye la a sak ba ale ge a tom ba ayen ba chen Jopa.

⁹ Vari ale ga veenti ate ba bo siuku po a chen a yaa jam boro a moata ten kaai ate ba a chen la, Piita yaa jam jueli gbon zuk kantuen sunsun ayen wa puusi Naawen. ¹⁰ Kom a yaa jam yik wa ate wa yaa jam a yaali nandiinta ayen wa de. Ba ale jam diem boro a dik nandiintana la, ku yaanye wa jigi nna ase wa goa daasim la, ¹¹ ate wa nya ale wenzmazuk a lagri ate jaab ase gatta kpien la ate jaab a yik ka noa bunaansiwa meena a yaa sin cheena ten. ¹² Goadunsa meena kanyikanyi ale nanta baai meena ale a chen ba loga nyinsa la wanyiwanyi, ale nuinsa meena bunyibunyi ale jam bo ka po. ¹³ Lueluk a yaa weeni Piita ayen, "Piita, yiri nmai, ko jaab buui dek ate fi a yaali la a de."

¹⁴ Alege Piita yaa tulisi ayen, "Aawo, m Nyonow, dii nyin la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la."

¹⁵ Lueluku a nman pilim jam wa jigi a nye buye a weeni wa ayen, "Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelen la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaaboa." ¹⁶ Nyaku de a jam nye ka buta ale ge ate gatiaka a yaa nman yiri jueli wenzmazuk.

¹⁷ Piita ale jam boro a poli wannu de kiri ale ka dii la, nuru baai ate Koniilos a jam tom ba la a yaa bek Simon Yenni jigi a jam za tuoku noai ¹⁸ a yaa wi a bek ayen, "Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la bo dela?"

¹⁹ Piita a jam diem boro a poli ka wannu kiri ale ka dii la ate Naawen Chiika a yaa weeni wa ayen, "Wom

de, nidɔaba bata ale bo dela jigini a gisi fu. ²⁰ Yiri sinj tenj a va ba a cheŋ. Kan basi ate ku daani fu dii nyin la, ka mi ale tom ba fi jigi.” ²¹ Piita a yaa yiri sinj ba jigi a weeni ba ayen, “Ka mi ale nuru waai ate ni a gisi la. Ka boa ate ni jam?”

²² Ba yaa tulisi wa ayen, “Ka soji kpagini Koniilos ale tom ti. Wa ka nuru waai ale ka nuru manj a chali Naawen nalimnyiini ate Juuma meena a zuli wa nna yegayega la. Naawen sabiilo ale weeni wa ayen wa tom wi fu ayen fi jam ate wa wom dii ate fi ta ayen fi weeni sak wa la.” ²³ Piita yaa wi ba ate ba jo goa yok kula.

Vari ale ga veenti la wa yaa maa va ba a cheŋ. Jopa demma ba gela baai ale ta siaka maara la a jam maa va ba a cheŋ. ²⁴ Da dii ale pa a sanj la, ba yaa cheŋ paari Siizariya tenka, juijui ate Koniilos ale wa mabisa ale wa doa baai ate wa jam wi ba ayen ba jam la. Ba meena a jam kala a limsi Piita kama. ²⁵ Piita ale jam paari Koniilos Yenni ayen wa jo la, Koniilos a yaa ale ga nya wa la, wa yaa kpi duna tenj Piita ninj, a puusi wa. ²⁶ Alege Piita yaa zak wa a zaani a weeni wa ayen, “Yiri nmai, dii nyin la, mi me ka nurubiik ase fi la.”

²⁷ Ba jam a biisi kama ale chaab ale ge a jo yenni po. Ba ale ga jo nueri la, Piita yaa nya ale nuruba yegayega a yaa tigi chaab a kala. ²⁸ Piita yaa weeni ba ayen, “Nama dek seba ayen Juuma wensiuku Sinsanja a kan basi ate Juu a cheŋ waai ale kan daa Juu la yeri a yaase wa pa wa dek a gum chaab ale ba. Alege Naawen sak mu kama ayen m kan weeni ayen nuru waai karo a welema a yaase wa ta danja. ²⁹ Dila nyin fi ale tom a wi mu la, mi an zeriya. Yogyogla, be ka boan nyin ate fi tom wi mu?”

³⁰ Koniilos a yaa tulisi wa ayen, “Ku daa nanaansi ale jinla ate wannu de a nye. Da yenj po wen-balini (a magsi chaab ale ban buta) ate mi jam boro a puusi Naawen m

yenni po. Nuru a yaa deri jam za mi ninj. Wa jam jo ka garuk peelita ate ti a nyagsi nna kpelimkpelim. ³¹ Wa yaa weeni mi ayen, ‘Koniilos, Naawen wom fi puusana kama. Wa be teeri fi tiirintana ate fi a te nanjagsa la kama. ³² Tom nuru ate wa cheŋ Jopa tenka a ga wi nuru wanyi Simon waai ate ba a wi wa ayen Piita me la. Wa bo ka Simon gbanzabawa yenni. Wa yenni moata ka nyakpeemu noai.’ ³³ Dila nyin ate m tom wi fu nna nwuli ate fi zuli mu a jam. Yogyogla de ti meena abe kala ka Naawen ninj, ayen ti wom Nyonowa ale weeni fu dii ayen fi weeni a sak ti la.”

³⁴ Piita yaa piilim biik a weeni ayen, “Yogyogla de m seba ayen ku ka wensie ayen Naawen kan lugi nuruba a yaali ba gela ale kan yaali ba gela. ³⁵ Waai a dan a chali wa ale a tom dii ale nala a te wa, nuru wala choa dan poom nyini juijui meena, Naawen a yaali wa kama. ³⁶ Nama seba tuntominj kaai ate Naawen ta cheŋ Izirali demma jigi a mooli sak nuruma wa wamanjana la. Wamanjana tuntomika ta ka suyogini a va Yeezu Kirisita waai ale ka waai meena Nyonon la jigi a jam. ³⁷⁻³⁸ Nama seba ayen ka Jon Soka-teerowa ale de ninj a jam sak nuruba soka teka wie ale ge ate wannu de a nye. Ni be seba Yeezu Nazaret denowa de waai ale pa wannu de a piilim sak Galili tenka a ta jam paari Judia tenka la kama. Nama seba me ayen Naawen ale te wa Chiika ale pagrim nalimnyiini dii la kama. Ni seba me wa ale jam nyeemu a tom wamanjana tuimaja ale a tebi waai meena ate Sitaana ta ba la, dii nyin la, Naawen jam boro ale wa kama. ³⁹ Mi ale m vaanchaama abe nya wienja de meena ate wa nye Juuma tenka ale Jerusalem dek ate ti weeni a sak ni. Nuruba ale yik wa a kpi jabarim nyin a ko wa. ⁴⁰⁻⁴¹ Alege ku daa nata dai ate Naawen nak wa yiri kum po a yaa basi ate wa pa wa dek a sak tama

baai nyiini ate Naawen a poom lueri ti ayen ti weeni dii ate tama nya la a sak nuruba chaab. Naawen an basi ate wa pa wa dek a sak waai meena, alege ka tama nyiini ate ti de nandiinta ale nyu ale wa diipo ate wa yiri kum po nueri la. ⁴² Wa yaa weeni ti ale nin muna ayen ti pa Naawen wamaŋsaŋa a sak nuruba abe ti weeni a sak ba ayen wa ka waai ate Naawen lueri wa ayen wa bo buusa a te kpeeba ale ŋanvuuta la. ⁴³ Naawen biisiteeroma meena a biisi wa wari kama a weeni ayen waai a dan ta siak ale wa, kula nyɔnɔwa le va wa yonni pagrim nyiŋ a nya wa wabaataŋa vondeka.”

⁴⁴ Piita ale diem jam boro a biisi la, Naawen Chiika a yaa siŋ jam jo baai meena ale jam a wom wa biika la suniima po. ⁴⁵ Juuma baai ale jam ta siaka a yaa jam maa va Piita a nyini Jopa teŋka a jam la, ku yaa jam cha ba ate ba nya ale Naawen te baai ale kan daa Juuma la Naawen Chiika me. ⁴⁶ Dii nyiŋ la, ba jam wom kama ale ba a biisi be chaŋsa a pak Naawen ale wa ale nyɛ ŋaai meena la.

Piita yaa ŋman biisi a weeni ayen, ⁴⁷ “Nuruma de me a tuesi Naawen Chiika kama ase tama me ale jam tuesi dii la. Nuru karo abe le weeni ayen ba kan tuesi soka ale nyiamɔa.”

⁴⁸ Wa yaa weeni ayen ba tuesi soka Yeezu Kirisita yonni nyiŋ. Piita ale ga biisi nueri ayen wa kuli la, ba yaa saalim wa ayen wa goa ale ba daa maga abe wa kuli.

11

¹ Tuimtomɔma ale nuruba ba chaama ale ta siaka ate ba bo Judia teŋka meena po la, a yaa jam wom ayen nuru baai ale kan daa Juuba la me a siak a te Naawen Wanni kama. ² Piita ale ŋman pilim cheŋ Jerusalem teŋka la, Juu baai ale a yaali ayen baai ale kan da Juuba la a gebi ba yuaŋa abe ba gum ba po la a yaa jam a toariŋ wa a weeni ayen, ³ “Ka boa ale soa ate fi cheŋ nuru baai ale kan daa Juuba la jigi a de

nandiinta ale ba?” ⁴ Piita yaa piilim a togi dii meena ale nyɛ la ayen,

⁵ “Mi ale jam boro a puusi Naawen Jopa teŋka po la, ku yaa nyɛ mi jigi nna ase goadaasima la, ate mi yaa nya jaab nna ase gatta kpien la ate jaab a yaa yik ka noa bunaansiwa meena a yaa siŋ cheena teŋ a jam zaani a moata mi. ⁶ Mi yaa ŋmasi nya jaamu po nalimnyiini a yaa nya ale yeri duŋsa ale goaduŋsa ale ŋanta baai meena ale a cheŋ ba loga nyiŋsa, ale nuinsa. ⁷ Mi yaa wom ale lueluk a weeni mi ayen, ‘Piita, yiri ŋmai. Ko a de.’ ⁸ Mi yaa tulisi ayen, ‘M Nyɔnɔ, aawo, dii nyiŋ la, ba ale biam mi la, mi an diem maa de jaab buui ale ka tama kisuk jaab la.’ ⁹ Alege lueluku a nyini wenŋmazuk a ŋman weeni mi a nyɛ buye ayen, ‘Naawen ale weeni jaab buui ayen wa ka jawelen la, ku a fe kama ayen fi kan weeni ayen jaab wala ka fi kisuk jaabɔa.’ ¹⁰ Nyaku de a jam nyɛ ka buta ale ge ate gatiaka a yaa ŋman yiri jueli wenŋmazuk. ¹¹ Diipo ate jaamu a yiri a jueli la, nidɔaba bata a yaa deri nyini Siizariya teŋka a jam yeri dii po ate mi jam boro la a weeni mu ayen ba nyɔnɔwa ale bo Siizariya la ale tom ba mi jigi. ¹² Naawen Chiika a yaa weeni mi ayen m yiri a cheŋ abe m kan basi ate ku daani mu. M suaataŋa bayuebiwa de abe maa va ka mi a nyini Jopa a jam ate ti meena a yaa jo Koniilos yenni po. ¹³ Wa yaa weeni a sak ti wa ale nya Naawen Sabiilo wa yenni po ate wa weeni wa ayen, ‘Tom nuru ate wa cheŋ Jopa teŋka a ga wi nuru wanyi ate ba a wi Simon waai ate ba a wi ayen Piita me la. ¹⁴ Wa ale biisi wie ale fu ate fi ale fi dɔkdemma meena a dan ta siaka ale ŋa, ni le nya varibasika.’ ¹⁵ Mi Piita ale jam piilim boro a biisi ale ba la, Naawen Chiika a deri siŋ jam ba suniima po ase wa ale pilim jam tama jigi dii la. ¹⁶ Ate mi yaa teeri Nyɔnɔwa ale jam weeni dii la ayen, ‘Jɔɔn Sokateerɔwa a pa ka nyiam a te ni soka alege

yogyogla de mi a le te ni soka kama ale Naawen Chiika.’ ¹⁷ Naawen abe jam pa ka tiirim bula a te ba ase wa ale jam pa bula degadega a te tama diipo ate tama a jam siak a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita la. Naawen abe dan nye dila, mi ka wana ate mi бага a weeni Naawen ayen wa kan nye dila?”

¹⁸ Ba ale ga wom nna la, ba yaa basi ba nampaga nakka ale ge a te Naawen pimpauk a weeni ayen, “Naawen a be poom te baai me ale kan daa Juuma la siuk kama ayen ba basi ba tuimbaatanja tomka ate ba nya nyuvuri paalik.”

¹⁹ Diipo ate ba jam ko Sitiven ate ninam a jam jam baai ale ta siaka la jigi la ba jam chali waan ka chaab. Dila powa, ba gela a jam chali chen Fonisia ale Saipurus ale Antiok tenšana a yaa nyiem a sak Juuma nyiini Naawen wamašana.

²⁰ Ba gela me a jam ka nidoaba a nyini Saipurus ale Sairini tenšana a chen Antiok tenka. Ba ale ga paari dula la, ba yaa sak baai ale kan daa Juuba la me. Ba jam sak ba ka Naawen wamašana a magsi chaab ale Nyɔnɔwa Yeezu. ²¹ Nyɔnɔwa pagrimu a jam bo ale ba kama ate nuru boari nna yegayega a jam ta siaka ale sinsanjanja a yaa tagri ba dek a va Nyɔnɔwa.

²² Kirisita bisanja ale a tu chaab a bo Jerusalem tenka a yaa ale ga wom nna la, ba yaa tom Banabas ayen wa chen Antiok tenka a ga nya. ²³⁻²⁴ Banabas a jam ka nuru man a ta siaka nalimnyiini. Naawen Chiika me abe jam sueri wa sunummu kama nalimnyiini. Banabas ale ga paari Antiok a nya ale Naawen a niak ba dii la ku yaa te wa supeentik ate wa yaa denŋsi ba kpa a weeni ba ayen, ba pii nyin a ta siaka ale ba suniima meena ale Nyɔnɔwa. Nuruba yegayega a yaa kasim jam ta siaka ale Nyɔnɔwa a gum mbala po.

²⁵ Banabas a yaa chen Taasus tenka ayen wa gisi Sool. ²⁶ Wa ale ga nya wa la, wa yaa yik wa a ta

chen Antiok. Ba noai bayewa a jam bo ka dula ale Kirisita bisanja ale a tu chaab la ate ku ga paari bein. Ba jam a sak ka nuru boari nna yegayega ben dila po. Ku jam ka Antiok tenka de po ate nuruba piilim te baai ale ta siaka ale Yeezu la, yoi ayen Kirisita Bisa.

²⁷ Dila powa, Naawen biisiteeroba ba gela a yaa jam nyini Jerusalem tenka a chen Antiok tenka. ²⁸ Biisiteeroma de wanyi yoi a jam ale Agabus. Wala a yaa yiri zaani ale Naawen Chiika pagrimu a weeni ayen kom pagrik ale za bu jam tenzuk de meena. Kommu a sum jam jam kama diipo ate Nakpionku Kilodiyus a jam boro la. ²⁹ Naanviirima a yaa jam maa chaab a poli waai meena wanyi wanyi ale бага te ligra dii ate ba pa na a maari ba sua tintila baai me ale ta siaka a bo Judia tenka po la. ³⁰ Ba yaa cheesi ba ligrana a pa na a te Banabas ale Sool ate ba ta na a ga te Kirisita bisanja ale a tu chaab la nisomma dula jigini.

12

¹ Dila powa, Naab Ayerod a deri jam piilim kama a basi ate Kirisita bisanja ale a tu chaab la ba gela a nya ninam nna yegayega. ² Wa jam basi kama ate ba yik Joon suoku Jeemsi a pa gebi kpien a togri wa. ³ Wa ale ga nya ale wannu de a te Juuma popeentik la, wa yaa nman yik Piita. Ba yik wa a magsi chaab ale ka dii po ate Juuma a ta ba tigi kpeeni dii po ate ba kan nobi boroboruk kuui ale ta dabinta la. ⁴ Ba ale jam yik Piita la, ba deri jam ta wa a ga lik kama, a yaa yaali sojiba pi ale bayuebi ate ba a limsi wa. Wa poori ba ka togatoga bunaansi. Naawa Ayerod jam nye dila a poli kama ayen Juuma Gaambasika Tigini a dan taam abe wa ta wa nyini peelim ate ba bo wa buusa ate waai meena nya. ⁵ Ba yaa ta Piita a ga lik. Wa ale jam bo likka dokku po la, Kirisita bisanja ale a tu

chaab la a yaa jam puusi Naawen nalmnyiini a te wa.

⁶ Yok kuui ate Ayerod jam a poli ayen vari a dan veenti abe wa lagri Piita a ta nyini a te nuruma la, Piita jam doa ka limsidoma baye sunsun a goa. Ba jam pa ka choarima kpeema a bobi wa. Limsidoba me ale jam za likka dokku noai. ⁷ Nyonowa sabiilo a yaa deri jam za dula ate ku yaa nyagsi nna yegayega likka dokku po, a choa Piita kpinkpaluk a yaa weeni wa ayen, "Nye nwuli, yiri." Wa ale ga weeni dila la, choarimana yaa deri nyini Piita nisima po a gebi lo. ⁸ Sabiilowa yaa nman weeni ayen, "Pa fi gattana a jo abe fi su fi neunsana." Piita yaa nye dila ate Sabiilowa a nman weeni ayen, "Pa fi kasaauku a jo abe fi jam va mu." ⁹ Piita yaa va wa nyini likka dokku po a nyini alege ze ayen sabiilowa ale nye dii la a sum ka wensie. Piita jam a poli kama ayen da dii dai wa a goa a daasim kama. ¹⁰ Sabiilowa ale Piita a yaa jam va chaab a chen a jam gaam ninka limsidoma a nman jam gaam baai ale pa san la, a yaa ga paari noa dii ate ba pa kutana a nye ate fi gaam ku abe fi yaa deri a jo tenka po la. Ba ale jam a paari tuok kula la, ku yaa deri lagi ku dek ate ba taam nyini a va chaab a chen siuku po. Ba ale chen maga la, Sabiilowa a yaa deri basi Piita wa dek wa nyiini ale ge chen be.

¹¹ Piita yaa deri min dii ale nye wa jigi la ate wa yaa weeni ayen, "Yogyogla de m seba ayen ka Nyonowa ale tom wa sabiilowa ate wa jam vari mu Ayerod nisima po ale Juuma ale jam a poli dii la nisima po a basi."

¹² Wa ale min nna la, wa yaa chen Mერი yenni. Mერი a jam ka Jon ma. Jon yoi di choa a jam ale Maak. Piita ale jam a paari Mერი yenni la, nuru boari nna yegayega ale jam tu chaab dula a boro a puusi Naawen. ¹³ Piita ale ga a nak dokku noanni la, pokdokie wa yue jam ale Aroda,

a yaa jam tulisi Piita. ¹⁴ Wa ale ga wom lueluku a yaa min ayen ka Piita la, ku yaa deri te wa supeentik nna yegayega ate wa an nman poom lagi dokku noanni alege deri chali a ga weeni ayen, "Ka Piita ale jam za peelim."

¹⁵ Ba yaa tulisi wa ayen, "Fi a yesin kama?" Alege wa nman nmasi weeni ba ayen, "Mi a biisi ka wensie." Ba nman tulisi wa ayen, "Ka wa chiika."

¹⁶ Ba ale jam a biisi dila la, Piita a diem a nak dokku noanni kama. Ba ale lagi nya wa la, ku yaa deri cha ba. ¹⁷ Wa yaa yuk nisa ayen ba goori ale ge yaa weeni a sak ba Nyonowa ale nye dii ate wa nyini likka dokku po a nyini la. Wa yaa weeni ba ayen ba weeni nyaku de a sak Jeemsi ale mbala meena ale ta siaka la. Wa ale biisi nna a ga nueri la, wa deri basi ba ale ge nyini chen jigi yon.

¹⁸ Vari ale veenti la, ku yaa nye nna naglim sojima sunsun ate ba a begi chaab jaab buui ale nye Piita la. ¹⁹ Ayerod a yaa weeni ba ayen ba nyiem gisi yik wa a ta jam. Ba jam gisi ka nalmnyiini alege ba an nya wa. Wa yaa wi sojima a bek ba alege a yaa weeni sojiba ba chaab ayen ba ta ba a ga ko.

Ku naanynin Ayerod yaa basi Judia tenka ale ge chen Siizariya a goa dula maga dega.

²⁰ Ayerod sui ale jam a puuri nna yegayega ale Taaya ale Saidon demma. Da yen, ba yaa nye noai yen a chen ayen ba nya wa. Ba jam de ka nin a nya nuru waai ale jam soa Naawa yenni meena a nya la. Wa yoi ale Balastus. Ba yaa jam nya wa ayen wa maa maari ba ate ba nya Naawa. Wa yaa siak te ba siuk. Ba yaa jo Naawa jigi a saalim wa ayen wa basi ate masim ale nyemagsika a jam ba sunsun ate ku basi ate ba nman a nya ba nandiintana ase wa nyeem ale poom a nye dii la.

²¹ Da yen ate Ayerod a potim lueri dai a yaa pa wa naam gattana a jo, a yaa kali wa zukpaglika zuk a piilim

biik a biisi ale ba. ²² Nuruma yaa kaari ate ku jueli nna yegayega ayen, "Daa nuru ale a biisi, ka wein." ²³ Nyɔnɔwa sabiilowa a yaa deri fobi wa lonsi dii nyin la, wa an zuli Naawen ya. Nanzue ale jam de wa ate wa yaa kpi.

²⁴ Nyaŋa de meena ale jam a nye la, Naawen wamaŋsaŋa a kasim jam tagli ka jigi meena ate nuruba jam piisi a gum du.

²⁵ Banabas ale Sool a yaa jam tom ba tuimaŋa a nueri kama Jerusalem tenka po ale pilim nman Antiok. Ba jam ta ka Joon waai ate ba maara wi wa ayen Maak la a jam.

13

¹ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Antiok tenka po la, a jam ta ka Naawen biisiteeroba ba gela ale sagroba ba gela ba po. Ba yue jam ale Banabas ale Simon (waai me ate ba jam a wi ayen Asoblik la) ale Lusiyas Sairini denowa, ale Manayen (waai ale jam bo ale Naawa Ayerod waai ale jam ka Galili naab la) ale Sool. ² Da yey ate ba yaa boro a puusi Naawen a bobi ba noa, ate Naawen Chiika a yaa weeni ba ayen, "Ni poori Banabas ale Sool a te mu ate ba tom tuim dii ate mi wi ba ayen ba tom la."

³ Ba yaa maa chaab a bobi noa a puusi Naawen a pa ba nisima a vi ba zuk ale ge a yaa tom ba ayen ba a cheŋ.

⁴ Dila nyin, Naawen Chiika a yaa tom Banabas ale Sool ate ba cheŋ Seliusiya tenka a yaa zaani dula a jueli naaruŋ a cheŋ Saipurur tenka ⁵ a yaa ga sin cheŋ Salamisi tenka. Ba jam cheŋ ga jo Juuma tuka diinaŋa po a sak ba Naawen wanni. Joon Maak ale jam maa boro ale ba a maari ba ale ba tuimaŋa.

⁶ Ba yaa nman jam basi dula jigini ale cheŋ Pafos tenka. Ten kala po ba yaa jam nya sampoporik. Wa yoi ale Baayeezu. Wa jam ka Juu. Wa jam a paasi ka nuruba ayen wa ka Naawen biisiteerɔ. ⁷ Wa jam boro

ale ka tenka kpagini ate ba a wi wa ayen Saajus Poolus la. Poolus jam tagri ka Aroom kpanŋa zuk a nya Saipurur tenka. Wa jam ka yam nyɔnɔ nna yegayega. Wa yaa wi Banabas ale Sool ayen ba jam weeni Naawen wanni a sak wa. ⁸ Alege sampoporika Elimas (wa yoi di choa a jam ale la ale Giriki tenka biika) a kasim jam a zeri ba kama ayen Gominawa kan nya siuk a ta siaka ale Naawen wamaŋsaŋa. ⁹ Naawen Chiika yaa sueri Sool (waai yoi di choa ale Pool la.) ate wa yaa nya sampoporika nimbie po nna zii ¹⁰ a weeni ayen, "Fi ka Velinwendika biik. Fi ka wamaŋsa meena dachiak. Fi kasim sueri ale pimpaasima ale gaasa meena ate fi kasim pii nyin a nye ayen Nyɔnɔwa wensienŋa wienŋa a chim venta. ¹¹ Yɔgyɔgla de, nya de, Nyɔnɔwa nisimaŋa a sin fi zuk kama. Fi le yi ate ku beni maga dega."

Pool ale ga biisi dila a nueri la, ku yaa nye Elimas nina po nna ase legi la, ate wa yaa cheŋ a gilim a gisi ayen wa nya nuru ate wa yik wa nisima a ta wa a kuli. ¹² Gominawa ale ga nya dila la, wa yaa ta siaka yɔgla. Ku jam cha wa ka nna yegayega ate wa wom sinsaŋa de chaab a magsi chaab ale Nyɔnɔwa.

¹³ Pool ale wa vaanchaama a yaa nyini Pafos a jueli naaruŋ a cheŋ Periga tenka kaai ale bo Pamfiliya tenka po la. Alege Joon Maak a jam pa ba a basi ka Pamfiliya ale ge pilim nmani Jerusalem. ¹⁴ Ba yaa basi Periga tenka ale ge cheŋ Antiok tenka kaai ale bo Pisidiya tenka po la. Juuma Vuusum Danni ale jam paari la, Pool ale Banabas yaa jo ba tuka diinaŋa po a kala. ¹⁵ Nuru wanyi ale ga karim ba Moosis Sinsaŋa gbaŋsaŋa po wienŋa na gela ale Naawen biisiteeroma ale nmarisi dii Naawen Gbaŋka po a nueri la, ba tuka diinaŋa kpanŋa a yaa tom tuntomin Pool ale Banabas jigi a weeni ba ayen, "Ti suaata, ti a yaali kama

ayen ni dan ta wari ayen ni weeni a denŋi ti kpa ni be weeni a sak ti.” ¹⁶ Pɔɔl yaa yiri zaani a zak wa nisima a puusi ba a yaa piilim biik ayen,

“Izirali demma ale baai ale kan daa Izirali demma alege a chali Naawen la, nama meena lagi tue a wom dii ate m tara ayen m weeni a sak ni la. ¹⁷ Tama Izirali demma de Naawenni ale lueri ti kokpienŋa. Dii po ate ba jam chim nicham Ejipiti tenka po la, Naawen jam basi ba kama ate ba chim nuru kpeenta. Naawen jam pa ka wa pagrimu a nye ate ba nyini Ejipiti tenka po a nyini. ¹⁸ Wa kasim jam duŋ wa sui sagini po ale ba kama ate ku ga paari bena pisinaansi. ¹⁹ Wa jam kaasi ka Keenan satenŋa siyopoi ale ge a yaa basi ate wa dek nuruma a soa ten sila. ²⁰ Nyanŋa de meena abe pa paari ka bena kobsinaansi ale pisinu ate Naawen a yaa jam te ba kpaŋa ayen ba a nya tenŋa zuk.

“Ba jam a nya si zuk ka dila ate ku ga paari dii po ate Naawen biisiteero waai ate ba a wi ayen Samuel la a ga jam. ²¹ Izirali demma ale ga juisi ayen Naawen te ba naab la, Naawen yaa pa a nuru waai ate ba a wi ayen Soɔl la ayen wa chim ba naab ate ku ga paari bena pisinaansi. Soɔl jam ka kisi biik. Kisi jam nyini ka Benjamin buuni po. ²² Ku njanjnyin Naawen yeeri wa ale ge zak Deewid a zaani ayen wa chim ba naab. Naawen ale biisi dii a magsi chaab ale Deewid la ale nna ayen, ‘Mi nya kama ale ka Jese biika Deewid ale chim nuru waai ate mi sunummu a bo ale wa la. Wa ka nuru waai a le wa tom dii ate mi a yaali la nalimnyiini.’ ”

²³ Pɔɔl yaa nman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Ase Naawen ale jam puulim dii a magsi chaab ale varibasidɔwa la, ku jam ka Deewid wa de njanjbiika Yeezu ate Naawen a pa wa ayen wa chim Izirali demma varibasidɔ. ²⁴ Joɔn ale lin jam de nin a sak Izirali demma meena ayen

ba tagri a basi ba wabaatana tomka abe ba tuesi soka ale ge ate Yeezu a yaa jam piilim wa tuimaŋa. ²⁵ Joɔn ale jam moata wa me tuimaŋa tom kpeglimka la, wa yaa bek nuruma ayen, ‘Nama dek a ta a poli ayen mi ka wana? Mi daa nuru waai ate ni a limsi la. Aawo, ni be nya wa bo ka mi njanj a cheena. Mi posima kama ale m nin chim yomo waai le wa domsi a kali wa nin a yeeri wa nuensaŋa a te wa la.’ ”

²⁶ Pɔɔl yaa nman biisi a cheŋ ayen, “M suaata, Abraham njanjbisa, ale nama baai ale kan daa Izirali demma a chali Naawen la, ka tama meena jigi ale varibasidɔwa tuntominj ka de a jam. ²⁷ Boan nyin, nuru baai ale bo Jerusalem tenka ale ba nindeeroma la, a jam ze ayen Yeezu ka varibasidɔwa. Ba be an jam minj Naawen biisiteeroma wienj Naawen Gbanjka po ate ba jam a karim Vuusum Daanŋa meena la a chak ya. Dila nyin la, ba nindeeroma yaa bo buusa mini wa ayen ba ko wa. Ba ale nye dila la, ba jam ze ayen ba poom a nye dila a magsi chaab ale ka biisiteeroma ale poom weeni dii la ate ku chim wensie. ²⁸ Ba an jam poom baga a nya wa dii ate wa kaasi a magsi ba ko wa la, alege ba diem jam saalim Gominawa Paalot kama ayen wa basi ate wa nuruma ko wa. Wa yaa siak ate ba ko wa. ²⁹ Ba ale ga nye wa wienj de meena a magsi chaab ale dii ale nmarisi Naawen gbanjka a nueri la, nuruba yaa yeeri wa jabarimu nyin a ta sin tenj a ta wa a ga dueni pun vorub po. ³⁰ Alege Naawen a nak wa kama a nyini kpilima po a yiri ³¹ ate wa yaa jam pa wa dek a sak baai ale jam va ale wa a nyini Galili tenka a cheŋ Jerusalem la. Wa jam pa wa dek a sak ba dila ate ku paari ka daa dii choa. Bala abe ale nya nyaŋa de la ale soa ate ba weeni a sak Izirali demma. ³²⁻³³ Tama abe bo dela ayen ka ti sak ni Naawen wamaŋaŋa ayen Naawen ale puulim dii ale ti

kokpiensana la, wa a nye kama. Yogyogla de, tama baai abe ale ka ba njanbisa la, wa be nye a te ti kama, boan nyina, wa zak Yeezu a zaani kama, ase ba ale nmarisi yi dii ale saa buyewa Yiila Gbanaka po la ayen, 'Fi ka m biik,

Jinla m sum chim ka fi ko.'

³⁴ Naawen abe ale weeni dii a magsi chaab ale wa ayen wa le nak wa a yiri kum po ate wa kan puak vorumu po la ale nna ayen, 'Niak kaai ale welema ate m puulim ale Deevide ate ku a fe ayen ku nye la, m le pa a te fu.'

³⁵ Ase Deevide ale weeni jigi di choa Naawen Gbanaka po dii ayen, 'Fi Naawen kan basi ate fi nuru welenka a puak vorumu po.'

³⁶ Pool yaa nman biisi a chen a weeni ayen, "Dii po ate Deevide a vua la wa tom tuim naai ate Naawen a yaali la kama ale ge a kpi ate ba gu wa ale wa kokpiensana ate wa puak. ³⁷ Alege waai ate Naawen a nak wa a yiri kum po la an puak vorumu po. ³⁸⁻³⁹ Ni meena, m suaata, ku a fe kama ayen ni seba a chak ayen wa dii ate mi mooli a sak ni la ale wabaata von teka. Wabaata von teka de abe va ka Yeezu jigi a jam. Ku be a fe kama me ayen ni seba ayen waai ale ta siaka ale wa la, a nyini wa wabaatana po a nyini kama, wabaata tii ate Moosis Sinsanana an jam baga a vari ni ni wabaatana po a basi la. ⁴⁰ Dila nyin la, ni kpesi seba ate Naawen biisiteeroma ale biisi dii la, a kan nye ni jigiya. ⁴¹ Ba ale weeni dii la ale nna.

'Ni wom de, nama baai ale a le Naawen ale biisi dii la, ku le cha ni ate ni chen be a yaa kpi.

Boan nyina, mi ale a nye dii jinla la, ka wa dii ate nuru a dan poom togi di kiri a sak ni, ni kan diem a ta siaka la.' "

⁴² Pool ale Banabas ale ga sak nueri a nyini tuka dokku po a nyini la, nuruma yaa weeni ba ayen ba

nman pilim jam njannyin Vuusum Danni a nman sak ba wienja de gum du. ⁴³ Nuruma ale ga basi tuka dokku la, Juuma yegayega ale baai ale kan daa Juuba a maa chim Juuma wensiuku vaaroba la, yaa maa chaab a va ka Pool ale Banabas. Tuimtomdoma a yaa biisi a densi ba kpa ayen ba kasim boro ale Naawen niaka.

⁴⁴ Juuma Vuusum Danni ale nman jam paari la, waai meena ale bo ba tenka po la, a yaa jam ayen ba wom Nyonowa wanni. ⁴⁵ Juuma ale ga nya ale nuruma piisi a soa dii la, ba suniimana yaa deri sueri ale nyuri ate ba yaa a weeni ayen Pool ale a biisi dii la ka venta. Ba yaa jam a le wa me. ⁴⁶ Alege Pool ale Banabas a yaa nyini peelim a biisi ale kan chali yogsum a weeni ayen, "Ku a fe kama ayen nama Juuma a lin wom Naawen wanni. Alege ni zeri di kama ale a poli, ayen ku an poom magsi ni nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Tama abe le basi ni abe ti chen baai ale kan daa Juuba la jigi. ⁴⁷ Dii nyin la, Nyonowa ale weeni ti dii la ale nna ayen,

'M gomsni ni a magsi kama ayen ni sak baai ale kan daa Juuba la wensienja ase nuru waai ale ta bolim a jam legi po la.

Ayen m ta varibasika a jam nuru meena jigi tenzuk de meena.'

⁴⁸ Baai ale kan daa Juuba ale wom nna la, ku yaa te ba supeentik ate ba a te Nyonowa pimpauk wa wamanana nyin. Nuru baai ate Naawen lueri ba ayen ba nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a yaa ta siaka ale Pool ale Banabas ale sak ba dii la.

⁴⁹ Ate Nyonowa wanni a yaa tagli ten kala meena. ⁵⁰ Alege Juuma a yaa paasi nipok baai ale kasim jam a yaali wensiuku vaka wie ate nuruba a te ba zula nna yegayega me la, ale kpage kpeemana ale a nya tenka zuk la ayen ba basi ate Pool ale Banabas nya ninam. Ba

yaa yiaƙ ba ate ba nyini ba teƙa po a nyini. ⁵¹ Pɔɔl ale Banabas yaa kpaanti ba naƙsaƙa tanaƙa a basi ba teƙa po ayen ku sak ayen ba a kaam ba kama. Ba nye dila ale ge a yaa cheƙ Ikoonium teƙa. ⁵² Supeentik ale Naawen Chiika a yaa jam sueri Yeezu ƙaawiriima nalimnyini Antiok teƙa po.

14

¹ Pɔɔl ale Banabas ale jam paari Ikoonium teƙa la, ba yaa ƙman jo Juuma tuka diinaƙa po a biisi nalimnyini ate nuruba yegayega, Juuma ale baai ale kan daa Juuba la yaa jam ta siaka ale ba sinsaƙa. ² Alege Juuma baai ale jam a zeri ayen ba kan ta siaka ale Yeezu la a yaa jam a choa baai ale kan daa Juuba la, noa a weeni ayen Kirisita bisaƙa daa nuru maƙsa. ³ Tuimtomɔma a jam goa dula beni ka nalimnyini a yaa nyini peelim a sak Nyɔnɔwa wie kan chali yɔgsum. Nyɔnɔwa abe jam te ba ka pagrim ate ba baga a nye wakperikaliisa ayen ku sak ayen ba sinsaƙa a magsi chaab ale ka wa ale a yaali ba wa niaka nyin dii la. ⁴ Teƙa po demma a yaa jam poori ka chaab buye, ba bunyi a va Juuma, ba bunyi me a va tuimtomɔma.

⁵ Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ba gela ale ba kpaƙƙa a yaa maa chaab a nye noai yen ayen ba nye ate tuimtomɔma nam abe ba yuk ba ale tintana a ko. ⁶ Tuimtomɔma ale ga wom la, ba yaa chali cheƙ Lisitira ale Daabe ale teƙ fi sii meena ale bo si po la. Lisitira ale Daabe abe jam bo ka Likaaniya teƙa. ⁷ Jigi ƙala meena ate ba chali cheƙ la, ba jam sak Naawen wamaƙsaƙa kama.

⁸ Nuru ale jam bo Lisitira teƙa po a chim gbaruk a nyini wa biam po. Ba ale biak wa wa an ma cheƙ nyaya. ⁹ Wa yaa jam kala a wom Pɔɔl ale a biisi dii la. Pɔɔl a yaa nya wa nna zii, a yaa min ayen nuruwa ta siaka kama a magsi wa nya nyinyɔgsa. ¹⁰ Pɔɔl yaa weeni wa ate ku jueli ayen, “Yiri zaani

fi naƙsaƙa zuk.” Nuruwa yaa yok jueli wein a jam zi a yaa deri cheƙ a gilim. ¹¹ Nuru boanni ale nya dii ate Pɔɔl nye la, ba yaa deri a na ate ku a jueli wein a weeni ale Likaaniya biika ayen, “Yɔgyɔgla de, boglutaƙa a yaa labri chim ka nuruba a sin jam tama jigi.” ¹² Ba yaa te Banabas yonni magsi chaab ale ba bogluku ayen Zeeyus. Ba jam te Pɔɔl me yue magsi chaab ale ba bogluk kpiefku ayen Yemas dii la wa jam ale biisirowa. ¹³ Waai ale a kaab Zeeyus la a yaa ta lalisa ale tiisa puuta a ta jam kaabka yenni doƙku noanni ayen wa ale nuru boanni a nye kaabka a te tuimtomɔma, kaabka yenni de a za ka juijui ale kan bo teƙa po la.

¹⁴ Pɔɔl ale Banabas ale wom ba ale a yaali ayen ba nye dii la, ba yaa yik ba gattaƙa a cheeri ayen ku sak ba ayen ba ale nye dii la ka wabiok. Ba noa bayewa yaa a chali jo nuru boanni sunsun a deri piilim a na ate ku a jueli a weeni ayen, ¹⁵ “Nidoaba, ka boa ate ni a nye dila? Tama dek ka nurubisa ase nama me la. Tama bo dela kama ayen ti mooli Naawen wamaƙsaƙa a sak ni ate ni tagri a basi ƙankayaataƙa de chaab abe ni va Naawen dii ale vua a nye wenzuk ale teƙ ale nyaataƙa ale ƙanta baai meena ale bo ba po la. ¹⁶ Dila po dila powa, Naawen jam basi kama ate waai meena a va ba dek ale a yaali siuk kuui la. ¹⁷ Alege wa va ka wie nna yegayega nyin a nye ayen ku sak nuruba ayen wa vua kama. Wien de ale wa a te ni nyiam ate bu nyini wenzuk a jam diipo ale magsi la, wa a basi ate ni ƙanborintaƙa a nye a niak diipo meena ale magsi la, wa a te ni ƙandiinta ate ni de a chak, ale a basi ate ni suniimaƙa a sueri ale supeentik.” ¹⁸ Tuimtomɔma ale jam poom a biisi wien de meena la, ba jam nam ka nna yegayega ate nuruma a basi kaab kaai ate ba jam ayen ba kaab a te ba la.

¹⁹ Juuma ba gela ale jam nyini Antiok ate ka bo Pisidiya ale Ikoonium

tenšana la a jam. Bala ale jam nye ate nuru boanni a va ba Juuma ale a yaali dii la. Ba yaa yik Pool a pa tintana a yuk wa a vuuri a ta nyini tenka po a nyini. Ba ale jam nye wa dila la ba jam a poli ayen wa kpi kama. ²⁰ Alege Yeezu naanviirima ale jam gilim wa. Dila naanvini ate wa yaa yiri a nman ga jo tenka po. Vari ale venti la, wa ale Banabas a yaa chen Daabe tenka.

²¹ Dula jigini, Pool ale Banabas a jam sak Naawen wamašana a nya naanviiriba ka nna yegayega. Ba yaa pilim nmani Lisitira ale Ikoonium, a zaani dula a chen Antiok ate ka bo Pisidiya po la. ²² Jigana de meena, ba kasim jam a densi ka naanviirima kpa, a weeni ba ayen ba kasim ta siaka ale Yeezu. Ba jam maa sak ba ayen, "Ku a fe kama ayen ti nya ninam yegayega abe ti ge jo Naawen Naamu po." ²³ Pool ale Banabas ale Kirisita bisana ale a tu chaab la a yaa maa chaab a bobi noa a puusi Naawen a yaa lueri kpa ga a ta nyini Kirisita bisana ale a tu chaab toga toga la po. Pool ale Banabas a yaa pa ba nyo Nyonowa waai ate ba ta siaka ale wa nalimnyiini la nisima po.

²⁴ Ba yaa jam va Pisidiya tenka po a taam chen Pamfiliya tenka. ²⁵ Dula jigini ba jam sak Naawen wamašana Periga me po ale ge a chen Ataliya tenka. ²⁶ Ba yaa zaani dula a jueli naaru a pilim nman Antiok juijui ate Kirisita bisana ale a tu chaab la a lin pa ba a nyo Naawen nisima po ayen wa maari ba ate ba baga tom wa tuimana naai ate ba yaa tom nueri nna la.

²⁷ Ba ale jam paari Antiok la, ba yaa tigi Kirisita bisana ale a tu chaab la meena a nyo jigi yen a weeni sak Naawen ale pa ba a tom dii meena la. Ba weeni a sak ba wa ale lagi siuk ate baai ale kan daa Juuba la a maa ta siaka. ²⁸ Pool ale Banabas a jam goa dula jigini kama ale naanviirima meena ate ku beni nna yegayega.

15

¹ Nuruba ale jam nyini Judia a jam Antiok tenka a deri piilim a sak baai ale ta siaka ale Yeezu la sinsaga ayen, "Nuru karo a baga nya varibasika ase ka kula nyonowa a nin gebi wa yoanni ase Moosis Sinsana ale a sak dii la." ² Dila nyin la Pool ale Banabas a yaa jam ta nampaga nna yegayega ale ba. Baai ale ta siaka la a yaa lueri Pool ale Banabas ale baai ale ta siaka la gela a bo Antiok la ayen ba chen Jerusalem a ga nya tuimtomdoma ale kpana wanni de zuk.

³ Kirisita bisana ale a tu chaab la a yaa basi ba siuku po ayen ba chen. Ba ale jam va Fonisia ale Samaria tenšana po a chen la, ba yaa va ba Kirisita be chaama ale bo dula la jigi, a yaa weeni sak ba ayen nuru baai ale kan daa Juuba la a tagri va Naawen. Wa paalina de ate ba weeni a sak ba la yaa ta masim ale supeentik a jam ba meena jigi. ⁴ Ba ale jam paari Jerusalem la, Kirisita bisana ale a tu chaab la ale ba kpana ale tuimtomdoma a jam maa chaab a nye ba tia kama ate ba weeni a sak ba meena Naawen ale pa ba a tom tuima dii la. ⁵ Ba ale ga weeni nna a nueri la, baai ale ta siaka la gela baai ale ka Farisiima po nuruba la, a yaa yiri zaani nmai a weeni ayen, "Ku a fe kama ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuana. Ku a fe kama me ayen, ba kaam ba ayen ba a zuli Moosis Sinsana ale a weeni dii la."

⁶ Tuimtomdoma ale kpana a yaa tu chaab ayen ba biisi wanni de. ⁷ Ba ale nak nampaga di nyin ate ku beni la, Piita yaa zaani a biisi ayen, "M suaata, nama dek seba ayen a ta nyini dila po dila po, Naawen ale jam lueri mi a ta nyini nama po a nyini ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la, Naawen wamašana ate ba wom abe ba ta siaka ale na. ⁸ Naawen waai abe ale seba nurubiik meena popola ale ka dii la, a te Naawen Chiika baai ale kan daa Juuba la kama ase wa ale te tama

me dii la ayen ku sak ayen wa ta yaalika ale ba kama ase wa ale ta yaalika ale tama me dii la. ⁹ Naawen nye ba jigi kama ase wa ale a nye, tama jigi dii me la. Siuk kula po, wa va ka ba siaka ale wa a yaa sugri ba wabaatana ba suniima po a basi. ¹⁰ Yogyogla de, ka boa ale soa ate nama a yaali ayen ni pa jib kpeemu de buui ate ti kokpiensaana a yaase tama dekan bage ji bu la ayen naanviirima ji? Ni dan a nye nna, ni a nye ka Naawen a nya. ¹¹ Alege tama seba a chak kama ayen tama ale va ti Nyonowa Yeezu niaka nyin a nya varibasika ase bala me a le nya dii la.”

¹² Ba meena tuka po a kasim jam goori ka nna chorototo, ale a wom Pool ale Banabas ale jam a weeni Naawen ale pa ba a tom wakperikaliisa ale baai ale kan daa Juuba po dii la. ¹³ Pool ale Banabas ale ga biisi nueri la, Jeemsi yaa tulisi ayen, “M suaata, ni meena lagi tue a wom mi. ¹⁴ Ni wom Simon Piita ale tigi Naawen ale lin nye dii a sak baai ale kan daa Juuba la a yaa piilim lueri ba po ba gela a soa ba la. ¹⁵ Ase Naawen biisiteeroma ale nmarisi Naawen Gbanaka po a weeni a magsi chaab ale nyaku de la. Ba nmarisi weeni ayen Nyonowa a weeni:

¹⁶ ‘Nyaku de naanynin, m le pilim jam a nye ate Deevide yenni ale lo la a nman zaani.

M le nman pilim se di juijui ale lo la, abe m nye ate di nman pagra.

¹⁷ Ate nurubiik meena a jam mi jigi. Baai meena ale kan daa Juuba ate mi wi ba ayen m nuruba la, bala meena ale jam mi jigi.

¹⁸ Nyonowa ale weeni nya de meena a ta nyini dila po dila po.’ ”

¹⁹ Jeemsi yaa nman biisi a chen a weeni ayen, “Dila nyin mi a poli kama ayen ti kan a daani baai ale kan daa Juuba a yaa tagri a va Naawen la. ²⁰ Ku magsi ka ti nmarisi gban a te ba a weeni ba ayen, ba

kan a de bogluta nandiinta dii nyin la, nandiin tila an welema. Ti weeni ba me ayen ba kan bobi nipok baai ale kan daa ba pooba la a goa, abe ba kan a njobi jaab buui ate ba an togri la lamma abe ba kan a de ziim. ²¹ Baai ale kan daa Juuba la, le deri siak nya de kama, boan nyinna ba seba kama ayen Juuba baai ale bo juijui meena ale ba la, ba sak Moosis Sinsanna de kama ate ku beni yegayega. Ba be wom ale karim na kama ba tuka diinana po ba Vuusum Daana meena po.”

²² Tuimtomdoma ale kpanna ale Kirisita bisana ale a tu chaab la a yaa maa chaab a poli ayen ku nala kama ate ba lueri nuruba a ta nyini ba po a tom ba ale Pool ale Banabas ate ba chen Antiok. Ba yaa lueri nuruba baye baai ale ta siaka la a te ba zula nalimnyiini la. Nuruba bayewa ale Judas (waai me ate ba a wi wa ayen Baasabas la) ale Silas. Ba yaa tom ba ayen ba ta gbanaka a chen. ²³ Ba ale jam nmarisi gbanaka a weeni dii la ale nna ayen,

“Tama ni suaatana tuimtomdoma ale kpanna a maa chaab a puusi ti suaatana baai ale potim kan daa Juuba a nyini biam po ate ba bo Antiok ale Siriya ale Silisiya tensana la.

²⁴ “Tama wom ayen nuruba gela ale nyini tama po a jam biisi wie ate na daani ni ale nye ate ni popola kaasi. Ti a weeni a sak ni kama ayen ni nya nuru bala an tuesi sinsanna tama jigi ayen ba jam biisi dila. ²⁵ Dila nyin ate tama meena a nye tuka a yaa poli ate ti yaa siak a lueri nuru ba gela ayen ba va Pool ale Banabas ti sua tii ate ti marin la a jam ni jigi. ²⁶ Pool ale Banabas ka nuru baai ale pa ba nyuwoa a da ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyin la. ²⁷ Dila nyin ate ti yaa tom Judas ale Silas ni jigi. Ba ale poom weeni a sak ni dii meena wuu ate ti nmarisi gbanaka de po la.

²⁸ “Naawen Chiika ale tama a

maa chaab a siak kama ayen ti kan pa jib bu choa a ji ni. Ti ta ka wienja de nyiini ayen ti weeni a sak ni. Ku a fe kama ayen ni va ŋa. ²⁹ Wienja de ale, Ni kan a de bogluta ŋandiinta, ni kan a de ziim, ni kan a ŋobi jaab buui ate ba an togri la lammɔa, ni kan a bobi nipok baai ale kan daa ni pooba la a goa. Ku a le nala kama ase ni a le kan a nye wienja de.

“Ni boro nalimnyiini.”

³⁰ Ba ale ŋmarisi gbanjka nna a ga nueri la, ba yaa tom Pɔɔl ale Banabas ale ba vaanchaama ayen ba ta ka cheŋ Antiok. Ba ale ga paari la, ba yaa tigi baai ale ta siaka la ate ba jam jigi yeŋ a yaa te ba gbanjka. ³¹ Ba ale ga karim ka a nueri la, gbanjka wienja a yaa ta supeentik a jam ba jigi. ³² Judas ale Silas dek abe jam ka Naawen biisiteerɔba. Ba yaa bo ale ba a denji ba kpa ayen ba nya pagrim. ³³ Ba ale ga daliŋ maga dega la, Antiok demma yaa te Judas ale Silas siuk ale suyɔgini ate ba pilim cheŋ baai ale tom ba la jigi. ³⁴ Alege Silas jam nya kama ayen ku nala kama ate wa wari dula.

³⁵ Alege Pɔɔl ale Banabas a jam wari ka Antiok a gum chaab ale nuruba chaab ate ba maa chaab a yaa sak nuruma Nyɔɔwa wannɪ.

³⁶ Ku ale ga beni maga dega la, Pɔɔl a yaa weeni Banabas ayen, “Basi ate ti pilim ŋmani cheŋ jigi ŋaai meena ate ti sak Nyɔɔwa wannɪ la a ga nya ase Kirisita bisaŋa a nye ka se.” ³⁷ Banabas a jam a yaali kama ayen Joɔn Maak a maa va ba a cheŋ. ³⁸ Alege Pɔɔl an jam poli ayen ku magsi ayen Joɔn Maak a maa va cheŋ dii nyiŋ la wa an jam maa boro ale ba ate ku ga paari ba tuini kpeglimka. Wa jam zaani ka Pamfiliya teŋka a basi ba. ³⁹ Nampaga a yaa deri jam ba sunsuŋ ate ba poori chaab togatɔga. Banabas a yaa yik Maak ate ba jueli ŋaarun a cheŋ Saipurɔs teŋka ⁴⁰ ale ge ate Pɔɔl me a lueri Silas ate baai ale ta siaka a yaa pa ba nyo Naawen

nisima po ayen wa nya ba zuk ale wa niaka, ⁴¹ ate ba cheŋ Siriya ale Silisiya teŋsaŋa a ga a denji Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpa dula a te ba pagrim.

16

¹ Pɔɔl yaa nyini Siriya ale Silisiya teŋsaŋa a cheŋ Daabe ale Lisitira. Kirisita bisaŋa wanyi ale jam bo Lisitira. Wa yoi jam ale Timoti. Wa mawa jam ka Juu a ta siaka ale Nyɔɔwa. Alege Timoti kowa jam ka Giriki deno. ² Kirisita bisaŋa meena ale jam bo Lisitira ale Ikoonium la, a kasim jam a pak Timoti kama. ³ Pɔɔl a yaa jam a yaali ayen wa maa va a cheŋ. Pɔɔl yaa gebi wa yoanni dii nyiŋ la, Juuma meena ale jam bo dula jigini meena la, a jam seba ayen Timoti kowa ka Giriki deno. ⁴ Ba ale jam va teŋsaŋa po a taam la, ba jam weeni sinsaŋa meena ŋaai ate tuimtomɔma ale kpaŋa meena Jerusalem teŋka a sak baai ale ta siaka la kama. Ba weeni ba me ayen ba chiib a va sinsaŋa. ⁵ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la siaka a yaa ŋmasi pagra a gum du ate ba jam a piisi daa meena a gum du.

⁶ Ba yaa jam cheŋ a va Firijiya ale Galatia teŋsaŋa dii nyiŋ la, Naawen Chiika an jam te ba siuk ate ba sak Naawen wamaŋsaŋa Asia teŋka po. ⁷ Ba ale jam paari Misiya teŋbanni la, ba jam poli kama ayen ba cheŋ Bitiniya teŋka alege Yeezu jam tom ka Naawen Chiika ayen wa weeni ba ayen ba kan cheŋ. ⁸ Ba yaa va Misiya teŋka a taam siŋ Torowas teŋka. ⁹ Ku yaa nye Pɔɔl jigi yokku ase wa goa daasim kama la ate wa nya Masidoniya deno a za wa teŋ a saalim wa a weeni ayen, “Taam jam Masidoniya dela a maa maari ti.” ¹⁰ Wa ale ga nya nna la ase goad-aasima la, ti yaa yiri a gomsɪ ayen ti cheŋ Masidoniya a poli weeni ti dek ayen Naawen weeni ti ayen ti cheŋ ka dula a ga sak ba wa wamaŋsaŋa.

11 Ti yaa jueli n̄aarun̄ a zaani Torowas a gaam taam cheŋ Samotiras. Vari ale veenti la, ti yaa n̄man cheŋ Niyapolis. 12 Ti yaa zaani dula a basi n̄aarun̄ku ale ge cheŋ Filipai, ka Masidoniya t̄nsaŋa po t̄n̄ kpien̄ la. Aroom demma ale ba kpaŋa ale jam bo t̄n̄ka de po a nya ba zuk. Ti jam bo t̄n̄ kala ate ku beni magla. 13 Juuma Vuusum Danni ate ti yaa basi t̄n̄ka po alege cheŋ siŋ benni noai juijui ate ti jam a poli ayen ti le nya jigi ale Juuma a tigi chaab a boro a nyɛ Naawen puusa la. Ti yaa jam kala a biisi ale nipok baai ale jam tigi chaab a kala dula la. 14 Ti ale jam boro a biisi la, nipok wanyi ate ba a wi wa ayen Liidiya ale jam a wom dii ate ti jam a biisi la. Wa jam nyini ka Tayatira. Wa jam ta ka garuk sobta a gerim. Wa jam ka waai ale a te Naawen zula nna yegayega la. Dila nyin̄ la, Nyonowa yaa lagri wa popolaŋa ate wa a wom Pool ale jam a weeni dii la. 15 Wa ale wa dokdemma ale ga tuesi soka a nueri la, wa yaa wi tama a weeni ayen, “Nama a dan sum siak kama ayen mi ta siaka ale Nyonowa, ni be jam mi yenni a goa.” Wa jam weeni dila ate ku yik tama kama ate ti va wa a cheŋ.

16 Da yen̄ ate ti jam a cheŋ juijui ate Juuma a tigi chaab a puusi Naawen la, ate nipokbili wanyi, wa jam ka yomo a yaa tu ti siuku nin̄. Chichiribaata ale jam ta wa ate wa baga a weeni chum dii po wie. Baai ale jam soa nipokbili yomowa de la, ba basi kama ate wa yaa a porisi a nya ligra nna yegayega a te ba. 17 Wa yaa jam kaari a wi Pool ale tama a weeni ayen, “Nuruma de ka Naawen kpeeni tomteeroba. Ba a mooli a sak ni ka ni ale ni nyɛ dii ate ni nya varibasika la.” 18 Wa jam nyɛ nnala ate ku paari ka daa dii choa ate ku yaa puuri Pool sui nna yegayega ate dai dila dannii Pool yaa virim a weeni chichiribioku ale bo wa zukku po la ayen, “Yeezu Kirisita yonni nyin̄ ate mi a weeni

fu ayen fi nyini wa zuk po a nyini.” Chichiribioku a yaa deri basi wa dula jigini nna nwuli.

19 Nipokbilika nyamma ale ga min̄ ale ba an n̄man baga a nya ligra la, ba yaa yik Pool ale Silas a vuuri ba a ta ba cheŋ kpaŋa jigi yaba peelimu po. 20 Ba yaa ta ba jam Aroom t̄n̄ka kpaŋa jigi a weeni ba ayen, “Nuruma de ka Juuba. Ba be a daani ka ti t̄n̄ka demma. 21 Ba a sak ka sinsak n̄aai ale kan a va tama Aroom demma sinsaŋa la. Ku be a fe kama ayen ti kan nyɛ dii ate ba a weeni ti la.” 22 Nuru boanni a yaa maa gum ba po a yaa tu chaab ale Pool ale Silas.

Ate kpaŋa a yaa yik Pool ale Silas gattaŋa a dari cheeri ale weeni ayen ba miiri ba. 23 Ba ale miiri ba nna yegayega la, ba yaa ta ba a ga lik ale ge weeni likka dokku limsidowa ayen wa n̄masi lik ba nalimnyiini. 24 Limsidowa ale ga wom nna la, wa yaa ta ba taam nin̄nin̄ dokku a lik a yaa pa duok kpion̄ ate ba kerivie, ku dobra nna yegayega a pa ba n̄ansaŋa a su du.

25 Alege goota po sunsun̄ ale ga paari la, Pool ale Silas a yaa jam boro a puusi Naawen ale a yi yiila a pak Naawen. Baai ate ba jam maa yik ba a lik la, a yaa jam a wom Pool ale Silas ale a nyɛ dii la. 26 T̄n̄ka a yaa deri choa nna yegayega ate likka yenni me a choa ate ku an bola beniya ate diinaŋa noaŋa a deri lagri, ate choroma n̄aai ate ba pa bobo ligrima la a yaa deri gebi me. 27 Likka yenni limsidowa a yaa yiri ga a nya ale likka yenni noaŋa a lagriya. Wa yaa yeeri gebi won̄ ayen wa ko wa dek dii nyin̄ la, wa jam a poli kama ayen nuruma a nyini chali be kama. 28 Wa ale jam boro a ayen wa nyɛ dila la, Pool yaa nya a kaari ate ku jueli nna yegayega a weeni wa ayen, “Kan te fi dek tuem, ti meena bo ka dela.”

29 Limsidowa yaa wi ayen ba ta bolim a jam a yaa chali jo yenni po ate yogsum yik wa ate wa nyin̄ka

yaa a gok nna pampam ate wa yaa lo Pɔɔl ale Silas nin³⁰ a yaa ta Pɔɔl ale Silas a nyini peelim ate wa yaa weeni ba ayen, “M koba, ku a fe ayen m nyɛ ka se ate m nya varibasika?”

³¹ Ba yaa tulisi wa ayen, “Ta siaka ale Nyɔnɔ Yeezu, ale fi le nya varibasika, fi ale fi dɔkdemma meena.”

³² Ba yaa sak wa ale baai meena ale bo wa yenni po la Nyɔnɔwa wannɩ.

³³ Dila powa degadega yok kula ate nuruwa a yaa yik ba a sugri ba nirɔɔn ate ba deri te wa ale wa dɔkdemma soka. ³⁴ Wa yaa ta ba jo wa dɔkku a nyɛ nandiinta a te ba. Wa dɔkdemma meena sue a yaa jam peenti nna yegayega dii nyin la, ba ta siaka ale Naawen kama.

³⁵ Vari ale ga veenti la, Aroom tɛnka kpanɔa a yaa tom limsidɔba ale tuntomin ka de ayen, “Ni basi ate nuru bala chen.”

³⁶ Limsidɔwa yaa weeni Pɔɔl ayen, “Aroom tɛnka kpanɔa a tom weeni kama ayen m lagi fi ale Silas a basi. Dila nyin yɔgyɔgla de, ni nyini chen ale suyɔgini.”

³⁷ Alege Pɔɔl yaa tulisi ba ayen, “Ba an nya ale ti kaasi wari ya, alege ba nak ti ate waai meena a nya. Tama ka Aroom dem. Ba nak ti a yaa ta ti ga yuk basi likka dɔkku po. Alege yɔgyɔgla de, ate ba yaa a yaali ayen ba basi ti ate nuru kan seba ku noai po? Aawo, dila kan tom! Ku a fe kama ate Aroom kpanɔa dek a jam dela jigini a lagi ti a basi.”

³⁸ Limsidɔma a yaa ga weeni ate Aroom tɛnka kpanɔa wom. Ba ale ga wom ayen Pɔɔl ale Silas ka Aroom demma la, yɔgsum yaa yik ba ³⁹ ate ba chen a ga weeni ba ayen ba kaasi ale ge yaa lagi ba ate ba nyini a yaa saalim ba ayen ba basi tɛnka po. ⁴⁰ Pɔɔl ale Silas a yaa basi likka dɔkku ale ge chen Liidiya yenni. Dula jigini, ba yaa tu chaab ale Kirisita bisinsila a yaa biisi wie a densi ba kpa ale ge yaa basi ba ale chen.

17

¹ Pɔɔl ale Silas a yaa nman va Amfipolise ale Apoloniya tɛnsana a taam chen Tsalonika tɛnka. Juuma tuka yeri dinyi ale jam za Tsalonika po. ² Ase Pɔɔl nyiem ale a nyɛ dii la, wa yaa chen ga jo tuka yenni po. Wa jam bo ka dula ate ku paari Juuma Vuusum Danni ku noa buta a jo ba tuka yenni po a pa Naawen Gbanka a biisi a dalin ale ba a ³ togi Gbanka wienɔa kie a sak ba ayen ku sak ba ayen ku jam a fe kama ayen Kirisitawa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la a nam ate ba yik wa a ko ale ge ate wa nman yiri kum po. Pɔɔl yaa weeni ayen, “Kirisitawa de ate Naawen puulim ayen wa le tom ate wa jam la, ale Yeezu. Be ka wala wie ate mi ta jam ayen m biisi a sak ni.” ⁴ Juuma ale wom nna la ba gela a yaa sum siak ayen Pɔɔl ale a biisi dii la ka wensie a yaa pa ba dek a gum chaab ale Pɔɔl ale Silas. Giriki demma me yegayega baai ale a chali Naawen la, ale nipooba ba gela baai ale chim nuru kpeenta la bala meena jam siak kama a maa va Pɔɔl ale Silas.

⁵ Alege Juuma a yaa jam a de nyuri ale Pɔɔl ale Silas. Juuma yaa yik tɛnka po nuru baai ale kan a yaali tuima ale a yaali kpalinɔa a bo tɛnka po siuk kpeentana ninɔa a nyiem a chen la a nyo jigi yen ate ba yaa maa chaab a nyɛ ate supuurim a jam waai meena jigi tɛnka po ate ba a nuemu nna yegayega. Nuruma yaa nyɛ dila a chali chen nuru wanyi ate ba a wi ayen Jeesin la yeri po. Ba jam a poli ayen ba a gisi ka Pɔɔl ale Silas dila ate ba dan nya ba abe ba yik ba a ta nyini peelim a te nuruma. ⁶ Alege ba ale jam nyɛ dila ale ge ba an nya ba la, ba yaa yik Jeesin dek ale Kirisita bisana gela a vuuri a ta ba jam tɛnka kpanɔa jigi a yaa a nuemu ate ku a jueli a weeni ayen, “Nuruma de a ta ka daanika a jam jigi meena. Yɔgyɔgla de, ba ale nna a jam tama tɛnka po ⁷ ate

Jeesin a yaa basi ate ba bo wa yenni po. Ba meena a kaasi ka Aroom tenka nakpionku Siiza sinsan̄a. Ba a weeni kama ayen nakpionku choa ale boro. Wa yoi ale Yeezu.”⁸ Tenka po kpan̄a ale nuruma ale wom nna la, ku yaa ta popola togatoga nna yegayega a jam ba jigi.⁹ Kpan̄a yaa basi ate Jeesin ale mbala a tuni ligi n̄aai ale magsi ba tuni la, abe ba basi ba ate ba yaa chen̄.

¹⁰ Ten̄ ale jam sobri la, Kirisita bisāa a yaa basi ate Pool ale Silas a chen̄ Beria tenka. Ba ale jam paari dula la, ba yaa ga jo Juuma Tuka Yenni po.¹¹ Tenka la demma a jam a zunchōn̄ Tesalonika demma de ale Naawen wamānsāa womka kama. Ba kasim jam lagi ba tue meena nalimnyini kama a wom wamānsāa. Daa meena ba a karim ale a zamsi Naawen gban̄ka wien̄a kama ayen ba nya ase Pool ale a biisi dii la ka wensie ya.¹² Juuma yegayega a jam ta siaka kama ale wamānsāa. Girik tenka nipooma yegayega baai ale chim nuru kpeenta la ale Giriki demma nid̄ama a jam maa ta siaka kama.¹³ Alege Juuma baai ale jam bo Tesalonika ale wom ayen Pool sak Naawen wann̄i Beria tenka me po la, ba yaa n̄man jam dula me a yik nuruba a nyo jigi yen̄ a paasi ba ayen ba ta daanika a jamu.¹⁴ Kuna bula beniya ale ge ate Beria demma Kirisita bisāa a basi ate Pool a chen̄ nya kpeema kun̄k̄on̄ini, alege Silas ale Timoti a yaa wari Beria.¹⁵ Nuru baai ale jam ta Pool a chen̄ ayen ba basi la, a jam ta wa a chen̄ paari ka Atens ale ge pilim n̄mani Beria. Pool jam te ba ka tuntomin̄ ayen ba weeni Silas ale Timoti ayen ba dan nya siuk yogyogla de ba jam wa jigi.

¹⁶ Pool ale jam bo Atens tenka a limsi Timoti ale Silas la, wa yaa jam nya ale bogluta a kasim jam sueri tenka de po meena. Nyaku de a yaa jam te wa supuurim nna yegayega.¹⁷ Daa meena wa kasim jam a dalīn̄ kama ale Juuma ale baai ale kan daa Juuba ale a chali Naawen la ba

tuka yenni po. Daa meena me wa jam maara a dalīn̄ kama ale nuru baai meena ale bo yaba peelitana po la.¹⁸ Sagroba ale jam boro. Ba jam ka togatoga buye. Ba bunyi wa yoi a jam ale Epikuriyos demma. Bunyiwa me yoi a jam ale Sitooyik demma. Epikuriyos demma ale Sitooyikma sagroma me a jam maa nak nampaga kama ale Pool. Ba gela a jam bek wa ayen, “Nuruwa de a ti an za a nak ka boan jaab gun̄gon̄ dila?”

Ba gela me weeni ayen, “Ku a nye ase wa a biisi ka ten̄sa si chaab bogluta wie la.” Ba weeni dila kama dii nyin̄ la, Pool a yaa biisi a magsi chaab ale ka Yeezu ale kpi ale n̄man yiri kum po dii la.¹⁹ Dila nyin̄ la, ba yaa weeni Pool ayen wa jam sagroma kpan̄a tuka jigini ate ba a wi ayen Ariyapagus la a jam siak wiik. Wa yaa siak a jam ate ba yaa bek wa ayen, “Pool, tama a yaali kama ayen fi weeni a sak ti sinsak paali n̄aai ate fi a sak la kiri.²⁰ Ti ale wom ale wie n̄aai ate fi a weeni la gela ka wachansa ti tue po la ate ti a yaali ayen fi weeni n̄a kiri a sak ti.”²¹ Ba jam bek Pool nna kama dii nyin̄ la Atens demma ale nicham baai ale maa bo tenka po dula la a nyiem kasim a yaali ayen ka ba a weeni chaab abe ba a wom me wa paala ale popola paala wie. Ba nyiem n̄man ka wari wari a nye a gum nna po.

²² Pool yaa yiri zaani Ariyapagus nuruma nin̄ a weeni ba ayen, “M nya kama ale nama Atens demma a yaali Naawen wie ka nna yegayega.²³ Dii nyin̄ la, mi ale kasim va tenka po a taam la, mi nya jigi n̄aai meena ate ni a kaab la ale bogluta ate ni se zaani a n̄marisi kunyi nyin̄ ayen, ‘Naawen dii ate ti ze la.’ Ni be basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen dii ate ni a te di zula alege ni ze di la, ka Naawen dila ate yogyogla de mi a biisi di wari a sak ni.²⁴ Wa ka Naawen waai ale nye tenka meena ale jaab buuri meena ale bo ka po la. Wa ka waai ale ka wen̄mazuk

ale tenzuk Nyono la. Wa be an bo daa yeri n̄aai ate nurubisa se la po. ²⁵ Yaase ku be kan fe kama ayen Naawen pa nurubiik ate wa nye wari a te wa. Dii nyin̄ la ka wala dek ale a te nyuvuri jaab buuri meena. Be ka wala me ale a te nurubiik meena jaab buuri meena me. ²⁶ Wa lin̄ nye ka nuru yen̄, a yaa va nuru wala nyin̄ a nye nuru boari togatoga tenzuk de meena. Ka wa dek me abe ale poli diipo ate ten̄sa togatogaka tenzuk de ale boro a beni la. Wala dek me abe ale daani ten̄banana a te ten̄sa togatogaka tenzuk de. ²⁷ Naawen nye nyāa de meena kama ayen ku basi ate nurubiik nyiem a gisi wa ate da dii dai ba baga a nya wa. Alege, ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen moata ti ka nna farafara ²⁸ ase nuru wanyi ale weeni dii ayen, 'Ka wala ale basi ate ti vua a nyiem a chej ale boro.'

Ku a nye ase ka ni dek nuruma ale n̄marisi dii ayen,

'Tama me ka wa bisa la.'

²⁹ Tama a be dan ka Naawen bisa, ku a fe kama ayen ti kan a poli ayen wa a neensi ka kuta a yaase tintana ate nurubiik a pa wa dek yam a peesi ba la. ³⁰ Diipo ate nurubiik a jam ze Naawen la, wa an jam te nurubiik waalika ase ku ale magsi ayen wa te ba dii la. Alege yogyogla de, wa yaa a weeni nurubiik meena jigi meena kama ayen ba tagri basi ba wabaata tuimāa tomka. ³¹ Boan nyin̄a, wa dak ka dai ayen dai dila dann̄i abe wa pa nuru wanyi ate wa lueri ayen wa va wala nyin̄ a bo tenzuk de meena wensie buusa. Nuru wala abe ale wa nak a yiri kum po ayen ku basi ate nuru meena seba chak nalimnyiini ku le sum nye kama."

³² Nuruma ale wom ale Pool a biisi magsi chaab ale yiri kum po wie la, ba gela a yaa jam nye wa a la. Ba gela me a weeni ayen, "Ti n̄man a yaali kama ayen fi biisi nyaku de wie ate ti wom." ³³ Pool a yaa basi tuka jigini ale chej. ³⁴ Nuru ba gela ale jam maa gum wa po a ta siaka

ale Yeezu. Nuruma de po wanyi yoi ale Daanisios. Wa jam maa ka Ariyapagus kpan̄a po dinyi. Nipok me ale jam maa ta siaka. Wa me yoi ale Damaris. Nuruba ba chaab me a jam maa ta siaka a gum du.

18

¹ Pool ale ga biisi ale Ariyapagus kpan̄a tuka a nueri la, ku n̄aan̄nyin̄ ate wa yaa basi Atens ale chej Korinti. ² Dula jigini wa yaa nya Juu wanyi, ate ba a wi ayen Akiila. Ba biak wa ka Pontus ten̄ka. Wa ale wa pok ale jam nyini Italiya ten̄ka jam daāa de. Wa powa yoi ale Pisisila. Ba jam nyini ten̄ kala jam kama dii nyin̄ la, Nakpion̄ku Kilodiyus ale jam te wada ayen Juuma meena basi Aroom ten̄ka. Pool yaa chej ayen wa nya Akiila ale wa powa. ³ Wa jam a goa ale ka bala ale a tom ale ba dii nyin̄ la Pool jam a baali ka dun̄sa gban̄sa a da ase Akiila ale wa powa ale jam a nye dii la. ⁴ Juuma Vuusum Daana meena wa nyiem jam ta ka biik ba tuka yenni po ale Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a biisi ale a poli ayen wa dan baga abe wa nye ate ba ta siaka ayen wa ale a biisi dii la ka wensie.

⁵ Silas ale Timoti ale nyini Masi-doniya a jam la, ba jam a paari ale Pool yaa kasim jam pa ka daana meena wa boka po a kasim a sak Juuma Naawen wamānsana a biisi ate ku a lagri ayen Yeezu ale Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa le tom ate wa jam la. ⁶ Nuruma ale jam a weeni ale a biisi wa a kaasi ayen ba kan yaali wa ale a weeni dii la, Pool me yaa kpaanti wa gattana paasuku ayen ku sak ba ayen wa a kaam ba kama a weeni ayen, "Ni dan be nama dek ale soa dila. Ku daa mi nin̄a a zaani yogyogla de a ta a chej m le chej ka nuru baai ale kan daa Juuba la jigi." ⁷ Pool yaa basi ba ale chej nuru wanyi waai ale kan daa Juu la yeri. Wa yoi ale Titus Jasitus. Wa jam ka waai ale a chali Naawen nna yegayega la. Wa

yenni jam za moata ka Juuma tuka yenni. ⁸ Nuru waai ale jam chim tuka yenni kpagi la yoi ale Kirisipus. Wala ale wa dokdemma meena a jam ta siaka kama ale Nyonowa. Nuruba yegayega me Korinti tenka a jam maa wom wamanšana kama a yaa ta siaka a tuesi soka.

⁹⁻¹⁰ Yok kunyi ate ku yaa nye Pool jigi ase wa goa daasim kama la ate wa nya Nyonowa ate wa weeni ayen, “Kan chali yogsum, boan nyinŋa, mi bo ale fu, kama. Nuru karo a baga a te fi tuomɔa. Kan sina, a biisi boan nyinŋa, mi ta ka nuruba yegayega tenka de po, baai ale a limsi ayen ba wom mi wanni.” ¹¹ Pool jam bo dula jigini ate ku paari ka bein ale geli a sak nuruma Naawen wanni.

¹² Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Galiyo, ate Aroom tenka a jam lueri wa ate wa chim Gomina a tagri Aroom tenka zuk a ga bo Korinti tenka a nya Akaaya tenka zuk. Diipo ate nuruwa de a jam chim Akaaya Gominawa la, dila powa ate Juuma a jam maa chaab a yik Pool ale pagrim a ta wa cheŋ dok kuui ate Aroom demma a biisi biisana la. ¹³ Ba jam a weeni kama ayen, “Nuruwa de Pool, a kasim pii ka nyinŋ a paasi nuruma ayen ba a te Naawen zula ŋaai ale kan a va sinsanŋa ale a sak dii la.”

¹⁴ Pool ale deri lagi noai ayen wa biisi a vari wa dek basi la, Galiyo yaa weeni Juuma ayen, “Ku daam dan ka wari dii ale ka wabiok a yaase wakaasunŋ ate wa nye, ku te nala kama ate m ta chichiiba ale nama Juuma nna, ¹⁵ alege ku ka wa dii ale ka nampaga wari a magsi chaab ale wie ŋaai ate ni pa a biisi la, ale nuruba yue la, ale sinsak ŋaai ate nama nyiini a va la, ku a fe kama ayen ni dek abe biisi a magsi chaab. Mi kan chim wienŋa de chaab boteero.” ¹⁶ Galiyo weeni dila ale ge yiaŋ ba ate ba nyini biisa dokku po a nyini. ¹⁷ Ba meena yaa yik Sositenisi waai ale jam ka tuka dokku kpagini la a zaani biisana dokku ninŋ a nak.

Alege dila an jam daani Galiyo ale magla me.

¹⁸ Pool jam bo Korinti tenka ale Kirisita bisana ate ku beni ka nna yegayega. Da yeŋ wa ale Pirisila ale wa chorowa Akiila a yaa banti ba ale ge jueli ŋaarunŋ a cheŋ Siriya. Ba ale jam zaani Kenkeriya ayen wa jueli ŋaarunŋku a cheŋ la, Pool jam poni wa zukku kama, dii nyinŋ la wa pe kama a magsi chaab ale dila. ¹⁹ Ba ale jam paari Efisos tenka la, wa yaa basi Pirisila ale Akiila dula jigini. Pool yaa biisi biik ale Juuma ba tuka yenni po. ²⁰ Ba yaa weeni wa ayen wa goa magla ale ba alege Pool zeri ²¹ alege weeni ba ayen, “Ku dan ka Naawen yaalika m le pilim ŋman jam ni jigi.” Pool weeni dila ale jueli ŋaarunŋ a zaani Efisos a cheŋ.

²² Wa ale jam paari Siizariya la, wa yaa cheŋ Jerusalem a ga puusi Kirisita bisana ale a tu chaab dula jigini la ale ge a yaa cheŋ Antiok. ²³ Wa ale beni maga dula jigini la, wa yaa basi dula, ale va Galatia ale Firijiya tenšana po a denŋi Kirisita bisana kpa.

²⁴ Juu wanyi ate ba a wi ayen Apolos ate ba biak wa Alezandiria la, a yaa jam Efisos. Wa jam ka waai ale baga a biisi nna yegayega ale seba Naawen Gbanŋa wienŋa nna yegayega me la. ²⁵ Nuruba ale poom linŋ jam sak wa Nyonowa siuku wienŋa nna yegayega ate wa a biisi ale a sak ale nin muna a va siuku nalimnyiini wensie ŋaai ale a magsi chaab ale Yeezu la. Alege soka kaai nyiini ate wa jam seba la ale soka kaai ate Jon te la. ²⁶ Wa yaa piilim a deri a biisi nyana de meena ba tuka yenni po ale kan chali yogsum. Alege Pirisila ale Akiila ale wom biika la, ba yaa yik wa a togi Naawen siuku meena wienŋa ate ŋa lagri a te wa nalimnyiini. ²⁷ Apolos yaa poli ayen wa jueli ŋaarunŋ a cheŋ Akaaya tenka. Kirisita bisana ale jam bo Efisos la a yaa denŋi wa kpai a ŋmarisi gbanŋ a te Akaaya Kirisita bisana a saalim ba ayen ba

tuesi wa nalimnyiini. Wa ale jam paari du la, wa jam maa maari nna yegayega baai meena ale va Naawen niaka nyinj a chim Kirisita bisa la. ²⁸ Boan nyinḡa, wa kasim jam nak ka nampaga ale pagrim a biisi yiaḡ Juuma. Ba nyini ka peelim a nak nampaḡa ale chaab dila ate Apolos a yaa biisi a ta nyini Naawen Gbaḡka wienḡa po ate ku lagri ayen ku sak ba ayen Yeezu ka Kirisita waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom ate wa jam la.

19

¹ Apolos ale jam bo Korinti la, Pɔɔl yaa cheḡ va Galatia ale Firijiya teḡsaḡa sunsuḡ po a taam nyini cheḡ Efisos. Dula jigini, wa yaa nya ḡaanḡviiriba ba gela ² a yaa bek ba ayen, “Diipo ate nama chim Kirisita bisa la, nama tuesi Naawen Chiika?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama an poom wom ayen Naawen Chiik boro.”

³ Pɔɔl yaa bek ba ayen, “Ku be dan ka dila nama abe tuesi ka boan soka?”

Ba yaa tulisi Pɔɔl ayen, “Ka Jɔɔn soka ate tama tuesi.”

⁴ Pɔɔl yaa tulisi ayen, “Soka kaai ate Jɔɔn te la, wa te ka baai ale basi ba wabaataḡa tomka la. Wa jam te ba kama ale ge weeni Izirali demma ayen ba be pa ba dek a te waai ale bo ḡaanḡ a cheena la. Kula nyonowa ale Yeezu.”

⁵ Ba ale wom nna la, ba yaa tuesi soka Nyonowa Yeezu yonni nyinj.

⁶ Pɔɔl yaa pa nisima a vi ba zuk ate Naawen Chiika yaa siḡ jam ba zuk ate ba deri jam biisi be sii ale kan daa ba dek biisa la a yaa weeni Nyonowa ale weeni ba ayen ba weeni dii la. ⁷ Baai ale jam nye nna la, a jam a nye ase ka nuruba pi ale baye la.

⁸ Chiisa sita meena Pɔɔl kasim jam a jo ka Juuma tuka yenni po a biisi wie ale nuruma. Pɔɔl a kasim pii nyinj a biisi ale ba ayen ba miḡ chak Naawen Naamu wie ale ka dii la.

⁹ Alege ba gela tue a jam kpari ka

nna yegayega ate ba jam kan yaali ayen ba ta siaka, ate ba jam a biisi be bulorisa nuruma meena niḡ a magsi chaab ale Nyonowa siuku. Dila nyinj la, Pɔɔl yaa yik ḡaanḡviirima ate ba maa chaab a basi ba ale cheḡ. Daa meena Tiranus yenni po Pɔɔl jam a biisi ka biik ale nuruba dɔk kpionḡ kuui po ate nuruba kali a sak nuruba la. ¹⁰ Wa kasim jam a nye ka dila ate ku ga paari a yaase ku gaam bena ḡaye ate nuru baai meena ale jam bo Asia teḡka po la (Juuma ale baai ale kan daa Juuba) a jam wom Nyonowa wannii.

¹¹ Naawen a jam pa Pɔɔl a tom wakperikaliisa gaam wakperikaliisa ale ka dii la kama. ¹² Wa lakima ale tuima ga tii ate wa jam ta la, nuru a dan pa ḡanta bala wanyi a ta ga yɔḡnyienḡ jigi kula nyonowa nyinjtuilaḡa a yaase wa chichiribaataḡa a basi wa kama. ¹³ Juuma baai me ale jam boro a nyiem a gilim a yiaḡ chichiribaata nuruba zuima po a basi la, ba me a jam pii ka nyinj pa Nyonowa Yeezu yonni nyinj a nye dila. Ba yaa weeni chichiribaataḡa ayen, “Yeezu waai ate Pɔɔl a sak wa wienḡa la, yonni nyinj ate mi a weeni fu ayen fi nyini nuruwa zuk po a nyini.” ¹⁴ Baai ale jam a nye nna la ka Juuma Puusika Yenni kpaḡi kpeeni wanyi bisa. Ba jam ka bisa bayopoi. Ba kowa yoi jam ale Sikiiva.

¹⁵ Chichiribioku yaa weeni ba ayen, “Mi seba Yeezu kama, m be seba Pɔɔl me kama. Alege nama, ka bana?”

¹⁶ Nuruwa yaa deri yiri a tu chaab ale ba meena a nak ba yiaḡ. Ba meena yaa yiri chali ale nira ale chabola a basi nuruwa yenni. ¹⁷ Juuma meena ale baai ale kan daa Juuba ate ba meena bo Efisos la a jam wom nyaku de kama ate yɔḡsum yaa jam yik ba meena ate Nyonowa Yeezu yonni a jam nya zula nna yegayega. ¹⁸ Baai ale chim Kirisita bisa yɔḡyɔḡla de la bala yegayega a yaa jam nyini peelim a

siak ale a weeni wie ŋaai ate ba jam nye la. ¹⁹ Ba yegayega baai ale jam ka sampoporisa a yaase tiita nyam la, a jam ta ba gbanj sii ate ba a nya si po a tom ba tuimaŋa la a jam jigi yeŋ waai meena nimbie po a ju ba a basi. Ba jam maa pa gbaŋsaŋa ligra meena a gum du kama, ŋa dan cheesi gum chaab ŋa a paari ka ligbie tusa pisinu. ²⁰ Siuk kula po ate Nyɔnɔwa wanni a kasim jam a tagli teŋka meena ale pagrim.

²¹ Wienja de meena ale ga nye la ŋaŋnyin ate Pɔɔl yaa poli wa zuk po ayen wa le va ka Masidoniya ale Akaaya ŋaŋnyin a taam cheŋ Jerusalem. Wa yaa weeni wa dek ayen, “M dan cheŋ dula, ku a fe kama ayen m basi dula abe m cheŋ Aroom teŋka.” ²² Dila nyin wa yaa tom baai ale maara a maa wa la po baye, Timoti ale Erasitus ayen ba cheŋ Masidoniya ale ge ate wa dek a diem wari Asia teŋka ate ku beni maga.

²³ Ku jam ka nna po de ate daani kpieŋ a jam jam Efisos teŋka Nyɔnɔwa Siuku wienja nyin. ²⁴ Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Dimetirus. Wa jam pa ka kuta tii ale a nyagsi la, a nye ŋanta a da. Wa jam a nye ka bogluk kuui ate ba a wi ayen Atimis la yenni a da. Wa tuimaŋa de a jam basi kama ate baai ale a nye ŋanta bala a da la a jam nya tuima. ²⁵ Wa yaa jam wi nuruma de chaab ale baai ale a tom ale ba la ate ba jam jigi yeŋ ate ba nye tuka. Wa yaa piilim wa biik ayen, “M doaba, nama dek seba ayen ti jigsika meena a nyini ka tuini de po. ²⁶ Nama dek abe nya kama ale wom nuruwa de Pɔɔl ale a nye dii la. Wa a weeni kama ayen bogluk tii ate nuruba pa ba nisima nye la, a ka pagrim fiifiik me la. Wa a biisi dila a paasi nuruba yegayega kama. Efisos ale Asia teŋka meena po ba siak wa ale a biisi dii la kama. ²⁷ Mi abe a chali ka yogsum ayen ti tuimaŋa de a le nya ka yoi kaasun. Daa dila nyiini,

mi a chali yogsum me ayen bogluk kpieŋku Atimis yenni kan ta kiri ya. Bogluku dek me le jogi yue, ku kan ŋman nya zula. Waai meena Asia teŋka po ale teŋka meena ale doa a ga saari la abe a te zula bogluku de kama.”

²⁸ Nuru boanni ale ga wom wienja de la, ku yaa puuri ba sue ate ba yaa deri a kaari a weeni ate ku a jueli wein a tulisi chaab ayen, “Efisos bogluku Atimis ka boglu kpionj.”

²⁹ Nuemu ka de a yaa jam deri basi ate Efisos teŋka po meena a nye nna ŋaglim. Nuru boanni de a yaa maa chaab a yik Masidoniya demma bayewa ate ba a wi ba ayen Gayus ale Arisitaakus la. Ba jam va ka Pɔɔl a cheŋ ate ba yaa yik bala ba noai bayewa a ta ba chali cheŋ juijui ate teŋka nuruma a nyiem tigiŋ chaab a nye tuka la. ³⁰ Pɔɔl dek a jam a yaali kama ayen wa zaani nuru boanni nin a biisi alege Kirisita bisana an jam siak ate wa nye dila. ³¹ Teŋka meena kpanŋa ba gela baai ale jam ka Pɔɔl doaba la, ba me a jam maa te Pɔɔl tuntominj a saalim wa ayen wa kan pa nanj a tabi tuka jigini. ³² Nyana de meena ale jam a nye la, ale nuru baai meena ale boro a nye tuka la, a jam a na ka chaab, ba gela a weeni wa yeŋ, ba gela me a na a weeni wa di choa, dii nyin la, ba yegayega jam poom ze ba ale jam ayen ba nye tuka ale dii nyin la. ³³ Juuma a yaa weeni Alezanda ate wa taam ninj ate nuru boanni ba gela yaa kaari ate ku jueli a yaa weeni a sak wa wa a le wa weeni dii la. Alezanda yaa zak nisima ayen ba goori ate wa biisi a tuesi Juuma basi. ³⁴ Alege ba ale ga minj ayen wa ka Juu la, ba meena yaa kasim a nuem a na ale noa yeŋ ate ku a jueli a weeni ayen, “Efisos bogluku, Atimis ka boglu kpionj.” Ba kasim jam a weeni ka nna ate ku ga beni nna yegayega.

³⁵ Ku ŋaŋnyin ate teŋka kpanŋa dinyi waai ale ta pagrim a nya nuru boari zuk la a yaa yuk nisima

ate nuru boanni a goori. Wa yaa weeni ba ayen, “M mabisa, Efisos demma waai meena seba kama ayen ka Efisos tenka ale a nya boglu kpionku Atimis yenni zuk. Ku maara nya ka tintain welen kaai ale nyini wenmazuk a jam lo la zuk.

³⁶ “Nuru abe karo a nak nampaga ayen nya de daa wensie. Dila nyin la, ku a fe kama ayen ni goori abe ni kan tom wari dii ate ni ze di kiri alege a tom di la. ³⁷ Ni ale ta nuruma de a jam dela nna, ba be an zu jaabjaaba Atimis yenni po, a yaase ba le ku. ³⁸ Dimetirus ale wa nuruma abe dan ta wari a magsi chaab ale nuru waai, ti be ta Aroom tenka kpanja kama, dok kuui ate ba a biisi biisa la, abe kasim lagri za kama daa meena ate waai a dan ta wa biik ayen wa biisi, wa a chej ka dula. ³⁹ Alege ku dan ka wari dii ate ni nman ta bega na chaab la, ku a fe kama ayen ti biisi nyaku de ti tuka dai ate ti yaa biisi di a nueri. ⁴⁰ Boan nyinja, wari dii ale nye jinla la, ku njanjnyin mi a chali ka yogsum ayen Aroom demma a le toarin ti kama ayen dii ale nye jinla la, ka nuem kayiok. Ti be ka wari a weeni dii nyin ale soa ate nuemka de a jam la.” ⁴¹ Kpagini ale ga biisi nna meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen ba kuli.

20

¹ Nuem ka de ale ga nueri la, Pool yaa wi Kirisita bisa ate ba jam jigi yen ate wa yaa biisi maga dega a densi ba kpa ale ge a banti ba ale a chej Masidoniya. ² Wa yaa nyiem gilim Masidoniya tensa meena a biisi biisa nna yegayega densi ba kpa. Wa nye dila ale ge yaa chej Akaaya. ³ Dula jigini, wa jam goa ka chiisa sita. Wa ale jam boro a goms ayen wa jueli naarun a chej Siriya tenka la wa yaa min ayen Juuma a jam a poli ka popola baata nyeka ayen ba tu chaab ale wa. Wa yaa tagri wa popola ayen wa nman pilim nmani va Masidoniya a taam

chej Siriya yogla. ⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Purosi. Wa nyini ka Beria tenka. Wa biik yoi jam ale Sopaata. Biika de ale jam maa va Pool a chej. Baai me ale jam maa va wa a chej la, ale Arisitaakus ale Sekundus. Bala nyini ka Tesalonika. Mbala jam ale Gayus, wa nyini ka Daabe tenka, ale Tikikus ale Torofimus. Bala me nyini ka Asia tenka. Timoti me a jam maa va wa chej. ⁵⁻⁶ Bala de ka nin a chej Torowas ayen ba limsi tama. Juuma jam de ka ba tigi kpien dii ate ba kan njobi boroboruk kuui ale ta dabinta la a nueri ale ge ate ti yaa zaani Filipai a jueli naarun. Ku daa nanu dai ate ti yaa paari Torowas nye tuka ale chaab. Ti yaa jam bo ka Torowas tenka po ate ku ga paari daa nayopoi.

⁷ Asibi dai junjai ate ti jam jigi yen ayen ti de Nyonowa nandiinta. Pool yaa jam biisi wie ale nuruma ate ku ta dila ga paari goota sunsun, dii nyin la vari a dan ga veenti, wa a yaali ayen wa basi ten kala kama. ⁸ Kanaasa yegayega ate ba jam toati zaani nmazuk gbonku dokku po ate tama jam kala la. ⁹ Nidja bili wanyi ale jam maa kala dokku tokparuku zuk dii po ate Pool jam a boro a biisi la. Nuruwa de yoi ale Yutikus. Goom yaa jam yik wa ate wa goa a ban wa dek a yaa nyini gbon kuui ale saa butawa la siaka zuk a jam lo ten. Ba ale jam zak wa ayen wa yiri la, ba ga a nya ale wa kpi kama. ¹⁰ Pool yaa sin ten a ga duok wa zuk a gbaari wa ale ge weeni ayen, “Ni kan basi ate ku daani ni, wa vua kama.” ¹¹ Pool yaa nman jueli gbonku zuk ate wa ale njanviirima mbala a maa chaab a de Nyonowa nandiintana. Wa ale ga biisi ale ba ate ku beni nna yegayega ate wein binni a poom moata pusi ka la, wa yaa basi ba ale chej jigi yon. ¹² Ba yaa ta nidja binni a kuli yeri ale supeantik. Wa an jam kpi ya.

¹³ Ti yaa chej ga jo naarunku po a chej Asos tenka. Pool jam nye wa

popola kama ayen ti basi ate wa dek va siuk a cheŋ Asos ate ti yaa jam pa wa dula jigini ate ti cheŋ. ¹⁴ Wa yaa ale jam paari tama Asos teŋka la, ti yaa pa wa a nyo ŋaarunƙu po a cheŋ Mitiliini. ¹⁵ Ti yaa jueli ŋaarunƙu a cheŋ dila veenti vari a yaa va Kiyos teŋka a taam a paari Samos teŋka. Vari ale ga veenti la, ti yaa paari Militus. ¹⁶ Ti jam gaam Efisos kama dii nyin la wa kan jam a yaali ayen wa beni Asia teŋka. Dii nyin ate wa jam a kpabi la, wa jam a yaali kama ayen wa paari Jerusalem ate wa dan baga abe wa paari Juuma dai kpien dii ate ba a wi ayen Pentekos la.

¹⁷ Pɔɔl yaa zaani Militus a tom tuntomin a te Efisos a weeni Efisos Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpaŋŋa ayen ba tu wa Militus. ¹⁸ Ba ale jam tu wa la, wa yaa weeni ba ayen, “Nama seba mi boka ale ka dii la kama a zaani da dii dannni ate mi jam Asia teŋka meena po dela la. ¹⁹ Nama dek seba ayen m jam zaabi m dek ka nna yegayega, m kasim a kum ka ninyiam a tom m tuimaŋa ase yomo la a te Nyɔnɔwa. Diipo ate m jam a tom dila la, ninam nna yegayega ale jam m jigi dii nyin la Juuma ale jam a nyɛ mu gaasa. ²⁰ Nama dek abe seba me ayen diipo ate m jam nyini peelim ale maa jo ni yeeŋa po a sak ni la, mi an zeri ni sakka wa dii a le di te ni maarika la. ²¹ M jam weeni ale nin muna Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, ayen ku a fe kama ayen ba basi ba wabaataŋa tomka abe ba va Naawen a pa ba dek a te Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita. ²² Yɔgyɔgla de ka Naawen Chiika ale weeni mu ayen m cheŋ Jerusalem ate m siak alege m ze dii ale di nyɛ mu dula la. ²³ Alege m seba kama ayen Naawen Chiika ale kaam mu ayen m seba ale jigi meena ate mi a cheŋ la, ba a le yik mu a lik, daanika me le jam m jigi. ²⁴ Alege mi dek nyuvunni, mi kan nya di ase di ka jaab mi jigi la. Mi a yaali kama ayen m tom tuin dii ate Nyɔnɔwa Yeezu a te mu la

a nueri. Tuini de ale m weeni a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa a magsi chaab ale wamaŋ sii ate wa nyɛ a te nuruba niaka nyin la.

²⁵ “M nyiem nama meena po kama a sak Naawen Naamu wie. Yɔgyɔgla de, m be seba kama ayen ni wanyi la kan ŋman nya mu. ²⁶ Dila nyin la, mi a weeni ni kama ale nin muna jinla dannni dek ayen ni wanyi abe dan be kula daa mi nin ale la. ²⁷ Dii nyin la, mi an tali wariwariya a magsi chaab ale Naawen ale a poli ayen wa nyɛ dii la. ²⁸ Dila nyin la, ni be ŋmasi a nya ni dek ale nuru baai ate Naawen Chiika a pa te ni la zuk nalimnyiini. Naawen pa ka wa dek biika ziimu a da Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la. Ni be a nya ba zuk ase naapeerik ale a nya wa piisa zuk dii la. ²⁹ M seba a chak kama ayen mi dan basi ni ale cheŋ, nuruba ale ba jam jo ni sunsun po. Ba a nyɛ ase ka piina ale jo piisa sunsun a kaasi ŋa dii la. ³⁰ Di dannni cheena ate nuruba nyini ni dek po a nyini a velim a paasi ni ate nyaku de basi ate Kirisita bisaŋa a basi ba siuku abe ba maa va ba. ³¹ Dila nyin la, ni be kpesi ni dek abe ni a teeri dii po yok ale kantuen ate m kasim jam a kum ale a kaam ni wanyiwanyi ate ku ga paari bena ŋata la.

³² “Yɔgyɔgla de, m pa ni meena a nyo Naawen nisima po ayen wa nya ni zuk. Mi a salim ni me ayen ni va Naawen wamaŋsaŋa ŋaai ale a biisi a magsi chaab me ale wa wamaŋ sii ate wa nyɛ a te ti niaka nyin la. Naawen wamaŋsaŋa de abe baga basi ate ni siaka a pagra a gum du kama. Di ŋman baga basi kama me ate niak kaai ate wa le pa te wa nuruma meena la le jam nama jigi. ³³ Mi kan jam a yaali nuruba ligma a yaase ba gatta. ³⁴ Nama dek abe seba ayen mi pa ka m dek nisimaŋa de a tom tuima a nya jaab meena ate mi ale vaanchaama a jam a yaali la. ³⁵ M be weeni ni kama ale sak ni me wienŋa de meena po ayen ni dan a tom nalimnyiini ase mi ale a tom

dii la, ku a fe kama ayen ti a maari niwoba abe ni a teeri wienja de ate Nyɔnɔwa Yeezu dek a weeni ayen, 'Nuru a dan pa nanta a te nuruba chaab, kula nyɔnɔwa ta wein kama a gaam waai ale a tuesi nanta.' "

³⁶ Pɔɔl ale ga biisi wa biika a nueri la, wa yaa kpi duna tenj ale ba a puusi Naawen. ³⁷ Ba ale ga puusi Naawen nueri ale ge ayen ba banti Pɔɔl la, ba meena a kasim jam a kum kama a yaa gbaari wa a banti wa. ³⁸ Dii ale potim jam kaasi ba sue la ale Pɔɔl ale weeni ba dii ayen ba kan nman nya wa diipo diipo la. Ba yaa bani wa a ta chej njaarunju jigini ayen wa jueli chej.

21

¹ Ti ale ga banti ba nueri la, ti yaa jueli njaarunju a chej yorr a yaa jam paari Kosi tenka. Vari ale veenti la, ti yaa paari Aroodisi tenka a zaani dula a taam paari Pataara tenka. ² Dula jigini, ti yaa nya njaarunju ale ku a chej Fonisia tenka. Ti yaa jueli njaarunju kula a maa va chej. ³ Njaarunju yaa le paari jigi ate ti jam бага nya Saipuris tenka la, a yaa dam va tenj kala yenin a juga genj a yaa ga paari Siriya tenka. Ti ale jam paari Taaya la, ti yaa sinj dii nyin la ka dula jigini ate njaarunju nyamma a jam a yaali ayen ba yeeri ba koalimaɲa. ⁴ Dula jigini, ti yaa gisi nya Kirisita bisa a yaa goa ale ba ate ku ga paari daa njaarunju. Naawen Chiika a yaa basi ate ba weeni Pɔɔl ayen wa kan chej Jerusalem. ⁵ Ti ale jam boro ale ba ate ti danni jam paari ayen ti basi ba la, ti yaa banti ba ale nman lo ti chelimu po. Ti ale jam banti ba ale ge a yaa ayen ti chej la, ba meena ale ba pooba ale ba bisa ale jam ta ti a nyini tenka po a ta ti jam paari nyakpeemu noai. Dula jigini ti meena a yaa maa chaab a kpi duna tenj a puusi Naawen ⁶ ale ge a yaa banti chaab ate tama me jueli njaarunju a chej ale ge ate ba yaa nman a kuli.

⁷ Ti yaa nman lo ti chelimu po a zaani Taaya a jueli njaarunju a chej Tolomayas tenka. Dula jigini ti yaa puusi Kirisita bisaɲa ale ge goa da yenj. ⁸ Vari ale ga veenti la, ti yaa basi dula ale nman a chej a ga paari Siizariya. Dula jigini, ti yaa jam boro ale Filip waai ale ka Naawen wienja moolidowa la. Wa jam ka bayopoiwa po wanyi baai ate Kirisita bisaɲa a lueri ayen ba a nya ligraɲa zuk la. ⁹ Filip jam ta ka leeba banaansi. Ba waai an jam yali nyaya. Ba jam ka Naawen biisiteerɔba. ¹⁰ Ti ale jam a goa dula ate ku ga beni maga la, Naawen biisiteerɔ wanyi a yaa jam nyini Judia a jam tama jigi. Wa yoi ale Agabus. ¹¹ Wa yaa jam paari a pa Pɔɔl chiakgbanni a bobi wa dek nanja ale wa nisima ale weeni tama ayen, "Naawen Chiika ale weeni dii la, ale nna, ayen, Juuma Jerusalem tenka po a le yik ka di nyɔnɔwa a bobi ase nna la a yaa pa wa a te baai ale kan daa Juuba la."

¹² Ti ale wom nna la, tama ale mbala ale jam maa bo dula la, a yaa maa chaab a saalim Pɔɔl ayen wa kan chej Jerusalem. ¹³ Alege wa yaa tulisi ayen, "Ka boa ate nama a nye dila, a nye ate m popola a kaasi? Mi poom gomsɔ magsɔ kama ayen ba kan bobi mu bobika nyini Jerusalem, alege m poom gomsɔ magsɔ kama ayen m kpi dula jigini Nyɔnɔwa Yeezu yonni nyin."

¹⁴ Ti an jam бага fe wa ate wa wariya. Ti yaa pa dila basi ale weeni wa ayen, "Ti a saalim Nyɔnɔwa ayen ku meena abe nye magsɔ ale wa dek ale a yaali dii la."

¹⁵ Ti le jam goa dula jigini ate ku beni maga la, ti yaa nman gomsɔ ti koalimaɲa a magsɔ a yiri chej Jerusalem. ¹⁶ Yeezu njaarunju baai ale jam nyini Siizariya la bala ba gela a yaa ta ti chej nuru waai yenni ate ti jam a poli ayen ti goa la. Nuruwa yoi ale Minaason. Wa nyini ka Saipuris. A ta nyini diipo ate Kirisita bisaɲa ale a tu chaab la

a piilim boro la ale nuruwa a chim ka Kirisita biik.

¹⁷ Ti ale jam paari Jerusalem la, ti suaatana Kirisita bisana a jam nye ti tia ka nalimnyiini ale supeentik. ¹⁸ Vari ale veenti la Pool yaa maa va ti a chen ayen wa nya Jeemsi. Kirisita bisana ale a tu chaab la Kpanna meena a jam maa boro kama. ¹⁹ Pool yaa puusi ba ale ge a togi wari meena dinyi dinyi a sak ba Naawen ale va wa tuimana nyin a tom dii a te baai ale kan daa Juuba jigi la. ²⁰ Ba ale wom wa a nueri la, ba meena yaa te Naawen pimpauk. Ba yaa weeni ayen, "Ti suowa, fi nya Juuma ale piisi dii chim Kirisita bisa la kama. Fi dek be nya ba ale kasim a yaali ale nin muna dii ayen nuruba a va sinsanna la kama. ²¹ Nuruba weeni ba kama ayen ka fi ale a sak Juuma meena baai ale bo ten sii ale kan daa Juuba tensa la, ayen ba kan a va Moosis Sinsanna abe ba kan a gebi ba bisana yuana yaase ba kan a va Juuma kisitana. ²² Yogyogla de ti a le nye ka se? Ku a fe kama ayen ba wom ayen fi jam ya. ²³ Tama ale a yaali ayen fi nye dii la ale nna. Nuruba banaansi ale bo dela jigini a puulim ale Naawen. ²⁴ Maa va ba a pa fi dek a gum ba po a chen a ga nye ba a le ba nye dii ate ba welema Naawen jigi la. Tuni pami dii meena ate ba a le tuni abe ba nya welensana de la. Fi dan nye dila ba a le nya siuk a yaa poni ba zuimana yogla. Siuk kula po, nuruba yaa le seba ayen wie naai meena ate nuruba weeni a magsi chaab ale fi la, wensie fiifiik la a ka ba biika po, alege ba le nya ayen fi dek fi boka po, fi a va ka Moosis Sinsanna ale a weeni dii la. ²⁵ Alege baai ale kan daa Juuba a yaa chim Kirisita bisa la, gban kaai ate tama nmarisi ayen fi ta ga te ba la, ti weeni ba kama ayen, ba kan a de bogluta nandiinta, ba kan a de ziim ba a kan nobi jaab buui ate ba an togri la lammaa, abe ba kan a bobi nipok baai ale kan daa ba pooba la a goa."

²⁶ Vari ale veenti la, Pool yaa de nuruma nin ate ba chen a ga nye dii ale dii ale di basi ate ba chim nuru welensa la. Pool yaa jo Juuma Puusika Yenni po a weeni ku a le pa daa dii ate welensa nyaka tigrini de a nueri abe ku ge ate ba yaa nya siuk ate ba nye kaabka a te ba wanyi wanyi la.

²⁷ Ku jam pa ka daa nayopoi ate welensa nyaka tigrini de a taam. Alege ku ale jam tali maga ate na nueri la, Juuma ba gela baai ale jam nyini Asia la a yaa nya Pool Juuma Puusika Yenni po. Ba yaa choa nuru boanni meena a yik Pool ale pagrim, ²⁸ a yaa nuem ate ku a jueli nna yegayega a weeni ayen, "Izirali demma, ni maari. Ka nuruwa de ale a nyiem jigi meena a sak waai meena ayen Izirali demma ale Moosis Sinsanna ale Juuma Puusika Yenni de bala meena ka nuru kayaata ale sinsak kayaata ale Juuma Puusika Yenni ka yeri kayiok. Yogyogla, wa be nman ta ka nuru baai ale kan daa Juuba la a jam jo Juuma Puusika Yenni de po a tanjim jigi welenka de." ²⁹ Ba jam weeni nna kama dii nyin la, ba jam nya ale Torofimus waai ale nyini Efisos la ale wa va ka Pool a nyiem a nyiemu tenka po ate ba yaa deri poli ayen da dii dai Pool a ta wa jam jo ka Juuma Puusika Yenni po.

³⁰ Ku yaa kasim deri jam a nye nna naglim tenka meena po ate nuru meena a yaa maa chaab a chali jam Juuma Puusika Yenni po a dari Pool ale pagrim a ta nyini Juuma Puusika Yenni po a nyini, a yaa deri ligi Yenni diinana noana meena. ³¹ Nuru boanni ale jam a yaali ayen ba ko Pool la, tuntomin yaa jam paari Aroom tenka sojima kpagi kpeeni ayen wa nya Jerusalem tenka meena demma boro a nye ka kpalin nna naglim. ³² Kpagi kpeeni yaa deri yik kpagi fiisana ba gela ale sojiba ate ba yaa chali sin nuru boanni jigi. Nuru boanni ale nya wa ale sojima la, ba yaa basi Pool

nagta. ³³ Kpagi kpeeni yaa taam cheŋ Pɔɔl jigi a yik wa ale pagrim a yaa weeni ayen sojima pa choarima ŋaye a bobi wa. Wa yaa bek ayen, “Ka be deno ale nna? Wa nyɛ ka se?” ³⁴ Nuru boanni a yaa deri a nuem ate ku a jueli. Ba gela a nuem a weeni wari di choa, ba gela me a nuem a weeni di choa. Juuma yaa nyɛ nna ŋaglim yegayega ate kpagi kpeeni an jam бага minj wari dii ate Pɔɔl nyɛ la. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pɔɔl cheŋ juijui ate sojima boro la. ³⁵ Ba ale jam ta wa a jueli doƙku tiilaŋa la, nuru boanni sue a yaa ŋman ŋmasi jam a puuri nna yegayega. Dila nyinj ku yaa jam fe sojima ate ba koati Pɔɔl a ji. ³⁶ Nuru boanni a kasim jam a vi wa kama ale a kaari a weeni ayen, “Ko wa.”

³⁷ Sojima ale jam tali maga ate ba ta wa jo yenni po la, Pɔɔl yaa weeni kpagi kpeeni ayen, “Mi a saalim, m weeni wari a sak fu?”

Kpagini yaa bek wa ayen, “Ee, fi a wom ka Giriki?” ³⁸ Be dan ka dila, fi daa Ejipiti denowa waai dila powa ale jam nyɛ kpaliŋka ale gomintiwa a yaa de kpaliŋ nyeeroba tusa ŋanaansiwa ninj a ta ba nyini cheŋ sagini po la?”

³⁹ Pɔɔl yaa tulisi wa ayen, “Aaya, mi daa wala, mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus tenka kaai ale bo Silisiya po la. M be nyini ka tenj kpien kaai yoi ale yiri nna yegayega. Mi a saalim ayen fi te mu siuk ate m biisi ale nuruma.”

⁴⁰ Kpagi kpeeni yaa te wa siuk ate Pɔɔl yaa zaani tiini zuk a zak nisima ayen nuruma goori ate wa biisi. Ba ale ga goori la, Pɔɔl yaa pa Juuma biika ate ba a wi ka ayen Yiburu la a biisi ale ba.

22

¹ Pɔɔl yaa piilim wa biika ayen, “M suaata ale m koba, ni lak tue wom mi ale za ni ninj ayen m biisi a vari m dek a basi dii la.” ² Ba ale wom ale wa a biisi ale ba dek biika Yiburu la, ba yaa ŋmasi goori nna chorototo

ale ge ate Pɔɔl a biisi a cheŋ a weeni ayen,

³ “Mi ka Juu. Ba biak mu ka Taasus tenka kaai ale bo Silisiya po la. Alege mi chim ka Jerusalem dela a yaa chim sagro waai ate ba a wi ayen Gamaliil la sukuuri biik. M zamsi ka ku ale a fe dii ayen mi a zuli nalimnyiini abe mi a va nalimnyiini Juuma Sinsanŋa ŋaai ate ti kokpiensanŋa a sak ti la. Mi be jam pa m dek kama nalimnyiini a te Naawen ase nama meena baai ale bo dela jinla a pa ni dek nalimnyiini a te wa dii la. ⁴ Mi namsi baai ale a va Yeezu la ka nna yegayega a poom jam a bobi ba gela nidoaba ale nipooba ta ba ga a lik, ale a ko ba gela me. ⁵ Ni dan bek Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ale kpanŋa meena, ba a le siak ayen mi ale a biisi dii la ka wensie. M jam tuesi gbanŋa ba jigi ate ba ŋmarisi a te ti mabisa Juuma me baai ale bo Damasikus tenka la ayen mi cheŋ dula a ga yik baai ale a va Yeezu la a pa choroma bobi ba a ta jam Jerusalem ate ba nya waalika.

⁶ “Ase mi ale jam bo siuku po a cheŋ a yaa jam moata Damasikus tenka la, wenbinni jam bo ka wein zuk sunsunj ate wennmazuk a yaa deri nyagsi nna yegayega a gilim mu. ⁷ Mi yaa lo tenj a wom ate lueluk a weeni mi ayen, ‘Soɔl, Soɔl, ka boa ate fi a namsi mu nna?’ ⁸ Ate mi yaa bek wa ayen, ‘Ka wana, m Nyɔnɔ?’ Lueluku yaa tulisi ayen, ‘Ka mi, Yeezu, Nazaret denowa ate fi a namsi dila.’ ⁹ Nidoa baai ale jam maa va mi a cheŋ la, a jam nya nyagsika kama alege ba an jam wom lueluku ale jam a biisi dii ale mi la. ¹⁰ Mi yaa bek ayen, ‘Mi le nyɛ ka se m Nyɔnɔ?’ ate Nyɔnɔwa yaa weeni ayen, ‘Yiri cheŋ Damasikus. Dula jigini fi le wom Naawen ale a poli ayen fi nyɛ dii a te wa la.’ ¹¹ Nyagsi kaai ale jam nyagsi la, a jam basi kama ate m deri yi. M vaanchaama baai ale jam maa va mu la, a yaa yik m nisima a ta mu cheŋ Damasikus

yɔgla.

¹² “Nuru ale jam bo Damasikus. Wa yoi ale Ananaiyas. Wa jam ka waai ale a yaali wensiuk wie vaka nna yegayega la. Wa jam a zuli Juuma Sinsan̄a kama. Juuma meena ale jam bo dula la a jam a te wa zula ka nna yegayega. ¹³ Wala yaa jam mi jigi a zaani m ten̄ a yaa weeni mu ayen, ‘M suok Sool, lagi fi nin̄a.’ Wa ale ga weeni dila la, mi yaa deri lagri ŋa a yaa nya wa ¹⁴ ate wa deri weeni mi ayen, ‘Ti kokpiensan̄a Naawenni ale lueri fu ayen fi seba wa ale a yaali dii la, abe fi nya wayɔrisima Tomteerowa, abe fi wom wa dek lueluku. ¹⁵ Boan nyin̄a, fi ale chim wa seero a weeni waai meena fi ale nya ale wom dii la. ¹⁶ Fi be ŋman a limsi ka boa jaab yɔgyɔgla de? Yiri, a tuesi soka abe fi puusi a wi wa yonni ate wa sugri fi wabaatan̄a a basi.’ ”

¹⁷ Pool yaa ŋman biisi a cheŋ a weeni ayen, “Mi yaa pilim ŋman cheŋ Jerusalem. Da yeŋ ate mi yaa jam Juuma Puusika Yenni po a puusi Naawen. Diipo ate mi jam boro a puusi la, ku yaa nye mi jigi nna ase goadaasima la ¹⁸ ate mi nya Nyɔnɔwa ate wa yaa weeni mi ayen, ‘Nye nwuli basi Jerusalem yɔgyɔgla de dii nyin̄ la nuruma dela jigini a kan siak fi ale a biisi dii a magsi chaab ale mi la.’ ¹⁹ Mi yaa weeni ayen, ‘M Nyɔnɔwa, ba seba chak kama ayen ka mi ale cheŋ tama tuka yeen̄a po a yik baai ale ta siaka ale fi la a nak ale a lik ba me. ²⁰ Ba ale jam yik Sitiven a ko ayen wa ale jam a sak nuruba fi wien̄a nyin̄ la, ka mi dek abe ale jam maa boro a siak ayen ba ko wa. Be ka mi ale jam a nya baai ale ko wa la kasaautan̄a zuk.’ ²¹ Nyɔnɔwa yaa weeni mi ayen, ‘Cheŋ boan nyin̄a m le basi ate fi cheŋ nna nin̄in̄a baai ale kan daa Juuma la jigi.’ ”

²² Nuruma jam goori kama a wom wa ale biisi dii la, ale ge wa ale ga weeni Nyɔnɔwa nna la, wa yaa weeni wa ayen, wa cheŋ nuru baai

ale kan daa Juuba jigi la, ba yaa kaari nna yegayega ate ku jueli wein a weeni ayen, “Ku an magsi ayen nuruwa de choa a poom maa bo ten̄zuk de, ni ko wa.” ²³ Ba yaa jam a kaari a yik ba gattan̄a a kpaanti ale ŋari tintanta a yuk a basi wenzuk. ²⁴ Aroom sojima kpagi kpeeni a yaa weeni wa nuruma ayen ba ta Pool a ga jo sojima yenni po, a miiri wa ate wa weeni a sak ba jaab buui nyin̄ ale soa ate Juuma a kaari ayen ba kan yaali wa la. ²⁵ Ba ale yik wa a bobi zaani ayen ba miiri wa la, Pool yaa bek soji kpagi dii ale jam za dula la ayen, “Ku va Aroom ten̄ka sinsan̄a ate ni yik nuru waai ale ka Aroom deno la ayen ni miiri alege kan ta wa a cheŋ biisa dokku a weeni wari dii ate nuruwa kaasi la?”

²⁶ Soji kpagini ale wom nna la, wa yaa ga bek Sojima kpagi kpeeni ayen, “Fi a nye ka boan dila? Fi ze ayen nuruwa de ka Aroom deno?”

²⁷ Kpagi kpeeni yaa cheŋ Pool jigi a ga bek wa ayen, “Weeni a sak mu, fi ka Aroom deno?”

Pool me yaa tulisi ayen, “Mm”.

²⁸ Kpagi kpeeni yaa weeni ayen, “Mi tuni ka ligra nna yegayega ale ge a chim Aroom deno.”

Pool yaa tulisi ayen, “Alege a nyini mi biam po mi ka Aroom deno.”

²⁹ Nuru baai ale jam gomsu ayen ba miiri Pool la ale wom nna la, a yaa pilim ŋmani ŋaan̄ ale ge basi Pool. Yɔgsum yaa yik kpagi kpeeni dii nyin̄ la wa ale jam min̄ ayen Pool ka Aroom deno alege wa bobi wa ayen ba miiri wa la.

³⁰ Wa jam a yaali kama ayen wa seba a chak dii nyin̄ ale soa ate Juuma a tɔarin̄ Pool la. Dila nyin̄ vari ale ga veenti la, wa yaa foli Pool choariman̄a ale ge a wi Juuma Puusika Yenni kpan̄a ale Juuma ten̄ka kpan̄a ayen ba nye tuka. Wa yaa ta Pool a cheŋ ga zaani ba nin̄.

23

¹ Pool yaa a nya nuruma po nna zii a yaa weeni ba ayen, “M mabisa,

Izirali demma, mi popolaŋa po mi seba chak kama nalimnyiini ayen a zaani diipo ate mi kasim boro a jam paari jinla la, Naawen jigi mi ka wariya.”² Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas yaa weeni baai ale jam za moata Pɔɔl la ayen, ba fobi wa noanni.³ Pɔɔl yaa weeni Ananaiyas ayen, “Naawen me a le fobi fi me kama. Fi ka pimpaasido. Fi kala ka dula a pa Juuma Sinsaŋa a bu mi buusa alege fi ze ayen fi a kaasi ka Juuma Sinsaŋa ale fi ale a weeni ayen ba fobi mi noanni la?”

⁴ Nuru baai ale jam za moata Pɔɔl la a yaa weeni wa ayen, “Fi a le ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni waai dek ate Naawen soa la?”

⁵ Pɔɔl yaa tulisi ba ayen, “M mabisa, mi poom ze ayen wa ka Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni. Dii nyin la, Naawen Gbanƙa a weeni ayen, ‘Ku a fe kama ayen nuru waai kan biisi kpagi dii ale a nya ba zuk la a kaasi.’”

⁶ Pɔɔl ale ga nya ale nuruma ba gela ka Sajusiba la, ba gela me Farisiiba la, wa yaa biisi ate ku jueli nna yegayega a weeni kpaŋa ayen, “M mabisa, mi ka Farisii, mi be ka Farisii biik. M be za dela kama ayen ba bo mu buusa boan nyinŋa, mi ta yiila kama ayen baai ale kpi la le nman yiri kum po kama a ta nyuvuri.”

⁷ Wa ale weeni dila a magsi chaab ale kpeeba le ba nman yiri a vua la, Farisiima ale Sajusima a yaa deri piilim ta chaab ate dila yaa nye ate ba poori chaab.

⁸ (Boan nyinŋa Sajusima a weeni kama ayen nuruba a kan nman yiri kum po a vua, ba a weeni kama me ayen Naawen Sabiiloba ale chichirisa karo. Alege Farisiima ta siaka kama ayen nuruba le yiri kum po kama, Naawen sabiiloba ale chichirisa boro kama.)⁹ Nuemka yaa jam a jueli nna yegayega ate Juuma Sinsaŋa sagroma ba gela baai ale jam maa ka Farisiima nuruba la a yaa yiri a weeni ale pagrim

ayen, “Tama an nya wari dii ate nuruwa de kaasi la. Da dii dai ku ka wensie ayen chichirik a yaase Naawen sabiilo ale sum jam biisi ale wa.”

¹⁰ Nampanŋa a jam pagra ka nna yegayega ate sojima kpagi kpeeni a jam a chali yogsum ayen ba nin zaan yik Pɔɔl a dari pasi. Wa yaa weeni wa sojima ayen ba sin nuru boanni po a vari Pɔɔl ba jigi a ta jam a nyo yenni po.

¹¹ Yok kula dek ate Nyɔɔɔwa jam zaani Pɔɔl ten a weeni wa ayen, “Pɔɔl kan a chali yogsum. Fi weeni m wie kama a sak nuruba Jerusalem tenka po. Ku boa fe kama me ayen fi nye dila degadega Aroom tenka.”

¹² Vari ale ga veenti la, Juuma ba gela yaa nye tuka ayen ba ko Pɔɔl. Ba yaa jam pe ayen ba waai kan de nandiinta a yaase ba nyu nyiam ase ba nin ko Pɔɔl nueri abe ba de yaase ba nyu.¹³ Nuru baai ale jam maa chaab a poli nna la, a jam gaam pisinaansi kama.¹⁴ Ba yaa maa chaab a cheŋ Juuma Yenni kpaŋa ale nisomma jigi a ga weeni ba ayen, “Tama maa ka chaab a pe ale nin muna ayen ti kan de jaabɔa ase ti nin ko Pɔɔl.¹⁵ Yogyogla de, ni ale kpaŋa meena abe tom weeni Aroom sojima kpagi kpeeni ayen wa ta Pɔɔl jam. Paasi wa ayen ni a yaali kama ayen ni nmasi wom chak dii dek ale boro a magsi chaab ale wa la. Alege tama ale le poom gomsu magsi kama ate ti ko wa ale ge ate wa poom nya siuk a paari dela jigini.”

¹⁶ Alege ba ale jam a biisi nna meena la, Pɔɔl toa biik, a yaa jam wom ba ale a biisi dii meena a magsi chaab ale Pɔɔl la, ate wa yaa cheŋ yeri dii po ate ba lik Pɔɔl la a weeni sak wa.¹⁷ Pɔɔl yaa wi soji kpaŋa wanyi a weeni wa ayen, “Ta nidoabinni nna a cheŋ ni kpagi kpeeni jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak kpagini.”¹⁸ Soji kpagini yaa ta wa cheŋ kpagi kpeeni jigi a weeni wa ayen, “Pɔɔl waai ate ti yik a lik la ale weeni ayen m ta

nidoabinni de a jam fi jigi ale wa ta ka wari ayen wa weeni a sak fu.”

¹⁹ Kpagi kpeeni dek yaa yik nidoabinni nisima a ta wa a taam nakpiak a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi tara ayen fi weeni a sak mu?”

²⁰ Nidoabinni yaa weeni wa ayen, “Juuma kpanɲa a maa chaab a siak kama ayen ba bek fu ate fi dan siak abe fi ta Pɔɔl a cheɲ kpagi kpeemaɲa jigi chum. Ba be ale paasi fu kama ase kpagi kpeemaɲa ale sum a yaali wa ayen ba ɲmasi wom dii dek chekki ale boro a magsi chaab ale wa la. ²¹ Alege ba dan weeni dila, kan wom ba, dii nyiɲ la, nuruba ale gaam pisinaansi a suk siuk a limsi ayen wa dan jam a paari abe ba ko wa. Ba pe kama ayen ba kan de a yaase ba nyu ase ka ba nin ko wa. Yogyɔgla de ba be gomsɪ ba dek a magsi kama a yaa a limsi ayen ba wom fi ale ta dii ayen fi weeni a magsi chaab ale wanni de la.”

²² Kpagi kpeeni yaa weeni nidoabinni ayen, “Kan weeni a sak nuru ayen fi weeni wanni de a sak mi.” Kpagini yaa weeni dila ale ge basi ate nidoabinni kuli.

²³ Soji kpagini yaa wi wa soji kpanɲa baye a weeni ba ayen, “Gomsɪ sojiba kobsiye a magsi ate ba cheɲ Siizariya. Gomsɪ wusum dueriba pisiyopoi ale ba wusumaɲa ale nuruba kobsiye baai ale a kpalim ale gbalita la ate bala meena a gum chaab ale sojiba kobsiyewa ate ku dan nak yok baɲ neok abe fi ta ba cheɲ. ²⁴ Ni ta wusuma jam ate Pɔɔl do. Ni ta wa paari du ale nyinyɔgsa a ga te Gominawa Feliksi.” ²⁵ Kpagini yaa weeni dila ale ge yaa ɲmarisi gbaɲ ayen ba ta ga te Gominawa. Wa ale ɲmarisi gbaɲka a weeni dii la ale nna ayen,

²⁶ “Mi, Kilɔdiyus Lisiyas ale a ɲmarisi gbaɲka de a te fi Feliksi waai ale ka Gominawa a nya ti meena zuk la.

“Mi a puusi fu nalimnyiini.

²⁷ “Juuma a yik nuruwa de, Pɔɔl kama ale pagrim ayen ba ko. M

be wom kama ayen wa ka Aroom deno ate mi yaa cheɲ wa jigi ale sojima ayen m vari wa a basi.

²⁸ Mi abe jam a yaali kama ayen m miɲ wa dii ate wa kaasi la ate ba a tɔariɲ wa la. Dila nyiɲ ate mi yaa ta wa cheɲ ba kpagi kpeemaɲa jigi.

²⁹ “M be nya kama ale wa an nye wa dii ale magsi ba ko wa a yaase ba ta wa ga lik la. Ka ba dek Sinsaɲa vaka nyiɲ ale soa ate ba a tɔariɲ wa.

³⁰ “Mi ale wom ale ba a poli kama ayen ba a paasi mi ayen ba a ko wa la, m yaa deri weeni m sojima ayen ba ta wa jam fi jigi. M be weeni baai ale a tɔariɲ wa la kama ayen ba ta beɲɲa meena jam bek wa fi niɲ.”

³¹ Sojima yaa nye ba kpagini ale weeni ba dii la. Ba yaa yik Pɔɔl yok kula a cheɲ dila tee a ga paari Antipatirisi. ³² Vari ale veenti la, soji baai ale jam a cheɲ naɲsa la, a yaa pilim ɲmani Jerusalem ale ge basi soji baai ale jam do wusumaɲa la ate ba a cheɲ ale wa. ³³ Ba yaa ta Pɔɔl cheɲ Siizariya a ga paari, pa gbaɲka a te Gominawa a yaa pa Pɔɔl a nyo wa nisima po. ³⁴ Gomina yaa karim gbaɲka ale ge yaa bek Pɔɔl ayen, “Fi nyini ka tɛɲ boa?” Gominawa ale miɲ ayen Pɔɔl nyini ka Silisiya la, wa yaa weeni Pɔɔl ayen ³⁵ “Mi le wom dii ate fi ta la ase baai ale a tɔariɲ fu la a nin jam.” Gominawa yaa weeni sojiba ayen ba basi Pɔɔl yenni po abe ba nya wa zuk nalimnyiini. Yeri kpeeni de jam ka Naawa Ayerod ale se di.

24

¹ Daa ɲanu ale jam taam la, Juuma Puusika Yenni Kpagi Kpeeni Ananaiyas ale tɛɲka nisomma ba gela a yaa va chaab a cheɲ Siizariya. Ba jam ta ka Tetuulos cheɲ ayen wa biisi te ba. Ba yaa jam Gominawa Feliksi jigi a jam zaani wa niɲ a weeni dii nyiɲ ale soa ate ba a tɔariɲ Pɔɔl la. ² Ba yaa wi ate Pɔɔl jo ate

Tetuulos yaa deri piilim a tɔarin wa ayen,

“Feliksi, fi yam buui ate fi pa a nya ti zuk la a basi kama ate ti boro ale suyɔgini a ta nyini dila po dila po. Ti be seba kama me ayen ka fi yammu nyin ate tagrika kasim a jam ti tɛnka po ate ti boro ale suyɔgini. ³ Dii po meena wuu ale jiga meena wuu ti kasim a nye ka fi jiam nalimnyiini. ⁴ M be kan yaali ayen m beni fu, alege mi a saalim fu ayen fi le te ti zula a lagi tue a wom ti bigelika de ate ti tara ayen ti biisi la. ⁵ Tama nya kama ale nuruwa de ka nuru biok a ta daanika a jam ti tɛnka po. Wa a denɔsi ka Juuma ale bo tɛnzuk de meena la kpa ayen ba nye kpalin ale Aroom demma. Wa be ka nuru baai ate ba a wi ayen Nazarinba la kpagi. ⁶ Wa kasim jam pii ka nyin a nye ayen wa tanjim Juuma Puusika Yenni ate tama yaa yik wa. Tama yaa poli ayen ti yik wa a bo buusa a magsi chaab ale tama sinsanɔa. ⁷ Alege Lisiyas sojima kpagi kpeeni a yaa jam tuesi wa ale pagrim tama jigi. ⁸ Dila la Lisiyas yaa weeni ayen baai ale a tɔarin wa la a jam fi nin a weeni ba ale ta dii la. Fi dek abe dan bek nuruwa de Pɔol, fi dek abe le nya wie nɔai meena wuu ale soa ate ti a tɔarin wa la.” ⁹ Juuma yaa jam pa ba dek a gum ba po ate ba meena maa chaab a tɔarin wa a weeni ayen dii meena ate ba a weeni la ka wensie.

¹⁰ Gominawa yaa te Pɔol siuk ayen wa biisi. Pɔol yaa piilim ayen,

“M seba ayen fi chim boteerɔ tɛnka de ate ku beni ka nna yegayega. Dila nyin la, ku te mu supeentik ate m zaani fi nin a biisi vari m dek a basi. ¹¹ Yɔgyɔgla de ase fi dek a dan bek nuruba wienɔa de fi le wom ayen ka ku da pi ale naye nyiini ale jinla ate mi daam yiri a cheɔ Jerusalem ayen m puusi Naawen. ¹² Diipo ate mi jam jo Juuma Puusika Yenni po la, a yaase ba tuka diinaɔa po la, a yaase tɛnka po la, Juuma an nya

ale mi a nak nampaga ale nuru a yaase m nye wari dii ale basi ate nuruba tigsɔi chaab jigi yen la. ¹³ Ba be an baga ale sak fu ayen wienɔa de meena ate ba a tɔarin mi la ka wensie. ¹⁴ Alege mi a weeni nyaku de a sak fu kama ayen mi a va ka Kirisita bisaɔa siuk kuui ate nuruma de a weeni ayen ku ka venta la, a puusi ti kokpienɔa Naawenni. M be maa ta siaka kama ale Juuma Sinsanɔa ale a weeni dii meena la kama. Naawen biisiteerɔma me ale nɔmarisi ba gbansanɔa a weeni nɔai meena la, m ta siaka kama me ale nɔa. ¹⁵ Mi be ta yiila kama ase nuruma de dek ale ta yiila dii la ayen, waai meena, nuru manɔa ale nuru baata le yiri kum po kama. ¹⁶ Dila nyin la, mi nyiem kasim a pii ka nyin m boka meena po ale m popola po ayen Naawen ale nuru biik kan nya wari m jigi ate ba baga biisi gaam mu.

¹⁷ “Mi ale ga basi Jerusalem ate ku beni maga la, m jam cheɔ kama ayen m te m Kirisita bisa vaan-chaama ligra abe m te Naawen tirim. ¹⁸ Diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po a nye dila la ate Juuma yaa nya mi du. Dila powa ale mi nye welenɔa nyeka tuini a nueri kama. Dila powa me, nuru boari a yaase daanika a jam karo. ¹⁹ Alege Juuma ba gela ale jam nyini Asia tɛnka a jam maa boro. Ku a fe kama ayen bala dek a dan ta wari ayen ba tɔarin mu di nyin ba be jam zaani fi nin a weeni wa dii ate mi nye kaasi la. ²⁰ Yaase fi basi ate nuruma ale za dela la a weeni sak fu diipo ate mi jam zaani kpagi kpeemaɔa nin ate ba nya mu la m nin nye wari kaasi. ²¹ Kan daa ka wari dinyi dekki ate mi jam weeni dila powa ayen, ‘Jinla ate mi za nama nin ate ni a bek mu beɔa de mi ale weeni ayen baai ale kpi la a le yiri kum po kama a nman vua la nyin.’ ”

²² Alege Feliksi ale jam seba Nyonɔwa Yeezu siuku wienɔa nalimnyiini dii la, a yaa dak da yon ayen

ba biisi biika ale ge a weeni ba ayen, "Sojima kpagi kpeeni Lisiyas a dan jam, abe m yaa poli nya dii ate m le weeni la." ²³ Feliksi yaa weeni soji waai ale a nya Pɔɔl zuk la ayen wa nmasi nya Pɔɔl zuk nalimnyiini abe wa basi wa nna fasiyaa yenni po, abe wa basi me ate wa doama a te wa jaab buuri meena ate wa a yaali la.

²⁴ Feliksi powa yue jam ale Durusila. Wa jam ka Juu. Daa maga ale ga taam la, Feliksi yaa jam ale wa. Feliksi yaa tom ayen ba ta Pɔɔl jam. Pɔɔl ale ga jam la, Feliksi yaa lagi tue a wom Pɔɔl ale a togi ku kiri ale ka dii ate nuru weeni ayen wa pa wa dek a te Yeezu Kirisita la. ²⁵ Alege Pɔɔl ale biisi paari nin a yaa boro a biisi wie a magsi chaab ale nye man, ale fi dek taka wie ale da dii dannii ate Naawen a le bo buusa ale waai meena la, nyanja de a yaa basi ate yogsum yik Feliksi ate wa yaa weeni Pɔɔl ayen, "Fi baga cheŋ yogyogla de kama. M le nman wi fu ate fi jam ase m nin nya siuk." ²⁶ Feliksi ale jam weeni dila la, wa jam a poli me kama ayen da dii dai Pɔɔl ale te wa ligra. Dila nyin wa yaa kasim jam a tom a wi Pɔɔl maga maga a dalin ale wa.

²⁷ Alege bena naye ale taam la, Gomina wa choa a yaa jam tagri Feliksi zuk. Gominawa de yoi a jam ale Poosiyos Fesitos. Dila powa Feliksi a jam a yaali kama ayen wa nye wari ate Juuma supeentik. Dila nyin, wa yaa basi ate Pɔɔl bo sojima nisima po.

25

¹ Fesitos ale ga de wa Gomina naamu a yaa soa tenka la, ku daa nata dai ate wa basi Siizariya ale ge cheŋ Jerusalem. ² Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja a yaa jam wa jigi a weeni wa wie njaai meena ate Pɔɔl kaasi la. Ba meena jam maa chaab a saalim Fesitos ayen, ³ wa maa maari ba ate ba ta Pɔɔl a jam Jerusalem. Ba jam weeni dila kama a poli ayen ba le basi

kama ate nuruba suk siuku nin ate wa dan jam a taam abe ba ko wa. ⁴ Fesitos yaa tulisi ba ayen, "Ba yik Pɔɔl a lik ka Siizariya. Mi dek abe le cheŋ dula ka yogyogla de. ⁵ Ni basi ate ni kpanja a va mu cheŋ Siizariya ate ni ga toarin wa dula jigini."

⁶ Fesitos a nman goa ale ba da naanin a yaase da pi a gum du ale ge a yaa cheŋ Siizariya. Wa ale ga paari Siizariya ate vari veenti la, wa yaa jo biisanja dokku po a kali wa zukpalika zuk a yaa weeni wa sojima ayen ba ta Pɔɔl jam. ⁷ Pɔɔl ale ga jam la, Juuma baai ale jam maa nyini Jerusalem a jam la, a yaa jam za gilim Pɔɔl a weeni ayen wa a kaasi ka wie nna yegayega alege ba an jam baga sak ayen njaai ate ba a weeni a magsi chaab ale Pɔɔl la ka wensie. ⁸ Pɔɔl me yaa biisi ayen wa vari wa dek a basi a yaa weeni ayen, "Mi an kaasi Juuma Sinsanja a yaase Juuma Puusika Yenni a yaase m biisi Aroom tenka Nakpionku a kaasi."

⁹ Alege Fesitos ale jam a yaali ayen wa nye wari ate Juuma supeentik la, wa yaa bek Pɔɔl ayen, "Fi a le siak a cheŋ Jerusalem ate m bek fu a wom ba ale a biisi njaai meena nna a te fu la?"

¹⁰ Pɔɔl yaa tulisi ayen, "Mi za ka waai ale tagri Aroom tenka Nakpionku la nin, ale wa dek buusa boka dokku po juijui ale magsi ayen wa bo mu buusa la. Fi dek abe seba chak kama ayen mi an nye Juuma wari a kaasi ya. ¹¹ M be dan kaasi ka wari ate dila nyin ku magsi ayen m kpi, m kan weeni ayen m kan kpi. Alege wensie abe dan kan boro ale ba ale a toarin mu la, nuru karo a baga pa mi a nyo ba nisima po. Mi a yaali kama ayen ti cheŋ Aroom tenka Nakpionku jigi ate wala bo mu buusa."

¹² Fesitos yaa nya chaab ale wa nuruma baai ale bo ale wa a sak wa a magsi chaab ale wa tuimanya la a nueri ale ge a weeni Pɔɔl ayen, "Fi weeni kama ayen fi yaali ayen fi

chenj ka Nakpionjku jigi, be ka wala jigi ate fi le chenj.”

¹³ Ku ale ga beni maga la, Naab Agiripa ale wa toa ate ba a wi ayen Beniis a yaa chenj Siizariya ayen ba puusi Fesitos abe ba nye wa tia. ¹⁴ Ba ale bo dula ate ku paari dabori la, Fesitos ya togi Pool wannu kiri a sak Naab Agiripa. Wa yaa piilim tokka ayen, “Nuru ale bo dela ate Feliksi jam yik wa a lik a basi wa dela. ¹⁵ Mi ale chenj Jerusalem la, Juuma Puusika Yenni kpanja ale tenka kpanja ale jam a toarinj nuruwa de ayen wa nye wie kaasi ate ba yaa jam mi jigi ayen m bo wa buusa. ¹⁶ Mi me yaa tulisi ba ayen tama Aroom demma sinsanja a weeni kama ayen nuru waai ate nuru a toarinj wa ayen wa kaasi wari la, bala bayewa a tu chaab a nya chaab ate waai ate ba a toarinj wa la a biisi vari wa dek a basi ale ge ate ti yaa bo ba buusa. ¹⁷ Ba ale ga jam dela la, mi an bula beniya ale ge ka dai dila dannu dek a veenti vari ate mi kali biisa dokku po a weeni ate ba ta nuruwa a jam biisa dokku po. ¹⁸ Wa dachaasana ale ga yiri zaani ayen ba biisi la, ba an poom biisi wakaasima naai ate mi jam a poli ayen ba ale biisi a magsi chaab ale wa la. ¹⁹ Ba ale jam a biisi dii meena la ale nampaga nakka a magsi chaab ale ba dek wensiuk vakka wie ale nuru wanyi ate ba a wi wa ayen Yeezu ate wa kpi alege Pool a weeni ayen wa vua kama la. ²⁰ Mi an jam poli m le m nye dii a wom wensie a magsi chaab ale biisana de la. Dila nyinj ate mi yaa weeni Pool ayen wa dan siak abe wa chenj Jerusalem tenka ate m bo wa buusa a magsi chaab ale wienja de. ²¹ Alege Pool a jam weeni kama ayen wa a yaali kama ayen wa wari dela ate Nakpionjku a poli nya wa a le wa nye wannu de dii la. Dila nyinj ate mi yaa weeni ayen ba limsi wa nalimnyiini ate m yaa tom ate wa chenj Nakpionjku jigi.”

²² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen,

“Mi a yaali kama ayen mi dek a wom nuruwa de biik.”

Fesitos me yaa tulisi wa ayen, “Chum fi be le wom wa.”

²³ Vari ale ga veenti la, Agiripa ale Beniis a yaa va chaab a jam ate nuruba nna yegayega a vi ba naan a te ba zula. Bala meena a yaa va chaab ale sojima kpagi kpeemana ale tenka nisom kpeemana a yaa maa chaab ba meena a ga jo dok kpionj kuui ate nuru boari a jo ku po a nye tuka la. Fesitos yaa weeni ate ba ta Pool a jo jam. ²⁴ Fesitos yaa weeni ayen, “Naab Agiripa ale baai meena ale bo dela jigini ale ti la, ni meena nya nuruwa de waai ate Juuma baai ale bo dela ale Jerusalem tenka la a yaa maa chaab a ta wa wie a jam mi jigi, a kaari a weeni ayen, ku an poom nman magsi ayen nuruwa de a nman bo tenzuk de diipo diipo. ²⁵ Alege mi abe nya kama ale wari karo a magsi nuruwa de kpi kumu de la. Alege wa dek ale weeni ayen wa a yaali ayen wa chenj Nakpionjku jigi la, ate mi yaa poli ayen m basi ate wa chenj Aroom. ²⁶ Alege mi potim ka wari ayen m nmarisi a magsi chaab ale wa a te Nakpionjku. Dila nyinj ate m ta wa jam nama meena jigi a potim jam fi jigi Naab Agiripa ayen fi dan bek wa wannu a wom, abe mi yaa ta wari a nmarisi. ²⁷ Boan nyinja, mi jigi, yam ka ku po ate m tom ligro ale ge kan weeni ate ku a lagri dii dek chekki ate nuruba a weeni ayen wa kaasi la.”

26

¹ Agiripa yaa weeni Pool ayen, “Fi ta siuk kama a biisi a te fi dek.” Pool yaa zak wa nisima a puusi Naawa a yaa deri piilim ayen wa biisi a vari wa dek a basi. Wa yaa piilim ayen,

² “Naab Agiripa, mi a poli ayen mi ta ka wein ate jinla mi zaani fi ninj ayen mi biisi a vari m dek a basi ale Juuma ale a toarinj mu ayen mi kaasi la. ³ Fi dek abe seba Juuma kisitana ale ba benja a magsi chaab ale ba

wensiuku vaka a chak kama. Dila nyin ate mi a saalim fu ayen fi wom mi ale sudunni.

⁴ “Juuma meena seba mi boka ale ka dii la kama a ta nyini m bifiik po a ta pa a diipo ate mi jam bo m dek tenka ate ku naanynin ate mi bo Jerusalem tenka la. ⁵ Juuma wensiuk kunyi vaka ale pagra nna yegayega. Ku ka tama Juuma wensiuk ate ti a wi ku ayen Farisii. Juuma meena abe seba chak ate ku bein ka nna yegayega ase ba dan a yaali ayen ba biisi wensienja, mi chim ka Farisii m boka po meena a magsi chaab ale Farisii demma nye boka sinsanja ale ka dii la. ⁶ Yogyogla de m be za ka dela ayen ni bo mu buusa dii nyin la, mi ta yiila kama ale Naawen ale jam puulim dii ale ti kokpiensanja ayen wa le tom varibasido ate wa jam vari ba a basi la. ⁷ Wa dii dek chekki ate ti nuruma yeri zuima pi ale nayewa a yiili ayen ba nya ase ba ale kasim a te Naawen zula yok ale kantuen dii la. Oo, Naaba be ka yiilaja de choawa ate mi ta la ate Juuma a toarin mi. ⁸ Be ka boa abe ale soa ate nama baai ale za dela la an baga ta siaka ayen Naawen baga nak kpilima a yiri kum po kama?

⁹ “Mi dek abe jam poli kama ayen m nye dii meena wuu ate m baga nye la ate ku kaasi Yeezu Nazaret denowa yoi. ¹⁰ M be ale jam nye dii Jerusalem tenka la ale la. M jam tuesi ka siuk Juuma Puusika Yenni kpanja jigi a yaa yik Kirisita bisanja yegayega a lik. Daa likka nyiini alege, ti ale jam poli ayen ti ko ba la ka mi me abe ale jam siak ayen ba ko ba. ¹¹ Daa dila nyiini, mi jam te ba waalika ti tuka diinaja po ate ku paari ka diichoa, a kasim a nye dila ayen ba le Yeezu. M sunni kasim nmasi jam a de ka nna yegayega ale ba ate mi nyiem poom jam chen saten yonsa juijui ate ba boro la a te ba waalika.

¹² “Ku jam ka dila nyin ate mi tuesi pagrim ale wada Juuma Puusika

Yenni kpanja jigi a chen Damasikus tenka la. ¹³ Ku jam ka siuk kula po ate mi jam a chen la, wenzuk sunsun, Oo Naaba ate mi nya ale ku nyagsi nna kpeglimka a peenti gaam wenbinni a yaa nyini wenyamazuk a sin jam gilim mi ale nuru baai meena ale jam va mi ate ti a chen la. ¹⁴ Ate ti meena a yaa lo ten ate mi wom ale lueluk a weeni mi ale Juuma biika ate ba a wi ayen Yiburu la ayen, ‘Sool, Sool, ka boa ate fi a namsi mu nna? Fi a namsi ka fi dek dila.’ ¹⁵ Mi yaa bek ayen, ‘Fi ka wana Nyonow?’ Ate Nyonowa yaa tulisi ayen, ‘Ka mi Yeezu ate fi a namsi. ¹⁶ Alege, yiri zaani nmai. M pa m dek a sak fu kama yogyogla de ayen ku sak ayen m lueri fu kama ale tom fu me ayen fi chim m tomteerow. Ku a fe kama ayen fi weeni a sak nuruba chaab dii ate fi nya a magsi chaab ale mi jinla la ale m le m sak fu dii chum diipo la. ¹⁷ M le vari fi dek nuruma Juuma nisima po a basi ale baai me ale kan daa Juuba ate mi le tom fu ba jigi la nisima po me a basi. ¹⁸ M dan tom fu, mi le basi ate fi lagri ba ninaja ate ba tagri nyini legini po a nyini jam peelim nin. Ba ale tagri nyini Sitaana nisima po a nyini a jam Naawen nisima po ate ba ta siaka ale mu ate ba nya wabaatana vonteka ate ba yaa maa bo nuru baai ate Naawen lueri la po.’

¹⁹ “Dila nyin la, Naab Agiripa, mi a be an zeri dii ale nyini wenyamazuk a jam ate mi nya di ase m goa daasim kama la. ²⁰ Mi yaa piilim Damasikus ale Jerusalem tensanja po ale ge yaa paari Judia tenka meena ale baai me ale kan daa Juuba la, a sak ba ayen ku a fe kama ate ba basi ba wabaatana tomka abe ba pa ba dek a te Naawen abe ba a tom tuim njaai ale a sak ayen ba tagri kama la. ²¹ Ku be jam ka sinsanja de nyin ate Juuma a jam yik mi diipo ate mi jam bo Juuma Puusika Yenni po la a pii nyin ayen ba ko mu. ²² Alege zaani dila powa a jam paari jinla, ka Naawen ale jam a maari mi. Ka

dila nyin ate mi za dela ayen m biisi wensie a sak waai meena, nuru fiik yaase nuru kpion. Mi ale a biisi dii la ale dila degadega ate Naawen biisiteeroma ale Moosis a jam weeni ayen ku le nye la. ²³ Bala jam weeni ayen ku a fe kama ate Kirisitawa waai ate Naawen weeni ayen wa a le tom ate wa jam la, a nam. Wa be ale ka waai ale wa chim nuru waai ale wa de nin tenzuk de a yiri kum po la. Wa dan yiri wa le sak wa dek nuruma Juuma ale baai ale kan daa Juuba la ayen ba baga a nya varibasika kama. Varibasika de abe a nye ase ka nuru ale nyini legi po a yaa jo kantuen peelim po la.”

²⁴ Pool ale jam a biisi nna ayen wa vari wa dek a basi la, Fesitos yaa na wa a weeni ayen, “Pool, fi a yesim kama. Fi gbanja zamsika yegayegaka a basi kama ate fi a yesim.”

²⁵ Pool yaa tulisi wa ayen, “M koa, mi kan yesimu. Wie naai ate mi a biisi la ka wensie ale yam. ²⁶ Mi baga a nyini ka peelim a biisi ale fi Naab Agiripa dii nyin la fi dek seba wienja de noai po kama. M seba chak kama ayen fi nmasi kpesi wienja de dinyidinyi kama, dii nyin la, wannu de an sugi nye ka gugoruk po. ²⁷ Naab Agiripa, fi ta siaka ale Naawen biisiteeroma ale a biisi dii la? M seba ayen fi ta siaka kama.”

²⁸ Agiripa yaa bek Pool ayen, “Ku an diem bula beniya ale ge fi a poli ayen fi nye kama ate mi chim Kirisita biik, yaa boa?”

²⁹ Pool yaa tulisi wa ayen, “Ku beni yaa ku an beniya, mi a puusi a te ka Naawen ayen fi ale baai meena ale kali dela jigini a wom mi jinla dannu la, nama ale chim ase mi ale ka nuru waai jinla la. Alege m kan poli ayen ni le ta choroma ase mi ale ta dii la.”

³⁰ Naawa ale Gominawa ale Beniis ale mbala meena a yaa yiri zaani ayen ba nyini. ³¹ Ba ale ga nyini nueri la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa an nye wari a magsi wa kpi a yaase ba yik wa a ligi.”

³² Agiripa yaa weeni Fesitos ayen, “Nuruwa de a poom magsi ka ti basi wa ase wa nin poom kan weeni ayen wa a yaali ayen ka wa chej Nakpionku jigiyi.”

27

¹ Gominawa ale jam poli ayen ti jueli naaru a chej Italiya la, ba yaa pa Pool ale ligriba ba chaab a nyo Juliyos nisima po. Juliyos jam ka Aroom tenka sojima ben kanyi kpagi. Wa jam ka Nakpionku bensana kpanja po dinyi. ² Ti jam zaani ka Siizariya tenka a jueli naaru. Ku jam nyini ka Adiramitiyom. Naaru a jam gomsi magsi ayen ku chej ka jiga naai meena ate naaru a zaani Asia tenka la. Nuru ale jam maa va ti a chej, wa yue ale Arisitaakus wa jam ka Tesalonika deno. ³ Vari ale veenti la, ate ti yaa paari Saidon. Juliyos a jam ta zula ale Pool ate wa yaa siak ayen Pool ga nya wa doama ate ba te wa jaab buui ate wa a yaali la. ⁴ Ti yaa zaani Saidon a chej alege vioku a jam a fobi ti kama a ta ti a nmani naanyin ate ti yaa dam ti naaru a va Saipurus tenka juijui ate vioku an jam pagra la. ⁵ Ti yaa pa Silisiya ale Pamfiliya tensana a basi a juga ge ale ge yaa taam jam ten kaai ate ba a wi ayen Mira ate ka bo Lisia po la. ⁶ Dula jigini ate soji kpagini a yaa nya naaru ale ku nyini Alezandiria a taam a chej Italiya. Wa yaa pa ti nyo ku po ate ti maa chej.

⁷ Naaru kula po, ti kasim jam a chej ka nna maglamagla ate daana jam paari dabori nna yegayega ate ti nam nna yegayega ale ge yaa paari Kinides tenka. Ka an jam yalima ale ti. Vioku a jam pagra ka nna yegayega ate ti an nman jam baga a va siuk kuui ate ti jam va la, ate ti yaa nmerin va Kariti tenka juijui ate vioku an jam pagra la a yaa jam va jigi di choa ate ba a wi ayen Salomoni. ⁸ Guuku de jam wona kama a sin nyiamu po. A zaani

dula a yaa cheŋ a moata nyakpeemu kunƙoŋini a nam ka dila a yaa jam paari jigi ate ŋaarunta a zaani ate vioku a daa fuk wariwari a kan daani ti la. Dula jigini an jam yalima ale Lasia teŋka.

⁹ Ti jam beni ka nna yegayega ate ku ga paari diipo ate ku pagra ale ti chelimu ŋmani la. Dii me la, dai dii danni ate ba a nye Juuma tigi dii a magsi chaab ale wabaatana vondeka la a jam poom taam kama. Dila ŋaŋnyin, vioku a ŋmasi pagra kama. Pɔɔl yaa te ba sinsaŋa de ayen, ¹⁰ “M doaba, mi nya kama ale ti chelimu a zaani dela a cheŋ a kan nala. Koalimaŋa ale ŋaarunƙu le kaasi kama, kum me abe le jam ti jigi.” ¹¹ Alege soji kpagini a jam ka siaka ale Pɔɔl ale weeni nna la. ŋaarunƙu damdowa ale ku nyonowa ale jam weeni dii la ale jam basi ate Soji kpagini a siak te ba. ¹² Ba jam weeni ayen juijui ate ba jam za la, an jam nala a magsi ba wari dula noota wenni. Dila nyin la, nuruma yegayega a jam a yaali kama ayen ku dan siak a nye ba dam a cheŋ ate ba ga paari Foniksi teŋka ate ba wari dula noota wenni a vuusi. Foniksi bo ka Kariti teŋka juijui ate ŋaarunta a nyiem zaani a vuusi la. Jigini de a tuk ka yenin geŋ.

¹³ Viok a yaa nyini yenin a gala geŋ a fuk nna balibali ate ba yaa poli ayen nyaku de ale deri basi kama ate ba nye ba ale poom ayaali dii ayen ba cheŋ la. Ba yaa pa kutuk kpionƙu kuui ate ba nyiem pa a yik ŋaarunƙu a zaani la a yeeri ku a ta nyini nyiamu po a jueli. Ba yaa jam cheŋ va kunƙoŋini noai nna farafara a moata Kariti teŋka la. ¹⁴ Alege ku an bula beniya ate viok kpionƙu a yaa nyini a gala geŋ korinummu po a yaa nyini kunƙoŋini a jam ¹⁵ a fobi ŋaarunƙu. Ku be ale jam pagra nna yegayega ate ti an jam бага dam ti ŋaarunƙu a va ku po a taam la, ti yaa basi ate ku ji ŋaarunƙu a ta a cheŋ. ¹⁶ Ti ale jam paari teŋ fiik kanyi ate ba a wi ayen Koda

ate nyiam a gilim ka la gaun nyin ate vioku an jam pagra la. Dula jigini, ti yaa nam nna yegayega ale ge бага a yaa yik ŋaarunƙu ŋaarunƙu fiika a zaani. ¹⁷ Ba yaa dari ate ku jueli ŋaarunƙu kpionƙu zuk. Ba ale nye dila a ga nueri la, ba yaa pa mi pagrisa a bobi kenken a gilim ŋaarunƙu kpionƙu. Yoŋsum ale jam ta ba ayen dai dii dai ba ŋaarunƙu a nin zaan a chali ga feri tintain tii ale vi chaab a jueli dua nyiamu teŋ a moata Libia nyiamu kunƙoŋini noai la. Dila nyin, ba yaa jam a cheŋ magamaga ale basi ate vioku a yaa tusi ŋaarunƙu a ta a cheŋ. ¹⁸ Va kpionƙu kasim jam a fobi ka dila tee ate nyamiisaŋa a yiri a jueli wein nna yegayega a jam a lo. Vari ale ga veenti la, ba yaa piilim a koalim ŋantaŋa ŋaarunƙu po a yuk a basi nyiamu po. ¹⁹ Daa ŋatawa danni ba yaa pa nisima a pa ŋanta baai ate ti ta a nye ate ŋaarunƙu a zaani ale a cheŋ la gela yegayega me a yuk basi nyiamu po. ²⁰ Daana a jam piisi ka nna yegayega alege ti an jam бага a pa numbiri tu wenbinni a yaase chinmarisa. Vioku me abe kasim jam a fobi ka dila nna yegayega. Ti ŋman jam ka yiila ayen ti a le vuugi.

²¹ Ba ale ga cheŋ ate ku beni alege ba an de ŋandiinta la, Pɔɔl yaa yiri zaani ba nin a weeni ba ayen, “Nidoaba, ku poom magsi ka ni ti wom mi ate ti kan poom ŋman zaani Kariti a dam cheŋ. Nnapode ti ti poom kan nya kaasunƙu de ale ŋantaŋa de ate ti jogi la. ²² Alege yoŋyoŋla de, ni yik ni dek. Ni wanyi me a kan kpi. Ka ŋaarunƙu nyiini ale ku kaasi. ²³ Mi бага a biisi nna kama boan nyinŋa, Naawen dii ale soa mi ate mi a te wa zula la, wala sabiilo deemwa yokku ale jam mi jigi ²⁴ a weeni mi ayen, ‘Pɔɔl, kan chali yoŋsum, ku a fe kama ate fi zaani Nakpionƙu nin. Naawen abe tulisi fi puusaŋa kama ayen nuruma de wanyi me la a kan kpi.’ ”

²⁵ Pɔɔl yaa weeni nuruma ayen, “Dila nyin la, nidoaba, ni yik ni dek

boan nyinŋa, m ta siaka ale Naawen kama ayen wa ale weeni mi dii la, dila degadega le ku nye. ²⁶ Alege ku a fe kama ayen vioku a ta ti chen paari ten kanyi ate nyiam dua gilim ka la.”

²⁷ Ti kasim jam bo ka nyakpeem buui po ate ba wi ayen Adariya la po a va vioku ate ku fobi ti a ta a chen la. Ku jam ka yok kuui ale saa yogta pi ale tinaansiwa la goota po sunsun ate baai ale a tom naarunku po la, a yaa poli ayen ti boro a moata ten yogla. ²⁸ Dila nyin la, ba yaa pa miik a bobi jaab dobruk nyin a yaa basi ate ku sin nyiamu po a nya ale ku limsa ka nna yegayega. Ku ale ga nye maga dek la, ba yaa nman magsi nya ate ku nman limsa yegayega. ²⁹ Ba jam a chali ka yogsum ayen dai dii dai ti naarunku a le nak ka tintain kpeema naai ale bo nyiamu po la. Dila nyin la, ba foli kuta dobrita tinaansi naarunku naan a basi ate ti zula ayen naarunku a kan nman бага chen. Ba nye dila ale ge yaa a puusi Naawen ayen vanni a veenti. ³⁰ Baai ale a tom naarunku po la, a jam pii ka nyin ayen ba chali be. Ba yaa foli naarun fiika a basi nyiamu po ale ge yaa velim ayen ba boro a foli ka kuta dobrita ti chaab naarunku nin. ³¹ Alege Pool yaa weeni soji kpagini ale sojima ayen, “Naarunku tuimtomdoma de a dan kan bo naarunku po, ni kan vuugi.” ³² Sojima yaa gebi mi sii ale yik naarun fiika a ta la ate ku chen ku dek ku nyiini jakorok

³³ Vari a yaa jam moata ka veentika ate Pool yaa weeni ba ale nin muna ayen ku a fe kama ayen ba de nandiinta yogla. Pool yaa nman pilim weeni ba ayen, “Da pi ale nanaansi ale jinla ate ni kasim a limsi a jam paari yogyogla de alege ni an diem de jaaboa. ³⁴ Dila nyin ate mi a weeni ni ayen ni de nandiinta. Ku a fe kama ayen ni de ate ni vuuk. Naawen weeni mi kama ayen ni zuimaŋa zuisaŋa ale kanyi la a kan be.” ³⁵ Pool ale ga weeni nna

a nueri la, wa yaa pa boroboruk puusi a te Naawen a nye wa jiam ba meena nin, a yaa we boroboruku a piilim nobika. ³⁶ Ba yaa yik ba dek ate ba meena wanyi wanyi a yaa de nandiinta. ³⁷ Baai meena ale jam bo naarunku po la a jam ka nuruba kobsiye ale pisiyopoi, ale bayuebi. ³⁸ Waai meena ale de chak nalimnyini la, ba yaa koalim “wiitiwa” meena a yuk a basi nyiamu po ale ge ayen naarunku a valima magla.

³⁹ Vari ale veenti la, naarunku tuimtomdoma a yaa jam nya kunkonini dinyi alege ba an jam min ale ka juijui kunkonini la. Ba jam nya ka nyakpeemu gugoruk kunyi ale tintambusun a dua jueli magla ate ba yaa poli ayen ba dan бага abe ba dam naarunku a zaani dula. ⁴⁰ Ba yaa gebi kuta tii ale jam yik naarunku a zaani la miisaŋa a yaa basi ate ti a chen nyiamu po. Diipo ate ba boro a gebi kutana de miisaŋa la, ba jam maa foli dakpien tii ale bobi man naarunku naanka ate nuruba pa a dam ku la ayen ba yaa pa tila a dam ku. Ba yaa zak garuk kuui ale bobi yiga naarunku ninka la ale ge ayen vioku fuk ku a basi nin. Ba yaa nye dila a deri a chen kunkonini. ⁴¹ Alege naarunku a yaa nak kunkutinni ate ku ninka yaa feri kunkutinni an nman бага chen. Ku ale nye dila la, nyamiisaŋa me a kasim jam a fobi ku naanka ate ku a we nna bunabuna a lo nyiamu po.

⁴² Sojima yaa nye ba popola po ayen ba ko ligrima meena ate ba waai a kan nya siuk a pun nyiamu a chali be. ⁴³ Alege sojima kpagini a kan jam a yaali ayen wa ko Pool. Wa yaa weeni ba ayen ba kan nye dila. Wa jam weeni ba kama ayen waai meena ale бага a de nyiam la, ba yok a zi nyiamu po a yaa de jueli kunkonini ⁴⁴ ale ge ate mbala meena a yaa yik naarunku daataŋa a yaase ku nanta baai ale kasi a lo la a jueli. Ti meena ale jam nye dii a vuuk a paari kunkonini la ale la.

28

¹ Ti ale jam paari kunḱonini nalimnyiini la, tɛŋ kala demma jam weeni a sak ti kama ayen tɛŋ kala yoi ale Malita. ² Tɛŋ kala demma a jam tuesi ti kama a te ti zula nna yegayega. Nmoruk a yaa deri jam a ni ate ɲoota boro ate ba yaa jam cheem bolim a te ti. ³ Pɔol yaa tigi daata ayen wa nyo bolimu po. Wa ale pa boro a nyoro la, bolim wulumu yaa nyɛ ate waab a yaa nyini ti po a chali nyini a meli wa nisa a dom wa. ⁴ Tɛŋ kala demma ale nya ale waamu meli Pɔol nisimaŋa la, ba yaa weeni chaab ayen, “Nuruwa de ku a fe kama ayen wa ka nuru koorik. Wa бага nyini nyakpeemu po a nyini kama alege tama bogluku a kan nya ase ku magsi ayen wa vuugi la.” ⁵ Alege waamu ale meli Pɔol nisimaŋa la, wa yaa misi si ate waamu lo bolimu po alege wariwari an nyɛ wa. ⁶ Nuruma yaa jam a limsi ale a poli ayen ba nya ale wa nyinḱa fuusiya yaase wa deri kpi dua. Alege ba ale jam a limsi ale a poli ate ku beni alege wari an nyɛ wa la, ba yaa tagri ba popolaŋa ale ge weeni ayen, “Wa ka bogluk.”

⁷ Tɛŋka naawa yoi a jam ale Pubiliyosi. Naawa de kadugsa ale jam dua moata ti juijui ate ti jam kala la. Wa yaa jam nyɛ ti tia. Daa ɲata meena ti kasim jam bo ka wala yenni ate wa a nya ti zuk nalimnyiini. ⁸ ɲoota ale chaaruk ale jam ta wa kowa ate wa jam dua dok po. Pɔol yaa jo ayen wa nya wa a pa wa nisima a vi wa zuk a puusi Naawen te wa ate wa nya nyinyogsa. ⁹ Wanni de ale ga nyɛ la, yognyeensa meena ale jam bo tɛŋ kala la, a jam jam kama a nya nyinyogsa. ¹⁰ Ba jam te ti ka tiirinta nna yegayega. Ti ale jam pa ɲaarunḱu choa ayen ti basi ba abe ti ɲman a cheŋ la, ba jam pa ɲanta baai ate ti jam a yaali ale nin muna la, a nyo ku po a te ti a magsi ti chelimu.

¹¹ Ti jam goa Malita ka chiisa sita ale ge yaa cheŋ Aroom. ɲaarunḱu

de ate ti jam jueli la yoi ale “Yibisa Boglutaŋa”. Ku jam ka Alezandiria ɲaarunḱu. (Ku be jam ka ɲoota wein ate ku jam wari Malita ayen ɲootaŋa taamu.) ¹² Ti yaa jam paari Sirakusi tɛŋka goa dula da ɲata. ¹³ A zaani dula a ɲman a cheŋ a jam paari tɛŋ ka choa ate ba a wi ayen Arigiyum. Vari ale ga veenti la, viok yaa nyini yeninḱ a gala geŋ a fuk. Daa ɲaye dai ate ti yaa ɲman paari Putiyooli tɛŋka. ¹⁴ Dula jigini ate ti jam nya Kirisita bisa ate ba weeni ti ayen ti dan a yaali ti goa daa ɲayopoi ale ba. Ti yaa siak a goa daa ɲayopoiwa ale ba ale ge yaa yiri cheŋ Aroom. ¹⁵ Ti Kirisita bisa suaataŋa ale bo Aroom, ale wom ayen ti cheena la, ba yaa nyini cheŋ paari Apiyas Yabaŋa ale Vuusum Yie ɲatawa la, a jam tu ti. Pɔol ale ga nya ba ale ba cheena la, ku yaa te wa nyinḱ pagra ate wa te Naawen jiam.

¹⁶ Ti ale ga paari Aroom la, tɛŋka kpaŋŋa jam basi ka soji ate wa a nya Pɔol zuk. Ba jam basi kama ate sojiwa ale wa boro ba dek ba nyiini. Ba an jam lik wa a gum chaab ale ligriba mbala.

¹⁷ Daa ɲata ale jam taam la, Pɔol yaa wi Juuma kpaŋŋa Aroom tɛŋka po ate ba jam ayen wa nyɛ tuka ale ba. Ba ale jam tigi chaab jigi yeŋ la, Pɔol yaa weeni ba ayen, “M mabisa mi an kaasi tama nuruma wariya a yaase kisitaŋa tii ate ti tuesi ti kokpiensaŋa jigi la, alege ba yik mu a lik ka Jerusalem tɛŋka a yaa pa mu nyo Aroom demma nisima po. ¹⁸ Ate Aroom demma yaa bek mu bega ale ge a poli ayen ba basi mu, dii nyinḱ la ba nya kama ale mi an kaasi wari a magsi ba ko mu. ¹⁹ Alege Juuma ale ga wom Aroom demma ale biisi nna la, ba yaa zɛri ate ku yaa fe mi ate mi weeni ayen mi a yaali ayen m paari ka Nakpionḱu jigi ate wa wom m le ta dii la. Alege mi jam ka chaab ale m dek nuruma ayen ba kaasi wari ya ate m toarinḱ ba Nakpionḱu ninḱa. ²⁰ Dila nyinḱ ate mi wi ni ayen m nya ni abe m weeni

a sak ni. Mi be ta choarini de kama dii nyin la mi ta yiila n̄aai me ate Izirali demma meena me a ta la.”

²¹ Ba yaa tulisi wa ayen, “Tama an tuesi gban̄ ate ka nyini Judia a biisi fi wariya. Ti mabisan̄a wanyi me la abe an nyini dula a jam weeni fi wari a sak ti a yaase wa biisi wabiok a magsi chaab ale fi. ²² Alege tama a yaali kama ayen ti wom fi me popola ale ka dii la, dii nyin la, jigi meena nuruba kasim a weeni kama ayen ba kan yaali nuru baai ate fi maa bo ba po la.”

²³ Ba yaa dagi dai yon̄ ayen ba n̄man nye tuka ale P̄ool. Dila dann̄i ale jam paari la, ba yaa piisi nna yegayega a tigi chaab juijui ate P̄ool a goa la. A ta nyini saliuk a jam paari jun̄oi P̄ool kasim jam a biisi a magsi chaab ale ka Naawen Naamu wie. Wa kasim jam pii ka nyin̄ a biisi a ta a nyini Moosis Sinsan̄a gban̄ka po ale Naawen biisiteer̄oma ale n̄marisi Naawen gban̄ka po ayen ku sak ayen wa ale a biisi dii la ka wensie a magsi chaab ale Yeezu.

²⁴ Ba gela a jam siak kama ayen wa ale a biisi dii la ka wensie. Ba gela me an jam siak ya. Ba ale jam a nak nampan̄a nna la, ba yaa waan̄ chaab. Ba ale diem kan jam waan̄ chaab dii la, ²⁵ P̄ool yaa weeni wa dinyi ayen, “Naawen Chiika ale jam basi ate Naawen biisiteer̄owa Azaya a biisi dii a te ni kokpiensan̄a la sum ka wensie. ²⁶ Naawen Chiika ale jam biisi dii a te wa ayen wa weeni a sak ni la ale nna ayen,

‘Chej ga weeni sak nuruma nna ayen:

Nama le wom, a wom alege ni kan min̄ chagi.

Nama le nya, a nya alege ni kan min̄ chagi.

²⁷ Dii nyin̄ la, nuruma de zeri kama ayen ba kan yaali min̄ chakka, ba lik ba tueja kama, a lik ba ninan̄a me,

kan daa dila ba ninan̄a ate nya ya, ba tueja me ate wom ya,

ba popola po me, ba ate min̄ chak, ate ba tagri a basi ba wabaatan̄a, ate m te ba nyinyogsa.’ ”

²⁸ P̄ool yaa biisi kpeglim a weeni ba ayen, “Dila nyin̄ la, mi a yaali kama ayen ni seba ayen Naawen basi kama ate Varibasika wann̄i de a chej baai ale kan daa Juuba la jigi. Ba be le wom di abe ba tuesi di me.” ²⁹ P̄ool ale weeni nna nueri la, Juuma yaa nak nampaga ale chaab a yaa waan̄ chaab. ³⁰ P̄ool jam bo dula ka bena n̄aye. Wa jam bo ka yeri dinyi po a tuni ale ge a goa di po. Waai meena nyiem dan jam wa yenni, wa a nye kula nyon̄owa tia ka nalimnyiini. ³¹ Wa nyiem jam nyini ka peelim a kan chali yogsum a sak nuruba Naawen Naamu wie ale a sak ba me Nyon̄owa Yeezu Kirisita wie. Nuru an jam nye ate wa an бага sak wien̄a de.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te AROOM DEMMA La

¹ Mi Pool waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero la ale a nmarisi gbanƙa de. Naawen deƙ ale lueri mu a potim wi mu ayen m chim wa tuimtomdo abe m weeni wa wamaɗsaɗa a sak nuruba.

² Wamaɗsaɗa de ka n̄aai ate wa puulim a biisi n̄a dila po dila po ate wa biisiteeroma a nmarisi nyo Naawen gbanƙa po la.

³ Wamaɗsaɗa a biisi ka wa biika waai ale ka ti Nyɔnɔ la wie. Nuru-biik jigi, wa jam ka Deevit n̄aanbiik.

⁴ Naawen Chiika jigi, wa ka Naawen biik. Naawen be jam nak wa a yiri kum po kama ayen ku sak ti ayen, wa ka wa Naawen deƙ Biik a ta pagrim. ⁵ Yeezu Kirisita nyin ate Naawen a te mu siuku de ate m chim wa tuimtomdo ayen m baga a weeni wa wie a sak teɗsa meena nuruba ate ba ta siaka ale wa abe ba a siak wa noai. ⁶ Naawen wi nama me kama ayen Yeezu Kirisita soa ni.

⁷ Mi a puusi nama meena baai ate Naawen ta yaalika ale ni a lueri ni a te wa deƙ Aroom teɗka po la.

Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe wa te ni suyɔgini.

⁸ Mi a yaali ayen m va ka Yeezu Kirisita nyin a nye Naawen jiam a te ni meena, dii nyin la, jigi meena nuruba a biisi ni wie kama ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la. ⁹ Naawen waai ate m tom a te ale m sunum meena a sak nuruba wa biika wamaɗsaɗa wie la, ka wala ale mi seero ate mi kasim a puusi a te nama daa meena. M maara puusi me ayen, ¹⁰ ku dan ka wa yaalika wa le te mu siuk ate m jam ni jigi yogyogla.

¹¹ Mi a yaali ka nna yegayega ayen m nya ni ate m te ni maari kaai ale a nyini Naawen Chiika jigi la ate ni ta pagrim. ¹² M jamka le maari ka ti meena. Dii nyin la, mi ale ta siaka

dii ale Naawen la, ku le maari ka nama. Nama me abe le ta siaka dii ale wa la a le maari ka mi me.

¹³ M suaata, mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen m kasim a yaali ayen m jam ni jigi kama, alege mi an baga a jam ya. Mi a yaali ayen ka m dan jam m nye ate nuruba ni po a pa ba deƙ a te Naawen ase m le nye dii ale ni vaanchaab baai meena ale kan daa Juuba la. ¹⁴ Boan nyin n̄a, mi ta ka tuima ayen m tom a te nuru meena. Baai ale ka Girik dem la ale nuru baai ale kan daa Girik dem la. Baai me ale seba gbanƙa ale baai ale kan seba gbanƙa la. ¹⁵ Dila ale soa ate m pii nyin a yaali ayen m sak nama me baai ale bo Aroom teɗka po la Naawen wamaɗsaɗa.

¹⁶ Mi a kan chali chivie ale Naawen wamaɗsaɗa. Naawen pa wa pagrimu a nyo n̄a po kama. Dila ale soa ate Naawen baga a vari baai meena ale ta siaka ale n̄a la a basi me ba tuimbaata po. Varibasika de a lin a cheɗ ka baai ale ka Juuba la jigi ale ge a cheɗ baai me ale kan daa Juuba la jigi. ¹⁷ Dii nyin la, Naawen wamaɗsaɗa a dagi a sak ti kama siuk kuui ate Naawen a nye ate ti a chim wayɔrisima nyam wa nin la. Wannu de abe ka siaka nyiini a ta nyini di piilimka po a ta ga paari di kpeglimka. Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen, "Nuru waai abe ale ta siaka a chim wayɔrisima nyɔnɔ Naawen nin la, wala a nya nyuvuri kama."

¹⁸ Nuruba ale boro a ta gaasa nna yegayega a kan siak ayen wensien̄a a nyini peelim. Naawen abe a sak ti kama ayen wa sui ale a puuri ale baai ale kan a va wa siuku la ale ba gaasa tuima n̄a. ¹⁹ Nanta ba gela boro kama a sak nuruba ate ba baga a seba Naawen wie. Nuruma de abe seba n̄anta n̄a de kama. Dii nyin la, ka Naawen deƙ abe ale nye ate n̄anta n̄a de a nyini peelim ate ti ba a nya ba. Dila nyin ale soa ate Naawen ale namsi ba. ²⁰ A ta nyini diipo ate Naawen nye wenzuk ale teɗ la, a ta jam paari jinla, nanta

baai meena ate wa nye basi wenzuk ale tɛnzuk de la a maa chaab a sak nurubiik kama Naawen ale ka dii la. Ba seba ayen wa pagrimu a kasim boro ka dila taam wuu. Wa be sum ka Naawen. Nuru abe an baga a nya wa pagrimu de ale wa ale sum ka Naawen dii la, alege nuruba baga a seba wienja de meena kama. Dila nyin la, bala chaab a ka siuk ale biisi a vari ba dek a basi ale ba ale nye dii la. ²¹ Ba jam seba Naawen kama, alege ba an jam a siak ayen ba a nye wa jiam yaase ba a te wa zula. Ba popolaŋa ka betta popola, ŋa daa popola yuarisima. ²² Ba a poli ayen ba ka yam nyam, alege ba chim ka betta, ²³ a yaa zuli ŋanta baai ale a neensi nuruba ale nuinsa ale dunsa ale ŋanta baai meena ale a cheŋ ba loga nyinŋa la, alege kan zuli Naawen waai ale kasim boro taam wuu la.

²⁴ Ba ale a nye dila la ale soa ate Naawen yaa pa ba basi ayen ba va ba dek sue po ale mariŋ dii la ate ba yaa pa ba dek nyinŋa a tom danŋa tuim ŋaai ale kan magsi ba pa ba nyinŋa a tom la ale chaab. ²⁵ Naawen pa ba basi kama dii nyin la, ba zeri wa wensienja kama ale ge tuesi venta a yaa a kaab ŋanta baai ate wa nye la ale ge basi Naawen dek, waai ale magsi ayen nuruba kasim a te wa pimpauk taam wuu la. Ku be nye dila.

²⁶ Boan nyinŋa, Naawen pa ba basi kama ayen ba va ba dek sue po ale mariŋ dii le di basi ate ba nya chivie la. Ba nipooma me dek a kan yaali ayen ba a goa ale nidoaba. Ba a yaali ayen ka ba a bobi nipooba ba chaab a goa. ²⁷ Nidoama me kan yaali ayen ba a goa ale nipooba. Ba kasim a yaali kama ale ba yam meena ayen ba a bobi nidoaba ba chaab a goa. Nidoama de ale a nye nna la a magsi ka chivie yik ba alege ba kan chali chivie. Nyaku de abe basi kama ate waali kaai ale magsi ba nya la a jam ba jigi.

²⁸ Ba jam a poli kama ayen ku an magsi ate ba ta wensie popola

manŋa a magsi chaab ale Naawen ya. Naawen yaa pa ba basi ate ba ta popola kaasima ate ba a tom tuim ŋaai ale kan magsi ba a tom la. ²⁹ Ba suniimaŋa kasim sueri ale ka gaasa meena wuu, ate ba a yaali chaab ŋanta ale a kisi chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ko nuruba ale a nye kpaliŋsa ale chaab ale a paasi chaab ale a poli kaasun nyiini a te nuruba ale a zu chaab ŋaŋ ³⁰ ale a kaasi chaab yue ale kisi Naawen me. Ba ka nuru leerisa me ale kanjanta nyam ale a yaali yue a te ba dek ale a gisi ayen ba nya su paalita ate ba a tom tuimbaata. Ba kan wom ba koba ale ba maba noa. ³¹ Ba be ka betta me. Ba dan puulim ayen ba nye wari, ba kan nye. Ba poom ka yaalika ba suniima po. Ba ka jirim ale waaiya. ³² Ba be seba ayen Naawen weeni kama ayen ku magsi ka nuru baai meena ale a tom nna la, kpi, alege ba diem a tom ka dila ale poom a weeni me ayen baai ale a tom tuim ŋala chaab la, a tom ka tuimmanŋa.

2

¹ Dila nyin la, ni wanyi ka siuk ate fi suok a dan nye wari a kaasi, fi bo wa buusa. Fi dan nye dila, fi ta ka kaasun a jam fi dek jigi dii nyin la, wie ŋaai ate fi ayen wa nye a kaasi la, fi dek a tom ka ŋala degadega.

² Tama abe seba kama ayen ku sum magsi ka Naawen ta kaasun a jam baai meena ale a tom dila la jigi.

³ Alege fi dan bo baai ale a nye nyaŋa de la buusa alege fi dek a tom ŋa, fi a poli ayen fi le baga chali be ate Naawen kan nya fu a bo buusa?

⁴ Yaa fi zeri Naawen nyemaŋ kaai ale sudun dii ale wa ale ŋman ta chichiiba ale fi dii la kama, fi a poli kama ayen wa a le kasim a nye ka dila a ta a cheŋ. Fi ze ayen Naawen nyemaŋka fi jigi a sak fu kama ayen fi basi fi tuimbaataŋa tomka?

⁵ Ni tue kan wom. Ni sue be kan kaasi ale ni tuimbaataŋa. Ni a tom tuimbaata kama alege jaabjaab kan

daani ni, alege Naawen supuurimu ale wa wensie buusaŋa danni a dan paari ate wa ayen wa bo wensie buusa ale ni, wa sui le puuri ka nna yegayega ale ni ate wa te ni waalika. ⁶ Da dila danni, Naawen le tuni waai meena a magsi chaab ale ka ti wanyiwanyi ale tom dii la. ⁷ Baai meena ale ta chichiiba a tom tuimmaŋsa a gisi zula ale nalim ale nyuvuri Naawen jigi la, wa le te ba ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸ Alege baai ale a yaali ba deka nyaka nwulinwuli ale a zeri wensie siuku vaka ale kasim a tom tuimbaata daa meena la, Naawen le basi kama ate wa supuurimu a jam ba zuk. ⁹ Ninam ale kumsa nna yegayega le jam baai meena ale a tom tuimbaata la jigi. Juuma le ba liŋ nya ninammu de ale kumsaŋa de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la a nya ninammu de ale kumsaŋa de dila degadega. ¹⁰ Baai meena ale a tom tuimmaŋsa la le nya zula ale nalim a boro ale suyogini. Baai ale ka Juuba la le ba liŋ nya zulaŋa de ale nalimu de ale suyogini de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la, me a nya. ¹¹ Boan nyiŋŋa, Naawen ta ka nyeyen Juuma ale baai me ale kan daa Juuba la jigi.

¹² Baai ale kan daa Juuba la, a jam ka Moosis Sinsaŋŋa ate ba jam a tom tuimbaata. Ba an jam ta Moosis Sinsaŋŋa. Ba be le kpi kama alege Naawen a kan pa wa Sinsaŋŋa a bo ba buusa. Alege Juuma a jam ta Moosis Sinsaŋŋa alege ba jam a tom ka tuimbaata. Ba me be le kpi kama ate Naawen pa wa Sinsaŋŋa a bo ba buusa. ¹³ Nuruba dan wom ka wa Sinsaŋŋa nyiini ale kan va ŋa, ba kaasunŋku a diem bo ale ba kama, alege baai ale wom ŋa a yaa va ŋa la, wa kan nman nya ba kaasunŋku. ¹⁴ Baai ale kan daa Juuba la, bala an nya Moosis Sinsaŋŋa alege ba suniimaŋa a dan basi ate ba a tom Sinsaŋŋa ale a weeni dii ayen ba va la, ba deka suniima ale a te ba Sinsaŋŋa. ¹⁵ Ba nyeka a sak kama

ayen Naawen ŋmarisi wa Sinsaŋŋa a nyo ka ba suniima po. Ba popolaŋa me ale a bo ba buusa a weeni a sak ba ase ba kaasi yaa ba an kaasiya. ¹⁶ Da di danni ate Naawen le bo ba buusa la, le nye ka dila. Wa le pa nuru meena wasusunŋa a ta ŋa nyini peelim niŋ ate Yeezu Kirisita bo ba buusa. Naawen wamaŋsaŋa ate mi a sak nuruba ale a sak ti dii la ale la.

¹⁷ Nama baai ate mi a biisi ale ni la, a wi ni deka ayen ka Juuba. Ni kasim a poli kama a weeni ni deka ayen, "Tama ta Moosis Sinsaŋŋa kama. Dila nyiŋ la, Naawen a vari ti a basi kama." Ni a nak ka kuusa ale ni ale ka dii ale Naawen la. ¹⁸ Nama deka abe seba Naawen ale a yaali ayen ni a tom tuimmaŋsa dii la kama, dii nyiŋ la ni zamsi Sinsaŋŋa po ayen fi lueri dii ale nala la a tom. ¹⁹ Fi seba chak kama ayen, fi baga a chim nuru waai ale cheŋ be Naawen siuku po la kpagi ya. Fi a nye ase ka bolim la a te baai ale bo legini po la? ²⁰ Fi a weeni ayen fi baga nuru baai ale ka betta ale bipaaluk a sak kama? Fi be seba fi puuk po a chak ayen, fi ale ta Naawen Sinsaŋŋa la, fi ta yam meena ale wensie meena kama? ²¹ Nyaŋa de meena abe dan ka wensie ale fi waai ale a sak nuruba la, ka boa ate fi kan sak fi dega? Ti a sak nuruba a weeni ayen, "Kan zu", alege fi deka a zu? ²² Fi a sak nuruba a weeni ayen, "Kan nye kabonŋsa". Alege me le bek fu ayen fi deka a nye yaa fi kan nye? Fi kisi bogta kama alege mi a le begi fu ayen, "Fi deka a zu ŋanta a ta nyini welensa jigi a nyini yaa fi kan zu a ta a nyini? ²³ Fi ta zupagruk kama ale Naawen Sinsaŋŋa, alege a kaasi ŋa. Kaasika de a basi ate Naawen a nya chivie a yaa wa kan nya." ²⁴ Ba be ŋmarisi Naawen gbanŋka po kama ayen "Baai ale kan daa Juuba la, a kaasi Naawen yoi kama nama Juuma nyiŋ."

²⁵ Nama Juuma dan gebi ni yoanŋa ale a va Moosis Sinsaŋŋa, ni yoanŋa gebika ta kiri kama. Alege ni dan a

kaasi wa Sinsanṅa ni a nyɛ ase ni an gebi ni yoanṅa kama la. ²⁶ Nuruba abe dan kan gebi ba yoa ale ge a va dii ate Moosis Sinsanṅa a weeni ayen nuruba a nyɛ la, Naawen le nya ba ase ba gebi ba yoanṅa kama la. ²⁷ Nama ta Moosis Sinsanṅa kama ate ṅa ṅmarisi dua. Ni be a gebi ni yoanṅa me kama. Alege Sinsanṅa ate ni ta la ale ni ale a gebi ni yoanṅa la, ni kan diem a va Moosis Sinsanṅa ale a weeni dii la. Alege baai ale kan gebi ba yoanṅa la, bala gela a va Moosis Sinsanṅa ale a weeni dii la kama alege ba ka ṅa. Ba be ale a nyɛ nna la a basi kama ate ba biisi a gaam nama Juuma. ²⁸ Basi ate m bek ni beṅṅa de ayen, ka wana dek ale potim ka Juu? Ka waai ale gebi wa yoari la ale Juu? Nuru peelim nyeka nyiini a kan sak kama ayen nuru wala a sum ale Juu. Ku be daa fi nin gebi fi yoari ale a sak ayen fi sum ka Juu. ²⁹ Alege waai ale sum ka Juu la ale waai ale va Sinsanṅa a ta nyini wa sunum po la. Ku kiri me ale fi an gebi ka fi yoanni nyiini ayen ku sak ayen fi sum ka Juu alege ku kiri ale, fi pa ka fi sunummu a te Naawen. Gebika abe ka gebi kaai ate Naawen Chiika a gebi fi sunummu la, daa fi nyinṅka wariya. Nuruwa de choa abe kan nya pimpauk nuruba jigi, alege ka Naawen pimpauk nyiini ate wa a nya.

3

¹ Ku nyuenta abe ale boa ase fi nin ka Juu? Fi gaam waai ale kan daa Juu la kama? Ka boan nyuenta ate ba a nya ku po ale ba ale gebi ba yoanṅa la? ² Juuma ta nyuenta kama wie yegayega po a gaam baai ale kan daa Juuba la. Ni basi ate m liṅ weeni a sak ni ayen Naawen jam pa wa wienṅa ka a nyo ka Juuma nisima po. ³ Alege ni basi ate m bek ni ayen ase Juuma gela a daam dan kan ta wensie ale Naawen, nyaku de a sak kama ayen Naawen me a kan ta wensie? ⁴ Aaya, waai meena abe dan poom ka velinvendik, Naawen

kasim ka wensie nyɔnɔ. Ase ba ale ṅmarisi wa gbanṅka po ayen, “Ba le weeni kama ayen wa wienṅa ka wensie.

Ba dan jam bo wa buusa, ba le bo te wa kama.”

⁵ Ase ti tuimbaata a dan basi ate nuruba a nya Naawen welensaṅa, ku be ka wabiok wa ase Naawen a nin te ti waalika ti tuimbaatanṅa nyinṅa? Mi a biisi kama ase nuru ale a biisi dii la. ⁶ Aaya, Naawen a dan kan daa wensie Naawen ya, wa le nyɛ ka se a bo tenṅka demma buusa?

⁷ Nuru abe ṅman baga a weeni kama ayen, “Mi ale kan ta wensie la a basi kama ate nuruba a nya Naawen wensienṅa a yaa a te wa zula dila nyinṅa? Ku be dan ka dila, Naawen nyɛ ka se a baga a bo buusa a mini mi tuimbaata nyɔnɔwa?” ⁸ Ku be dan ka dila me, ka boa ale soa ate ni kan kasim a tom tuimbaata ate wamaṅsa nyini ṅa po a nyini? Nuruba gela a toarinṅ mi kama a weeni ayen ka mi ale a weeni wanni de choawa. Toarinṅka de abe ka leeta a te mu. Naawen abe dan bo buusa, ku magsi ka wa bo mini ba.

⁹ Dila nyinṅ la, tama baai ale ka Juuba la, tama chim ka nuru welensa a gaam baai ale kan daa Juuba la? Aaya. M poom weeni a sak ni kama ayen biem ale soa baai ale ka Juuba la, ale baai ale kan daa Juuba la meena. ¹⁰ Ba ṅmarisi Naawen gbanṅka po ayen,

“Nuru yenṅ bola karo a chim wayɔrisima nyɔnɔ,

¹¹ Nuru karo me a ta yammaa.

Nuru karo a yaali ayen wa zuli Naawen ya.

¹² Waai meena cheṅ wensie siuku po a be kama

ale chim nuru kayaata me.

Nuru yenṅ bola karo a tom tuimmaṅsa.

¹³ Ba noanṅa a biisi ka wa kaasima wie nyiini.

ṅa sueri ale ka venta nyiini.

Ba biika ka leeta nna ase ka waapiisa domka la.

14 Ba biik po ka kikaasa nyiini nna yegayega.

15 Ba kan bola a beni ale ge a ko nuru.

16 Juijui meena ate ba a cheŋ la, ba a basi ka kaasun ale ninam ku jigini.

17 Ba ze siuk kuui ate suyogini a boro la.

18 Ba be kan te Naawen zula me.”

19 Ti seba ayen Juuma pe kama ayen ba le va Moosis Sinsanŋa ale a weeni dii meena la. Dila nyin la, Sinsanŋa ale a weeni dii meena la a cheŋ ka bala jigi. Naawen nye ku ka dila ayen waai meena a nya wa dek kaasunku. Nuru be kan ta wari a weeni wannu de po.

20 Dila nyin la, nuru dan va Naawen Sinsanŋa ale a weeni dii la, dila kan basi ate wa a chim wayorisima nyonɔ Naawen jiginya. Alege Naawen Sinsanŋa weeni a sak ti kama biem ale ka dii la.

21 Alege yogyogla de Naawen a pa sak wa le wa nye dii ate nuruba a chim wayorisima nyam la kama. Moosis Sinsanŋa ale Naawen biisiteeroma a biisi dila wari kama, alege ku ka wari a nye ale Moosis Sinsanŋa.

22 Alege ka waai meena ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ate wa a nye ate nuru wala choa a chim wayorisima nyonɔ wa Naawen jigi. Boan nyinŋa, lukka karo ale Juu ale waai ale kan daa Juu la.

23 Nurubiik meena abe tom kaasi kama, a yaa yalima ale Naawen zulaŋa.

24 Alege Naawen tiirim niaka nyin ate ti chim wayorisima nyam Yeezu Kirisita nyin.

25-26 Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaatana nyin ayen ti dan ta siaka ale wa, ti le nya vonŋteka. Naawen nye nna kama ayen ku sak nuruba ayen wa, Naawen, ka wayorisima nyonɔ. Diipo ate Yeezu an diem jam kpi la, Naawen jam ta chichiiba kama a yik wa dek an namsi nuruba ba wabaata nyinŋa. Alege yogyogla de, Yeezu kummu nyin ate Naawen yaa nya nurubiik wabaatana zuk ayen

ku sak ayen Naawen ka wayorisima nyonɔ. Ku be a sak kama ayen wa ka wayorisima nyonɔ ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, wa basi kama ate ba chim wayorisima nyam.

27 Be ka boan nyin ate ni a nak kuusa? Kuusa nakka karo. Be ka boan ale soa ate kuusa nakka karo? Ku ka Moosis Sinsanŋa ale a weeni ti ayen ti nye dii la nyinŋa? Aaya. Ku ka siaka ale Yeezu nyin.

28 Boan nyinŋa, ti yaa baga a weeni kama ale seba chak me ayen ku daa Moosis Sinsanŋa vaka nyin ale soa ate nuru a chim wayorisima nyonɔ, alege ka wa siaka nyiini ale Naawen ale baga a nye ate kula nyonɔwa a chim wayorisima nyonɔ.

29 Ti baga a weeni ayen Naawen ka Juuma nyiini Naawen ya? Aaya. Wa ka baai ale kan daa Juuba la me Naawen.

30 Dii nyin la, Naawen ka Naawen yen dekki. Naawen va ka boan nyin a nye ate Juu a chim wayorisima nyonɔ? Ka wa siaka nyin. Wa be va ka boan nyin me a nye ate waai ale kan daa Juu la a chim wayorisima nyonɔ? Ka wa me siaka nyin.

31 Nyaku de be a sak kama ayen tama siaka a nye kama ate Moosis Sinsanŋa ka kiriya? Aaya. Ku a sak kama ayen wensie bo ŋa po kama.

4

1 Ku be dan ka dila, ti ta ka boan wari ayen ti weeni a magsi chaab ale ti kokpienka Abraham?

2 Naawen daam a dan nya ka Abraham tuimmanŋana nyiini a yaa weeni ayen wa ka wayorisima nyonɔ, ŋala nyin, Abraham daam ate te wa dek ka pimpauk. Alege wa an jam baga a zaani Naawen nin a pak wa dega.

3 Boan nyinŋa, ba ŋmarisi wa wie kama Naawen gbanŋa po ayen, “Abraham jam ta siaka kama ale Naawen. Dila ale soa ate Naawen jam nye ate wa chim wayorisima nyonɔ.” Nyaku de ka tiirim, ku daa wari ate wa nye.

4 Nuru dan pa nuru ayen wa tom a te wa ale ge ate wa tuni wa, nuruwa a tuni wa

kama tutuna ŋaai ate wa a tuni wa la. Tutunaŋa de daa tiirimɔa. ⁵ Siuk kula po, waai a dan pa wa tuimansaŋa a ta jam Naawen jigi ayen ŋala nyiŋ Naawen nyɛ ate wa chim wayɔrisima nyɔɔ, Naawen kan nyɛ dila ase tutuna la a te wa. Ku ka tiirim. Siuk kuui nyiini ate Naawen a nyɛ ate nuru a chim wayɔrisima nyɔɔ la ale siaka nyiini ale wa. Dii nyiŋ la, wa ka waai ale a nyɛ ate wabaata nyam a chim wayɔrisima nyam ba siaka ale wa nyiŋ la. ⁶ Ti kokpienka Deevide ale jam weeni dii la kiri ale la me ayen nuru waai ate Naawen a kan nya wa tuima alege a nyɛ ate wa a chim wayɔrisima nyɔɔ la, kula nyɔɔwa sui abe le peenti ka nna yegayega. ⁷ Wa ale weeni dii Naawen gbanƙa po la ale nna ayen,

“Nuru baai ate Naawen a vonj ba wabaataŋa a te ba la, ba sue le peenti kama.

Wa a dushi ba wabaataŋa a basi kama.

⁸ Nuru waai ate Naawen a kan ta wa wabaataŋa la, a ta supeentik kama.”

⁹ Be ka baai ale a gebi ba yoaŋa la nyiini ale ta supeentiga? Yaa baai me ale kan a gebi la ta supeentik kama? Aaya. Ba meena ta supeentik kama. M poom liŋ weeni sak ni kama a ta nyini Naawen gbanƙa po a magsi chaab ale Abraham ale ta siaka dii ale Naawen la. Ka siaka de nyiŋ ale soa ate Naawen nyɛ ate wa chim wayɔrisima nyɔɔ.

¹⁰ Ka dimpo ate Naawen wi Abraham ayen wa yaa ka wayɔrisima nyɔɔ? Ka diipo ate wa gebi wa yoanni la yaa ka diipo ate wa an diem gebi la? Naawen jam nyɛ ate wa chim wayɔrisima nyɔɔ ale ge jigi ate wa gebi wa yoanni. ¹¹ Gebika de abe jam a sak kama ayen ka wa siaka ale Naawen nyiŋ ale soa ate wa wi wa ayen wayɔrisima nyɔɔ ale ge ate wa yaa gebi wa yoanni. Dila abe ale soa ate baai meena ale ta siaka ale Naawen alege an gebi ba yoaŋa, ate Naawen nyɛ ate ba

chim wayɔrisima nyam la, a бага a wi Abraham ayen ba ko. ¹² Baai me ale gebi ba yoaŋa la a wi Abraham ayen ba ko ase ba a nin ta siaka ale Naawen ase Abraham la, alege ate wa yaa gebi wa yoanni la.

¹³ Naawen jam puulim kama ayen Abraham ale wa ŋaanbisaŋa le jam soa ka tenka meena. Ku be jam daa Abraham ale jam va Moosis Sinsaŋa la nyiŋa. Ku jam ka Abraham ale ta siaka ale Naawen ate wa nyɛ ate wa chim wayɔrisima nyɔɔ la nyiŋ ale soa ate wa jam puulim dila. ¹⁴ Ku be dan ka nuru baai ale a va Moosis Sinsaŋa la le ba soa tenka, nurubiik siaka ale Naawen ka kiri ya ate Naawen puulim ka a chim kinla nyiŋ. ¹⁵ Naawen ta supuurim kama ale baai ale kan a va wa sinsaŋa la. Wa be le te ba ka waalika. Sinsaŋa abe dan kan karo, nuruba ate an бага le zeri ŋa.

¹⁶ Ka boan ale soa ate Naawen le nyɛ ate ti chim wayɔrisima nyam ti siaka nyiŋa? Dii nyiŋ ale soa ate wa le nyɛ dila la ale wa ale puulim ayen wa le niak ti wa niaka nyiŋ la. Dii abe le pa a saŋ la ale, pumpuulimaŋa de le sum chim ka wensie a te Abraham ŋaanbisaŋa meena baai ale ta siaka ase Abraham dek la. Baai ale va Sinsaŋa ale baai ale kan va ŋa la. Dii nyiŋ la, Abraham ka tama meena ko ¹⁷ ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanƙa po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen, “Ka mi ale nyɛ ate fi chim nuru boari ko.” Dila nyiŋ la, Naawen jigi, wa ka tama ko. Abraham dek abe jam ta siaka kama ale Naawenni de waai ale a nak kpilima a yiri kum po a te ba vum la. Wa be ka waai ale a basi ate jaab buui ale kan boro la a boro. ¹⁸ Ase Naawen ale weeni Abraham ayen wa le basi ate wa biak biik a yaa ta ŋaanbisa yegayega la, Abraham jam ta siaka ale yiila Naawen jigi kama alege ku an poom jam magsi ayen wa ta siaka ale yiila dila po. Alege ku sum jam chim ka wensie ate Abraham chim nuru boari ko ase ba ale ŋmarisi

Naawen gbanƙa po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen wa bisaƙa le piisi ase ka chinmarisaƙa la. ¹⁹ Dila powa, Abraham jam boro a moata ka bena kook, alege wa powa Saara an diem jam biaya. Abraham jam poli wa dek jigi kama a yaa weeni wa dek ayen, “Mi poom moata ka kum. M powa me a kan biagi”, alege Abraham siaka ale Naawen an diem jam balinya. ²⁰ Wa jam ka chichama ale Naawen ya. Wa siaka jam te wa ka pagrim ate wa a te Naawen zula. ²¹ Wa jam seba chak kama ayen Naawen baga a nye wa ale puulim ayen wa nye dii la kama. ²² Wa siaka nyin ale soa ate Naawen nye ate wa chim wayorisima nyonon. ²³ Ba ale nmarisi dii Naawen gbanƙa po ayen m nye ate Abraham chim wayorisima nyonon la, ba an nmarisi kama a te wa dek wa nyiini alege, ²⁴⁻²⁵ ka tama me nyin ate ba nmarisi dila. Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaataƙa nyin. Wa be nak wa kama a yiti kum po ate ti yaa chim wayorisima nyam. Dila nyin la, ti be dan ta siaka ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la, Naawen le nye ate tama me chim ka wayorisima nyam.

5

¹ Dila nyin la, ku ka ti siaka nyin ale soa ate Naawen baga nye ate ti chim wayorisima nyam. Dila abe le soa ate tama va Yeezu Kirisita nyin ate tama ale Naawen a yaa ta noayen ale masim ale chaab. ² Ti siaka ale Yeezu Kirisita nyin me abe le soa ate ti baga a nya Naawen niaka nyeka ate wa ta ale ti la. Wa te ti ka yiila ale supeentik ayen da yen po Naawen ale tama le jam maa chaab a ta Naawen zulaƙa. ³ Daa ti ale maa chaab ale wa a ta wa zulaƙa la ale basi ate ti sue peenti, alege nuruba dan poom basi ate ti a nam, ti sue le peenti kama. Dii nyin la, tama seba ayen ninammu de a basi kama ate ti a ta chichiiba ninammu po. ⁴ Ti sudunmaƙa a basi kama ate

ti a chim wensie nyam. Nyaku de abe a te ti ka yiila nƙaai ate m poom weeni la. Yiilaƙa de abe daa kinla nyinƙa. ⁵ Naawen pa wa Chiika nyo ka ti suniima po nalimnyiini. Chiika abe ale Naawen tiirim ate wa pa te tama. Wa be va ka Chiika de nyin a pa wa yaalika a sueri ti suniimaƙa. Dila ale soa ate yiila nƙaai ate ti ta la daa kinla nyinƙa.

⁶ Dila po, dila po, ti an jam ta pagrim a maari ti dega. Alege ka da dii dai ate Naawen lueri la ate Yeezu yaa zaani tama tuimbaata nyamma nanƙula po a kpi te ti. ⁷ Nuru dan chim nuru man, da dii dai nuru wa choa a baga a siak kama ayen wa zaani wa nanƙula po a kpi te kula nyonowa. Alege ku pagra kama ate nuru nye dila. ⁸ Alege tama baai me ale ka wabaata nyam la, Yeezu Kirisita zaani ka tama nanƙula po a kpi te ti. Nyaku de abe a sak ka Naawen ale ta yaalika nalimnyiini ale ti dii la. ⁹ Wa kummu nyin abe ale soa ate Naawen baga a nye ate ti a chim wayorisima nyam. Ase Naawen dan baga a nye ate tama a chim wayorisima nyam Yeezu kumu nyin, be ka boa le ku kasi ate wa kan vari ti waali kaai ate wa le te ti la po a basi Yeezu nyinƙa? ¹⁰ Ti jam ka Naawen dachaasa, alege yogyogla de, wa va ka wa biika kummu nyin a nye ate ti nman chim wa doaba. Wa biika abe dan baga a nye nyaku de, ka boa le ku kasi ate yogyogla de wa ale vua la wa an baga a te varibasika? ¹¹ Daa ku meena abe ale dila. Wa dii ale nman gum du la ale, Naawen basi kama ate ti sue peenti nna yegayega ale wa ale va ti nyonowa Yeezu Kirisita nyin a nye dii a te ti la. Yogyogla de be ka Yeezu Kirisita ale nye ate tama chim Naawen doaba.

¹² Nuru yen ale jam bo tenzuk de dila po dila po. Wa yoi jam ale Adam. Biem va ka nuru yenka de jigi a jam tenzuk de meena. Biemu de abe ale soa ate kum jam nurubiik meena jigi. Dila be ale soa ate baai

meena ale va wa nyaŋ la a kpi. Boan nyiŋŋa, ti meena tom ka biem. ¹³ Biem liŋ jam boro kama ale ge ku nyaŋnyin ate Naawen yaa pa wa Sinsanŋa a te ba. Wa sinsanŋa ale kan diem jam boro diipo la, wa an jam a chiini wabaata. ¹⁴ Alege a ta nyini diipo ate Adam boro la, a ta jam paari diipo ate Naawen jam pa wa sinsanŋa a te Moosis la, nuruba jam a kpi kama. Baai me ale jam poom kan zeri Naawen noai ase Adam ale nye dii la, ba me jam a kpi kama.

Alege Naawen jam poli kama ayen Adam nyeka a sak ti wari a magsi chaab ale waai le ayen wa jam la. ¹⁵ Naawen tiirimu ale Adam ale zeri wa noai dii la a daa bunyi. Ase se la? Nuru yen ale zeri Naawen noai la nyin ale soa ate nuru boari kpi. Alege Naawen niaka a gaam ka nna yegayega. Wa tiirim buui ate wa pa te nuru boari la, wa va ka nuru yenka Yeezu Kirisita niaka nyin a te wa tiirimu nuru boanni. ¹⁶ Adam ale jam tom biemu la, ka boan ale nye ya? Be ka boan jaab ale nye ase Naawen ale va wa niaka nyin a te ti wa tiirimu la? Be nya, Adam zeri Naawen noai kama ate Naawen a bo ba buusa. Naawen be ale va wa niaka nyin a te ti wa tiirimu la, wa yaa weeni ayen nurubiik yaa a chim wayorisima nyonɔ Yeezu nyin. ¹⁷ Nuru yenka ale zeri Naawen la nyin ale soa ate kum a jam. Alege nuru yenka Yeezu Kirisita ale nye dii a te nurubiik la a zuak gaam taam kama. Baai meena abe ale a tuesi wa niaka yegayega ka de ale wa ale nye ate nuruba a chim wayorisima nyam la, ka wa tiirim ale la ate wa pa te ba. Bala abe le va ka Yeezu Kirisita nyin a ta nyuvuri. Ba le chim ka nalima me.

¹⁸ Siuk kula po, nuru yenka ale zeri Naawen noai ate dila basi ate Naawen a bo ba buusa, siuk kula po degadega ate nuru yen waai ale siak a te Naawen noanni la a basi ate waai meena a бага a chim wayorisima nyam a nya varibasika

ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁹ Nuru yen ale jam zeri Naawen noai vaka la, dila basi kama ate nuru boari chim tuimbaata nyam wala nyin. Nuru yen me ale jam va Naawen noai la dila basi kama ate Naawen nye ate nuru boari chim wayorisima nyam.

²⁰ Naawen te wa sinsanŋa Juuma kama ayen ba seba ayen ba ale kasim jam a nye wie nyaai la ba a zeri ka wa noai. Alege nurubiik biemu ale nmasi chim a gum du la, Naawen niaka me a nmasi chim a gum du kama. ²¹ Dila nyin la, biem ale va ka kum nyin a soa nurubiik la, Naawen niaka me a va ka wayorisima nyin a soa nurubiik dii nyin la, ka wa niaka nyin ale soa ate ti chim wayorisima nyam. Dila abe basi kama ate ti yaa va Yeezu Kirisita ti Nyonɔwa nyin a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

6

¹ Ku be dan ka dila, ti le weeni ka boa? Ku magsi ayen ti kasim a tom tuimbaata taam wuu ate Naawen kasim ta wa niaka ale ti a gum du?

² Aawo. Dii nyin la, biem jigi, ti kpi kama. Dila nyin la, ku an magsi ayen ti nman a nye ase biem jigi ti vua kama la. ³ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen ba ale te ti soka ayen tama ale Yeezu Kirisita chim bunyi la, ku a nye ase tama ale wa maa chaab a kpi kama la. ⁴ Ba ale te ti soka la, ku a nye ase ba gu tama ale wa a gum ka chaab la. Alege Naawen ti kowa a nak Yeezu a yiri kum po kama ale pagrim. Tama me abe yiri kum po kama ayen tama me ta nyuvuri paali. Ti nman ka ti nye kpakka.

⁵ Ti be dan siak ayen tama ale wa maa chaab kpi kama, ti бага a siak kama me ayen Naawen le nak ti kama a yiri kum po ase wa ale nak wa a yiri kum po dii la. ⁶ Tama be seba kama ayen ti nye kpakka a maa chaab a kpi kama ale Yeezu wa jabarimu nyin ayen pagrim buui

ale soa ate ti nye kpakka de a tom biem tuima la a yaa kaasi ate ti kan nman chim biem yomma. ⁷ Tama dek abe seba ayen nuru yomo dan kpi, wa nyɔnɔwa an nman baga a fe wa. Siuk kula po, tama nye kpakka abe kpi kama. Biem an nman baga a fe ti. ⁸ Tama ale Yeezu abe ale maa chaab kpi la, ti ta siaka kama ayen wa ale vua la, tama me vua kama. ⁹ Naawen ale nak Yeezu yiri kum po. Tama me abe seba kama ayen Yeezu abe kan nman kpi. Kum be nman ka pagrim wa zuwa. ¹⁰ Wa kpi ka bunyi dekki. Wa be kpi kama ayen biem kan nman ta pagrim. Yogyɔgla de, wa vua kama ate Naawen soa wa. ¹¹ Siuk kula po, ni ta ku ni zuima po ayen biem jigi, ni kpi kama. Naawen jigi me, ni vua kama Yeezu Kirisita nyin.

¹² Ni kan basi ate biem soa ni, bu le nye kama ate ni a nye ni nyinɔa ale a yaali waba tii la. ¹³ Ni be kan pa ni nyinɔa juijuiya a te biem wa ate bu nye ate nyinka kabta a tom tuimbaata. Alege, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a te Naawen ase nuru baai ale nyini kum po a nyini vum po dii la, a yaa pa ni dek a te Naawen ate wa pa ni a tom wayɔrisima tuima. ¹⁴ Boan nyinɔa, biem a kan nman chim ni nyɔnɔ a soa ni dii nyin la, ni an boro ka Moosis Sinsanɔa ale a weeni ni ayen ni a nye dii la nyinɔa, alege, ni boro ka Naawen ale va wa niaka nyin a nye jaab buui a te ni la nyin.

¹⁵ Ku be dan ka wensie ayen ti an boro ka Moosis Sinsanɔa ale a weeni ti ayen ti nye dii la, ku be nala kama ate ti kasim a tom tuimbaata ale ge a poli ayen ti boro ka Naawen niaka nyinɔa? Aaya. ¹⁶ Nama ze ayen fi dan pa fi dek a te nuru ayen fi a siak wa noai, fi a chim ka kula nyɔnɔwa yomo? Nama be dan pa ni dek a te biem tuima ni a chim ka biem yom. Dila be a basi ate ni a kpi kama. Alege ni dan pa ni dek a te Naawen a va wa noai, ni a chim ka wa yom ate dila basi ate ni

chim wayɔrisima nyam. ¹⁷ Ni jam ka biem yom, alege yogyɔgla de, mi a nye Naawen jiam nalimnyiini boan nyinɔa, ni siak kama ale ni suniima meena a te wensie sinsak nɔaai ate ni nya la. ¹⁸ Naawen vari ni kama biem nisa po a basi ale ge ate ni yaa chim yom a tom wa maɔsa. ¹⁹ Ku pagra kama ate ni min wienɔa de kiri a chak. Dila ale soa ate m pa yomowa ale wa nyɔnɔwa a magsi a sak ni la. Ni nya de, dila po dila po, ni jam pa ka ni dek meena ase yom la a te tuimbaata ale gaasa tuima. Siuk kula po degadega, ku a fe kama yogyɔgla de ayen ni pa ni dek meena ase yom la a te wayɔrisima tuima ate ni sum chim Naawen wensie nuruba.

²⁰ Ni ale jam ka biem yom la, wayɔrisima an jam soa ni. ²¹ Ku be ale jam ka dii ni jigi la, be ka boan jaab nyuenta ate ni jam nya? Ni jam nya ka chivie nyiini. Wienɔa de nɔaai abe ale basi ate ni yaa ta chivie la, wa nala abe le nɔa basi ate ni kpi ase ni nin diem a tom nɔa. ²² Alege yogyɔgla de, Naawen vari ni a ta nyini biem po a nyini kama. Ni ka wala yom yɔgla. Ni nyuentaɔa abe ale boa? Nyuentaɔa ale, ni yaa sum chim ka wa yom baai ale welema la. Ni be le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²³ Boan nyinɔa, biem tutuna ale kum a te nuruba. Alege Naawen tiirimu ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka ate wa pa di a va Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa nyin a te nuruba la.

7

¹ M suaata, nama baai ale seba sinsanɔa la, ni basi ate m bek ni wann de ayen, nuru waai ale kpi la sinsanɔa a diem soa wa kama? Aaya. Nɔa an nman soa wa. ² Sinsanɔa a weeni kama ayen nipɔk dan yali chora, ku a fe kama ayen wa ale wa chorowa a boro ale chaab. Alege wa chorowa dan kpi wa yaa ta siuk kama a yali chora wa choa. ³ Wa chorowa dan boro ale ge ate

wa nman goa ale nidɔa wa choa, nuruba le wi wa ayen wa ka kabon nyeerik. Wa chorowa be dan kpi, sinsanɲa nman ka pagrim wa jigiya. Wa dan yali chora wa choa, wa daa kabon nyeeriga. ⁴ M suaata, ase nipowa chorowa ale kpi ate wa ta siuk a yali nidɔa wa choa la, dila degadega me Sinsanɲa jigi, ni yaa kpi kama ate ni yaa gum chaab ale ka Yeezu. Sinsanɲa an nman soa ni. Yɔgyɔgla de, Yeezu Kirisita waai ate Naawen nak wa yiri kum po la, ale soa ti. Naawen nyɛ dila kama ayen ti a tom tuimmanɲa a te wa. ⁵ Diipo ate ti jam boro a va ti de k siuku la, Sinsanɲa kasim jam basi kama ate ti nyinɲan kabta to gatogaka ale a yaali dii la a jam bo ti nyinɲan po ayen ti a tom tuim nɲaai le nɲa basi ate ti kpi la. ⁶ Alege yɔgyɔgla de, Moosis Sinsanɲa nɲaai ale jam yik ti a tara nna kenken la, an nman soa ti. Dii nyin la, Sinsanɲa jigi tama kpi kama. Nɲa an nman soa ti. Dila nyin la, yɔgyɔgla de, ti kan nman a va Sinsanɲa su kpakka ale a weeni ti dii la a tom a te Naawen ya, alege ti a va ka Naawen Chiika su paaluku ale a weeni dii la a tom a te Naawen.

⁷ Ku be dan ka dila ti be le weeni ka boa? Ti baga a weeni ayen Moosis Sinsanɲa an nala? Aaya. Alege Moosis Sinsanɲa a daam dan kan jam ya, m daam ate an baga a min ayen m jam a tom ka wabaata. Basi ate m pa m de k a magsi ayen, Sinsanɲa a daam dan kan sak mu ayen m kan a yaali m vaanchoa jaabɔa, m te an baga a min dila. ⁸ Biem a yaa be va ka sinsak nɲaai nyin ate m weeni la a nya siuk a basi ate nɲan yaalik popola meena to gatoga a yaa jam mi jigi. Boan nyinɲa, sinsanɲa a daam dan kan karo biem a nyɛ ase ka jakpiuk la. ⁹ Diipo ate mi jam ze sinsanɲa wensienɲa chak la, dila powa m vua kama. Alege sinsanɲa ale jam jam la ate biem yaa yiri vua, ¹⁰ ate mi yaa kpi. Sinsanɲa degadega nɲaai ale ayen nɲa le te mu vum la nɲala degadega abe ale ta kum a jam

mi jigi. ¹¹ Boan nyinɲa, biem va ka sinsak nɲala nyin a nya siuk a paasi mi a yaa ko.

¹² Dila nyin la, Sinsanɲa meena welema kama. Nɲa dinyi dinyi a welema kama ale chim wayɔrisima ale nman chim waman me a te nuruba. ¹³ Nyaku de abe a sak kama ayen wa dii ale chim waman la ta ka kum a jam mi jigi ya? Aaya. Ku ka biem nyiini ale nyɛ dila. Bu pa ka jaab manka a nyɛ ate kum jam mi jigi ayen ku sak ayen biem a sum ka biem. Siuk kula po, biem abe va ka sinsanɲa po gela ayen nɲa sak ayen biem a sum ka biem nalimnyiini.

¹⁴ Ti seba ayen Sinsanɲa va kama ale Naawen Chiika ale a yaali dii la, alege mi kasim va ka m de k nyinɲa ale a yaali dii la. Mi ka biem yomo. ¹⁵ Mi ze mi de k ale a tom dii la. Boan nyinɲa, mi an baga a nyɛ wa dii ate mi a yaali ayen m nyɛ la, alege m goanti a nyɛ ka wa dii ate mi kisa a kan yaali di nyeka la. ¹⁶ Dila nyin la, yɔgyɔgla de, m be dan a nyɛ dii ate m kan yaali ayen m nyɛ la, m siak kama ayen Sinsanɲa ka wamanɲa. ¹⁷ Dila nyin la, ku a sak ase daa mi ale nyɛ wa dila la, alege ka biem buui ale bo m po la ale a nyɛ dila. ¹⁸ Boan nyinɲa, mi seba kama ayen waman ka mi nyinɲa po. Boan nyinɲa, m kasim a yaali kama ayen mi a tom wamanɲa alege mi an baga a nyɛ. ¹⁹ Mi kan nyɛ waman kaai ate mi a yaali ayen m nyɛ la, m goanti a nyɛ ka wabiok kuui ate mi kan yaali ayen m nyɛ la. ²⁰ M be dan a tom dii ate m kan yaali ayen m tom la, ku a sak ase daa mi ale a tom dila la, alege ka biem buui ale bo m nyinɲa po la ale a tom dila.

²¹ Dila nyin la, ku a nyɛ ase nyeka de a yaa ale a tom tuima mi nyinɲa po la. Mi dan a yaali ayen m nyɛ waman, wabiok nyiini ate mi a nyɛ. ²² Mi popola po, ku a te mu ka popeantik ayen mi a tom sinsanɲa ale a weeni dii la. ²³ Alege m nya ale ka nyɛ ka choa ale boro a tom m nyinɲa po. Nyeka de ka biem nyɛ

kaai ale a nye kpaliŋ ale nye kaai ate mi popolaŋa a yaali la, a yaa basi ate m chim ŋa yomo. ²⁴ Oo, ka boan jaab chivie ale a de mu nna! Ka wana ale wa vari mu a ta nyini nyiŋka de ale basi ate mi a kpi la po? ²⁵ M va Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa nyiŋ a nye Naawen jiam.

Ku abe ale ka dii la ale la. Mi dek jigi, m popola po, mi a tom sinsaŋŋa ale a weeni dii la kama, alege mi nyiŋka a tom ka biem sinsaŋŋa ale a weeni dii la.

8

¹ Yɔgyɔgla de, baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, Naawen a kan te ba waalika, ² boan nyiŋŋa, biem ale kum nyeka a daam yik ti a lik kama. Alege yɔgyɔgla de, Naawen Chiika nyeka vari ti basi kama. Naawen Chiika de va ka Yeezu Kirisita nyiŋ a te mu vum. ³ Naawen nye dii ate Sinsaŋŋa an jam baga a nye la kama. Ŋa an jam baga a nye dila dii nyiŋ la, tama dek nyiŋka ale a yaali dii la a basi kama ate ka wobsa. Naawen tom ka wa dek biika ate wa siŋ jam tenzuk de a neensi nurubiik a yaa nye ate biem ŋman ka pagrimɔa. ⁴ Naawen nye dila kama ayen tama baai ale a va Naawen Chiika ale a yaali dii la, a kan a va tama nurubiik nyeka ale a yaali dii la, alege ka ti a va wayɔrisima wienŋa ate Sinsaŋŋa a weeni ayen ti nye la. ⁵ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la, a pa ba popola meena a te ka popola ŋala chaab. Baai me ale a va Naawen Chiika nyeka la, pa ba popola meena a te ka Naawen Chiika wie. ⁶ Waai abe dan basi ate nurubiik nyeka yaalika a soa wa popola meena, dila ku ta wa a cheŋ ka kum po. Waai me abe dan basi ate Naawen Chiika a soa wa popolaŋa meena, dila a ta ka vum ale masim a jam wa jigi. ⁷ Boan nyiŋŋa, waai abe dan basi ate wa dek nurubiik nyeka yaalika a soa wa, wala choa ka Naawen dachiak. Wa kan va sinsaŋŋa ale a weeni dii

la. Wa be an poom baga me le va ŋa ale a weeni wa dii la. ⁸ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka yaalika ale a weeni ba dii la, an baga a nye ate Naawen sui a peenti.

⁹ Alege nama kan va daa nurubiik nyeka yaalika ale a weeni dii la. Nama va ka Naawen Chiika ale a weeni ni dii la, ase ku dan sum ka wensie ayen wa bo ni suniima po. Waai ale kan ta Kirisitawa Chiika la, Kirisitawa an soa wa. ¹⁰ Alege Kirisitawa a dan bo fi sunum po, nyiŋka kpi kama biem nyiŋ, alege fi chiika vua kama wayɔrisima nyiŋ. ¹¹ Ase Naawen waai ale nak Yeezu a yiri kum po la, Naawen Chiika a dan bo ni suniima po, Naawen me le va ka wa Chiika waai ale bo ti suniima po la nyiŋ a te ni tenzuk de nyiŋsaŋa vum.

¹² Dila nyiŋ la, m suaata, nyaku de a sak kama ayen ku ka fifiok, alege ku daa ayen ti va ti dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la. ¹³ Dii nyiŋ la, ni dan a va dila, ni le kpi kama. Alege ni dan pa Naawen Chiika pagrimu a ko ni dek nurubiik nyeka yaalika, ni le vuuk kama. ¹⁴ Baai ate Naawen Chiika de ba niŋ a sak ba la, ka Naawen bisa. ¹⁵ Boan nyiŋŋa, Naawen Chiika waai ate ni jam tuesi la, jam daa waai ale a basi ate ni ŋman a chim yom ate yɔgsum a yik ni la, alege wa jam ka waai ale a nye ate ni a chim Naawen bisa ate Naawen Chiika pagrim nyiŋ ate ti baga a kaari a wi Naawen, ayen ti ko. ¹⁶ Diipo meena, ate ti a wi Naawen ayen ti ko la, ku ka Naawen Chiika ale a weeni ti ti suniima po ayen ti ka wa bisa. ¹⁷ Ti be dan ka wa bisa, da yeŋ po, ti be le jam soa ŋanta baai meena ate wa puulim ayen wa le pa te ti la kama. Tama ale Yeezu Kirisita abe le jam maa ka chaab a soa ŋanta baai ate wa puulim ayen wa le pa te wa la. Yɔgyɔgla de, tama abe dan maara a nam Yeezu Kirisita ninammu, da yeŋ po, tama ale wa le maa chaab a nya wa zulaŋa.

18 Mi a poli ayen nam kaai ate tama a nam yogyogla de la, ti an baga pa ka a magsi chaab ale Naawen zula n̄aai le n̄a nyini peelim da yen ate ti nya n̄a la. 19 Nanta meena ate Naawen nyɛ la, a kasim pii ka nyin̄ a limsi ayen Naawen pa wa bisaŋa a ta nyini peelim a sak ba. 20 Dii nyin̄ la, Naawen jam basi kama ayen n̄anta meena ate wa nyɛ la boka kan ta kiriya. Be daa n̄antaŋa dek potim nyeka a yaase ba dek yaalika ate ku nyɛ dila, alege ka Naawen yaalika ate wa basi ayen ba chim dila. Alege yiilaŋa de a jam diem jam boro kama 21 ayen, n̄antaŋa dek da yen po le soa ka ba dek nna fasiyaa ate n̄anta baai ale a basi ate n̄anta a poak la a kan n̄man soa ba. Ba le soa ka ba dek a yaa nya zula n̄aai ate Naawen le pa te wa bisaŋa la. Soa m dekka de ate Naawen bisaŋa le nya. 22 Boan nyin̄ŋa, ti seba kama ayen a zaani dila po dila po a ta jam paari jinla, n̄anta meena ate Naawen nyɛ la a n̄usi kama ase nipok a nyiem ale boro a biak a n̄usi dii la. 23 Daa bala nyiini ale a n̄usi dila, tama dek baai ale ta Naawen Chiika kaai ale ka Naawen tiirintaŋa bunyi a lin̄ jam tama jigi ayen ku sak ayen tiirin ti chaab a bo n̄aan̄ a cheena la, tama me a n̄usi kama ti puusa po ase ti ale a limsi ayen Naawen pa ti a chim wa bisa a yaa vari ti ti wanyi wanyi nyin̄ka a basi ate ti soa ti dek nna fasiyaa la. 24 Boan nyin̄ŋa, ti ale jam nya varibasika la ate ti yaa ta yiilaŋa de. Alege ni basi ate m weeni ayen ti be dan a yiili ale jaab buui ate ti ta ti nisima po la, yiila n̄ala chaab abe sum daa yiila. Dii nyin̄ la, ka wana ale a yiili ayen wa le nya jaab ate wa dan ga nya jaamu wa nisima po abe wa n̄man a yiili? 25 Alege tama a dan ta yiila ayen ti le nya jaab buui ate ti ka la, ti a limsi kama ale chichiiba ayen ti le nya.

26 Naawen Chiika me a maari ti kama ale ti wobsumu meena. Boan nyin̄ŋa, ti ze ti le ti puusi Naawen ka

dii ate ku magsi la. Naawen Chiika dek ale tagri tama zuk a n̄usi a biisi a saalim dii ale Naawen la, nuru karo a baga a lak noai a weeni. 27 Naawen waai abe ale seba nurubiik sunum po ale ka dii la, ale seba Naawen Chiika popola ale ka dii la. Dii nyin̄ la, Naawen Chiika ale tagri Naawen nuruma zuk a saalim wa a magsi chaab ale wa dek, Naawen ale a yaali dii la a te wa nuruma.

28 Tama be seba kama ayen baai ale ta yaalika ale Naawen ate wa wi ba a magsi chaab ale wa dek popolaŋa ale ka dii la, wie meena ale a nyɛ ba jigi la wa a basi kama ate n̄a a ta wamaŋsa a jam. 29 Dii nyin̄ la, Naawen poom lin̄ jam seba ba kama a ta nyini ku piilimka po baai ale baai ate wa lueri ayen ba ta nyɛ kaai choa ate wa biika ta la. Wa nyɛ dila la kama ayen biika ta suaata nna yegayega a yaa chim ba so kpagi. 30 Baai meena ate wa lueri la, wa wi ba kama me. Baai meena me ate wa wi la wa nyɛ kama ate ba chim wayorisima nyam. Baai me ate wa nyɛ ate ba chim wayorisima nyam la, ka zula ate wa te ba.

31 Ti be le weeni ka boan wari a magsi chaab ale nyaku de? Naawen abe dan za tama n̄aan̄, ka wana le baga a nyɛ ti wariya? 32 Naawen abe ale kan zeri wa dek biika nyin̄ alege wa lak ka poi a pa wa a te tama meena la, ku a fe kama me ayen ti be seba chak ayen wa be dan baga a nyɛ wanni de, wa kan mini ti jaab buui meena ate wa ta la. 33 Nuru boro le toarin̄ nuru baai ate Naawen lueri la ayen ba kaasi wariya? Aaya. Ka Naawen ale weeni ayen ba ka wayorisima nyam. 34 Nuru be boro a baga a ta biisigaamka ale ba? Aaya. Yeezu Kirisita waai ale kpi a yiri kum po a yaa kala zula jigini Naawen teŋ la, tagri ka tama zuk a saalim wa a te ti. 35 Ka boa ale baga a nyɛ ate Yeezu Kirisita yaalika a basi tama? Ka daani ka yaa ninamm̄oa, ya nuruba a nin basi ate ti nya ninam ti siaka

nyinŋa yaa kummɔa yaa janŋa yaa nyigsika yaase kummɔa? ³⁶ Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanŋka po ayen,

“Fi nyin ate tama kasim bo kum nisima po daa meena yok ale kantuen.

Ba ta tama a nye ase ka piisa ate ba ayen ba ko ŋa la.”

³⁷ Alege nyaŋa de meena ale a nye ti jigi la, Yeezu Kirisita waai ale ta yaalika ale ti la, maari ti kama ate ti nak kpaliŋka a de nna chaalima.

³⁸ Dii nyin la, mi seba chak kama ayen kum yaase vum yaase sabi-loba yaase tenzuk de nalima yaase jinla wie yaase chum wie ³⁹ yaase jaab wenŋmazuk a yaase kpilun ten yaase jaab ka Naawen ale nye ŋanta baai meena la po a baga a nye ate yaali kaai ate Naawen va ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita nyin a tara ale tama la a basi ti.

9

¹ Yeezu Kirisita ale soa mu. Dila nyin la m kan velimu. M popolaŋa ŋaai ate Naawen Chiika soa la me a weeni mu kama ayen m le a biisi dii la ka wensie ase, ² m nin weeni ayen m sui kaasi ka nna yegayega ate ku a nye nna ase nyinɔmma ate m tara ate ŋa kan basi mu la. ³ Dii nyin ale soa ate m sunni kaasi la ale m dek nuruma baai ale ka m dek mabisa la nyin. Bala nyin ate mi a poli ayen ase Naawen daam ate ka te ka mi a poori mi ale Yeezu Kirisita a zaani togatɔga. ⁴ Ba ka Izirali dem baai ate Naawen yeri te wa dek la. Poli nya Naawen ale nye dii a te Izirali demma la. Wa te ba ka siuk ayen ba chim wa bisa, wa pa wa dek a sak ba, wa ale ba a maa chaab puulim nye ka noayen, wa pa wa Sinsanŋa te ba, wa sak ba wensie siuku ate ba le va a puusi wa la, ba nya Naawen ale puulim ayen wa nye dii a te ba la kama. ⁵ Bala ale soa ti kokpiensaŋa. Nurubiik biam jigi ka bala ale biak Yeezu Kirisita. Naawen waai ale soa ŋanta meena la a kasim

a nya pimpauk taam wuu. Ku be nye dila.

⁶ M be kan weeni kama ayen Naawen ale pe ayen wa le nye dii la wa an nyeya. Wa nye kama. Dii nyin la, ba meena ka Izirali dem alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. ⁷ Ba meena ka Abraham ŋaŋbisa alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. Boan nyinŋa, Naawen weeni Abraham kama ayen, “Ka Aizik ŋaŋbisana le ba chim fi bisa.” ⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen daa nidɔa ale nipɔk ale biak be sii la ale basi ate ku a sak waai ale waai ale ka Naawen bisa la. Alege ka be sii ate Naawen puulim ale Abraham ate ba biak ba la ale sum chim wensie bisa. ⁹ Boan nyinŋa, Naawen ale puulim ale Abraham weeni dii la ale nna ayen, “Ben dii ale cheena nna po de, m le pilim ŋman jam ate Saara yaa biak nidɔabili.”

¹⁰ Be daa ku meena ale nna. Dii nyin la, Aribeka nidɔabilisaŋa bayewa a jam ka ti kokpienka Aizik bisa. ¹¹⁻¹² Alege diipo ate Aribeka an diem jam biak yibisaŋa de la, ale diipo ate bisaŋa an diem jam tom waman a yaase wabiok la, Naawen jam weeni kama ayen, “Bikpagini le tom a te baanŋka.” Nyaku de a sak kama ayen Naawen kasim a a nye ka dii ate wa poom poli dila po dila po ayen wa le nye la a chen. Ku jam daa wari ate bisaŋa nye, ku jam ka Naawen ale jam a yaali dii la ate wa lueri nye ¹³ ase wa ale weeni wa gbanŋka po dii ayen, “Mi ta yaalika ale Jakob kama alege kisi Iiso.”

¹⁴ Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni ayen Naawen a kan nye wamanŋa? Aawo. ¹⁵ Dii nyin la wa weeni Moosis ayen, “Mi le ta jirim ale ka waai ate mi a yaali ayen m ta jirim ale wa la. Mi ale tom wamanŋa a te baai ate mi a yaali ayen m tom a te ba la.” ¹⁶ Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen dan lueri nuru, ku daa nuruwa dek yaalika yaase wa nyeka alege ku

meena a magsi chaab ale ka Naawen ale ta jirim dii la.

¹⁷ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen Naawen weeni Ejipiti Naawa ayen, “Mi ale basi ate fi chim naab ayen m potim nye wie fi jigi ate ku a sak m pagrimu ale soa dii la abe m nye ate waai meena tenzuk de wom m yonni.” ¹⁸ Dila nyin la, m baga a weeni kama ayen Naawen dan a yaali ayen wa ta jirim ale nuru waai, wa a ta kama, wa be dan a yaali ayen wa nye ate nuru ta tukpari a kan maari a wom sinsaga wa a nye kama ate nuru a chim dila.

¹⁹ Ni le bek mu ayen, “Ku be dan ka dila, Naawen be nye ka se baga a nya kaasun nuru jigiya? Be ka wana me ale baga a zeri Naawen ale a yaali ayen dii nye la?” ²⁰ Mi me abe le bek ni ayen, ka boan siuk ate fi nurubiik me a tara ate fi le baga bek Naawen dila? Samonin ka siuk a bek ka meero ayen, “Ka boa ate fi me mu nna?” ²¹ Nama dek abe seba chak kama ayen samonin meero a baga kama pa yakka a me wa ale a yaali jaab buui la. Wa baga kama a pa yak yen kala a me samonsa siye a pa kanyi a tom tigi kpeema tuima, ale pa kanyiwa a tom daa meena tuima.

²² Naawen abe ale ka dii la ale la. Wa jam a yaali kama ayen wa sak nuruba wa supuurimu ale wa pagrimu ale ka dii la. Alege wa yik ka wa dek ale chichiiba nalimnyiini ale baai ate wa sunni a puuri a magsi wa te kaasi ba. ²³ Wa ta chichiiba ale ba kama ayen ku sak zula naai ale zuak nna yegayega dii ate wa le pa te baai ate wa le ta jirim ale ba la. Wa goms ba kama dila po dila po a magsi ayen ba nya zula nala.

²⁴ Nuru baai ate mi a weeni ayen wa goms ba a magsi la ale nama ale mi baai ate wa wi la. Wa an wi ti a ta nyini ka Juuma nyiini po alege wa wi ka baai me ale kan daa Juuba la. ²⁵ Dii nyin la wa weeni ta nyini Ayoze ya gbanƙa po ayen,

“Nuru baai ale jam kan daa mi nuruba la,

mi le wi ba ayen, ‘m nuruba.’

Ten kaai ate mi jam ka yaalika ale ka la,

mi ale ayen, ‘mi a yaali ka.’

²⁶ Juijui dek ate nuruba weeni ba ayen, ‘Ba daa mi nuruba la’, dula jigini dek ate nuruba le wi ba ayen ba ka Naawen waai ale vua la bisa.”

²⁷ Azaya me weeni ka dila degadega a magsi chaab ale Izirali ayen, “Izirali demma a dan poom piisi ase beli kpeeni noai tambusun la, ka ba magla le ba nya varibasika ²⁸ boan nyin, Nyonowa Naawen le bo tenzuk de meena ka buusa pagrisa nna nwulinwuli.” ²⁹ Ku a nye ase ka Azaya ale poom lin weeni dii me la ayen, “Ase Nyonowa Naawen kpeeni a dan kan basi nanbisa a te ti, wa daam ate kaasi te kama a basi ase wa ale nye Sodom ale Gomora tensan a dii la.”

³⁰ Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni kama ayen baai ale kan daa Juuba la, an jam pii nyin ba dek ayen ba chim wayorisima nyam, alege ka ba siaka nyin ate ba chim wayorisima nyam. ³¹ Alege Izirali demma pii nyin kama ayen ba nye sinsan a ale a weeni dii la ate ba chim wayorisima nyam, alege ba an baga a va sinsan a ale a weeni dii la ate ba chim wayorisima nyamma. ³² Be ka boan nyin ale soa ate ba an baga a va na? Dii nyin la, ba jam pii ka nyin ba dek a nye alege ka siaka. Ba goanti jam va ka tuimansa tomka nyiini nyin alege daa siaka. Ba a garin ka tintain dii ate Naawen pa dueni siuku nin la. ³³ Tain dii ate Naawen gbanƙa a biisi di wari ayen,

“Ni wom de, mi pa ka tintain a dueni Zayon tenka demma po ayen nuruba nak ba nansa a lo.

Alege waai a dan ta siaka ale nuru waai ate ba a wi ayen Tanni la, m kan maa basi ate ku

nyɔnɔwa nya chivie dii po dii po.”

10

¹ M suaata, mi deka ale a yaali dii nalimnyiini ate ku chim m puusa a ta nyini m sunum po meena ate mi a puusi Naawen la ale, Izirali demma ate nya varibasika. ² M baga a weeni a chak kama ayen, ba kasim a yaali Naawen vaka kama ale ninmuna alege ba an diem miɲ ku kiri a chak ba le ba nye dii a va wa la. ³ Ba an diem miɲ siuk kuui ale a nye ate nuruba a chim wayɔrisima nyam m jigi la. Dila nyiɲ la, ba yaa pii nyiɲ ba deka ayen ba nye ate ba chim wayɔrisima nyam. Dila abe basi kama ate ba yaa zeri Naawen siuk kuui le ku basi ate ba chim wayɔrisima nyam la. ⁴ Alege yɔgyɔgla de, Yeezu Kirisita nye kama ate Moosis Sinsanɲa kpeglim ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la, a chim ka wayɔrisima nyɔnɔ.

⁵ Moosis ale ɲmarisi dii a magsi chaab ale waai ale a va Sinsanɲa ayen wa chim wayɔrisima nyɔnɔ la ale nna ayen, “Nuru dan a va Naawen Sinsanɲa ale a weeni dii la, Sinsanɲa a basi kama ate wa a nya vum.” ⁶ Naawen gbanɲa ale a weeni dii ayen nuru siaka ale Naawen ale a basi ate wa a chim wayɔrisima nyɔnɔ la ale nna ayen, “Kan bek fi deka ayen ka wana le wa jueli wenɲmazuk ta Yeezu Kirisita siɲ? ⁷ Yaase kan bek fi deka ayen ka wana le wa siɲ kpiluɲ ta Yeezu Kirisita a jueli jamu?” ⁸ Ku ale a weeni dii la ale nna ayen, “Naawen tuntomika kaai ate tama weeni sak ni la a moata ni ka nna farafara, a bo ni noa po ale ni suniima po.” Ka siaka de sinsanɲa ate tama mooli a sak ayen, ⁹ fi dan lak fi noai a weeni ayen, “Yeezu ka Nyɔnɔ”, a ta siaka fi sunum po ayen Naawen nak wa a yiri kum po fi le nya varibasika kama. ¹⁰ Dii nyiɲ la, ku ka nuru a nin ta siaka wa sunum po ate Naawen a nye ate wa a chim wayɔrisima nyɔnɔ. Nuru abe nin

lak wa noai a weeni wa kaasun ate wa nya varibasika. ¹¹ Ba ɲmarisi Naawen gbanɲa po me ayen, “Waai ale ta siaka ale Yeezu la, wa kan basi ate nuru wala nya chivie.” ¹² Ka waai meena, fi ka Juu yoo fi daa Juu yoo, Nyɔnɔwa Yeezu ka waai meena Nyɔnɔ. Waai abe ale a wi wa ayen wa vari wa basi la, wa a nye kama ale pa wa niaka a gum du nalimnyiini. ¹³ Boan nyiɲɲa, ba ɲmarisi Naawen gbanɲa po ayen, “Waai ale a wi Nyɔnɔwa ayen wa vari wa basi la, le nya varibasika kama.”

¹⁴ Nuruba abe le nye ka se a baga wi wa ayen wa vari ba basi ase ba nin kan ta siaka ale wa? Ba be le nye ka se ta siaka ale waai ate ba an wom wa wie la? Ba be le nye ka se me wom ase nuru a nin kan karo ayen wa mooli a sak ba? ¹⁵ Nuruba be le nye ka se a baga mooli sak nuruba ase ba nin kan tom ba ayen ba mooli sagi? Ase Azaya ale ɲmarisi dii Naawen gbanɲa po ayen, “Ku nala ka nna yegayega ale baai ale ta wamaɲsana cheena ayen ba weeni sak ti la.” ¹⁶ Alege daa waai meena ale siak a te Naawen wamaɲsana. Ase Azaya ale ɲman weeni dii ayen, “M Nyɔnɔ, Juuma an piisi siak a te fi wienɲa ate fi pa nyo ti nisima po ayen ti sak ba la.” ¹⁷ Dila nyiɲ la, ka nuruba a nin ta Naawen wamaɲsana a jam mooli sak nuruba ale nuruba wom ɲa a yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita.

¹⁸ Ni basi ate m bek ni wari ayen, ku sum ka wensie ayen Juuma an wom Naawen ale weeni dii la? Aaya. Ba wom wa ale weeni dii la kama, boan nyiɲɲa, ba ɲmarisi Naawen gbanɲa po ayen,

“Tuimtɔmdɔma tuntomika tagli ka jigi meena. Tenka meena a wom ba luelutaɲa kama.”

¹⁹ Ni be basi ate m ɲman bek ni ayen Juuma an miɲ wienɲa de chagiya? Ni wom Moosis ale weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,

“M le nye ate ni a de nyuri ale nuru baai ate m lueri ba a ta nyini ten̄sa tōgatōga la.

Mi le basi ate ni sue a puuri ale nuru baai ate nama a wi ba ayen betta la.”

²⁰ Ni wom Azaya ale jam ta zupagruk me a weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,

“Nuru baai ale kan jam a gisi mi Naawen la, ba nya mu kama, ba an begi mi bega, mi pa m dek a sak ba kama.”

²¹ Alege mi wom Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale Izirali demma la ayen,

“M teeri ka m nisima a ta nyini saliuk a jam paari jun̄oi a wi ba ayen ba jam m jigi.

Alege ba zeri, dii nyin̄ la ba tuen̄a a kpari kama.”

11

¹ M be yaa m bek ni kama ayen, Naawen abe zeri wa dek nuruma kama? Aawo, mi dek ka Izirali deno. M ka ti kokpien̄ka Abraham n̄aan̄biik. M be ka Benjamin me dokdemma po wanyi. ² Naawen an zeri wa dek nuruma baai ate wa poom seba ba a ta nyini ku piilimka po la. Nama ze ba ale n̄marisi dii Naawen gban̄ka po a magsi chaab ale Naawen biisiteer̄owa Elaja la? Ba n̄marisi ayen wa jam a fobli kama ale Naawen a weeni ayen, ³ “M Nȳon̄o, Izirali demma ko fi biisiteer̄oma kama ale ge yik juijui meena ate tama a kaab a te fu la a kaasi. Ka mi nyiini ale tali ate ba a yaali ayen ba ko mu.” ⁴ Wa ale jam a fobli dila ale Naawen la, wa jam tulisi wa kama ayen, “Mi tali ka nuruba tusa n̄ayopoi a ta m dek. Nuruma de kan kaab venta bogluku ate ba a wi ayen Baal la.”

⁵ Jinla dann̄i ku be ka dila degadega. Nuruba maga be tali kama. Naawen be va ka wa niaka nyin̄ a lueri ba.

⁶ Ku be dan ka wa niaka nyin̄ ate wa lueri ba, ku be da ba tuimman̄sa nyin̄ ku be sak kama ayen wa niaka n̄man daa wensie niaka.

⁷ Ku be ka se ȳogȳogla nna? Jaab buui ate Izirali demma jam a gisi la, ba an nyaya. Ka nuru baai ate Naawen jam lueri ate ba an soa dii la, ale nya jaab wala. Naawen nye kama ate mbala chim tukpara nyam ate ba an бага a wom wa ale a weeni ba dii la. ⁸ Ase ba ale n̄marisi Naawen gban̄ka po dii la, ka wensie ayen, “Naawen nye kama ate ba an бага a poli a ta min̄chakka wie po. A ta nyini dila powa a jam paari jinla, Naawen basi kama ate ba an бага a nya wa ale a nye dii la, ba be an бага a wom dii ate wa a weeni la.” ⁹ Ba n̄marisi me ayen ti kokpien̄ka Deev̄id me weeni Naawen ayen,

“Basi ate ba n̄andiinta tin̄n̄a a tagri chim baruk a yaase n̄miak a yik ba,

abe fi basi me ate n̄a chim n̄anta ate ba garin̄ a lo,

abe fi basi me ate n̄a chim waalika a te ba.

¹⁰ Abe fi basi ate ba nin̄an̄a yi ate ba kan бага a nya,

abe fi basi ate ba kasim a nam taam wuu.”

¹¹ Ni be basi ate m n̄man bek ni ayen, ba be ale a garin̄ la, ba lo paari ka ten̄ bugibugi ate ba an n̄man бага a yiri n̄maiya? Aawo. Ba garin̄ka a goanti basi kama ate varibasika jam baai ale kan daa Izirali dem la jigi ayen ku nye ate Izirali demma a de nyuri ale ba. ¹² Izirali demma garin̄ka abe basi kama ate niaka nalimnyiini a jam baai meena ale kan daa Izirali dem la jigi. Ku be dan ka dila, niaka a yaa be le soa ka se ase Izirali demma a nin̄ va nalimnyiini Naawen popolan̄a ale ka dii la?

¹³ Ȳogȳogla de mi a biisi ale ka nama baai ale kan daa Izirali dem la. Mi nyini ka peelim ta kanjanta ale Naawen ale lueri mu ayen m chim wa tuimtomdo a sak ni la, ¹⁴ ate m dek nuruma, chum da dii dai le de nyuri ale ni ate Naawen yaa бага vari ba gela ba tuimbaatan̄a po a basi. ¹⁵ Dii nyin̄ la, Naawen ale jam

pa ba zaani nakpiak la, wa ale baai ale kan daa Izirali dem la a yaa niak ka chaab. Nama deka a yaa be poli nya ase wa nin tuesi Izirali demma, ku le nye ka se? Ku le nye ase ka kpilima ale yiri kum po a jo vum po la.

¹⁶ Ni basi ate m weeni sak ni ayen waai dan pa jaab meena pu fiifik ga a te Naawen, jaab wala meena abe welema kama. Tiib me ten nansana a dan welema, tiimu meena welema kama.

¹⁷ Ti buui ate ba a wi ayen olivi la, Naawen we bu nmazuku nansana si gela a lonsi ka kama. Olivi yiok nansana ate wa le pa man du. Nama baai ale kan daa Izirali dem la abe a nye ase ka olivi yioku la a yaa maari a de masim buui ale nyini Izirali demma jigi la ase olivi yioku ale a de olivi mbula masimu la. ¹⁸ Dila nyin la ni kan a nak kuusa ase nama gaam Izirali demma kama la. Ku a fe kama ate ni teeri ayen daa tiimu nansana ale ji tiimu kinni a ta za alege ka bu kinni ale ji bu nansana a za.

¹⁹ Alege ni baga a weeni kama ayen, "Naawen we nansana kama ale ge siuk ayen wa tom mi dula."

²⁰ Ni be dan weeni dila, ku sum ka wensie. Izirali demma ni jam kan ta siaka la ale soa ate wa nye dila. Nama ale ta siaka la ale soa ate mi nya jigi nan ka nyin ate ni an we olivi man ka nyin a loya. Dila nyin la, ni kan basi ate nyaku de a basi ate ni deri ta kanjanta popola. Ni basi ate ni kpaziim a nak. ²¹ Boan nyin na, Naawen daam abe dan kan zeri ayen wa kan we Izirali demma baai ale ka nmazuk nan sii a poom lin boro la, nama a poli ayen wa le basi nama me weka? ²² Nyaku de abe a sak ti kama ayen ti a nya Naawen ale ta zula ale ninpagra dii la. Wa ta ninpagra ale ka baai ale lo la alege ta zula ale nama ase ni nyeka a nin kasim va a magsi chaab ale wa zula ate wa ta ale ni la. Alege ni dan kan a nye dila, Naawen le che nama me a basi kama. ²³ Mbala

me abe dan kan piilim ta siaka ale Naawen ya, wa le nman pilim pa ba a tom man tiimu kama boan nyin na, Naawen ta pagrim a nye dila kama.

²⁴ Nama be a nye ase ka nan kaai ate Naawen che olivi yiok nyin a yaa pa ka tom man olivi tiimu buui ate ba potim bori la nyin. Nan ka be an nyini daa tiimu nyin na ku be an bola tua ate Naawen pa nansana de sii ate wa we la a nman tom man ti buui nyin ate si nyini la.

²⁵ Wasusugi ale boro, m suaata ate mi a yaali ayen nama me seba. Ku be le basi kama ate ni kan poli ayen ni ta yammaa. Wasusugi dii ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna: Naawen ale nye ate Izirali demma ba gela a ta tukpara. Ku be le kasim ka dila ate ku ga paari diipo ate nuru baai ale kan daa Izirali dem la a nin paari nuruba dii ale magsi la a jam Naawen jigi. ²⁶ Izirali demma meena abe le ba va dii nyin nya varibasika la ale la ase Naawen gban ka ale weeni dii ayen,

"Varibasidwa le nyini ka Zayon tenka.

M dan jam, m le nye ate Jakob nan bisana gaasana meena be.

²⁷ Mi ale ba le maa ka chaab a nye noayen ase m nin dui ba wabaatana a basi."

²⁸ Naawen waman sana jigi, Izirali demma ka Naawen dachaasa ayen nama nya nyuenta dila nyin. Naawen luerika jigi, ba ka wa daaba wa ale jam puulim dii ale ba kokpiensana la nyin. ²⁹ Dii nyin la, Naawen kan maari a tagri wa popolana dii po, dii po ale wa ale lueri waai la a yaase wa ale a niak waai la. ³⁰ Nama zeri Naawen noai kama a ta nyini dila po dila po. Alege yogyogla de, Izirali demma ale zeri Naawen noai la nyin ale soa ate wa ta jirim ale ni.

³¹ Siuk kula po, yogyogla de Izirali demma me zeri Naawen noai kama ayen jirim buui ate wa ta ale ni la a basi ate ba me nya jirim wa

jigi. ³² Boan nyiŋŋa, Naawen weeni kama ale ninmuna ayen Nurubiik meena, Izirali dem ale baai ale kan daa Izirali dem la zeri wa noai kama ate wa lik ba a basi ba biemu po. Wa nye dila kama ayen wa baga ta jiiirim ale nurubiik meena.

³³ Naawen jigsii ka nna yegayega ale yam ale sebika. Ka wana le baga a miŋ wa popolaŋa ale ka dii la? Ka wana le baga a miŋ dii nyiŋ ale soa ate wa a nye dii meena ate wa a poli ayen wa nye la? ³⁴ Ase Naawen gbaŋka ale weeni dii ayen,

“Ka wana ale seba Nyɔɔwa popola?
Ka wana le baga a sak wa?”

³⁵ Ka wana ale diem baga a weeni ayen Nyɔɔwa ta wa pamiya?”

³⁶ Boan nyiŋŋa, ka wa Naawen ale nye ŋanta meena tenzuk de. Ŋanta meena abe kasim boro ka wa pagrimu nyiŋ. Ba boro kama ayen ba a te wa masim. Ku a fe kama ayen ti a te Naawen pimpauk diipo meena wuu. Ku be a nye dila.

12

¹ Dila nyiŋ la, m suaata, Naawen ale ta jiiirim ale ti la nyiŋ ate mi a saalim ni ayen, ni pa ni de k meena ni ale diem vua la nye kaabka ase ni kpi kama la a te Naawen. Ni vummu a yaa bo ka Naawen nisima po ayen ni a tom tuima ale ni popo meena a te wa. Kaabka de a te Naawen ka supeentik. Wensie zulaŋa de choawa ate ku a fe ayen ni a te wa la.

² Ni kan basi ate tenzuk de wienja fe ni ate ni va ŋa ale a weeni dii la. Ni basi ate Naawen te ni popola paala ate ni tagri nalimnyiini. Dila dan nye, ni le baga a seba Naawen ale a yaali dii la. Wa dek yaalika de ka yaali kaai ale nala a te wa supeentik la. Ka ka yaali kaai me ale magsi nalimnyiini la.

³ Naawen ale te mi tiirim buui la nyiŋ ale soa ate mi a weeni ni meena ayen ni kan nya ni dek ase nama gaam ni ale ka dii la. Alege ku a fe kama ayen ni a poli

ale yam abe ni wanyiwanyi a bo ni dek buusa a magsi chaab ale Naawen ale te ni siaka ate ka soa dii la. ⁴ Nurubiik nyiŋ ta ka kabta togotoga nna yegayega. Kabtaŋa meena kunyi kunyi a tom ka tuima togotoga. ⁵ Siuk kula po, tama me piisi kama alege ti meena a nye ase ka nyiŋ yen ale Kirisita la. Ti ka wanyiwanyi alege ti meena soa ka chaab. ⁶ Dila nyiŋ la, tama abe pa ti tiirinta togotogaka ate Naawen wa wa niaka nyiŋ a te ti la a tom tuima. Ti tiirimu dan ka ti chim Naawen biisiteeroba a weeni wa tuntomika, ti a weeni a magsi chaab ale ti siaka ale soa dii la. ⁷ Be dan ka ti chim tomteeroba, ti tom a te. Be dan ka ti chim sagroba, ti a sak. ⁸ Be dan ka ti a te nuruba nyiŋbiiri ba tuima po ale ba nyeboka po, ti a nye dila, be dan ka wa te wa vaanchoa jaab, ku a fe kama ate wa nye dila ale wa sunum meena, be dan ka wa chim nindeero, ku a fe kama ayen wa a tom wa tuimaŋa nalimnyiini, be dan ka wa ta jiiirim ale nuruba, wa a nye dila ale supeentik.

⁹ Ku a fe kama ate ni ta wensie yaalika ale nuruba. Kisi wa dii ale kan daa wamaŋ la, abe ni ŋmasi yik wa dii ale ka wamaŋ la. ¹⁰ Ni ta yaalika ale chaab, yaali kaai choa ale magsi ayen Kirisita suaata ta ale chaab la, abe ni kan a limsi ayen ni vaanchoa a liŋ te ni zula, ni de niŋ a te wa zula. ¹¹ Ni kan ta nyiŋworuk ale Nyɔɔwa vaka. Tom a te wa ale ninmuna nalimnyiini. ¹² Yiila ŋaai ate ni ta la ni, basi ate ŋa kasim a te ni supeentik. Nyenyaka dan jam ni jigi ni ta chichiiba. Ni kasim a puusi Naawen daa meena. ¹³ Ni suaataŋa Kirisita bisaŋa wanyi a dan a yaali jaab ate nama tara, ni maa maari wa. Nuru waai a dan nyeem jam ni yeeŋa, ni tuesi wa nalimnyiini.

¹⁴ Ni be niak baai ale a namsi ni la, ni ale ka Kirisita bisa la nyiŋ. Ni kan ka te ba. ¹⁵ Baai sue dan peenti ni basi ate nama me sui peenti ale ba. Baai me sue ale kaasi la ni basi ate nama me sui kaasi ale ba. ¹⁶ Ni

ta noayen ale chaab wie meena po. Ni kan ta kanjanta ale nuruba. Ni siak ate ni pa ni deka a gum chaab ale nuru baai ate nuruba a poli ayen ba daa nuruba la. Ni kan poli a te ni deka ayen nama ka yanta nyamma.

¹⁷ Nuru dan nye ni kaasi, nama me kan pa kaasun a tuni wa. Alege ni pii nyin ate ni a tom wie naai nyiini ate nuruba seba ayen na ka wamaŋsa la. ¹⁸ Ni be pii nyin meena ate ni boro ale masim ale waai meena. ¹⁹ M deka doaba, ni kan weeni ni deka ayen, nuruwa de ale nye ate tama a nam dii nna la tama me le nye wari a tuni wa. Ni pa ku meena basi ate Naawen pa wa supuurimu nye wari tuni kula nyonowa, ase Naawen ale weeni dii wa gbanƙa po ayen, “Ku ka mi wari ate m nye wari tuni baai ale a tom biem tuima la.” ²⁰ Kom a dan ta fi dachiak te wa nandiinta, nyanyuila a dan ta wa, te wa nyiam. Dii nyin la, fi dan nye nyaŋa de a te wa, fi pa wa nyo ka chivie po. ²¹ Ni kan basi ate wabaata nya siuk a nak ni yiagi, ni basi ate wamaŋsa nak wabaata yiak basi.

13

¹ Ku a fe kama ayen waai meena siak baai ale ka tenka kpage la noa, dii nyin la, Naawen dan kan te siuwa, nuru karo a baga a chim kpagiya. Dila nyin la, kpagi naai ale boro yogyogla de nna la, ka Naawen ale pa ba basi du. ² Waai abe dan zeri kpanna de noa, kula nyonowa a zeri ka bala baai ate Naawen lueri zaan du la noa. Ku be a fe kama ayen nuru wala choa nya waalika. ³ Dii nyin la, nuru baai ale kan daa tuim kaasima nyam la a kan chali yogsum ale kpage. Ka baai ale ka tuim kaasima nyam la ale a chali yogsum ale kpage. Siuk kula po, ni a yaali ayen ni kan a chali baai ale ka kpage a ta pagrim la? Ni be dan a yaali ayen ni kan a chali ba ni be a tom tuimmaŋsa ate ba te ni pimpauk. ⁴ Dii nyin la, ba ka Naawen tomteeroba a tom ayen

nalim jam ni jigi. Alege ni dan nye wari kaasi, ni basi ate yogsum yik ni boan nyinna, ku daa kinla nyinna ate ba ta ba pagrimu. Ba ka Naawen tomteeroba a tagri Naawen zuk a te baai ale a tom tuim kaasima la waalika dii nyin la, kaasun ku a te Naawen ka supuurim. ⁵ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ni a zuli kpanna noa. Ku daa Naawen supuurim waalika nyiini nyinna, alege ku ka wa dii ate nama deka popola a weeni ni me la.

⁶ Dila nyin ale soa ate ni a tuni lampoo, dii nyin la, kpanna ka Naawen tomteeroba a tom ba tuimmaŋa. ⁷ Dila nyin la, ni dan ta waai pami ni tuni wa. Ni dan ta ka lampoo pami ni tuni. Te nuru baai ale magsi ni te ba zula la.

⁸ Kan ta waai pamiya. Pami dii nyiini ate ku a fe ayen ni ta la ale, ni ta yaalika ale chaab. Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a va Moosis Sinsaŋa ale a weeni dii la kama nalimnyiini. ⁹ Ni teeri Moosis Sinsaŋa ale a weeni dii la ayen, “Kan nye kabonŋa, kan ko nuru, kan zu, kan yaali fi vaanchoa jaaboa”, alege sinsaŋa de ale na chaama meena a gum chaab a bo ka wa yen po. Wannu de ale, “Fi yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi deka dii la.” ¹⁰ Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a kan nye wa a kaasi. Dila nyin la, waai a dan ta yaalika wa va Sinsaŋa meena kama.

¹¹ Ni a nye wienŋa de meena dii nyin la, nama deka seba ku ale ka dii yogyogla de la kama. Vanni veenti kama ate ku a fe ayen ni yiri ni goomu po yogyogla de a zaani nmai. Dii nyin la, diipo ate ti le nya varibasika la a poom moata kama a gaam diipo ate ti lin jam ta siaka la. ¹² Ku a nye ase yokku a boro a taam kama ale ge ayen vari veenti la. Ni basi ate ti basi legi po tuimaŋa tomka abe ti gomsu ti deka ale tuimmaŋsa tomka ate ti nak legi po tuimaŋa a yiak basi. ¹³ Ni basi ate

ti boka a magsi ate ku a sak nuruba ayen ti ka daa legi po. Ti kan a nyu daata bugi a yibi, ti kan chim nipok yaalisa, yaase danɗa tuim, ti kan a nye kpalinsa, abe ti kan a de nyuri ale nuruba. ¹⁴ Ni basi ate Nyɔɔwa Yeezu Kirisita nyeboka choawa a soa ni nalimnyiini abe ni kan nye wa dii le di basi ate ni dek suniima yaalika nya masim la.

14

¹ Nama po wanyi siaka a dan kan pagra yegayega, ni kan a nak nampaga ale wa dii ale nala ale dii ale kan nala a magsi nyeka la. Ni basi ate nuru wala choa a maa gum ni po. ² Waai boro kama a baga a weeni ayen wa ta siaka a baga a de jaab meena. Alege waai me siaka ale kan pagra la, a de ka jenvaata nyiini. Wa kan njobi lam. ³ Nuru waai abe ale baga a de jaab meena la, ku an magsi ayen wa nya wala choa nueri. Waai me abe ale a de jenvaata nyiini alege kan de jaab meena la, ku an magsi ayen wa me biisi nwala jigi ase wa a bo wa ka buusa la. Boan nyinɗa, Naawen tuesi kula nyɔɔwa kama. ⁴ Siuk karo ate ni baga a bo nuru tomteerɔ buusa. Ku ka tomteerɔwa nyɔɔwa ale ta siuk a weeni ayen wa tomteerɔwa ale tom dii la ku nala a yaase ku an nala. Wa be le baga a tom nueri kama nalimnyiini, dii nyinɗ la, Nyɔɔwa Yeezu baga a nye kama ate wa a tom a nueri nalimnyiini.

⁵ Nuru le weeni ayen danni de a yaase danni de a chim da man a gaam daanɗa meena kama. Wa choa me le weeni ayen daanɗa meena ka bunyi. Ku a fe kama ayen waai meena a seba chak wa popola po ayen wa dii ate wa a nye la ka waman. ⁶ Waai abe dan pa da yen a chim da kpeeni, wa tanla wa danni ate ku te Nyɔɔwa zula. Waai me abe ale a de jaab meena la, wa a nye dila me ate ku a ta zula a jam Nyɔɔwa jigi, dii nyinɗ la, wa dan yaa wa de wa nyiem a te Naawen

jiam jaab buui ate wa a de la. Waai me abe ale a zeri ayen wa kan de nandiin tintila a yaase ntila la, wa zeri a ta ka zula a jam Naawen jigi. Wa be a a pak Nyɔɔwa kama. ⁷ Ti wanyi me la an boro ka ti dek nyinɗa. Ti wanyi me la abe kan kpi ka ti dek nyinɗa. ⁸ Ti dan vua, ti vua kama a zuli Nyɔɔwa, ti be dan kpi me ka Nyɔɔwa ate ti a zuli. Dii nyinɗ la, ti vua yoo ti an vua yoo, ka wala ale soa ti. ⁹ Dila nyinɗ ale soa ate Yeezu Kirisita kpi a nman yiri kum po a vua la ayen wa chim njanvuuta ale kpilima Nyɔɔ. ¹⁰ Be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jenvaata nyiini la a bo ni suaataɗa baai ale a de jaab meena la buusa? Yaase be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jaab meena la a nya ni suaataɗa baai ale a de jenvaata nyiini la, a yeri? Ti meena le zaani ka Naawen ninɗ ate wa bo ti buusa. ¹¹ Ase ba ale nmarisi Naawen gbanɗa po ayen,

“Nyɔɔwa weeni ayen, ase mi ale ka Naawen dii ale vua la.

Ni basi ate m weeni sak ni ayen, da yen waai meena le kpi ka duna ten a weeni ate waai meena wom ayen mi ka Naawen.”

¹² Dila nyinɗ la, ti meena ti wanyi wanyi le zaani ka Naawen ninɗ a weeni sak wa wie nɗaai meena ate ti nye la ale dii nyinɗ ale soa ate ti nye nɗa la.

¹³ Dila nyinɗ la, ku a fe kama ayen ti basi chaab buusa boka. Alege ku ale magsi ayen ti ta popola nɗaai chaama la, ale nna: Ti kan nye wa dii le di basi ate ti Kirisita biik choa a tom tuimbaata la. ¹⁴ Mi popolanɗa ale Yeezu ale ka bunyi dii la a basi kama ate m seba chak nalimnyiini ayen jadiim meena wa dek a chim ka jaab welenɗ. Alege waai dan poli ayen ba an welema, ba an sum welema a te wa. ¹⁵ Ni dan a de jaab ate ku a te ni Kirisita biik choa daanika, ni ale a nye dii la kan sak ayen ni ta yaalika ale wa. Kan basi ate nandiin tii ate fi a de la, a kaasi nuru waai ate Kirisita kpi te la siaka. ¹⁶ Kan basi

ate jaab buui ate ni a poli ayen wa nala la a nya yue kaasunɔa. ¹⁷ Boan nyinɔa, ku daa ni ale a de jaab buui la, yaase ni ale a nyu jaab buui la ale Naawen Naamu wie. Alege bu ka wayɔrisima nyeka, masim boka ale supeentik. Nyaɔa de meena abe a nyini ka Naawen Chiika jigi. ¹⁸ Waai abe ale va siuku de po a tom a te Yeezu Kirisita la, ku a basi kama ate Naawen ale nuruba sue a peenti ale wa. ¹⁹ Dila nyinɔ la, ku a fe kama ayen ti nyiem kasim ta ku ti popola po ate ti a nyɛ wie ɔaai le ɔa ta masim a jam la, abe ti a te chaab nyinɔbiiri wie po. ²⁰ Ni kan va ɔandiinta nyinɔa a kaasi Naawen ale a nyɛ dii la. Ti baga a de ɔandiinta meena kama alege ku an magsi ayen nuru de jaab buui le wa basi ate wa Kirisita biik choa tom wabiok la. ²¹ Ku a magsi kama ayen ti kan a ɔobi lanta yaase ti a nyu daam wa, yaase ti nyɛ wa dii le di basi ate nuru waai me ale ta siaka la a tom wabiowa. ²² Siak kaai ate fi ta magsi chaab ale wienɔa de la, basi ate ka bo ka fi dek ale Naawen sunsun po. Supeentik bo ka waai ale weeni wa dek ayen wa an nya kaasunɔa ale wa dii ate wa poli ayen di nala a magsi wa nyɛ di la. ²³ Alege waai dan ta chichama a magsi chaab ale jaab buui ate wa a de la, Naawen le weeni wa kama ayen wa kaasi ya, dii nyinɔ la, ku daa wa siaka ale te wa siuk ayen wa nyɛ dila. Boan nyinɔa, wa dii meena ate nuru a nyɛ alege ku kan nyini wa siaka jigi la, wa dila abe ka wabiok ate wa a nyɛ.

15

¹ Tama baai siaka ale pagra la, ku magsi ka ti va baai siaka ale kan pagra la maglamagla abe ti kan a nyɛ wie ɔaai le basi ate tama dek sue a peenti la. ² Ku magsi ka ti wanyiwanyi a nyɛ ate ti Kirisita bisa chaama sui a peenti ate ku ta maarika jam ba jigi a zak ba a zaani. ³ Boan nyinɔa, Yeezu Kirisita an jam a yaali ayen wa te wa dek supeentiga

ase ba ale ɔmarisi Naawen gbanɔa po ate ku magsi chaab ale Yeezu Kirisita dii la ayen, “Le tii ate nuruba a le fu la, a jam jam ka mi jigi.” ⁴ Boan nyinɔa, ba ale ɔmarisi wie ɔaai meena Naawen gbanɔa po dila po dila po la, ba ɔmarisi kama ayen ɔa sak ti ayen ti ta yiila. Be ka chichiiba ale Naawen gbanɔa wienɔa ale a te ti nyinɔbiiri ate ti baga a ta yiilaɔa de. ⁵ Naawen waai ale a te nuruba chichiiba ale a te ba nyinɔbiiri me wie po la, le basi ate nama baai ale a va Yeezu Kirisita la a boro ale noayen ale chaab a tomsi a nyɛ wa nyeka ⁶ ate ni meena pa noayen a te Naawen waai ale ka ti Nyonowa Yeezu Kirisita Naawen ale wa ko la pimpauk.

⁷ Dila nyinɔ la, ase Yeezu Kirisita ale tuesi nama me dii la, nama me ni wanyi wanyi a tuesi chaab ate ku ta pimpauk a jam Naawen jigi. ⁸ Boan nyinɔa, ni basi ate m weeni sak ni ayen Yeezu Kirisita a chim ka Juuma tomteerɔ ayen ku sak ba ayen Naawen wensienɔa ale wa ale jam puulim dii dila po dila po wa ale ba kokpiensanɔa la, a sum jam chim ka wensie, ⁹ abe ku basi me ate baai ale kan daa Juuba la a te Naawen pimpauk wa jirimu nyinɔ ase ti ale karim Naawen gbanɔa po dii ayen, “M le maa bo ka nuru baai ale kan daa Juuba la po a te fi jiam, a yi yiila a pak fi yonni.”

¹⁰ Ti ɔman pilim karim ka po ayen, “Nama baai ale kan daa Juuba la, ni gum chaab ale nuru baai ate Naawen lueri la ate ni meena maa chaab ta supeentik.”

¹¹ Ti ɔman pilim karim ka po ayen, “Nama baai ale kan daa Juuba la ni pak Nyonowa. Waai meena tenzok de, ni te wa pimpauk.”

¹² Naawen biisiteerɔwa Azaya me ɔmarisi Naawen gbanɔa po ayen, “Jese ɔaanɔbiik le jam.

Naawen le zak wa zaani ate wa soa nuru baai ale kan daa Juuba la.

Bala me abe le ta yiila wa jigi kama.”

¹³ Naawen waai nyin ate ni ta yiila la, le va ni siaka ale wa nyin a basi ate ni boro ale supeentik nalimnyiini ale masim ate yiila naai ate ni ta wa jigi la, le va Naawen Chiika pagrimu nyin a chim a nyoro.

¹⁴ Mi dek abe seba chak kama, m suaata, ayen nama dek ka tuimansa tomka nyiini. Ni be ta sebika nalimnyiini kama a baga a te chaab sinsaga. ¹⁵ Alege gbanƙa de m nyini ka peelim a weeni ni wie na gela nna ase mi a teeri ni na wie kama nmani la. Dii nyin la, ka Naawen ale te mu zula naai ate mi an magsi ayen wa te mu ¹⁶ ate m chim Yeezu Kirisita tomteero a tom a te nuru baai ale kan daa Juuba la. Ku a nye ase m ka Naawen Puusika Yenni kpanna la a yaa a sak nuru baai ale kan daa Juuba la Naawen wamaansa ate Naawen Chiika nye ate ba welema ate m yaa pa ba ase kaab ka la a te Naawen ate wa yaa siak a tuesi ba. ¹⁷ Be ka Yeezu Kirisita ale mi ale chim bunyiwa la nyin ate mi ta kanjanta ale m le tom dii te Naawen la. ¹⁸ M be nyini ka peelim a biisi wa naai nyiini ate Yeezu Kirisita pa mi tom la. Wa pa ka mi nye ate baai ale kan daa Juuba la yegayega yaa siak va Naawen noai. Wa pa ka biik ale wie nyeka a te mi ate dila nye. ¹⁹ Wa basi kama me ate m nye wakperikaliik pagrisa ayen ku sak ayen m pagrimu nyini ka wala jigi. Be ka Naawen Chiika pagrimu nyin ate nya na de meena nye. Dila nyin la, zaani Jerusalem a nyiem a jam paari Ilirikum tenka, mi sak Naawen wamaansa meena a magsi chaab ale Yeezu Kirisita ate na tagli ka jigi meena. ²⁰ Mi kasim pii ka nyin a poli ayen m sak Naawen wamaansa juijui ate nuru an diem wom Yeezu Kirisita wie la. Boan nyinna, mi kan yaali ayen m deri zaani juijui ate nuru wa choa lin tom la a yaa deri piilim tom a cheɗ. ²¹ Ase ba ale nmarisi Naawen

gbanƙa po ayen,

“Baai ate nuruba an weeni wa wari a sak ba la,
ba le nya wa abe ba min wa chak.”

²² Mi ale boro a tom tuini de la nyin ale soa ate mi an baga a jam ni jigi ya. ²³ M poom kasim pii ka nyin ayen m jam alege nye kpeeri. Alege yogyogla de ate jigi a nman ka jigini de po ate mi a tom la, ale m ale kasim a yaali nna yegayega ate ku paari bena dii choa ayen m jam nya ni la, ²⁴ mi a poli ayen m le jam yogyogla de. Mi a yaali kama ayen m dan a cheɗ Supeeni tenka m mobi a nya ni abe mi a taam. M dan goa ale ni maga dega ate ku masa, ni maa maari mu ate m baga cheɗ dula. ²⁵ Yogyogla de m bo siuku po a cheɗ ka Jerusalem ayen m te Kirisita Tigini Demma ale bo dula la tiirim. ²⁶ Boan nyinna, Kirisita Tigini Demma baai ale bo Masidoniya ale Akaaya la a poli kama nya ale ku nala ate ba yaa maa chaab a cheesi tiirim ayen m ta ga te Kirisita Tigini Demma baai ale ka niwoba a bo Jerusalem la. ²⁷ Ka ba dek ale poli ayen ba nye dila. Alege ku dan ka ku wensienja jigini, ku be a nye ase ka pami ate ku a fe ayen ba tuni ba la. Nuru baai abe ale kan daa Juuba la, a nin maa nya Naawen Chiika boka po wienja ate Naawen a te Juuma la, ku a fe kama me ayen baai ale kan daa Juuba a maari baai ale ka Juuba. ²⁸ Tuini de ate mi tara ayen m te ba ligra na la, m dan te ba a ga nueri, m le mobi nya ni diipo ate mi a taam Supeeni la. ²⁹ M dan jam ni jigi, m seba chak kama ayen m le jam ale ka niaka nna yegayega a nyini Yeezu Kirisita jigi.

³⁰ Mi a saalim ni m suaata ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyin ale yaali kaai ate Naawen Chiika a te la nyin ayen, ni maa je m jiaka a te mu ale wenpuusika. ³¹ Ni a puusi ayen baai ale bo Judia tenka ate ba ka siaka ale Yeezu la ayen ba kan nye wabiok m jigiya. Ni maa a puusi

me ayen tuin dii ate m le tom te Jerusalem tenka Kirisita bisaŋa la, ba le tuesi di nalimnyiini ale supeentik. ³² Ate Naawen dan maari abe m jam ni jigi ale supeentik nalimnyiini a goa ale ni a nya masim. ³³ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyogini la le boro ale ni meena. Ku be a nye dila.

16

¹ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni ka Fiibi ale ka waai la. Wa ka ti toa Yeezu yonni nyin. Wa ka Kenkeriya Kirisita Tigini Demma maaro. ² Ni nmasi yik wa a ta nalimnyiini ale ka Nyonowa ale soa wa. Ku ale magsi ayen Kirisita Tigini Demma a nye dii la ale nna. Ni a te wa maari kaai meena wuu ate wa a yaali ni jigi la. Boan nyinŋa, wa me dek maa maari nuruba ka nna yegayega. Wa maa maari mi me kama.

³ Mi a puusi Pirisila ale Akiila. Bala ale mi ale jam maa chaab a tom a te Yeezu Kirisita. ⁴ Ba poom kasim jam gomsu ka ba dek a magsi ayen ba tagri mi zuk a kpi. Mi a nye ba jiam. Daa mi nyiini ale a nye ba jiamoa. Kirisita bisaŋa baai meena ale kan daa Juuba la me a nye ba jiam. ⁵ Puusi Kirisita Tigini Demma baai ale a nye tuka ba yenni po la.

Puusi m dek doa manka Epanetus. Ka wala ale de nin a ta siaka ale Yeezu Kirisita Asia po. ⁶ Puusi Mæri, waai ale jam a tom nna yegayega a te ni la. ⁷ Puusi m Juu chaama Andironikus ale Juniyas baai ale jam maa bo likka dokku po ale mu la. Tuimtomdoma seba ba kama nalimnyiini. Ba de nin a chim Kirisita bisa kama ale ge mi.

⁸ Puusi Ampiliyatus waai ate m ta yaalika ale wa la, dii nyin la wa ka Kirisita biik. ⁹ Puusi Yurubanus waai ate ti jam a tom Kirisita tuimaŋa ale chaab la. Mi a puusi m dek doa manka Sitakus. ¹⁰ Puusi Apeles waai ale sum va Yeezu Kirisita la. Puusi Arisitobulus dokdemma a te mu. ¹¹ Puusi Ayerodiyon m Juu choawa. Mi a

puusi baai ale chim Kirisita bisa a bo Naasisus yenni po la.

¹² Puusi nipooma de, Turufina ale Turufosa baai ale a tom nna yegayega a te Nyonowa la. Mi a puusi ti dek toawa Perisis waai me ale jam a tom tuima nna yegayega a te Nyonowa la. ¹³ Puusi Arufusi waai ale kan ta choa ale wa ale a tom dii a te Nyonowa la. Puusi wa mawa waai ale a nye mi jigi ase m ka wa dek biik la. ¹⁴ Puusi Asinkiritus ale Filegon ale Yemes ale Paturobasi ale Yemas ale Kirisita bisaŋa ale boro ale ba la. ¹⁵ Puusi Filologus ale Juliya ale Neriya ale wa toawa ale Olimpasi ale Kirisita be sii meena ale boro ale ba la.

¹⁶ Ni puusi chaab nalimnyiini. Kirisita Tinŋa meena demma dela jigini a puusi ni.

¹⁷ Mi a yaali ayen m weeni ni m suaata ayen, ni kpesi ni dek a nmasi a nya ate ni nya nuru baai ale a nye ate nuru boari a poori chaab togatoga ale a basi ba siaka la. Nuru bala chaab me a sak ka sinsak ŋaai ale kan a va sinsak ŋaai ate nama poom zamsi la. Ni kan pa ni dek a gum ba po. ¹⁸ Dii nyin la, nuru bala chaab a kan tom a te ka Yeezu Kirisita ti Nyonowa, alege ba a tom ka tuim ŋaai ate ba le nya deka ku po la. Ba pa ka noakpaam a biisi a paasi nuru baai ale poom kan maa seba wie noai po la. ¹⁹ Waai meena seba kama ayen ni siak a te ka Naawen wamaŋsana ale a biisi dii la. Nyaku de abe basi kama ate m sui peenti ale ni. Mi a yaali kama me ayen ni ta yam ale wie ŋaai ale nala la, alege ni kan poom maa seba wie ŋaai ale ka wabaata la, noai po. ²⁰ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyogini la, le kaasi Sitaana pagrimu yogyogla de ate ni va wa zuk a taam.

Ti Nyonowa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

²¹ Timoti, waai ale mi ale a tom ale chaab la, a puusi ni. Lusiyas ale Jeesin ale Sosipeeta m Juu chaama a puusi ni.

²² Mi Tetiyas waai me ale ka Kirisita biik ate Pɔɔl yik ŋmarisi gban̄ka de la a puusi ni.

²³ Gayus, a puusi ni. Mi Pɔɔl a goa ka wala yenni. Kirisita Tigini Demma abe a nyɛ tuka ka wala yenni. Erasitus waai ale a nya tɛŋka ligraŋa zuk la a puusi ni. Ti suoku Kuwaritos me a puusi ni. ²⁴ Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni meena. Ku be nyɛ dila.

²⁵⁻²⁶ Ku a fe kama ayen ti te Naawen pimpauk boan nyin̄ŋa, wa a te ni ka pagrim, ase mi ale nuruba ba chaab sinsaŋŋa po ate ti nyiem a sak nuruba Yeezu Kirisita wie ayen wa te ti pagrim dii la. Sinsaŋŋa de a liŋ jam suk kama. Alege yɔgyɔgla de, ŋa nyini ka peelim. Naawen ale jam basi ate ŋa suk beni nna yegayega. Alege yɔgyɔgla de wa, waai ale boro taam wuu la, weeni ka nuruba ayen ba tɔk lagri wa biisiteerɔma ale ŋmarisi dii la kiri. Wa basi kama ayen tɛnzuk de meena a seba ŋa ate ba ta siaka ale Yeezu abe ba va wa noai.

²⁷ Naawen waai nyiini ale ka yam nyɔnɔ wie meena po la, ku a fe kama ayen a ta va Yeezu Kirisita nyin̄, ti a te wa pimpauk daa meena wuu. Ku be nyɛ dila.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A Nmarisi A Te KORINTI DEMMA La

¹ Gban̄ka de a nyini ka mi Pɔɔl waai ate Naawen a wi mu ale wa dek yaalika ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale m Kirisita biik choawa Sositenisi jigi.

² M nmarisi a te ka nama baai ale ta siaka ale Naawen a bo Korinti tenka la, ate Naawen a gaari ni ayen ni chim wa nuru welensa la, ale baai ale a tu chaab jigi meena a puusi a wi Yeezu Kirisita waai ale ka nama ale tama meena nyɔɔ la yonni la.

³ Mi a puusi a te Naawen kama ayen wa niak ni a be wa te ni suyɔgini.

⁴ M be kasim a te Naawen waai ate mi va la jiam kama a te ni, dii nyin la, wa le va Yeezu Kirisita nyin a niak ni la. ⁵ Nama ale Yeezu ale ka bunyi la, Naawen basi kama ate ni jigsi ale nanta meena, a gum chaab ale biik ale sebika. ⁶ Yeezu Kirisita wienja ate ba sak ni la, ni ta siaka ale na kama nna pagri pagriga, ⁷ dila nyin ni an jok niaka ale magdek me, ase ni ale a limsi da dii dai ate Nyɔɔwa Yeezu Kirisita ale sak wa pagrimu ale ka dii la. ⁸ Wa be le basi ate ni siaka a pagra a ta ga paari kpeglimka, ate wa kan bo a mini ni dai dii dai ate wa le bu tenka demma meena buusa la. ⁹ Ti seba chak kama ayen Naawen ale nye dii meena ate wa weeni ayen wa ale nye la. Wala abe le wu ti ayen ti chim bunyi ale wa Biika Yeezu Kirisita waai ale ka ti nyɔɔ la.

¹⁰ Mi a yaali ayen m weeni m Kirisita be chaama, Yeezu yonni nyin, ayen ni ta noai yen ate ni ka poori chaaba. Ni gum chaab ale popola yena, ¹¹ dii la Kolo yenni dem ale lagri weeni sak mu, ayen ni kasim ta ka nampaga ale chaab. ¹² M be ale a weeni dii la ale nna, ni kasim a biisi ka fi noai, fi noai. Ba gela ayen ba va ka Pɔɔl, ba gela ayen

ba va ka Apolos, ba gela ayen ba va ka Piita, ba gela me ayen ba va ka Kirisita. ¹³ Ku be a dan ka dila, daa Kirisita nyiini nman ni nama nyɔɔ ate mi va. Ni a nye nna ase Kirisita ma a piisi kama daa wanyi la. Ba an kpi daa mi Pɔɔl jabarimu zuk ni wabaatana nyina. Ba be an te ni soka ase ka mi njanviiriba la.

¹⁴ Mi a nye Naawen jiam kama m le kan te ni waai soka la, alege ka Kirisipus ale Gayus ate mi a te ba soka. ¹⁵ Dila nyin ni waai a kan baga a weeni ayen ba te ni soka ase ka mi njanviiriba la. ¹⁶ M le bani, m te Setefanas ale wa dokdemma soka me, alege mi an baga a teeri waai ate m te wa soka. ¹⁷ Yeezu Kirisita an tom mu ayen mi a te ka nuruba soka. Wa tom mu kama ayen m mooli wa wamanšana a te nuruba, abe m kan mooli na a va nurubiik yamma ate Yeezu Kummu jabarimu zuk a chim kinla.

¹⁸ Baai meena abe ale be Naawen siuku la, a poli kama ayen Kirisita kummu jabarimu zuk wienja ka kinla, alege tama baai ale nya varibasika la, na ka Naawen pagrim ti jigi. ¹⁹ Ba jam nmarisi Naawen gban̄ka po weeni ayen,

“Naawen ale basi ate baai ale a weeni ayen ba ka yam nyam la, yammu a chim kinla, abe wa sak me ayen nurubiik yammu ale minka meena ka kiriya.”

²⁰ Dila nyin la, tenka de yam nyamma, ale gban̄ sebirima, ale nampaga nagrisa a ka wamaña a weeni a magsi chaab ale Naawen pagrimu ale wa yammu. Naawen abe a sak kama ayen tenka de demma yammu ka betta yam.

²¹ Naawen abe ka yam nyɔɔ, ate wa yaa basi ayen nuruba a kan baga a pa ba dek yam a seba wa. Wa nye dila kama ayen wie naai ate tama a mooli ate nuruba a weeni ayen betta wie la, wa va nala a vari baai ale ta siaka la a basi. ²² Juuma abe a yaali ka wakperikaliisa nya ka. Baai

ale kan daa Juuba la a yaali yam. ²³ Alege tama a mooli ka Kirisita kummu jabarimu zuk wie. Wienja de chim ka leeta Juuma jigi alege chim kinla baai ale kan daa Juuba la jigi. ²⁴ Baai ate Naawen a wi ayen ba chim wa nuruba la, a mooli ka Kirisita wie, dii la wa ka waai ale a sak Naawen pagrimu ale wa yammu ale ka dii la. ²⁵ Wari dii ate nuruba a poli ayen di ka betta Naawen jigi la, di gaam nurubiik yam kama. Di me ate nuruba a poli ayen di ka wobsum Naawen jigi la, di pagra a gaam nurubiik pagrim kama.

²⁶ M suaata, ni teeri ni le jam ka nuru baai chaab alege ate Naawen a wi ni la. Nurubiik popola po ka ni maga ale jam ti yam yaase pagrim a yaase ba ta wie ya. ²⁷ Naawen a potim lueri ka baai ate tenka demma a pa a chim betta la ayen wa sak yam nyamma ayen ba sum ka yamma. Wa be nman lueri ka baai ate tenka demma a nya ba ase niwoba la ayen wa sak pagroma ayen ba sum ka pagrima. ²⁸ Baai me ate tenka demma an pa ba a chim nuruba dek la, Naawen a lueri ka bala, ayen wa sak baai ate tenka demma a poli ayen ba ka nuruba dek la ayen ba sum daa nuruba dek. ²⁹ Ate dila nyin nuru kan baga a nak sunum Naawen jigi ya. ³⁰ Naawen a basi kama ate ti chim bunyi ale Yeezu Kirisita. Kirisita nyin ate Naawen a basi ate ti ta yam, ale yuarisi a magsi ale wa dek, ale basi ate ti chim wa nuruba, ale vari ti ti wabaata po a basi. ³¹ Ba be jam nmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen, "Waai a dan a yaali sunum nakka, wa a nak wa ale nyɔnɔwa ale ka dii ale chaab la nyin."

2

¹ M suaata, mi ale jam ni jigi ayen m mooli Naawen wensie wie n̄aai ate yogyogla de ti yaa seba la, mi an biisi wie n̄aai ale pagra ale ni miɲ ka. ² M be ale jam bo ale ni la, mi a poli kama ayen m kan sak

wayoɲ a gaam Yeezu Kirisita wie ale wa kummu jabarimu zuk wa. ³ M nyinƙa kasim jam a gok nna ase m yogsa ale wobsa kama a. ⁴ Naawen wienja ate m sak ale mooli la, mi an pa nurubiik yam ayen m paasi yik ni, alege m biika a sak ka Naawen Chiika pagrimu ale ka dii la. ⁵ Dila nyin la, daa nurubiik yam ale basi ate ni ta siaka ale Yeezu, alege ka Naawen pagrim nyin.

⁶ Ti be a mooli ka yam wie a te baai ale a miɲ Chiika wensie wienja la. Alege daa tenzuk de yamma yaase baai ale ta kpanƙa tenzuk de la. Ba za ba jam a jok ba pagrimu kama. ⁷ Yammu de ate ti a sak la, ka Naawen yam susugi dii ate wa pa suk ale nurubiik la, alege Naawen poli ayen wa ale pa sak ti alege a nye tenka meena. ⁸ Tenzuk de kpanƙa waai a ze yammu de. Ba dan seba kama, ba a ti an kpi Yeezu waai ale ta Naawen zulaɲa la jabarimu nyin n̄a. ⁹ Ba jam nmarisi Naawen gbanƙa po kama dila po dila po ayen,

"Dii ate nuruba an nya la, ba abe an wom la,
ba abe an poli ayen di ale baga a nye la,
dila dek ate Naawen a gomsɪ a magsi baai ale a yaali wa la."

¹⁰ Naawen yaa abe va ka wa Chiika jigi a pa wa susugini de a sak ti. Dii la Chiika a seba wari meena kama ale Naawen popola po meena. ¹¹ Nuru waai an baga a seba wa choa popola, alege ka nuru wala dek Chiika ale seba. Ku be ka dila ate waai an baga seba Naawen popola, ka Naawen Chiika nyiini ale seba wa popola. ¹² Ti abe a miɲ tiirim tii ale nyini Naawen jigi la kama, dii nyin la, wa an te ti Velinvendika chiiga, alege wa te ti ka wa dek chiika.

¹³ Dila nyin la wie n̄aai ate tama a biisi la, daa nurubiik yam wie, alege ka wie n̄aai ate Chiika a sak ti la, ate ti a weeni n̄a kiri a te baai ate Chiika a bo ale ba la. ¹⁴ Nuru waai ate Chiika an bo ale wa la an

baga a tuesi tiirim tii ale a nyiini Naawen Chiika jigi la. Nuru wala choa an baga a miɲ ɲa, dii la ɲa ka betta wa jigi. Be ka Chiika nyiɲ ate waai baga a miɲ ɲa kie. ¹⁵ Waai me ate Naawen Chiika a bo ale wa la, a baga a miɲ wari meena kiri kama, alege nuru waai an baga a bo wa buusa. ¹⁶ Ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanƙa po dila po, dila po la ayen,

“Ka wana ale seba Naawen popola?

Ka wana abe le wa baga a sak wa?”

Be ka tama ale baga a miɲ Kirisita ale a poli dii la.

3

¹ M suaata, mi jigi togni, m kan baga a sak ni ase baai ate Naawen Chiika a bo ale ba la. Alege m le sak ni ase ka baai ale ta teɲka de wie popola la. Ni a nyɛ nna ase ni ka baai ale diem piilim a bo wein siuku po la. ² M jam a te ni ka biisim ayen ni a nyu, dii la, ni an jam baga a de ɲandiinta, ni be an poom diem baga a dek. ³ Nama ale a de nyuri ale chaab ale a nak nam paga ale chaab la a sak kama ayen ni nyeka a nyɛ ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la. ⁴ Ni ba gela ayen ni a va ka Pɔɔl, ba gela ayen ba a va ka Apolos. Ni nyeka a nyɛ nna ase ka baai ale kan daa Kirisita bisa la.

⁵ Dila la mi ale Apolos ka bana? Tama ka Naawen tomteerɔba, baai nyiɲ ate nama a ta siaka ale Yeezu. Nyɔɔwa ale te tama wanyi, wanyi tuim ɲaai la ate ti a tom. ⁶ Mi tuimaɲa ate mi a tom dula la a nyɛ ase m bori ka ɲanta la, ate Apolos tuimaɲa a nyɛ ase wa a zaɲti ka ɲantaɲa la, alege ka Naawen ale basi ate ba a chim. ⁷ Be daa waai ale bori la yaase waai ale zaɲti la ale wariya, alege ka Naawen, dii nyiɲ la wa ale basi ate ɲantaɲa a chim. ⁸ Waai ale bori la ale waai ale zaɲti la ka bunyi, alege Naawen ale tuni ba a magsi chaab ale ka ba ale tom dii la. ⁹ Tama meena ka baai ale gum chaab a tom a te Naawen, ni abe a

nyɛ ase ka kaduk la, ate Naawen a tom du, ale a nyɛ me ase yeri la ate Naawen a se.

¹⁰ Yam buui ate Naawen a te mi la, ate mi baga a tom ase seero maɲ la, a se nyubini ate nuru yon a yaa se nyubini zuk. Alege waai meena a kpesi wa ale a se dii la.

¹¹ Dila nyiɲ Naawen abe poom a te ti Yeezu Kirisita kama ase nyubi la, ate nuru kan ɲma se nyubi di choa.

¹² Nyubini de zuk nuru baai tuima a za ɲa a nyɛ ase ka ligmonɲ ale kpana ale tintana ɲaai ale a nyagsi ate bolim a kan baga a de la, ba gela tuima a za ɲa a nyɛ ase daata, ale wuuta ale kinka ate bolim a baga a de la. ¹³ Ba ale nya waai meena tuima nalim ka dai dii dai ate Yeezu a za wa lak a sak la. Dai dila dannɲ wa le basi ate ka bolim a chamsi waai meena tuima, a sak ɲa nalim ale ka dii la. ¹⁴ Naawen ale tuni waai ate wa tuimaɲa bolimu an baga a de kaasi la. ¹⁵ Alege waai tuima ate bolimu a de a kaasi la a kan nya tutuna, alege bolimu a kan de wa dega ate ku a nyɛ nna ase ba vari wa bolimu po a basi la.

¹⁶ Ni a nyɛ ase ka dɔk ate Naawen a soa la, ate wa chiika a boro la. ¹⁷ Dila nyiɲ waai abe dan kaasi dɔk kuui ate Naawen a soa la, Naawen ale kaasi wa. Naawen nyiini ale soa wa dɔkku, nama abe le wa dɔkku.

¹⁸ Waai abe kan paasi wa dega, nuru a dan bo ni po a poli ayen wa ta yam teɲ ka de zuk, wa be chim beruk ate wa baga a ta yam. ¹⁹ Dii ate teɲzuk demma a pa a chim yam la ka betta Naawen jigi, ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Naawen a pa ka yam nyam nyeka a yik ba”. ²⁰ Ba ɲman pilim ɲmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Nyɔɔwa a seba ayen yam nyamma popolaɲa ka kiriya.” ²¹ Dila nyiɲ waai a kan a kuulimu, nuruba ale a tom dii ya. Ku meena a te ka nama nyuenta.

²²⁻²³ Pɔɔl ale a Apolos a le a Piita a tom a te ka nama. Teɲzuk de yaase nyuvunni de yaase kum yaase yɔgyɔgla de yaase chum po, ni an

magsi ayen ni chim ɲa de yomma, ka nama ale soa ɲa de meena ate Yeezu me a soa nama ate Naawen me a soa Yeezu.

4

¹ Ni meena abe a nya tama ase Yeezu tomteerɔba la, ate ta siuk a mooli Naawen wensie ɲaai ale kan jam nyini peelim la. ² Dii ale magsi ayen tomteerɔ a ta la ale wa ta siaka ale wa nyɔɔwa tuima jigi. ³ Alege mi jigi, mi niɲ ka ale ni nin a bo mi buusa yaase waai a nin bo m buusa. Mi dek an poom a bo m dek buusa. ⁴ Mi dek a ze wa kaasun kuui ate m tom, alege kula a kan sak ayen m sum ze. Nyɔɔwa ale waai ale wa a bo m buusa. ⁵ Dila nyin ni be kan bo waai buusa alege ate ku dannii a paari. Nyɔɔwa a dan jam wa ale wa bo buusaɲa, abe wa lak wa susugi ɲaai meena ale bo nuruba popola po ale ba suniima po la a sak ate waai meena a yaa nya pimpauk kuui ale magsi ayen wa nya la.

⁶ M suaata, nama nyin ate m pa mi dek ale Apolos a magsi ayen ni baga a miɲ dii ate ba ɲmarisi Naawen gbanɲa po la. Ni be kan pa zula a te nuru m wa ale kan pa m wa a chim jaabɔa. ⁷ Ka wana ale basi ate fi gaam fi chaaba? Daa Naawen ale te fi jaab buuri meena ate fi ta la? Dila la, fi ale nyɛ ka se a kuulim ase fi ale ta jaab buui meena la daa Naawen ale te fu la?

⁸ Ni be poom a deri jigsi kama a ta yegayega a de? Ni poom a deri chim ka nalima alege tama? Mi a yaali ayen ni dan chim ka nalima nna ate ti de naamu ale ni. ⁹ Mi abe a poli kama ayen Naawen a te ti ka tomteerɔba tuini ase nuru baai ate ba bo buusa a mini ba ayen ba ko ba la, ate nurubiik meena tenɲa po ale sabiiloma a nya ti. ¹⁰ Kirisita abe le soa ti la nyin tama a nyɛ ase ka betta la, alege nama a chim yam nyam Kirisita nyin. Tama wobsa kama alege nama a pagra. Ba a zuli ni kama alege kan zuli tama. ¹¹ Yɔgyɔgla de nna, kom ale

nyanyuila ale kasim ta ti, ti gataɲa a cheeri, te ka yeri a goa, nuruba a nak ti me, ¹² ti abe a tom ka nna yegayega ayen ti baga a nya a de. Nuruba a dan ka te ti, tama a niak ba kama. Ba dan a namsi ti ti a chiibi kama. ¹³ Ba a dan biisi ti a kaasi, ti a tulisi ba ale ka wamaɲsa. Ti yaa nyɛ ka nna se yaata la a ta jam paai yɔgyɔgla de.

¹⁴ M kan ɲmarisi gbanɲa de ayen m pa ni nyo ka chivie po, alege ka m basi ate ni miɲ ase m dek bisa a te mu a yaali la. ¹⁵ Ni be a dan poom a ta sinsak sagrɔba tusidi, ni ka da ko bori ya. Mi chim ka ni ko Yeezu Kirisita nyin m le mooli Naawen wannii ate ni a ti ni nya varibasika la. ¹⁶ Mi a saalim ni, ni a nya mi nyeka a va. ¹⁷ Ku de nyin ate mi a tom Timoti waai ale a nyɛ ase m biik la ni jigi. Wa ka waai ate m mariɲ wa. Wa ale teeri sak ni mi nyeka ale Yeezu ale ka dii la. Dila a te ma a sak Kirisita bisa ale tigi bo jigi meena la.

¹⁸ Ni ba gela a ta ka kanjanta dii nyin la, ni a poli kama ayen m kan jam ni jigi ya. ¹⁹ Dan ka Nyɔɔwa yaalika m ni jam ni jigi ate baga a seba ase ka kanjanta nyamma de pagrim nyin yaase ka noai po biik. ²⁰ Ba a nya Naawen Naamu ka nuruba nyeka po da ba biik po. ²¹ M dan cheena ni jigi, m jam ale fiɲ ya m jam a sak jiirim ale yaalika?

5

¹ Yɔgyɔgla de m wom kama ayen nipɔk yaalik tuima ale bo le sunsun a bie nna yegayega ate baai ale kan daa Kirisita bisa la a kan nyɛ. Ba weeni mu kama ayen nuru ale a goa ale wa ma ɲaanɲa. ² Dila nyin la ni ni nyɛ ka se a ta kanjanta, ni magsi ni a kum wannii de nyin kama, abe ni yeeri nuru waai ale nyɛ wannii de choa la ni sunsun. ³⁻⁴ M yalima ale ni kama alege m popola po ku a nyɛ ase m bo ale ni kama la, ku be le a nyɛ ase m bo ale ni la, Nyɔɔwa Yeezu Kirisita yoi nyin mi poom a bo waai ale tom wa bioku de

la buusa kama. Ni abe le a tu chaab ate m popola po ku a nye ase mu a tu ale ni la ate ti Nyɔnɔwa Yeezu pagrim a bo ale ti la, ⁵ ni basi wa a te Sitaana a kaasi wa nyinƙa ate Nyɔnɔwa a dan pilim jam abe wa vari wa chiika a basi.

⁶ Ni kunkuulimaƙa an nala. Ni seba ayen dabinta magdega ale a basi ate boroboruk a fuusi. ⁷ Dila la ni be yeeri ni wabaataƙa ale a nye ase dabin kpagsa la a basi ate ni chim nuru welensa. Ate ni yaa be a nye ase boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni abe ale ka dii la ale la, dii nyinƙa la Yeezu ti Gaambasika pabiika a kpi kama a te ti. ⁸ Ni be basi ate ti de Gaambasika Tigini ale welensa ale wensie, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba an pa dabinta a nyoro la. Ni kan te ti ta wabaata ale gaasa, ku la a nye ase ka boroboruk ate ba pa dabinta a nyoro la.

⁹ Gbanƙa kaai ate m nmarisi a te ni la, m weeni ayen ni kan pai ni deƙ a gum nidɔa yaalisa ale nipɔk yaalisa po. ¹⁰ M kan weeni ka baai ale kan daa Kirisita bisa a chim nidɔa yaalisa ale nipɔk yaalisa la, yaase wa a yaali nuruba nanta la, yaase zueba la, yaase ba a kaab bogta la. Ni dan kan pai ni deƙ a gum ba po, se ni yeeri ni deƙ tɛnƙa zuk. ¹¹ Mi a weeni kama ayen ni kan pai ni deƙ a gum waai ale a wi wa deƙ ayen Kirisita biik alege chim nidɔa yaalik yaase nipɔk yaalik, yaase wa a yaali nuruba nanta, yaase wa a kaab bogta, yaase wa a velim a te nuruba, yaase wa chim da bugrik, yaase zue. Ni kan poom kali a de nandiinta ale nuru wala choa.

¹²⁻¹³ Ku da mi tuini ayen m bo baai ale kan daa Kirisita bisa la buusa. Naawen ale wa bo ba buusa. Alege nama a kan bo ni ale baai ale gum chaab la buusa? Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii la, “Ni yeeri nuru bioku ni sunsun”.

6

¹ Ase ni waai a dan ta biik ale wa

Kirisita biik choa, ku a magsi ayen ni ta cheƙ boteero baai ale kan da Kirisita bisa la jigi, alege kan basi ate Naawen nuru welensa a biisi biika a niak chaaba? ² Ni seba kama ayen Kirisita bisa ale ba bo tɛnƙa demma meena buusa. Ni be dan a bo tɛnƙa demma meena buusa, ni baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ³ Ni nman seba kama ayen tama Kirisita bisa ale ti bo sabiiloma buusa. Dila nyinƙa la ti baga a biisi wa fiisa a niak chaab kama. ⁴ Nuruba ni po a dan ta biika de choa ale chaab, ni a yaali ayen ni basi ate ka nuru baai ate Kirisita bisaƙa a kan zuli ba la a biisi biika ate ba niak chaaba? ⁵ Ku magsi chivie ale ta ni kama, yam nyɔnɔ a ka ni sunsun ate Kirisita bisa a dan ta wari ale chaab abe wa yik ba a niak chaaba? ⁶ Kirisita biik a kan ta wa choa a cheƙ boteero baai ale kan da Kirisita bisa la jigi ate ba a bo ba buusa.

⁷ Ni be ale ta chaab a cheƙ boteero baai ale kan da Kirisita bisa jigi la a sak kama ayen ni kan nye ase Kirisita bisa la. Ku ale zunchoƙ ase ni a nin basi ate nuru yonta a nye ni a kaasi. Ku ale zunchoƙ ni a nin basi ate nuru yonta a vari ni nanta. ⁸ Alege ni goanti nye ka chaab a kaasi ale a vari chaab nanta. ⁹⁻¹⁰ Ni be seba ayen gaasa nyam a kan maari de Naawen naamu. Ni be seba ku de chak, ayen nidɔa yaalisa ale nipɔk yaalisa yaase baai ale a kaab bogta, yaase kabon nyeerisa, yaase nidɔa baai ale a goa ale chaab, yaase zueba, yaase butuem nyam, yaase dabugirisa yaase baai ale velim a te nuruba, yaase baai ale a vari nuruba nanta, ba de waai a kan maari a de Naawen naamu. ¹¹ Ni ba gela a be jam a nye ka wienƙa de. Alege Naawen a sugri ni wabaataƙa ate ni yaa chim nuru welensa, ale chim wayorisima nyam Nyɔnɔ Yeezu Kirisita nyinƙa ale Naawen Chiika nyinƙa.

¹² Nuru waai a baga a weeni kama, ayen, “Wa baga a nye wari meena ate wa yaali la kama.” Alege daa

wari meena ale a maari. Nuru baga a weeni kama ayen mi baga a nye wari meena ate mi a yaali la kama, alege mi a kan siak ate jaab buui a basi ate mi a chim wa yomma. ¹³ Nuru waai me ale weeni ayen, ηandiinta ale soa poi, ate poi me a soa ηandiinta. Alege Naawen ale jam kaasi ba la meena. Ku an magsi ayen waai a pa wa nyinƙa a tom nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuima alege ka wa pai a tom a te Nyɔnɔwa dii la Nyɔnɔwa ale soa nyinƙa. ¹⁴ Naawen ale basi ate Nyɔnɔwa Yeezu a yiti kum po, wa be le basi ate tama me yiti kum po ale wa pagrimu.

¹⁵ Nama ze ayen ni nyinƙa ale Kirisita nyinƙa ka bunyi? Mi a kan basi ate mi nyinƙa ate Yeezu soa la ale nidɔa yaalik nyinƙa a chim bunyi. Kula a kan baga a nye. ¹⁶ Ni be sum seba ayen waai ale a goa ale nidɔa yaalik la, ka bunyi ale wa. Ase ba ale ηmarisi dii Naawen gbanƙa po la, "Bala ba yeri wa yaa chim ka bunyi." ¹⁷ Nuru waai ale Nyɔnɔwa ale a chim bunyi la, ka bunyi ale Chiika.

¹⁸ Ni basi wa nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuima. Wabiok meena ate nuru a tom la a ka wari a nye ale wa nyinƙa, alege nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuima, fi a tom a kaasi ka fi dek nyinƙa. ¹⁹ Ni abe seba me ayen ni nyinƙa a nye ase ka dok a te Naawen Chiika la, waai ate Naawen a te ate wa bo ale ni. Nama abe m soa ni dega ka Naawen ale soa ni. ²⁰ Naawen a da ni kama a tuni. Ni abe pai ni nyinƙa a tom a te Naawen pimpauk.

7

¹ Yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m biisi ka wie ηaai ate ni ηmarisi a te mu la wie.

Ku nala kama ase nuru a nin kan ta wari a nye ale nipooba. ² Alege nidɔa yaalik ale nipɔk yaalik tuima yegayega ale boro la nyinƙa nuru meena a ta wa dek pok, abe nipɔk meena a ta wa dek chora.

³ Nidɔa meena abe nye wa ale magsi ayen wa nye dii ase chora la, abe nipɔk meena me a nye wa ale magsi ayen wa nye dii ase nipɔk la ate ku niak ba meena. ⁴ Nipowa an soa wa nyinƙa alege ka wa chorowa, chorowa me an soa wa nyinƙa alege ka wa powa. ⁵ Ni abe kan gaari chaaba, nin ka ni a nin nye noai yen ayen ni gaari chaab a puusi a te Naawen, alege kula ηaan nyinƙa ni ηman gum chaab ate Sitaana a kan ta nye nyaka a jam ni jigi ya, ase ni a nin kan baga a chiibi ale chaab goomɔa.

⁶ Mi a kan fe ni kama alege ka sinsaga ate mi a sak ni. ⁷ Dan ka mi nyiini mi a ta weeni ayen ni meena a nye ase ka mi la, alege Naawen a te waai meena ka tiirim, m wa wa tiirim, m wa me wa tiirim.

⁸ Yɔgyɔgla de mi a yaali ayen weeni baai ale kan ηman ta pooba ale baai ale kan ηman ta choroba la ayen ku nala kama ale ba ale deri boro dila ase mi la. ⁹ Alege waai a dan kan baga a chiibi, wa abe faari nipɔk yaase wa yali chora, kula ale zunchoη a gaam koarisa ale a de fu.

¹⁰ M ta ka sinsaga, ηa abe daa mi dek sinsaga ayen m te baai ale ta pooba ale choroba la, ayen nipɔk a kan basi wa chora, ¹¹ alege wa abe dan basi wa chorowa, wa abe kan yali, yaase wa ηmani wa chorowa jigi, abe nuru waai a kan yiak wa powa.

¹² M ta ka sinsaga me, ηa da Nyɔnɔwa sinsaga ayen m te ni, ayen Kirisita biik kaai pok a dan kan daa Kirisita biiga alege ate nipowa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan yiak wa. ¹³ Nipɔk waai me a dan ta chora ate wa daa Kirisita biiga alege ate nidɔawa a siak ayen wa a bo ale wa, wa kan basi wa. ¹⁴ Dii la chorowa waai ale kan daa Kirisita biik la a mɔata Naawen kama wa ale bo ale wa powa la nyinƙa, powa me waai ale kan daa Kirisita biik la a mɔata Naawen kama wa ale bo ale wa chorowa la nyinƙa. Dan ka daa di bisaηa a kan chim be

welensa, alege ku ale ka dii la ba ka be welensa. ¹⁵ Alege ba waai dekan daa Kirisita biik la a daa yaali ayen wa basi m wala, wa baga a basi kama. Ku de po chorowa yaase powa baga a lueri kama, Naawen a wi ni kama ayen ni boro ale suyoḡini. ¹⁶ Nama ze ayen powa nyin wa chorowa ale baga a nya varibasika, yaase chorowa nyin wa powa ale baga a nya varibasika.

¹⁷ Nuru meena abe boro a magsi chaab ale Naawen ale te wa tiirim buui la, ale wa ale jam ka dii alege ate Naawen a wi wa la. Juijui meena ate Kirisita bisa a tu la mi ale a sak ba dii la ale la. ¹⁸ Nuru waai a dan gebi wa yoari alege a chim Kirisita biik wa kan weeni ayen wa dushi a basi, waai abe dan kan gebi ya wa kan weeni ayen wa gebi. ¹⁹ Nuru a gebi wa yoari yaase wa an gebi ya ku daa wari ya, dii ale nye wari yegayega la ale fi a zuli Naawen sinsanḡa. ²⁰ Waai meena abe ale jam ka dii alege ate Naawen a wi fu la, be kan tagri. ²¹ Fi jam ka yomma alege ate Naawen a wi fu la? Kan te ate ku a daani fu. Fi abe dan baga a nya siuk a kan ḡma chim yomma be pai siuk kula a tom. ²² Waai ale ka yomma ate Nyɔnɔwa a wi wa la a ḡman daa yomma, siuk kula po waai me ale kan daa yomma ate Nyɔnɔwa a wi wa la a yaa chim ka Nyɔnɔwa yomma. ²³ Naawen a da ni kama a tuni, dila nyin la ni ḡman daa nurubisa yomma. ²⁴ M suaata, waai meena a be va Naawen ase wa le jam ka dii alege ate wa wi wa la.

²⁵ M ka sinsaga a nyini Nyɔnɔwa jigi a magsi chaab ale gbanj kaai ate ni ḡmarisi a te mu baai ale kan ta nipooba la wari ya, alege mi a yaali ayen m weeni ni ale m dek popola. M be ka waai ate Nyɔnɔwa a ta jiirim ale mu ale mariḡ mu.

²⁶ Ti dan nya ku ya le kasim tua dii nna yegayega la, mi a poli ayen nuru a dan deri boro dila ku le zunchoḡa.

²⁷ Fi ta nipowa? Be kan yiaḡ wa.

Yaa fi ka nipowa? Be kan ḡman faari. ²⁸ Alege fi dan faari nipok, fi an nye wabiowa, nipok waai me ale kan yali la a dan yali wa an nye wabiowa. Alege baai ale ta nipooba yaa choroba la a ta ka daani ka nna yegayega. Mi abe a yaali ayen m kasi ni ka daani ka de po.

²⁹ M suaata, mi a weeni ni ku de kama dii nyin la ti yaa le bo da ḡaai po la an soa dii ya. A ta nyini yoḡyoḡla de a chenj baai ale ta nipooba abe boro nna se ba an poom faari nipooba la. ³⁰ Baai ale a kum la abe a nye nna se niniga a ka ba la. Baai ale a la la abe a nye nna se ba sue an peenti la. Baai ale a da ḡanta la abe a nye nna se ḡantaḡa daa ba ale sum soa la. ³¹ Baai me abe le ta tenka de zuk ḡanta la abe a nye nna se ba ka jaab la. Ale tenka de ase ka, ale ka dii yoḡyoḡla de nna, a za ka taam kama.

³² M kan yaali ayen ku de a daani ni. Nuru waai ale kan ta nipok la nin a bo ka Nyɔnɔwa tuimaḡa jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka Nyɔnɔwa sui a peenti. ³³ Alege nuru waai ale ta nipok la nin a bo ka tenka de zuk wie jigi, dii nyin la wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa powa sui a peenti, ³⁴ ale ta popola buye. Nipok waai yaase nipokbili dii ale kan yali la nin a bo ka Nyɔnɔwa tuimaḡa jigi, dii nyin la wa a pai wa dek meena a te Naawen kama, alege nipok waai ale yali la nin bo ka tenka de zuk wie jigi, dii nyin wa a yaali ayen wa a nye ate ka wa chorowa sui a peenti.

³⁵ Mi a yaali ayen m maari ni kama, dila ale soa ate mi a weeni wienḡa de. Mi a kan yaali ayen m fe ni kama ale wienḡa de, alege mi a yaali ayen ni va ka Nyɔnɔwa nalimnyiini abe ni pa ni dek meena a te wa.

³⁶ Baai ale ta nonḡa a gomsu ayen ba yali chaab ale ḡman poli ayen ba basi chaab la, ka nidɔawa a daa nye wa ase wa koarisa pagra la ate wa ḡma a poli ayen wa faari wa wa abe

faari. Wabiok a ka ku de po. ³⁷ Alege nuru waai ate ba kan fe wa alege ate ka wa dek popola po a weeni ayen wa kan faari wa la, wa abe kan faari nipok binni. ³⁸ Dila la waai ale faari la a nyeka wa man alege waai ale kan faari la a nye gaam.

³⁹ Nipok waai ale yali la a ka siuk a nma yali ase wa chora ale tolim boro la, alege wa chorowa a dan kpi wa ta siuk kama a yali ase nidawa a nin ka Kirisita biik. ⁴⁰ Mi jigi wa ta supeantik kama ase wa a nin kan yali ya. Mi ale a ta popola naai la ale la, mi abe a poli ayen ka Naawen Chiika ale a sak mu.

8

¹ Ni ale nmarisi gban kaai a te mu la ni biisi nandiin tii ate ba pai a kaab bogta la wie. Ku be ka wensie ase ni ale a weeni ayen ti meena a ta yam kama la, yam bula choa a basi kama ate nuru a ta kanjanta alege, ka ti ale a yaali chaab dii la ale a basi ate ti a chim ale chiika pagrimu. ² Nuru waai abe ale a poli ayen wa seba wie la a ze jaaboa ase wa dek ale a poli dii la. ³ Alege Naawen a seba ka nuru waai ale a yaali wa la.

⁴ Dila la ni ale bek ase nandiin tii ate ba pai a kaab bogta la, ni baga a de ya la, ti meena seba ayen bogluk dek da jaab waai ale vua alege tama seba ayen ka Naawen yen dekki ale boro. ⁵ Bogta abe dan poom bo wenna mazuk yaase tenzuk de ate "bogta" ale "tanbana" a piisi a boro, ⁶ alege ka Naawen yen dekki ale boro, wala abe le tama ko. Wala abe ale jaab meena nyeero, wala nyin abe le tama boro. Yeezu Kirisita nyiini abe ale tama Nyono ate wa lala nyin ate Naawen a nye jaab meena. Wa lala nyin abe le tama boro.

⁷ Alege daa waai meena ale seba wensienja de. Nuruba gela a malim bogta ka nna yegayega, a ta jam pari jinla ba dan de nandiin tila chaab, ba a poli ayen bogluku ale soa nandiintanja. Ate ba popolaja a

yaa daani ba. Ba nyiem ya poli ayen ba ka nuru dantisa. ⁸ Nandiinta deka a kan basi ate ti a chim nuruba dek Naawen jigiyi, ti abe dan kan de ya ti kan chim nuru kayaata.

⁹ Ni be kpesi ni dek ate baai siaka ale pagra la nyeka a kan basi ate baai siaka ale kan pagra la a tom wabaata. ¹⁰ Ase nuru waai popola ale a daani wa ale wienja de chaab la, a dan nya fi waai popola ale ka a daani fu ale bogta nanta deka la ale fi boro a de bogta nandiinta ku kan te wa nyinbiiri ate wa maari a de? ¹¹ Dila fi sebika de nyin a baga a kaasi fi suoku waai siaka ale kan pagra la kama. Alege Yeezu Kirisita a kpi ka wa la la nyin me. ¹² Waai abe dan nye kaasi wa Kirisita biik choa, a kaasi wa popola me, wa nye kaasi ka Yeezu Kirisita dila. ¹³ Dila la mi a dan de bogta nandiinta ate m suok a va dila nyin a nye a kaasi Nyonowa, mi kan nma a de bogta nandiinta, dii nyin la mi a kan yaali ayen wa a nye wabiok wa.

9

¹ Mi a nya varibasika kama, mi a nman daa wabaata yomma. Mi ka Yeezu tuimtomdo. Ni abe seba ayen Nyonowa Yeezu a pai wa dek a sak mi kama. Mi abe le mooli Naawen wienja a sak ni ate ni nya varibasika. ² Nuruba a dan poom a weeni ayen mi a daa Yeezu tuimtomdo alege nama ale siak ayen mi ka wa tuimtomdo, ni ale ka Kirisita bisa la nyin.

³ Mi ale ta dii a weeni baai ale a weeni ayen mi daa Yeezu tuimtomdo la ale nna. ⁴ Ku ta siuk kama ate ba a te mu nandiinta m tuimanta ase Yeezu tuimtomdo la nyin. ⁵ Mi me a ta siuk a yaali nipok a ta wa nyeem ase Yeezu tuimtomdoba mbala, ale ti Nyonowa Yeezu suaataja ale Piita ale ta ba pooma a nyeem dii la. ⁶ Daa mi ale Banabas ale magsi ayen ti tom ti dek a de. ⁷ Soji waai karo a tuni wa deka. Nuru waai me abe le a kpa la a de ka wa kpanni nanta. Naapeerik

kaai ale a kasi niiga la a ta siuk a de
 ŋa biisim kama.

⁸ Ku an magsi mi a va nurubiik
 popola, dii nyiŋ la ba ŋmarisi ku
 Naawen gbanƙa po kama. ⁹ Ku be
 ŋmarisi a bo Moosis Sinsanŋa po
 kama ayen, “Ni dan yik niiga a boro
 a fobi za ni kan bobi ŋa noaŋa.”
 Naawen niŋ abe bo ale ka niiga?
¹⁰ Daa tama nyiŋ ate wa weeni dila?
 Wa abe ŋmarisi a te ka tama. Nuru
 waai abe le a kpa ale waai ale a che
 la a ta yiila kama ayen ba ale nya ba
 kpanni ŋanta. ¹¹ Ti abe bori ka ŋan
 maŋsa ni suniimaŋa po. Tama abe
 dan weeni ayen ni a te ti ŋanta ale
 ka tama me nyuenta ale la, ku gaam
 ni te ka kama. ¹² Nuruba ba chaab
 dan ta siuk a yiili ŋanta ni jigi, tama
 a ta siuk a gaam dila kama.

Tama a ta siuk kama a yiili ŋanta
 ni jigi alege tama an nye di, ti chiibi
 wie meena kama ayen ti kan nye
 wari ate di kaasi nuruba ate ba kan
 бага a mooli Naawen wienja. ¹³ Ni
 seba ayen baai ale a tom Naawen
 yenni po la a nya ba ŋandiintaŋa ka
 dula. Baai me ale nye kaabka a te
 Naawen la a nya ba charuku ka dula.
¹⁴ Siuk kula po, Nyɔnɔwa a sak kama
 ayen baai ale a mooli Naawen wienja
 la ba a tuni ba ba tuimaŋa nyiŋ.

¹⁵ Alege mi an pai siuk ku de a
 yiili ŋanta ni jigi yaase mi a ŋmarisi
 gbanƙa de a pai siuk ku de a te mi
 dega. M dan kpi a zunchoŋ m le a
 nye kude. Mi a kan te nuru pai ku
 de nyiŋ a valim mi. ¹⁶ M ka siuk a
 nak sunum mi ale a mooli Naawen
 wienja la nyiŋ ŋa. Ka Naawen ale
 weeni ayen mu a tom. Ku abe le
 bie m jigi ka nna yegayega ase m
 nin kan mooli wa wienja. ¹⁷ Ase dan
 kan mi dek ale lueri tuini a tom m ta
 siuk kama ayen ba a tuni mu. Alege
 ku ka fifiok ayen m tom dii nyiŋ la
 Naawen ale te mu tuini de. ¹⁸ Boan
 tutuna abe le mi a nya? M tutunaŋa
 meena ale m бага a mooli Naawen
 wienja abe m kan weeni ayen ba tuni
 mu m tuimaŋa nyiŋ ŋa. M daa nye
 ku de m kan pai siuk kuui meena

ate mi deri ta la ayen m ka waai ale
 a mooli Naawen wienja la.

¹⁹ Mi a daa nuru waai yomma
 alege mi a pai m dek kama a chim
 waai meena yomma ayen m бага
 a mooli Naawen wienja ate nuruba
 yegayega a nya varibasika. ²⁰ Mi a
 dan boro a mooli Naawen wienja a
 te Juuma, mi a nye m dek ase ka
 Juu la, ate ba бага a nya varibasika.
 Ku daa fifiowa ayen m va Moosis
 Sinsanŋa, alege m dan boro a mooli
 a te baai ale a va Moosis Sinsanŋa
 la, mi a nye m dek ase m ka waai
 ale a va Moosis Sinsanŋa la, ate ba
 бага a nya varibasika. ²¹ M dan
 boro a mooli a te baai ale kan daa
 Juuba la, mi a nye m dek ka nna
 ase m da Juu la ate ba бага a nya
 varibasika. Ku de a kan sak kama
 ayen m kan va Naawen sinsanŋa, mi
 a va Yeezu sinsanŋa kama. ²² Mi dan
 boro me a mooli Naawen wienja a te
 baai siaka ale kan pagra ale Yeezu
 la, mi a nye m dek ka dila ate ba
 бага a nya varibasika. Baai meena
 ate mi a mooli Naawen wienja a te ba
 la nyeka ale ka dii la, mi a nye ka dila
 ate nuruba a бага a nya varibasika.

²³ Wienja de meena mi a nye ka
 Naawen wienja nyiŋ ayen m бага
 a nya niaun ku po. ²⁴ Nuru baai
 ale a chali la meena a chali kama
 alege wanyi ale a tuesi deerowa
 jamu. Ni abe basi ate ni wensiuku
 po boka a nala ase chalaŋa ale ka
 dii la ate nama me a tuesi jaab dila
 nyiŋ. ²⁵ Nuru waai ale a yaali ayen
 wa maa chali chala la a siak sinsak
 pagra kama ayen wa бага a chali
 de a tuesi jaab buui ate ba pa a te
 deerowa la, jabula abe kan benni ale
 kaasika, alege tama ale ti tuesi jaab
 buui la ka kaasi ka. ²⁶ Dila ale soa
 ate mi a kasim a chali yorr ayen m
 nueri la. Dila me ale soa ate mi a
 kan chubi a basiro la. ²⁷ Mi a nak
 m nyiŋka kama ayen ka girigi ate
 m бага a yik ka ŋmapi, ate m dan
 mooli Naawen wienja a te nuruba
 abe ku ŋaan nyiŋ Naawen kan zeri
 mi dega.

10

¹ M suaata, ni teeri dii ale jam a nyɛ ti kokpiɛnsaŋa ale jam va Moosis la. Chinmari ale jam a lik ba ate ba meena a lo beli kpeeni a jueli nalimnyiini. ² Ti abe dan ŋman ti weeni me ba ale jam a lo benni a jueli ale Moosis la a nyɛ ase ba jam a tuesi ka soka ale Moosis la. ³⁻⁴ Ba meena a jam de ka wenzuk ŋandiinta ale nyu nyiam puŋ kuui ate Naawen a jam te ba la po. Puŋ kula abe jam ka Yeezu dek. ⁵ Alege dila meena Naawen sui an jam peenti ale ba. Ba meena a jam kpi wari ka goanni po.

⁶ Ku de meena abe le ku kaam ti ate ti ka yaali ŋan baai ale kan daa ŋan maŋsa, ⁷ yaase ti a kaab bogta ase ba ale jam a nyɛ dii la. Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanƙa po dii la, “Nuruma a jam kali ale ka chaab a de ale a nyu daata ale yiti a boro a gok.” ⁸ Ti be kan ti ta nipɔk yaalik tuima ase ba ale jam ka dii la ate da yeŋ po Naawen a ko nuruba tusa pisiye ale ŋa ta dii la. ⁹ Ti be kan nyɛ Nyɔŋɔwa a nya ase ba gela ale jam a nyɛ dii ate Nyɔŋɔwa a jam basi ate wiŋa a dom ba a ko la. ¹⁰ Ti be kan a fobli ase ba ale jam a fobli dii ate Naawen a basi ate sabiilowa a ko ba la.

¹¹ Wienja de meena abe nyɛ kama ayen ŋa sak ti, nuruba abe ŋmarisi kama me ayen ŋa a kaam ti. Yɔgyɔgla de ate ti boro la tenƙa a yaa moata ka kpeglimka.

¹² Nuru waai abe le a poli ayen wa siaka a pagra la, a kpesi wa dek ate wa kan lo. ¹³ Nyenya kaai meena ate ni a tu la, me dek a jam nuruba jigi kama. Alege a magsi chaab ale Naawen ale puulim la, wa kan basi ate nyenya kaai ate ni kan baga a pik la a jam ni jigiya. Diipo ate ni a tu nyenyaka la, wa ale te ni pagrim ate ni baga a pik, abe wa te siuk ate ni nyini nyenyaka po a nyini.

¹⁴ Dila nyiŋ, m doaba, ni kan ta wari a nyɛ ale bogta kaab ka. ¹⁵ Mi a seba ayen ni ka baai ale ta yam

a miŋ wie la ale soa ate mi a biisi a te ni. Daa mi abe le a weeni la nyiŋa alege nama dek poli ku po a nya. ¹⁶ Nyɔŋɔwa ŋandiintaŋa ate ti nyiem a pai beerik ka a te Naawen jiam la, ti dan nyu ku a nyɛ ase ti maari ka chaab a nyu wa ziimu la. Boroboruku ate ti yik a ŋmari la ti dan ŋobi, ku a nyɛ ase ti maari ka chaab a ŋobi wa nyiŋka la. ¹⁷ Dii nyiŋ la boroboruku ka kunyi, ta meena abe dan poom piisi dii dii ya ti ka bunyi ase nyiŋ yeŋ la, dii la ti meena a ŋobi ka boroboruk yeŋ.

¹⁸ Ni abe nya Izirali demma ate baai a jam maari chaab a de ŋan baai ate ba pa kaab te Naawen la ka bunyi. ¹⁹ Mi abe a weeni kama ayen bogluk yaase ŋandiin tii ate ba pa kaab bogluk la daa ŋanta dega? ²⁰ Aaya, mi a weeni kama ayen ŋan baai ate ba pa a kaab bogta la, ba kaab a te ka chichirisa daa Naawen. Mi abe kan yaali ayen nama ale chichirisa a ta wari a nyɛ ale chaaba. ²¹ Ku an magsi ni a nyu Nyɔŋɔwa beerik po ale ŋman nyu chichirisa beerik po, ni an magsi ni kali a de Nyɔŋɔwa ŋandiinta ale ŋman kali a de chichirisa ŋandiinta. ²² Yaa ti a yaali ayen ti basi ate Nyɔŋɔwa a ta ka nyuri ya? Ti abe seba kama ayen ti an pagra a gaam wa.

²³ Nuruba a weeni kama, ayen ti baga a nyɛ dii meena kama. Ku ka wensie, alege daa wienja meena ale nala. Ti baga a nyɛ dii meena kama, alege daa wienja meena ale a maari ti. ²⁴ Nuru waai abe ka a nyɛ dii ale di niak wa dek wa nyiini la, alege dii ale di niak wa chaab la.

²⁵ Ni baga a da ŋandiin tii meena ale bo yaba la kama a de ale kan begi. ŋandiin tila chaab deka an magsi ku a daani ni popola. ²⁶ Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbanƙa po dii ayen, “Tenƙa ale jaab buuri meena ale bo ka po la ka Nyɔŋɔwa ale soa”.

²⁷ Ase baai ale kan daa Kirisita bisa la a dan wi fu ayen fi jam de ŋandiinta ale ba, ŋandiin tii ba pa a zaani fi niŋ la kan begi, popola daani

ka nyiñ. ²⁸ Alege waai a dan weeni fu ayen ñandiintaña de ba pa kaab ka bogta, kan de ñandiin ti la nuru waai ale weeni fu la ale wa popola daani ka nyiñ, ²⁹ daa fi dek popola alege nwala popola nyiñ.

Ase nuru waai ale bek ayen ka boa ale soa ate mi ale ta siuk a nye dii la waai siaka ale kan pagra la a baga a kasi mi ate mi a kan nye. ³⁰ Nuru waai abe ka siuk a bo a mini mi ñandiin tii ate mi a te Naawen jiam ti nyiñ la.

³¹ Dila la, wa dii meena ate fi a nye, fi a de yaase fi a nyu, be a nye ate ku te Naawen zula. ³² Ni kan basi ate ni nyeka a basi ate Juuba yaase baai ale kan daa Juuba la yaase Kirisita bisaña a tom wabiok wa. ³³ Ni abe a nye ase mi ale a nye dii la. Mi a nye kama ayen waai meena sui a peenti, m be kan poli ka dii ale a niak mi la, alege dii ale a niak nuruba ba chaab la, ate ba baga a nya varibasika.

11

¹ Ni abe a tomsi mi ale a nye dii la, ase mi ale a tomsi Yeezu Kirisita dii la.

² Mi a pak ni kama, dii nyiñ la ni ale kasim a teeri m wie la ale a va sinsak ñaai ate m sak ni la.

³ Alege mi a yaali kama ayen ni miñ ayen Yeezu Kirisita a ta pagrim kama nuru meena zuk, ate chora a ta pagrim wa po zuk, ate Naawen a ta pagrim Yeezu Kirisita zuk. ⁴ Dila nidɔa waai a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te nuru bori sunsun ale vuk zutok, ku a te Yeezu Kirisita ka chivie.

⁵ Nipok waai me a dan boro a puusi yaase wa a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, nuru boari sunsun alege an bobi bobik ku a te wa chorowa ka chivie, wa ale nipok waai ale chiiri wa zuk la ka bunyi. ⁶ Nipowa abe dan kan bobi zuk bobiga, wa baga a che wa zuisaña kama. Ku abe ale ka chivie ate nipok a che wa zuisa yaase wa chiiri si la, wa kasim pa bobik a bobi wa zukku.

⁷ Nidɔa an magsi wa bobi wa zuwa

dii nyiñ la Naawen a nye wa ase ka wa dek la ate wa a sak Naawen zulaña. Alege nipok a sak ka nidɔa zulaña, ⁸ Daa nipok nyipik kobi ate Naawen a pa nye nidɔa, alege ka nidɔa nyipik kobi ate Naawen a pa nye nipok. ⁹ Yaase Naawen a nye nidɔa ka nipok nyiñña, alege wa nye nipok ka nidɔa nyiñ. ¹⁰ Dila ale soa ate nipok a magsi ayen wa pa bobik a bobi wa zukku ate ku sak ayen wa ta siuk a puusi ale a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, ate sabiiloma a nya ayen wa ta siuk.

¹¹ Ase ti ale ka Kirisita bisa la nipok a ta tuilim kama nidɔa jigi ate nidɔa me a ta tuilim nipok jigi. ¹² Naawen abe le pa nidɔa nyipik kobi a nye nipok la, ku ka dila ate nipok a yaa biak nidɔa. Naawen abe le nye jaab buuri meena a basi tenka zuk.

¹³ Nama dek a poli nya ase ku magsi ayen nipok a puusi a te Naawen nuru boari sunsun ate jaab an lik wa zukku. ¹⁴ Naawen nyeka de a sak kama ayen nidɔa a dan ta zuwonɗa ku ta ka chivie, ¹⁵ alege nipok jigi ku ka nalim. Naawen a te wa zuwonɗa kama ayen si a lik wa zukku. ¹⁶ Alege waai a dan ka a siak mi ale weeni dii la, mi ale ta dii ayen m weeni la ale tama yaase Naawen nuruma tigsiku a ñman ka kisuk ku choa a magsi chaab ale Naawen puusika.

¹⁷ Yogyogla de ate mi a yaali ayen m weeni dii la, m kan ñman pak ni, dii nyiñ la ni ale a tu chaab la a kan niak ni alege a kaasi ni kama.

¹⁸ Nuruba abe weeni mu kama ayen ni a poori ka chaab a tu. Mi abe seba ayen wensie a bo ku po kama.

¹⁹ Ku abe daa chichama, poori ka a bo ni sunsun kama ayen ku basi ate ba seba baai ale sum a ta siaka la.

²⁰ Ni a dan tu chaab ñandiin tii ate ni a de la daa Nyɔnɔwa ñandiinta.

²¹ Ni a dan boro a yaali ayen ni de, m ba ale deri a kpabi a de ate nyu ale kan limsi m ba, ate baai a chak alege baai kom a ta ba. ²² Ni abe

ta ni dek yeri kama a de ale a nyu. Ni kisi Naawen nuruma kama? Baai ale kan ta jaab la, ni a yaali ayen ni basi ate ka chivie a yik ba? M le weeni ni ayen ka boa? M kan pak ni.

²³ Sinsak ɲaai ate mi a sak ni nna ka Nyɔɔwa sinsaga, ayen yok kuui ate Judas a bobri a pa Yeezu da la, yok kula dek ate Yeezu Kirisita a yaa pa boroboruk, ²⁴ a te Naawen jiam alege yik ku ɲmari a yaa weeni, “Mi nyiŋka ale nna ate mi a pa kaab a te ni. Ni be kasim a nyɛ nna wa a teeri m wari.” ²⁵ Ba ale nueri junɔai ɲandiinta la, Yeezu Kirisita a yaa pa beerik, a yaa weeni ayen, beerik ka de a sak ka Naawen ale nyɛ noayɛ paalika ale ni la. Ku la abe nyɛ ka mi ziimu nyiŋ. Diipo meena ni dan boro a nyu, ni be a teeri m wari.

²⁶ Ku de kiri abe le diipo meena ni dan boro a ɲobi boroboruku de ale a nyu beerika de po, ni kasim a moli Nyɔɔwa kumu wie ate wa taam ga jam. ²⁷ Ku be ale ka dii la nuru waai a dan ɲobi Nyɔɔwa boroboruku ale nyu wa beerika po ale biem ku kan te Nyɔɔwa zula. Dila wa be nyɛ ka wabiok a kaasi Nyɔɔwa nyiŋka ale wa ziimu. ²⁸ Dila nyiŋ la waai meena nyiem be kpesi nya wa dek a magsi abe wa ge ɲobi boroboruku abe wa nyu beerika po. ²⁹ Ate waai a dan kan miŋ Nyɔɔwa nyiŋka kiriya ale ɲobi boroboruku, a nyu beerika po wa ta ka buusa boka a jam wa dek jigi. ³⁰ Dila nyiŋ abe le ni ba yega a wiak ale wobsa ate yega me va dila nyiŋ a kpi. ³¹ Ti nyiem abe dan de niŋ a kpesi ti dek a magsi Naawen a kan bo ti buusa. ³² Alege Nyɔɔwa a bo ti buusa kama ale a namsi ti ate kula kan basi ate wa kaasi teŋka meena a maa gum ti du.

³³ Dila la, m suaata, ni nyiem a dan tu chaab ayen ni de Nyɔɔwa ɲandiintaŋa, ni be limsi chaab. ³⁴ Kom abe dan ta waai wa de yeri abe wa ge jam. Ate ni ale tu chaab a nyɛ dii la, Naawen kan bo ni buusa.

M dan jam ni jigi, wa yoanaŋa buuni m ni nyɛ ɲa a magsi.

12

¹ M suaata, yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m weeni tiirin tii ale a nyini Naawen Chiika jigi la wie. M be a yaali kama ayen ni seba wensienja meena a magsi chaab ale tiirintaŋa de. ² Nama abe ze ayen ni ale jam kan ta siaka ale Naawen la, ni jam be siuku kama ale ni ale a kaab bogta ate ti ka nyuvuri la. ³ Mi a yaali ayen ni seba ayen nuru waai ate Naawen Chiika a bo ale wa la an baga a ka te Yeezu. Nuru waai abe m baga a weeni ayen Yeezu ka Nyɔɔ, ka Naawen Chiika a nin te wa siuk.

⁴ Chiika tiirintaŋa ka nna toɔatoɔga, alege ka chiik yeŋka ale a te. ⁵ Suita toɔatoɔga ate nuruba a tom ba tu-imaŋa alege ka Nyɔɔ yeŋka la ate ba tom a te wa. ⁶ Seba ka ka toɔatoɔga ate nuruba a tom a te Nyɔɔwa alege ka Nyɔɔwa ale a te seba kala waai meena ate ba a tom a te wa. ⁷ Naawen abe basi kama ate wari a bo nuru meena wanyiwanyi jigi a sak ayen Chiika a bo ale kula nyɔɔ kama ayen wa a maari Kirisita bisana meena. ⁸ Naawen Chiika a te waai yam kama ate wa dan biisi biik abe yam bo ka po. Chiik yeŋka me a te waai sebika ate wa dan biisi biik abe ka chim sebika biik. ⁹ Chiik yeŋ kala me ale te waai siaka nna yegayega ale a te waai me pagrim ate wa baga a puusi ate yɔgnyeensa a nya nyiŋyɔgsa. ¹⁰ Chiika a te waai me pagrim ate wa dan puusi wakperikaliisa a nyɛ, a basi ate waai a tuesi biik Naawen jigi a biisi a te, a basi ate waai me a biisi a gaari tiirin tii ale nyini Naawen jigi ale tii ale kan nyini wa jigi la. A basi ate waai me a baga a biisi bichan, a basi ate waai me a baga a biisi dii ate ba weeni la kiri. ¹¹ Alege ka chiik yeŋ kala dek ale a tom dila meena, ka ale a yaali dii la. Ka a te waai meena tiirimu ka toɔatoɔga.

¹² Yeezu Kirisita a nye ase ka nuru-biik nyin ale ka dii la alege ta kabta togatoga. Ka ta ka kabta togatoga alege be ka nyin yen ka la. ¹³ Ku be ka dila tama jigi, ti ka Juuba yoo, ti daa Juuba yoo, yom yaase daa yom yoo ti maa chaab tuesi ka so yen ale chiik yenka. Naawen abe basi ate ka chiik kala a bo ti suniimaŋa po.

¹⁴ Dii la nyinka dek daa kauk yeonŋoa alege ka kabta yegayega. ¹⁵ Ase nantuoku dan weeni ayen ku ale kan daa nisa la nyin, ku maa daa nyinka po, kula a kan basi ate ku kan maara chim nyinka po. ¹⁶ Ase tunni a dan weeni, ayen, di ale kan daa num la, di maa daa nyinka po, kula a kan basi ate di kan maara chim nyinka po. ¹⁷ Ase nyinka meena daam dan ka num, bu le nye ka se a womu? Ka daam abe dan ka tui, di nye ka se a wom nyumma? ¹⁸ Ku abe le ka dii la, Naawen a nye nyinka kama ate ka ta kabta togatoga ase wa dek ale a yaali dii la. ¹⁹ Dila la, nyin abe ti karo ase ka a nin ka kauk yeon nyiini. ²⁰ Ku abe le ka dii la, kabtaŋa a piisi kama alege ka nyin yenka la.

²¹ Dila la nyin la, nummu a kan baga a weeni nisaŋa, ayen bu kan yaali si. Yaase zukku a baga a weeni nansaŋa ayen ku kan yaali si. ²² Nyinka kab tii ate tama a poli ayen kab tila a wobsa la a dan kan karo ti kan baga a nye wari ya. ²³ Kab tii me ate ti a poli ayen kab tila a ka tuilim la, ti a nmasi a nya kab tila kama nalimnyiini, ale kab tii me ale kan nala nina po, ti kpesi a nya kab tila kama nalimnyiini. ²⁴ Kab tila me, kab tii ale nala la a kan yaali. Naawen dek abe le nye nyinka dii la, wa nye kama ayen tama ale a poli ayen kab tii ka tuilim la a nya zula. ²⁵ Naawen abe nye ku de kama ayen nyinka kabta togatoga a kan poori chaaba alege nye magsi a boro. ²⁶ Ase nyin kauk kunyi a daa nam, kaab yontaŋa me a maara nam kama. Kauk kunyi a dan nya

zula kaab yontaŋa me maara nya ka masim.

²⁷ Ni meena abe a nye ase ka Yeezu nyinka la, ni meena wanyiwanyi abe ka wa nyinka kabta. ²⁸ Kirisita bisaŋa po Naawen a te waai meena wa tomka jigi kama. Wa piilim ale ka tuiptomdoba, a pa san baai ale a mooli Naawen wanni la, butawa baai ale a sak Naawen wanni la. A yaa pa san baai ale a tom wakperikaliisa la, a pa san baai ale ta pagrim a puusi ate yogneensa a nya nyinyogsa, yaase ba a maari nuruba, yaase ba a sak tuima ale ŋa tom dii la, yaase ba a biisi bichan. ²⁹ Ba meena abe daa tomteeroba yaase baai ale a mooli Naawen wie la yaase sagroba. Daa waai meena ale ta pagrim a baga a tom wakperikaliisa. ³⁰ yaase ba a puusi ate yogneensa a nya nyinyogsa yaase ba a biisi be chaŋsa yaase ba biisi dii ate ba weeni la kiriya. ³¹ Ni be a pii nyin ate ni nya tiirim tii ale ta tuilim la.

M be le sak ni sumaŋka dek ni ale ni nye dii la.

13

¹ Mi a dan poom baga a biisi tenzuk de ale wenŋmazuk biisaŋa meena ale kan yaali nuruba ku a nye ase m biisi a nuem kama nna ase loni la yaase gunŋon la. ² M be dan poom baga me a mooli Naawen wanni nalimnyiini, ale seba, a baga a miŋ Naawen wa wasuŋŋa meena, ale ta siaka yegayega a baga a weeni guuta ayen ti voori a yiri ga duak jigi yon, alege ka yaalika ale nuruba m ka kiriya. ³ M dan pai m ŋanta meena a chari nuruba ale basi ate ba ju mu ale bolim alege ka yaalika ale nuruba ku kan maari mu.

⁴ Ase fi dan a yaali nuruba fi a yik fi sui kama ale ba, ale a ta jirim ale ba, fi dan a yaali nuruba fi kan ta nyuri nyeka, yaase fi a kuulimu yaase fi ta kanjanta, ⁵ fi dan a yaali nuruba fi kan ta tukpariya

yaase butuemwa yaase supuurimɔa, fi dan a yaali nuruba fi kan kasim a teeri ba ale nye fu kaasi dii ya. ⁶ Nuru baai ale ta yaalika la a kan ta supeentik ase nuruba a nin tom kaasi alege ba a ta supeentik ale ka nuruba nye masika. ⁷ Yaalika a basi ate ti a chiibi wari meena kama a basi me ate wie a dan poom a daani ti ti diem ta siaka, a basi a te ti yiila a bo ale Naawen ale a dunj ti sue wari meena po.

⁸ Ku be le ka dii la, yaalika a kan kpegli. Ba dan poom a mooli Naawen wannu di kan benni, a biisi be chanja ku le kpeglim, ba ale seba nna yegayega alege seba kala ale taam. ⁹⁻¹⁰ Ti diem a ze wari meena. Ti ale a mooli Naawen wannu la an diem nueri ya. Alege dii ale chim waman la da dii dai ale jam, ate dii ale kan daa waman la a murin be.

¹¹ Diipo ate mi a jam ka biik la, mi jam ta ka binbain biik ale binbain popola alege yogyogla de ate mi a pak la, mi yaa basi binbain nyeka kama. ¹² Dii ate ti a nya yogyogla de nna a nye ase ka nyaasun po ate ti a nya la. Ti be kan nya a chagi. Alege ku le jam diipo ate ti seba Naawen chak abe ti minj wie meena.

¹³ Ku abe le ka dii nna, wie nata ale tali. Wa njala abe le siaka, ale yiila, ale yaalika alege wie na de njata wa dii ale taam la ale yaalika.

14

¹ Yaalika ka tiirim kpiem, alege mi an nma a biisi bu la wie. Alege ku nala a magsi kama ayen ni ta Chiika tiirintana. Tiirintana de po buui ale nye wari nna yegayega ale buui ate fi baga a mooli Naawen biika la. ² Nuru waai ale a biisi bichan la, a kan biisi a te nuruba, wa biisi a te ka Naawen, dii nyin la waai kan minj ka kiriya. Ka wensie wa susuga ate wa va Naawen Chiika pagrim nyin a biisi. ³ Alege waai ale a mooli Naawen biika la a biisi a te ka nuruba ale a maari ba, ale a te ba nyinbiiri ale a te ba suyogini. ⁴ Nuru waai abe le a biisi bichan ka la a

maari ka wa dek, alege waai ale a mooli Naawen biik a te nuruma la a maari ka Kirisita bisanja meena.

⁵ Mi a yaali ayen ni meena ate a biisi ka be chanja ale m nman goanti a yaali ayen ni ta ka tiirim buui ate ni baga a mooli Naawen biika la. Dii la waai ale a mooli Naawen biika la a gaam waai ale a biisi be chanja la kama. Be nin ka waai a nin weeni dii ate wa biisi la kiri ate ku maari Kirisita bisanja meena. ⁶ M suaata, mi abe dan jam ni jigi a biisi bichan a te ni, ni kan nya nyuenta ku po. Ka Naawen a nin pa wari a sak mu ayen m weeni ni yaase wa pa sebika a te mu ayen m pa sak ni yaase biik a nyini wa jigi ayen m biisi a te ni yaase sinsaga ate m sak ni.

⁷ Ase paampuun yaase kpanun nna, nuruba dan ka a peeri yaase ba a nak nalimnyiini, baai ale a wom la ale nye ka se a seba ba ale a keri yi dii la. ⁸ Nuru waai abe le a peeri damunin a wi nuruba ate ba a chej kpalin po la a dan kan peeri a wi nalimnyiini ka wana ale wa gomsi a magsi kpalin ka? ⁹ Ku abe ka dila degadega, nuruba a kan minj fi ale a biisi dii la kiriya ase fi ale a biisi bichan na. Dila fi a biisi a basi ka vioku po. ¹⁰ Biisa togatoga ale piisi a bo tenjuk de alege si meena a ta kiri kama. ¹¹ Alege nuru a daa biisi be kaai ate mi kan womu, nuru wa ka nichaano mi jigi, mi me a chim nichaano wa jigi. ¹² Nama dek abe le kasim a yaali Naawen Chiika tiirintana la, ni abe nye nyinbiiri meena ate pa tiirin tii ale ti maari Kirisita bisanja la a tom.

¹³ Nuru waai ale a biisi bichan la abe a puusi a te Naawen ate wa te wa tiirim buui ate wa ale baga a biisi wa ale weeni dii la kiri. ¹⁴ Ase m dan a puusi a biisi bichan m chiika me a puusi kama alege ku kan maari m popolana. ¹⁵ Ku abe dan ka dila, mi m nye ka se? Mi ale kasim a puusi ale ka m chiika ale m popolana, abe mu a yi yiila me ale m chiika ale m

popolana. ¹⁶ Ase waai a dan boro a puusi a te Naawen jiam ale chiika nyiini nuru waai a dan maa bo tuka po wa ale nye ka se a weeni ayen, "Ku be nye dila"? Siuk karo a te wa baga a miŋ wa ale a weeni dii la. ¹⁷ Naawen jiamu te ka a dan poom magsi, nuru m wala a kan bola a nya maarika.

¹⁸ Mi a nye Naawen jiam kama dii la mi a biisi be chanƙa a gaam ni meena kama. ¹⁹ Alege Kirisita bisa tigsuŋ ku po mi a dan biisi wie ŋanu a sak nuruba ate ba miŋ a zunchoŋ m le biisi be chanƙa wie tusidi.

²⁰ M suaata ni kan ta binbain popola, ni a poli ase baai ale pak la. Alege biem jigi ni a nye ase biluaata la ate ba ze biem deema la. ²¹ Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen, Naawen a weeni ayen,

"M le basi ate nuru baai ale a biisi be chanƙa la

ate ba biisi a te m nuruma.

M le basi ate nicham pa ba noa a biisi a te ba,

alege m nuruma a kan womu."

²² Dila la tiirim buui ate fi baga a biisi bichanƙa ka la a sak ka pagrim waai ale kan daa Kirisita biik la jigi, alege tiirim buui ate fi baga a chogsi a biisi Naawen biik a te la a sak ka pagrim Kirisita bisaŋa jigi.

²³ Kirisita bisaŋa abe dan tu ate waai meena a biisi bichanƙa ate Kirisita be sii ate ba an diem a sak ba la yaase baai ale kan daa Kirisita bisa la a jam jo, ba kan weeni ayen ni meena ka yesinsa? ²⁴ Alege waai meena a dan chogsi a biisi Naawen biika a te ate waai ale kan daa Kirisita biik la yaase Kirisita biik kaai ate ba an diem sak wa la a jam jo a wom ba ale a biisi dii la wa le siak wa tom kaasika. Wie ŋaai ate wa a wom la ale bo wa buusa, ²⁵ wa susuga popolana meena ale lak a sak, ate wa koori teŋ zuli Naawen a siak wa kaasunƙu abe wa weeni ayen, "Wensie Naawen a bo ni sunsuŋ dela kama."

²⁶ M suaata mi ale a weeni dii la kiri ale nna, ase ni dan tu chaab

ayen ni puusi Naawen, nuru ale ta yiili a yi ate wa choa a sak ate wa choa a biisi Naawen ale lak dii a sak wa la ate wa choa a biisi bichanƙa ate wa choa a biisi bichanƙa ka kiri a sak nuruma. Ni abe a nye wari meena ate ku a maari Kirisita bisaŋa ate ba siaka a pagra. ²⁷ Ase nuru waai a dan poom ayen wa biisi bichanƙa, ba chim nuruba baye yaase bata, ba kan gaam dila, ate m wa a dan biisi nueri abe nwala me a ŋman biisi ate nuru wa choa a biisi dii ate ba weeni la kiri. ²⁸ Alege waai a dan kan boro a biisi ku kiri ya, nuru waai ale a biisi bichanƙa ka la abe goori abe wa a biisi wa popo a te wa dek ale Naawen. ²⁹ Naawen a dan te nuruba baye yaase bata biik, ba abe biisi ate mbala kpesi be kaai ate ba a biisi la a nya. ³⁰ Alege nuru waai a dan kali tuka po ate Naawen a te wa biik, waai ale liŋ boro a biisi la abe basi ate nwala a biisi. ³¹ Ni meena a tuesi biik Naawen jigi a biisi wanyi wanyi ate waai meena a baga a zamsi a nya nyinbiiri. ³² Nuru waai ale baga a tuesi biik Naawen jigi a biisi la abe kpesi yik wa tiirimu nalimnyiini. ³³ Dii nyinƙa la Naawen a kan yaali butinka tuima alege wa yaali ka noayen ale suyoŋini.

Wie ŋaai abe le a nye Naawen nuruma tuka po la ale la. ³⁴ Nipooma a nyiem abe a nye dikki. Ba an magsi ba a biisi a magsi chaab ale Juuma Sinsanƙa ale weeni dii la, ayen nipooma kan chim niŋ deeroba. ³⁵ Ba a dan a yaali ayen ba bek a miŋ wari kiri, ba bek ba choroma ba yeeŋa Kirisita bisa a dan tu ate nipok a biisi wa a te ka wa dek chivie.

³⁶ Yaa Naawen wannu a nyini ka nama jigiya? Yaa di jam ka nama nyiini jigiya? ³⁷ Nuru waai abe daa poli ayen wa ka Naawen tomteero yaase wa ta Chiika tiirimu, wa abe miŋ seba ayen mi ale ŋmarisi dii a te ni la a nyini ka Nyonowa jigi. ³⁸ Nuru waai ale a yaali ayen wa zeri ku de la abe zeri ate wa nam

ku nyin.

³⁹ Dila la, m suaata, ni basi ate ni suniima a bo Naawen biika tuesi biik alege ni kan zeri be chanƙa biiga ⁴⁰ Ni be nye wari meena a va abe le nye a magsi.

15

¹ M suaata, mi a yaali ayen m teeri ni wa paali maŋsa ŋaai ate mi a mooli a te ni ate ni siak la a nye ase ka nyubi ate ni za di zuk ale siaka la. ² Naawen wanni ale la ate mi a mooli a te ni. Ni dan kasim ta siaka ale di, di ale vari ni a basi alege ni dan kan sum ta siaka ni kan nya varibasika.

³ Ba a sak mi ka wa dii ale chim wari dek a gaam wie meena la ate mi me a pa sak ni. Wa dila ale Yeezu Kirisita a kpi kama ti wabaatana nyin, ase ba ale jam ŋmarisi Naawen gbanƙa po dii la. ⁴ Wa abe le kpi la, ba gu wa kama ate ku daana ta danni wa yiti kum po ase ba ale jam ŋmarisi Naawen gbanƙa po dii la. ⁵ Wa abe le yiti kum po la wa pa wa dek kama a sak Piita a ŋman pa wa dek a sak wa ŋaanviirima pi ale bayewa. ⁶ Wa a ŋman pilim pa wa dek a sak wa ŋaanviirima ba chaab kobsinu. Ba gela a diem boro kama alege ba gela a kpi. ⁷ Wa ŋman pilim pa wa dek me a sak Jeemsi, ku ŋaan nyin a ŋman pa a sak tuimtomdoma meena

⁸ Ku kpeglimka meena wa yaa pa wa dek a sak mi. Alege mi abe ka waai ate ba biak mu diipo ale kan magsi ba biak mu la. ⁹ Dii la mi ka wa tuimtomdoma po ŋaan deno. Mi an poom magsi ayen ba a wi mu ayen tuimtomdo, dii nyin la m namsi Naawen nuruma ka yegayega. ¹⁰ Alege jinla mi ale ka nuru waai choa nna, ka Naawen niaka nyin. Naawen ale te mu tiirim buui la mi an yik kaasi ya. Mi abe tom kama a gaam Yeezu tuimtomdo mbala, alege daa mi dek nyinƙa ka Naawen niaka nyin ate m бага a tom. ¹¹ Dila la dan ka mi ale mooli yaase tuimtomdo mbala ale mooli,

wa dii ate ti meena a mooli la ale la, dila abe le ni ta siaka ale di.

¹² Yogyogla de ate nuruba a mooli ayen Yeezu Kirisita a yiti kum po la, ni ba gela a weeni kama ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po. ¹³ Ku la abe dan ka wensie, ku a sak kama ayen Yeezu Kirisita an yiti kum po. ¹⁴ Yeezu Kirisita abe dan kan yiti kum po, wa dii ate tama a mooli la ale nama siaka ale Yeezu ate ka kiri ya. ¹⁵ Tama ale weeni dii ti mooli ka po la a sak kama ayen ku ka ku toga ale Naawen ale tom dii la, dii nyin la tama weeni ayen wa basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, alege ku be dan kan wensie ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po, Naawen abe m basi ate Yeezu yiti kum po. ¹⁶ Dii la baai ale kpi la dan ka a yiti kum po dan ka di Yeezu Kirisita abe m yiti kum po. ¹⁷ Naawen a dan kan basi ate Yeezu Kirisita a yiti kum po, ni siaka ale wa ka kinla, ate ku a sak ase ni bo ka ni wabaatana po la. ¹⁸ Ku abe ŋma a sak me ayen baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la meena a bo ka ninam po. ¹⁹ Tama ale ta yiili ŋaai ale Yeezu Kirisita la dan ka wa te ti tenƙa de zuk nyuvunni nyiini, ti ka niniga nyam a gaam waai meena tenƙa zuk.

²⁰ Alege ku ka wensie ayen Naawen a basi ate Yeezu a yiti kum po kama ate ku a sak ayen baai ale ta siaka ale wa alege kpi la, wa le basi ate ba yiti kum po. ²¹ Nuru yey nyin abe le soa ate nuruba a kpi la, wanyi me nyin ale soa ate nuruba a yiti kum po. ²² Baai meena ale Adam ale ka bunyi la a kpi kama, dila nyin me ate baai meena ale a chim bunyi ale Yeezu la wa basi ate ba yiti kum po. ²³ Alege Naawen ale basi ate waai meena a yiti kum po a magsi chaab ale wa ale yaali ku dii la. Naawen a basi ate ka Yeezu a de nin a yiti. Yeezu yaa dan ŋman jam, baai ale jam ta siaka ale wa la yaa yiti. ²⁴ Ku ŋaan nyin ate tenƙa yaa kpeglim. Yeezu yaa le nak a nya pagrim chichiri sii ale ta pagrim la

zuk ate wa yaa pa naamu a te wa kowa Naawen. ²⁵ Yeezu ale kasim a de wa naamu kama ate Naawen a ga nak yiaƙ wa dachaasa meena ate Yeezu tabi ba zuk. ²⁶ Dachiaƙ kaai ate Naawen za wa nak yiaƙ a kpeglim la ale kum. ²⁷ Naawen gbanƙa po ku weeni ayen, “Naawen a basi kama ate Yeezu a nya pagrim nanta meena zuk ale tabi zuk.” Ku be weeni a lagri kama, da ayen Naawen deƙ a maa gum du kama. Naawen deƙ ka waai ale wa basi ate Yeezu tabi nanta meena zuk. ²⁸ Alege Naawen a dan pa jaab buuri meena ate Yeezu a nya, Yeezu, Naawen biika yaa le pa wa deƙ a te Naawen waai ale pa jaab buuri meena a te wa la, ate Naawen a yaa a nya jaab buuri meena zuk.

²⁹ Ni be te ti poli nya baai ate ba yik ba ate ba zaani baai ale kpi la nanƙula po a te ba soka la. Ku abe dan ka wensie ase nuruba ale a weeni ayen baai ale kpi la a kan yiti kum po la, ka boa abe le soa ate ba a te nuru bala soka a magsi kpeema? ³⁰ Ka boan jaab ale soa ate tama a chali a jo biem po, ³¹ a tu kum daaƙa meena? Kanjan tii ate mi ta ni nyin la ale basi ate mi a weeni ku de. Be ka Yeezu Kirisita me nyin ate m ta kanjantaƙa. ³² Ase baai ale kpi la a dan ka a yiti kum po, mi ale tu chaab ale goai duƙsaƙa Efisos teƙa po la, ka boan jaab nyuenta ate m nya ku po. Be dan ka dila ase ba ale weeni dii la ayen, “Ti a de abe ti a nyu ale ti baga a kpi chum kama.”

³³ Ni abe kan te nuruba a paasi ni. Ni dan pa ni deƙ a maƙ nuru kaasunta ba ale kaasi ni. ³⁴ Ni te ate ni popola a nman jam abe ni basi wabaata nye ka. Ku magsi chivie ta ni kama ni ale kan seba Naawen la nyin.

³⁵ Nuru waai ale bek ayen, baai ale kpi la ale nye ka se a yiti kum po. Ba dan yiti ka boan nyinsa chaab ate ba le tara? ³⁶ Betta bega ale la. Ase fi dan bori biri teƙ, di kan deri a nyini viowa, se di poak abe di yaa nyini. ³⁷ Jaab buui ate fi a bori la ka biri,

da dii dai “wiiti” biri yaase jaab yon biri, ku da ayen ka kinni ale vioku meena. ³⁸ Naawen ale a te be dii ate ba bori la kiri dii choa ate wa a yaali la, wa a te kama a magsi chaab ale ka be dii choa la.

³⁹ Nanvuuta ale bo teƙzuk de la nyinsaƙa a daa nyin yensa, nurubisa nyinsaƙa ka si toga, duƙsa nyinsaƙa si toga, nuinsa nyinsaƙa si toga ate juma me nyinsaƙa si toga.

⁴⁰ Wennmazuk ale teƙzuk nanta meena a ta nyinsa ka ma. Wennmazuk nantaƙa nyinsaƙa nalimu ka bu toga ale teƙzuk nantaƙa nyinsa nalimu. ⁴¹ Wenbinni a ta di me deƙ nalim kama, Chiika a ta ka deƙ nalim, chinmarisaƙa me a ta si deƙ nalim. Chinmarisaƙa nalimu a poom diem ka togatoga.

⁴² Ku ale ku nye dii baai ale kpi ale ge ate Naawen a basi ate ba yiri kum po la jigi ale nna. Ase biri ate ba a bori a ti di a poak alege a nyini la, Kirisita biika nyin ka me ba a dan gu ka, ka a poak kama alege yitika a dan paari ka yaa chim ka paalik, wa an nma kpi ate ka a poagi. ⁴³ Ase ba dan gu wa, nyinka a nye ase ka jaab ale lorma le wobsa dii la. Wa abe dan yiti kum po ka nala ale pagra kama. ⁴⁴ Yogyogla de ate ti ta nyin sii la a za si jam tagri a chim chiika po nyinsa. Dila la nyin lam a boro ate Chiika po me nyin a boro. ⁴⁵ Naawen ale jam lin nye nuru waai ate ba a wi ayen Adam la. Wa jam te wa ka nyuvuri alege Adam waai ale kpeglim la deƙ ale a te nuruba nyuvuri. ⁴⁶ Nuru waai ale jam ale nyinlammu la ale de nin ate waai ale jam ale chiika la a tagri. ⁴⁷ Adam waai abe le de nin la, Naawen nye wa ka teƙzuk de alege Adam waai ale pa san la a nyini ka wennmazuk. ⁴⁸ Teƙka zuk demma a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa teƙzuk de la, baai me ale ba bo wennmazuk la a nye ase ka waai ale nyini wennmazuk la. ⁴⁹ Yogyogla de ti a nye ase ka nuru waai ate Naawen a nye wa teƙzuk de la alege

ta cheena ti le nye ase ka nuru waai ale nyiini wennmazuk la.

⁵⁰ M suaata, mi ale a yaali ayen ni seba dii la ale tama ale ti nyinsa de a kan baga a nya Naawen Naamu. Ti ta ka nyin sii ate dan kpi si poak la.

⁵¹⁻⁵² M le weeni wa dii ale kan nyini peelim la ate ni wom. Ti meena a kan deri kpi alege ti dan wom damuniŋ ale ka peeri wennmazuk ti nyinsaŋa ale deri tagri ka nna yilibi. Ba dan peeri damuniŋ ka Kirisita be sii ale kpi la ale yiti kum po. Ba abe dan yiti ba kan nman kpi. Tama baai ale diem bo tenzuk de la nyinsaŋa ale deri tagri. ⁵³ Dila la jaab buui ale a poak la ale tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, ate jaab buui ale a kpi la ale tagri a chim jaab buui ale ka a kpi la. ⁵⁴ Dila la ku de a dan nye, ate jaab buui ale a poak la a tagri a chim jaab buui ale ka a poak la, dii ate ba a nmarisi Naawen gbanƙa po la ale chim wensie. Ba nmarisi Naawen gbanƙa po a weeni ayen, "Kum pagrim a yaa taam kama."

⁵⁵ "Bu pagrimu a bo ka be?"

Bu pagrimu a bo ka be a koani nuruba?"

⁵⁶ Kum a nya bu pagrimu a nyini ka wabaata jigi ate wabaata a nya ti pagrimu Juuma Sinsaŋa jigi. ⁵⁷ Alege ti a nye Naawen jiam Yeezu Kirisita nyin ate wa a te ti pagrim la.

⁵⁸ Dila nyin m suaata, ni chiib a zaani nalimnyiini. Ni kasim a tom Nyɔɔwa tuimaŋa ale ninmuna, ni ale toalim seba ayen dii meena ate ni tom a te Nyɔɔwa la daa kinla nyin la.

16

¹ Yɔgyɔgla de mi a yaali ayen m weeni ka ni ale nmarisi gbanƙa a weeni ligraŋa ate ni a cheesi la wari. M le weeni Galatia Kirisita bisaŋa ayen ba nye dii la nama me a nye dila degadega. ² Laasidi dai meena waai meena a gaari ligra a magsi wa pagrim ale ka dii la a dueni ate m dan jam abe ni kan nman weeni

ayen ni cheesi ligra. ³ M be dan jam m le nmarisi gbanƙa a te nuru baai ate nama a mariŋ ba a lueri la ate ba ta ni tiirimu a cheŋ Jerusalem tenka.

⁴ M be dan nman nya ale ku magsi ayen dek cheŋ abe ba va mu a cheŋ.

⁵ Mi a poli ayen m va ka Masi-doniya. M dan va, dula abe m deri jam ni jigi. ⁶ M dan jam ni jigi m le goa a beni maga. M le bo ale ni noota wein meena ate ni baga a maari mu ate m nman baga a cheŋ juijui meena ate mi a yaali ayen m cheŋ la. ⁷ M kan yaali ayen m nya ni ale ka m nimbie abe mu a taam mu. Mi a yaali kama ayen m goa ale ni a beni maga ase Nyɔɔwa a nin te siuk.

⁸ Mi a yaali ayen m bo Efisos tenka a ga paari ka Da Pisinu Tigini. ⁹ Naawen a lak ka siuk a te m boro a tom tuima dek dela jigi alege nuruba a kisi mu a kan siagi.

¹⁰ Timoti a dan jam ni jigi ni tuesi wa nalimnyiini ate ku nye wa masim ale wa a tom a te ka Nyɔɔwa ase mi la. ¹¹ Ni waai a kan pa wa a chim jaab valiŋa, ni maari wa ate wa jam m jigi nalimnyiini. Mi a limsi wa kama ale m tomteero chaama.

¹² Mi a kasim a te ti suoku Apolos nyinbiiri kama ayen wa jam ni jigi alege wa an yaali ayen wa jam yɔgyɔgla de. Wa dan nya siuk wa ale jam.

¹³ Ni kpesi a nya abe le chiib a zaani ale siaka abe le chim nuru baai ale toa abe le ta siak kaai ale pagra. ¹⁴ Ni a tom ni tuimaŋa meena ale yaalika.

¹⁵ Ni seba Setefanas ale wa dokdemma ka baai ale lin de nin tagri a chim Kirisita bisa Akaaya tenka po. Ba ka baai ale tagri Kirisita bisa zuk a kasim a tom Naawen tuimaŋa. Mi a saalim ni, m suaata. ¹⁶ Ni a zuli nuruma de chaab, ale waai meena ale a tom ale ba la.

¹⁷ Mi sui a peenti ka nna yegayega ale Setefanas ale Fortunatuse ale Akaikus, dii nyin la ba tagri ka nama zuk a cheena ¹⁸ ate ku basi ate m

popola a yok. Ni a wom nuruma de noai.

¹⁹ Kirisita bisaŋa meena ale a tu toŋatoga a bo Asia meena la a puusi ni. Akiila ale Pirisila ale Kirisita be sii ale a tu ba yenni po la a puusi ni nalimnyiini. ²⁰ Ni Kirisita be chaama ale bo dela la a puusi ni.

Ni meena nyiem a dan yiti ni a puusi chaab.

²¹ Mi Pɔɔl, ale a ŋmarisi puusaŋa de ale m dek nisa.

²² Nuru waai ale ka a yaali Naawen la, kikaasa ale bo kula nyɔɔwa zuk.

Ti Nyɔɔ, be pilim jam.

²³ Nyɔɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

²⁴ Mi a yaali baai meena ale va Yeezu Kirisita la ka nna yegayega.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A Nmarisi A Saa Siyewa A Te KORINTI DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl, ka waai ate Naawen a lueri ayen m chim wa tuimtomdo la. Ti suoku ate ba a wi ayen Timoti la a puusi ni.

Mi Pɔɔl, ale a nmarisi gban̄ka de a te nama Kirisita bisaɗa ale a tu chaab tɛɗ kaai ba a wi ayen Korinti la, ale baai meena ale ka Naawen nuruba ate ba bo nuru baai ate ba a wi ayen Girik la tɛɗka la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔɔɔ Yeezu Kirisita le wa niak ni abe wa nyɛ ate ni boro ale suyoɗgini.

³ Ni basi ate ti pak Naawen waai ale ka ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita Ko la. Wa ka jiiirim Ko waai ate maarika meena a nyini wa jigi. ⁴ Wa kasim a a maari ti kama daanika meena po, ate ti baga a maari ti suaata daani ka meena po. Ti be pai ka maari kaai ate tama dek a nya Naawen jigi la a maari ba. ⁵ Tama abe le maa tuesi Kirisita ninammu a nam la ti be le va wa nyin̄ a nya Naawen maarika yegayega wa kama. ⁶ Tama a dan a nam, ka nama maarika ale ni varibasika nyin̄. Ti be dan nya maarika nama me a nya maarika kama ale pagrim ate ni baga a chiib ale ninam buui choawa ate tama me a chiibi la. ⁷ Ti seba chak kama ayen ni le nmasi chiibi ate ni kan lo. Tama me be seba ayen nama ale tama ninammu ka bunyi. Ti maarika me ka bunyi.

⁸ M suaata, mi a yaali kama ayen m teeri ni ate ni seba daani kaai ate ti nya Asia la. Va n̄ala po, tama ninammu a jam gaam kama nna yegayega. Ti jam poom poli ayen ti le kpi kama. ⁹ Ku jam a nyɛ a se ba bo ka tama kum buusa la. Naawen ale basi ate wien̄a de a nyɛ ti jigi, ayen wa sak ti ayen ti ka a poli ayen ti baga ti dek a nya kama. Alege wa a yaali kama ayen ti a nya wa waai ale

a nak nuruba a yiti kum po la. ¹⁰ Va n̄ala po Naawen a jam vari ti kum po a basi kama. Ti ta yiila kama ayen wa le n̄man vari ti a basi kama. ¹¹ Ni be le a puusi nna yegayega a te ti la, Naawen ale tulisi ni puusaɗa abe wa niak ti, ate nama a te wa jiam tama nyin̄.

¹² Ti ta kanjanta kama dii la tama dek popola po ti seba chak kama ayen ti boka tɛɗzuk dek, ale tama ale ni ale ka dii la ka Naawen ale maari ti ate ti ta sunum welensa ale popola maɗsa. Ku de be ka Naawen niaka nyin̄ daa nurubiik yammɔa. ¹³ M le a nmarisi a te ni dii la, mi a poli ayen m le a weeni dii la, an pagra ate ni kan baga min̄. ¹⁴ Ni diem ze mu a chak ya, alege mi a yaali kama ayen ni seba mu nalimnyiini, ate ni ta kanjanta m nyin̄ ase ti Nyɔɔɔwa Yeezu a nin pilim jam.

¹⁵⁻¹⁶ Wien̄a de nyin̄, ate m jam yaali ayen m gaam ni a taam tɛɗ kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la abe m pilim n̄man jam a nya ni ate ni maari mu ate m baga cheɗ tɛɗ kaai ate ba a wi ayen Judia la. M daam dan nyɛ dila, m te jam baga a maari ni ka buye. ¹⁷ M le lin̄ jam a yaali ayen m jam ni jigi ale ge ku n̄aan̄nyin̄ an jam yaali jamka la, nna a sak kama ayen m ka nuru waai ale kasim a a tagri m popola la? M ta ka kanjanta ate m weeni ayen m le lin̄ jam ni jigi ale ge n̄man weeni ayen m kan jam?

¹⁸ Naawen ale mi seero ayen m daa nuru wala choa. Mi ka nuru waai ale wensie nyɔɔɔ la. ¹⁹ Mi ale Timoti ale nuru waai ate ba a wi ayen Silas ate ti jam bo ale ni la, ti jam sak ni ka Yeezu Kirisita waai ale ka Naawen biik la wie. Wa kan puulim ale ka wa noai nyiini ayen wa le te ni n̄anta. Wa a tom wa tuimaɗa meena ale ka popola yena. ²⁰ Naawen a jam tom Yeezu kama ayen wa basi ate puulim kaai ate Naawen a jam puulim ku piilim ka po a te nuruba la a chim wensie. Ti a te Naawen jiam ale a te wa zula

me wienja de nyin. ²¹ Naawen dek ale lueri tama ale nama meena ale ti seba chak ayen ti ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ti le Kirisita ale ka bunyi la nyin. ²² A yaa nmarisi ti nyinsa ayen wa dek ale soa ti. Wa me pai wa Chiika a nyo ti suniima po kama ate ku sak ayen wa le nye wienja de meena a te ti.

²³ Naawen ale mi seero a seba dii ale bo m sunum po la. Mi an nman pilim jam ayen m nya ni, dii nyin la, m dan poom jam, ni te jam wom ka m biik pagrika. ²⁴ Tama kan yaali ayen ti jam sak ni a gum ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita dii la. Ni poom ta siaka ale wa ka nalimnyiini. Ti a yaali ayen ti maari ni kama ate ni sue peenti.

2

¹ M kan yaali ayen m biisi bipagrik ate ku nye ate ni sue nman kaasi. Dila ale soa ate mi an jam ni jigi ya. ² M daam dan poom jam ni jigi ate ni sue kaasi, ka wana ale wa boro a nye ate mi sui a peenti? Ka nama baai ate mi a nye ate ni suenja a kaasi la. ³ Dila ale soa ate m jam nmarisi gbanƙa a te ni. Dila me be ale soa ate mi an nman pilim jam ayen m nya ni, dii nyin la, nama baai ale ni jam nye ate m sui peenti la, ni te jam nye kama ate di kaasi. Mi dek seba m sunum po ayen wie njaai ale bo m sunum po la, nja a nye ate nama me sue a peenti kama. ⁴ M le jam nmarisi gbanƙa a te ni dii po la, m sui ale jam kaasi nna yegayega ni nyin. M sunni a jam kaasi ka nna yegayega ate m ninyiam a zi m popo. Ni kan te ni sue kaasi, ku de a sak ka mi yaalika ale ni.

⁵⁻⁶ Ni a teeri nuru waai wie ate m jam nmarisi m gbanƙa po la, ale wa le basi ni dii la. Wa basi kama ate ni sue kaasi a se wa le nye ate mi sunni a kaasi dii la. M gbanƙa wienja a gum ni supuurimu po kama. Va njala po ni ba gela a jam waali ku nyonowa kama. Ni be nye dila a nueri ya. ⁷ Ni von a te wa abe ni a te wa nyinbiiri ate wa supuurimu a

kan te ate wa a basi ni. ⁸ Mi a saalim ni kama ayen ni weeni wa ayen ni a yaali wa kama nna yegayega. ⁹ Dila ale soa ate m jam nmarisi gbanƙa a te ni. M jam a yaali ayen m seba ase ni a va m noai wie meena po ya. M jam a yaali ayen m nye ni a nya kama. ¹⁰ Ni dan von a te nuru, mi me von a te wa kama. Mi a nye dila kama dii nyin la, mi a yaali ayen m maari ni kama. Ku a nye se Kirisita a nya m le a nye dii la kama. ¹¹ Ti seba Sitaana ale kasim a a tom dii la. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni va siuku dila ate wa kan baga a nak ni a yiagi.

¹² M le jam paari ten kaai ate ba a wi ayen Torowas la, ti Nyonowa a jam te mu ka siuk nalimnyiini ayen m sak nuruba Kirisita wamanƙa.

¹³ Alege ku jam daani mu yegayega m le jam kan baga a nya suoku Titus la. Dila ale soa ate mi an jam bo ale Torowas demma a beni ya ale ge chen ten kaai ate ba a wi ayen Masidoniya la.

¹⁴ Ni basi ate ti a te Naawen jam. Wa basi kama ate tama ale Kirisita a chim bunyi. Wa soa ti kama yogyogla. Wa kasim a basi ti kama ate ti a nyeem a sak nuruba ate ba nya siuk a seba Kirisita. ¹⁵ Ti le a sak nuruma dii la a peenti ka Naawen sui nna yegayega. Baai ale a wom wa wamanƙa a magsi chaab ale Yeezu la, Naawen a vari ba tuimbaata po kama a basi ate ba a va wa. Baai ale a zeri wa wamanƙa womka la, Naawen le nya ba kaasunku ate wa basi ba ate ba kan ta kiri ya. ¹⁶ Jigi meena ate ti ga a paari la, ti a nyun ka nna biokbiokwa baai ate Naawen le basi ate ba kan ta kiri la nyue po. Alege ti a nyun ka nna masimasiga baai ale nya varibasika la nyue po. Ka wana dek ale pagrɔ ate wa tom tuima de a te Naawen ya? ¹⁷ Nuruba yegayega ale a sak nuruba Naawen wamanƙa wie ale ba noa po nyiini, ayen ba nya nyuenta a te ba dek. Tama kan nye se nuru bala

la chaaba. Naawen a tom ti kama ayen ti a sak nuruba wa wie ale popola yena. Ku a nyɛ se Naawen a nya ti kama la.

3

¹ Tama nman a sak ti dek nama niɲa? Ti a yaali ka gban nama jigi ayen ti seba ni wamaɲsa yaase nama a yaali gban tama jigi ayen ni seba tama wamaɲsa. ² Nama dek a nyɛ se ka gban a nmarisi ti suniimaɲa nyiɲ ate waai meena a karim la. ³ Naawen waai ale vua la, a pai wa chiika a nyo ka mi sunum po. Dila ale soa ate ni a nyɛ se Kirisita gban kaai ate ti nmarisi la. Naawen ale nyɛ dii la a basi kama ate ni gaam wa le jam nmarisi wa sinsaɲa a dueni tintain paglagsa zuk la.

⁴ Ka Yeezu Kirisita nyiɲ ate ti ta siaka ale Naawen. Dila ale soa ate ti a weeni nna a sak ni. ⁵ Tama an baga pai ti dek pagrim a tom a te Naawen ya. Wa a pai ka wa pagrimu a te ti ayen ti a tom tuima a te wa. ⁶ Wa a maari ti kama ate ti a weeni a sak nuruba wa ale ba ale nman nyɛ noai yen ale chaab dii ate wa a yaali ayen wa Chiika a jam bo ba suniima po la. Naawen ale a nyɛ dii la a zuak ka yegayega a gaam wa le pai wa sinsaɲa nɲai ate wa jam pai a te Moosis dila po, dila po la. Va nala po ate nuruba an jam va wa sinsaɲa a ga paari ku kpeglimka la, ba jam kpi kama. Naawen Chiika a dan bo ba suniima po, ba le ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

⁷ Naawen a le jam pai wa Sinsaɲa a te Moosis dila po, dila po la, Naawen a jam nmarisi nɲa a dueni ka tintain paglagsa nyiɲ. Moosis ale jam nya Naawen zulaɲa ale wa nalimu yegayegaka la, Moosis nimbidiaka me a yaa jam a nyagsi ka nna yegayega. Moosis ale pilim nman chen Izirali demma jigi la, wa ninaɲa ale jam nyagsi dii la a jam boro a basi kama, alege an diem basi meena ate nuruma an jam baga a nya nɲa. Naawen a jam pai wa

zulaɲa ale wa nalimu yegayega a vi ka wa sinsaɲa zuk, nɲai ale a nyɛ ate nuruba a kpi, ⁸ alege Naawen a pai wa zulaɲa ale wa nalimu yegayegaka a nyo wa Chiika po waai ale a basi ate nuruba a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁹ Wa sinsaɲa nɲai ale a nyɛ ate Naawen a nya nuruba kaasun la a te Naawen zula kama. Alege wa Chiika waai ale a basi ate nuruba a chim wayorisima nyam Naawen jigi la, ale soa Naawen zulaɲa ale wa nalimu gaam wa sinsaɲa ale soa dii la. ¹⁰ Zula nɲai ale wa nalim buui ate Naawen a pai te wa Chiika la ale basi ate zula nɲai ale nalim buui ate wa jam pai te wa sinsaɲa dila po, dila po la a taam. ¹¹ Naawen sinsaɲa nɲai ale soa wa zulaɲa ale wa nalimu yegayegaka an jam beni ya. Wa Chiika a boro kama taam wuu. Dila ale soa ate wa zulaɲa ale wa nalimu yegayegaka a gaam Naawen sinsaɲa zula ale nɲa nalimu yegayegaka.

¹² Wienɲa de nyiɲ ale soa ate tama ta suniima pagrisa a sak nuruba Naawen ale nyɛ dii a te ti la. ¹³ Tama kan nyɛ a se Moosis waai ale jam pai garuk a lik wa nimbidiaka ayen Izirali demma a kan baga a nya Naawen nalimu ale bu le a a basi wa nimbidiaka dii la. ¹⁴ Dila la ba popolaɲa a jam lik kama. A ta jam paari jinla ba popolaɲa a nyɛ se ka garuk ale lik nɲa la ase ba nin boro a karim sinsaɲa. Alege waai ale a siak Kirisita la garuku a zagri kama. ¹⁵ Alege jinla ba dan a karim Moosis Sinsaɲa garuku a diem a lik ba popolaɲa kama. ¹⁶ Alege garuku a baga a zagri kama ase Naawen gbanɲa ale weeni Moosis wie dii la, ayen, "Wa le jam pilim a nmarini Nyɔɔwa jigi la wa garuku a jam zagri kama." ¹⁷ Yɔgyɔgla de nyɔɔwa dela abe le Chiika, Chiika abe le a bo juijui meena la varibasika a boro kama. ¹⁸ Tama meena abe a nyagsi kama a sak Nyɔɔwa jigi, wala abe le Chiika a tagri ti ate ti a neensi wa

ale a sak wa zulaŋa ale zuak dii la.

4

¹ Naawen waai ale ta jiiirim ale ti la, a lueri ti kama ayen ti a sak nuruba wienja de. Ti kan pai njaan a te tuim njaai ate wa pai a te ti la. ² Tama kan sugi a tom tuimbaata ate ti nya chivie. Ti kan a paasi nuruba, ale a pai ti dek sinsaga a gum chaab ale Naawen ale sak ti dii la. Ti kasim a sak nuruba peelim niŋ wa wensienja ayen waai meena a siak ba suniima po ayen ti ka Naawen njaanviiriba. ³ Nuru boari a kan wom Naawen wamaŋsaŋa njaai ate tama pai a sak ba la. Naawen le jam nya ba kaasunku kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya. ⁴ Ba an baga a ta siaka ale wa wamaŋsaŋa. Ku a nye se ka kantuenj ale nak nuruba suniima po la, alege Sitaana waai ale soa tenzuk nuruma la, ale kaasi ba popola. Yeezu Kirisita ale Naawen wamaŋsaŋa. Wa sunummu a nye se ka Naawen sunum la. Naawen a chari wa zulaŋa ale wa nalimu yegayegaka ale wa. ⁵ Tama kan sak nuruba ka ti dek wie. Ti a sak ba ka Yeezu Kirisita wie, waai ale ka ti Nyɔɔɔ la. Wala nyin ate ti chim ni tomteerɔba. ⁶ Naawen ale jam nye tenka dila po, dila po la, wa jam weeni kama ayen, "Basi ate legini a chim kantuenj." Wa biika Yeezu Kirisita a pai Naawen zulaŋa ale wa nalimu a sak ti kama. Nna a nye se ka dannii kantuenjka a nya ti suniimaŋa po.

⁷ Alege Naawen nye tama baai ale ta kantuenjka de yegayega la, ate ti a nye se ka yak samonsa la. Wa nye ti dila kama ayen wa baga a sak nuruba ayen wa pagrimu yegayegaka de an nyini ka tama jigi. Bu nyini ka wa dek jigi. ⁸ Ti a nam ka yegayega daa meena, alege ti baga a siak ate ti ninammu kama. Ti ze siuk kuui ate ti a va la, alege dila kan daani ti. ⁹ Dachaasa ale gisi ti, alege Naawen a kan yaali ayen ti lo ba nisima po. Nuruba dek me a nak ti kama a lonsi, alege ba kan

ko ti. ¹⁰ Yeezu a jam nam ka tama nyin. Dila ale soa ate ti gomsi ti dek daa meena a kpi wa nyin. Wa ale a nya ti zuk dii la a sak nuruba kama ayen wa bo ka ti suniima po. ¹¹ Daa meena ti kasim bo ka kum nisima po Yeezu nyin, ayen ku sak nuruba ate ba seba ayen wa vuusumu buui ale bo ti suniima po la ale a nya ti zuk. ¹² Ti le bo kum nisima po nna daa meena la, nama me be bo Naawen Chiika bui ale kan ta kpeglimka ate bu bo ni suniima po la nyin.

¹³ Ba nmarisi Naawen gbanka po ayen, "M jam biisi ale Naawen kama, dii nyin la, m jam ta siaka ale wa kama." Wa Naawen Chiika ale basi ate ti ta siaka ale wa, ayen ti a sak nuruba wa wie. ¹⁴ Tama seba ayen Naawen waai ale nak ti Nyɔɔɔwa Yeezu kum po a yiti la, a le nak tama me a yiti kum po a se Yeezu la, abe wa basi ate tama ale nama a tigi chaab a zaani wa niŋ. ¹⁵ Ti a nam nna ka Yeezu njaanviirima nyin. Naawen niaka abe le a paari nuruba yegayega ba puusi a te wa zula ale jiam.

¹⁶ Wienja de nyin ale soa ate ti kan jok nyinbiiri. Ti nyinŋaŋa a boro a kpani kama, alege daa meena Naawen a gum wa nyuvuri dii ate wa pai a te ti la kama. ¹⁷ Ninam buui ate ti a nam yɔgyɔgla la, bu kan beni. Bu dan ga nueri, Naawen le pai wa nalim kpionku buui ale kan ta kpeglimka la a te ti. Wa nalim kpionku de a gaam ka ti le a nam yegayega dii yɔgyɔgla la. ¹⁸ Ti nin ka ale tenzuk de nanta baai le kan a beni la. Ti nin bo ka nanta baai ate Naawen le pai te ti dai yen la. Nantaŋa de a le kasim boro kama taam wuu.

5

¹ Ti nyinŋaŋa a nye se ka viita ate nuruba a ti zaani la. Ti dan jam kaasi, Naawen le pai ti kama a ta chen wa wenjmazuk a ga te ti nyinpaalisa sii ate wa dek a nye la. Ti le ta nyinŋaŋa de kama taam wuu. ² Yɔgyɔgla de tama a kum

ale a yaali ka nna yegayega ayen Naawen pai ti a ta cheŋ wennyamazuk a ga te ti nyinpaalisa dula. ³ Wa dan nye dila, ti chiisaŋa a kan jogi nyinsa. ⁴ Yogyogla de nyin sii ale a nye se viita la, ale basi ate ti a nya ninammu. Ti kan yaali ayen ti basi ti yogyogla de nyinsaŋa nwuli, alege ti kasim a yaali kama ayen Naawen le pai nyinpaalisaŋa a te ti ate ti zaani si nanjkula po. Wa dan nye dila, yogyogla de nyinsaŋa le si jam kpi la, ale si chim wa nyinpaalisaŋa la. Si ta ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁵ Naawen ale nye ti ayen ti tuesi wa nyinpaalisaŋa. Wa pai wa Chiika a te ti kama ayen Chiika a liŋ chim wa tutuna ŋaai ate wa le tuni ti la, ate ku sak ayen wa le sum tuni ti kama.

⁶ Dila ale soa ate ti sue kasim peenti la. Tama seba ayen ti le diem vua yogyogla la, ti an diem бага a zaani ti Nyonowa niŋa. ⁷ Ti kan nya ale ti deŋ nina Naawen le wa tom dii la, ale ge ti ta siaka kama ale wa a le weeni dii la, ayen ku le sum chim wensie. ⁸ Ti sue peenti kama nalimnyiini. Tama kan chali yogsum ale kum. Ti dan poom kpi, ti le moata ti Nyonowa kama. ⁹ Ti dan bo dula a yaa se ti moata wa wennyamazuk, ku a fe kama ayen ti nina muni ate ti a nye ate Naawen sui a peenti. ¹⁰ Ti dan kpi, ti meena le cheŋ ga zaani ka Yeezu Kirisita niŋ ate wa bo ti buusa. Ti le tom tuimmaŋsa a yaa se tuimbaata ale ti yogyogla de nyinsaŋa la, wa le tuni ti kama ŋa nyinŋ.

¹¹ Ti le a chali ti Nyonowa la nyinŋ, ale soa ate mi a yaali ayen m sak ni ayen ti a tom Naawen tuimaŋa ale ka wensie. Wa deŋ seba ayen ti a tom wa tuimaŋa ale ka wensie. M seba ayen nama me le nye ka dila. ¹² Ti an ŋman a yaali ka yue a te ti dega. Ti a te ni ka siuk ayen ni ta kanjanta tama nyinŋ, ate ni бага a biisi sak baai ale a nya nuruba peelim tuima alege kan nya ba suniima po la. ¹³ Ti daa biisi

nna, ni ba gela a poli ayen ti a yesin kama yaa? Ti daa yesin kama, ti a yaali ayen ti a te zuli ka Naawen di nyinŋ. Ni ba gela a poli ayen ti ta nyinyogsa? Ti dan ta nyinyogsa, ku ka nama nyinŋ. ¹⁴ Yeezu Kirisita mariŋ ti ka nna yegayega. Tama seba ayen wa zaani ka nuru meena nanjkula po a kpi ba nyinŋ. Wa le mariŋ ti dila la nyinŋ, ale soa ate ti nina muni ale wa tuimaŋa tomka. ¹⁵ Wa kpi ka dila, ayen baai ale ta wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a kan ŋman va ba deŋ yaalika, alege ba le va ka waai ale kpi ale ge yiti kum po bala nyinŋ la.

¹⁶ Dila ale soa ate tama an ŋman a bo nuruba buusa a se tenzuk nuruma la. Ti jam a bo Yeezu Kirisita buusa ka dila, alege yogyogla de, ti an ŋman a bo wa buusa. ¹⁷ Nuruba a dan tagri ba popola a va Yeezu Kirisita, Naawen a tagri ba popolaŋa kama ale ge a nye ba ate ba chim nuru paalisa. Ba popola kpagaŋa a ŋman karo dii po, dii po. ¹⁸ Naawen nye wienŋa de meena a te ka tama. Yeezu Kirisita kumu nyinŋ ale soa ate Naawen a ŋman a yaali ayen wa nye noai yeŋ ale tama. Naawen ŋman a yaali kama ayen ti a weeni wa wie a sak nuruba, ate wa ale bala me a ŋman nye noai yeŋ. ¹⁹ Yeezu Kirisita kumu nyinŋ ale soa ate Naawen a nya siuk a basi ayen wa ale nuru meena a ŋman nye noai yeŋ, ate wa kan ŋman a teeri ba tuimbaataŋa. Wa wamaŋsaŋa de ate wa pai a nyo tama nisima po ayen ti a sak nuruba.

²⁰ Yeezu Kirisita ale tom tama ni jigi, ayen Naawen бага a biisi wie a sak ni. Ti a saalim ni kama Yeezu Kirisita nyinŋ, ayen nama ale Naawen a nye noai yeŋ a nueri. ²¹ Yeezu Kirisita ale jam bo tenzuk la, wa an jam tom tuimbaata ale fiifiik me, alege tama tuimbaata nyinŋ ate tama ale wa a chim bunyi ayen ti бага a nya Naawen welensaŋa.

6

¹ Tama ale maari chaab a tom

Naawen tuimaŋa ale a saalim ni ayen ni pai Naawen ale maari ni dii la a tom tuima a te wa. ² Ba ŋmarisi wa gbanƙa po dila po, dila po ayen, “Dii po ale magsi ayen mi a wom ni a sak jiiirim ale ni la, mi wom ni kama.

Ku dannii ale paari ayen m vari ni a basi la, m maari ni kama.”

Ni be wom, dii po ale magsi ni siak Naawen la ale nna, jinla ale da dii dai ate ku magsi ayen ni nya varibasika.

³ Ti kan yaali ayen waai a nya ti tuimaŋa ate ti a kpesi ti dek ayen ti kan nye wari wari ate ku kaasi nuruba suita. ⁴ Ti tuimaŋa meena a kasim a sak nuruba kama ayen ti ka Naawen tomteerɔba. Ba a nye kama ate ti a nam nna yegayega, alege ti siaka a te ti ninam kama ale chichiiba. ⁵ Daa meena ba kasim a a nak ti kama ale ge a yik ti a lik diina po. Nuruba me a jam nyini sateŋsa toƙatoƙa a tu chaab a nye noai yeŋ a yaa a tom tuim kaasima tama nyiŋ. Daa meena ti kasim a tom kama ate ti ga jiaƙ, an poom ŋman a yaali ŋandiinta a yaa se ti duak a goa. ⁶ Ti ka welensa nyam, ti be seba Naawen nalimnyiini ale ta chichiiba me ale nuruba, ale ge seba ti dek yikka, ti be ta Naawen Chiika ti suniima po kama, ti be ta yaalika nalimnyiini ale ti vaanchaab, ⁷ ale maari sak nuruba ale Naawen pagrimu wa wensie wienja. Wienja de meena a sak nuruba kama ayen ti ka wa tomteerɔba. Ti ta ka welensa ase kpalin jaab la ayen ti baga a kpalim vari ti dek a basi. ⁸ Nuruba a te ti zula ale a basi ate ti a nya chivie. Ba a pak ti kama ale ge a le ti me. Ti a biisi ka wensie ale ge ba a weeni ayen ti ka velinvendisaa. ⁹ Ti daa nuru kpeenta alege waai meena seba ti noai po kama. Ti a nye se ka kpeeba la, alege ti ta nyuvuri kama. Ba a nye kama ate ti a nya ninam, alege ba an diem ko ti. ¹⁰ Ti sue kasim kaasi kama, ale ge ŋa peenti

kama yegayega. Tama ka ŋanjagsa ale ge ti a maari nuruba ate ba a jigsi. Nuruba a poli kama ayen tama ka jaabjaabɔa, alege, tama dek seba ayen ti soa ka ŋanta meena.

¹¹ Nama Korinti demma, wariwari an tali ya ate ŋman weeni sak ni gbanƙa de po. Ti lak ti suniima meena a te ni. ¹² Daa tama ale kan lak ti suniima a te nama alege ka nama ale kan lak ni suniima a te tama. ¹³ Yogyogla de ti a yaali ayen ti biisi ale ni kama a se ni ka bimbaansa la. Ni sak ase ni a yaali ti kama me a se tama ale a yaali ni dii la. Nama me lak ni suniima a te tama me.

¹⁴ Nama ale baai ale kan ta siaka ale Naawen la, ni kan a tigi chaab a tom tuima ale ba. Tuimbaata ale tuimmaŋsa kan gum chaaba. Legi ale kantueŋ me a kan gum chaaba. ¹⁵ Yeezu ale Sitaana a baga a nye noai yeŋa? Nuru baai ale ta siaka ale Naawen la, ale nuru baai ale kan ta siaka ale wa la, a baga a nye noai yeŋa? ¹⁶ Tama ka Naawen waai ale boro la yeri. Ti be dan ka dila, tama ale bogluta ale nye ka se boro ale chaaba? Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen Naawen weeni ayen,

“Mi ale m nuruma ale boro ka dila a ta a cheŋ, ale ge ate m chim ba Naawen ate ba me a chim m nuruba.”

¹⁷ Naawen be ŋman weeni ayen, “Ni poori ni dek a ta nyini baai ale a kaab bogluta la po, ate ni kan maa tiri ba ŋanta.

Ni daa nye dila, mi dek ale tuesi ni.

¹⁸ M le chim ni ko, ale ge ate nama me chim m bisa. Mi, Naawen, waai ale soa ŋanta meena pagrim la, ale a weeni nna.”

7

¹ M dek doaba, wienja de ka Naawen pumpuulima ate wa jam puulim ale ti. Ni basi ate ti yeeri ti dek wa ŋaai ale a basi ate ti a chim nuru dantisa la, abe ti chim nuru welensa a te Naawen zula.

² Ni lak ni suniimaɗa a te ti. Ti an jam tom tuimbaata a te nuru waai ya. Ti be an jam yaali degaamka a yaa se ti jam paasi nuru waai ya. ³ Ti kan weeni nna a sak ni ayen ka ti nya ni kaasunɗa. Ti poom weeni a sak ni ti ni a yaali ni nna yegayega la. Ti dan poom kpi a yaa se ti vua, ti le diem ta ni ka ti suniima po. ⁴ Ti ta siaka ale ni ka nna yegayega dii nyin la ti ta kanjanta kama ni nyin. Ni a denɗi ka ti kpa ti ninammu po, ate ti sue a peenti daa meena.

⁵ Ti le jam paari Masidoniya tenka la, ti an jam nya vuusum. Jigi meena ate ti jam cheɗ la, ti kasim jam a nya ka daanika ale kpaliɗsa ale kpazinagsuk. ⁶ Alege Naawen waai ale a te nyinbiiri baai ale a nam la, ale jam tom Titus la ayen wa jam denɗi ti kpa. ⁷ Ti sue a jam peenti kama ale ti le jam nya wa ale wom wa wapaaliɗa ale ni le jam denɗi wa kpai dii la. Wa weeni ti ayen ni a yaali ayen ni nya ti ka nna yegayega. Wa weeni sak ti me ayen ni sue a kaasi kama, ale ku le jam daani ni dii la. Wa weeni sak ti me ni nin ale bo le ti dii la. Ku de basi kama ate m sui a nmasi peenti nna yegayega.

⁸ M le liɗ jam nmarisi gban kaai a te ni la, ni sui a jam kaasi ka nna yegayega, alege m le jam wom ayen ni sue a jam kaasi beni la, dila a nman jam peenti m sui kama. ⁹ Alege yogyogla de mi sui ale peenti la, daa m le nye ate ni sue kaasi la nyin ɗa alege ka ni suenja kaasika ale basi ate ni tagri ni nyeka la. Naawen dek abe le pai ni suenja kaasika a tagri ni. Dila la mi an kaasi wariya. ¹⁰ Ni suenja ale kaasi dii la a nye kama ate ni basi ni tuimbaata tuimaɗa ale tagri ni nyeka. Ti dan nye dila, dai yeɗ wa le бага vari ti nalimnyiini ti tuimbaata po a basi. Dila daa wari dii ate tama le yaali ayen ti zeri la. Nuru waai ale kan a yaali ayen Naawen kaasi wa sui la, dai yeɗ, Naawen le jam nya nuru wala choa kaasunku abe wa basi wa ate wa kan ta kiri ya. ¹¹ Ni le

basi ate Naawen a kaasi ni sue la nyin ale soa ate ni a yaali ayen ni sak ayen dii meena ate ni a nye la ka wamaɗsa. Ni sue abe kasim a puuri kama alege ate ku cha ni nna yegayega ate ni kasim a yaali ayen wie a nye a magsi. Ni chiib a sak kama ayen wannu de ni nye magsi kama.

¹² Ti an jam nmarisi gban ka ayen ti le ka waai ale tom wabioku la, yaase waai ate wa nye wa kaasi la. Ti jam nmarisi kama me ayen Naawen sak ni le diem ta yaalika ale tama dii la. ¹³ Ni te ti nyinbiiri ka nna yegayega ale weeni ti ni le te wa nyinbiiri dii la, ti sue a jam peenti kama a gaam ɗa le poom liɗ peenti dii la. ¹⁴ Titus ale jam basi dula ayen wa cheena nama jigi la, ti jam weeni kama ayen ti ta ka kanjanta ni nyin. Nin jam basi ate ti nya chivie. Ti kasim jam a biisi ka wensie wie ale ni. Ti le jam weeni Titus dii me la, a jam ka wensie. ¹⁵ Wa a teeri ka ni le jam tuesi wa dii ale jam pai ni dek a te wa ale ge gomsu ni dek ayen ni wa wa noai la. Yogyogla de wa a yaali ni kama dila nyin a gum du. ¹⁶ M sui peenti ka nalimnyiini ate m ta siaka ale ni nna.

8

¹ M suaata, ti a yaali ayen ka ni seba Naawen ale a niak baai ale bo Masidoniya tenka po a va Yeezu la. ² Ba jam nya ninam yegayega, alege ninammu de po, ba sue diem peenti kama nalimnyiini. Ba ka njanjagsa nalimnyiini alege ba pai ka ba njanfisaɗa ba gela a te nuruba. ³ Mi ka ba seero. Ba jam pai ba nantaɗa a te ka ba vaanchaab a poom gaam ku le magsi dii te ka la. Ba jam te ale ka ba dek yaalika. ⁴ Ba jam saalim ti kama ayen ti tuesi ba tiirintaɗa ate ti бага maari Naawen nuruma baai ale bo ninɗin la. ⁵ Ba tiirintaɗa a jam zuak gaam tama le jam a poli dii la kama. Ba liɗ jam pai ka ba dek a te ti Nyonowa ale ge pai ba dek a te tama me a va Naawen ale a yaali dii la. ⁶ Dila ale

soa ate ti a saalim Titus waai ale poom deri piilim a tuesi ni tiirintana la, ayen wa maa maari ni ate ni cheesi tiirintana meena a te wa. M seba ayen ni le nye nna kama, dii nyin la, ni a yaali ayen ni maari ni vaanchaab ka yegayega. ⁷ Ni be jigsu kama ale nanta baai meena ate ni ta la. Bala le ni siaka ale ni ale seba biik la, ale ni ale ta yam la, ale ni ale a maari nuruba la, ale ni ale a yaali tama dii la. Ti a yaali kama ayen ni a te yegayega.

⁸ M kan yaali ayen m weeni sak ni ku le magsi ni le nye dii la, alege m poom weeni sak ni ayen baai ale bo Masidoniya tenka po la, nina a jam muni kama ale ba vaanchaab maarika nna yegayega. Ma yaali ayen m nye ni a nya kama a se ni ta yaalika ale ni vaanchaab a se bala ale a yaali nama dii la ya. ⁹ Nama seba ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale jam niak ti dii ale jam a maari ti nna yegayega la. Wa jam chim ka jajak tama nyin ayen ti tuesi wa nantana.

¹⁰ M deka popola ale m yaalika ate maa weeni wienja de a sak ni. Diimwa, ni nina a jam muni kama ate ni jam piilim ni nantana Titus pai te ka. Yɔgyɔgla de, ni tom dii ate ni piilim la a nueri. Nama le lin jam piilim poli dila nyeka. ¹¹ Ni tom dii ate ni piilim ayen ni tom la a nueri. Ni jam piilim di ale ka nin muni. Ni be diem basi ate ni nina muni ate ni tom ni le baga dii a tom la a nueri. ¹² Ni dan kasim a yaali nna yegayega ayen ni pai ni nantana a te nuruba, Naawen le tuesi ni tiirimu. Wa nin karo ale nanta baai ate nin baga a te la. Wa nin boro ale ka ni le baga nanta baai a te la.

¹³ M kan yaali ayen m nye ate ku toa, a yaa se m nye me ate ku chim moli a te baai ate ni a maari la. ¹⁴ Yɔgyɔgla de, ni ta ka nan bori. Dila ale soa ate ku nala ayen ni pai ni nantana ba gela a maari baai ale a yaali ba la. Ba dan ta nanta piisi ate nama me a yaali, ba le maari ni kama. Ku dan nye nna, ni ni

ta soa ase chaab la. ¹⁵ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po a weeni Naawen ale jam nye dii a pai nandiinta a te wa nuruma dii po ate ba jam bo sagini po la, nuru waai ale nya yegayega la a nmasi nya gaam taam ya, nuru waai me ale nya magi deka la an posim wa.

¹⁶ Ti a pak Naawen ayen Titus a jam pii ka nyin ayen wa maari ni a se tama ale jam pii nyin dii ayen ti maari ni la. ¹⁷ Mi le weeni Titus ayen wa nman pilim jam puusi ni la, wa sui a jam peenti kama. Wa jam a yaali ka nna yegayega ayen wa nman pilim jam ni jigi. Wa an jam poom a yaali ayen m weeni dila ale wa. ¹⁸ Ti a tom ka ti suoku wanyi ayen wa wa a jam ni jigi. Yeezu nyanviirima meena a te ti suoku dila ka zula yegayega, dii nyin la, wa sak nuruba yegayega Naawen wamanƙana. ¹⁹ Ba lueri wa kama ayen wa ale tama a pai ni tiirintana a ta cheƙ ga te Yeezu nyanviirima baai ale bo tenka kaai ate ba a wi ayen Judia la. Nna le te ti Nyɔnɔwa ka zula, ate ku sak nuruba ayen ti a yaali ayen ti maari ba kama.

²⁰ Ti kan yaali ayen ti nye wari ate waai a fobli ayen tama an pai tiirimu a nye wamaƙana. ²¹ Ti a yaali ayen ti nye ka wari dii ale magsi ti Nyɔnɔwa ale nuruba nin la.

²² Ti a tom ka nuru wa choa, waai ale saa baye la, ate ba jam ni jigi. Wa wa ale Titus ale ti suok kunƙula a cheƙ. Ti nye wa nya kama dii choa ate ti yaa seba ayen wa pii ka nyin a yaali ayen wa maa maari ti ale ti tuimana. Wa seba ayen m seba ni chak kama nalimnyiini. Dila ale soa ate wa pii nyin a yaali ayen wa gum chaab ale mbala a jam maa maari ni nalimnyiini. ²³ Titus ka waai ale a tom ale mi ate mi ale wa a maari nama meena. Kirisita bisana ale a tu chaab jiga toƙatoƙa la ale tom mbala bayewa. Ba be a te Kirisita ka zula. ²⁴ Ba dan jam ni jigi, ni tuesi ba abe ni basi ate ba seba ayen ni a yaali ba kama. Ni dan nye dila, Kirisita

bisaɗa ale a tu chaab la ale tom ba la, ale siak ayen ni sum ka ba nuru baai ate ba ta kanjanta ba nyiɗ la.

9

¹ Kuna magsi m ŋman ŋmarisi gban a te ni a weeni ni le ni a maari Naawen nuruma dii la. ² M seba ni ale a yaali ayen ni maari ba dii la. M weeni Yeezu ŋaɗviirima baai ale bo Masidoniya tenka po la, ayen ba suaataɗa nama baai ale bo tenka ai ate ba a wi ayen Akaaya po la, a piilim ba cheesika ka diimwa. Ba le jam wom ale ni pii nyiɗ a yaali nna nyeka la, ba gela me a maa chaab a cheesi. ³ Yoɗyoɗla de, maa tom ti suaataɗa de ni jigi kama ayen ti kunkuulimaɗa a kan chim kinla. Alege ba ale ba jamka ale ni gomsɗi ayen ni maari. ⁴ Mi ale Masidoniya demma ba gela a dan jam nya ale nin nye wariwari ya, ti le ta siaka ale ni dii la ale tagri chim ka chivie. Nama me le nya ka chivie nna yegayega. ⁵ Mi abe poli kama ayen ku magsi ka ti suaataɗa de mi niɗ a jam ni jigi a tuesi tiirim buui ate ni puulim la. M dan ga jam ale ni gomsɗi magsi a te ku sak ayen ba an fe ni kama alege ka ni dek yaalika.

⁶ Nama meena seba ayen kpaaro a dan bori magla, wa a che ka magla, alege wa dan bori yegayega wa a che ka yegayega. ⁷ Waai meena a te a magsi chaab ale wa dek popola. Wa kan te wa tiirimu a se ku ka fiɓiok ayen wa te la. Wa be kan te abe wa ŋman pilim a ŋma wa dega. Naawen a yaali ka baai ale a te ale supeentik la. ⁸ Ni dan a nye dila, Naawen le ŋman te ni kama a gum du ate ku zuak gaam ate ni kasim ta yegayega ni dek a be ni a te nuruba me. ⁹ Ba ŋmarisi Naawen gban ka po dila po, di la po a weeni ayen,

“Naawen a te ŋanjagsaɗa ŋanta ale ka wa dek yaalika.

Wa tuim maɗsaɗa tuimaɗa ale kasim boro kama taam wuu.”

¹⁰ Naawen ale a pai ŋanbeenja a te kpaaroma ayen ba bori ŋa ate ba

nya ŋandiinta. Dila degadega ate wa le pai wa ŋantaɗa a te ni a gum du ate ni baga a maari ni vaanchaab. ¹¹ Wa kasim a yaali kama ayen ni pai ni ŋanboanni po baai ate wa te ni la a maari ni vaanchaab. Tama a dan pai ni tiirintaɗa a te baai ale a yaali ni la, ba le pak Naawen kama nama nyiɗ. ¹² Ni a maari ba kama ba ninam yegayegaka po ale ge ate ba me, a te Naawen pimpauk yegayega. ¹³ Ni dan a maari nna yegayega, ni a sak nuruba ayen nama a va ka Naawen wamaɗsaɗa ŋaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie nalimnyiini la. Ba le te Naawen zula yegayega, dii nyiɗ la, ni a maari ba kama ale nuru meena yegayega. ¹⁴ Ba le ta yaalika ale ni abe ba puusi te Naawen nama nyiɗ, dii nyiɗ la wa niaka yegayega ate wa pai sak ni la. ¹⁵ Naawen a pai wa biika a te ti kama. Wensie, nya ku de a gaam ka ŋanta meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni basi ate ti a te wa jiam.

10

¹ Ni ba gela a weeni chaab kama ayen mi dan bo ale ni m seba m dek yik kama, alege m dan yalima ale ni, mi a ŋmarisi ka wa pagrisa a te ni. Yeezu Kirisita a yaali kama ayen m seba m dek yik ale ni. Dila ale soa ate mi, Pool, a saalim ni yoɗyoɗla ayen, ² M dan jam ni jigi, ni kan ni fe mu ayen mi a biisi ka wa pagrisa a sak ni. M dan jam tu chaab ale baai ale a weeni ayen ti a va ka ti dek ŋan yaalik la, m le biisi ka wa pagrisa a sak ba. ³ Ku ka wensie ayen ti bo ka tenzuk, alege ti kan va ti dek ŋan yaalik a se tenzuk nuruma ale a va ba dek ŋan yaalik dii la. ⁴⁻⁵ ŋanta baai ate tama a pai a nye ti kpaliɗka la daa tenzuk ŋanta alege ka Naawen ale a te ŋanta bala, bala abe le wa pagrimu ate ti pai a kaasi ŋan pagrisa meena. Ti pai kama a kaasi nampaga ale kanjanta nyeka meena ale a kasi nuruba ate ba kan seba Naawen la. Alege a yik ba popolaɗa ate ba a zuli Yeezu

Kirisita. ⁶ Ti a poli kama ayen ti dan jam ni jigi, nama meena le kasim a va ka Yeezu Kirisita nalimnyiini. Ti dan jam nya ale ba gela a kan va wa nalimnyiini, ti le waali ba kama.

⁷ Ni ba gela a nya ka ti nimbidaasa po nyiini, alege kan nya ti suniima po. Ni ba gela a poli ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni? Ni be maari poli ayen wa soa tama me a se ka wa le soa nama me dii la. ⁸ Ti Nyɔɔwa ale pai wa pagrimu a te ti ayen ti a maari ni abe ti kan a te ni waalika. Ti dan poom ta kanjanta ku de nyin chivie a kan yik ti. ⁹ Ti kan yaali ayen ku nye ase ti a nyigsi ni kama ale ti gbanšana la. ¹⁰ Nuru waai ale weeni ayen m dan yalima ale ni m gbanšana a sueri ale ka wa pagrisa alege m dan bo ale ni m ka wariya m abe kan biisi wa pagrisa. ¹¹ Nuru baai ale a weeni nna la, mi a yaali kama ayen ba seba ayen m dan jam ni jigi, m le pai ka m gbanšana po wa pagrisana a biisi sak ni.

¹² Tama kan pai ti dek a magsi chaab ale baai ale a poli ayen ba ka nuru kpeenta la. Nuruma de ka betta. Ba dueni ka ba dek sinsaga a yaa pai ba dek a magsi chaab ale ba sinsana alege pai na a bo ba dek buusa. ¹³ Tama kunkuulimana a kan nmasi gaam a taamu. Ti a kuulim ka Naawen ale te ti tuim naai ayen ti tom la nyin. Ku de be maa gum ka nama ale nya varibasika ti tuimana nyin la. ¹⁴ Ti be kan kuulim gaam a taam dula ti poom biisi Yeezu Kirisita wie a sak ni kama. ¹⁵ Tama kan kuulim nuruba tuima nyin na ase ka tama ale tom la. Alege tama yiilana ale, ni le ta siaka ale wa ate nama ale tama tuimana a piisi a gum du. ¹⁶ Nama meena dan a va dila, tama ale nama le бага a tu chaab a mooli sak saten sii ale moata nama la Naawen wamašana. Ti dan nye dila, waai a kan бага weeni ayen ti a yaali kama ayen ti nya nyuenta nuruba tuima nyin.

¹⁷ Ba nmarisi Naawen gbanka po dila po, dila po ayen, “Ni kan a yaali

yue a te ni dek ni tuima nyina. Ni a yaali yue ale ti Nyɔɔwa ale nye dii la.” ¹⁸ Ni dan poom weeni ayen nama ka nuru mansa ku ka kiri ya, ka Nyɔɔwa a nin weeni ayen ni ka nuru mansa.

11

¹ Yogyogla de, mi a yaali ayen m nmarisi ka m dek wie gbanka de po. Ni ba gela a poli kama ayen m biika ka kiri ya. Ni be ta chichiiba nna magla ale mu. ² Mi a yaali ni ka nna yegayega a se Naawen ale a yaali ni dii la. Ni a nye se ka nipokbili ale kan diem nidoa la ate m puulim ayen m pai wa a te nuru yen nyiini, wala abe le Yeezu Kirisita. ³ Alege yogyogla de mi a chali ka yogsum Sitaana ale paasi yik ni popola ase wa le jam paasi Iiv dii la, a chali yogsum me ni ale tagri ni popolana a basi Yeezu Kirisita va ka. ⁴ Tama a biisi ka Yeezu wie a sak ni ate ni ta siaka ale ti biika ale tuesi Naawen Chiika. Alege ni basi kama ate nuruba gela a biisi biik a te ni. Ni be gomsni ni dek kama a siak ba biika ale tuesi chiik yon.

⁵ Ni a poli kama ayen sagroma de a gaam mi kama. Mi be kan siak a te ni. ⁶ Ku ka wensie ayen mi an бага a biisi nalimnyiini nuruba nina, alege m kan kpeeri yam. Daa meena mi a nye kama ate ku sak ni ayen nyaku de ka wensie.

⁷ M le lin jam bo ale ni ate m jam sak ni Naawen wamašana la, mi an jam yaali tutuna ku nyina. Mi yik m dek kama nama nyin ayen ni chim nuru kpeenta. Dila an jam magsi ya? ⁸ Ni basi ate m weeni a sak ni ku ale jam ka dii la. Mi ale jam bo ale ni la, nuru baai ale jam bo ninin la, ba gela a jam pai tiirinta a te mi, ate ku a nye nna se mi a zu ba kama a tom a te nama la. ⁹ Dai yen po ate mi ligra a yaa nueri, alege mi an jam begi ni ayen ni maari mu. M suaatana baai ale bo Masidoniya tenka po la, a jam pai nanta baai meena ate mi jam a yaali la, a ta jam te mu. M jam kpesi ka m dek ayen m kan jam a yaali

ayen ni a nya m zuwa. Ku le chim ka nna chum dii po me. ¹⁰ Mi a weeni ni ka wensie, dii nyin la Yeezu Kirisita a bo ka m sunum po. Baai meena ale bo Akaaya la, le wom ayen daa nama ale a nya mi zuwa. ¹¹ Nama a poli ayen m kan yaali ni kama ale soa ate m yaa m nye nna ya? Naawen seba ayen mi a yaali ni ka nna yegayega.

¹² M kan tagri m ni a nye dii nna la, ate sagrama de a nya siuk a weeni ayen ba tuimaɗa ale tama tuimaɗa ka bunyi. ¹³ Ba daa Naawen wensie tuimtomɗoba. Ba ka velinwendisa, dii nyin la ba a paasi ni kama ayen ba sinsaɗa ale tama sinsaɗa ka bunyi. Ba tagri ka ba dek ayen ni poli ayen Yeezu Kirisita ale tom ba ni jigi. ¹⁴ Sitaana me a baga a tagri wa dek kama, ate nuruba poli ayen wa ka Naawen sabiiloma baai ale a nyagsi la wanyi. ¹⁵ Sitaana a be dan baga a nye dila, kuna tɔa ate wa tomteerɔma a tagri ba dek, ate ni a poli ayen ba ka Naawen tomteerɔba. Naawen a dan jam ayen wa bo ba buusa, wa le nya ba kaasunku kama abe wa basi ate ba kan ta kiri ya.

¹⁶ M poom nmarisi a weeni ayen ni ba gela a poli kama ayen yam ka m biika po. M be nman diem a saalim ni kama ayen ni ta chichiiba ale mu. Yogyogla de, ni basi ate mi me a yaali yue magla a te m dek. ¹⁷ Ti Nyɔnɔwa an jam sak ti ayen ti a yaali yue a te ti dega. Ka betta nyiini ale a nye dila. ¹⁸ Sagrama de a va ka ba dek nan yaalik ale a yaali yue me a te ba dek. Dila ale soa ate mi me a yaali yue a te m dek. ¹⁹ Ni a poli kama ayen ni ta ka yam nna yegayega, alege ni kan beni ale a wom betta sinsaɗa de. ²⁰ Ni basi kama ate nuruma de a nye ni se yom la, ale a nye a de ale a zu ni ale a fobi ni. ²¹ Mi a chali chivie kama ale m le weeni ayen ti wobsa ale dila nyeka.

Ba daa kuulim mi me baga a kuulim kama alege ku la ka betta. ²² Ba ka Juuba? Mi me ka Juu. Ba ka Izirali demma? Mi me ka Izirali deno. Ba ka nuru waai ate

ba a wi ayen Abraham la, njanbisa? Mi me ka ba wanyi po. ²³ Ba a weeni nama kama ayen ba ka Yeezu Kirisita Tomteerɔba? Ni le poli kama ayen mi a yesim kama, alege mi a yaali ayen m weeni ni kama ayen mi ka wa tomteerɔ nalimnyiini a gaam ba meena. Mi tom tuima ka nna yegayega a te wa. Nuruba a jam yik mi a lik ate ku paari ka dii choa, ale pai fiɗsa a miiri mu. M be jam tali ka maga ate m kpi. M gaam ba kama yegayega ale wien de meena. ²⁴ Juuma a jam pai fiɗsa a miiri mi ka pisita ale neok. Ba nye nna a paari ka ku noai bunu. ²⁵ Nuruba me a jam pai doa a nak mu ka buta. Nuruba me a jam pai tintana a yuk mu. Ba jam nye nna ka bunyi. M be jam jo njaarunta po me ate viok kpion jam fuk a yaa chiak ti a ta jueli pina zuima ate njaarunta a yaa kaasi. Nya ku de a saa ka buta. Dan di dai, ate mi jam wari nyakpeemu po yok ale kantuen meena. ²⁶ Mi le kasim jam cheɗ jiga toɗatoga la, m jam cheɗ jigi baata ka nna yegayega. Mi jam lo bela a jueli kama. Bela njaai nyaata ale jam sueri na a waan tenka meena. Nuruba a jam daani mu nalimnyiini ayen ba zu m nantaɗa ale pagrim. Juuma ale baai ale kan daa Juuma la, a basi kama ate mi nya ninam nna yegayega. Baai dek me ate mi jam poli ayen ba ka m dɔaba la, a jam basi mi kama. Mi cheɗ sateɗ sii ale jigi njaai ale nya tii ate yɔgsum yegayega a boro la kama. ²⁷ M jam tom ka nna yegayega a ga gaam taam, ale ge jam basi m goom me ate ku paari dii choa. Nyanyuila ale kom a jam yik mu me. M be jam ka gatta me a piisi ya. Daa meena m jam ka vuusum jigiya m be ka nandiinta me. ²⁸ Wie na chaab a boro kama ate mi an weeni a sak ni. Mi le kasim jam a yaali dii yegayega la ale, Yeezu njanviirima le va wa nalimnyiini. ²⁹ Waai a dan ka a va wa nalimnyiini, ku a daani mu kama. Waai a daa tom tuimbaata, m

sui ale kasim a kaasi ale nuru bala chaab.

³⁰ Mi dan poom a kuulim, mi a kuulim wa ŋaai ale a sak ayen mi wobsa la nyiŋ. ³¹ Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu ko la, a seba kama ayen m daa velinwendika. Ni basi ate ti a te wa pimpauk taam wuu. ³² Mi le jam bo satɛŋ kaai ate ba a wi ayen Damasikus la, demma gominawa ate wa jam tom a te Aretas la, a jam tom wa sojima kama a weeni ba ayen ba zaani juijui meena ate nuruba a va a jo ale a nyini tɛŋka po a nyini la, ate ba baga nya mu a yik mu. ³³ Alege m doama a jam maari mu. Ba jam pai mu kama a nyo busik po a yaa pai miik a bobi busika a yaa basi ate m kali ka po ate ba zagri ka a ta va siaka ate ba se gilim tɛŋka la ate m siŋ tɛŋ. Mi le ga siŋ tɛŋ nueri la, m jam chali be kama, ate gominawa an ŋman jam nya mu a yik ya.

12

¹ Ku magsi ka m le kuulim alege kunkuulimaŋa ka maarika. Alege m le weeni Nyɔnɔwa ale pai wie ŋaai meena a sak mu la. ² Bena pi ale ŋanaansi ale ga taam la, Naawen a jam lueri nuru wanyi a ta jueli ga jo wɛnŋmazuk ku po. M ze a se dila sum nyɛ kama yaase ku jam a nyɛ se ka Naawen ale pai a sak wa la. Naawen nyiini ale jam seba dila. ³ Ni basi ate m ŋman weeni ni ayen Naawen ale jam lueri wa a yaa pai wa a ta jueli a ga jo wa jigi nalunƙu po. Wala nyiini ale seba a se ku sum jam nyɛ kama yaa, ku jam nyɛ se ka Naawen ale pai a sak wa la. ⁴ Wa ale jam ga jo dula la, wa jam wom ka wie, ŋaai ale chim wakperikaliisa ate wa an baga a weeni. ⁵ Ku magsi ka m ti a kuulim nuruwa de nyiŋ, alege daa m dek nyiŋŋa. M din bula a yaali kama ayen m weeni m wobsa dii la. ⁶ M dan weeni ni le ka dii la, ni kan ni a weeni ayen yam ka m ni a biisi dii la po. Mi a weeni ni ka wensie. M kan yaali ayen nuruba

seba ayen m ka nuru kpionƙ a gaam ba, dii nyiŋ la Naawen ale nyɛ dii a te mu la. Mi a yaali kama ayen ba bo mi buusa m tuimaŋa ale wienƙa nyiŋ.

⁷ Naawen an jam a yaali ayen m ta kanjanta wa le basi ate m wom bikperikaliika la nyiŋa. Dila ale soa ate wa yaa pai tuem a te mu ate m nyiŋka a kasim a dom daa meena. Ku a nyɛ ka Sitaana ale a nak mu la. ⁸ Mi jam salim ti Nyɔnɔwa ka buta wanni de nyiŋ ayen wa nyɛ ate tuemu basi mu. ⁹ Alege wa weeni mu ayen, “Mi niaka ale a magsi fu. Dii po ate fi wobsa la, mi pagrimu zuak kama nna yegayega a bo fi jigi.” Dila la mi sui peenti kama ale m nin ta kanjanta m wobsumu nyiŋ. Dila nyiŋ m seba kama ayen Yeezu Kirisita pagrimu a lik mu kama. ¹⁰ Nuruba a dan basi ate mi a nya ninam, ale ge a daani mu nna yegayega, Yeezu Kirisita nyiŋ, alege m ka m dek pagrim la, m sui peenti kama.

¹¹ Ni daani mu kama dila ale soa ate mi a ŋmarisi nna ase m ka beruk la a te ni. Ka boan nyiŋ ate ni ba gela a kan te mu zula? M dek pagrimu ka pagrim kayiok, alege m kan va sagroma de baai ale a velim ate ni a poli ayen ba ka tuimtomdoba a gaam mi la. ¹² M le jam bo dula ale ni la, ni jam ka chichama a se mi ka Naawen wensie tuimtomdo. Wa jam a maari mu kama ate mi a tom tuim kperikaliisa nna yegayega ale chichiiba a te ni. ¹³ Mi nyɛ ni kaasi kama alege an nyɛ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo jigi ŋa chaab la, kaasi ya. M dan poom nyɛ wari ka m le kan weeni ayen ni maari mu la. Ku be dan kan dila ni vonƙ a te mu.

¹⁴ M dan jam ni jigi ku yaa nyɛ ka m nantuok noai buta. M dan jam tu ni, m kan yaali ayen ni pai jaab a te mu. Mi a yaali ka ni dek daa ni ligra. Ni a nyɛ se ka m bisa la. Bimbaansa kan nya ba nyam zuwa, alege ka ba nyamma ale a nya ba zuk. ¹⁵ M gomsu kama ale supeantik

ayen m kaasi jaab buui meena ale m ta la ale dek me meena ate m baga a maari ni. Mi a yaali nama kama, alege nama a kan yaali mi.

¹⁶ Nama dek seba chak kama ayen dii po ate m jam bo ale ni la, mi an nya nama ayen ni Maari mu. Nuru waai ale ayen mi a velim kama ale a paasi ni. ¹⁷ M vari ka ni nanta ale ni tom baai ni jigi la. ¹⁸ M jam saalim Titus kama ayen wa jam ni jigi. Wa le jam siak la, m jam tom ka wala ale ti suoku wanyi ni jigi. Titus jam vari ni nanta kama? Nama ze ayen Titus ale mi suniimaṅa ale a poli dii la ka bunyi?

¹⁹ Nama a poli kama ayen tama a yaali ka yue gbanṅa de po? Dila daa wensie Naawen ale soa ti ate ti nmarisi wie nṅaai ate Yeezu Kirisita a jam pai a te ti la. M dek dɔaba, ti tuimaṅa meena le maari ni kama. ²⁰ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, ni kan ni a nye dii ate mi a yaali ayen ni a nye la. Nama me a kan yaali mi ale a nye dii la. Mi a poli kama ayen ni ale kasim a nak ka nampaga ale chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ta sue ale chaab, ale a ta butuem, ale a le chaab, ale a bobri, ale a ta kanjanta ale a zeri ni kpaṅṅa noa. ²¹ Mi a poli kama ayen m dan jam ni jigi, Naawen le basi ate m yik m dek ni niṅ. M sui le kaasi kama, dii nyiṅ la ni yegayega a kan yaali ayen ni basi ni kabonṅa tuimaṅa ale ni nipokyaalik ale nidɔayaalik tuimaṅa, ale ni tuim dantisaṅa yegayega ka abe ba.

13

¹ M yaa cheena ni jigi nna a nyeka buta. Ni a teeri dii ate ba nmarisi Naawen Gbanṅa po dila po, dila po ayen, “Fi dan a yaali ayen fi biisi gaam nuru waai, ku a fe kama ayen fi ta nuruba baye a yaa se nuruba bata ate ba chim fi seeroba.” ² Dii po ate m jam ni jigi a nye buyewa la, m jam kaam nama baai ale a tom tuimbaata la kama. Alege yogyogla de ate m yalima ale ni la, m diem a

kaam ni kama ale waai meena me. M boro a gomsi kama ayen m jam te ni waalika yegayega. ³ M dan jam ni jigi ni le seba nalimnyiini ayen Yeezu Kirisita a va mi nyiṅ biisi a te ni. Dila la m dan jam te ni waalika ni ale seba ayen mi an wobsa alege ka Yeezu Kirisita ale a sak wa pagrimu ni sunsuṅ. ⁴ Ba le jam yik wa a kpi jabarimu nyiṅ ayen wa kpi la, wa jam ka pagrim. Alege yogyogla de wa nman vua kama, dii nyiṅ la Naawen pagrimu nyiṅ ate wa nak wa a yiti kum po. Tama ale wa ale ka bunyi la nyiṅ ate ti wobsa, alege tama ale nama ale ka bunyi la ti le maa chaab a nya pagrim buui ale basi ate wa vua la.

⁵ Ni a nye ni dek a nya a se ni ta siaka ale Yeezu Kirisita nalimnyiini ya. Nama seba ayen wa bo ka ni suniimaṅa po, ni be dan kan ta wa suniima po ni be an tagri ya. ⁶ Mi seba kama, ayen nama me dek seba kama ayen wa bo ti suniimaṅa po. ⁷ Ti a puusi a te ka Naawen ayen ni ka a tom dii ale kan nala la, daa ti sak ayen ti baga wamaṅsa kasim a nye alege ni a tom a magsi ase tama a nin poom nye wie a kpeeri. ⁸ Ti kan baga a nye wari a kaasi Naawen wensieṅa alege ti a nye a magsi chaab ale ka wa wensieṅa. ⁹ Nama a dan poom pagra alege tama a wobsa, ti sue peenti kama dila nyiṅ. Ti be a puusi kama ayen ni chiib za ale pagrim. ¹⁰ M ni kan bo ale ni la ale soa ale m nmarisi gbanṅa de a te ni ayen ni tagri, ate m dan jam abe m kan te ni waalika ale Nyɔnɔwa pagrimu ate wa a te mu la. Wa pai pagrimu de a te mu kama ayen m maari ni daa ayen m kaasi ni.

¹¹ Ti suaata, yogyogla de, ti a yaali ayen ti nmarisi ti gbanṅa a kpeglimka dela. M weeni ni kama ayen ni gomsi wie nṅaai ale kan yuarisi la a magsi. Ni ta noai yey ale chaab, abe ni boro ale suyogini. Naawen waai ale a yaali ni la ale a basi ate ni a boro ale suyogini la, le maari ni ate ni nye wienṅa de.

¹² Ni a puusi chaab nalinnyini a te ti.

¹³ Naawen nuruma meena a puusi ni.

¹⁴ Naawen waai ale yaali ni la, ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita waai ale a niak la, ale Naawen Chiika waai ale a nye ate ni a ta noai yen ale chaab la, a bo ale ni meena.

Pɔɔl Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te GALATIA DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl ka tuimtomdɔ a nmarisi gbanƙa de a te ni. Daa nuruba ale lueri mi ayen m chim tuimtomdɔ alege ka Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen waai ale nak wa kum po a yiti la, ale maa chaab a lueri mu. ² Mi ale m Kirisita bisa suaata tii meena ale bo dela la a maa chaab a puusi Kirisita bisaɗa ale a tu chaab toƙatɔga a bo Galatia.

³ Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyoɗini.

⁴ Yeezu Kirisita a jam va ka ti Kowa Naawen yaalika a yaa kpi tama nyin ayen wa vari ti tenka biemu po a basi. ⁵ Ni basi ate ti a te Naawen waai ale ta zula yegayega taam wuu la, pimpauk dila nyin. Ku be nye dila.

⁶ Ni basi ate ku cha mu ka nna yegayega dii nyin la, ku an bula beniya alege ate ni zeri Naawen ya, waai ale va Yeezu Kirisita niaunƙu nyin a wi ni ayen ni jam va wa la. Ni nye dila kama alege yaa deri tagri ni popolaɗa a yaa nman va sisaga nɗa chaab. ⁷ Nuruba ba gela tagri Naawen wamaɗsaɗa nɗaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la kama ale ge a kasim a daani ni. Ni basi ate m sum weeni a sak ni ayen Naawen sin-saɗa ka bunyi nyiini, wamaɗsaɗa de chaab a nman ka jigiya. ⁸ Ku daam dan poom ka Naawen sabiloma ale nyini wenɗmazuk a sin, a yaase tama dek daam dan poom jam sak ni tuntomin kaai ale kan a nye ase Naawen wamaɗsaɗa ate tama a lin jam sak ni la, waai a dan nye dila, Naawen le waali kula nyɔnɔwa kama. ⁹ M poom lin weeni ni nyaku de kama. Yogyɔgla de m le weeni ni ayen waai a dan sak ni wie nɗaai ale kan a nye ase Naawen wamaɗsaɗa ate nama a jam wom ale siak ayen

ka wensie la, Naawen le waali kula nyɔnɔwa kama.

¹⁰ Nama a poli ayen mi a yaali ayen m nye ate ka nuruba te mu pimpauwa? Aaya, mi a yaali ayen m peenti ka Naawen nyiini sui. M daam dan a yaali ayen m peenti ka nuruba sue, m te kan baga chim Yeezu Kirisita tomteero.

¹¹ M suaata, mi a yaali ayen m weeni sak ni kama ayen Naawen wamaɗsaɗa ate m lin jam sak ni la, nɗa an nyini daa nurubiik jigi ya. ¹² M be an tuesi nɗa daa nuru jigi, ka Yeezu Kirisita dek ale jam a pa nɗa a sak mu.

¹³ Nama dek seba ayen dii po, ate mi jam va Juuma siuku la, m jam te Yeezu nɗaɗviirima waalika ka nna yegayega. M jam ka jirim ale ba. M jam a yaali kama ayen m kaasi ba meena. ¹⁴ Mi jam va Juuma siuku nalimnyiini kama a poom gaam m vaanchaama. Mi nina jam muna ka nna yegayega me ayen m va ti kokpiensaɗa siuku.

¹⁵ Alege Naawen jam va ka ni-aun nyin lueri mi ayen m chim wa tomteero. Wa lueri mi kama ale ba an diem poom biak mu. Dii po ate wa sui yaa jam peenti la, ¹⁶ wa yaa basi ayen m seba wa biika Yeezu, ate mi a sak baai ale kan daa Juuba la wa wamaɗsaɗa. Mi an jam bek daa waai ya ayen kula nyɔnɔwa sak mu m le m nye dii la, ¹⁷ m be an jam cheɗ Jerusalem tenka me ayen m ga baai ale lin chim tuimtomdɔba ale ge mi la. Alege mi deri jam cheɗ ka Arabia tenka ale ge yaa pilim nmani Damasikus tenka. ¹⁸ Bena nɗata ale taam la, ate m yaa jam cheɗ Jerusalem ayen m nya Piita. M jam goa ale wa ka da pi ale nɗanu. ¹⁹ Mi an jam nya tuimtomdoma waaiya, ku jam ka Jeemsi nyiini ate m nya. Jeemsi ale Nyɔnɔ Yeezu jam ka suaata.

²⁰ Wie nɗaai meena ate mi nmarisi nyo gbanƙa de po la, ka wensie. Naawen seba m kan velim.

²¹ Mi ale jam basi Jerusalem la, m jam nyeem gilim Siriya ale Silisiya tenšana ka meena. ²² Dila powa, Judia Kirisita bisana ale a tu chaab la a diem jam ze mi. ²³ Ba jam wom ka nuruba ale ti an jam a biisi mi wie. Ba jam weeni kama ayen, ka mi ale jam a te ba waalika la alege, mi dek yogyogla ale la a yaa nman a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Yeezu Kirisita. Sinsanana de abe ale wa jam piilim a nye ayen wa kaasi na la. ²⁴ Ba ale jam wom dila la, ba yaa jam a te Naawen pimpauk mi nyin.

2

¹ Mi ale jam lin chen Jerusalem benapi ale nanaansi ale taam la, mi jam pilim nman chen Jerusalem kama. M jam va ka Banabas ale Titus a chen. ² Naawen dek ale jam weeni sak mu ayen m chen dula. Tama ale Yeezu naanviirima ale jam bo dula la, kpanna nyiini ale jam tu chaab ate mi weeni sak ba m le sak baai ale kan daa Juuba la Naawen wamašana. M jam kan yaali ayen ba poli ayen tuim naai ate m jam a tom a te Naawen la ka tuim kayaata. ³ Titus waai ale jam maa va mi la, a jam ka Girik deno, alege ba an fe wa ayen wa gebi wa yoani ate ku sak ayen wa sum ka Juu. ⁴ Nuruba ba gela baai ale jam a weeni ayen ba ka Yeezu naanviiriba la, a jam a yaali kama ayen wa gebi wa yoani, alege ba jam a velim kama ayen ba ka Yeezu naanviiriba. Ba jam suk kama a maa jo tama po ayen ba nya ti le ti nye dii a ta noai yen ale Yeezu ate ti chim bunyi la. Ba jam a yaali kama ayen ba nye ate tama chim ase yom la. ⁵ Alege tama ale jam a yaali ayen ti nye ate Naawen wamašana wensienana a boro a te ni la, ti an jam bula siak a te ba ale fiifiik me la.

⁶ Alege baai ale jam a poli ayen ba ka kpaga la, ba an jam nya wari dii dek chekki ale ka venta a bo Naawen wamašana ate mi jam sak la po. Ba an weeni wari dii ale ka di toga

a chim wapaali la a sak mi. Ba ka kpaga yaa ba daa kpaga mi an nya wari dii ale ka di toga wannide po la. Dii nyin la, Naawen an va daa nuru peelim nyeka a bo wa buusa. ⁷ Alege kpanna de nya kama ale Naawen pa tuini de a te mi ayen mi a sak nuru baai ale kan daa Juuba la wa wamašana, ase wa ale basi ate Piita a sak Juuma wamašana de la. ⁸ Dii nyin la, Naawen jam pa wa pagrimu a te mi kama ayen m chim wa tuimtomdo a sak nuru baai ale kan daa Juuba la ase wa ale basi ate Piita me a sak baai ale ka Juuba la. ⁹ Jeemsi ale Piita ale Joon baai ate mi jam a poli ayen bala ale kpanna la, a jam min kama ayen ka Naawen ale pa tuini de a te mi. Dila nyin, ba yaa jam diak Banabas ale mi nisima ayen ku sak ayen ti meena a tom ka tuin yenka. Ti meena yaa jam siak ayen Banabas ale mi a maa chaab boro ale nuru baai ale kan daa Juuba la a tom ti tuimana abe ba me bo ale Juuma a tom ale ba me. ¹⁰ Jeemsi ale Piita ale Joon ale jam weeni wari dii ate mi potim a yaali ayen m nye la ale, ayen ti a teeri nanjagsana ale maa boro ale ba Jerusalem tenka la.

¹¹ Daa maga ale taam la, ate Piita yaa jam Antiok. Dula jigini, mi jam toarin wa kama wa Kirisita bisa chaama nin dii nyin la, wa sum jam kaasi kama. Wa jam nye ka dii ale kan nala la nuruma nin. ¹² Piita deri poom jam de nandiintana kama ale baai ale kan daa Juuba la alege ate nuru baai ale jam bo ale Jeemsi la, a yaa jam a paari. Nuruma ale jam a paari la, Piita yaa deri basi deka ale nuruma dii nyin la, wa jam a chali ka yogsum ale baai ale jam maa siak ayen baai ale kan daa Juuba la a gebi ba yuana la. ¹³ Kirisita bisana baai ale jam ka Juuba la, bala me yaa deri maa pa ba dek a gum chaab ale Piita a nye ase Piita. Yogsum ale jam ta ba ale soa ate ba jam a nye dila. Banabas, waai ale ka wa dek la, a jam maa va ba yogsum nyeka kama a yaa pa wa dek a gum ba po.

14 Mi ale nya ale ba kan va Naawen wamaŋsaŋa ale a sak ti wensie ŋaai la, mi yaa weeni Piita ba meena niŋ ayen, “Fi Piita, ka Juu alege fi boka ale fi nyeka a nyɛ ase ka baai ale kan daa Juuba la. Ka boa ale soa ate fi a yaali ayen fi fe nuru baai ale kan daa Juuba la? Ka boa me abe ale soa ate fi pii nyiŋ a nyɛ ayen fi fe baai ale kan daa Juuba la ayen ba basi ate ba nyeka a nyɛ ase baai ale ka Juuba la nyeka?”

15 Wensie, tama dek potim ka Juuba. Ti daa baai ale kan daa Juuba ate ba a wi ba ayen wabanyeerisa la. 16 Alege tama seba kama ayen ka siaka nyiini ale Yeezu Kirisita ale basi ate nuru a chim wayɔrisima nyɔnɔ Naawen jigi. Ku daa ayen ka fi ale a nyɛ tama Juuma Sinsaŋa ale a weeni dii la nyiini. Tama me abe sum siak kama a te Yeezu Kirisita ayen ku basi ate ti chim wayɔrisima nyam Naawen jigi ti siaka nyiŋ. Ku daa ayen ti a nyɛ a va ka Sinsaŋa ale a weeni dii la, dii nyiŋ la, waai karo a chim wayɔrisima nyɔnɔ Naawen jigi Sinsaŋa vaka nyiini nyiŋa. 17 Ku be dan ka wensie ayen tama baai ale a gisi siuk kuui ale ku basi ate ti chim wayɔrisima nyam Naawen jigi ase tama ale Yeezu Kirisita a nin ka bunyi la, ti diem a nya ti dek ase ka wabanyeerisa ase baai ale kan daa Juuba ale ka dii la. Nyaku de be a sak kama ayen ka Yeezu ale soa ate tama a tom wabaata? Aaya, siuk karo ate Yeezu nyɛ dila. 18 Ase mi a dan weeni ayen sinsaŋa a kan basi ate ti a chim wayɔrisima nyamma, ka boa ale soa ate mi ŋman a va Sinsaŋa. Mi a dan nyɛ dila mi a nyɛ a kaasi ka Sinsaŋa. 19 Sinsak ŋala degadega abe ale ŋman basi ate mi seba ayen mi kpi kama dii nyiŋ la, m le kan va ŋa ale a weeni dii la nyiŋ. Dila nyiŋ abe ale soa ate mi ŋman ka siaka ale ŋa. Dila abe basi kama ate m boro a te Naawen. Dii po ate nuruba yik Yeezu Kirisita kpi jabarim nyiŋ la, ku a nyɛ a ase

ba jam maa kpi mi me kama ate ti yaa maa chaab kpi la. 20 Dila abe ale soa ate mi dek an ŋman vua m dek nyiŋ la. Nyuvuri dii ate mi ta tɛnzuk de yɔgyɔgla la, ka Yeezu Kirisita vummu ale bo m po. M vua kama dii nyiŋ la, m ta siaka ale Naawen Biika waai ale ta yaalika ale mi a yaa jogi wa nyuvunni mi nyiŋ la kama. 21 M zeri kama ayen mi kan ŋman a weeni ayen mi kan yaali Naawen niaunku. Alege waai a dan poli ayen ka sinsaŋa nyiŋ ale soa ate wa chim wayɔrisima nyɔnɔ, dila a sak kama ayen Yeezu Kirisita kpi ka kinla nyiŋ.

3

1 Nama Galatia demma ka betta. Ka wana ale pa wa pagrim a te nama ayen ni basi Naawen wensiuku vaka? Tama an nyini peelim a sak ni Yeezu ale kpi wa jabarimu nyiŋ dii la? Nama be an jam siak kama ayen ti wienja ka wensie? 2 Mi a yaali ayen m bek ni ka wayen dekki. Naawen ale jam pa wa Chiika a te ni la, ni jam бага va Moosis Sinsaŋa a nueri nalimnyiini, yaase ni jam wom wa wamaŋsaŋa ale ge ta siaka ale ŋa? 3 Ni ka betta yegayega. Ni liŋ va ka Naawen Chiika pagrimu, alege yɔgyɔgla ni a yaali kama ayen ni pa ni dek pagrim a ga nueri. 4 Wakperikaliik tanjaŋa nna yegayega ale nyɛ ni jigi. Nama dek abe a poli ayen ŋa nyɛ ka kayiok nyiŋa? Ni kan basi ate ŋa chim wakayaata a te ni. 5 Naawen ale jam pa wa Chiika tom wakperikaliisa a te ni la, wa jam nyɛ dila ayen ka ku sak ayen ka ni ale a va Moosis Sinsaŋa nalimnyiini la nyiŋa? Aaya, ku ka ni ale wom wa wamaŋsaŋa ale ta siaka ale ŋa la nyiŋ.

6 Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka a magsi chaab ale Juuma kokpienka waai ate ba jam a wi ayen Abraham la. Ba ŋmarisi weeni ayen, “Wa jam ta siaka ale Naawen kama. Dila ale soa ate Naawen an ŋman jam nya wa kaasunku.” 7 Dila nyiŋ, ku a fe

kama ayen ni miɲ chak baai ale ta siaka ale Naawen la, bala ale sum ka Abraham ɲaɲbisa. ⁸ Ba jam ɲmarisi Naawen Gbanƙa po ayen chum dii po ku le jam chim ka nuruba siaka ale wa nyiɲ ale ku basi ate Naawen nya baai ale kan daa Juuba la ayen ba ka wayɔrisima nyam. Gbanƙa de po ba ɲman pilim ɲmarisi ayen Naawen jam weeni Abraham ayen, “Ka fi nyiɲ ate m le nye wamaɲsa nalimnyiini a te nurubiik meena ale bo tenzuk de la.” ⁹ Dila nyiɲ la, ase Abraham ale jam ta siaka dii a nya niaka la, siuk kula po me, Naawen a niak waai meena ale ta siaka ale wa la kama ase Abraham la.

¹⁰ Alege nuru baai meena ale a va Moosis Sinsaɲɲa nyiini ate wa pa te Juuma la ale ge a poli ayen ɲa le ɲa basi ate ba chim wayɔrisima nyam Naawen niɲ la, Naawen buusaɲa a cheena ba zuk kama. Dii nyiɲ la, ba a ɲmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, “Waai meena ale kan a nye sinsaɲɲa ale a weeni dii meena la, Naawen buusaɲa a cheena bala zuk kama.”

¹¹ Alege yɔgyɔgla de ti yaa seba kama ayen nuru karo a kasim va sinsaɲɲa a chim wayɔrisima nyɔɔɔ Naawen jigi dii nyiɲ la, ba ɲmarisi wa Gbanƙa po ayen, “Nuru waai ale ta siaka ale Naawen nyiini la, wala choa a le wa ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.” ¹² Alege wanni ale ka dii la, sinsaɲɲa ka wari a nye ale waai a nin ta siaka ale Naawen ya. Alege ku goanti a nye ase ka ba ale ɲmarisi Naawen Gbanƙa po dii ayen, “Waai ale a nye sinsaɲɲa ale weeni dii la, ale a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.”

¹³ Moosis sinsaɲɲa a weeni kama ayen, “Waai ate ba yik wa a kpi maɲ tiib nyiɲ la, Naawen ale waali kula nyɔɔɔwa kama.” Alege Yeezu Kirisita a tuesi waalika de a nam te ti ale vari ti basi waalika de ate Moosis Sinsaɲɲa ta a jam ti jigi la. ¹⁴ Yeezu Kirisita be nye dila kama ayen baai ale kan daa Juuba la a maa nya niak kaai ate Naawen puulim ayen wa le

nye te Abraham la ayen ti siaka nyiɲ ti le nya Naawen Chiika ate Naawen puulim ayen wa le te la.

¹⁵ M suaata ni basi ate m pa tenzuk de wari a magsi nyaku ate ni miɲ ku kiri chak. Ase nuruba baye a nin nye noayen a magsi chaab ale wari, nuru karo ale бага kaasi ba noayenka de nyeka a yaase wa pa wari di choa a gum noa yenka de nyeka po. Dii nyiɲ la, ba ale maa chaab a nye dii la ba nye nueri kama. ¹⁶ Siuk kula po, ku be ka dila ale Naawen ale jam nye noayen kaai ale Abraham la. Dila po, dila po Naawen jam nye pumpuulima ale Abraham ale wa ɲaɲbisana. Naawen Gbanƙa be kan weeni a sak ti kama ayen Naawen nye puulimka de a magsi chaab ale ka ɲaɲbiik boariya. Ku ka ɲaɲbiyen. Biyenka de abe ale Yeezu Kirisita. ¹⁷ Mi ale a weeni dii la kiri ale nna ayen, dila po dila po ate Naawen jam nye noayenka de ale ka Abraham. Bena kobsinaansi ale pisita ale jam taam ale ge ate Naawen yaa te Juuma wa sinsaɲɲa. Sinsaɲɲa de abe ɲman ka pagrim a бага a kaasi noayenka de ate Naawen nye ale Abraham la. ¹⁸ Boan nyiɲa, ku daam dan ka Sinsaɲɲa nyiɲ ale soa ate Naawen te Abraham tiirim bula, ku yaa be te sak kama ayen ɲman daa wa ale puulim la nyiɲ ale soa ate wa nye dila a te wa. Alege ku ale ka dii la tama seba chak kama ayen, ku ka Naawen pumpuulimaɲa ate wa jam puulim ale Abraham la nyiɲ ale soa ate Naawen lagi poi te wa tiirimu dila.

¹⁹ Ku be dan ka dila, Sinsaɲɲa kiri abe le boa? Sinsaɲɲa a gum du kama ayen ɲa sak wakaasima ale ka dii la, abe ɲa boro a ta ga paari diipo ate Abraham ɲaɲbiika ale jam la. Be ka ɲaɲbiik kala ate Naawen nye pumpuulimaɲa a te la. Naawen jam pa sinsaɲɲa a nyo ka wa sabiiloma nisima po ayen nuru a yaa be chim Naawen ale nurubiik sanyigmɔa. ²⁰ Alege ku an poom

magsi ayen sanyigma bo ti sunsuja dii nyin la, yigma a bo ka nuruba baye sunsuja alege ka nuru yen ale boro, Naawen ka wanyi dekki.

²¹ Nyaku de abe a sak kama ayen Moosis Sinsanja an va ale Naawen ale puulim dii ale Abraham la? Aaya, ku daa di. Ase sinsanja a daam dan boro a baga a te nurubiik nyuvuri, na te baga a nye kama me ate nurubiik a chim wayorisima nyono Naawen jigi ase ba ale a zuli sinsanja. Alege sinsanja nala chaab karo. ²² Alege Naawen Gbanja weeni sak ti kama ayen waai meena tenzuk de a kasim a yaali ka biem tuima tomka. Nyaku de yaa be a sak kama ayen, ku ka siaka ale a basi ate ti a nya tiirim buui ate Naawen pa a te ti la, baai me abe ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ale ta bu.

²³ Dii po ate siuku an diem jam lagi ayen nuruba ta siaka ale Yeezu la, ku jam a nye ase Moosis Sinsanja a lin jam yik ti kama a lik ase ligroba la ate ku nanjnyin Naawen yaa jam lagi siuku ate ti yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. ²⁴ Dila nyin la, Sinsanja ale jam soa ti a ga paari dii po ate Yeezu jam la, ayen siaka ale wa ale ku basi ate tama yaa chim wayorisima nyam Naawen jigi. ²⁵ Yogyogla ate ti ta siaka ale Yeezu Kirisita la, sinsanja an nman soa ti.

²⁶ Ku a fe ayen ni teeri ayen, nama meena baai ale chim bunyi ale Yeezu Kirisita la, ni ka Naawen bisa ni ale ta siaka la nyin. ²⁷ Yogyogla de ate nama tuesi soka la, nama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyin, ni yaa be a nye ase Yeezu Kirisita ale ka dii la. ²⁸ Dila nyin la, fi ka Juu yoo, fi daa Juu yoo, ni daa togatoga. Fi ka yomo yoo fi daa yomo yoo, ni daa togatoga. Fi ka nidja yoo, fi ka nipok yoo, ni meena ka bunyi. Dii nyin la, nama meena ka bunyi ale Yeezu Kirisita. ²⁹ Yeezu Kirisita abe dan soa ni, ni be ka Abraham nan bisa. Ni be le nya Naawen ale puulim ayen wa te Abraham jaab buui la kama.

4

¹ Ni basi ate m nman tigi wanni de a sak ni. Ku a nye se ka biik ale ka soa ka ko nanta ase ka kowa a nin kpi la. Biika ale ka biik dii po la, nuruba a nye wa ase wa ka yomo la. Alege, ka wala dek le wa jam soa wa kowa nanta meena. ² Dii po ate biika diem ka biik la, wa kowa ale a nya ka zuk, a tom wa wie a te wa, ate ku ga paari dii po ate wa kowa a yaali la. ³ Ku be ka dila tama me jigi. Ti jam ka chichiri pagri sii ale soa tenka a nya la yom, alege ate ti jam pagra ale Yeezu Kirisita. ⁴ Alege da dii danni ate Naawen dek dak ate di jam la, wa yaa tom wa biyenka ayen wa jam tenzuk de. Nipok ale jam biak wa. Wa be va Sinsak naai meena ate Naawen jam pa te Juuma la kama nalimnyiini. ⁵ Wa jam a nye dila kama dii nyin la, wa jam a yaali kama ayen wa vari baai meena ate Sinsanja soa la a basi. Wa dan nye dila, ti meena yaa le chim Naawen bisa.

⁶ Dii ale a sak ayen ni ka wa bisa la ale, Naawen basi kama ate wa Biika Chiika jo ti suniima po. Chiika de abe ale basi ate ti wanyiwanyi kaari a wi Naawen ayen, "M dek koa." ⁷ Dila nyin la, ni nman daa yom, ni ka Naawen bisa. Ni be ale ka wa bisa la, Naawen le pa jaab buuri meena ate wa tara ayen wa pa te wa bisa la a te ni kama.

⁸ Dii po ate ni diem jam ze Naawen la, ni jam ka bogluk tii ale kan ta pagrim ase Naawen la yom. ⁹ Alege yogyogla de ate ni seba Naawen la, a yaase ni basi ate m weeni ku nna ayen, Naawen ale tolin weeni ayen wa seba ayen ni ka wa bisa la, be ka boa ale nman soa ate nama nman a va chichiri sii ale soa tenka a nya la? Si be ka pagrim. Ni dan nman nye dila, ni le nman chim ka si yom. ¹⁰ Be ka boa ale soa me ate ni potim a zuli da na gela, a yaa se chiisa si gela, a yaase wenkarisa ale yoi a yaase bena na gela? ¹¹ Nyana de ate ni a nye la, basi kama ate yogsum ta mu

ale ni. Nyaku de a sak kama ayen wie ŋaai meena ate mi a nye ayen ku maari ni la ka kinla nyiŋ yaa boa?

¹² M suaata, mi a saalim ni kama ayen, ni a nye ase mi la, ase mi ale a nye ase nama dii la. Ni an nye mu wari a kaasi ya. ¹³ Ni baga a teeri dii po ate m liŋ jam sak ni Naawen wienja la? Dii nyiŋ ate m jam a goa ale ni la ale, dila powa m jam ka nyiŋyogsa. ¹⁴ Alege m baga a weeni kama ayen, m nyiŋtuilaja jam daani ni kama alege, ni jam tagri mi zuk kama a nya ninam m tuemu nyiŋ. Ni an jam zeri mu a yaase ni pa mu chim nuru kayiowa. Alege ni tuesi mu kama nalimnyiini ase ni tuesi ka Naawen sabiilo la. Wensie, ni tuesi mi nna ase ni tuesi ka Yeezu Kirisita dek la. ¹⁵ Ni sue jam peenti ka nna yegayega mi nyiŋ. Alege ka boa ale ŋman nye? Mi dek a baga a weeni kama ayen ku dan poom siak a nye kama ni ti yeeri ni ninaŋa a te mu kama. ¹⁶ Mi ale weeni ni wensienja la, ku basi kama ate mi yaa chim ni dachiaga?

¹⁷ Nuru bala chaab ale a sagi ni la a nye ni jigi ase ba a yaali ni kama la, alege popola ŋaai ate ba ta magsi chaab ale ni la, ka popola baata. Dii meena ate ba a yaali ayen ba nye la ale, ba poori mi ale nama togatoga, ate ku basi ate mi ta ba popola nalimnyiini ase ba ale ta nama popola nalimnyiini dii la. ¹⁸ Ku nala kama ate nuruba ta chaab popola nalimnyiini ase ba popolaŋa a nin ka popola maŋsa. Nyaku de ate mi a weeni nna abe sum ka wensie dii po meena wuu. Mi dek poom a yaali kama ale nin muna ni ale ta mi popola dii po meena la, ase m boro ale ni yaa m karo ale ni. ¹⁹ M dek bisa, ku a nye mi jigi ase ka nipok ale boro a biak dii la. Mi kasim a nam ka dila te ku paari dii po ate m nya ale ni ta nye kaai choa ate Yeezu ta la. ²⁰ M dan baga kama ate m boro ale ni ate m seba m le nye ni dii la. M bula ze m le m weeni ni ka dii la.

²¹ Nama baai ale a weeni ayen Sinsanŋa ale soa nama la, ni basi ate m bek ni ayen, nama an diem wom Sinsak ŋala ale a weeni ni dii la? Ni goori wom ŋa ale a weeni dii la ayen, ²² Ba ŋmarisi Naawen Gbanŋa po ayen, Abraham jam ta ka nidɔabilisa baye. Wa jam biak wanyiwa ale ka wa powa Saara yomo wa. A biak wanyi wa me ale Saara. Wala jam daa yomo. Nipok yomowa yue jam ale Aga. ²³ Aga jam biak wa biika kama alege ku an jam va daa Naawen ale puulim ale Abraham dii la. Saara jam biak wa biika a ta va ka Naawen ale jam puulim dii ale Abraham la.

²⁴ Wanni de abe a sak ti ka wakpeeni dii ale ka wensie. Di kiri ale, nipooma de Aga ale Saara a ta ka noa buye ate Naawen jam nye. Nipok yomowa Aga tagri ka noayen kaai ate Naawen jam nye ale Moosis guuk kuui zuk ate ba a wi ayen Sinaai guuk kpionku la zuk. Ni teeri ayen nipowa de bisaŋa meena ka yom. ²⁵ Ase Aga ale tagri noayenka de ate Naawen nye Sinaai Guuku zuk ate ku bo Arabia tenka la, jinla danni wa yaa be ŋman tagri ka Jerusalem tenka ale bo tenzuk de la. Dii nyiŋ la, tenzuk de Jerusalemɔa ale ka bisaŋa chim ka yom. ²⁶ Alege Jerusalem waai ale bo wenŋmazuk la, a daa yomo. Wa ka ti ma. ²⁷ Dii nyiŋ la, ba ŋmarisi Naawen Gbanŋa po ayen,

“Nipowa, fi waai ale kan maa biak la, basi ate fi popeentik.

Fi waai ale kan maa biak biik nam nya la, kaari ale popeentik ate ku jueli wein,

dii nyiŋ la, nipok waai ate wa chorowa jam zeri la,

wala le nya bisa nna yegayega a gaam nipok waai ale boro ale wa chorowa la.”

²⁸ Yogyogla de, m suaata, ku ka Naawen ale sum puulim dii dila po dila powa ale Abraham la ale basi ate nama sum chim Naawen bisa. Pumpuulimaŋa de me abe

ale basi ate Saara biak Aizik te Abraham. ²⁹ Dila powa, Aga ale jam biak wa biika alege ka jam daa Naawen pumpuulima biik la, biika jam a namsi be kinkala waai ate ka mawa va Naawena Chiika pagrimu nyin biak ka la kama. Ku be din diem ka dila ale jinla me. ³⁰ Ase ba ale nmarisi Naawen Gbanƙa po ayen, “Yiak nipok yomowa de ale wa biika ate ba nyini. Dii nyin la, nipok yomowa biika a kan nya ka kowa jaabjaabɔa. Ka nipok waai ale kan daa yomo la biika le ka nya nanta”. ³¹ Dila nyin, m suaata, nyaku de a sak kama ayen, ti daa nipok yomowa bisa. Ti ka nipok waai ale kan daa yomo la bisa.

5

¹ Ni soa ka ni dek yɔgla. Dii nyin la, Yeezu Kirisita yeeri ti kama a ta nyini yomma po a nyini. Dila nyin ni be nmasi yik ni dek ate ni kan nman chim yom.

² Ni lagi tue a wom m biika. Mi, Pool ale a weeni ni ayen ni dan basi ate ba gebi ni yuana, ku a sak se Yeezu Kirisita ale nye dii a te ni la ka ka kiriya. ³ M nman pilim a kaam ni kama ayen waai a dan basi ate ba gebi wa yuari, ku a sak ase Juuma wensiuku sinsanɗa soa wa kama nalimnyiini la. ⁴ Nama baai ale a poli ayen Naawen pa ni chim wayɔrisima nyam ni ale a va sinsak naai ate wa pa te Juuma la, ni seba ayen, ni a zeri ka Yeezu Kirisita dila. Waman kaai ate Yeezu Kirisita nye te ni la, abe nman daa waman a te ni. ⁵ Alege tama baai ale poom kan pa yua gebika chim wari la, tama ta yiila kama ayen Naawen Chiika pagrim nyin ti le chim ka wayɔrisima nyam Naawen jigi. Dii nyin la, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama. ⁶ Ase waai ale Yeezu Kirisita a dan chim bunyi, kula nyɔnɔwa gebi yuari yaa wa an gebiya, ba daa togatoga ale chaaba. Ba ka bunyi. Wari dii nyiini ale ka waman la ale, ti ta siaka ale Yeezu Kirisita kama ale

ta yaalika ale chaab me ate ku sum a sak ayen ti ta yaalika ale Yeezu kama.

⁷ Ku piilimka po ni jam a va Naawen siuku ka nalimnyiini. Alege yɔgyɔgla de ni basi kama ate sagrama de baai ale a velim la a jam nye ate ni basi wa wensie siuku vaka. ⁸ Ku daa Naawen waai ale wi ni ayen ni chim wa nuruba la ale nye dila. ⁹ Nuru le magsi kama ayen, fi dan pa dabinta a nyo boroboruk zom po, ku a fe ayen ku fuusi kama. ¹⁰ Alege tama ale ti Nyɔnɔwa ale ka bunyi la, m ta siaka kama nalimnyiini ayen ni popolana ale mi popolana ka bunyi. M be seba chak kama me ayen baai ale a daani ni la, Naawen le te ba waalika kama.

¹¹ M suaata, mi seba kama ayen nuruba diem a weeni kama ayen mi a sak nuruba ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ku a fe kama ayen kula nyɔnɔwa gebi wa yoani. M dan jam a sak nuruba ka dila nna, ba ate kan nman jam a namsi mu ase ba ale a nye dii nna la. M dan a weeni nuruba ayen ku a fe kama ayen waai meena gebi wa yuari, ku la a sak kama ayen wie naai meena ate mi a sak a magsi chaab ale Yeezu ale kpi jabarimu nyin la wie, dila ate basi kama ate waai si kan puuri ale mu. ¹² Alege baai ale a daani ni ale dila la, ni basi ate ba dan poom a yaali ba yeeri ba dek ni po.

¹³ M suaata, Naawen wi ni kama ayen ni kan nman chim Moosis Sinsanɗa yomma. Ni be ale nman kan daa yom la, ku a fe ayen ni kan poli ayen ni nye wari dii meena ate ni a yaali la. Ni basi ate yaalika bo ni sunsun ate ni a tom a te chaab. ¹⁴ Boan nyinɗa, sinsanɗa meena a gum chaab ka Sinsak yen. Sinsak yenka de ale, “Yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la.” ¹⁵ Alege ni daa nye chaab ase ni ka goadunsa la, a kpalim chaab a te chaab tueta, ni kpesi ate ni kan kaasi chaab meena meena.

¹⁶ Dila nyin la ni lagi tue wom m le a weeni ni dii ayen ni basi

ate Naawen Chiika de ni nin wie meena po ate ku kan nye ase ni a tom ka ni dek nanyaalik tuima la. ¹⁷ Nurubiik nyinƙa ale a yaali dii la a kan va chaab ale Naawen Chiika ale a yaali wie n̄aai la. Naawen Chiika ale a yaali wie n̄aai la a kan va chaab ale nurubiik nanyaalika siuku. Nantaƙa de bayewa yaalika ka dachaasa ale chaab. Dila nyin la waai ka siuk a nye dii ate wa dek a yaali la. ¹⁸ Naawen Chiika abe dan de ni nin wie meena po, ku a sak se sinsanƙa n̄man karo a soa ni la.

¹⁹ Nama dek seba nurubiik dek popola a ta nyini wa sunum po ale ka dii la kama. N̄a an bula sugiya. Wie n̄aai ate nurubiik popola a basi ate wa a nye la ale, nipokyaalik ale nidɔayaalik, danta tuima, kabonƙa tuima, ²⁰ bogluta kaabka, sakpanni tuima, kisi chaab tuima, kpaliƙsa, nyuri deka, supuurim, degaamka, poori chaab. ²¹ nyanuerin, daam bukka, kanjanta ale wienja de chaab meena. Mi a yaali ayen m n̄man kaam ni kama ase m le poom lin kaam ni dii la, ayen, baai meena ale a tom nyaƙa de chaab la a kan maa nya Naawen Naamu.

²² Alege Naawen Chiika ale a nye ate nuruba a ta wie n̄aai la ale yaalika, popeentik, suyogini, chichiiba, zula teka, wamaƙsa tuima, wensie, ²³ zaab m dek, ale yik m dek. Sinsanƙa karo a weeni ayen nuru kan nye wienja de. ²⁴ Nuru baai ale ka Kirisita bisa la a basi wie n̄aai meena ale ka wabaata ate ba jam a nye la kama. Ku a nye se ba pa wienja de meena a nak kpi ka Yeezu Kirisita jabarimu nyin la. ²⁵ Be ka Naawen Chiika ale te ti nyuvuri. Ni be basi ate wa soa ti ale wie meena wuu ate ti a nye la. ²⁶ Ni kan basi ate ti ta kanjanta, abe ti a nye ate chaab sue a puuri yaase ti a yaali chaab nanta.

6

¹ M suaata, ni wanyi a dan nya nuru ale wa boro a tom wabiok,

nama baai ale ta Naawen Chiika ni suniima po la, ku a fe kama ayen ni maari wa ate wa pilim n̄mani siuk nalunƙu po. Fi dan a yaali ayen fi nye dila, be zaab fi dek wa nin, abe fi kpesi fi dek ate jaab kan paasi fu ate fi me tom wabiowa. ² Wie n̄aai ale a daani ni wanyi wanyi la, ni maa chaab nya n̄a zuk. ³ Nuru waai a dan poli ayen wa ka nuru kpion alege wa daa jaabjaabɔa, kula nyonowa a paasi ka wa dek. ⁴ Ni basi ate ni wanyiwanyi a magsi wa dek tuima a nya. N̄a dan nala wa basi ate sui peenti ale wa dek ale a nye dii la. Alege ku kan sak kama ayen wa tom gaam ka wa choa. ⁵ Basi ate waai meena ji wa dek jib.

⁶ Basi ate waai ale a zamsi Naawen wienja la, a pa n̄anman sii meena ate wa ta la a chari chaab ale waai ale a sak wa wienja de meena la.

⁷ Ni kan a paasi ni dega dii nyin la, nuru karo a baga a nye Naawen a la. Boan nyinja, nuru ale a bori jaab buui la wa a che ka wala. ⁸ Waai abe ale nye wari wa dek nyinƙa po masim nyiini nyin la, dila tutunaja ale kum. Alege waai ale a nye wari Naawen Chiika nyin la, wa le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglika ate Naawen Chiika a te la. ⁹ Dila nyin la ni kan basi ate jianta yik ni ale wamaƙsa tomka. Boan nyinja, ti dan kan jiaya, a ta cheena ku kpeglimka po ti le nya dii le di nye la. ¹⁰ Dila nyin ate mi a weeni ni ayen dii po meena wuu ti dan ga nya siuk ni basi ate ti a nye man waai meena jigi ale baai dek ate tama ale ba maa chaab a ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

¹¹ Ni nya mi dek n̄marisika ale soa dii nna kpeenta kpeenta ate m n̄marisi ale m dek nisa la. ¹² Nuru baai ale kasim a fe ayen ni gebi ni yuaƙa la, ale nuru baai ale a yaali ayen ba a nak kuusa ba peelim tuima nyin la. Ba a nye dila kama ayen nuruba kan nya siuk a te ba waalika ba ale a sak nuruba ayen Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyin la. ¹³ Ku be ka nuru bala dek dek ale a gebi yua alege ba dek kan va Juuma

wensiuku sinsaŋŋa ale a weeni dii la. Ba bula a yaali kama ayen ba gebi ni yuaŋa ate ku te ba kanjanta, ni ale siak ayen ni nye dila la nyiŋ.

¹⁴ Alege mi, togni ka wari ate m le nak kuusidi di nyiŋa, alege ka kum buui ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita kpi jabarimu nyiŋ la nyiini ate mi le nak kuusidi. Wa kummu de me nyiŋ ate tɛŋzuk de ŋantaŋa a ŋman ka kiri te mi. Ku a nye ase ba maa pa ba kpi ka jabarimu nyiŋ ale Yeezu Kirisita la. Mi me dek jigi ku a nye se mi maa kpi ka jabarimu nyiŋ ale tɛŋzuk de ŋantaŋa la. ¹⁵ Nuru gebi wa yuari yoo, wa an gebi yoo. Ku daa wariya. Wamaŋka meena ale, Naawen ale nye ate ti chim nuru paalisa la. ¹⁶ Baai meena ale va nyuvuri paalika de wienŋa la, bala baai me ale ka Naawen wensie nuruba la Naawen ta jiiirim ale ba abe ba boro ale suyɔgini.

¹⁷ Dii ate mi a yaali ayen m weeni kpeglim la ale, m kan yaali ayen waai a ŋman daani mu, dii nyiŋ la, laŋ tii ale doa m nyiŋka la a sak kama ayen mi ka Yeezu Kirisita tomteerɔ.

¹⁸ M suaata, mi a saalim kama ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni meena. Ku be nye dila.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te EFISOS DEMMA La

¹ Mi Pool waai ate Naawen va wa dek yaalika a lueri mu ayen m chim Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale a nmarisi gbanƙa de a te nama baai ale ka Naawen nuruba a bo tenƙaai ate ba a wi ayen Efsos po la. Nama me a va Yeezu Kirisita ka nalimnyiini.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyoƙgini.

³ Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko la, a pa wa tiirimu meena buui ate wa ta wennyamazuk po la a te ti kama, dii nyin la, tama ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Ni be basi ate ti te wa jiam nna yegayega wa le nye dii a te ti la. ⁴ Wa lin lueri ti a te wa dek kama, tama ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, yaa ale ge nye tenzuk meena, ayen ti chim nuru welensa baai ale kan nman ta kaasun Naawen nimbie po la. ⁵ Naawen le jam a yaali ti dii la, ale soa ate wa pa wa dek yaalika va nala po a basi ate ti chim wa bisa Yeezu Kirisita yonni nyin. Nyaku de abe jam ka wa dek yaalika ale wa popola ate wa nye dila. ⁶ Ni basi ate ti a te wa pimpauk, wa ale niak ti nna yegayega la nyin, ale pa wa dek be yenka a te ti tiirim la nyin. ⁷ Yeezu Kirisita a kpi te ti kama ayen wa baga a vari ti a basi abe wa von ti wabaatana a te ti. Nya Naawen ale maari ti dii nna yegayega, ⁸ a gaam jaab buuri meena la. Wa poli kama dila po dila po ale wa dek yam, ⁹ ayen wa le pa ka Yeezu Kirisita a tom wa tuimaƙa a nueri. Naawen jam va ka wa yaalika a sak ti wa wienja de njaai ale jam a sugi la.

¹⁰ Wa le jam a poli dii la meena a dan jam nueri, wa le cheesi nanta baai meena ate wa nye ate ba bo wennyamazuk ale tenzuk de la, nyo

jigi yen, ate Yeezu Kirisita yaa chim ba meena naab, ¹¹ Naawen nyeem a va ka wa yaalika a tom wie meena. Wa be lin lueri ka tama a te wa dek a yaa le ge nye tenzuk meena ayen tama ale Yeezu Kirisita a jam chim bunyi. ¹² Ni basi ate tama baai ale lin ta yiila Yeezu Kirisita jigi la, a pagi Naawen waai ale ta zula la nna yegayega. ¹³ A se nuruba ale jam boro a sak ni Naawen wamaƙsana njaai ale ta wensie la, wienja, ni wom ba sinsanƙa kama ate Naawen yaa vari ni ni wabaatana po a basi ate ni yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita. Ka dila nyin ale soa ate Naawen a pa wa Chiika ate wa puulim ayen wa te ni la a te ni ate ku sak ayen wa soa ni kama. ¹⁴ Ti be ale ta Naawen Chiika la nyin ale soa ate ti seba chak ayen ti nya Naawen ale jam lin puulim ayen wa le nye dii te ti la, wa le sum nye kama. Ti nman seba me kama ayen Naawen le basi kama ate ti soa ti dek meena meena. Ni be basi ate ti te wa pimpauk.

¹⁵ Dila nyin la, M a wom nama ale ta siaka ale ti Nyɔnɔwa Yeezu ale ni ale ta yaalika ale Naawen nuruma meena dii la kama. ¹⁶⁻¹⁷ Mi kasim a a te ka Naawen jiam ale a puusi a te ni, ayen wa waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ko a ta zula nna yegayega la, a pa wa Chiika a te ni ate wa te ni yam abe wa pa Naawen a sak ni, ate ni baga a seba wa nalimnyiini. ¹⁸ M be nman a puusi a te wa kama ayen wa basi ate ni popola a lagri ate ni nya wa bolimu ate ni nya wa ale wi ni ayen ni ta yiili njaai la abe ni seba ayen nanta baai ate wa puulim ayen wa pa te wa nuruma la a zuak kama nna yegayega. ¹⁹ M be nman a puusi a te wa kama ayen ni seba wa pagrimu yegayegaka ate wa pa te tama baai ale ta siaka ale wa la. Pagrimu de ale pagrim kpionku, ²⁰ ate wa pa nak Yeezu Kirisita kum po a yiti ale basi wa ate wa jueli a kali wa juga nisa gen wennyamazuk po la. ²¹ Yeezu Kirisita

bo ka dula jigini yogyogla de a nya wennyamazuk chichiri pagrisana ale jaab buuri meena ale ta pagrim ale bo wennyamazuk po ale tenzuk de meena ale ten kaai meena ale bo naan cheena la zuk. ²² Naawen pa jaab buuri meena nyo ka Kirisitawa nisima po. Wa nman pa me a te ka Kirisita bisana ale a tu chaab la meena ayen wa chim ba wie meena nindeero kpion. ²³ Kirisita bisana ale a tu chaab la meena a nye se ka wa nyinka la, wa be kasim sueri nyaka de po kama ase wa ale kasim sueri tenzuk de meena dii la.

2

¹ Dila po dila po ni kan jam a zuli Naawen ya. Ni jam a nye se ka kpeeba la, ni wabaatana ale ni ale kan jam zuli Naawen nueri la nyin. ² Dila powa, ni kasim jam va ka tenzuk de meena demma wabaatana siuku ale chichiribaatana naawa. Wala ale soa tenzuk de demma baai ale kan a zuli Naawen la meena zuk a nya ba. ³ Wensie, ti meena a jam a va ka siuk kula, dii nyin la, popola baata tii ale jam bo ti zuimana po la ale ti deksa nan yaalika ale jam basi ate ti nyeem a tom tuimbaata. Naawen sui ale jam a puuri ale ti ate wa jam yaali ayen wa te ti waalika a se wa ale ayen wa te tenzuk de demma baai ale kan a zuli wa waalika dii la.

⁴ Alege Naawen a yaali ti ka nna yegayega ale ta jirim me ale ti a gaam taam, ⁵ sak si Naawen jam nya ti ka nna se kpeeba la ti ale kan a zuli Naawen la nyin. Alege wa jam vari ti ti wabaatana po a basi kama ale nak ti kum po a yiti ase wa le jam nak Yeezu Kirisita yiti kum po la. Nyaku de be ka Naawen niaka nyin ate ti nya varibasika. ⁶ Wa nak Yeezu Kirisita a yiti kum po kama ayen wa nman pilim jueli wennyamazuku po. Ku a nye se tama ale wa a poom a deri kala ale chaab kama dula jigini la, dii nyin la tama ale wa ka bunyi. ⁷ Naawen a nye wienja de meena a te

ti kama ayen ku sak baai meena ale bo wennyamazuku po ale baai ale bo tenzuk de la, ayen wa ta yaalika ale ti kama nna yegayega a gaam taam a yaa le tom wa biika Yeezu Kirisita ayen wa jam maari ti. Wa le sak ba dii la a le boro kama a ta a chen dii po meena wuu. ⁸⁻⁹ Naawen niaunku nyin ale soa ate ni nya varibasika ni siaka nyin. Nama an jam baga a nye nyaku de ni dega, alege dii ate wa nye a te ni la a jam ka wa dek tiirim. Ka dila ale soa ate ni ka siuk a baga a ta kanjanta ku nyin la. ¹⁰ Naawen abe ale nye ate ti chim ti ale ka dii yogyogla de la. Tama ale Yeezu Kirisita abe ale ka bunyi la, wa nye kama ayen ti a tom tuimansa a te wa. Wa be poom gomsu tuimansa de a magsi kama a te ti.

¹¹ Nuruba a biak ni ka baai ale kan daa Juuba la ate Juuma a wi ni ayen ni ka nuru baai ale kan gebi ni yuana la po, alege a wi ba dek ayen ba ka baai ale gebi la po. Ni be poli ni ale jam ka dii dila po dila po la a nya. ¹² Dila powa, ni jam ze Yeezu Kirisita wie. Ni jam ka nicham, dii nyin la, ni jam maa daa nuru baai ate Naawen lueri te wa dek la po. Ba an jam a maara a chiini nama a nyo baai ale Naawen ale nye noai yenka ale chaab la po. A se nama ale jam boro dii la, ni jam ze Naawen ya. Ni be jam ka yiila wa jigi me. ¹³ Alege yogyogla de, nama baai ale jam kan moata wa la, yaa moata wa kama Yeezu Kirisita kumu nyin. ¹⁴ Juuma ale baai ale jam kan daa Juuba la a jam ka wari a nye ale chaaba. Ku jam a nye a se ka siak ale kasi ba a poori ba a basi ate ba chim dachaasa ale chaab la. Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la, a nye se ka wala ale nak siaka a lonsi ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a yaa ta noai yen ale chaab. ¹⁵ Wa yaa nman yik Sinsak naai ate Naawen a te ba la me a tagri, ayen wa baga nye ate Juuma ale baai ale kan daa Juuba la a chim bunyi a te wa dek. Wa dan nye dila, ba kan nman ta

dachaani ale chaaba, ba le boro ale ka suyoḡini. ¹⁶ Yeezu Kirisita ale jam kpi jabarimu nyiḡ la, wa jam tigi ba kama; a ta jam jigi yeḡ a basi ate ba ale Naawen a yaa ta noai yeḡ ale chaab. Dila basi kama me ate ba dachaani ale chaab a ḡman karo. ¹⁷ Yeezu Kirisita ale jam teḡzuk de la, wa jam sak nuruba kama Naawen wamaḡsaḡa ḡaai ale basi ate ba a boro ale suyoḡini ale chaab la. Wa jam sak baai ale kan daa Juuba a ze Naawen la, ale baai ale ka Juuba a seba Naawen la. ¹⁸ Ku be ka Yeezu Kirisita ale kpi a te ti la nyiḡ ate Naawen pa wa chiik yeḡka dekiwa a te tama meena, Juuba ale baai ale kan daa Juuba la. Nyaku de abe te ti ka siuk ayen ti baga a jam ti Kowa Naawen jigi.

¹⁹ Dila nyiḡ la, nama baai ale kan Juuba la, ni ḡman daa nicham, dii nyiḡ la nama ale Naawen nuruma a yaa tigi ka chaab a chim bunyi Naawen jigi. ²⁰ Naawen nuruma a nye se ka wa yeri ate wa boro a se la. Wa tomteeroma ale wa biisiteeroma baai ale liḡ jam sak ni la, bala a nye ase wa diinaḡa nyubiḡa la. Yeezu Kirisita me a ba a nye se ka tintain ate Naawen pa dueni wa yenni gugoruku po la. Naawen a yaa be pa ka nama a se wa yenni siaka. ²¹ Be ka Yeezu Kirisita ale yik yenni meena a tara nna keḡkeḡ a yaa nye a te di a chim Naawen puusika yeri welen a te Nyooḡwa Naawen. ²² Naawen Chiika ale basi ate nama a gum baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la po ayen ni meena a chim yeri dii ate Naawen ayen wa boro la.

3

¹ Wienḡa de nyiḡ ale soa ate mi a puusi Naawen a te ni. Nuruba yik mi a lik kama, dii nyiḡ la mi ale jam a sak nama baai ale kan daa Juuba la ayen ni a va Yeezu Kirisita la nyiḡ. ² Ni seba kama ayen ka Naawen jirim nyiḡ ale soa ate wa pa tuini de a nyo mi nisima po ayen di maari ni. Ku a fe ate ni seba. ³ Naawen a liḡ

pa ka wa le jam a poli dii la a suk, ale ge yaa ḡman pa di a sak mi. Mi be poom a liḡ ḡmarisi nyaku de kama a te ni. ⁴ Nama be dan ḡman karim gbaḡ kaai ate mi ḡmarisi a te ni la, ni le baga a miḡ dii ale soa ate mi seba Yeezu Kirisita wie ḡaai ale suk la, kiri kama. ⁵ A ta nyini dila po dila po a ga paari daaḡa de po, Naawen an sak nuru waai wasusunḡa de kiri ya, alege yoḡyoḡla de wa basi ate wa Chiika sak wa biisiteeroma ale wa tuimtomdoma baai ate wa lueri a te wa dek la. ⁶ Ni basi ate m sak ni ḡa kiri. Baai ale kan daa Juuba la a dan ta siaka ale Naawen wamaḡsaḡa, bala ale Juuma a le maa chaab chari tiirim buui ate Naawen a pe ayen wa le te Juuma la. Baai ale kan daa Juuba la ale Yeezu Kirisita ka bunyi. Dila nyiḡ la, ba le nya ḡanta baai meena ate Naawen pe ayen wa le te baai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la.

⁷ Naawen pa wa pagrimu te mi kama ayen m chim wa tuimtomdo abe maa sak nuruba wa wamaḡsaḡa wie. Wa kasim a maari mu ka nna yegayega. Wa le nye dii la ka wa tiirimu ale la ate wa potim pa te mu. ⁸ Mi jigi ku a nye se mi ka wa nuruma meena po baḡ la, alege wa lueri mi kama ayen m ga sak baai ale kan daa Juuba la wa wamaḡsaḡa wie. Naawen wamaḡsaḡa a sak ti ka Yeezu Kirisita wamaḡsaḡa yegayegaka ḡaai ale kan ta kpeglimka la wie. ⁹⁻¹⁰ Naawen be ḡman lueri mi kama ayen mi a sak nuru meena wa wasuguni siuku ale a va dii la. Wa le jam piilim nye jaab buuri meena la, wa liḡ jam pa ḡa suk kama dila powa meena. Dii nyiḡ ale soa ate wa nye dila a yaa le ge ḡman pilim ta ḡa nyini peelim yoḡyoḡla de la ale, ayen ku sak Kirisita bisaḡa ale a tu chaab la ale chichiri pagrisaḡa ale ḡanta baai meena ale ta pagrim a bo wenḡmazuk po la a miḡ wa yammu ale ka togatoga dii la, ¹¹ Naawen nye nyaku de a ta va ka wa ale poli dii la. Be ka ti Nyooḡwa Yeezu Kirisita

nyin ale soa ate wa nya wa popolana de kiri. ¹² Dila nyin la, ti ta siaka ale Yeezu kama, tama ale wa ale ka bunyi la, ti ta popo pagrim kama a baga cheŋ ga a zaani Naawen nin. ¹³ Mi bo dela jigini a namu ka nama nyin, alege m kan yaali ayen ni suniima kaasi dila nyina. Mi ninammu de le basi ate ni nya ku nyuenta.

¹⁴ Dila nyin la, mi a kpi duna teŋ a puusi Naawen ti Kowa a te ni kama. ¹⁵ Nanta meena ale bo wenna mazuk ale teŋzuk de la ka wala ale a te ba yue. ¹⁶ Naawen a ta zula ale nalim ka nna yegayega. Ka dila ale soa ate maa saalim wa ayen wa basi ate wa Chiika a lueri wa pagrimu a nyo ni suniima po, ¹⁷ Ate Kirisita jam bo ŋa po dii nyin la ni ta siaka ale wa kama. Wa pagrimu a dan bo ni suniimaŋa po nalimnyiini, nama le ta yaalika ale wa abe ni ta yaalika me ale chaab a gum du, ¹⁸ ate nama ale Naawen nuruma baga seba Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii nna yegayega la. ¹⁹ Maa yaali kama ayen ni sum seba Yeezu Kirisita ale a yaali ti dii la. Ti an baga a miŋ wa yaalika kiri a nueri meena meena, alege maa yaali kama ayen wa yaalika a sueri ni meena, ate ni jam chim nuru maŋsa ase Naawen dek ale ka dii la.

²⁰ Naawen pagrim buui ale bo ti suniimaŋa po la a baga kama a nye ate ti a tom tuima a te wa a gaam tama ale a poli ayen ti bek wa ate wa maari ti dii la. ²¹ Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ale Yeezu Kirisita waai ale ka ba nindeero la, le kasim a te Naawen zula dii po meena wuu. Ku be le nye dila.

4

¹ Mi waai ate ba yik mu a lik ti Nyɔnɔwa ŋaŋ vaka nyin la, ale a saalim ni ayen ni a va wa a magsi dii ale magsi ayen ni a va wa la. Naawen ale wi ni ayen ni a va wa dila. ² Ni kasim a zaab ni dek nuruba nin, abe ni seba ni dek taka, abe ni ta chichiiba dii po meena. Ni a maari

chaab, ate nuruba seba ayen ni ta yaalika ale chaab kama. ³ Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yeŋ ale chaab, ale ŋman basi ate ni boro ale suyɔgini ale chaab me. Ni nyeem be kasim pii nyin ate ni a nye dila ale chaab. ⁴ Naawen Chiika ka kanyi dekki. Baai meena me ale ta siaka ale Yeezu la ka nuru yeŋ. Naawen be lueri ni kama me ayen ni ta yiila wa jigi, yiila ŋaai ale chim yiili yena la. ⁵ Ti Nyɔnɔwa ka wanyi dekki, ale tama ale ta siaka ale wa dii la me ka bunyi. Ba le pa nyiam a te ni soka dii la me ka bunyi. ⁶ Naawen, waai ale ka wanyi dekki la, ka nurubiik meena ko. Wa be ka waai meena Nyɔnɔ. Wa bo ale waai meena kama a pa ba meena a tom tuima.

⁷ Ti wanyiwanyi potim tuesi tiirim kama a magsi chaab ale Kirisitawa ale te dii la. ⁸ Ba ŋmarisi Naawen gbanŋka po ayen,

“Wa ale jam a jueli wenna mazuk la, wa a de ka baai ate ba jam yik ba ale wa lik la nin a ta ba yiti jueli wenna mazuk ninŋa. Wa ŋman te nurubiik meena ka tiirinta.”

⁹ Nama a poli ba le ŋmarisi ayen, “Yeezu yiti jueli wenna mazuk ninŋin”, la kiri ale boa? Ku kiri ale wa liŋ nyini ka dula jigini a siŋ jam teŋzuk de a yaa kpi ate ba gu wa. ¹⁰ Dila nyin, waai abe ale siŋ teŋzuk de la, ka wala degadega abe ale ŋman jueli wenna mazuk ninŋinŋa, a gaam taam dula jigini ayen wa sueri teŋzuk de meena. ¹¹ Be ka wala ale pa tiirimu a te nuru biik meena a yaa basi ate ba gela tuimtomdɔba, ba gela Naawen biisiteerɔba, ba gela baai ale a mooli Naawen wamaŋsaŋa wie la, ba gela Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpaŋa, ba gela me sagraɔba. ¹² Wa nye nyaku de kama ayen wa gomsɔ baai meena ate Naawen soa la a magsi ate ba a tom Kirisita bisa tuima. Ate ku basi ate Kirisita bisaŋa baai ale bo jigi yeŋ ase wa nyinŋa la ta pagrim nalimnyiini.

¹³ Ase ti dan ta siaka ale Naawen biika a gum du yegayega a jam seba wa nalimnyiini, ti meena le ta noai yey ale chaab kama. Ase ti dan a va dila, ti le chim Kirisita bisii ale pagi magsi ale ta yam yegayega la abe ti nman chim ase Yeezu Kirisita ale kasim ka nuru man meena meena dii la. ¹⁴ Dila abe dan nye, ti kan nman a nye ase bisa la ale ti siaka ale wa. Nuru bala a nye se ka njaarunta ale bo nyiam po ate vioku chiak ti a ta a ga niñ ale njan la. Sagrōba baai ale kan seba Naawen la, a nyeem kasim a paasi ba kama ale a yaali me ayen ba nye ate ba nyini Naawen wensie siuku po a nyini. Sagrōma de nina a nyeem ale kasim muni ale tuimbaata meena tomka ale a paasi nuruba ba chaab ate ba a gum ba po a tom nja. ¹⁵ Alege, ku a fe ate ti chim nuru pagrisa, ate sagrōma de a kan nman бага a daani ti. Yeezu Kirisita ale ti niñdeero. Ni basi ate ti nyeem a biisi wensie abe ti a yaali chaab, ate ti chim ase wa dek la. ¹⁶ Ti a nye se ka wa nyinika la. Wala ale waai ale yik ti a tom chaab ase kunaña ale yik nyinika a tom chaab dii la. Nyinika kabtaña meena abe dan a tom dii ale magsi la ale yaalika, ka a chim kama a ta pagrim.

¹⁷ Ti Nyōnōwa yonni nyin, ate m pa a kaam ni ayen, ku a fe ayen ni kan ate ni boka nye ase baai ale kan seba Naawen la boka. Ba ale a poli dii la ka kiri ya, ¹⁸ ba ka popola mansa me. Ba tue kpari ka nna yegayega ate ba an бага a miñ Naawen ya. Dila nyin ale soa ate wa an бага a pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. ¹⁹ Ba kasim a tom ka danja tuima alege kan chali chivie ale nja. Ba kasim a tom ka wabaata tuima. Ba kasim a yaali ayen ba a tom ka nala chaab dii po meena.

²⁰ Baai ale sak ni ayen ni a va Yeezu Kirisita la, an sak ni ayen ni a tom ka nala. ²¹ Ba le sak ni wa wie la, ba weeni ni wa wensienja

wie kama, ate nama wom ale ta siaka ale nja a va wa. ²² Yōgyōgla de ni pa ni nye kpak ka a basi, dii nyin la kala ale a basi ate ni a va ni dek pimpaasima yaalika ale pa ni a zaani siuk kuui po ale ta ni a cheñ kaasun jigi la. ²³ Ku a fe ate ni basi ate Naawen tagri ni popola meena abe wa nye ate nja chim popola paala. ²⁴ Ni nye paalik kaai ate Naawen pa te ni la, le basi ate ni chim ase wa dek la. Naawen ka wensie de welensa nyōnō.

²⁵ Ku a nye se ni meena a chim ka Yeezu Kirisita nyinika la. Dila nyin la, ni kan nman a velim a te chaaba, alege ku a fe ate ni kasim a biisi wensie ale ni vaanchaab. ²⁶ Ni sue dan a puuri ale waai, ni kan basi ate supuurim bula kasim bo ni suniima po ate wein ga sinj. ²⁷ Ni kan te Velinvendika siuwa ayen wa a nye ate ni a tom tuimbaata. ²⁸ Ni dan ka zueba, ni be basi ni zummu, abe ni a de ni dek nyin wulum nanta. Ni dan a nye dila, ni le бага pa nanta bala a maara a maari niwomma. ²⁹ Ni kan a biisi biem wie a te chaaba, alege ni basi ate dii meena ate nama a biisi la a ta maarika ale nyinbiiri, ate ku maari baai ale a wom ni la. ³⁰ Ni kan daani Naawen Chiika. Boan nyinja, Naawen Chiika ate Naawen te ni la, ku a sak kama ayen wa soa ni kama a ta ga paari dii po ate Naawen ayen wa jam tuesi ni a basi la. ³¹ Ni be pa ni supuurimu ale ni popo soblomu a basi. Ni basi nuemka ale nuruba leeta. Ni kan kisi chaaba. ³² Ni dan basi nala, ni be chim nuru baai ale seba ba dek taka la abe ni ta jirim ale chaab. Yeezu Kirisita kumu nyin, ale soa ate Naawen a vonj ni wabaataña a te ni. Dila nyin la, nama me be kasim vonja a te chaab.

5

¹ Yōgyōgla de nama ka Naawen dek bisa baai ate wa yaali nna yegayega la. Dila nyin la ni be pii nyin nna yegayega ate ni a tomsi wa. ² Yeezu Kirisita ale kpi te ti dii

la a nyɛ se ka Juuma ale jam a pa ŋan masisa ale duŋsa a kaabi a te Naawen la. Yeezu Kirisita nyɛ ate ka Naawen sui yaa peenti a sak ti ayen wa a yaali ti kama. Ni basi ate ni yaalika a chim ni niŋ wari ase Kirisitawa yaalika ale tama ale de niŋ dii la.

³ Yɔgyɔgla de ni ka Naawen nuruba. Kula a be kan ŋman a magsi ayen ni a biisi nipɔk yaalik ale danŋa tuima ale butuem wie ale chaaba. ⁴ Ku be kan ŋman a magsi me ayen ni a biisi noai biem a yaase betta biik a diini, alege ku magsi ka ni nyeem kasim a a te Naawen jiam. ⁵ Ni seba nalimnyiini kama ayen baai meena ale ka nipɔk yaalisa ale tuim danŋisa nyam ale butueta nyam la a kan baga a jo Naawen ale wa biika Yeezu Kirisita naamu po. Butueta nyam a nyɛ se ka nuru baai ale a kaabi bogluta a la ase ba nin yaali ba ŋantaŋa a gaam Naawen.

⁶ Ni kan a wom betta nyam wie ŋaai ale ŋa paasi ni la. Naawen sui ale puuri ale bala chaab. Wa le jam te ba ka waalika dai yey po, dii nyin la, ba kan zuli wa. ⁷ Dila nyin la, ni kan te ni niŋ bo ale baai ale a biisi be sila chaama la po. ⁸ Ase nama ale jam kan seba Naawen dii po la, ni bo ka legi po, alege yɔgyɔgla de nama ka Nyɔnɔwa nuruba, ni yaa bo ka dannii kantuenka po. Ka dila ale soa ate ku a fe ayen ni bo dannii kantuenka po la. ⁹ Boan nyiŋa, nuru bala chaab a kasim a tom ka tuimmaŋsa a te Naawen. Ba be chim ka nuru maŋsa me. Ba chim ka nuru baai me ale a biisi wensie la. ¹⁰ Ni be pii nyin ate ni a tom tuim ŋaai ale a nyɛ ate ti nyɔnɔwa sui a peenti la. ¹¹⁻¹² Ni kan ta wari a nyɛ ale wie ŋaai ale ka kiri ate nuruba a tom la. Dii nyin la, ka nuru baai ale bo legini po la ale a tom ŋala. Alege, ni ta bala chaab nyini legini po a nyini dannii kantuenka po. Ku ka chivie ate nuru weeni ba ale sugi a nyɛ ŋaai la. ¹³ Ni dan nyɛ ba dila, ku a nyɛ a se ba tuimaŋa a yaa nyini ka

kantuenka po ate waai meena baga a nya ŋa la. ¹⁴ Boan nyiŋa wenbinni a dan ga pusi legini a kan ŋman a boro. Dila ale soa ate nuru wanyi weeni ayen,

“Nama baai ale doa a goa la,
ni yiti kum po,
ate Kirisita a nyagsi ni zuk.”

¹⁵ Dila nyin, ni be kpesi ni deka ale ni boka po ale ka dii ale nuruba la. Ni kan boro ase betta la, alege ni ti an boro ase yam nyam la. ¹⁶ Vaanŋa de po nuruba yegayega ale a tom tuimbaata. Alege nama, ni a gisi siuk tii po ate ni ayen ni kasim a a tom tuimmaŋsa la. ¹⁷ Ni kan a nyɛ se ni ka betta la, alege ni a gisi dii ate Naawen a yaali ayen ni a tomu a te wa la.

¹⁸ Ni kan pa ni deka a te daamɔa ate bu kaasi ni, alege ni pa ni deka meena a te Naawen Chiika. ¹⁹ Ni kasim a yi yi ŋaai ate Naawen Chiika a te ni ayen ni a yi la abe ni a te Naawen pimpauk ni suniima po. ²⁰ Ti kowa Naawen a tom tuima ka nna yegayega a te ti. Dila nyin la, ni kasim a te ti Kowa Naawen jiam ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yonni nyin.

²¹ Ni basi ate ni popolaŋa meena a chim popola yena, ate ni baga a te Yeezu Kirisita zula.

²² Nama baai ale ka pooba la, ni siak a te ni choroba ase ni ale a siak a te Naawen dii la. ²³ Boan nyiŋa, chorowa ta pagrim kama wa powa zuk ase Yeezu Kirisita ale ta pagrim Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la meena zuk dii la. Bala a nyɛ se ka wa nyinla la ate wa yaa vari ba ba tuimbaataŋa po a basi. ²⁴ Dila nyin la, ku a fe kama ayen Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la a siak a te Yeezu Kirisita. Siuk kula po me, pooba me a siak meena a te ba choroba.

²⁵ Nama baai ale ka choroba la, ku a fe kama ate ni ta yaalika ale ni pooma ase Yeezu Kirisita ale a yaali baai meena ale a va wa la. Wa kpi kama a te ba ate ku sak ba wa yaalika ale soa dii ba jigi la. ²⁶ Yeezu Kirisita nyɛ nyaku de ayen ku sak ayen wa pa Kirisita bisaŋa ale a tu

chaab la a te ka Naawen, wa be pa ka Naawen wannu a biisi yaa pa ba te Naawen la. Wa be liŋ pa ka nyiam a sugri ba ale ge nyɛ dila. ²⁷ Yeezu Kirisita a nyɛ wienja de kama, ayen wa baga Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la meena ale ba nalimu ale ba welensaŋa ale ba ale chim nuru maŋsa la a te wa dek, ate wa kan ŋman nya ba kaasunƙu. ²⁸ Ku a fe kama ate choroba ta yaalika ale ba pooba ase ba nidɔama ale a yaali ba dek dii la. Wa dan ta yaalika ale wa powa, ku a nyɛ se wa a yaali wa dek me kama la. ²⁹ Waai an kisi wa dek nyiŋa, wa a nya ka zuk ale a te ka ŋandiinta kama. Yeezu Kirisita me abe a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la zuk ka dila. ³⁰ Wa a ta yaalika ale ba ka nna yegayega, dii nyiŋ la ti a nyɛ se ka wa nyiŋka la. ³¹ Ase ba ale ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po dii ayen, “Dila nyiŋ la, ku a fe kama ate nidɔa basi wa ko ale wa ma abe wa ge ate wa ale wa powa a chim nuru yen.” ³² Wa susugi ale bo ŋmarisika de po. Mi be ale seba ku kiri ale dii la ale, Nipɔk ale wa chora ale ba chim bunyi dii la, a sak ti kama ayen Yeezu Kirisita ale Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la meena me ka bunyi. ³³ Ku be ka dila nama me jigi ayen, ku a fe kama ate choroba a yaali ba pooba a se ba ale a yaali ba dek dii la abe, pooba me a te ba choroma zula.

6

¹ Nama baai ale ka bisa la, ku a fe kama ate ni a zuli ni koba ale ni maba du la ku ka wa maŋ a magsi ayen ni a nyɛ. ² Naawen a jam pa wa sinsaŋa pi wa a te Moosis kama dila po dila po. Sinsaŋa po dinyi a weeni ayen, “Nama a te ni koba ale ni maba zula.” Sinsaŋa de a jam le dii ate Naawen a liŋ pa peka a maa gum du la. ³ Wa peka a jam weeni kama ayen, “Ni daa te ni nyamma zula, ni le nya nyiŋyɔgsa abe ni boro ate ku beni teŋka zuk.”

⁴ Nama baai ale ka koba ale maba la, ni kan pa nyeka tuemɔa a nya ni bisaŋa zuk, dii nyiŋ la ni dan a nyɛ dila, ba sue le ŋa puuri ale ni. Alege, ni a nya ba zuk abe ni a sak ba, abe ni a kaam ba ase Nyɔnɔwa ale sak ti dii la.

⁵ Nama baai ale ka yom la, ku a fe ate ni a te baai ale soa ni la zula nna yegayega abe ni a va ba noa ale ni popo meena ase ni a va ka Yeezu Kirisita la. ⁶ Yom ba gela a kasim a tom ka nna yegayega ba nyamma nimbie po, alege ba dan ga basi ba ale chen, ba kan ŋman a tomu. Ku a fe kama ayen ba kan a nyɛ dila. Ni be seba ayen ka Yeezu Kirisita ale soa ni yɔgyɔgla de. Dila nyiŋ la ni kasim pii nyiŋ a tom dii ate wa a yaali la a te wa. ⁷ Ni a tom ni tuimaŋa ale supeantik, dii nyiŋ la ni kan tom a te daa nurubisa nyiini, alege ka Nyɔnɔwa maara. ⁸ Ni be seba ayen ni dan poom ka yom yaase ni daa yomma alege ni a tom tuimmaŋsa a te wa, wa le tuni ni ni tuimaŋa nyiŋ.

⁹ Nama baai me ale ka yom nyam la, ni a poli ayen nama ale ni yomma meena a ta ka nyɔnɔ wanyi waai ale bo wenna mazuk la. Dila nyiŋ la, ku a fe ate ni a nya ba zuk nalimnyiini abe ni kan a nyigsi ba. Buusa boka jigi, Naawen daa waai ale a yaali nuruba ba gela ale a basi ba gela la.

¹⁰ Dii nyiŋ la nama ale ti Nyɔnɔwa ale ka bunyi la, ni baga kama a tuesi wa pagrimu yegayegaka gela. ¹¹ Ni dan kasim a a nya pagrim buui ate Naawen pa a te ni la jigi, Velin-vendika a kan baga a paasi ni dii po dii po. ¹² Boan nyiŋa, ti kan yaali Naawen pagrimu ayen ti a kpalim ale ka nuruba, alege ti a yaali ayen ti a kpalim ale ka chichiri pagrisaŋa ale pagritaŋa toɔgatoɔga ale a tom tuim kasim a a bo wenna mazuk la. ¹³ Dila nyiŋ, ni kpesi yik Naawen pagrimu a tanla nalimnyiini, ate dabioku a dan jam abe ni baga a nak de dachiaka meena meena.

14 Dila nyin, ni gomsɩ ni deƙ ƙeƙeƙe ale wensie ase ɕhiakgbain ale bobi ni ɕaasa la, abe ni basi ate welensa lik ni kuusa, 15 abe ni kasim gomsɩ magsi ate ni pa Naawen wannɩ ase nuensa la ate a sak nuruba Naawen wamaɓsaɓa wie. Ni dan sak ba ate ba wom ɓa, Naawen a le te ba suyogini. 16 Diipo meena wuu, ni basi ate ni siaka a chim ase naab gbain la ate ni pa lik ni deƙ ate Sitaana dan toɓ wa pieɓa abe ɓa kan nyɛ ni wariya. 17 Abe ni pa ni varibasika ate ni nya la, a chim zuchiak, abe Naawen wannɩ me a chim gebi ƙpieɓ ƙaai ate Naawen Chiika a te ni la. Njala a le basi ate ni nak a de ni dachaasana. 18 Ni kasim a puusi a te Naawen wienɓa de nyin, ate wa baga a maari ni. Ni basi ate wa Chiika a sak ni dii ate ni ayen ni puusi a te wa la. Ni ƙpesi ni deƙ nalimnyiini abe ni ta suduɓni nna yegayega, abe ni a puusi a te wa ate wa maari wa nuruma meena. 19 Ni be ɓman a puusi Naawen a te mi me, ate wa te mu popo pagrim ate maa sak nuruba yegayega wa wamaɓsaɓa wie. Naawen jam pa wa wamaɓsaɓa a suk kama a ta jam paari jinla, ate wa yaa yeeri ɓa a ta nyini peelim yogla. 20 Nuruba ale yik mi a lik Naawen wamaɓsaɓa de nyin alege m za ƙa Yeezu nanƙula po. Ku be magsi kama ayen maa sak baai meena ale bo dela jigini la Naawen wamaɓsaɓa wie meena abe m kan peri dini me la yaase m chali yogsum.

21 M seba nama ale a yaali ayen ni wom mi ale a tom dii la kama. Ka dila nyin ale soa ate mi a tom Tikikus ni jigi. Wa ƙa ti vaanchaama po wanyi waai ate ti ta yaalika ale wa ate wa a tom ti nyɔɔwa tuimaɓa me nalimnyiini la. Ƙa wala le wa weeni sak ni mi me ale a tom ate ku a ɕeɓ dii la. 22 Ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni ni tama ale a tom dii la ate ku te ni nyinbiiri ate nama me a tom ni tuimaɓa a ɕeɓ.

23 Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔɔwa

Yeezu Kirisita le basi ate ni meena ale ni vaanchaama meena ate ni ta siaka ale ba nalimnyiini, a boro ale suyogini abe ni ta yaalika ale siaka ale ɕaab nna yegayega. 24 Naawen niaunƙu le boro ale baai meena ale ta yaalika ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita la, yaali ƙaai ale kan ta ƙpeglimka la.

Pool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te FILIPAI DEMMA La

¹ Mi Pool, ale a nmarisi gbanƙa de a te ni. Mi ale nuru waai ate ba a wi ayen Timoti la ate ti chim Yeezu Kirisita tomteeroba la a puusi nama ale ni kpanja ale ni maarima baai meena ale ka Naawen nuruba a bo Filipai tenka la.

² Ti Kowa Naawen ale ti Nyonowa Yeezu Kirisita le niak ni abe ba te ni suyogini.

³ Mi kasim a poli ni wie kama ale a puusi Naawen a te ni. ⁴ Mi dan boro a puusi a te ni, mi sui a nyeem a kasim a peenti ka nna yegayega. ⁵ Dii nyin la, a ta nyini dii po ate nama a wom Naawen wamaɗsaɗa wie la, ni nyeem a kasim jam a maari mu kama ate maa weeni nuruba wa wie. ⁶ M seba ayen Yeezu Kirisita a dan pilim jam, Naawen a yaa le nueri tuim ɗaai ate wa poom a lin boro a tom ni jigi la. ⁷ Ku nala kama ate mi kasim ta ni wie m sunum po nnala, dii nyin la mi ta yaalika kama ale ni nalimnyiini. Ba dan yik mu a ta ga lik a yaase mi ale za Naawen wamaɗsaɗa ɗaɗa a sak nuruba ayen ɗa ka wensie la, Naawen a kasim a maari mi ale nama me kama. ⁸ Naawen ka mi seero ayen mi a biisi ka wensie, ase m nin weeni ayen yaali kaai ate m ta ale ni la a nyini ka Yeezu Kirisita sunum po.

⁹ Dila nyin la a zaani dii po ate tama wom ni la, ti kasim a puusi Naawen a te ni kama ayen yaali kaai ate ni ta ale chaab la, le kasim zuak yegayega. Daa dila nyiini abe ni seba ka me a nmasi zuek wie meena po, ¹⁰ ate ni nyeem a бага a lueri wa wensie siuku abe ni a va ku. Ni daa nye dila ate Kirisitawa a nman pilim jam, ni le бага a tu wa ale welensa ale kan ta kaasunɗa wa jigi ya. ¹¹ Yeezu Kirisita a le maari ni ate ni chim nuru maɗsa nna yegayega.

Nuruba a le nya nama tuima ale ka dii la a yaali ayen ba a pak abe ba a te Naawen zula.

¹² M suaata, maa yaali kama ayen m weeni a sak ni ayen ba le yik mi a lik dii la a basi kama ate Naawen wamaɗsaɗa a tagli nuruba yegayega jigi. ¹³ Siiza sojima ale a limsi mi la ale baai meena ale bo dela la a seba kama ayen ba yik mi a lik ka mi ale a va Yeezu Kirisita la nyin. ¹⁴ Nyaku de nyin, Yeezu ɗaɗviirima ba yega a jam ta sunum pagrik ayen ba a sak nuruba Naawen wamaɗsaɗa wie.

¹⁵ Nuruba ba gela baai ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruba kama Yeezu Kirisita wie, alege baai me ale kan ta nyuri ale mi la a sak nuruba wa wie a maari mi. ¹⁶ Baai ale a maari mu la a yaali mu kama ale seba ayen ka Naawen ale pa mi a zaani dela jigini ayen m za wa wamaɗsaɗa wienja ɗaɗa. ¹⁷ Baai me ale ta nyuri ale mi la, a sak nuruma Yeezu Kirisita wie ale ka ba noa po wie nyiini. Ba ka butueta nyam ale a yaali ayen ba nye ate m nmasi a nam yegayega a gum m ninammu de po likka dokku de po.

¹⁸ Alege dila a kan kaasi. Ba gela a sak nuruba Yeezu Kirisita wie kama ale ba popo meena, alege ba gela me a sak ba wa wie ale ba noa po wie nyiini. Ku peenti mi sui kama, dii nyin la nuruma de meena buyewa a basi kama ate nuruba wom Yeezu Kirisita wie. ¹⁹ Ku be nman peenti m sui dii nyin la, mi seba kama ayen ba le jam a yeeri mi likka dokku de po a basi boan nyinɗa nama puusaɗa ale Yeezu Kirisita Naawen Chiika maarika le basi kama ate ba yeeri mu. ²⁰ M le potim a yaali dii ale m sunum meena ale ta yiila ale di la ale m kan tom m tuima a kpeeri dii po dii po. Mi a yaali kama dii po meena wuu ayen ale yogyogla de, m kasim ta nyinbiiri nna yegayega a tom ate ku ta zula a jam Kirisita jigi dii meena wuu m kpi yoo mi an kpi yoo. ²¹ Boan nyinɗa, m boka kiri ale boa? M boka kiri ale m kasim

a va Yeezu Kirisita nalimnyiini, dii nyinj la m dan kpi m le bo ale wa. Kula a zunchoŋa kama. ²² Alege mi ze kuui dek ate mi yaa m lueri la, ase m nin diem ta nyuvuri, a baga a tom tuimmaŋsa yegayega a te wa a gum du yaa, m nin kpi. ²³ Wienja de ŋayewa a daani mu kama nna yegayega m sunum po. M kasim a a yaali kama ayen m kpi a ga bo ale Yeezu Kirisita. Kula a zunchoŋa m teŋzuk de boka kama, ²⁴ alege ku ka wamaŋ nalimnyiini ate m boro ale ni a zunchoŋa gaam m nin kpi. ²⁵ M seba ayen ku a magsi kama ate m bo ale ni ate m baga a maari ni ate ni ta siaka nalimnyiini ale Yeezu abe ni sue a peenti nna yegayega. ²⁶ M be dan jam ayen m ŋman bo ale ni, nama a le zak m zuk a zaani abe ni a te Yeezu Kirisita pimpauk mi nyinj.

²⁷ Yogyogla de, wamaŋka ale, ni basi ate ni boka a va ale Kirisitawa sinsaŋa ale a weeni dii la ate m dan poom a jam ni jigi nwuli a yaa se m beni ale ni wie womka, m le seba ayen ni ta noai yeŋ kama ale chaab ale kpesi za magsi me. M le ŋman seba me ayen ni nina a muni ka nna yegayega ayen ni a sak nuruba Naawen wamaŋsaŋa ŋaai ale basi ate ba a ta siaka ale wa la. ²⁸ Ni kan pooma a chali ni dachaasaŋa yogsum ale maga dek me la. Nyaku de a le sak ba ayen Naawen dek a le jam dai yeŋ po a nya ba kaasunku abe wa nye ate ba kan ta kiri ya. Ku le sak nama me ayen wa le jam a vari ni ni tuimbaataŋa po a kasim basi kama meena meena. ²⁹ Boan nyiŋa, Naawen an basi kama ate ni ta siaka nyiini ale Yeezu Kirisita alege wa basi kama me ate ni a nam wa nyinj. ³⁰ Yogyogla de ni gum mi po ate ti nye kpaliŋka, kpaliŋ kaai ate nama a wom ale mi a kpalim la. Be ka kala ale la ate me diem a kpalim.

2

¹ Yeezu Kirisita waai ate nama a va la a le basi ate ni pagra ale wa yaalika ale nama le ka dii la a le te ni

suduŋni. Naawen Chiika ale basi ate ni ta noai yeŋ ale chaab, wa le maari ni ate ni a yaali chaab abe ni ta jirim me ale chaab. ² Maa saalim ni kama ayen ni basi ate ni popola meena a chim bunyi abe ni kasim a a yaali chaab nna yegayega. Ni dan a nye nyaku de, ni a basi kama ate mi sui a kasim a a peenti nna meena meena. ³ Ni kan chim bu tueta nyamma abe ni kan a nak kuusa a poli ayen nama zuak gaam ni chaaba, alege nama dek a ti an seba ni dek yik ka. ⁴ Ni kan a poli ni dek ŋanta nyiini wie, alege ni a poli ni vaanchaab ale ba ŋanta jigi wie. ⁵ Ku a fe ate ni ta popola ŋaai chaab ate Yeezu Kirisita jam ta la:

⁶ Wa jam ka Naawen alege wa kan jam a yaali ayen wa ta pagrim a soa ase wa le jam ka dii la ate ba chim bunyi. ⁷ Wa jam pa wa le ka dii la kama a basi ŋaŋ alege a chim tomteero ase nuru biik la. ⁸ Wa jam ka nuru waai ale seba wa dek yikka la ale a zuli Naawen noai a kpi jabarimu nyinj.

⁹ Dila nyinj ale soa ate Naawen a zak wa a zaani niŋ ale te wa yue dii ale zuak a gaam yue meena la, ¹⁰ ate baai meena ate Naawen a nye ate ba bo wenŋmazuk ale teŋzuk meena la ayen ba meena jam kpi dunduna teŋ wa niŋ a te wa zula. ¹¹ Ba meena a le nyini peelim weeni ayen, Yeezu Kirisita ale ba Nyɔɔɔ. Ba dan nye dila, ku le te wa Kowa Naawen zula.

¹² Dila nyinj la, m dek doaba, ase mi ale jam bo ale ni la, ni a zuli mi noai, alege yogyogla de ate mi ŋman karo ale ni la, ku magsi ka ni deema a zuli mi noai nalimnyiini. Ni pii nyinj nalimnyiini a tom wa tuimaŋa ale kpazinagsuk ate wa vari ni ni tuimbaataŋa po a basi. ¹³ Naawen abe ale kasim bo ni suniimaŋa po a tom la, wa a yaali kama ayen ni a tom wienja de ŋaai ale a te wa supeentik la. Wa be a te ni pagrimu me kama ate ni tom dii ate wa a yaali ayen ni tom la.

¹⁴ Ni a tom wa tuimaṅa abe ni ka a ṅuuni ale ni vaanchaaba a yaa se ni ta nampaga ale chaaba. ¹⁵ Dila ale basi kama ate ni welema ni suniima po abe ni kan ta kaasun Naawen nimbie po, dii nyin la ni ka wa bisa. Baai ale ka tuim kaasima nyam a kasim a tom tuimbaata nna yegayega la, a boro a gilim ni kama. Ni basi ate ni tuimmaṅsaṅa a nyagsi ba sunsun a se chinmarisaṅa ale a nyagsi dii la. ¹⁶ A sak ba ayen Naawen a yaali kama ayen wa pa wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Ni daa nye dila ate Yeezu Kirisita a ṅman jam, ni le zak mi zuk a zaani. Dii nyin la, tuim ṅaai meena ate mi a tom a te ni la, a kan chim kayiowa.

¹⁷ Mi a dan poom kpi nama siaka nyin, ku a nye ka nna ase m pa m dek a kaab te ka Naawen la. Ku be dan ka dila mi ale nama meena ta ka supeentik. ¹⁸ Siuk kula po ku a fe kama ate nama jam gum mi po ate ti maa chaab a ta supeentik.

¹⁹ Ti Nyonowa Yeezu Kirisita dan te siuk, ku kan beni ale ge ate m tom Timoti ni jigi ate wa dan ṅman pilim jam mi jigi, abe wa ta ni wie a jam paali a sak mu, ate ku te mu nyinbiiri. ²⁰ Wala nyiini ale bo ale mi dela ate wa nin a maa bo ale ni a gum mi po. ²¹ Baai ale tali bo dela ale mi la, nin a bo ale ka ba dek wie po, alege ba nin ka ale Yeezu Kirisita wienja. ²² Alege ni meena seba Timoti ale ka nuru maṅ la kama. Ni be ṅman seba me mi ale wa ale a maa chaab a tom dii nna ase biik ale ka ko la a sak nuruba Naawen wamaṅsaṅa wie. ²³ Dila nyin la, m dan ga seba wie a le ṅa nye dii ni jigi la, m kan beni ale ge tom wa ni jigi ya. ²⁴ M ta siaka ale Nyonowa kama ayen ku kan beni alege ate mi dek a baga jam ni jigi ya.

²⁵ Maa poli ayen ku magsi kama ate m tom ti vaanchaawa wanyiwa ate ba a wi wa ayen Epaforodaitus la, ate wa jam ni jigi. Wala ate nama jam lin tom wa ayen wa jam a maari

mu la. Wa le jam la, wa kasim a pii ka nyin nna yegayega ate mi ale wa a boro a tom nalimnyiini ale chaab dela jigini. ²⁶ Wa kasim a yaali kama nna yegayega ayen wa ṅman jam ni jigi a nya ni. Ku jam kasim a daani wa kama wa popola po nama ale wom ayen wa jam ka nyinyogsa la. ²⁷ Ku ka wensie ayen wa ale jam kan ka nyinyogsa la, ku jam tali ka maga dega ate wa kpi, alege Naawen jam ta jirim ale wa kama ate wa ṅman nya nyinyogsa. Naawen a jam ta jirim ale mi me kama, dii nyin la wa dan jam kpi kama mi sui te kaasi ka nna yegayega, wie ṅaai ale gilim mu a daani mu la po. ²⁸ Ka dila nyin ale soa te maa yaali ayen m tom wa ate wa jam ni jigi yogyogla de la. Wa dan jam ate ni nya wa ni sue a le peenti abe mi me dek sukaasunku a be. ²⁹ Wa be dan jam ni jigi ate ni nya wa, ni tuesi wa nalimnyiini ale masim, dii nyin la ti Nyonowa nyin. Ni a te nuru baai meena ale a nye a se wala la zula, ³⁰ dii nyin la wa, pa ka wa nyuvuri da a tali maga ate wa kpi Yeezu Kirisita tuimaṅa nyin ayen ku te mu maari kaai ate nama dek an baga a te mi la.

3

¹ M suaata, ni basi ate ni sue a peenti ti Nyonowa nyin. Mi lin ṅmarisi weeni ni ka wari alege maa yaali ayen m ṅman ṅmarisi ka dila degadega, ku be kan daani mi, dii nyin la, ku le maari ni kama ate ni kan lo. ² Ni kpesi ni dek ale baai ale gebi ba yuaṅa ale a tom tuimbaata ale ge ba a yaali ayen ba gebi nama me yuaṅa la. ³ Ba ale a gebi ba yuaṅa dii la a kan va ku siuku ale ka dii la. Naawen a kan yaali ayen tama a gebi ti dek dila, dii nyin la wa pa ka wa Chiika a nyo ti suniimaṅa po, ate ti baga a zuli wa ale wensie. Yogyogla de ka Yeezu Kirisita ale soa ti. Dila nyin la ti ṅman ka wari ale nuruba ale a tom ba tuima dii ale ba dek zupuuta la. ⁴ Ase ku dan ka wensie ayen, nyaṅa de nyeka ka

wamaŋsa nalimnyiini, mi dek ate ta siaka ale ŋa kama a gaam waai meena. ⁵ Mi nyini ka Izirali buuni po, Benjamin dokku biik, dila la m kowa ka Juu. A se ba le jam a biak mi ate mi a nya daa ŋayopoi la, ale ba gebi mi yoani. Mi yaa le jam a chim la, ate mi yaa a chim nuru baai ate ba a wi ba ayen Farisiiba la po wanyi. Nuru bala a jam ka baai ale jam a va Juuma kisuktana nalimnyiini la. ⁶ Nuru waai an diem a jam baga a weeni ayen mi diem a jam nye Juuma wari dinyi me la a kaasi ya. Dila nyin la, mi jam chim ka wayorisima nyonɔ wienja de po. Mi nina jam kasim muni kama ate mi daani baai ale a va Yeezu la. ⁷ Dila powa mi jam a poli kama ayen mi le nya nyuenta wienja de meena po kama alege yogyogla de ate mi a yaali ayen m seba Yeezu Kirisita la, m seba ayen ŋala meena a chim ka wakayaata mi jigi. ⁸⁻⁹ La wensie ate mi a weeni ayen jaab buuri meena ate mi ta la, mi an pa ba chim ŋanta dii nyin la, m dan seba ti Nyonɔwa Yeezu Kirisita, kula a gaam ŋantana de meena kama nna yegayega. Ka Yeezu sebika nyin ale soa ate maa yaali ayen m va wa nyin a jogi jaab meena la. Dila nyin la, mi nya wari meena ase ka kinla la alege a yaali ayen mi ale wa a kasim a chim bunyi. Mi yaa ka wayorisima nyonɔ Naawen nin m le ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyin. Ku be daa wari ate m nye nyina yaase Juuma kisuktana vaka nyina. Yogyogla alege ta siaka ale Yeezu Kirisita la nyin ate Naawen weeni ayen mi ka wayorisima nyonɔ. ¹⁰⁻¹¹ M be ŋman a yaali kama ayen m seba Yeezu Kirisita dek nyiini nalimnyiini abe m ta pagrim buui ate Naawen a pa nak wa a yiti kum po la. M be ŋman a yaali me ayen m namu a kpi a se Yeezu la, ate Naawen a nak mi me a yiti kumu po ate m ga bo ale wa.

¹² Mi kan weeni kama ayen mi poom deri nya wienja de meena ate mi a poli ayen m nya la kama. M

be kan weeni kama ayen deri ka nuru welenj alege, m chali a de ka nin ayen nya ŋantana de, dii nyin la ka dila nyin ate Yeezu Kirisita dek a yik mu a nyo wa nisima po. ¹³ M suaata, mi an deema a poli ayen m soa ŋantana de, alege m pa m sunum meena a basi ka jaab wanyi jigi. Mi pa ŋaan nyin wienja a basi ka ŋaan, alege a pa m nina ale m popola meena a basi ka wa dii ale bo nin la po. ¹⁴ Mi popola a bo ka nin ayen m nya wannu de, be ka Naawen wiik Yeezu nyin ayen m nya nyuvuri dii ale bo wenmazuk la.

¹⁵ Tama baai ale paari Naawen siuku po la a magsi ayen ti ta ka popolana de chaab. Alege baai a dan ta popola yoana Naawen ale basi ate ni min. ¹⁶ Wakpeeni meena ale, ni basi ate ti meena a va Yeezu a se ti a ale poom a va wa dii a ta jam paari jinla la.

¹⁷ M suaata, ku a fe ate ni a tomsi mi ale a va Yeezu Kirisita ŋaan dii la. Ti le jam bo ale chaab la, ti jam sak ni wa wie kama nalimnyiini. Ka dila ale soa ayen ni a tomsi mi dila. ¹⁸ Mi poom weeni nama wienja de a paari ka ku noa di choa ayen nuruba yegayega a zeri Yeezu Kirisita jabarimu wie sinsanana kama. Yogyogla de, m be ŋman a weeni nyaku de a sak ni kama ale sukaasun. ¹⁹ Naawen a za ayen wa kaasi bala chaama kama, dii nyin la ba nyinka koarisanja a chim ka ba bogluta. Ba ale magsi ayen ba a chali chivie ale wie ŋaai la ba ta ka kanjanta ale ŋa. Ba a poli ka tenzuk de wie nyiini. ²⁰ Tama ale ba a daa bunyi, dii nyin la tama ka Naawen dek wenmazuk po nuruba. Ti a limsi ka ti Nyonɔwa Yeezu Kirisita waai ale vari ti ti tumbaatana po a basi la ale nyinbiiri ayen wa basi dula jigini abe wa ŋman pilim jam ti jigi ate ti tu wa. ²¹ Wa dan jam, wa le tagri ti nyinsana sii ale kan ta pagrim la a nye si ate si a nye a se wa dek nyinka kaai ale ta pagrim ale nalim

yegayega la. Wa pagrimu de me a le basi ate wa tigi jaab buuri meena a ta jam wa jigi a soa ba.

4

¹ M suaata, mi kasim ta yaalika ale ni ka nna yegayega. Nama ka nuru baai ale a zak mi zuk a zaani la. Ni a nye ate m sui a peenti me. M dek suaata, mi a yaali kama ayen m weeni a sak ni dii ate nama ayen ni a va ti nyɔɔwa abe ni kpesi yik wa a ta nalimnyiini la.

² Mi a saalim ti toama Yuodia ale Sintiki ale a va Nyɔɔwa la ayen ba ta noai yen ale chaab. ³ Mi ale fi abe ale maa chaab a tom ale chaab la, mi a saalim ayen fi a maari nipooma de, dii nyin la, mi ale bala ale maa chaab me a naam ase ti ale sak nuruba Naawen wienja la. Kelement me ale baai meena ale va tama njan la, a nye ka dila degadega. Naawen be njarisi ba yuenja a nyo njanvuuta yue gbanja po kama.

⁴ Nama baai ate ti Nyɔɔwa soa ni la, ni basi ate ni suniima a kasim peenti nna yegayega ti nyɔɔwa nyin. M be njan a weeni ni kama ayen ni basi ate njan peenti nna yegayega.

⁵ Ku kan beni ate Nyɔɔwa njan pilim jam. Dila nyin ku a fe ate ni seba ni dek taka ale nuruba. ⁶ Ni kan basi ate wie a daani ni, alege ni puusa meena po ni a te Naawen jiam ate wa pa nanta baai meena ate nama a yaali la a te ni. ⁷ Ni dan a nye dila, Naawen le basi ate suyogini dii ate nuru biik an baga min bu kiri a chak la a jam ni suniima po. Nama baai ate Yeezu Kirisita soa la, a dan ta suyogini de, wabiok an baga a jam ni jigi ya.

⁸ M suaata, ni basi ate m pa dii meena ate mi a njarisi la a gum chaab a weeni a sak ni. Ni pa ni popola kasim basi wie njaai ale ka wensie ale ta zula ale a magsi ale welema ale nala njaai me ale a peenti nuruba puusa ate ba a weeni ayen njan nala la. Ku be a fe kama me ayen ni kasim a poli wie njaai ate

fi dan tom njan abe njan ta pimpauk jam ayen njan ka wamaɔsa la. ⁹ A se mi ale jam bo ale ni dii po la, ni wom mi sinsanjan kama ale nya m tuimaɔa me ale jam ka dii la. Ni ba a poli mi sinsanjan wie abe ni a tom ni tuimaɔa a se dila la. Ni be a tom dila, ate Naawen waai ale a te suyogini la, le boro ale ni.

¹⁰ Ti Nyɔɔwa waai ale bo ale mu la, a basi kama ate m supeentik nna yegayega, dii nyin la ni njan sak mu kama ayen ni popola a diem bo ale mu kama. Ni jam a lin maari mu kama ate ku beni, alege ate yogyogla de ni yaa njan nya siuk ayen ni maari mu. ¹¹ Mi kan weeni nama kama ayen ka nanta ale posim mu. Ku dan poom ka dii mi jigi, mi a poli kama ayen nanta baai ate mi a diem ta la a zuak kama a te mu. ¹² M seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin baasa. M be seba m dek yikka kama ase nyeboka a nin pagra me. Juijui meena ate mi boro la m seba kom taka kama ale chakta me taka. ¹³ Yeezu Kirisita a pa ka wa pagrimu a te mu, ate m baga a tu wienja de meena.

¹⁴ Alege ku nala ka nna yegayega ale ni ale maari mu daani kaai po ate m boro la. ¹⁵ Nama Filipai demma, ni seba nalimnyiini kama ayen dii po ate mi lin sak nuru baai le jam bo ten kaai ate ba a wi ayen Masidoniya po la, Naawen wamaɔsaɔa wie alege basi dula la nama nyiini ale maari mu siuku po. Nama me ale nya maarika mi jigi. ¹⁶ Mi ale jam bo Tesalonika po la, ni tom tiirim nanta a te mi kama a paari dii choa. ¹⁷ Mi kan potim a a yaali ka ni tiirimu alege maa yaali ka Naawen le wa te ni nyuen tii a magsi chaab ale ni tiirimu ate ni te mi la. ¹⁸ Ni tiirim buui ate ni pa te Epaforodaitus ate wa ta jam a te mi la, a deri gaam mi ale a yaali dii la kama. Nama ale nye dii la a basi kama ate Naawen sui a kasim a peenti nna yegayega. Kula a nye se ka Juuma ale yik durɔsaɔa a kaabi a te Naawen la. ¹⁹ Nama dek

seba ayen Naawen ta nanta ka nna yegayega gaam taam. A se ni daa yaali jaab, wa le lueri ba po a ta va Yeezu Kirisita yonni nyin a pa maari ni. ²⁰ Naawen waai ale ka ti ko la, a ta zuli kama yegayega a ta a cheŋ dii po meena wuu. Ku be nye dila.

²¹ Maa puusi Naawen nuruma baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la. Ti suaataŋa baai ale bo ale mi dela jigini la, me a puusi ni.

²² Naawen nuruma baai me ale bo teŋka de po la, a puusi ni ale baai meena ale a tom nakpionku Siiza yenni po la, me a puusi ni. ²³ M be nman a saalim ayen ti Nyonowa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Pɔɔl Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te KOLOSE DEMMA La

¹⁻² Mi Pɔɔl waai ate Naawen a lueri mu ayen m chim wa tuiptomdo la ale Timoti te meena suoku ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te nama baai ale ka Naawen nuruba bo Kolose tɛnƙa po la. Nama baai ale chim bunyi ale Kirisitawa la ka tama suaata.

Mi a saalim kama ayen Naawen te Kowa le niak ni abe wa basi ate ni boro ale suyɔgini.

³ Daa meena ate ti nyiem a puusi Naawen la ti a nyɛ ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Kowa Naawen jiam kama. Ti nyiem dan boro a puusi Naawen, ti maari a puusi a te nama me kama. ⁴ Boan nyinɲa, ti wom ni siaka ale Yeezu Kirisita ale soa dii la kama ale ni yaalika ale Naawen nuruma ale soa dii me la kama. ⁵ Naawen tuntomiɲ manƙa ale liɲ jam jam ni jigi diipo la ni jam wom yiila njaai ate nja jam pa te ni la kama. Dila nyinɲ la ka ni siaka nyinɲ ale soa ate ni a limsi jaab buui ate ni le nya la. Jabula abe bo ka wɛnɲmazuk. Jaabjaab abe kan kaasi wa. ⁶ Ase diipo ate ni liɲ wom Naawen niaka wie ate ni sum seba ayen ku sum ka wensie la, a zaani dila powa a jam paari jinla, Naawen tuntomiɲ manƙa a kasim ta ka wamanɲa nyiini a jam tɛnzuk de meena ase tuntomiɲ manƙa ale kasim a nyɛ dii a te nama a ta nyini da dii dannɪ ate ni liɲ wom ka la. ⁷ Ni be wom Naawen niaunƙu wie kama ti tomteerɔ choawa jigi. Wa ka waai abe ale sum ka Kirisitawa tomteerɔ manɲ a yaa tagri tama zuk a tom la. ⁸ Wa be weeni a sak ti me Naawen Chiika ale basi ate ni ta yaalika ale chaab dii la.

⁹ Dila nyinɲ la, a ta nyini diipo ate tama wom ni wie la, tama kasim a puusi Naawen a te ni ka dila. Ti a juisi Naawen kama ayen wa le basi ate ni sum ta miɲchakka ale wa dek

yaalika ale ka dii la. Abe wa sueri ni ale yam buui ale miɲchak kaai ate Naawen Chiika a te ni la. ¹⁰ Dila abe dan nyɛ, ni le baga a boro a kasim a nyɛ dii meena ate Nyɔnɔwa a yaali ate ku a te wa popeantik la. Ni nyeboka po, ni le kasim a nyɛ ka wamanɲa nna yegayega tɔgatɔga ate ni a chim abe ni seba ayen ni sum seba Naawen kama. ¹¹⁻¹² Ti a saalim wa kama ayen wa le pa wa pagrim kpeemu a te ni ate ni baga zaani wie meena po ale chichiiba nalimnyiini. Abe ni kasim a te Naawen ti Kowa jiam ale popeantik dii nyinɲ la, ka wala ale basi ayen ni nya siuk a maa nya nanta baai ate Naawen nuruma le nya la. Nuruma de abe bo ka Naawen naamu po juijui ate legi karo la. ¹³ Naawen vari ti kama a ta nyini legini po a ta ti nalimnyiini a ga jo wa naam buui ate wa dek biika a soa la. ¹⁴ Biika de nyinɲ abe le soa ate wa vari ti basi, ale vonɲ ti wabaatanɲa a te ti.

¹⁵ Yeezu Kirisita waai ate ti a nya ale ti nina la alege an baga a nya Naawen ale ti nina la, a neensi ka Naawen degadega waai ate ti an baga a nya wa la. Ka wala ate Naawen a te wa kpanɲa jaab buuri meena po, ate wa zuak gaam ba meena. ¹⁶ Dii nyinɲ la, Naawen va ka wala nyinɲ a nyɛ jaab meena tɛnzuk de ale wɛnɲmazuk, njan baai ate ti baga a nya ale njan baai ate ti an baga nya. Nyaba de meena gum chaab ale ka chichirisa pagrisanɲa ale pagrata tɔgatɔga. Naawen va ka Yeezu Kirisita a nyɛ wienɲa de meena. Wa be nyɛ ba te ka wala. ¹⁷ Kirisitawa de a liɲ boro kama alege ate Naawen nyɛ jaab meena. Jaab meena abe nyɛ ka noayen ale wa a yaa boro ba tɔga ba tɔga. ¹⁸ Kirisita bisanɲa ale a tu chaab la be ale Yeezu Kirisita nyinɲ ka ate wa dek yaa chim ba kpagi a yaa ta ba vummu. Wala ale a nyɛ ase Naawen bikpagi la ate wa nak wa a yiti kum po la. Wa nyɛ dila kama ayen wa de jaab

buuri meena ninj. ¹⁹ Ku be jam ka Naawen dek popola ayen wa biika a yaa be ta wa dek Naawen nyeka ale ka dii meena la.

²⁰ Biika de nyinj abe ale soa ate Naawen yaa poli me a ta tenka meena wa dek. Naawen va ka biika de kummu nyinj jabarimu zuk la, a basi ate nyemagsika ale nuru biik a yaa boro. Wa va ka wa kummu me nyinj a nman pilim soa jaab buuri meena tenzuk ale wenzuk.

²¹ Dila po dila po, ni an jam moata Naawen ya ate dila jam basi ate ni chim Naawen dachaasa dii nyinj la, ni jam a tom ka wabaata ale ta popola baata me. ²² Alege yogyogla de, wa biika kummu nyinj ate Naawen yaa de doata ale ni ayen ku basi ate ni chim nuru welensa wa ninj. ²³ Ni dan nye dila, ku a fe kama ayen, ni nmasi yik ni siaka nalimnyiini a nmasi zaani nalimnyiini abe ni ta yiila naai ate ni tara a ta nyini diipo ate ni wom Naawen tuntomika la. Ku be ka Naawen tuntominj manka de nyinj ale soa ate mi Pool yaa chim tomteero. Tenka meena abe ale doa a ga saari la, a wom tuntominj manka de kama.

²⁴ Yogyogla de, mi poi be peenti ka nna yegayega ale ninam buui ate mi a nam a te ni la. Dii nyinj la, ka mi ninammu nyinj a le bu basi ate ni baga nueri Yeezu Kirisita ninam buui ate wa nam te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab. ²⁵ Be ka Naawen abe ale basi ate mi chim Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la tomteero ayen mi tom tuini de ate di ta wamaŋsa jam te ni. Tuini de ate mi ayen m tom la abe ale m mooli meena a sak nuruba Naawen tuntomika ale ka dii la. ²⁶ Tuntominj manka de abe jam chim ka wasusugi dila po, dila po ate wa nye nurubiik jigi. Alege yogyogla de, wa yaa be basi kama ate di nyini peelim a sak wa nuruma. ²⁷ Wasusugi masika de ate Naawen a yaali ayen wa pa sak wa nuruma meena la ale la ate wa yaa poli ayen wa pa te ba.

Wasusugini de abe ale ayen ni seba ayen Kirisitawa bo ale ni kama. Dila abe a sak kama ayen ni le maa nya Naawen zulaŋa kama. ²⁸ Dila nyinj ti be a sak waai meena ka Kirisitawa wie. Yam buui meena wuu ate tama ta la, ti pa ka bula a kaam ale a sak ba ayen ti dan baga abe ti ta ba wanyiwanyi ate ba chim baai siaka ale pagra ate ba chim bunyi ale Kirisitawa la a jam Naawen jigi. ²⁹ M le nye dii ate m baga nye nyaku de la ale, m kasim a tom kama ale a nam a pa pagrim kpiem buui ate Kirisitawa a te mu la a tom.

2

¹ Ni basi ate m weeni sak ni mi ale tom nna yegayega a te nama ale nuru baai me ale bo Laodisia la ale baai meena ale kan seba mi dek la. ² Mi a weeni nyaku de a sak ni kama ayen ku denŋi ba kpa ate ba jam jigi yenj ale yaalika. Dila dan nye, wensie minchakka le basi ate ni sum seba nyaku de chak nalimnyiini. Nyaku de abe dan nye, ba le seba Naawen wasusugini ale ka dii la. Wasusugini de abe ale Kirisitawa dek. ³ Wala ale saafiik kaai ale baga a lagi Naawen Yammu ale wa seba chakka ale sugi juijui la ate ti a nya.

⁴ M be a weeni ni kama yogla ayen, ni kan basi ate waai a baga pa wie naai ale kan daa wensie la a paasi ni. Na dan poom a nye ase wamaŋsa la, ni kan siagi. ⁵ Alege boan nyinjna, m karo ale ni, alege m boro ale ni kama Naawen Chiika nyinj. M sui be peenti ka nna yegayega ate m nya ni kasim chiib zaani nalimnyiini dii ale ni siaka ale Kirisitawa la.

⁶ Ase ni ale siak a te Yeezu Kirisita ayen wa ka ni Nyono la, ni be kasim chim bunyi ale wa. ⁷ Ni basi ate ni nina muni ale wa, ni pa ni nyeboka meena a te wa, abe ni basi ate ni siaka ale wa a pagra ase ba ale jam sak ni dii la. Ni abe kasim a te wa jiam me.

⁸ Ni be kpesi ni dek ate waai a kan pa nuru biik pimpaasima yammu buui ale nyini nuruba jigi ale tenzuk

ale wennyamazuk chichirisa jigi la ate ni chim yom. Ni pa yam buui nyiini ale nyini Kirisitawa jigi la. ⁹ Wie ŋaai meena ale ta wari a nye ale Naawen la, a bo ka Kirisitawa ale wa ale ka nurubiik la jigi. ¹⁰ Ni be ta nyuvuri kama nalimnyiini ni le chim bunyiwa ale wa la nyiŋ. Wa ta pagrim ka nna yegayega a gaam chichirisa meena ale pagra la.

¹¹ Nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la, ku a nye ase nama gebi ni yuaŋa kama la. Daa ayen ka nuru bisa ale a gebi ba yuaŋa dii la, alege ka Kirisitawa dek ale gebi ni yuaŋa. Gebika de a sak kama ayen Kirisitawa vari ni a ta nyini beemu de buui ale ka tama dek biem la po a basi. ¹² Boan nyiŋŋa, diipo ate ni tuesi soka la, ku a nye ase ba maa gu nama me ale Yeezu Kirisita kama la. Ku be ŋman a nye ase ni ŋman maa yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita la. Be ka ni siaka ale Naawen pagrimu ale soa dii la ate wa nak wa yiti kum po la. ¹³ Dila po dila po, ni ale jam kan ta siak la, ku jam a nye ase ni kpi kama la ni wabaataŋa nyiŋ ale ni ale jam kan daa Juuba a ta Moosis Sinsaŋa la nyiŋ. Alege yogyogla de, Naawen yaa ta ni jam ka Kirisita jigi a te ni vum. Naawen voj ti meena wabaataŋa a te ti kama. ¹⁴ Ti waba tii meena ale ŋmarisi doa ale ŋa sinsaŋa meena la, Kirisitawa ko ŋa meena a basi kama a pa ŋa kpi maŋ Kirisitawa kummu jabarimu nyiŋ. ¹⁵ Jabarimu de zuk ale Kirisitawa basi ate chichirisa pagrim ale kpage pagrimu a chim koa yaase kinla nyiŋ, a yaa basi ate waai meena nya ba chivie a sak ase wa ale ta pagrim.

¹⁶ Dila nyiŋ, ni kan basi ate nuru a te sinsaŋa a magsi chaab ale jaab buui ate ni le de yaase ni nyu, yaase da ŋaai ale welema ale ŋaai ale kan welema yaase chipaalika Tigini yaase wari a magsi chaaba ale Vuusum Danni. ¹⁷ Nyuaŋa de meena ka chum da dii dai wie yisinta. Wensie wienŋa bo ka Kirisitawa jigi.

¹⁸ Ni kan basi ate nuru waai nya ni nueri a weeni ayen wa ta pagrim a baga a nya wie ase goadaasima la alege nama kan nya ŋa. Ni kan basi me ate waai ale a velim ayen wa a zaab wa dek kama la, ale waai me ale a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloma la, ni kan basi ate nuru wala choa a nya ni nueri ale wienŋa de chaaba. Boan nyiŋŋa, nuru wala choa a kasim sueri ale ka kanjanta ale wa dek popola. ¹⁹ Wala choa abe pa Kirisitawa waai ale soa nyiŋka meena a nya la a basi kama. Kirisitawa ale soa Kirisita bisanŋa ale a nye ase wa nyiŋka la meena a nya ate ka a chim nalimnyiini ale ka kunaŋa ale kobaŋa ate ŋa a chim ase Naawen ale a yaali ayen nyiŋka a chim dii la.

²⁰ Nama ale Kirisitawa a maa chaab kpi kama. Dila nyiŋ la, chichiri sii meena ale soa tenzuk de ale wennyamazuk de meena an ŋman soa ni. Be ka boan ale ŋman soa ate ni boka a nye ase baai ate Kirisitawa an soa tenka de zuk la? Ka boa le soa ate ni diem siak a te sinsak ŋaai chaab ale a weeni ayen, ²¹ “Kan ta jaamu de” yaase “Kan lam jaamu de a nya” yaase “Kan tiri jaamu de yaase nwala”? ²² Sinsaŋa de chaab a biisi a magsi chaab ale ka jaab buuri meena wuu ate fi dan ga pa wa tom tuini, wa ŋman ka kiri dii la. Ŋala meena ka nuru biik dek ale dueni wa sinsaŋa a sak ŋa. ²³ Sinsaŋa ŋala chaab a nye ase ka ba yam buui ate ba tara a fe ayen nuruba a puusi Naawen sabiiloba abe ba a paasi ba dek ayen ba a zaab ka ba dek. Sinsaŋa ŋala maari a basi kama ate nuruba a namsi ba nyiŋsa nalimnyiini. Ŋa an baga a nye ate fi a fe fi nyiŋka ate fi kan tom wabiowa.

3

¹ Ni yiti kum po kama ale Yeezu Kirisita. Dila nyiŋ la, ni basi ate ni popola bo ale ŋanta baai nyiini ale bo wennyamazuk la. Dula jigini ale Kirisitawa kala Naawen jigi juga

geŋ. ² Dila nyiŋ ku a fe kama ayen ni pa ni popola meena a basi dula jigini, ni kan pa ŋa a basi teŋzuk de.

³ Dii nyiŋ la, nama ale Kirisitawa a maa ka chaab a kpi ate ni nyuvoorŋa a yaa bo wa jigi Naawen jigi. ⁴ Ni vummu dek abe ale Kirisitawa. Wa be dan pilim ŋman jam, nama me le pilim ŋman jam kama ale wa a maa nya zula ŋaai ate wa me le nya la.

⁵ Yoŋyogla de, ku be a fe kama ayen ni basi ate teŋzuk de wie ŋaai ale bo ni nyiŋsaŋa po a soa ni la, a kpi. Wie ŋala chaama ate mi a weeni la ale, nipok yonta bobi-goom, danŋa tuima, nipok yaalik, wabaata yaalika nyeka wie ale butuom. Butuom nyam a nye ase ka bogluta kaabka la ase ba nin yaali ba ŋantaŋa a gaam Naawen. ⁶ Wienŋa de chaab nyiŋ ate Naawen le ta supuurim ale baai meena ale kan a zuli wa noai la. ⁷ Dila po dila powa, nama dek kasim jam va ka nyaŋa de chaab a ate ŋa jam soa ni.

⁸ Alege yoŋyogla de, ku a fe kama ayen ni pa nyaŋa de meena a basi. Wie ŋala chaab ase, supuurim, chaab kisika venta biisa, ale bibuloarisa meena wuu a kan nyini ni noa po a nyini. ⁹ Ni kan a velim a te chaaba dii nyiŋ la, ni yuk ni nyekpakka a basi kama ¹⁰ ale ge yaa pa nyepaalik a tara. Nyiŋ paalika de ate Naawen nye la, ale wa kasim ta a nye daa meena ate ka kan kpanjimu. Wa a nye dila kama ate ka a neensi wa dek ayen wa basi ate ni seba wa nalimnyiini a chak. ¹¹ Dila nyiŋ la, waai ale kan daa Juu ale waai me ale ka Juu, ku daa toŋatoŋa, waai ale gebi wa yuari ale waai ale kan gebiya, ba ka bunyi, nicham ale baai ale bo goai po ale yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena Kirisitawa soa kama. Wa be bo ale ba meena kama.

¹² Ni ka Naawen nuruba. Wa ta yaalika ale ni kama a yaa lueri ni a te wa dek. Dila nyiŋ, ku a fe kama ayen ni pa jiiirim ale zula ale zaab m dek ale ŋmamŋmam nyeka

ale chichiiba ase gatta la a jo. ¹³ Ni ta jiiirim ale suduŋni ale vonŋteka ale chaab diipo meena wuu ase ni wanyi a nin nye wari a kaasi wa choa. Ku a fe kama ayen ni a vonŋ a te chaab ase Nyonowa ale vonŋ a te ni dii la. ¹⁴ Nyaŋa de meena zuk, ni pa yaalika a vi du. Dii nyiŋ la, yaalika ale a yik wie meena a niak chaab. ¹⁵ Suyogini dii ate Kirisitawa a te ni la, dila ale di maari ni ale wie ŋaai meena ate ni ta a poli ayen ni nye la. Boan nyiŋŋa, ka suyogini de choawa ate Naawen wi ni a pa nyo jigi yey ayen ni a nye ase ni ka nyiŋ yey la. Abe ni a nye Wein jiam. ¹⁶ Ku a fe kama ayen Kirisitawa tuntomika ale ka masimu meena a bo ni suniima. Ni pa yam a sak chaab abe ni a kaam chaab. Ni pai Naawen wannu a yi yiila, ni a yi yi ŋaai ale a pak Yeezu la ale yi ŋaai ate Naawen Chiika a te ni ale ni suniima a nye Naawen jiam. ¹⁷ Wie meena ate ni a nye yaase ni a biisi, ni pa Nyonowa Yeezu yonni a nye ase ni ale pa wa yonni a nye Naawen ti Kowa jiam dii la.

¹⁸ Pooba, ku a fe kama ayen, ase Kirisita bisa la, ni a te ni choroma zula nalimnyiini.

¹⁹ Choroba, nama me ku a fe kama ayen ni a yaali ni pooma abe ni kan biisi ba a kaasi.

²⁰ Bisa, ku ka Kirisita bisa tuini ate ni kasim a zuli ni nyamma, dii nyiŋ la, dila a te Naawen ka popeantik.

²¹ Nyamma, ni kan a nye ate ni bisana sue a puuri. Ni dan a nye dila ba a jok ka nyiŋbiiri wie nyeka po.

²² Yomma, nama me a te baai ale soa ni la zula wie meena po. Ku daa ka ba ale a nya ni ase ni nin boro a tom tuini ayen ba ale a nya ni la abe ni tom ate ba yaali ni, alege ni a tom ale ni suniima meena dii nyiŋ la, ni ale a te Nyonowa zula la nyiŋ.

²³ Dii meena ate ni a tom la, ni a tom ale ni suniima meena ase ni a tom a te ka Nyonowa la alege daa nuruba. ²⁴ Ni a teeri Nyonowa a le wa pa tutuna ŋaai a te wa nuruma la, ŋala degadega ate wa le pa te

nama me. Dii nyinj la, Kirisitawa sum ale ni Nyɔɔwa ate ni tom a te. ²⁵ Wakaasima nyeero meena, le nya wa tutuna kama a magsi chaab ale wie ɲaai meena ate wa nyɛ la. Dii nyinj la, Naawen pa ka buusa yena a bo waai meena.

4

¹ Yomma nyamma, ku a fe kama ayen ni ta nyemagsika ale wensie dii meena ate ni a nyɛ ni yomma jigi la. Nama me abe a teeri ayen ni ta Nyɔɔ me kama wenɲmazuk.

² M ɲman diem weeni a sak ni kama ayen, ni kan basi Naawen puusika, abe ni kpesi ni dek ale ni puusaɲa, a nyɛ Naawen jiam.

³ Ni maa puusi a te tama me ayen Naawen le te ti siuk naluɲ ate ti baga a sak nuruba we tuntomika kaai ale a biisi a magsi chaab ale Kirisitawa waai me ale chim wasusugi a te nuruba la. Boan nyinjɲa, ka sinsaɲa de nyinj abe ale soa ate mi bo likka dok nna la. ⁴ Ni maa puusi a te mu ayen Naawen maari ate m mooli wa wannu ate ku ɲmasi lagri a sak ba. Dii nyinj la, ku magsi ka m nyɛ dila.

⁵ Dii meena wuu ate ni a nyɛ ale baai ale kan daa Kirisita bisa jigi la, ni a nyɛ ale yam. Ni dan ga nya siuk diipo meena, ni nyiem a kpabi nwulinwuli ate ni nyɛ wari dii ate ni a yaali ayen ni nyɛ la. ⁶ Ni basi ate ni biik masa, abe ni seba ni nyiem ale ni a tulisi nuruba dii la.

⁷ Ti dek suoku Tikikus, waai, ale ta wensie tuima meena po a maa tom a te Nyɔɔwa la, wala le weeni ni dii meena ale boro la magsi chaab ale mi ⁸ ka dila ale soa ate mi a tom wa ni jigi ayen wa weeni a sak ni tama me ale bo dela a nyɛ dii la ate ku te ni popeantik. ⁹ Ti dek suok maɲka Onesimos waai ale ka nama po wanyi a ta siaka nna yegayega la a maa va Tikikus cheena kama. Bala ale maa chaab a weeni ni dii meena ale a nyɛ dela la.

¹⁰ Arisitaakus waai ale bo likka dok ale mi la, a puusi ni. Banabas suoku Maak me a puusi ni. (Mi a

poli ayen m poom liɲ weeni ni ayen dai dii dai Maak a dan jam ni jigi, ni tuesi wa nalimnyiini.) ¹¹ Josua waai yoi di choawa ale Jasitus la, a puusi ni. Nuruma de batawa, Arisitaakus, Maak, ale Josua nyiini ale Juuba a va Kirisitawa siuku a maari a tom Naawen naamu tuimaɲa. Ba be kasim a maari mu ka nna yegayega.

¹² Nuru wanyi ale ɲman chim ni po wanyi wa yoi ale Epafiras. Wa ka Yeezu Kirisita tomteero po wanyi. Wa kasim a puusi Naawen daa meena a te ni kama, ayen wa maari ni ate ni ɲmasi zaani nalimnyiini ale ni siaka a chim Kirisita bisa baai ale pak ale ba siaka a sum chim Kirisita bisa a tom Naawen ale a yaali dii la. ¹³ Mi dek pa nina maa nya wa tuimaɲa ate wa tom nalimnyiini dii Laodisia ale Erapolis tenɲa po la kama. ¹⁴ Ti doɲtawa Luuk ale Diimas ma chaab a puusi ni.

¹⁵ Puusi ti suaataɲa ale bo Laodisia la, nalimnyiini a te mu. Mi a puusi Nimfa ale Kirisita bisaɲa ale a nyɛ tuka wa yenni po la nalimnyiini. ¹⁶ Ni dan karim gbaɲka nueri, ni pii nyinj ate ni basi ate Kirisita bisaɲa ale bo Laodisia la maa wom ka wienɲa. Fi dan nyɛ dila me, tuesi gbaɲ kaai ate Laodisia demma me le te fu la a karim. ¹⁷ Abe fi weeni Akipus me ayen mi weeni wa ayen, “Seba chak ate fi nueri tuin dii ate Nyɔɔwa te fu ayen fi tom la a nueri.”

¹⁸ Ni a teeri choarimaɲa ate ba pa bobi mu la wie. Mi Pɔɔl dek ale pa m nisima a ɲmarisi wienɲa de ayen, Pɔɔl a puusi ni.

M be ɲman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni.

Gbaɗ Kaai Ate Pɔɔl A Liɗ A Nmarisi A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Pɔɔl, ale Silas ale Timoti ale a nmarisi gbaɗka de a puusi nama baai ale a va Yeezu njaan Tesalonika tenka po la. Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale ti Kowa Naawen ale soa ni.

Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyoɗini.

² Ti a te ti Kowa Naawen jiam ale a puusi a te wa kama daa meena nama nyin, ³ ale a weeni a sak wa ni ale a tom wa tuimaɗa ale nin muna dii la, dii nyin la, ni ta ka siaka ale yaalika ale wa nna yegayega. Ni ta yiila kama me ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale a va wa. Yiilaɗa de abe basi kama ate ni va wa ale chichiiba. ⁴ Ti suaata, ti seba ayen Naawen a yaali ni kama, ate wa lueri ni a te wa dek dii nyin la, ⁵ ti ale liɗ a sak ni Naawen wamaɗsaɗa la, ku jam daa tama dek noa po wie nyiini ate ti weeni sak ni. Naawen Chiika ale pa pagrim a nyo nja po. Dila ale soa ate ni wanyi me la a jam ka chichama ale nja. Ni jam nya ti ale boro ale ni dii la kama nama nyin, ⁶ ate ni tomsi tama ale ti Nyɔnɔwa. Nuruba jam basi kama ate ni jam a nam nna yegayega dii nyin la, ni ale jam siak a te Naawen wamaɗsaɗa la. Alege Naawen Chiika a jam basi ate ni sue a peenti ka yegayega. ⁷ Dila abe ale soa ayen nama ale a va Yeezu dii la, ku magsi ka baai ale jam bo ten sii ate ba a wi ayen Masidoniya ale Akaaya ate ba ta siaka ale Yeezu la, a va nama ale a va wa dii la. ⁸ Ni ale jam ta Yeezu wamaɗsaɗa a cheɗ ga weeni sak ba wa wie la, baai meena ale jam bo dula jigini ale jigi meena la, a wom ni wie kama ni ale jam siak a te Naawen dii la. Ti be kan nman a yaali ayen ti weeni ni wari a sak nuruba ⁹ dii nyin la, ba

dek a weeni sak ti kama ayen ti ale jam ni jigi la, ni jam tuesi ti kama ale wom ti wienja ale basi bogta kaabka ale a va Naawen waai ale ka wensie nyɔnɔ ale kasim boro taam wuu la, ¹⁰ ale a tom wa tuimaɗa ale a limsi wa biika Yeezu waai le wa basi wennmazuk abe wa nman pilim jam tenzuk la. Ka Naawen ale jam nye ate wa yiri kum po. Wa ka waai ale a vari ti a basi Naawen le za wa te nuruba waalika la po.

2

¹⁻² Ti suaata nama dek seba ayen dii po ate ti jam cheɗ ten kaai ate ba a wi ayen Filipai la, tenka de nuruma a jam a nye ti ka biem ale ge jam a le ti me. Ti ale jam Tesalonika tenka po la, ni nuruma me a jam nye ti ka dila degadega alege Naawen jam denji ka ti kpa ate ti jam бага a sak ni wa wamaɗsaɗa. Nama dek abe seba kama ayen ti an jam sak ni ka kinla nyinɗa. ³ Wamaɗsaɗa njaai ate tama a jam saalim ni ayen ni wom nja la, nja meena a jam ka wensie. Ti popolaɗa me a jam ka popola maɗsa. Ti be kan jam a yaali ayen ti paasi ni kama. ⁴ Alege ti jam a biisi ka wie njaai ate Naawen a jam a yaali ayen ti biisi la, dii nyin la, wa dek seba ti chak kama ate wa yaa te ti siuk ayen ti a sak nuruba wa wamaɗsaɗa. Dila nyin la ti kan yaali ayen ti biisi ate nuruba supeentik alege ti a yaali ayen ka Naawen supeentik. Wala dek ale seba ti popola ale ka dii la. ⁵ Nama dek seba ti ale jam sak ni dii la kama. Ti an jam a biisi ka ti noa po nyiini a paasi ni ayen ni yaali ti. Tama kan paasi nuruba ayen ti nya nanta. Naawen ale ti seero wienja de po. ⁶ Ti an jam a yaali pimpauk ni jigi ya, yaase nuruba ba chaab jigiyaa. ⁷ Ti dan jam a yaali ayen ti nye pagrim ni jigi a nya nanta, ti te jam бага a nye dila kama, dii nyin la, ti ka Kirisita tuimtomdoba. Alege ti ale jam bo ale ni la, ti jam a nya ka ti dek zuk ale jaab buuri meena ale ge jam ta ni

ale jiiirim ase nipok ale a nya wa bisa zuk ale jiiirim dii la. ⁸ Dii nyin la, ti jam marij ni ka nna yegayega. Ku jam daa Naawen wamaɗsaɗa nyiini ate ti jam a yaali ayen ti pa sak ni. Ti jam poom a yaali me ayen ka ti pa ti deƙ nyuvoorja a te ni. Ni jam bo ti suniima po ka nna yegayega. ⁹ Ti suaata, ni baga a teeri ti ale jam a tom yok ale kantuenj dii ate ti ga jiaƙ la, ti jam a nyɛ dila ayen ka ti jam baga a sak ni Naawen wamaɗsaɗa ate ti kan jam daani ni ale ɗandiinta yaase jaabjaabɔa.

¹⁰ Nama ale Naawen ale tama seeroba ayen, ti ale jam boro ale ni la, ti an jam nyɛ ni wari wariya ayen ni baga nya ti kaasunɔa. ¹¹ Ti jam a nya ni zuk kama wanyiwanyi ase bimbaansa koba ale a nya ba bisa zuk dii la. ¹² Ti jam te ni ka nyinjbiiri ale deɗsi ni kpa ale maa weeni ayen ni a tom tuim ɗaai le ɗa peenti Naawen sui la. Wa wi ni kama ayen ni jam jo wa naamu ale wa nyagsika yegayegaka po.

¹³ Daa meena tama me a nyɛ ka Naawen jiam dii nyin la, ti ale jam ni jigi a weeni Naawen wamaɗsaɗa a sak ni la, ni jam wom ɗa kama ale siak ayen ɗa daa nuruba wie, ɗa ka Naawen deƙ wie. Ku be sum chim ka wensie ayen ɗa ka Naawen deƙ wie. Wa be pa wa wienja a te ka nama baai ale ta siaka ale wa la ayen ɗa a tom ni nyeboka meena po. ¹⁴⁻¹⁵ Ti suaata, wie ɗaai ale nyɛ Naawen ale Yeezu Kirisita ɗaanviirima jigi baai ale bo tenj kaai ate ba a wi ayen Judia la, ɗala degadega ale nyɛ nama me jigi dula. Nama deƙ nuruba ale jam daani ni nna yegayega ase Juuma ale jam daani Yeezu ɗaanviirima Judia tenjka po la. Juuma linj jam ko ka Naawen biisiteerɔma ale ge yaa ko ti Nyɔnɔwa Yeezu. Ba gela jam basi kama ate ti nya ninam nna yegayega ale vi ti a yiaƙ ti a basi. Nuruma de an peenti Naawen suiya. Ba ka nuru meena dachaasa ¹⁶ dii nyin la, tama jam a yaali kama ayen ti sak

baai ale kan daa Juuma la Naawen wamaɗsaɗa ate Naawen vari ba ba tuimbaataɗa po a basi, alege Juuma a jam pii ka nyin a kasim a daani ti ayen ti basi ti sinsaɗja. Ba ale a zeri nna la, ba ɗmasi a tom ka tuimbaata yegayega a gum ba ale linj tom tuim ba tii la po. Alege yɔgyɔgla, Naawen me sui ale a puuri ale ba.

¹⁷ Ku ale jam a fe ayen ti basi chaab toƙatoƙa la, ti sue a jam kaasi ka nna yegayega. Ku be beni maga kama alege ti an diem baga a ɗman nya chaaba. Alege ti diem a poli ni wie kama. Ni kasim bo ka ti suniima po, ate ti yaa pii nyin yegayega ayen ti ɗman jam a nya ni. ¹⁸ Ku jam daa bunyi ate mi Pool, a jam pii nyin ayen m ɗman jam nya ni, ku jam paari ka dii choa alege, ka Sitaana ale jam lik siuk ate ti an jam baga a jamya. ¹⁹⁻²⁰ Ku meena wuu ka nama nyin, daa nuru yonta nyinɗa ate ti a yaali ayen ti jamu. Ti ta yiila kama ayen ti Nyɔnɔwa dan ɗman pilim jam ti le ta ka kanjanta, ale supeentik abe ti a kuulim ayen ti ka nak deeroba ti Nyɔnɔwa Yeezu nin nama nyin.

3

¹ Dila powa ti jam limsi kama a jiaƙ alege ti an jam wom ni wariya. Dila nyin la, ti deƙ jam poom gomsii kama ayen ti wari tenj kaai ate ba a wi ayen Atens la, ² ale ge yaa tom ti suoku Timoti ayen wa jam ni jigi. Mi ale wa maa chaab a tom ka Naawen tuimaɗa ale a weeni a sak nuruba Naawen wamaɗsaɗa ɗaai ale a biisi Yeezu Kirisita wie la. Ti tom Timoti ayen ka wa jam deɗsi ni kpa abe wa a maari ni ate ni ta siaka nalimnyiini ale Yeezu, abe ³ ni kan pa ni ɗaaj a te Naawen siuku vaka nuruba ale a daani ni la nyinɗa. Nama deƙ seba ayen ku a fe kama ayen baai ale a va Naawen siuku la a nam. ⁴ Tama ale jam bo ale ni la, ti linj jam weeni ni kama ayen Naawen le te nuruba siuk ate ba basi ate ni nya ninam. Dila sum nyɛ kama ase ti ale poom jam a weeni ni dii la. ⁵ Ku ale jam a

daani mi nna yegayega nama nyin la, m jam tom ka Timoti ayen wa jam nya ase ni ka se, ase ni diem ta siaka ale Yeezu yaase ni ka. M jam ze ku ale ka dii la, ase da dii dai Velinvendika a nye ni a nya ate ni va wa noai ale ge basi ate ti tuimaᅇa de meena kaasi ale ka kiriya.

⁶ Timoti be jam ni jigi kama ale ᅇman pilim jam tama jigi. Wa ale ta wapaali ᅇaai a jam weeni sak ti la, ᅇa masa te ti kama. Wa jam weeni sak ti ni ale ta siaka ale Yeezu dii ale a yaali nuruba me la. Wa weeni sak ti ni ale diem a teeri ti wie dii ale a yaali me ayen ni nya ti ase tama ale a yaali ayen ti nya nama me dii la. ⁷ Ti suaata, ti diem bo ka daanika ale ninam po, alege ni ale ta siaka dii la a te ti ka nyinᅇiiri ate tama me a tom. ⁸ Ni ale ᅇmasi zaani ale ni siaka ale ti Nyᅇᅇwa nalinmyiini dii la te ti ka nyinᅇagra ale nyuvuri. ⁹ Yᅇgyᅇgla de ti ze ti le ti nye Naawen jiam dii la, dii nyin la ti dan biisi ni wari ale wa, ti sue a kasim a peenti kama daa meena. ¹⁰ Yok ale kantueᅇ meena ti a puusi a te ka Naawen ale ti suniima meena ayen wa maari ate ti ᅇman jam nya ni, ate ti ᅇman sak ni a gum du ase ti ale liᅇ jam sak ni Yeezu vaka dii la.

¹¹ Ti Kowa Naawen ale ti Nyᅇᅇwa Yeezu a dan te ti siuk ti le jam ni jigi. ¹² Ti Nyᅇᅇwa le maari ni ate ni ta yaalika a zuak nna yegayega ale chaab ale nuru meena ase tama ale a yaali nama dii la. ¹³ Ni dan a yaali chaab dila, ti Nyᅇᅇwa Yeezu le maari ni ate wa ale wa sabiiloma meena a dan jam, ni le baga a zaani ti Kowa Naawen niᅇ ale sunum welensa, ate wa kan nya kaasunᅇ ni jigiya.

4

¹ Ti suaata, tama jam sak ni ni le ni nye dii a va Naawen ate wa sui peenti la kama. Ni be kasim va ka dila. Alege ti a saalim ni ti Nyᅇᅇwa Yeezu yoi nyin ayen ni kasim ᅇman a va wa dila nalinmyiini a gum du. ²⁻³ Nama baga teeri ti ale jam pa ti

Nyᅇᅇwa Yeezu pagrimu a sak ni dii la? Nama dek seba Naawen ale a yaali dii la kama. Wa a yaali kama ayen ni pa ni dek meena nalinmyiini a te wa abe ni basi nipooba yaalika ale nidᅇaba yaalika. ⁴ Ku a fe kama ayen nama nidᅇama a seba nye magsi kaai ate ni le nye a ta nipᅇk ate ni nyeka a peenti Naawen sui abe ka peenti nuruba sue me la. ⁵ Ni kan a yaali nipooba kinla nyinᅇa ase baai ale kan seba Naawen la. ⁶ M le a weeni dii a magsi chaab ale nidᅇa ale wa a nye nipᅇk jigi dii la, waai kan nye wari a kaasi Kirisita biik choa suiya, a yaase wa nya wa nueri. Dii nyin la, ase ti ale poom a liᅇ weeni ni dii la, ayen waai dan kan a nye nipᅇk a magsi a yaase wa a nye wie a kaasi wa Kirisita biik choa sui, Naawen le jam te bala chaab ka waalika. ⁷ Naawen an lueri ti ayen ka ti a tom tuimbaataᅇa de chaaba, ale ge wa lueri ti kama ayen ti chim nuru welensa. ⁸ Dila nyin la, waai ale a zeri ti sinsanᅇa de la, wa kan zeri ka nuruba ale a sak dii la, alege wa a zeri ka Naawen waai ale pa wa Chiika a te ni la.

⁹ Ku an magsi ayen m ᅇman ᅇmarisi te ni a weeni ni le ni nye dii a ta yaalika ale chaab la, dii nyin la, Naawen a liᅇ jam sak ni nna kama. ¹⁰ Ti seba ayen ni a yaali Yeezu ᅇaanᅇviirima baai meena ale bo Masidoniya tenka po la, alege ti a saalim ni kama ayen ni a nye dila nalinmyiini a gum du, ¹¹ abe ni nye ni popola ate ni boro nna chim. Ni kan pa ni dek a nyo ni vaanchaab wie po. Ni a de ni dek nyin wulum ᅇandiinta me ase ti ale liᅇ jam sak ni dii la. ¹² Ni dan a va nyeka de, baai ale kan ta siaka ale Yeezu la, le te ni zula, ate ni kan ᅇman a nya nuruba ayen ba te ni ᅇanta.

¹³ Ti suaata, ti a yaali ayen ka ni seba ku wensienᅇa a magsi chaab ale baai ale kpi la, ate ni popola a kan kaasi ase baai ale kan ta yiila Yeezu jigi la. ¹⁴ Tama abe ta yiila kama boan nyinᅇa, ti ale ta siaka ayen

Yeezu kpi kama ale nman yiri kum po la. Dila degadega ate Naawen le nye ate baai ale ta siaka ale Yeezu alege kpi la, a yiri kum po ate ba maa chaab a boro ale Yeezu.

¹⁵ Ti a sak ni ka ti Nyɔnɔwa ale sak ti dii la. Da yen po, ti Nyɔnɔwa le nman pilim jam. Wa dan jam, tama baai, ale vua la, ku a fe kama ayen ti kan de baai ale kpi la ninɔa.

¹⁶ Da dila dannɩ, nuruba le wom ti Nyɔnɔwa lueluku ale Naawen sabiloma kpagini lueluku ale Naawen damunika peerika ate ti Nyɔnɔwa dek nyini wennmazuk a sin cheena ate baai ale jam ta siaka ale wa alege kpi la, a yiri kum po. ¹⁷ Wa yaa le deri tigsɩ tama baai ale tali a vua la, ate tama yaa yiri a jueli chinmaɔna po a tu ti Nyɔnɔwa dula. Ti le kasim bo ka wa jigi taam wuu. ¹⁸ Ni a weeni wamaɔsaɔna de a sak chaab ate ku te ni nyinɔbiiri.

5

¹ Ti suaata, ku an magsi ayen ti nmarisi a weeni ni diipo ate wienɔa de meena le nye la, ² dii nyin la, nama dek seba chak kama ayen dai dii ate ti Nyɔnɔwa le nman pilim jam la, ku le nye ase ka zue ale a jam yok dii la. ³ Da dila dannɩ nuruba le weeni ayen nyinɔgɔsa ale jaab buuri meena a magsi kama, ate ba kan chali yɔgsum ale jaabjaabɔa alege, kaasun le deri jam cha ba kama nna yegayega. Dannɩ le deri jam kama ase nipɔk puuk nyɔnɔ ale kan seba diipo ate puuka le dom la. Ba wanyi me la a kan nyini kaasunku de po a nyini. ⁴ Alege nama ti suaataɔa a seba Yeezu a le wa nman pilim jam la kama, dila ale soa ate ku kan cha ni ase zue jamka ale a cha ni dii la. ⁵⁻⁶ Dii nyin la, tama meena ka daa legi po, ti bo ka kantuen po. Dila nyin la, ku an magsi ayen ti dua a goa ase baai ale kan seba Yeezu ate ba dua a goa dii la. Ni basi ate ti yiri wenzuk a zaani abe ti kan a diini. ⁷ Dii nyin la, tama meena ka legi po, ti bo ka kantuen

po. Nuru baai ale a goa la, a goa ka yok, baai me ale a nyu daam a buk la, a nyu a buk ka yok. ⁸ Alege tama ka nuru baai ale a tom ti tuimaɔna kantuen la. Dila nyin la, ni basi ate ti yik ti dek. Ase soji ale a gomsi wa dek a chen kpalin po dii la, ku a fe kama ayen ti gomsi ti dek ale siaka nalimnyiini ale yaalika, abe ti ta yiila ayen Naawen le vari ti a basi. ⁹ Naawen an lueri ti ayen ka wa bu buusa a mini ti, alege wa lueri ti kama ayen wa vari ti nalimnyiini ti tuimbaata po a basi. Wa va ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita nyin ayen wa nye dila a te ti. ¹⁰ Yeezu kpi ka tama nyin, ayen wa dan nman pilim jam, tama meena baai ale diem vua la, yaase baai ale kpi la, tama ale bala meena le ta ka nyuvuri a bo ale wa. ¹¹ Nnala nyin ni be a te chaab nyinɔbiiri abe ni a maari chaab ate ni siaka a pagra ase ni ale a nye dii pooma la.

¹² Ti suaata, ti a saalim ni ayen ni a zuli nuru baai ate ti Nyɔnɔwa a lueri ayen ba chim ni kpage a tom nalimnyiini a te ni abe ba a kaam ni la. ¹³ Ni a te ba zula yegayega abe ni a yaali ba tuimaɔna ate ba a tom la nyin. Ni ta noayen ale chaab me.

¹⁴ Ti suaata, ti a weeni ni kama ayen ni kaam nyinworuk nyamma, abe ni a te baai ale a chali yɔgsum la nyinɔbiiri, abe ni a maari baai siaka ale kan soa dii la, abe ni ta chichiiba ale nuru meena. ¹⁵ Ni wanyi me la kan tom tuimbaata a tuni tuimbaata. Ni pii nyin ate ni kasim a tom tuimmaɔsa nyiini a te chaab ale nuru meena.

¹⁶ Ni ta supeentik daa meena, ¹⁷ abe ni a puusi a te Naawen daa meena, ¹⁸ abe ni a te Naawen jiam wari buuri meena ale a nye ni la. Dii nyin la Naawen a pa nama ale Yeezu a gum ka chaab, dila abe ale soa ate Naawen a yaali ayen ni a nye dila.

¹⁹ Ni kan a kasi Naawen Chiika tuimaɔna. ²⁰ Ase da dii a boro kama ate Naawen le pa nuru wanyi a biisi ale ni. Dila abe dan nye, ni kan

deri a zeri nuruwa ale biisi dii la.
²¹ Ni poli ŋa nya ase ŋa sum nyini ka Naawen jigi ya. Ni ŋmasi va ŋaai ale ka wensie la, ²² abe ni zeri ŋaai ale a basi ate ni a tom tuimbaata meena wuu la.

²³ Mi a puusi a te ka Naawen waai ale a basi ate ti a boro ale suyɔgini la, ayen wa le basi ate ni chim nuru wensie nalimnyiini wie meena po, abe wa nya ni chiisaŋa ale ni nyiŋsaŋa zuk ate ni kan ta kaasunɔa diipo ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ŋman pilim cheena la. ²⁴ Naawen waai ale wi ni ayen ni jam wa jigi la, le nye dii ate mi a juisi wa la a te ni dii nyiŋ la, wa ka wensie nyɔnɔ.

²⁵ Ti suaata, ni a puusi Naawen a te ti meena,

²⁶ abe ni puusi ti suaataŋa meena nalimnyiini.

²⁷ Mi, Pɔɔl ta ka ti Nyɔnɔwa pagrimu ate mi a weeni ni ayen ni karim gbaŋka de a sak Yeezu ŋaŋviirima meena baai ale bo dula la.

²⁸ Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A N̄marisi A Saa Siyewa A Te TESALONIKA DEMMA La

¹ Mi, Pɔɔl ale Silas ale Timoti ale a n̄marisi gban̄ka de a puusi nama baai ale a va Yeezu Tesalonika tɛn̄ka po la. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita ale soa ni. ² Bala ale ba a niak ni abe ba basi ate ni boro ale suyoḡini.

³ Ti suaata, daa meena ku a fe kama ayen ti a te Naawen jiam ni nyin̄. Ku be magsi kama ayen ti a nye dila, dii nyin̄ la ni siaka a kasim a zuak ka nna yegayega ate ni yaalika ale chaab me a zuak nna yegayega. ⁴ Dila ale soa ate ti a weeni Yeezu n̄aan̄viirima jigi meena ate ti a cheḡ la ayen ti ta kanjanta ale ni kama. Dii nyin̄ la nuruba nye kama ate ni a nya ninam nna yegayega aleḡe ni diem yik ni dek kama a ta siaka nalimnyiini ale Naawen.

⁵ Wien̄a de meena a sak kama ayen Naawen buusaḡa ka wensie buusa. Ni be ale yik ni dek nalimnyiini ni ninammu po dii la, Naawen le weeni kama ayen ni yaa magsi wa naam buui nyin̄ ate nuruba basi ate ni a nam la po joka kama. ⁶⁻⁷ Naawen wensie buusaḡa ale nna. Ti Nyɔnɔwa Yeezu le nyini wenn̄mazuk Naawen jigi a sin̄ a pa wa dek a sak nuruba. Dila po wa Naawen yaa le basi ate ni namka ale tama namka a nueri ate ti nya vuusum. Wa le pa waalika a te nuru baai ale jam soa ate ni a namu la. Wa ale wa sabiilo pagroma ale maa chaab ⁸ a jam ale bolim̄niak. Nyaku de a dan nye Naawen yaa le basi ate baai ale a zeri Naawen ale kan va wa wamaḡsaḡa n̄aai ale a biisi ti Nyɔnɔwa Yeezu wie la, a nya waalika. ⁹ Naawen le yeeri ba wa boka jigini ale wa zuli pagrika jigini

ate ba nya ninam buui ale kan ta kpeglimka la. ¹⁰ Wien̄a de le nye ka da dii dann̄i ate ti Nyɔnɔwa ayen wa n̄man pilim jam la. Baai meena ate wa lueri ate ba ta siaka ale wa la, le te wa ka zula nna yegayega abe ba nya wa ase nuru kperikaliik la. Nama me le jam bo ka ba po a te wa zula dii nyin̄ la, ni ta siaka ale Naawen wamaḡsa n̄aai ate ti jam sak ni la kama.

¹¹ Dila ale soa ate daa meena ti a puusi Naawen ayen wa goms̄i ni a magsi nye bo kaai choa ate wa wi ni ayen ni boro la. Ti a puusi me a te wa kama ayen wa le pa wa pagr̄imu a nye ate ni popola n̄aai ate ni a poli ayen ni chim nuru maḡsa la, ale ni siaka kaai ale a basi ate ni a tom tuimmaḡsa la meena a n̄masi chim wensie nalimnyiini. ¹² Siuk kula po ti Nyɔnɔwa Yeezu yoi le nya zula nama nyin̄ ate nama me a nya zula wa nyin̄. Nyaku de a le nye kama dii nyin̄ la, ti Naawenni ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ta jiiirim ale ni kama.

2

¹ Mi a yaali ayen m n̄man weeni yoḡyoḡla a sak ni ka diipo ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam ate tama ale wa a tu chaab la wie. Ti suaata, ti a saalim ni, ² ayen nuruba a dan weeni ayen ti Nyɔnɔwa pilim jamka dann̄i a paari kama ni kan basi ate ku deri daani ni ni popola po yaase ni sue. Nuru bala chaab a dan weeni ni ayen ka Naawen ale weeni ba ayen ba weeni ni dila, a yaase ba sak ni dila a yaase ba karim ka gban̄ ate ka weeni ayen ka tama ale n̄marisi ka ayen Nyɔnɔwa pilim jamka dann̄i a paari kama, ni kan wom ba biiga. ³ Nuruba a dan poom a nye diidiya ni kan basi ate ba бага paasi ni. Ku wensien̄a jigini ale, da dila dann̄i a kan de nin̄ a jamu. Ka nuruba yegayega a le ba lin̄ zeri Naawen vaka ate Gaasa Nyɔnɔwa me waai ate ku a fe ayen wa cheḡ bolim buui ale kan maari a kpimsi po la, a nyini peelim. ⁴ Gaasa Nyɔnɔwa de a le jam

weeni kama ayen nanta baai meena ate nuru a puusi a te la, ka nan kayaata, abe wa weeni me ayen wa ka waai ale gaam ba meena la. Wa le poom a maa jo Naawen Puusika Yenni po a kali a weeni ayen wa ka Naawen.

⁵ Ni baga a teeri diipo ate m jam boro ale ni la? M jam weeni ni wienja de meena kama. ⁶ Alege jaab ale boro a nye ate wienja de an diem nyeya. Nama dek seba jaamu de kama. Da dii ate Naawen a lueri la a dan paari, wa le pa wa dek a sak. ⁷ Nuruba a deri poom boro a tom ka tuimbaata, alege nuruba yegayega a ze ku kiri ya. Dii ale chien ayen di nye la, a kan nye yegayega yogyogla ase ka jaab buui ale a kasi di nyeka yegayega la a nin chen ⁸ ale ge ate Gaasa Nyonowa a yaa nya siuk a nyini. Alege ti Nyonowa Yeezu a dan nman pilim jam, wa le ko wa ale wa nanni po vuusumu. Wa nyagsika ale kaasi wa me. ⁹ Gaasa Nyonowa a le lij pa ka Sitaana pagrimu a tom pimpaasima wakperikaliisa nna yegayega, ¹⁰ abe wa pa pimpaasima meena a paasi baai ate Naawen seba ayen ba le kpi la, dii nyinj la ba ale ba va wensie siuku ate ba nya varibasika la ba zeri kama. ¹¹ Dila ale soa ate Naawen le basi ate ba popolana a tagri ate ba ta siaka ale venta wie. Wa le nye dila kama ate ¹² baai meena ale zeri wensienja ale ge ate ba sue a peenti ale tuimbaata tom ka la, wa le bo mini ba ate ba kpi.

¹³ Ti suaata, ku a magsi ti a nye Naawen jiam kama daa meena Nyonowa ale a yaali ni la nyinj. Naawen de nin a lueri ka nama a yaa basi ate wa chiika pagrimu a vari ni basi ale basi ate ni chim nuru welensa ni siaka ale wensie nyinj. ¹⁴ Ti ale jam sak ni Naawen wamanjana la, wa jam wi ni kama ayen ni nya varibasika de ate da yey ni ta ti Nyonowa Yeezu Kirisita zula. ¹⁵ Ti suaata, dila nyinj la, ni nmasi za gijinj abe ni va wensie sinsak naai ate ti jam bo ale ni a sak

ni ale noa a yaase ku naanyinj ate ti nmarisi gban a sak ni la.

¹⁶⁻¹⁷ Ti Kowa Naawen a yaali ti kama ale kasim a te ti nyinbiiri taam wuu ale basi me ate ti ta yiila nalimnyiini wa niaka nyinj. Ti a saalim kama ayen wa ale ti Nyonowa Yeezu Kirisita le denji ni kpa abe ba te ni pagrim ate ni kasim a tom abe ni a biisi wamanja nyiini.

3

¹ Wie naai ate mi a biisi a kpeglim la ale nna. Ti suaata ti a saalim kama ayen ni a puusi Naawen a te ti ate ti baga a nye ate ti Nyonowa wamanjana a tagli jigi meena, ate nuruba a ta siaka ale na abe ba te na zula me ase nama ale a nye dii la. ² Ni a puusi Naawen me ayen wa vari ti a ta nyini nuru baai ale a tom tuimbaata la nisa po, dii nyinj la, nuruba yegayega a ka siaka ale wamanjana.

³ Alege ti Nyonowa ka wensie nyonow. Wa le pa wa pagrimu a te ni abe wa vari ni Velinvendika jigi a basi. ⁴ Nyonowa abe basi kama ate tama seba chak ayen ni a tomka dii ate ti weeni ni la, ni abe le kasim a tom ka dila.

⁵ Nyonowa ale basi ate ni minj wa yaalika ale chichiibana ate wa te ni la nalimnyiini.

⁶ Ti suaata, ti Nyonowa Yeezu Kirisita yonni nyinj ate ti a weeni ni wienja de meena. Ni kan pa ni dek a gum chaab ale baai ale ta nyinjworuk, ale kan va sinsak naai ate ti sak ni la. ⁷ Nama dek seba kama nalimnyiini ayen ku magsi ka ni a tom dii ate ti jam bo ale ni a tom la. Ti jam ka nyinjworuwa. ⁸ Ti jam a tom ka nna yegayega yok ale kantuej meena, ayen ti de ti dek nyinj wulumnanta. Ti an jam a yaali ayen ni a nam tama nyinjna. Dila ale soa ate ti nyiem tuni nandiin tii meena ate ni jam a te ti la. ⁹ Ku jam magsi kama ayen ni soa ti noai nandiinta, alege ti an jam nye dila, ti jam a de ka ti dek wulum nanta ate

ku sak ni le ni nye dii a tomsi tama la. ¹⁰ Ti ale jam boro ale ni la ti jam weeni ni kama me ayen waai a dan kan a yaali tuima tomka, wa kan a de nandiinta.

¹¹ Boa nyinṅa, ti wom ayen ni ba gela ka nyinworuk nyam a pa ni deka nyo nuruba wie po. ¹² Ti a weeni ba kama ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita yoi nyin ayen ba basi ate ba nina muni ate ba a de ba deka wulum nanta abe ba a tom ba tuimaṅa chim.

¹³ Ti suaata, ni kan jia ale tuimaṅa tomka. ¹⁴ Nuru a dan bo ni po ate wa kan yaali ayen wa va dii ate ti nmarisi gbanṅa de po la, ni nmasi nya wa chak. Ni kan basi ate wa maa gum ni po, dila le basi ate wa nya chivie. ¹⁵ Ni kan nye wa jigi ase wa ka ni dachiak la, alege ni pii nyin ate ni tagri wa popola ate wa va ni siuku ase wa ka ni suok la.

¹⁶ Ti a saalim ti Nyɔnɔwa waai ale ka suyɔgini nyɔnɔ la, ayen wa le bo ale ni meena ate ni kasim boro ale masim wie meena po.

¹⁷ Mi, Pool a puusi ni. Mi deka ale a nmarisi wienṅa de ale m yonni a kpeglim. M gbanṅa meena mi a nye ka dila.

¹⁸ M be nman a saalim ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

Gban̄ Kaai Ate Pɔɔl A Liŋ A Nmarisi A Te TIMOTI La

¹ Mi, Pɔɔl ale a nmarisi gban̄ka de. Baai ale lueri mu ayen m chim tuimtomdo la, ale, Naawen waai ale ka ti varibasido la ale Yeezu Kirisita waai ate ti ta yiila wa jigi la. Bala ale maa chaab a lueri mu.

² Mi a nmarisi gban̄ka de a te ka fi, Timoti m biika waai ate mi a sak fu ate fi ta siaka ale Yeezu Kirisita la. Naawen ti Kowa ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita ale niak fu abe ba ta jirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyɔgini.

³ Mi a yaali ayen ka fi wari Efisos ten̄ka juijui ate fi boro yɔgyɔgla de la. M daam poom weeni fu ka dila dii po ate m jam a chen̄ Masidoniya ten̄ka la. Dii nyin̄ la, fi dek seba ayen nuruba ba gela ale bo dula jigini a sak venta wie. Weeni ba ayen ba basi dii ate ba a sak la. ⁴ Weeni ba ayen ba pa sunsuelimaŋa ale ba daa meena kokpiensa wie sinsaŋa a basi, dii nyin̄ la, ba sinsaŋa a nye ate ka nuruba a nak nampaga ale chaab daa meena. Ba ale a nye dii la, a kan basi ate nuruba a tom ale siaka Naawen ale te ba dii ayen ba tom la.

⁵ Mi a weeni fu nna kama ayen nuruba ta sunum welensa ale popola maŋsa ale Naawen abe ba ta wensie siaka ale wa. Dii nyin̄ la, nyaku de meena a basi ate ba a ta ka yaalika. ⁶ Nuruba ba gela a basi nyaku de meena kama alege daa meena a kasim a nak nampaga kayaata. ⁷ Bala chaab a yaali kama ayen nuruba a jam ba jigi a bek ba Naawen sinsaŋa wie ate ba yaa sak ba. Alege, ba dek ze wie ŋaai ate ba a biisi ale seba chakka la kiriya.

⁸ Ti seba ayen Juuma Sinsaŋa nala kama, ase nuruba a nin pa ŋa a tom ŋa ale a weeni dii la. ⁹ Naawen an pa wa sinsaŋa a te ka baai ate wa nye ate ba chim wayɔrisima

nyam la. Wa pa ŋa a te ka nuru baai ale kan a va ŋa ale a zeri Naawen noai la baai ale kan a yaali Naawen wie womka la, ale baai ale kan daa welensa nyam la ale baai ale a ko nuruba ale maara a ko ba dek koba ale ba maba, ¹⁰ ba a bobi nipooba a goa ale a yaali nidɔaba bobi goom, a yik nuruba a ta chen̄ ga a da a nyeem a biisi venta wie, ale a pe a velim ale a tom tuim ŋaai meena ale kan a va wensie siuku sinsaŋa la.

¹¹ Wensie sinsaŋa a bo ka Naawen wamaŋsaŋa po, ate Naawen a pa te mi ayen m mooli Naawen dii ale a ta zula ale a niak nuruba la wie.

¹² Mi a te Nyɔɔwa Yeezu Kirisita jiam, dii nyin̄ la, wa jam seba mu a chak kama ate wa yaa lueri mu ayen m chim wa tomteero. Wa pa wa pagrimu me a te mu ayen mi a tom wa tuimaŋa. ¹³ Dila po mi jam a kaasi ka wa yue, ale a le wa ale a daani wa yegayega. M jam ka siaka ale wa. Dila ale soa ate m jam ze m ale jam a nye dii la. Alege Naawen a jam ta jirim ale mu, ¹⁴ ale a maari mu yegayega wa niaka nyin̄ ayen m siak a te wa ate ku nye ate m ta yaalika ale nuruba. Siaka de ale yaalika de abe nyini ka Yeezu Kirisita jigi, dii nyin̄ la, tama ale wa a yaa ka bunyi.

¹⁵ Ka wensie ale magsi me ayen nuruba siak a te nyaku de ayen Yeezu Kirisita a jam ten̄zuk de meena ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi ate ba va Naawen. Mi dek jam a tom ka tuimbaata a gaam nuru meena ¹⁶ alege, yɔgyɔgla de Naawen a yaa ta jirim ale mu kama. Ka boan nyin̄ ate wa nye dila mi tuimbaata naabɔa jigi ya? Wa nye kama ayen Yeezu Kirisita ale ta chichiiba nalimnyiini ale mi dii la, ku le sak ka baai a le ba jam ta siaka ale wa la ayen wa le nye ka dila degadega ba jigi ate ba me nya wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁷ Basi ate ti a pak Naawen daa meena abe ti a te wa

zula. Wa ka ti Naab waai ale kasim boro dii po meena wuu la. Wa ka wanyi dekki. Nuru an baga a nya wa. Ku be nye dila.

¹⁸ M biik Timoti, m nman a weeni fu kama dii ate m liŋ weeni fu ayen fi nye la, m be pa a nyo ka fi nisima po. Fi baga teeri dii po ate Naawen biisiteeroma a biisi fi wie la? M be a weeni fu kama ayen fi pa ba wienja ate ba biisi magsi chaab ale fu la ate ŋa te fu pagrim ate fi a tom tuimaŋa nalimnyiini a te Naawen. ¹⁹ Abe fi siak te wa nalimnyiini a va wa ale popola maŋsa. Nuruba ba gela an va wa ale popola maŋsa ate ba pa ŋaŋ a te ŋa ate ba siaka a deri kaasi. ²⁰ Nuruba bayewa Yimenyus ale Alezanda a jam maa ka ba po. Mi ale pa ba a nyo Sitaana nisima po ayen ba zamsi yam ate ba kan a le Naawen ya.

2

¹⁻² Yogyogla de mi a yaali kama ayen ni a nye Naawen jiam abe ni a salim wa a puusi a te waai meena ale nalima ale baai meena ale a nya ti zuk la. Puusi Naawen ayen wa maari ba ate ti meena a boro ale suyogini abe ti a va Naawen nalimnyiini abe ti a zuli wa. ³ Ti dan nye nna meena ku a peenti Naawen ti Varibasidowa sui kama. ⁴ Wa a yaali ayen ka waai meena ate nya varibasika ba tuimbaata po ate ba jam va wa a seba wa wensienja. ⁵ Dii nyiŋ la Naawen ka dinyi. Nuru yeŋ abe a le baga ta Naawen ale nuru biik a jam jigi yeŋ ate ba a niak chaab. Nuru yeŋka de abe ka Yeezu Kirisita. ⁶ Wa zaani ka nuruba meena nanjula po a kpi a te ba ayen wa vari ba ba tuimbaata meena po a basi. Da dii dannu ate Naawen le weeni varibasika de wie a sak nuruba la a paari kama ate wa yaa weeni a sak ba. ⁷ Dila ale soa ate wa lueri mi ayen m chim wa tuimtomdo a ga sak nuru baai ale kan daa Juuba la. Ayen m ga a sak ba ate ba ta siaka ale wa abe ba seba wa wensienja.

Wie ŋaai ate mi a biisi la ka wensie. Mi daa velinvendika.

⁸ Dila nyiŋ ate mi a yaali ayen jigi meena nidoama ale va Naawen nalimnyiini la, a puusi Naawen. Ba kan ta supuurim ale nampaga nakka ale chaaba. ⁹ Mi a yaali me ayen nipooma a kan a jo gatta ase nidoayaalisa la, alege ba a jo ba gataŋa ale yam. Ba kan pa ligra yegayega a da ŋanta a bobi ba zuk zuisaŋa, abe ba kan a su ni felima ŋaai diak ale pagra la, abe ba kan a jo garuk tii diak ale pagra la. ¹⁰ Alege ku nala kama ate ba basi ate tuimmaŋsa a tagri ba nalimu yaalika koalimaŋa. Dii nyiŋ la, ba a va ka Naawen. ¹¹ Ku a fe kama ate nipooba a seba ba dek yikka nalimnyiini abe ba nye nna chim a wom sinsaŋa. ¹² Mi kan siak ayen nipooba a sak nidoaba yaase, ba ta pagrim nidoaba zuwa. Ba a nye chim. ¹³ Dii nyiŋ la Naawen a liŋ nye ka Adam ale ge ku ŋaŋnyŋ a nman nye liv. ¹⁴ Sitaana an jam paasi Adam, ka nipowa ate wa jam paasi ate wa kaasi Naawen sinsaŋa. ¹⁵ Alege nipok a dan boro a biak bisa, Naawen a nya wa zuk kama ase wa nin kasim ta siaka ale wa ale ta yaalika ale sunum welen ale seba nyemagsika.

3

¹ Ka wensie ate nuruba weeni ayen nuru a dan poli wa sunum po ayen wa a tom Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la kpagi tuima, ku be ka wa nalun ate wa a yaali. ² Ku a fe ate wa chim nuru maŋ waai ate nuruba kan nya wa wakaasuŋ la, abe wa ta nipok yeŋ nyiini, abe wa a nye chim chim abe wa a yik wa dek, wa chim yam nyono, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yeri, abe wa baga a sak nuruba me. ³ Ku a fe ayen wa kan chim danyuirik ale kpalin nyeero, abe wa kan a yaali ligra ale wa popola meena ku a fe ayen wa seba wa dek yikka daa meena, abe wa chim suyogini

nyɔɔɔ. ⁴ Abe wa baga a nya wa dɔkdemma zuk nalimnyiini ate wa bisaŋa a siak wa noai abe ba a zuli wa. ⁵ Nuru a dan kan baga a nya wa dɔkdemma zuwa, wa le nyɛ ka se a nya baai ale a va Yeezu Kirisita la? ⁶ Waai me ale chim Kirisita biik ate kuna diem beni la, kan chim Kirisita bisa kpagiya. Wa dan deri chim kpagi nwuli, wa a ta ka kanjanta ate Naawen a bo mini wa ase Velinvendika la. ⁷ Ku a fe kama me ayen ni lueri nuru waai ale a nya zula nuru baai ale kan a va Yeezu Kirisita la jigiya. Kan daa di, chum dii po wa le nya chivie ate wa pa wa dek a nyo Velinvendika baruku po.

⁸ Siuk kula po, ku a fe me ate Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la maaroma a tom ba tuimaŋa ale ninmuna. Ba kan chim noa buye buye nyamma. Ku a fe kama me ayen ba kan chim danyuirisa, abe ba kan va venta suita a nya nyuenta. ⁹ Alege ku a fe ayen ba a ta popola yena ale wensie ŋaai ale jam suk ate Naawen a yaa nyɛ ate ŋa nyini peelim la. ¹⁰ Kirisita bisaŋa a liŋ zamsi ba a nya, ate ba dan kan ta wariya ba yaa chim ba maaroba. ¹¹ Siuk kula po ku a fe kama me ayen ba pooma nyeka a nala, ba kan chim bumbobriba, ba yik ba dek nalimnyiini abe ba ta wensie wie meena po. ¹² Ku a fe ate maaro a ta nipɔk yeŋ nyiini abe ba a nya ba dɔkdemma zuk nalimnyiini. ¹³ Baai ale a tom a te nalimnyiini la, le nya zula ate ba kan a chali yɔgsum ale nuruba biisi te ka, ba siaka ale Yeezu Kirisita ale ka dii la.

¹⁴⁻¹⁵ Mi a poli ayen ku kan beni ate m jam fi jigiya. Alege m dan beni, gbaŋka de a le sak fu Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la ale ba nyɛ dii a boro ale chaab la. Naawen waai ale boro la, ale soa ba. Bala ale yik Naawen wensieŋa a tara. ¹⁶ Wensie ŋaai ale jam suk ate Naawen a yaa nyɛ ate ŋa nyini peelim la, tama abe siaka kama ayen wensieŋa de ka wa kpeni:

Yeezu Kirisita a jam chim ka nuru biik ate Naawen Chiika a sak nuruba ayen Yeezu ka wensie nyɔɔɔ. Wa pa wa de a sak Naawen sabiiloma ate ba nya wa ate Naawen yaa a nyɛ ate wa yiti kum po a jueli wenŋmazuk Naawen jigi. Wa ŋaanviirima a biisi wa wamaŋsaŋa ate ŋa tagli teŋka meena ate nuruba a ta siaka ale wa.

4

¹ Naawen Chiika a nyini ka peelim a weeni ayen chum dii po, nuruba ale basi ba siaka, abe ba wom chichirisa venta wie abe ba va chichiribaata sinsaŋa. ² Sinsaŋa de chaab pimpaasima nyam ale velim ate ŋa tagli jigi meena. Ba popolaŋa a kpi kama, nna ase ba a pa kutuk tuiluk a ji ba zuimaŋa la. ³ Ba le sak nuruba ayen ku an nala ate ba a faari nipooba, yaase nipooba a yali nidɔaba a yaase ku a kisi kama ate nuru a de ŋandiin ti gela. Alege ba ze ka Naawen ale nyɛ ŋandiin tila a magsi deka ase baai ale ta siaka ale Yeezu a yaa seba ku wensieŋa jigini la, a nin nyɛ Naawen jiam abe ba ge a de. ⁴ Ŋanta meena ate Naawen a nyɛ la, a nala kama. Dila nyiŋ la, fi dan nya jaab ate fi yaa nyɛ Naawen jiam jaamu nyiŋ, kan chali yɔgsum, tanla. ⁵ Ti dan nyɛ dila, Naawen wanni ale tama puusaŋa le basi kama ate jaab wala chim jaweleŋ a te ti.

⁶ Fi dan pa wensie sinsaŋa de a sak fi suaataŋa Kirisita bisaŋa fi le chim ka Yeezu Kirisita tomteero maŋ. Wie ŋaai ate fi va ŋa ale siak a te wensieŋa sinsaŋa me la, ŋala meena le basi kama ate fi siaka a chim a gum du. ⁷ Kan gum chaab ale baai ale a sak sunsuelim ŋaai ale kan magsi chaab ale Naawen ate ba pa a sak nuruba la. Ba sunsuelimaŋa ka sunsuelim kayaata. Pii nyiŋ fi dek a zamsi Naawen wensie sinsaŋa ate ŋa bo fi sunum po ate fi boka a nyɛ ase Naawen la. ⁸ Fi dan pa fi nyiŋka a tom tuima ayen ka

pagra, dila ale nala, alege Naawen wannu a dan bo fi sunum po dila a gaam taam ka yegayega, dii nyin la, fi le nya nyuenta yogyogla ale chum dii po. ⁹ Ka wensie ate nuruba weeni nyaku de, ku be magsi ka nuruba siak nalimnyiini ayen ku ka wensie. ¹⁰ Ti a tom ti tuimansa yegayega a te ka Naawen waai ale sum boro la. Dii nyin la, ti ta yiila wa jigi kama. Wa ka waai meena varibasido alege wa potim a a vari ka baai ale ta siaka ale wa la a basi.

¹¹ A weeni abe fi a sak nuruba wienja de. ¹² Basi ate fi boka po ale fi biik po, ale fi tuim nalinsa po, ale fi yaalika ale fi siaka, ale fi welensa, a sak Yeezu njanviirima ba le ba nye dii a va Naawen la. Fi diem ka bipaaluk alege fi daa nye dila nuru kan nya siuk a pa fi chim biiga. ¹³ Basi ate fi nina muni ate fi a karim Naawen gbanja ate waai meena a wom. Saalim ba ate ba va Naawen siuku. Pa ka me a sak nuruma Naawen wie ate m jam. ¹⁴ Kan ban tiirim buui ate Naawen a pa a te fu dii po ate Naawen biisiteeroma a biisi Naawen pagrim nyin ate Kirisita bisa kpanja a yaa pa ba nisanja a vi fu zuk la. ¹⁵ Basi ate tuimansa de a bo fi sunum po ate fi va na, ate nuruba meena a nya fi ale a tom tuimansa dii a gum du la. ¹⁶ Kpesi fi dek fi boka jigi ale fi ale a sak nuruma dii la. Fi dan va wienja de nalimnyiini, da yen Naawen le jam vari fi dek ale baai ale wom fi noai la tuimbaata po a basi.

5

¹ Kan biisi jakpak a kaasi, alege biisi ale wa ase wa ka fi ko la. A biisi ale nidoabilisana ase ba ka fi suaata la, ² ale nipok kpagsana ase ba ka fi maba la, ale nipokbilisana ase ba ka fi toaba la, ale welensa.

³ A te zula pukogi naai ale kan ta nuru ate wa a nya ba zuk la. ⁴ Pukogi dii ale ta bisa a yaase wa bisa bisa la, ba a nya wa zuk ate ku tuni ba nyamma ale nye dii a te ba la. Ba dan nye dila, ku le peenti

Naawen sui. ⁵ Pukogi dii ale sum ka pukogi ale ka nuru ate wa a nya wa zuk la, ta yiila Naawen jigi kama a yaa a puusi wa yok ale kantuenj a nya wa maarika. ⁶ Alege pukogi dii ale kasim va wa dek sunum yaalika suita la, a poom kpi kama ale vua. ⁷ Pa sinsanja de a sak fi nuruma ate waai kan pa yue kaasunj a te ba. ⁸ Nuru waai a dan kan a nya wa nuruba zuwa, baai ale nmasi ka wa dokdem la, ku a sak ase wa basi wa siaka kama la. Wa poom chim nuru biok a gaam waai ale kan seba Naawen la kama.

⁹⁻¹⁰ Kan pa pukogi dii ale kan pai bena pisiyuebi a maa gum pukonja po, ka waai ale paari bena pisiyuebi. Dii ale gum du la, waai ale yali bunyi dekki, abe wa chim nipok waai ate waai meena a seba wa tuimansa noai po la, abe wa chim waai ale jam a nya wa bisa zuk nalimnyiini la, abe wa siak ate nichaanoba a jam wa yenni la, wa tom a te wa Kirisita bisa vaanchaab abe wa kan ta kanjanta wa chim waai ale a maari baai ale a nam la, wa chim waai ale a poli tuimansa nyiini wa sunum po la. Kirisita bisa a nya pukogi wala choa zuk.

¹¹ Pukogi dii a dan kan paari bena pisiyuebi, kan nmarisi wa yonni a nyo gbanja po dii nyin la, da dii dai wa a yaali kama ayen wa yali chora paalik. Wa kan nman ta ku wa sunum po ayen wa a tom ka Yeezu tuima. ¹² Wa dan nye dila wa le kaasi wa pumpuulim naai ate wa puulim ayen wa a tom Yeezu tuima nyiini la. Dila le basi kama ate Naawen jam weeni wa ayen wa nye kaasi. ¹³ Wala choa me a zamsi ka nyinworuk ale a togli nuruba yie a pa wa dek a nyo ba wie po ale a bobri, ale a biisi wa naai ale kan magsi wa a biisi na wie la. ¹⁴ Mi a yaali ayen pukogi naai ale diem ka nipok paalisa la, a yali choroba a biak bisa a nya ba dokdemma zuk ate ti dachaasana kan nya siuk a biisi gaam ti. ¹⁵ Boan

nyin̄a, pukogi paalisana ba gela a deri basi Naawen siuku kama ale a va Sitaana. ¹⁶ Nipok waai a dan ka Yeezu n̄aan̄viiro ate wa ta pukoga wa dokdemma po ku a fe ayen wa a nya ba zuk. Wa kan basi ate Kirisita bisana a ji jimmu de. Ka pukogi n̄aai ale kan ta nuruba la, ate Kirisita bisana a nya ba zuk.

¹⁷ Kirisita bisana ale a tu chaab la kpan̄na n̄aai ale a nya ba nuruma zuk nalimnyini la, ale baai dek ale a sak Naawen wien̄a nalimnyini la, ku a fe ate bala a nya tutuna nna yegayega. ¹⁸ Boan nyin̄a ba n̄marisi Naawen gban̄ka po ayen, “Kan bobi ni a buui ate fi yik ayen bu fobi wiiti la noai ya.” Ba n̄man pilim n̄marisi ayen, “Ku a fe kama ayen tomteer̄o a tuesi wa tutunana.” ¹⁹ Nuru waai a dan a yaali ayen wa toarin̄ Kirisita bisana ale a tu chaab la kpagini, basi ate wa pa nuru wanyi a yaase baye baai dek nina ale maa nya kpagini kaasun̄ku la ate fi wom ba le ba weeni dii la. ²⁰ Baai ale a tom tuimbaata la, pii nyin̄ ate fi biisi ba a kaasi nuruma nin̄ ate yogsum yik waai meena.

²¹ Naawen ale Yeezu Kirisita ale Naawen sabiiloma baai ate wa lueri la meena ale mi seeroba ate m za a weeni fu ayen fi va mi sinsan̄na de, ate fi kan a yaali nuruba gela abe fi a zeri ba gela. ²² Kan kpabi pa fi nisa a vi nuruba zuk ayen ba chim ti Nyon̄owa tomteer̄oba dii nyin̄ la, ti dan nȳe dila ate ku n̄aan̄nyin̄ ate ba a tom tuimbaata, fi me maa bo ba tuimbatana po kama. Dila nyin̄ yik fi dek daa meena ale sunum welen̄.

²³ Kan fi a nyu nyiam nyiini, a nyu daam magla fi ponni ale kasim a daani fu la nyin̄. Fi dan nȳe dila, ku le maari fu.

²⁴⁻²⁵ Nuruba gela a kan sugi a tom ba tuimbatana. Ate Naawen ale bo ba buusa. Ba gela me a sugi a tom ba tuimbatana kama ate ti ze n̄a noai po. Alege ku n̄aan̄nyin̄ n̄a le nyini peelim. Ba gela me tuimman̄sana a sugi kama, alege ku n̄aan̄nyin̄ n̄a le nyini peelim.

6

¹ Ku a fe ayen baai ale ka yom la, a te ba nyamma zula nalimnyini ate nuru kan baga a kaasi Naawen yue a weeni ayen ti sinsan̄na ka sinsak kayaata. ² Ba nyamma a dan ka Yeezu n̄aan̄viiriba, ku a fe ayen ba kan weeni ayen ba nyamma ale ka Kirisita bisa la nyin̄a ba kan te ba zula. Alege ba a tom a te ba nalimnyini yegayega dii nyin̄ la, baai ale a nya nyuenta ba tuimana po la ka ba Kirisita bisa chaab baai ate ba ta yaalika ale ba la.

A sak fi nuruma wien̄a de, abe fi a saalim ba ate ba va n̄a. ³ Baai meena ale a zeri ayen ba siak a te ti Nyon̄owa Yeezu Kirisita wensie wien̄a n̄aai ate ti a va nalimnyini alege a pa ba dek sinsan̄na a sak nuruba la, ⁴ ba ta ka kanjanta alege ba ze jaab̄o. Daa meena ba a yaali ka nampaga yegayega nakka, a yaali ayen ba a nȳe kpalīnsa wie zuk, ate bala dek ale baai ale a wom ba wien̄a la yaa a de nyuri ale a waan̄ chaab ale a kaasi chaab yue. Ba me ta ka chichama baata ale chaab. ⁵ Bala meena popolana a kan n̄man a tom. Wensien̄a abe n̄man ka ba jigiya. Daa meena ba a kpalīn̄ ka chaab ale a poli ayen ba dan va Naawen siuku ba le chim ka ligra nyam.

⁶ Ku ka wensie ayen fi dan va Naawen siuku ate fi sui peenti ale n̄anta baai ate fi ta la, fi jigsi kama. ⁷ Dii nyin̄ la, ba ale biak ti la, ti an jam ta jaab a jam ten̄zuk de. Ti be dan kpi, ti an diem baga le pa jaab a ta chēn̄. ⁸ Dila nyin̄ la, ti dan ta n̄andiinta a de ale gatta a jo dila magsi ti kama. ⁹ Alege baai ale a yaali ayen ba chim jigsiroba la, Sitaana le jam a paasi ba abe wa bari ba ba betta tuimana po ale ba tuimbaata yaalika ate ba jam kaasi nna yegayega. ¹⁰ Dii nyin̄ la, tuimbaata meena tōgatoga piilimka a nyini ka ligra yaalika yegayega jigi a jam. Nuruba gela a ta ku ba suniima po ka nna yegayega ayen

ba ti nya ligra. Dila ale soa ate ba a basi Naawen siuku ate ba suniima a kaasi nna yegayega la.

¹¹ Alege fi Timoti, waai ale va Naawen la, kan a tom tuimbaataja de ate m poom weeni fu la. Basi ate fi nina muni ale tuimmaṅsa tomka abe fi a va Naawen nalimnyiini. Ta siaka ale wa abe fi ta yaalika ale nuru meena, yik fi dek. A nam fi ninammu. ¹² Dii po ate fi jam nyini peelim a zaani seeroba yegayega nin a pa fi dek a te Naawen la, wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te fu. Nmasi yik ka nalimnyiini dii nyin la, ka dila nyin ate wa wi fu. Be basi ate fi nina muni ale fi siaka ale wa ase nuru nina ale muni tigurik po dii la. ¹³ M za ka Naawen nin waai ale te ṅanta meena nyuvuri la, ale Yeezu Kirisita waai ale nyini peelim a biisi wensienja ale Gominawa Pontios Paalot la nin, ¹⁴ a weeni fu ayen, fi va dii ate m sak fu la. Ta sunum welen, ate waai kan baga a kaasi fi yue ale ge ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a ṅman pilim jam. ¹⁵ Naawen ka Naawen kpien waai ale soa ṅanta meena ale chim nalima meena Naab la, wa le tom ate wa ṅman pilim jam dii po meena wuu ate Naawen dek a yaali la. ¹⁶ Naawen nyiini ale boro dii po meena wuu ale bo wa jigini juijui ale a nyagsi a gaam wenbinni la. Nuru an baga jo ku jigini. Nuru an diem nya Naawen ya, yaase wa baga a nya wa. Wa pagrimu ale wa zulaṅa a boro ka dii po meena wuu. Ku be nye dila.

¹⁷ A sak nuru baai ale ta ṅanta yegayega la ayen ba kan a yaali yue ba ṅantaṅa nyiṅa. Ba kan ta yiila ba ṅantaṅa nyiṅa, a poli ayen ba a le kasim a nya ka masim ba nyiṅa. Da dii dai ba le jam a kaasi kama. Alege weeni ba ayen ba ta yiila Naawen jigi waai ale a te ṅanta meena ate ti sue a peenti la. ¹⁸ ṅanta yegayega nyamma de weeni ba ayen, ba jigsi me ale tuimmaṅsa tom ka abe ba a yaali ayen ba pa ba ṅantaṅa a

chari nuruba ba chaab. ¹⁹ Ba dan a nye dila, chum dii po Naawen le te ba tiirinta a magsi chaab ale ba ale nye dii la ate ba ṅmasi yik nya wa nyuvuri maṅ kaai ate wa le pa a te ba la.

²⁰ Timoti, a nya wie ṅaai meena ate m pa a nyo fi nisima po la zuk. Kan pa fi dek a gum chaab ale nuru baai ale a weeni ayen ba a sak ka nuruba ba le ba nye dii a seba Naawen la. Ba sinsanṅa ka sinsak kayaata. Daa meena ba a nak ka ba dek betta nampaga kayaata ale a biisi wa bulorisa. ²¹ Dii nyin la, nuruba gela a jam va ba kama ale ge basi Naawen wensie siuku vaka.

Naawen niaka le bo ale ni meena.

Gbaŋ Kaai Ate Pɔɔl A Nmarisi A Saa Siyewa A Te TIMOTI La

¹ Mi Pɔɔl, ale a nmarisi gbaŋka de. Naawen ale lueri mu ayen mi chim Yeezu Kirisita tuimtomɔ. Yeezu tom mi kama ayen m cheŋ a ga weeni nuruba Naawen ale puulim ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la ase ba a nin ta siaka. Nyuvunni de ate tama ta la ka bunyi ale Yeezu Kirisita.

² Mi a nmarisi gbaŋka de a te ka fi Timoti m dek biika Yeezu Kirisita yue nyiŋ. Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak fu abe ba ta jiiirim ale fu abe ba basi ate fi boro ale suyɔgini.

³ Mi a te Naawen waai ate mi a tom a te ale popola maŋsa ase ti kokpiensaŋa ale jam a tom dii la jiam daa meena fi nyiŋ. Yok ale kantueŋ m dan boro a puusi a te fu mi a nye Naawen ka jiam fi nyiŋ.

⁴ Mi a teeri dii po ate fi jam a kum la kama. M be nman pilim a yaali ka nna yegayega ayen m nya fu, ate m supeentik yegayega. ⁵ M seba ayen fi makpienka Loyis ale fi mawa Yunis ta siaka yegayega kama ale Yeezu. Mi a teeri ayen fi me ta wensie siaka kama ale wa ase bala la.

⁶ Dila ale soa ate mi a yaali ayen fi teeri dii po ate m jam pa m nisaŋa a vi fi zuk la, Naawen ale jam pa wa tiirimu a te fu. Yɔgyɔgla m be nman a weeni fu kama ayen fi pa fi tiirimu a tom tuima. ⁷ Dii nyiŋ la, chiik kaai ate Naawen a jam pa a te ti la, a kan basi ate ti a chali yɔgsum ale sunum baasinsa, alege wa a basi kama ate ti a ta pagrim, ate ti a yaali nuruba abe ti a yik ti dek. ⁸ Kan chali yɔgsum ayen fi weeni a sak nuruba ti Nyɔnɔwa Kirisita wie. Kan chali chivie me ale mi nuruba jigiya, dii nyiŋ la, ba le jam yik mi a lik dɔk po Kirisita nyiŋ

la. Ku nala kama ate fi me maara a nam Naawen wamaŋsaŋa nyiŋ ate Naawen a yaa pa wa pagrimu a te fu fi ninammu po. ⁹ Naawen wi ti kama ayen ti chim wa nuru welensa ate wa vari ti ti tuimbaata po a basi ate ti va wa. Daa tama dek tuima nyiŋ ate wa nye dila. Alege, ku jam ka wa dek yaalika a ta nyini dii po ate wa an diem nye nanta meena tenzuk dela ayen wa va Yeezu Kirisita nyiŋ a niak ti. ¹⁰ Yɔgyɔgla de, niaka de ate wa a niak ti la, wa yaa basi kama ate ka va ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita nyiŋ ate ka nyini peelim ate ti nya ka. Kirisita a jam nya pagrim kama kum zuk. Bu nman ka pagrimɔa. Wa pa Naawen wamaŋsaŋa a sak ti ka wa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

¹¹ Naawen ale lueri mi ayen m chim wa tuimtomɔ a cheŋ ga sak nuruba wa wamaŋsaŋa.

¹² Tuimaŋa de nyiŋ abe ale soa ate mi a nam la. Alege m sunummu a diem pagra kama ate mi a sak, dii nyiŋ la, m seba waai ate m ta siaka ale wa la kama. M be seba ayen wa baga nya dii ate m pa nyo wa nisa po la zuk kama a ta ga paari dai dii dai ate wa le nman pilim a jam la. ¹³ Mi ale jam bo ale fu la, m jam sak fu Naawen wensienja wienja ayen fu va ŋa. Yɔgyɔgla de nmasi yik m wensie sinsaŋa de nalimnyiini, ale siaka, ale yaalika, nyaŋa de nyayewa ate Yeezu Kirisita a te ti la. ¹⁴ Naawen Chiika waai ale bo ti suniima po la ale pa wensie sinsaŋa a nyo ti nisima po. Be nmasi yik ŋa nalimnyiini.

¹⁵ Fi dek seba ayen baai meena ale bo Asia tenka po ale mi la a basi mi kama. Nuruba bayewa me dek ate ba a wi ayen Figelus ale Yemogenes la a maa bo ka ba po. ¹⁶ Onesiforus ale denŋi mi kpai a paari dii choa. Dila nyiŋ la, ti Nyɔnɔwa le ta jiiirim ale wa ale wa dɔkdemma. Wa an jam chali chivie ale mi ba le jam yik mi a lik dɔk po la nyiŋa. ¹⁷ Wa le jam a paari Aroom tenka la, wa jam

deri nyeema a gisi ka kauk kuui ate m boro la, ate wa yaa jam a nya mu. ¹⁸ Fi me seba chak wa le jam maari mi yegayega dii Efisos tenka la. Nyɔnɔwa le ta jiiirim ale wa dai dii danni ate wa le nman pilim a jam la.

2

¹ M biiga, ku ka Naawen niaka nyin ate tama ale Yeezu Kirisita a chim bunyi. Dila nyin la, be ta pagrim. ² Sinsak naai ate mi a pa sak fu nuru boari sunsun la ba wom kama. Fi me pa sinsak nala degadega a sak nuru baai ale ka wensie nyam ate ba me baga a pa na a sak ba vaanchaab ate ku tagli a cheɲ.

³ Tuesi fi ninammu ase soji waai ale a tom wa tuimaɲa nalimnyiini la, dii nyin la, fi ka Yeezu Kirisita soji. ⁴ Soji a dan boro a tom wa sojiba tuimaɲa, wa kan tom ka tuim naai ate nuru waai ale kan daa soji a tom la. Wa nyeem a yaali kama ayen wa tuimaɲa a te wa soji kpagini supeentik. ⁵ Yaase nuru ale nuruba ba chaab a dan a chali chala ate wa a yaali ayen wa chali de, ku a fe kama ayen wa va chalaɲa sinsaɲa. ⁶ Yaase kpaaro waai ale a tom nalimnyiini wa talim po la, wala ale soa bie naai ale lin a abe la ale ge ate cheka a yaa paari. ⁷ A poli m le a weeni fu nna la. M seba chak kama ayen nyɔnɔwa le wa a maari fu ate fu miɲ m wienja a chak.

⁸ A teeri Yeezu Kirisita waai ale jam ka Deevide naanbiik la wie ayen wa yiri kum po kama. Wamaɲsaɲa de ate mi kasim a weeni a sak nuruba dii po meena ate mi a sak nuruba la. ⁹ Naawen wamaɲsaɲa nyin ate ba yik mi a pa choroma a bobi mu ayen m nam ase tuim kaasima nyɔnɔ la. Alege ba an baga a bobi wa wann. ¹⁰ Dila ale soa ate m ta sunum pagrik ale m ninammu, ayen nuru baai ate Naawen a lueri la a nya varibasika. Varibasika de a basi kama ate bala ale tama meena ale Yeezu Kirisita a chim bunyi ate

ti yaa a nya zula naai ale kan ta kpeglimka la. ¹¹ Ba weeni ka wensie ayen,

“Ku dan ka wensie ayen tama kpi kama ale wa, ku be sum ka wensie me, ti be a le yiti kum po ale wa kama me a yaa vua ale wa.

¹² Ti dan siak a te ti ninammu ale ti suniima meena, dai yeɲ tama ale wa le chim nalima.

Ti be dan pagsi ayen ti ze wa, wa me le pagsi ayen wa ze ti.

¹³ Tama dan kan daa wensie nyamma, wa kasim ka wensie nyɔnɔ dii po meena. Wa kan maari a chim noa buye buye nyɔnɔ.”

¹⁴ Teeri fi nuruma wienja de meena abe fi kaam ba ale nin muna Naawen nin ayen ba kan a nak nampaga kayaata ale wamaɲ a kan nyini nampaga kayaataɲa de chaab po a nyini, na goanti a kaasi ka nuru baai ale a wom la popola. ¹⁵ Pii nyin a tom Naawen tuimaɲa nalimnyiini, ate wa pak fu ate fi kan chim tomteero waai le wa nya chivie la, alege waai ale a sak wensie wamaɲsaɲa ate ku a magsi la. ¹⁶ Ase mi ale poom weeni fu dii la, kan pa fi dek a gum chaab ale baai ale a biisi betta biisa ale chaab la, dii nyin la baai ale a biisi dila la, a yiak ka nuruba ate ba kan va Naawen ya. ¹⁷ Ba ale kasim a biisi dii la, ku a nye ase ka naworuk ale bo nuru nyin a de wa la. Yimeniyus ale Filitus a maa ka ba po. ¹⁸ Nuruba bayewa de a basi Naawen wensie siuku kama ate nuruba ba gela me baai ale ta siaka ale Kirisita va ka la a basi wa va ka, dii nyin la ba a sak kama ayen dii po ate nuruba le yiri kum po la, taam kama. ¹⁹ Alege nyubi dii ate Naawen a nyubi la, di pagra ka nna yegayega, a kan choa. Wa nmarisi dueni di nyin ayen, “Nyɔnɔwa seba baai ate wa soa la, kama.” Wa nmarisi dueni di nyin me kama ayen, “Baai meena ale a weeni ayen Nyɔnɔwa a soa ba

la, ku a fe kama ayen ba basi ba tuimbaata tuimaŋa abe ba va wa.”

²⁰ Taasa ale ŋanta togotoga yegayega ale bo yeri po la, ba pa ka ŋanta baai ale a nyagsi a nyɛ, ŋa gela ba pa ligmonin a nyɛ, gela ba pa daata a nyɛ, gela ba pa yak a me. Ba gela ba pa zaani magsi ka nicham ŋanta nyɛ teka, ba gela ba dek daa meena pa tomka. ²¹ Waai a dan kan ta danŋa ale tuimbaataŋa de meena ate m liŋ weeni la, ase taasaŋa nyɔŋowa ale pa taasi maŋsaŋa a nyɛ nicham ŋanta la, Naawen me abe le pa nuru wala choa me a tom ka tuimmaŋsa meena.

²² Dila nyin la, kan va fi dek ale a yaali ŋanta baai ase bimbaansa ale a yaali ŋanta baai la, alege ta ku fi sunum po ate fi a tom tuimmaŋsa yegayega a te wa, abe fi ta siaka ale yaalika, abe fi boro ale suyogini ale baai ale a wi Nyɔŋowa ale sunum welensa a yaali maarika la. ²³ Ka a tu chaab ale nuru betta baai ale kasim a nak nampaga ale ŋanta baai ate ba kan min a chak la. Fi seba ayen ba nampaŋa nakka a ta ba chiem ka kpalin jigi. ²⁴ Ku a fe ayen ti Nyɔŋowa tomteero kan a nyɛ kpalin. Ku a fe ate wa a te nuruba zula, abe wa chim sagro man waai ale ta sudunni la. ²⁵ Nuruba a dan a zeri wa sinsaŋa alege wa a yaali ayen wa sak ba, ku a fe ayen wa yik wa dek. Da dii dai, Naawen le te ba siuk ate ba tulim a va wa abe ba seba wa wensienja. ²⁶ Ba dan nyɛ dila, ba le baga a pilim a jam nya yam ate ba baga chali be Velinvendika jigi waai ale jam bari yik ba a tara la ate ba yaa va Naawen noai.

3

¹ A teeri fi dek ayen tenka a dan moata kpeglimka, ku le tua kama nuruba jigi. ² Nuruba le jam chim butuom nyam, ligi yaalisa, a yaali yoi nna yegayega, kanjanta nyam, abe ba a le nuruba, abe ba a zeri ba koba ale ba maba noa, nuru a dan nyɛ wari a te ba ba sue kan peenti,

ba kan yaali Naawen wie womka, ³ ba ze ba dek nuru me, ba kan ta jiirimoa ba le chim ka nuru baai ale a kaasi nuruba yue la, ba an baga ba dek a yik ale maga dek me la wie po, ba ale chim ka gbenma wie yegayega po, ba kisi wamaŋsa tuima kama, ⁴ ba ale pa ba vaanchaab a da wie po, ba ale kasim a nyɛ wie a basi du alege kan poli buye, ba a poli kama me ayen ba ka nuru kpeenta, ba ale yaali ba dek masim wie a gaam Naawen wie. ⁵ Ba ale puusi Naawen ale ka ba noa nyiini alege a zeri wa wensie pagrimu. Yeeri fi dek nuru bala chaab po.

⁶ Ba gela a sugi kama a jo yie po a paasi nipooba, baai ale ta sunum baasinsa ate ba dek tuimbaata a daani ba la, ate ba dek ŋan yaalik me a dari ba a ta a cheŋ jigi meena la. ⁷ Nipooma de chaab a nyeem kasim yaali sinsaga womka alege ba an baga wensienja a min a chagi. ⁸ Dila po, dila powa, Janes ale Jamberes a jam zeri ti kokpienka Moosis ale jam nyɛ dii la kama. Sagroma de baai ale ka venta nyam ate mi a biisi ba wari la, a nyɛ ase ka nuruma de bayewa la. Sagroma de abe a zeri wensienja kama dii nyin la, ba popolaŋa chim ka popola baata. Ba siaka me a daa wensie siaka. ⁹ Waai meena a nya Janes ale Jamberes ale ka betta dii la kama. Ase waai meena ale nya ba bettaŋa dii la ku kan beni ale ge ate dila degadega a nyɛ nidoa baai ate m poom liŋ a biisi ba wie la jigi ya.

¹⁰ Alege fi seba chak kama mi ale jam a sak nuruba la, ale mi ale jam boro dii la, ale mi ale a poli a yaali ayen m nyɛ dii la. Fi me seba mi, ale kasim ta siaka dii ale Naawen ale mi ale ta sudunni dii la, ale m ale ta yaalika me dii la, mi ale siak a te m ninammu dii la, ¹¹ nuruba ale nyɛ ate mi nam dii me la, ale m dek ninammu me la. Fi me seba m dachaasaŋa ale jam daani mu yegayega dii Antiok ale Ikoonium ale Lisitira tenŋaŋa po

la. Alege Nyɔnɔwa nman pilim jam a yeeri mu m ninammu de meena po a ta nyini. ¹² Nuru baai ale a yaali ayen ba pa ba deka te Yeezu Kirisita a yaa va Naawen la, nuruba basi ate ba nya ka ninam. ¹³ Alege pimpaasiroba baai ale a tom tuimbaata la, le jam tom tuimbaata a gum du. Ba a paasi ka ba deka ale nuruba. ¹⁴ Alege fi Timoti a va Naawen wensie siuku kama. Fi seba baai ale jam ka fi sagra ba la kama kasim ta siaka yegayega. ¹⁵ Fi me seba welensa wienja Gbanja kama a ta nyini fi be fiik po, sii ale a sak ayen nuru waai a dan ta siaka ale Yeezu Kirisita ku la nyɔnɔwa le nya varibasika kama la. ¹⁶ Naawen deka ale pa wa yam a te nuruba ale sak ba ate ba nmarisi welensa wienja Gbanja de. Si abe nala kama a magsi wensie sinsaga, ale a kaam nuruba, ale a sak nuruba ba wie kaasima po, ale a sak ba ba le ba nye dii a ta nye bo kaai ale nala la. ¹⁷ Nyaku de meena a basi kama ate Naawen tomteero a gomsa wa deka a magsi tuimansa meena tomka.

4

¹⁻² Yeezu Kirisita le bo nanvuuta ale kpilima buusa. Wa abe le jam kama a chim Naab. Wala ale Naawen ale mi seeroba ate mi a kaam fu ale nin muna ayen fi a sak nuruba Naawen wamansa ale nin muna dii po meena wuu. Ku dan poom masa a yaase ku tua, basi ate ba seba chak ase dii po meena ba nin kaasi wari, abe fi a kaam ba ale nin muna, abe fi a densi ba kpa wie po, abe fi a sak ba ale sudunni nalimnyiini. ³ Dii nyin la, di danna a cheena kama ate nuruba a kan lagi tue a wom Naawen wensie sinsanja, ba le jam va ka ba deka yaalika, abe ba a tu chaab ale sagra baai ale ba jam a sak ba dii ate ba poom gomsa a kala a yaali ayen ba wom la. ⁴ Ba le jam basi Naawen wensie sinsanja kama abe ba a yaali ayen ba a wom sunsuelima.

⁵ Alege fi, kpesi fi deka wie meena po. A nam fi ninammu abe fi a sak nuruba Naawen wamansa, abe fi a teeri ayen fi ka Naawen wienja moolido ate fi a tom fi tuimansa meena nalimnyiini a te Naawen?

⁶ Alege mi dii po ate nuruba le ko mu Naawen wamansa nyin la a moata kama. ⁷ M be je jiaka a nueri kama. M be chali chala a nueri kama me. Alege a diem ta siaka ale Naawen. ⁸ Ti Nyɔnɔwa a dan nman pilim jam ayen wa bo wensie buusa a te ti, wa le pa ka chali de ka tiirimu a te mu, daa mi nyiini alege baai meena ale a yaali wa ale a limsi ayen wa nman pilim jam la.

⁹ Pii nyin fi deka a jam nwuli. ¹⁰ Dii nyin la, Diimas waai ale a yaali tenzuk de nanta nna yegayega la a basi mi kama alege chej Tesalonika tenka. Keresens me chej ka Galatia tenka. Titus me chej ka Damatiya tenka. ¹¹⁻¹² Mi me tom ka Tikikus ate wa chej Efisos tenka. Ka Luuk nyiini ale bo dela ale mu. Fi dan cheena, fi ta Maak a jam dii nyin la, wa baga maari mu ale m tuimansa kama. ¹³ Fi dan cheena fi pa m garuk juenku ate m jam pa basi Torowas tenka po Kaapus jigi la a ta jam te mu. Tuesi, ku ale m gbanja me ale gbanja deka ate ba nmarisi si la a ta jam te mu.

¹⁴ Chiok kuridowa Alezanda a jam daani mu nalimnyiini. Ti Nyɔnɔwa ale tuni wa a magsi chaab ale wa ale nye dii la. ¹⁵ Kpesi fi deka ale wa dii nyin la, tama ale jam bo dula la wa kasim jam a zeri ti sinsanja kama ale pagrim. ¹⁶ Dii po ate mi jam lin bo biisaja dokku po a biisi ayen m vari m deka a basi la, nuru nuru an jam zaani mi naja. Waai meena jam chali be kama ale basi mi deka m nyiini. Mi a saalim Naawen ayen wa kan teeri ba ale nye mu dii la. ¹⁷ Alege ka Nyɔnɔwa ale jam zaani m naja a pa wa pagrimu a te mu, ate m jam baga a biisi Naawen wamansa a sak baai ale kan daa

Juuma la. Ti Nyɔnɔwa me a jam maa yeeri mu a ta nyini ate ba an baga a ko mu. ¹⁸ Ti Nyɔnɔwa me le yeeri mu a ta nyini tuim ba tii ate nuruba a poli ayen ba nyɛ mu la, ate m jo wa naamu po buui ale bo wennyamazuk la. Wa le nya zula ɲaai ale kan ta kpeglimka la. Ku be nyɛ dila.

¹⁹ Mi a puusi Pirisila ale Aki-ila. M maara puusi Onesiforus dɔk demma. ²⁰ Erasitus a wari ka Korinti tenka. Alege m basi Torofimus ka Militus tenka po. Dii nyin la, wa jam ka nyinyɔgsa.

²¹ Pii nyin ate fi dek jam alege ate ɲoota wein paari. Yubulus, Pudens, Linus, Kilodiya, ale Kirisita bisanɔ meena ale bo dela la a puusi fu.

²² Ti Nyɔnɔwa a bo ale fu. Naawen niaka le bo ale ni meena.

Ɔool Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te TITUS La

¹ Mi Ɔool, waai ale ka Naawen tomteero ale Yeezu Kirisita tuimtomdo la, ale a nmarisi gbanƙa de.

Naawen ale lueri mu ale ge tom mu me ayen m denſi baai ate wa lueri ba ayen ba va wa nalimnyiini la kpa, abe m sak ba ate ba seba wensie n̄aai le n̄a basi ate ba va Naawen la. ² Wensie sinsaŋa de nyin ba ta yiila kama ayen wa le jam pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la a te ba. Naawen waai ale kan a velim la a lin jam puulim kama dila po dila po ayen wa le pa wa nyuvuri paalika a te ba. ³ Di danni ale jam paari la, wa va ka wa wamaŋsana nyin ate di nyini peelim ate nuruba min di, ate wa yaa weeni nuruba ayen, ba pa wa wamaŋsana a sak. Mi Ɔool abe maa ka nuru bala po wanyi a yaa va Naawen ti Varibasidowa noai a pa wie n̄aai ate wa pa nyo mi nisima po la a mooli a sak nuruba.

⁴ Mi ale a nmarisi gbanƙa de a te fi m biika Titus waai ale ta siaka nalimnyiini ale Naawen ase mi ale ta dii la.

Kowa Naawen ale Yeezu Kirisita ti Varibasidowa le niak fu, abe wa basi ate fi boro ale suyogini.

⁵ Mi ale jam basi fu Kariti tenka po la, fi jam wari dula kama ayen fi nye dii ale magsi fi nye la abe fi lueri kpaga Kirisita bisaŋa ale a tu chaab la tenŋana meena a te ba. A teeri m le jam weeni dii a sak fu. ⁶ Ku a fe kama ayen nuru waai ate ni a lueri ayen wa chim kpagi la a kan ta kaasun̄a nuruba jigiya, abe wa ta nipok yen nyiini, abe wa bisaŋa me a ta siaka ale Naawen ale nye kaai le ka basi ate nuruba a kan nya siuk a weeni ayen ba ka nanbolta a yaase tukpari nyam la. ⁷ Ku a fe ayen Kirisita bisa kpagi a kan ta kaasun̄ nuruba jigiya dii

nyin la, wa a nya ka Naawen tuima zuk. Ku a fe kama me ayen wa kan chim kanjanta nyon̄o a yase wa sui a kpabi a puuri ale nuruba, abe wa kan chim danyuiriga, abe wa kan a nye kpaliŋsa a nak nuruba, abe wa kan kasim a yaali ayen wa chim ligra nyon̄o. ⁸ Alege, ku a fe me ayen wa siak ate nuruba a jam wa yenni abe wa a yaali tuimmaŋsa tomka nalimnyiini. Ku a fe kama me ayen wa chim yam nyon̄o, abe wa chim nuru maŋ nalimnyiini wie meena po, abe wa chim welensa nyon̄o, abe wa seba wa dek yikka. ⁹ Ku a fe kama ayen wa nmasi yik Naawen wensie wamaŋsana n̄aai ate wa sagra ma a lin sak wa la. Wa dan yik n̄a nalimnyiini, wa le baga a pa wensie sinsaŋa de a denſi nuruba ba gela kpa, abe baai me ale a zeri n̄a la wa dak ba kaasun̄ku a sak ba.

¹⁰ Nuruma yegayega a kan siak a te Kirisita bisa kpaga noa. Ba pa ka ba wakayaatana a paasi ba suaata. Nuru baai dek ale a sak ayen ku a fe kama ate Kirisita bisaŋa a va Juuma sinsaŋa la, ¹¹ basi ate ba goori ba wannii dii nyin la, ba a sak ka sinsak n̄aai ate ku a fe ayen ba kan sak la. Sinsaŋa de abe a nye kama ate daanika a jam nuruba dokdem meena jigi. Ba a sak kama me ayen ba nya ligra ba sinsaŋa nyin alege ba kan chali chivie ale siuku de choawa ate ba va a nya ba ligrana la. ¹²⁻¹³ Ba dek sampoporisana po wanyi dila po dila po ale jam bo Kariti tenka po la, a weeni ayen, “Kariti demma a kasim ka velinvendisa, gaasa nyam, goadun̄sa, puusa nyam ale nyinwotta nyam.” Wa wien̄a de abe ka wensie. Ku a fe kama ayen fi toarin̄ ba ale nin muna ate ba yik Naawen wensien̄a nalimnyiini. ¹⁴ Ku a fe ate ba kan a wom Juuma sunsuelimana, yaase sinsak n̄aai ate nuru baai ale a zeri wensien̄a la a sak la. ¹⁵ Naawen ale sugri baai suniimana la, ka kisita wie. Alege baai ale kan ta siaka ale wa ate

wa an sugri ba suniimaŋa la, bala jigi, kisita boro kama dii nyiŋ la, ba popolaŋa ale ba suniimaŋa a daŋ kama. ¹⁶ Nuru bala chaab a weeni kama ayen ba seba Naawen, alege ba tuimaŋa a kan sak ayen ba seba wa. Ba a zeri wa noai kama. Ba ale a tom dii me la, Naawen kan yaali. Ba an бага a tom tuimmaŋsa.

2

¹ Alege fi Titus ku a fe kama ayen fi pa Naawen wensie sinsaŋŋa a sak nuruba. ² A sak nisomma ayen ba a nye nna chim chim. Ku a fe kama ayen ba chim yam nyam, abe ba seba ba dek yikka. A sak ba ate ba ta siaka nalimnyiini ale Yeezu, abe ba ta yaalika ale nuruba, abe ba a siak a te ba ninammu. ³ Siuk kula po, sak nipok kpagsaŋa ayen ku a fe ate ba chim nipok welensa ba tuima meena po. Ku a fe ayen ba kan a biisi wie ŋaai ale a kaasi nuru yoi la, ba kan pa ba dek a te daam nyuka. Ba a sak sinsak maŋsa, ⁴ abe ba a sak nipok kalaasaŋa ate ba ta yaalika ale ba choroma ale ba bisaŋa. ⁵ A sak ba me ate ba seba ba dek yikka ale welensa, abe ba chim nipok baai ale seba dok po tuima nalimnyiini ale ge a wom ba choroba noa la, ate ku kan basi ate waai nya siuk a pa yokaasuŋ a te Naawen wamaŋsaŋa.

⁶ Siuk kula po me, ku a fe ayen fi a sak bipaaluku ate ba seba ba dek yikka. ⁷ Wie meena po, ku a fe kama ayen fi dek a tom tuimmaŋsa ate nuruba a yaa tomsi fu. A sak ba ale nin muna ale wensie sinsaŋŋa. ⁸ Sak ba sinsak ŋaai le ŋa basi ate nuru kan бага a nya siuk a biisi a gaam fu la. Fi dan a biisi wienja de, ale wensie, chivie le yik ti dachaasaŋa kama ate ba kan nya siuk a biisi tama wari ya.

⁹ Ku a fe kama ayen fi sak tomteeroma ate ba a zuli ba nyamma noa wie meena po ate ku te ba nyamma supeentik ale jaab buuri meena ate ba a nye la. Ku a fe kama me ayen ba kan a tulisi ba

nyamma noa po filim filim, ¹⁰ Yaase ba a zu ba ŋanta. Ku a fe kama ayen ba lagi ba suniima meena ale ba popola meena wie meena po daa meena a tom a te ba nyamma, ate Naawen ti Varibasidowa sinsaŋŋa a nya yomaŋ.

¹¹ Dii nyiŋ la, Naawen a nye ka wari a te ti wa niaka nyiŋ ayen nurubiik meena a nya varibasika. Yogyogla de, wa be nyini ka peelim a pa wanni de a sak ti. ¹² Wa dii ate wa nye te ti wa niaka nyiŋ la, wa dila a yaa be ale a sak ti ayen ku a fe kama ayen ti kan pa ti suniima ale ti popola meena a basi tenzuk de ŋanyaalik jigiya. Kan a nye wie ŋaai ale kan a va siuku la. Di maari a sak ti kama ayen ti seba ti dek yikka, abe ti chim nuru welensa ale wensie nyam, abe ti a tom tuim ŋaai le ŋa peenti Naawen sui tenzuk de meena la. ¹³ Ku a fe kama ayen ti a nye dila abe ti ta yiila ale supeentik a limsi da dii ate Yeezu Kirisita le ŋman pilim jam tenzuk de ale wa zulaŋa ale wa pagrimu yegayegaka la. Wa ka ti Naawen kpeeni ale ti Varibasidow. ¹⁴ Wa jam kpi kama ayen wa vari ti ti tuimbaataŋa po a basi abe wa sugri ti suniimaŋa, abe wa soa ti ate ti chim wa dek nuruba, abe ti nina muni ale tuimmaŋsa tomka.

¹⁵ A sak nuruba wienja de. Pa Naawen pagrim buui ate wa te fu la a denŋi baai ale a wom fi sinsaŋŋa la kpa, abe fi pii nyiŋ a kaam baai ale a tom tuima a kaasi la ate ba tagri. Pa Naawen pagrimu nyiŋ a weeni ba ate nuru waai kan бага a nya fu nueri.

3

¹ Teeri fi nuruma ayen ba pa ba suniima a te ba tenka nalimaŋa, ale ba tenka kpaŋŋa abe ba a va ba noa, abe ba gomsii ba dek a tom tuimmaŋsa. ² Weeni ba ayen ku a fe kama ate ba kan a kaasi nuruba yue, ba kan a nye kpaliŋsa, ba ta noamasim ale nuru meena, abe ba seba ba dek yikka me.

³ Diipo ate ti jam ze Naawen la, ti jam ka betta. Ti an jam a va wa noaya. Ti jam a paasi ka ti dek. Daa meena ti kasim jam pa ka ti dek a te nan yaalik ayen ti sue peenti. Ti kasim jam a tom ka tuimbaata ti suaata jigi ale maari a de nyuri ale ba. Nuruba yegayega a jam kisi ti kama. Tama me abe jam kisi ba kama. ⁴ Alege Naawen ti Varibasidowa a pa wa jirimu ale wa yaalika a sak ti kama ⁵ a yaa vari ti ti tuimbatana po a basi. Wa an jam nye dila ka tama dek tuimansa nyinna, alege ka wa jirimu nyin ate wa nye dila. Ka Naawen Chiika ale sugri ti suni-imaña a yaa te ti biam paalik ale nyuvuri paalik. ⁶ Naawen va ka Yeezu Kirisita ti Varibasidowa nyin a sueri ti suniimaña ale Naawen Chiika nna yegayega. ⁷ Naawen niaka nyin ate Naawen Chiika a nye ate ti chim welensa nyam Naawen jigi, a yaa basi ate ti ta yiila ayen ti le nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸ Nyaku de ate m weeni la abe ka wensie ate nuruba weeni.

Mi a yaali kama ayen daa meena fi a sak nuruma wienña de nalim-nyiini ate bala baai ale ta siaka ale Naawen la, nina muni ate ba a tom tuimansa naai ale nala a te nuruba la. ⁹ Alege kan a nak betta nampaga, abe fi kan a wom baai ale a sak ba kokpiensa yue wie la. Kan a nye kpaliña ale nuruba Juuma Sinsanña nyinna, dii nyin la, nyaña de meena kan niak nuru ale maga dek me la, na ka wakayaata. ¹⁰ Nuru dan a yaali ayen wa poori baai ale a va Yeezu la, kaam nuru wala choa ase buye la. Wa dan kan wom fi kaamka, fi ale wala choa kan ta wari a nye ale chaaba. ¹¹ Fi dek seba ayen nuru wala choa ka popola baata nyonɔ. Wa tuimbatana abe a sak waai meena wa ale ka nuru waai choa la kama.

¹² M le tom Atemas yaase Tikikus fi jigi. Ba wanyi a dan jam fi jigi fi me pii nyin ate fi jam m jigi Nikopolis

tenka po. Mi a yaali ayen m goa ka dula ate noota wein ga taam. ¹³ Fi dek pii nyin a maari Zenas waai ale a biisi kooti biisaña la, abe fi maa maari Apolos ate ba noai bayewa a бага gomsa ba chelimu. Pa jaab buuri meena ate ba a yaali la a te ba. ¹⁴ Sak ti nuruma ayen ba basi ate ba nina muni ale tuimansa tomka, ate ba бага a maari baai ale sum a yaali maarika la. Ba kan chim nuru kayaata.

¹⁵ Baai meena ale bo ale mi la, a puusi fu. Puusi baai ale a va Yeezu ale ta yaalika ale tama me la, a te ti. Naawen niaka le bo ale ni meena.

Pɔɔl Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te FAILEMON La

¹ Mi Pɔɔl, waai ate ba yik lik Yeezu Kirisita nyin la ale ti suoku Timoti ale maa chaab a nmarisi gbanƙa de a te ti doawa ale ti tomteero choawa, Failemon, ² ale Kirisita bisaƙa ale a tu chaab fi yenni po la, ale ti toawa Afia ale ti soji choawa Akipus.

³ Naawen ti Kowa ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le te ni niaka ate ni boro ale suyogini.

⁴ M dek suok Failemon, diipo meena m nyiem dan boro a puusi Naawen, mi a teeri fi wari kama ale a te m Naawen jiam. ⁵ Dii nyin la, m wom fi ale ta yaalika soa dii ale Naawen nuruma meena la kama. M wom fi siaka ale Nyɔnɔwa Yeezu ale soa dii me la kama. ⁶ Mi a puusi Naawen kama ayen fi pii nyin ate fi nye ate nuruba me a maa ta siaka ase fi la. Nyaku de a dan nye, ku le basi ate fi sum min chak waman sii meena wuu ale a nye ti jigi Yeezu Kirisita ale tama ale ka bunyi nyin la. ⁷ Fi yaalika ate fi ta la, m dek suowa, a ta ka masim nna yegayega ale nyinbiiri a jam m jigi. Fi nye kama ate Naawen nuruma meena sue peenti.

⁸ Dila nyin la, m baga nyini peelim kama a fe fu ase fi suok Kirisitawa nyin la ayen fi nye wari dii ale magsi fi nye la. ⁹ Alege m le ta yaalika ale fu la nyin m kan yaali ayen m fe fu, mi a yaali kama ayen m saalim fu. Mi ka Pɔɔl, m be ka nisomɔ alege yogyogla de ba yik mu a lik kama Yeezu Kirisita nyin ¹⁰ M be tagri ka Onesimos waai ale ka m biik Yeezu Kirisita yonni nyin la. Mi ale diem bo likka dok nna la m chim ka wa ko Yeezu yonni nyin. ¹¹ Dila po, dila po, wa jam ka tuintuini a te fu, alege yogyogla de, wa ta tuilim kama mi ale fi jigi.

¹² M basi wa kama ale m sunum meena ayen wa pilim jam fi jigi.

¹³ Mi a yaali kama ayen m le diem bo likka dok la, wa diem maa boro ale mu Naawen wamanƙa tomka nyin ate wa tagri fi zuk a maari mu.

¹⁴ Alege, m kan fe fu kama ayen fi nye wannu de, alege mi a yaali kama ayen fi siak ale fi dek yaalika ate m kan nye wari ase ka fi a nin siak ayen m nye.

¹⁵ Ku baga a nye kama ate Onesimos ale kan bo fi jigi ate ku beni maga dek la, ate fi a yaali ayen wa pilim jam fi jigi a boro taam wuu. ¹⁶ Alege, mi a yaali ayen m weeni a sak fu kama ayen fi nya wa nman daa yomo wala choawa, wa yaa gaam yomo kama. Wa yaa ka sunum po suok Yeezu Kirisita yonni nyin. Wa potim bo ka mi sunum po, alege mi a poli ayen yogyogla de wa le poom bo fi sunum po kama a gaam wa ale bo mi sunum po dii ase yomo ale m suok Nyɔnɔwa yonni nyin la.

¹⁷ Dila nyin la, fi dan pa mi chim ka fi Kirisita biik choa be basi ate wa nman pilim jam fi jigi ase mi a nin jam fi yenni ate fi basi ate mi a jo dii la. ¹⁸ Wa dan kaasi ka fi wari yaase wa ta ka fi pami, basi ate mi tuni dila. ¹⁹ Jigini de gbanƙa po, mi dek ale pa m nisima a nmarisi a weeni ayen, mi Pɔɔl le tuni fu. (Ku an poom magsi ayen m nman teeri fu nyaku de ayen, fi dek ale kali la, fi ta ka mi pamiya.) ²⁰ Dila nyin, m suowa, mi a saalim kama ayen ti Nyɔnɔwa nyin fi nye wannu de a te mu. Ase m Kirisita biik choa la, basi ate m po peenti.

²¹ M sebi chak kama ayen m le nmarisi gbanƙa de a weeni fu dii la, fi le nye ka dila te mu m poom a poli ayen fi le nye gaam dila a te mu kama. ²² M be le nman a yaali ayen fi nye dii a te mu la ale, fi yaali dok te mu, dii nyin la, mi a poli ayen Naawen le tulisi ni meena puusaƙa kama ate m nman pilim jam ni jigi.

²³ Epafiras, waai ate ba maa yik wa a lik Yeezu Kirisita nyin la, a puusi ni. ²⁴ M tomdo chaama me Maak, Arisitaakus, Diimas ale Luuk a puusi fu.

²⁵ M be nman a saalim ayen ti Nyonowa Yeezu Kirisita niaka a bo ale ni meena.

YIBURU DEMMA Gbanƙa

¹ Dila po dila po Naawen jam pa ka wa biisiteerɔma a va suita nna toƙatɔga a jam a biisi ale tama Juuma kokpiensanɔ. Wa jam a biisi ale ba ka nna yegayega ate ku ga paari diichoa. ² Alege jinla danni, wa yaa pa ka wa Biika a biisi ale ti. Biika de dek ate Naawen lueri ayen wa soa jaab buuri meena ale bo wennyamazuk ale tenzuk de la. Wa ka waai me ate Naawen basi ate wa nye wennyamazuk ale tenzuk la. ³ Wa ta ka Naawen nyagsi kaai ale a nyagsi nna kpelimkpelim la. Wa a neensi ka Naawen me nna yegayega. Ti dan nya wa, ti seba Naawen me ale ka dii la kama. Biika dan biisi, wa Biika ta pagrim ka nna yegayega. Be ka wa Biika nyiini ale soa ate jaab buuri meena wennyamazuk ale tenzuk de a boro. Wa ale kpi a dui si ti wabaatanɔ a basi ate ti chim wayɔrisima nyam la, wa yaa jueli kali ka Naawen, waai ale ta pagrim a gaam jaab buuri meena la juga genj. Juga genka de ka zula jigi. Naawen Biika ka nuru kpionj.

⁴ Nyaku de abe a sak kama ayen Biika ale chim nuru kpionj a gaam sabiiloma a soa dii la, a soa ase ka Naawen ale te wa yonni ate di zuak gaam ba yuenɔ dii la. ⁵ Dii abe ale a sak ayen nyaku de a sum ka wensie la ale, Naawen an diem weeni wa sabiiloma waaiya ayen,

“Fi ka m Biiga,
jinla mi ka fi Ko.”

Wa ale weeni nna la ba nmarisi nyo Naawen Gbanƙa po kama. Naawen nman pilim weeni wa Biika wie ayen,

“Mi le chim wa Ko,
wa me be le chim m Biik.”

Naawen an jam weeni nyaku de a magsi chaab ale wa sabiiloma wanyi me la. ⁶ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po me ayen, Naawen ale linj biak wa

nidoabinni a basi tenzuk de la, wa weeni ayen,

“Ku a fe kama ayen Naawen sabiiloma meena a te Biika zula.”

⁷ Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale sabiiloma la ale nna ayen, “Wa nye wa sabiiloma kama ate ba a nye ase viok ale bolimnjak la.”

⁸ Alege wa ale nman biisi wa Biika wari dii la ale nna ayen,

“Naawen, fi le soa fi naamu ka dila taam wuu.

Fi a nya fi nuruma zuk kama ale wensie.

⁹ Fi a yaali ka wari dii ale ka wensie la. Fi kisi wadii ale ka wa kaasunla kama.

Dila ale soa ate Naawen, fi Naawenni lueri fu a te fu zula, a yaa te fu supeentik nna yegayega a gaam fi chaama.”

¹⁰ Naawen weeni wa Biika me nyaku de ayen Naawen weeni wa ayen,

“Ka fi, Nyɔnɔ, ale nye tenka a ta nyini ku piilimka po.

Be ka fi dek nisima ate fi pa nye wennyamazuk ale jaab buuri meena ale bo ku po la.

¹¹ Bala meena ale tenzuk de meena le murinj be kama. Alege fi kasim boro kama taam wuu.

Ba le kaasi kama ase garuk la.

¹² Ase nuru ale a yeeri wa garuk kpak a yuk a basi ale ge a pa garuk paaluk a jo la.

Siuk kula po, nanta bala meena le tagri ka dila.

Alege fi kasim boro ka dila kan maari a tagri.

Fi le kasim boro ka dila taam wuu.”

¹³ Ka dimpo ate Naawen diem weeni wa sabiiloma wanyi ayen,

“Kali mi juga genj ate ku ga paari diipo

ate m le basi ate fi dachaasana chim fi yomma.”

¹⁴ Naawen sabiiloma ka wa tomteerɔba. Waai an bage a nya ba ale nina. Naawen tom ba kama ayen ba jam maari baai le ba nya varibasika la.

2

¹ Nyaṅa de meena ate m biisi ṅa wie la nyiṅ ale soa ate ku a fe ayen ti ṅmasi lagi tue a wom ṅaai meena ate ti wom la, ate ti kan basi ṅa vaka abe ti cheṅ be. ² Naawen ale jam tom wa sabiiloma ayen ba weeni nuruba ate ba nyɛ dii la, nuruma siak kama ayen ka Naawen dek ale sum weeni. Diipo meena ba nyiem dan kan va ṅa ale a weeni dii la, wa nyiem te ba ka waali kaai ale magsi la. ³ Ku be dan ka dila, ate Naawen a te ti varibasika a soa nna yegayega, ti le nyɛ ka se ate ti kan nya waalika ase ti nin zeri ka? Be ka Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita dek, daa sabiiloba, ale liṅ weeni nyaku de ate nuruba wom; baai abe ale wom ṅa wa jigi la, ku ṅaan nyiṅ ate bala weeni sak tama. ⁴ Naawen me abe nyɛ ka wie a gum ba sinsaṅṅa po ayen ku sak ayen ku ka wensie. Wa maa nyɛ ka wakperikaliisa nna yegayega, ale wakinkagla togatoga. Wa maa pa ka Naawen Chiika tiirintaṅa a chari a magsi chaab ale wa dek ale a yaali dii la. Waai ale a dak varibasika siuku a sak ti la.

⁵ Teṅ kaai ale bo ṅaan chiem chum diipo ate ti a biisi ka wari nna la, Naawen an jam pa ka a te ka sabiiloba ayen ba a nya ka zuwa. Wa pa ka te ka wa Biika. ⁶ Ase ba ale ṅmarisi Naawen Gbanṅa kauk kunyi po ayen,

“Naawen, mi an baga a poli, a magsi chaab ale nurubiik yeṅ la,
dii ale fe fu ate fi ta wa popola fi zuk po la, yaase fi nya wa zuk la.

⁷ Ka fi ale nyɛ nurubiik ate wa ṅman posima maga dega a gaam sabiiloma.

Posimka de abe an beni gaam taamya. Ka fi ale basi ate wa a nyɛ ase naab la, ate nuruba a te wa pimpauk ale zula.

⁸ Ka fi ale pa jaab buuri meena a nyo wa nisima po ayen wa soa a nya.”

Yɔgyɔgla de wa be ale nyɛ dila la, wa an weeni ayen ṅanta ba gela a

kan zuli wa nɔaya. Ku be ale ka dii yɔgyɔgla de la, ti an baga a nya waaiya ale wa soa ṅanta meena zuk a nya la. ⁹ Alege ti nya ka Yeezu nyiini ale soa ṅanta meena a nya. Naawen nyɛ kama ate wa posima maga dega a gaam sabiiloma alege ku an beni gaam taamya. Dila powa, nuruba le jam basi ate wa nam a kpi ayen Naawen niaun nyiṅ wa tagri waai meena zuk a kpi te ba. Yɔgyɔgla de ti be a nya wa ase wa ka naab la, ate nuruba yaa te wa pimpauk ale zula. ¹⁰ Be ka boan nyiṅ ate wa namu? Naawen ale nyɛ ṅanta meena. Wala me abe ale basi ate jaab buuri a boro. Naawen va ka varibasika de nyiṅ a nyɛ ate nuruba yegayega a chim wa bisa a maa nya wa zulaṅa. Wa be ale nyɛ nna la nyiṅ ale soa ate ku jam ayen Yeezu kpi. Dila nyiṅ la, ku jam magsi ayen ka Yeezu nam dii nyiṅ la, ka wala ale a dak varibasika siuku a sak nuruba. Wa ninammu abe gomsɔ wa magsi kama ayen wa chim tama varibasidɔ.

¹¹ Be ka wala ale a poori nuruba ale biem togatoga. Bala ale wa abe ka ko yeṅ. Dila abe ale soa ate yɔgsum a yaase chivie ka Yeezu ate wa wi ba ayen wa suaata. ¹² Ase ba ale ṅmarisi Naawen Gbanṅa po ayen Yeezu weeni ayen,

“Mi le weeni m suaataṅa fi ale nyɛ dii la.

Mi le te fu pimpauk ba tuka po.”

¹³ Yeezu weeni me ayen, “Mi le ta siaka ale Naawen.” Wa maa weeni me ayen, “Mi bo ka dela ale bisii ate Naawen pa te mu la.”

¹⁴ Bisaṅa de ale ka nurubisa la nyiṅ ale soa ate Yeezu dek me a chim nurubiik ase bala la a maari a tom nurubiik ale a tom dii la. Wa nyɛ dila kama ayen wa baga kpi ate wa yaa nyɛ ate Velinvendika pagrimu nueri dii nyiṅ la, Velinvendika ta ka pagrim a nyɛ ate nuruba a kpi. ¹⁵ Yeezu be dan nyɛ ate Velinvendika ṅman ka pagrimɔa, wa yaa le baga vari nuruba yɔgsum po a basi. Ba

nyuvuri meena po, ba kasim jam chim ka yom ale kasim jam a chali yogsum ale ba le ba kpi ate dii nye ba jigi la. ¹⁶ Waai meena abe baga a nya kama ayen ka nurubiik ate wa a maari, daa Naawen sabiiloba. Maarika de potim a chej ka Abraham njaanbisaŋa jigi. ¹⁷ Ku be ale nye dii ate wa jam baga nye dila la, ale, ku jam a fe kama ayen wa a nye wari meena ase wa suaataŋa la ate wa baga yaa tom a te Naawen ase Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la. Kpagi dii ale ta jiirim ale wa suaataŋa la, abe wa ta wensie ale Naawen a ta va wa ale weeni wa ayen wa nye dii la. Wa tuini ate wa chim kpagi kpeeni ayen wa tom la ale, wa tom a te Naawen ate wa duisi nuruma wabaataŋa a basi. Wabaataŋa de ale soa ate nuruma yalima ale Naawen. ¹⁸ Yogyogla de, wa yaa be baga a maari ba kama diipo meena ate Sitaana a ta nyenyaka a jam ba jigi la. Boan nyinŋa, wa dek jam nya nyenyaka kama ale ninam.

3

¹ M be ale weeni ni dii meena a magsi chaab ale Yeezu la, m suaata, Naawen be maa wi nama me kama ayen ni chim wa tomteeroba. Ni be poli Yeezu wari ale ninmuna. Wa ka waai ate Naawen tom ayen wa jam chim siak kaai ate tama ta la ale sinsak njaai ate ti a sak nuruba la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni. ² Naawen ale jam lueri wa ayen wa a tom wa tuimaŋa a te wa. Wa jam ta wensie ale Naawen ka nna yegayega ase Moosis ale jam ta wensie ale wa tuimaŋa ale Naawen yenni demma dii la. ³ Nuru waai abe ale se yeri la, a nya zula kama a gaam yenni dek. Siuk kula po, nyaku de a sak kama ayen, seerowa abe ale a nya zula a gaam yenni dek la, Yeezu me ale a nya zula a soa dii la a gaam Moosis zulaŋa nyaka ale soa dii la kama. ⁴ Nama dek seba ayen yeri meena ale boro la, ka nuru ale se di. Alege ka Naawen ale

nye jaab buuri meena. ⁵ Moosis abe ale jam ka tomteeroba Naawen yenni po la, wa jam ta ka wensie ale wa tuimaŋa. Wa jam biisi kama a kaam nuruma ayen ba wom wie njaai ate Naawen le nyini peelim a weeni nja chum diipo la. ⁶ Ase Moosis ale jam ka tomteeroba waai ale ta wensie la, Yeezu Kirisita me abe ka Naawen Biik a ta wensie a yaa soa Naawen yenni a nya di zuk. Ti be dan kasim a biisi ale ninmuna ale kan chali yogsum me a magsi chaab ale ti siaka, ale maa ta yiila me ale supeentik, tama Kirisita bisaŋa be chim ka Naawen yeri. Naawen gomsu ka vuusum jigi te wa bisaŋa.

⁷ Ku be magsi kama ale a fe ayen ti ta chichiiba ale ti siaka ase Naawen Chiika ale weeni dii ate ba nmarisi nyo Naawen Gbanƙa po ayen, “Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,

⁸ Ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpiensaŋa ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la. Da dii dannu ate ba jam bo sagini po la, ba jam ka dila a yaa nye wa nya

⁹ ase Naawen dek ale weeni dii ayen, ba nya mi ale nye dii te ba bena pisinaansiwa meena po la kama alege, dula jigini, ba diem a nye mi a nya.

¹⁰ Dila nyin ate m sui yaa jam puuri ale bala ate m yaa weeni ayen, ba kasim a yaali ka bogluta a gum mi po, ba be kan min mi ale nye dii la kiriya.

¹¹ M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen, Diipo diipo, m kan basi ate ba jo vuusum jigini ate m gomsu magsi la.”

¹² Dila nyin la, m suaata, ni kpesi ni dek po ate ni wanyi me la kan ta sunum buui ale sueri ale biem la, ate dila basi ate wa kan ta siaka alege goanti a nye ate wa virin njaan a te Naawen waai ale vua la. ¹³ Ni ale diem ta siuk yogyogla de la, ni

a denji chaab kpa ate ni wanyi me la a kan basi ate biem nya siuk a paasi wa, ate wa ta tukpari nyeka. ¹⁴ Boan nyinṅa, tama ale nuruba ba chaab a maa chaab ta ti deka jigini kama ale Yeezu ale nyɛ dii la ase ti nin kasim ta siaka dila a ga paari diipo ate ti le kpi la. Ku kiri ale, ti ṅmasi yik ti siaka nalimnyiini a seba chak nalimnyiini me ase diipo ate ti lin jam ta siaka la.

¹⁵ M be ṅman a weeni ka ba ale ṅmarisi Naawen Gbanṅka po dii la, ayen,

“Jinla ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,
ni kan ta tukpari nyeka ase ni kokpienṅaṅa
ale jam ta dii ate ba zeri Naawen la.”

¹⁶ Ka tama kokpienṅaṅa bana dek ale wom Naawen ale a biisi dii la alege zeri wa? Ku jam ka baai meena ate Moosis de ba niṅ a ta ba nyini Ejipiti tenṅka po a nyini la. ¹⁷ Be ka bana dek ale te Naawen supurim bena pisinaansiwa po meena la? Ku jam ka baai ale tom wabaata a yaa kpi sagini po la. ¹⁸ Wa be ale jam pe ale ninmuna ayen diipo diipo wa kan basi ate ba jo vuusum jigini ate wa gomsɪ magsi la, ku be jam ka bana ate wa jam a biisi ba wie la? Ka baai nyiini ale jam zeri wa ṅoanni la.

¹⁹ Ti be nya kama yɔgla ayen, ka ba ale kan jam pa Naawen ale weeni dii la chim wensie la ale soa ate ba an бага a jo vuusum jigini ate wa gomsɪ magsi la.

4

¹ Yɔgyɔgla de, Naawen be pe kama ayen ti бага jo vuusum jigini ate wa gomsɪ magsi la kama. Alege ku a fe kama, ayen ni kpesi ni dek nalimnyiini ate Naawen dan nya ni, wa kan nya ate ni wanyi me la, a nyɛ dula jigini joka a kpeeri.

² Boan nyinṅa, tama me maa wom Naawen wamanṅaṅa kama ase ti kokpienṅaṅa ale jam wom ṅa wie dii la. Alege, ba ale kan jam tuesi ṅa ale siaka la nyinṅ ale soa ate ba an

jam nya nyuenta ku po. ³ Tama baai abe ale ta siaka la a jo vuusum jigini de ate Naawen pe ayen wa le te la kama, ase wa ale weeni dii ayen,

“M sui ale jam a puuri ate m yaa pe ale ninmuna ayen,

m kan basi ate ba jo vuusum jigini ate m gomsɪ magsi la.”

Wa jam nyɛ ka tenṅka ale wenṅmazuk ale ṅanta meena ale bo ba po la ku piilimka po a nueri ale ge yaa biisi dila. ⁴ Boan nyinṅa, Naawen Gbanṅka po kauk kunyi, ku a weeni ti kama a magsi chaab ale dai dii ale a saa daa ṅayopoiwa la ayen,

“Naawen ale ga tom ate ku paari daa ṅayuebi la, da dii ale a saa daa ṅayopoiwa la, wa jam basi wa tuimanṅa tomka kama ale ge vuusi.”

⁵ Ni be ṅman poli nya Naawen ale jam pe ale ninmuna dii la. Wa pe kama ayen,

“Diipo diipo m kan basi ate nuruma de jo vuusum jigini ate m gomsɪ magsi la.”

⁶ Alege baai ale lin jam wom Naawen wamanṅaṅa la, a jam zeri ṅa kama. Dila abe jam basi kama ate ba an jam бага jo bu po.

⁷ Naawen weeni sak nuruba kama ayen da dii dannɪ dek ate ku a fe ayen nuruba ta siaka ale wa la ale “Jinla”. Ti kokpienṅaṅa ale jam zeri wa ate bena yegayega taam la, ṅala ṅaṅnyinṅ ate Naawen va ti kokpienṅka Deevɪd jigi, weeni wie ṅaai meena ate m poom lin weeni ni ayen wa weeni ayen,

“Jinla, ni dan wom Naawen ale a biisi dii ale ni la,
ni kan ta tukpari nyeka.”

⁸ Ti kokpienṅaṅa ninṅdeerowa Josua, a jam de ka ba niṅ a ta ba chenṅ tenṅ kaai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege, Josua an jam бага te ba vuusum dula jigini. Wa daam dan бага te ba vuusum, Naawen ti an jam biisi ku ṅaṅnyinṅ a magsi chaab ale vuusum wari ayen ba le nya bu da yonṅ. ⁹ Nyaku de

a sak kama ayen Naawen ale jam pe dii la a diem ta pagrim kama a boro ate Naawen nuruma baga a nya vuusum ase Naawen ale jam vuusi dii daa ṅayopoiwa danni la. ¹⁰ Dila nyiṅ la, waai abe dan nya vuusum buui ate Naawen jam pe la, kula nyonowa abe a basi wa dek tuimaṅa tomka kama ase Naawen me ale jam basi wa tuimaṅa tomka dii la ale ge a vuusi. ¹¹ Ni be basi ate ti pii nyiṅ ate ti nya vuusum bula ate ti wanyi me la kan zeri Naawen noai ase ti kokpiensaṅa ale jam zeri wa noai dii a yaa kpi la.

¹² Boan nyiṅṅa, dii meena ate Naawen a biisi ale ti la a boro kama ale ta pagrim nna yegayega, a ta noai nna yegayega a gaam gebi kaai ale ta noai a baga gebi a siṅ a paari kobi la. Ase gebi kaai ale ta noai a baga gebi a siṅ a paari kobi la, Naawen me abe dan biisi wari, wa baga a miṅ ti popolaṅa ale ti yaalika ale ka dii ti popo la kama, popola ṅaai ate ti ta la, ale ti suniimaṅa ale sum a yaali dii la. ¹³ Jaabjaab ka tenzuk de a baga a suk Naawen jigiya. Jaab meena ate wa nye la, wa a nya ba kama. Ba an sugiya. Be ka wala jigi ate ku a fe ayen da yeṅ waai meena weeni sak wa dii ale dii meena ate wa tom tenzuk de la.

¹⁴ Ku be dan ka dila, ni be basi ate ti ṅmasi yik nalimnyiini ti ale a weeni ayen ti ta siaka ale dii la. Ti baga a nye dila kama dii nyiṅ la, ti ta ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni. Wa bo ka wenṅmazuk Naawen jigi. Kpagi kpeeni de ka Naawen Biika Yeezu. ¹⁵ Ti kpagi kpeeni de abe daa waai ale kan ta jiirim ale ti wobsumu la. Wa ka waai dek abe ale nya nyenyaka wie meena po ase tama me ale a nya nyenyaka dii la, alege wa an nye wabiowa. ¹⁶ Dila nyiṅ la, ni basi ate ti forisi paari Naawen dek abe ti seba chak ayen wa niaunku nyiṅ wa le tuesi ti, ate wa ta jiirim ale ti a maari ti wa niaunku nyiṅ diipo meena wuu ate ti a yaali maarika la.

5

¹ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni ka nurubiik me ase tama la. Alege ka Naawen ale lueri wa ayen wa tagri nuruma zuk a tom dii ate ku a fe ayen ba tom ate ku ta supeentik a jam Naawen jigi la. Kpagini tuimaṅa ale, wa pa tiirinta a te Naawen abe wa a nye kaabka nuruma wabaata nyiṅ. ² Kpagini dek abe ale ta kaasun la, wa baga a ta jiirim kama ale baai ale kan seba wie noai po ate ba nye ṅa a kaasi la. ³ Wa be ale ta kaasun wa dek me la, ale soa ate ku a fe me ayen wa nye kaabka me a te wa dek wabaatana ase wa ale a nye a te nuruba dii la. ⁴ Nuru waai abe ale chim Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni la a nya zula kama. Nuru abe karo a baga a lueri wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ka Naawen ale jam lueri Aaron ayen wala de niṅ a chim kpagi kpeeni. Baai me abe ale pa san a tagri wa zuk la, ka Naawen me ale te ba siuk ate ba nye dila.

⁵ Dila abe ale soa ate Yeezu Kirisita me an jam pa wa dek a chim kpagi kpeeni ayen wa nya zula. Ku jam ka Naawen ale te wa siuk ase ba ale ṅmarisi Naawen Gbanṅa po dii ayen Naawen weeni wa ayen,

“Fi ka m Biik.

Jinla, mi ka fi Ko.”

⁶ Naawen ṅman weeni jigi di choa wa Gbanṅa po ayen,

“Fi kasim ka kpagi kpeeni,

ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.”

⁷ Va ṅaai po ate Yeezu jam bo tenzuk de la, wa jam puusi kama a saalim Naawen waai nyiini ale baga vari wa kum po a basi la. Wa jam a puusi ale a saalim ate ku a nyini ka peelim nna yegayega. Naawen be jam wom wa puusaṅa kama, dii nyiṅ la, wa jam a yaali ayen wa nye ale ka supeentik dii ate Naawen a yaali la. ⁸ Wa jam ka Naawen Biik, alege wa va ka wa ninammu nyiṅ a zamsi Naawen noai zulika. ⁹ Wa ale ga gomsu wa dek a magsi

nuruba varibasika la, wa yaa deri chim baai meena ale a zuli wa noai la varibasido a vari ba a basi taam wuu. ¹⁰ Naawen yaa weeni wa ayen wa ka kaabdoma kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka kpagi kpeeni dii la taam wuu.

¹¹ Wie yegayega ale boro a magsi ti biisi a magsi chaab ale wannu de alege, ku pagra ka nna yegayega ate ti tōgi di kiri, dii nyin la, nama chim ka nuru baai ale kan baga wie min a chak nwulinwuli la. ¹² M ale a weeni dii la ale, yogyogla de, ku magsi ka ni te chim sagroba a sak nuruba, ba chaab alege, ni goanti a yaali ayen ka nuru yon te nman diem a sak ni wachaalinsaṅa a magsi chaab ale Naawen wamaṅsaṅa. Nama diem a nye ase ni ka bisa la baai ale pak magsi ba a de ṅandiinta alege ba basi dila ale nman diem a yaali ayen ba ṅoosi ba maba la. ¹³ Nuru baai abe ale a nye ase dila la, a diem a nye ase ba a ṅoosi kama la, bala chaab a nye ase ba ka biluaata la. Ba ze wa dii ale nala ale dii ale kan nala la a gaari. ¹⁴ Nankpagsa a de ka ṅandiinta. Ba kan ṅoosi ba maba. Ba a de ka ṅandiinta, dii nyin la, ba dek nye wie nya kama a yaa zamsi dii ale nala ale dii ale kan nala la.

6

¹⁻² Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti kan diem chim bisa a kasim a zamsi wie ṅaai ale a de ninṅka a magsi chaab ale Yeezu la magamaga. A yaase ti kan a nye ase seero waai ale kasim a se nyubi yenka magamaga la. Sak ase boan la? Sak ase wa kasim ta ka sinsak yenaṅa ate wa a sak ayen nuruba basi ba tuimbaataṅa. A yaase ba a sak nuruba ayen ba ta siaka ale Naawen ate wa vari ba a basi. A yaase ba a sak kama a magsi chaab ale soka ale piisi soa dii meena wuu la, a yaase nisima nuruba zuima pa vika a te ba niaka, ale kum po yirika wie ale Naawen le wa bo nuruba buusa taam wuu dii la. Ku magsi ka ti basi nyaṅa de meena sakka ale womka

abe ti siak chim a nyoro ate ti zamsi wie ṅa chaab a gum du. ³ Ti be le nye ka dila ase Naawen nin te siuk.

⁴ Ku an bola siak a nye ase baai ale ta siaka ale Yeezu ale ninmuna la a nin zeri Yeezu meena meena ate ba nman baga basi tuimbaata tomka, ale ge ayen ba nman pilim va Yeezu. Mi a biisi ka baai ale min Naawen wensie sinsaṅṅa la, a nya varibasi kaai ate Naawen a te nuruba la, a nya nyuvuri paali dii ate Naawen Chiika a te nuruba la, ⁵ ale maa nya me Naawen wannu ale chim wamaṅ dii la, ale wakperikaliik sii ate Naawen sak ti la. ⁶ Ba be dan nya nyaṅa de meena alege potim nyini peelim zeri Yeezu Kirisita, ba le nye ka se a nman baga pilim nman va wa? Ba ale a nye dii la, a nye ase ba nman a ko ka Naawen Biika jabarimu nyin la. Nyaku de abe a lagi wa a sak ka nuruba ate ba nya wa a nye wa a la.

⁷ Nuru ale kpa wa talim la nmoruk dan ni wa a bori kama. Nantaṅa dan gomsu magsi Naawen a niak talim bula kama. ⁸ Alege dan ka munsa ale wuuta, ate talimu nye bu ka kiriya. Naawen be gomsu magsi kama ayen wa ka te teṅ kala choawa. Nuru baai abe ale a nye ase teṅ kala choa la, ku magsi ka ba ju bala chaab ale bolim.

⁹ Alege, m dek doaba, ti dan poom a biisi nyaku de, ti seba chak kama ayen nama kan basi ni siaka. Nama sum a nye ase ka teṅ kaai ale kan daa munsa ale wuuta teṅ la. Ni be le nya varibasika kama. ¹⁰ Ni jam a tom ale diem a tom kama me a te Kirisita bisa ba chaab. Naawen nyin, ni jam sak ni yaalika ale ba kama. Naawen a yaali wensie ka nna yegayega. Dila nyin la, wa kan pa ṅaṅ te tuimaṅa ate ni tom la. ¹¹ Ase ni ale tom ale ninmuna a te ni Kirisita bisa chaama la, dila nyin ti a yaali kama ayen ni wanyiwanyi abe seba chak nalimnyiini ayen ni le nya wie ṅaai meena ate wa sak ni ate ni ta yiila ayen ṅa le nye la kama, ni be kasim ta yiila ayen

ɲa le sum nyɛ kama a ta ga paari kpeglimka. ¹² Ti kan yaali ayen ni chim nyinworuk nyamma. Ti a yaali kama ayen ni a nyɛ ase baai ale ta siaka ale chichiiba a yaa nya jaab buuri ate Naawen pe ayen ba le nya la.

¹³ Naawen dan pe ayen wa le nyɛ wari, ta siaka ayen wa le nyɛ kama. Boan nyinɲa, Naawen ale jam pe dii ale ti kokpiɲka Abraham la, wa jam ka gum du kama ayen peka pagra ate wa nyɛ wa ale pe ayen wa nyɛ dii la. Nama dek abe seba kama ayen fi dan pe ku a fe kama ayen fi wi jaab waai a yaase nuru waai ale gaam fu la yoi a pe. Jaab abe ale kan boro a ɲman gaam Naawen la, wa wi ka wa dek yoi a ka. ¹⁴ Dii ate wa jam pe ale Abraham la ale, "Abraham, m seba chak kama ayen mi le te fu niaka ale ɲaanɲbisa nna yegayega." ¹⁵ Abraham yaa jam ta ka chichiiba a limsi ate wa ga nya dii ate Naawen pe ale wa la. ¹⁶ Nuru a wi ka jaab waai a yaase nuru waai ale gaam wa la yoi a ka ate ku sak nuruba ayen wa a biisi ka wensie ate nampaga kan ɲman boro. ¹⁷ Dila nyin la, Naawen ale jam pe dii ale Abraham la, Naawen jam wi ka wa dek yoi a ka gum peka po. Dii nyin la, wa jam a yaali ayen wa sak ka baai le ba tuesi ɲaan nyin wa ale pe ayen wa nyɛ dii la. Wa be kan tagri wa ale poli ayen wa nyɛ dii la. ¹⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen dila powa, Naawen nyɛ ka wie ɲaye ɲaai ate wa kan tagri ɲa la. Tama be seba chak kama ayen Naawen daa velinvendo. Tama be chali cheɲ Naawen jigi kama ayen wa vari ti basi. Yogyogla de, ti yaa be baga a teeri wie ɲayewa ate wa nyɛ te ti la kama ate dila basi ate ti a densi chaab kpa abe ti ta yiila nalimnyiini ale Naawen ale pe dii ale ti la. ¹⁹ Naawen abe te ti yiila de kama, ayen ti pa ti popola meena a nyo ɲa po, ate ɲa a maari ti wie po. Yiila de abe a basi kama ate tama me a jo dok kuui dek ale bo

yenni po ate Naawen boro la Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem jam jo ka dula. ²⁰ Tama kpagi kpeeni Yeezu tagri ka tama zuk a lin jo dula jigini. Wa be kasim chim ka kpagi kpeeni, ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.

7

¹ Melekizedekwa de jam ka Salem naab ale ɲman chim Naawen kpeeni kaabdo. Abraham ale jam nyɛ tugurika a nak nalima ɲanaansiwa a de ale ge yaa nyini dula a cheena yeri la, Melekizedek yaa jam tu wa siuku nin a te wa niaka. ²⁻³ Abraham ale jam nak tugurika de la, wa jam tuesi ka ɲanta nalimaɲa jigi. Wa jam tigi ɲanta de meena a nyo ka jigi yeɲ a yaa poori ba pi pi ba beɲ ba beɲ. A yaa lueri beɲka kanyi wa bensa piika meena po a te Melekizedek. Nyaku de abe a sak kama ayen wa gaam Abraham kama? Mm, wa gaam Abraham kama. Melekizedek kiri ale Wayɔrisima Nyɔɔ Naab. Wa yoi di choawa ale Salem naab. Ku kiri me ale, waai ale a nyɛ ate nuruba a boro ale masim la. Buyewa po, dii nyin ale soa ate wa gaam Abraham la ale, ti dan nya Naawen Gbanɲa po, ka kan weeni a sak ti Melekizedek kowa a yaase wa mawa ale ka waai la. Ka be kan weeni a sak ti ase wa ta kokpiɲsa yaa wa ka. Ka be kan weeni a sak ti ba ale biak wa diipo a yaase wa ale kpi diipo la. Alege wa ale a nyɛ ase Naawen Biika la, wa ka Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu.

⁴ Nama yaa be nya wa ale jam ka nuru kpion dii la. Ti kokpiɲka Abraham waai me ale jam ka nuru kpion la, a jam lueri wa bensaɲa kanyi kama a te Melekizedek. ⁵ Juuma Sinsaɲa a weeni tama Izirali demma baai ale ka Abraham ɲaanɲbisa la kama ayen ku a fe kama ayen ti ɲanta baai meena ate ti ta la, ti poori ba pipi ba beɲ ba beɲ. Ti dan nyɛ dila ti yaa lueri jayenjayen a ta nyini ɲanta pipiwa po a te ti

kobisaŋa baai ale ka Livai dɔkdem a chim Juuma Puusika Yenni tomteerɔma la. Bala maa ka Abraham ŋaŋbisa. ⁶ Melekizedek dekam abe jam maa daa Livai ŋaŋbiiga alege Abraham jam maa pa wa ŋantaŋa kama a te Melekizedek. Wa yaa te Abraham waai ate Naawen jam pe ale wa la niaka. ⁷ Waai meena be seba kama ayen dan ka niaka teka, ka kpagi ale a te waai ale kan daa kpagi la niaka daa waai ale kan daa kpagi la ale a te kpagi niaka. ⁸ Juuma Puusika Yenni tomteerɔma baai ale jam a tuesi piika po bunyiwa la ka nuru baai ale a kpi. Alege Melekizedek me jam a tuesi wa ŋantaŋa kama ase tomteerɔ la. Alege Naawen Gbanƙa weeni ti kama ayen wa diem boro kama. ⁹⁻¹⁰ Ti kokpienƙa Abraham ale jam tuni wa ŋantaŋa a te Melekizedek la, ku jam a nyɛ ase Livai a jam bo Abraham, nyiŋka po kama la. Dila abe a sak kama ayen Abraham ale tuni Melekizedek la, Livai ale wa ŋaŋbisaŋa me tuni kama alege ku ŋaŋ nyiŋ, ka bala ale jam tuesi ŋantaŋa wanyi wanyiwa pi piika po Juuma jigi.

¹¹ Ku nyini ka Livai buuni po ate Naawen Sinsaŋa paari Izirali demma. Alege, ase tomteerɔma baai ale nyini Livai ale wa ŋaŋbiika Aaron po la, a daam dan baga a nyɛ ate nuruma a welema, ba daam ate nyɛ kama. Alege ba ale jam kan baga a nyɛ dila la, ate ku yaa jam a fe ayen, tomteerɔ wa choa ase Melekizedek la a jam. ¹² Boan nyiŋa tomteerɔ wa choa dan jam ku a fe kama ayen sinsaŋa me tagri. ¹³ Mi a biisi nna a magsi chaab ale ka ti Nyɔŋɔwa Yeezu Kirisita. Wa jam nyini ka kobirin yon po. Wa nuruma an maa poom chim kaabdoba a nyaya. ¹⁴ Boan nyiŋa, ti seba chak kama ayen ti Nyɔŋɔwa jam ka Juda kobirinni po deno. Moosis abe ale jam biisi Puusika Yenni tomteerɔma wie la, wa an jam biisi Juda wariya.

¹⁵ Ni basi, ate m ŋmasi togi ate ku

lagri ayen, Yeezu Kirisita jam ayen wa chim ka Puusika Yenni tomteerɔ choa ase Melekizedek la. Wala be ale tagri ka tomteerɔ kpagsaŋa meena zuk. ¹⁶ Tomteerɔ kpagsaŋa de abe jam a va ka sinsaŋa ale a weeni ba ayen ba nyɛ dii ale dii la a yaa a tom a te nuruma. Sinsaŋa dan weeni ayen ba nyɛ nna ba a nyɛ ka dila. Alege Yeezu chim ka tomteerɔ waai ale a tom a te nuruma ale pagrim a nyini wa nyuvunni dii ale kan maari a kpeglim diipo diipo la. ¹⁷ Ba ŋmarisi wa wie Naawen gbanƙa po ayen, “Fi kasim ka kaabdoma kpagi kpien choa ase Melekizedek ale jam ka dii la, taam wuu.” ¹⁸ Dila nyiŋ, ti baga a weeni kama ayen, wari dii ate Naawen jam weeni nuruba dila po dila po ayen ba nyɛ la, dila yaa taam ka nakpiak yɔgyɔgla de, dii nyiŋ la, di an ŋman baga a maari nuruba. Di be ŋman ka kiriya. ¹⁹ Moosis Sinsaŋa abe an diem nyɛ ate waai welema. Dii ale a saa buyewa la ale, Naawen basi ate ti ta ka yiili paala ŋaai ale gaam wakpakka la, a yaa tagri wakpakka de zuk ayen ku basi ate ti forisi paari wa.

²⁰ Dii ale ŋman gum du la ale, Naawen kikaasaŋa. ²¹ Diipo ate mbala wanyiwanyi jam a piilim chim Puusika Yenni tomteerɔma kpagi la, kikaasaŋa jam karo. Alege diipo ate Naawen jam boro a biisi ale Yeezu la, wa jam ka kama a weeni ayen,

“Nyɔŋɔwa Naawen ka kama ayen,
‘Fi ka kaabdo taam wuu.’

Wa be ale weeni dii la,
wa kan ŋman tagri wa popo-
laŋa.”

²² Kikaasaŋa nyiŋ abe ale soa ate Yeezu dekam a sum chim wa dii ale sak ti ayen Naawen ale pe dii ale tama la, a gaam wa ale jam pe dii ale ti kokpiensaŋa la kama.

²³ Wari dii me abe le ŋman boro la ale: Puusika Yenni tomteerɔma ale jam a tagri chaab la, jam piisi kama. Dii nyiŋ la, ba wanyi a dan jam kpi, wa ŋman karo ayen wa

tom wa tuimaṅa. ²⁴ Alege Yeezu kasim boro ka dila taam wuu a chim Puusika Yenni tomteerɔ. Nuru be karo diipo diipo ayen wa tagri wa zuwa. ²⁵ Yeezu kasim vua kama taam wuu. Dila nyiṅ la, a zaani jinla a ta a cheṅ diipo meena wuu, wa baga kama a vari waai ale waai ale a va wa nyiṅ a jam Naawen jigi la a basi.

²⁶ Nyaṅa de meena nyiṅ ale soa ate Yeezu chim Puusika Yenni kpagi kpeeni dii ale magsi la. Dii nyiṅ la, wa baga a maari ti kama. Wa welema kama. Wari karo ate Naawen baga a nya wa jigi a weeni ayen wa ta kaasunɔa, a yaase wabiowa. Wa ka wari a nye ale biem buui ate wabaata nyamma a tom la. Yogyɔgla de, Naawen be zak wa kama a ta jueli kali wa dek teṅ. ²⁷ Wa daa kaabdoma kpagi kpeeni ase mbala la. Dii nyiṅ la, ku an magsi ayen wa a nye kaabka daa meena a de niṅ a te wa dek wabaata nyiṅa, ale nuruba ba chaab me wabaata nyiṅa ase Puusika Yenni kpagi kpeema mbala ale jam a nye dii la. Yeezu nye wa kaabka ka bunyi dekki, ka an ṅman baga diipo diipo a tulim buye. Wa ale nye dii a nye dila la ale, wa ale pa wa dek a nyo nuruba nisima po ayen ba ko wa ate ku chim kaabka la. ²⁸ Naawen ale te Moosis Sinsaṅa la a sak kama ayen nuru waai dek ate Naawen a lueri ayen wa chim Puusika Yenni kpagi kpeeni la ka kaasun nyɔɔ. Alege, ṅa ale sak nna la, dila ṅaṅnyin ate Naawen yaa ka weeni wa Biika ayen wala chim Puusika Yenni kpagi kpeeni taam wuu. Biik kala a yaa be ale magsi nalimnyiini ate wa tom tuin dila.

8

¹ Wari dii dek chekki ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna. Ti sum ta ka Puusika Yenni kpagi kpeeni, waai ale sum ta nye kaai meena ate mi a weeni la. Wa nueri wa tuimaṅa kama ale ge yogyɔgla de a yaa kala Naawen, waai ale ta pagrim gaam

jaab buuri meena wuu la juga gen juijui ale ka zula jigi la. ² Wa bo ka Naawen boka viuku po kuui po ate ba a wi ayen Welensa Jigi la. Ku sum ka viuk dek, dii nyiṅ la, ka Naawen dek ale ti ku, daa nuruba.

³ Ku potim ka Puusika Yenni kpagi kpeeni tuini meena ayen wa pa tiirinta a te Naawen. Wa maa pa dunsa a nye kaabka a te wa. Dila nyiṅ la, ku a fe kama ayen Puusika Yenni kpagi kpeeni de me ate liṅ biisi wa wari la, a pa jaab a nye kaabka a te Naawen. ⁴ Yogyɔgla de, ni be nya, wa daam dan bo ka teṅzuk de, wa ti an nya siuk chim tomteerɔma kpagiya dii nyiṅ la, tomteerɔma boro kama a nye Juuma Sinsaṅa ale a weeni dii la a pa tiirinta a nye kaabka. Puusika Yenni tomteerɔma de abe maa daa bala po wanyi me la. ⁵ Ba a tom ka Naawen Yeri dii ale bo teṅzuk de la po. Ti be a nya yenni de kama ase di sum ka yemaṅ ate ti baga a nya di ale nina la. Ni be basi ate m weeni ku wensienṅ a sak ni ayen yenni de ka yeri dii ale bo wennyimazuk la yisun. Ti seba nyaku de kama dii nyiṅ la, ba ṅmarisi Naawen Gbanṅa po ayen, diipo ate Moosis jam boro a gomsɔ ayen wa ti Naawen viuku la, Naawen jam weeni wa kama ayen, “Moosis, be kpesi fi dek nalimnyiini ate fi ti viuku ate ku a nye ase vi kuui choa ate m sak fu diipo ate fi jam bo guuk kpionku zuk la.” ⁶ Alege wannɔ ale ka dii yogyɔgla nna, la, Yeezu tuesi ka kaabdo tuima ṅaai ale chim tuimmaṅsa a gaam bala tuimaṅa la. Ku gaam ase ka wa ale nye ate Naawen ale wa nuruma a ta noayen ale chaab a gaam ku ale poom liṅ ka dii la.

⁷ Dila nyiṅ la, noayenka ate ba de niṅ nye la a dan kan ta kaasun di po, ku ti an poom ṅman magsi ayen ba ṅman nye noayen saa buye. ⁸ Alege Naawen nya kaasun wa nuruma jigi kama ate wa yaa weeni ayen, “Dai cheena kama ate m le pilim nye noayen ale Izirali ale Juda

- demma.
 Nyaku de abe nman ka nye paalik.
- ⁹ Nyaku de abe kan nye ase noayen kaai ate m jam nye ale ba kokpiensaŋa diipo ate mi jam yik ba nisima a ta ba nyini Ejipiti tenka po a nyini la.
- Ba jam ka wensie ale noayen kaai ate m jam nye ale ba la.
 Dila abe ale jam soa ate mi an poom lagi tue wom la.
- ¹⁰ Noayen kaai ate mi le nye ale ba da ŋaai le cheena la ale, mi le pa m sinsaŋa a nyo ka ba zuima po,
 abe m nmarisi ŋa nyo ba suni-ima po,
 ate m chim ba Naawen,
 abe ba me chim mi nuruba.
- ¹¹ Ba wanyi me la a kan poom weeni wa tenka deno yaase wa weeni wa suowa ayen, basi ate m sak fu, Nyonowa Naawen ale ka waai la,
 dii nyin la, waai meena a zaani bifiiik a ta ga paari jakpak le seba mi ale ka waai la kama.
- ¹² Dii nyin la, m le von ba wakaasi-maŋa te ba kama.
 M be kan nman teeri ba wabaataŋa.”
- ¹³ Naawen abe ale a biisi noayen paalika ate wa nye la, ku a sak ase wa a nya ase nkala yaa ka noayen kpak la. Jaab waai abe ale chim jaab kpak a yaa cheeri la, ba pa wa yuk a basi kama.

9

- ¹ Naawen ale wa nuruma abe ale jam nye noayenka la, wa jam dueni ka sinsaga ayen ba va ŋala ale a weeni dii la a te wa zula a puusi wa. Boan nyinŋa, ba jam ti ka viuk tenzuk de a te wa zula a puusi wa.
- ² Ba jam pa ka gatiak won a labi viuku ponni po buye. Dok kuui ale de ninka la, yoi jam ale “Welensa Jigini.” Jaab buui ate ba toati bolim a zaani wa zuk la, ale teebuluk ale jaab buui ate ba pa boroboruk a zaani ku zuk pa a te Naawen la,

ale jam za dok kula po. ³ Dok kuui ale jam pa saŋ la yoi ale “Welensa Yegayegaka Jigini.” ⁴ Dokku de po ka daata dakari, dii ate ba pa ligmonin a magi ku nyin taam tu la ale boro. Ba a pa ka ŋanta ate ba nyum masa nna yegayega a dueni di zuk a ju. Jaab waai me ale jam maa bo dokku po la ale Daka dii ate ba a wi ayen Noayenka Dakanni la. Ba jam pa ka ligmonin a maŋ ku nyinka meena taam tu. Dakanni po, ba jam pa ka len, kaai ate ba pa ligmonin a nye ka la a zaani du. Nandiin tii ate ba a wi ayen “maana” la ale jam bo ka po. Jaab waai me ale maa bo Dakanni po la ale Aaron tacheeka. Vaata ale jam pusi ka zuk. Tintain paglagsa ŋaai ŋayewa ate Moosis sinsaŋa a jam nmarisi dua ŋa nyin la ale jam maa bo di po. ⁵ Nanta ale jam ta kinkaŋa a yaa koa dakanni zuk. Nantaŋa de a jam a teeri nuruma kama ayen Naawen bo ka dula. Nantaŋa kinkaŋa jam lagri lik ka juijui ate Naawen jam ta jirim ale nuruma la. Alege, yogyogla de ku an diem a magsi ayen m togi wie meena kie a lagri.

⁶ Ba ale gomsii nyaŋa de meena a magsi ayen dii ale dii nye la ale nna. Daa meena, Juuma Puusika Yenni tomteeroma a jo ka Welensa Jigini a tom ba tuimaŋa. ⁷ Ka Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni nyiini ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini bunyi dekki bein po a nye kaabka. Wa tagri ka nuruma zuk a yaa pa ziim a nye kaabka a te Naawen, wa dek wakaasi-maŋa nyin ale wie ŋaai ate nuruma nye kaasi alege ze la.

⁸ Nyana de meena po Naawen Chiika a sak kama ayen siuk kuui ale a jo Welensa Yegayegaka Jigini la an diem lagiya. Boan nyinŋa Welensa Jigini a diem za kama. ⁹ Nyaku de abe a sak ti ka wari jinla danni. Ku kiri ale, tiirin tii ale duŋ sii meena ate nuruba pa a nye kaabka a te Naawen la, ŋanta bala an baga a basi ate waai ale a te Naawen jaamu la a ta sunum welenja, ¹⁰ dii nyin la,

ku meena ka nandiinta ale soka wie. Na ka nyinƙa po nyiini sinsaga. Na be boro ka dila a ta ga a paari diipo nyiini ate Naawen a basi ate nja a tagri la.

¹¹ Alege Yeezu ale jam chim Pusika Yenni kpagi kpeeni a soa nanman sii meena ale poom bo dela la. Wa yaa be va ka viuku po a taam paari Welensa Yegayegaka Jigini. Viuk kula abe welema kama gaam Moosis ale ti viuk kuui la. Daa nurubiik ale ti viuk kula ase Moosis viuku la. Ku be poom ka tenzuk de me. ¹² Wa be ale vari ti basi kama. Varibasika de abe boro ka dila taam wuu. Wa jo Welensa Yegayegaka Jigini ka bunyi dekki, wa be an va daa bua ale niiga ziita nyin jo dula. Alege wa va ka wa dek ziimu nyin jo du. ¹³ Ba nyiem pa ka bua ale niiga ziita ale naasari dii ate ba ko a ju ate bu de chim buntuem la a nye misi nuru waai ale tanjim wa dek la nyinƙa ayen wa nman welema. ¹⁴ Ku be dan ka dila, nama dek abe poli nya ase Yeezu ziimu le nye ate nuru welema a soa ase ka se la? Yeezu waai abe ale kan ta kaasun la, be va Naawen Chiika, waai ale boro taam wuu la pagrim nyin, a pa wa dek a nye kaab welen te Naawen. Dila a te ni ka siuk ate ni a tom a te Naawen waai ale vua la.

¹⁵ Dila nyin la, Yeezu Kirisita ka waai ale ka tama ale Naawen yigma la. Wala ale nye ate tama ale Naawen a nman nye noayen paalik, ate baai ate Naawen wi ba la a yaa nya wa ale pe ayen wa le te ba nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Nyaku de abe sum ka wensie dii nyin la, kum ale ko a yaa vari nuruba ba wakaasima po a basi, wie njaai ate ba jam nye kaasi diipo ate ba lin jam ta noayenka ale Naawen la.

¹⁶ Nuru abe dan weeni wa ale a yaali ayen ba pa wa nanta a nye dii ale dii ase wa nin kpi la, ku a fe kama ayen ba be seba chak ayen wa kpi kama abe ba yaa pa wa nanta a nye wa ale weeni dii la. ¹⁷ Boan

nyinƙa, wa ale weeni dii la, wa dan kan kpiya, wa ale biisi dii la ka pagrima, ase ka wa nin kpi. ¹⁸ Dila abe a sak kama dii nyin ale soa ate ninƙa noayenka nyeka a jam a fe ate ba a ko dunsa ayen noayenka nyeka ta pagrim la. ¹⁹ Boan nyinƙa, Moosis ale jam mooli Naawen Sinsanƙa meena a sak nuruma la, dila njanƙa nyin ate wa yaa jam pa niiga ale bua ziita ale nyiam a gum chaab, a yaa pa pakobta tii ate ba muni la, ale tiib buui ate ba a wi ayen "hiisop" la nmazuk nan, a yaa pa bala bayewa a lusi ziimu ale nyiamu po a pa a misi Sinsanƙa Gbanƙa ale nuruma ale ge a weeni ayen, ²⁰ "Ziim buui ale a te noayen kaai ate Naawen weeni ti ayen ti siak di noai la pagrimu ale nna." ²¹ Moosis ale nye dila nueri la, wa yaa nman pa ziimu ale nyiamu ale nanta a misi viuku ale nanta baai meena ate ba pa a nye puusana la nyin. ²² Wensie, Juuma Sinsanƙa abe ale a weeni dii la ale nna ayen, ka ziim ale a lo ten ate jaab meena a chim jawelen. Ziim abe dan kan lo tenka, wabaata vondeka karo.

²³ Viuku ale nanta baai ate Moosis pa ziimu a misi ba nyin la, ka nanta baai ale bo wenna mazuk la, yisinta. M be weeni ni kama ayen ka dunsa ziita ale a lo ten ate ba a welema. Alege, nanta baai ale bo wenna mazuk la, ku a fe kama ayen kaab kaai ale gaam ziim tila la a nye ate ba welema. ²⁴ Boan nyinƙa, Yeezu Kirisita an jo daa Welensa Yegayegaka Jigi dii ate nurubiik dek se la. Welensa Yegayegaka Jigi dila ka jigi dii ate ti an baga a nya la, yisun. Wa jo ka wenna mazuk dek juijui yogyogla de ate wa yaa tagri tama zuk a pa wa dek a sak Naawen la. ²⁵ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem ta ka dunsa ziim a jo Welensa Yegayegaka Jigini bena meena. Alege Yeezu Kirisita an nye dila magamaga. ²⁶ Wa dan jam pa wa dek te ate ku paari ka diichoa

nnapode, wa daam te nam a paari ka diichoa a zaani diipo ate Naawen nye tɛŋka la. Alege, ku ale ka dii yɔgyɔgla nna, ate wie meena tuak kpeglimka la, ale wa yaa pa wa deka sak bunyi dekki ayen wa pa wa deka a nye kaabka ate biem kan nman boro. ²⁷ Ku a fe kama ayen nurubiik a kpi bunyi dekki. Wa kan kpi buye. Wa dan ga kpi, Naawen le bo wa buusa kama. ²⁸ Nurubiik abe ale a kpi ka bunyi dekki la, Yeezu Kirisita me abe kpi ka bunyi dekki a nye kaabka ayen wa dui si nuru boari wabaata basi. Wa be le nman pilim jam kama. Wa dan pilim jam, wa kan nman dui si ka nuruba wabaata a basi, alege wa le vari ka baai ale a limsi wa jamka la a basi.

10

¹ Juuma Sinsanŋa abe ka wie njaai le sum na nye la, yisinta, daa na dega. Sinsanŋa de a sak kama ayen ku a fe kama ayen nuruba a jam Naawen jigi daa meena, ale bena meena a nye kaabka. Alege kaabka de meena ale kan baga a nye ate nuruba a welema la, Sinsanŋa, njaai ale va ka kaabka de meena a tom la, an baga a nye dila me. ² Na dan baga a nye ka dila nna, nuruma ate ale a nye kaab kaai la, ba te basi kama. Dila nyin la, nuruma a dan kaab dila a yaa deri welema, ba te kan nman baga ale seba ayen wabaata boro. ³ Ku be ale ka dii la, bena meena kaabka de a teeri nuruma ka ba wabaatanja wie. ⁴ Boan nyinŋa, niiga ale bua ziita an baga dui si wabaata a basi.

⁵ Dila nyin ale, soa ate Yeezu Kirisita ale jam jam tɛnzuk de la, wa weeni Naawen ayen,

“Fi kan yaali ayen ba a ko nanta a te fu a yaase ba pa tiirinta a te fu.

Alege fi gomsa ka nyin a te mu.

⁶ Ku kan te fu supeentiga ale ba ale a ko dɔnsa a ju si kunƙun tii zuk ate ba a kaab fu la.

Ku kan te fu supeentik me ale kaab kaai ate ba a nye ayen

ka dui si ba wabaatanja a basi la.

⁷ Be nya mi ale nna, ‘Naawen, ayen m tom fi ale a yaali dii la, ase ba ale poom nmarisi mi wie Sinsanŋa Gbanƙa po dii la.’ ”

⁸ Wa lin weeni kama ayen, “Ku kan te Naawen supeentik ale ba kaabka ale ba tiirintanja ale ba ale a ko nanta baai ju a te wa la, ale kaab kaai ate ba a nye ayen ka dui si ba wabaatanja a basi la.” Nyanja de meena ba be va ka Juuma Sinsanŋa ale a weeni dii la a nye. ⁹ Wa yaa nman weeni ayen, “Be nya mi ale nna, Naawen ayen m tom fi ale a yaali dii la.” Dila nyin la, Naawen yuk kaab kpagsanja a basi kama alege pa Yeezu Kirisita kaabka zaani kaab sila nanƙula po. ¹⁰ Yeezu Kirisita ale jam tom Naawen ale a yaali dii la, ale soa ate tama meena a yaa va wa ale pa wa deka nyinƙa a nye kaabka bunyi dekki la nyin a yaa welema.

¹¹ Juuma Puusika Yenni tomteeroma meena a tom kaabka tumanja ka daa meena. Ba be a nye kaab kala degadega a paari ka diichoa. Alege Kaabka de kan dui si wabaata a basi. ¹² Yeezu Kirisita be nye kaabka ka bunyi dekki wabaata nyin. Kaabka de abe kasim ta pagrim a boro ka dila taam wuu. Wa ale ga nye dila nueri la, wa yaa kali Naawen juga gen, zula jigini. ¹³ Dula jigini, wa yaa limsi ka da dii dai ate wa dachaasanja le chim wa yom la. ¹⁴ Wa ale nye kaabka bunyi dekki dila la, a basi kama ate nuru baai ate Naawen soa la, a kan maa ta kaasun diipo taam wuu.

¹⁵ Naawen Chiika deka abe siak kama ayen nyaku de a sum ka wensie ale Naawen ale weeni dii ayen,

¹⁶ “Noayen kaai ate mi le nye ale ba da njaai le cheena la,

ale mi le pa m sinsanŋa a nyo ka ba suniima po,

abe m nmarisi na ba zuima po.”

¹⁷ Wa nman weeni gum du ayen, “M abe kan nman teeri ba wabaatanja

ale ba wakaasimaṅa diipo diipo.”
¹⁸ Dila nyiṅ la, ba wabaataṅa a dan nya vonjeka, ku an poom ṅman magsi ayen ba nye kaabka a duisi ba wabaataṅa a basi.

¹⁹ Dila nyiṅ la, m suaata Yeezu ziimu ale lo teṅ ate wa kpi la nyiṅ abe ale soa ate ti baga a jo “Welensa Yegayegaka Jigini” ale ge kan chali yogsum. ²⁰ Gatta kpienṅ kaai ate ba jam pa lik dokku noanni la a yaa lagi kama ate ti va ka siuk kuui ale vua la a jo dula. Yeezu abe pa ka wa dek nyiṅka tagri jigi dila a te tama. ²¹ Ti be ta ka Puusika Yenni kpaḡi kpeeni nna yegayega ate wa a nya Naawen Yenni zuk. ²² Ni be basi ate ti forisi paari Naawen ale sunum yuarisima ale siak kaai ate ti seba chak ayen ti ale ta siaka ale jaab waai la sum ka wensie. Ti forisi paari wa ale suniima ṅaai ate Yeezu sugri ate popola kan ṅman a daani ti la. Ti forisi paari wa ale nyiṅ sii ate ba pa nya buui ale kan ta danṅa a so si la. ²³ Ni basi ate ti ṅmasi yik nalimnyiini ti yiila ṅaai ate ti ta la, dii nyiṅ la, ti baga a ta siaka kama ayen Naawen ale pe ayen wa nye dii la wa le nye kama. ²⁴ Ni basi ate ti ta chaab wie, a maari chaab ate ku basi ate ti ta yaalika ale nuruba a tom tuimmaṅsa. ²⁵ Ni kan basi ate ti basi chaab tuka ase nuruba ba gela ale kasim a nye dii la. Alege ni basi ate ti a denṅi chaab kpa nalimnyiini a gum du, ase ni ale nya ale da dii danni ate ti Nyɔnɔwa le jam la a moata kama la.

²⁶ Dii nyiṅ la, kaab ka choa a ṅman karo ayen ka duisi ti wabaataṅa a basi ase ti nin potim seba alege kasim a tom wabaata a cheṅ alege seba ayen ti wom wensienṅa kama. ²⁷ Alege baai ale kan siak Naawen noai la, bala be a limsi ale yogsum, buusa ṅaai ale ṅa jam la, ale bolimṅiak kaai le bu de ba la. ²⁸ Nuru waai abe ale a zeri Moosis Sinsaṅṅa ale a weeni dii la, ba dan bo wa buusa ale seeroba baye a yaase seero boari ate wa lo, ba deri

a ko wa kama. Ba bola kan ta jirim ale maga dek me la ale wa. ²⁹ Dila nyiṅ la, waai abe ale potim a zeri Naawen noai la, ku a sak ase wa an pa ka Naawen Biika chim ka nuru la, wa pa Biika ziimu buui ale duisi nuru wala wabaataṅa a basi la chim ka wakayiok, wa a le ka Naawen Chiika waai ale va niaunṅ nyiṅ a nye wamaṅsa a te nuruba la. Nama be poli nya nuru wala choa waalika le ka soa dii a magsi wa nya la. ³⁰ Tama dek be seba ayen Naawen ale weeni nna. Ti be seba wa ale ka dii la kama, wa weeni ayen, “Ku ka mi wari ate m nye wari tuni baai ale a tom biem tuima la. M be le nye kama.” Ti be seba waai me abe ale weeni ayen, “Nyɔnɔwa le bo wa nuruma buusa la” kama. ³¹ Ku le pagra ka nna yegayega ase Naawen waai ale vua la a nin weeni ayen wa le te fu waalika.

³² Ni teeri ku ale jam ka dii ni jigi la. Va ṅala po ate ni tagri va Naawen la, ni nam ka wie nna yegayega po alege, ni an jam te ninammu siuk ate bu baga ni. ³³ Da dii dai nuru nyiem ale yik ni a ta nyini peelim a le ni, a nye ate ni a nam. Da dii dai me ni nyiem gomsa ka ni dek ayen ni pa ni dek a gum baai ate nuruba a nye ba dila la po. ³⁴ Ni maa jam ta jirim ale nuru baai ate ba yik lik la kama. Nuruba be ale tuesi ni jaab buuri meena la, ni diem ta supeentik kama a duṅ ni sue. Dii nyiṅ la, ni jam seba kama ayen ni ta ṅanta kama ate ba gaam bala nalimnyiini. Ba be kasim boro ka dila taam wuu. ³⁵ Dila nyiṅ la, ni be yik ni dek nalimnyiini wienṅa de po dii nyiṅ la, ku ta ka tiirim kpiem cheena. ³⁶ Ku a fe kama ayen ni ta chichiiba ate ni baga tom Naawen ale a yaali dii la ate ni nya wa ale pe ayen wa le nye dii a te ni la. ³⁷ Boan nyiṅṅa, Naawen Gbaṅka weeni ayen,

“Ku kan beni gaam taam,
 ale ge ate waai le wa jam la a
 jamu,
 wa kan beni.

38 Mi wayorisima nyamma le ta siaka kama ate ba vuuk. Alege, ba wanyi a dan nyini mi njaan a nmani, m sui kan peenti ale wa.”

39 Alege tama daa baai ale a nmani wa njaan a yaa cheŋ a be siuku po la. Ti ka baai ale ta siaka ale wa a yaa nya varibasika la.

11

1 Siaka ka wari dii ate nuru ta yiila ale seba chak me ayen di sum ka wensie a yaase di le sum nye alege, wa an baga a nya wannu deema la. 2 Ku jam ka ba siaka nyin ate Naawen jam basi ate dila po dila po demma seba ayen wa sui peenti ale ba kama.

3 Ka siaka ale soa ate ti seba ayen ka Naawen ale biisi a yaa nye wengmazuk ale ten ale nanta baai meena wuu ale bo ba po la. Dila nyin ate ti baga a nya nanta baai ale boro nna la. Ti be an baga a nya nanta baai ate wa pa nye nanta de meena la.

4 Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abil jam te Naawen kaab man a gaam Keen ale jam pa jaab buui me a nye kaabka la. Be ka Abil siaka de nyin abe ale soa ate Naawen sui peenti ale wa ayen wa ka wayorisima nyonon. Ti seba nyaku de kama dii nyin la, Naawen dek sui jam peenti ka nalimnyiini ale wa tiirimu. Be ka wa siaka de nyin ale soa me ate ti a wi wa yonni jinla ase wa diem vua kama la.

5 Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Enok an kpi la. Naawen jam goanti nye kama ate wa yiri jueli wengmazuk ayen wa kan kpi. Nuru abe an jam baga a nya wa. Naawen Gbanka abe weeni sak ti kama ayen wa nye ate ka Naawen sui peenti ale wa ale ge ate wa yaa pa wa a ta jueli la. 6 Nuru waai karo a baga a nye ate Naawen sui a peenti ale wa alege kula nyonowa a ka siaka ale wa. Dii nyin la, waai ale pa wa dek a te Naawen la, ku a fe kama ayen

wa ta siaka ayen wa boro kama. Wa be a te baai ale a gisi wa la ka tiirim.

7 Ku be jam ka siaka me nyin ale soa ate Nowa baga wom Naawen ale jam kaam wa a magsi chaab ale wie njaai le na nye chum diipo la. Wa siaka nyin ale soa ate wa jam lagi tue wom, a yaa nye njaan ayen wa vari wa ale wa dokdemma meena a basi. Wa siaka de nyin abe ale soa ate nurubiik tenzuk de a jam nya chivie, ale ge ate Naawen wi wa ayen wayorisima nyonon.

8 Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abraham zuli Naawen noai a nyini cheŋ ten kaai ate Naawen jam pe ayen wa le pa te wa la. Abraham yaa basi wa tenka a yaa nyini a cheŋ alege poom ze juijui dek chekki ate wa jam a cheŋ la. 9 Siaka de nyin ate wa jam bo ten kaai ate Naawen pe ayen wa le pa te wa la. Wa jam bo ka po ase ka nichaano la. Wa ale wa dokdemma jam a goa ka viita po ase Aizik ale Jakob ate Naawen jam pe ale ba ate ba me jam bo viita po dii la. 10 Dii nyin la, Abraham jam a limsi ayen wa jo ka wengmazuk yeri njaai ate Naawen se te wa la. Yeen de kan maari a lo.

11-12 Ku jam ka siaka nyin ale soa ate Abraham, waai ale jam kpan nna yegayega a moata kum la, a te wa powa Saara, waai me ale jam kpan nna yegayega a gaam biam taam la puuk. Dii nyin la, Abraham jam ta siaka kama ayen Naawen ale jam pe ayen wa le nye dii a te wa la, wa le nye kama. Abraham be jam sum nya ka njaanbisa a piisi nna yegayega ase chinmarisaŋa la, ale piisi me nna ase beli tambusun tintanfila la. Nuru an poom baga a chiini ba.

13 Nyaba de meena ate m biisi ba wie la kpi kama ale ba siaka alege ba an tuesi nanta baai ate Naawen pe ayen wa le te ba la. Alege siaka nyin ba nya kama ayen nanta dua ka jigi nna ninina ate ba jam a nye ase ba jam paari ku jigini kama la. Ba be jam siak kama ayen ba ka nicham tenzuk de. Ba yenni dek

abe bo ka jigi yonj. ¹⁴ Nuru baai abe ale a poli ase nna la, bala chaab a sak kama ayen ba kasim a gisi ka ba dek tenj ayen ba kali. ¹⁵ Ba be dan kasim a poli ka tenj kaai ate ba pa basi njaan la wie, ba ta siuk kama a pilim a nmani? ¹⁶ Aawo, wannu ale, ba kasim a yaali ale ka ninmuna tenj kaai ale gaam ba tenjka la. Daa jigi yonjoo, tenjuk de, ka wennmazuk ale la. Dila nyinj la, chivie ka Naawen ale ba ale wi wa ayen ba Naawenya. Dii nyinj la, Naawen se ka yeri te ba.

¹⁷⁻¹⁸ Aizik nyiini jam ale Abraham biik. Naawen yaa jam weeni Abraham ayen, "Fi le va ka Aizik nyinj a nya njaanbisa ate fi yonni kasim boro taam wuu, ase m le poom pe dii ale fu la." Alege, ku njaaninyinj ate Naawen yaa weeni Abraham ayen, wa ko wa biika de a nye kaabka a te wa, Naawen. Alege, Naawen ale jam pe dii ale Abraham ayen wa le nya biik la, ku sum chim wensie. Wa me yaa siak ayen wa ko biika de a te wa. Naawen jam weeni nna, kama ayen wa nye Abraham siaka ale wa a nya. ¹⁹ Abraham be jam ta siaka kama ayen Naawen baga a nak nuruba kama a yiri kum po. Dila nyinj la, daam dan ka ku wensienja jigini, ti baga a weeni kama ayen Abraham nman tuesi Aizik ka kum nisima po.

²⁰ Ku jam ka siaka nyinj ale soa ate Aizik weeni ayen chum da dii dai, Jakob ale liso le nya niaka kama.

²¹ Ku jam ka siaka ale basi ate Jakob te Josefi nidɔabilisaŋa wanyi-wanyi niaka ale ge kpi. Wa jam pa ka wa tacheikka a chogsi wa dek a yiri kali wa gaduoku zuk a yaa puusi Naawen a te ba niaka.

²² Ku jam ka siaka nyinj ale soa ate diipo ate Josefi a jam moata kum la wa biisi magsi chaab ale diipo ate Izirali demma ale jam basi Ejipiti tenjka abe ba kuli la. Wa jam maa weeni ba le ba nye wa dii ase wa nin kpi ate Izirali demma basi Ejipiti a kuli la.

²³ Ku jam ka siaka ale basi ate Moosis kowa ale wa mawa ale biak wa la, a pa wa suk ate ku paari chiisa sita. Ba ale jam nya ale biika ka bimanj la, yogsum jam ka ba ate ba zeri Ejipiti Naawa sinsanŋa.

²⁴ Ku be jam ka siaka ale soa ate biika Moosis ale ga chim nueri la, wa zeri ayen wa daa Ejipiti Naawa le biiga. ²⁵ Wa jam a yaali ayen ka wa dan maa nam ale Naawen nuruma a zunchoŋ gaam wa nin de masim ale biem alege ku kan beni. ²⁶ Wa jam poli kama ayen fi dan nya chivie Kirisitawa, waai ate Naawen le tom ate wa jam la nyinj, a zunchoŋ ka nna yegayega a gaam Ejipiti jigsika meena. Wa jam a poli dila kama dii nyinj la, wa nina jam muni ale ka tiirim buui ate wa le nya la.

²⁷ Ku jam ka siaka ale soa ate Moosis basi Ejipiti tenjka alege yogsum an jam yik wa ale naawa supuurimu. Wa kasim jam ta popola ale siaka kama ale Naawen, waai ate nurubiik an baga nya wa la. ²⁸ Ku jam ka siaka ale soa ate wa weeni nuruma ayen ba nye Gaambasika Tigini nandiintaŋa abe ba pa ziimu a misimisi diinaŋa noaŋa ate sabiilo, waai ale a ko nuruba la a dan jam, wa kan ko nidɔabili sii ate Izirali demma linj biak la.

²⁹ Ku jam ka siaka ale soa ate Izirali demma a baga va beli dii ate ba a wi ayen Nyamonunj la a cheŋ taam jueli nna ase ba jam a tabi ka tenj kosik zuk alege daa nyiam po la. Ejipiti demma ale jam tomsi ayen ba maa va taam la, nyiamu yaa deri chali jam lim ba a basi du.

³⁰ Ku jam ka siaka ale soa ate Jeriko tenjka siaka ate ba se gilim ka la a lo. Izirali demma jam cheŋ gilim ka, ka daa njaŋyopoi ale ge ate ka lo. ³¹ Ku jam ka siaka nyinj ale soa ate Arayab, waai ale jam ka nidɔa yaalido nna yegayega la, an jam maa kpi ale baai ale jam kan siak a te Naawen noai la. Dii nyinj la, wala ale jam vari nuru baai ate Izirali demma jam tom ayen ba ga nak nya

ba dachaasana, Jeriko demma la, a basi.

³² M be le nman biisi ka wana ale wana wariya? M te baga a biisi nuruba ba chaab wie kama, ase mbala meena ate m biisi la, alege nin nman karo ate m le nye dila. Alege ba chaab boro kama ase Gidiyon ale Barak ale Samson ale Jepeta ale Deevide ale Samuel ale Naawen biisiteeroma la. ³³ Be ka siaka nyin ate nyaba de meena a nye kpaliŋsa ale tenŋsa a nak de, a fe ate wensie boro, a nya Naawen ale pe ale ba ayen ba le nya dii la, a nye ate gbenma a baga ligi na noa, ³⁴ a kpimsi bolim kpeenta, a chali liisi gebi won sii ate ba jam ayen ba pa ko ba la. Ba jam wobsa kama alege tulim nya pagrim. Ba jam ta pagrim ka nna yegayega tugurisa po a yaa nak satenŋsa sojiba de. ³⁵ Nipooba gela baai ale ta siaka la nyin ale soa ate ba mabisa ba gela baai ale kpi la a yaa yiri kum po.

Ba gela me a jam zeri kama ayen nuruba kan basi ba namsika alege siak ayen ba namsi ba a ko, ayen ku basi ate ba yiri kum po a ta nyuvuri man. ³⁶ Nuruba jam nye ba gela me a la, a miiri ba, a pa choarima bobi ba a ta ba ga lik. ³⁷ Ba gela me, ba yuk ba ale tana, a pa gebisa a gebi ba buye, a pa gebi wonsa a ko ba gela me. Ba gela me a jam a jo ka piisa ale bua gbanŋa, ba gela me a jam chim ka nanjagsa nna yegayega, nuruba namsi ba gela a te ba tuom. ³⁸ Ku an poom nman magsi ayen tenzok de demma a nman ta nuruma de chaab ba sunŋana. Ba kasim jam bo ka sagini po a nyiem chen a basi du, nna ase nicham la. Ba jam maa bo ka guuta zuima, ale pina vie po, ale maari a goa vie po me.

³⁹ Nyaba de meena siaka nyin abe ale soa ate Naawen jam weeni ayen wa sui peenti ale ba kama alege, ba an jam nya Naawen ale jam pe ayen ba le nya jaab buui la. ⁴⁰ Dii nyin la, Naawen daam poom poli ayen wa nye ka waman ate di gaam dila a te

ti. Wa be poli kama ayen wa kan nye ate nuru bala kan ta kaasunŋa, ase ka wa nin pa tama me a gum chaab ale bala, ale wa yaa nye dila.

12

¹ Dila nyin la ti baga a weeni kama ayen, nyaba de meena a sak ti kama ayen baai ale ta siaka la, ku a te Naawen ka supeentik. Dila nyin la, ni basi ate ti chim nuru baai ale a chali chala la. Dila a sak kama ayen ku a fe kama ayen wie naai meena, ase biem dek ale bobi ti tara nna kenken la, ale basi ate ti kan baga a chali nwulinwuli la, ti yuk nala basi abe ti a chali chala naai ate Naawen ayen ti a chali la ale chichiiba, ² a kasim a nya Yeezu waai nyin ate ti siaka kasim boro a ta nyini ku piilimka po a ta a chen taam wuu la. Masim buui ate wa jam a limsi ayen wa nya la ale jam soa ate wa nam jabarimu zuk. Wa an jam poom pa chivie naai ate wa le nya jabarimu zuk la a chim wariya. Yogyogla de wa be kala ka Naawen juga gen, zula nyaka jigini.

³ Nama dek abe poli nya dii meena ale nye wa jigi la. Wabaata nyam jam kisi wa ka nna yegayega, a nye gaasa me wa jigi. Alege wa jam ta chichiiba kama nalimnyiini. Ni be poli nyaku de nya ate ku basi ate nama me ta chichiiba ate yogsum kan nye ate nyinworuk yik ni. ⁴ Boan nyinŋa, ni ale diem boro a nye kpaliŋka ale biem la, ni an diem kpaliŋka paari juijui ate ni le kpi la. ⁵ Nama ban Naawen ale biisi dii ayen ku denŋsi ni kpa ni ale ka wa bisa nyin la? Wa weeni ayen, "M biiga, kan pa ku chim gbeera ase fi nin nye wari kaasi ate Nyonowa sak fu yam maga dega.

Yaase fi basi ate fi su kaasi ase wa ale a toarin fu.

⁶ Dii nyin la, Nyonowa Naawen a sak waai ate wa ta yaalika ale wa la kama, ale a te wa waalika me waai ate wa a wi wa ayen wa biik la."

⁷ Ninam dan jam ni jigi, ni yik ni dek a nam ale bu a sak ni ka yam. Ni ninammu a sak kama ayen Naawen a nye ni ase ka wa bisa la. Biik boro ate wa ko kan te wa waalika? ⁸ Ni be dan kan a nya waalika ase wa bisaṅa meena la, ku a sak ase ni sum daa wa bisa la. Ku a sak ase ni poom ze waai dek ale ka ni ko la. ⁹ Ase ti ale ta ti koma nna, ba a te ti waalika kama alege ti a zuli ba kama. Ti be dan pa ti dek a te ba dila, ti be le pa ti dek a te ti kowa waai ale bo wenṅmazuk la ate ku soa ka se ate ti boro? ¹⁰ Tama koma be ka nurubisa. Ba be a te waalika kama a magsi chaab ale ba dek ale poli dii ayen ku magsi ti kaasunṅku la. Waalika de a nyiem be kan beni. Alege Naawen a te ti waalika kama ayen ku ta nalim jam ti jigi ate ti maa ta welensa ase wa ale ka dii la. ¹¹ Diipo ate ti nyiem nya waalika la, dila powa ti sue a kaasi kama, ṅa kan peenti. Alege ti dan siak a te wa, ku a nye ase ka tiib ale a yoani yoana la. Ase tiimu ale a yoani yoana la, waalika me a te ti ka yoana. Yoanaṅa de abe ale masim boka ale wayṅrisima tuima.

¹² Dila nyinṅ la, mi a weeni ni kama ayen, ni be zak ni nisimaṅa sii ale jiaṅ la wein, abe ni basi ate ni dunana ṅaai ale gbarinṅ la, a ta pagrim. ¹³ Ni yuarisi suitana ate nanṅ kaai ale a dugsi la a kan deri kpi alege ka nya nyinṅyṅsa.

¹⁴ Ni pii nyinṅ ate ni ta nye masik ale waai meena, abe ni welema dii nyinṅ la, waai ale kan welema la, an бага a boro ale Naawenya. ¹⁵ Ni kpesi ni dek ate ni wanyi me la a kan jogi Naawen niaunṅku abe ni wanyi me la a kan chim tituak a pa bu yaamu chogsi tiib sinsila, ¹⁶ abe ni wanyi me a kan ta nye kaai ale kan nala ase Iiso nyeka choawa la. Wala jam ale wa kowa bikpagi. Iiso yaa pa kpanṅana deka a da ṅandiinta de bunyi dekki ate ku yaa sak ayen wa ṅman daa bikpagiya. Nyeka de choa abe jam ta ka kaasunṅ a jam ba kisitana wienṅa po. ¹⁷ Alege nama

seba kama ayen ku ṅaṅnyinṅ, wa yaa ṅman jam a yaali ayen wa tuesi ka niak kaai ate wa kowa ayen wa te la, alege wa kowa jam yiaṅ wa ayen wa ga nakpiak. Iiso a kum kama a pii nyinṅ a nye ayen wa tagri wa ale nye dii la, alege wa an ṅman jam бага a nye dila.

¹⁸ Mi a weeni nyaṅa de meena kama boan nyinṅa, nama an jam ase Izirali demma ale jam jam dii la. Ni an jam daa jaab waai ate nuru бага a tiri wa ase Sinaai Guuku ale ku bolimṅiaka ale a de la, ale legini nna kpito la, ale vapagrika, ¹⁹ ale damuniṅ ale kasim a kum nna yegayega ale lueluku ale a kaari la. Nuruma ale ga wom lueluku la, ba yaa saalim ayen ba kan ṅman a yaali ayen ba wom wari di choa, ²⁰ dii nyinṅ la weeni kaai ale jam weeni ayen, "Dunṅ a dan poom tiri guuku, ku a fe kama ayen ba pa tana a yuk ka ko." Weenika de jam pagra kama te ba. ²¹ Moosis ale jam nya nyaṅa de meena la, ku jam pagra ka nna yegayega ate wa weeni ayen, "Yṅsum ale ta mu ate m nyinṅ a gok."

²² Alege nama ate mi a weeni ayen ni nya, ni goanti jam ka Zayon Guuku ale Naawen waai ale vua la tenṅka wenṅmazuk Jerusalemṅa ase tenṅzuk de Jerusalemṅa la, ale sabiilo baai ale piisi nna yegayega la, ²³ ale Naawen bisii ate wa linṅ biak la tigsika po kaai ale ka supeentik tigsika la jigi. Bisaṅa de yue ale ṅmarisi bo wenṅmazuk. Ni jam ka Naawen waai ale a bo nurubiik meena buusa la jigi. Ni chiisaṅa jam gum jaab ale ka nuru baai ale kan ta kaasunṅ la, chiisa. ²⁴ Ni jam ka Yeezu jigi. Ka wala ale zaani tama ale Naawen ale nye noayenṅ paalika la sunsunṅ. Ni be jam ka ziim buui ale a sugri ni biemu a basi la jigi. Ziimu de abe a sak ti ka wamaṅsa yegayega a gaam Abil dunṅka ziimu, ale a sak ti wie ṅaai la.

²⁵ Ni be kpesi ni dek ate ni kan zeri Naawen ale a biisi dii la womka.

Tama be ale nye ka se a baga chali be waai ale a biisi ate ku nyini wennyamazuk la jigi ase ti nin zeri wa? ²⁶ Dila powa wa ale biisi la, ku jam choa tenka meena kama. Alege yogyogla de, wa pe kama ayen, “M le choa ka tenka a nman gum du. Be daa tenka nyiini ate m le choa, m le choa ka tenka ale wennyamazuk meena a maa gum du”. ²⁷ Wa ale weeni dii ayen, “M le nman la”, a nyini ka peelim a sak ayen choaka de a sak kama ayen jaab buuri meena ate Naawen nye la le choa kama a voori, ate nanta baai meena ale a choa alege kan voori la, a zaani.

²⁸ Ni be basi ate ti te Naawen jiam dii nyin la, wa te ti ka ten kaai ate ti le chim nalima la. Tenka de abe kan maa choa a voori. Dila nyin la, ni be basi ate ti nye wa jiam abe ti a te wa zula naai le na basi ate wa sui peenti la, abe ti a chali yogsum ale wa, ²⁹ dii nyin la, ti Naawenni a nye ase ka bolim la, ate bu dan de jaab bu de kaasi dii la.

13

¹ Ni kasim ta yaalika ale chaab ase Kirisita bisa la. ² Ni a teeri ate ni siak a tuesi nicham ni yienja. Nuruba gela jam nye dila kama a yaa maa tuesi Naawen sabiiloba alege ze ayen ba ka Naawen sabiiloba. ³ Ni a teeri baai me ale bo likka diina po la wie, ase nama me maa bo ka likka diinaja po ale ba la. Ni a teeri baai me ale a nam la ase nama me maari a nam kama la.

⁴ Ku a fe kama ayen waai a dan yali chora, wa te wa yalika zula. Nidoa me a dan faari nipok, wa te faarika zula. Ku a fe kama ayen choroba ale pooba ta siaka ale chaab wie po. Naawen le wa bo baai meena nyeboka ale kaasi ate ba a nye kabonja la kama.

⁵ Ni kan basi ate ni nyeboka ale ni popola meena a kasim bo ligra yaalika po, alege, ku a fe kama ayen ni basi ate ni sue peenti ale ni ale ta

nanta baai la. Boan nyinja Naawen weeni ayen,

“Mi kan basi ni diipo diipo,
M be kan zeri ni diipo diipo.”

⁶ Dila nyin la, ni be basi ate ti nyini peelim a weeni ale supeentik ayen, “Nyonowa ka mi maaro,

dila nyin m kan chali yogsumoa.
Be ka wana le baga mu wari a nye?”

⁷ Ni teeri ni kpanja baai ale biisi Naawen wanni a sak ni la. Ni poli nya ba nyeboka ale jam ta dii a jam alege ate ba yaa kpi la, ate ni tomsi ba siaka ale jam ka dii la. ⁸ Yeezu Kirisita ka dila a ta nyini diem ale jinla a ta a chen diipo meena wuu. Wa kan maari a tagri diipo diipo.

⁹ Ni kan basi ate sinsak kperikaliisa meena togatoga a nye ate ni basi sumanka vaka. Ku nala kama ate ti tuesi Naawen tiirim buui le bu basi ate ti suniimaja pagra la. Daa ti nin a va nandiinta kisita ale ti suniimaja ta pagrimoa. Baai ale a va sinsanja de chaama la, an diem nya maarika na po.

¹⁰⁻¹³ Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a nyiem pa ka dunsa ziim a ta jo Welensa Yegayegaka jigini ayen wa nye kaabka a te wa dek wabaatana ale nuruma wabaatana. Naawen ale te Juuma Sinsanja la kan jam a siak ate nuru a nobi dun sila lantana. Juuma Puusika Yenni tomteeroma a nyiem goanti pa sila a ta nyini ka nuruma boka jigini nakpiaka a ju si. Siuk kula po, nuruba abe ale jam yik Yeezu namsi ko la, wa kummu jam ka kaabka nuruba wabaata nyin. Dila yaa be basi kama ate Naawen yaa soa ba. Yeezu nye dila ka nakpiak. Tama be ta siaka ale kaabka de kama. Dila nyin la, ni basi ate ti nyini nuruma boka jigini nakpiaka ase wa ale nye dii la a maa nya chivie wa nyin. ¹⁴ Dii nyin la, tenzuk de daa ten kaai ate ti le boro taam wuu la, ti ta yiila a limsi ka ten kaai ate ti le nya chum diipo la. ¹⁵ Dila nyin la, ni basi ate ti kasim pa pimpauk ase tama me kaabka la a ta va Yeezu jigi a te

Naawen. Pimpauku de, ti pa ka ti noa a weeni ate ku a nyini peelim ayen wa ka ti Nyɔɔɔ. ¹⁶ Ni kan ban ate ni a tom wamaɓsa a te nuruba abe ni pa ɗanta baai ate ni ta la a chari chaab, dii nyin la, wienja de a nye ase ka kaabka la a te Naawen ate wa sui a peenti.

¹⁷ Ni a zuli ni kpanja noa ale di meena wuu ate ba a weeni ni la. Ba kasim a nya ni zuk kama daa meena, dii nyin la, Naawen le bek ba kama ase ba ale a nya ni zuk ate dii ale dii nye la. Ni be dan a te ba zula, ba ba a tom ba tuimaɗa ale ka supeentik. Kan daa di, ba ba a tom ale ka sukaasima. Dila be kan maari ni.

¹⁸ Ni kasim a puusi Naawen a te ti. Tama dek seba chak kama ti popola po ayen ti an nye wari kaasiya, dii nyin la, ti a yaali kama ayen ti kasim a tom a va ku siuku diipo meena wuu. ¹⁹ M be a saalim ni ale ka ninmuna ayen, ni puusi Naawen ate wa basi ate m pilim ɗman jam ni jigi yɔgyɔgla.

²⁰⁻²¹ Ti Nyɔɔɔwa Yeezu waai ale ka Naapeenkpagini la kpi kama, a pa wa dek ziimu a nye ate tama ale Naawen ta noayen ale chaab. Noayenka de abe kasim boro kama taam wuu ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la. Nyanja de meena nyin, ate Naawen a nye ate nuruba a boro ale masim. M be a puusi a te wa kama ayen wa le va Yeezu Kirisita nyin a te ni jaab buui meena ate ni a yaali ale ninmuna la ate ni baga a tom wa ale a yaali dii la. Mi a puusi kama ayen wa nye ate ti meena chim nuru baai chaab ale a nye ate wa sui a peenti la. Dii nyin la, nyaku de a basi kama ate Yeezu Kirisita a nya zula taam wuu. Ku be nye dila.

²² M suaata, mi a saalim kama ayen ni lagi tue nalimnyiini ale chichiiba a wom tuntomika de ate m weeni a densi ni kpa la, dii nyin la, gbanja de ate m ɗmarisi a te ni la, an wonja gaam taamya. ²³ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen

ba lagi ti suoku Timoti likka dok po a basi kama. Wa dan jam nwuli, ate m cheena, m le ta wa maa jam kama.

²⁴ Puusi ni kpanja meena ale Naawen nuruma meena te ti. Ti suaataɗa baai ale nyini Italiya tenka a maa bo ale ti la, a puusi ni.

²⁵ M be ɗman a saalim ayen te Naawen niaka a bo ale ni meena.

JEEMSI Gban̄ka

¹ Mi, Jeemsi, waai ale ka Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita tomteero la, a puusi nama baai ale ka Yeezu n̄aan̄viiriba a waan̄ bo ten̄ka meena po la.

² M suaata, ni dan jam nya nyenyaka, ni basi ate ni sue a peenti yegayega. ³ Ni seba ayen ni siaka ale Yeezu a dan baga a zaani nyenyaka de po, ni le baga zaani nyenyaka kama. ⁴ Ni dan baga zaani nyenyaka de po, ku a fe kama ayen ni zaanāna de a basi ate ni kan lo. Nyaku de a basi kama ate ni nyeboka a chim nye welen̄, a kan n̄ma silim jaabjaaboa. ⁵ Naawen ta niaka yegayega. Wa kasim pa ka n̄anta nna yegayega a te baai ale a juisi wa la. Dila nyin̄ la, yam a dan posim ni ba gela jigi, ni puusi a te Naawen ale wa le pa yam a te ni. ⁶ Ni dan puusi te wa, ku a fe ate ni ta siaka ale wa abe ni kan ta chichama. Chichama nyɔnɔ a nye ase ka viok ale a fobi beli kpeeni nyiam ate bu a chen̄ nin̄ ale n̄aan̄ dii la. ⁷⁻⁸ Ba an baga a lueri wayen̄ waboari po ba tuima jigi ya. Bala chaab kan a poli ayen ba le nya jaab Naawen jigi ya.

⁹ Nama baai ale ka n̄anjagsa la, ku a fe kama ate ni supeentik, dii nyin̄ la, Naawen pa ni zaani ka nin̄. ¹⁰ Nama baai me ale ka jigsiroba la, ku a fe kama ayen ni basi ate ni supeentik ale Naawen ale pa ni zaani n̄aan̄ la. Ku a fe kama ate ni supeentik dii nyin̄ la, ni a nye ase ka puuta ale kan a beni ale a kpi dii la. ¹¹ Wenbinni a dan jueli ate wentuen̄ka a moagi yegayega, puutāna a jak kama a yuiri ate ti nalimu me a be. Siuku la po jigsiroba a dan bo ba tuimāna po a tom, ba me a kpi kama.

¹² Supeentik bo ka waai ale baga a zaani nyenyaka la jigi. Naawen

be puulim kama ayen wa le te nuru wala choa tiirim. Tiirimu de ale wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la ate wa le pa te baai ale a yaali wa la. ¹³ Ti dan jam nya nyenyaka, ku an magsi ayen ti a weeni ayen ka Naawen ale nye ti a nya. Naawen dek kan nye nuruba a nya. Wabaata me an baga nye wa a nya. ¹⁴ Alege ka ti dek suniimāna yaalika ale a dari ti ate ti a tom tuimbaata. ¹⁵ Ti dan siak a te ti suniimāna yaalika, ti a tom ka wabaata tuima. Ti wabaata tuimāna abe ale a basi ate ti a kpi. ¹⁶ M dek suaata, ni kan a a paasi chaaba. ¹⁷ Jaab buuri meena ate ti ta ate ba nala la, a nyini ka Naawen jigi. Wa nye chin̄marisāna meena a pa si a nyo wen̄mazuk ayen si a nyagsi. Wa kan tagri diipo diipo ase yisintāna ale a tagri dii la. ¹⁸ Ku ka Naawen dek yaalika ate wa nye ti ayen ti chim wa bisa, ate wa yaa pa ti a zaani jaab buuri meena ate wa nye la nin̄. Wa a ale nye dii ayen ti chim wa bisa la ale ti ale va wa wensie wien̄a la nyin̄.

¹⁹ M dek suaata, ni a poli wien̄a de. Ni basi ate ni tuen̄a a lagri nalimnyini ate ni a wom, abe ni kan basi ate ni noa a valima abe ni kan basi ate ni sue a kpabi a puuri ale nuruba me, ²⁰ dii nyin̄ la, ti dan ta supuurim ale nuruba, ti kan va Naawen ale a yaali dii la. Wa a yaali kama ayen ti a tom tuimmānsa a te wa. ²¹ Dila nyin̄ ku a fe ate ni pa ni tuimbaatāna meena a basi abe ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni tuesi wa wamānsāna n̄aai ale n̄a baga vari ni a basi la. Wa poom pa wa wamānsāna a nyo ni suniima po kama. Dila nyin̄ ku a fe kama ayen ni a va n̄a.

²² Ni dan a wom n̄a ale kan va n̄a, ni a paasi ka ni dek. ²³ Nuru dan a wom Naawen wien̄a ale kan va n̄a, wa a nye ase ka nuru waai a nyiem ale a nya wa dek nyaasun̄ po dii la. ²⁴ Wa dan nya wa dek nyaasun̄ku po a nueri, ale basi dula, wa deri a ban̄ wa le poom a neensi dii la kama.

²⁵ Nuru wala choa a nye se ka waai ale wom Naawen Sinsak maɲsaɲa ale deri baɲ la. Ku be a fe kama ayen ni kan a nye dila, dii nyiɲ la, Naawen Sinsak maɲsaɲa a vari ka nuruba a basi. Dila nyiɲ ku a fe kama ayen ni ɲmasi wom ɲa nalimnyiini abe ni a va ɲa. Ni dan a nye dila Naawen le te ni niaka.

²⁶ Nuru waai a dan a poli ayen wa va ka Naawen ale kan yik wa dek wa biik po, wa a paasi ka wa dek. Wa Naawenni vaka ka kinla. ²⁷ Ti Kowa Naawen a yaali kama ayen ti a va wa ale wensie. Dila nyiɲ la ku a magsi ka ti a maari kpin sii ale pukoga ɲaai ale a nam la, abe ti kan basi ate teɲka demma tuimbaataɲa a choksi ti.

2

¹ M suaata, nama baai ale ta siaka ale ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita waai ale ka zula meena nyɔɔ la, ni kan luk a yaali nuruba ba gela abe ni a basi ba gela. ² Ni dan tigi chaab ayen ni puusi a te Naawen ate nuruba baye a jam jo ni tigsika jigini, ate ba wanyi a jo jigsiro gatta ale su ligra nifelima ate ɲa a nyagsi, alege nwala me jo garuk tii ale kan nala, ³ ni dan te jigsirowa zula nna yegayega a weeni wa ayen, “Nya kali maɲ jigi ale nna.” alege weeni jajakka ayen wa, “Chen ga zaani denna”, a yaase “Kali teɲ”, ⁴ nyaku de a sak kama ayen ni a bo ka nuruba buusa dii nyiɲ la, ni popolaɲa ka popola baata, ku an nala ate ni a luk chaaba.

⁵ M dek suaata, ni wom de. Naawen lueri ka baai ate teɲzuk de nuruma a poli ayen ba ka ɲanjagsa la ayen ba jigsale ba siaka ale Naawen, abe ba de Naawen naam buui ate wa puulim ayen wa pa a te baai ale a yaali wa la. ⁶ Nama a nye ɲanjagsa ase ba daa nuruba la alege a zuli jigsiroba baai ale a basi ate ni a nya ninam ale a dari ni a ta a chen boteeroba niɲ la. ⁷ Bala ale biisi a

kaasi yoi maɲ kaai ate Naawen a te ni la.

⁸ Ni dan a va Naawen Naamu sinsak ɲaai ate ba ɲmarisi Naawen Gbaɲka po la nalimnyiini ayen ni a yaali chaab ase ni dek la, dila ale nala. ⁹ Ni dan luk a yaali nuruba ba gela ale kan yaali ba gela, dila an nala. Kula nyɔɔwa a tom ka wa biok. Naawen Sinsanɲa abe le bek wa kama ¹⁰ dii nyiɲ la, waai a dan va wa sinsanɲa meena alege jam kaasi dinyi wa kaasi ka ɲa meena. ¹¹ Naawen a weeni sak ni kama ayen ni kan a nye kabɔɲsa. Ni dan kan nye kabɔɲsa alege a ko nuru, ni diem nye Naawen Sinsanɲa kaasi kama. ¹²⁻¹³ Ku a fe kama ayen ti boro abe ti a poli ayen ti ka nuru baai ate Naawen le pa wa sinsak ɲaai ale a vari nuruba a basi la, a bo ti buusa. Tama be dan kan basi ate ti boka a nye se dila la, Naawen kan ta jirim ale ti dii nyiɲ la, ti an jam ta jirim ale ti vaanchaaba. Jirim nyɔɔ kan chali yɔgsum ale Naawen buusa boka.

¹⁴ M suaata, nuru waai a dan weeni ayen wa ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmaɲsa wa siaka nyiini an бага vari wa a basi, ¹⁵⁻¹⁷ ase ni wanyi nin kan ta garuk a jo yaase ɲandiinta a de, ate ni wanyi yaa nya wa a weeni wa ayen, “Naawen ale te fu garuk ale ɲandiinta,” alege kan poom a poli nuruwa ale a yaali fi maarika dii la, fi siaka ale Yeezu nyuenta ale boa? Dii nyiɲ la waai a dan ta siaka ale Yeezu ale kan tom tuimmaɲsa ku a sak se siak kala choa kpi kama la. Ka, ka kiriya.

¹⁸ Alege waai ale weeni ayen, “Nuru wanyi ale a ta siaka, ale wa choa a tom tuimmaɲsa.” Mi ale weeni wa ayen, “Sagi mu nuru waai ale ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmaɲsa la. Mi ale tom tuimmaɲsa a sak nuruba ayen mi ta siaka ale Yeezu kama.” ¹⁹ Fi ta siaka ayen Naawen ka dinyi dekki a boro? Kula ka wensie. Chichiribaataɲa me a ta siaka kama ayen Naawen ka

dinyi dekki a boro. Si a chali wa yɔgsum me kama. ²⁰ Ni basi ate m weeni sak ni ayen ni ka betta, boan nyinɲa, waai a dan ta siaka ale Yeezu alege kan tom tuimmanɲa, wa siaka kiri ale boa? ²¹ Ni basi ate ti teeri ti kokpienka waai ale jam boro ate ba a wi ayen Abraham la wie. Naawen jam wi wa kama ayen wayɔrisima nyɔnɔ. Wa yaa jam weeni wa ayen wa yik wa biika Aizik a ta cheɲ juijui ate ba a kaab la a ko te wa. Wa ale weeni wa dila la, kuna beni ya alege ate Abraham siak ayen wa ko wa te wa. ²² Abraham siaka ale wa tuimaɲa a jam ka bunyi dekki. Wa ale nyɛ dii la a sak ti kama ayen wa sum ta siaka ale Naawen kama. ²³ Wie ɲaai ate ba ɲmarisi gbanɲa po la, ka wensie. Ba ɲmarisi weeni ayen Abraham ta siaka kama ale Naawen. Ka dila nyin ale soa ate Naawen a wi wa ayen wayɔrisima nyɔnɔ ale wa doa la. ²⁴ Yɔgyɔgla de ni be basi ate m weeni sak ni ayen ku a fe kama ayen waai ale ta siaka ale Naawen la a tom ka tuimmanɲa. Be daa wa siaka nyiini ale basi ate wa a chim wayɔrisima nyɔnɔ, ka wa nyeka.

²⁵ Nipɔk ale jam boro ate ba a wi wa ayen Arayab. Wa jam ka nidɔa yaalik nna yegayega. Nuruba yaa jam nyini Izirali tenka po a cheɲ ayen ba mak nya ba dachaasaɲa Jeriko demma. Ba ale jam la, Arayab yaa jam maari ba ate ba nya siuk a chali be. Wa nyɛ manka de ale basi ate Naawen basi ate wa nya varibasika ase Abraham nyɛ manka ale basi ate wa nya varibasika dii la.

²⁶ Ni basi ate m ɲman weeni sak ni ayen, ase nuru chiik a dan kan bo wa jigi ya, wa daa jaab vuuwa. Waai abe dan ta siaka ale Naawen alege kan tom tuimmanɲa, wa siaka daa siak vuuwa, ka kpi kama.

3

¹ M suaata, ni seba ayen Naawen le jam a bo tama baai ale ka sagrɔba la buusa a gaam ti sua tintila. Ka

dila ale soa ate ku a fe ayen ni kan piisi a chim sagrɔba. ² Ti meena a kasim a nyɛ wie a kaasi kama. Nuru a dan kan nyɛ wie a kaasi wa biik po, wa ka nuru man nna yegayega ale baga wa dek me a yik nalimnyiini. ³ Nuruba nyiem a pa ka wusuma nobansa a su ɲa noa po ate ɲa baga siak ba noa a va ba a cheɲ juijui meena ate ba a yaali la. ⁴ Ni a poli ɲaarun kpion kuui ale bo nyiam po ate vioku a fobi ku ate ku a chali nyiam zuk nna yegayega la. Naarunku damdoma a baga a pa do fiik kama a nyɛ ate ɲaarunku a cheɲ juijui meena ate ba a yaali ayen ku cheɲ la. ⁵ Ku ka dila ale nuru biik gingelun kuui ale kan soa dii alege a biisi kanjanta wie la.

Ni be ɲman poli nya ase bolim magdega ale baga de sagi kpeeni dii la. ⁶ Nuru gingelun a nyɛ se ka bolim la. Ku ka bolim buui ale nyini Sitaana jigi a baga ju tenka meena la. Gingelunku de abe le baga kaasi ti nyuvunni ti nyeka meena po ale bolim buui ale a nyini bolim buui ale kan maara kpimsi la jigini. ⁷ Nuruba a baga baliɲ dunsa ale nuinsa ale wiiga ale nyiam po ɲanta alege ⁸ waai karo a diem baga a baliɲ wa gingelunɔa. Ti gingelunɲa ka ɲan baata nna yegayega ate ti an baga a yik ti. Ti a nyɛ se ka choɲ pagrik la. ⁹ Ti ta ti a biisi a pak Naawen ale a le ti vaanchaab baai ate Naawen a nyɛ ate ba a neensi wa dek la. ¹⁰ Ti pa ka noa dila a pak Naawen ale ɲman pa noa dila degadega a le nuruba. M suaata, dii ate ti a nyɛ la an nala. ¹¹ Ni seba ayen vili yeɲ nyiam an baga a masa ale a tua. ¹² M suaata, nama diem nya kinɲan ale ka yoani chaama yaase gaab ale bu yoani kinɲama yaase nya buui ale ta yesa la a baga a chim nya nyuimɔa?

¹³ Nuru wanyi a bo ni po a ta yammɔa? Wa basi ate wa boka ale wa tuimmanɲa a sak nuruba ayen wa ka yam nyɔnɔ, alege ka kanjanta me. ¹⁴ Alege ni dan ta nyuri ale popo

soblum ale chim butuom nyam, ni kan a nak kuusa a velim ayen ni ka wensie yammaa. ¹⁵ Yammu de choa an nyini Naawen jigi ya, bu nyini ka nuru biik ale chichiribaata jigi. ¹⁶ Juijui meena ate nuruba a dan boro ate ba ta nyuri ale butuom ba nyiem kasim ta ka chaab ale a tom wabaata tuima meena nna togatoga. ¹⁷ Nuru waai ate Naawen a pa wa yam welenka a te wa la, kan nye kpalinsa, wa a yik ka wa dek, wa kan zeri nuruba noa, wa ka jirim nyono, wa a tom ka tuimmanja, ale kan lugi, ale chim nuru peeluk nalimnyiini. ¹⁸ Nuru waai ale a nye ate nuruba a boro ale suyogini ale chaab la, ku a nye ase nuru wala choa a bori ka suyogini ale ge a che wayorisima yaase wamanja la.

4

¹ Ka boa ale soa ate nama kasim a kpalim chaab ale ta daanika ale chaaba? Ni a kpalim chaab ka ni dek ale a yaali dii la nyin. ² Ni a yaali nanta, alege ni kan nya ba. Ka dila ale soa ate ni a ko nuruba. Ni kasim a yaali ka ni vaanchaab nanta, alege ni an baga a nya ba. Ka dila ale soa ate ni kasim a kpalim chaab la. Ni le kan puusi a bek Naawen ayen wa pa te ni la nyin ale soa ate ni kan nya ba. ³ Ni ka popola yuarisima ale nanta baai ate ni puusi a bek ayen wa pa te ni la. Ka ni dek popola baatana yaalika nyin ate ni a bek Naawen. Ka dila ale soa ate wa kan pa a te ni. ⁴ Nama baai ale kan a va wensienja la, ni ze ayen nuru waai a dan va tenjuk masimu siutana, wa ka Naawen dachiaga? Dila nyin la nuru waai a dan va tenjuk masimu siutana, ku a sak wa ale ka nuru waai choa la kama. ⁵ Ni kan a poli ayen ba le nmarisi dii Naawen Gbanja po la, ka kinla. Ba nmarisi weeni ayen, "Chiik kaai ate Naawen a pa nyo ti nyinsa po la, kasim a yaali ka nanta." ⁶ Alege niak kaai ate Naawen pa te ti la, a pagra gaam chiik kaai ate wa pa nyo ti po la

kama. Ba nman nmarisi Naawen Gbanja po a weeni ayen, "Wa a niak baai ale kan ta kanjanta la kama alege kasim ta chaab ale baai ale a nak ba kuusa la."

⁷ Dila nyin la ni pa ni dek meena a te Naawen abe ni zeri Velinwendika ate wa nyini ni jigi a chali be. ⁸ Ni forisi paari Naawen ate wa me forisi paari ni. Nama baai ale ka tuimbaata nyam la, ni nari ni nisima ale waba tii ate ni a nye la po. Nama baai ale ka popola buye nyam la, ni sugri ni popola togatoga naai ale bo ni suniima po la a basi. ⁹ Ni basi ate ni sue kaasi abe ni a kumu. Ni basi ate ni laatana me a tagri chim kumsa, abe ni popeantik a chim sukaasu. ¹⁰ Ni yik ni dek a zuli Naawen ate wa pa ni chim nin deeroba.

¹¹ M suaata, ni kan a biisi wabaata wie a te chaaba. Baai ale a biisi wabaata wie a te chaab ale a bo chaab buusa la, bala chaab a biisi ka wabaata wie a te Naawen Sinsanja ale a bu na buusa. Nama dan a bu Naawen Sinsanja buusa, ku a sak se ni kan va na kama la. ¹² Naawen nyiini ale a te sinsanja ale a bu nuruba buusa me. Wala nyiini le baga vari ti a basi, wala nyiini abe le baga a te ti waalika. Ni dan a bu ni suaata buusa, nama a poli ayen ni ka bana?

¹³ Ni ba gela kasim a weeni chaab kama ayen, "Jinla a yaase chum, ti le nyiem a chen ten ka choa a ga bo dula ate ku paari ase ben la a gerim ate ti nya ligra." ¹⁴ Ni be basi ate m weeni sak ni ayen ni ze chum ale ta dii chiem la. Ni a nye se ka pik la, ka dan boro saliuku, ku kan beni ale ge ate ka nman a be. ¹⁵ Ku magsi ka ni a weeni ayen, "Ku dan ka Naawen yaalika, ti le baga a tom ti tuimmanja." ¹⁶ Yogyogla de ni ta ka kanjanta ale a nak kuusa. Ni ale a weeni dii la an nala.

¹⁷ Nuru waai ale seba tuimmanja tomka, alege a zeri na tomka la, wa a nye ka wabiok.

5

¹ Jigsiroma, ni wom mi. Ni le jam a namu ka nna yegayega. Dila nyin ku a fe kama ayen ni a yiili abe ni a kum. ² Ni nantana yegayega ate ni ta la, a kaasi kama ate ni gattana miari me a boro de ti. ³ Ni ligmoninka me a muni kaasi kama. Munika de a sak kama ayen ni nye kaasi kama ate Naawen yaa nya a te ni waalika. Tenka meena kpeglimka a kan beni ale ge jamu, alege nama kasim kpelisi ni nantana yegayega meena a dueni. ⁴ Ni an tuni nuru baai ale a tom ni tattana po la. Ni be wom ba funfobla. Baai ale a che ni nantana ni tattana po la kumsana a paari Nyonowa Naawen waai ale ta pagrim meena la kama. ⁵ Ni ta nanta meena kama a de masim ale naam. Niiga ale a de a biigi ate ba yik na ko dii la, nama me a de kama a biigi a gomsu ni dek a magsi Naawen buusana. ⁶ Nama a bu ka baai ale kan seba wariwari la buusa ale a ko ba me, alege ba an bage zeri.

⁷ M suaata, ni ta chichiiba a limsi ate ti Nyonowa a nman pilim jamu. Kpaaro a ta ka chichiiba a limsi borika nmoruku ale nmoruk kuui ale nman pa a san la ate wa yaa nye wa nantana a ta jo dok. ⁸ Nama me abe ta chichiiba. Ni basi ate ni popola bo jigi yen, dii nyin la da dii ate ti nyonowa ayen wa nman pilim jam la, a moata kama.

⁹ M suaata, ni kan ta funfobla ale chaaba ate Naawen a jam a bu ni buusa. Ku kan beni ale ge ate wa jam bu ni buusa. ¹⁰ M suaata, ni teeri Naawen biisiteeroma baai ale jam boro dila po a biisi Naawen wiena la. Ni teeri ba le jam ta chichiiba ba ninammu po dii la. Nama me a be ta chichiiba ase bala la. ¹¹ Ba ta supeentik kama yogyogla, dii nyin la ba nya ba ninammu kama ale chichiiba. Ni teeri nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Job, wa me jam nya wa ninammu ale ka chichiiba. Ni be nya Naawen ale jam basi ate wa nya masim ku kpeglimka po dii la. Nyaku de a be a sak kama ayen ti

nya Naawen ale ta jirim ale nuruba ninammu po dii la.

¹² M suaata, dii ale gaamu wie meena la ale nna, ku an nala ate ni a pe wennmazuk nyinna a yaase tenzuk meena yaase jaab meena. Waai a dan nye wari ate nuru begi wa, ku magsi ka wa weeni ale wensie ayen, "Mm," yaase wa weeni ale wensie ayen, "Aaya." Waai kan a pe ate Naawen a bu mini fu.

¹³ Nuru a bo ni po a nya daanika? Kula nyonowa puusi a te Naawen. Nuru a nman bo ni po me ate wa sui a peenti? Nuru wala me a yi yiila a pagi Naawen. ¹⁴ Nuru a bo ni po a yuagi? Kula Nyonowa a wi Kirisita bisana ale a tu chaab la kpanna ate ba nye kpaam a kpiiri wa zuk ti nyonowa Yeezu yonni nyin, abe ba a puusi Naawen a te wa. ¹⁵ Ba dan puusi a te Naawen ale siaka ayen Naawen le nye ate yuarowa nya nyinyogsa, wa le sum basi ate wa nya nyinyogsa kama. Tuim ba tii ate wa tomu la, Naawen le von a te wa. ¹⁶ Nyan de nyin ni a weeni a sak chaab ni waba tii ate ni nye la abe ni a puusi Naawen a te chaab, ate tuom a dan yik ni abe Naawen tebi ni. Wayorisima nyono a dan a puusi te Naawen, wa puusana a pagra ka nna yegayega. ¹⁷ Dila po dila po Naawen biisiteerowa Elaja a jam ka nurubiik ase tama me la. Wa jam puusi kama ale nin muna a te Naawen ayen nmoruk kan ni. Dila nyin la, ku jam paari ka bena nata ale geli, nmoruk an jam a niya. ¹⁸ Bena nata ale geli, ale jam a taam la, wa yaa a nman puusi a te Naawen ayen wa basi ate nmoruku ni. Nmoruku yaa jam ni nna yegayega ate jaab buuri meena a nman a chim.

¹⁹ M suaata, nama wanyi a dan a be wensie siuku po ate ni wanyi a nman a yik wa a ta nyini wa biem siuku po a nman jamu, ²⁰ kula nyonowa a vari ka tuimbaata nyonowa a ta nyini kum po a nyini. Wa be nman nye kama ate

Naawen le vonj tuimbaata nyonowa
tuimbaatana yegayegaka a te wa.

Gbanj Kaai Ate PIITA A LIŊ A ŊMARISI La

¹ Mi Piita, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tuimtomdo la. Mi ale a ŋmarisi gbanjka de a te nama baai ale bo Pontus ale Galatia, ale Kapadosia, ale Asia, ale Bitiniya la. Ni ka nicham a waan bo tenšana de po, Naawen abe lueri ni a te ka wa dek. ² Ku jam ka ti Kowa Naawen dek yaalika dila po, dila po ate wa lueri ni. Naawen Chiika ale jam poori ni ayen ni chim wa nuru welensa a va Yeezu Kirisita noai. Wa ziimu ale sugri ni tuimbaata a basi. Naawen a le wa maari abe wa te ate ni boro ale suyogini nna yegayega.

³ Ni basi ate ti te Naawen waai ale ka ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita Kowa la jiam. Dii nyin la, wa ta jirim ka nna yegayega ale ti, dila nyin a yaa nak Yeezu Kirisita yiti kum po a yaa te ti nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka. Dila nyin ate ti ta yiila, kama ayen ti ale nya nyuvunni de.

⁴ Ayen dai yen ti le nya ŋan man sii ate wa pai zaani wenmazuk la. Ba kan kaasi dula dii po, dii po.

⁵ Naawen pa wa pagrimu a nya ka nama baai ale ta siaka ale wa la zuk ayen wa vari ni nalimnyiini ni tuimbaata po a basi. Tenka ale za ka kpeglim dii po la a dan paari, wa ale pa wa varibasika a sak ti.

⁶ Ni basi ate ni supeentik wienja de nyin. Alege yogyogla de, ni sue ale kaasi du nyin la ni ale tu nye nyaka togatoga wie po. ⁷ Nyenyaka de a sak kama ayen ni ta ka siak man ale wa. Ba nyiem pa ligmonin kama a nyo bolim po a nye ate ŋa a nala, alege ŋa abe baga a kaasi. Nama siaka abe le gaam ligmonin la, ni ale tu ka nyenyaka ate ni baga ta chichiiba, ate Yeezu Kirisita dan ŋman pilim jam abe ni nya pimpauk, ale nalim, ale zula. ⁸ Nama waai an diem nya

Yeezu, alege ni ta yaalika ale wa. Yogyogla de ni ta siaka ale wa alege ni an diem nya wa. Dila ale soa ate wa basi ate ni sue peenti nna yegayega, nuru an poom baga magsi supeentik kala ale ka dii la. ⁹ Ni le ta siaka ale wa la nyin, ate wa vari ni nalimnyiini ni tuimbaata po a basi.

¹⁰ Be ka varibasika de nyin ate dila po Naawen biisiteeroma a jam pii nyin a gisi nya a yaa weeni ayen Naawen le wa te ni tiirimu de la. ¹¹ Ba pii ka nyin a limsi ayen ba min dii po ate wa le nye la, ale waai ale wa nye dila la. Kirisita Chiika ale jam bo ba suniima po a basi ate ba a nye dii la ale la, a weeni ninam buui ate Kirisitawa le nam la ale zula ŋaai ate wa le nya me la. ¹² Naawen Chiika me a jam sak wa biisiteeroma a weeni ba ayen ba an jam a tom a te ka ba dega, alege ba jam a tom a te ka nama. Naawen jam tom wa Chiika ate wa nyini wenmazuku po a jam ayen wa pai ka wa pagrimu a te baai ale jam a sak ni Naawen wamanšana la. Wa biisiteeroma a jam seba wa wamanšana wie kama ale jam a yaali ayen nama me seba ŋa. Naawen sabiiloma dek me a jam a yaali ayen ba seba wamanšana de kiri kama.

¹³ Dila nyin, ni gomsini de ale ni popola meena a magsi tuima tomka, abe ni kpesi ni dek a ta yiila ale Naawen le a yaali ayen wa maari ni dii la. Wa biika Yeezu Kirisita a dan ŋman pilim jam, Naawen le te ni ka niaka. ¹⁴ Ni le lin jam kan seba Naawen la, ni jam wa ka ni dek yaalika. Ni be kan ŋman a nye dila, ni a zuli wa nalimnyiini. ¹⁵ Wa ka welensa nyɔnɔ. Dila ale soa ate wa lueri ni ayen ni ta sunum welensa ale ni tuim ŋaai meena ate ni a tom a te wa la po. ¹⁶ Ba ŋmarisi Naawen gbanjka po dila po, dila po a weeni ayen, "Naawen ka welensa nyɔnɔ." Dila nyin la nama me a chim nuru welensa.

¹⁷ Ni nyiem dan a puusi Naawen, ni a wi wa ayen ka ni ko. Wala ale

a bo waai meena buusa alege kan lugi la. Wa a bu waai meena buusa a ta va ka wa dii meena ate fi nye la. Dila nyin la, ni pa ni nyeboka meena tenzuk de a te wa zula nalimnyiini. ¹⁸⁻¹⁹ Ni baga a teeri dii po ate ni jam a va ni kokpiensaŋa siuk kayioku la kama. Mi be nman seba Naawen ale nye dii a vari ni siuk kula po a basi la kama. Jaab waai ate wa be pa vari ni a basi la an baga a kaasi ase kuta ta a yaase ligmonin la. Jaab buui ate wa be pa nye kaabka a vari ti siuk kayaataŋa de po a basi la ale Yeezu Kirisita ziimu, ate nuru an baga a da la. Wa jam ka pabiik kaai ale welema nalimnyiini la. ²⁰ Naawen a lin jam lueri Kirisita kama ale ge nye tenzuk ale wenm mazuk ale jaab buuri meena, ale ge ku njaan nyin a yaa basi ate waai meena tenzuk de a nya wa. Wa be nye dila ka nama nyin. ²¹ Naawen a jam nak Kirisita yiri kum po kama a yaa pa wa zulaŋa ale nalimu yegayega a te wa. Kirisita nyin me ate ni ta siaka ale yiila Naawen jigi. Ni be va ka wala nyin a ta siaka ale Naawen.

²² Yogyogla de ate ni wom Naawen wensie wamaŋsaŋa la, ni sugri ni tuimbaataŋa kama ni suniima po a basi alege va wa. Dila nyin ate ni yaa ta yaalika nalimnyiini ale ni Kirisita be chaama. Dila nyin la, ni be nmasi a yaali chaab dila ale ni suniima meena. ²³ Naawen wanni a kasim boro kama taam wuu. Na kan maa kaasi dii po, dii po. Wann de nyin abe ale soa ate ba pilim biak ni. Biamu de abe da nurubisa biamoa ayen ni nman kpi alege ka Naawen. ²⁴ Ba nmarisi Naawen gbaŋka po dila po, dila po ayen,

“Nuru biik meena a nye se ka wuuta la.

Ba be nala ase ka wuutaŋa puutaŋa la.

Wuutaŋa a jak kpi kama. Puutaŋa me a siiri a lo ka ten alege ate wuutaŋa me dek a yaa a ko,

²⁵ Alege Naawen wanni a kasim boro ka dila taam wuu.”

Wanni de ka wa wamaŋsaŋa njaai ate ba jam sak ni la.

2

¹ Wienja de nyin ate mi a weeni ayen ni pa ni tuimbaata meena a basi. Ni kan a velim a te chaaba, abe ni kan a de nyuri ale chaaba, abe ni kan a le chaaba. ² Ni a nye ase biluaata la, a kasim a yaali ni maba biisim. Naawen wanni abe a nye ase ka biisim la, ate ni dan tuesi di ase biluaata la, a nyu ni le chim a pak a nya varibasika. ³ Ase Naawen Gbaŋka ale a weeni dii ayen, “Nama dek abe nya Nyonowa jirimu ale soa dii la kama.”

⁴ Ni forisi paari ti Nyonowa Yeezu wa a nye se ka tintain dii ale a te nyuvuri la ate Naawen lueri di ayen di chim tintain man wa puusika yenni po la, alege yenni seeroma a yaa zeri di la. ⁵ Nama abe a nye se ka tintana njaai ate Naawen a lueri ayen wa se wa yenni la. Yenni de po, ni a nye se ka baai ale jam ka Naawen yenni kaabdoma la, a pa ni suniimaŋa ale ni popolaŋa Yeezu Kirisita yonni nyin a nye kaabka a te Naawen. ⁶ Dii nyin la, ba nmarisi Naawen gbaŋka po ayen,

“M lueri ka tintain man,

dii ate m pa dueni yenni nyubini gugoruku po a zaani Zayon guuku zuk. Kirisitawa abe ale tanni de.

Waai abe ale ta siaka ale wa la, wa kan basi ate fi a nya chivie.”

⁷ Wa ka tintain man nna yegayega a te baai ale ta siaka ale wa la. Alege baai ale kan ta siaka ale wa la,

“Tintain dii ate seeroma zeri di ayen di ka tintain kayiok la,

a tagri chim ka tintain man a gaam na meena.”

⁸ Ba nman pilim nmarisi ayen, “Nuruba ale pa ba nansa a nak tintanni de a lo.” Ba le nak a lo kama dii nyin la, ba zeri Naawen wamaŋsaŋa womka kama. Ku yaa be ka Naawen dek yaalika ayen ba nak ba nansaŋa a lo.

⁹ Alege Naawen lueri ni kama a ta ni nyini legi po a nyini, a yaa pa ni nyo juijui ale peenti a ale a nyagsi nna yegayega la. Ni a nye se ni ka wa nalima ale wa kaabteeroba la. Wa lueri ni a te ka wa dek ayen ni a weeni wakperikaliisa tuimaṅa a sak nuruba. ¹⁰ Dila po dila po ni jam daa wa nuruba, alege yogyogla ni ka wa nuruba. Dila po dila po ni jam ze Naawen jirimu ale ka dii la, alege yogyogla de ni yaa nya jirimu de ale ka dii la kama.

¹¹ M dek doaba, ni a nye ase ka nicham tenka de zuk la, dila nyin ate mi a saalim ni ayen, ni pai ni dek ṅan yaalika a basi. Ti dek ṅan yaalika ale Naawen ale a yaali ayen ti a va wa dii la an moata chaaba. ¹² Ku a fe ate ni ta yue maṅ ale baai ale kan seba Naawen la jigi, ate ku sak ba ate ba kan baga a biisi a gaam ni ayen ni a tom ka tuimbaata. Ni basi ate ba a nya ni tuimmaṅsaṅa nyiini ate Naawen dan jam ayen wa bo tenzuk nuruma buusa, wa nya pimpauk nama nyin.

¹³⁻¹⁴ Ti Nyonowa yonni nyin, ku a fe kama ayen ni a va baai meena ale chim kpage a nya nuruba zuk la noa. Bala ase kpage kpeemaṅa la ale baai meena ale pa saṅ ba ṅaṅ la. Naawen ale bobi ba naamu ayen ba a te nuru baai ale a tom tuimbaata la waalika, abe ba a pak nuru baai ale a tom tuimmaṅsa la. ¹⁵ Dii nyin la, Naawen dek a yaali kama ayen ni basi ate ni tuimmaṅsaṅa a kpimsi bettaṅa ale a biisi ba betta biisaṅa la. ¹⁶ Nuru an soa ni, alege ni teeri ayen ni ka Naawen yom. Ni be kan a poli ayen nuru ale kan soa ni la abe ni pa kula a yaa a tom ni yaalika, alege ni pa ni boka meena a te Naawen. ¹⁷ Ni a te waai meena zula. Ni ta yaalika ale ni Kirisita be chaama. Ni a chali Naawen abe ni a zuli ni Nakpionku.

¹⁸ Nama tomteeroma, ni a zuli ni nyamma abe ni a va ba noa nalimnyiini. Daa baai nyiini ale ta jirim ale popola maṅsa la ale magsi ni va ba noa, baai me ale poom ka

gaasa nyamma la, ni a zuli ba abe ni a va ba noa. ¹⁹ Ba dan a namsi ni kinla nyin alege ni kan weeni wariya ni ale seba Naawen yaalika la nyin, wa le te ni niaka dila nyin. ²⁰ Alege, fi dan kaasi wari ate ba a nak fu dila nyin, ka boan nyuenta ale bo ku po? Alege fi dan chiibi a nam fi wamaṅsa nyin Naawen ale niak fu. ²¹ Ku be jam ka ninammu de nyin ate Naawen wi ni, dii nyin la, Yeezu Kirisita dek a nam ka dila a te ni ayen ku sak ni ate ni tomsi wa dek ale nye dii la. ²² Wa an jam tom tuimbiowa. Nuruba be an jam wom venta wa noa po. ²³ Ba ale jam le wa la, wa an jam le ba me a tuni ya. Ba le jam basi ate wa nam la, wa an jam nyigsi ba ayen wa me le basi ate ba nam. Alege wa jam pai ka wa dek a nyo Naawen waai ale wensie boteero la nisa po. ²⁴ Kirisita ale jam kpi jabarimu nyin la, wa pa ka tama tuimbaataṅa a ji wa dek zuk ayen ti kan ṅman a tom tuimbaata abe te boro ale welensa. Wa niraṅa ale basi ate ti nya nyinyogsa. ²⁵ Ni jam a nye ase ka piisa ale chen be la. Alege yogyogla de, ni ṅman jam ka Kirisita jigi. Wa a nye se wa ka ni naapeerik la. Wa le wa a nya ni chiisaṅa zuk.

3

¹ Pooba, ku a fe kama ate nama me a va ni choroma noa, ate ba gela a dan kan ta siaka ale Naawen wamaṅsaṅa, ba le tagri ba popola a va ṅa, ni ale a tom dii la nyin. Ni daa nye dila, ku an poom ṅman magsi ayen ni lagi noa a weeni ba wariya, ² dii nyin la, ba le nya ni nyeka ale welema ale nala dii la. ³ Ni kan kasim a a yaali ni zuima bobika, abe ni a su nifelima ṅaai ale a nyagsi ate ṅa diak a pagra la abe ni a jo garuk nalinta ayen ni nala. ⁴ Alege, ku a fe kama ayen ni suniimaṅa a nala gaam ṅantaṅa de, abe ni ta noa yeṅ. Suniima po nalimu de a ka kpeglimka ale chim nalim maṅ Naawen jigi. ⁵ Boan nyiṅa, dila

po, dila po nipok baai ale jam a va Naawen siuku ale ta yiila wa jigi la, bala nalimu jam ale, ba ale siak ba choroma noa nalimnyiini la. ⁶ Bala po wanyi jam ale Abraham powa Saara. Wa jam a va wa chorowa noai ka nalimnyiini a yaa a wi wa ayen wa nyono. Dila nyin la, nama me abe ka nipowa de leeba ase ni ale a tom wamaŋsa a kan chali yogsum ale jaabjaaboa.

⁷ Siuk kula po me, choroba, ku a fe kama ayen nama me ale ni pooma a boro ale chaab ale yam. Ni ta pagrim a gaam ba kama. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a te ba zula. Nama ale ba a poom tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. Ni dan kan a nye dila, ni puusaŋa a kan paari Naawen jigi ya.

⁸ Basi ate m pai wienja de meena a sak ni. Ni basi ate ni nyeka a chim bunyi, abe ni ta popola yena. Ni ta yaalika ale chaab ase suaata la. Ni a zuli chaab abe ni ta jirim ale chaab.

⁹ Nuruba a daa nye ni biem, ni kan pai biem a tuni ba. Ba dan ka te ni, nama me kan ka te ba. Alege, ni weeni ba ayen Naawen le maari ba. Dii nyin la, Naawen ale jam lueri ni la, wa jam puulim kama ayen wa le te ni niaka. ¹⁰ Ba nmarisi Naawen gbanja po dila po, dila po ayen,

“Waai a dan a yaali ayen wa nya supeentik,

ku a fe kama ayen wa kaa biisi wabulorisa abe wa a velim wie.

¹¹ Abe wa basi wa tuimbaataŋa tomka abe wa a tom tuimmaŋsa,

abe wa pa wa yaalika ale wa sunum meena ayen nuruba boro ale suyogini.

¹² Dii nyin la, Naawen a nya baai meena ale a tom tuimmaŋsa la zuk kama ale a wom ba puusa.

Alege pai njan a te baai ale a tom tuimbaata la.”

¹³ Ni dan kasim a yaali ayen ni a tom tuimmaŋsa, ka wana dek ale

wa nye ni biemoa? ¹⁴ Alege, nuruba dan poom basi ate ni a nam ni tuimmaŋsaŋa nyin, ni basi ate ni sue peenti yegayega. Ni kan basi ate yogsum yik ni ale waai ya. Ni be kan basi me ate wie a daani ni ate ni a yiili. ¹⁵ Alege ni ta Kirisitawa ni suni-ima po, abe ni a zuli wa ase Nyono la. Ni gomsni ni dek ate nuruba a dan bek ni, ni ale ta yiila wa jigi dii la, abe ni weeni a sak ba. ¹⁶ Alege ni kpesi ni dek ate ni tulisika po, ni te ba zula abe ni seba ni dek yikka. Ni ta popola yena ale Naawen, ate nuruba a dan le ni, ni ale chim Kirisitawa njanviiriba a tom tuimmaŋ sii a te wa la, abe chivie yik nuru bala chaab. ¹⁷ Boan nyin, ku zunchon kama ate nuru nya ninam tuimmaŋsaŋa nyin, ase ku nin ka Naawen yaaka a gaam nuru ale nam tuimbaata nyin. ¹⁸ Kirisita dek a jam kpi ka bunyi ni tuimbaata nyin, ayen wa pai ni a ta cheŋ Naawen jigi. Kirisita jam ka waai ale ka tuimmaŋsa nyono la. Wa jam zaani ka tama baai ale ka tuimbaata nyam la zaana jigi. Ba yaa jam ko wa kama, alege Naawen Chiika a jam nak wa yiti kum po. ¹⁹ A yaa basi wa ate wa cheŋ ga biisi a sak baai chiisaŋa ate ba yik lik la. ²⁰ Chiisaŋa de an jam va Naawen noai ya. Si jam boro ka dii po ate Nowa ate wa jam boro a nye wa njarunku dila po, dila po la. Va njala po, nuruba naanin nyiini ate Naawen a vari ba basi. ²¹ Nyiamu de a sak ase ka nya buui ate nuruba pa a te ni soka a vari ni a basi la. Ba kan sugri ka ni nyinsaŋa danja a basi, alege ku ka ni ale a nye pumpuulima ale ni popola meena a te Naawen la. Yeezu Kirisita ale yiti kum po la nyin ale soa ate nyiamu a бага vari ni tuimbaata po a basi. ²² Kirisitawa de waai ale yiti kum po a yaa jueli wennaŋmazuk la a kali ka wa juga geŋ a yaa nya Naawen sabiiloma meena ale pagro baai meena ale bo wennaŋmazuk la.

4

¹ Yeezu ale jam bo tenzuk la, wa nam ka yegayega. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni gomsni ni dekan ni popola po ayen ni le nam kama. Dii nyin la, waai ale a nam ale wa nyinlammu la, a kan nman a bo biem tuima po. ² A ta nyini jinla a cheŋ, ni a va Naawen ale a yaali dii la, alege daa nama dekan nyinŋa ale a yaali dii la. ³ Dila po wa, nama ale baai ale jam kan pa ba dekan te Naawen la, ni meena jam boro a nye ka wie ale chaab. Ni jam a tom tuima ale chaab ate ku beni ka nna yegayega. Ni jam a tom ka danŋa tuima, nipokyaalik tuima, a bugi daata, a nye nandii kpeenta tiga, a nye daata tiga ale a kaab bogluta. ⁴ Alege, yogyogla de, baai ale kan pa ba dekan te Naawen la ku cha ba kama dii nyin la, yogyogla de, nama ale bala a kan nman a tigiŋa chaab a tom ba tuimbaata tuimaŋa. Dila abe ale soa ate ba a le ni. ⁵ Alege Naawen a dan jam ayen wa bo nanvuuta ale kpilima buusa, wa le bek ba kama ba ale tom dii ale dii la. ⁶ Dila ale soa ate kpilima jam maa wom Naawen wamaŋaŋa sinsaŋa la, bala baai ate Naawen bo ba buusa ale ge ate ba kpi la ale baai me ale poom kan diem kpi la. Ba jam wom di kama ayen bala baai ale kpi la, ba chiisaŋa a ta nyuvuri a se Naawen ale vua dii la.

⁷ Tenka kpeglimka a moata kama. Ku a fe ayen ni seba ni dekan yikka be ni gomsni ni dekan a puusi Naawen. ⁸ Ku ka wamaŋ ayen ni basi ate ni nina muni ale chaab yaalika yegayega, dii nyin la yaalika ale chaab a basi kama ate biem wie kan piisi. ⁹ Ni basi ate nuruba a jam ni yienŋa abe ni kan a fobli. ¹⁰ Naawen a pai wa tiirinta togatogaka a te ka baai ale va wa la. Ni nya tiirim buui ate wa pai a te ni la abe ni pai bu a maari ni vaanŋa. Ni meena a daa nye dila, Naawen le maari ni ka nna yegayega. ¹¹ Waai ale ta Naawen tiirimu ayen wa a mooli

Naawen wie la, ni basi ate wa a mooli wa wienŋa ale nin muna. Waai me ale ta Naawen tiirimu ayen wa a tom tuima a te wa vaanŋa la, ni basi ate wa pai Naawen pagrimu a tom nalimnyiini a te ba. Ti daa nye dila, Naawen le nya pimpauk ti tuimaŋa meena po Yeezu Kirisita waai ale ta zula ale pagrim taam wuu la nyin. Ku be nye dila.

¹² M dekan suaata, ni kan basi ate ku cha ni ale nye nya kaai ale a jam ate ni a nam nna yegayega la. Ni kan basi ate ku nye ni jigi nna ase wadiirini la. ¹³ Alege ni pa ku ase ka Kirisita le nam dii la ate ni a nam, ate ku te ni masim dii po ate wa a nya wa zulaŋa ale wa nalimu la. ¹⁴ Nuruba a daa le ni, ni ale a va Kirisita la nyin, ni basi ate ni supeentik. Dila a sak kama ayen Naawen pai wa Chiika waai ale ta wa zulaŋa yegayega la a nyo ka ni suniimaŋa po. ¹⁵ Ni wanyi abe daa nam, ku a fe kama ayen ku kan chim nuru ko ka wari yaase zum, yaase fi pa ka fi dekan a nyo nuruba wie po. ¹⁶ Alege ni dan a nam ni ale ka Kirisita bisa la nyin, ni kan basi ate chivie yik ni dila nyinŋa, alege, ni te Naawen jiam ale ni ale ta Kirisitawa yonni la.

¹⁷ Yogyogla Naawen a gomsni kama ayen wa bo tenzuk nuru meena buusa. Wa dan jam wa le lin bo ka baai ate wa soa la buusa abe wa bo baai ale kan ta siaka ale wa wamaŋaŋa la. Wa be dan piilim ale tama, ku le chim ka se bala jigi ya? ¹⁸ Ase ba ale nmarisi Naawen wamaŋaŋa gbanŋa po ayen,

“Ku dan pagra ate Naawen vari nuru maŋa a basi,
ku le chim ka se tuimbaata nyamma jigi ya, baai ale kan seba wa la?”

¹⁹ Dila nyin la, ku ale ka, Naawen yaalika ayen ba a nam la, ba a tom tuimmaŋa abe ba pa ba dekan a nyo Naawen waai ale nye nanta meena la nisa po. Wa ka wensie nyonon.

5

¹ Mi a yaali ayen m saalim nama baai ale ka Yeezu njaanviirima kpanja la ayen, mi me ka kpagi. M be ka Kirisita ninammu seero. Wa dan nman pilim jam, mi ale maa nya wa zulaña ale wa nalimu yegayegaka kama. ² M be a saalim ni kama ayen, baai ale a va Naawen la a nye se ka wa piisa la, ate wa basi ate nama a chim nja naapeerisa la. Ni a nya ba zuk nalimnyiini. Ni kan a gisi ayen ni nya nyuenta ni tuimaña po, alege ni ta ku ni suniima po ayen ni a tom ka tuima a te ba. ³ Nuruma de ate Naawen pa nyo ni nisa po la, ni kan a nye ba ase ni ta pagrim a gaam ba kama la, alege nama dek a tom wa tuimaña ate ku sak ba, ba le ba nye dii la. ⁴ Ate Kirisitawa waai dek ale ka naapeerisaña kpagi kpian la a dan nman pilim jam, wa le pa wa zula njaai ale kan a kaasi la a te ni.

⁵ Siuk kula po, ku a fe kama me ayen, nama bipaaluku a va nankpagsaña noa. Abe ni seba ni dek yikka. Ku a fe kama me ayen ni a tom a maari chaab. Boan nyiña, ba nmarisi Naawen gbanja po dila po, dila po ayen, "Naawen a zeri kanjanta nyonɔ kama alege ta jiiirim ale waai ale a yik wa dek la." ⁶ Dila nyin, ni a yik ni dek abe ni pa ni dek a nyo Naawen nisa po ate wa dek ale a yaali dii po la abe wa zak ni a zaani. ⁷ Wie njaai meena ale a daani ate ni ta yiila la, ni pa nja meena a te wa, dii nyin la, wa a nya ni zuk kama.

⁸ Ni dachiaka Sitaana a nye se ka gbenli dii ale a kaari a nyeem la. Di a gisi ka nuru ayen di yik a njobi. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni gomsa abe ni kpesi ni dek a limsi di. ⁹ Ni zeri Sitaana. Ni ta siaka yegayega ale Naawen abe ni zaani ale sunum pagrisa. Dii nyin la, nama seba ayen ni vaanchaama ale bo jigi meena ate ba ta siaka ale Naawen la, a nam a se ka nama me la. ¹⁰ Ni dan ga nam magla a

nueri, Naawen waai ale a maari ni wie meena po la, le te ni pagrim yegayega a gum du. Wa jam wi ni kama ayen nama ale Kirisitawa ale ka bunyi la a maa chaab a nya wa, Naawen zulaña njaai ale kan ta kpeglimka la, Naawen dek le te ni welensa, ale nyin pagra, abe wa basi ate ni zaani jigi pagrik. ¹¹ Wa pagrimu ale kasim boro kama taam wuu. Ku be le nye dila.

¹² Nuru waai ate ba a wi ayen Silvanus la sum ka mi suok. Wala ale maa maari mu ate m nmarisi gban fiika de a te ni. Gbanja de po, maa yaali kama ayen m sak ni abe m te ni nyinbiiri Naawen ale a maari ni dii la, ku ka wensie. Ni nmasi yik nalimnyiini wa ale a maari ni dii la.

¹³ Yeezu njaanviirima baai ate wa lueri a te wa dek ate ba bo ten kaai ate ba a wi ayen Babilon la, a maa chaab a puusi ni. M suoku ate ba a wi ayen Maak la, a puusi ni me. ¹⁴ Ni a puusi chaab nalimnyiini.

Naawen le basi ate nama baai ate Kirisitawa soa la ni meena boro ale suyogini.

Gbanj Kaai Ate PIITA A N̄MARISI A SAA SIYEWA La

¹ Mi Simon Piita, waai ale ka Yeezu Kirisita tomteerɔ ale tuimtomdɔ la ale a n̄marisi gbanjka de a te baai ate ti Naawenni ale ti varibasidɔwa Yeezu Kirisita ayen ba dek welensa nyinj ate ba te ba siak kaai ale chim siak man ase tama la.

² Naawen ale te ni niaka ale suyɔgini ni ale seba wa ale Yeezu Kirisita la nyinj.

³ Ti seba waai ale wi ti ayen ti maa nya wa zulaŋa ale wa nalim yegayegaka la kama. Dila abe ale soa ate wa pa wa pagrimu a te ti ayen ti baga chali be ale tenjuk de tuimbaatanja abe ti a tom tuimmanja a te wa. ⁴ Naawen abe ale puulim ayen wa le te ti tiirim tii la, wa sum te ti ka tiirim manja nalimnyiini. Wa be te tiirintanja kama ayen ti baga liisi tuim kaasima n̄gai ale bo tenjuk de la a basi abe ti a neensi wa ale ka dii la. ⁵ Dila nyinj, ni pii nyinj ate ni a tom wamanja a gum ni siaka po, abe ni ta yam a gum ni tuimmanjanja po, ⁶ abe ni pa ni dek yikka a gum ni yammu po. Ni be dan seba ni dek yikka, ni pa chichiiba a gum du, abe ni pa Naawen vaka a gum chichiiba po, ⁷ abe ni pa jirim a gum Wein vaka po, abe ni pa yaalika a gum jirimu po. ⁸ Ni nina abe dan muni ayen ni ta wienja de meena nalimnyiini, ni le baga va ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita kama nalimnyiini ⁹ Waai nina abe ale kan muni ayen wa nya wienja de meena la, kula nyɔɔwa a nye ase wa ka yio la, ate wa kan nya a yaa banj Naawen ale vonj wa wabaatanja a te wa la.

¹⁰ M suaata, Naawen a lueri ni kama ayen ni va wa. Ni be pii nyinj ate ni nina muni ate lueri ka de boro ale ni taam wuu. Ni dan baga nye dila, ni kan baga basi ni siaka ale

wa. ¹¹ Ni dan nye dila, wa ale te ni siuk ate ni jo ti Nyɔɔwa ale ti Varibasidɔwa Yeezu Kirisita Naam buui ale kasim boro taam wuu la.

¹² Mi kasim a teeri ni kama wienja de alege m poom seba kama ayen ni poom seba n̄a kama. Ate ni kasim pii nyinj a yik wensie n̄gai ate ni jam wom ale tuesi la. ¹³ Alege mi a poli kama ayen m le diem vua la, ku magsi ka m n̄marisi gbanjka de a te ni, ate ni n̄man teeri n̄a wie. ¹⁴ M seba ayen ku ka beni ale ge ate m kpi a se ti Nyɔɔwa Yeezu ale jam weeni mu dii la. ¹⁵ M dan kpi, m gbanjka de ale te ni siuk ate ni a teeri wienja de meena.

¹⁶ Ti le jam sak ni dii ayen ti Nyɔɔwa Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam kama ale wa pagrimu la, ti an jam weeni ka sunsuelim a sak ni. Ti jam weeni sak ni ka dii ate tama a jam nya ale ti dek nina la. Ti jam nya ka wa pagrimu yegayegaka. ¹⁷ Tama ale wa ale jam bo guuk kpionku zuk la, ti Kowa Naawen a jam te wa ka zula ale nalim nna yegayega. Wa yaa basi ate lueluk a jam nyini wa boka jigini ale a nyagsi nna yegayega la a yaa sinj a weeni ayen, "Ka m biika waai ate m marinj la ale nna. Wa a nye ate m sui a peenti nna yegayega." ¹⁸ Tama ale jam bo dula ale wa la, ti jam wom lueluku ale nyini wenjmazuk a sinj la kama.

¹⁹ Dila nyinj la, wie n̄gai ate Naawen biisiteerɔma a jam biisi dila po, dila po la ka wensie wie. Ku magsi ka ni a wom n̄a nalimnyiini. Dii nyinj la, ba wienja a nye se ka bolim ate ba tɔati zaani legi po la, ku a nye ka dila a ta cheena dii po ate Yeezu Kirisita le n̄man pilim jam ate wa bolimu a yaa nya nna wentalinj ni suniimanja po. ²⁰ Wienja de meena po wakpeeni ale, ni teeri ayen biisiteerɔ karo a baga tɔgi a lagri wa ale weeni dii Naawen Gbanjka po la. ²¹ Dii nyinj la, Naawen biisiteerɔma wienja an jam nyini ka nuruba dek noa po. Alege ka Naawen Chiika ale

jam pai wa wienja a te ba ayen ba nja a sak nuruba.

2

¹ Dila po, dila po Venta biisi-teeroba ale jam kan seba Naawen ya, a bo ale Naawen nuruma a paasi ba. Venta sagroba ale ba jam bo ale nama me. Sagroba baai me ale jam kan seba Naawen la, le suk a gum ni po. Ba le ta venta sinsaga a jam sak ni abe ba nyini ba Nyonowa waai ale vari ba a basi la, njan a nyini. Dila ale soa ate Naawen le ta kaasun jam ba jigi nna nwuli. ² Alege, nuruba yegayega ale diem va ba kama a tom kabonja tuima. Ba be le ba a nye dii la le ku basi ate nuruba nya siuk a kaasi Naawen wensie siuku yue. ³ Sagroma de baai ale ta butuem la, le sak ni ka ba dek sunsuelima ate ba nya nyuenta ni jigi. Alege ku kan beni ate Naawen jam bo ba buusa ate wa nya ba kaasunku ate wa yaa basi ba ate ba kan ta kiri ya.

⁴ Naawen sabiilo baai ale tom wabaata la. Naawen an pa ba basi ya, wa yuk ba basi ka ninam jigi, juijui ate wa basi ate ba pa choroma a bo ba a zaani legi po ayen ba bo dula ate ku ga paari dii po ate Naawen le jam bo ba buusa la. ⁵ Tenjuk nuruma baai ale jam boro dila po, dila po a jam a tom tuimbaata yegayega la, wa jam basi ate ka nyiam a sueri tenjuk meena ayen ba kpi. Baai nyini ate wa jam vari basi la ale nuru wanyi ate ba jam a wi ayen Nowa ale nuruba bachaab bayopoi. Nowa jam a sak ka wensie sinsaga a magsi chaab ale Naawen. ⁶ Naawen abe jam basi ate ka bolim me a de tenj sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la nuruma. Wa jam nye dila kama ayen ku sak wa le wa jam nye baai ale a tom tuimbaata dii la. ⁷ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Loti. Nuruba kabonja tuima ale jam a daani wa nna yegayega, dii nyin la, wa jam ka nuru man. Dila ale soa ate Naawen a jam vari wa bala

chaab po a basi. ⁸ Daa meena wa kasim jam a nya ale a wom nuruma de tuimbaataja njaai ale jam basi ate wa sui jam a puuri nna yegayega la. ⁹ Dila nyin la, Naawen seba wa le wa nye dii a vari baai ale a va wa nalimnyiini la ninam po a basi. Wa seba me wa le wa nye dii ate gaasa nyam a kasim bo ninam po ate ku ga paari dii po ate wa le jam bo nuruma buusa la kama. ¹⁰ Baai dek ale a tom tuimbaata tii ate ba nyinjan a yaali ale ge an pa Naawen pagrimu a chim jaab la.

Venta sagroma de kan chali yogsum, ba ka kanjanta nyam, ba be kan zuli Naawen sabiiloma. Ba goanti a le ba kama. ¹¹ Naawen sabiiloma baai ale poom ta pagrim yegayega a gaam sagroma pagrimu la, ba kan nja ba ayen ba kaasiya yaase ba a le ba Nyonowa ninja. ¹² Alege nuruma de a nye se ka goadun kpien sii ale boro ate nuruba a yik si a ko la. Ba kan poli ase ba ka nuru bisa la. Wie njaai ate ba ze nja kiri la, ba a le nja kama. Dila ale soa ate Naawen me a weeni ayen wa le ko ba ase ba ka goadunja la. ¹³ Ba ale nye ate nuruba nam dii la, ba me le nya ninam ate ku tuni ba ba ale nye dila la nyin. Ba supeentik kama ate ba a zaani nuruba nin kantuen a tom tuimbaata tii ate ba nyinjan a yaali la. Nama ale bala a dan tigi chaab ayen ni de nandiinta, ba nyeem kasim a nye ka dila ate chivie a yik ni, ale ge bala a nya masim ba pimpaasima siutaja po. ¹⁴ Daa meena ba kan yaali ayen ba nya wayon a gum chaab ale nipok baai ale a tom kabonja tuima la po. Ba kan maari a chagi ale tuimbaata tomka. Ba kasim a nye kama ate baai siaka ale kan zuak la, a tom tuimbaata. Ba suniimaja a kasim sueri ale ka butuem. Dila ale soa ate Naawen yaa ka te ba la. ¹⁵ Ba zeri Naawen siuku vaka kama ale ge ze juijui ate ba a chen la. Ba a nye se ka nuru wanyi ate ba a wi ayen Balaam la. (Balaam kowa yue jam ale Biio.)

Balaam jam boro ka dila po, dila po a jam a tom tuimbaata a nya ligra ŋa nyinj. ¹⁶ Alege dai yeŋ ate boninj a yaa jam biisi ale wa ate wa tagri a yaa basi tuimbaata tomka.

¹⁷ Sagrōma de a nye se ka beli dii nyiam ale kpeeri la, ale chinma ŋaai ale kan ta ŋmoruk la. Naawen tali jigi legini po a te ba kama. ¹⁸ Ba a biisi ka kanjanta ale betta biisa. Ba pa ba nyiŋsaŋa a tom ka wa ŋaai ale a dari nuru baai ale a piilim ba nyini tuimbaata po a nyini la. ¹⁹ Sagrōma de a sak ka nuruba ayen ba dan wom ba sinsaŋa ale va ba, ba le vari ba a basi, alege ba dek ze ayen ba ka tuimbaata tii ale a kaasi ba la yom. Boan nyiŋa, wari dii ale бага nuru la, wa dila dek a basi kama ate nuruwa a chim wannu yomo. ²⁰ Nuruba abe dan seba ti Nyōŋowa Yeezu Kirisita ate wa vari ba a basi ate ba kan ŋman a va teŋzuk de wakaasimaŋa, ale ge ku ŋaaniŋinj ba dan ŋman tagri ba popola a maa bo wie ŋala chaab po, ku le pagra ka nna yegayega a te bala chaab a gaam ba ale poom liŋ ka dii la. ²¹ Dila abe dan nye nuru jigi, ku te zunchoŋ kama ate wala choa daam kan poom maa seba welensa siuku a gaam wa nin seba alege ku ŋaaniŋinj ate wa ŋman zeri welensaŋa sinsaŋa ate ba sak wa la. ²² Ba ale nye dii la a sak kama ayen wamagsimaŋa ate ba magsi la ka wensie. Ba magsi ayen, “Biak a dan chiiri, ka ŋman pilim a ŋmani kama a ga a de ka dek chichiitaŋa.” “Ba dan yik deri a sugri di, di nyeem ŋman pilim cheŋ ga a bilim ka fifataŋa po.”

3

¹ M dek doaba, mi ŋmarisi gbaŋka de a saa ka siye a te ni. Gbaŋsa siyewa de po, mi a teeri ni kama ayen ni a poli wa welensa wie. ² Mi a yaali kama ayen ni a teeri wie ŋaai ate Naawen biisiteerōma a jam biisi dila po, dila po la. Ni maara teeri ti Nyōŋowa ale ti Varibasidoŋa ale pa tuimtomdoŋa a sak ti wie ŋaai

la. ³ Dii abe le de niŋ la ale, ku a fe kama ayen yōgyōgla de, ni seba ayen teŋka a moata ka kpeglimka. Nuru baai nyeboka ale ka kasim va ba dek nyinj yaalik nyeka la, le jam kama. Ba dan jam, ba le nye ni a la kama, ⁴ abe ba bek ni ayen, “Ti Nyōŋowa an jam puulim kama ayen wa le ŋman pilim jamu? Wa bo ka be? Naawen ale nye teŋka ale jaab meena la, ti nyamma a kpi kama, alege wariwari an diem tagriya.” ⁵ Ba kan yaali ayen ba seba ayen dila po, dila powa Naawen a jam biisi ka wie a nye wennmazuk ale teŋ. Wa jam nye kama ate teŋka a nyini nyiam po a nyini, ⁶ be ŋman ka nyiam ate wa pa kaasi dila po, dila po teŋka. ⁷ Alege yōgyōgla de, be ka sinsak ŋala degadega ate Naawen diem pa biisi ate wennmazuk ale teŋzuk a diem boro. Alege wa dan bo buusaŋa a ga nueri, wa yaa le pai ka bolim ate bu de wennmazuk ale teŋ meena. Wennmazuk ale teŋ be diem boro a limsi ka da dii danni ate Naawen le bo baai ale kan a va wa la buusa abe wa kaasi ba la.

⁸ Alege m doaba, ni kan baŋi ayen Naawen a nya dai yeŋ ale bena tusidi ase ŋa ka bunyi la. Nyōŋo wa jigi ŋa meena ka bunyi. ⁹ Nuru ba gela a poli kama ayen ti Nyōŋowa a dan puulim ayen wa le nye wari, wa a beni ka nna yegayega ale ge a nye wannu. Aaya, wa kan benni. Wa ti an goanti ta ka chichiiba ale wa ale yaa wa nye wari dii a te fu la. Dii nyinj la, wa kan yaali ayen wa kaasi wa ya alege wa a yaali kama ayen ni basi ni tuimbaataŋa tomka.

¹⁰ Alege da dii danni ate Nyōŋowa le bo nuruba buusa la, le jam ase ka zue ale jam nuru yeri dii la. Dai dila a dan paari, wennmazuk ale teŋ le nye ka waai nna yegayega ate wennmazuk ale ŋanta baai meena ale bo du la a be ale ge ate bolim de teŋka me. Ate jaab buuri meena ale bo teŋzuk la a deri muriŋ be. ¹¹ Wennmazuk ale teŋ ale ka kaasi ka dila la, ku a fe ayen nama chim

ka boan nuruba? Ku a fe kama ayen ni chim nuru welensa a va Naawen nalimnyiini. ¹² Abe ni a limsi ate ni nya Naawen jamka ale tenzuk buusaŋa boka, abe ni a yaali ayen ŋa jam nwuli. Dai dila dannii bolim le bu de wenŋmazuku ate bolimu tuilimu a nye ate jaab buuri meena a nyalim be. ¹³ Alege Naawen a puulim kama ayen wa le nye wenŋmazuk paalik ale ten paalik ate wa welensa nyiini a kasim bo jigi meena. Tama abe kasim a limsi ka dila.

¹⁴ Dila nyiŋ la, m deŋ doaba, ase ni ale a limsi da dila dannii la, ni pii nyiŋ ate ni chim nuru welensa, abe ni kan ta wariwari Naawen jigi ya ate ni boro ale wa ale suyogini.

¹⁵ Ni a teeri ti Nyɔnɔwa ale te nuruba siuk yogyogla dii ayen ba basi ba tuimbaataŋa abe ba va wa la. Naawen dek ale jam pai wa yammu a te nuru waai ate ba wi ayen Pɔɔl la ayen wa ŋmarisi dila a te ni. ¹⁶ Pɔɔl gbaŋsaŋa meena po ate wa ŋmarisi magsi chaab ale Nyɔnɔwa chichiibaŋa ale ka dii ate mi a weeni ni nna la, wa me a weeni ka dila degadega. Ku pagra kama ate nuruba a miŋ Pɔɔl sinsaŋa a chak. Dila ale soa ate baai ale kan seba Naawen ale ge ta popola buye la, ba gela a pai Pɔɔl sinsaŋa kama ale Naawen Gbaŋka wie ŋa chaama a tagri ate ŋa ŋman ka wensie, ate ba yaa pai ŋa a sak nuruba. Bala chaab abe a wi ka kaasun a te ba dek.

¹⁷ Alege m deŋ doaba, nama poom seba wienŋa de kama. Ni kpesi ni dek abe ni kan siak ate sagro baai ale a kaasi Naawen wamaŋsaŋa la a jam paasi ni a tagri ni popola ate ni basi Naawen wensie siuku vaka ate ni lo. ¹⁸ Alege, ni basi ate ti Nyɔnɔwa ale ti varibasido wa Yeezu Kirisita a maari ni ate ni seba wa niaka ale wa yammu. Wa zulaŋa ale kasim boro ka dila taam wuu. Ku be le nye dila.

Gban Kaai Ate JŌŌN A LIŊ A ŊMARISI La

¹ Mi, Joon, a ale a ŋmarisi gbanƙa de ayen m sak ni Nyuvuri Wanniwie. Wa boro kama a nyini ku piilimka po ale chim nyuvuri meena nyɔɔ. Tama wom wa lueluku ale nya wa ale ti nimbie me ale pa ti nisima a tiri wa. ² Naawen ale tom nyuvuri meena nyɔɔwa de ate wa siŋ jam tenzuk de. Tama a nya wa kama ale chim wa seeroba ayen ti a weeni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la wie a sak ni. Di kasim a bo ale Naawen kama ate nyuvuri meena nyɔɔwa a yaa pa di a sak ti. ³ Tama a yaali kama ayen ti sak ni wie ŋaai meena ate wa nye la. Dii nyin la tama dek a nya kama ale wom ŋa. Tama ale Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita a ta ka noai yen ale chaab ate tama me a yaali ayen nama a jam gum ti po. ⁴ Tama a yaali kama ayen ni sue a peenti nna yegayega. Ka dila ale soa ate tama ŋmarisi wienƙa de a te ni la.

⁵ Dii ate Yeezu a sak tama wa dek wie ate tama a pa a sak ni la ale nna. Naawen a nye se ka dannikantuenƙa la. Legi maga dek me an baga a moata wa. ⁶ Tama abe dan weeni ayen wa ale tama ta ka noai yen ale chaab ale ge bo legini po, tama ka velinvendisati biik po ale ti nyeka po. ⁷ Alege tama dan ka wayɔrisima nyam ase wa ale ka wayɔrisima nyɔɔ dii la, dila a sak kama ayen tama ale te vaanchaab a ta noai yen ale chaab kama ate Naawen Biika Yeezu ziimu a vari ti a basi wabaata meena po.

⁸ Tama a dan weeni ayen ti ka wabiowa, ti a paasi ka ti dek. Wensie ka ti jigi ya. ⁹ Alege ti dan siak ayen ti ta wabaata, Naawen le von a te ti abe wa vari ti a basi wabaata meena po. Ti seba ayen wa le nye dila a te

ti, kama dii nyin la, wa ka wensie nyɔɔ. Wa tuimaŋa meena po, ka wayɔrisima. ¹⁰ Ti dan weeni ayen tama an diem tom wabiowa, ti a weeni ayen Naawen ka velinvendik. Ti be pa ŋaŋ a te wa wienƙa.

2

¹ M bisa, mi a ŋmarisi gbanƙa de a te ka nama ayen ni ka a tom wabaata tuima. Alege waai a dan tom wabiok, ti ta ka nuru wanyi waai ale wa saalim ti kowa Naawen a te ti la. Wala ale, Yeezu Kirisita waai ale ka welensa nyɔɔ la. ² Wala a kpi ka ti wabaataŋa nyin ayen Naawen baga vari ti ti wabaataŋa po a basi. Be daa tama wabaataŋa nyiini nyiŋa, alege wa kpi ka tenƙa meena demma wabaataŋa nyin.

³ A se ti daa va Naawen sinsaŋa meena, ti le sum a seba ayen ti seba wa kama. ⁴ A se nuru waai a dan weeni ayen wa seba Naawen alege a kan va wa sinsaŋa meena, wa velim kama. Wensie a ka wa jigi ya. ⁵ Nuru waai a be daa va wa sinsaŋa, wa sum a yaali wa kama nalimnyiini. Ti daa a va dila, ti le seba ayen tama ale wa a sum ka bunyi. ⁶ A se nuru a dan weeni ayen wa bo ale ka Naawen, ku a fe ate wa va wa ase wa biika Yeezu ale va wa dii la.

⁷ M dek doaba, ku daa sinsak paala ate maa ŋmarisi a te ni. Di diem ka sinsak kpagsaŋa ate nama a wom a ta nyini ku piilimka po la. ⁸ Alege ŋa diem ka wapaala yogyogla, dii nyin la, sinsak paani de a nye ase ka yok ale a tagri dannikantuenƙa la. Be ka Yeezu ale jam va di ale ge ate nama me a yaa maa va di.

⁹ Nuru waai abe dan weeni ayen wa bo ka dannikantuenƙa po ale ge kisi wa choa. Ku a nye ase wa diem bo ka legi po la. ¹⁰ Waai a dan ta yaalika ale wa choa, wala a nye ase wa bo ka dannikantuenƙa po la. Wari a ka wa jigi a baga a nye ate wa a tom tuimbiowa. ¹¹ Nuru waai a dan kisi wa choa, ku a nye ase wa diem a bo ka legini po ale ze juijui

ate wa a cheŋ la. Legini a lik ka wa ninan̄a ate wa nyɛ ase yio la.

¹² M bisa, mi a ŋmarisi gban̄ka de a te ka nama, dii nyin̄ la Naawen a va ka Yeezu nyin̄ a von̄ nama wabaatan̄a a te ni. ¹³ Nisomma me, mi a ŋmarisi gban̄ka de a te ka nama, dii nyin̄ la nama a poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nama bipaaluku mi a ŋmarisi gban̄ka de a te ka nama, dii nyin̄ la, nama nagi de Velinvendika kama.

¹⁴ M bisa, mi a ŋmarisi a te ka nama dii nyin̄ la, nama poom seba waai ale boro a nyini ku piilimka po la kama. Nisomma me ŋmani, mi a ŋmarisi gban̄ka de a te ka nama, dii nyin̄ la nama seba Naawen kama waai ale boro a ta nyini ku piilimka po la. Nama bipaaluku me ta pagrim kama ale a diem ta Naawen wien̄a ni suniiman̄a po. Ka dila ale soa ate ni бага nagi de Velinvendika la.

¹⁵ Ni kan a yaali ayen ni a va ten̄ka meena demma ale a va dii la. Nama a daa yaali ten̄ka meena demma ŋantan̄a, ku a sak kama ayen ti kowa Naawen yaalika a ka ni jigi ya. ¹⁶ Ŋanta baai ate nuruba nyin̄sa a yaali la ale ŋanta baai ate ba ninan̄a a yaali ayen ba a nya la abe ba yik ba a nyo ba nisa po a ta kanjanta ale ba la, ŋantan̄a de meena an nyini daa ti Kowa Naawen jigi ya. Bala meena ka ten̄zuk de ŋanta. ¹⁷ Ten̄ka meena ale ŋanta baai meena ate ten̄zuk de demma a yaali la, a kan beni, alege waai ale a va Naawen yaalika la, le jam tuesi ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹⁸ M bisa, ten̄ka meena kpeglimka dann̄i a moata kama. Ni wom ayen da ŋala po Yeezu Kirisita dachiaka a le jam. Ti seba ayen ten̄ka meena kpeglimka dann̄i a moata kama, dii nyin̄ la wa dachaasan̄a po ba yega poom boro kama. ¹⁹ Nuruma de ba gela a poom jam bo ale te kama, alege ba daa tama po. Ase ba dan jam ka tama po, ba te diem bo ale ti

kama, alege ba le basi tama dii la a sak kama ayen ba daa tama po.

²⁰ Alege Yeezu potim lueri ni kama a basi ate Naawen Chiika a bo le ni ayen ni meena seba ku wensie ale ka dii la. ²¹ Mi a kan ŋmarisi gban̄ka de a te nama ayen ka nama ale kan seba wensien̄a la, alege ka ni ale seba wensien̄a la nyin̄ ale soa ate mi a ŋmarisi a te ni. M be ŋman seba kama ayen venta kan nyini wensie jigi ya.

²² Be ka wana ale venta nyon̄o? Ka waai ale a weeni ayen daa Yeezu ale waai ate Naawen a tom la. Wala choa ka Kirisita dachiak. Wala a zeri ka Kowa ale wa Biika. ²³ Nuru waai abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a zeri ka Naawen dila. Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, wala me a seba wa Kowa Naawen kama.

²⁴ Nama a be kan bagimu ba le a lin̄ sak ni dii la. Ni dan kasim a ta ku dila ale a teeri ku me, nama ale ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu le jam a gum chaab. ²⁵ Yeezu Kirisita abe puulim kama ayen wa le te ti nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²⁶ Mi a ŋmarisi gban̄ka de a kaam ni ayen ni seba baai ale a paasi ni la. ²⁷ Alege nama, Yeezu Kirisita a pa wa Chiika a nyo ka ni suniiman̄a po. Wa Chiika abe le bo ale ni la, ni kan ŋma yaali waai ayen wa sak ni. Wa Chiika ale sak ni wari meena. Wa a sak ka wensie daa venta. Ni be va sinsan̄a de ate ni le Kirisita chim bunyi.

²⁸ M bisa, ni basi ate ti a va Naawen Chiika, ate Yeezu a dan ŋman pilim jam abe ti ta nyin̄biiri ti kan chali yogsum̄a ate chivie a yik ti ate ti suk ti dega. ²⁹ Nama seba ayen Yeezu jigi wie meena a yuarisi kama. Kula be a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen baai meena ale tom wayorisima tuima la, ka Naawen bisa.

3

¹ Nama a poli ti kowa Naawen ale a yaali ti nna yegayega dii la. Wa yaalika ale ti a zuak ka nna yegayega

ate wa yaa a wi ti ayen wa bisa. Ti be sum ka wa bisa. Baai abe ale a va tenzuk de demma siuku la a ze tama, dii nyin la ba ze Naawen dega. ² M deka dɔaba, yogyɔgla de tama a yaa ka Naawen bisa. Alege, Naawen an diem a sak ti ti le ti chim nuru baai chaab la. Alege ti seba ayen Yeezu a dan nman pilim jam, ti za te a nye ase ka wa dek la. Ti be le nya wa dek ale sum ka dii la ale ti nimbie dai yen po. ³ Baai meena abe ale ta nyaku de yiila la, bala le chim nuru welensa ase Yeezu ale ka dii la.

⁴ Baai meena ale a tom tuimbaata la, kan va Naawen sinsanɲa. Nyaku de abe nye a kaasi ka sinsanɲa. ⁵ Ni seba ayen Yeezu a sin jam tenzuk de ayen wa vari ka nuruba ba tuimbaata po a basi. Wabiok abe jam ka wa dek jigi ya. ⁶ Baai meena ale ka bunyi ale Kirisitawa la, bala a kan nman a tom tuimbaata. Alege, baai meena ale kasim a tom tuimbaata la, a nye dila kama, dii nyin la ba ze wa.

⁷ M dɔaba, ni kan basi ate nuru waai a paasi ni. Baai meena ale a tom tuimmanɲa la, bala ka nuru welensa ase Yeezu la. ⁸ Baai meena ale a tom tuimbaata la, bala ka Velinwendika bisa. A nyini ku piilimka po a ta jam paari jinla, Velinwendika a kasim a tom ka tuimbaata. Ka dila ale soa ate Naawen a tom wa biika ate wa sin jam tenzuk de meena ayen wa yik Velinwendika tuimanɲa a kaasi.

⁹ Baai meena ale ka Naawen bisa la, a kan tom wabaata dii nyin la, Naawen ale ka dii la a bo ale kula nyɔɔ wa kama. Naawen abe ale ka wa ko la nyin ale soa ate ku a fe ayen kula nyɔɔwa a kan a tom tuimbaata. ¹⁰ Siuku de po ni le бага a min baai ale ka Naawen bisa la ale baai me ale ka Velinwendika bisa la. Baai ale kan a tom tuimmanɲa la ale baai me ale kan a yaali ba chaab la, bala meena a daa Naawen bisa.

¹¹ Naawen sinsanɲa ate nama a lin a wom la ale, ti a yaali ti chaab.

¹² Ku a fe kama ayen ni kan a nye ase Keen la. Wala a jam ka Sitaana biik,

dii nyin la wa jam ko ka wa suoku Abil. Nama a seba jaab buui nyin ale soa ate Keen a ko wa la? Wa ko wa kama, dii nyin la wa dek a jam a tom ka tuimbaata alege wa suoku a jam a tom tuimmanɲa.

¹³ M suaata, ase baai ale a va tenzuk meena demma siuku la a dan kisi ni, ni wamanɲa nyin, ni kan basi ate kula cha ni. ¹⁴ Tama seba kama ayen tama basi kum kama ale nya nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. Tama seba kama dii nyin la, tama ta yaalika ale ti chaab kama. Nuru waai abe ale kan ta yaalika la, a diem bo ka kum po. ¹⁵ Baai ale kisi ba chaab la, a nye ase ka nuru koorisa la. Nama seba ayen nuru bala chaab a ka nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la. ¹⁶ Tama ale seba yaalika ale ka dii la ale nna. Ku kiri ale, Yeezu ale kpi a te ti dii la, a sak ti kama wensiɛ yaalika ale ka dii la. Ku nala kama ayen tama me pa ti nyuvoonɲa a te ti chaab me ase ku dan poom ka kum wari. ¹⁷ A se nama a dan poom ka nanta nyam ale ge ate ni nya ni choa ale wa a nam alege ni kan maari wa. Kula a sak kama ayen Naawen yaalika a ka ni jigi ya. ¹⁸ M bisa, ni kan basi ate ti a yaali ti chaab ale ti noa po wie nyiini, alege ni basi ate ti sum a yaali ba abe ti a tom tuimmanɲa a te ba.

¹⁹ Kude ale ku basi ate ti seba ayen ti va wensiɛnɲa kama. Ale a basi ate ti seba a chak ayen Naawen a bo le ti. ²⁰ Tama popola abe dan kaasi ate ti jok nyinbiiri ti seba ayen Naawen a gaam wie meena kama ale seba wie meena. ²¹ Dila nyin la, m deka dɔaba tama popola abe dan kan kaasi ya, ti ta nyinbiiri kama ayen Naawen a bo ale ti. ²² Ti dan juisi jaab wa jigi, wa le te ti, dii nyin la tama ale a va wa noai ale a tom tuim nɲaai ale a peenti wa poi la. ²³ Siuk kula po, Naawen ale a weeni ti ayen ti nye dii la ale, ti ta siaka ale wa biika Yeezu Kirisita abe ti a yaali chaab ase wa ale poom a weeni ti dii la. ²⁴ Baai meena ale a va Naawen noai la a bo ale wa kama

ate wa me a bo ale ba. Ti seba ayen nyaku de ka wensie, dii nyinj la wa pa ka wa Chiika a nyo ti suniimaṅa po.

4

¹ M deka dɔaba, nuruba ba gela a dan weeni ayen ba ta Naawen Chiika ni kan deri kpabi siaka a te ba. Ni kpesi ni deka ale ba, dii nyinj la ba gela ka velinvendisa a piisi nna yegayega a tagli jigi meena.

² Ku le ku nye dii ate ni baga miṅ ase bala chaama a sum ta Naawen Chiika yaase ba ka la ale, waai ale ta siaka ayen Yeezu Kirisita a siṅ jam tenzuk de meena ase ka nurubiik la kula nyɔṅɔ ale ta Naawen Chiika.

³ Waai abe ale kan ta siaka ale Yeezu la, Naawen Chiika a ka kula nyɔṅɔ jigi ya. Kula nyɔṅɔwa abe ka Kirisitawa dachiak me. Ni be wom ayen Kirisitawa dachiaka ale jam tenzuk de meena. Wa be sum jam kama.

⁴ M bisa, Naawen ale soa ni ate wa pa wa Chiika a te ni. Ni be nak de ba kama. Pagrim buui ale bo ni po la a pagra kama a gaam Kirisita dachaasaṅa pagrim buui ale bo ba po la. ⁵ Biisiteeroma de, baai ale ka velinvendisa la ale tenka meena demma ka bunyi. Ka dila ale soa ate ba a wom ba wienṅa la. ⁶ Alege ka Naawen ale soa tama. Dila nyinj baai meena ale seba wa la a wom tama ale a weeni ba dii la kama. Baai me ate Naawen an soa la, bala kan wom tama sinsaṅṅa. Dila ale soa ate ti baga a miṅ baai ale ta wensie ale baai ale a velim la.

⁷ M deka dɔaba, ni basi ate ti a yaali chaab, dii nyinj la, yaalika a nyini ka Naawen jigi. Waai ale a yaali wa choa la, wala ka Naawen biik ale seba wa me. ⁸ Waai abe ale kan ta yaalika la, a ze Naawen ya dii nyinj la, Naawen ka yaalika nyɔṅɔ. ⁹ Naawen ale tom wa be yenka ate wa siṅ jam tenzuk de meena, ayen tama a baga a nya nyuvuri. Kula a sak ti ka Naawen ale a yaali ti a soa dii la. ¹⁰ Tama an liṅ yaali Naawen

ya, alege ka Naawen deka ale liṅ yaali tama a yaa tom wa biika ayen wa siṅ jam tenzuk de a kpi a vari ti ti wabaata po a basi. Wa le nye dii la a sak ti kama ayen wa sum ta yaalika ale ti kama.

¹¹ M deka dɔaba, a se Naawen a daa yaali ti nna la, ku be a magsi kama ayen tama me a yaali chaab.

¹² Nuru waai an diem a nya Naawen ya, alege te dan a yaali chaab, wa le bo ale ti abe wa a maari ti, ate tama a yaali wa yegayega.

¹³ Ti seba ayen wa bo ale ti kama ate tama me a bo ale wa, dii nyinj la wa Chiika ate wa pa te ti la a bo ti suniima po kama. ¹⁴ Tama abe nya kama a weeni sak nuruba Naawen ale tom wa Biika ayen wa jam chim tenka meena demma Varibasido la

¹⁵ Baai meena ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, Naawen a bo ale ba kama ate ba me a bo ale wa. ¹⁶ Tama deka abe seba nalimnyiini ayen wa a yaali ti kama ale ta siaka ayen wala ale yaalika nyɔṅɔwa. Baai meena ale a yaali ba chaab la a bo ale Naawen kama ate wa me deka a bo ale ba.

¹⁷ Siuk kuui ate Naawen Yaalika ale sum chim yaali maṅ a te ti la ale dai dii dannii ate Naawen le jam bo ti buusa ate ku basi ate yɔgsum ka yik ti la. Dii nyinj la, ti boka tenzuk de a nye ase ka Yeezu Kirisita boka ale jam ka dii tenzuk de la. ¹⁸ Yaalika ale yɔgsum kan va chaaba. Yaali maṅ a yiaṅ yɔgsum kama a basi. Dila nyinj waai ale yɔgsa la a kan baga a ta yaali maṅṅa. Yɔgsum ale namsika ale a va chaab.

¹⁹ Tama a yaali Naawen, dii nyinj la wa liṅ a sak ti kama ayen wa a yaali ti. ²⁰ Nuru waai a dan weeni ayen wa a yaali Naawen ale kisi wa choa, kula nyɔṅɔ ka velinvendik. A se wa dan kan ta yaalika ale wa choawa waai ate wa a nya wa la, kula nyɔṅɔ a be wa nye ka se a ta yaalika ale Naawen waai ate wa kan nya wa la?

²¹ Kirisitawa a sak ti nyaku de kama ayen ase waai a daa yaali Naawen,

ku a fe kama ate wa a yaali wa choa me.

5

¹ Nuru waai ale ta siaka ayen Yeezu ka waai ate Naawen tom ayen wa vari nuruba basi la, kula nyɔɔwa ka Naawen Biik. Ase nama a dan ta yaalika ale nuru waai, ni a yaali ka wa bisa me dila. ² Dila nyin, tama daa yaali Naawen ale a va wa sinsanɔa, ti seba kama ayen ti a yaali wa bisaɔa me. ³ Waai ale a yaali Naawen la a va ka wa noai. Wa ale a yaali ayen tama a va wa dii la an tua. ⁴ Dii nyin la, baai meena ale ka Naawen bisa ale ta siaka ale wa nalimnyiini la, a baga nak Yeezu dachaasaɔa a de kama. ⁵ Waai abe ale ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la nyiini ale ba baga nyɛ dila.

⁶ Yeezu Kirisita ale sin a jam tenzuk de la, ba an jam a te wa soka ale nyiam nyiini. Ba ale jam ko wa la, wa ziimu a yaa jam nyini gum du kama. Naawen Chiika dek waai ale ka wensie nyɔɔ la, a jam ale wa soka de ale wa kumu meena seero. ⁷⁻⁸ Yɔgyɔgla de, nama be nya kama ayen Naawen Chiika ale Yeezu soka wannu ale wa ziimu ale nyini la, nyaɔa de butawa meena abe a sak kama ayen wienɔa de a sum nyɛ kama. ⁹ Ti poom a lij wom nuruba ale a biisi Yeezu wie dii la kama, alege Naawen ale a biisi wa Biika wie dii la a gaam mbala kama nna yegayega. ¹⁰ Waai abe ale ta siaka ale Naawen Biika la, a ta dii ate Naawen a biisi wa wie la kama wa sunum po, ate kula nyɔɔ a baga a seba wa Biika nalimnyiini. Waai me abe ale kan ta siaka ayen Yeezu ka Naawen Biik la, kula nyɔɔwa a weeni kama ayen Naawen ka velin-vendik, dii nyin la wa ka siaka ale dii ate Naawen a biisi wa Biika wie la. ¹¹ Ni wom Naawen ale biisi wa biika wie dii la ale nna. Wa pa ka wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a nyo wa Biika nisima po ate wa Biika me a pa di a te tama. ¹² Waai ale Naawen Biika abe ale boro ale

chaab la, wala a ta nyuvunni de kama. Waai ale Naawen Biika abe ale kan daa bunyi la, wala a maa ka nyuvunni de.

¹³ Mi a nmarisi gbanɔa de a te ka nama ayen nama baai ale ta siaka ale Naawen Biika la ayen ni seba ayen ni ta nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama. ¹⁴ Yɔgyɔgla de ti yaa ta popo pagrim kama ale seba chak me Naawen nimbie po ayen te dan juisi wa nanta baai ale a basi ate wa sui a peenti la, wa le wom ti. ¹⁵ Ti seba chak kama ayen wa le te ti nanta baai ate tama a juisi wa jigi la kama, dii nyin la wa nyiem a wom ti juisimu kama ale a te ti nanta baai ate ti a juisi wa la.

¹⁶ Ni dan nya ni chaab ale ba boro a tom tuimbaata tii ate Naawen a kan te ba waalika ayen ba kpi la, nama a puusi a te wa ate ba pa ba tuimbaataɔa a basi ate wa baga a pa wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ba. Nuruma de chaama nyin ale soa ate nama magsi ni a puusi a te Naawen la. Alege, nuruba a dan boro a tom tuimbaata tii ate Naawen ayen wa te ba waalika ate ba kpi la mi a poli ayen ni kan puusi te ba. ¹⁷ Wie nɔaai meena ate nuru a tom ate nɔa daa wayɔrisima la, nɔa ka wabaata Naawen jigi. Alege wabaataɔa de gela boro a kan ta kum a jam.

¹⁸ Ti seba ayen baai ale ka Naawen bisa la a kan kasim a tom tuimbaata, dii nyin la, Naawen biika ale a nya wa zuk ate Velinvendika an baga wa wariwari a nye.

¹⁹ Tama seba ayen ti ka Naawen bisa. Baai meena ale kan daa Naawen bisa la, a bo ka Velin-vendika nisima po.

²⁰ Ti be nman seba ayen Naawen Biika Yeezu a sin jam tenzuk de ayen wa lagri ka ti ninanɔa, ate ti baga a seba Naawen waai ale ka wensie nyɔɔwa la. Tama ale wa biika Yeezu Kirisita boro ka bunyi. Wala me ale Naawen manka dek waai ale pa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la a te ti.

²¹ M bisa, ni yeeri ni dek bogluta
po.

Gbanj Kaai Ate JŌŌN A N̄MARISI A SAA SIYEWA La

¹ Mi nisomawa nna ale a n̄marisi gbanjka de a te nipok waai ate Naawen a lueri la ale wa bisanja baai ate m ta yaalika nna yegayega ale ba la. Daa mi nyiini ale ta yaalika ale ni, alege ka baai meena ale seba Naawen wensie wienja la me ale a yaali ni, ² dii nyinj la, wensie njala a bo ti meena suniima po kama a ta a chej dii po meena wuu.

³ Mi a saalim kama ayen ti Kowa Naawen ale wa Biika Yeezu Kirisita le niak ti meena abe ba ta jiiirim ale ti a te ti suyogini, ate ti baga a va wensie njala nalimnyiini abe ti a yaali chaab.

⁴ Mi sui a peenti ka nna yegayega, dii nyinj la, mi nya fi bisanja ba gela kama ale ba a va wensienja njai ate ti Kowa Naawen a weeni ti ayen ti a va la. ⁵ Dila nyinj la, mi a saalim fu kama m dek tua ayen, fi a va Naawen sinsak njai ate ti wom a ta nyini ku piilimka po la. Na po dinyi a weeni ti kama ayen ku nala kama ate ti a yaali chaab. ⁶ Yaalika de ate mi a n̄marisi la a sak kama ayen ti a zuli Naawen sinsanja. Sinsak njai ate ni meena a wom a ta nyiini piilimka po la ale ni meena a boro ale yaalika.

⁷ Daanja de po pimpaasima nna yegayega ale boro. Ba kan siagi ayen Yeezu Kirisita a sij jam tenzuk de kama ase nurubiik la. Nuru baai ale kan a siagi dila la ka pimpaasima ale chim wa dachaasa. ⁸ Dila nyinj la, ni kpesi ni dek nalimnyiini ate ni kan nman a basi tama ale sak ni dii la. Ate ni kan jogi tama ale tom dii la ate ni tuesi ni tutunanja meena.

⁹ Waai abe ale kan a va dii ate Kirisitawa sak ti la, alege pa wa dek wie a gum du la, nuru wala choa daa Naawen nuru. Alege waai ale va sinsanja dila la, a ta Naawen Kowa

ale wa Biika Yeezu kama. ¹⁰ Dila nyinj la, nuru waai a dan jam ni jigi a yaali ayen wa pa wa le ta dii la a gum dii ate tama a sak ni la po, ni kan te wa tia, alege ni yiak wa ate wa chej. Ni kan poom a ta wa a ga basi siuwa. ¹¹ Baai ale a zuli wa la, bala me a tom ka tuimbaata a se wala dek la.

¹² M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak ni, alege m kan nman a yaali ayen m n̄marisi yogyogla de. Mi a yaali kama ayen m dek jam ni jigi ate ti baga biisi nj wie ale chaab. Ti dan nye dila ti meena suniima le peenti nna yegayega.

¹³ Kirisita bisanja ale a tu chaab la, a puusi ni.

Gban̄ Kaai Ate JŌŌN A N̄MARISI A SAA SITAWA La

¹ Mi, nisomawa nna, ale a n̄marisi gban̄ka de a te m dek d̄ɔawa Gayus ate m sum a yaali wa nna yegayega la.

² M dek doa, mi a saalim kama ayen Naawen a te fu nyinyɔgsa, ate fi a tom fi tuimaŋa nalimnyiini. M seba ayen fi a va Naawen ka nalimnyiini. ³ Yeezu n̄aan̄viirima ba gela ale jam a weeni mi ayen fi sum a va Naawen wensie siuku kama ale fi sunum meena. Mi le ga wom dila la, ku yaa deri peenti m sui nna yegayega. ⁴ Mi nyiem ale wom ayen m bisaŋa a va Naawen wensie siuku kama la, m sunum a nyiem a kasim a yok ka nna yegayega a gaam jaab buui meena.

⁵ M dek doa, ku nala kama ale fi ale a tuesi Yeezu n̄aan̄viirima ale maari ba dii la. Ba ka nicham ate fi ze ba alege, fi deema a tuesi ba. Fi ale a nyɛ dii la, a sak kama ayen fi sum a va Naawen siuku kama nalimnyiini. ⁶ Ba biisi fi wie kama ale Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo dela la, ale pak fu fi ale a yaali ba dii la. Mi a saalim fu kama ayen ba nyiem a dan boro a gomsɪ ayen ba basi fu abe ba nyiem, te ba maari kaai ale ka peenti Naawen sui la ate ba nyiem. ⁷ Dii nyin̄ la, ba a sak ka nuruba Yeezu wie. Ba be kan tuesi baai ale kan daa Kirisita bisa la jaabɔa. ⁸ Dila nyin̄ la, ku nala kama ayen tama Kirisita bisaŋa a maari bala chaab ate ti maa chaab a tom ate ti va wensien̄a.

⁹ Mi n̄marisi ka gban̄ a te Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo fi tɛŋka po la, alege Diyotifiz ale a yaali ayen wa chim ba kpagi la, a zeri dii ate mi a n̄marisi m gban̄ka po la vaka kama.

¹⁰ Dila nyin̄ la, m dan jam ni jigi, ti le kali tɛŋ a biisi ale chaab ate nuruba wom wie n̄aai meena ate wa nyɛ la,

ale wa ale kasim a velim a te mi dii la. Wa dii dek ale n̄masi gaam taam ate wa a nyɛ la ale, wa kan tuesi Yeezu n̄aan̄viirima baai ale nyiem a jam wa yenni la. Wa be kan basi me ate wa d̄ɔama a tuesi ba a ta a jo ba yien̄a po. A se ba dan tuesi ba ayen ba ta jo, wa nyiem a yaali kama ayen wa yiaa ba ate ba nyini Yeezu n̄aan̄viirima po a nyini.

¹¹ M dek doa, kan tomsi maara nyɛ wie n̄aai ale kan nala la, alege tomsi a tom wie n̄aai ale nala la. Waai abe ale tom wamaŋsa la, Naawen soa ka wala. Waai me abe ale a tom wakaasima a yaase wabaata la, Naawen an soa wala choawa.

¹² Waai meena a pak Dimetirus kama. Wa wensien̄a me dek a sak wa nyɛ magsika kama. Tama dek a weeni a gum du ate nama me seba ayen ti ale a weeni dii la ka wensie.

¹³ M ta ka wie nna yegayega ayen m weeni a sak fu alege m kan yaali ayen m n̄marisi n̄a dueni ¹⁴ Mi a poli ayen ku kan beni alege ate m nya fu. Ti dan tu chaab, ti le biisi wien̄a de meena ale chaab.

Naawen le te fu suyɔgini.

Fi d̄ɔama baai meena ale bo dela la, a puusi fu. Be puusi ti d̄ɔama baai ale bo ale fu la, a te ti.

JUUD Gbanƙa

¹ Mi Juud, ka waai ale ka Yeezu Kirisita tomteero ale Jeemsi suok la.

Mi ale a nmarisi gbanƙa de a te ni. Ti Kowa Naawen ale lueri ni ale a yaali ni, ate Yeezu Kirisita a nya ni zuk.

² Naawen le ta jirim ale ni abe wa ta yaalika ale ni, abe wa basi ate ni boro ale suyogini nna yegayega.

³ M dek doaba, m daam poom a yaali ayen m nmarisi a weeni sak ni ka Naawen ale vari nama ale tama ti tuimbaata po a basi dii ale ayen ti a va wa la. Yogyogla ku a fe kama ayen m nmarisi ni a te ni nyinbiiri ayen ni kpalim a ta siaka nalimnyiini ale wamaɗsaɗa ate Naawen a pa na te ni bunyi dekki la. ⁴ Ni ta siaka nalimnyiini ale na dii nyin la, nuruba gela baai ale kan a va Naawen la, a suk kama a jam gum ti po. Ba tagri Naawen wamaɗsaɗa de naai ale a sak ti Naawen wie ale a maari ti me dii la kama. Ba be zeri Yeezu Kirisita waai nyiini ale ka ti Nyono la kama me. Ba a nye nna ayen ka ba бага a tom kabonɗa tuima. Naawen wienja a poom weeni sak ti kama dila po, dila po ayen Naawen a jam bo ba buusa kama a nya ba kaasunƙu.

⁵ Ni poom seba wienja de ka nalimnyiini. Alege mi a yaali ayen m teeri ni ka diipo ate Naawen jam yeeri Izirali demma a ta nyini Ejipiti tenka po la. Wa le ga nye dila a nueri la, ku naanynin, ate wa yaa ko baai ale jam kan ta siaka ale wa la. ⁶ Ni be nman a teeri Naawen sabiiloma ale jam pa ba pagrimu a chim paanueka a zeri ba boka jigini la. Naawen a yik ba kama ale wa pagrimu a bobi ba a zaani legi jigi ayen ba za dula ate da kpien dii ate wa le bo ba buusa la a jam paari ate wa bo mini ba. ⁷ Ni a teeri Sodom ale Gomora tenɗaɗa la ale ten sii me ale

jam kali moata si la, ten sila meena a jam nye ase ka Naawen sabiiloma ale jam nye dii la. Si nuruma jam a tom ka kabonɗa tuima. Nidoaba dek me a jam a yaali ayen ba goa ale ba nidoa chaab. Naawen yaa jam pa ba a nyo bolim buui ale kan ta kpeglimka la po ate bu waali ba nna yegayega. Nna a sak ti kama ayen ku a fe kama ayen ti kan a tom ba le jam a tom dii la.

⁸ Nuruma de me a jam a nya ka wie nna ase goadaasima la. Wienja de abe jam basi kama ate ba pa ba nyinɗaɗa a tom tuimbaata. Ba a nye Naawen pagrimu a la kama ale a le Naawen sabiiloma ale bo wenɗmazuk la. ⁹ Naawen sabiiloma kpagi kpeeni Maakil dek an nye dila. Wa ale Sitaana ale jam nak nampaɗaɗa ale chaab ayen ba ze ba waai le wa soa Moosis nyinka la, Maakil an le Sitaana, wa goanti weeni wa kama ayen, "Naawen le te fu waalika." ¹⁰ Alege wie naai ate nuruma de ze na kie la, ba a le na kama. Wie naai ate ba seba ayen na le kaasi ba la, dunsɗa seba gaam dila kama, wa nala chaab degadega le jam kaasi ba kama. ¹¹ Ku le jam toa ka nna yegayega te ba. Ba tom ase ka ti kokpienka Keen la. Ligra nyin ate ba pa ba dek a te wakaasima naai ate Balaam jam a tom la. Nuru ale jam boro ate ba a wi wa ayen Koorɗa. Ba a nye ase ka wa ale jam nye dii la. Ba be ale jam tomsi wa la, Naawen jam ko ba kama. ¹² Nuruma de ka nuru baata a bo nuruma sunɗaɗa ase ba a nin boro a de nandiinta. Ba goanti a nya ka ba dek zuk nyiini. Ba a nye ase ka nmoruk viok chinma la, na ka nyiam. Buye po ba a nye se ka tiib sii ale kan a ta yoana la. Ba a nye ase ka tiib sii ate nuruma tu gebi si ten nansaɗa ale ge ate si kpi la. ¹³ Ba a nye ase ka nya kpiem nyamiisa la. Ase nyamiisaɗa puuku ale kan sugi la, ba tuimbaataɗa me a nyini ka peelim ase nya puutaɗa la. Ba a nye ase ka chinmarisaɗa ate Naawen pa

si nyo legi po ate si kasim bo dula taam wuu la.

¹⁴ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Enok. Wa jam ka Adam naanbisana po wanyi. Wala ale jam saa Adam naanbisana po buyopoi. Wa jam biisi nuruma de wie dila po, dila po a weeni ayen, "Nyɔnɔwa ale wa sabiilo boanni a dan jam, ¹⁵ wa le bo ka nuru meena buusa. Baai meena ale a tom tuimbaata ale biisi Naawen a kaasi la, wa le waali ba kama wienja de nyin."

¹⁶ Nuruma de a kasim a nuuni ale a fobli kama ale a toarin ba vaanchaab wie nyin. Ba kasim a va ka ba dek wabaata yaalika tuima nyiini ale nak kuusa ba dek nyin, ale a pak nuruba ale ba noa nyiini ayen ba va ba abe ba a te ba ligra.

¹⁷ Alege m dek doaba, ni teeri dii ate ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita tomteeroma a lin jam sak ni dila po, dila powa la, ¹⁸ ayen dii po ate tenka a moata kpeglimka la, dan paari, baai ale a va ba dek tuim kaasima yaalika la, le jam a la ni kama, ni ale a va Naawen siuku la nyin.

¹⁹ Nuruma de chaab a nye kama ate nuruba a waan chaab. Bala chaab a va ka ba dek nanyaalik wie nyiini. Ba be ka Naawen Chiika ba suniima po. ²⁰ Alege, m dek doaba, ni va Naawen nalimnyiini, ate ni siaka a pagra. Ni basi ate wa chiika a maari ni ate ni a puusi a te Naawen. ²¹ Abe ni basi ate Naawen yaalika lik ase ni ale a limsi ayen ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita a va wa jirimu nyin a te ni nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la.

²² Ni ta jirim ale baai ale ta chichama la, ²³ abe ni vari baai ale bo bolimu po la a basi. Ni ta jirim abe ni a chali yogsum ale ba gela me, alege, baai me kabonja tuimana ale basi ate ba gattana dani la, ni kan tiri gattana.

²⁴ Naawen waai ale baga a yik ni ate ni kan tagri ni popola a pai naan a te wa la, ale baga me a nye ate ni a zaani wa zula Nyɔnɔwa nin ale ge ka kaasun alege ta popeantik nyiini

la, ²⁵ Naawen waai ale ka wa dek wa nyiini, a chim ti Varibasido Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa yonni nyin la, ta ka zula ale pagrim yegayega a gaam jaab buuri meena a ta nyini ku piilimka po a jam paari jinla ale ta dila taam wuu. Ku be nye dila.

Yeezu Wienja Ate Naawen A PA SAK Joon La

¹ Mi Joon ale a nmarisi gbanƙa de po wie nƙaai ate Yeezu a pai sak mu la. Naawen ale pai wienja de meena a te wa ayen wa pai sak wa tomteeroma dii ale za ku nye la. Ku kan beni. Yeezu Kirisita abe tom ka sabiilo ayen wa weeni wienja de a sak mu ate m seba. ² Mi be a weeni ka dii meena ate mi a nya la. Be kaai ale nyini Naawen jigi ale wensie nƙaai ate wa pai sak la ale nna ate mi a weeni. ³ Nuru baai ale ba karim gbanƙa de abe ba weeni a sak ba suaata la, ale nuru baai me ale a wom dii le di nye ate ba va m wienja la, ba sue ale peenti ka yegayega. Dii po ate wienja de le nye la a moata kama.

⁴ Mi, Joon, ale a nmarisi gbanƙa de a te Kirisita bisaƙa ale a tu chaab toƙatoƙa buyopoi a bo Asia tenƙa po la.

Naawen boro, ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ale chiisa siyopoiwa ale bo wa nin wengmazuk la, ⁵ ale Yeezu Kirisita waai ale sak ti Naawen wensienja ale lij nak wa yiti kum po tama meena nin la, ba meena ale ba a maari ni abe ba te ni boro ale suyogini. Yeezu ka Naab waai ale gaam tenzuk meena nalima la.

Wa jam ta yaali ka ale ti kama ale pai wa ziimu a sugri ti tuimbaataƙa ti suniima po a basi, ⁶ ale ge a bobi ti nalima ale lueri ti ayen ti chim Naawen yenni tomteeroma ate ti a tom tuima a te wa Kowa Naawen. Yeezu a ta zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nye dila.

⁷ Ni nmasi a nya. Wa le nyini ka chinmaana sunsun a nyini ate baai ale jam chubi wa gaunƙu la, ale nuru meena a nya wa. Wa dan nman pilim jam, nuru meena

toƙatoƙa ale bo tenzuk la, le kum kama a te wa. Ku be nye dila.

⁸ Naawen boro ale diem boro, wa le boro kama taam wuu. Wa ka waai ale ta nanta meena pagrim a weeni ayen, “M ka piilimka, m be ka kpeglimka.”

⁹ Mi, Joon, ka ni suok. Mi ale nama a namu kama Yeezu nyin, alege wa a maari ti ate ti a siak a te ti ninammu ayen dai yen ti le jo wa namu po. Ba pai mi a basi ka Patmos ate nyiam doa gilim ka la po. Ba ale nye nna dii nyin la, m jam mooli ka Naawen wamaƙaƙa alege a weeni nuruba Yeezu ale jam sak ti wensie nƙaai la. ¹⁰ Nyonowa danni ate Naawen Chiika a jam nye ate mi nya nanta nna a se m jam goa a daasim kama la. M jam wom ka lueluk kpion a se damuniƙa la, ¹¹ a weeni mu ayen, “Nmarisi jaab buui ate fi nya la a nyo fi gbanƙa po a pa te Kirisita bisaƙa ale a tu chaab a bo satensa siyopoiwa a bo Asia po ate ba a wi ayen Efisos, Sumana, Peganum, Tayatira, Sardis, Filadelfia ale Laodisia la.”

¹² Mi yaa virim ayen m nya si ka wana ale a biisi, ate mi yaa nya ale ka kanaasa siyopoi a za, ba pai ka ligmoin a nye si. ¹³ Mi nman nya ale jaab a neensi saalobiik a za kanaasaƙa sunsun. Wa jam jo ka garuk won ale pa garuk kuui ale a nyagsi nna a se ligmoin la a bobi gilim wa kuusidi. ¹⁴ Wa zukku zuisaƙa a jam peenti ka nna tektek, ale ge ate wa ninaƙa a muni ase bolim ale a de la. ¹⁵ Wa nantaataƙa a jam muni a se ka kuta ate ba pai se bolim po la, ale ge a nyagsi nna yegayega. Wa lueluku a jam a kum ase ka nyiam ale a wuuri dii la. ¹⁶ Wa ta ka chinmarisa siyopoi wa juga po ale gebik kaai noana meena ale a de la ate ka nyini wa noai po a nyini. Wa ninaƙa a nyagsi ase wenbiri ale jueli wenzuk sunsun a nyagsi dii la.

¹⁷ Mi le nya wa la, mi ya lo ten a se m kpi la. Wa yaa tiri mi ale

wa juga nisaŋa alege weeni mi ayen, “Kan chali yɔgsum. M ka piilimka, m be ka kpeglimka me. ¹⁸ Mi ka waai ale vua la. M jam kpi kama, alege yɔgyɔgla m boro ka taam wuu. Mi le soa kum ale juijui ate nuruba kpi a cheŋ la.

¹⁹ “Nmarisi wie ŋaai ate fi nya la a dueni. Ŋa gela ka jinla wie. Ŋa gela ale jam nye chum dii po. ²⁰ Chinmarisa siyopoiwa ale bo m junŋa po la, ale kanaasa siyopoiwa ale nye nna se ba pai ligmoninŋ a nye si la, kiri a jam suk kama. Yɔgyɔgla, ŋa be nyini ka peelim, m le pai ŋa kiri a sak ni. Chinmarisa siyopoiwa ka Naawen sabiiloba bayopoi baai ale a nya Kirisita bisanŋa ale a tu chaab buyopoi a bo Asia po la. Kanaasa siyopoiwa ale za la, ka Kirisita bisanŋa ale a tu chaab buyopoi dula la.

2

¹ “Nmarisi wienŋa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanŋa ale a tu chaab Efisos la zuk la.

“Mi ka nuru waai ale ta chinmarisa siyopoiwa m junŋa po la. Mi ale cheŋ a gilim kanaasa siyopoiwa ale a nye ase ba pai ligmoninŋ a nye si la, be goori wom m le m weeni fu dii la. ² M seba ni suniima po ale ka dii la kama ale ni ale a yaali ayen ni tom mi tuimaŋa ale chichiiba alege kan jiagi la. M seba ayen ni ka wari ale nuru baai ale a tom tuimbaata la, alege a nye nuru baai ale weeni ayen ba ka Naawen tuimtomdɔba alege ba daa wa tuimtomdɔba la a nya. Ni be nya kama ayen ba ka velinvendisaa. ³ Ni siaka a te ni ninammu ale chichiiba ka mi nyinŋ, alege kan yaali ayen ni basi mi va ka.

⁴ “Alege ni diem tali ka wari dinyi. Ni kan yaali mu ase ni ale linŋ a yaali mu dii la. ⁵ Ni teeri ni ale linŋ jam ka dii la, abe ni pilim jam mi jigi. Ni dan kan pilim jam mi jigiya, m le nman pilim jam ni

jigi ka nwuli a pa ni kaniaka ka zaanaŋa jigini. ⁶ Ni kisi tuimbaata tii ate Nikolaitan demma a nye la kama, a se mi ale kisi ba dii la.

⁷ “Ni lagi ni tuenŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a sak Yeezu Kirisita bisanŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

“Baai meena ale kaa basi mi va ka la, m le te ba siuk ate ba de Naawen tiib buui ale a te nyuvuri la yoanni.

⁸ “Nmarisi wienŋa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanŋa ale a tu chaab Sumana la zuk la.

“Mi ka piilimka m be ka kpeglimka. Mi jam kpi kama, alege yɔgyɔgla m boro kama taam wuu. ⁹ M seba ni ale a tu daani kaai meena la kama. M seba ni ale ka ŋanjagsa la kama, alege ni jigsii kama. M be seba baai me ale a wi ba dek ayen Juuba ate ba biisi a kaasi ni yue la kama. Ba ka nuru baai ate Sitaana a soa ba. ¹⁰ Ni kan chali yɔgsum ale wari dii ale a te ni ninam la. Sitaana le basi ate ba yik ni ba gela a lik dɔk po ate wa nye ni nya ate ni ninammu a paari da pi. Ba dan poom ayen ba ko ni, ni nmasi ta siaka ale mi ate m te ni nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la.

¹¹ “Ni lagi ni tuenŋa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni a te Kirisita bisanŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

“Nuru baai ale nmasi yik ba siaka ate ku a paari ku kpeglimka po la, Naawen a kan pa ba a gum chaab ale nuru baai ate wa le te ba waalika la.

¹² “Nmarisi wienŋa de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisanŋa ale a tu chaab Peganum la zuk la.

“Mi ka waai ale ta gebik kaai noanŋa meena ale a de la, wom m le ta dii ayen m weeni fu la. ¹³ M seba ayen ni ale bo juijui la, Sitaana ale ta m nuruma. Ni ta wensie kama ale kan basi ni siaka me ale mu. Ba ko Antipas waai ale

jam ta siaka ale mu a sak m wienja la alege ni an basi mu.

¹⁴ “Alege wienja chaab ate ni tali. Nuruba gela ale bo ni po a va Balaam sinsanja. Wa jam sak ka Belak ayen wa sak Juuma ba le ba nye dii a de bogluta nandiinta a be ba a nye kabonja la. ¹⁵ Nuruba ba gela a bo ni po a va Nikolaitan demma sinsanja. ¹⁶ Ni basi ni wabaatana. Ni dan kan basi ya, m le pilim nman jam ni jigi nwuli a pai gebik kaai ale nyini m nɔanni po a nyini la a tu ba a nye kpaliŋ.

¹⁷ “Ni lak ni tuenja a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

“Nuru baai ale nmasi yik ba siaka ate ku a paari kpeglimka la, m le pai nandiin tii ate ba a wi ayen ‘maana’ la ate ti suk la a te ba. M le nmarisi yue paali a dueni tintain peeluk nyiŋ a te waai meena. Waai a kan seba yonni, ka waai dek ale a tuesi la nyiini.

¹⁸ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Tayatira la zuk la.

“Mi ka waai ale ka Naawen Biika ate m ninaŋa a muni a se bolim ale a de la, ate m nantaatana a nye se kutuk ate ba pai se bolim po ate ku a nyagsi la, ni wom dii ate m ta ayen m weeni ni la. ¹⁹ M seba ni suniima ale ni ale a yaali Naawen ale ni le ta siaka nalimnyiini ale wa dii la. M seba me ayen tuim njaai ate ni a tom ale chichiiba la gaam tuim njaai ate ni liŋ a tom la kama.

²⁰ “Alege wari dinyi ate ni diem tali. Ni siak kama ate Jezebel nipok waai ale a weeni ayen wa ka Naawen biisiteero la, a sak ayen ni a nye kabonja abe ni a de bogluta nandiinta. ²¹ Mi te wa siuk kama ayen wa basi wa kabonjana nyeka alege wa kan yaali ayen wa basi. ²² Ni wom mi. Wa ale baai ale tigi chaab a nye ba kabonjana ale kan yaali

nja basika la, m le basi ate tuem a yik ba ate ba duak tenja a nam yegayega. ²³ M le basi ate wa bisaŋa a kpi, ate Kirisita bisaŋa meena a seba ayen mi ka waai ale seba nuruba suniima po ale ka dii la. M le tuni ni meena ni le tom dii la.

²⁴⁻²⁵ “Nama baai ale bo Tayatira tenka po ale kan va Sitaana wa susugi njaai ate nipowa a sak nuruba la, maa yaali ayen ka ni nyini a nmasi yik ni wensie sinsanja ate m nman pilim jam. M kan weeni ayen ka ni nman nye wariwari ya.

²⁶ “Ni dan nmasi yik nalimnyiini ate ku peenti m sui ale ge ate ku paari ku kpeglim ka, m le bobi ni m nalima ate ni soa tenja ka meena nuruma. ²⁷ M Kowa ale pai wa pagrimu a te mu ayen m soa ba ale pagrim. Ni seba samoniŋ meerowa a nyeem ale pai wa kukku duoku a nak samoniŋ sii ale kan nala a mobi la. Nama me ale soa ba ka dila. ²⁸ M zuli njaai ale m nalim buui ate m le pai a te ni la, de kasim a nyagsi a se ka vari chinmarika la.

²⁹ “Ni lak ni tuenja a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaŋa ale a tu chaab a bo Asia la.

3

¹ “Nmarisi wienja de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaŋa ale a tu chaab Sardis la zuk la.

“Mi ka waai ale ta chiisa siyopoiwa ale chinmarisa siyopoiwa la. Ni wom m le a yaali ayen weeni ni dii la. M seba ni ale a tom dii ate nuruba a weeni ayen ni a va mu nalimnyiini alege ni kan va mu nalimnyiini la kama. ² Ni yiti zaani ale ninmuna a va mu nalimnyiini, mi nya ayen tuim njaai ate ni tom la an diem magsi Naawen nina po. ³ Ni teeri ba ale sak ni dii ale ni ale wom dii la ate ni basi ni wabaatana abe ni a zuli wa. Ni dan kan yiti a zaani ya m le

jam diiri ni ase zue la, ni kan seba diipo ate m le jam la.

⁴ “Ni ba gela ale bo Sardis la an diem tom tuimbaata n̄aai le n̄a nyɛ ate ni suniima a dan̄i la. M le te ni garuk peelita ate ni jo a be m basi ate nama ale mi a cheɲ ale chaab dii la ni magsi ka dila.

⁵ “M le basi ate nuru baai ale n̄masi yik nalimnyiini ate ku ga a paari ku kpeglim ka la a jo garuk peelita m be kan yeeri ba yueɲa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la gban̄ka po. M le weeni a lagri m kowa niɲ ayen m soa ba kama.

⁶ “Ni lagi ni tueɲa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaɲa ale a tu chaab a bo Asia la.

⁷ “N̄marisi wien̄a de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaɲa ale a tu chaab Filadelfia la zuk la.

“Mi ka waai ale ka nuru welen̄ ale wensie nyɔɔ ale ge ta Naabɔa Devid saafiika la. M dan pai ka a lagi tuok nuru karo a бага a ligi ku. M be dan pai ka a kpari, nuru karo a бага a lagri. ⁸ M seba ni ale a tom dii la kama. M be seba ni ale ta pagrim magdek la kama. Ni va m sinsan̄a kama ale ta siaka ale mu. Mi be lak tuoku kama ni niɲ geɲ. Nuru kan lik ku. ⁹ Ni a wom. Baai ale a velim ayen ba ka Juuba la, Sitaana ale soa ba. M le basi ate ba jam a kpi duna ni niɲ a zuli ni, ate ba seba ayen mi a yaali ni kama. ¹⁰ Ni ale va mi sinsan̄a ale chichiiba la nyiɲ, mi me ale lik nama me a tara ate ninam buui ale cheena tɛɲzuk ayen ku choa nuruma a nya la a kan paari ni.

¹¹ “M cheena kama, ku kan beni. Ni be chiib ta ni nak dega tiirimu ate waai a kan vari ni jigiya.

¹² “Baai ale бага a yik ku a ta paari ku kpeglim ka la, m le basi ate ba a nyɛ a se ka zan̄a la Naawen Puusika Yenni po taam wuu. M le n̄marisi Naawen yonni ale wa tɛɲ ka yonni a dueni ba nyiɲ. Wa tɛɲka ka Jerusalem paalik kaai ate Naawen ayen wa

basi ate ka jam tɛɲzuk meena chum dii po la. Mi me le n̄marisi m yue paani a dueni ba nyiɲ.

¹³ “Ni lak ni tueɲa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaɲa ale a tu chaab a bo Asia la.

¹⁴ “N̄marisi wien̄a de a te Naawen sabiilowa waai ale a nya Kirisita bisaɲa ale a tu chaab Laodisia la zuk la.

“Mi ka waai ale basi ate wie a nyɛ la, ale a sak nuruba Naawen wensien̄a la. Mi ale nya n̄anta meena a ta nyini ku piilim ka po ate Naawen a nyɛ ba la. ¹⁵ M seba ni ale a tom dii la kama.

M seba kama ayen ni an yɔgsa, ni be an tuila. Mi a yaali ka ni yɔgsa yaase ni tuila. ¹⁶ Alege ni abe le bo sunsunsaɲa po nna, ni an tuila, ni abe an yɔgsa la, m le chiiri ni kama m n̄anni po a basi.

¹⁷ Ni a weeni ni dek kama ayen, ‘Tama ka jigsiroba, ti kan yaali jaabjaabɔa.’ Alege ni ze ayen ni ka niniga nyamma. Ni ka n̄anjagsa a cheɲ chabola ale chim yeoba.

¹⁸ Ni da ligm̄oniɲ mi jigi, n̄aai ale chim ligm̄oniɲ dek la ate ni chim jigsiroba. Ni da garuk peelita me mi jigi a lik ni chivien̄a. Ni be da nina kpaam me m jigi a nyo ni ninaɲa po ate ni a nya.

¹⁹ “Mi a tɔariɲ baai meena ate m ta yaalika ale ba la kama, ale n̄man a yaali ayen m dak ni tuimbaataɲa a sak ni. Ni basi dii ate ni a tom la a be ni va mu nalimnyiini.

²⁰ Ni be wom, mi kasim za ka dɔkku noai a nak ale ge a wi. Baai ale a wom m lueluku ale ge a lagi tuoku la, m le jo, ate ba ale mi a maari chaab a de n̄andiinta.

²¹ “Baai ale n̄masi yik di nalimnyiini ate di a paari kpeglimka la, m le te ba siuk ate ba kali m tɛɲ m naamu jigini. Mi daam n̄masi yik kama a ta di a paari di kpeglimka. Dila ale soa ate m kowa basi ate mi kali dula.

²² “Ni lagi ni tueɲa a wom dii ate Naawen Chiika a weeni Kirisita bisaɲa ale a tu chaab a bo Asia la.”

4

¹ Ku ɲaɲnyin ate mi ɲman pilim wom ale nya jaab a se m goa daasim kama la. Wenɲmazuk mi yaa nya tuok ale ku lagi, ate lueluk kuui ate m liɲ wom nna a se damuniɲ la weeni mu ayen, “Jueli jam dela ate m weeni fu dii ale ku jam a nye la.” ² Naawen Chiika a deri de mi niɲ ate mi jueli ga a jo. Mi yaa nya Wenɲmazuk naam zukpaglik ale ka za ate nuru a kali ka zuk. ³ Wa ninanɲa a jam a nyagsi a se ka tintain ɲaai ale muni ale ge a nyagsi la, ate nagotom a nye a se gonungoona la a gilim wa. ⁴ Kalisa jiga pisiye ale sinaansi ale jam gilim wa. Nisom pisiye ale banaansi ale jam kali si zuk. Ba meena a jam jo ka garuk peelita ale vuk ligmoninɲ zutogsa. ⁵ Wenzuku a jam a nyagsi kama ale a na Wenɲmazuk naam zukpaglika jigini. Kanaasa siyopoi ale jam toati a za wa niɲ. Si jam ka Naawen chiisa siyopoiwa. ⁶ Mogi fiik ale jam a nyagsi a se nyaasunɲ la ale jam maa za wenɲmazuk zukpaglika niɲ.

Dunsa sinaansi ale jam maa za gilim a gum du. Si ninanɲa a jam piisi kama a kali niɲ ale ɲaɲ. ⁷ Dunsaɲa kanyi a jam a nye a se ka gbenli la, kanyi a jam a nye a se ka lalik la, kanyi zuk a jam a nye a se nuru zuk la, kanyi me zuk a jam a nye nna a se jiiruk ale lagi ku kinɲanɲa a basi la. ⁸ Si meena a jam ta ka kinɲanɲa ɲayuebi ale ge ate si ninanɲa a sueri si nyinɲanɲa meena. Si meena a kasim jam a yi ka yiila yok ale kantuenɲ alege kan vuusi. Si jam yi a weeni ayen,

“Ti Nyɔnɔ Naawen waai ale welema ale ge soa ɲanta meena pagrim,
fi ka piilimka, fi boro kama taam wuu.”

⁹ Dunsaɲa sinaansiwa a jam yi si yiilaɲa a pak ka waai ale jam kali wenɲmazuk naam zukpaglika zuk la, dii nyinɲ la wa jam ta ka zula ale nalim ale ge boro taam wuu. ¹⁰ Si le jam a yi si yiilaɲa la, nisomma pisiye

ale banaansiwa meena a kasim jam a duak ka tɛɲ ale a yiti wenzuk ale a puusi waai ale jam kali wenɲmazuk naam zukpaglika zuk ale ge boro ta a wuu la. Ba meena a kasim jam a lagi ba zutogsaɲa a dueni ka wa niɲ ale ge a weeni ayen,

¹¹ “Ti Nyɔnɔ ale ti Naawen,
fi ale nye ɲanta meena.

Ka fi dek yaalika ate fi basi ate ba boro.

Dila ale soa ate ku magsi ayen ti a puusi fu,
dii nyinɲ la fi ta ka zula ale nalim ale pagrim.”

5

¹ Mi ale nya waai ale wa kali wenɲmazuk naam zukpaglika zuk la, wa jam ta ka gbanɲ wa juga po. Ba jam ɲmarisi ka wie a dueni ka niɲ ale ka ɲaɲ ale ge pai ɲanta a bobi buyopoi a ligi gbanɲa. ² Ate mi yaa nya Sabiilo wanyi ate wa yaa mooli ale lueluk kpionɲ ayen, “Ka wana ale baga a foli bobika buyopoiwa ale ge a lagi gbanɲa nna.” ³ Alege nuru jam ka wenɲmazuk wa yaase tɛɲzuk wa yaase kpilima bo ka jigiya ate wa baga a lagi gbanɲa a nya ka po.

⁴ Mi ale nya ale nuru karo a baga a lagi gbanɲa a nya ka po la, mi ninyiam yaa deri a nyini. ⁵ Naawen nisomma wanyi a yaa weeni mi ayen, “Kan basi ate fi ninyaata a nyini. Gbenli dii ale nyini Juda demma po la, wa ka Naaboa Deevide ɲaɲbiik. Wala ale nak deero. Wa le foli bobika buyopoiwa a lak gbanɲa.”

⁶ Mi yaa nya ale ka pabiik ale za du. Ka jam za moata ka wenɲmazuk naam zukpaglika ate dunsaɲa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a za gilim ka. Ka jam a nye ase ba ko ka kama la. Pabiika a jam ta ka nyiila ɲayopoi ale nina ɲayopoi. Ka nina ɲayopoiwa ale ka nyiila ɲayopoiwa ka Naawen chiisa siyopoiwa sii ate Naawen a tom a basi tɛɲka meena po la. ⁷ Pabiika yaa

chenj ga tuesi gbanjka waai ale kali wenjmazuk naamu zukpaglika zuk la juga nisanja po. ⁸ Pabiika ale tuesi gbanjka la, dunsja sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansi wa a yaa yiti a duak tenj wa ninj. Nisomma meena jam ta ka njanta ate ba a neensi kpanta ale maa ta china, ate nja a nyagsi ase ligmoninj la. Nyum masik ale bo nja po. Nyum de ka Naawen nuruma puusanja. ⁹ Ba yaa jam yi yi paali ayen,

“Fi ka nuru waai ale magsi gbanjka pai ka abe fi foli bobika buyopoiwa.

Ba le ko fu la, fi jam pai ka fi ziimu a tuesi nuru bori a basi Naawen jigi.

Fi ale lueri ba a ta nyini satenja meena ale nuruba meena po a nyini ate ba meena a biisi biisa togatoga.

¹⁰ Fi ale bobi ba nalima a lueri ba ayen ba chim Naawen yenni tomteeroma abe ba a tom tumima a te ti Naawenni.

Ba ale soa tenjka meena nuruma.”

¹¹ Mi yaa njman pilim nya ale Naawen sabiiloma a bo dula. Ba jam piisi kama nna yegayega a gaam chinika a yaa za gilim dunsja sinaansiwa ale nisomma. ¹² Ate ba yaa a yi yiila nna yegayega a weeni ayen,

“Pabiik kaai ate ba ko la ku magsi ka ti a zuli fu dii nyinj la fi soa ka njanta meena ale ta yam ale pagrim ale zula ale nalim ale pimpauk.”

¹³ Ate mi yaa wom njanta baai buuni meena ale bo wenjmazuk ale tenjuk meena ale kpilunj ale nyiam po meena ate ba jam a yi yiila a weeni ayen,

“Ni basi ate ti pak waai ale kali Wenjmazuk naamu zukpaglika zuk la ale pabiika,

dii nyinj la ba ta ka zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu.”

¹⁴ Ba le yi yiini a nueri la, dunsanja sinaansiwa a yaa weeni ayen, “Ku

be nye dila,” ate nisomma yaa yiti a duak tenj a puusi ba.

6

¹ Pabiika ale tuesi gbanjka la, wa yaa foli bobika bunyi ate dunsanja sinaansiwa kanyi yaa weeni mi ale lueluk kpionj nna se wein kumsa la ayen, “Jam nya.” ² Mi yaa ga nya ale wusum peeluk a za dula. Nuru waai ale jam kali bu zuk la, a jam ta ka tom ale peema ale vuk zutok. Wa yaa nyini tigurik po ayen wa nak yak wa dachaasanja.

³ Ate Pabiika yaa foli bobi kaai ale saa buyewa la. Duj kaai ale saa siyewa la yaa weeni mi ayen, “Nya.”

⁴ Mi yaa nya ale ka wusum monuj ale za du. Ba jam pai ka gebik kpienj a te nuru waai ale jam kali bu zuk la. Ba jam pai pagrim a te wa ayen wa chenj tenjka meena nuruma jigi a ga tigi ba a nyo jigi yenj ate ba nye tigurik a ko chaab.

⁵ Ate Pabiika yaa njman foli bobi kaai ale saa butawa la. Duj kaai ale saa sitawa la yaa weeni mi ayen, “Nya.” Mi yaa nya ale ka wusum sobluk ale za. Ba jam pai ka njmagsinta a nyo wa nisa po. ⁶ Mi yaa wom lueluk ale ku nyini dunsanja sinaansiwa sunsunj a weeni mi ayen, “Chenj a ga tuni nuru baai ale tom dai yenj la ale ‘wiiti’ chin yenj yaase ‘baali’ china njata, alege yik fi dek abe fi kan kaasi kpaamu yaase daamu.”

⁷ Ate Pabiika yaa njman foli bobi kaai ale saa bunaansiwa. Duj kaai ale saa sinaansiwa la a yaa weeni mi ayen, “Nya.” ⁸ Mi yaa nya ale ka wusum piak ale za du. Nuru waai ale jam kali bu zuk la yue jam ale “Kum”. Wanyi me yue jam ale “Kpilunjen”. Wa jam a vi ka “Kum” njanj. Ba yaa poori tenjka bunaansi a yaa lueri kauku kunyi ayen ba ko waai meena ale jam bo dula la. Ba noa bayewa yaa chenj a ga nye ate kom ale nyinjtuila a jam dula. Ba jam pai ka gebik wonja ale goadunja a ko ba.

⁹ Ate Pabiika yaa nman foli bobi kaai ale saa bunuwa la. Mi yaa nya ale ka jaab ale a nye se kunjkuŋ la ale za du. Baai meena ate ba jam ko ba ayen ba jam a sak Naawen wamaŋsaŋa la nyiŋ la a jam za ka jaab buui ale a neensi kunjkuŋku la teŋ. ¹⁰ Ba yaa nuem ale lueli pagrisa ayen, “Ti Nyɔɔ, fi ka welensa ale wensie nyɔɔ ale ge ta nanta meena pagrim. Ku le beni a soa ka se ale ge ate fi bo buusa a te teŋka meena nuruma abe fi te ba waalika ba ale jam ko tama dii la?” ¹¹ Ba yaa te ba garuk woŋ peeli ta ale weeni ba ayen ba vuusi magla ate teŋka meena nuruma a ko ba suaataŋa a nueri a se ba le jam ko ba dii la a gum du.

¹² Ate mi yaa nya ale Pabiika nman foli bobi kaai ale a saa buyuebiwa la. Teŋka meena a yaa deri choa nna yegayega ate wenbinni me a sobri a se garuk la. Chiika me a muni a se ziim la, ¹³ ate chinmarisaŋa a lo teŋka zuk a se viok ale a fuk ate kinƙama a lo dii la. ¹⁴ Wennmazuk a yaa kpamsi a se gban la a be, ate guuk kpiontaŋa ale teŋsaŋa meena ate nyiamu a doa gilim si la, a basi ba zaanaŋa jigaŋa. ¹⁵ Teŋka meena nalimaŋa, nuru kpionta, nanta nyamma, sojiba kpaga, yomma, ale baai ale soa ba dek fasi yaa la, ba meena jam chali kama a jo pina vie ale guuta sunsuŋ. ¹⁶ Ba yaa saalim ayen guutaŋa ale pinaŋa a lo ba zuk, ate waai ale kali wennmazuk naamu zukpaglika zuk la a kan nya ba, abe Pabiika kan nya ba ale ka supuurimu. ¹⁷ Ba yaa weeni chaab ayen, “Naawen supuurimu danni a paari kama. Ka wana ale baga a tu wa?”

7

¹ Ku n̄aanyin, ate mi yaa nya Naawen sabiiloba banaansi a poori za toƣatoƣa teŋka gugotta tinaansiwa po. Sabiiloma yaa a yik teŋka vaata tinaansiwa a tara ate vaataŋa

an jam baga a fuk teŋka zuwa yaase nyakpeemu zuwa yaase ku fuk tiisaŋa ate si choa. ² Naawen ale jam te wa sabiiloma pagrim ayen ba kaasi teŋka ale nyakpeemu. Ate mi yaa nya Naawen sabiilo wa choa ale wa nyini korinummu po a nyini, a ta jaab wa nisa po. Wa yaa kaari ale lueluk kpion a wi sabiiloba banaansiwa a weeni ba ayen, ³ “Basi ate mi liŋ a nmarisi Naawen tomteeroma die nyiŋ, abe fi yaa kaasi teŋka ale nyakpeemu ale tiisaŋa.” ⁴ Nuru ale jam weeni mi ayen baai deŋa nyiŋ ate ba nmarisi la ka nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000). Ba jam ka Izirali buuri pi ale buyewa po. ⁵⁻⁸ Tusa pi ale naye ale jam nyini Juda, tusa pi ale naye nyini Aruben, tusa pi ale naye nyini Gad, tusa pi ale naye nyini Ase, tusa pi ale naye nyini Nafitali, tusa pi ale naye nyini Manasa, tusa pi ale naye nyini Simeyon, tusa pi ale naye nyini Livai, tusa pi ale naye nyini Isaka, tusa pi ale naye nyini Zebulun, tusa pi ale naye nyini Josefi, tusa pi ale naye nyini Benjamin.

⁹ Ku n̄aanyin ate mi yaa nya ale nuru boari a za dula. Nuru an jam baga ba a chiini. Ba jam nyini ka teŋka meena satensaŋa ale diinaŋa, ba jam a biisika biisa toƣatoƣa. Ba jam jo ka garuk peeluk woŋta ale ta kpinkparuk vaata ba nisima po, jam za wennmazuk naamu zukpaglika ale Pabiika niŋ. ¹⁰ Ba yaa jam kaari yegayega a weeni ayen, “Varibasika a nyini tama Naawenni ale kali naamu zukpaglika zuk la ale Pabiika jigi.” ¹¹ Duŋsa sinaansiwa ale nisomma ale Naawen sabiiloma a maa chaab a duak teŋ wennmazuk naamu zukpaglika niŋ a puusi wa, ¹² ale a weeni ayen, “Ku be nye dila. Ti a pak fu ale a puusi fu dii nyiŋ la, fi ta yam ale zula ale nalim ale pagrim yegayega taam wuu. Ku be nye dila.”

¹³ Nisomma wanyi a yaa virim a bek mi ayen, “Baai ale jo garuk

peeluk wonṭaṅa la, ka be demma? Ba nyini ka be?”

¹⁴ Mi yaa weeni wa ayen, “Mi ze ba, weeni a sak mu.”

Wa yaa weeni mi ayen, “Ba nyini ka ninam yegayega po a nyini a pai Pabiika ziimu a sugri ba gataṅa ate ti peenti. ¹⁵ Dila ale soa ate ba za wenṅmazuk naamu zukpaglika niṅ ale a tom wa tuimaṅa yok ale kantueṅ. Naawen dek le wa a nya ba zuk. ¹⁶ Kom ale nyanyuila a kan ṅman yik ba. Wentueṅ ale tuiluk me kan ṅman nak ba. ¹⁷ Pabiik kaai ale moata wenṅmazuk naamu zukpaglika la ale wa chim ba naapeerik abe wa de ba niṅ a gisi buli sii ale ta nyuvuri nyiam la ate ba a nyu. Naawen dek ale dui si ba ninyaataṅa ba nina po a basi.”

8

¹ Ate Pabiika yaa foli bobi kaai ale saa buyopoiwa la. Wenṅmazuk chiok an choa ya a ta dila a ga paari “miita” pisita. ² Dila ale ga taam la, ba yaa pai damunsa siyopoiwa a te Naawen sabiiloba bayopoiwa. Ba jam kasim za ka Naawen niṅ.

³ Sabiilo wa choa ale jam ta chin ate di a nyagsi ase ligmoninṅ la a yaa jam za kuṅkuṅku teṅ. Nanta ale jam bo chinni po ate ba nyummu masa ate ba yaa pa te wa ayen wa pa gum Naawen nuruma puusaṅa po a ju kuṅkuṅku ale dua naamu zukpaglika niṅ la zuk. ⁴ Jamasika nyuisaṅa ale Naawen nuruma puusaṅa a jam nyini ka sabiilowa ale za juijui la a juei. ⁵ Wa le jam ju jaab buui ale jam a nyuṅ nna masikmasik a nueri la, wa yaa jam pai bolim a nyo chin dii ale a nyagsi ase ligmoninṅ la po a yuk ba meena a basi teṅzuk. Teṅka ya choa nna yegayega ate wenzuk a nyagsi ale a na nna yegayega.

⁶ Ate sabiiloba bayopoiwa a yaa gomsa ayen ba peeri ba damunsaṅa.

⁷ Sabiiloma wanyi a yaa liṅ peeri wa damunika. Nmoruk tana ale bolim a gum chaab ale ziim a yaa

deri lo teṅka zuk. Wa yaa poori teṅka a soa se chaab la buta, ate kauku kunyi a ju ale bolim ate tiisaṅa ale wuutaṅa meena ale jam bo ku po la a de.

⁸ Sabiilo waai ale jam pai saṅ la a peeri wa damunika. Ba yaa jam pai jaab a se guuk kpionṅ la ate bolim jam a de ku la a yuk a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa poori a soa se chaab la buta kauku kunyi a tagri chim ziim, ⁹ ate ṅantaṅa ale bo nyiamu po la a kpi ate ṅaarunṅ kpeentaṅa meena ale jam bo nyiamu po la kaasi.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa batawa la me a yaa peeri wa damunika. Chinmarik kpien kaai ale jam a nyagsi nna yegayega la a yaa nyini wenṅmazuk a lo teṅka zuk. Sabiilowa yaa poori belana meena ale bulisaṅa meena a soa se chaab la buta ate kauku kunyi chinmarika a kaasi. ¹¹ Chinmarika yue jam ale “Atoa”. Bulisaṅa meena nyiamu a jam toa kama ate nuruba yegayega a jam nyu bu a kpi.

¹² Sabiilo waai ale jam saa banaansiwa la, a yaa peeri wa damunika. Ba yaa poori wenbinni ale chiika ale chinmarisaṅa a soa se chaab la buta a yaa lueri kauk kuui ale a nyagsi la a basi. Ba jam poori yokku ale kantueṅka, a yaa basi ate ku kan nya.

¹³ Mi yaa nya ale jiiрук a jam bo dula niṅniṅ wenṅmazuk a fuk a yiti. Ku yaa weeni ale lueluk kpionṅ ayen, “Sabiiloba batawa baai ale tali an peeri ba damunsaṅa la, ba dan jam peeri si, nuru baai ale bo teṅzuk la le nye ka se?”

9

¹ Sabiilo waai ale a saa banuwa la, a yaa peeri wa damunika. Ate mi yaa nya chinmarik ale ka nyini wenṅmazuk a jam lo teṅzuk. Chinmarika jam ta ka vorub buui ale kan ta kpeglimka la saafiika. ² Ka yaa lagi vorumu noanni ate nyuisa yegayega a yaa jam nyini bu po a

nyini a se bolim kpiem nyuisa la. Nyuisaṅa a yaa nye ate wenbinni ale vayogsimu a sobri nna birim. ³ Ate tintueṅa yaa nyini nyuisaṅa po a nyini. Tintueṅa jam ta pagrim a se ka tenzuk de nuenta ale ta pagrim dii la. ⁴ Ba jam weeni ṅa kama ayen ṅa kan de vaata yaa ase wuuta alege ṅa a dom ka baai ate sabiilowa an jam ṅmarisi ba deenṅa nyinṅ la. ⁵ Tintueṅa jam ka siuk a ko ba, alege ṅa le basi kama ate ba nam chiisa sinu. Ba le ba nam dii la a nye se ka nuonṅ ale dom fu ate fi a nam dii la. ⁶ Chiisa sinuwa de po nuruma le gisi yaali kum, alege ba kan baga a nya bu. Ba ba a yaali ayen ba kpi alege kum le chali be kama ba jigi.

⁷ Tintueṅa jam a nye se ka wusuma ate ba gomsɪ magsi ayen ba ta ṅa cheṅ tugurik po la. ṅa jam vuk ka zuyua tii ale a nye ase ligmoninṅ ba pai nye la. ṅa ninanṅa jam a neensi ka nurubiik nina. ⁸ ṅa zuisaṅa me jam a neensi ka nipooba zuisa, ṅa nyinanṅa me a neensi gbenli nyina. ⁹ ṅa kuusaṅa jam lik ale ka ṅanta nna ase kuta paglagsa la. ṅa kinṅanṅa ale jam a fuk dii la a nye ase ka wusum bori ale a dari toroko a cheṅ kpalinṅ la. ¹⁰ ṅa juitanṅa a jam a neensi ka nuenta juita. ṅa le jam pai ṅa juitanṅa a dom nuruma dii la ale jam chim ṅa pagrimu a yaa basi ayen ba nam a paari chiisa sinu. ¹¹ Sabiiloma wanyi ale jam bo dula la, ba jam a wi wa ale Juuma biika ayen ka Abadon. Ba jam a wi wa me ale Giriki demma biika ayen ka Apolion. Di kiri ale waai ale ka “tuimkaasima nyonon”. Wa jam ka nuentaṅa naab ale maara nya vorub buui ale kan ta kpeglimka jigi la.

¹² Ba yaa weeni mi ayen ninam buui le bu linṅ jam nurubiik jigi la, bula taam kama. Bula dan taam ga nueri, ninam buye le pilim jam gum du.

¹³ Sabiilo waai ale jam saa bayuebiwa la a yaa peeri wa damunika ate mi yaa wom lueluk ale ku nyini

kuṅkuṅku ale a nye nna ase dubuulim la jam dua Naawen ninṅ la gugotta tinaansiwa po. ¹⁴ Lueluku yaa weeni sabiilowa waai ale saa bayuebiwa la ayen, “Cheṅ ga foli sabiiloba banaansiwa ate ba yik bobi Yufiretis benni po la a basi.” ¹⁵ Wa yaa ga foli ba ate ba nyini benni po a nyini sabiiloma de jam gomsɪ ba dek magsi ka diipo ale da dii ale chiik kaai po ale bein dii po, ate Naawen lueri ba. Ba jam yik sabiiloma kama a zaani ayen Naawen weeni dai dii dannɪ ate ba le tom ba tuimanṅa la. ¹⁶ Soji baai ale jam do wusumanṅa a cheṅ tigurika tuka jigini la, a jam a vi ka sabiiloba banaansiwa ṅaanṅ. Ba jam weeni mi ayen ba piisi ka nna yegayega a gaam taam ate nuru an jam baga a chiini ba. ¹⁷ Mi jam nya ba ka a se m goa daasim kama la. Ba jam pai ka kuta paglagsa a ligi ba kuusa. Kuta paglagsanṅa jam muni kama ase bolim la, ale a nye nna me se dubuulim la. Wusumanṅa zuimanṅa a jam a neensi ka gbenma zuima, nyuisa ale jam a nye se dubuulim ale bolim la nyini ba noanṅ po a nyini. ¹⁸ Nyui sii ale jam neensi dubuulim ale bolim la, jam nyini wusumanṅa noanṅ po a nyini la, a jam ko ka tenka meena gela butawa po bunyi nuruma ate sabiiloma a jam poori a soa se chaab butawa la. ¹⁹ Wusumanṅa juitanṅa a jam ta ka wiiga zuima. Wusumanṅa a jam pai ka ṅa wiiga zuima juitanṅa a nye ate nuruba a nam a gum chaab ale ṅa noanṅ ale jam ko ba dii la.

²⁰ Tenka nuru baai ate sabiiloma an diem lueri ayen ba ko ba la, an jam basi ba tuimbaatanṅa ale va Naawen ya. Ba jam a kaab ka chichiribaata ale pai kuta togatoga ale tintana ale daata a nye bogluta tii ale kan baga a nya, yaa se ti a wom wie, yaa se ti a cheṅ, ba jam a kaab ti meena kama. ²¹ Ba nyeem kasim jam a ko ka nuruba ale a tom tuimkperikaliisa tuima ale a yaali nipooba bobi goom ale a zu.

Tuimbaatanja de meena ate ba jam a tom la, ba an jam basi ŋa ale tagri ba popola ayen ba va Naawen ya.

10

¹ Ate mi yaa ŋman nya ale sabiilo kpionj wa choa a yaa nyini wennyamazuk a sinj a jam za dula. Chinmari ale jam gilim wa. Nagotom me ale jam gilim wa zukku. Wa nimbidiaka a jam a nyagsi a se wenbiri la, wa nanŋaŋa a nye ase bolim ale a de la. ² Wa jam lagri ka gbanj fiik a ta wa nisa po. Wa yaa jam pai wa juga nantuoku a tabi nyakpeemu po ale ge pai wa gala nantuoku a tabi kunƙonjini. ³ Wa yaa jam kaari a se gbenma la, ate nanpansa siyopoiwa, a yaa na a tulisi wa. ⁴ Ŋa ale na a nueri la, mi jam a yaali ayen m ŋmarisi dii ale nye la kama, alege lueluk a jam nyini wennyamazuk a sinj jam weeni mi ayen, “Kan ŋmarisi dii ate nanpansa siyopoiwa a weeni la a dueni. M kan yaali ayen m weeni dii ate si weeni la a sagi nuru.”

⁵ Sabiilo waai juga nantuoku ale jam tabi nya kpeemu po alege ate wa gala nantuoku tabi kunƙonjini la, wala ale zage wa juga nisaŋa wenzuk. ⁶ A yaa pe ale Naawen waai ale kasim boro taam wuu la. Wa ka waai ale nye wenzuk ale tenj ale nya kpeemu ale jaab buuri meena ale bo ba po la. Sabiilowa yaa ŋman kaari a weeni ayen, “Beni ka wari a ŋman karo. ⁷ Sabiilo waai ale jam saa bayopoiwa la a dan peeri wa damunika, Naawen waai ale linj pai dii ate wa jam sugi la, ale ge ŋman pilim pai di a sak wa biisiteeroma baai ale jam ka wa tomteeroba la, wa le nye ka dii ate wa jam a yaali ayen wa nye dila po, dila po la.”

⁸ Ate lueluku ale jam poom nyini wennyamazuk a biisi ale mi la, a yaa ŋman pilim a weeni mi ayen, “Chenj ga pai gbanj fiik kaai ale lagi a bo sabiilo waai nantaatanja ale bo nyiamu po ale bu noai la jigi.”

⁹ Mi yaa chenj ga a weeni sabiilowa ayen wa te mu gbanj fiika. Wa yaa weeni mi ayen, “Ŋoa ŋobi. Ku le masa a se ka siita fi noai po, alege ku dan ga sinj fi poi po ku le tɔa kama.”

¹⁰ Mi yaa tuesi gbanjka wa nisa po a ŋobi. Wa le weeni dii la a sum nye kama. Ku jam masa mi noai po a se ka siita la, alege ku le jam sinj m ponni po la, ku jam tɔa kama. ¹¹ M le jam ŋobi ka a nueri la, wa ŋman weeni mi ayen, “Maa yaali ayen ka fi chenj ga a sak nuruba dii ate Naawen a weeni a magsi chaab ale tenj sa yegayega ale ba nalima ale a biisi biisa togatoga la.”

11

¹ Ate bayaa pai tachek kaai ate ba nyiem kasim pa a magsi ŋanta la, a te mi ale ge weeni ayen, “Yiti ga magsi Naawen Puusika Yenni ale kunƙunƙu ate ba a kaab ate ku bo Puusika Yenni po la. Fi dan jo fi chiini baai ale boro a puusi wa dula la. ² Kan fi magsi Naawen Puusika Yenni dabiaka, dii nyinj la baai ale kan seba Naawen la le jo ka dula a kaasi tenj welenj kaai ate Naawen lueri a te wa dek la. Nuru bala le pai ka chiisa pisinaansi ale siye a kaasi ka. ³ Dila dannu a dan paari, m le basi ate ka m seeroba baye a jo garuk tii ale a zak nyinj, abe ba a sak nuruba Naawen wienja ate ku ga paari daa tusi ale kobsiye ale pisiyuebi.”

⁴ M seeroba bayewa de ka tiib si siyewa ate ba a wi ayen “olivi” la ale kanaasa siyewa maa chaab za ka Naawen waai ale soa tenjka meena la ninj. ⁵ Baai meena ale a yaali ayen ba kaasi ba la, bolim a le nyini ba noanja po a de ba a ko. Ba ale kasim a nye ka nna a ko ba dachaasaŋa. ⁶ Ba ale a sak Naawen wienja la, ba ta pagrim me kama a nye ate ŋmoruk kan ni, ale baga a nye me ate bulisaŋa nyiamu a nye se ziim la. Ba be ta pagrim kama a nye ate yuem a jam a yik nuruba a se ba ale a yaali dii la.

7 Ba dan sak Naawen wienja a nueri, dun chichimi ale ta pagrim nna yegayega la, le nyini vorub buui ale kan ta kpeglimka la po a nyini a nye kpalin ale ba. Wa le yik bancai bayewa a ko ba. 8 A pai ba nyinsanja a dueni tenkpienka po, juijui ate ba yik ba Nyonowa a kpi jabarimu nyin la. Ba maara wi ten kala ayen ka Sodom yaa se Ejipiti. 9 Baai ale jam nyini tensa meena ale buura togatoga a biisi biisa togatoga la, a jam nya ba nyinsanja ale jam doa dula la ale ge ba an jam basi ate nuru pai ba a gu. Ba le nye ka dila ate ku ga paari daa nata ale geli. 10 Dun chichimini a dan jam ko nuru bala bayewa, tenka meena nuruma sue a le peenti kama, ba le basi ate ba nye gogta abe ba te chaab tiirinta, dii nyin la, nuru bala bancai bayewa ale jam basi ate ba nya ninam nna yegayega. 11 Daa nata ale geli ale taam la, Naawen yaa tom wa chiika ayen wa jam nak ate ba yiti kum po. Nuruba ale nya ale ba nman yiti za kama la, yogsum yaa yik ba yegayega. 12 Ate nuruba bayewa yaa wom ale lueluk pagrik a nyini wennyamazuk sin a weeni ba ayen, "Ni juei jam de la." Ba yaa juei dula ate chinmari yaa lik ba ate ba dachaasana me a yaa za a nya ba. 13 Tenka yaa deri choa nna yegayega a ko nuruba tusa nayopoi ale ge poori tenka soa se chaab la pi a yaa lueri kauku kunyi a yik kaasi. Yogsum yegayega yaa jam yik baai ale jam tali la ate ba yaa a te zula yegayega Naawen waai ale kasim bo wennyamazuku po la.

14 Ninam buui ale a saa buyewa la, a nueri kama, alege ko kan beni ate ninam buui ale pa a san butawa la, le jam yogyogla.

15 Ate Sabiilo waai ale gum du a saa bayopoiwa la a yaa peeri wa damunika. Mi yaa wom ale lueluk kpeenta a nyini wennyamazuk a weeni ayen, "Ti Nyonowa ale wa ale tom waai la a ta pagrim kama a soa tenzuk meena. Wa le soa ka

kama taam wuu." 16 Nisomba pisiye ale banaansiwa baai ale jam kali a moata Naawen la a yaa a duak ten ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen,

17 "Ti Nyono Naawen waai ale soa nanta meena pagrim la, fi ka piilimka jigiya, fi be kasim boro kama wuu.

Ti a te fi jiam fi le pai fi pagrim kpeemu a nya tenzuk meena nuruma a soa ka la.

18 Dii po ate fi sunni ayen di puuri ate fi ayen fi bo buusi a te baai ale kpi la a paari kama.

Dila ale soa ate baai ale kan seba fu la,

a ta supuurim ale fu.

Dii po me ate fi ayen fi tuni fi biisiteeroma baai ale ka fi tomteeroba la,

ale fi nuru baai ale ka pagroba ale niwoba ale a te fu zula la a paari kama.

Di danni a paari kama ayen fi kaasi nuru baai ale kaasi tenzuk nanta la."

19 Nisomma ale biisi nueri la, ba yaa lagi Naawen Puusika Yenni dokku noanni, yenni de ale bo wa dek wennyamazuk la. Wa yaa lagi ate ba nya daka dii ale a sak Naawen ale nurubiik noayenka la. Chinmari yaa nyagsi ale na ate tenka choa nna yegayega ate nmoruk tana a jam a la.

12

1 Ate wakperikaliik nna yegayega yaa jam nye wennyamazuk. Nipok ale jam bo ku jigini. Wa jam jo ka gatta ate ti a nyagsi a se wenbinni la. Wa jam pai wa nantaatana a tabi ka chiika zuk. Wa jam vuk ka zutok ate ka jam ta chinmarisa pi ale siye ka nyin. 2 Wa jam boro a yaali ayen wa biak kama, ate wa yaa jam a kaari.

3 Wakperikaliik ka choa a yaa nman nye wennyamazuk a gum du. Jaab kpion ale jam a neensi waab jam bo du. Jaamu jam ta ka zuima nayopoi ale nyiila pi. Wa jam vuk ka nalima zutogsa siyopoiwa zuimana

meena zuk. ⁴ Jaamu de jam labi chinmarisaŋa a soa se ka chaab la buta, a yaa lueri kauku kunyi a yaa pai wa juiku a dari chinmarisaŋa meena a lonsi teŋ. Wa yaa nye dila ale ge za nipok waai ale a yaa wa biak la niŋ, ayen wa dan biak nueri abe wa ŋobi biika. ⁵ Nipowa yaa jam biak nidoabili waai le wa chim a soa teŋka meena nuruma ale pagrim la. Jaab yaa jam chiak biika wa jigi a pa te Naawen waai ale jam kali wenŋmazuk wa naamu zukpaglika zuk la. ⁶ Nipowa yaa chali ga jo sagi po. Naawen ale jam gomsu jigi magsi te wa. Wa ale bo ka dula ate Naawen a nya wa nalimnyiini ate ku ga paari daa tusidi ale kobsiye ale pisiyuebi.

⁷ Ate Naawen sabiiloma ale ba kpagini Maakil, a yaa tigsu chaab ayen ba nye kpaliŋ ale jaab kpionku ale a neensi waamu la ale wa sabiiloma wenŋmazuku po. ⁸ Naawen sabiiloma yaa jam nak jaamu ale wa nuruma yia, ale zeri ayen ba kan ŋman bo dula. ⁹ Naawen sabiiloma yaa yia ba ayen ba siŋ teŋzuk a bo dula. Jaab kpionku de ale a neensi waamu la ale Sitaana ka yue yeŋ. Wa ka waai ate ba a wi ayen waamu la yaase Velinvendika, wa boro kama a nyini dila po, dila po. Wa ka chichiribaataŋa naab. Wala ale jam paasi teŋzuk de nuru meena la.

¹⁰ Ate mi yaa wom lueluk kpion ale ku nyini wenŋmazuk a weeni ayen, “Yogyogla de Naawen varibasika a jam kama. Yogyogla de Naawen a sak pagrim kama ase naab la. Yogyogla de waai ate wa jam tom la a sak wa pagrimu kama. Dii la waai ale jam zaani Naawen niŋ a toariŋ ti suaataŋa yok ale kantueŋ la, ba yia wa a basi kama. ¹¹ Kirisita ka Naawen biika waai ale kpi la. Ka wala ate ti suaataŋa a jam sak nuruba wa wie alege a jam gomsu ba dek me ayen ba kpi wa nyiŋ la. Wienja de meena ale jam soa ate ba nak yia Sitaana. ¹² Nama baai meena ale bo wenŋmazuk la basi ate ni sue a peenti. Alege ku

le toa kama teŋzuk demma meena jigi, dii la Velinvendika a siŋ jam ka nama jigi. Wa abe ta ka supuurim dii nyiŋ la wa daaŋa an soa dii ya.”

¹³ Duŋ kpeenka ale nya ale ba yia wa a basi teŋzuk la, wa yaa daani nipok waai ale jam biak nidoabinni la nna yegayega. ¹⁴ Ba yaa pai jiruk kinŋani kpeema ŋaye a te nipowa ayen wa yiri cheŋ sagini po, ale ba le nya wa zuk a ga paari bena ŋata ale chiisa siyuebi ate duŋ kpeenka a kan nye wa wariwariya. ¹⁵ Duŋ kpeenka yaa basi ate nyiam nna yegayega a nyini ka noanni po a nyini a se beli la, ayen nyiamu ji nipowa a ta cheŋ be. ¹⁶ Alege teŋka a jam nyu nyiamu meena ate bu an paari nipowa. ¹⁷ Alege duŋ kpeenka ale jam nya dii ale nye la, ate ka sui yaa ŋman kaasi nna yegayega ale nipowa. Ka yaa ŋman pilim cheŋ ayen ka tu chaab a nye kpaliŋ ale baai meena ale a siak a te Naawen sinsaŋa ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la. Bala chaama ka nipowa bisa.

13

¹ Dila powa, duŋ kpeenka a jam za ka nya kpeemu.

Ate mi yaa ŋman nya duŋ kperikaliik ka choa ale ka nyini nya kpeemu po a nyini. Kala a jam ta ka zuima ŋayopoi ale nyiila pi. Ka jam vuk ka nalima zutogsa ka nyiilaŋa meena zuk. Ka zuimaŋa meena nyiŋ yue ale jam doa ŋa nyiŋ a le Naawen. ² Duŋ ka de jam a neensi ka goabiak. Ka nanŋa me jam neensi ka piuk nanŋa. Ka noanni me a neensi gbenli noai. Jaab kpion kuui ale a neensi waab la jam pa ka pagrimu ale ka naamu a te ka duŋ kperikaliika. ³ Mi yaa ŋman ga a nya la ale, duŋ kperikaliika ale nyini nyiamu po a nyini la, ale ka zukku kunyi zuk laun ale jam boro. Teŋzuk meena nuruma ale ga nya launku de la, ku jam chim ka wakperikaliik ba jigi ate ba yaa deri va ka. ⁴ Waai meena yaa jam a te jaab kpion kuui

ale a neensi waamu la zula nna yegayega dii nyin la, wa jam pa ka pagrimu a te dun kperikaliik kaai ale nyini nyiamu po a nyini la. Ba yaa a weeni chaab ayen, "Ka wana ale a nye ase dun kperikaliika de a ta pagrim ayen wa nye kpalin ale ka?"

⁵ Ba yaa te dun kperikaliik kaai ale nyini nya kpeemu po a nyini la siuk ate ka biisi wie naai ale ka leeta nna yegayega a te Naawen la. Ba jam te ka ka pagrim ayen ka soa tenzuk meena nuruma ate ku ga paari chisa pisinaansi ale siye. ⁶ Ka yaa jam a ka a te Naawen ale wa yonni, ale juijui ate wa boro la ale baai meena ale jam bo wenmazuku po la. ⁷ Ba yaa nman te ka siuk ayen ka tu chaab ale Naawen nuruma a nye kpalin a nak yia ba. Ba te ka me pagrim ayen ka soa tenja meena ale buura meena ale a biisi biisa togatoga la. ⁸ Naawen lin nmarisi baai meena ale ba tuesi wa nyuvuri dii ale kan ka kpeglimka la kama a nyo wa gbanka po ale ge yaa nye tenka. Wa Pabiik kaai, ate ba ko la ale soa gbanka. Baai meena yue ale jam kan bo gbanka de po la, le puusi a te dun kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la.

⁹ Ni lagi ni tuesa a wom dii ate mi a weeni la nalimnyiini. ¹⁰ Ku ka Naawen dek yaalika ayen ba le jam yik ni ba gela a lik dok po a pai gebi wona a ko ni gela. Nama baai ale ka Naawen nuruba la, ku a fe ayen ni nam ale chichiiba a nmasi yik di ate ku ga paari ku kpeglimka. Wienja de ale sum nye kama.

¹¹ Ate mi yaa nman nya dun kperikaliik ka choa ale nyini tenka a jueli. Ka jam ta ka nyiila naye ase padia nyiila la, alege a biisi ase dun kaai ale a neensi waamu la. ¹² Ka jam pa ka dun kperikaliika pagrim a tom ka dek nimbie po. Ka jam fe tenka nuruma kama ayen ba a puusi dun kperikaliika ale ta launku la. ¹³ Dun kaai ale ta nyiila nayewa la de a tom ka wakperikaliisa nna

yegayega. Ka jam nye kama ate bolim a nyiini wenmazuk a sin tenzuk nuru meena nin. ¹⁴ Ate ka paasi tenzuk nuruma meena ale wakperikaliik sii ate ka tom dun kperikaliika nin la. Ka weeni ayen ba me dun kperikaliik kaai ate ba koani ka ale gebi wonku alege ate ka diem vua la ate ba a zuli ka. ¹⁵ Ba yaa te ka siuk ayen ka vuusi a basi dun kperikaliika ate ba me la nyin ate jaab meemu ta nyuvuri ate wa baga a biisi abe wa a ko baai meena ale kan puusi a te wa la. ¹⁶ Dun ka de a yaa fe nuruma meena, baai ale chim nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka jigsiroba ale baai ale kan daa jigsiroba, baai ale ka yom ale baai ale kan daa yomma ate ba nmarisi ba juga nisima nyin yaase ba de nyin. ¹⁷ Nuru waai an baga jaab a da ka wa nin ta nmarisi ka de. Nmarisi ka de ale wa yonni yaase dii ale a sak wa yonni la.

¹⁸ Kude abe a sak ka nyam. Nuru waai a dan ta nyam wa ale seba dii ale a sak wa yonni la kiri. Dii abe ale a sak wa yonni la ka kobsiyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi (666).

14

¹ Ate mi yaa nya ale Pabiik ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansi (144,000) a za guuk kpion ku Zayon zuk. Ba jam nmarisi ka pabiika ale ka kowa yue a dueni nuruma de nyin. ² M jam wom ka lueluk kpion me a se nyiam ale nyini pina zuk a wuuri a sin la, yaa a se nmoruk ale a na la. Lueluk kpionku de jam nyini ka wenmazuk. Lueluk me jam a nye a se nuru boari ale jam a nagi kpanta la. ³ Pabiika ale nuruba tusa kook ale pisinaansi ale banaansiwa (144,000) ale dunsa sinaansiwa ale nisomba pisiye ale banaansiwa a yaa maa chaab a yi yi paali wenmazuk naamu zukpaglika nin. ⁴ Ba jam ka nipooba yaa a se ba jam a yaali nipooba bobi gooma. Ba

jam ka nuru welensa nyiini Pabiika ale jam lueri ba a ta nyini tenzuk meena nuruma po, ayen ba kan nman gaari chaaba. Bala ate pabiika a lin jam lueri a te Naawen. ⁵ Nuru an jam baga a weeni ayen ba velim venta. Ba jam ka kaasun ale kunyi me la.

⁶ Ate mi yaa nman nya sabiilo ale wa bo wenna mazuk ni nina a yaa yiri a chenj. Wa ta ka Naawen wama nana ayen wa ta chenj ga a te ten sii ale buuri naai meena ale jam a biisi biisa togatoga a bo tenka po la. ⁷ Wa yaa weeni ba ale lueluk kpion, ayen, "Ni a te Naawen zula abe ni a pak wa, dii nyin la, wa ka pagrim nyon. Diipo ate wa ayen wa bo nuru meena buusa la a paari kama. Wa nye wenna mazuk ale tenka ale nya kpeemu ale bulisa meena. Dila ale soa ate ku a fe ayen ni a puusi a te wa."

⁸ Sabiilo wa choa me yaa yiri a vi nin sabiilowa naan ale a weeni ayen, "Tenkpienka Babilon, a lo kama. Kabon sa tuima naai ate ka nuruma a jam a tom la, a nye se ka dapagrik ate ka fe ba ate ba nyu la."

⁹ Sabiilo wa choa a yaa nman yiri a vi nwala naan ale a weeni ale lueluk kpion ayen, "Baai meena ale a puusi a te dun kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la, yaa a se baai meena ale basi ate ka bogluku a nmarisi ba nisa ale ba de nyin la. ¹⁰ Naawen ta ka supuurim ale ba ate wa ayen wa le te ba waalika. Wa supuurimu a nye a se ka da pagrik la. Wa supuurimu a nye a se ka da bula ate wa yaa fe ba ayen ba nyu la. Wa le basi ate ba pai ba a nyo ka bolim po ate ba nam nna yegayega Pabiika ale ka sabiiloma baai ate ka lueri a te ka dek la nin. ¹¹ Bolim buui ate ba le nam bu po la nyuisana a kasim a jueli ka wenna mazuk taam wuu. Baai ale jam puusi a te dun kperikaliika ale ka bogluku ale nman basi ate ku pai ku yonni a nmarisi ba nyin la, bala

dek ale ba kasim a nam ale ge kan nya vuusum."

¹² Dila ale soa ate Naawen nuruma baai ale a siak a te Naawen sinsan na ale ge kan zeri Yeezu vaka la, ku a fe ayen ba va yogyogla ale chichiiba.

¹³ Ate mi yaa nman wom lueluk ale ku nyini wenna mazuk sin jam a yaa weeni ayen, "Nmarisi dii ate m le weeni la a dueni. Baai ale a tom tuima a te ti Nyonowa ale ge a kpi yogyogla la, ba suniima le peenti kama."

Naawen Chiika me a maa weeni gum du ayen, "Fi biisi ka wensie. Naawen le tuni ba abe wa basi ate ba vuusi ale ba tuim pagrisa yegayegaka abe wa basi ate ba suniima peenti."

¹⁴ Mi nman gaa nya la ale waai ale a nye ase nurubiik la, ale wa kali chinma peeluk zuk. Wa jam vuk ka zutok kaai ale a nye ase ligmoni ba pa nye la. Wa jam ta ka gotuk kuui ale ta noai la wa nisa po. ¹⁵ Sabiilo a yaa nyini Naawen Puusika Yenni po a nyini a biisi ale lueluk kpion a yaa weeni ayen, "Ku paari tenka nantana narika kama. Pai fi gotuku a nyini." ¹⁶ Ate waai ale jam kali chinmanni zuk la a yaa misi wa gotuku a nari tenka nantana.

¹⁷ Sabiilo wa choa me yaa jam nyini Naawen Puusika Yenni dii ale bo wenna mazuku la. Wa me jam ta ka gotuk kuui ale ta noai la.

¹⁸ Sabiilo waai ale a nya bolimu zuk la, yaa nyini kun kunku jigini a weeni sabiilo waai ale ta gotuku la ayen pai fi gotuku a nari tiisana dii la yoanana a muni kama. ¹⁹ Sabiilowa yaa misi wa gotuku a nari tiisana yoanana a lonsi ten a yaa tigi na a dueni juijui ate ba a nmiak na nyiamu la. Dula jigini ale Naawen supuurimu ka bunyi. ²⁰ Na nyiamu nmiaka jigini a jam bo ka tenka naan nyin. Ba yaa le ga nmiak yoana naai ate sabiilowa a tigi dueni la, ziim nna yegayega ale jam nyini na po a nyini. Ziimu meena ale jam nyini la, bu jam

chali tenka kama a wona a se meela kobsiye la a yaa doa juei a lim nuru zuk.

15

¹ Ate mi nman nya jakperikaliik tanjanini wenmazuk ate ku cha mi nna yegayega. Sabiiloba bayopoi ale jam ta ninam togatoga buyopoi a jam bo dula. Ba le jam basi ate ninammu a yik ka tenzuk nuruma a kpeglim. Dii nyin la, Naawen sui ale jam a puuri ale nuruba dii la ate wa ayen wa te ba waalika la a nueri kama yogla.

² Mi yaa nya Naawen nuru baai ale jam kan puusi a te dun kperikalika yaa a se ka bogluku, yaa a se ka pai ka yonni ale kobsiyuebi ale pisiyuebi ale bayuebi a nmarisi ba nyin. Mi jam, nya ba ale za moata ka nyakpeemu buui ale jam doa nna jalajala ale a nyagsi nna a se nyaasun la. Bolim ale jam bo nyiamu po. Nuruma a jam ta ka nanta nna a se kpanta la ate Naawen a jam pai a te ba. ³ Ba yaa jam yi Moosis waai ale jam ka Naawen tomteero la ale Pabiika yiili. Ba jam yi yiini ayen, "Ti Nyono Naawen, fi ka waai ale soa nanta meena pagrim la, ku a chim ka wakperikaliik ti jigi, fi tuimaña nyin.

Fi ka waai ale ka tenzuk meena nuruma Naab la.

Tuim naai meena ate fi a tom la, na ka wensie. Na daa wasusuga.

⁴ Ti Nyono, fi nyiini ale nuru welen. Dila ale soa ate ku a magsi ayen nuru meena a te fu zula abe ba a weeni a sak ba suaata fi le ka Wein kpeeni dii la.

Tenzuk nuruma meena le jam za fi nin a puusi a te fu, dii nyin la ba seba ayen fi tuimaña meena a daa tuim susuga."

⁵ Ba le jam yi yiini a nueri la, mi yaa nya ale Naawen Puusika Yenni noanni a lagi ate pumpuulima viuku a boro. ⁶ Sabiiloba bayopoiwa ale jam ta ninam togatoga buyopoiwa la

a yaa nyini dula a nyini. Ba jam jo ka garuk peelita ate ti nala nna yegayega. Ba jam maa ta ka garupali fiik sii ale a nyagsi a neensi ligmoin la yaa bobi gilim ba kuusa. ⁷ Ba yaa chen ga za dunsina sinaansiwa kanyi nin. Dunsana a jam za gilim ka Naawen naamu zukpaglika. Dun kaai nin ate ba jam za la, a jam pai Naawen waai ale kasim boro taam wuu la supuurimu ale wa le wa te tenzuk nuruma waalika la, a yaa jam pai Naawen supuurimu a nyo china nayopoi po a te sabiiloma wanyi, wanyi. ⁸ Naawen zulaña ale wa nalimu ale wa pagrimu yegayegaka a jam a nye a se ka nyuisa la a yaa sueri wa Puusika Yenni. A se ka sabiiloma a nin basi ate ninam togatoga buyopoiwa a yik tenzuk nuruma a nueri, nuru an jam бага a jo Naawen Puusika Yenni po.

16

¹ Ate mi yaa wom ale lueluk kpion a nyini Naawen Puusika Yenni a yaa weeni sabiiloba bayopoiwa ayen, "Ni pai Naawen supuurim yegayegaka ale bo chinaña po la a chen ga kpiiri basi tenka zuk."

² Sabiiloma wanyi a yaa de nin nyini ga kpiiri supuurimu wa chinni po a basi tenka zuk, ate niri kperikalisa a yaa yik nuru baai ate dun kperikalika a nmarisi ba nyinsa ate ba jam a kaab ka bogluku la ate ba jam a nam nna yegayega.

³ Sabiilo waai ale jam saa bayewa la jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi nya kpeemu po. Nyiamu a yaa jam muni nna a se kpio ziim la ate jaab buuri ale jam bo bu po la a yaa kpi.

⁴ Sabiilo waai ale jam saa batawa la me yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi belaña ale bulisaña po ate nyaatana a chim ziim. ⁵ Mi yaa wom ale sabiilowa a weeni ayen, "Fi ka waai ale ka welensa nyono la. Fi be ka piilimka jigi, fi boro kama taam wuu. Fi buusaña ate fi bo la ka wensie. ⁶ Ba jam ko

fi nuruma ale biisiteeroma ate ba ziimu a yaa nyini tenj. Ku magsi kama ale fi ale pa ziimu ayen ba nyu yogyogla la.”⁷ Ate mi yaa wom ale lueluk a nyini kunjunku jigini a yaa weeni ayen, “Ti Nyono Naawen fi ka waai ale soa njanta meena pagrim, ku magsi kama ale njman chim wensie me fi ale a bo nuruba buusa dii la.”

⁸ Sabiilo waai ale jam saa banaansiwa la yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenbinni zuk ate di kantuenka a yaa nya siuk a de nuruma.⁹ Kantuenka ale jam de ba la, ba yaa ka a te Naawen, dii nyinj la, we le basi ate ninammu a yik ba la. Alege ba an jam basi ba tuimbaatana tomka ale ge tagri ba popola a te Naawen zula.

¹⁰ Sabiilo waai ale jam saa banuwa la a yaa kpiiri supuurimu wa chinni po a basi dunj kperikaliika naamu jigini. Wa jigini ate wa jam boro la a yaa jam sobri ate wa njanviirima sue a jam a puuri ate ba jam a dom ba gingelunja.¹¹ Ba yaa jam ka a te Naawen waai ale bo wa wenjmazuku la ba niraña ale ninammu nyinj, alege ba an jam basi ba tuimbaatana tomka.

¹² Sabiilo waai ale jam saa bayuebiwa la yaa jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi beli kpeeni Yufiretis po. Nyiamu a yaa jam kpeeri alege ate nalima njai ale nyini korinummu po a cheena la a nya siuk a taam jam.¹³ Ate mi yaa nya chichiribaata tita ale ti a neensi buntua. Chichiribaatana de a jam nyini ka jaab waai ale a neensi waamu a jam yiak nipowa ale dunj kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale venta biisiteerwa noaña po a nyini.¹⁴ Chichiribaatana a jam ta ka pagrim a tom wakperikaliisa yegayega. Ba jam nyeem kama a yaa tigsii tenjuk nuruma meena nalimaña ale ba nuruma a nyo jigi yenj ayen dai kpeeni dannii ate wa le

jam a bo buusa la a dan paari, ba le tu chaab ale wa a nye kpaliñ.

¹⁵ Ni wom ti Nyonoña ale a weeni dii la. Wa a weeni ayen, “M le pilim njman jam nna a se ka zue la. Ni kan seba m jamka noa po. Naawen ale kan njman a nya ni kaasunku dii la a nye se ka ni gataña la. Ni nye nyinjbiiri ate ni a jo ti daa meena, ate m dan jam, abe ni kan a gilim ale chabola ate ni nya chivie nuruba niñ.”

¹⁶ Ate chichiribaatana a de nalimaña niñ, a ta ba jam jigi ate ba a wi dula ale Juuma biika ayen Amagedon.

¹⁷ Ate sabiilo waai ale saa bayopoiwa la a jam kpiiri supuurimu wa chinni po a basi wenjmazuk. Mi yaa wom ale lueluku kpionj nyini wenjmazuk naamu zukpaglika jigini Puusika Yenni po a sinj a weeni ayen, “M le ayen m bo tenjuk nuruma buusa la a moata ka nuerika.”¹⁸ Chijmaña a yaa nyagsi ale na ate tenka a choa nna yegayega. Dii po ate Naawen a nye nuruba ate ku ta dila a jam paari jinla, la, tenka an diem choa nna la.¹⁹ Tenkpienka a jam poori ka buta ate tenjuk tenkpiensaña a kaasi meena. Naawen yaa teeri Babilon wari a yaa basi ate ka nuruma a nyu wa supuurimu wa beerika po ase daam la.²⁰ Guuk kpeentana meena a yaa muriñ be ate tenensaña meena ale nya tii ale jam doa gilim tenj sii meena la me a muriñ be.²¹ Nmorutana a yaa jam nyini wenjmazuk a lo nuruma zuima. Nmorutanana dinyi a jam dobra a se ka cholembena boorik la. Nuruma yaa jam ka a te Naawen dii nyinj la, wa le jam basi ate njmorutanana a dobra la.

17

¹ Ate sabiiloba bayopoi wanyiwa waai ale jam ta china njayopoi la a yaa jam weeni mi ayen, “Jam ate m sak fu nidwa yaalika ale wa nya ninam dii la. Wala abe le

tɛŋkpiɛŋka ale mɔata beli bɔanni la.
² Tɛŋka nuruma ale ba nalimaŋa ale wala a maa chaab a tom ka nidɔa yaalik tuima. Nuruma ale wala ale jam nyɛ dii la a nyɛ se ka daam ate ba dan nyu ba bugi la.”

³ Naawen Chiika ale basi ate sabiilowa a pai mi a ta chɛŋ sagini po la. Duŋ kpiɛŋ monuŋ ale jam ta zuima ŋayopoi ale nyiila pi a jam za du. Ba jam ŋmarisi ka wie nna yegayega ŋaai ale jam a le Naawen la a dueni ka nyiŋ ate nidɔa yaalika a yaa jam kali ka zuk. ⁴ Wa jam jo ka garuk sobluk ale garuk monuŋ ale maa su ka ligmonɔŋ ale tintana ŋaai ale a nyagsi la ŋanta. Wa jam ta ka ligmonɔŋ beerik ate ŋan danɔisa a sueri ka, ku de a sak ka wa nidɔa yaalik tuimaŋa. ⁵ Ba jam ŋmarisi ka yue a dueni wa diri nyiŋ. Yonni kiri a jam sugi kama. Basi ate m pai di kiri a ta nyini peelim a weeni sak fu. Yonni kiri ale,

Mi ka Babilon, tɛŋ kaai ale ka tɛŋkpiɛŋ ale nidɔa yaalisa ma waai ale maa chaab ale ba a jam a tom danɔa tuima.

⁶ Mi yaa jam nya ale nipowa a jam nyu ka Naawen nuruma ale nuru baai ale jam kan basi Yeezu vaka la ziimu.

Mi le jam nya wa la, ku jam ka wakperikaliik yegayega mi jigi. ⁷ Sabiilowa yaa weeni mi ayen, “Kan boan nyiŋ ate ku chim wakperikaliik fi jigiya? Nipowa ale duŋ kpiɛŋ kaai ale ta zuima ŋayopoiwa ale nyiila piwa ate wa jam do ka la, wala ale duŋka a jam ta kiri kama ate di sugi. M le weeni di kiri ale ka dii la a sak fu. ⁸ Duŋ kala a jam boro kama alege a ŋman karo. Ka abe za ka nyini ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la po a nyini ate ba a kaasi ka. Nuru baai wie ale kan ŋmarisi dua ŋanvuuta gbanɔa po a nyini diipo ate ba an diem nyɛ tɛŋka la, ku le cha ba ase ba nin nya ka. Ka jam boro kama alege yɔgyɔgla de ka ŋman karo, alege ka le pilim vuri nyini.

⁹ “Be ka yam ale miŋka ate waai a miŋ wienɔa de. Zuima ŋayopoiwa ka guuta tiyopoi ate nipowa a kali ti zuk. Na be ka nalima ŋayopoi: ¹⁰ nalima ŋanu ale jok ba naamu alege wanyi a de wa naamu deema alege wanyi an diem jam ya, wa dan jam wa ale de wa naamu ka maga. ¹¹ Duŋ kaai ale jam boro alege a ŋman karo la a yaa saa ka nalima naaniŋ. Wa abe ka ŋayopoiwa po wanyi a za wa nyini ate ba kaasi wa.

¹² “Nyiila piwa ate fi nya la, ka nalima pi baai ale kan diem piilim ba naamu de ka, alege ba ale nya ka pagrim a de ba naamu ase miita pisiyuebi la ale duŋka. ¹³ Nalima piwa de meena a ta ka popola yena. Ba abe pai ba pagrimu a te ka duŋka. ¹⁴ Ba ale nyɛ kpaliŋ ale Pabiika alege Pabiika ale baai ate ka lueri ate ba va ka ale siaka la ale nak de ba meena dii nyiŋ la ka ka nyɔnɔma meena Nyɔnɔ ale nalima meena Naab.”

¹⁵ Sabiilowa yaa weeni mi ayen, “Nyaatana ate fi nya ate nidɔa yaalika a kali du la, ka satɛŋ kpiɛŋsa ale si nuruba, buura tɔgatɔga a biisi biisa tɔgatɔga. ¹⁶ Nyiila piwa ate fi nya la ale duŋka ale kisi nidɔa yaalika kama ate ba yaa yik jaab buuri meena ate wa ta la a tuesi alege basi wa chabɔla. Ba ale ŋobi wa nyiŋ lammu abe ba kaasi wa ale bolim. ¹⁷ Naawen dek ale te ba siuk ayen ba a tom ale chaab ate wa ale poli ayen dii a nyɛ la, abe di nyɛ. Abe ba pai ba pagrimu a te duŋka ate ka soa naamu a nya ate Naawen wienɔa a chim wensie.

¹⁸ “Nipowa ate fi nya la ale tɛŋkpiɛŋ kaai ale soa tɛŋzuk naliimaŋa a nya la.”

18

¹ Ku ŋaanɔnyin mi yaa nya sabiilo wa choa ale wa nyini wenɔmazuk a siŋ tɛŋ. Wa ta ka pagrim nna yegayega ale a nyagsi a nya tɛŋka meena. ² Wa yaa kaari weeni ale lueluk kpion ayen, “Wa

lo ka kama, tenkpienka Babilon a lo kama. Chichiribaata ale bo ka po ale nuim baata ale sii ale kisi nuruba ale sueri ka po. ³ Ka kabonɔsa tuimaɔa a nye ase ka daam la, ate tenɔsa meena a nyu. Tenka zuk nalimaɔa a zamsi kabonɔsa tuima ka kala jigi. Tenka zuk gerindoma a va ka ka koarisa tuimaɔa nyin a jigsii.”

⁴ Mi yaa nman wom lueluk ku choa wenɔmazuk a weeni ayen,

“Mi nuruma ni nyini ka po a nyini.

Ni kan maara a tom ka tuimbaataɔa,

ni kan maa nam ninam buui ate ba a nam la.

⁵ Ka tuimbaataɔa a piisi ka nna yegayega,

Naawen abe teeri wa nyeka tuemu wie kam.

⁶ Ni nye ka ase ka me ale a nye nama dii la,

ka ale nye ni dii meena la, ni nye dila ku noai buye a tuni ka.

Ka ale sueri beerika ale daamu a te nama la.

Nama me a sueri ku noai buye a te ka.

⁷ Ni te ka ninam yegayega ase ka ale pai nalim ale masim a te ka dek dii la.

Dii la wa kasim a weeni wa dek kama ayen,

‘Mi nipok naawa kali ka dela.

Mi daa pukogi ya.

Mi kan maa seba jaab buui ate ba a weeni ayen ninam la.’

⁸ Wienɔa de nyin, da yen ninam togatoga ase yuem ale supurim ale kom la ale yik wa.

Ate bolim a de wa dii nyin la Nyonowa Naawen waai ale a bo wa buusa la a zuak kama yegayega.”

⁹ Tenzuk de nalimaɔa baai ale maa tom ka kabonɔsaɔa ale ka koarisa tuimaɔa la ale kum te ka ase ba nin nya bolimu ale a de ka ate nyuisaɔa a yiti la. ¹⁰ Ba za ka nna ninɔniɔa a nya dii nyin la ba a chali ka yogsum ale ba ale maa nam. Ba za kama a weeni ayen nya ku ale bie dii nna yegayega. Tenkpienka

de ate “miita” pisiyuebi po ka deri nya ninam.

¹¹ Tenka gerindoma meena a kum a te ka dii la waai a kan da ba nantaɔa. ¹² Waai a kan nman a da ti ligmoninɔka ale kpanaɔa ale tintana nɔaai ale a nyagsi la, ale nman baai ale a nyagsi la, ale ti garuk peelitaɔa, ale ti garuk sobtaɔa, ale garuk saalisaɔa, ale ti garuk montanaɔa, ale ti daataɔa togatoga ka ale nanta baai meena ate ba pai yauk nyina a nye ba la, ale da tii ligra ale pagra la, ale ti kutanaɔa, ale nanta baai ate ba pai nye diina puusa po la, ¹³ ale nanta baai nyum ale masa la, ale ti daamu, ale ti kpaamu, ale zuetanaɔa ale “wiiti” wa, ale ti niiga, ale ti piisaɔa, ale ti wusumaɔa ale nman torokoma, ale ti yomma ale nurubisa chiisaɔa. ¹⁴ Ate gerindoma yaa weeni wa ayen fi jok nman mansaɔa meena kama a jok fi nalimu me. Fi be kan nman nya ba. ¹⁵ Gerindoma baai meena ale gerim tenɔ kala po a jigsii la ale za ka nna ninɔniɔa, dii nyin la ba a chali ka yogsum ale ba ale maa nam ale wa. Ba ale kasim kaari kama, ¹⁶ a weeni ayen, “Ku bie ka nna yegayega tenkpienka de jigi. Ni nyiem kasim a jo ka garuk peeta ale garuk sobta ale garuk monta ale a su nanta baai ate ba pai ligmoninɔ, ale tintain nalinsa ale nanta baai ale a nyagsi a nye ba la. ¹⁷ Ate ba deri jok ba nantaɔa meena ‘miita’ pisiyuebi po.”

Naaruntaɔa kpanaɔa ale baai ale baai ale va naaruntaɔa a nyiem ale baai ale a damu naaruntaɔa ale baai meena ale a tom nya kpeemu po a de la a yaa za ninɔniɔa.

¹⁸ A kaari dii nyin la ba ale nya bolimu ale a de ba ate nyuisaɔa a yiti dii la. Tenɔ a jam karo a magsi chaab ale tenka de. ¹⁹ Ba jam kasim nari ka tanta a basi ba zuimaɔa po, ale a kaari a weeni ayen dii ale a nye tenka de po la a bie ka yega. Ka ka tenɔ kaai ate nuruba a jam ka ale naarunta a gerim, a va ka nantaɔa

nyin a jigsi. Ate ka deri yiri dai yen a jok jaab meena.

²⁰ Baai meena ale bo wennyamazuk la, ni basi ate ni sue peenti Naawen ale kaasi ka la nyin. Naawen nuruma ale Yeezu tuimtomdoma ale Naawen biisiteeroma, ni basi ate ni sue peenti. Naawen kaasi ka kama ba ale nye ni dii la nyin.

²¹ Ate sabiilo kpion a yaa pai tintain ate di soa ase niri la a yuk basi nya kpeemu po, ale weeni ayen, Naawen a za wa yuk tenkpienka Babilon ale pagrim a basi ka dila degadega ate waai a kan nman nya ka. ²² Nuruba a kan nman wom nuruba luelita, yaase kpanta nakka, yaase paampuunta peerika, yaase damunsa peerika. Nuru kan nman tom tuini ten kala po, waai abe kan wom niri num ka. ²³ Waai a kan nya zeun toati ka ten kala po yaase nipok faarik wari du. Ten kala gerindoma ale jam pagra tenka meena zuk ate ka nuruma a tom kperisa tuima a paasi tenka zuk nuruma meena.

²⁴ Babilon a nya ninam yegayega dii nyin la ba ale ko Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma ale nuruba yegayega ate ba ziimu a nyini tenka po la.

19

¹ Kude naanynin mi yaa wom nuemka nna ase nuru boari la wennyamazuk a weeni ayen,

“Pak Naawen, varibasika, ale zula, ale pagrim, ka tama Naawen ale soa.

² Wa ka wensie nyono ale a bo wensie buusa. Naawen a bo mini nidoa yaalika wa ale kaasi tenka ale wa kabonja tuimanya la kama. Naawen a namsi wa kama dii nyin la wa ale ko wa tomteeroma la.”

³ Ba yaa nman pilim kaari a weeni ayen, “Pak Naawen, bolimu ale a de tenkpienka la nyuisanya a kasim a jueli ka wein taam wuu.”

⁴ Nisomba pisiye ale banaansiwa ale dunsa sinaansiwa ale jam za gilim wennyamazuk zukpaglika la, a

jam a duak ka ten ale a yiti wenzuk a puusi Naawen ale a weeni ayen, “Ku be nye dila. Ni basi ate ti a pak wa.”

⁵ Ate mi yaa wom ale lueluk a nman nyini wennyamazuk zukpaglika jigini a yaa a weeni ayen, “Ku magsi ka nuru baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta ale ge ba chim wa tomteeroba ale a chali wa la, a te wa pimpauk.” ⁶ Mi yaa nman wom nuru boari luelita ate ti jam a nye waai nna yegayega a se nyiam ale a chali la. Luelutana me a jam a na a se ka nanpansa ale a na la. Luelutana a jam a weeni ayen, “Ni basi ate ti a pak Naawen. Wala ale soa nanta meena pagrim. Wa ka ti Nyono.

⁷ Wa zuak a gaam nanta meena kama.

Dila ale soa ate ku a fe ayen ti a pak wa ale supeentik.

Di danni a paari kama ayen Pabiika a faari nipok waai ale gomsu wa dek a limsi wa la.

⁸ Ba te wa powa ka siuk ayen wa a jo garuk tii ale nala ale nyagsi la.”

(Garuk nalintana de a ka tuim nalin tii ate Naawen nuruma a jam nye la.)

⁹ Sabiilo wanyi a yaa jam weeni mi ayen, “Nmarisi dii ate mi a weeni la a dueni. Baai ate ba le wi ba ayen ba jam maa de nandiinta Pabiika nipowa faarika la, ba sue ale peenti.” Wa le ga weeni nna a nueri la, wa nman pilim weeni magla a gum du ayen “Wienja de ka Naawen wensie wie.”

¹⁰ Mi yaa kpi duna wa nin ayen m puusi wa, alege wa jam weeni mi ayen, “Kan nye dila, dii nyin la mi ale fi ale fi suaatana baai ale a weeni nuruba ayen Yeezu ale soa ba la, tama meena ka wa tomteeroba. A puusi a te Naawen nyiini.”

Wensienja ate Yeezu a pa sak la ale a basi ate biisiteeroma a biisi.

¹¹ Ate mi yaa nya ale wennyamazuk lagi ate wusum peeluk a yaa jam za du. Ba jam a wi waai ale jam do bu la ayen ka, “Wensie nyono.” Wa yue me jam ale, “Waai ale ta siaka la.”

Daa meena wa kasim jam a chen ka kpalin po, ale a bo wa dachaasana buusa naai ale jam magsi wa boka la. ¹² Wa ninaa a jam muni a se ka bolim la. Wa me jam vuk ka zutok boari. Ba jam nmarisi ka yue dii ate nuru a jam ze di kiri la a dueni wa nyin. Wa dek wa nyiini ale jam seba yonni kiri. ¹³ Wa jam jo ka kasaauk ate ziim a jam muni ku meena. Wa yue jam ale "Naawen Wann." ¹⁴ Sojiba yegayega baai ale jam bo wennmazuk la a jam jo ka garuk nalinta ale do wusum peeta a yaa jam a vi wa naan. ¹⁵ Waai ale do wusum peeluku la a jam ta ka gebik ate ka ta noa naye a yaa jam nyini wa noai po a nyini. Wa jam weeni ayen wa le pai kama a nye kpalin ale tenzuk nuruma a nak ba de. Wa le soa ba ale pagrim nalimnyiini abe wa nmiak yoana na daamu. Dula jigini ale a sak Naawen supuurimu. ¹⁶ Ba jam nmarisi ka yue a dueni sojima kpagini kasaauku ale wa nansaana kanyi nyin. Yonni jam ale,

*MI KA NALIMA MEENA NAAB,
ALE NYONOMA MEENA NYONON.*

¹⁷ Mi yaa nya sabiilo ale wa za wenbinni zuk. Wa yaa jam kaari ale lueluk pagrik yegayega a weeni nuin sii meena ale jam bo wennmazuk a yiri la ayen, "Ni tigi chaab a jam de nandiin tii ate Naawen le te ni yegayega la. ¹⁸ Wa le pai nalima ale sojiba ale ba kpage, ale wusuma ale baai ale do na la, ale baai ale ka nuru kpeenta ale baai ale kan daa nuru kpeenta, baai ale ka yom, ale baai ale kan daa yom, bala meena ate Naawen ale pai a te ate ni de."

¹⁹ Ate mi yaa nya dun kperikaliik kaai ale jam nyini nya kpeemu po a nyini la ale tenzuk nalimana ale ba sojima ale ba maa chaab a chen ayen ba ga nye kpalin ale nuru waai ale jam do wusum peeluku la ale wa sojima. ²⁰ Wennmazuk sojima a yaa jam nak yia tenzuk nuruma sojima ale ge yaa yik dun kperikaliika ale venta biisiteerowa. Biisiteerowa de

a kasim jam a nye ka wakperikaliisa dun kperikaliika nin ayen ka paasi nuru baai ate dun kperikaliika a jam nmarisi ba nyin ayen ba jam a kaab ka bogluku la. Wennmazuk sojima a yaa yik dun kperikaliika ale biisiteerowa a ta chen ga yuk basi mogi kpeeni po, juiui ate bolimu a kasim a de la. ²¹ Wennmazuk sojima kpagini waai ale jam do wusum peeluku la, a yaa yeeri gebik won kuui ale jam ta noa naye la wa noanni po a yaa ko tenzuk sojima baai ale jam tali la. Nuinsaana a yaa basi wennmazuk ale sin a de ba chak ale tali.

20

¹ Ate mi yaa nya sabiilo wanyi ale wa basi wennmazuk ale ge sin tenzuk. Wa jam ta ka choarini dobdi wa nisa po. Wa jam maa ta ka vorub buui ale kan ka kpeglimka la noanni saafiika wa nisa po. ² Sabiilowa a yaa jam yik jaab waai ale a neensi waamu a jam yia nipowa la, a yaa bobi wa ale choarini dobni ayen ku paari bena tusidi. Jaamu de ka Sitaana yaase velinvendika ate wa boro a ta nyini dila po dila po la. ³ Sabiilowa yaa yik wa a yuk basi vorub buui ale kan ka kpeglimka la po, a yaa pai wa saafiika a kpari vorumu noanni. Wa nye dila ayen ka wa kan nman бага a paasi tenzuk nuruma. Wa le bo ka vorumu po ate bena tusidiwa a ga nueri. Di dannu a dan ga paari, ba le lagi vorumu ate wa nyini boro magla.

⁴ Ate mi yaa nman nya ale zuk-paglik si chaab a za dula. Ba yaa jam pai pagrim a te baai ale jam kali si zuk la ayen ba bo buusa. Mi yaa jam nya baai ate tenzuk nuruma a jam ko ba ayen dii nyin la ba jam a sak Wensiana ate Yeezu a pa sak la ale Naawen wann. Ba an jam puusi a te dun kperikaliika yaa se ba kaabi ka bogluku. Ba an jam basi me ate ka nmarisi ka yonni a dueni ba die ale ba nisa nyinsa. Yeezu Kirisita a jam yeeri ba kama a ta nyini kum po a

nyini ayen ba ale wa a maa chaab a chim nalima a soa tenka ate ku ga paari bena tusidiwa. ⁵ Bala ate wa lij jam nak yiti kum po. Bena tusidiwa a jam nueri kama ale ge ate wa yeeri baai ale jam lij kpi la kum po a ta nyini. ⁶ Baai ate Kirisita a lij lueri a nye ate ba yiti kum po la, ba sue ale peenti kama. Ba le chim ka Naawen ale Kirisita yenni kaabteeroba. Baai ale wa ale ba soa tenka ate ku ga paari bena tusidiwa la. Kum buui ale a saa buyewa la a kan nya pagrim ba zuk wa.

⁷ Bena tusidiwa a dan ga nueri, ba le basi ate Sitaana nyini vorumu po a nyini. ⁸ Wa le nyeema chej kama a paasi tenzuk nuruma, abe wa a tigi ba a gum chaab ale Gog ale Megog ate ba maa chaab a tu Naawen nuruma a nye kpali. Sitaana ale wa nuruma de ale piisi kama nna yegayega ase beli tintambusun la ate nuru an бага a le chiini ba. ⁹ Ba le nyini ka jigi meena a jam gilim Naawen nuruma baai ale jam bo dula la. Wa marij ba boka jigi ka yegayega. Naawen ale basi ate bolim nyini wenzmazuk a sij jam de baai meena ale za gilim di la. ¹⁰ Ba yaa le yik Velinvendika waai ale jam a nyeem a paasi nuruma la a yuk wa a gum dunj kperikaliik ka ale venta biisiteerowa po ate bolim buui ale kasim jam a de mogini po la a de ba meena. Dula, wala ale dunj kperikaliika ale venta biisiteerowa ale kasim a nam ka nna yegayega taam wuu.

¹¹ Ate mi yaa nman nya zukpaglika wenzmazuk. Ka jam ka zukpaglik kpien peeluk ate nuru a jam kali ka zuk. Tenka ale wenzmazuk a jam ka wa nija, jigi me abe jam karo ayen ba sugi. ¹² Mi yaa nya tenzuk nuruma baai ale jam ka nuru kpeenta ale baai ale jam kan daa nuru kpeenta ate Naawen yaa nak ba yiti kum po. Ba jam za ka wa zulaña zukpaglika nin. Ba yaa jam lagi nyuvuri gbanka ale gbanza si chaab. Wa jam bo ba buusa a magsi

chaab ale ka dii ate ba nye la ale dii ale jam nmarisi a nyo gbanza po la. ¹³ Baai ale jam kpi ate ba gu ba tenka ale nya kpeenta po la, ale baai ale jam bo kpilun ten la, nuruma de meena a jam za ka dula. Naawen a jam bo ba buusa a magsi chaab ale ka tuim naai ate ba jam tom la. ¹⁴ Ba jam pai ka kum ale kpilun ten a yuk basi mogini po ate bolimu a kasim jam a de la ayen bu de ba a kaasi. Kude ka kum buui ale a saa buye la. ¹⁵ Baai ate ba an nmarisi ba yuenja a nyo nyuvuri gbanka po la, ba jam maa pai ba a yuk basi ka dula.

21

¹ Ate me yaa nman nya ale wenzmazuk ale tenzuk ale nya kpeemu a deri be mi nina po. Naawen yaa nman nye wenzmazuk paalik ale tenzuk ten paalik. ² Mi yaa nya Naawen ten kpien kaai ate wa jam lueri a te wa dek la a yaa basi wenzmazuk sij tenzuk. Ten kpien kala ale Jerusalem paalika. Ku jam a nye se ka nipok ale kasim jam a gomsa wa dek ayen wa yali wa chora la. ³ Mi yaa wom ale lueluk kpion a nyini wenzmazuk zukpaglika jigini a yaa a weeni ayen, "Wom mi. Yogyogla, Naawen ale nuruba ale boro ale ka chaab. Nuruma ale chim ka wa nuruba, ate Naawen me a chim ba Naawen. ⁴ Wa le duisi ba ninyaata a basi. Kum ale ninam ale nyindomma a kan nman boro. Ku le lij jam ka dii la, ku kan nman nye dila dii po dii po."

⁵ Waai ale jam kali Naawen zulaña zukpaglika zuk la a yaa weeni ayen, "M nye nanta meena ka nanpaala." Wa nman pilim weeni mi ayen, "Nmarisi dii ate m le weeni fu a dueni, dii nyin la m wienja ka wensie wie ale magsi me. ⁶ M tuimaña a nueri kama. M ka piilimka, m be kasim boro kama taam wuu. M nyuvuri paalika kaai ate m pai a te nuruba la, a nye se ka nyiam la. Nyanyuila ale ta waai meena la,

m le basi ate ba nyu bu ka tiirim.
⁷ Waai ale ta pagrim wie meena zuk la ale wa tuesi nantana de meena, mi ale chim wa Naawen ate wa me ale chim m biik. ⁸ Alege baai ale yogsa la, bumbobroma, ale baai ale dan ba dek ale wabaata la, ale nuru koorisa, ale kabon nyeerisa, ale baai ale a tom kperisa tuima, ale baai ale a kaab bogluta, ale velinvendisana, a za ba jo ka mogi diipo ate bolim a de taam wuu. Ku la a nye ase ba a kpi a saa ka buye la.”

⁹ Sabiilo baai bayopoiwa ale jam ta china nayopoiwa ate ninammu a bo na po la, wanyi a yaa weeni mi ayen, jam de ate m dak Pabiika powa a sak fu.

¹⁰ Naawen Chiika a yaa sak mi ate mi nya ale sabiilo a ji mi a ta juei guuk zuk. Wa yaa sak mi Jerusalem, ten welenka ale ka nyini wennmazuk Naawen jigi a cheena ale ¹¹ a nyagsi ale Naawen zula. Tenka a kasim a nyagsi kama ase tintana naai ale a nyagsi la, a nya nna cheri. ¹² Ka jam ta ka parik kpien nna wonwonja ale nansuinta pi ale ti yeri, ate sabiiloba pi ale baye a limsi nansuintana. Nansuintana noa ba nmarisi ka Izirali bisana pi ale bayewa wie a dueni du. ¹³ Nansuinta tita ale jam bo kauk kunyi meena. Tita ale jam bo kori gen, tita bo yiseoku gen, tita bo wiiluku gen, tita me bo yeri nin gen. ¹⁴ Ba pai ka tintana pi ale naye a dueni nyubini a se parika ale nmarisi Pabiika tuimtomdoma pi ale bayewa wie a dueni na nyin. ¹⁵ Sabiilo waai ale biisi ale mi la, a jam ta ka tachek ate ba pai ligmoin a nyeka ayen wa magsi tenka, ale nansuintana ale parisana. ¹⁶ Tenka labsimu ale ka woglimu a jam soa ase ka chaab la. Sabiilowa a jam pai ka wa tachekka a magsi. Ka woglimu jam ka “meela” tusidi ale kobsinu. Ka labsimu ale ka jueлика a jam soa ase ka dila la. ¹⁷ Sabiilo me yaa nman magsi pagrika ase wa ale poom a magsi dii la ate ka juei

a wonna nna yegayega. ¹⁸ Tenka parika ba jam pai ka tintain peela naai ale a nyagsi a nye ka alege tenka po dek ligmoin a nye nna ase nyaasun la. ¹⁹ Ba pai ka tintain nalinsa togatoga a nmirisi nyubini. Ba ale lin pai tintana naai a dueni la a boro a nye ase ka sobluk la, naai ale nye buyewa la me a boro a nye ase ka sobluk la, naai ale nye butawa la a nye ase ka gonungoona la, naai ale nye bunaansiwa la a nye ase ka gonungoona la ale peela, ²⁰ naai ale nye bunuwa la a nye ase ka monun ale peeluk a gum chaab la, naai ale nye buyebiwa la a nye ase ka monun la, naai ale nye buyopoiwa la a nye ase ka dubuulim la, naai ale nye naaninka la a nye ase sobluk ale a nyagsi la, naai ale nye neoku la a nye ase dubuulim ale gonungoona ale gum chaab la, naai ale nye piwa la a nye ase gonungoona la ale peela, naai ale nye pi ale bunyiwa la a nye ase monun la, naai ale nye pi ale buyewa la a nye ase ka sobluk la. ²¹ Ba yaa jam pai ka nanta pi ale baye ate ba a nyagsi ase tintana la, a nye parika nansuinta pi ale tiyewa meena. Ba jam maa pai ka ligmoin me a se nyaasun la a piisi siuk kpionku.

²² Mi an jam nya Naawen Puusika Yenni tenka po dii nyin la Puusika Yenni ale Nyonowa Naawen kpeeni deka ale wa Pabiika. ²³ Baai ale jam bo dula la, an jam a yaali wenbiri yaase chiika. Naawen ale wa nalimu ale a nyagsi ate ba a nya. Pabiika me ale ba bolim ate ba nya. ²⁴ Tenzuk nuruma le ba nya bolimu de a chen. Ba nalimana me le pai ba zula a jam gum du. ²⁵ Ba kan ligi siaka noana. Na le kasim a lagi kama daa meena. Dii nyin la yok a kan bo du. ²⁶ Tenzuk nuruma me le ba zula yegayegaka a jam gum tenka po. ²⁷ Tuimbaata nyamma ale baai ale a nye kabon sa ale maara velim la, ba kan бага a maa jo dula. Baai ate ba nmarisi ba yuenja a nyo Pabiika

nyuvuri paalika gban̄ka po la, bala nyiini ale ba jo du.

22

¹ Sabiilowa yaa dagi Naawen nyuvuri paalika benni dii ale jam a nyagsi nna ase nyaasun̄ la. Di jam nyini ka Naawen ale Pabiika jigi wengmazuk. ² Benni a jam chali va ka ten̄ka siuk kpien̄ku sunsun̄. Naawen nyuvuri paalika tiimu a jam za ka benni kabtan̄a meena a yoana yoana. Bu jam a yoani ka pi ale buye ben yen̄ po. Si vaatana ale jam a basi ate ten̄zuk nuruma a nya nyinyoḡsa. ³ Nanta baai ate Naawen a ka te ba la, a kan maa bo ten̄ka po.

Naawen ale Pabiika zulan̄a zuk-paglika a bo ka dula ate wa tomteeroma puusi a te ba. ⁴ Ba le nya Naawen nimbidiaka ate wa n̄marisi wa yonni a dueni ba die nyin̄. ⁵ Abe wa basi ate ba chim nalima taam wuu. Yok a kan bo dula, dii nyin̄ la ba Nyon̄owa Naawen a le wa a te ba wentuen̄. Ba kan ba a yaali wentuen̄a yaa se kanaasa ayen ba a nya.

⁶ Ate sabiilowa a yaa weeni mi ayen, “M le a yaali ayen m weeni fu dii la a magsi kama ale n̄man chim wensie me. Ti Nyon̄owa Naawen waai ale pai wa Chiika a nyo wa biisiteeroma suniima po la, a tom ka mi wa sabiilowa ayen wa jam sak wa tomteeroma dii ale di nyē yogyoḡla la.”

⁷ Yeezu a weeni ayen, “Wom m wien̄a de. Ku kan beni ale ge ate m pilim n̄man jam. Baai meena ale a zuli dii ate m n̄marisi nyo gban̄ka de po la, ba sue ale peenti kama.”

⁸ Mi, Joon, a nya kama ale wom wien̄a de meena. Mi le ga nya ale wom wien̄a de meena a nueri la, m jam kpi ka duna ten̄ ayen m puusi sabiilowa waai ale dagi wien̄a de meena a sak mu la. ⁹ Alege wa weeni mi ayen, “Kan nyē dila, dii nyin̄ la mi ale fi ale fi suaatan̄a baai ale ka Naawen biisiteeroba ale a va gban̄ka de wien̄a la, tama meena ka Naawen

tomteeroba. Puusi a te wala nyiini.”

¹⁰ Wa n̄man pilim weeni mi ayen, “Kan fi pai wie n̄aai ale bo gban̄ka de po la a sugi, dii nyin̄ la, ku kan beni ale ge ate n̄a chim wensie. ¹¹ Di danni a dan ga boro a paari, baai ale a tom tuimbaata ale tuim dantisa la, ba le n̄masi a tom n̄a a gum du kama. Baai ale a tom tuimman̄sa la, ba me le n̄masi a tom n̄a gum du kama. Baai me ale ka welensa nyam la, sue ale n̄masi chim nuru welensa a gum du kama.”

¹² Yeezu a weeni ayen, “Ni wom mi ale a weeni dii la. Ku kan beni ale ge ate m tuni ni dii ate ni nyē la. ¹³ Mi ka piilim ka jigi, m be kasim boro kama taam wuu.”

¹⁴ Baai ale a sugri ba gatan̄a ayen danta a kan tiri ba ate ba nya siuk a jo ten̄ka po a de Naawen nyuvuri paalika tiimu yoani la, ba sue le peenti. ¹⁵ Alege baai ale a tom tuimbaata ale a nyē wakperikaliisa, ale a nyē kabon̄sa, ale a ko nuruba, ale a kaab bogluta, ale a velim venta ba biik po ale ba tuima po, bala meena le wari ka ten̄ka peelimu po. Ba kan nya siuk a jo ka po.

¹⁶ “Mi, Yeezu, ale tom m sabiilowa ayen wa jam mooli wien̄a de ate baai meena ale a va mi la wom n̄a. Mi ka Naaboa Deevid dokdemma po wanyi. Mi a nyagsi ka nna yegayega a se vari chin̄marika la.”

¹⁷ Naawen Chiika ale Pabiika powa a maa chaab a weeni ni ayen, “Ni jam”.

Baai meena ale a wom ba wien̄a la, ale maa weeni kama me ayen, “Ni jam”.

Nama meena baai ate nyanyuila a ta ni la, ni jam nyu Naawen nyuvuri paalika nyiamu tiirim.

¹⁸ Mi, Joon, a kaam baai meena ale wom gban̄ka de wien̄a la kama. Waai a dan pai wari de choa a gum mi wien̄a de po, Naawen le pai ninam ate sabiiloba bayopoiwa a jam ta la a gum ku nyon̄o waali kaai ate wa le waali wa la po. ¹⁹ Waai me a be dan yeeri wari gban̄ka de

po a basi, Naawen a kan basi ate ku nyɔɔ a jo wa tɛŋka po a maa de wa nyuvuri paalika tiimu yoanaŋa, ŋaai ate m poom weeni ŋa wari gbaŋka de po la.

²⁰ Nuru waai ale za m wienɔ ŋaan

la a weeni ayen, “Wensie, ku kan beni ale ge ate m pilim ŋman jam.”

Basi ate fi le weeni dii la a sum nyɛ. Ti Nyɔɔ, pilim ŋman jam.

²¹ M be ŋman a saalim ayen ti Nyɔɔwa Yeezu niaka a bo ale ni meena. Ku be nyɛ dila.